ပါဠိပါရဂူစာအုပ်အမှတ် (၁)

ဘောတုင်နှပဏ္ဏာမလက်ရိုး

ဦးဉာဏ်ဝင်း

(ဓမ္မာစရိယ၊ ဝိနယ၊ ပါဠိပါရဂူ)

ပါဠိပါဠိရဂ္ဂူစာအုပ်အမှတ် (၁)

သောတုဇနပဏ္ဏာမလက်ရိုး

ဦးဉာဏ်ဝင်း

(ဓမ္မာစရိယ၊ ဝိနယပါဠိပါဠိရဂ္ဂူ)

ပါဠိပါဠိရဂ္ဂူစာအုပ်တိုက်
အမှတ် ၄/၁၊ အောင်သပြေအနောက် (၃) လမ်း၊
(၇) ရပ်ကွက်၊ သာကေတမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။
ဖုန်း - ၅၄၄၅၁၄

စာအုပ်ပုံနှိပ်ခြင်းဆိုင်ရာမှတ်တမ်း

ပထမအကြိမ် ပုံနှိပ်ခြင်း

[၂၀၀၄ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ၊ အုပ်ရေ-၅၀၀]

●

စာမူခွင့်ပြုချက်အမှတ်

၆၅၃/၂၀၀၃ (၉)

●

မျက်နှာဖုံးခွင့်ပြုချက်အမှတ်

၂၈၉/၂၀၀၄ (၆)

●

မျက်နှာဖုံးဒီဇိုင်း

ဝင်းနိုင်

●

မျက်နှာဖုံးကာလာခွဲ

Empire

●

မျက်နှာဖုံးနှင့် အတွင်းပုံနှိပ်သူ

ဦးဇော်မင်း (မြ-၀၅၄၂၈)၊ ဝိဇက်ပုံနှိပ်တိုက်

အမှတ် ၁၉၈၊ ၃၃ လမ်း၊ ကျောက်တံတားမြို့နယ်၊

ရန်ကုန်မြို့။

●

ထုတ်ဝေသူ

ဦးကျော်ဟင်း (မြ-၁၉၁၀)၊ ယုံကြည်ချက်စာပေ

အမှတ် ၁၁၁၊ ၃၃ လမ်း၊ ကျောက်တံတားမြို့နယ်၊

ရန်ကုန်မြို့။

●

စာအုပ်ချုပ် - ကိုမြင့်

အတွင်းဖလင် - မျိုးညွန့်

ကွန်ပျူတာစာစီ - ဦးအေးသန်း

●

[တန်ဖိုး - ၁၈၀၀ ကျပ်]

သောတုဇနပဏ္ဏာမလက်ရိုး

မာတိကာ

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
–	နိဒါန်း	(က)
၁။	သင်္ဂြိုဟ်ပဏ္ဏာမဒီပနီ	၁
၂။	သန္ဓိပဏ္ဏာမကျမ်းရိုး	၁၃၂
၃။	သံဝဏ္ဏနာဆက္က ကစ္စည်းပဏ္ဏာမကောက်	၁၉၈
၄။	ဝိသုဒ္ဓါရုံ အခြေခံဉာသ်ကောက်	၂၃၇
၅။	ရူပသိဒ္ဓိစုဒ်စောဒနာ	၂၆၀
၆။	ကခ်ါပဏ္ဏာမလက်ရိုး	၂၇၉
၇။	ဋီကာကျော်ပဏ္ဏာမလက်ရိုး	၃၀၃
၈။	အဘိဓာန်ပဏ္ဏာမလက်ရိုး	၃၃၃
၉။	ဆန်းပဏ္ဏာမလက်ရိုး	၃၄၁
၁၀။	အလင်္ကာပဏ္ဏာမလက်ရိုး	၃၅၁
၁၁။	ဂန္ထာဘရဏပဏ္ဏာမလက်ရိုး	၃၆၃
၁၂။	အာဒိစ္စဝံသစာစပ်နိယာမ်	၃၇၉
၁၃။	ဓမ္မာစရိယ မေးခွန်းထုတ် စည်းမျဉ်း	၃၈၃
၁၄။	ကျမ်းရင်းသုံးကျမ်း ပထမနေ့စည်းမျဉ်း အဖြေ	၃၈၈
၁၅။	ပါရာဇိက ဒုတိယနေ့စည်းမျဉ်း အဖြေ	၄၀၃
၁၆။	သီလက္ခန် ဒုတိယနေ့စည်းမျဉ်း အဖြေ	၄၂၆
၁၇။	အဋ္ဌသာလိနီ ဒုတိယနေ့စည်းမျဉ်း အဖြေ	၄၅၂
–	နိဂုံး	၄၉၆

မာတိကာ ပြီး၏။

နိဒါန်း

သူတစ်ပါးပြုခဲ့ဖူးသော ကျေးဇူးကို သိခြင်းသည် ကတညုတာ မည်၏။

(၁) ပုဗ္ဗကာရီ=ရှေးဦးစွာ ကျေးဇူးပြုတတ်သူ။

(၂) ကတညုတ ကတဝေဒီ=သူတစ်ပါးပြုသော ကျေးဇူးကို သိတတ်၊ သိသည့်အတိုင်း ပြန်လည်ထုတ်ဖော်တတ်သူ။

ဤပုဂ္ဂိုလ်နှစ်မျိုးသည် ဖြစ်နိုင်ခဲသော ပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်ကြသည်။

"ကျေးဇူး"ဆိုသည်မှာ ပစ္စည်းဥစ္စာပေးခြင်း၊ အတတ်ပညာသင်ကြားပေးခြင်း၊ ဆုံးမဩဝါဒပေးခြင်း၊ ဘေးရန်ကို ကာကွယ်ပေးခြင်းစသည်ဖြင့် မိမိအပေါ်၌ ပြုခဲ့ဖူးသော သူတစ်ပါး၏ ကောင်းမှုပင် ဖြစ်၏။

ထိုကျေးဇူးကို နည်းသည်ဖြစ်စေ၊ များသည်ဖြစ်စေ၊ အမှတ်ရခြင်း၊ သိခြင်းကို "ကတညုတ"ဟု ဆိုပေသည်။

အမှတ်ရခြင်း၊ သိခြင်းဆိုသော်လည်း အမှတ်ရနေရုံ၊ သိနေရုံမျှကို ကတညုတဆိုသည် မဟုတ်။ အမှတ်ရသည့်အတိုင်း၊ သိသည့်အတိုင်း ကျေးဇူးတစ်ဖန် တုံ့ပြန်ပေးဆပ်သူကိုသာ "ကတညူ=ကျေးဇူးသိတတ်သူ" ဟု ဆိုရပေမည်။

ထို့ကြောင့် ပါဠိအဋ္ဌကထာဋီကာများအရ ကျမ်းစာထွက်ပေါ်လာရေးသည် ကျေးဇူးသိတတ်သော တပည့်များ၏ တာဝန်သာဖြစ်သည်ဟု သဘောပေါက်ကြပြီး "အာဂတော ဘာရော အဝဿံ ဝဟိတဗ္ဗော"ဟူသော

မိန့်ခွန်းတော်ကို ဦးထိပ်ရွက် ပန်ဆင်ကာ ကျရောက်သော တာဝန်ကို ကျေပွန်စွာ ထမ်းဆောင်လိုကြသော ဆရာကောင်းတပည့် ပီသစွာ ပြန်လည်ကျေးဇူးဆပ်ကြသည့် အနေဖြင့် စုပေါင်းရိုက်နှိပ် လှူဒါန်းပါသည်။

ထိုသို့ ရိုက်နှိပ်ကြရာ၌–

(၁) သဂြိုဟ်ပဏ္ဏာမဒီပနီ

မန္တလေးရတနာပုံ ရွှေမြို့တော် အနောက်ပြင် အဂ္ဂမဟာသေနာပတိ မင်းသတိုး သုဓမ္မ မဟာသက်တော်ရှည် လက်ကိုင်မြို့စား ဝန့်ရှင်တော် (ကင်းဝန်မင်းကြီး) တည်ထားဆောက်လုပ် လှူဒါန်းအပ်သော တိုက်ကျောင်းကြီး၌လည်းကောင်း၊ စလင်းမြို့ရှေ့ ဗိမာန်ဘုံသာမည်သော ကိုးဆောင်တိုက်၌လည်းကောင်း သီတင်းသုံးနေလေ့ရှိသော "ပညာသီဟ" အမည်ရှိတော်မူသော (ကင်းဝန်မင်းကြီးဆရာတော်ဘုရား)သည် ကျောင်းတကာ ဝန့်ရှင်တော် မင်းကြီး၏ လျှောက်ထားတောင်းပန်ခြင်းကို အရင်းပြု၍ အမျိုးလေးပါးတို့အား အရဟတ္တဖိုလ် နိဗ္ဗာန်အဆုံးရှိသော အကျိုးတရားတို့ ခံစားသုံးဆောင်ရစေခြင်းငှာ စီရင်အားထုတ်အပ်သော "တိပိဋက လင်္ကာရ သိရီဓဇ မဟာဓမ္မရာဇဂုရု" ဘွဲ့တံဆိပ်ရ ကင်းဝန်မင်းကြီးဆရာတော် "ဘဒ္ဒန္တ ပညာသီဟ"ရေးသော "သဂြိုဟ်ပဏ္ဏာမဒီပနီ" မည်သော ကျမ်းသည် ၁၂၅၇ ခုနှစ် တန်ဆောင်မုန်းလဆုတ် ၁၁ ရက်နေ့အပြီးသို့ ရောက်ပါသည်။

(၂) သန္ဓိပဏ္ဏာမကျမ်းရိုး

ကျမ်းပေါင်း ၃၀ စသည် ရေးသားအပ်သော မကာရလောပ အကျော် "အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ" မန်လည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး ၁၂၀၃– ၁၂၈၂ သည် မန္တလေးမြို့ အနောက်ပြင် မြန်မာ့တာရာ သတင်းစာ ပုံနှိပ်တိုက်၌ "သန္ဓိပဏ္ဏာမကျမ်းရိုး"ကို ၁၂၅၈ ခု တပို့တွဲလ (၁၈၉၇)တွင် ရေးဦးစွာ ရိုက်နှိပ်ပါသည်။

(၃) ကစ္စာယန သံဝဏ္ဏနာဆက္ကကျမ်း

(၄) ဝိသုဒ္ဓါရုံ အခြေခံဉာဏ်ကောက်

မန္တလေးမည်သော ရတနာပုံနေပြည်တော်ကြီး၏ အရှေ့မျက်နှာ မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမ ကျောင်းတိုက်အတွင်းရှိ သီတင်းသုံးနေတော်မူသော မင်းတုန်းဘုရင် ဆက်ကပ်လှူဒါန်းအပ်သော "ဝိသုဒ္ဓါစာရ ကဝိဓဇ မဟာဓမ္မ ရာဇဂုရု" ပထမတံဆိပ်တော်၊ သားတော် သီပေါဘုရင်မင်းမြတ် ဆက်ကပ်လှူဒါန်းအပ်သော "ဝိသုဒ္ဓါစာရ ကဝိဓဇ ဓိပတိ သိရီပဝရ မဟာဓမ္မ ရာဇာဓိရာဇဂုရု"ဒုတိယတံဆိပ်တော်၊ အင်္ဂလန်ပြည် ဂျော့ဘုရင် ရှေးဦးစွာ ဆက်ကပ်လှူဒါန်းအပ်သော "အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ"ဘွဲ့တံဆိပ်ရ သုံးထပ် ရရှိတော်မူသော "ကစ္စာယနသံဝဏ္ဏနာဆက္ကကျမ်း"နှင့် "ဝိသုဒ္ဓါရုံ အခြေခံ ဉာသ်ကောက်ကျမ်း"ကို ၁၂၄၉ ခု ကဆုန်လဆန်း ၁၂ ရက်၊ အင်္ဂါနေ့ နာရီပြန် တစ်ချက်ခွဲအချိန်တွင် ပြီးစီးအောင်မြင်ပါသည်။

(၅) ရူပသိဒ္ဓိစုဒ်စောဒနာ

ရှေးအခါက စာအုပ်သီးသန့်မရှိဘဲ ဆရာတို့နည်းကို မှီး၍ "ရူပသိဒ္ဓိစုဒ်စောဒနာ"ကို စာပြုစုသူက ရေးသားပါသည်။

(၆) ကစ်ါပဏ္ဏာမလက်ရိုး

(၇) ဋီကာကျော်ပဏ္ဏာမလက်ရိုး

"သုဒဿန ဝရဓမ္မသာမိ မဟာဓမ္မ ရာဇာဓိရာဇဂုရု" ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ရ စံကျောင်းဆရာတော်ဘုရား သင်ကြားပို့ချတော်မူသော "ကစ်ါ ပဏ္ဏာမလက်ရိုး"နှင့် "ဋီကာကျော်ပဏ္ဏာမလက်ရိုး"ကို မန္တလေးမြို့ အနောက်ပြင် မန်ကျည်းပင်ဈေး ၂၆ လမ်း မြန်မာ့တာရာ သတင်းစာ တိုက်၌ ၁၂၅၈ ခုနှစ်တွင် ရှေးဦးစွာ ပုံနှိပ်ထားပါသည်။

(၈) အဘိဓာန်ပဏ္ဏာမလက်ရိုး

(၉) ဆန်းပဏ္ဏာမလက်ရိုး

ဤနှစ်ကျမ်းကို ရှေးဆရာများ စီစဉ်ခဲ့သည့်အတိုင်း ပုံနှိပ်စီစဉ်ထား ပါသည်။

(၁၀) အလင်္ကာပဏာမလက်ရိုး

ဘာဝါလင်္ကာရထုတ်နည်းနှင့်တကွ ဘာဝါလင်္ကာရထုတ်နည်းကို ရှေးဆရာများကိုမှီးပြု၍ ဤစာရေးသူက စီစဉ်ထားပါသည်။

(၁၁) ဂန္ထာဘရဏပဏာမလက်ရိုး

ရှေးဆရာများ ဝါကျဆိုရိုးနှင့်တကွ ဂန္ထာဘရဏပဏာမလက်ရိုးကို ဤစာရေးသူ စီစဉ်ထားပါသည်။

(၁၂) အာဒိစ္စဝံသစာစပ်နိယံ

အရှင်အာဒိစ္စဝံသ မထေရ်သည် (၁) ပဒသင်္ဂဟပါဠိ၊ (၂) ၎င်းနိဿယ၊ (၃) ပါဒသိက္ခာ နယူပဒေသ၊ (၄) သီမသင်္ဂဟ၊ (၅) ပရိတ္တသင်္ဂဟပါဠိ နိဿျ၊ (၆) မိလိန္ဒပဥှနိဿျ၊ (၇) မူလပဏ္ဏာသကဘာသာပြန်၊ (၈) တရားမှန်တော်ကြီး ၁၆ တွဲ၊ (၉) ဝိမုတ္တိဉာဏောပဒေသ၊ (၁၀) ဂုဏ်တော်နှင့် သုံးစွဲထုံး အစရှိသောကျမ်းများကို ၁၂၇၉ ခု၌ ရိုက်နှိပ်ထားပါ သည်။

(၁၃) မှော်စရိယ မေးခွန်းထုတ် စည်းမျဉ်း

(၁၄) ကျမ်းရင်းသုံးကျမ်း၌ ပထမနေ့ စည်းမျဉ်းအဖြေ

(၁၅) ပါရာဇိကဏ် ဒုတိယနေ့ စည်းမျဉ်းအဖြေ

(၁၆) သီလက္ခန် ဒုတိယနေ့ စည်းမျဉ်းအဖြေ

(၁၇) အဋ္ဌသာလိနီ ဒုတိယနေ့ စည်းမျဉ်းအဖြေ

ထိုသို့ ရိုက်နှိပ်ကြရာ၌ ဤကျမ်းစာမှာ စာပြုသူကိုယ်တိုင် အချိန်ယူ၍ စီရင်ရေးသားခဲ့ခြင်း၊ ရေးသားပြီးနောက် အချိန်ကြာမြင့်စွာပင် ကောင်းသည်ထက် ကောင်းအောင် အချောကိုင်ခဲ့ခြင်း၊ အချောကိုင်ပြီးနောက်လည်း မိမိ၏ ဆရာသမားများ၊ လေးစားအပ်သူများထံသို့ တင်ပြပြင်ဆင်စေခြင်းတို့ဖြင့် အမှားအယွင်း ကင်းစင်၍ အပြစ်မဝင်အောင် ပြင်ဆင်ခဲ့ပြီးဖြစ်ပေရာ ထပ်မံ၍ နုတ်ပယ်ဖြည့်စွက် ပြင်ဆင်ချက် လုံးဝ မပါစေဘဲ ပုံနှိပ်ပါသည်။

သောတုဇန ပဏာမ လက်ရိုး

သင်္ဂြိုဟ်ပဏာမဒီပနီ

ဦးညဏ်ဝင်း

သင်္ဂြိုဟ်ပဏာမဒီပနီ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ဒေဝါတိ ဒေဝ ဒေဝိန္ဒော၊ ဗြဟ္မာတိ ဗြဟ္မ ဗြဟ္မိန္ဒော။
စက္ကာတိ စက္က စက္ကိန္ဒော၊ ဇယံ ဒါတံ ဇိနော မေ သော။

ဒေဝါတိ ဒေဝ ဒေဝိန္ဒော=သမုတိနတ်,ဥပပတ္တိနတ်တို့ထက်လွန်သော ဝိသုဒ္ဓိနတ်ကိုအစိုးရသော နတ်မင်းဖြစ်တော်မူထသော၊ ဗြဟ္မာတိ ဗြဟ္မ ဗြဟ္မိန္ဒော=ပုထုဇန်ဗြဟ္မာ သေက္ခဗြဟ္မာတို့ထက်လွန်သော အသေက္ခဗြဟ္မာကို အစိုးရတော်မူထသော၊ စက္ကာတိ စက္က စက္ကိန္ဒော=လောကီစကြာရတနာ ထက်လွန်သော တရားတည်းဟူသော စကြာရတနာကိုအစိုးရသော စကြဝတေးမင်းဖြစ်တော်မူထသော၊ သောတာဒိသော=ထိုထိုသော ရှေးဘုရားရှင်တို့ကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ ဇိနော=ငါးပါးမာရ်အောင်မြတ်ဘုန်းခေါင်သည်၊ မေ မမ=ငါ့အား၊ ဇယံ=အကုသိုလ်ဟု ရန်သူငြစ်ကြူ မကောင်းမှုအား ထွားထွားညက်ညက် ဖျက်ဆီးအောင်မြင်ခြင်းမင်္ဂလာကို၊ ဒါတံ ဒါတုံ= ပေးတော်မူစေသတည်း။ ။

သင်္ဂြိုဟ်ပဏာမဂါထာ

သမ္မာ သမ္ဗုဒ္ဓ မတုလံ၊ သ သဒ္ဓမ္မ ဂဏုတ္တမံ။
အဘိဝါဒိယ ဘာသိဿံ၊ အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂဟံ။ ။

သာသနာ ၃ ပါး

သဗ္ဗပါပဿ အကရဏံ၊ ကုသလဿ ဥပသမ္ပဒါ။
သ စိတ္တ ပရိယော ဒါပနံ၊ ဧတံ ဗုဒ္ဓါန သာသနံ။ ။

ဟူသော ပါဠိတော်ပါဌ်နှင့်အညီ သံသရာ ဝဲသြဃထဲနိုက် နစ်မွန်း မျောပါးရှိရှားပင်ပန်းကုန်သော ဝေနေယျသတ္တဝါတို့ကို နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော

ကမ်းတစ်ဖက်သို့ ပို့ဆောင်ကယ်တင်တော်မူလိုသောငှာ ကမ္ဘာတစ်သိန်း အလွန်ရှိသော လေးအသင်္ချေကာလပတ်လုံး ပါရမီသုံးဆယ်၊ စွန့်ခြင်းကြီး ငါးပါး၊ စရိယသုံးပါးတို့ကို ဖြည့်စွက်ကျင့်ဆောင်တော်မူပြီးမှ ဘုရားအဖြစ် သို့ ရောက်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်သည် အဓိသီလ သိက္ခာ,အဓိစိတ္တသိက္ခာ,အဓိပညာသိက္ခာ–တည်းဟူသော သုံးပါးသော သိက္ခာတို့ဖြင့် ရေတွက်အပ်သည်ဖြစ်၍ ပရိယတ္တိသာသနာ, ပဋိပတ္တိ သာသနာ, ပဋိဝေဓသာသနာတော်ဟူ၍ သုံးပါးအပြားရှိ၏။

ထိုသုံးပါးတို့တွင် သုတမယဉာဏ်၏ အာရုံဖြစ်သော ဓမ္မခန္ဓာရှစ်သောင်း လေးထောင်တည်းဟူသော ပိဋကတ်သုံးပုံသည် ပရိယတ္တိသာသနာတော် မည်၏။

စိန္တာမယဉာဏ်၏ အာရုံဖြစ်သော အာကာရ,ပရိဝိတက္က,ဒိဋ္ဌိ,နိဇ္ဈာန,ခန္တီ တို့ဖြင့်ယူအပ်သော အခြင်းအရာရှိသော အရဟတ္တဖိုလ်၏ အကြောင်းထူး ဖြစ်သော ပါတိမောက္ခသံဝရသီလ–စသည်ကား ပဋိပတ္တိသာသနာတော် မည်၏။

ဝိပဿနာ–စသည်နှင့်တကွ ဘာဝနာမယဉာဏ်၏ အာရုံဖြစ်သော မဂ်လေးတန်,ဖိုလ်လေးတန်,နိဗ္ဗာန်သည် ပဋိဝေဓသာသနာတော်မည်၏။

ထိုသုံးပါးတို့တွင် ပရိယတ္တိသာသနာတော်သည် မူလအကြောင်းရင်း ဖြစ်၍ ကန်ရိုးကန်ပေါက်နှင့်တူ၏။ ပဋိဝေဓသာသနာတော်သည် ကန်ရိုး ကန်ပေါင် ခိုင်လုံသောအခါရှိသော ရေနှင့်တူ၏။ ပဋိဝေဓသာသနာတော် သည် ကန်ရိုးကန်ပေါင်ခိုင်လုံ၍ ရေရှိသောအခါ ရောက်သော ကြာနှင့်တူ၏။

ပရိယတ္တိသာသနာ

ထိုသုံးပါးသော သာသနာတော်တို့တွင် ပရိယတ္တိသာသနာတော်သည် “ပရိပုနပုနံ တိဝိဓသမ္ပတ္တိယာယော ယန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ဧတာယာတိ ပရိယတ္တိ။ သာသိယတိ ဧတ္ထ ဧတာယာတိ သာသနာ။ ပရိယတ္တိဧဝ သာသနာ ပရိယတ္တိသာသနာ”ဟူသော–ဝစနတ္ထနှင့်အညီ တေဇာကြီးမြင့် ဆင့်ဆင့်– သောမနသ်ဖြစ်စေတတ်သော လူနတ်နိဗ္ဗာန်သုံးတန်မည်ရှိ၊ သမ္ပတ္တိသို့

မချို့ဝမ်းမြောက် ရောက်ကြောင်းဖြစ်၍ စေ့မြဲကောင်းလှ ဝေနေယျအား တရားလက်သုံး ဆုံးမရာ–ဆုံးမကြောင်းသည် ပရိယတ္တိသာသနာတော် မည်၏။

ထိုပရိယတ္တိသာသနာတော်သည် "ဗုဒ္ဓဝစနံ သစ္စံ၊ လောကာသင်္ကေတ ဝစနံသစ္စံ"ဟူသော အဋ္ဌကထာပါဠ်နှင့်အညီ ကုသိုလ်,အကုသိုလ်,ခန္ဓာ, အာယတန,ဓာတ်,သစ္စာ–စသည်နှင့်စပ်၍ ဟောတော်မူအပ်သော ဘုရား စကားတော်သည် မှန်၏။

ဒေဝ,မနုဿ,ဣတ္ထိ,ပုရိသ,ဂေါ,မဟိံသ–စသည်ဖြင့် သမုတ်အပ်သော ကမ္ဘာဦးသူ လူပညာရှိတို့၏ အမှတ်သင်္ကေတ–ပညတ်သည်လည်း မှန်သည် ဖြစ်၍ ကမ္ဘာဦးသူ–လူပညာရှိတို့၏ အမှတ်သင်္ကေတပညတ်နှင့်စပ်၏။

သဒ္ဒါ

ထိုကမ္ဘာဦးသူ–လူပညာရှိတို့၏ သမ္မုတိသင်္ကေတ–အမှတ်ဟုဆိုအပ် သော–သဒ္ဒပညတ်သည် "သဒ္ဒါယတနံ သောတဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော"ဟု သုံးလူ့ထွင်ရှ ထား ဘုရားသခင် သံရှင်မြွက်ဖော် ဟောတော်မူခွန်း ပဋ္ဌာန်းကျမ်းမြတ် ပါဠ်နှင့်အညီသောတဝိညာဏ်စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူး ပြုတတ်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ "သပ္ပတိ သောတဝိညာဏာရမ္မဏ ဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ သဒ္ဒေါ"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့် အညီ သောတဝိညာဏ်၏ အာရုံအဖြစ်သို့ ရောက်တတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း သဒ္ဒါမည်၏။

စိတ္တဇသဒ္ဒါ,ဥတုဇသဒ္ဒါ

ထိုသဒ္ဒါသည်လည်း စိတ္တဇသဒ္ဒါ,ဥတုဇသဒ္ဒါဟူ၍ နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် အ၊အာ။ က၊ခ–အစရှိသည်ကား စိတ်လျှင် အကြောင်း ရှိသော ပထဝီဓာတ်၏ အစွမ်းသဘောတည်းဟူသော ဝိညတ်ကြောင့် စိတ္တဇပထဝီ,ကမ္မဇပထဝီဓာတ်နှစ်ပါးတို့၏ ထိခိုက်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်၍ စိတ္တဇသဒ္ဒါမည်၏။

ဝမ်းသံ၊ လေသံ၊ မိုးသံအစရှိသည်ကား တေဇောဓာတ်ဟုဆိုအပ်သော သီတဥတု၊ဥဏှဥတုကြောင့်ဖြစ်၍ ဥတုဇသဒ္ဒါမည်၏။

ထိုသဒ္ဒါသည် နိစ္စဝါဒီဆရာအလိုအားဖြင့် ပထဝီ၊ပဗ္ဗတ၊စန္ဒ၊သူရိယ– စသော သဒ္ဒါတို့၏ ကမ္ဘာအဆက်ဆက်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် တစ်စုံတစ်ခုသော အကြောင်းသည် မပြုပြင်အပ်သည်ဖြစ်၍ ကောင်းကင်နိဗ္ဗာန်ကဲ့သို့မြဲ၏။ အနိစ္စဝါဒီဆရာအလိုအားဖြင့် စိတ်ဥတုကြောင့်ဖြစ်၍ ခဏသုံးပါးနှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့် မမြဲ။ ကွဲလွဲထူးခြား လူမျိုးတစ်ရာ့တစ်ပါးပြားသည်ဖြစ်၍ စိတ္တဇသဒ္ဒါသည်လည်း တစ်ရာ့တစ်ပါးပြား၏။

အက္ခရာ

"န ခိရန္တီ တိ အက္ခရာ" ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ ဝါစကအဖြစ်ဖြင့် အဆင့်ဆင့်မကုန်နိုင်သောကြောင့် အက္ခရာလည်းမည်၏။ ထိုအက္ခရာသည် ကလာပ်ကျမ်းကိုစီရင်သော ဂပ္ပဝမ္မိက ဆရာအလိုအားဖြင့် အအာ။ ဣဤ။ ဥဦ။ ဍ္ဍ္ဍ္။ ဠ္ဠ္ဠ္။ ဧဲ။ ဩဪ။ ကခဂဃင။ စဆဇဈည။ ဋဌဍဎဏ။ တထဒဓန။ ပဖဗဘမ။ ယရလဝသ။ ဟဠအံ။ အး။ ကိက္ခ–ဟူ၍ (၅၂)လုံးဖြစ်၏။

မောဂ္ဂလာန်ဆရာအလိုအားဖြင့် အအာ။ ဣဤ။ ဥဦ။ ဧဩ။ ဧော် ဩတ်။ ကခဂဃင။ စဆဇဈည။ ဋဌဍဎဏ။ တထဒဓန။ ပဖဗဘမ။ ယရလဝသဠအံ–ဟူ၍ (၄၃)လုံးဖြစ်၏။

ကစ္စည်းဆရာ မထေရ်မြတ်အလိုအားဖြင့် အအာ။ ဣဤ။ ဥဦ။ ဧဩ။ ကခဂဃင။ စဆဇဈည။ ဋဌဍဎဏ။ တထဒဓန။ ပဖဗဘမ။ ယရလဝသဟဠအံ–ဟူ၍ (၄၁)လုံးဖြစ်၏။

ဌာန်

ထို(၄၁)လုံးသောအက္ခရာတို့၏ဖြစ်ရာ လည်ချောင်း–အာစောက် အစရှိသော အရပ်သည် "ဌန္တိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဧတ္ထ အက္ခရာနီတိ ဌာနံ"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ ဌာန်မည်၏။ ထိုဌာန်သည် ဗိဇကျောကျမ်းဆရာ၏

အလိုအားဖြင့် ဥရဋ္ဌာန်,ကဏ္ဌဋ္ဌာန်,တာလုဋ္ဌာန်,ဇိဝှါဋ္ဌာန်,မုဒ္ဓဋ္ဌာန်, ဒန္တဋ္ဌာန်,သြဋ္ဌဋ္ဌာန်,နာသိကဋ္ဌာန်ဟူ၍ (၈)ပါး အပြားရှိ၏။

သဒ္ဒနီတိ ကျမ်းဆရာအလိုအားဖြင့် ဥရဋ္ဌာန်,ကဏ္ဌဋ္ဌာန်,တာလုဋ္ဌာန်, မုဒ္ဓဋ္ဌာန်,ဒန္တဋ္ဌာန်,နာသိက-ဋ္ဌာန်ဟူ၍ (၆)ပါးအပြားရှိ၏။

ရူပသိဒ္ဓိကျမ်းဆရာ အလိုအားဖြင့် ကဏ္ဌဋ္ဌာန်,တာလုဋ္ဌာန်,မုဒ္ဓဋ္ဌာန်, ဒန္တဋ္ဌာန်,နာသိကဋ္ဌာန်-ဟူ၍ (၆)ပါးအပြားရှိ၏။

န္យាសသန္ဓိဝိသောဓနေ-ကျမ်းဆရာအလိုအားဖြင့် ကဏ္ဌဋ္ဌာန်, တာလုဋ္ဌာန်, မုဒ္ဓဋ္ဌာန်,ဒန္တဋ္ဌာန်,သြဋ္ဌဋ္ဌာန် ဟူ၍ (၅)ပါးအပြားရှိ၏။

ထို(၅)ပါးသောဌာန်တို့တွင်-

(က) အအာ-ကခဂဃင-ဟ။ ဤ(၈)လုံးသော အက္ခရာတို့သည် လည်ချောင်းအရပ်နိုက်ဖြစ်၍ ကဏ္ဌဇ-အက္ခရာမည်ကုန်၏။

(ခ) ဣဤ-စဆဇဈည-ယ။ ဤ(၈)လုံးသောအက္ခရာတို့သည် အာစောက်အရပ်နိုက်ဖြစ်၍ တာလုဇအက္ခရာမည်ကုန်၏။

(ဂ) ဋဌဍဎဏ-ရဠ။ ဤ(၇)လုံးသောအက္ခရာတို့သည် လျှာထိပ် အရပ်နိုက်ဖြစ်သောကြောင့် မုဒ္ဓဇ-အက္ခရာမည်ကုန်၏။

(ဃ) တထဒဓန-လသ။ ဤ(၇)လုံးသောအက္ခရာတို့သည် သွား အရပ်နိုက်ဖြစ်၍ ဒန္တဇအက္ခရာမည်ကုန်၏။

(င) ဥဦ-ပဖဗဘမ။ ဤ(၇)လုံးသောအက္ခရာတို့သည် နှုတ်ခမ်း အရပ်၌ဖြစ်၍ သြဋ္ဌဇအက္ခရာမည်ကုန်၏။

(စ) ဧအက္ခရာသည် လည်ချောင်း-အာစောက်အရပ်၌ဖြစ်၍ ကဏ္ဌ တာလုဇအက္ခရာမည်၏။

(ဆ) သြအက္ခရာသည် လည်ချောင်း- နှုတ်ခမ်းအရပ်နိုက်ဖြစ်၍ ကဏ္ဌ သြဋ္ဌဇ အက္ခရာမည်၏။

(ဇ) ဝအက္ခရာသည် သွားနှုတ်ခမ်းအရပ်နိုက်ဖြစ်၍ ဒန္တသြဋ္ဌဇ အက္ခရာမည်၏။

ထို(၅)ပါးသော ဌာန်ဝဏ္ဏ(၄၁)လုံးနှင့်မကင်း မူလရင်း-မာဂဓဘာသာ အားဖြင့် သင့်တင့်တော်လျော်သော သာသနာ (၅၀၀၀)တည်အောင်ရည်၍ ချမ်းမြေ့မဂ္ဂင် ရေစင်တိုက်က ဝေနေယျအား မြတ်ဘုရားလျှင် ဖြောင့်သား ကြည်စွာ လောကာမိသ ကင်းထမငြိ သတိသမ္ပဇဉ် မပြတ်ယှဉ်လျက် ယာဉ်လက္ခဏာ သုံးဖြာမုခ နိဗ္ဗာနသို့ ပို့အံ့သောငှာ ရတနာရွှဲလုံးကို သီကုံးဘိသကဲ့သို့ (၄၅)ဝါ ရှည်ကြာလေမြင့် အဆင့်ဆင့်ဟောတော်မူအပ် သော ပိဋကတ်သုံးပုံးတည်းဟူသော ပရိယတ္တိသာသနာတော်သည် "ဂမ္ဘီရ ဝိစိတြ နယဒေသနံ"ဟူသော အဋ္ဌကထာပါဠ်နှင့်အညီ အထူးထူးသောနည်း တို့ဖြင့် ဆန်းကြယ်၏။

"ကေမေကဿိံ စေတ္ထ စတုဗ္ဗိဓောပိ ဓမ္မတ္ထဒေသနာ ပဋိဝေဓဂမ္ဘီရ ဘာဝေါဝေဒိတဗ္ဗော"ဟူသော အဋ္ဌကထာပါဠ်နှင့်အညီ ထိုပိဋကတ်သုံးပုံ တို့တွင် တစ်ခုတစ်ခုသောပိဋကတ်၌လည်း မဟာသမုဒ္ဒရာဝယ် ယုန်သား ငယ်ထောက်ရာကို မစွမ်းနိုင်သကဲ့သို့ ထို့အတူ ကုသိုလ်သမ္ဘာရနည်းသော သူတို့သည် ထောက်ရာတည်ရာကို မရစွမ်းနိုင်သည်ဖြစ်၍ ဓမ္မ,အတ္ထ, ဒေသနာ,ပဋိဝေဓ-လေးပါးတို့ဖြင့် နက်နဲ၏။

ဓမ္မ,အတ္ထ,ဒေသနာ,ပဋိဝေဓ

ထိုလေးပါးတို့တွင် ဟောမိကာလ စိတ်တော်ဖြင့် မှတ်အပ်သော ကုသလာဓမ္မာအစရှိသော မနသာ ဝဝတ္ထာပိတ ပါဠိတော်သည် "ကိလေသေ ဝုနာတိ ကမ္ပတီတိ ဓမ္မော"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ ကိလေသာတို့ကို ပကတူပ နိဿယသတ္တိဖြင့် ဖျက်ဆီးတတ်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ "တိဝိဓ သမ္ပတ္တိယော ဓာရေတီတိ ဓမ္မော" ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ သုံးပါးသောသမ္ပတ္တိတို့ကို ဆောင်တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း ဓမ္မမည်၏။

တစ်နည်းလည်း အကြောင်းသည် "အတ္တနောဖလံ ဓာရေတီတိဓမ္မော" ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ မိမိ၏အကျိုးကို ဆောင်တတ်သောကြောင့် ဓမ္မမည်၏။

ထိုပါဠိတော်၏ ကုသိုလ် ဧကဝီသစိတ္တုပ္ပါဒ်-စသော အနက်သည် "အရတိ သဒ္ဒါနုရူပံ ဘဝတီတိ အတ္ထော" ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ သဒ္ဒါအားလျော်စွာဖြစ်တတ်သောကြောင့် အတ္ထမည်၏။

တစ်နည်းလည်း အကျိုးသည် "အတ္ထိတဗ္ဗော ဉာတ္တိတဗ္ဗောတိ အတ္ထော" ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ အလိုရှိအပ်သောကြောင့် အတ္ထမည်၏။

"ဒေသိယတိ ဥစ္စာရိယတီတိ ဒေသနာ"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ ရွတ်အပ်သော သဝိညာဏက ဝစီဘေဒ သဒ္ဒါသည် ဒေသနာမည်၏။

တစ်နည်းလည်း "ဒေသိယတိ ဉာပိယတီတိ ဒေသနာ"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ အနက်ကိုသိကြောင်းဖြစ်သော အက္ခရာဝဠိဟု ဆိုအပ်သော နာမပညတ်သည် ဒေသနာမည်၏။

တစ်နည်းလည်း "ဒေသိယတိ သမုဋ္ဌာပိယတိ သဒ္ဒေါ ဧတာယာတိ ဒေသနာ" ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ သဝိညတ္တိကဝစီဘေဒသဒ္ဒါကို ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သော မဟာကိရိယာဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တော်သည် ဒေသနာမည်၏။

အာရုံပြုသဖြင့် ခပ်သိမ်းသောတရားကို သိစွမ်းနိုင်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော် မတွေဝေသဖြင့် ခပ်သိမ်းသောတရားကို သိစွမ်းနိုင်သော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်တော်နှစ်ပါးသည် "ပဋိဝိဇ္ဈတီတိ ပဋိဝေဓော"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ သိတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ပဋိဝေဓမည်၏။

တစ်နည်းလည်း ထိုထိုသောပါဠိနိုက်ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော ဖဿ, ပထဝီ,စိတ္တဲ့အစရှိသော တရားတို့၏ သိအပ်သည်အဖြစ်တည်းဟူသော မိမိတို့၏လက္ခဏာဟုဆိုအပ်သော ဖုသန,ကက္ခဠ,အာရမ္မဏ ဝိဇာနန- အစရှိသောသဘောသည် "ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗောတိ ပဋိဝေဓော"ဟူသောဝစနတ္ထနှင့် အညီ သိအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ပဋိဝေဓမည်၏။

သမုဒ္ဒရာ အံ့ဖွယ် ၈–ပါး

ထိုသို့ နက်နဲခြင်းလေးပါးနှင့်ပြည့်စုံသော သုတ်အဘိဓမ္မာဝိနည်း ဟုဆိုအပ်သောပိဋကတ်သုံးပုံတည်းဟူသော ပရိယတ္တိသာသနာတော်သည်–

(၁) မဟာသမုဒ္ဒရာသည် ကမ်းနားအစစွာ–နက်ထည့်သည် မဟုတ်၊ တစ်စတစ်စနက်သည်ဖြစ်၍ အစဉ်အတိုင်းနိမ့်သည်၊ အစဉ်အတိုင်း ရှိုင်းသည်၊ အစဉ်အတိုင်းဝှမ်းသည်လည်း အံ့ဖွယ်တစ်ပါး။

(၂) ကမ်းအပိုင်းအခြားကို မလွန်၍ သဘောအားဖြင့် တည်သည်လည်း အံ့ဖွယ်တစ်ပါး။

(၃) သေသောအကောင်ပုပ်နှင့်တကွမတည်၊ ထိုသေသောအကောင်ပုပ်ကို လျင်စွာ ကမ်းနားသို့မျှောသည်၊ ကြည်းသို့တင်သည်လည်း အံ့ဖွယ်တစ်ပါး။

(၄) ဂင်္ဂါ,ယမုနာ,အစိရဝတီ,မဟီ,သရဘူ ဟူသော မြစ်ကြီးငါးသွယ် မြစ်ငယ်ငါးရာတို့သည် မဟာသမုဒ္ဒရာသို့ ရောက်ကုန်သည်ရှိသော် မိမိတို့၏ အမည်အနွယ်ကိုစွန့်၍ မဟာသမုဒ္ဒရာဟူသောအမည်ကို ရသည်လည်း အံ့ဖွယ်တစ်ပါး။

(၅) မြစ်ကြီးငါးသွယ် မြစ်ငယ်ငါးရာတို့စီးဝင်သော်လည်းကောင်း၊ ကောင်းကင်မိုးရေအလျဉ်ကျသော်လည်းကောင်း ထိုသို့စီးဝင်ကျလာသော ရေအပေါင်းဖြင့် မဟာသမုဒ္ဒရာ၏ ယုတ်သည်ပြည့်သည်၏ အဖြစ်မထင်သည်လည်း အံ့ဖွယ်တစ်ပါး။

(၆) တစ်ခုသော ဆားငံခြင်း အရပ်ရှိသည်လည်း အံ့ဖွယ်တစ်ပါး။

(၇) ပုလဲ,ပတ္တမြား,ကျောက်မျက်ရွဲ,ခရုသင်း,ကျောက်သလင်း,သန္တာ, ငွေ,ရွှေ,ပတ္တမြားနီ,ပတ္တမြားပြောက်-တည်းဟူသော ရတနာဆယ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသည်လည်း အံ့ဖွယ်တစ်ပါး။

(၈) အသူရာ,နဂါး,ဂန္ဓဗ္ဗနတ်,ယူဇနာ(၂၀၀)ရှိသော-တိမိမည်သောငါး၊ ယူဇနာ(၃၀၀)ရှိသော တိမိပိင်္ဂလမည်သောငါး၊ ယူဇနာ(၄၀၀) ရှိသော-တိမိတိပိင်္ဂလမည်သောငါး၊ ယူဇနာ(၅၀၀)ရှိသော-တိမိရပိင်္ဂလမည်သောငါး၊ ယူဇနာ(၁၀၀၀)ရှိသော အာနန္ဒာ, တိမိန္ဒ,အဇ္ဈာရောဟ,မဟာတိမိမည်သော ငါးကြီး(၄)စင်း။ ဤသို့ကြီးသောကိုယ်ရှိသောသတ္တဝါတို့၏ နေရာဖြစ်သည်လည်း အံ့ဖွယ်တစ်ပါး။ ဤသို့ အံ့ဖွယ်(၈)ပါးနှင့် ပြည့်စုံသည်ကိုမြင်၍ နတ်အသူရာတို့၏ မွေ့လျော်ရာဖြစ်သကဲ့သို့။

သာသနာ့အံ့ဖွယ် ၈–ပါး

ထို့အတူ ရှေးဦးအစစွာက အရဟတ္တဖိုလ်ကို အစိုးရတည့်သည် မဟုတ်၊ တစ်စတစ်စ ကောင်းမြတ်သည်ဖြစ်၍ အစဉ်အတိုင်း သင်အပ်သော သိက္ခာ(၃)ပါးရှိသည်။

(၁) အစဉ်အတိုင်းဆောက်တည်အပ်သော ရူတင်တေရသရှိသည်၊ အစဉ်အတိုင်းကျင့်အပ်သော မဟာဂ္ဂုတ်ရျာန်ဟုဆိုအပ်သော– သမထ၊ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟု–ရှုခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ဝိပဿနာ၊ သုညတမဂ်, အနိမိတ္တမဂ်, အပ္ပဏိဟိတမဂ်,ဖလ သမာပတ္တိရှိသည်လည်း အံ့ဖွယ်တစ်ပါး။

(၂) ပညတ်တော်မူအပ်သောသိက္ခာပုဒ်ကို တပည့်သားတော်တို့သည် အသက်ဟူသောအကြောင်းကြောင့်ပင် မလွန်ကျူးသည်လည်း အံ့ဖွယ်တစ်ပါး။

(၃) အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် သီလမရှိ ယုတ်မာသော အကျင့်ရှိ၏။ မစင် ကြယ်ရွံရှာအပ်သောအကျင့်ရှိ၏။ ဖုံးလွှမ်းသော အမှု ရှိ၏။ ရဟန်းမဟုတ်ဘဲ ရဟန်းဟုဝန်ခံ၏။ မြတ်သောအကျင့်မရှိဘဲ မြတ်သောအကျင့်ရှိ၏ဟု ဝန်ခံ၏။ အတွင်းပုပ်၍ ကိလေသာဖြင့် စွပ်၏။ ယောက်သွားပုပ်အမှိုက်ကဲ့သို့ဖြစ်၏။ ထိုဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ် တို့နှင့် ရဟန်းကောင်းအပေါင်း–အတူတကွမနေ။အဆောင် တလျှင်–သံဃာစည်းဝေး၍ ထိုဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်ကို သံဃာ့ဘောင်မှ နှင်ထုတ်ရသည်–အံ့ဖွယ်တစ်ပါး။

(၄) ခတ္တိယ,ဗြာဟ္မဏ,ဝေဿ,သုဒ္ဒ–ဟူသော အမျိုးလေးပါးတို့သည် အိမ်ရာထောင်သောလူ၏ဘောင်မှ–အိမ်ရာမထောင်သော ရဟန်းဘောင်၌ ရဟန်းပြုသည်ရှိသော် မိမိတို့၏အမည်ကို အနွယ်ကိုစွန့်၍ ရဟန်းသာကီဝင် မင်းသားဟူသောအမည် ကိုသာ–ရသည်လည်း အံ့ဖွယ်တစ်ပါး။

(၅) များစွာကုန်သော–ခီဏာသဝ ရဟန်းတို့သည် ပရိနိဗ္ဗာန်ယူကုန် ၏။ ထိုများစွာကုန်သော ခီဏာသဝရဟန်းတို့၏ ပရိနိဗ္ဗာန် ယူသဖြင့် သာသနာတော်၏ယုတ်သည်–ပြည့်သည်၏အဖြစ် မထင်သည်လည်း အံ့ဖွယ်တစ်ပါး။

(၆) သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲကိလေသာမှ လွှန်ခြင်းတည်းဟူသော တစ်ခုသော ကိစ္စရှိသည်လည်း အံ့ဖွယ်တစ်ပါး။
(၇) သတိပဋ္ဌာန်, ဣန္ဒြိယ, ဣဒ္ဓိပါဒ်, ဗိုလ်,ဗောဇ္ဈင်,မဂ္ဂင်–ဟူသော ရတနာရှိသည်လည်း အံ့ဖွယ်တစ်ပါ ။
(၈) ကြီးမားမြင့်မြတ်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ရှစ်ယောက်တို့၏ နေရာဖြစ်သည်လည်း အံ့ဖွယ်တစ်ပါး။

ဤသို့ အံ့ဖွယ်ရှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသည်ကို မြင်၍ လဗ္ဗိပေသလ, သိက္ခာကာမ–ရဟန်းကောင်းတို့၏ မွေ့လျော်ရာဖြစ်၏

ဝိနည်း

ထိုသို့အံ့ဖွယ်ရှစ်ပါးနှင့်ပြည့်စုံသော သုတ်, အဘိဓမ္မာ, ဝိနည်းဟုဆိုအပ်သော ပရိယတ္တိသာသနာတော်တည်းဟူသော ပိဋကတ်သုံးပုံတို့တွင် ဝိနည်းပိဋကတ်သည် "ဝိဝိဓာ နယာ ဧတ္ထာတိ ဝိနယော"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ အထူးထူးသော ငါးပါးအပြားရှိသော ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသ, ပါရာဇိက–စသော ခုနစ်ပါးသောအာပတ်အစု၊ မာတိကာ၊ ဝိဘင်းစသည် အပြားရှိသော နည်းရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ "ဝိသေသာ နယာ ဧတ္ထာတိ ဝိနယော"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ ထူးသည်ဖြစ်၍ မြဲမြံစွာပြုခြင်း၊ လျော့လျော့ပြုခြင်း၊ အကျိုးရှိသော အနုပညတ်နည်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ "ဝိနေတိ ဧတ္ထ ဧတေနာတိ ဝိနယော" ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ ကိုယ်နှုတ်တို့ဖြင့် လွန်ကျူးခြင်းကို ဆုံးမရာဆုံးမကြောင်းဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း **ဝိနည်း**မည်၏။

သုတ္တန်

သုတ္တန်ပိဋကတ်သည် "အတ္ထေ သုစေတီတိ သုတ္တံ"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ အကျိုးစီးပွားတို့ကို ပြတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ "သုဋ္ဌု ဥစ္စိတ္တာတိ သုတ္တံ"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ ဝေနေယျသတ္တဝါတို့၏ အလိုနှင့်လျော်သဖြင့် ကောင်းစွာ ဟောအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်

လည်းကောင်း၊ "အတ္ထေ သဝတီတိ သုတ္တံ"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ ကောက်ပင်သည် မိမိကိုယ်ကိုစောင့်သောသူတို့အား စားစေခြင်းငှာ အသီးကို ပွားစေသကဲ့သို့ ထို့အတူ မိမိကို ကျင့်ဆောင်သောအမျိုးတို့အား ချမ်းသာစေခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ အကျိုးကို ပွားစေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် လည်းကောင်း၊ "အတ္ထေ သုဒတီတိ သုတ္တံ"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ နွားမသည် မိမိသားအားသာ စို့စေခြင်းငှာ နို့ရည်ကို ယိုစေသကဲ့သို့ ထို့အတူ မိမိကို ကျင့်ဆောင်သော အမျိုးသားတို့အားသာ ငြိမ်းချမ်းစေခြင်းငှာ အကျိုး စီးပွားကိုယိုစေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ "သုဋ္ဌု အတ္ထေ တာယတီတိသုတ္တံ"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ အနက်ကို ကောင်းစွာ စောင့်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ "သုတ္တံဝိယာတိသုတ္တံ" ဟူသောဝစနတ္ထနှင့်အညီ တမျဉ်းချည်သည် လက်သမားတို့၏ နှိုင်းယှဉ်ရာ–နှိုင်းယှဉ်ကြောင်းဖြစ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ အမျိုးသားတို့၏ နှိုင်းယှဉ်ရာ နှိုင်းယှဉ်ကြောင်း ဖြစ်၍ တမျဉ်းချည်နှင့်တူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပန်းသီတံဖြင့်–သီအပ်သောပန်းတို့သည် ဖရိုဖရဲမရှိကုန်သကဲ့သို့ ထို့အတူ သုတ္တန်ဖြင့် ရေတွက်အပ်သော အနက်တို့သည် ဖရိုဖရဲမရှိကုန်သည် ဖြစ်၍ ပန်းသီတန်နှင့်တူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း သုတ္တန်မည်၏။

အဘိဓမ္မာ

အဘိဓမ္မာ–ပိဋကတ်သည် "အဘိအတိရေကော ဓမ္မော အဘိဓမ္မော" ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ သုတ္တန်ပါဠိထက်လွန်သော ပါဠိဟူသောအနက် ကြောင့်လည်းကောင်း၊ "အဘိဝုမိမန္တာ ဓမ္မာ ဧတ္ထာတိ အဘိဓမ္မော" ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ "ရူပုပ္ပပတ္တိယာ မဂ္ဂံ ဘာဝေတိ၊ မေတ္တာ သဟဂတေန စေတသာ ဧကာဒိသာ ဖရိတွာ ဝိဟရတီတိ" အစရှိသဖြင့် ပွားခြင်း ရှိကုန်သောတရားတို့ကို ဟောရာဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ "အဘိသ လက္ခဏာ ဓမ္မာ ဧတ္ထာတိ အဘိဓမ္မော" ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ "ရူပါ ရမ္မဏံဝါ၊ သဒ္ဒါရမ္မဏံဝါ၊ ဂန္ဓာရမ္မဏံဝါ၊ ရသာရမ္မဏံဝါ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာ ရမ္မဏံဝါ၊ ဓမ္မာရမ္မဏံဝါ၊ ယံ ယံဝါ ပနာရဗ္ဘ"အစရှိသည်ဖြင့် အမှတ်ဖြင့် သိအပ်သော

တရားတို့ကို ဟောရာဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ "အဘိပုဇိတာ ဓမ္မာ ဇတ္ထာတိ အဘိဓမ္မော"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ "သေက္ခာဓမ္မာ၊ အသေက္ခာဓမ္မာ၊ လောကုတ္တရာဓမ္မာ"အစရှိသဖြင့် ပူဇော်အပ်သောတရားတို့ကို ဟောရာဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ "အဘိပရိစ္ဆိန္နာ ဓမ္မာ ဇတ္ထာတိ အဘိဓမ္မော"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ"ဖဿောဟောတိ၊ ဝေဒနာ ဟောတိ" အစရှိသည်ဖြင့် သဘောအားဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သောတရားတို့ကို ဟောရာဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ "အဘိအဓိကာ ဓမ္မာ ဇတ္ထာ ဝုတ္တာတိ အဘိဓမ္မော"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ "မဟဂ္ဂတာဓမ္မာ၊ အပ္ပမာဏာ ဓမ္မာ၊ အနုတ္တရာဓမ္မာ"အစရှိသည်ဖြင့် လွန်ကဲသောတရားတို့ကို ဟောရာ ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း အဘိဓမ္မာမည်၏။

ထို အဘိဓမ္မာပိဋကတ်သည် ယူဇနာ(၂၀၀)၊ (၃၀၀)၊ (၄၀၀)၊ (၅၀၀)၊ (၁၀၀၀)ရှိသော တိမိ, တိမိပိင်္ဂလ,တိမိတိပိင်္ဂလ,တိမိရပိင်္ဂလ,တိမိဒ္ဒ, အဇ္ဈာရောဟ,အာနန္ဒ,မဟာတိမိ–အမည်ရှိသော ငါးကြီး(၈)စင်းတို့၏ ကွန့်မြူးရာ မဟာသမုဒ္ဒရာကဲ့သို့ ထို့အတူ အဆုံးမရှိ သိမ်မွေ့နက်နဲ–ကြီးကျယ်သော–သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်၏ ကွန့်မြူးရာဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း။ အောက်ကား–မြေကြီး၊ အထက်ကား–ကောင်းကင်၊ ဤမှာဘက်ကား–ကမ်း၊ ထိုမှာဘက်ကား–စကြဝဠာတောင်ဖြင့် မဟာ သမုဒ္ဒရာကို ပိုင်းခြားနိုင်သကဲ့သို့ ထို့အတူ ဤကား–အစ၊ ဤကား–အဆုံးဟု ပိုင်းခြားခြင်းငှာ မတတ်နိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကျယ်ဝန်း၏။

ထိုသို့ ကျယ်ဝန်းဆန်းကြယ်–နက်နဲ ခက်ခဲ–သိမ်မွေ့ထူးမြတ်သော–အဘိဓမ္မာပိဋကတ်ဝယ် အကျယ်ဟောထား မြတ်တရားကို နောက်သား ပျိုမျစ် စာသင်သစ်တို့ နှစ်လိုသာရှင် မပင်မပန်း အစွမ်းအားထုတ် ဟုတ်ဟုတ်မိမိ သိစိမ့်မည်ရည်လျက် နှစ်သက်အပ်စွာ ရတနာ(၇)ပါး အတိပြီးသော–ရွှေတိုက်တံခါး ဖွင့်ထားပြဘိသကဲ့သို့ ထို့အတူ အဘိဓမ္မာ (၇)ကျမ်းဝယ် အကျယ်ဟောအပ် ပရမတ်တရား အပါးပါးကို ထင်ရှား သိကြောင်း ကောင်းမြတ်သော အဘိဓမ္မာသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းကို စီရင်တော်မူလို

သော သီဟိုဠ်ကျွန်းတွင်–ထင်ပေါ်ကျော်ဇော ဂုဏောပတ္ထဠ–မူလသောမ ဝိဟာရဝါသီ–အရှင်အနုရုဒ္ဓါ ဆရာမထေရ်မြတ်သည် အန္တရာယဝိသောဓန အကျိုးငှာ ကျမ်းပြုဆရာတို့၏ ဖွယ်ရာလက်သုံး–ထုံးဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ တစ်ကြောင်းထိုမှ–သောတုဇနတို့အား စီးပွားထုတ်ချောက် ဝမ်းမြောက် စေလိုသည်ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ ကျမ်းမပြုမီ ရှေးအဖို့နှိုက် အန္တရာယ ဝိသောဓနေ,သတာစာရာဝေါက္ကမန,အဝိပ္ပတိသာရ,ပါမောဇ္ဇ,ပီတိ,ပဿဒ္ဓိ, သုခ, သမာဓိ, ယထာဘူတညာဏ, သဂ္ဂမောက္ခ–အကျိုးရှိသော "သမ္မာ သမ္ဗုဒ္ဓမတုလံ"အစရှိသော ဝစီဘေဒ–ပဏ္ဏာမကို မိန့်တော်မူသတည်း။

ဂန္ထမည်ပုံ

ဤ "သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံ" အစရှိသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒါသည် "ယထာပဒီပေါ ဂဗ္ဘေ အဓိပ္ပါယံ ဂန္ထေတိ သုစေတိ ပကာသေတီတိ ဇဝံ ပိဋကတ္တယေ အဓိပ္ပါယံ အတ္ထံ ဂန္ထေတိ သုစေတိ ပကာသေတီတိ ဂန္ထော" ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ ဆီမီးသည် တိုက်ခန်းနှိုက်အလိုရှိအပ်သော ရွှေငွေရတနာ–စသောဝတ္ထုကို ပြတတ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ ပိဋကတ်သုံးပုံနှိုက် အလိုရှိအပ်သောအနက်ကို ပြတတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း။

"ယထာနာနာဘေဒဘိန္နာ ရတနာဝဠိသမူဟာ ရတနာမယသုတ္တေန ဂန္ဓိယန္တိ ရစိယန္တိ အနုပုဗ္ဗံ ဌပိယန္တိ ဇဝံ နာနာဘေဒဘိန္နာ အတ္ထာ ဂန္ဓိယန္တိ အနုပုဗ္ဗံ ဌပိယန္တိ ဇတေနာတိဝါ ဂန္ထော"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ အထူးထူးအပြားပြားရှိသော ရတနာရွဲလုံးအပေါင်းတို့ကို ရတနာဖြင့် ပြီးသောကြိုးဖြင့် ဖွဲ့အပ်သီအပ် အစဉ်အတိုင်းထားအပ်ကုန်သကဲ့သို့ ထို့အတူ အထူးထူးအပြားပြားရှိသောအနက်တို့ကို ဖွဲ့ကြောင်းသီကြောင်း အစဉ် အတိုင်းထားကြောင့်ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း။

"ဂန္ဓိယန္တိ မာလံဝိယ နာနာဘေဒဘိန္နာ အတ္ထာ အနုပုဗ္ဗံ ရစိယန္တိ ဌပိယန္တိ ဇတ္ထ တေနာတိဝါ ဂန္ထော"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ ပန်းသီတန် သည် အထူးထူးအပြားပြားရှိသော ပန်းတို့ကို အစဉ်အတိုင်း သီရာသီကြောင်း

ထားရာထားကြောင်းဖြစ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ အထူးထူးအပြားပြားရှိသော အနက်တို့ကို အစဉ်အတိုင်း သိရာသိကြောင်း ထားရာထားကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း။

"ဝေါ ဝုစ္စတိ ဉာဏံ၊ တံ ဓာရေတီတိဝါ ဂန္ဓော"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့် အညီ သောတုဇနတို့၏ ဉာဏ်တည်းဟူသောလက်နက်ကို ဆောင်တတ် သောကြောင့်လည်းကောင်း။

"နာနာဘေဒသဒ္ဒါ ဂိယန္တိ ဥစ္စပရိယန္တိ ဧတ္ထ ဧတေနာတိဝါဂေါ၊ နာနာအတ္ထံ မာရေတီတိဝါ ဓော၊ ဂေါစ သော ဓောစာတိ ဂန္ဓော" ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ အထူးထူးအပြားပြားရှိသောသဒ္ဒါတို့ကို ဆိုရာ ဆိုကြောင်းဖြစ်၍ အထူးထူးအပြားပြားရှိသော အနက်တို့ကို ဆောင်တတ် သည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း ဂန္ဓမည်၏။

ထိုဂန္ဓသည် "ကဝီဟိ ဗန္ဓိတဗ္ဗောတိ ဗန္ဓော"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ ပညာရှိတို့သည် ဖွဲ့အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဗန္ဓမည်၏။

ဗန္ဓ ၃-ပါး

ထိုဗန္ဓသည်-

ဗန္ဓော စ နာမသဒ္ဒတ္ထာ၊ သဟိတာ ဒေါသဝဇ္ဇိတာ။
ဗဇ္ဇ ဂဇ္ဇ ဝိမိဿာနံ၊ ဘဒ္ဒေနာယံ တိဓာ ဘဝေ။

ဟူသော ဂါထာနှင့်အညီ ပဒဒေါသအစရှိသော အပြစ်မှကင်းသော သဒ္ဒါလင်္ကာရ,အတ္ထာလင်္ကာရတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော သဒ္ဒါအနက် အပေါင်းသည် ဗန္ဓမည်၏။

ထိုဗန္ဓသည် ဗဇ္ဇဗန္ဓ,ဂဇ္ဇဗန္ဓ,ဝိမိဿဗန္ဓအားဖြင့် (၃)ပါးအပြားရှိ၏။ ထို(၃)ပါးတို့တွင် ဂိုဏ်း,ဂရု,လဟု,အက္ခရာတို့ကိုမှတ်၍ ဖွဲ့အပ်သော ဗန္ဓသည် ဗဇ္ဇဗန္ဓမည်၏။ ဂိုဏ်း-ဂရု-လဟု-အက္ခရာတို့ကိုမမှတ်မူ၍ အနက်အစဉ်အားလျော်စွာ ဖွဲ့အပ်သော ဗန္ဓသည် ဂဇ္ဇဗန္ဓမည်၏။ နှစ်ပါးစုံကို ရော၍ ဖွဲ့အပ်သော ဗန္ဓသည် ဝိမိဿဗန္ဓမည်၏။

ထိုသုံးပါးတို့တွင် ဤ "သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံ"အစရှိသော ဗန္ဓသည် ဂိုဏ်း–ဂရု–လဟု–အက္ခရာတို့ကိုမှတ်၍ ဖွဲ့အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဗဇ္ဇဗန္ဓမည်၏။

ထိုဗဇ္ဇဗန္ဓသည် "ဂယန္တိ ဧတာယာတိ ဂါထာ"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့် အညီ အထူးထူးသော အနက်စသည်ကို သိကုန်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း။

"ဂါယိတ္ဗာ ဌပိယတီတိဝါဂါထာ"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ သဒ္ဒါ အစဉ်ကိုသိကုန်၍ ထားရာဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း။

ဂါထာမည်ပုံ

"ဂံ ဝုစ္စတိ ဉာဏံ၊ တံ တိဋ္ဌတိ ဧတ္ထာတိဝါ ဂါထာ"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ ဉာဏ်၏တည်ရာဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း။

"အတ္ထေ ဂန္ထေတိ သုစေတိ ပကာသေတီတိဝါ ဂါထာ"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ ကွယ်သောအနက်ကို ပြတတ်သည်အဖြစ်ကြောင့် လည်းကောင်း။

"နာနာဘေဒဘိန္နသဒ္ဒါ ဂိယန္တိ ဉစ္စာရိယန္တိ ဧတ္ထ ဧတာယာတိဝါ ဂါ၊ နာနာဘေဒဘိန္နာ အတ္ထာ တိဋ္ဌန္တိ ဧတာယာတိထာ။ ဂါစ သာ ထာစာတိ ဂါထာ"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ အထူးထူးအပြားပြားရှိသော သဒ္ဒါတို့ကို ဆိုရာဆိုကြောင်းဖြစ်၍ အထူးထူးအပြားပြားရှိသော အနက်တို့၏ တည်ရာတည်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ဂါထာမည်၏။

သံဝဏ္ဏနာနည်းအမျိုးမျိုး

ဤ "သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံ"အစရှိသောဂါထာ၏အဓိပ္ပါယ်ကို အကျယ် သိစိမ့်သောငှာ မျက်ကွယ်ဖြစ်သောဝတ္ထုတို့ကို မျက်မှောက်ကဲ့သို့ပြတတ် သော ပန်းမှန်–ကြေးမုံအစရှိသော ဝတ္ထုကဲ့သို့ ထိုအတူ သိနိုင်ခဲခက် လျို့ဝှက်မထင်ရှားသော သမ္မုတိပရမတ္ထအားဖြင့် ပြားသောအနက်တို့ကို သိသာခြားနားထင်ရှားအောင် ဆောင်ပြတတ်သော။

ပဉ္စမံ ကရေ ပဒစ္ဆေဒံ၊ သမာသာဒိံ တတော ကရေ။
သမာသာဒေါ ကတေ ပစ္ဆာ၊ အတ္ထံ နိယျာထ ပဏ္ဍိတာ။
ဟူသော ဂါထာနှင့်အညီ ပဒစ္ဆေဒ တိကသံဝဏ္ဏနာနည်း။
ဥပမာဏ ကာရဏဉ္စ၊ ပဒတ္ထောစ ပယောဇနာ။
စတုဓာ ဝဏ္ဏနာ ဉေယျာ၊ တံတံ နယာနုသာရိနာ။
ဟူသော ဂါထာနှင့်အညီ ဥပမာစတုက္ကသံဝဏ္ဏနာနည်း။
ဥပေါဂ္ဃာတော ဝိဂ္ဂဟောစ၊ ပဒတ္ထောစာ လနာ တထာ။
ပစ္စုပဋ္ဌာနန္တိ ပဉ္စာ၊ နယျာဉေယျာ နယညုနာ။
ဟူသော ဂါထာနှင့်အညီ ဥပေါဂ္ဃာတပဉ္စကသံဝဏ္ဏနာနည်း။
သမ္ဗန္ဓောစ ပဒဉ္စေဝ၊ ပဒတ္ထော ပဒဝိဂ္ဂဟော။
စောဒနာ ပရိဟာရောစ၊ ဆဗ္ဗိဓာ ပဒဝဏ္ဏနာ။
ဟူသော ဂါထာနှင့်အညီ သမ္ဗန္ဓဆက္ကသံဝဏ္ဏနာနည်း။
သမုဋ္ဌာနံ အဓိပ္ပါယော၊ ပဒတ္ထော ဝိဓိမေဝ စ။
အနုယောဂေါ ဝိရောဓောစ၊ နိဂ္ဂမော ဝဏ္ဏနာပိစ။
ဟူသော ဂါထာနှင့်အညီ သမုဋ္ဌာနသတ္တကသံဝဏ္ဏနာနည်း။
နိဒါန ပယောဇနာနိ၊ ပိဏ္ဍတ္ထော ပဒတ္ထော တထာ။
သမ္ဗန္ဓောစ အဓိပ္ပါယော၊ စောဒနာသောဓနာ ဋ္ဌမာ။
ဟူသော ဂါထာနှင့်အညီ နိဒါနဋ္ဌက-သံဝဏ္ဏနာနည်း။
ပိဏ္ဍတ္ထောစာ ဝယဝတ္ထော၊ ဟေတွတ္ထောစ ပယောဇနော။
သမ္ဗန္ဓော နိဗ္ဗနောစေဝ၊ ပရိစ္ဆေဒေါစ သရူပေါ။
စောဒနာစေဝ၊ ဒသဓာ ဝတ္တဗ္ဗာ ကထာ။
ဟူသော ဂါထာနှင့်အညီ ပိဏ္ဍတ္ထဒသကံ ဝဏ္ဏနာနည်း။
ကမုဒ္ဒါရော နိယုတ္တဉ္စ၊ သရူပတ္ထောစ လက္ခဏံ။
ဓမ္မကာလ မ္ပဘေဒါစ၊ ဥဘော နာနပ္ပကာရကော။
ပစ္စုပ္ပန္န ဘေဒေါစ၊ ပစ္စယာဝတ္တဒီပနော၊ ဒသဓာ ပရိဒီပယေ။
ဟူသော ဂါထာနှင့်အညီ တမေကာဒသက သံဝဏ္ဏနာနည်း။

အစရှိသော သံဝဏ္ဏနာနည်းအပေါင်းတို့တွင် အကြင်အကြင် သံဝဏ္ဏနာနည်းကို အလိုရှိ၏။ ထိုသို့အလိုရှိသော သံဝဏ္ဏနာနည်းဖြင့် ဖွင့်ရာ၏။

ထိုသံဝဏ္ဏနာနည်းအပေါင်းတို့တွင် သမ္ဗန္ဓဆက္ကသံဝဏ္ဏနာနည်းဖြင့် ဖွင့်လိုသည်ရှိသော်။

သမ္ဗန္ဓောစ ပဒစ္ဆေဝ၊ ပဒတ္ထော ပဒဝိဂ္ဂဟော။
စောဒနာ ပရိဟာရောစ၊ ဆဗ္ဗိဓာ ပဒဝဏ္ဏနာ။

ဟူသော ဂါထာနှင့်အညီ သမ္ဗန္ဓသံဝဏ္ဏနာ၊ ပဒစ္ဆေဒ-ပဒစိန္တာ သံဝဏ္ဏနာ၊ ပဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာ၊ ပဒဝိဂ္ဂဟသံဝဏ္ဏနာ၊ စောဒနာ သံဝဏ္ဏနာ၊ ပရိဟာရသံဝဏ္ဏနာ တည်းဟူသော ခြောက်ပါးသော သံဝဏ္ဏနာနည်းတို့ဖြင့် ဖွင့်အပ်၏။

(၁) သမ္ဗန္ဓသံဝဏ္ဏနာ

ထိုခြောက်ပါးတို့တွင် သမ္ဗန္ဓသံဝဏ္ဏနာဟူသော်ကား အရှင်အနုရုဒ္ဓါဆရာ၊ ဆရာကား ဤသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံ အစရှိသောဂါထာကို အဘယ်အကျိုးငှာ အဘယ်အကျိုးရှိ၍၊ တစ်နည်းကား အဘယ်အကျိုးရှိသော ဤသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံ အစရှိသောဂါထာကို ဆိုသနည်း။

"ယသ္မိံ မဟာနာမ သမယေ အရိယသာဝကော တထာဂတံ အနုဿရတိ၊ နေဝဿ တသ္မိံ သမယေ ရာဂပရိယုဋ္ဌိတံ စိတ္တံ ဟောတိ" အစရှိသဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော ပါဠိတော်နှင့်အညီ ကျမ်းပြီးခြင်း၏ အန္တရာယ်ကိုပြုတတ်သော ကောင်းမှုအထူးဖြစ်သော ပဏ္ဏာမကို ပြုခြင်းငှာ၊ ပြုခြင်းအကျိုးငှာ၊ ပြုခြင်းအကျိုးရှိ၍၊ တစ်နည်းကား၊ ပြုခြင်းအကျိုးရှိသော ဤ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံ အစရှိသောဂါထာကို ဆိုသတည်း။

တစ်နည်းကား အရှင်အနုရုဒ္ဓါဆရာ(လ)နည်း။ "ပူဇာစ ပူဇနေယျာနံ၊ ဧတံ မင်္ဂလမုတ္တမံ"အစရှိသဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော ပါဠိတော်ပါဠ်နှင့်အညီ ကျမ်းပြီးခြင်း၏အန္တရာယ်ကိုပြုတတ်သော အကုသိုလ်ကို ရိတ်ဖြတ်တတ်သော ထူးမြတ်သောမင်္ဂလာဖြစ်သော ပဏ္ဏာမကိုပြုခြင်းငှာ(လ)တည်း။

တစ်နည်းကား အရှင်အနုရုဒ္ဓါဆရာ(လ)နည်း။

"ဝေ ဗုဒ္ဓံ သရဏ္ဍာဂန်၊ ဓမ္မံ သံဃဥ္စ ဘိက္ခဝေါ။
ဘယံဝါ ဆမ္ဘိတတ္တံဝါ၊ လောမဟံသော န ဟေဿတိ"

အစရှိသဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော ပါဠိတော်နှင့်အညီ ဘေးအစ ရှိသော ဥပဒ္ဒဝေါကိုတားမြစ်တတ်သောပဏ္ဏာမကိုပြခြင်းငှာ(လ)တည်း။

တစ်နည်းကား အရှင်အနုရုဒ္ဓါဆရာ(လ)နည်း။ "တောဒိသာနိ ကတွာန၊ သဗ္ဗတ္ထ မပ္ပရာဇိတာ။ သဗ္ဗတ္ထ သောတ္ထိံ ဂစ္ဆန္တိ" အစရှိသဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော ပါဠိတော်ပါဠ်နှင့်အညီ အကြင်အကြင်အလိုရှိ အပ်သော ကျမ်းတည်းဟူသောအကျိုးကို ပြီးစေတတ်သော ပဏ္ဏာမကို ပြခြင်းငှာ(လ)တည်း။

တစ်နည်းကား "သတ္တိမေ ဘိက္ခဝေ အပရိဟာနိယာ ဓမ္မာ၊ ကတမေ သတ္တ၊ သတ္ထုဂါရဝတာ၊ ဓမ္မဂါရဝတာ၊ သံဃဂါရဝတာ၊ သိက္ခာ ဂါရဝတာ၊ သမာဓိဂါရဝတာ၊ ကလျာဏမိတ္တတာ၊ သောဝစဿတာ" အစရှိသဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော ပါဠိတော်ပါဠ်နှင့်အညီ ပညာကို ပွားစေတတ်သော ပဏ္ဏာမကိုပြခြင်းငှာ(လ)တည်း။

တစ်နည်းကား "အဘိဝါဒနသီလိဿ၊ နိစ္စံဝုဍ္ဍာပစာယိနော။ စတ္တာရော ဓမ္မာ ဝဍ္ဎန္တိ၊ အာယု ဝဏ္ဏော သုခံ ဗလံ" အစရှိသဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော ပါဠိတော်ပါဠ်နှင့်အညီ အသက်ရှည်ခြင်းကို ပွားစေတတ်သော ပဏ္ဏာမကို ပြခြင်းငှာ(လ)တည်း။

တစ်နည်းကား အရှင်အနုရုဒ္ဓါဆရာ(လ)နည်း။ အာသီသပုဗ္ဗက၊ ဝတ္ထုပုဗ္ဗက၊ ပဏ္ဏာမပုဗ္ဗက-ဂန္ထာရမ္ဘ(၃)ပါးတို့တွင် ပဏ္ဏာမပုဗ္ဗကဂန္ထာရမ္ဘကို ပြခြင်းငှာ(လ)တည်း။

တစ်နည်းကား အရှင်အနုရုဒ္ဓါဆရာ(လ)နည်း။ ရတနတ္တယပဏ္ဏာမ၊ အဘိဓေယျ၊ ကရဏပ္ပကာရ၊ ပကရဏာဘိဓာန၊ ပယောဇဉ်တို့ကိုပြခြင်းငှာ (လ)သတည်း။

တစ်နည်းကား အရှင်အနုရုဒ္ဓါဆရာ၊ ဆရာကား"သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံ" အစရှိသောဤဂါထာကို အဘယ်အကျိုးငှာ အဘယ်အကျိုးရှိ၍၊ တစ်နည်း ကား အဘယ်အကျိုးရှိသော ဤသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံ-အစရှိသောဂါထာကို ဆိုသနည်း။

အဘိဓမ္မာ(၇)ကျမ်းဝယ် အကျယ်ဟောတော်မူအပ်သော အကုသိုလ်၊ ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်၊ သစ္စာ၊ ဣန္ဒြေ၊ ဗိုလ်၊ ဟေတ္ဆျင်၊ မဂ္ဂင်–အစ ရှိသော သဘောတရားတို့၏ လက္ခဏာ၊ ရသ၊ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ ပဒဋ္ဌာန်– အစရှိသည်ကို မှန်ကန်စွာမသိ။ ဒိဋ္ဌိအမူအယူ မှားသဖြင့် အကျင့်ချွတ် ယွင်း၍ ဆင်းရဲအပေါင်းနှိုက် နစ်မွန်းလတ့်သော ဒုက္ခိတသတ္တဝါအပေါင်းကို အာရုံပြု၍ အရှင်အနုရုဒ္ဓါဆရာ၏ ကရုဏာဖြစ်သည်ကားအကြောင်း။ ဤသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံ–အစရှိသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒါကို ဖြစ်စေတတ်သော သတိ၊ ဝီရိယ၊ အဓိမောက္ခဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်ဖြစ်သည်ကား အကျိုး။ ဤသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံ–အစရှိသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒါဖြစ်သည်ကား အကြောင်း။ အရှင်အနုရုဒ္ဓါဆရာသည် ရတနတ္တယပဏာမ၊ အဘိဓေယျ၊ ကရဏပ္ပကာရ၊ ပကရဏာဘိဓာန၊ ပယောဇန်တို့ကို ပြဦး၍ အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းကို စီရင်၏ဟု သောတုဇနတို့၏အသိဉာဏ် ဖြစ်သည်ကား အကျိုး။ ဤသို့သော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေခြင်းငှာ၊ သိစေခြင်း အကျိုးငှာ၊ တစ်နည်းကား သိစေခြင်း အကျိုးရှိသော အစရှိသော “သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ မတုလံ”အစရှိသော ဤဂါထာကို ဆိုသတည်း။

ဤသို့အကြောင်းဖြစ်သောဆရာဂါထာနှင့် အကျိုးဖြစ်သော သောတု ဇနတို့၏ အသိဉာဏ်ကို အကြောင်းအကျိုးအဖြစ်ဖြင့်စပ်၍ ဖွင့်ခြင်းသည် လျှင် ဂါထာအဖွင့်ခြောက်ပါးတို့တွင် “သမ္ဗန္ဓနံသမ္ဗန္ဓော”ဟူသော ဝစနတ္ထ နှင့်အညီ သမ္ဗန္ဓသံဝဏ္ဏနာမည်၏ဟူလိုသော်။ (သမ္ဗန္ဓနံ၊စပ်ခြင်း၊ သမ္ဗန္ဓော၊ စပ်ခြင်း။)

(၂) ပဒစ္ဆေဒ ပဒစိန္တာ သံဝဏ္ဏနာ

ပဒစ္ဆေဒ ပဒစိန္တာသံဝဏ္ဏနာဟူသော်ကား “သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ ဧကံပဒံ၊ သသဒ္ဓမ္မ ဂဏုတ္တမန္တိ ဧကံပဒံ၊ အဘိဝါဒိယာတိ ဧကံပဒံ၊ ဘာသိဿန္တိ ဧကံပဒံ၊ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟန္တိ ဧကံပဒံ၊ ဝိဘတျန္တ ပဒဝိဘာဂဝသေန ဆပဒါယံ ဂါထာတိဒဋ္ဌဗ္ဗာ”

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓန္တိ ဣဒံဝစနံ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်၊ ဧကံ=တစ်ခုသော၊ ပဒံ=ပုဒ်သည်၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏၊ အတုလန္တိ ဣဒံဝစနံ=

အတုလံဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်၊ ဧကံ=တစ်ခုသော။ ပဒံ=ပုဒ်သည်၊ ဟောတိ=၏၊ သဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမန္တိ ဣဒံဝစနံ=သည်၊ ဧကံ=သော၊ ပဒံ=သည်၊ ဟောတိ=၏၊ အဘိဝါဒိယာတိ ဣဒံဝစနံ=သည်၊ ဧကံ=သော၊ ပဒံ=သည်၊ ဟောတိ=၏၊ ဘာသိဿန္တိ ဣဒံဝစနံ=သည်၊ ဧကံ=သော၊ ပဒံ=သည်၊ ဟောတိ=၏၊ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟန္တိ ဣဒံဝစနံ=သည်၊ ဧကံ=သော၊ ပဒံ=သည်၊ ဟောတိ=၏၊ ဝိဘတျန္တပဒဝိဘာဂဝသေန=ဝိဘတ် အဆုံးရှိသောပုဒ်ကို ဝေဖန်သောအားဖြင့်၊ အယံဂါထာ=ဤဂါထာကို၊ ဆပဒါတိ=ခြောက်ပုဒ်ရှိ၏ဟူ၍၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ=မှတ်အပ်၏။

"သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓန္တိ ပုဗ္ဗကာလကိရိယာယ ကမ္မနိဒ္ဒေသော၊ အတုလန္တိ စ သသဒ္ဓမ္မ ဂဏုတ္တမန္တိ စ တဿ ကမ္မပဒဿ ဝိသေသနနိဒ္ဒေသော၊ အဘိဝါဒိယာတိပုဗ္ဗကာလကိရိယာနိဒ္ဒေသော၊ ဘာသိဿန္တိ အပရ ကာလ ကိရိယာ နိဒ္ဒေသော၊ အဘိ ဓမ္မတ္ထ သင်္ဂဟန္တိ အပရကာလကိရိယာယ ကမ္မ နိဒ္ဒေသော၊ အနေကာသု ဂါထာသု ပဌမ နကာရဝိပုလာ ပတျာဝတ္တဂါထာယံ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ"

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓန္တိ သောသဒ္ဒေါ=သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်၊ ပုဗ္ဗကာလကိရိယာယ=အဘိဝါဒိယဟူသော ပုဗ္ဗကာလကိရိယာ၏၊ ကမ္မနိဒ္ဒေသော=ကံကိုညွှန်ကြောင်းဖြစ်သော သဒ္ဒါသည်၊ ဟောတိ=၏၊ အတုလန္တိ သော သဒ္ဒေါစ=အတုလံဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်လည်းကောင်း၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမန္တိ သောသဒ္ဒေါစ=သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်လည်းကောင်း၊ တဿကမ္မပဒဿ=ထိုသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံဟူသော ကံပုဒ်၏၊ ဝိသေသနနိဒ္ဒေသော= ဝိသေသနကိုပြကြောင်းဖြစ်သော သဒ္ဒါသည်၊ ဟောတိ=၏၊ အဘိဝါဒိယာတိသောသဒ္ဒေါ=သည်၊ ပုဗ္ဗကာလကိရိယာ နိဒ္ဒေသော=ရှေးကာလကိရိယာကို ပြကြောင်းဖြစ်သောသဒ္ဒါသည်၊ ဟောတိ=၏၊ ဘာသိဿန္တိသောသဒ္ဒေါ=သည်၊ အပရကာလကိရိယာနိဒ္ဒေသော= နောက်ကာလကိရိယာကိုပြကြောင်းဖြစ်သော သဒ္ဒါသည်၊ ဟောတိ=၏၊ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟန္တိ သောသဒ္ဒေါ=သည်၊ အပရကာလ ကိရိယာယ=ဘာသိဿဟူသော အပရကာလကိရိယာ၏၊ ကမ္မနိဒ္ဒေသော= ကံကိုညွှန်ကြောင်းဖြစ်သောသဒ္ဒါသည်၊ ဟောတိ=၏၊ အနေကာသု=များစွာ

ကုန်သော၊ ဂါထာသု=ဂါထာတို့တွင်၊ အယံဂါထာ=ကို၊ ပဌမ နကာရ ဝိပုလာပတျာဝတ္တဂါထာ=ပဌမ နကာရ ဝိပုလာပတျာဝတ္တဂါထာဟူ၍၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ=မှတ်အပ်၏။

ဤသို့ဝါကျအစွမ်းအားဖြင့် နှစ်ပုဒ်ရှိသောဂါထာကို ဝိဘတ်အဆုံးရှိသောအားဖြင့် ခြောက်ပုဒ်ရှိ၏ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ပဒနိဒ္ဒေသကိုပြသောအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အသီးသီးကိုပုဒ်ကိုဖြတ်၍ ဖွင့်ခြင်း၊ ကြံ၍ဖွင့်ခြင်းသင်လျှင် ဂါထာအဖွင့်ခြောက်ပါးတို့တွင် ပဒသ ဆေဒေါ ပဒစ္ဆေဒေါ=ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ ပဒစ္ဆေဒ–ပဒစိန္တာသံဝဏ္ဏနာမည်၏ဟူလိုသော်။

(ပဒဿ=ပုဒ်ကို၊ ဆေဒေါ=ဖြတ်ခြင်းတည်း၊ ပဒစ္ဆေဒေါ=ပုဒ်ကိုဖြတ်ခြင်း။ ပဒဿ=ကို၊ စိန္တာ=ကြံခြင်းတည်း၊ ပဒစိန္တာ=ပုဒ်ကိုကြံခြင်း။)

(၃) ပဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာ

ပဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာ–ဟူသော်ကား။

ပါဠ္ဍာနုသာရီ သမ္ဗန္ဓော၊ သမ္ဗန္ဓော ဥပမာယစ။
ဟေတုနာပိစ သမ္ဗန္ဓော၊ ဥပမာဟေတုနာပိစ။
သမ္ဗန္ဓဘေဒေါ ဝိညေယျော၊ စတဿောပိ ဝိဘာဝိနာ။

ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ ပါဠ္ဍာနုသာရီသမ္ဗန်,ဥပမာသမ္ဗန်,ဟေတုသမ္ဗန်,ဥပမာဟေတုသမ္ဗန်–ဟူ၍ လေးပါးအပြားရှိ၏။

ပါဠ္ဍာနုသာရီသမ္ဗန်

ထိုလေးပါးတို့တွင် ပါဠ္ဍာနုသာရီသမ္ဗန်ဟူသော်ကား။

အဟံ=သည်၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ=သူတော်ကောင်းတို့၏တရား–ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသောတရား–ချီးမွမ်းအပ်သောတရား–ကျော်ဇောသောပုထုဇန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ထက်–အထူးသဖြင့် ကျော်စောသော၊ နုတ်အပ်ပြီးသော–အဝိဇ္ဇာရှိသော–မြတ်သောအရိယာပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းနှင့် တကွဖြစ်တော်မူသော။ ။တစ်နည်းကား၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ=သူတော်ကောင်းတို့၏တရား–ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသောတရား–ချီးမွမ်းအပ်သောတရား–နုတ်လူအပေါင်းတို့တွင်–နုတ်လူအပေါင်းတို့ထက်–နုတ်လူအပေါင်းတို့၌ မြတ်သောအရိယာပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းနှင့် တကွဖြစ်တော်မူထသော။ [သသဒ္ဓမ္မ(၃)နက်၊ ဂဏုတ္တမ(၆)နက်၊ သာမည(၂)နည်း။]

၂၈၂၉

တစ်နည်းကား၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ=သူတော်ကောင်းတို့၏တရား–ကျော်စောသောပုထုဇန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ထက်–ကျော်စောသောအရိယာပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းနှင့်တကွ ဖြစ်တော်မူထသော။ တစ်နည်းကား၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဂဏုတ္တမံ=သူတော်ကောင်းတို့၏တရား နုတ်အပ်ပြီးသော အဝိဇ္ဇာရှိသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းနှင့်တကွဖြစ်တော်မူထသော။

တစ်နည်းကား၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ=သူတော်ကောင်းတို့၏တရား–မြတ်သောအရိယာပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းနှင့်တကွ ဖြစ်တော်မူထသော။

တစ်နည်းကား၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ=သူတော်ကောင်းတို့၏တရား–နတ်လူအပေါင်းတို့ထက်မြတ်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်နှင့်တကွဖြစ်တော်မူထသော။

တစ်နည်းကား၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ=သူတော်ကောင်းတို့၏တရား–နတ်လူအပေါင်းတို့ထက်မြတ်သော၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်နှင့်တကွဖြစ်တော်မူထသော။

တစ်နည်းကား၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ=သူတော်ကောင်းတို့၏တရား၊ နတ်လူအပေါင်းတို့၌မြတ်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်နှင့်တကွဖြစ်တော်မူထသော။

(သသဒ္ဓမ္မ–ပဋ္ဌမနှင့်၊ ဂဏုတ္တမ–ဆက္က)

တစ်နည်းကား၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ=ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော တရား–ကျော်စောသောပုထုဇန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ထက် အထူးသဖြင့် ကျော်စောသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းနှင့်တကွဖြစ်တော်မူထသော။

တစ်နည်းကား၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ=ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော တရား၊ နုတ်အပ်ပြီးသောအဝိဇ္ဇာရှိသော၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းနှင့်တကွ ဖြစ်တော်မူထသော။

တစ်နည်းကား၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ=ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော တရား–မြတ်သောအရိယာပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းနှင့်တကွဖြစ်တော်မူထသော။

တစ်နည်းကား၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ=ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော တရား–နတ်လူအပေါင်းတို့တွင် မြတ်သောအရိယာပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းနှင့်တကွ ဖြစ်တော်မူထသော။

တစ်နည်းကား၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ=ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော တရား–နတ်လူအပေါင်းတို့ထက် မြတ်သောအရိယာပုဂ္ဂိုလ်နှင့်တကွ ဖြစ်တော်မူထသော။

တစ်နည်းကား၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ=ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော တရား–နတ်လူအပေါင်းတို့၌ မြတ်သောအရိယာပုဂ္ဂိုလ်နှင့်တကွ ဖြစ်တော်မူထသော။

(သသဒ္ဓမ္မ–ဒုတိယနှင့်၊ ဂဏုတ္တမ–ဆက္က)

တစ်နည်းကား၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ=ချီးမွမ်းသောတရား–ကျော်စောသော ပုထုဇန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ထက် အထူးသဖြင့် ကျော်စောသောအရိယာပုဂ္ဂိုလ်နှင့် တကွ ဖြစ်တော်မူထသော။

တစ်နည်းကား၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ=ချီးမွမ်းသောတရား၊ နတ်အပ်ပြီး သော အဝိဇ္ဇာရှိသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းနှင့်တကွ ဖြစ်တော်မူထသော။

တစ်နည်းကား၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ=ချီးမွမ်းသောတရား၊ မြတ်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းနှင့်တကွ ဖြစ်တော်မူထသော။

တစ်နည်းကား၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ=ချီးမွမ်းသောတရား၊ နတ်လူ အပေါင်းတို့တွင် မြတ်သောအရိယာပုဂ္ဂိုလ်နှင့်တကွ ဖြစ်တော်မူထသော။

တစ်နည်းကား၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ=ချီးမွမ်းသောတရား၊ နတ်လူ အပေါင်းတို့ထက်မြတ်သောအရိယာပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းနှင့်တကွ ဖြစ်တော်မူ ထသော။

တစ်နည်းကား၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ=ချီးမွမ်းသောတရား၊ နတ်လူ အပေါင်းတို့၌ မြတ်သောအရိယာပုဂ္ဂိုလ်နှင့်တကွ ဖြစ်တော်မူထသော။

(သသဒ္ဓမ္မ–တတိယနှင့်၊ ဂဏုတ္တမ–ဆက္က)

တစ်နည်းကား၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ=သူတော်ကောင်းတို့၏ တရား၊ ကျော်စောသော ပုထုဇန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ထက် အထူးသဖြင့် ကျော်စောသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့်တကွ ဖြစ်တော်မူထသော။

တစ်နည်းကား၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ=ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော တရား၊ ကျော်စောသောပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ထက် အထူးသဖြင့် ကျော်စောသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းတို့နှင့်တကွ ဖြစ်တော်မူထသော။

တစ်နည်းကား၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ=ချီးမွမ်းသောတရား၊ ကျော်စောသော ပုထုဇန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ထက် အထူးသဖြင့် ကျော်စောသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းတို့နှင့်တကွဖြစ်တော်မူထသော။

(သသဒ္ဓမ္မ တိကနှင့် ဂဏုတ္တမ ပဌမ)

တစ်နည်းကား၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ=သူတော်ကောင်းတို့၏တရား၊ နုတ်အပ်ပြီးသော အဝိဇ္ဇာရှိသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းတို့နှင့်တကွဖြစ်တော်မူထသော။

တစ်နည်းကား၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ=ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော တရား၊ နုတ်အပ်ပြီးသော အဝိဇ္ဇာရှိသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းတို့နှင့် တကွဖြစ်တော်မူထသော။

တစ်နည်းကား၊ သသဒ္ဓမ္မ ဂဏုတ္တမံ=ချီးမွမ်းအပ်သောတရား၊ နုတ်အပ်ပြီးသော အဝိဇ္ဇာရှိသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းနှင့်တကွ ဖြစ်တော်မူထသော။

(သသဒ္ဓမ္မ တိကနှင့် ဂဏုတ္တမ ဒုတိယ)

တစ်နည်းကား၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ=သူတော်ကောင်းတို့၏တရား၊ မြတ်သောအရိယာပုဂ္ဂိုလ်နှင့်တကွ ဖြစ်တော်မူထသော။

တစ်နည်းကား၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ=ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော တရား၊ မြတ်သောအရိယာပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းနှင့်တကွ ဖြစ်တော်မူထသော။

တစ်နည်းကား၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ=ချီးမွမ်းသောတရား၊ မြတ်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းတို့နှင့်တကွဖြစ်တော်မူထသော။

(သသဒ္ဓမ္မ တိကနှင့် ဂဏုတ္တမ တတိယ)

တစ်နည်းကား၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ=သူတော်ကောင်းတို့၏တရား၊ နတ်လူအပေါင်းတို့တွင် မြတ်သောအရိယာပုဂ္ဂိုလ်နှင့်တကွ ဖြစ်တော်မူထသော။

တစ်နည်းကား၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ=ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော တရား၊ နတ်လူအပေါင်းတို့ထက် မြတ်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းနှင့် တကွ ဖြစ်တော်မူထသော။

တစ်နည်းကား၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ=ချီးမွမ်းသောတရား၊ နတ်လူ အပေါင်းတို့တွင် မြတ်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းတို့နှင့်တကွ ဖြစ်တော်မူ ထသော။

(သသဒ္ဓမ္မ တိကနှင့် ဂဏုတ္တမ စတုတ္ထ)

တစ်နည်းကား၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ=သူတော်ကောင်းတို့၏ တရား၊ နတ်လူအပေါင်းတို့ထက် မြတ်သောအရိယာပုဂ္ဂိုလ်နှင့်တကွ ဖြစ်တော်မူ ထသော။

တစ်နည်းကား၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ=ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော တရား၊ နတ်လူအပေါင်းတို့ထက်မြတ်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်နှင့်တကွ ဖြစ်တော်မူထသော။

တစ်နည်းကား၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ=ချီးမွမ်းသောတရား၊ နတ်လူ အပေါင်းတို့ထက် မြတ်သောအရိယာပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းတို့နှင့်တကွဖြစ်တော်မူ ထသော။

(သသဒ္ဓမ္မ တိကနှင့် ဂဏုတ္တမ ပဥ္စမ)

တစ်နည်းကား၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ=သူတော်ကောင်းတို့၏ တရား၊ နတ်လူအပေါင်းတို့၌ မြတ်သောအရိယာပုဂ္ဂိုလ်နှင့်တကွ ဖြစ်တော်မူထသော။

တစ်နည်းကား၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ=ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော တရား၊ နတ်လူအပေါင်းတို့၌ မြတ်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်နှင့်တကွ ဖြစ်တော်မူ ထသော။

တစ်နည်းကား၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ=ချီးမွမ်းသောတရား၊ နတ်လူ အပေါင်းတို့၌ မြတ်သောအရိယာပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းတို့နှင့်တကွဖြစ်တော်မူ ထသော။

(သသဒ္ဓမ္မ တိကနှင့် ဂဏုတ္တမ ဆဋ္ဌ)

အတုလံ=သီလအစရှိသောဂုဏ်တို့ကြောင့် တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူ နှင့် တူတော်မမူထသော။

တစ်နည်းကား၊ အတုလံ=သီလအစရှိသောဂုဏ်တို့ကြောင့် ချိန်နှင့် တူသောဉာဏ်ဖြင့် တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူနှင့် မနှိုင်းယှဉ်အပ်ထသော။

တစ်နည်းကား၊ အတုလံ=သီလအစရှိသောဂုဏ်ဖြင့်တူသော တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူ ရှိတော်မမူထသော။

တစ်နည်းကား၊ အတုလံ=သီလအစရှိသောဂုဏ်တို့ဖြင့်ချိန်နှင့်တူသော ဉာဏ်ဖြင့် နှိုင်းယှဉ်အပ်သော တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူ ရှိတော်မမူထသော။

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ၊ သင်္ခတ–အသင်္ခတအားဖြင့်ပြားသော ခပ်သိမ်းသော တရားတို့ကို မဖောက်မပြန်သယမ္ဘူဉာဏ်ဖြင့် မိမိအလိုလိုသာသိတော်မူပြီးသော မြတ်စွာဘုရားကို။

တစ်နည်းကား၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ=သူတစ်ပါးတို့သည် မနှိုင်းအပ်သည်ဖြစ်၍ မိမိအလိုလိုသာ ဝါသနာနှင့်တကွ မောဟသာလျှင်ဖြစ်သော အိပ်ပျော်ခြင်းမှ စင်စစ်နိုးတော်မူပြီးသော မြတ်စွာဘုရားကို။

တစ်နည်းကား၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ=နေ၏အရောင်နှင့်ပေါင်းဖော်ခြင်းကြောင့် မြတ်သောအရောင်အသရေတင့်တယ်ခြင်းအပေါင်းသို့ရောက်သဖြင့် ပွင့်ခြင်းသို့ရောက်သော ပဒုမာကြာကဲ့သို့ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်နှင့် ပေါင်းဖော်ခြင်းကြောင့် မနှိုင်းယှဉ်အပ်သော ဂုဏ်တော်အပေါင်းတို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်အပ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်သို့ရောက်သဖြင့် မိမိအလိုလိုသာ အသင့်အားဖြင့် ပွင့်ခြင်းသို့ရောက်မူပြီးသော မြတ်စွာဘုရားကို။

တစ်နည်းကား၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ=မဖောက်မပြန် မှန်မြတ်လှစွာ ဆရာကင်းပြီး မဂ်ခရီးဖြင့် ပြည်ကြီးပူရအမတသို့ ကြွတော်မူပြီးသော မြတ်စွာဘုရားကို၊ အဘိဝါဒိယ–အဘိဝန္ဒာမိ=အထူးသဖြင့် ရှိခိုးပါ၏။ အဘိဝါဒိယ–အဘိဝန္ဒိတွာ=အထူးသဖြင့်ရှိခိုးဦး၍။

တစ်နည်းကား၊အဘိဝါဒိယ အဘိဝိသေသတော ဝန္ဒာမိ=ဘယ–လာဘ၊ ကုလကြဉ်ရှောင်း၊ ဂုဏ်တော်ပေါင်းကို၊ အောက်မေ့သဖြင့်၊ အသင့်နှလုံး၊ ဆိုပိတ်ဖုံးလျက်၊ သုံးတန်စေတနာ၊ သုံးဖြာဒွါရ၊ ပဏ္ဏာမဖြင့်၊ ကြည်ဆွသဒ္ဓါ၊ ရှိခိုးပါ၏။အဘိဝါဒိယ အဘိဝိသေသတော ဝန္ဒိတွာ=ဘယ–လာဘ၊ ကုလကြဉ်ရှောင်း၊ ဂုဏ်တော်ပေါင်းကို၊ အောက်မေ့သဖြင့်၊ အသင့်နှလုံး၊ ဆိုပိတ်ဖုံးလျက်၊ သုံးတန်စေတနာ၊ သုံးဖြာဒွါရ၊ ပဏ္ဏာမဖြင့်၊ ကြည်ဆွ ညွတ်နူး ရှိခိုးဦး၍။ အဘိမမ္ဗတ္တသင်္ဂဟံ=အဘိဓမ္မာခုနစ်ကျမ်း၌

ဟောတော် မူအပ်ကုန်သော အနက်တို့၏ အကျဉ်းအားဖြင့် ယူရာယူကြောင်း၊ သဂြိုဟ်ရာ သဂြိုဟ်ကြောင်းဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟအမည်ရှိသောကျမ်းကို။ ဘာသိဿံ ကထေဿာမိ=ဟောပေအံ့။

ဤအနက်သည်ကား၊ ဂါထာပါဌ်ကိုသာအမည်မှည့်၍ ယောဇနာအပ်သော အနက်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ပါဌာနုသာရီသမ္ဗန်မည်၏ ဟူလိုသော်။

ဥပမာသမ္ဗန်

ဥပမာသမ္ဗန်ဟူသော်ကား၊ အဟံ=သည်၊ စက္ကဝတ္တိရာဇာ=စကြာဝတေးမင်းသည်၊ သုဓမ္မသုတောယထာ=သင်္ဂဟတရားလေးပါး၊ မင်းကျင့်တရားဆယ်ပါး၊ သားကြီးရတနာနှင့်တကွဖြစ်သကဲ့သို့၊ တထာ=ထို့အတူ၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ=သုံ့တော်ကောင်းတို့၏ တရားမြတ်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းနှင့်တကွဖြစ်တော်မူထသော၊ စက္ကဝတ္တိရာဇာ=စကြာဝတေးမင်းသည်၊ ဒွိသဟဿပရိဝါရေ=ကျွန်းငယ်(၂၀၀၀)အခြံအရံရှိသော၊ စတုမဟာဒီပေ= ကျွန်းကြီးလေးခုအပြင်၌၊ အတုလောယထာ=အတုမရှိပြိုင်ဘက်ကင်းမြောက် တစ်ယောက်သာဖြစ်သကဲ့သို့၊ တထာ=ထို့အတူ၊ တိဘဝေ=ဘုံသုံးပါး၌၊ အတုလံ=အတုမရှိ ပြိုင်ဘက်ကင်းမြောက် တစ်ယောက်သာဖြစ်တော်မူထသော၊ အတီတေ=လွန်လေပြီးသောကာလ၌၊ ဝိပဿီအာဒယော=ဝိပဿီအစရှိကုန်သော၊ ဇိနော=ဘုရားရှင်တို့သည်၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါယထာ=သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမည်တော်ကုန်သကဲ့သို့၊ တထာ=ထို့အတူ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ=သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမည်တော်မူသောမြတ်စွာဘုရားကို၊ ဗုဒ္ဓတ္တာစရိယာဒယော=အရှင်ဗုဒ္ဓဒတ်အစရှိကုန်သော ကျမ်းပြုဆရာမြတ်တို့သည်၊ ဂန္ထာရမ္ဘတော=ကျမ်းကိုအားထုတ်သည်မှ၊ ပုဗ္ဗကာလေ=ရှေးကာလ၌၊ အဘိဝါဒိယ=အထူးသဖြင့် ရှိသေစွာရှိခိုး၍၊ အဘိဓမ္မာဝတာရာဒယော=အဘိဓမ္မာဝတာရ အစရှိကုန်သော လက်သန်းအဋ္ဌကထာကျမ်းတို့ကို၊ ဘာသိဿံ ယတာ=ဟောတော်မူအပ်သကဲ့သို့၊ တထာ=ထို့အတူ၊ ဂန္ထာရမ္ဘတော=ကျမ်းကိုအားထုတ်သည်မှ၊ ပုဗ္ဗကာလေ=ရှေးကာလ၌၊ အဘိဝါဒိယ=အထူးသဖြင့် ရှိသေစွာရှိခိုး၍၊ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟံ=အဘိဓမ္မတ္ထ

သင်္ဂဟအမည်ရှိသော လက်သန်းအဋ္ဌကထာကျမ်းကို၊ ဘာသိဿံ ကထေဿာမိ=ဟောပေအံ့။

ဤအနက်သည်ကား၊ ဥပမာနှင့်ယှဉ်၍ ယောဇနာအပ်သောအနက် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဥပမာသမ္ဗန်မည်၏ဟူလိုသောဝ်။

ဟေတုသမ္ဗန်

ဟေတုသမ္ဗန်ဟူသော်ကား၊ အဟံ=ငါသည်၊ မဇ္ဈေရဝိဂတသီခါပတ္တ ပါရမီပူရတ္တာ=ဓမ္မမဇ္ဈေရ,ကုလမဇ္ဈေရစသော ဝန်တိုခြင်းကင်းသည်ဖြစ်၍ အထွတ်သို့ ရောက်သော ပါရမီကို ဖြည့်တော်မူပြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သသဒ္ဓမ္မ ဂဏုတ္တမံ=သူတော်ကောင်းတို့၏တရား၊ မြတ်သောအရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းနှင့်တကွဖြစ်တော်မူထသော၊ သီလာဒိဂုဏောဃေန=သီလ အစရှိသော ဂုဏ်ကျေးဇူးတော်အပေါင်းဖြင့်၊ သမ္ဘာဝိဘဝတ္တာ=ခပ်သိမ်း သော လူနတ် ဗြဟ္မာတို့ကို နှိမ့်နင်းခြင်းငှာစွမ်းနိုင်သော အာနုဘော်ရှိတော် မူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အတုလံ=အတုမရှိပြိုင်ဘက်ကင်းမြောက်– တစ်ယောက်သာ ဖြစ်တော်မူထသော၊ သမုပစိတပုညညာဏသမ္ဘာရတ္တာ= အလွန်ဆည်းပူးအပ်သော ကုသိုလ်ပါရမီတော်ကြောင့်ဖြစ်သော–သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်၊ ဆ အသာဓာရဏဉာဏ်၊ စတုဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်၊ ဒသဗလဉာဏ်– အစရှိသော ဉာဏ်တော်အပေါင်းတည်းဟူသော အဆောက်အဦရှိတော်မူ သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ=သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ–မည်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားကို၊ ပဏာမဿ=ပဏာမစေတနာ၏၊ အန္တရာယဝိသော ဓနာဒိအတ္ထ တ္တာဝစ=အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း–ကျမ်းပြီးခြင်းစသော အကျိုးရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဂန္ထဿ=အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ် ကျမ်း၏၊ ပရံပရသောတုဇန ဉာဏပရိပါစက ဝမနတ္တာစ=အဆက်ဆက် သော စာသင်သားတို့၏–အသိဉာဏ်ကို လွန်ကဲစွာရင့်စေတတ် ပွားစေ တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် လည်းကောင်း၊ အဘိဝါဒိယ=အထူးသဖြင့် ရှိသေစွာရှိခိုးဦး၍၊ အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂဟံ=အဘိဓမ္မတ္ထအမည်ရှိသော လက်သန်း အဋ္ဌကထာကျမ်းကို၊ ဘာသိဿံ–ကထေဿာမိ=ဟောပေအံ့။

ဤအနက်သည်ကား၊ ဟိတ်နှင့်ယှဉ်၍ ယောဇနာအပ်သော အနက်ဖြစ်သောကြောင့် ဟေတုသမ္ဗန်မည်၏ဟူလိုသောဝ်။

ဥပမာဟေတုသမ္ဗန်

ဥပမာဟေတုသမ္ဗန်ဟူသော်ကား၊ အဟံ=ငါသည်၊ စက္ကဝတ္တိရာဇာ= စကြဝတေးမင်းသည်၊ သဒ္ဓမ္မဘူတောယထာ=သင်္ဂဟတရားလေးပါး၊ မင်းကျင့်တရားဆယ်ပါး၊ သားကြီးရတနာနှင့်တကွဖြစ်သကဲ့သို့၊ မစ္ဆေရ ဝိဂတသီခါပတ္တ ပါရမီ ပူရကတ္တာ=ဓမ္မမစ္ဆေရ–ကုလမစ္ဆေရ–စသော ဝန်တို ခြင်းကင်းသည်ဖြစ်၍ အထွတ်သို့ရောက်သော ပါရမီကို ဖြည့်တော်မူပြီး သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ=သူတော်ကောင်းတို့၏တရား၊ မြတ်သောအရိယာပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းနှင့်တကွ ဖြစ်တော်မူထသော၊ စက္က ဝတ္တိရာဇာ=စကြာဝတေးမင်းသည်၊ ဒွိသဟဿပရိဝါရေ=ကျွန်းငယ်(၂၀၀၀) အခြံအရံရှိသော၊ စတုမဟာဒီပေ=ကျွန်းကြီး(၄)ခုအပြင်၌၊ အတုလော ယထာ=အတုမရှိ ပြိုင်ဘက်ကင်းမြောက်တစ်ယောက်သာဖြစ်သကဲ့သို့၊ သီလာဒိဂုဏောဃေန=သီလအစရှိသော ဂုဏ်ကျေးဇူးတော်အပေါင်းဖြင့်၊ သဗ္ဗာဘိဘဝတ္တာ=ခပ်သိမ်းသောလူနတ်ဗြဟ္မာတို့ကို၊ နှိပ်နင်းခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော အာနုဘော်ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အတုလံ=အတုမရှိ ပြိုင်ဘက်ကင်းမြောက်–တစ်ယောက်သာဖြစ်တော်မူထသော၊ အတီတေ= လွန်လေပြီးသောကာလ၌၊ ဝိပဿီအာဒယော=ဝိပဿီအစရှိသော၊ ဇိနာ= ဘုရားရှင်တို့သည်၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါယထာ=သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမည်တော် မူကုန်သကဲ့သို့၊ သမုပစိတပုညဉာဏသမ္ဘာရတ္တာ=အလွန်ဆည်းပူးအပ်သော၊ ကုသိုလ်ပါရမီတော်ကြောင့်ဖြစ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်–ဆအသာ ဓာရဏဉာဏ်တော်,စတုဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တော်,ဒသဗလ ဉာဏ်တော် အစ ရှိသော ဉာဏ်တော်တည်းဟူသော အဆောက်အအုံရှိတော်မူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ=သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမည်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားကို၊ ဗုဒ္ဓဒတ္တာစရိယာဒယော=အရှင်ဗုဒ္ဓဒတ် အစရှိကုန်သော ကျမ်းပြုဆရာ တို့သည်၊ ဂန္ထာရမ္ဘေ=ကျမ်းကို အားထုတ်သည်မှ၊ ပုဗ္ဗကာလေ=

ရေးကာလ၌၊ အဘိဝါဒိယ=အထူးသဖြင့်ရှိခိုး၍၊ အဘိဓမ္မာ ဝတာရာဒတော= အဘိဓမ္မာဝတာရအစရှိကုန်သော လက်သန်းအဋ္ဌကထာကျမ်းတို့ကို၊ ဘာသန္တိ ယထာ=ဟောတော်မူအပ်ကုန်သကဲ့သို့၊ ပဏ္ဍာမဿ= ပဏ္ဍာမ စေတနာ၏၊ အန္တ ရာယဝိသောဓနာဒိအတ္ထတ္တာစ= အန္တ ရာယ်ပျောက်ခြင်း၊ ကျမ်းပြီးခြင်းအကျိုးရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဂန္ထဿ= အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၏၊ ပရံပရသောတုဇန ဉာဏပရိပါက ဝမုနတ္ထာစ=အဆက်ဆက်သော စာသင်သားတို့၏ အသိဉာဏ်ကို လွန်ကဲစွာ ရင့်စေတတ်- ပွားစေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အဘိဝါဒိယ=အထူးသဖြင့် ရှိသေစွာရှိခိုးဦး၍၊ အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂဟံ= အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ အမည်ရှိသော- လက်သန်းအဋ္ဌကထာကျမ်းကို၊ ဘာသိဿံ ကထေဿာမိ=ဟောပေအံ့။

ဤအနက်ကား၊ ဥပမာ-ဟိတ်(၂)ပါးလုံးနှင့်ယှဉ်၍ ယောဇနာ အပ်သော အနက်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဥပမာဟေတုသမ္ဗန်မည်၏ ဟူလိုသော်။

ဤသို့ ပုဒ်ကို အနက်ပေးသောအားဖြင့် ဖွင့်ခြင်းသည်လျှင် ဂါထာ ဖွင့် ခြောက်ပါးတို့တွင် "ပဒဿ အတ္ထော ပဒတ္ထော"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့် အညီ ပဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာမည်၏ ဟူလိုသော်။ (ပဒဿ=ပုဒ်ကို၊ အတ္ထော= အနက်ပေးခြင်းတည်း၊ ပဒတ္ထော=ပုဒ်ကို အနက်ပေးခြင်း။)

(၄) ပဒဝိဂ္ဂဟသံဝဏ္ဏနာ

ပဒဝိဂ္ဂဟသံဝဏ္ဏနာဟူသော်ကား။

ဤသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံ-အစရှိသော ဗန္ဓသည် ဂိုဏ်း-ဂရု-လဟု- အက္ခရာတို့ကိုစစ်၍ဖွဲ့အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဂါထာမည်၏။

မတြာဝုတ္တိ ဂါထာ,ဝဏ္ဏဝုတ္တိ ဂါထာ အားဖြင့် နှစ်ပါးတို့တွင် ဝဏ္ဏ အက္ခရာကိုစစ်၍ဖွဲ့အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဝဏ္ဏဝုတ္တိဂါထာမည်၏။

အဋ္ဌက္ခရပါဒအစ-ဆဗ္ဗီသတက္ခရပါဒအဆုံးရှိသော-ဝဏ္ဏဝုတ္တိဂါထာ အများတို့တွင် (၈)လုံးတပါဒ၊ (၄)ပါဒ-တဂါထာပြု၍ ဖွဲ့အပ်သည်၏အဖြစ် ကြောင့်-အဋ္ဌက္ခရဝဏ္ဏဝုတ္တိဂါထာမည်၏။

ထိုဂါထာသည်-

(က) နဒ္ဓက္ခရေသုပါဒေသုသျာဒိမှာ။ ။ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ၊ လေးပါဒ၌ အစတစ်လုံးနောင် သဂိုဏ်းနှင့်မယှဉ်သောကြောင့် လည်းကောင်း။

(ခ) သမေသုဗိန္ဒုတောဇေနေ၊ ပတျာဝတ္တံပကိတ္တိတံ။ ။ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ၊ သမဟုဆိုအပ်သော ဒုတိယပါဒ-စတုတ္ထပါဒ တို့၌-အစလေးလုံးနောင် ဇဂိုဏ်းနှင့်ယှဉ်ခြင်းကြောင့်။

(ဂ) နောဏ္ဏာဝါစေနဝိပုလာ။ ။ဟူသော ပရိဘာသာနှင့် အညီ၊ ဝိသမဟုဆိုအပ်သော ပဌမပါဒ၌ အစလေးလုံးနောင် နဂိုဏ်းနှင့် ယှဉ်သောကြောင့်လည်းကောင်း။

(ဃ) ယောဏ္ဏာဝါဝတ္တံ။ ။ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ၊ ဝိသမဟု ဆိုအပ်သော တတိယပါဒ၌ အစလေးလုံးနောင် ယဂိုဏ်းနှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း။

ပဌမနကာရဝိပုလာပတျာဝတ္တဂါထာမည်၏။

ဤသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံအစရှိသောဂါထာ၌ သမ္မာဟူသောပုဒ်သည် "သပ္ပတိ သောတဝိညာဏာရမ္မဏဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ သဒ္ဒေါ" ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ၊ သောတဝိညာဏ်၏အာရုံ၏အဖြစ်သို့ ရောက်တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် သဒ္ဒါမည်၏။

စိတ္တဇသဒ္ဒါ၊ ဥတုဇသဒ္ဒါအားဖြင့် နှစ်ပါးတို့တွင်-

(က) "သဒ္ဒိယတိဥစ္စာရိယတီတိသဒ္ဒေါ"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ၊ ပညာရှိတို့သည် ဆိုအပ်သည်ဖြစ်၍ စိတ်လျှင်အကြောင်းရှိခြင်းကြောင့် စိတ္တဇသဒ္ဒါမည်၏။

(ခ) သကဋသဒ္ဒါအစရှိသော တစ်ရာ့တစ်ပါးသော သဒ္ဒါတို့တွင် မာဂဓဘာသာဖြင့် ဆိုအပ်သောကြောင့် မာဂဓသဒ္ဒါမည်၏။

ပရမတ္ထသဒ္ဒါ–ပညတ္တိသဒ္ဒါအားဖြင့် နှစ်ပါးတို့တွင်–

သဒ္ဒံ ပဌမစိတ္တေန၊ တီတံ ဒုတိယစေတသာ။

နာမံ တတိယစိတ္တေန၊ အတ္ထံ စတုတ္ထစေတသာ။

ဟူသော ပရိဘာသာလာသည်ဖြစ်၍ သမ်–ဟူသော မာ–ဟူသော အစိပ်အစိပ်သောသဒ္ဒါသည် "ပရမော အဝိပရိတော ဥတ္တမောအတ္ထော ပရမတ္ထော"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ၊ မဖောက်မပြန်မြတ်သောသဘော ဖြစ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ "ပရမဿ ဥတ္တမဿ ဉာဏဿ အတ္ထော ဂေါစရော ပရမတ္ထော"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ၊ မြတ်သောသဗ္ဗညုတ ဉာဏ်၏အာရုံဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ပရမတ္ထသဒ္ဒါမည်၏။

သမ္မာ–ဟူသော အပေါင်းဖြစ်သောသဒ္ဒါသည် "ပကာရေန ဉာပေတီတိပညတ္တိ"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ၊ မဖောက်မပြန်စသောအနက်ကို အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ "ပကာရေန ဉာပိယတီတိပညတ္တိ" ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ၊ သုဏန္တပုဂ္ဂိုလ်တို့ သည် အပြားအားဖြင့် သိအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း ပညတ္တိ သဒ္ဒါမည်၏။

မုချသဒ္ဒါ၊ ဥပစာရသဒ္ဒါနှစ်ပါးတို့တွင် သဘောဖြစ်သောအနက်ကို ဟောသောကြောင့် မုချသဒ္ဒါမည်၏။

ဒဗ္ဗသဒ္ဒါ၊ ဂုဏသဒ္ဒါ၊ ကြိယာသဒ္ဒါ၊ နာမသဒ္ဒါ၊ ဇာတိသဒ္ဒါအားဖြင့် မုချသဒ္ဒါငါးပါးတို့တွင် အဝိပရိတဘာဝဂုဏ်ကို အကြောင်းပဝတ္တနိမိတ် ပြု၍ အဝိပရိတအနက်ကိုဟောသောကြောင့် ဂုဏသဒ္ဒါမည်၏။

အန္ဝတ္ထသဒ္ဒါ၊ ရုဋ္ဌိသဒ္ဒါနှစ်ပါးတို့တွင် မဖောက်မပြန်ဟူသောအနက်သို့ အစဉ်လိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် အန္ဝတ္ထသဒ္ဒါမည်၏။

အတ္ထဝါကျ၏အနက်သို့ အစဉ်လိုက်သော အန္ဝတ္ထသဒ္ဒါ၊ ဝိဂ္ဂဟ ဝါကျသို့အစဉ်လိုက်သော အန္ဝတ္ထသဒ္ဒါအားဖြင့် နှစ်ပါးတို့တွင် မဖောက်မပြန် ဟူသော အတ္ထဝါကျ၏အနက်သို့ အစဉ်လိုက်တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် အတ္ထဝါကျ၏ အနက်သို့ အစဉ်လိုက်သော အန္ဝတ္ထသဒ္ဒါမည်၏။

ဤသမ္မာဟူသော သဒ္ဒါသည် "ပဇ္ဇတေ ဉာယတေ အတ္တော ဇေတေနာတိ ပဒံ"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ အနက်ကို သိကြောင်းဖြစ်သော ကြောင့် ပုဒ်မည်၏။

သျာဒျန္တပုဒ်၊ တျာဒျန္တပုဒ်အားဖြင့် နှစ်ပါးတို့တွင် သိဝိဘတ်–စသည် အဆုံးရှိသောကြောင့် သျာဒျန္တပုဒ်မည်၏။

ဧကက္ခရပုဒ်၊ အနေကက္ခရပုဒ်၊ အနေကပဒပုဒ်အားဖြင့် (၃)ပါးတို့တွင် များသော အက္ခရာရှိသောကြောင့် အနေကက္ခရပုဒ်မည်၏။

နာမ်ပုဒ်၊ အာချာတ်ပုဒ်၊ ဥပသာရပုဒ်၊ နိပါတ်ပုဒ်အားဖြင့် လေးပါး တို့တွင် "ပဓာနံ အာဒိမဇ္ဈာဝသာနေသု နိပတန္တီတိ နိပါတာ" ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ၊ ပုဒ်တို့၏အစအလယ်အဆုံးတို့၌ ကျတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် နိပါတ်ပုဒ်မည်၏။

ဤသမ္မာသည်–

ရုဠှီချာတံ နိပါတဉ္စ၊ ပသင်္ဂါလပနံ တထာ။

သဗ္ဗနာမဉ္စ မေတေသု၊ နကာတော ဝိဂ္ဂဟော ဆသု။

ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ။

သမ္မာညာယာဝိပရိတေ၊ အစ္စန္တေ ကာရဏေသု တေ။

ဝိသိသဋ္ဌေ ပသံသာယံ၊ သုန္ဒရေ တတိယာဒိကေ။

ဟူ၍ မိန့်အပ်သော ကိုးပါးသောအနက်တို့တွင် အဝိပရိတ၊ အစ္စန္တ၊ ဉာယတ္ထဇောတကနိပါတ်ပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့်–ဝိဂြိုဟ်မပြုအပ်ရကား၊ အဝိပရိတဂုဏ်၊ အစ္စန္တဂုဏ်၊ ဉာယဂုဏ်–ရ၏။

သံသဒ္ဒါကား၊ ရုဠှီချာတံ နိပါတဉ္စ၊ (လ)နကာတော ဝိဂ္ဂဟော ဆသု၊ ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ။

သံသမောဓာန သင်္ခေပေ၊ သမန္တတ္ထေစ ပူဇာယ။

သမ္မာဘူသေ သဟာပတ္တေ၊ သမိဒ္ဓါဘိမုခတ္တေသု။

ဝိဓာနေသင်္ဂဟောစေဝ၊ သဝေဓနေသာမေစ။

ပုနပ္ပုန္နကြိယာဒီသု၊ ဝတ္တတေ တေသုအတ္တေသု။

ဟူ၍ မိန့်အပ်သော တစ်ဆယ့်ခြောက်ပါးသောအနက်တို့တွင် သာမတ္ထ

ဓောတက–ဥပသာရပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂြိုဟ်မပြုအပ်၊ အရကား– သူတစ်ပါးကို မမှီဘဲ စွမ်းနိုင်သောသတ္တိရ၏။

ဗုဒ္ဓ–ပုဒ်သည် "သပ္ပတိ သောတဝိညာဏာရမ္မဏဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ သဒ္ဒေါ"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ၊ သောတဝိညာဏ်၏အာရုံအဖြစ်သို့ ရောက်တတ် သည်၏အဖြစ်ကြောင့် သဒ္ဒါမည်၏။

စိတ္တဇသဒ္ဒါ၊ ဥတုဇသဒ္ဒါအားဖြင့် နှစ်ပါးတို့တွင် "သဒ္ဒိယတိ ဥစ္စာရိ ယတီတိသဒ္ဒေါ"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ၊ ပညာရှိတို့သည် ဆိုအပ်သည် ဖြစ်၍ စိတ်လျှင် အကြောင်းရှိသောကြောင့်–စိတ္တဇသဒ္ဒါမည်၏။

မာဂဓသဒ္ဒါ–စိတ္တဇသဒ္ဒါ–အစရှိသော တစ်ရာ့တစ်ပါးသော သဒ္ဒါ တို့တွင် မာဂဓဘာသာဖြင့် ဆိုအပ်သောကြောင့် မာဂဓသဒ္ဒါမည်၏။

ပရမတ္ထသဒ္ဒါ–ပညတ္တိသဒ္ဒါနှစ်ပါးတို့တွင် "သဒ္ဒံပဋမစိတ္တေန၊(လ) အတ္တံစတုတ္ထစေတသာ"ဟု ပရိဘာသာလာသည်ဖြစ်၍ ဗုဒ်–ဟူသော၊ ဓံ–ဟူသော အစိတ်အစိတ်သော သဒ္ဒါသည် "ပရမော အဝိပရိတော ဥတ္တမော အတ္ထော ပရမတ္ထော"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ မဖောက်မပြန် မြန်သောသဘောဖြစ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ "ပရမဿ ဥတ္တမဿ ဉာဏဿ အတ္ထော ဂေါစရော ပရမတ္ထော"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ မြတ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်၏ အာရုံဖြစ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပရမတ္ထသဒ္ဒါ မည်၏။

ဗုဒ္ဓ–ဟူသော အပေါင်းဖြစ်သောသဒ္ဒါသည်၊ "ပကာရေနဉာပေတီတိ ပညတ္တိ"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ၊ ဘုရားဒြပ်ဟူသောအနက်ကို အပြား အားဖြင့် သိစေတတ်သည်အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ "ပကာရေန ဉာပေတီတိ ပညတ္တိ"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ၊ အပြားအားဖြင့် သိအပ်သည် အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပညတ္တိသဒ္ဒါမည်၏။

မုချသဒ္ဒါ–ဥပစာသဒ္ဒါအားဖြင့် နှစ်ပါးတို့တွင် သဘောဖြစ်သော အနက်ကိုဟောသောကြောင့် မုချသဒ္ဒါမည်၏။ ဒဗ္ဗသဒ္ဒါ–ဂုဏသဒ္ဒါ– ကြိယာသဒ္ဒါ–နာမသဒ္ဒါ–ဇာတိသဒ္ဒါအားဖြင့် မုချသဒ္ဒါ ငါးပါးတို့တွင်

သဗ္ဗညုတဉာဏ်တည်းဟူသော ဂုဏ်ကို အကြောင်းပဝတ္တနိမိတ် ပြု၍ ဘုရားဒြဗ်ကို ဟောသောကြောင့်–ဂုဏသဒ္ဒါမည်၏။

အန္ဝတ္ထသဒ္ဒါ၊ ရုဠှီသဒ္ဒါအားဖြင့် နှစ်ပါးတို့တွင် သိတတ်–နိုးတတ်၊ ပွင့်တတ်၊ ရောက်တတ်၏ဟူသောအနက်သို့ အစဉ်လိုက်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် အန္ဝတ္ထသဒ္ဒါမည်၏။

အတ္ထဝါကျ၏အနက်သို့ အစဉ်လိုက်သောအန္ဝတ္ထသဒ္ဒါ၊ ဝိဂ္ဂဟဝါကျသို့ အစဉ်လိုက်သောအန္ဝတ္ထသဒ္ဒါအားဖြင့် နှစ်ပါးတို့တွင် သိတတ်–ပွင့်တတ်–ရောက်တတ်၏ဟူသော ဝိဂ္ဂဟဝါကျ၏အနက်သို့ အစဉ်လိုက်တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဝိဂ္ဂဟဝါကျ၏အနက်သို့အစဉ်လိုက်သော အန္ဝတ္ထသဒ္ဒါမည်၏။

ဤဗုဒ္ဓ–ဟူသောသဒ္ဒါသည် "ပဗုဇ္ဈတေဉာယတေအတ္တောဇတေနာတိ ပဒံ"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ အနက်ကိုသိကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ပုဒ်မည်၏။

သျာဒျန္တပုဒ်၊ တျာဒျန္တပုဒ်အားဖြင့် နှစ်ပါးတို့တွင် သိဝိဘတ်–စသည် အဆုံးရှိခြင်းကြောင့် သျာဒျန္တပုဒ်မည်၏။

ဧကက္ခရပုဒ်–အနေကက္ခရပုဒ်–အနေကပဒပုဒ်အားဖြင့် (၃)ပါးတို့တွင် များသောအက္ခရာရှိသောကြောင့် အနေကက္ခရပုဒ်မည်၏။

နာမ်ပုဒ်–အာချာတ်ပုဒ်–ဥပသာရပုဒ်–နိပါတ်ပုဒ်အားဖြင့် (၄)ပါး တို့တွင် "အတ္ထေ နမတီတိနာမံ" ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ အနက်သို့ ညွတ်တတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ "အတ္တနိစတ္ထေ နာမေတီတိနာမံ" ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ မိမိသို့ အနက်ကို ညွတ်စေတတ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊ "ဒဗ္ဗဝါစကံနာမံ"ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ ဒြဗ်ကို ဟောတတ်သော နာမ်ဝိဘတ်အဆုံးရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း နာမ်ပုဒ် မည်၏။

နာမနာမ်၊ သဗ္ဗနာမ်၊ သမာသ်နာမ်၊ တဒ္ဓိတ်နာမ်၊ ကိတ်နာမ်အားဖြင့် ငါးပါးတို့တွင်–ပုလ္လိင်တည်းဟူသော လိင်ဝိသေသနှင့်ယှဉ်၍ ဘုရားဒြဗ် တည်းဟူသော အနက်ဝိသေသကိုဟောသောကြောင့် နာမနာမ်မည်၏။

ကြိယာနာမ်၊ ဂုဏနာမ်၊ ဇိတိနာမ်၊ ယာဒိစ္ဆကနာမ်အားဖြင့် လေးပါးတို့တွင် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တည်းဟူသော ဂုဏ်ကိုစွဲ၍ဖြစ်သောကြောင့် ဂုဏနာမ်မည်၏။

သာမညနာမ်၊ ဂုဏနာမ်၊ ကိတ္တိမနာမ်၊ ဩပပါတိကနာမ်အားဖြင့် လေးပါးတို့တွင် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တည်းဟူသော ဂုဏ်ကိုစွဲ၍ဖြစ်သောကြောင့် ဂုဏနာမ်မည်၏။

အာဝတ္တိကနာမ်၊လိင်္ဂိကနာမ်၊ နေမိတ္တကနာမ်၊ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နနာမ် အားဖြင့် လေးပါးတို့တွင် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တည်းဟူသော အကြောင်းကိုစွဲ၍ ဖြစ်သောကြောင့် နေမိတ္တကနာမ်မည်၏။

ရုဠှီသုဒ္ဓနာမ်၊ သမာသ်သုဒ္ဓနာမ်၊ တဒ္ဓိတ်သုဒ္ဓနာမ်၊ ကိတ်သုဒ္ဓနာမ် အားဖြင့် လေးပါးတို့တွင် ဓာတ်ပစ္စည်းဖြစ်၍ ကိတ်ပြီးလတ်သော်၊ သိတတ်–နိုးတတ်–ပွင့်တတ်ရောက်တတ်၏ဟူသော–ဝါကျအနက်အတွင်း ၎တ်သောကြောင့် ကိတ်သုဒ္ဓနာမ်မည်၏။

ကိစ္စကိတ်–ကိတကိတ် အားဖြင့် နှစ်ပါးတို့တွင် တဗ္ဗ–အနီယ–ဏျ–တေယျ–ရိစ္စ–ဤငါးပစ္စည်းမှတစ်ပါး–တပစ္စည်းအဆုံးရှိသောကြောင့် ကိတကိတ်မည်၏။

ကတ္တုသာဓန၊ ကမ္မသာဓန၊ ကရဏသာဓန၊ သမ္ပဒါနသာဓန၊ အပါဒါနသာဓန၊ အဓိကရဏသာဓန၊ ဘာဝသာဓန–အားဖြင့်(၇)ပါးတို့တွင် ဝါကျအခိုက်၌ရှိသော ကတ္တားကိုဟောသောကြောင့် ကတ္တုသာဓနမည်၏။ ဝုတ္တကတ္တုသာဓန–အဝုတ္တကတ္တုသာဓနအားဖြင့် နှစ်ပါးတို့တွင် ဝါကျအခိုက်၌လည်း ကတ္တားကိုဟောသောကြောင့် ဝုတ္တကတ္တု သာဓနမည်၏။ သုဒ္ဓကတ္တုသာဓန၊ ဟေတုကတ္တုသာဓနအားဖြင့် နှစ်ပါးတို့တွင် ကာရိုက်ပစ္စည်းနှင့်ယှဉ်ခြင်းကြောင့် သုဒ္ဓကတ္တုသာဓနမည်၏။ ထို့ကြောင့် ဗုဇ္ဈတိဟု ဝါကျထားရာ၏။

ဤဗုဇ္ဈတိ–ဟူသောဝါကျ၌ ဗုဒ္ဓသဒ္ဒါသည် "သကတ္ထံပရတ္ထံဓာရေတိတိ ဓာတု"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ၊ သိခြင်း–သိတတ်ခြင်းဟူသော မိမိအနက် သူတစ်ပါးအနက်ကိုဆောင်တတ်သောကြောင့် ဓာတ်မည်၏။

သကမ္မကဓာတ်၊ အကမ္မကဓာတ်အားဖြင့် နှစ်ပါးတို့တွင် ကံရှိသောကြောင့် သကမ္မကဓာတ်မည်၏။

ဧကန္တ ဓာတ်၊ နှာမဓာတ်အားဖြင့် နှစ်ပါးတို့တွင် စင်စစ် သိခြင်းကြိယာကိုဟောတတ်သောကြောင့် ဧကန္တ ဓာတ်မည်၏။

ဧကကမ္မကဓာတ်၊ ဒွိကမ္မကဓာတ်၊ တိကမ္မကဓာတ်အားဖြင့် (၃)ပါးတို့တွင် ကံတစ်ခုရှိသောကြောင့် ဧကကမ္မကဓာတ်မည်၏။

ထို့ကြောင့် တစ်ခုသောကံကိုထည့်ရာ၏။ ထိုသို့ တစ်ခုသောကံကို ထည့်သည်ရှိသော် "ကေဒေသဿ ဂဟဏေ အသတိ ဂဟေတဗ္ဗဿ နိဗ္ဗဒေသ တာဝ ဝိညာယတိ"ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ အစိတ်ကို ယူခြင်းမရှိသည် ရှိသော် ယူအပ်သောအနက်၏ အကြွင်းမရှိသည်အဖြစ်ကို သိအပ်သောကြောင့် သဗ္ဗ ဓမ္မေ သု – တစ် ခု သော ကံ ကို ထည့် ၍ သဗ္ဗဓမ္မေဗုဇ္ဈတိဟု–ဝါကျ ထားရာ၏။

သဗ္ဗဓမ္မေဗုဇ္ဈတိဟူသော ဝါကျ၌ ဗုဓဓာတ်သည် ဧကဂဏိကဓာတ်၊ ဒွိဂဏိကဓာတ်၊ တိဂဏိကဓာတ်၊ စတုဂဏိကဓာတ်အားဖြင့် လေးပါးတို့တွင် (၂)ဂိုဏ်းနှင့်ယှဉ်သောကြောင့် ဒွိဂဏိကဓာတ်မည်၏။

ဘူဝါဒိရုဓာဒိဂဏိကဓာတ်၊ ဘူဝါဒိဒိဝါဒိဂဏိကဓာတ်၊ ဘူဝါဒိသွာဒိဂဏိကဓာတ်၊ ဘူဝါဒိဂဟာဒိဂဏိကဓာတ်၊ ဘူဝါဒိတနာဒိဂဏိကဓာတ်၊ ဘူဝါဒိစုရာဒိဂဏိကဓာတ်၊ ရုဓာဒိဒိဝါဒိဂဏိကဓာတ်၊ ဒိဝါဒိစုရာဒိဂဏိကဓာတ်၊ သွာဒိတနာဒိဂဏိကဓာတ်အားဖြင့်–

တစ်ဆယ့်တစ်ပါးသော ဒွိဂဏိကဓာတ်တို့တွင် ဘူဝါဒိတောအ–ဟူသောသုတ်ဖြင့် အပစ္စည်းသက်၍ ဗောဓတိဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဒိဝါဒိတောယော–ဟူသောသုတ်ဖြင့် ယ–ပစ္စည်းသက်၍ ဗုဇ္ဈတိဟူ၍လည်းကောင်း၊ ပြီးကောင်းသောကြောင့် ဘူဝါဒိဒိဝါဒိဂဏိကဓာတ်မည်၏။

ထို့ကြောင့် ဒိဝါဒိတောယော–ဟူသောသုတ်ဖြင့် ယ–ပစ္စည်းသက်၍ သဗ္ဗဓမ္မေ ဗုဇ္ဈတီတိ ဟု ဝါကျထားရာ၏။

ဤ သဗ္ဗဓမ္မေ ဗုဇ္ဈတိ ဟူသော ဝါကျ၌ ဗုဓဓာတ်သည် ဉာဏ–ဓာဂရ–ဝိကာသန–ဂမန–အနက်လေးပါးကို သာမညအားဖြင့် ဟောငြားသော်လည်း "သာမညဝစနောပိ သဒ္ဒေါ သဒ္ဒန္တရ သံနိဓာနေန ဝိသေသ

ဝိသယော”ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ သဗ္ဗဓမ္မေ–ဟူသော သဒ္ဒန္တရ သံနိဋ္ဌာန်ကြောင့် ဉာဏအနက်ကို ဟော၏။ ထိုဗုဒ္ဓတိကို ဓာနာတိ=ဖွင့်၏။ သဗ္ဗဓမ္မေ ဗုဒ္ဓတိ ဓာနာတိဟု ဝါကျထားရာ၏။

ဤသဗ္ဗဓမ္မေဗုဒ္ဓတိ ဓာနာတိ–ဟူသောဝါကျ၌ ဗုဓသဒ္ဒါသည် “လိနံ အပါကဋံ အင်္ဂံ အဝယဝေါ လိင်္ဂံ”ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ မထင်ရှားသော အစိတ်ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ “လိနမတ္ထံ ဂမယတိ ဗောဓေတီတိ လိင်္ဂံ”ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ ကွယ်သောအနက်ကို သိစေတတ်သော ကြောင့်လည်းကောင်း၊ လိင်မည်၏။

ဣတ္ထိလိင်–ပုလ္လိင်–နပုံလိင်–ဒွိလိင်–တိလိင်–အလိင်အားဖြင့် ခြောက် ပါးတို့တွင် ယော–သော ဟူသော သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်နှင့် တုလျာဓိကရဏ ဖြစ်ကောင်းသောကြောင့် ပုလ္လိင်မည်၏။

အကာရန္တပကတိရှိသော ဩကာရန္တပုလ္လိင်၊ အကာရန္တပကတိရှိသော အာကာရန္တပုလ္လိင်၊ အာကာရန္တပကတိရှိသော အာကာရန္တပုလ္လိင်၊ ဩကာရန္တ ပကတိရှိသော ဩကာရန္တပုလ္လိင်–စသော အန္တကိုးပါးတို့တွင်–

တည်သောအခါ အကာရန္တနှင့်တည်၍ ပြီးသောအခါ ဩကာရန္တနှင့် ပြီးကောင်းသောကြောင့် အကာရန္တပကတိရှိသော ဩကာရန္တပုလ္လိင်မည်၏။

မနောဂိုဏ်း၊ မနောဂဏာဒိဂိုဏ်း၊ အမနောဂိုဏ်းအားဖြင့် (၃)ပါး တို့တွင် နာဝိဘတ်နှောင်းရာ၌“သာ”၊ သဝိဘတ်နှောင်းရာ၌ “သော”၊ သ္မိံဝိဘတ်နှောင်းရာ၌ “သိ”အဆုံးရှိခြင်း၊ သမာသ်တဒ္ဓိတ်တို့၏ အလယ်၌ ဩအက္ခရာအဆုံးရှိခြင်း၊ ကြိယာ၏ကံ၌ ဩအက္ခရာအဆုံးရှိခြင်း၊ လက္ခဏာ သုံးပါးနှင့်မယှဉ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ နာဝိဘတ်နှောင်းရာ၌“သာ”၊ သဝိဘတ်နှောင်းရာ၌“သော”၊သ္မိံဝိဘတ်နှောင်းရာ၌ “သိ”အဆုံးရှိခြင်း လက္ခဏာတစ်ပါးနှင့် မယှဉ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း အမနောဂိုဏ်း မည်၏။

ပုရိသာဒိဂိုဏ်း၊ ဂုဏဝါဒိဂိုဏ်း၊ ပုမာဒိဂိုဏ်း၊ ဂစ္ဆန္တာဒိဂိုဏ်း၊ ရာဇာဒိ ဂိုဏ်း၊ သတ္ထာဒိဂိုဏ်း၊ စိတ္တာဒိဂိုဏ်း၊ ရတ္တာဒိဂိုဏ်း၊ ကညာဒိဂိုဏ်း၊နဒါဒိဂိုဏ်း၊ ဂဟပတာဒိဂိုဏ်းအားဖြင့် အမနောဂိုဏ်း တစ်ဆယ့်တစ်ပါးတို့တွင်–

သော–ဟူသောသုတ်ဖြင့် သိဝိဘတ်ကို ခြေပြု၍ ပြီးကောင်းသော ကြောင့် ပုရိသာဒိဂိုဏ်းမည်၏။ ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓေါဟု–နိပ္ဖန္နထားရာ၏။

ဤသဗ္ဗဓမ္မေဗုဇ္ဈတိဇာနာတီတိဗုဒ္ဓေါဟူသော ဝါကျနိပ္ဖန္န၌ တစ်စုံ တစ်ခုသော ကာရကဖြင့် ကြိယာကို မမှတ်သေးသောကြောင့် ဗုဇ္ဈတိ ကြိယာ၏ ရှေး၌ အနိယမဖြစ်သောယ–ဟူသော သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်ဖြင့်ပြီးသော ယော–ဟူသော ဝုတ္တကတ္တားကိုထည့်ရာ၏။

ဗုဇ္ဈတိ–ဟူသောကြိယာကို အနိယမဖြစ်သော ယော–ဟူသော သဗ္ဗနာမ် ပုဒ်ဖြင့် မှတ်လေပြီးဖြစ်သောကြောင့် ဗုဇ္ဈတိကြိယာ၏ နောက်၌ နိယာမ–ဖြစ်သော၊ တ–ဟူသော သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်ဖြင့် ပြီးသော၊ သော–ဟူသော သညီ ကတ္တားကို ထည့်ရာ၏။

ဤယော–သော–ဟူသော သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်သည် တစ်စုံတစ်ခုသော အနက် ဝိသေသကို မဟောတတ်သောကြောင့် အနက်ဝိသေသကို ဟောစေခြင်းငှာ တစ်ခုသော ပဌာနပုဒ်ကိုထည့်ရာ၏။

ထည့်သည်ရှိသော် ဝိသေသနပုဒ်ကို ဝိဂ္ဂြိုဟ်ပြုသည်ဖြစ်အံ့၊ ဝိသေသျ ပုဒ်ကို ပဌာနပုဒ်ထည့်ရာ၏။ ဝိသေသျပုဒ်ကို ဝိဂ္ဂြိုဟ်ပြုသည်ရှိသော် ပရိယာယ်သဒ္ဒါကို ပဌာနပုဒ်ထည့်ရာ၏ဟူ၍ ကျမ်းဆရာတို့ဆိုသောကြောင့် ဤဗုဒ္ဓေါ–ဟူသောသဒ္ဒါသည် ဝိသေသျပုဒ် ဖြစ်ရကား၊ ဒသဗလော–ဘဂဝါ–ဟူသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါကို ပဌာနပုဒ်ထည့်၍ "ယောဘဂဝါ သဗ္ဗဓမ္မေဗုဇ္ဈတိဇာနာတီတိ သောဘဂဝါ ဗုဒ္ဓေါ"ဟု ဝါကျနိပ္ဖန္နထားရာ၏။

ဝစနဆက္က

ဤ "ယောဘဂဝါ သဗ္ဗဓမ္မေဗုဇ္ဈတိ ဇာနာတီတိ သောဘဂဝါ ဗုဒ္ဓေါ"ဟူသော ဝါကျနိပ္ဖန္န၌၊ ဝစန–ဝစနတ္ထ–ဝစနဟေတု–ဝစနဟေတု ဇောတက–ဝစနိယ–ဝစနိယတ္ထ–အားဖြင့် အနက်ဆက္က မပြည့်စုံသေးရ ကား၊ ပြည့်စုံစေခြင်းငှာ ဝစနဟေတုဇောတက–ဣတိသဒ္ဒါကိုထည့်၍ "ယောဘဂဝါ သဗ္ဗဓမ္မေဗုဇ္ဈတိဇာနာတိဣတိတသ္မာ သောဘဂဝါ ဗုဒ္ဓေါနာမ"ဟု အနက် ယောဇနာအပ်၏။

ယောဘာဂဝါ= အကြင်မြတ်စွာဘုရားသည်၊ သဗ္ဗဓမ္မေ=သင်္ခတ-အသင်္ခတအားဖြင့် ပြားသော ခပ်သိမ်းသော တရားတို့ကို၊ သဗ္ဗညုတဉာဏေန=သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ဖြင့်၊ ဗုဇ္ဈတိဇာနာတိ=သိတော်မူတတ်၏၊ ဣတိတသ္မာ=ထို့ကြောင့်၊ သောဘာဂဝါ=ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဗုဒ္ဓေါနာမ=ဗုဒ္ဓမည်တော်မူ၏။

သဗ္ဗဓမ္မေဗုဇ္ဈတိဇာနာတိကား ကတ္တုသာဓနေ-ကိတ်ဝိဂ္ဂြိုဟ်၊ ဗုဒ္ဓေါကား ကတ္တုသာဓနေကိတ်ပုဒ်။

ဝိဂ္ဂြိုဟ်စစ်၊ ဝိဂ္ဂြိုဟ်တု၊ ဝိဂ္ဂြိုဟ်ပြုအားဖြင့် (၃)ပါးတို့တွင် ဂရုကနည်းအားဖြင့် ပြုအပ်သောကြောင့် ဝိဂ္ဂြိုဟ်စစ်မည်၏။

သပဒဝိဂ္ဂဟ၊ အသပဒဝိဂ္ဂဟအားဖြင့် (၂)ပါးတို့တွင် အာချာတ်ဝိဘတ်အဆုံးရှိသောပုဒ်ဖြင့် ဝိဂ္ဂြိုဟ်ပြုအပ်သောကြောင့် အသပဒဝိဂ္ဂဟမည်၏။

သပရိယာယ ဝိဂ္ဂဟ၊ နိပ္ပရိယာယ ဝိဂ္ဂဟအားဖြင့် (၂)ပါးတို့တွင် သံ-အဘိ-စသော ဥပသာရတို့နှင့် မယှဉ်စေမူ၍ ဝိဂ္ဂြိုဟ်ပြုအပ်သောကြောင့် နိပ္ပရိယာယ ဝိဂ္ဂဟမည်၏။

ဓာတု ဝိဂ္ဂဟ၊ ဓာတွတ္ထ ဝိဂ္ဂဟအားဖြင့် (၂)ပါးတို့တွင် ဗုဒ္ဓ-ဟူသော မိမိဓာတ်ဖြင့် ဝိဂ္ဂြိုဟ်ပြုအပ်သောကြောင့် ဓာတုဝိဂ္ဂဟမည်၏။

ဗုဓဓာတ်၊ တပစ္စည်း။ ဗုဓဓာတ်၏အရကား၊ သင်္ခတအသင်္ခတအားဖြင့်ပြားသော ခပ်သိမ်းသောတရားတို့ကို သိစွမ်းနိုင်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်သည် မုချအားဖြင့်ရ၏။ ပါရမီဉာဏ်၊ ဝိပဿနာဉာဏ်၊ မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်တို့သည် ဖလူပစာရတ္ထအားဖြင့်ရ၏။ မဟာကရုဏာသမာပတ္တိဉာဏ်၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်၊ အာသယာနုသယဉာဏ်၊ ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တိဉာဏ်၊ ဒေသနာဉာဏ်စသော နောက်နောက်သော ဉာဏ်တော်တို့သည် ကာရဏူပစာရတ္ထအားဖြင့် ရ၏။ တ-ပစ္စည်း၏အရကား ထိုမုချဖလူကာရဏူပစာရတ္ထတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော အနုတ္တရဝိမောက္ခတို့ဖြင့် ထုံအပ်သော ခန္ဓာပဉ္စကသဏ္ဍာန်ကိုစွဲ၍ ဘုရားဟုသမုတ်အပ်သော သတ္တသဏ္ဍာနပညတ်ဒြဗ်ဝိသေသရ၏။

တစ်နည်းကား၊ ယောဘဂဝါ=အကြင်မြတ်စွာဘုရားသည်၊ သဗ္ဗဓမ္မေ=သစ္စာလေးပါး၌အကျုံးဝင်သော ခပ်သိမ်းသောတရားတို့ကို၊ သယမ္ဘုဉာဏေန=အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်တော်ဖြင့်၊ ဗုဇ္ဈတိဇာနာတိ= သိတော်မူတတ်၏။ ဣတိတသ္မာ=ထို့ကြောင့်၊ သောဘဂဝါ=ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဗုဒ္ဓေါနာမ=ဗုဒ္ဓမည်တော်မူ၏။

သဗ္ဗဓမ္မေဗုဇ္ဈတိဇာနာတိ ကား ကတ္တုသာဓနကိတ်ဝိဂြိုဟ်၊ ဗုဒ္ဓေါကား ကတ္တုသာဓန–ကိတ်ပုဒ်၊ ဗုဓဓာတ်–တပစ္စည်း။

ဗုဓဓာတ်၏အရကား သစ္စာလေးပါး၌အကျုံးဝင်သော တရားတို့ကို သိစွမ်းနိုင်သော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်တော်သည် မုချအားဖြင့် ရ၏။ ပါရမီဉာဏ်၊ ဝိပဿနာဉာဏ်၊ အောက်ဖိုလ်ဉာဏ်တော်တို့သည် ဖလူပစာရတ္ထအားဖြင့်ရ၏။ အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်၊ မဟာကရုဏာ သမာပတ္တိဉာဏ်၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်၊ အာသယာနုသယဉာဏ်၊ ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တိဉာဏ်၊ ဒေသနာဉာဏ်စသော နောက်နောက်သော ဉာဏ်တော်တို့သည် ကာရဏူပစာရတ္ထအားဖြင့်ရ၏။ တပစ္စည်း၏အရကား ထိုမုချဖလူကာရဏူပစာရတ္ထတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော အနုတ္တရဝိမောက္ခတို့ဖြင့် ထုံအပ်သော ခန္ဓာပဉ္စကသဏ္ဍာန်ကိုစွဲ၍ ဘုရားဟု သမုတ်အပ်သော သတ္တသဏ္ဍာနပညတ် ဒြဗ်ဝိသေသရ၏။

ယထာလောကေ အဝဂန္တွာ အဝဂန္တောတိ၊ ဧဝံ ဗုဇ္ဈိတာ သစ္စာနီတိဝါ ဗုဒ္ဓေါ။ ဝါ=တစ်နည်းကား၊ လောကေ=၌၊ အဝဂန္တွာ=သွားတတ်သောသူကို၊ အဝဂန္တောတိ=သွားတတ်သောသူဟူ၍၊ ဝုစ္စတိယထာ=ဆိုအပ်သကဲ့သို့၊ ဧဝံတထာ=ထို့အတူ၊ သစ္စာနိ=သစ္စာလေးပါးတရားတို့ကို၊ ဗုဇ္ဈိတာ= သိတော်မူတတ်၏။ ဣတိတသ္မာ=ထို့ကြောင့်၊ ဗုဒ္ဓေါ=၏။

ယထာလောကေအဝဂန္တွာအဝဂန္တောတိဝုစ္စတိ၊ ဧဝံဗုဇ္ဈိတာသစ္စာနီတိဝါ=ကား ကတ္တုသာဓနကိတ်ဝိဂြိုဟ်၊ ဗုဒ္ဓေါ–ကား ကတ္တုသာဓနကိတ်ပုဒ်၊ ဗုဓဓာတ်၊ တပစ္စည်း၊ ဒုတိယဝိကပ်နှင့်အတူကောက်လေ။

ယထာလောကေ ပဏ္ဏသောသာ ပဏ္ဏာသုသဿာတိဝုစ္စတိ၊ ဧဝံဗောဓေ တာပဇာယသစ္စာနီတိဝါဗုဒ္ဓေါ။ ဝါ=တစ်နည်းကား၊ လောကေ=၌၊ ပဏ္ဏသော သာ=သစ်ရွက်ခြောက်စေတတ်သောလေကို၊ ပဏ္ဏာသုသဿာတိ=ပဏ္ဏာသုသဿာ ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိယထာ=ဆိုအပ်သကဲ့သို့၊ ဧဝံတထာ=ထို့အတူ၊ ပဇာယ= ဝေနေယျသတ္တဝါအပေါင်းကို၊ သစ္စာနိ=သစ္စာလေးပါးတရားတို့ကို၊ ဗောဓေ တာ=သိစေတော်မူတတ်၏၊ ဣတိတသ္မာ=ထို့ကြောင့်၊ ဗုဒ္ဓေါ=ဗုဒ္ဓ မည်တော်မူ၏။

ယထာလောကေပဏ္ဏသောသာပဏ္ဏာသုသဿာတိဝုစ္စတိ၊ ဧဝံဗောဓေ တာ–ပဇာယ သစ္စာနီတိဝါဗုဒ္ဓေါ ကား–ဟေတုကတ္တု သာဓနကိတ်ပုဒ်။

ဗုဓဓာတ်၏အရ သုဒ္ဓကတ္တားကား–ဝေနေယျသတ္တဝါတို့၏ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်သည် မုချအားဖြင့်ရ၏။ ဟေတုကတ္တုကတ္တားကား မဟာကရုဏာ သမ္ပတ္တိဉာဏ်–ပေစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်–အာသယာနုသယဉာဏ်–ဣန္ဒြိယ ပရောပရိယတ္တိဉာဏ်–ဒေသနာဉာဏ်–ဒေသနာဝစိဘေဒ သဒ္ဒါတို့သည် ဖလူပစာရတ္ထအားဖြင့်ရ၏။ (မမ သာဝကာ ဓိဝိတပညတ္တိဟေတုပိ ပညတ္တိ နာဘိဇ္ဈန္တိ) အစရှိသဖြင့် ချီးမွမ်းအပ်တော်မူခြင်း–သောမနဿ ပြဋ္ဌာန်းသော နောက်နောက်သောဉာဏ်တော်တို့သည် ကာရဏူပစာရတ္ထ အားဖြင့်ရ၏။ တ–ပစ္စည်း၏အရကား ထိုမုချဖလူကာရဏူပစာရတ္ထတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော အနုတ္တရဝိမောက္ခ (လ) ရ၏။

စတ္တာရိ သစ္စာနိ အဗုဇ္ဈီတိဝါဗုဒ္ဓေါ။ ဝါ=ကား၊ စတ္တာရိသစ္စာနိ= လေးပါးသောသစ္စာတို့ကို၊ အဗုဇ္ဈိ=သိပြီ၊ ဣတိတသ္မာ=ထို့ကြောင့်၊ ဗုဒ္ဓေါ= ဗုဒ္ဓမည်၏။

စတ္တာရိသစ္စာနိ အဗုဇ္ဈီတိ ဝါ ကား ကတ္တုသာဓနကိတ်ဝိဂြိုဟ်၊ ဗုဒ္ဓေါ=ကား ကတ္တုသာဓနကိတ်ပုဒ်၊ ဗုဓဓာတ်၊ တ–ပစ္စည်း။

ဗုဓဓာတ်၏အရကား အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ်သည် မုချအားဖြင့်ရ၏။ ပါရမီဉာဏ်–ဝိပဿနာဉာဏ်–မဂ်ဉာဏ်–အောက် ဖိုလ်ဉာဏ်တို့သည် ဖလူပစာရတ္ထအားဖြင့်ရ၏။ သဗ္ဗညုတဉာဏ်–မဟာကရုဏာသမာ္ပတ္တိ

ဉာဏ်–ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် စသော နောက်နောက်သော ဉာဏ်တော် တို့သည် ကာရဏ္ဍပစာရတ္ထအားဖြင့် ရ၏။ တ–ပစ္စည်း၏အရကား ထိုမုချဖလူကာရဏ္ဍပစာရတ္ထတို့ဖြင့် အပ်သော (လ)ရ၏။

စတ္တာရိသစ္စာနိဗုဇ္ဈိသ္သတီတိဝါဗုဒ္ဓေါ။ ဝါ=ကား၊ စတ္တာရိသစ္စာနိ=တို့ကို၊ ဗုဇ္ဈိသ္သတိ=သိလတ့်၊ ဣတိတသ္မာ=ထို့ကြောင့်၊ ဗုဒ္ဓေါ=၏။

စတ္တာရိသစ္စာနိဗုဇ္ဈိသ္သတီတိဝါ–ကား ကတ္တု=(လ)ဝိဂြိုဟ်၊ ဗုဒ္ဓေါ=ကား ကတ္တု=(လ)ပုဒ်။ ဗုဓောတ်၊ တ–ပစ္စည်း။

ဗုဓောတ်၏အရကား အောက်မဂ် အောက်ဖိုလ် ဉာဏ်တော်တို့သည် ဖလူပစာရတ္ထအားဖြင့်ရ၏။ အရဟတ္တ ဖိုလ်ဉာဏ်တော်သည် မုချအားဖြင့် ရ၏။ ပါရမီဉာဏ်၊ ဝိပဿနာဉာဏ်တော်တို့သည် ကာရဏ္ဍ=(လ)၏၊ တ–ပစ္စည်း၏အရကား ထိုမုချ ဖလူကာရဏ္ဍပစာရတ္ထတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော (လ)ရ၏။

"ဗုဇ္ဈိတဗ္ဗံဉာတဗ္ဗန္တိ ဝါဗုဒ္ဓံ"။ဝါ=တစ်နည်းကား၊ ယံဉာဏံ=အကြင် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကို၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏေန=ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် တော်ဖြင့်၊ ဗုဇ္ဈိတဗ္ဗံ–ဉာတဗ္ဗံ=သိအပ်၏၊ ဣတိတသ္မာ=ထိုသို့သိအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တံဉာဏံ=ထိုသဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်သည်၊ ဗုဒ္ဓံ=ဗုဒ္ဓမည်တော် မူ၏။

ဗုဇ္ဈိတဗ္ဗံဉာတဗ္ဗန္တိ ဝါ–ကား ကမ္မသာဓနကိတ်ဝိဂြိုဟ်၊ ဗုဒ္ဓံ–ကား ကမ္မသာဓနကိတ်ပုဒ်၊ ဗုဓောတ်၊ တ–ပစ္စည်း။

ဗုဓောတ်၏အရ–ကတ္တုတ္ထကား ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်တော်သည် မုချ အားဖြင့်ရ၏။ ကမ္မတ္ထကား ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်အား တပ်သော သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်တော်၏ အာရမ္မဏပစ္စယာသတ္တိသည် ဌာနူပစာရတ္ထအားဖြင့်ရ၏။ တ–ပစ္စည်း၏အရကား ထိုဌာနူပစာရတ္ထအားဖြင့် မှတ်အပ်သော သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်တော်ရ၏။

"ဗုဒ္ဓံအဿအတ္ထီတိဗုဒ္ဓေါ"။အဿဘဂဝတော=ထိုမြတ်စွာဘုရားအား၊ ဗုဒ္ဓံ=သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်သည်၊ အတ္ထိ=၏၊ ဣတိတသ္မာ=ထို့ကြောင့်၊ သောဘဂဝါ=ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဗုဒ္ဓေါ=၏။

ဗုဒ္ဓံအသုံအတ္တိတိကား အသယတ္တိတဒ္ဓိတ်ဝိဂြိုဟ်၊ ဗုဒ္ဓေါ=ကား အသယတ္တိ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်၊ ဗုဒ္ဓပုဒ်၊ ဏ–ပစ္စည်း။

ဗုဒ္ဓဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရကား သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်သည် မုချ အားဖြင့်ရ၏။ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်၏ မြတ်စွာဘုရားနှင့် ဂုဏ်ဂုဏေ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော သမ္ဗန္ဓဘောသည် ဌာနူပစာရတ္ထအားဖြင့် ရ၏။ ဏ–ပစ္စည်း၏အရကား ထိုမုချဋ္ဌာနူပစာရတ္ထတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော အနတ္တရ(လ)၏။

“ပဏ္ဍိတေဟိ ဗုဒ္ဓိတဗ္ဗော ဉာတဗ္ဗောတိဝါ ဗုဒ္ဓေါ”။ ဝါ=ကား၊ ယောဘဂဝါ=ကို၊ ပဏ္ဍိတေဟိ=ပညာရှိတို့သည်၊ ဗုဒ္ဓိတဗ္ဗော–ဉာတဗ္ဗော= သိအပ်၏၊ ဣတိတသ္မာ=ထို့ကြောင့်၊ သောဘဂဝါ=ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဗုဒ္ဓေါ=၏။

ပဏ္ဍိတေဟိ ဗုဒ္ဓိတဗ္ဗော ဉာတဗ္ဗောတိဝါ–ကား ကမ္မသာဓနကိတ် ဝိဂြိုဟ်၊ ဗုဒ္ဓေါကား ကမ္မသာဓနကိတ်ပုဒ်၊ ဗုဓဓာတ်၊ တ–ပစ္စည်း။

ဗုဓဓာတ်၏အရ ကတ္တုတ္ထကား၊ ပညာရှိတို့၏ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် သည် မုချအားဖြင့်ရ၏။ ကမ္မတ္ထကား ပညာရှိတို့၏ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် အား တပ်သော မြတ်စွာဘုရား၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဌာနုပစာရတ္ထ အားဖြင့်ရ၏။ တ–ပစ္စည်း၏အရကား ထိုဌာနုပစာရတ္ထအားဖြင့် မှတ်အပ် သော အနတ္တရဝိမောက္ခ (လ)ရ၏။

သံ–သာမံဝေ ဗုဒ္ဓေါ သမ္ဗုဒ္ဓေါ။ သံ–သာမံဝေ=အလိုလို ကိုယ်တော်တိုင် သာလျှင်၊ ဗုဒ္ဓေါ=ခပ်သိမ်းသောတရားတို့ကို သိတော်မူတတ်သည်တည်း၊ သမ္ဗုဒ္ဓေါ=အလိုလိုကိုယ်တော်တိုင်သာလျှင် ခပ်သိမ်းသောတရားတို့ကို သိတော်မူတတ်သည်။

သံ–သာမံဝေဗုဒ္ဓေါ ကား အဝဓာရဏကမ္မဓာရယ်သမာသ်ဝိဂြိုဟ်၊ သမ္ဗုဒ္ဓေါကား အဝဓာရဏကမ္မဓာရယ်သမာသ်ပုဒ်။

သံပုဒ်၊ ဗုဒ္ဓပုဒ်၊ သံဟူသော ရှေးပုဒ်၏အရကား ဆရာမရှိ ပကတိ အလိုလို ကိုယ်တော်တိုင်သာလျှင် သိစွမ်းနိုင်သော သတ္တိဝိသေသသည်

မုချအားဖြင့်ရ၏။ ထိုသတ္တိ၏တည်ရာ ဘုရားဒြပ်နှင့်သတ္တိ၊ သတ္တိမန္တ အဖြစ် စပ်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော သမ္ဗန္ဓဘောသည် ဥာနူပစာရတ္ထအားဖြင့်ရ၏။ သမ္ဗုဒ္ဓေါဟူသော သမာသ်ပုဒ်လုံး၏အရကား၊ ထိုမုချဥာနူပစာရတ္ထတို့ဖြင့် မှတ်သော အနုတ္တရ (လ)ရ၏။

သမ္မာအဝိပရိတံ သမ္ဗုဒ္ဓေါ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ။ သမ္မာအဝိပရိတံ=မဖောက် မပြန်၊ သမ္ဗုဒ္ဓေါ=အလိုလိုကိုယ်တော်တိုင်သာလျှင် ခပ်သိမ်းသောတရားတို့ကို သိတော်မူသည်တည်း။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ=မဖောက်မပြန်အလိုလိုကိုယ်တော် တိုင်သာလျှင် ခပ်သိမ်းသောတရားတို့ကို သိတော်မူသည်။

သမ္မာ အဝိပရိတံ သမ္ဗုဒ္ဓေါကား ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝိဂြိုဟ်၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါကား ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၊ သမ္မာပုဒ်၊ သမ္ဗုဒ္ဓပုဒ်။

သမ္မာဟူသော ရှေးပုဒ်၏အရကား အဝိပရိတဂုဏ်သည် မုချအားဖြင့် ရ၏။ ထိုဂုဏ်၏ ဘုရားဒြပ်နှင့် ဂုဏ်ဂုဏေအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းဟုဆိုအပ် သောသမ္ဗန္ဓဘောသည် ဥာနူပစာရတ္ထအားဖြင့်ရ၏။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဟူသော သမာသ်ပုဒ်လုံး၏အရကား ထိုမုချဥာနူပစာရတ္ထတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော အနုတ္တရ(လ)ရ၏။

တစ်နည်းကား၊ အကမ္မကဓာတ်၊ သကမ္မကဓာတ်အားဖြင့် နှစ်ပါးတို့ တွင် ကံမရှိသောကြောင့် အကမ္မကဓာတ်မည်၏။ ထိုအကမ္မကဓာတ်သည် တစ်ခုသော အပါဒါန်ကိုငဲ့၏၊ ငဲ့သောကြောင့် တစ်ခုသောအပါဒါန်ကို ထည့်ရာ၏။ ထိုသို့ တစ်ခုသောအပါဒါန်ကို ထည့်သည်ရှိသော် "သာမည စောဒနာယ ဝိသေသေ အဝဋ္ဌာနတော ဝိသေသသတ္တိနာ ဝိသေသဿ အနုပယောဇိတဗ္ဗတော"ဟူသောပရိဘာသာနှင့်အညီ သာမညစောဒနာ သည် ဝိသေသဋ္ဌတည်သောကြောင့် ဝိသေသကို အလိုရှိတော်မူသည်လည်း ဝိသေသကို ယှဉ်အပ်သောကြောင့် သမ္မောဟနိဒ္ဒါယ–ဟူသော တစ်ခုသော အပါဒါန်ကိုထည့်၍ သမ္မောဟနိဒ္ဒါယဗုဇ္ဈတိဟု ဝါကျထားရာ၏။

ဤသမ္မောဟနိဒ္ဒါယဗုဇ္ဈတိ–ဟူသောဝါကျ၌ ဗုဓဓာတ်သည် ဧက ဂဏိကဓာတ်၊ ဒွိဂဏိကဓာတ်၊ တိဂဏိကဓာတ်၊ စတုဂဏိကဓာတ်

အားဖြင့် လေးပါးတို့တွင် (၂)ဂိုဏ်းနှင့်ယှဉ်ခြင်းကြောင့် ဒွိဂဏိကဓာတ် မည်၏။

ဒွိဂဏိကဓာတ် တစ်ဆယ့်တစ်ပါးတို့တွင် ဘူဝါဒိတောအ–ဟူသော သုတ်ဖြင့် အ–ပစ္စည်းသက်၍ ဇောဓိဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဒိဝါဒိတော ယော–ဟူသောသုတ်ဖြင့် ယပစ္စည်းသက်၍ ဗုဇ္ဈတိဟူ၍လည်းကောင်း၊ ပြီးကောင်းသောကြောင့် ဘူဝါဒိဒိဝါဒိဂဏိကဓာတ်မည်၏။ ထို့ကြောင့် ဒိဝါဒိတောယော–ဟူသောသုတ်ဖြင့် ယပစ္စည်းသက်၍ သမ္မောဟ နိဒ္ဒါယ ဗုဇ္ဈတိ–ဟု ဝါကျထားရာ၏။

ဤဝါကျ၌ ဗုဓဓာတ်သည် သာမညအားဖြင့် အနက်လေးပါးကို ဟောငြားသော်လည်း "သာမညဝစနော‌ပိ သဒ္ဒေါ သဒ္ဒန္တရ သိန္နိဋ္ဌာနေန ဝိသေသဝိသယော"ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ သမ္မောဟနိဒ္ဒါယဟူသော သဒ္ဒန္တရသန္နိဋ္ဌာန်ကြောင့် ဇာဂရအနက်ကိုဟော၏။ ထို့ကြောင့် ဗုဇ္ဈတိကို ဇာဂရောတိဟုဖွင့်၍သမ္မောဟနိဒ္ဒါယဗုဇ္ဈတိဇာဂရောတိဟု ဝါကျထားရာ၏။

ဤဝါကျ၌ ဗုဓသဒ္ဒါသည် "လိန်အပါကင့် အဝယဝေါလိင်္ဂ"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ(လ)"ယောဘဂဝါသမ္မောဟနိဒ္ဒါယ ဗုဇ္ဈတိဇာဂရောတိ–ဉာတိတသ္မာသောဘဂဝါဗုဒ္ဓေါနာမ"ဟု အနက်ယောဇနာရာ၏။

ယောဘဂဝါ=သည်၊ သမ္မောဟနိဒ္ဒါယ=မောဟတည်းဟူသော ပြင်းစွာသော အိပ်ပျော်ခြင်းမှ၊ ဗုဇ္ဈတိ ဇာဂရောတိ=၏၊ ဉာတိတသ္မာ= ကြောင့်၊ သောဘဂဝါ=သည်၊ ဗုဒ္ဓေါနာမ=၏။

သမ္မောဟနိဒ္ဒါယဗုဇ္ဈတိဇာဂရောတိကား ကတ္တုသာဓနကိတ်ဝိဂြိုဟ်၊ ဗုဒ္ဓေါကား ကတ္တုသာဓနကိတ်ပုဒ်၊ ဗုဓဓာတ်၊ တ–ပစ္စည်း။

ဗုဓဓာတ်၏အရကား မောဟတည်းဟူသောပြင်းစွာသော အိပ်ပျော် ခြင်းမှ နိုးစွမ်းနိုင်သော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်သည် မုချအားဖြင့် ရ၏။ ပါရမီဉာဏ်၊ ဝိပဿနာဉာဏ်၊ အောက်မဂ်အောက်ဖိုလ်ဉာဏ်တော်တို့သည် ဖလူပစာရတ္ထအားဖြင့် ရ၏။ အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်၊ မဟာကရုဏာသမာပတ္တိဉာဏ်၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်၊ အာသယာနုသယ

ဉာဏ်၊ ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တိဉာဏ်၊ ဒေသနာဉာဏ်–စသော နောက်နောက်သော ဉာဏ်တော်တို့သည် ကာရဏူပစာရတ္ထအားဖြင့်ရ၏။ တ–ပစ္စည်း၏ အရကား ထိုမုချဖလူကာရဏူပစာရတ္ထအားဖြင့် မှတ်အပ်သောအနုတ္တရ (လ)ရ၏။

"သံ–သာမံဝေဗုဒ္ဓေါသမ္မုဒ္ဓေါ"၊ သံ–သာမံဝေ=အလိုလိုကိုယ်တော်တိုင်သာလျှင်၊ ဗုဒ္ဓေါ=မောဟသာလျှင်ဖြစ်သော အိပ်ပျော်ခြင်းမှ နိုးတော်မူသည်တည်း။ သမ္မုဒ္ဓေါ=အလိုလိုကိုယ်တော်တိုင်သာလျှင် မောဟသာလျှင်ဖြစ်သော အိပ်ပျော်ခြင်းမှ နိုးတော်မူသည်။

သံ–သာမံဝေဗုဒ္ဓေါကား အဝဓာရဏာကမ္မဓာရယ် သမာသ်ဝိဂြိုဟ်၊ သမ္မုဒ္ဓေါကား အဝဓာရဏာကမ္မဓာရယ်သမာသ်ပုဒ်၊ သံပုဒ်၊ ဗုဒ္ဓပုဒ်။

သံဟူသော ရှေးပုဒ်၏အရကား ဆရာမရှိ ပကတိအလိုလို ကိုယ်တော်တိုင်သာလျှင် နိုးစွမ်းနိုင်သောသတ္တိ ဝိသေသရ၏။ ထိုသတ္တိ၏ ဘုရားဒြဗ်နှင့် သတ္တိသတ္တိမန္တ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော သမ္ဗန္ဓဘောသည် ဠာနူပစာရတ္ထအားဖြင့် ရ၏။ သမ္မုဒ္ဓေါဟူသော သမာသ်ပုဒ်လုံး၏ အရကား ထိုမုချဠာနူပစာရတ္ထတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော အနုတ္တရဝိမောက္ခ (လ)ရ၏။

"သမ္မာ အစ္စတ္တံ ဧကန္တေန သမ္မုဒ္ဓေါ သမ္မာသမ္မုဒ္ဓေါ"။ သမ္မာအစ္စတ္တံ ဧကန္တေန= စင်စစ်အားဖြင့်၊ သမ္မုဒ္ဓေါ=အလိုလိုကိုယ်တော်တိုင်သာလျှင် မောဟသာလျှင်ဖြစ်သော ပြင်းစွာအိပ်ပျော်ခြင်းမှ နိုးတော်မူတတ်သည်တည်း။ သမ္မာ သမ္မုဒ္ဓေါ=စင်စစ်အားဖြင့် အလိုလိုကိုယ်တော်တိုင်သာလျှင် မောဟသာလျှင် ဖြစ်သော ပြင်းစွာသောအိပ်ပျော်ခြင်းမှ နိုးတော်မူသည်။

သမ္မာ အစ္စတ္တံဧကန္တေန သမ္မုဒ္ဓေါ=ကား တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝိဂြိုဟ်၊ သမ္မုဒ္ဓေါကား၊ တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၊ သမ္မာပုဒ်၊ ဗုဒ္ဓပုဒ်။

သမ္မာဟူသော ရှေးပုဒ်၏အရကား အစ္စန္တဘောဂုဏ်ရ၏။ ထိုဂုဏ်၏ တည်ရာဒြပ်နှင့် ဂုဏ်ဂုဏအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော သမ္ဗန္ဓဘောသည် ဠာနူပစာရတ္ထအားဖြင့်ရ၏။ သမ္မာသမ္မုဒ္ဓေါဟူသော သမာသ်ပုဒ်

လုံး၏အရကား ထိုမုချဋ္ဌာနူပစာရတ္ထတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော အနုတ္တရ ဝိမောက္ခ (လ)ရ၏။

တစ်နည်းကား၊ အကမ္မကဓာတ်၊ သကမ္မကဓာတ်အားဖြင့် နှစ်ပါး တို့တွင် ကံမရှိသောကြောင့် အကမ္မကဓာတ်မည်၏။ ထိုအကမ္မကဓာတ် သည် တစ်ခုသော ဝိသေသနကိုငဲ့၏။ ငဲ့သောကြောင့် တစ်ခုသောဝိသေသန ကို ထည့်ရာ၏။ ထိုသို့ တစ်ခုသော ဝိသေသနကိုထည့်သည်ရှိသော်၊ "သာမညဇောဒနာယ ဝိသေသ အဝဋ္ဌာနတော ဝိသေသတ္ထိနာ စ ဝိသေ သဿ အနုပယောဇိတဗ္ဗတော"ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ သာမည ဇောဒနာသည် ဝိသေသ၌ တည်သောကြောင့် ဝိသေသကို အလိုရှိသောသူ သည်လည်း ဝိသေသကို ယှဉ်အပ်သောကြောင့် "သဗ္ဗညုတဉာဏုပ္ပတ္တိယာ" ဟု တစ်ခုသော ဝိသေသနကိုထည့်၍ သဗ္ဗညုတဉာဏုပ္ပတ္တိယာဗုဇ္ဈတိ- ဟု ဝါကျထားရာ၏။

ဤဝါကျ၌ ဗုဓာတ်သည် ဧကဂဏိကဓာတ်၊ ဒွိကဂဏိကဓာတ်၊ တိကဂဏိကဓာတ်၊ စတုဂဏိကဓာတ်အားဖြင့် လေးပါးတို့တွင် နှစ်ဂိုဏ်းနှင့် ယှဉ်သောကြောင့် ဒွိကဂဏိကဓာတ်မည်၏။

ဒွိကဂဏိကဓာတ်-တစ်ဆယ့်တစ်ပါးတို့တွင် ဘူဝါဒိတောအ-ဟူသော သုတ်ဖြင့်(လ)သဗ္ဗညုတဉာဏုပ္ပတ္တိယာဗုဇ္ဈတိ-ဟု ဝါကျထားရာ၏။

ဤဝါကျ၌ ဗုဓာတ်သည် သာမညအားဖြင့် အနက်ကိုဟောငြားသော် လည်း "သာမညဝစနော်ပိ သဒ္ဒေါ သဒ္ဒန္တရသန္နိဋ္ဌာနေနဝိသေသဝိသယော" ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ သဗ္ဗညုတဉာဏုပ္ပတ္တိယာ-ဟူသော သဒ္ဒန္တရ သန္နိဋ္ဌာန်ကြောင့် ဝိကာသနအနက်ကို ဟော၏။ ထို့ကြောင့် ဗုဇ္ဈတိကို ဝိကာသတိဟုဖွင့်၏။ "သဗ္ဗညုတဉာဏုပ္ပတ္တိယာ ဗုဇ္ဈတိ ဝိကာသတိ"ဟု ဝါကျထားရာ၏။

ဤဝါကျ၌ ဗုဓသဒ္ဒါသည်"လိန်အပါကင့်အင်္ဂအဝယဝေါလိင်္ဂ"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ(လ) "ယောဘဂဝါ သဗ္ဗညုတဉာဏုပ္ပတ္တိယာ ဗုဇ္ဈတိ ဝိကာသတိ၊ ဣတိတသ္မာ သောဘဂဝါဗုဒ္ဓေါနာမ"ဟု အနက်ယောဇနာရ၏။

ယောဘာဂဝါ=အကြင်မြတ်စွာဘုရားသည်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏပ္ပတ္တိယာ= သဗ္ဗညုတဉာဏ်သို့ရောက်သဖြင့်၊ ဗုဇ္ဈတိ ဝိကသတိ=ပွင့်ခြင်းသို့ ရောက်တတ်၏၊ ဣတိတသ္မာ=ထို့ကြောင့်၊ သောဘာဂဝါ=ထိုမြတ်စွာဘုရား သည်၊ ဗုဒ္ဓေါနာမ=ဗုဒ္ဓမည်တော်မူ၏။

သဗ္ဗညုတ ဉာဏပ္ပတ္တိယာ ဗုဇ္ဈတိ ဝိကသတိ ကား ကတ္တု သာဓနကိတ်ဝိဂြိုဟ်၊ ဗုဒ္ဓေါကား ကတ္တုသာဓနကိတ်ပုဒ်၊ဗုဓဓာတ်၊ တ– ပစ္စည်း။

ဗုဓဓာတ်၏အရကား၊ ပွင့်ခြင်းသို့ ရောက်စေခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်သည် မုချအားဖြင့် ရ၏။ ပါရမီဉာဏ်၊ ဝိပဿနာ ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်တို့သည် ဖလူပစာရတ္ထအားဖြင့် ရ၏။ မဟာကရုဏာ သမာပတ္တိဉာဏ်၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်၊ အာသယာနုသယဉာဏ်၊ ဣန္ဒြိယ ပရောပရိယတ္တိဉာဏ်၊ ဒေသနာဉာဏ်စသော နောက်နောက်သောဉာဏ်တော် တို့သည် ကာရဏူပစာရတ္ထအားဖြင့် ရ၏။ တ–ပစ္စည်း၏ အရကား ထိုမုချဋ္ဌာနူပစာရတ္ထအားဖြင့် မှတ်အပ်သော အနုတ္တရဝိမောက္ခ (လ)ရ၏။

သံ–သာမံဝေ ဗုဒ္ဓေါ သမ္ဗုဒ္ဓေါ။ သံ–သာမံဝေ=အလိုလိုကိုယ်တော် တိုင်သာလျှင်၊ ဗုဒ္ဓေါ=သဗ္ဗညုတဉာဏ်သို့ရောက်သဖြင့် ပွင့်ခြင်းသို့ ရောက် တော်မူသည်တည်း၊ သမ္ဗုဒ္ဓေါ=အလိုလိုကိုယ်တော်တိုင်သာလျှင် သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်သို့ရောက်သဖြင့် ပွင့်ခြင်းသို့ရောက်တော်မူသည်။ သံ–သာမံဝေဗုဒ္ဓေါ ကား အဝဓာရဏကမ္မဓာရယ်သမာသ်ဝိဂြိုဟ်၊ သမ္ဗုဒ္ဓေါကား အဝဓာရဏ ကမ္မဓာရယ် သမာသ်ပုဒ်၊ သံပုဒ်၊ ဗုဒ္ဓပုဒ်။

သံဟူသော ရှေးပုဒ်၏အရကား ဆရာမရှိပကတိအလိုလိုကိုယ်တော် တိုင်သာလျှင် ပွင့်ခြင်းသို့ရောက်စေခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော သတ္တိဝိသေသရ၏၊ ထိုသတ္တိ၏ဘုရားဒြပ်နှင့် သတ္တိသတ္တိမန္တ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ဆိုခြင်းဟုအပ်သော သမ္ဗန္ဓဘောသည် ဌာနူပစာရတ္ထအားဖြင့်ရ၏။ သမ္ဗုဒ္ဓေါဟူသော သမာသ် ပုဒ်လုံး၏အရကား ထိုမုချဋ္ဌာနူပစာရတ္ထတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော အနုတ္တရ ဝိမောက္ခ (လ)ရ၏။

သမ္မာညာယေန သမ္ဗုဒ္ဓေါ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ။ သမ္မာညာယေန=အသင့်အားဖြင့်၊ သမ္ဗုဒ္ဓေါ=အလိုလိုကိုယ်တော်တိုင်သာလျှင် သဗ္ဗညုတဉာဏ်သို့ ရောက်သဖြင့် ပွင့်ခြင်းသို့ရောက်တော်မူသည်တည်း။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ= အသင့်အားဖြင့် အလိုလိုကိုယ်တော်တိုင်သာလျှင် သဗ္ဗညုတဉာဏ်သို့ ရောက်သဖြင့် ပွင့်ခြင်းသို့ရောက်တော်မူသည်။

သမ္မာညာယေန သမ္ဗုဒ္ဓေါကား တတိယတပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝိဂြိုဟ်၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ကား တတိယတပ္ပုရိသ်ပုဒ်၊ သမ္မာပုဒ်၊ သမ္ဗုဒ္ဓပုဒ်။

သမ္မာဟူသော ရှေးပုဒ်၏အရကား ဉာယဘောဂုဏ်ရ၏။ ထိုဂုဏ်၏ ဘုရားဒြဗ်နှင့် ဂုဏ်ဂုဏောအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော သမ္ဗန္ဓဘောသည် ဋ္ဌာနူပစာရဝုတ္တိအားဖြင့်ရ၏။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဟူသော ပုဒ်လုံး၏အရကား ထိုမုချဋ္ဌာနူပစာရဝုတ္တိတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော အနုတ္တရဝိမောက္ခ(လ)ရ၏။

တစ်နည်းကား၊ သကမ္မကဓာတ်–အကမ္မကဓာတ်အားဖြင့် နှစ်ပါးတို့တွင် ကံရှိသောကြောင့် သကမ္မကဓာတ်မည်၏။ ဧကကမ္မကဓာတ်၊ ဒွိကမ္မကဓာတ်အားဖြင့် နှစ်ပါးတို့တွင် ကံတစ်ခုရှိသောကြောင့် ဧကကမ္မကဓာတ်မည်၏။ ထို့ကြောင့် တစ်ခုသောကံကိုထည့်ရာ၏။ ထိုသို့တစ်ခုသော ကံကို ထည့်သည်ရှိသော် "သာမညဇောဒနာယ ဝိသေသေ အဝဋ္ဌာနတော ဝိသေသတ္ထိနာစ ဝိသေသဿအနုပယောဇိတဗ္ဗတော"ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ သာမညစောဒနာသည် ဝိသေသ၌တည်သောကြောင့် ဝိသေသကို အလိုရှိသောသူသည်လည်း ဝိသေသကိုယှဉ်အပ်သောကြောင့် "နိဗ္ဗာနမဟာပုရံ"ဟူသော တစ်ခုသောကံကိုထည့်၍ "နိဗ္ဗာနမဟာပုရံ ဗုဇ္ဈတိ"ဟု ဝါကျထားရာ၏။

ဤဝါကျ၌ ဗုဒ္ဓဓာတ်သည် သာမညအားဖြင့် အနက်(၄)ပါးကို ဟောပြောသော်လည်း "သာမည ဝစနောပိ သဒ္ဒေါသဒ္ဒန္တရ သန္နိဋ္ဌာနေန ဝိသေသ ဝိသယော"ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ နိဗ္ဗာနမဟာပုရံ– ဟူသော သဒ္ဒန္တရ သန္နိဋ္ဌာန်ကြောင့် ဂမနအနက်ကိုဟော၏။ ထို့ကြောင့် ဗုဇ္ဈတိကို ဂစ္ဆတိဟုဖွင့်၍ "နိဗ္ဗာနမဟာပုရံ ဗုဇ္ဈတိ ဂစ္ဆတိ"ဟု ဝါကျ ထားရာ၏။

ဤဝါကျ၌ ဗုဒ္ဓသဒ္ဒါသည် "လိန်အပါကတဲအင်္ဂအဝယဝေါလီင်" ဟူသောဝစနတ္ထနှင့်အညီ "ယောဘာဂဝါနိဗ္ဗာနမဟာပုရံဂစ္ဆတိဣတိတသ္မာ သောဘာဂဝါဗုဒ္ဓေါနာမ"ဟု ဝါကျထားရာ၏။

ယောဘာဂဝါ=အကြင်မြတ်စွာဘုရားသည်၊ နိဗ္ဗာနမဟာပုရံ=နိဗ္ဗာန်ပြည်မြတ်သို့၊ ဧကေနမဂ္ဂေန=အရိယာမဂ်တည်းဟူသော တစ်ကြောင်းတည်းသောခရီးဖြင့်၊ ဗုဇ္ဈတိဂစ္ဆတိ=သွားတော်မူတတ်၏။ ဣတိတသ္မာ=ထို့ကြောင့်၊ သောဘာဂဝါ=သည်၊ ဗုဒ္ဓေါ=၏။

နိဗ္ဗာနမဟာပုရံ ဗုဇ္ဈတိ ဂစ္ဆတိ=ကား ကတ္တုသာဓနကိတ်ဝိဂြိုဟ်၊ ဗုဒ္ဓေါကား ကတ္တုသာဓနကိတ်ပုဒ်၊ ဗုဓဓာတ်၊ တ-ပစ္စည်း။

ဗုဓဓာတ်၏အရကား နိဗ္ဗာန်ပြည်မြတ်သို့သွားခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်တော်သည် မုချအားဖြင့်ရ၏။ ပါရမီဉာဏ်၊ ဝိပဿနာဉာဏ်၊ အောက်မဂ်အောက်ဖိုလ်ဉာဏ်တော်တို့သည် ဖလူပစာရတ္ထအားဖြင့် ရ၏။ အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်၊ မဟာကရုဏာသမာပတ္တိဉာဏ်၊ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်၊ အာသယာနုသယဉာဏ်၊ ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တိဉာဏ်၊ ဒေသနာဉာဏ်-စသော နောက်နောက်သောဉာဏ်တော်တို့သည် ကာရဏူပစာရတ္ထအားဖြင့် ရ၏။ ဉာဏ်မှကြွင်းသော မဂ္ဂင်ခုနစ်ပါးသည် ဧကဒေသူပစာရတ္ထအားဖြင့်ရ၏။ ဝေါဒါန်သည် သမီပူပစာရတ္ထအားဖြင့် ရ၏။ အရဟတ္တမဂ်၊ နာမက္ခန္ဓာလေးပါးတို့တွင် ဝေဒနက္ခန္ဓာ၊ သညက္ခန္ဓာသည် ဌာနူပစာရတ္ထအားဖြင့်ရ၏။ ဝေါဒါန်နှင့်အတူ ဉပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုသည် ဌာန္ယူပစာရတ္ထအားဖြင့်ရ၏။ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးမှကြွင်းသော နှစ်ဆယ့်ခြောက်ပါးသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် သဒိသူပစာရတ္ထအားဖြင့် ရ၏။ မဂ်ဉာဏ်မှ တစ်ပါးသော အရဟတ္တမဂ်-စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ နာမက္ခန္ဓာလေးပါးလုံးသည် ဂုဏူပစာရတ္ထအားဖြင့်ရ၏။ ဗုဒ္ဓ ဟူသော-နာမပညတ်သည် အဘေဒဘေဒူပစာရတ္ထအားဖြင့် ရ၏။ ဟဒယဝတ္ထုမှ တစ်ပါးသော-ကမ္မဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်တို့သည် တဒ္ဓမ္မူပစာရတ္ထအားဖြင့် ရ၏။ တ-ပစ္စည်း၏အရကား ထိုမုချ-ဖလူ-ကာရဏူ-ဧကဒေသူ-သမီပူ-ဌာနူ-

ဋ္ဌာနျူ–သဒိသူ–အဘေဒဘေဒူ–တဒ္ဓမ္မူ ပစာရတ္ထတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော၊ အနုတ္တရဝိမောက္ခ (လ)ရှ၏။

"သံ–သာမံဝေဇုဒ္ဓေါ သမ္ဗုဒ္ဓေါ"။ သံ–သာမံဝေ=အလိုလိုကိုယ်တော်တိုင်သာလျှင်၊ ဗုဒ္ဓေါ=နိဗ္ဗာန်ပြည်မြတ်သို့ သွားတော်မူတတ်သည်တည်း။ သမ္ဗုဒ္ဓေါ=အလိုလိုကိုယ်တော်တိုင်သာလျှင် နိဗ္ဗာန်ပြည်မြတ်သို့ သွားတော်မူတတ်သည်။

သံ–သာမံဝေ ဗုဒ္ဓေါ ကား အဝဓာရဏကမ္မဓာရယ်သမာသ်ဝိဂြိုဟ်၊ သမ္ဗုဒ္ဓေါကား အဝဓာရဏကမ္မဓာရယ်သမာသ်ပုဒ်၊ သံပုဒ်၊ ဗုဒ္ဓပုဒ်။

သံဟူသောပုဒ်လုံး၏အရကား ဆရာမရှိ–ပကတိအလိုလို ကိုယ်တော်တိုင်သာလျှင် နိဗ္ဗာန်ပြည်မြတ်သို့ သွားခြင်းငှာစွမ်းနိုင်သော သတ္တိဝိသေသ–ရှ၏။ ထိုသတ္တိ၏ဘုရားဒြပ်နှင့် သတ္တိမန္တ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော သမ္ဗန္ဓဘောသည် ဋ္ဌာနူပစာရတ္ထအားဖြင့် ရှ၏။ သမ္ဗုဒ္ဓေါဟူသော သမာသ်ပုဒ်လုံး၏အရကား ထိုမုချဋ္ဌာနူပစာရတ္ထတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော အနုတ္တရဝိမောက္ခ (လ)ရှ၏။

"သမ္မာအဝိပရိတံ သမ္ဗုဒ္ဓေါ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ"။ သမ္မာအဝိပရိတံ=မဖောက်မပြန်၊ သမ္ဗုဒ္ဓေါ=အလိုလိုကိုယ်တော်တိုင်သာလျှင် နိဗ္ဗာန်ပြည်မြတ်သို့ သွားတော်မူတတ်သည်တည်း။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ=မဖောက်မပြန် ကိုယ်တော်တိုင်သာလျှင် နိဗ္ဗာန်ပြည်မြတ်သို့ သွားတော်မူတတ်သည်။

သမ္မာအဝိပရိတံ သမ္ဗုဒ္ဓေါ ကား ဒုတိယာတပ္ပုရိသ် သမာသ်ဝိဂြိုဟ်၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါကား ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်။

သမ္မာဟူသော ရှေ့ပုဒ်၏အရကား အဝိပရိတဘောဂုဏ်ရှ၏။ ထိုဂုဏ်၏ဘုရားဒြပ်နှင့် ဂုဏ်ဂုဏေအဖြစ်ဖြင့်စပ်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော သမ္ဗန္ဓဘောသည် ဋ္ဌာနူပစာရတ္ထအားဖြင့်ရှ၏။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ–ဟူသော သမာသ်ပုဒ်လုံး၏အရကား အဝိပရိတဘောဂုဏ် ရှ၏။ ထိုဂုဏ်၏ဘုရားဒြပ်နှင့် ဂုဏ်ဂုဏေအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော သမ္ဗန္ဓဘောသည် ဋ္ဌာနူပစာရတ္ထအားဖြင့် ရှ၏။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ–ဟူသော သမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား

ထိုမုချဥ္ပာနူပစာရတ္တအားတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော အနုတ္တရဝိမောက္ခတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော ခန္ဓာပဋ္ဌကသဏ္ဌာန်ကိုစွဲ၍ ဘုရားဟုသမုတ်အပ်သော သတ္တသဏ္ဌာနပညတ်ဒြပ် ဝိသေသရ၏။

ဤသဗ္ဗဓမ္မေဗုဒ္ဓတိ အစရှိသောဝါကျအပေါင်းတို့တွင် တစ်ပါးတစ်ပါးသော ဝါကျ၌ ဝစန၊ ဝစနတ္ထ၊ ဝစနဟေတု၊ ဝစနဟေတု ဇောတက၊ ဝစနိယ၊ ဝစနိယတ္ထအားဖြင့် ခြောက်ပါးသောအနက်တို့ကို ရအပ်ကုန်၏။

ထိုခြောက်ပါးတို့တွင် ဗုဒ္ဓေါသည် ဝစနမည်၏။ ဗုဇ္ဈတိသည် ဝစနတ္ထမည်၏။ သိခြင်းကြိယာသည် ဝစနဟေတု မည်၏။ ဣတိသဒ္ဒါသည် ဝစနဟေတုဇောတက မည်၏။ ဘုရားဒြဗ်တည်းဟူသော အနက်သည် ဝစနိယမည်၏။ ဘဂဝါအစရှိသောပရိယာယ်သဒ္ဒါသည် ဝစနိယတ္ထမည်၏။

ဝိဂြိုဟ်ပုဒ်ထားရာသည်–

ပဌမန္တေန ဝိဂ္ဂဟော၊ ပဒါဝတ္တိက မိရိတော။

ဒုတိယန္တေန ဝိဂ္ဂဟော၊ ဝါကျာဝတ္တိက မိရိတော။

ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ ပဒါဝတ္တိကန္တ ဝိဂ္ဂဟ၊ ဝါကျာဝတ္တိကန္တ ဝိဂ္ဂဟအားဖြင့် နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ထိုတွင် ပဒါဝတ္တိကန္တ ဝိဂ္ဂဟအားဖြင့် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါဟု ပဌမန္တဖြင့် ထားသတည်း။

အဘိဝါဒိယ၌ အဘိပုဗ္ဗဝဒဓာတ်၏အရ–ပဏာမစေတနာတည်းဟူသော အာရမ္မဏိကအကျိုးကြိယာသည် အာရုံအကြောင်း ကံကို ငဲ့၏။ ငဲ့သောကြောင့် ဝါကျာဝတ္တိကန္တဝိဂ္ဂဟအားဖြင့် တံသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံဟု ဝိဘတ်ချဲ့။

ကံအနက်၌ သက်သော ဒုတိယာကေဝုစ်အံဝိဘတ်၏ အရကား အဘိဝါဒိယ၌ အဘိပုဗ္ဗဝဒဓာတ်၏အရ ပဏာမစေတနာအား တပ်သော ဘုရားဂုဏ်တော်တို့၏အာရမ္မဏာသတ္တိတည်းဟူသော ကမ္မကာရကကေဝုစ် သင်္ချာရ၏။ တစ်နည်းကား၊ ရှိခိုးခြင်းကြိယာဖြင့် ရောက်အပ်သော ကြိယာပါပုဏနသတ္တိတည်းဟူသော ကမ္မကာရက–ကေဝုစ်သင်္ချာရ၏။

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံဟူသော နိပ္ဖန္နပုဒ်လုံး၏အနက်သည်–

သကတ္ထဒဗ္ဗလိင်္ဂါနိ၊ သင်္ချာကမ္မာဒိကာရကံ။

ဣတိ လိင်္ဂဿ ဝိညေယျာ၊ အတ္ထော ဝိညူဟိ ပဉ္စဓာ။

ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ သကတ်၊ ဒြဗ်၊ လိင်၊ သင်္ချာ၊ ကာရက အားဖြင့် ငါးပါးအပြားရှိ၏။ ထိုငါးပါးတို့တွင် အဝိပရိတအစ္စန္တ၊ ဉာယ

ဂုဏ်သည် သကတ်မည်၏။ တစ်နည်းကား၊ သမ္ဗန်သည် သကတ်မည်၏။ တစ်နည်ကား၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ–ဟူသော အမည်နာမသည် သကတ်မည်၏။ ဘုရားဒြဗ်သည် ဒြဗ်မည်၏။ သန့်ရှင်းသော အခြင်းအရာဟုဆိုအပ်သော ဝိသဒါကာရသည် ပုလ္လိင်မည်၏။ ဒြဗ်၌မှီသော တစ်ခုတည်းသောအဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သော အာကာရပညတ်သည် ဧကဝုစ်သချာ မည်၏။ အဘိဝါဒိယဌ်၊ အဘိပုဗ္ဗဝဒဓာတ်၏အရ–ပဏာမစေတနာအားတပ်သောဘုရား၊ ဘုရားဂုဏ်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ကမ္မကာရက မည်၏။

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ ပုဒ်၏ ဝိဂြိုဟ်ပြီး၏။

အတုလံ၌ အ–သဒ္ဒါကား ရှဋ္ဌီချာတံ–အစရှိသော ပရိဘာသာနှင့် အညီ–

ပဋိသေဓေ–ဝုမိတဗ္ဘာဝေ၊ ဝိရုဒ္ဓေ သဒိသေပိစ၊
အညတ္ထေ ဂရဟေ သုညေ၊ အကာရော ဝိရဟာပ္ပကေ။

ဟူ၍ မိန့်အပ်သော ဆယ်ပါးသောအနက်တို့တွင် အညတ္ထဇောတက နိပါတ်ပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂြိုဟ်မပြုအပ်။

တစ်နည်းကား၊ ဝိရဟဇောတကနိပါတ်ပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂြိုဟ် မပြုအပ်။

အရကား၊ သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားသည် အပဋ္ဌာနအားဖြင့်ရ၏။ သီလ သမာဓိအစရှိသော အညာဝိရဟအသဒိသဘောဂုဏ်သည်သာ–ပဋ္ဌာနအား ဖြင့် ရ၏။

"တုလိယတိ ပမိတဗ္ဗံ ဝတ္ထုံ သမိယတိ တောယာတိ တုလာ"။ တောယ သမာနာယ=ထိုအချိန်ဖြင့်၊ ပမိတဗ္ဗံ=နှိုင်းယှဉ်အပ်သော၊ ဝတ္ထုံ= ဝတ္ထုကို၊ တုလိယတိ သမိယတိ=နှိုင်းယှဉ်အပ်၏၊ ဣတိတသ္မာ= ထိုသို့ နှိုင်းယှဉ်ကြောင်းဖြစ်သော သတ္တိကြောင့်၊ သာ သမာနာ=ထိုချိန်သည်၊ တုလာ=တုလာမည်၏။

တုလိယတိ ပမိတဗ္ဗဝတ္ထုံ သမိယတိ တောယာတိကား ကရဏသာဓနကိတ်ဝိဂြိုဟ်၊ တုလာ ကား ကရဏသာဓနကိတ်ပုဒ်၊ တုလဓာတ်၊ ဏ–ပစ္စည်း။

တုလဓာတ်၏အရ ကတ္တုတ္ထကိရိယာကား နှိုင်းယှဉ်အပ်သောဥာဏ်သည် မှချအားဖြင့်ရ၏။ ကမ္မတ္ထကြိယာကား နှိုင်းယှဉ်အပ်သောဝတ္ထု၏အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူပစာရတ္ထအားဖြင့် ရ၏။ ဏ–ပစ္စည်း၏အရကား ထိုမှချဖလူပစာရတ္ထအားဖြင့် မှတ်အပ်သော နှိုင်းယှဉ်ကြောင်းဖြစ်သော ပကတိချိန်ကို ရ၏။

"တုလာဝိယာတိတုလာ"။ ယာပညာ=အကြင်ပညာသည်၊ တုလာဝိယ=ချိန်နှင့်တူ၏။ ဣတိတသ္မာ=ထို့ကြောင့်၊ သာပညာ=ထိုပညာသည်၊ တုလာ= တုလာမည်၏။ တုလာဝိယာတိကား၊ ဥပမာ တဒ္ဓိတ်ဝိဂြိုဟ်၊ တုလာကား ဥပမာတဒ္ဓိတ်ပုဒ်၊တုလပုဒ်၊ဏ–ပစ္စည်း။ အရကား ထိုဌာနူပစာရတ္ထအားဖြင့် မှတ်အပ်သော၊ နှိုင်းယှဉ်တတ်သော ပညာရ၏။

"တုလာယ သမိတောတိ တုလျော၊သောယေဝ–ယကာရလောပဝသေန တုလော"။ ယောပုဂ္ဂလော=အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ တုလာယ=ချိန်နှင့်တူသော ပညာဖြင့်၊ သမိတော=နှိုင်းယှဉ်အပ်၏၊ ဣတိတသ္မာ=ထို့ကြောင့်၊ သော ပုဂ္ဂလော=ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တုလျော=တုလျမည်၏၊ သောယေဝ= ထိုတုလျ သဒ္ဒါသည်ပင်လျှင်၊ ယကာရလောပဝသေန=ယအက္ခရာကြေသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ တုလော=တုလမည်၏။

တုလာယသမိတောတိ–ကား သမိတတဒ္ဓိတ်ဝိဂြိုဟ်၊ တုလျောကား သမိတတဒ္ဓိတ်ပုဒ်၊ တုလာပုဒ်၊ ဏ–ပစ္စည်း။

တုလဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်၏အရကား၊ ချိန်နှင့်တူသောပညာ၏ နှိုင်းယှဉ်ခြင်းကြိယာနှင့် သာဓနသာဓေတဗ္ဗအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းကိရိယာ ကာရကသမ္ဗန်သည် ဌာနူပစာရတ္ထအားဖြင့်ရ၏။ သမိတအနက်၌ သက်အပ်သော ဏ–ပစ္စည်း၏အရကား ထိုဌာနူပစာရတ္ထအားဖြင့် မှတ်အပ်သော နှိုင်းယှဉ်အပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

သောယေဝ ယကာရလောပဝသေန–ကား ဏအနုဗန်နှင့်တကွ ယပစ္စည်းကြေခြင်းကိုသာပြသည်။ သွတ္တတဒ္ဓိတ်မဟုတ်၊ ရှေးဆရာတို့ကား သွတ္တတဒ္ဓိတ်လည်းယူ၏။ ရှေးဝိကပ်နှင့်အတူ အ–ပစ္စည်းသက်သည်သာ ထူးသည်။

"တုလိတဗ္ဗော သမိတဗ္ဗော အတ္တော တုလိယတိဧတေနာတိ ဝါ တုလော" ဝါ=တစ်နည်းကား၊ ဧတေနဂုဏပုဂ္ဂလေန=ထိုကျေးဇူး ပုဂ္ဂိုလ်ဖြင့်၊ တုလိတဗ္ဗော သမိတဗ္ဗော=နှိုင်းယှဉ်အပ်သော၊ အတ္တော=အကျိုးစီးပွားကို၊ တုလိယတိသမိယတိ=နှိုင်းယှဉ်တတ်၏၊ ဣတိတသ္မာ=ထိုသို့နှိုင်းယှဉ် ကြောင်းဖြစ်သော သတ္တိကြောင့်၊ သောဂုဏပုဂ္ဂလော=ထိုကျေးဇူးပုဂ္ဂိုလ် သည်၊ တုလော=တုလမည်၏။

တုလိတဗ္ဗော သမိတဗ္ဗော အတ္တော တုလိယတိသမိယတိ ဧတေနာတိ ဝါ–ကား ကရဏသာဓနကိတ်ဝိဂြိုဟ်၊ တုလောကား ကရဏသာဓန ကိတ်ပုဒ်၊ တုလဓာတ်၊ အ–ပစ္စည်း။

တုလဓာတ်၏အရ ကတ္တုတ္တကိရိယာကား နှိုင်းယှဉ်တတ်သော ဉာဏ်သည် မုချအားဖြင့်ရ၏။ ကမ္မတ္တကိရိယာကား ထိုနှိုင်းယှဉ်တတ် သောဉာဏ်အားတပ်သော အကျိုးစီးပွား၏ အာရမ္မဏ ပစ္စယ သတ္တိသည် ဥဒ္ဓုပစာရတ္တအားဖြင့် ရ၏။ ဧတေနဟူသော ကရဏတ္တကြိယာကား နှိုင်းယှဉ်ကြောင်းဖြစ်သော ကျေးဇူးပုဂ္ဂိုလ်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူပစာရတ္တအားဖြင့်ရ၏။ အ–ပစ္စည်း၏အရကား ထိုဖလူပစာရတ္တဖြင့် မှတ်အပ်သော နှိုင်းယှဉ်ကြောင်းဖြစ်သော ကျေးဇူးပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။ သဒိသဘော ဟူလို။

"နတုလောတိအတုလော"။ ယောသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ=အကြင်မြတ်စွာ ဘုရားသည်၊ တုလော=ချိန်နှင့်တူသောပညာဖြင့် နှိုင်းယှဉ်အပ်သည်၊ န=မဟုတ်၊ ဣတိတသ္မာ=ထိုသို့ချိန်နှင့်တူသောပညာဖြင့် မနှိုင်းယှဉ် အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သောသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ=သည်၊ အတုလော= အတုလမည်တော်မူ၏၊ သမိတတဒ္ဓိတ်နှင့်အညီ သမွန်သည်။

တစ်နည်းကား၊ ယော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ=သည်၊ သီလာဒီဟိ=သီလ အစရှိကုန်သော၊ ဂုဏေဟိ=ဂုဏ်တို့ဖြင့်၊ ကေနစိ=တစ်စုံတစ်ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်နှင့်၊ တုလော‌သဒိသော=တူသည်၊ န=မဟုတ်၊ ဣတိတသ္မာ=ထိုသို့ သီလအစရှိသောဂုဏ်တို့ဖြင့် တစ်စုံတစ်ယောက်သောပုဂ္ဂိုလ်နှင့် တူတော် မမူသောသတ္တိကြောင့်၊ သောသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ=သည်၊ အတုလော=အတုလ မည်တော်မူ၏။ ကရဏသာဓ်နှင့်အညီသမ္ဗန်သည်။

နတုလောတိ-ကား ကမ္မဓာရယမိဿကတပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝိဂြိုဟ်၊ အတုလော-ကား ကမ္မဓာရယမိဿကတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၊ နပုဒ်၊ တုလပုဒ်။

နဟူသောပုဒ်၏အရကား သီလသမာဓိအစရှိသော အညအသဒိသ သောဂုဏ်သည် မုချအားဖြင့်ရ၏။ ထိုသို့ သမာဓိအစရှိသော အညအသဒိသ သောဂုဏ်၏ မြတ်စွာဘုရားနှင့်၊ ဂုဏ်ဂုဏေအဖြစ်ဖြင့်စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဌာနူပစာရတ္ထအားဖြင့်ရ၏။ အတုလဟူသောသမာသ်ပုဒ်လုံး၏အရကား ထိုမုချဋ္ဌာနူပစာရတ္ထတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သောမြတ်စွာဘုရားသည် အပဋ္ဌာန အားဖြင့်ရ၏။ ဝိသေသနပုဒ်တို့၏သဘောသည် ဂုဏ်ကိုသာ-ပဋ္ဌာနဖြင့် ဟောမြဲဖြစ်သောကြောင့် ဆိုအပ်ပြီးသော အန္တတ္ထသည်သာ ပဋ္ဌာနအားဖြင့် ရ၏။

"နတ္ထိတုလော ဧတဿာတိအတုလော"။ ဝါ-တစ်နည်းကား၊ ဧတဿသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ=အား၊ တုလော=ချိန်နှင့်တူသောပညာဖြင့်နှိုင်း ယှဉ်အပ်သော တစ်စုံတစ်ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ နတ္ထိ=မရှိ၊ ဣတိ တသ္မာ=ထိုသို့ ချိန်နှင့်တူသောပညာဖြင့် နှိုင်းယှဉ်အပ်သော တစ်စုံ တစ်ယောက်သောပုဂ္ဂိုလ်မရှိသောသတ္တိကြောင့်၊ သောသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ=သည်၊ အတုလော-၏။ သမိတတဒ္ဓိတ်ပုဒ်။

တစ်နည်းကား၊ ဧတဿသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ=အား၊ သီလာဒီဟိ=ကုန် သော၊ ဂုဏေဟိ-တို့ဖြင့်၊ တုလောသဒိသော=တူသော၊ ကောစိ=တစ်စုံ တစ်ယောက်သော၊ ပုဂ္ဂလော=ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ နတ္ထိ=မရှိ၊ ဣတိတသ္မာ=ထိုသို့ သီလအစရှိသော ဂုဏ်တို့နှင့်တူသော တစ်စုံတစ်ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်

မရှိသောသတ္တိကြောင့်၊ သောသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ=သည်၊ အတုလော=၏။ ကရဏသာမ်။ နတ္ထိ တုလော ဧတဿာတိကား အတဂ္ဂဏသံဝိညာဏ စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်ဝိဂြိုဟ်၊ အတုလောကား အတဂ္ဂဏသံဝိညာဏ စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်၊ နပုဒ်။ တုလပုဒ်၊ ဧတပုဒ်။

နဟူသော သမာသ်ပုဒ်အရကား တူသောတစ်စုံတစ်ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏မရှိခြင်း–အဘာဝပညတ်သည် မုချအားဖြင့်ရ၏။ ထိုအဘာဝ ပညတ်၏အကြောင်းဖြစ်သော–သီလသမာဓိအစရှိသော ဝိရဟ– အသဒိသဘောဂုဏ်သည် ဖလူပစာရတ္ထအားဖြင့် ရ၏။ ဧတဟူသော အညပုဒ်၏အရကား ထိုဖလူပစာရတ္ထအားဖြင့် မှတ်အပ်သောမြတ်စွာဘုရား သည် အပဋ္ဌာနအားဖြင့် ရ၏။ ဝိသေသနပုဒ်တို့၏ သဘောသည် ဂုဏ်ကိုသာပဋ္ဌာနအားဖြင့် ဟောမြဲဖြစ်သောကြောင့် ဆိုအပ်ပြီးသော အန္တတ္ထ သည်သာ ပဋ္ဌာနအားဖြင့် ရ၏။

ဝိဂြိုဟ်ပုဒ်ထားရာသည်ကား ပဒါဝတ္တိကန္တ–ဝါကျာဝတ္တိကန္တအား ဖြင့် နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ထိုတွင် ပဒါဝတ္တိကန္တအားဖြင့် အတုလောဟု ပဋ္ဌမန္တဖြင့် ထားသတည်း။ ဝိသေသနပုဒ်၏သဘောသည် ဝိသေသျပုဒ်၏ စပ်ရာကိရိယာ၌သာ စပ်ရမြဲဖြစ်သောကြောင့် ဝါကျာဝတ္တိကန္တအားဖြင့် တံအတုလံဟု ဝိဘတျံ။

တစ်နည်းကား၊ အဘိဝါဒိယဌ အဘိပုဗ္ဗဝဒဓာတ်၏အရဖြစ်သော ပဏာမစေတနာတည်းဟူသော အာရမ္မဏိက အကျိုးကိရိယာသည် အာရုံ အကြောင်း ကံကိုငဲ့၏။ ငဲ့သောကြောင့် ဝါကျာဝတ္တိကန္တ အားဖြင့် တံအတုလံဟု ဝိဘတျံ။

ကံအနက်၌သက်သော ဒုတိယာကေဝုစ် အံဝိဘတ်၏အရကား အဘိဝါဒိယဌ အဘိပုဗ္ဗဝဒဓာတ်၏အရ–ပဏာမစေတနာအား တပ်သော ဘုရားဂုဏ်တော်၏ အာရမ္မဏ ပစ္စယသတ္တိတည်းဟူသော ကမ္မကာရက ကေဝုစ်သချာရ၏။ တစ်နည်းကား၊ ရှိခိုးခြင်း ကိရိယာဖြင့် ရောက်အပ်သော ကိရိယာ ပါပုဏနသတ္တိတည်းဟူသော ကမ္မကာရက ကေဝုဒ်သချာရ၏။

အတုလံ–ဟူသော နိဗ္ဗာန္ပုဒ်လုံး၏ အနက်သည် သကတ်၊ ဒြဗ်၊ လိင်၊ သင်္ချာ၊ ကာရကအားဖြင့် ငါးပါးအပြားရှိ၏။ ထိုငါးပါးတို့တွင် သီလသမာဓိ အစရှိသော အညဝိရဟအနသဒိသဘောဂုဏ်သည် သကတ်မည်၏။ တစ်နည်းကား၊ သမ္ဘန်သည် သကတ်မည်၏။ ဘုရားဒြဗ်သည် ဒြဗ်မည်၏။ သန့်ရှင်းသောအခြင်းအရာဟုဆိုအပ်သော ဝိသဒါကာရသည် ပုလ္လိင်မည်၏။ ဒြဗ်၌မှီသော တစ်ခုတည်းသောအဖြစ်ဟုဆိုအပ်သောအာကာရပညတ်သည် ဧကဝုစ်သင်္ချာမည်၏။ အဘိဝါဒိယဥ္စ အဘိပုဗ္ဗဝဒဓာတ်အရ–ပဏ္ဏာမ စေတနာအား တပ်သောဘုရား–ဘုရားဂုဏ်တော်တို့၏ အာရမ္မဏပစ္စယ သတ္တိသည် ကမ္မကာရကမည်၏။ တစ်နည်းကား၊ ရှိခိုးခြင်းကြိယာဖြင့် ရောက်အပ်သော–ကြိယာပါပုနဏသတ္တိသည် ကမ္မကာရကမည်၏။

အတုလံပုဒ်ဝိဂြိုဟ်ပြီး၏။

သသဒ္ဓမ္မဥ္စ သဟသဒ္ဒါကား–

သံဝိဇ္ဇမာနသမ္ဗန္ဓေ၊ သမီပေစ သမိဒ္ဓနေ။

အာရမ္မဏေ သမကြိယေ၊ သဟသဒ္ဒေါ ပဝတ္တတိ။

ဟူ၍ မိန့်အပ်သော ခြောက်ပါးသောအနက်တို့တွင် သမကြိယာ ဇောတက–နိပါတ်ပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂြိုဟ်မပြုကောင်း၊ အရကား တရားသံဃာတို့၏ မြတ်စွာဘုရားနှင့် နတ်လူတို့သည် ရှိခိုးအပ်သည်၏ အဖြစ်နှင့်တကွဖြစ်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော သမကြိယာဘောဂုဏ်သည် ပဓာန အားဖြင့်ရ၏။ မြတ်ဘုရား၏ တရားသံဃာတို့နှင့် နတ်လူတို့၏ ရှိခိုးအပ် သည်၏ အဖြစ်နှင့်တကွဖြစ်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော သမကြိယာဘောဂုဏ်သည် အပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

"ကိလေသေသမေန္တိ တိသန္တာ"။ ယေအရိယပုဂ္ဂလာ=အကြင်အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ကိလေသေ=ကိလေသာတို့ကို၊ သမေန္တိ=ငြိမ်းစေတတ် ကုန်၏၊ ဣတိတသ္မာ=ထိုသို့ ကိလေသာတို့ကို ငြိမ်းစေတော့မူတတ်သော သတ္တိကြောင့်၊ တေအရိယပုဂ္ဂလာ=ထိုအရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ သန္တာ=

ကုန်၏။ ကိလေသေသမေန္တိ တိ-ကား ဟေတုကတ္တုသာခနေကိတ်ဝိဂြိုဟ်၊ သန္တာ-ကား ဟေတုကတ္တုသာခနေကိတ်ပုဒ်၊ သမုခါတ်၊ တ-ပစ္စည်း။ သမုခါတ်၏အရ သုဒ္ဓကတ္တတ္ထကိရိယာကား ကိလေသာ၏အဘာဝသည်မှု၊ ဟေတုကတ္တတ္ထကိရိယာကား အဘာဝ၏အကြောင်းဖြစ်သော မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်သည် ဖလူ၊ တ-ပစ္စည်း၏အရကား ထိုဖလူ ပစာရတ္ထအားဖြင့် မှတ်အပ်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ရှစ်ယောက်ရ၏။

"ယထာနုသိဋ္ဌံပဋိပစ္စမာနေသတ္တေစတူသု အပါယေသုဝဋ္ဋဒုက္ခေသုစ အပတမာနေကတွာဓာရေတီ တိ ဓမ္မော" ယောသဘာဝေါ=သည်၊ ယထာနုသိဋ္ဌံ=ဆုံးမတော်မူတိုင်း၊ ပဋိပစ္စမာနေ=ကျင့်အပ်ကုန်သော၊ သတ္တေ= သတ္တဝါတို့ကို၊ စတူသု=လေးပါးကုန်သော၊ အပါယေသုစ=အပါယ်တို့၌လည်းကောင်း၊ ဝဋ္ဋဒုက္ခေသုစ=ဝဋ်ဆင်းရဲတို့၌လည်းကောင်း၊ အပတမာနေ= မကျစေသည်တို့ကို၊ ကတွာ=၍၊ ဓာရေတိ=ဆောင်တတ်၏၊ ဣတိတသ္မာ= ထို့ကြောင့်၊ သောသဘာဝေါ=သည်၊ ဓမ္မော=၏၊ ယထာနုသိဋ္ဌံ(လ) ဓာရေတီတိ-ကား ကတ္တုသာခနေကိတ်ဝိဂြိုဟ်၊ ဓမ္မော-ကား ကတ္တုသာခနေကိတ်ပုဒ်၊ ဓရဓာတ်၊ ရမ္မ-ပစ္စည်း။ ဓရ-ဓာတ်၏အရကား သမုစ္ဆေဒပဟာနသတ္တိ, နိဗ္ဗာန်၏ နိဿရဏပဟာနသတ္တိသည်မှု၊ မဂ်၏ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ၊ ဖိုလ်၏ ပဋိပဿမ္ဘနပဟာန သတ္တိသည် ကာရဏူ။ ရမ္မပစ္စည်း၏အရကား ထိုမှု၊ဖလူ၊ကာရဏူ ပစာရတ္ထတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော သတ္တိမန္တဖြစ်သော ဓမ္မဆယ်ပါးရ၏။

"ကိလေသေဓုနာတိဝိဒ္ဓံသတီတိဝါဓမ္မော"။ ဝါ=ကား၊ ယောသဘာဝေါ=သည်၊ ကိလေသေ=ကိလေသာတို့ကို၊ ဓုနာတိဝိဒ္ဓံသတိ= ဖျက်ဆီးတတ်၏၊ ဣတိတသ္မာ=ထို့ကြောင့်၊ သောသဘာဝေါ=သည်၊ ဓမ္မော=၏။ ကိလေသေ(လ)တီဝါကား၊ ကတ္တုဝိဂြိုဟ်၊ ဓမ္မော-ကား ကတ္တုပုဒ်၊ ဓုဓာတ်၊ ရမ္မပစ္စည်း၊ ပဌမဝိကပ်နှင့်အတူကောက်။

"အတ္တနောသဘာဝံဓာရေတီတိဝါဓမ္မော"ပဌမဝိကပ်နှင့်-ဓာတ်-ပစ္စည်း-အရကောက်-အတူ။

"ပဏ္ဍိတေဟိ ဓရိယတေ နဗာလေဟီတိဓမ္မော"။ ဝါ=ကား၊ ယောသဘာဝေါ=ကို၊ ပဏ္ဍိတေဟိ=ပညာရှိတို့သည်၊ ဓရိယတေ=ဆောင်အပ်၏၊ ဗာလေဟိ=သူမိုက်တို့သည်၊ န ဓရိယတေ=မဆောင်အပ်၊ ဣတိတသ္မာ=ထို့ကြောင့်၊ သောသဘာဝေါ=သည်၊ ဓမ္မော=၏။ ပဏ္ဍိတေဟိ(လ) ဝါ=ကား၊ ကမ္မသာဓနကိတ်ဝိဂြိုဟ်၊ ဓမ္မော–ကား ကမ္မ–ပုဒ်၊ ဓရဓာတ်၊ ရမ္မပစ္စည်း။ ဓရဓာတ်၏အရ–ကတ္တုတ္ထကြိယာကား ပညာရှိတို့၏ဆောင်သော အခြင်းအရာဖြင့်ဖြစ်သော မဟာကုသိုလ်၊ မဟာကြိယာစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ၊ ကမ္မတ္ထကြိယာကား စိတ္တုပ္ပါဒ်အားတပ်သော ဓမ္မဆယ်ပါး၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဌာနူ၊ ရမ္မပစ္စည်း၏အရကား ထိုဌာနူပစာရတ္ထဖြင့် မှတ်အပ်သော ဓမ္မဆယ်ပါးရ၏။

"သတံဓမ္မောသဒ္ဓမ္မော"။ သတံသပ္ပုရိသာနံ=အရိယာဖြစ်ကုန်သော သူတော်ကောင်းတို့၏၊ ဓမ္မော=တရားတည်း၊ သဒ္ဓမ္မော=သူတော်ကောင်းဖြစ်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏တရား။ သတံဓမ္မော–ကား ဆဋ္ဌီ တပ္ပုရိသ် သမာသ်ဝိဂြိုဟ်၊ သဒ္ဓမ္မော–ကား ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်။ သန္တ ပုဒ်၊ ဓမ္မပုဒ်။ သန္တ–ဟူသော ရှေးပုဒ်၏အရကား အရိယာပုဂ္ဂိုလ် ရှစ်ယောက်သည် မုချ၊ ထိုအရိယာပုဂ္ဂိုလ်ရှစ်ယောက်၏ ဓမ္မဆယ်ပါးနှင့်၊ ဂုဏ–ဂုဏ်၏ အဖြစ်ဖြင့်စပ်ခြင်း သမ္ဗန္ဓဘောသည် ဌာနူ၊ သဒ္ဓမ္မော–ဟူသော သမာသ် ပုဒ်လုံး၏အရကား ထိုဌာနူပစာရတ္ထဖြင့် မှတ်အပ်သော ဓမ္မဆယ်ပါးရ၏။

"အသတိ သံဝိဇ္ဇမာနေန ဘဝတီတိဝါသန္တော"။ ဝါ=ကား၊ ယောသဘာဝေါ=သည်၊ အသတိသံဝိဇ္ဇမာနေနဘဝတိ=ထင်ရှားရှိသောအားဖြင့် ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိတသ္မာ=ကြောင့်၊ သောသဘာဝေါ=သည်၊ သန္တော=၏၊ အသတိ (လ) တိဝါ ကား ကတ္တုဝိဂြိုဟ်၊ သန္တောကား ကတ္တု–ပုဒ်၊ အသဓာတ်၊ အန္တ ပစ္စည်း။ အသဓာတ်၏အရကား သံဝိဇ္ဇမာန–သတ္တိရ၏၊ အန္တ ပစ္စည်း၏အရကား သတ္တိမန္တ ဖြစ်သော ဓမ္မဆယ်ပါးတို့သည် အပဋ္ဌာနအားဖြင့်ရ၏။ ဝိသေသနပုဒ်တို့၏သဘောသည် ဂုဏ်ကိုသာ ပဋ္ဌာနအားဖြင့် ဟောမြဲဖြစ်သောကြောင့် ဆိုအပ်ပြီးသော ဓာတွတ္ထသည်သာ ပဋ္ဌာနအားဖြင့်ရ၏။

"သန္တော၀ဓမ္မောသဒ္ဓမ္မော"။ သန္တော၀ိဇ္ဇမာနော=ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော၊ ဓမ္မော=တရားတည်း။ သဒ္ဓမ္မော=ပရမတ္ထအားဖြင့်ထင်ရှား ရှိသောတရား။ သန္တော၀ဓမ္မော–ကား ၀ိသေသနပုဗ္ဗပဒကမ္မဓာရယ်သမာသ် ၀ိဂ္ဂြိုဟ်၊ သဒ္ဓမ္မော–ကား ၀ိသေသနပုဗ္ဗ(လ) ပုဒ်။ သန္တပုဒ်၊ သန္တ ဟူသော ရှေးပုဒ်၏အရကား၊ သံ၀ိဇ္ဇမာန=ဘောဂဏ်သည် မုချ၊ ထိုသံ၀ိဇ္ဇမာနဘော ဂုဏ်၏ ဓမ္မဆယ်ပါးနှင့်ဂုဏ်–ဂုဏေအဖြစ်ဖြင့်စပ်ခြင်း သမ္ဗန္ဓဘောသည် ဌာန၊ သမာသ်ပုဒ်လုံး၏အရကား ထိုမုချ၊ ဌာနတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော ဓမ္မဆယ်ပါး ရ၏။

"သမိယတေပသံသိယတေတီတိ၀ါသန္တော"။ ၀ါ=ကား၊ ယောသဘာ ၀ေါ=ကို၊ သမိယတေ ပသံသိယတေ=ချီးမွမ်းအပ်၏၊ ဣတိတသ္မာ= ထို့ကြောင့်၊ သောသဘာ၀ေါ=သည်၊ သန္တော=၏။ သမိယတေ(လ) တိ၀ါ– ကား ကမ္မ=ဂြိုဟ်၊ သန္တော=ကား ကမ္မ=န ပုဒ်၊ သမုဓာတ်၊ တ–ပစ္စည်း။ သမုဓာတ်၏ အရ–ကတွတ္တကြိယာကား ချီးမွမ်းအပ်သောအခြင်းအရာ ဖြင့်ဖြစ်သော–သဒ္ဒါ–စေတနာ၊ ၀စီ၀ိညတ်–ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ၊ ကမ္မတ္ထကြိယာကား ထိုစိတ္တုပ္ပါဒ်အားတပ်သောဓမ္မဆယ်ပါး၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဌာန။ ဏ–ပစ္စည်း၏အရကား ထိုဌာနပစာ ရတ္ထတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သောဓမ္မဆယ်ပါးသည် အပဌာနအားဖြင့် ရ၏။ ၀ိသေသနပုဒ်တို့၏သဘောသည် ဂုဏ်ကို ပဌာနအားဖြင့် ဟောမြဲဖြစ်သော ကြောင့် ဆိုအပ်ပြီးသော ဓာတွတ္ထသည်သာ ပဌာနအားဖြင့်ရ၏။

"သန္တော၀ဓမ္မောသဒ္ဓမ္မော"။ သန္တော၀ပသတ္ထော=ချီးမွမ်းအပ်သော၊ ဓမ္မော= တရားတည်း၊ သဒ္ဓမ္မော=ချီးမွမ်းအပ်သောတရား။ သန္တော၀ဓမ္မောကား ၀ိသေသန ပုဗ္ဗပဒကမ္မဓာရယ်သမာသ်၀ိဂ္ဂြိုဟ်၊ သဒ္ဓမ္မောကား ၀ိသေသနပုဗ္ဗ ပဒ(လ)ပုဒ်၊ သန္တပုဒ်၊ ဓမ္မပုဒ်။ သန္တ ဟူသော ရှေးပုဒ်၏အရကား ပသဋ္ဌဘော ဂုဏ်သည်မုချ၊ ထိုပသဋ္ဌဘောဂုဏ်၏ ဓမ္မဆယ်ပါးနှင့် ဂုဏ်ဂုဏေအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ဗန္ဓဘောသည်ဌာန၊ သမာသ်ပုဒ်လုံး၏ အရကား ထိုမုချဌာနတို့ ဖြင့် မှတ်အပ်သော ဓမ္မဆယ်ပါးရ၏။

"ဂဏိယတေတိဂဏော"။ ယောသမူဟော=အကြင်အပေါင်းကို၊ ဂဏိယတေ=ရေတွက်အပ်၏၊ ဣတိတသ္မာ=ကြောင့်၊ သောသမူဟော=သည်၊ ဂဏော=၏။ ဂဏိယတေတိ–ကား ကမ္မ=ဂြိုဟ်၊ ဂဏော–ကား ကမ္မ=န ပုဒ်၊ ဂဏဓာတ်၊ ဏ–ပစ္စည်း။ ဂဏဓာတ်၏အရ–ကတ္တ ကြိယာကား ရေတွက်အပ်သောအခြင်းအရာတို့ဖြင့်ဖြစ်သော ဝစီဝိညတ်၊ သတိ၊ ဝီရိယ၊ အမိမောက္ခဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည်မုချ၊ ကမ္မတ္ထ ကြိယာကား ထိုစိတ္တုပ္ပါဒ်အားတပ်သော အရိယာအပေါင်း၊ လူအပေါင်း၊ နတ်အပေါင်းတို့၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဠာန္။ ဏ–ပစ္စည်း၏ အရကား ထိုဠာန္ပစာရတ္ထတို့ဖြင့်မှတ်အပ်သော–အရိယာအပေါင်း၊ လူ အပေါင်း၊ နတ်အပေါင်းရ၏။

ဥတ္တမဥ္ဍ ဥသဒ္ဒါသည်ကား–

> ဥဒ္ဓဂ်မဝိယောဂတ္ထ၊ လာဘကိတ္တိသမိဒ္ဓိသု။
> ပါတုဘာဝေစ ယာဘာဝေ၊ ပဗ္ဗလတ္ထေပကာသနေ။
> ဒက္ခဂ္ဂတာသုကထနေ၊ သတ္တိမောက္ခာဒိကေ ဥစ။

ဟူ၍ မိန့်အပ်သော တစ်ဆယ့်လေးပါးသောအနက်တို့တွင် ဥဒ္ဓဂ်မ ဓောတကနိပါတ်ပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂြိုဟ်မပြုကောင်း၊ အရကား အထက်သို့တက်သော ကျော်စောသံရ၏။

"ဥဒ္ဓံကိတ္တိသယံဂစ္ဆန္တီ တိဥဂ္ဂတာ"ယေကလျာဏပုထုဇ္ဇနာ=အကြင် ကလျာဏပုထုဇန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ဥဒ္ဓံကိတ္တိသယံ=ကျော်စောခြင်းသို့၊ ဂစ္ဆန္တိ=၏၊ ဣတိတသ္မာ=ကြောင့်၊ တေ ကလျာဏ ပုထုဇ္ဇနာ=တို့သည်၊ ဥဂ္ဂတာ=ကုန်၏။ ဥဒ္ဓကိတ္တိသယံ(လ)တိ=ကား ကတ္တု–ဂြိုဟ်၊ ဥဂ္ဂတာ ကား ကတ္တု=န၊ ဥပုဗ္ဗဂမုဓာတ်၊ တ–ပစ္စည်း။ ဂမုဓာတ်၏အရကား သီလအစရှိသောဂုဏ်သည်မုချ၊ ယောနိသောမနသိကာရစတုစက္က၊ သမ္ပတ္တိ စသည်တို့သည် ဖလူ၊ တ–ပစ္စည်း၏အရကား ထိုမုချဖလူပစာရတ္ထတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော ကလျာဏပုထုဇန်ရ၏။

“ဥဂ္ဂတာနံဝိသေသေနဥဂ္ဂတောတိဥတ္တမော” ယောဂဏော=အကြင် အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ရှစ်ယောက်အပေါင်းသည်၊ ဥဂ္ဂတာနံ=ကျော်စောသော ကလျာဏပုထုဇန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ထက်၊ ဝိသေသေန=အထူးသဖြင့်၊ ဥဂ္ဂတော= ကျော်စောသည်တည်း၊ ဣတိတသ္မာ=ကြောင့်၊ သောဂဏော=သည်၊ ဥတ္တမော=၏။ ဥဂ္ဂတာနံ(လ) ဥတ္တမော–ကား ဝိသေသတဒ္ဓိတ်ဝိဂြိုဟ်၊ ဥတ္တမော–ကား ဝိသေသတဒ္ဓိတ်ပုဒ်၊ ဥဂ္ဂပုဒ်၊ တ–ပစ္စည်း၊ ဥဂ္ဂတ=ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်၏အရကား ကျော်စောသော–ကလျာဏပုထုဇန်ပုဂ္ဂိုလ်သည် မုချ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ ကျော်စောခြင်းကိရိယာနှင့် သာဓနေသာဓေတဗ္ဗအဖြစ် ဖြင့် စပ်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော ကြိယာကာရကသမ္ဗန်သည် ဌာနူ၊ တ–ပစ္စည်း ၏အရကား ထိုမုချဌာနူပစာရတ္တတို့ဖြင့်မှတ်အပ်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ် ရှစ်ယောက်သည် အပဋ္ဌာနအားဖြင့် ရ၏။ ဝိသေသန(လ) ကြောင့် သုပ္ပဋိပ္ပန္နတာ–စသောဂုဏ်အပေါင်းသည်သာ–ပဋ္ဌာနအားဖြင့်ရ၏။

“ဥဒ္ဓရိယတေတိဝါဥဒ္ဓတော”။ ဝါ=တစ်နည်းကား၊ ယောတမော= အကြင်မောဟကို၊ ဥဒ္ဓရိယတေ=နုတ်အပ်၏၊ ဣတိတသ္မာ=ထိုသို့နုတ်အပ် သောသတ္တိကြောင့်၊ သောတမော=သည်၊ ဥဒ္ဓတော=၏။ ဥဒ္ဓရိယတေဝါကား ကမ္မ=ဂြိုဟ်၊ဥဒ္ဓတော=ကား၊ ကမ္မ=ပုဒ်၊ ဥပုဗ္ဗဓရဓာတ်၊ တ–ပစ္စည်း။ ဥပုဗ္ဗဓရဓာတ်၏အရ–ကတ္တုတ္တကြိယာကား သမုစ္ဆေဒပဟာနသတ္တိရှိသော မဂ်ဉာဏ်၊ ပဋိဿမ္ဘနပဟာနသတ္တိရှိသောဖိုလ်ဉာဏ်တို့သည် မုချ၊ ကမ္မတ္တ ကိရိယာကား မောဟ၏အဘာဝသည် ကာရဏူ၊ တ–ပစ္စည်းအရကား ထိုကာရဏူပစာရတ္တတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သောမောဟသည် အပဋ္ဌာနအားဖြင့် ရ၏။ ဝိသေသန(လ)ကြောင့် ဆိုအပ်ပြီးသောဓာတွတ္ထသည်သာ ပဋ္ဌာန အားဖြင့် ရ၏။

“တမတီတိတမော”။ ယောမောဟော= အကြင်မောဟသည်၊ တမတိ=မိုက်တတ်၏၊ ဣတိတသ္မာ=ကြောင့်၊ သောမောဟော=သည်၊ တမော=၏။ တမတီတိကား ကတ္တု=ဂြိုဟ်၊ တမောကား ကတ္တုပုဒ်။ တမဓာတ်၏အရကား မောဟ၏ မုယှနသတ္တိရ၏။ အ–ပစ္စည်းအရကား ထိုသတ္တိဖြင့် မှတ်အပ်သော သတ္တိမန္တဖြစ်သော မောဟ ရ၏။

"တမန္တိ သမ္ပယုတ္တမမ္မာ တေနာတိ ဝါ တံမော"။ ဝါ=ကား၊ တေန မောဟေန=ထိုမောဟဖြင့်၊ သမ္ပယုတ္တာ=သမ္ပယုတ်တရားတို့သည်၊ တမန္တိ= မိုက်တတ်ကုန်၏၊ ဣတိတသ္မာ=ထိုသို့ သမ္ပယုတ်တရား တို့၏ မိုက်ကြောင်း ဖြစ်သောသတ္တိကြောင့်၊ သောမောဟော=သည်၊ တမော=၏။ တမန္တိ (လ) တိဝါကား ကရဏသာဓနကိတ်ဝိဂြိုဟ်၊ တမောကား ကရဏသာဓန ကိတ်ပုဒ်၊ တမဓာတ်၊ အ–ပစ္စည်း။ တမဓာတ်၏အရ ကတ္တုတ္ထကြိယာကား သမ္ပယုတ်တရားတို့၏ မုယှနသတ္တိရ၏။ တေန–ဟူသော ကရဏတ္ထ ကြိယာကား မောဟ၏သဟဇာတာဒိ ပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူပစာရတ္ထ အားဖြင့် ရ၏၊ အ–ပစ္စည်း၏အရကား ထိုဖလူပစာ ရတ္ထဖြင့် မှတ်အပ်သော မောဟရ၏။

"တမန္တိ တံသမ်ဂိပုဂ္ဂလာ တေနာတိ ဝါ့ ကမော" နည်းတူ။

"တမနံဝါ တမော"။ ဝါ=တစ်နည်းကား၊ တမနံ=မိုက်ခြင်း၊ တမော= မိုက်ခြင်း။ တမနံဝါ=ကား ဘာဝသာဓနေ=ကိတ်ဝိဂြိုဟ်၊ တမော=ကား ဘာဝသာဓနကိတ်ပုဒ်၊ တမဓာတ်၊ အ–ပစ္စည်း။ ဘာဝသာဓနဘောသည် ဓာတ်ရ–ပစ္စည်းရ–အထူးမရှိသောကြောင့် တမနံတမော–ဟူသော–ဘာဝ သာဓနကိတ်ပုဒ်၏အရကား မိုက်ခြင်းကိုရိယာရ၏။

"ဥဒ္ဓတော တမော ယေန သောတိ ဥတ္တမော"။ ယေနဂဏော=အကြင် အရိယာပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းသည်၊ တမော=မောဟကို၊ ဥဒ္ဓတော=နုတ်အပ်၏၊ ဣတိတသ္မာ၊ ထိုသို့နုတ်အပ်ပြီးသော မောဟရှိသောသတ္တိကြောင့်၊ သောဂဏော=သည်၊ ဥတ္တမော=ဥတ္တမမည်၏၊ ဥဒ္ဓတောတမောယေန သောတိကား တတိယာဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝိဂြိုဟ်၊ ဥတ္တမောကား တတိယာဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်ပုဒ်၊ ဥဒ္ဓတပုဒ်၊ တမပုဒ်၊ ယပုဒ်။ ဥဒ္ဓတ တမ ဟူသောသမာသ်ပုဒ်၏အရကား မောဟ၏ အဘာဝသည် မုချ၊ ထိုအဘာဝ၏အကြောင်းဖြစ်သော မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်သည် ဖလူ၊ ယေန ဟူသော အညပုဒ်၏အရကား ထိုမုချဖလူပစာရတ္ထတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ရှစ်ယောက်သည် အပဋ္ဌာနအားဖြင့် ရ၏။ ဝိသေသန (လ)ကြောင့် ဆိုအပ်ပြီးသော အန္တတ္ထသည်သာ ပဋ္ဌာနအားဖြင့် ရ၏။

တစ်နည်းကား၊ ဥတ္တမသဒ္ဒါသည် ရှင်္ဂီချာတဲ–စသည်နှင့်အညီ သေဋ္ဌ ဝါစီရှင်္ဂီအနိပ္ဖန္နပါဋိပဒိကပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂြိုဟ်မပြုကောင်း၊ အရကား အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ရှစ်ယောက်သည် အပဋ္ဌာနအားဖြင့်ရ၏။ သီလ၊ သမာဓိ–စသော ဂုဏ်သည်သာ ပဋ္ဌာနအားဖြင့် ရ၏။

"ဂဏောစသော ဥတ္တမောစာတိဂဏုတ္တမော"။ ဂဏောစ=အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ရှစ်ယောက်အပေါင်းလည်း ဟုတ်တည်း၊ သော=ထိုအရိယာပုဂ္ဂိုလ်ရှစ်ယောက်အပေါင်းဟူသည်ကား၊ ဥတ္တမောစ=ကျော်စောသော ကလျာဏပုထုဇန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ထက် အထူးသဖြင့် ကျော်စောသည်လည်းဟုတ်တည်း၊ ဝါ=နုတ်အပ်ပြီးသော အဝိဇ္ဇာရှိသည်လည်းဟုတ်တည်း၊ ဝါ=မြတ်သည်လည်း ဟုတ်တည်း၊ ဣတိတသ္မာ=ထိုနှစ်ပါးသောသတ္တိကြောင့်၊ ဂဏုတ္တမော=၏။ ဂဏောစသောဥတ္တမောစာတိ=ကား ဝိသေသနပရပဒကမ္မဓာရယ်သမာသ်ဝိဂြိုဟ်၊ ဂဏုတ္တမော=ကား ဝိသေသနပရပဒကမ္မဓာရယ်သမာပုဒ်။ ဂဏပုဒ်၊ တပုဒ်၊ ဥတ္တမပုဒ်။ ဥတ္တမော–ဟူသော နောက်ပုဒ်၏အရကား ကျော်စောသောကလျာဏပုထုဇန်တို့ထက် အထူးသဖြင့် ကျော်စောသော၊ နုတ်အပ်ပြီးသော အဝိဇ္ဇာရှိသော မြတ်သောဂုဏ်သည် မုချ၊ ထိုဂုဏ်၏ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ရှစ်ယောက်နှင့် ဂုဏ်ဂုဏအဖြစ်ဖြင့်စပ်ခြင်း သမ္ဗန္ဓသော သည်ဋ္ဌာန၊ သမာသ်ပုဒ်လုံး၏အရကား ထိုမုချ ဋ္ဌာနပစာရတ္တတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ရှစ်ယောက်ရ၏။

"ဂဏာနံဝါဥတ္တမောဂဏုတ္တမော"။ ဝါ=တစ်နည်းကား ဂဏာနံ=နတ်လူအပေါင်းတို့ထက်၊ ဥတ္တမော=မြတ်သည်တည်း၊ ဂဏုတ္တမော=နတ်လူအပေါင်းတို့ထက်မြတ်သည်။ ဂဏာနံဝါဥတ္တမော=ကား ပဉ္စမီတပ္ပုရိသ် သမာသ်ဝိဂြိုဟ်၊ ဂဏုတ္တမောကား ပဉ္စမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်။ ဂဏပုဒ်၊ ဥတ္တမပုဒ်။ ဂဏာနံဟူသော ရှေးပုဒ်၏အရကား နတ်လူအပေါင်းသည် မုချ၊ ထိုနတ်လူအပေါင်း၏အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ရှစ်ယောက်နှင့် အပေါင်းအစိပ် အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည်ဋ္ဌာန၊ သမာသ်ပုဒ်လုံး၏အရကား ထိုဋ္ဌာန ပစာရတ္တဖြင့် မှတ်အပ်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ရှစ်ယောက် ရ၏။

"ဂဏောသုဝါဥတ္တမော ဂဏုတ္တမော"။ ဝါ=တစ်နည်းကား၊ ဂဏောသု= နတ်လူအပေါင်းတို့၌၊ ဝါ=နတ်လူအပေါင်းတို့တွင်၊ ဥတ္တမော=မြတ်သည် တည်း၊ ဂဏုတ္တမော=နတ်လူအပေါင်းတို့၌မြတ်သည်၊ ဝါ=နတ်လူအပေါင်း တို့တွင် မြတ်သည်၊ နည်းတူကောက်။ သတ္တမီတပ္ပုရိသ်၊ ဝါ=နိဒ္ဓါရဏ တပ္ပုရိသ်ဆိုသည်သာ–အထူး။ နိဒ္ဓါရဏတပ္ပုရိသ်သည် ဗုဒ္ဓဝင်အဋ္ဌကထာ အလိုဖြင့်မထင်၊ မဏိမဉ္ဇူသာရ–အလိုဖြင့် အပွကထင်၏။

"သဒ္ဓမ္မောစဂဏုတ္တမောစ သဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမော"။ သဒ္ဓမ္မောစ=သူတော် ကောင်းတို့၏တရားလည်း၊ ဝါ=ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသောတရား လည်း၊ ဝါ=ချီးမွမ်းအပ်သောတရားလည်း၊ ဂဏုတ္တမောစ=ကျော်စောသော ပုထုဇန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ထက် အထူးသဖြင့် ကျော်စောသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ် အပေါင်းလည်း၊ ဝါ=နတ်အပ်ပြီးသော အဝိဇ္ဇာရှိသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ် အပေါင်းလည်း၊ ဝါ=မြတ်သောအရိယာပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းလည်း၊ ဝါ=နတ်လူ အပေါင်းတို့ထက်မြတ်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းလည်း။ ဝါ=နတ်လူ အပေါင်းတို့၌ မြတ်သောအရိယာပုဂ္ဂိုလ်လည်း၊ ဝါ=နတ်လူ အပေါင်းတို့တွင် မြတ်သောအရိယာပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းလည်း၊ သဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမော= သူတော် ကောင်းတို့၏တရား၊ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားသောတရား၊ ချီးမွမ်း အပ်သောတရား၊ ကျော်စောသောပုထုဇန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ထက် အထူးသဖြင့် ကျော်စောသော နတ်အပ်ပြီးသော အဝိဇ္ဇာရှိသော မြတ်သော အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းတို့၊ ဝါ=သူတော်ကောင်းတို့၏တရား ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသောတရား၊ ချီးမွမ်းအပ်သောတရား၊ နတ်လူအပေါင်းတို့ ထက် နတ်လူအပေါင်းတို့၌ နတ်လူအပေါင်းတို့တွင် မြတ်သောအရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့။ သဒ္ဓမ္မောစဂဏုတ္တမောစ–ကား ဣတရီတရယောဂဒွန်သမာသ် ဝိဂြိုဟ်၊ သဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမ=ကား ဣတရီတရယောဂဒွန်သမာသ်ပုဒ်။ သဒ္ဓမ္မပုဒ် ဂဏုတ္တမပုဒ်။ သဒ္ဓမ္မ=ဟူသောရှေးပုဒ်၏အရကား သူတော်ကောင်းတရား သည် မုချ၊ ထိုသူတော်ကောင်းတရား၏ မြတ်သောအရိယာပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်း နှင့် ကြိယာကိုအကြောင်းပြု၍ အချင်းချင်းငဲ့သကဲ့သို့ဖြစ်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော

သမ္ဗန်သည့်ဌာနူ၊ သမာသ်ပုဒ်လုံး၏အရကား ထိုဌာနူပစာရတ္ထအားဖြင့် ရအပ်သော သူတော်ကောင်းတရား မြတ်သောအရိယာပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းရ၏။

"သဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမေဟိ သဟယောဝတ္တတိတိ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမော"။ ယောသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ=အကြင်မြတ်စွာဘုရားသည်၊ သဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမေဟိ= သူတော်ကောင်းတို့၏တရား၊ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသောတရား၊ ချီးမွမ်းအပ်သောတရား၊ ကျော်စောပုထုဇန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ထက် အထူးသဖြင့် ကျော်စော သော၊ နှုတ်အပ်ပြီးသော အဝိဇ္ဇာရှိသော မြတ်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ် အပေါင်းတို့နှင့်၊ဝါ=သူတော်ကောင်းတို့၏တရား၊ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှား ရှိသောတရား၊ ချီးမွမ်းအပ်သောတရား၊ နှုတ်လူအပေါင်းတို့ထက်၊ နှုတ်လူ အပေါင်းတို့၌၊ နှုတ်လူအပေါင်းတို့တွင်၊ မြတ်သောအရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့်၊ သဟ=တကွ၊ ဝတ္တတိ=ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိတသ္မာ=ထိုသို့ သူတော်ကောင်း တို့၏တရား၊ မြတ်သောအရိယာပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းတို့နှင့် တကွဖြစ်သော သတ္တိကြောင့်၊ သောသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ=ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်၊ သသဒ္ဓမ္မ ဂဏုတ္တမော=မည်တော်မူ၏။ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမေဟိသဟယောဝတ္တတိတိ= ကား တဂ္ဂုဏသံဝိညာဏပဋ္ဌမာဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်ဝိဂြိုဟ်၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တ မော=ကား တဂ္ဂုဏသံဝိညာဏပဋ္ဌမာဗဟုဗ္ဗိသမာသ်ပုဒ်၊ သဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမပုဒ်၊ ယပုဒ်။ သဟ သဒ္ဓမ္မ ဂဏုတ္တမေဟိ=ဟူသော သမာသ်ပုဒ်အရကား သူတော် ကောင်းတရား၊ မြတ်သောအရိယာပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းသည် မုချ၊ ထိုသူတော် ကောင်းတရား၊ မြတ်သောအရိယာပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းနှင့် မြတ်စွာဘုရား၏ လူနှုတ်တို့သည် ရှိခိုးအပ်သည်၏အဖြစ်တည်းဟူသော ရှိခိုးခြင်းကြိယာ၊ တူမျှသောကြိယာသမဝါယသည့်ဌာနူ၊ ယော–ဟူသော အညပုဒ်၏အရကား ထိုဌာနူပစာရတ္ထဖြင့် မှတ်အပ်သောမြတ်စွာဘုရားသည် အပဋ္ဌာနအားဖြင့် ရ၏။ ဝိသေသန(လ)ကြောင့် ဆိုအပ်ပြီးသော အန္တတ္ထသည်သာ ပဋ္ဌာန အားဖြင့် ရ၏။

ဝိဂြိုဟ်ပုဒ်ထားရာသည် ပဒါဝတ္တိကန္တ၊ ဝါကျာဝတ္တိကန္တ အားဖြင့် နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် ပဒါဝတ္တိကန္တ အားဖြင့် သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တ

မောဟု ပဋ္ဌမန္တ ဖြင့်ထားသတည်း။ ဝိသေသနပုဒ်တို့၏ သဘောသည် ဝိသေသျပုဒ်၏ စပ်ရာကြိယာ၌သာ စပ်မြဲဖြစ်သောကြောင့် ဝါကျာဝတ္တိကန္တ အားဖြင့် တံသသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံဟု–ဝိဘတျံခံ။

တစ်နည်းကား၊ အဘိဝါဒိယဋ္ဌ အဘိပုဗ္ဗဝဒဓာတ်အရဖြစ်သော ပဏာမ စေတနာတည်းဟူသော အာရမ္မဏိကအကျိုးကြိယာသည် အာရုံအကြောင်း ကံကိုငဲ့၏။ ငဲ့သောကြောင့် ဝါကျာဝတ္တိကန္တ အားဖြင့် တံသသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ ဟု–ဝိဘတျံခံ။ ကံအနက်၌သက်သော ဒုတိယဧကဝုစ် အံဝိဘတ်၏ အရကား အဘိဝါဒိယဋ္ဌ အဘိပုဗ္ဗဝဒဓာတ်၏ အရဖြစ်သော ပဏာမစေတနာ အား တပ်သော တရားသံဃာနှင့်တကွ ဘုရားဂုဏ်တော်တို့၏ အာရမ္မဏ ပစ္စယသတ္တိတည်းဟူသော ကမ္မကာရကဧကဝုစ်သချ်ာရ၏။ တစ်နည်းကား ရှိခိုးခြင်းကြိယာဖြင့် ရောက်အပ်သောကြိယာပါပုဏနသတ္တိတည်းဟူသော ကမ္မကာရက ဧကဝုစ်သချ်ာ–ရ၏။

သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ=ဟူသော နိပ္ဖန္နပုဒ်လုံး၏ အနက်သည် သကတ်၊ဒြဗ်၊ လိင်၊ သချ်ာ၊ ကာရကအားဖြင့် ငါးပါးအပြားရှိ၏။ ထိုငါးပါးတို့တွင် သူတော်ကောင်းတရား၊ မြတ်သောအရိယာပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းနှင့် မြတ်စွာ ဘုရား၏ လူနတ်တို့သည် ရှိခိုးအပ်သည်၏ အဖြစ်တည်းဟူသော ရှိခိုး ခြင်း ကြိယာတူမျှသောကြိယာသမဝါယမသည် သကတ်မည်၏။ တရား သံဃာနှင့်တကွ ဘုရားဒြဗ်သည် ဒြဗ်မည်၏။ သန့်ရှင်းသောအခြင်းအရာဟု ဆိုအပ်သော ဝိသဒါကာရသည် ပုလ္လိုင်မည်၏။ ဒြဗ်၌မှီသော တစ်ခု တည်းသော အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော အာကာရပညတ်သည် ဧကဝုစ်သချ်ာ မည်၏။ အဘိဝါဒိယဋ္ဌ အဘိပုဗ္ဗဝဒဓာတ်၏ အရဖြစ်သော ပဏာမစေတနာ အား တပ်သော တရားသံဃာနှင့်တကွ ဘုရား၊ ဘုရားဂုဏ်တော်တို့၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ကမ္မကာရကမည်၏။ ဝါ=ရှိခိုးခြင်းကြိယာ ဖြင့် ရောက်အပ်သော ကြိယာပါပုဏနသတ္တိသည် ကမ္မကာရကမည်၏။ တဂ္ဂုဏ၏ အစွမ်းအားဖြင့် တရားသံဃာလည်းရ၏။

သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ ပုဒ်၏ ဝိဂြိုဟ်ပြီး၏။

အဘိဝါဒိယဉ်ှ အဘိသဒ္ဒါကား ရှင်ချာတဲ-စသည်နှင့်အညီ-
အဘိမုချဝိသိဋ္ဌဒ္ဒ၊ ကမ္မသာရပ္ပဝုဒ္ဓိသု။
ပူဇာတိကကုလာသစ္စ၊ လက္ခဏာဒိမိစာပျဘိ။

ဟူ၍ မိန့်အပ်သော ဆယ်ပါးသောအနက်တို့တွင် ဝိသိဋ္ဌဇောတက ဥပသာရပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂြိုဟ်မပြုအပ်။ အရကား ဘေးကိုကြောက်၍ ရှိခိုးခြင်း၊ လာဘ်ကိုငဲ့၍ရှိခိုးခြင်း၊ အမျိုး၏အကျင့်ဖြင့် ရှိခိုးခြင်းမှ ထူးသော ကံ၊ ကံ၏အကျိုးကိုယုံကြည်၍ ရိုသေစွာရှိခိုးခြင်းဟုဆိုအပ်သော ဝိသိဋ္ဌသော ဂုဏ်ရ၏။

"အဘိဝန္ဒာမိ အဘိဝန္ဒိတွ ဝါအဘိဝါဒိယံ"။ ယောအဟံ=အကြင်ငါသည်၊ အဘိဝန္ဒာမိ=အထူးသဖြင့် ရှိခိုးဆဲ၊ ဝါ=အဘိဝန္ဒိတွ= အထူးသဖြင့် ရှိခိုးပြီး၊ ဣတိတသ္မာ=ထို့ကြောင့်၊ သောအဟံ=သည်၊ အဘိဝါဒိယ=၏။ အဘိဝန္ဒာမိ အဘိဝန္ဒိတွ ဝါ=ကား ကတ္တု=ဂြိုဟ်၊ အဘိဝါဒိယ=ကား ကတ္တု= ပုဒ်။ အဘိပုဗ္ဗဝဒဓာတ်၊ တွာပစ္စည်း။ ရှိခိုးခြင်းကြိယာဟုဆိုအပ်သော ဝါစကတ္ထကို ဟောသော အဘိပုဗ္ဗဝဒဓာတ်၏အရကား ရတနာသုံးပါး ဂုဏ်တော်ကို အာရုံပြု၍ ကာယဝိညတ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော-ကာယ ပဏာမစေတနာ၊ ဝစီဝိညတ်ကိုဖြစ်စေတတ်သော ဝစီပဏာမစေတနာ၊ ကာယဝိညတ်-ဝစီဝိညတ်ကိုမဖြစ်စေမူ၍၊ ကာယဝိညတ်-ဝစီဝိညတ်တို့၏ အကြားအကြား၌ ပူရေစရ-အနုစရ-အနုဿရဏ-အားဖြင့်ဖြစ်သော မနောပဏာမ စေတနာ၊ ဤစေတနာသုံးတန်တည်းဟူသော ဒဿနတ္ထသည် မုချ။ ယောနိသော မနသိကာရ၊ သဒ္ဓါ မေတ္တာ၊ ကရုဏာ-ပြဋ္ဌာန်းသော ရှေးရှေးသော စိတ္တုပ္ပါဒ်တည်းဟူသော အကြောင်းဟုဆိုအပ်သော- ဒိပတ္တသည်ဖလူ။ အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း၊ ကျမ်းပြီးခြင်း၊ ဒိဋ္ဌာနုဂတိ အာပဇ္ဇန-အစရှိသော နောက်နောက်သော အကျိုးဟု ဆိုအပ်သော ပကာသနတ္ထသည် ကာရဏူ။ ရတနာသုံးပါးအား ရှိခိုးခြင်းငှာထိုက်သော အဖြစ်တည်းဟူသော ပဏာမာရဟဘောဂုဏ်ဟု ဆိုအပ်သော ဝိဘာဝတ္ထ သည် ဒုတိယကာရဏူ။ မိမိရှိခိုးခြင်းဖြင့် ကိရိယာ၏ အရာရောက်သော

အဖြစ် တည်းဟူသော ခေတ္တင်္ဂဘောဂဏှာဟုဆိုအပ်သော အနုဘာဝတ္တသည် တတိယ ကာရဏဇူရ၏။ ဘာဝ၊ ဝိဘာဝ၊ အနုဘာဝ–ဟုဆိုအပ်သော အလင်္ကာနည်းသုံးပါးတို့တွင် ဒဿနတ္တသည် ကိုယ်ဖြစ်၍ ဘာဝမည်၏။ ဒီပကတ္တသည် အကြောင်းဖြစ်၍ ဝိဘာဝမည်၏။ ပကာသနတ္တသည် အကျိုးဖြစ်၍–အနုဘာဝမည်၏။

တွာပစ္စည်း၏အရကား ထိုမှချဖလူကာရဏူပစာရတ္တတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော အရှင်အနုရုဒ္ဓါဆရာသည် အပဋ္ဌာနအားဖြင့် ရ၏။ ကြိယာပုဒ်၏သဘောသည် ကြိယာကိုသာ–ပဋ္ဌာနအားဖြင့် ဟောမြဲဖြစ်သောကြောင့် ပစ္စုပ္ပန်၊ အတိတ်၊ အနာဂတ်တည်းဟူသော ကာလသုံးပါးတို့တွင် အနာဂတ်ကာလမှထူးသော ပစ္စုပ္ပန်၊ အတိတ်တည်းဟူသော–ကာလဝိသေသ။ ဘော–က်–ကတ္တားတည်းဟူသော ကြိယာသုံးပါးတို့တွင် ဘော–က်–တို့မှ ထူးသော ကြိယာဝိသေသ။ ဝဒန္တ ကတ္တား၊ သုဏန္တ ကတ္တား၊ ဓမ္မကတ္တား တည်းဟူသော ကတ္တားသုံးပါးတို့တွင် သုဏန္တ ကတ္တား၊ ဓမ္မကတ္တားတို့မှ ထူးသော ဝဒန္တ ကတ္တားတည်းဟူသော ကတ္တားဝိသေသတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ဓာတွတ္ထသည်သာ ပဋ္ဌာနအားဖြင့်ရ၏။

အဘိဝါဒိယ–ဟူသော နိပ္ဖန္နပုဒ်လုံး၏အနက်သည် သကတ်၊ ဒြဗ်၊ သင်္ချာ၊ ကာရကအားဖြင့် လေးပါးအပြားရှိ၏။ ထိုတွင် ပဏာမစေတနာသည် သကတ်မည်၏။ ထိုသကတ်၏ တည်ရာဖြစ်သော အရှင်အနုရုဒ္ဓါဆရာသည် ဒြဗ်မည်၏။ ဒြဗ်၌မှီသော တစ်ခုတည်းသော အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော အာကာရပညတ်သည် ဧကဝုစ်သင်္ချာမည်၏။ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ကတ္တုကာရကမည်၏။ ဝါ=ရှိခိုးခြင်းတည်းဟူသော ကြိယာကိုပြီးစေတတ်သော အရှင်အနုရုဒ္ဓါဆရာ၏ကြိယာနိပ္ဖန္န သတ္တိသည် ကတ္တုကာရကမည်၏။

"နာမပဒံ ကြိယာ ပဒါပေက္ခံ၊ ကြိယာပဒံနာမ ပဒါပေက္ခံ"ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ အဘိဝါဒိယဘာသိဿံ–ဟူသောကိတ်၊ အာချာတ်ကြိယာပုဒ်တို့သည် အဟံဟူသော နာမ်ပုဒ်ကိုငဲ့သောကြောင့် အဟံ–ဟူသော နာမ်ပုဒ်ကို ယှဉ်အပ်၏။

ထိုအဟံ၌ အမှသဒ္ဒါသည် ရုဋ္ဌီချာတံ–စသည်နှင့်အညီ သကတ္တ ဝါစက–သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂြိုဟ်မပြုအပ်။ အရကား အရှင် အနုရုဒ္ဓါဆရာသည် အပဋ္ဌာနအားဖြင့်ရ၏။ သက–သာမညာကာရ–ဘော ဂုဏ်သည်သာ ပဋ္ဌာနအားဖြင့်ရ၏။ လိင်အနက်၌သက်သော ပဋ္ဌမာ ဝိဘတ်၏အရကား ရှိခိုးခြင်း၊ ကျမ်းပြုခြင်းကြိယာကိုပြီးစေတတ်သော ကြိယာနိပ္ဖါဒက သတ္တိတည်းဟူသော ကတ္တုကာရက–ဧကဝုစ်သင်္ချာ ရ၏။

အဟံဟူသော နိပ္ဖန္နပုဒ်လုံး၏အနက်သည် သကတ်၊ ဒြဗ်၊ လိင်၊ သင်္ချာ၊ ကာရကအားဖြင့် ငါးပါးအပြားရှိ၏။ ထိုတွင် သကတ်– သာမညာကာရ– ဘောဂုဏ်သည် သကတ်မည်၏။ ထိုသကတ်၏တည်ရာ အရှင်အနုရုဒ္ဓါ ဆရာသည် ဒြဗ်မည်၏။ သန့်ရှင်းသောအခြင်းအရာဟု ဆိုအပ်သော ဝိသဒါကာရသည် လိင်မည်၏။ ဒြဗ်၌မှီသော တစ်ခု တည်းသောအဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သော အာကာရပညတ်သည် ဧကဝုစ်သင်္ချာ မည်၏။ ရှိခိုးခြင်း၊ ကျမ်းပြုခြင်း၊ ကြိယာကို ပြီးစီးတတ်သော ကြိရိယာ နိပ္ဖါဒကသတ္တိသည် ကတ္တု ကာရကမည်၏။

ဘာသိဿံကား ရုဋ္ဌီချာတံ(လ)နကတောဝိဂ္ဂဟောဆသု–ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ အာချာတ်ပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂြိုဟ်မပြုကောင်း၊ ဘာသဓာတ်၊ ဿံဝိဘတ်။ ဘာသဓာတ်၏အရကား ကျမ်းပြီးခြင်းကို ပြီးစေတတ်သော သတိဝီရိယဉာဏ်သည် မုချ၊ ယောနိသောမနသိကာရ၊ ပုဗ္ဗေကတပုညတာ၊ အတ္တသမာပဏိဓိ–အစရှိသော ရှေးရှေးသော စိတ္တုပ္ပါဒ် သည် ဖလူ။ သီလအစ နိဗ္ဗာန်အဆုံးရှိသောအကျိုးတို့သည် ကာရဏူ၊ ဿံဝိဘတ်၏အရကား ထိုမုချ ဖလူကာရဏူပစာရတ္ထတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော အရှင်အနုရုဒ္ဓါဆရာသည် အပဋ္ဌာနအားဖြင့် ရ၏။

ကြိယာပုဒ်တို့၏သဘောသည် ကြိယာကိုသာ ပဋ္ဌာနအားဖြင့် ဟောမြဲ ဖြစ်သောကြောင့် ပစ္စုပ္ပန်၊ အတိတ်၊ အနာဂတ်တည်းဟူသော ကာလ သုံးပါးတို့တွင် ပစ္စုပ္ပန်အတိတ်ကာလတို့မှ ထူးသော အနာဂတ်တည်းဟူ

သော ကာလဝိသေသ။ ဘော၊ ကံ၊ ကတ္တား–တည်းဟူသော ကြိယာဝန် သုံးပါးတို့တွင် ဘောကံတို့မှ ထူးသော ကတ္တာတည်းဟူသော ကြိယာဝန် ဝိသေသ။ ဝဒန္တကတ္တား–သုဏန္တကတ္တား–ဓမ္မကတ္တား– သုံးပါးတို့တွင် သုဏန္တကတ္တား၊ ဓမ္မကတ္တားတို့မှထူးသော ဝဒန္တကတ္တားတည်းဟူသော ကတ္တားဝိသေသတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော ဆိုအပ်ပြီးသော ဓာတွတ္ထသည် သာ ပဋ္ဌာနအားဖြင့်ရ၏။

ဘာသိဿံ–ဟူသော နိပ္ဖန္နပုဒ်လုံး၏အနက်သည် သကတ်၊ ဒြပ်၊ သချာ၊ ကာရကအားဖြင့် လေးပါးအပြားရှိ၏။ ထိုတွင် ကျမ်းပြီးခြင်းကို ပြီးစေတတ်သော သတိဝီရိယဉာဏ်သည် သကတ်မည်၏။ ထိုသကတ်၏ တည်ရာ အရှင်အနုရုဒ္ဓါဆရာသည် ဒြပ်မည်၏။ ထိုဒြပ်၌မှီသော တစ်ခု တည်းသော အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော အာကာရပညတ်သည် ဧကဝုစ်သချာ မည်၏။ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ကတ္တုကာရကမည်၏။ ဝါ=ကျမ်းပြု ခြင်း ကြိယာကို ပြီးစေတတ်သော ကြိယာနိပ္ဖါဒကသတ္တိသည် ကတ္တု ကာရကမည်၏။

အဘိဓမ္မတ္ထ၌ အဘိသဒ္ဒါကား ရုဠှီချာတံ(လ)န ကတော ဝိဂ္ဂဟော ဆသု ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ–

အဘိမုချဝိသိဋ္ဌုဒ္ဓ၊ ကမ္မသာရပ္ပဝုဒ္ဓီသု။
ပူဇာဒိက ကုလာသစ္စ၊ လက္ခဏာ ဒိမှိစာပျဘိ။

ဟူ၍ မိန့်အပ်သော အနက်ဆယ်ပါးတို့တွင် အတိရေကဝိသေသတ္ထ ဇောတက–ဥပသာရပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂြိုဟ် မပြုကောင်းရကား လွန်သော–ထူးသော–အတိရေက ဝိသေသ–ဘောဂုဏ်ရ၏။

"အတ္တနော အတ္ထံ ဓာရေတီတိ ဓမ္မော"။ ယောဂန္ဓော=အကြင် အဘိဓမ္မာပါဠိအက္ခရာအစဉ်ဟုဆိုအပ်သော ကျမ်းသည်၊ အတ္တနော=မိမိ၏၊ အတ္ထံ= အနက်ကို၊ ဓာရေတိ=ဆောင်တတ်၏၊ ဣတိတသ္မာ=ထို့ကြောင့်၊ သောဂန္ဓော=ထိုကျမ်းသည်၊ ဓမ္မော=ဓမ္မမည်၏။ အတ္တနောအတ္ထံဓာရေတီတိ– ကား၊ ကတ္တု=ဂြိုဟ်၊ ဓမ္မော=ကား ကတ္တု=ပုဒ်။ ဓရဓာတ်၊ ရမ္မပစ္စည်း။

စရိတ်၏အရကား ကုသိုလ် စေတီသ–စိတ္တုပ္ပါဒ်စသော အနက်ကို ဟောစွမ်းနိုင်သော ဝါစကသတ္တိရ၏။ ရုမ္မပစ္စည်း၏အရကား သတ္တိမန္တ ဖြစ်သော ဝစီဘေဒသဒ္ဒါ–အက္ခရာ အစဉ်ပါဠိဟု ဆိုအပ်သော အဘိဓမ္မာ ခုနစ်ကျမ်းရ၏။

ဤဝစနတ္ထဖြင့် ဓမ္မသဒ္ဒါသည် သုတ္တန်ဝိနည်း အဘိဓမ္မာသုံးပါးလုံးကို ဟောငြားသော်လည်း "အတ္ထာ၊ ပကရဏာ၊ လိင်္ဂါ၊ သြစိတျာ၊ ကာလ၊ ဒေသတော"ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ အရာသို့လိုက်၍ အဘိဓမ္မာပါဠိကို ဟော၏။

"ဝါ–သာမညဝစနော့ပိသဒ္ဒေါ၊ သဒ္ဒန္တရသန္နိဓာနေန ဝိသေသ ဝိသယော" ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ အတိရေက ဝိသေသတ္ထ ဇောတက အဘိသဒ္ဒါ–ဟူသော သဒ္ဒန္တရသန္နိဓာန်ကြောင့် အဘိဓမ္မာပါဠိကို ဟော၏။

"အဘိအတိရေကောဓမ္မော အဘိဓမ္မော"။ အဘိအတိရေကော= သုတ္တန် ပါဠိထက်လွန်သော၊ ဓမ္မော=ပါဠိတည်း၊ အဘိဓမ္မော= သုတ္တန် ပါဠိထက် လွန်သောပါဠိ။ အဘိအတိရေကောဓမ္မောကား ပါဒိပုဗ္ဗပဒ ကမ္မဓာရယ် သမာသ်ဝိဂြိုဟ်၊ အဘိဓမ္မောကား ပါဒိပုဗ္ဗပဒကမ္မဓာရယ် သမာသ်ပုဒ် ဓမ္မပုဒ်။ အဘိဟူသော ရှေးပုဒ်၏အရကား သုတ္တန်ပါဠိထက်၊ အဘိဓမ္မာ ဘာဇနီ၊ သုတ္တန္တဘာဇနီ၊ ပညာပုစ္ဆကနည်းသုံးပါးတို့ဖြင့် လွန်မြတ်သော အတိရေကဘောဂဏ်သည် မုချ၊ ထိုဂုဏ်၏ အဘိဓမ္မာ ပါဠိတော်နှင့် ဂုဏ်ဂုဏောအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဌာန၊ အဘိဓမ္မော– ဟူသော သမာသ်ပုဒ်လုံး၏အရကား ထိုမုချ ဌာနူပစာရတ္ထတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော အဘိဓမ္မာ ပါဠိတော်ခုနစ်ကျမ်းရ၏။

"အဘိဝိသေသောဝါဓမ္မော အဘိဓမ္မော"။ ဝါ=ကား၊ အဘိဝိသေ သော=သုတ္တန်ပါဠိထက် ထူးမြတ်လွန်ကဲ ဆန်းကြယ်သော၊ ဓမ္မော= ပါဠိတည်း၊ အဘိဓမ္မော=သုတ္တန်ပါဠိထက်ထူးမြတ်လွန်ကဲဆန်းကြယ်သော ပါဠိ။ အဘိဝိသေသောဝါဓမ္မောကား ပါဒိ(လ) ဂြိုဟ်၊ အဘိဝိသေသော

ဝါဓမ္မောကား ပါဒိ(လ)ပုဒ်။ အဘိပုဒ်၊ ဓမ္မပုဒ်။ အဘိဟူသော ရှေးပုဒ်၏ အရကား သုတ္တန်ပါဠိထက် လွန်ကဲထူးမြတ်ဆန်းကြယ်သော ဝိသေသသော ဂုဏ်သည်မှချ၊ ထိုဂုဏ်၏ အဘိဓမ္မာပါဠိ တော်နှင့် ဂုဏ်ဂုဏအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည်ဠာန၊ သမာသ်ပုဒ်လုံး၏အရကား မှချဌာနပစာရတ္ထ တို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော အဘိဓမ္မာပါဠိတော် ခုနစ်ကျမ်းရ၏။

"အတ္တနောသဘာဝံဓာရေန္တီတိဝါဓမ္မာ"။ ဝါ–ကား၊ ယေသဘာဝါ= အကြင်သဘောတရားတို့သည်၊ အတ္တနော=မိမိ၏၊ သဘာဝံ=သဘော လက္ခဏာကို၊ ဓာရေန္တိ=ဆောင်တတ်ကုန်၏၊ ဣတိတသ္မာ=ကြောင့်၊ တေသဘာဝါ= တို့သည်၊ ဓမ္မာ=ကုန်၏။ အတ္တနောသဘာဝံဓာရေန္တီတိ= ကား ကတ္တု=ပုဒ်။ ဓရဓာတ်၊ ရမ္မပစ္စည်း။ ဓရဓာတ်၏အရကား မိမိတို့၏ သဘောလက္ခဏာကို အသီးသီးဟောနိုင်စွမ်းသတ္တိရ၏။ ရမ္မပစ္စည်းအရကား၊ သတ္တိမန္တဖြစ်သော ကုသိုလ် အကုသိုလ်အဗျာကတ–စသော ဓမ္မရ၏။

"အဘိဝုမိမန္တာဓမ္မာတ္တေဝုတ္တာတိအဘိဓမ္မာ"။ တ္တေဂန္ဓေ=ဤကျမ်း၌၊ အဘိဝုမိမန္တာ=ပွားခြင်းရှိကုန်သော၊ ဓမ္မာ=တရားတို့ကို၊ ဝုတ္တာ=ဟောအပ် ကုန်၏၊ ဣတိတသ္မာ=ထိုသို့ပွားခြင်းရှိကုန်သောတရားတို့ကို ဟောရာ ဖြစ်သောသတ္တိကြောင့်၊ သောဂန္ဓော=သည်၊ အဘိဓမ္မော=၏။ အဘိဝုမိ မန္တာဓမ္မာတ္တောတိကား သတ္တမီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ဝိဂြိုဟ်၊ အဘိဓမ္မောကား သတ္တမီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်။ အဘိပုဒ်၊ ဓမ္မပုဒ်၊ တေပုဒ်။ အဘိဓမ္မာ– ဟူသော သမာသ်ပုဒ်၏အရကား ပွားခြင်းရှိသော ရူပါဝစရကုသိုလ်၊ မေတ္တာသဟဂတစိတ္တုပ္ပါဒ်–စသောဓမ္မသည် မှချ။ ထိုဓမ္မ၏ ဟောခြင်း ကြိယာနှင့် သာဓနေသာဓေတဗ္ဗအဖြစ်ဖြင့်စပ်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော ကြိယာ ကာရကသမ္ဗန်သည် ဌာန၊ ကျမ်း၏ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ၊ ဧတေ–ဟူသော အညပုဒ်၏အရကား ထိုဖလူပစာရတ္ထဖြင့် မှတ်အပ် သော အဘိဓမ္မခုနစ်ကျမ်းရ၏။

"အဘိသလက္ခဏာဓမ္မာ တ္တေဝုတ္တာတိဝါ အဘိဓမ္မော"။ ဝါ=ကား၊ တ္တေဂန္ဓေ=နိုက်၊ အဘိသလက္ခဏာ=အမှတ်ဖြင့်သိအပ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ= တရားတို့ကို၊ ဝုတ္တာ=ဟောတော်မူအပ်ကုန်၏။ ဣတိတသ္မာ=ထိုသို့

အမှတ်ဖြင့် သိအပ်ကုန်တရားတို့ကို ဟောရာဖြစ်သောသတ္တိကြောင့်၊ သောဂန္ထော=သည်၊ အဘိဓမ္မော=၏။ အဘိသလက္ခဏာ ဓမ္မာ ဧတ္ထဝုတ္တာ တိဝါ=ကား သတ္တမီ(လ)ဂြိုဟ်၊ အဘိဓမ္မာ=ကား သတ္တမီ=(လ)ပုဒ်။ အဘိပုဒ်၊ ဓမ္မပုဒ်၊ ဧတပုဒ်။ အဘိဓမ္မာ–ဟူသော သမာသ်ပုဒ်၏ အရကား အမှတ်ဖြင့် သိအပ်သောရူပါရုံ၊ သဒ္ဒါရုံ၊ ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၊ ဓမ္မာရုံကို အသီးသီးအာရုံပြုသော–ကာမာဝစရ ကုသိုလ်စသော ဓမ္မသည် မုချ၊ ထိုဓမ္မ၏ ဟောခြင်းကြိယာနှင့် သာဓေ သာဓေတဗ္ဗအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ကြိယာကာရကသမ္ဗန်သည် ဌာနူ၊ ကျမ်း၏ ပကတူပနိဿယ သတ္တိသည် ဖလူ၊ ဧတ–ဟူသော အညပုဒ်၏ အရကား ထိုဖလူပစာရတ္ထဖြင့် မှတ်အပ်သော အဘိဓမ္မာခုနစ်ကျမ်းရ၏။

"အဘိပူဇိတာဓမ္မာ ဧတ္ထဝုတ္တာတိဝါ အဘိဓမ္မော"။ ဝါ=ကား၊ ဧတ္ထဂန္ထေ=၌၊ အဘိပူဇိတာ=ပူဇော်အပ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ=တို့ကို၊ ဝုတ္တာ= ကုန်၏၊ ဣတိတသ္မာ=ကြောင့်၊ သောဂန္ထော=သည်၊ အဘိဓမ္မော=၏။ အဘိပူဇိတာ ဓမ္မာဧတ္ထဝုတ္တာတိဝါကား၊ သတ္တမီ(လ)ဂြိုဟ်၊ အဘိဓမ္မောကား သတ္တမီ=(လ)ပုဒ်။ အဘိပုဒ်၊ ဓမ္မပုဒ်၊ ဧတပုဒ်။ အဘိဟူသောသမာသ်ပုဒ်၏ အရကား ပူဇော်အပ်သော သေက္ခလောကုတ္တရာ–စသော ဓမ္မသည်မုချ။ ထိုဓမ္မ၏ ဟောခြင်းကြိယာနှင့် သာဓေသာဓေတဗ္ဗအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ကြိယာကာရကသမ္ဗန်သည် ဌာနူ။ ကျမ်း၏ပကတူပနိဿယ သတ္တိသည် ဖလူ၊ ဧတ–ဟူသော အညပုဒ်၏ အရကား ထိုဖလူပစာရတ္ထဖြင့် မှတ်အပ်သော အဘိဓမ္မာခုနစ်ကျမ်းရ၏။

"အဘိပရိစ္ဆိန္နာဓမ္မာဧတ္ထဝုတ္တာဘိဝါအဘိဓမ္မော"။ ဝါ=ကား၊ ဧတ္ထဂန္ထေ= ၌၊ အဘိပရိစ္ဆိန္နာ=ပိုင်းခြားအပ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ=တို့ကို၊ ဝုတ္တာ=ကုန်၏၊ ဣတိတသ္မာ=ကြောင့်၊ သောဂန္ထော=သည်၊ အဘိဓမ္မော=၏။ အဘိပရိစ္ဆိန္နာ ဓမ္မာဧတ္ထဝုတ္တာတိဝါကား သတ္တမီ(လ၊)ဂြိုဟ်၊ အဘိဓမ္မောကား သတ္တမီ(လ) ပုဒ်။ အဘိပုဒ်၊ ဓမ္မပုဒ်၊ ဧတဝုဒ်။ အဘိဓမ္မောဟူသောသမာသ်ပုဒ်၏ အရကား ပိုင်းခြားအပ်သော ဖဿ–ဝေဒနာ–စသော ဓမ္မသည်မုချ၊ ထိုဓမ္မ၏

ဟောခြင်းကြိယာနှင့် သာဓနသာဓေတဗ္ဗအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းကြိယာဟု ဆိုအပ်သော ကြိယာကာရကသမ္ဗန်သည် ဌာန၊ ကျမ်း၏ပကတူပနိဿယ သတ္တိသည် ဖလ၊ တ–ဟူသော အညပုဒ်၏အရကား ထိုဖလူပစာရတ္ထဖြင့် မှတ်အပ်သော အဘိဓမ္မာခုနစ်ကျမ်းရ၏။

"အဘိအမိကာဓမ္မာဧတ္ထဝုတ္တာတိဝါအဘိဓမ္မော"။ ဝါ=တစ်နည်းကား၊ ဧတ္ထဂန္ထေ=၌၊ အဘိအဓိကာ=လွန်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ=တရားတို့ကို၊ ဝုတ္တာ= ဟောတော်မူအပ်ကုန်၏။ ဣတိတသ္မာ=ထိုသို့ လွန်ကုန်သောတရားတို့ကို ဟောရာဖြစ်သောသတ္တိကြောင့်၊ သောဓမ္မော=ထိုတရားသည်၊ အဘိဓမ္မော= ၏။ အဘိအဓိကာဓမ္မာ ဧတ္ထဝုတ္တာတိဝါကား သတ္တမီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝိဂြိုဟ်၊ အဘိဓမ္မာကား သတ္တမီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်။ အဘိပုဒ်၊ ဓမ္မပုဒ်၊ ဧတပုဒ်။ အဘိဓမ္မတ္ထဟူသော သမာသ်ပုဒ်၏အရကား လွန်ကဲသော မဟဂ္ဂတအပ္ပမာဒ အနုတ္တရ–စသောဓမ္မသည် မုချ။ ထိုဓမ္မ၏ဟောခြင်း ကြိယာနှင့် သာဓနသာဓေတဗ္ဗ အဖြစ်ဖြင့်စပ်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော ကြိယာ ကာရကသည်ဌာန။ ကျမ်း၏ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလ။ ဧတ္ထ– ဟူသောအညပုဒ်၏အရကား ထိုဖလူပစာရတ္ထဖြင့် မှတ်အပ်သော အဘိဓမ္မာ ခုနစ်ကျမ်းရ၏။ ။အဘိသဒ္ဒါ၏ အတိရေက၊ ပရိစ္ဆိန္နအနက်နှစ်ပါးကို အာဒိဝန်ဖြင့် ယူ။

"ဝုစ္စန္တေ တိဝုတ္တာ"။ ယေအတ္ထာ=အကြင်အနက်တို့ကို၊ ဝုစ္စန္တေ=ဟော အပ်ကုန်၏၊ ဣတိတသ္မာ=ထိုသို့ဟောအပ်ကုန်သောသတ္တိကြောင့်၊ တေအတ္ထာ=ထိုအနက်တို့သည်၊ဝုတ္တာ=ကုန်၏။ ဝုစ္စန္တေ တိကား ကမ္မဝိဂြိုဟ်၊ ဝုတ္တာကား ကမ္မပုဒ်၊ ဝစဓာတ်၊ တ–ပစ္စည်း။ ဝစဓာတ်၏အရ– ကတ္တု ကြိယာကား အနက်လေးပါးကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော–ဒေသနာဉာဏ်တော် သည် မုချ။ ကမ္မတ္ထကြိယာကား ထိုဒေသနာဉာဏ်တော်အားတပ်သော အနက်လေးပါး၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဌာန၊ တ–ပစ္စည်း၏အရ ကား ထိုဌာနူပစာရဌအားဖြင့် မှတ်အပ်သောစိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်ဟုဆိုအပ်သော အနက်လေးပါးသည် ပဌာန၊ ဝိသေသနပုဒ်တို့၏ (လ)ကြောင့် ဆိုအပ်သော ဓာတွတ္ထသည် ပဌာနအားဖြင့် ရ၏။

"သဒ္ဒါနုရူပံအသန္တိပဝတ္တန္တိ တိအတ္ထာ"။ ယေအဘိဓေယျာ=အကြင် အနက်တို့သည်၊ သဒ္ဒါနုရူပံ=သဒ္ဒါအားလျော်စွာ၊ အသန္တိပဝတ္တန္တိ=ဖြစ်တတ် ကုန်၏၊ ဣတိတသ္မာ=ကြောင့်၊ တေအဘိဓေယျာ=တို့သည်၊ အတ္ထာ= ကုန်၏။ သဒ္ဒါနုရူပံအသန္တိပဝတ္တန္တိ တိကား၊ ကတ္တု=ဂြိုဟ်၊ အတ္ထာကား ကတ္တု=ပုဒ်။ အသဓာတ်၊ တ–ပစ္စည်း။ အသဓာတ်၏အရကား အနက်လေး ပါး၏ သဒ္ဒါအားလျော်စွာ မယုတ်မလွန်ဖြစ်တတ်သောသတ္တိရ၏။ တ– ပစ္စည်း၏အရကား သတ္တိမန္တ ဖြစ်သော–စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်ဟု ဆိုအပ်သော အနက်လေးပါးရ၏။

"အရိယန္တေ ဉာယန္တေ တိဝါအတ္ထာ"။ ဝါ=ကား၊ ယေအဘိဓေယျာ= အကြင်အနက်တို့ကို၊ အရိယန္တေ ဉာယန္တေ =သိအပ်ကုန်၏။ ဣတိတသ္မာ= ကြောင့်၊ တေအဘိဓေယျာ=တို့သည်၊ အတ္ထာ=ကုန်၏၊ အရိယန္တေ ဉာယန္တေ တိဝါကား ကမ္မ(လ)ဂြိုဟ်၊ အတ္ထာကား ကမ္မပုဒ်၊ အရဓာတ်၊ တ–ပစ္စည်း။ အရဓာတ်၏အရ–ကတ္တုတ္ထကြိယာကား အနက်လေးပါးကို သိသော သဗ္ဗညုတဉာဏ်သည်မှချ။ ကမ္မတ္ထကြိယာကား ထိုသဗ္ဗညုတ ဉာဏ်တော် အားတပ်သောအနက်လေးပါး၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဌာန္။ တ ပစ္စည်း၏အရကား ထိုဌာနုပစာရတ္ထဖြင့်မှတ်အပ်သော၊ စိတ်–စေတသိက်၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်ဟုဆိုအပ်သော အနက်လေးပါးရ၏။

"အဘိဓမ္မေဝုတ္တာအတ္ထာအဘိဓမ္မတ္ထာ"။ အဘိဓမ္မေ=အဘိဓမ္မာ ခုနစ် ကျမ်း၌၊ ဝုတ္တာ=ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော၊ အတ္ထာ=အနက်တို့တည်း၊ အဘိဓမ္မတ္ထာ=အဘိဓမ္မာခုနစ်ကျမ်း၌ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သောအနက်တို့။ အဘိဓမ္မေဝုတ္တာအတ္ထာကား မဇ္ဈေ လောပသတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝိဂြိုဟ်၊ အဘိဓမ္မတ္ထကား၊ မဇ္ဈေလောပီ သတ္တမီ တပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်။ အဘိဓမ္မပုဒ်၊ ဝုတ္တပုဒ်၊ အတ္ထပုဒ်။ အဘိဓမ္မ–ဟူသော ရှေးပုဒ်၏အရကား အဘိဓမ္မာ ခုနစ်ကျမ်းသည် မှချ။ ထို အဘိဓမ္မာခုနစ်ကျမ်း၏ ဟောခြင်းကြိယာနှင့် သာခနေသာဓေတဗ္ဗအဖြစ် ဖြင့် စပ်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော ကြိယာကာရက သမ္ဗန်သည်ဌာန္။ ဝါ= ထို အဘိဓမ္မာခုနစ်ကျမ်း၏ အနက်လေးပါးနှင့်–

ဝါစကပစ္စည်းအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ဗန္ဓဘောသည် ဌာန၊ သမာသ်ပုဒ်လုံး၏ အရကား ထိုဌာနပစာရတ္ထဖြင့် မှတ်အပ်သော စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်ဟုဆိုအပ်သော အနက်လေးပါးရ၏။

သင်္ဂဟံ၌ သံသဒ္ဒါကား–

ရုဠှီချာတံ နိပါတဥ္စ၊ ပသဂ္ဂါလပနံ တထာ။

သဗ္ဗနာမန္တိ မေ တေသု၊ နကာဘော ဝိဂ္ဂဟော ဆသု။

ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ။

သံသမောဓာန သံခေပေ၊ သမန္တ တ္ထေစ ပူဇာယံ။

သမာဘူသေ သဟာပ္ပတ္တ၊ သဒ္ဒါဘိမုခပတ္တေသု။

ဝိဓာနေ သင်္ဂဟေစေဝ၊ ယာဝေဒနာ အာမေစ။

ပုနပ္ပုနကြိယာစာဒီသု၊ ဝတ္တတေ တေသု အတ္တေသု။

ဟူ၍ မိန့်အပ်သော တစ်ဆယ့်ခြောက်ပါးသောအနက်တို့တွင် သံမောဓာနတ္ထဇောတက–ဥပသာရပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂြိုဟ်မပြုကောင်း ရကား အဘိဓမ္မာခုနစ်ကျမ်း၌ အကျယ်ဟော်တော်မူအပ်ကုန်သော ပရမတ္ထ တရားတို့ကို တစ်ခုတည်းသော ဤကျမ်း၌ ပေါင်းရုံး၍ ဆိုခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ကရဏပ္ပကာရဘောဂုဏ် ရ၏။ ဝါ=သံခေပတ္ထဇောတက– ဥပသာပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂြိုဟ်မပြုကောင်း။ အရကား ကျဉ်းချုံး ခြင်း–သံခေပဘောဂုဏ်ရ၏။

"သင်္ဂယှန္တိ ဧတ္ထာတိသင်္ဂဟော"။ ဧတ္ထဂန္ဓေ=ဤကျမ်း၌၊ အတ္ထာ= အနက်တို့ကို၊ သင်္ဂယှန္တိ=ပေါင်းရုံး၍ယူတတ်ကုန်၏၊ ဝါ=အကျဉ်းရေတွက် ၍ ယူအပ်ကုန်၏၊ ဣတိတသ္မာ=ထိုသို့ ပေါင်းရုံး၍ ယူရာယူကြောင်း ဖြစ်သော သတ္တိကြောင့်၊ ဝါ=အကျဉ်းရေတွက်၍ ယူရာဖြစ်သောသတ္တိ ကြောင့်၊ သောဂန္ဓော=သည်၊ သင်္ဂဟော=၏။ သင်္ဂယှန္တိ ဧတ္ထာတိကား အဓိကရဏသာဓနကိတ်ဝိဂြိုဟ်၊ သင်္ဂဟောကား အဓိကရဏ သာဓန ကိတ်ပုဒ်။ သံပုဗ္ဗ–ဂဟဓာတ်၊ အ–ပစ္စည်း။ သံပုဗ္ဗ–ဂဟဓာတ်၏အရ– ကတ္တုတ္ထကြိယာကား အနက်ကိုသိသောဉာဏ်သည် မုချ။ ဧတ္ထ–ဟူသော

အဓိကရဏတ္တကြိယာကား ထိုဉာဏ်အားတပ်သော–တတ္ထဝုတ္တာ အဘိဓမ္မတ္ထာ–စသော ကျမ်း–ဝစီဘေဒသဒ္ဒါ၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ၊ အ–ပစ္စည်း၏အရကား ထိုဖလူပစာရတ္တဖြင့် မှတ်အပ်သောတတ္ထဝုတ္တာ အဘိဓမ္မတ္ထာ–စသော အစိတ်အပေါင်းကျမ်း ဝစီဘေဒ သဒ္ဒါရ၏။

"သင်္ဂယှန္တိ ဧတေနာတိဝါသင်္ဂဟော"။ ဝါ=ကား၊ ဧတေနဂန္ထေန=ဤကျမ်းဖြင့်၊ အတ္ထာ=အနက်တို့ကို၊ သင်္ဂယှန္တိ=ပေါင်းရုံး၍ ယူအပ်ကုန်၏၊ ဝါ–အကျဉ်းရေတွက်၍ ယူအပ်ကုန်၏၊ ဣတိတသ္မာ=ထိုသို့ပေါင်း၍ ယူကြောင်း အကျဉ်းရေတွက်၍ ယူကြောင်းဖြစ်သော သတ္တိကြောင့်၊ သောဂန္ထော=သည်၊ သင်္ဂဟော=၏။ သင်္ဂယှန္တိဧတေနာတိဝါကား ကရဏ (လ)ဝိဂြိုဟ်၊ သင်္ဂဟောကား ကရဏ(လ)ပုဒ်၊ သံပုဗ္ဗ–ဂဟဓာတ်၊ အ–ပစ္စည်း၊ပဋ္ဌမဝိကပ်နှင့်အတူကောက်။ ဧတေန–ဟူသော ကရဏတ္တကြိယာ တို့သည်သာထူးသည်။

"အဘိဓမ္မတ္ထာနံ သင်္ဂဟော အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟော"။ အဘိဓမ္မတ္ထာနံ= အဘိဓမ္မာခုနစ်ကျမ်း၌ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော အနက်တို့၏၊ သင်္ဂဟော= ပေါင်း၍ ယူရာယူကြောင်းတည်း၊ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟော=အဘိဓမ္မာ ခုနစ်ကျမ်း၌ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော အနက်တို့၏ ပေါင်း၍ ယူရာ ယူကြောင်း၊ ဝါ=အဘိဓမ္မာခုနစ်ကျမ်း၌ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော အနက် တို့၏အကျဉ်းရေတွက်၍ ယူရာယူကြောင်း။ အဘိဓမ္မတ္ထာနံ သင်္ဂဟောကား ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝိဂြိုဟ်၊ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟောကား ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ် သမာသ်ပုဒ်။ အဘိဓမ္မတ္ထပုဒ်၊ သင်္ဂဟပုဒ်။ အဘိဓမ္မတ္ထဟူသော ရှေးပုဒ်၏ အရကား ပရမတ္ထတရားလေးပါးသည် မုချ။ ထိုပရမတ္ထတရားလေးပါး၏ ပေါင်းရုံး၍ယူခြင်းကြိယာနှင့် သာဓန သာဓေတဗ္ဗအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းဟု ဆိုသော ကြိယာကာရကသမ္ဗန်သည် ဌာနူ၊ ဝါ=ပရမတ္ထတရားလေးပါး၏ ကျမ်း–ဝစီဘေဒသဒ္ဒါနှင့် ဝစ္စဝါစကအဖြစ်ဖြင့်စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဌာနူ၊ သမာသ်ပုဒ်လုံး၏ အရကား ထိုဌာနူပစာရတ္တဖြင့် မှတ်အပ်သော တတ္ထ ဝုတ္တာအဘိဓမ္မတ္ထာ–စသော အစိတ်အပေါင်း ဝစီဘေဒသဒ္ဒါဟုဆိုအပ်သော– အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟအမည်ရှိသော လက်သန်းအဋ္ဌကထာကျမ်းရ၏။

ဝိဂြိုဟ်ပုဒ်ထားရာသည်–

ပဌမန္တေ နဝိဂ္ဂဟော၊ ပဒါဝတ္တိက မိရိတော။
ဒုတိယန္တေ နဝိဂ္ဂဟော၊ ဝါကျာဝတ္တိက မိရိတော။

ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ ပဒါဝတ္တိကန္တ၊ ဝါကျဝတ္တိကန္တအား ဖြင့် နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ထိုတွင် ပဒါဝတ္တိကန္တအားဖြင့် အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟော ဟု ပဌမန္တအားဖြင့် ထားသတည်း။

ဘာသိဿံ၌ ဘာသဓာတ်၏ အရဖြစ်သော ကျမ်းပြီးခြင်းကို ဖြစ်စေ တတ်သော သတိဝီရိယဉာဏ်တည်းဟူသော အကြောင်းနိပ္ဖာဒကသတ္တိ သည် အကျိုးနိဗ္ဗတ္တနိယကိုငဲ့၏။ ငဲ့သောကြောင့် ဝါကျာဝတ္တိကန္တအား ဖြင့် တံအဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟံဟု–ဝိဘတ်ချဲ့။

ကံအနက်၌သက်သော ဒုတိယာဧကဝုစ်အံဝိဘတ်၏ အရကား အကျိုး နိဗ္ဗတ္တနိယဟုဆိုအပ်သော ကမ္မကာရကဧကဝုစ်သချာရ၏။

အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟံ–ဟူသော နိပ္ဖန္နပုဒ်လုံး၏ အနက်သည်–

သကတ္တဒဗ္ဗလိင်္ဂါနိ၊ သချာကမ္မာဒိကာရကံ။
ဉာတိလိင်္ဂဿဝိညေယျာ၊ အတ္တော ဝိညူဟိ ပဉ္စဓာ။

ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ သကတ်၊ ဒြဗ်၊ လိင်၊ သချာ၊ ကာရက အားဖြင့် ငါးပါးအပြားရှိ၏။ ထိုတွင်အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟံ–ဟူသော အမည် သည် သကတ်မည်၏။ ဝါ=ကား သမ္ဗန်သည် သကတ်မည်၏။ ဝါ= ကျမ်း–ဝစီဘေဒသဒ္ဒါ၏ ဝါစကသတ္တိသည် သကတ်မည်၏။ ထိုသကတ်၏ တည်ရာ–အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းသည် ဒြဗ်မည်၏။ သန့်ရှင်းသော အခြင်းအရာဟုဆိုအပ်သော–ဝိသဒါကာရသည် ပုလ္လိင်မည်၏။ ဒြဗ်၌ မှီသောတစ်ခုတည်းသောအဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော အာကာရပညတ်သည် ဧက ဝုစ်သချာမည်၏။ အကျိုးနိဗ္ဗတ္တနိယသတ္တိသည် ကမ္မကာရကမည်၏။

အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟံပုဒ်၏ ဝိဂြိုဟ်ပြီး၏။

စာစပ်

အဟံ–ကား အဘိဝါဒိယဉ္စ ဘာသိသံဉ္စ တုလျတ်၊ အဘိဝါဒိယ–ဘာသိသံတို့ကား လိင်္ဂတ်၊ အဘယ်သို့ တုလျတ်–လိင်္ဂတ်ဖြစ်သနည်းဟူမူကား အဟံ၏အရဖြစ်သော အရှင်အနုရုဒ္ဓါဆရာသည် တုလျတ်၊ အဘိဝါဒိယျဉ္စ အဘိပုဗ္ဗဝဒဓာတ်၏အရဖြစ်သော–နမနကြိယာ၊ ဘာသိသံဉ္စ ဘာသဓာတ်၏အရဖြစ်သော ကထနကြိယာသည်–လိင်္ဂတ်။

တစ်နည်းကား၊ အဘိဝါဒိယဉ္စ တွာ–ဟုဆိုအပ်သောကိတ်ပစ္စည်း၊ ဘာသိသံဉ္စ သံဟုဆိုအပ်သော အာချာတ်ဝိဘတ်သည် ဟောအပ်သော ဝစ္စဖြစ်သောသယံကတ္တား၊ အဘိဝါဒိယ၊ ဘာသိသံတို့ကား ဝါစကဖြစ်သော ကတ္တား၏ကြိယာ။ အဘယ်သို့ ဝစ္စဝါစကဖြစ်သနည်းဟူမူကား အဟံ၏အရဖြစ်သော အရှင်အနုရုဒ္ဓါဆရာ၏ကြိယာနိပ္ဖာဒက သတ္တိသည် ဝစ္စ၊ အဘိဝါဒိယဉ္စ–တွာဟုဆိုအပ်သော ကိတ်ပစ္စည်း၊ ဘာသိသံဉ္စ–သံဟုဆိုအပ်သော အာချာတ်ဝိဘတ်သည် ဝါစက၊ ဤသို့ ဝစ္စဝါစကဖြစ်သတည်း။

တစ်နည်းကား၊ အဟံကား အဘိဝါဒိယဉ္စ တွာ–ဟုဆိုအပ်သောကိတ်ဝါစက၊ ဘာသိသံဉ္စ–သံဟုဆိုအပ်သော အာချာတ်ဝါစက၊ ဤဝါစကနှစ်ပါးသည် ဟောအပ်သော ပကတိတူပနိဿယ–သဟဇာတအကြောင်း၊ နိမိတ်၊ နိဿယ၊ ဘာဝေ–ဖြစ်သော သယံကတ္တား၊ အဘိဝါဒိယ၊ ဘာသိသံတို့ကား အကျိုး၊ ပစ္စယုပ္ပန်၊ နိမိတ္တဝန်၊ နိဿိတ၊ ဘာဝီ–ဖြစ်သော ကတ္တား၏ကြိယာ။ အဘယ်ကဲ့သို့ ပကတူပနိဿယ၊ သဟဇာတ၊ အကြောင်း၊ နိမိတ်၊ နိဿယ၊ ဘာဝေ၊ အကျိုးပစ္စုပ္ပန်၊ နိမိတ္တဝန်၊ နိဿိတ၊ ဘာဝီ–ဖြစ်သနည်းဟူမူကား အဟံ၏အရကို ယောနိသောမနသိကာရ–သဒ္ဓါ–မေတ္တာ–ကရုဏာ–ပြဋ္ဌာန်းသော ရှေးရှေးသော စိတ္တုပ္ပါဒ်ယူ၍၊ အဘိဝါဒိယ–ဉ္စ အဘိပုဗ္ဗဝဒဓာတ်၏အရကို ပဋ္ဌမဇော–စသော နောက်နောက်သော ပဏာမစေတနာ၊ ဘာသိသံဉ္စ ဘာသဓာတ်၏အရကိုပဋ္ဌမဇော–စသော နောက်နောက်သောကျမ်းကိုပြီးစေတတ်သော သတိဝီရိယဉာဏ်ကိုယူ၍ အဟံ၏အရဖြစ်သော ယောနိသောမနသိကာရ–သဒ္ဓါ–

မေတ္တာ–ကရုဏာ–ပြဋ္ဌာန်းသော ရှေးရှေးစသော စိတ္တုပ္ပါဒ်၏ ကတူပ နိဿယသတ္တိသည် ပကတူပနိဿယအကြောင်းနိမိတ်။ အဘိဝါဒိယဌ် အဘိပုဗ္ဗဝဒဓာတ်၏အရဖြစ်သော ပဌမဈာနစသော နောက်နောက်သော ပဏ္ဏာမစေတနာ၊ ဘာသိဿံဌ် ဘာသဓာတ်၏အရဖြစ်သော ပဌမဈာန– စသော နောက်နောက်သောကျမ်းကို ပြီးစေတတ်သော သတိဝီရိယဉာဏ် သည် အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်နိမိတ္တဝန်။

အဟံ၏အရကို မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းနာမက္ခန္ဓာယူ၍ အဘိဝါဒိယဌ် အဘိပုဗ္ဗဝဒဓာတ်၏အရကို ပဌမဈာန–စေတနာ၊ ဘာသိဿံဌ် ဘာသဓာတ် ၏အရကို ပဌမဈာန–ကျမ်းပြီး၊ သတိဝီရိယဉာဏ်ယူ၍ အဟံ၏အရ ဖြစ်သော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းနာမက္ခန္ဓာ၏ အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤငါးပစ္စယသတ္တိသည် အကြောင်းနိမိတ်၊ အဘိဝါဒိယဌ် အဘိပုဗ္ဗဝဒဓာတ်၏အရဖြစ်သော–ပဌမဈာန–ပဏ္ဏာမစေတနာ၊ ဘာသိဿံ ဌ် ဘာသဓာတ်၏အရဖြစ်သော ပဌမဈာန–ကျမ်းပြီး၊ သတိဝီရိယဉာဏ်ယူ သည် အကျိုးပစ္စယုပ္ပန် နိမိတ္တဝန်။

အဟံ၏အရကို ပဌမဈာန–နာမက္ခန္ဓာယူ၍ အဘိဝါဒိယဌ် အဘိ ပုဗ္ဗဝဒဓာတ်၏အရကို ဒုတိယဈာနပဏ္ဏာမစေတနာ၊ ဘာသိဿံဌ် ဘာသ ဓာတ်၏အရကို ဒုတိယဈာန–ကျမ်းပြီး–သတိဝီရိယဉာဏ်ယူ၍၊ အဟံ၏ အရဖြစ်သော–ပဌမဈာနနာမက္ခန္ဓာ၏ အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ အာသေဝန၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ၊ ဤခြောက်ပစ္စယသတ္တိသည် အကြောင်းနိမိတ်၊ အဘိဝါဒိယဌ် အဘိပုဗ္ဗဝဒဓာတ်၏အရဖြစ်သော ဒုတိယဈာန ပဏ္ဏာမ စေတနာ၊ ဘာသိဿံဌ်ဘာသဓာတ်၏အရဖြစ်သော ဒုတိယဈာန–ကျမ်းပြီး– သတိဝီရိယဉာဏ်သည် အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်နိမိတ္တဝန်။ ဒုတိယဈာနနှင့် တတိယ ဈာန၊ တတိယဈာနနှင့် စတုတ္ထဈာန၊ စတုတ္ထဈာနနှင့် ပဉ္စမဈာန၊ ပဉ္စမဈာနနှင့် ဆဋ္ဌမဈာနကိုနည်းတူဆိုလေ။

အဟံ၏အရကို ဆဋ္ဌဈာနနာမက္ခန္ဓာယူ၍ အဘိဝါဒိယဌ် အဘိပုဗ္ဗဝဒ ဓာတ်၏အရကို သတ္တမဈာန–ပဏ္ဏာမစေတနာ၊ဘာသိဿံဌ် ဘာသဓာတ်၏

အရကို သတ္တမဇော–ကျမ်းပြီး၊ သတိဝီရိယဉာဏ်ယူ၍၊ အဟံ၏အရ ဖြစ်သော ဆဋ္ဌဇောနာမက္ခန္ဓာ၏ အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊ အာသေဝန၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ၊ ဤခြောက်ပစ္စယသတ္တိသည် အကြောင်းနိမိတ်၊ အဘိဝါဒိယဥ္စ အဘိပုဗ္ဗဝဒဓာတ်၏ အရဖြစ်သော သတ္တမဇော–ပဏ္ဏာမ စေတနာ၊ဘာသိဿံဥ္စ ဘာသဓာတ်၏အရဖြစ်သော သတ္တမဇော–ကျမ်းပြီး၊ သတိဝီရိယဉာဏ်သည် အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်နိမိတ္တဝန်။

အဟံ–၏အရကို ပဋ္ဌမဇောနာမက္ခန္ဓာလေးပါးယူ၍ အဘိဝါဒိယဥ္စ အဘိပုဗ္ဗဝဒဓာတ်၏အရကို ပဋ္ဌမဇော–ပဏ္ဏာမစေတနာ၊ ဘာသိဿံဥ္စ ဘာသဓာတ်၏အရကို ပဋ္ဌမဇော–ကျမ်းပြီး၊ သတိဝီရိယဉာဏ်ယူ၍၊ အဟံ–၏ အရဖြစ်သော ပဋ္ဌမဇော၊ နာမက္ခန္ဓာလေးပါးတို့တွင် ဝေဒနက္ခန္ဓာ၏ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤရှစ်ပစ္စယသတ္တိ။ သညက္ခန္ဓာ၏–သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤခြောက်ပစ္စယသတ္တိ။ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၏ ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤတစ်ဆယ့်သုံး ပစ္စယသတ္တိ။ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၏–အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤကိုးပစ္စယ သတ္တိ။ ။ကေက–ဝါရ။

ကမ္မပစ္စယသတ္တိမှာ ကျမ်းပြီး၊ သတိဝီရိယဉာဏ်အား တပ်ခိုက်သာ ရသည်။ ပဏ္ဏာမစေတနာအား တပ်ခိုက်မရ။ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရတို့၏ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ ခြောက်ပစ္စယသတ္တိ။သညာ၊သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်တို့၏ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤခြောက်ပစ္စယသတ္တိ။ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်ခြောက်တို့၏ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤခြောက်ပစ္စယသတ္တိ။ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်၊ ဝေဒနာတို့၏ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ

ဤခုနစ်ပစ္စသတ္တိ။ ဝိညာဏ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာတို့၏ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤခြောက်ပစ္စယသတ္တိ။ ။ တိက(၄)ဝါရ။

ဝေဒနာ၊ သညာတို့၏ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤခြောက်ပစ္စယသတ္တိ။ ဝေဒနာ၊ သင်္ခါရတို့၏ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤရှစ်ပစ္စယသတ္တိ။ ဝေဒနာ၊ ဝိညာဏ်တို့၏ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤခုနစ် ပစ္စယသတ္တိ။ သညာ၊ သင်္ခါရတို့၏ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤခြောက်ပစ္စယသတ္တိ။ သညာ၊ ဝိညာဏ်တို့၏ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤခြောက်ပစ္စယသတ္တိ။ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်တို့၏ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤကိုးပစ္စယသတ္တိ။ ။ဒုက(၆)ဝါရ။

နာမက္ခန္ဓာလေးပါးလုံး၏ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤခြောက်ပစ္စယသတ္တိသည် သဟဇာတ၊ အကြောင်း၊ နိမိတ်၊ နိဿယ။ အဘိဝါဒိယဌ် အဘိပုဗ္ဗဝဒဓာတ်၏ အရဖြစ်သော ပဌမဇော ပဏ္ဏာမစေတနာ၊ ဘာသိသံဌ် ဘာသဓာတ်၏ အရ ဖြစ်သော ကျမ်းပြီး၊ သတိဝီရိယဉာဏ်သည် အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်နိမိတ္တဝန် နိဿိတ။ ။ဒုတိယဇော၊ တတိယဇော၊ စတုတ္ထဇော၊ ပဥ္စမဇော၊ ဆဋ္ဌမဇော၊ သတ္တမဇောတို့ကို ဤနည်းတူဆိုလေ။

အဟံ၏အရကို ပဌမဇောနာမက္ခန္ဓာလေးပါးယူ၍ အဘိဝါဒိယဌ် အဘိပုဗ္ဗဝဒဓာတ်၏အရကို အကျိုးကာယဝိညတ်၊ ဝစီဝိညတ်။ ဘာသိသံဌ် ဘာသဓာတ်၏အရကို ကျမ်းဝစီဘေဒသဒ္ဒါယူ၍ အဟံ၏အရဖြစ်သော ပဌမဇောနာမက္ခန္ဓာလေးပါးတို့တွင် ဝေဒနက္ခန္ဓာ၏ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤခုနစ်ပစ္စယသတ္တိ။

သညက္ခန္ဓာ၏ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤငါးပစ္စယသတ္တိ။ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၏ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤတစ်ဆယ့်နှစ်ပစ္စယသတ္တိ။ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၏–အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤရှစ်ပစ္စယသတ္တိ။ ။ဧကက(၄)ဝါရ။

ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရတို့၏ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤငါးပစ္စယသတ္တိ။ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်တို့၏ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤငါးပစ္စယသတ္တိ။ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်၊ ဝေဒနာတို့၏ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤခြောက်ပစ္စယသတ္တိ။ ဝိညာဏ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာတို့၏ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤငါးပစ္စယသတ္တိ။ ။တိက(၇)ဝါ။

ဝေဒနာ၊ သညာတို့၏ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤငါးပစ္စယသတ္တိ။ ဝေဒနာ၊ သင်္ခါရတို့၏ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤခုနစ်ပစ္စယသတ္တိ။ ဝေဒနာ၊ ဝိညာဏ်တို့၏ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊အဝိဂတ၊ ဤခြောက်ပစ္စယသတ္တိ။ သညာ၊ သင်္ခါရတို့၏ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤငါးပစ္စယသတ္တိ။ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်တို့၏ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊အဝိဂတ၊ ဤရှစ်ပစ္စယသတ္တိ။ ။ဒုက(၆)ဝါရ။

နာမက္ခန္ဓာလေးပါးလုံး၏ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤငါးပစ္စယသတ္တိသည် အကြောင်း၊ နိမိတ်၊ နိဿယ။ အဘိဝါဒိယဉ္စ အဘိပုဗ္ဗဝဒဓာတ်၏အရဖြစ်သော အကျိုးကာယဝိညတ်၊ ဝစီဝိညတ်။ ဘာသိဿံဉ္စ ဘာသဓာတ်၏အရဖြစ်သောကျမ်း–ဝစီဘေဒသဒ္ဒါသည် အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်နိမိတ္တဝန်နိဿိတ။ ။ဒုတိယ၊ တတိယ၊ စတုတ္ထ၊ ပဉ္စမ၊ ဆဋ္ဌ၊ သတ္တမဇောတို့ကိုလည်း ဤနည်းအတူဆိုလေ။

အဟံ–အရကို ပဋ္ဌမဈာနနာမက္ခန္ဓာလေးပါးယူ၍ အဘိဝါဒိယဥ္ဒ အဘိပုဗ္ဗဝဒဓာတ်၏အရကို ပဋ္ဌမဈာ၊ ပဏ္ဏာမစေတနာ၊ အကျိုး၊ ကာယဝိညတ်၊ ဝစီဝိညတ်။ ဘာသိဿံဒ္ဒ ဘာသဓာတ်၏အရကို ပဋ္ဌမဈာ–ကျမ်းပြီး၊ သတိ ဝီရိယဉာဏ်၊ ကျမ်းဝစီဘေဒသဒ္ဒါယူ၍၊ အဟံ၏အရ ဖြစ်သော ပဋ္ဌမဈာ၊ နာမက္ခန္ဓာလေးပါးတို့တွင် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၏ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ–ဤခြောက်ပစ္စယ သတ္တိ။ သညာက္ခန္ဓာ၏၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ လေးပစ္စယသတ္တိ။ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၏ ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤတစ်ဆယ့်တစ်ပစ္စယသတ္တိ။ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၏အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤခုနစ်ပစ္စယသတ္တိ။ ။ ဧကက (၄)ဝါရ။

ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရတို့၏ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤလေးပစ္စယသတ္တိသည် ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ် တို့၏ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤလေးပစ္စယသတ္တိ။ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်၊ ဝေဒနာတို့၏ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤငါးပစ္စယသတ္တိ။ ဝိညာဏ်ဝေဒနာသညာတို့၏ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤလေးပစ္စယသတ္တိ။ ။တိက(၄)ဝါရ။

ဝေဒနာ၊ သညာတို့၏ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ လေးပစ္စယသတ္တိ။ ဝေဒနာ၊ သင်္ခါရတို့၏ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤခြောက်ပစ္စယသတ္တိ။ ဝေဒနာ ဝိညာဏ်တို့၏ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤငါးပစ္စယသတ္တိ။ သညာ၊ သင်္ခါရတို့၏ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤလေးပစ္စယသတ္တိ။ သညာ၊ ဝိညာဏ်တို့၏ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤလေးပစ္စယသတ္တိ။ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်တို့၏ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤခုနစ်ပစ္စယသတ္တိ။ ။ဒုက(၆)ဝါရ။

နာမက္ခန္ဓာလေးပါးလုံး၏ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤလေးပစ္စယသတ္တိသည် သဟဇာတအကြောင်းနိမိတ်၊ နိဿယ။ အဘိဝါဒိယဥ္စ အဘိပုဗ္ဗဝဒဓာတ်၏အရဖြစ်သော ပဌမဈာန ပဏ္ဏာမစေတနာ အကျိုး၊ ကာယဝိညတ်။ ဘာသိသံဥ္စ ဘာသဓာတ်၏အရဖြစ်သော ပဌမဈာန–ကျမ်းပြီး၊ သတိဝီရိယဉာဏ်။ ကျမ်းဝစီဘေဒသဒ္ဒါသည် အကျိုး ပစ္စယုပ္ပန်–နိမိတ္တဝန်–နိဿိတ။

ဒုတိယ၊ တတိယ၊ စတုတ္ထ၊ ပဥ္စမ၊ ဆဋ္ဌ၊ သတ္တမဈာနတို့ကိုလည်း ဤနည်းအတူဆိုလေ။

အဟံ၏အရကို စိတ္တဇမဟာဘုတ်လေးပါးကိုယူ၍၊ အဘိဝါဒိယဥ္စ အဘိပုဗ္ဗဝဒဓာတ်၏အရကို ကာယဝိညတ်၊ ဝစီဝိညတ်။ ဘာသိသံဥ္စ ဘာသဓာတ်၏အရကိုကျမ်းပြီး၊ ဝစီဘေဒသဒ္ဒါယူ၍၊ အဟံ၏အရဖြစ်သော စိတ္တဇမဟာဘုတ်လေးပါးတွင် တစ်ပါးပါးသောမဟာဘုတ်၊ သုံးပါး သုံးပါးသောမဟာဘုတ်၊ နှစ်ပါးနှစ်ပါးသောမဟာဘုတ်၊ လေးပါးလေးပါး သောမဟာဘုတ်တို့၏ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ လေးပစ္စယသတ္တိသည် သဟဇာတ၊ အကြောင်း၊ နိမိတ်၊ နိဿယ။ အဘိဝါဒိယဥ္စ အဘိပုဗ္ဗဝဒဓာတ်၏အရဖြစ်သောကာယဝိညတ်၊ ဝစီဝိညတ်။ ဘာသိသံဥ္စ ဘာသဓာတ်၏အရဖြစ်သောကျမ်း၊ ဝစီဘေဒသဒ္ဒါသည် အကျိုး၊ ပစ္စယုပ္ပန်၊ နိမိတ္တဝန်၊ နိဿိတ။

အဟံ–၏အရကို ပဌမဈာနနာမက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တဇမဟာဘုတ်လေးပါးယူ၍ အဘိဝါဒိယဥ္စ အဘိပုဗ္ဗဝဒဓာတ်၏အရကို ကာယဝိညတ်၊ ဝစီဝိညတ်။ ဘာသိသံဥ္စ ဘာသဓာတ်၏အရကို ကျမ်းဝစီဘေဒသဒ္ဒါယူ၍၊ အဟံ၏ အရဖြစ်သော ပဌမဈာနနာမက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တဇမဟာဘုတ်လေးပါးတို့တွင် တစ်ပါးတစ်ပါးသော နာမက္ခန္ဓာ၊ တစ်ပါးတစ်ပါးသော မဟာဘုတ်၊ သုံးပါးသုံးပါးသောနာမက္ခန္ဓာ၊ သုံးပါးသုံးပါးသောမဟာဘုတ်၊ နှစ်ပါး နှစ်ပါးသောနာမက္ခန္ဓာ၊ နှစ်ပါးနှစ်ပါးသောမဟာဘုတ်၊ လေးပါးလေးပါး သော နာမက္ခန္ဓာ၊ လေးပါးလေးပါးသောမဟာဘုတ်တို့၏ သဟဇာတ၊

နိဿယ၊အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ဤလေးပစ္စယသတ္တိသည် သဟဇာတ အကြောင်း၊ နိမိတ်နိဿယ။ အဘိဝါဒိယဥ္စ အဘိပုဗ္ဗဝဒဓာတ်၏အရဖြစ်သော ကာယဝိညတ်၊ ဝစီဝိညတ်။ ဘာသိဿံဥ္စ ဘာသဓာတ်၏အရဖြစ်သော ကျမ်းဝစီဘေဒသဒ္ဒါသည်အကျိုး၊ ပစ္စယုပ္ပန်နိမိတ္တဝန်နိဿိတ။

ဒုတိယ၊ တတိယ၊ စတုတ္ထ၊ ပဥ္စမ၊ ဆဋ္ဌမ၊ သတ္တမဇော၊ စိတ္တဇမဟာဘုတ်တို့ကို ဤနည်းအတူဆိုလေ။

အဟံ–၏အရကို မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းနှင့်အတူ ဥပါဒ်သောဟဒယဝတ္ထုယူ၍၊ အဘိဝါဒိယဥ္စ အဘိပုဗ္ဗဝဒဓာတ်၏အရကို ပဌမဇော၊ ပဏ္ဏာမစေတနာ။ ဘာသိဿံဥ္စ ဘာသဓာတ်၏အရကို ပဌမဇော–ကျမ်းပြီး၊ သတိဝီရိယဉာဏ်ယူ၍၊ အဟံ၏အရဖြစ်သော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းနှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထု၏ နိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤငါးပစ္စယသတ္တိသည် အကြောင်း၊ နိမိတ်၊ နိဿယ။ အဘိဝါဒိယဥ္စ အဘိပုဗ္ဗဝဒဓာတ်၏ အရဖြစ်သော ပဌမဇော ပဏ္ဏာမစေတနာ။ ဘာသိဿံဥ္စ ဘာသဓာတ်၏အရဖြစ်သော ပဌမဇော–ကျမ်းပြီး၊ သတိဝီရိယဉာဏ်သည် အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်နိမိတ္တဝန်နိဿိတ။

ပဌမဇောနှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုနှင့် ပဥ္စမဇော။ ပဥ္စမဇောနှင့်အတူဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုနှင့် ဆဋ္ဌမဇော၊ဆဋ္ဌမဇောနှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုနှင့် သတ္တမဇောတို့ကို ဤနည်းအတူဆိုလေ။

အဟံ၏အရကို ပဌမဇော နာမက္ခန္ဓာယူ၍ အဘိဝါဒိယဥ္စ အဘိပုဗ္ဗဝဒဓာတ်၏အရကို မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းနှင့်အတူ ဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ဌီသို့ရောက်သော သဝိညတ္တိက၊ ကာယပဏ္ဏာမ၊ ဝစီပဏ္ဏာမ။ ဘာသိဿံဥ္စ ဘာသဓာတ်၏အရကို မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းနှင့်အတူ ဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ဌီသို့ ရောက်သော သဝိညတ္တိကကျမ်း ဝစီဘေဒသဒ္ဒါယူ၍ အဟံ၏အရဖြစ်သော ပဌမဇော နာမက္ခန္ဓာ၏–ပစ္ဆာဇာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤလေးပစ္စယသတ္တိသည် အကြောင်း၊ နိမိတ်။ အဘိဝါဒိယဥ္စ အဘိပုဗ္ဗဝဓာတ်၏ အရဖြစ်သော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းနှင့်အတူ–ဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ဌီသို့ရောက်သော

သဝိညတ္တိကကာယပဏ္ဏာမ၊ ဝစီပဏ္ဏာမ။ ဘာသိဿံ၌ ဘာသဓာတ်၏ အရဖြစ်သော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းနှင့်အတူ ဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ဌီသို့ရောက်သော သဝိညတ္တိကျမ်း ဝစီဘေဒသဒ္ဒါသည် အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်နိမိတ္တဝန်။

ဒုတိယ၊ တတိယ၊ စတုတ္ထ၊ ပဥ္စမ၊ ဆဋ္ဌ၊ သတ္တမဇောနှင့် ပထမ၊ ဒုတိယ၊ တတိယ၊ စတုတ္ထ၊ ပဥ္စမ၊ ဆဋ္ဌဇောနှင့်အတူ ဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ ဌီသို့ရောက်သော သဝိညတ္တိက–ကာယပဏ္ဏာမ၊ သဝိညတ္တိကကျမ်း–ဝစီ ဘေဒသဒ္ဒါတို့ကို ဤနည်းအတူဆိုလေ။

မိဂပဒဝလဥ္ဇနနည်းဖြင့် ပြလိုက်အံ့။ ။'အဟံ'၏အရကို ပဋ္ဌမတဒါရုံ ဘဝင်ယူ၍ 'အဘိဝါဒိယ'၌ အဘိပုဗ္ဗဝဒဓာတ်၏အရကို သတ္တမဇောနှင့် အတူ ဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ဌီသို့ရောက်သော သဝိညတ္တိက ကာယပဏ္ဏာမ၊ ဝစီပဏ္ဏာမ။ 'ဘာသိဿံ'၌ ဘာသဓာတ်၏အရကို သတ္တမဇောနှင့်အတူ ဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ဌီသို့ရောက်သော သဝိညတ္တိကကျမ်း ဝစီဘေဒသဒ္ဒါယူ၍၊ အဟံ၏အရဖြစ်သော ပထမဇောတဒါရုံဘဝင်၏ ပစ္ဆာဇာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤလေးပစ္စယသတ္တိသည် အကြောင်းနိမိတ်။ အဘိ ဝါဒိယ၌ အဘိပုဗ္ဗဝဒဓာတ်၏အရဖြစ်သော သတ္တမဇောနှင့်အတူ ဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ဌီသို့ရောက်သော သဝိညတ္တိက၊ ကာယပဏ္ဏာမ၊ ဝစီပဏ္ဏာမ။ ဘာသိဿံ၌ ဘာသဓာတ်၏အရဖြစ်သော သဝိညတ္တိကကျမ်း၊ ဝစီဘေဒ သဒ္ဒါသည် အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်နိမိတ္တဝန်။

(အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာအလိုအားဖြင့် သတ္တမဇောသို့ရောက်မှ ဝိညတ်ကို ဖြစ်စေနိုင်သည်။) (လက်သန်းအဋ္ဌကထာ–မူလဋီကာအလိုအားဖြင့် မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းကပင် ဝိညတ်ကို ဖြစ်စေနိုင်သည်။။)

'အဟံ'၏အရကို ပဋ္ဌမဇောနာမက္ခန္ဓာ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းနှင့် ဥပါဒ် ပြိုင်သော စိတ္တဇမဟာဘုတ်ယူ၍ 'အဘိဝါဒိယ'၌ အဘိပုဗ္ဗဝဒဓာတ်၏ အရကို မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းနှင့်အတူ ဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ဌီသို့ရောက်သော သဝိ ညတ္တိက၊ ကာယပဏ္ဏာမ။ ဝစီပဏ္ဏာမ။ ဘာသိဿံ၌ ဘာသဓာတ်၏အရ ကို မနောဒွါရဝဇ္ဇန်းနှင့်အတူဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ဌီသို့ရောက်သော သဝိညတ္တိက

ကျမ်း ဝစီဘေဒသဒ္ဒါယူ၍ အဟံ၏အရဖြစ်သော ပဌမဈာနာမက္ခန္ဓာ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းနှင့်အတူ ဥပါဒ်ပြိုင်သော စိတ္တဇမဟာဘုတ်တို့၏ ကာလတူ- တပ်ကောင်းသော ပစ္ဆာဇာတ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤငါးပစ္စယသတ္တိသည် အကြောင်း။ 'အဘိဝါဒိယ'၌၊ အဘိပုဗ္ဗဝဒဓာတ်၏ အရဖြစ်သော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းနှင့်အတူ ဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ဌီသို့ရောက်သော သဝိညတ္တိက၊ ကာယပဏ္ဏာမ 'ဘာသိဿံ'၌ ဘာသဓာတ်၏ အရဖြစ်သော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းနှင့်အတူ ဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ဌီသို့ရောက်သော သဝိညတ္တိကကျမ်း ဝစီဘေဒသဒ္ဒါသည်အကျိုး။

ဒုတိယ၊ တတိယ၊ စတုတ္ထ၊ ပဉ္စမ၊ ဆဋ္ဌ၊ သတ္တမဇော၊ နာမက္ခန္ဓာ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းနှင့် ဥပါဒ်ပြိုင်သော စိတ္တဇမဟာဘုတ်တို့နှင့် ပဌမ၊ ဒုတိယ၊ တတိယ၊ စတုတ္ထ၊ ပဉ္စမ၊ ဆဋ္ဌဇောနှင့်အတူ ဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ဌီသို့ ရောက်သော သဝိညတ္တိက၊ ကာယပဏ္ဏာမ၊ ဝစီပဏ္ဏာမ၊ သဝိညတ္တိကကျမ်း၊ ဝစီဘေဒသဒ္ဒါတို့ကို ဤနည်းအတူဆိုလေ။

'အဟံ'၏အရကို ပဌမတဒါရုံ ဘဝင်နာမက္ခန္ဓာ၊ သတ္တမဇောနှင့် အတူ ဥပါဒ်ပြိုင်သော စိတ္တဇမဟာဘုတ်ယူ၍ 'အဘိဝါဒိယ'၌ အဘိပုဗ္ဗဝဒ ဓာတ်၏အရကို သတ္တမဇောနှင့်အတူ ဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ဌီသို့ရောက်သော သဝိညတ္တိက၊ ကာယပဏ္ဏာမ၊ ဝစီပဏ္ဏာမ။ 'ဘာသိဿံ'၌ ဘာသဓာတ်၏ အရကို သတ္တမဇောနှင့်အတူ ဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ဌီသို့ရောက်သော သဝိညတ္တိက ကျမ်း ဝစီဘေဒသဒ္ဒါယူ၍ အဟံ၏အရဖြစ်သော ပဌမတဒါရုံ၊ ဘဝင် နာမက္ခန္ဓာ၊ သတ္တမဇောနှင့် ဥပါဒ်ပြိုင်သော စိတ္တဇမဟာဘုတ်တို့၏ ကာလတူ-တပ်ကောင်းသော ပစ္ဆာဇာတ၊ သဟဇာတ၊ မိဿက၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤခုနစ်ပစ္စယသည် အကြောင်း။ 'အဘိဝါဒိယ'၌ အဘိပုဗ္ဗဝဒ ဓာတ်၏အရဖြစ်သော သတ္တမဇောနှင့်အတူ ဥပါဒ်ပြိုင်၍ ရုပ်၏ဌီသို့ ရောက်သော သဝိညတ္တိက၊ ကာယပဏ္ဏာမ၊ ဝစီပဏ္ဏာမ။ 'ဘာသိဿံ'၌ ဘာသဓာတ်၏ အရဖြစ်သော သတ္တမဇောနှင့်အတူ ဥပါဒ်ပြိုင်၍ ရုပ်၏ဌီသို့ရောက်သော သဝိညတ္တိကကျမ်း ဝစီဘေဒသဒ္ဒါသည်အကျိုး။

'အဟံ'၏အရကို ပဌမဇောနာမက္ခန္ဓာ၊ ထိုနာမက္ခန္ဓာနှင့်ပြိုင်၍ ဋ္ဌီသို့ ရောက်သော စတုသမုဋ္ဌာနိကသြဇာယူ၍ 'အဘိဝါဒိယ'၌ အဘိပုဗ္ဗဝဒ ဓာတ်၏အရကို မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းနှင့် အတူဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ဋ္ဌီသို့ရောက်သော သဝိညတ္တိက၊ ကာယပဏ္ဏာမ၊ ဝစီပဏ္ဏာမ။ 'ဘာသိဿံ'၌ဘာသဓာတ်၏ အရကို မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းနှင့် အတူဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ဋ္ဌီသို့ရောက်သော သဝိညတ္တိကကျမ်း ဝစီဘေဒသဒ္ဒါယူ၍ အဟံ၏အရဖြစ်သော ပဌမဇော-နာမက္ခန္ဓာ၊ ထိုနာမက္ခန္ဓာနှင့်ပြိုင်၍ ဋ္ဌီသို့ရောက်သော စတုသမုဋ္ဌာနိကသြဇာ တို့၏ ကာလတူတပ်ကောင်းသော ပစ္စာဇာတ၊ အာဟာရ၊ မိဿက၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤနှစ်ပစ္စယသတ္တိသည် အကြောင်း။ 'အဘိဝါဒိယ'၌ အဘိ ပုဗ္ဗဝဒဓာတ်၏အရဖြစ်သော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းနှင့် အတူဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ ဋ္ဌီသို့ရောက်သော သဝိညတ္တိက၊ ကာယပဏ္ဏာမ၊ ဝစီပဏ္ဏာမ။ 'ဘာသိဿံ'၌ ဘာသဓာတ်၏အရဖြစ်သော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းနှင့်အတူ ဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ ဋ္ဌီသို့ရောက်သော သဝိညတ္တိကကျမ်း ဝစီဘေဒသဒ္ဒါသည်အကျိုး။

ဒုတိယ၊ တတိယ၊ စတုတ္ထ၊ ပဉ္စမ၊ ဆဋ္ဌမ၊ သတ္တမဇောနာမက္ခန္ဓာ၊ ထိုနာမက္ခန္ဓာတို့နှင့်ပြိုင်၍ ဋ္ဌီသို့ရောက်သော စတုသမုဋ္ဌာနိကသြဇာတို့နှင့် ပဌမ၊ ဒုတိယ၊ တတိယ၊ စတုတ္ထ၊ ပဉ္စမ၊ ဆဋ္ဌဇောတို့နှင့် အတူ ဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ ဋ္ဌီသို့ရောက်သော သဝိညတ္တိက၊ ကာယပဏ္ဏာမ၊ ဝစီပဏ္ဏာမ၊ သဝိညတ္တိကကျမ်း ဝစီဘေဒသဒ္ဒါတို့ကို ဤနည်းအတူဆိုလေ။

'အဟံ'၏အရကို ပဌမတဒါရုံ-ဘဝင်နာမက္ခန္ဓာ၊ ထိုနာမက္ခန္ဓာနှင့် ပြိုင်၍ ဋ္ဌီသို့ရောက်သော စတုသမုဋ္ဌာနိကသြဇာယူ၍၊ 'အဘိဝါဒိယ'၌ အဘိပုဗ္ဗဝဒဓာတ်၏အရကို သတ္တမဇောနှင့်အတူ ဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ ဋ္ဌီသို့ ရောက်သော သဝိညတ္တိက၊ ကာယပဏ္ဏာမ၊ ဝစီပဏ္ဏာမ။ 'ဘာသိဿံ'၌ ဘာသဓာတ်၏အရကို သတ္တမဇောနှင့်အတူ ဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ဋ္ဌီသို့ ရောက် သော သဝိညတ္တိကကျမ်းဝစီဘေဒသဒ္ဒါယူ၍ အဟံ၏အရဖြစ်သော ပဌမ တဒါရုံ၊ ဘဝင်နာမက္ခန္ဓာ၊ ထိုနာမက္ခန္ဓာနှင့်ပြိုင်၍ ဋ္ဌီသို့ရောက်သော သြဇာတို့၏ ပစ္စာဇာတ၊ အာဟာရ၊ မိဿက၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ

နှစ်ပစ္စယသတ္တိသည်အကြောင်း။ 'အဘိဝါဒိယ'၌ အဘိပုဗ္ဗဝဒဓာတ်၏အရ ဖြစ်သော သတ္တမဇောနှင့်အတူ ဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ ဋ္ဌီသို့ရောက်သော သဝိညတ္တိက၊ ကာယပဏာမ၊ ဝစီပဏာမ။ 'ဘာသိဿံ'၌ ဘာသဓာတ်၏ အရဖြစ်သော သတ္တမဇောနှင့်အတူ ဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ဋ္ဌီသို့ရောက်သော သဝိညတ္တိကကျမ်း ဝစီဘေဒသဒ္ဒါသည် အကျိုး။

'အဟံ'၏အရကို "ဇောရေဟိ ဂါမော ဒမော၊ တိဏေဟိ အတ္တံ သိဒ္ဓံ" စသည်တို့ကဲ့သို့ သတ္တမဇောနှင့် နာမက္ခန္ဓာယူ၍၊ 'အဘိဝါဒိယ'၌ အဘိ ပုဗ္ဗဝဒဓာတ်၏အရကို သတ္တမဇောသည် ပြုအပ်သော ဝစီပဏာမ၊ စိတ္တဇ–တေဇောကြောင့်ဖြစ်သော ဥတုဇ–ပရံပရသဒ္ဒါ။ 'ဘာသိဿံ'၌ ဘာသဓာတ်၏အရကို သတ္တမဇောသည် ပြုအပ်သော ကျမ်းဝစီဘေဒ၊ စိတ္တဇ–တေဇောကြောင့်ဖြစ်သော ဥတုဇ–ပရံပရသဒ္ဒါယူ၍၊ အဟံ၏ အရဖြစ်သော သတ္တမဇောနာမက္ခန္ဓာသည် အကြောင်း။ 'အဘိဝါဒိယ'၌ အဘိပုဗ္ဗဝဒဓာတ်၏အရဖြစ်သော သတ္တမဇောသည်ပြုအပ်သော ဝစီပဏာမ၊ စိတ္တဇ–တေဇောကြောင့်ဖြစ်သော ဥတုဇ–ပရံပရ။ 'ဘာသိဿံ'၌ ဘာသ ဓာတ်၏အရဖြစ်သော သတ္တမဇောသည် ပြုအပ်သောကျမ်း ဝစီဘေဒ၊ စိတ္တဇ–တေဇောကြောင့်ဖြစ်သော ဥတုဇ–ပရံပရသဒ္ဒါသည်အကျိုး။ 'အဟံ' ၏အရဖြစ်သော–သတ္တမဇောနာမက္ခန္ဓာ၌ အဘိပုဗ္ဗဝဒဓာတ်၏အရ ဖြစ်သော သတ္တမဇောသည်ပြုအပ်သော ဝစီပဏာမ၊ စိတ္တဇ–တေဇော ကြောင့်ဖြစ်သော ဥတုဇ–ပရံပရသဒ္ဒါ။ 'ဘာသိဿံ'၌ ဘာသဓာတ်၏ အရဖြစ်သော သတ္တမဇောသည် ပြုပြင်အပ်သောကျမ်း ဝစီဘေဒ၊ စိတ္တဇ–တေဇောကြောင့်ဖြစ်သော ဥတုဇ–ပရံပရသဒ္ဒါသည်ကား–ဘာဝေ။ 'အဘိ ဝါဒိယ'၌ အဘိပုဗ္ဗဝဒဓာတ်၏အရဖြစ်သော သတ္တမဇောသည် ပြုအပ် သော ဝစီပဏာမ၊ စိတ္တဇ–တေဇောကြောင့်ဖြစ်သော ဥတုဇ–ပရံပရသဒ္ဒါ။ 'ဘာသိဿံ'၌ ဘာသဓာတ်၏အရဖြစ်သော သတ္တမဇောသည် ပြုပြင် အပ်သောကျမ်း၊ ဝစီဘေဒ၊ စိတ္တဇတေဇောကြောင့်ဖြစ်သော ဥတုဇ– ပရံပရသဒ္ဒါ၌ 'အဟံ'၏အရဖြစ်သော သတ္တမဇောနာမက္ခန္ဓာ ရှိသည်ကား

ဘာဝီ။ ဤသို့လျှင် ပကတူပနိဿယ၊ သဟဇာတအကြောင်းနိမိတ်–နိဿယဘာဝေ၊ အကျိုး–ပစ္စယုပ္ပန်–နိမိတ္တဝန်နိဿိတ–ဘာဝီဖြစ်သတည်း။

သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံကား အတုလံ၌ အစိတ်လက္ခဏာဖြစ်သော တဗ္ဗိသေသတာ တုလျာဓိကရဏဝိသေသန၊ အတုလံကား အပေါင်းလက္ခဏာဝန္တ ဖြစ်သော ဝိသေသျ။

အဘယ်သို့ အပေါင်းလက္ခဏာ၊ အစိတ်လက္ခဏာ ဖြစ်သနည်းဟူမူကား။

သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ၏အရ–တရား သံဃာနှင့် ရှိခိုးအပ်သည်၏အဖြစ်၊ တူသောအမှတ်ကြောင့် ကြိယာသမဝါယမဂုဏ်တစ်စိတ်သည် အစိတ်လက္ခဏာ အတုလံ၏အရမှတ်ကြောင်းရှိသော ဂုဏ်အပေါင်းသည် အပေါင်းလက္ခဏာဝန္တ။ ဤသို့လျှင် အပေါင်းလက္ခဏာ အစိတ်လက္ခဏာဝန္တဖြစ်သတည်း။

တစ်နည်းကား၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံကား သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ၌ဂုဏ်–အာဓာရ–နိဿိတ–အကျိုးသတ္တိဖြစ်သော–အာသယာသယီဘာဝတုလျာဓိကရဏဝိသေသန၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံကား ဂုဏေ–အာဓာရ–နိဿယ–အကြောင်းသတ္တိမန်ဖြစ်သော ဝိသေသျ။

အဘယ်သို့လျှင်–ဂုဏ်၊ အာဓာရ၊ နိဿိတ၊ အကျိုးသတ္တိ၊ ဂုဏေအာဓာရ–နိဿိတ၊ အကြောင်းသတ္တိမန်ဖြစ်သနည်းဟူမူကား။ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ၌ အညပုဒ်၏အရ သီလအစရှိသောဂုဏ်သည် ဂုဏ်၊ အာဓာရသတ္တိ။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ၏အရ ဘုရားဒြဗ်သည် ဂုဏေ အာဓာရ သတ္တိမန်။ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ၌ အညပုဒ်၏အရ နောက်နောက်သောအရဟတ္တမဂ်နာမက္ခန္ဓာစသည်နှင့်အတူ၊ ဥပါဒ်သောသီလအစရှိသောဂုဏ်သည် နိဿိတအကျိုး။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ၏အရဖြစ်သော ရှေးရှေးသော ဝေါဒါန် နာမက္ခန္ဓာစသည်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သောဟဒယဝတ္ထုသည် နိဿယအကြောင်း။ ဤသို့လျှင် ဂုဏ်အာဓာရ နိဿိတအကျိုးသတ္တိ၊ ဂုဏေအာဓာရနိဿယအကြောင်းသတ္တိမန်ဖြစ်သတည်း။

အတုလ်ကား သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ၌ ဂုဏ်အာဓာရနိဿယ အကျိုးသတ္တိ ဖြစ်သော အာသယာသယိဘာဝတုလျာဓိကရဏ ဝိသေသန။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓကား ဂုဏော-အာဓာရ၊ အကြောင်း၊ သတ္တိမန်ဖြစ်သော ဝိသေသျ။

အဘယ်သို့ ဂုဏ်အာဓာရနိဿိတအကျိုးသတ္တိ၊ ဂုဏောအာဓာရနိဿယ အကြောင်းသတ္တိမန် ဖြစ်သနည်းဟူမူကား။

အတုလ်၏အရ သီလအစရှိသောဂုဏ်သည် အာဓာရ်သတ္တိ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ၏အရ ဘုရားဒြဗ်သည် ဂုဏောအာဓာရ သတ္တိမန်၊ အတုလ်၏အရ နောက်နောက်အရဟတ္တမဂ်နာမက္ခန္ဓာစသည်နှင့်၊ အတူဥပါဒ်သော သီလ အစရှိသော ဂုဏ်သည် နိဿိတအကျိုး။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ၏အရ ရှေးရှေးသော ဝေါဒါန် နာမက္ခန္ဓာ စသည်နှင့် အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုသည် နိဿယအကြောင်း။ ဤသို့ ဂုဏ်အာဓာရ်နိဿိတအကျိုးသတ္တိ၊ ဂုဏော-အာဓာရ၊ နိဿယအကြောင်း သတ္တိမန်ဖြစ်သတည်း။

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓကား အဘိဝါဒိယ၌ တွာပစ္စည်းဟုဆိုအပ်သော ကိတ် ဝါစက-သည် မဟောအပ်သော၊ အာရုံ၊ အကြောင်း၊ နိမိတ်-ဖြစ်သော ကာယသမ္ဗတ္တိကံ၊ အဘိဝါဒိယကား အာရမ္မဏိက-အကျိုး၊ ပစ္စယုပ္ပန် နိမိတ္တဝန်၊ ဖြစ်သောအကြောင်းကံ၏ကြိယာ။

အဘယ်သို့ အာရုံ၊အကြောင်း၊ နိမိတ်၊အာရမ္မဏိက၊အကျိုး၊ ပစ္စယုပ္ပန်၊ နိမိတ္တဝန် ဖြစ်သနည်းဟူမူကား။

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ၏အရဘုရားဒြဗ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်၊ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၊ ဒေသနာဉာဏ်-စသော ဂုဏ်တော်တို့၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် အာရုံ၊ အကြောင်း၊ နိမိတ်။ အဘိဝါဒိယ၌ အဘိပုဗ္ဗဝဒဓာတ်၏အရ-ပဏာမစေတနာသည် အာရမ္မဏိက-အကျိုး၊ ပစ္စယုပ္ပန် နိမိတ္တဝန်။ ဤသို့လျှင် အာရုံအကြောင်း၊ နိမိတ်၊အာရမ္မဏိက၊ အကျိုး၊ ပစ္စယုပ္ပန်၊ နိမိတ္တဝန်-ဖြစ်သတည်း။

(ထင်ရှားရှိသော ဘုရားခြေတော်ကိုဦးတိုက်၍ ရှိခိုးသောအခါ ကာယ သမ္ဗတ္တိ၊ ထင်ရှားမရှိသော ဘုရားကိုယ်တော်ကို အဝေးက ရှိခိုးသော အခါ စိတ္တသမ္ဗတ္တိဟူလို။)

အဘိဝါဒီယကား ဘာသိသံ၌၊ ပကတူပနိဿယအကြောင်းနိမိတ် ဖြစ်သော ပုဗ္ဗကာလကြိယာဝိသေသန၊ ဘာသိသံကား အကျိုး၊ ပစ္စယုပ္ပန် နိမိတ္တဝန်ဖြစ်သော အပရကာလကြိယာဝိသေသျ။

အဘယ်သို့ ပကတူပနိဿယ အကြောင်းနိမိတ် အကျိုး၊ ပစ္စယုပ္ပန်၊ နိမိတ္တဝန်၊ ဖြစ်သနည်းဟူမူကား။

အဘိဝါဒီယ၌၊ အဘိပဗ္ဗဝဒဓာတ်၏အရ–ပဏ္ဏာမစေတနာ၏ ပက တူပနိဿယ သတ္တိသည် ပကတူပနိဿယ အကြောင်းနိမိတ်၊ ဘာသိသံ၌ ဘာသဓာတ်၏အရ–ကျမ်းပြီး၊ သတိဝီရိယဉာဏ်သည် အကျိုး၊ ပစ္စယုပ္ပန်၊ နိမိတ္တဝန်။ ဤသို့–ပကတူပ အကြောင်းနိမိတ်၊ အကျိုး၊ ပစ္စယုပ္ပန်၊ နိမိတ္တဝန် ဖြစ်သတည်း။

အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟံကား ဘာသိသံ၌ သံ–ဝိဘတ်ဟုဆိုအပ်သော အာချာတ်ဝါစကသည် မဟောအပ်သောအာရုံအကြောင်းနိမိတ်ဖြစ်သော စိတ္တာသမ္ပတ္တိကံ၊ ဘာသိသံကား အာရမ္မဏိက အကျိုး၊ ပစ္စယုပ္ပန်–နိမိတ္တဝန် ဖြစ်သော ကံ၏ကြိယာ။

အဘယ်သို့ အာရုံ၊အကြောင်း၊ နိမိတ်၊ အာရမ္မဏိက–အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်၊ နိမိတ္တဝန်ဖြစ်သနည်းဟူမူကား။

အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟံ၏အရ မနသာဝဝတ္ထပိတဖြစ်သော၊ တတ္ထဝုတ္တာ အဘိဓမ္မတ္ထာ–စသော အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ သည် အာရုံ၊ အကြောင်း၊ နိမိတ်။ ဘာသိသံ၌ ဘာသဓာတ်၏အရ– ဖလူပစာရတ္ထ–ယောနိသောမနသိကာရ၊ ပုဗ္ဗေစ ကတပုညတာ၊ အတ္တသမာ ပဏိဓိ–အစရှိသော ရေးရေးသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် အာရမ္မဏိက အကျိုး၊ ပစ္စယုပ္ပန်–နိမိတ္တဝန်။ ဤသို့လျှင် အာရုံ၊ အကြောင်း၊ နိမိတ်၊ အာရမ္မဏိက အကျိုး၊ ပစ္စယုပ္ပန်၊ နိမိတ္တဝန်ဖြစ်သတည်း။

တစ်နည်းကား၊ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟံကား ဘာသိသံ၌ သံ–ဝိဘတ်ဟု ဆိုအပ်သော အာချာတ်ဝါစကသည် မဟောအပ်သောအကျိုး၊ နိဗ္ဗတ္တနိယ

ဖြစ်သော စိတ္တသမ္ဘူတ်တို့ကာ၊ ဘာသိသံကား အကြောင်းနိပ္ဖာဒကဖြစ်သော ကံ၏ကြိယာ။

အဘယ်သို့ အကျိုးနိဗ္ဗတ္တနိယ၊ အကြောင်းနိပ္ဖာဒက ဖြစ်သနည်း ဟူမူကား။

အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ်၏အရ တတ္ထဝုတ္တာအဘိဓမ္မတ္ထာ–အစရှိသော အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း ဝစီဘေဒသဒ္ဒါသည် အကျိုးနိဗ္ဗတ္တနိယ၊ ဘာသိသံ၌ ဘာသဓာတ်၏အရ–ကျမ်းပြီး၊ သတိဝီရိယဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ် သတ္တမဇောစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် အကြောင်းနိပ္ဖာဒက။ ဤသို့လျှင် အကျိုးနိဗ္ဗတ္တနိယ၊ အကြောင်းနိပ္ဖာဒကဖြစ်သတည်း။

ပဋ္ဌာနုသာရီသမ္ဗန်၌–စာစပ်။ ။ဥပမာသမ္ဗန်၌လည်း အဟံနှင့်– အဘိဝါဒိယ၊ ဘာသိသံ၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ၊ အတုလံတို့နှင့် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံနှင့် အဘိဝါဒိယ။ အဘိဝါဒိယနှင့် ဘာသိသံ။ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟံနှင့် ဘာသိသံတို့ကို ပါဋ္ဌာနုသာရီသမ္ဗန်အတူစပ်လေ။

စက္ကဝတ္တိရာဇာကား သမ္မေသုတော၌ တုလျတ်၊ သမ္မေသုတောကား လိင်္ဂတ်၊အဘယ်သို့တုလျတ် လိင်္ဂတ်ဖြစ်သနည်းဟူမူကား စက္ကဝတ္တိရာဇာ၏ အရ–စကြာဝတေးမင်းသည် တုလျတ်၊ သမ္မေသုတော၏အရ–သင်္ဂဟ မင်းကျင့်တရား–သားကြီးရတနာနှင့်တကွဖြစ်ခြင်းကြိယာသည် လိင်္ဂတ်၊ ဤသို့ တုလျတ်လိင်္ဂတ်ဖြစ်သတည်း။

ယထာကား ဥပမာဏဇောတက နိပါတ်ပုဒ်တည်း။ တထာကား ဥပမေယျဇောတကနိပါတ်ပုဒ်တည်း။

အဘယ်သို့ ဥပမာဏ–ဥပမေယျဖြစ်သနည်းဟူမူကား၊ စကြာဝတေး မင်းသည် နှိုင်းယှဉ်ကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့် ဥပမာဏမည်၏။ မြတ်စွာ ဘုရားသည် နှိုင်းယှဉ်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဥပမေယျမည်၏။ ဤသို့လျှင် ဥပမာဏ၊ ဥပမေယျဖြစ်သတည်း။ သင်္ဂဟ မင်းကျင့်တရား– သားကြီးရတနာ–တရား–သံဃာနှင့်တကွဖြစ်ခြင်းဟူသောသဒိသဘော သည် ဥပမာမည်၏။

ဟီနုပမာ=ကြာအစရှိသော ဝတ္ထုသည် ဥပမိယတိဇောနာတိ ဥပမာဏံ–ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ နှိုင်းယှဉ်ကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့် ဥပမာဏမည်၏။ မျက်နှာ–အစရှိသောဝတ္ထုသည် ဥပမိယတေတိဥပမေယျံ–ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ၊ နှိုင်းယှဉ်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဥပမေယျမည်၏။ တင့်တယ်ခြင်း စသည်တူသော သဒိသဘောသည် ဥပမိယျတေ ဥပမာ–ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ နှိုင်းယှဉ်ခြင်း ကြိယာဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဥပမာမည်၏။

ဥပမာဏ၊ ဥပမေယျ၊ ဥပမာ၊ ဤသုံးရပ်သည် အဝိနာဘာဝ။ ထို့ကြောင့် သုဗောဓာလင်္ကာရဋီကာ၌ ဥပမာဏောပမေယျာနံတုလျောပမာ ဟူ၍မိန့်သည်။ စက္ကဝတ္တိရာဇာ၊ သမ္မသုတော–ဟူသော ဥပမာဏကား ပဌမန္တ၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံဟူသော ဥပမေယျကား ဒုတိယန္တဖြစ်၍ ဝိဘတ်မတူရကား။

သာ ဓမ္မသာဓနံ သိဒ္ဓ၊ မသိဒ္ဓသော ပမာဏကံ။
ဥပမေယျ မသိဒ္ဓန္တံ၊ ဒွယ မေကဝိဘတ္တိကံ။

ဟူ၍ ကစ္စာယနသာရဋီလာခြင်းကြောင့် မသင့်ဟူငြားအံ့။ ဋီကာကျမ်းတို့၌ တိုက်ရိုက်–ဝိဘတ်မတူ–အများထင်၏။ အဋ္ဌကထာကျမ်းတို့၌လည်း အပွကထင်ခြင်းကြောင့် ထိုကစ္စာယနသာရ–ဂါထာသည် ယေဘုယျဖြစ်၍ သင့်၏ဟူလို။

စက္ကဝတ္တိရာဇာကား၊ အတုလော၌တုလျတ်၊ အတုလောကား လိင်္ဂတ်၊ အဘယ်သို့တုလျတ် လိင်္ဂတ်ဖြစ်သနည်းဟူမူကား၊ စက္ကဝတ္တိရာဇာ၏ အရ စကြဝဠေးမင်းသည်တုလျတ်၊ အတုလော၏အရ–ပြိုင်ဘက်ကင်းမြောက် တစ်ယောက်သာဖြစ်ခြင်း–ကြိယာသည် လိင်္ဂတ်။ ဤသို့တုလျတ် လိင်္ဂတ်ဖြစ်သတည်း။

ဒွိသဟာဿပရိဝါရေကား စတုမဟာဒီပေ၌ ဂုဏ်အာဓာရ်၊ သတ္တိဖြစ်သော အာသယာသယီဘာဝတုလျာဓိကရဏဝိသေသန၊ စတုမဟာဒီပေကား၊ ဂုဏော၊ အာဓာရ၊ သတ္တိမန်ဖြစ်သော ဝိသေသျ။ အဘယ်သို့ဂုဏ်၊

အာဓာရသတ္တိ၊ ဂုဏော၊ အာဓာရ၊ သတ္တိမန် ဖြစ်သနည်းဟူကား၊ ဒွိသဟဿပရိဝါရေ၏အရ ကျွန်းငယ်နှစ်ထောင်ခြံရံသဖြင့် တင့်တယ်ခြင်း ဂုဏ်သည် ဂုဏ်၊ အာဓာရ၊ သတ္တိ၊ စတုမဟာဒီပေ၏အရ–ကျွန်းကြီး လေးကျွန်းသည် ဂုဏော၊ အာဓာရ၊သတ္တိမန်။ ဤသို့ ဂုဏ်အာဓာရသတ္တိ၊ ဂုဏော အာဓာရသတ္တိမန် ဖြစ်သတည်း။

စတုမဟာဒီပေကား အတုလော၌ အကြောင်းဖြစ်သော ဒေသန္တ ရာ ဝစ္ဆေဒ ဝိသယာဓာရ၊ အတုလောကား အကျိုးဖြစ်သော အာဓာရ၊ အဘယ်သို့ အကြောင်းအာဓာရ၊ အကျိုးအာဓာရဖြစ်သနည်းဟူမူကား၊ စတုမဟာ ဒီပေ၏အရ လေးကျွန်းအပြင်ကိုသိသော ရှေးဉာဏ်၏ ပကတူပ နိဿယ သတ္တိသည်အကြောင်း၊ အတုလော၏အရ–ပြိုင်ဘက်ကင်းမြောက် တစ်ယောက်သာဖြစ်သော စကြာဝတေးမင်းကိုသိသော နောက်ဉာဏ်သည် အကျိုး၊ စတုမဟာဒီပေ၏အရ လေးကျွန်းအပြင်၏ကြိယာပတိဋ္ဌာပန သတ္တိသည် အာဓာရ၊ အတုလော၏အရ ပြိုင်ဘက်ကင်းမြောက် တစ် ယောက်သာဖြစ်ခြင်းကြိယာသည် အာဓာရ။ ဤသို့လျှင် အကြောင်း၊ အာဓာရအကျိုး အာဓာရဖြစ်သတည်း။

ယထာကား ဥပမာဇောတကနိပါတ်ပုဒ်တည်း။ တထာကား ဥပမေယျ ဇောတကနိပါတ်ပုဒ်တည်း။ ။စာလုန်ကို ရှေးနည်းတူဆိုလေ။

တိဘဝေကား အတုလံ၌ အကြောင်းဖြစ်သော အညထာဘာဝ ဝိသယာဓာရ၊ အတုလံကား အကျိုးဖြစ်သောအာဓာရ၊ အဘယ်သို့ အကြောင်းအာဓာရ၊ အကျိုးအာဓာရဖြစ်သနည်းဟူမူကား၊ တိဘဝေ၏အရ ဘုံသုံးပါးကိုသိသောရှေးဉာဏ်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည်အကြောင်း၊ အတုလံ၏အရ ပြိုင်ဘက်ကင်းမြောက် တစ်ယောက်သာဖြစ်တော်မူသော ဘုရားရှင်ကိုသိသော နောက်ဉာဏ်သည် အကျိုး၊ တိဘဝေ၏အရ ဘုံသုံးပါး၏ ကြိယာပတိဋ္ဌာပနသတ္တိသည် အာဓာရ၊ အတုလံ၏အရ ပြိုင်ဘက်ကင်းမြောက် တစ်ယောက်သာ ဖြစ်တော်မူခြင်းကြိယာသည် အာဓာရ။ ဤသို့လျှင် အကြောင်းအာဓာရ၊ အကျိုးအာဓာရဖြစ်သတည်း။

အတီတေကား သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ၌ အကြောင်းဖြစ်သော ဒေသန္တရာ၊ ပစာရ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓကား အကျိုးဖြစ်သောအာစာရ်၊ အဘယ်သို့ အကြောင်းအာစာရ၊ အကျိုးအာစာရဖြစ်သနည်းဟူမူကား၊ အတီတေ၏အရ လွန်လေပြီးသောကာလကိုသိသော ရှေးဉာဏ်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် အကြောင်း၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ၏အရ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဟူသော အမည်နာမပညတ်ကိုသိသော နောက်ဉာဏ်သည်အကျိုး၊ အတိရေက၏အရ လွန်လေပြီးသောကာလ၏ကြိယာ ပတိဋ္ဌာပနသတ္တိသည် အာစာရ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ၏အရ–သစ္စာလေးပါးတို့ကို မဖောက်မပြန် သယမ္ဘူဉာဏ်ဖြင့် မိမိအလိုလိုထိုးထွင်း၍ သိတော်မူခြင်းကြိယာသည် အာစာရ။ ဤသို့လျှင် အကြောင်းအာစာရ၊ အကျိုးအာစာရ်ဖြစ်သတည်း။

ကာရကခြောက်ပါးတို့တွင် အပါဒါန်–ဩကာသသည် ကာရကချင်းသို့လည်းသွား၏။ ကြွင်းသည့်ကာရကလေးပါးမှာ ကြိယာသို့သာသွားသည်။

ဝိပဿိအာဒယောကား ဇိနာ၌ အစိတ်လက္ခဏာဖြစ်သော တဗ္ဗိသေသတာတုလျာဓိကရဏဝိသေသန၊ ဇိနာကား အပေါင်းလက္ခဏာဝန္တဖြစ်သောဝိသေသျ။ ။အဘယ်သို့ အစိတ်လက္ခဏာ၊ အပေါင်းလက္ခဏာဝန္တဖြစ်သနည်းဟူမူကား ဝိပဿိအာဒယော၏အရ ဝိပဿိ၊ သိခီ၊ ဝေဿဘူ၊ ကက္ကုသန်၊ ကောဏာဂုံ၊ ကဿပတည်းဟူသော တစ်ဆူတစ်ဆူသောဘုရားရှင်သည် အစိတ်လက္ခဏာ၊ ဇိနာ၏အရ ခုနစ်ဆူလုံးဘုရားရှင်သည် အပေါင်းလက္ခဏာဝန္တ ဤသို့လျှင် အစိတ်လက္ခဏာ အပေါင်းလက္ခဏာဝန္တ ဖြစ်သတည်း။

ဇိနာကား သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ၌တုလျတ်၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓကား လိင်္ဂတ်။ ။အဘယ်သို့တုလျတ်–လိင်္ဂတ်ဖြစ်သနည်းဟူမူကား ဇိနာ၏အရ ဝိပဿီအစရှိသော ဘုရားခုနစ်ဆူသည်တုလျတ်၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ၏အရ မဖောက်မပြန် သယမ္ဘူဉာဏ်ဖြင့် မိမိအလိုလိုထိုးထွင်း၍ သိခြင်းကြိယာသည် လိင်္ဂတ်။ ဤသို့လျှင် တုလျတ် လိင်္ဂတ်ဖြစ်သတည်း။

ယထာကား ဥပမာဇောတကနိပါတ်ပုဒ်တည်း။ တထာကား ဥပမေယျဇောတကနိပါတ်ပုဒ်တည်း။ ။စာလုန်ကို ရှေးနည်းအတူဆိုလေ။

ဗုဒ္ဓဒတ္တာစရိယာဒယောကား အဘိဝါဒိယဌ္ဌ တွာပစ္စည်းဟုဆိုအပ်သော ကိတ်ဝါစက၊ ဘာသန္တိဌ္ဌ အန္တိဝိဘတ်ဟုဆိုအပ်သော အာချာတ်ဝါစက။ ဤဝါစကနှစ်ပါးတို့သည် ဟောအပ်သော ပကတူပနိဿျ၊ သဟဇာတ၊ အကြောင်း၊ နိမိတ်၊ နိဿျ။ ဘာဝေဖြစ်သော– သယံကတ္တား၊ အဘိဝါဒိယ–ဘာသိဿံတို့ကား အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်၊ နိမိတ္တဝန်၊ နိဿိတ။ ဘာဝီဖြစ်သောကတ္တား၏ကြိယာ။ ။စာလုန်ကို အဟံအဘိဝါဒိယ ဘာသိဿံနှင့်အတူဆိုလေ။

ဂန္ဓာရမ္ဘတောကား ပုဗ္ဗကာလေဌ္ဌ အကြောင်းဝိသေသနဖြစ်သော အပါဒါန်၊ ပုဗ္ဗကာလေကား အကျိုးသာမညဖြစ်သောအာပါဒီ။ ။အဘယ်သို့ အကြောင်းဝိသေသ၊ အကျိုးသာမညဖြစ်သနည်းဟူမူကား ဂန္ဓာရမ္ဘတော၏ အရ ဗုဒ္ဓါဒိမဘိနိဟာရော–အစရှိသော သဝိညတ္တိကကျမ်း–ဝစီဘေဒသဒ္ဒါ ဖြစ်ရာ နောက်ကာလကိုသိသော ရှေးဉာဏ်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် အကြောင်း၊ ပုဗ္ဗဘာဂေ၏အရ ရှေးကာလကိုသိသော နောက်ဉာဏ်သည် အကျိုး၊ ဂန္ဓာရမ္ဘတော၏အရ ဗုဒ္ဓါဒိမဘိနိဟာရော–အစရှိသော သဝိညတ္တိကကျမ်း၊ ဝစီဘေဒသဒ္ဒါဖြစ်ရာနောက်ကာလသည် ဝိသေသ၊ ပုဗ္ဗဘာဂေ၏အရ ရှေးကာလသည် သာမည။ ဤသို့လျှင် အကြောင်း ဝိသေသ အကျိုးသာမညဖြစ်သတည်း။

ပုဗ္ဗဘာဂေကား အဘိဝါဒိယဌ္ဌ အကြောင်းဘာဝေဖြစ်သောဒေသန္တရာ ဝစ္ဆေဒဝိသယာဓာရ၊ အဘိဝါဒိယကား အကျိုးဘာဝီဖြစ်သော အာဓာရ။ ။ အဘယ်သို့ အကြောင်းဘာဝေအာဓာရ၊ အကျိုးဘာဝီအာဓာရ်ဖြစ်သနည်း ဟူမူကား ပုဗ္ဗဘာဂေ၏အရ–ရှေးကာလကိုသိသော ရှေ့ဉာဏ်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည်အကြောင်း၊ အဘိဝါဒိယဌ္ဌ အဘိပုဗ္ဗဝဒဓာတ်၏အရ–ပဏာမစေတနာကို သိသောနောက်ဉာဏ်သည်အကျိုး၊ ပုဗ္ဗဘာဂေ၏အရ ပဏာမစေတနာဖြင့် ထင်ရှားရှိသောကာလသည်–ဘာဝေ၊ အဘိဝါဒိယဌ္ဌ အဘိပုဗ္ဗဝဒဓာတ်၏အရ ရှေးကာလဖြင့် ထင်ရှားရှိသော ပဏာမစေတနာသည် ဘာဝီ၊ ပုဗ္ဗဘာဂေ၏အရ ရှေးကာလ–ကြိယာပတိဋ္ဌာပနသတ္တိသည်

အာစာရ၊ အဘိဝါဒိယ၏အရ ရှိခိုးခြင်းကြိယာသည် အာစာရ်။ ဤသို့လျှင် အကြောင်း၊ ဘာဝေ၊ အာစာရ။ အကျိုး၊ ဘာဝီ၊ အာစာရ် ဖြစ်သတည်း။

အဘိဓမ္မာဝတာရာဒယောကား ဘာသန္တိ ဌ အန္တိ ဝိဘတ်ဟုဆိုအပ်သော အာချာတ်ဝါစကသည် မဟောအပ်သော အာရုံ၊ အကြောင်း နိမိတ်ဖြစ်သော စိတ္တသမ္ပတ္တိကံ၊ ဘာသန္တိ ကား အာရမ္မဏိက၊ အကျိုး၊ ပစ္စယုပ္ပန်၊ နိမိတ္တဝန်ဖြစ်သော ကံ၏ကြိယာ။

အဘယ်သို့ အာရုံ၊ အကြောင်း၊ နိမိတ်၊ အာရမ္မဏိက။ အကျိုး၊ ပစ္စယုပ္ပန်၊ နိမိတ္တဝန်ဖြစ်သနည်းဟူမူကား၊ အဘိဓမ္မာဝတာရာဒယော၏ အရ မနသာဝဝတ္ထုပိတဖြစ်သော ဗုဒ္ဓါဒိမဘိနိဟာရော–အစရှိသော အဘိဝတာရကျမ်းစသည်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် အာရုံ၊ အကြောင်း၊ နိမိတ်။ ဘာသိဿန္တိ ဌ ဘာသဓာတ်၏အရ–ဖလူပစာရတ္ထ၊ ယောနိသော မနသိကာရ၊ ပုဗ္ဗေကတပုညတာ၊ အတ္တသမ္မာပဏိဓိစ–အစရှိသော ရှေးရှေးသောစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် အာရမ္မဏိက၊ အကျိုး၊ ပစ္စယုပ္ပန်၊ နိမိတ္တဝန်။ ဤသို့လျှင် အာရုံအကြောင်းနိမိတ်၊ အာရမ္မဏိက၊ အကျိုး၊ ပစ္စယုပ္ပန်၊ နိမိတ္တဝန်ဖြစ်သတည်း။

တစ်နည်းကား၊ အဘိဓမ္မာဝတာရာဒယော ကား ဘာသန္တိ ဌ အန္တိ ဝိဘတ်ဟုဆိုအပ်သော အာချာတ်ဝါစကသည် မဟောအပ်သော အကျိုး–နိပ္ဖတ္တနိယဖြစ်သော စိတ္တသမ္ပတ္တိကံ။ ဘာသန္တိ ကား အကြောင်းနိပ္ဖာဒကဖြစ်သော ကံ၏ကြိယာ၊ အဘယ်သို့ အကျိုးနိပ္ဖတ္တနိယ၊ အကြောင်းနိပ္ဖာဒကဖြစ်သနည်းဟူမူကား၊ အဘိဓမ္မာဝတာရာဒယော၏အရ–ဗုဒ္ဓါဒိမဘိနိဟာရောအစရှိသော အဘိဓမ္မာဝတာရ–စသောကျမ်း ဝစီဘေဒသဒ္ဒါသည် အကျိုးနိပ္ဖတ္တနိယ၊ ဘာသန္တိ ဌ ဘာသဓာတ်၏အရ ကျမ်းပြီး၊ သတိဝီရိယ ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ် သတ္တမဇောစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် အကြောင်းနိပ္ဖာဒက။ ဤသို့လျှင် အကျိုးနိပ္ဖတ္တနိယ၊ အကြောင်းနိပ္ဖာဒက ဖြစ်သတည်း။

ယထာကား ဥပမာဇောတက နိပါတ်ပုဒ်တည်း။ တထာကား ဥပမေယျဇောတကနိပါတ်ပုဒ်တည်း။ ။စာလုန်ကို၊ ရှေးနည်းအတူဆိုလေ။

ဂန္ဓာရမ္မဏာနှင့် ပုဗ္ဗဘာဂေကို၊ ပုဗ္ဗဘာဂေနှင့် အဘိဝါဒိယကို၊ ရှေးနည်းအတူ စာစပ်စာလှန်ဆိုလေ။

ဥပမာသမ္ဗန္ဓစာစပ်

ဟေတုသမ္ဗန္ဓလည်း အဟံနှင့်အဘိဝါဒိယ၊ ဘာသိဿံ၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ၊ အတုလံတို့နှင့် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံနှင့်အဘိဝါဒိယ၊ အဘိဝါဒိယနှင့် ဘာသိဿံ၊ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟံနှင့် ဘာသိဿံတို့ကို ပါဌာနုသာရီသမ္ဗန် အတူစပ်လေ။

မဇ္ဈေရဝိဂတသီခါပတ္တပါရမီပူရကတ္တာကား သသဒ္ဓမ္မ ဂဏုတ္တမံ၌ အကြောင်းဇနကဖြစ်သောဟိတ်၊ သသဒ္ဓမ္မ ဂဏုတ္တမံကား အကျိုးဇည ဖြစ်သောဖိုလ်။ အဘယ်သို့အကြောင်း ဇနကဟိတ်၊ အကျိုးဇညဖိုလ် ဖြစ်သနည်းဟူမူကား မဇ္ဈေရ(လ) ကတ္တား၏အရ မြတ်စွာဘုရား၏ ထိုထိုသော ကိုယ်တော်၏အဖြစ်၌ ဝန်တိုခြင်းကင်းသဖြင့် ဖြည့်ဆည်းဖူးတော်မူအပ်သည်ဖြစ်၍ အထွတ်သို့ရောက်သော ကုသိုလ်ပါရမီတော်၏ ဇနကသတ္တိသည် အကြောင်း ဇနကဟိတ်။ သ(လ)တ္တမံ၏အရ တရားသံဃာနှင့်တကွ လူနတ်တို့သည် ရှိခိုးအပ်သောအဖြစ်သို့ ရောက်သော မြတ်စွာဘုရား၏ တင့်တယ်ခြင်း ကျက်သရေ–စသော ဂုဏ်တော်အပေါင်းသည် အကျိုးဇညဖိုလ်။ ဤသို့လျှင် အကြောင်းဇနကဟိတ်၊ အကျိုးဇညဖိုလ် ဖြစ်သတည်း။

သီလာဒိဂုဏောဃေနကား သဗ္ဗာဘိဘဝတ္တာ၌ အကြောင်းနိမိတ် ဖြစ်သော ဗာဟီရကရိဂ်ား၊ သဗ္ဗာဘိဘဝတ္တာကား အကျိုးနိမိတ္တဝန်ဖြစ်သော ကရိဂ်ား၏ကြိယာ။ အဘယ်သို့ အကြောင်းနိမိတ် အကျိုးနိမိတ္တဝန် ဖြစ်သနည်းဟူမူကား သီလာဒိဂုဏောဃေန၏အရ သီလ အစရှိသော ဂုဏ်တော်အပေါင်း၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် အကြောင်းနိမိတ်၊ သဗ္ဗာဘိဘဝတ္တာ၌ အဘိပုဗ္ဗဘူဓာတ်၏အရ ခပ်သိမ်းသော လူနတ်ဗြဟ္မာတို့ကို နှိမ်နင်းတော်မူခြင်း ကြိယာသည် အကျိုးနိမိတ္တဝန်။ ဤသို့လျှင် အကြောင်းနိမိတ်၊ အကျိုးနိမိတ္တဝန် ဖြစ်သတည်း။

သဗ္ဗာဘိဘဝတ္တာကား အတုလံ၌ အကြောင်းနိမိတ် ဖြစ်သောဟိတ်၊ အတုလံကား အကျိုးနိမိတ္တဝန်ဖြစ်သောဖိုလ်။ အဘယ်သို့ အကြောင်းနိမိတ်ဟိတ်၊ အကျိုးနိမိတ္တဝန်ဖိုလ်ဖြစ်သနည်းဟူမူကား သဗ္ဗာဘိဘဝတ္တာ၏အရ–ခပ်သိမ်းသော လူနတ်ဗြဟ္မာတို့ကို နှိမ်နင်းခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သောမြတ်စွာဘုရား၏ အာနုဘော်ကိုသိသော ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် အကြောင်းနိမိတ်ဟိတ်၊ အတုလံ၏အရ ပြိုင်ဘက်ကင်းမြောက် တစ်ယောက်သာဖြစ်တော်မူခြင်းကို သိသော နောက်ဉာဏ်သည် အကျိုးနိမိတ္တဝန်ဖိုလ်ဖြစ်သတည်း။

သမုပစိတပုညဉာဏသမ္ဘာရတ္တာကား သမ္ဗာသမ္ဗုဒ္ဓံ၌ အကြောင်းနိမိတ်ဖြစ်သောဟိတ်၊ သမ္ဗာသမ္ဗုဒ္ဓံကား အကျိုးနိမိတ္တဝန်ဖြစ်သောဖိုလ်။ အဘယ်သို့ အကြောင်း နိမိတ်ဟိတ်၊ အကျိုးနိမိတ္တဝန်ဖြစ်သနည်းဟူမူကား သမု(လ) ရတ္တာ၏အရ အလွန်ဆည်းပူးအပ်သော ကုသိုလ်ပါရမီတော်ကြောင့်ဖြစ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်၊ ဆ အသာဓာရဏဉာဏ်၊ စတုဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်၊ ဒသဗလဉာဏ် အစရှိသော ဉာဏ်တော်တည်းဟူသော အဆောက်အဦကိုသိသော ရှေးဉာဏ်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် အကြောင်းနိမိတ်ဟိတ်၊ သ(လ) ဗုဒ္ဓံ၏အရ မဖောက်မပြန်သယမ္ဘူဉာဏ်ဖြင့် မိမိအလိုလိုထိုးထွင်း၍ သိတော်မူခြင်းကိုသိသော နောက်ဉာဏ်သည် အကျိုးနိမိတ္တဝန်ဖိုလ်။ ဤသို့လျှင် အကြောင်း၊ နိမိတ်၊ ဟိတ်။ အကျိုးနိမိတ္တဝန်ဖိုလ်ဖြစ်သတည်း။

ပဏ္ဍာမဿ ကား အန္တရာယဝိသောဓနောဒိ အတ္ထတ္တာ၌ အကြောင်းဇနကသာမိဖြစ်သောသမ္ဘန်၊ အန္တရာယဝိသောဓနောဒိအတ္ထတ္တာကား အကျိုးဇည၊ သံ–ဖြစ်သော သမ္ဗန္ဓီ။ အဘယ်သို့ အကြောင်းဇနကသာမိ၊ အကျိုးဇည–သံဖြစ်သနည်းဟူမူကား ပဏ္ဍာမဿ၏အရ–ပဏ္ဍာမစေတနာ၏တဒင်္ဂပဟာနသတ္တိသည် အကြောင်းဇနကသာမိ၊ အန္တရာယ(လ) တ္ထတ္တာ၏အရ–အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း၊ ကျမ်းပြီးခြင်းစသောအကျိုးသည် အကျိုးဇည–သံ။ ဤသို့လျှင်အကြောင်းဇနကသာမိ၊ အကျိုးဇည–သံဖြစ်သတည်း။

အန္တရာယဝိသောဓနောဒိအတ္ထတ္တာကား အဘိဝါဒိယဌ် အကြောင်း နိမိတ်ဖြစ်သော ဟိတ်၊ အဘိဝါဒိယကား အကျိုးနိမိတ္တဝန်ဖြစ်သောဖိုလ်။ အဘယ်သို့ အကြောင်း၊ နိမိတ်၊ ဟိတ်၊ အကျိုးနိမိတ္တဝန်ဖြစ်သနည်းဟူမူကား အန္တရာယ(လ)တ္ထတ္တာ၏အရ–အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း ကျမ်းပြီးခြင်း စသော အကျိုးကိုသိသော ရှေးဉာဏ်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် အကြောင်းနိမိတ်၊ ဟိတ်။ အဘိဝါဒိယ၏အရ–ပဏာမစေတနာကိုသိသော နောက်ဉာဏ်သည် အကျိုးနိမိတ္တဝန်ဖိုလ်။ ဤသို့လျှင် အကြောင်း၊ နိမိတ်၊ ဟိတ်။ အကျိုးနိမိတ္တဝန်ဖိုလ်ဖြစ်သတည်း။

စသဒ္ဒါကား အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၏ အဆက်ဆက်သောစာသင်သားတို့၏ အသိဉာဏ်ကို လွန်ကဲစွာရင့်စေခြင်း၊ ပွားစေခြင်းအကျိုးကို ဆည်းသော သမုစ္စယတ္ထ ဇောတကနိပါတ်ပုဒ်တည်း။ ဂန္ထသကား ပရံပရ သောတုဇန ဉာဏပရိပါစကဝမုနတ္တာဌ် အကြောင်းကာရဏဖြစ်သော သမ္ဗန်၊ပရံပရသောတုဇနဉာဏပရိပါစကဝမုနတ္တာကား အကျိုးအာနိသံသ ဖြစ်သော သမ္ဗန္ဓိ။ ။အဘယ်သို့အကြောင်းကာရဏ၊ အကျိုးအာနိသံသ ဖြစ်သနည်းဟူမူကား ဂန္ထသ၏အရ–အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၏ ပက တူပနိဿယသတ္တိသည် အကြောင်းကာရဏ၊ ပရံပရ(လ)နတ္တာ၏အရ အဆက်ဆက်သောစာသင်သားတို့၏ အသိဉာဏ်ကို လွန်ကဲစွာရင့်စေခြင်း၊ ပွားစေခြင်းအကျိုးသည် အကျိုးအာနိသံသ။ ဤသို့လျှင် အကြောင်း ကာရဏ၊ အကျိုးအာနိသံသဖြစ်သတည်း။

ပရံပရ သောတုဇန ဉာဏပရိပါစကဝဍနတ္တာကား ဘာသိဿံဌ် အကြောင်း၊ နိမိတ်ဖြစ်သော–ဟိတ်၊ ဘာသိဿံကား အကျိုးနိမိတ္တဝန် ဖြစ်သောဖိုလ်။ ။အဘယ်သို့ အကြောင်း၊ နိမိတ်၊ ဟိတ်၊ အကျိုးနိမိတ္တ ဝန်ဖြစ်သနည်းဟူမူကား ပရံပရ(လ)နတ္တာ–၏အရ အဆက်ဆက်သော စာသင်သားတို့၏ အသိဉာဏ် လွန်ကဲစွာရင့်ခြင်း၊ ပွားခြင်းကိုသိသော ရှေးဉာဏ်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိ။ အကြောင်း၊ နိမိတ်၊ ဘာသိဿံ၏ အရ ကျမ်းပြီး၊ သတိဝီရိယဉာဏ်ကိုသိသော နောက်ဉာဏ်သည် အကျိုး–

နိမိတ္တဝန်–ဖိုလ်။ ဤသို့လျှင် အကြောင်း၊ နိမိတ်၊ ဟိတ်။ အကျိုးနိမိတ္တဝန်ဖိုလ်ဖြစ်သတည်း။

စသဒ္ဒါကား ပဏ္ဏာမ–ဓောစေတနာ၏ အန္တ ရာယ်ပျောက်ခြင်း–ကျမ်းပြီးခြင်းစသောအကျိုးကိုဆည်းသော သမုစ္စယတ္ထ–ဓောတကနိပါတ်ပုဒ်တည်း။ ။ဟေတုသမ္ဗန္ဓ်ဉ်စာစပ်။

ဥပမာဟေတုသမ္ဗန္ဓ်ဉ်လည်း ရှေးအတူ၊ အသီးအသီးသမ္ဗန်သုံးပါးလုံးကို တစ်ပေါင်းတည်းစပ်လေ။

ဤသို့ ဝစနတ္ထအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကြိယာကာရကသမ္ဗန်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အထူးထူးအပြားပြား ခွဲခြားဝေဖန်၍ဖွင့်ခြင်းသည်လျှင် ဂါထာအဖွင့်ခြောက်ပါးတို့တွင် ပဒ္ဒသော ဝိဂ္ဂဟော ပဒဝိဂ္ဂဟော–ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ ပဒဝိဂ္ဂဟသံဝဏ္ဏနာမည်၏ဟူလိုသော်။ ။ပဒဿ၊ ပုဒ်ကို၊ ဝိဂ္ဂဟော၊ ဝိဂြိုဟ်ပြုခြင်းတည်း။ ပဒဝိဂ္ဂဟော၊ ပုဒ်ကို ဝိဂြိုဟ်ပြုခြင်း။

(၅) စောဒနာသံဝဏ္ဏနာ

စောဒနာသံဝဏ္ဏနာ–ဟူသော်ကား၊

အရှင်အနုရုဒ္ဓါဆရာ၊ ဆရာကား သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ မတုလံ အစရှိသော ဤဂါထာကို အဘယ်အလိုငှာဆိုသနည်း။ ကောင်းသောအလိုရှိသော–အိုတပည့်၊ အဘိဓမ္မာသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းကို ပြုအံ့သောငှာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံ အစရှိသော– ဤဂါထာကို ဆိုသတည်း။

အရှင်အနုရုဒ္ဓါဆရာ၊ ဆရာကား အဘိဓမ္မာသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းကိုပြုအံ့သောငှာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံ အစရှိသော–ဤဂါထာကိုဆိုသော ဟူ၍ဆို၏။ အကယ်၍ ထိုသို့ဆိုချေသော် တတ္ထ ဝုတ္တာ ဘိဓမ္မာ–အစရှိသောပါဌ်တို့သည်သာ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းမဟုတ်၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံအစရှိသော ဤဂါထာသည် အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းဟုတ်၏ဟူသော အနက်ရောက်၏။ ထိုသို့တစ်မူကား တတ္ထ ဝုတ္တာ ဘိဓမ္မတ္ထာ အစရှိသောပါဌ်သည်သာ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းဟုတ်၏။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံ အစရှိသော

ဤဂါထာသည်ကား အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းမဟုတ်။ မဟုတ်ဖြစ်သော ကြောင့် အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းကိုပြုအံ့သောငှာ တတ္ထဝုတ္တာဘိဓမ္မတ္ထာ အစရှိသောပါဠ်တို့ကိုဆိုသော ဟူ၍ကား ဆိုတန်၏။ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ် ကျမ်းကိုပြုအံ့သောငှာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံ အစရှိသော–ဤဂါထာကိုဆိုသော ဟူ၍ မဆိုတန်၊ မဆိုတန်ဘဲလျက်ဆိုချေသော် ပဋိညာတဗ္ဗ၊ ပဋိညာကရဏ၊ ယထာဝါဒီ၊ တထာကာရီ၊ ယထာကာရီ၊ တထာဝါဒီ ဆန်သော ဒေါသ ရောက်၏ ဟူလိုသော်။

ဤသို့ ပုဒ်ကို အပြစ်တင်သဖြင့် ဖွင့်ခြင်းသည်လျှင် ဂါထာအဖွင့် ခြောက်ပါးတို့တွင်၊ “ပရဿ ဒေါသံ စောဒေတိအာရောပေတိဧတာယာတိ စောဒနာ”ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ စောဒနာ သံဝဏ္ဏနာ မည်၏ ဟူလိုသော်။

ဧတာယပုစ္ဆာယ=ထိုအမေးဖြင့်၊ ပရဿ=သူတစ်ပါးအား၊ ဒေါသံ= အပြစ်ကို၊ စောဒေတိအာရောပေတိ=တင်တတ်၏။ ဣတိတသ္မာ=ထိုသို့ သူတစ်ပါးအား အပြစ်တင်ကြောင်းဖြစ်သော သတ္တိကြောင့်၊ သာပုစ္ဆာ= ထိုအမေးသည်။ စောဒနာ=စောဒနာမည်၏။

ဆရာမြတ်တို့၏ နည်းဥပဒေသ–ဝါစနာမဂ္ဂကို အလေ့အကျက်မပြု သည်ဖြစ်၍ စောဒနာ–ပရိဟာရ်ဆရာတို့၏ အာဘောဂကို မကျသော– စာသင်သားတို့အား အနုသန္ဓေကျမ်းရိုးကျမ်းတက်ကို အထပ်ထပ်ဆို သကဲ့သို့ ထင်တတ်၏။

ဌပနာတစ်ချက်၊ အနုလောမပါပနာ၊ ပဋိလောမပါပနာအားဖြင့် ပါပနာနှစ်ချက်။ ။အနုလောမရောပနာ၊ ပဋိလောမပါပနာအားဖြင့် ရောပနာ နှစ်ချက်။ ဤသို့အနုလောမပဥ္စက–ကထာဝတ္ထုပါဠိတော်နည်းနှင့် လျောက် ပတ်စွာ စကားဆိုတန်၊ မဆိုတန် ပြေလည်အောင် စီရင်သောကျမ်းရိုး ဖြစ်သောကြောင့် တစ်စုံတစ်ခုသော အထပ်ထပ် မရှိသလျှင်ကတည်း။

ဤကျမ်းရိုး၌ ဆရာကား(လ)ဟူ၍ဆို၏–ဟူသော စကားသည် အပြစ်တင်လို၍၊ ရှေးပရိဟာရဆရာဆိုပြီးသော စကားကိုထားသောကြောင့် ‘ဌပနာ’မည်၏။

အကယ်၍(လ)ရောက်၏ဟူသောစကားသည် တိုက်ရိုက်အားဖြင့် ရောက်သော စကားကျကိုပြသောကြောင့်၊ 'အနုလောမပါပနာ'မည်၏။

ထိုသို့တစ်မူကား(လ)မဟုတ်ဟူသောစကားသည် ပြဋ္ဌာန်းသော အားဖြင့် စကားရောက်ကို ပြသောကြောင့် 'ပဋိလောမပါပနာ'မည်၏။

မဟုတ်ဖြစ်သောကြောင့်(လ)ဆိုတန်၏–ဟူသောစကားသည် အနုလောမအားဖြင့် အပြစ်တင်သောကြောင့် 'အနုလောမရောပနာ' မည်၏။

အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ်(လ)မဆိုတန်–ဟူသော စကားသည် ပဋိလောမ အားဖြင့် တင်သောကြောင့် 'ပဋိလောမရောပနာ'မည်၏။

ဤနည်းအတူ တစ်ပါးသော အလားတူသော အရာတို့၌လည်း မှတ်၊ ဆင်ခြင်လေ။

(၆) ပရိဟာရသံဝဏ္ဏနာ

ပရိဟာရသံဝဏ္ဏနာဟူသော်ကား။

ကောင်းသော၊ ရှင်လန်းသော၊ မျက်နှာရှိသော အို စောဒကဆရာ၊ သင် စောဒကဆရာဆိုတိုင်း တတ္ထဝုတ္တာဘိဓမ္မတ္ထာအစရှိသောပါဌ်တို့သည် သာ အဘိဓမ္မာသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း ဟုတ်သည်ဖြစ်၍ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံ အစရှိသော ဤဂါထာသည်ကား အဘိဓမ္မာသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းမဟုတ်သည် မှန်ပေ၏။ ထိုသို့ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံ အစရှိသော ဤဂါထာသည် အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းမဟုတ်သည် မှန်လျက်၊ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း ကို ပြုအံ့သောငှာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံ အစရှိသော ဤဂါထာကိုဆိုသောဟူ၍ ငါတို့ဆိုသည်ကား ခပ်သိမ်းသော ကျမ်းပြုဆရာတို့၏ဖွယ်ရာသဘောသည် ကျမ်းမပြုမီရှေးအဖို့၌ အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း၊ ကျမ်းပြီးခြင်းအကျိုးရှိသော ပဏာမကိုပြုကုန်ဦးမြဲ။ ငါတို့သည်လည်း ကျမ်းပြုဆရာလည်းကောင်း ဖြစ်၍ ကျမ်းမပြုမီ ရှေးအဖို့၌ အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း၊ ကျမ်းပြီးခြင်း အကျိုးရှိသော ပဏာမကိုပြုအံ့သောငှာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံ အစရှိသော ဤဂါထာကိုဆိုသတည်း။

ထိုပါဌ်တို့တွင် ဖြေလိုရင်းပါဌ်ကား အဘိဝါဒီယ–ဟူသည်တည်း။ ထိုပါဌ်၏အဓိပ္ပါယ်ကား ငါအနုရုဒ္ဓါဆရာသည် အထူးသဖြင့် ရှိသေစွာ ရှိခိုး၏ဟူလိုသော်။

ထိုသို့ကောင်းသော၊ ရှင်လန်းသော၊ မျက်နှာရှိသော သင် စောဒက ဆရာဆိုတိုင်း တတ္ထ ဝုတ္တာ ဘိဓမ္မတ္ထာ–အစရှိသောပါဌ်၊ ဤပါဌ်တို့သည် သာ အဘိဓမ္မတ္ထသဂြိုဟ်ကျမ်းမဟုတ်၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံ အစရှိသော ဤဂါထာသည်လည်း အဘိဓမ္မတ္ထသဂြိုဟ်ကျမ်း မဟုတ်သောကြောင့် ဆိုသည်မဟုတ်၊ မဟုတ်သောကြောင့် ပဋိညာတဗ္ဗ၊ ပဋိညာကရဏ၊ ယထာဝါဒီ၊ တထာကာရီ၊ ယထာကာရီ၊ တထာဝါဒီ၊ ဆန့်ကျင်သောဒေါသ မရောက်ဆိုတန်၏ဟူလိုသော်။

ဤသို့တင်သောအပြစ်ကိုဖြေသောအားဖြင့် ဖွင့်ခြင်းသည်လျှင် ဂါထာ အဖွင့်ခြောက်ပါးတို့တွင် "ပရေဟိ အာရောပိတံ ဒေါသံ ပရိဟရတိ အပနေတိ ဧတေနာတိ ပရိဟာရော"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ ပရိဟာရ သံဝဏ္ဏနာမည်၏ဟူလိုသော်။

ဧတေနဝိသဇ္ဇနဇာတေန=ထိုအဖြေဖြင့်၊ ပရေဟိ=သူတစ်ပါးတို့သည်၊ အာရောပိတံ=တင်အပ်သော၊ ဒေါသံ=အပြစ်ကို၊ ပရိဟရတိအပနေတိ=ပယ် တတ်၏၊ ဣတိတသ္မာ=ထိုသို့ သူတစ်ပါးတို့သည် တင်အပ်သောအပြစ်ကို ပယ်ကြောင်းဖြစ်သောသတ္တိကြောင့်၊ သောဝိသဇ္ဇနဇာတော=ထိုအဖြေသည်၊ ပရိဟာရော=ပရိဟာရမည်၏။

အရှင်အနုရုဒ္ဓါဆရာ၊ ဆရာကား အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း၊ ကျမ်းပြီး ခြင်း အကျိုးရှိသော ပဏ္ဏာမကို ပြုအံ့သောငှာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံ အစရှိသော ဤဂါထာကို ဆိုသောဟူ၍ဆို၏။ အကယ်၍ ထိုသို့ဆိုချေသော် အဘိဝါဒီယ–ဟူ၍ ဆိုကလျှင် အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း၊ ကျမ်းပြီးခြင်း အကျိုးရှိသောပဏ္ဏာမကို ပြုခြင်းကိစ္စသည် မပြီးကောင်းသေး–ဟူသော အနက်သည် ရောက်၏။ ထိုသို့ တစ်မူကား အဘိဝါဒီယ–ဟူ၍ဆိုကလျှင် အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း၊ ကျမ်းပြီးခြင်း အကျိုးရှိသော ပဏ္ဏာမကို ပြုခြင်း

ကိစ္စသည် ပြီးကောင်း၏။ ပြီးကောင်းသည် ဖြစ်သောကြောင့် အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း၊ ကျမ်းပြီးခြင်း အကျိုးရှိသောပဏ္ဏာမကို ပြုအံ့သောငှာ အဘိဝါဒိယ–ဟူသော ပါဌ်ကိုဆိုသောဟူ၍ကား ဆိုတန်၏။ အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း၊ ကျမ်းပြီးခြင်း အကျိုးရှိသော ပဏ္ဏာမကို ပြုအံ့သောငှာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ မတုလံ–အစရှိသော ဤပါဌ်တို့ကိုဆိုသော ဟူ၍ မဆိုတန်ဆိုချေသော် ပုနရုတ္တိနိရတ္ထက ဒေါသရောက်၏ ဟူလိုသော်။

ထိုသို့ သင် စောဒကဆရာဆိုတိုင်း အဘိဝါဒိယ–ဟူ၍ဆိုကလျှင် အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း၊ ကျမ်းပြီးခြင်း အကျိုးရှိသော ပဏ္ဏာမကိစ္စကို ပြုခြင်းကိစ္စသည် ပြီးကောင်းပြီးလျက် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံ–အစရှိသော ပါဌ်တို့ကို ဆိုသည်ကား အကြင်မြတ်စွာဘုရားအား ရှိခိုးခြင်းငှာအလိုရှိ၏။ ထိုသို့ ရှိခိုးအပ်သော ပဏ္ဏာမိတဗ္ဗ–ဘုရားရှင်ကို ပြအံ့သောငှာဆိုသတည်း။ ထိုပါဌ်တို့တွင် ဖြေလိုရင်းပါဌ်ကား သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ–ဟူသည်တည်း။ ထိုပါဌ်၏ အဓိပ္ပါယ်ကား မဖောက်မပြန် သယမ္ဘူဉာဏ်ဖြင့် သစ္စာလေးပါးတရားတို့ကို မိမိအလိုလိုသာ သိတော်မူသော ဘုရားရှင်ကို ငါ ရှိခိုး၏–ဟူလိုသော်။

ထိုသို့ သင် စောဒကဆရာဆိုတိုင်း အဘိဝါဒိယ–ဟူ၍ဆိုကလျှင် အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း၊ ကျမ်းပြီးခြင်း အကျိုးရှိသောပဏ္ဏာမကိုပြုခြင်းကိစ္စ မပြီးကောင်းသေးသောကြောင့် ဆိုသည်မဟုတ်၊ မဟုတ်ဖြစ်သောကြောင့် ပုနရုတ္တိနိရတ္ထကဒေါသမရောက်–ဆိုတန်၏ ဟူလိုသော်။

အရှင်အနုရုဒ္ဓါဆရာ၊ ဆရာကား အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း၊ ကျမ်းပြီးခြင်းအကျိုးရှိသော–ပဏ္ဏာမ၊ ပဏ္ဏာမိတဗ္ဗကို ပြုအံ့သောငှာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ မတုလံ=အစရှိသော ပါဌ်တို့ကိုဆိုသောဟူ၍ဆို၏။ အကယ်၍ ထိုသို့ဆိုချေသော် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ၊ အဘိဝါဒိယ=ဟူ၍ဆိုကလျှင် အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း၊ ကျမ်းပြီးခြင်းအကျိုးရှိသော ပဏ္ဏာမ၊ ပဏ္ဏာမိတဗ္ဗကို ပြုခြင်းကိစ္စသည် မပြီးကောင်းဟူသောအနက်သည်ရောက်၏။ ထိုသို့တစ်မူကား သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ၊ အဘိဝါဒိယ=ဟူ၍ဆိုကလျှင် အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း၊ ကျမ်းပြီးခြင်း အကျိုးရှိသော ပဏ္ဏာမ၊ ပဏ္ဏာမိတဗ္ဗကိုပြုခြင်းကိစ္စသည် ပြီးကောင်း၏၊

ပြီးကောင်းသည် ဖြစ်သောကြောင့် အန္တရာယ်(လ)ပဏာမ၊ ပဏာမိတဗ္ဗကိုပြအံ့သောငှာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ၊ အဘိဝါဒိယ=ဟူသောပါဠ်တို့ကို ဆိုသောဟူ၍ကား ဆိုတန်၏။ အန္တရာယ်(လ)ပဏာမ၊ ပဏာမိတဗ္ဗကို ပြအံ့သောငှာ အတုလံ၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ-အစရှိသော ပါဠ်တို့ကိုဆိုသောဟူ၍ မဆိုတန်။ ဆိုချေသော် တင်တိုင်းသော ပုနရုတ္တိနိရတ္ထကဒေါသ ရောက်၏ဟူလိုသော်။

ထိုသို့ သင်စောဒကဆိုတိုင်း သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ၊ အဘိဝါဒိယ=ဟူ၍ ဆိုကလျှင် အန္တရာယ်(လ)ပဏာမ၊ ပဏာမိတဗ္ဗကို ပြခြင်းကိစ္စသည် ပြီးကောင်းပြီးလျက် ဤအတုလံ၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ-အစရှိသော ပါဠ်တို့ကိုဆိုသည်ကား အကယ်၍ အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း၊ ကျမ်းပြီးခြင်း အကျိုးကိုသာအလိုရှိသည်ဖြစ်အံ့။ အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း၊ ကျမ်းပြီးခြင်း အကျိုးလည်းကောင်း ရှိသော ကာယပဏာမ၊ မနောပဏာမတို့ကိုသာ ပြုတန်၏။ ဂန္ထဂရုဖြစ်စေခြင်းငှာ ဝစီပဏာမကို မပြုတန်၊ ဂန္ထဂရုဖြစ်လျက် ဝစီပဏာမကို ပြုခြင်း၏အကြောင်း၊ ပဏာမပဟေတုဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား၏ သာတိသယဘောဂုဏ်ကို ပြအံ့သောငှာ ဆိုသတည်း။ ထိုပါဠ်တို့တွင် ဖြေလိုရင်းပါဠ်ကား အတုလံ-ဟူသည်တည်း။

ထိုပါဠ်၏အဓိပ္ပါယ်ကား၊ ငါရှိခိုးအပ်သော မြတ်စွာဘုရားသည် ဘုံသုံးပါးတွင် တုမမြင်၍၊ ပြိုင်ဘက်ကင်းမြောက်၊ တစ်ယောက်သာ ဖြစ်သော ကျေးဇူးဂုဏ်တော်အပေါင်းနှင့် ပြည့်စုံတော်မူ၏ ဟူလိုသော်။

ထိုသို့ သင်စောဒကဆရာဆိုတိုင်း သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ၊ အဘိဝါဒိယ-ဟူ၍ဆိုကလျှင် အန္တရာယ်(လ)ပဏာမ၊ ပဏာမိတဗ္ဗကို ပြခြင်းကိစ္စသည် မပြီးကောင်းသေးသောကြောင့် ဆိုသည်မဟုတ်၊ မဟုတ်ဖြစ်သောကြောင့် တင်တိုင်းသော ပုနရုတ္တိနိရတ္ထကဒေါသ-မရောက်ဆိုတန်ရာ၏ဟူလိုသော်။

အရှင်အနုရုဒ္ဓါဆရာ၊ ဆရာကား၊ ပဏာမပဟေတုဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား၏ သာတိသယဘောဂုဏ်ကို ပြအံ့သောငှာ အတုလံ=ဟူသော ပါဠ်ကို မိန့်ဆိုသောဟူ၍ဆို၏။ ပဏာမပဟေတုဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား၏

သာတိဿယဘောဂုဏ်ကို ပြသော် အဘယ်အကျိုးရှိသနည်း။ မပြသော် အဘယ်အပြစ် ရှိသနည်းဟူမူကား။

အကယ်၍ ပဏာမဟောတုဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား၏ သာတိဿယ ဘောဂုဏ်ကိုမပြသည်ရှိသော် ပဏာမဟောတုဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား၏ သာတိဿယဘောဂုဏ်ကို သောတုဇနတို့သည် မသိရာ၊ မသိသည်ရှိသော် ဂုဏ်ရှိသောသူသည်သာ–ငါတို့ရှိခိုးခြင်းကို ခံထိုက်၏။ ဂုဏ်ရှိသောသူ၌ ငါတို့ရှိခိုးခြင်းသည်သာ၊ ငါတို့အလိုရှိအပ်သောအကျိုးကိုသာ ပြီးစေနိုင်၏ ဟု သိလေပြီးသော သောတုဇနတို့အား ဂုဏောအာဓာရ–ဇနကဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား၌ ပသာဒ မဖြစ်ရာ။

ဂုဏောအာဓာရ–ဇနကဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား၌ ပသာဒ မဖြစ်သော်၊ ဂုဏ်အာဓာရ်ဇည သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ–ဖြစ်သော ပါဠိဓမ္မ၊ အဋ္ဌကထာဓမ္မ၌ ပသာဒ–မဖြစ်ရာ။

ပါဠိအဋ္ဌကထာ၌ ပသာဒမဖြစ်သော ပါဠိဓမ္မ၊ အဋ္ဌကထာဓမ္မ၏ မှတ်ကြောင်း သံဝဏ္ဏနာဖြစ်သော အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၌ ပသာဒ မဖြစ်ရာ။

အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၌ ပသာဒမဖြစ်သော အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ် ကျမ်း၌ ပသာဒ မဖြစ်ရာ။

အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၌ ပသာဒမဖြစ်သော အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ် ကျမ်းကို ရိုသေစွာ မသင်ရာ။

အဘိ(လ)မသင်သော် အဘိ(လ)ကျမ်း၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို မှန်ကန်စွာ–မသိရာ။

အဘိ(လ)ကို မှန်ကန်စွာမသိသော် အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းဖြင့် ဆုံးဖြတ်အပ်သော ပါဠိဓမ္မ၊ အဋ္ဌကထာဓမ္မတို့၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို မှန်ကန်စွာ–မသိရာ။

ပါဠိ(လ)အဓိပ္ပါယ်ကို မှန်ကန်စွာမသိသော် ပဋိပတ္တိနည်းကို မသိရာ။

ပဋိပတ္တိနည်းကို မသိသော် အကျင့်ချွတ်ယွင်းရာ၏။

အကျင့်ချွတ်ယွင်းသည်ရှိသော် ငါသည်ကား မြတ်စွာဘုရားခွင့်ပြုတော်မူသည်ကို မကျင့်မိ၊ ဖြစ်တော်မူသည်ကိုသာ ကျင့်မိ၏ဟုဆင်ခြင်သော ပုဂ္ဂိုလ်အား နှလုံးမသာယာခြင်း ဝိပ္ပဋိသာရီဖြစ်လေရာ၏။

နှလုံးမသာယာခြင်း၊ ဝိပ္ပဋိသာရီဖြစ်သည်ရှိသော် အားနည်းသော ဝမ်းမြောက်ခြင်း ပါမောဇ္ဇ မဖြစ်ရာ။

အားနည်းသော ဝမ်းမြောက်ခြင်း ပါမောဇ္ဇ မဖြစ်သည်ရှိသော် အားကြီးသော ဝမ်းမြောက်ခြင်း ပီတိမဖြစ်ရာ။

အားကြီးသော ဝမ်းမြောက်ခြင်း ပီတိမဖြစ်သည်ရှိသော် ကိုယ်စိတ်၏ ငြိမ်းခြင်း ပဿဒ္ဓိ မဖြစ်ရာ။

ကိုယ်စိတ်၏ ငြိမ်းခြင်း ပဿဒ္ဓိ မဖြစ်သည်ရှိသော် ကိုယ်စိတ်ချမ်းသာခြင်း သုခ မဖြစ်ရာ။

ကိုယ်စိတ်ချမ်းသာခြင်း သုခ မဖြစ်သည်ရှိသော် စိတ်၏တည်ကြည်ခြင်း သမာဓိ မဖြစ်ရာ။

စိတ်၏တည်ကြည်ခြင်း သမာဓိ မဖြစ်သည်ရှိသော် ဟုတ်မှန်စွာသိခြင်း ယထာဘူတဉာဏ် မဖြစ်ရာ။

ဟုတ်မှန်စွာသိခြင်း ယထာဘူတဉာဏ်မဖြစ်သည်ရှိသော် သဂ္ဂမောက္ခနတ်ရွာနိဗ္ဗာန်အကျိုးနှစ်ပါးကို မရမူ၍၊ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲတည်းဟူသော ကြီးစွာသော ရေအယဉ်၌ နစ်မွန်းမျောပါး၊ ရှိရှားပင်ပန်းလေရာ၏။

ထိုသို့ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲတည်းဟူသော ကြီးစွာသော ရေအယဉ်၌ နစ်မွန်းမျောပါး၊ ရှိရှားပင်ပန်းလတ့်သော သတ္တဝါအပေါင်းကို အာရုံပြု၍၊ အရှင်အနုရုဒ္ဓါဆရာ၏ ကရုဏာဖြစ်သည်ကား–အကြောင်း၊ ပဏ္ဏာမဟေတုဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား၏ သာတိသယဘောဂုဏ်ကိုပြသည်ကား အကျိုး၊ သာတိသယဘောဂုဏ်ကို ပြသည်ကား အကြောင်း၊ သာတိသယဘောဂုဏ်ကို သောတုဇနတို့ သိသည်ကား အကျိုး၊ သာတိသယ၊ (လ)သိသည်ကား အကြောင်း။

ဂုဏ်ရှိသောသူသည်သာ ငါတို့၏ ရှိခိုးခြင်းကိုခံထိုက်၏။ ဂုဏ်ရှိသောသူ၌ ငါတို့ရှိခိုးခြင်းသည်သာ ငါတို့အလိုရှိအပ်သောအကျိုးကို ပြီးစေနိုင်၏

ဟု သိလေပြီးသော သောတုဇနေတို့အား ဂုဏအာစာရဇနကဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား၌ ပသာဒဖြစ်သည်ကား–အကျိုး။ ဂုဏအာစာရ ဇနက ဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား၌ ပသာဒဖြစ်သည်ကားအကြောင်း။

ဂုဏ်၊ အာစာရ်၊ ဇည၊ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗဖြစ်သော ပါဠိအဋ္ဌကထာဓမ္မ၌၊ ပသာဒဖြစ်သည်ကား အကျိုး။ ဂုဏ်၊ အာ(လ)ပသာဒဖြစ်သည်ကား– အကြောင်း။

ပါဠိအဋ္ဌကထာဓမ္မ၏မှတ်ကြောင်း သံဝဏ္ဏနာဖြစ်သော အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၌ ပသာဒဖြစ်သည်ကား–အကျိုး။ ပါဠိဓမ္မ(လ)ပသာဒ ဖြစ်သည်ကား–အကြောင်း။

အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းကို ရိုသေစွာသင်သည်ကား–အကျိုး။ အဘိ (လ)သင်သည်ကား–အကြောင်း။

အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းဖြင့် ဆုံးဖြတ်အပ်သော ပါဠိအဋ္ဌကထာဓမ္မ တို့၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို မှန်ကန်စွာသိသည်ကား–အကျိုး။ အဘိ(လ) သိသည်ကား–အကြောင်း။

ပဋိပတ္တိနည်းကို သိသည်ကား အကျိုး၊ ပဋိ(လ)သိသည်ကား– အကြောင်း။

သိတိုင်းကျင့်သည်ကား–အကြောင်း။ ငါသည်ကား မြတ်စွာဘုရား ခွင့်ပြုတော်မူသည်ကိုသာ ကျင့်မိ၏။ မြစ်တော်မူသည်ကို မကျင့်မိဟု ဆင်ခြင် သောပုဂ္ဂိုလ်အား နှလုံးသာယာခြင်း အဝိပ္ပဋိသာရီ ဖြစ်သည်ကား– အကျိုး။

နှလုံး(လ)ရီဖြစ်သည်ကား–အကြောင်း၊ အားနည်းသော ဝမ်းမြောက် ခြင်း ပါမောဇ္ဇ ဖြစ်သည်ကား–အကျိုး။

အားနည်း(လ)ဇ္ဇ–ဖြစ်သည်ကား–အကြောင်း။ အားကြီးသော ဝမ်းမြောက်ခြင်း ပီတိ ဖြစ်သည်ကား–အကျိုး။

အားကြီး(လ)တိဖြစ်သည်ကား–အကြောင်း။ ကိုယ်စိတ်၏ ငြိမ်သက် ခြင်း ပဿဒ္ဓိဖြစ်သည်ကား–အကျိုး။

ကိုယ်စိတ်(လ)ဒွိ-ဖြစ်သည်ကား-အကြောင်း။ ကိုယ်စိတ်၏ ချမ်းသာခြင်း သုခ ဖြစ်သည်ကား-အကျိုး။

ကိုယ်စိတ်၏(လ)ခဖြစ်သည်ကား-အကြောင်း။ စိတ်၏တည်ကြည်ခြင်း သမာဓိဖြစ်သည်ကား-အကျိုး။

စိတ်၏(လ)ဓိဖြစ်သည်ကား-အကြောင်း။ ဟုတ်မှန်စွာ သိခြင်း ယထာဘူတဉာဏ်ဖြစ်သည်ကား-အကျိုး။

ဟုတ်မှန်(လ)ဉာဏ်ဖြစ်သည်ကား-အကြောင်း။ သဂ္ဂမောက္ခ နတ်ရွာ နိဗ္ဗာန်ကိုရသည်ကား-အကျိုး။

ဤသို့ များစွာသောအကျိုးရှိသောကြောင့် ပဏ္ဏာမဟောတုဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား၏ သာတိသယဘောဂုဏ်ကိုပြ၏ဟူလိုသော်။

အရှင်အနုရုဒ္ဓါဆရာ၊ ဆရာကား၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံဟူသော နှစ်ပုဒ်တို့ဖြင့်သော သဗ္ဗညုတမြတ်စွာဘုရား၏ အမည်တော်ဂုဏ်တော်ကိုဆို၏။ အကယ်၍ ထိုသို့ဆိုချေသော်။

အသင်္ချေယျာနိ နာမာနိ၊ သဂုဏေန မဟေသိနော။

ဂုဏေန နာမံ ဥဒ္ဓရေယျ၊ အပိနာမ ယံ သဟဿတော။

ဟူ၍လည်းကောင်း။

ဗုဒ္ဓါပိဗုဒ္ဓဿ ဘဏေယျဝဏ္ဏံ၊

ကပ္ပံပိစေ အည မဘာသမာနော။။

ခိယေထ ကပ္ပေါ စိရံ ဒီဃ မန္တရေ၊

ဝဏ္ဏော နခိယေထ တထာဂတဿ ဟူ၍လည်းကောင်း။

ကျမ်းလာသောကြောင့် သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရား၏ အမည်တော်ဂုဏ်တော်ကို များစွာ မဆိုကောင်းဟူသော အနက်သည် ရောက်၏။ ထိုသို့ တမူကား များစွာဆိုကောင်း၏။ ဆိုကောင်းသည် ဖြစ်သောကြောင့် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ အတုလံ-ဟူသော နှစ်ပုဒ်တို့ဖြင့်သော သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရား၏ အမည်တော် ဂုဏ်တော်ကို မဆိုတန်-ဆိုချေသော် အဗျာပိတဒေါသ၊ နာမနာမီ၊ ဂုဏ်ဂုဏေ ဆန့်သောဒေါသရောက်၏ဟူလိုသော်။

ထိုသို့ သင် စာေဒကဆရာဆိုတိုင်း သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရား၏ အမည်တော်–ဂုဏ်တော်တို့သည် များသည်ဖြစ်လျက် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ အတုလ်–ဟူသော နှစ်ပုဒ်တို့ဖြင့်သာ–ငါဆိုသည်ကား၊ အဝိပရိတ၊ အစ္စန္တ၊ ဉာယ အနက်ကိုလည်းကောင်း၊ ဉာဏ၊ ဇာဂရ၊ ဝိကဿန၊ ဂမန–အနက်တို့ကို လည်းကောင်း၊ ဤသို့ ဆိုအပ်ပြီးသောအနက်တို့ကို ယထာက္ကမနည်းအားဖြင့် အသီးသီးဟောတတ်သော၊ ဝါစကသတ္တိရှိသော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ သဒ္ဒါ၊ သီလအစရှိသောဂုဏ်တို့ဖြင့် တူသောသူ–မရှိသည်ဖြစ်၍၊ ပြိုင်ဘက်ကင်းမြောက် တစ်ယောက်သာဖြစ်တော်မူသော သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရား၏ အဖြစ်ကို ဟောတတ်သော ဝါစကသတ္တိရှိသော သဒ္ဒါနှစ်ပါးတို့သည် ဒဿနတ္ထ၊ နေယျတ္ထ၊ ဥပစာရတ္ထတို့ဖြင့် ဟောအပ်သော သမ္ပဒါသည် ဟေတုသမ္ပဒါ၊ ဖလသမ္ပဒါ၊ သတ္တုပကာရသမ္ပဒါဟူ၍ အကျဉ်းအားဖြင့် သုံးပါးအပြားရှိ၏။

(၁) ဟေတုသမ္ပဒါ

ထိုသုံးပါးတို့တွင် မဟာကရုဏာ သမ္မာယောဂ ဗောဓိသမ္ဘာရ၊ သမ္ဘာရဏာ၊ ဤနှစ်ပါးသည် 'ဟေတုသမ္ပဒါ'မည်၏။

ထိုနှစ်ပါးကို သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲတည်းဟူသော ကြီးစွာသော ရေအယဉ်၌ နစ်မွန်းမျောပါး၊ ရှိရှားပင်ပန်းသော ဒုက္ခိတသတ္တဝါအပေါင်းကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်၊ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၏ အဓိဋ္ဌာန၊ မူလ၊ ပဋ္ဌာန–အကြောင်းရင်းဖြစ်သော သုမေဓာရှင်ရသေ့၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော မဟာကရုဏာတော်သည် 'မဟာကရုဏာသမာယောဂ'မည်၏။

သဗ္ဗညုတဉာဏ်၊ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်တည်းဟူသော မဟာဗောဓိ၏ နာတိဒူရ၊ နစ္စာသန္နကာရဏဖြစ်သော တစ်စုံတစ်ခုရေဖြင့်ပြည့်သောအိုးကို သွန်မှောက်ဘိသကဲ့သို့ အယုတ်–အလတ်–အမြတ်မရွေး၊ ပေးလှူခြင်းတည်းဟူသော သဒ္ဒါ၊ အလောဘ–ပညာပုဗ္ဗင်္ဂမ–ဖြစ်သော မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ်၊ ဓောစိတ္တုပ္ပါဒ်တော်၊ ပဥ္စသီလအစရှိသည်ကို ဆောက်တည်

ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ဟီရိဩတ္တပ္ပတရားနှစ်ပါးလျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိသော ဝီရိယစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ်–ဇောစိတ္တုပ္ပါဒ်တော်၊ ဥစ္စာ–သား–မယား–အင်္ဂါကြီးငယ်–အသက်ကို စွန့်ခြင်းတည်းဟူသော စွန့်ခြင်းကြီးငါးပါးတို့ကို စွန့်တော်မူခြင်းတည်းဟူသော အလောဘပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ်ဇော စိတ္တုပ္ပါဒ်တော်၊ ဤသို့ အစရှိသော မဟာကုသိုလ်ဇော စိတ္တုပ္ပါဒ်တော်အပေါင်းသည် 'ဟေ၀ိသမ္ဘာရာသမ္ဘာရဏ'မည်၏။

(၂) ဖလသမ္ပဒါ

ဖလသမ္ပဒါသည် ဉာဏသမ္ပဒါ၊ ပဟာနသမ္ပဒါ၊ အာနုဘာဝသမ္ပဒါ၊ ရူပကာယသမ္ပဒါ–ဟူ၍ လေးပါးအပြားရှိ၏။

ထိုလေးပါးတို့တွင် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်၏ နီးစွာသောအကြောင်းဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်တော်၊ ထိုအရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်လျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော ဒသဗလဉာဏ်၊ စတုဝေသာရဇ္ဇဉာဏ် အစရှိသော ဉာဏ်တော်အပေါင်းသည် 'ဉာဏသမ္ပဒါ'မည်၏။

ဝါသနာနှင့်တကွ ကိလေသာတို့ကိုစင်စစ်အားဖြင့် အဖန်ဖန်မဖြစ်စေခြင်းသဘောသို့ရောက်စေတော်မူသည်၏ အဖြစ်တည်းဟူသော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်တော်၏ သမုစ္ဆေဒပဟာနသတ္တိသည် 'ပဟာနသမ္ပဒါ'မည်၏။

အကြင်အကြင်အလိုရှိအပ်သော သတ္တလောက၏ အစီးအပွားကို ပြီးစေတော်မူခြင်း၌ အစိုးရတော်မူသည်၏ အဖြစ်သည် 'အာနုဘာဝသမ္ပဒါ' မည်၏။

ခပ်သိမ်းသော သတ္တလောက၏ မျက်စိတို့ကို အညစ်အကြေးကင်းသော ကြည်လင်စွာသောရေဖြင့် သွန်းဘိသကဲ့သို့ဖြစ်သော လက္ခဏာတော်ကြီး သုံးဆယ့်နှစ်ပါး၊ လက္ခဏာတော်ငယ်ရှစ်ဆယ်၊ ရောင်ခြည်ခြောက်သွယ်တို့ဖြင့် တင့်တယ်စွာ တန်ဆာဆင်အပ်သော ကိုယ်တော်၏ ပြည့်စုံတော်မူခြင်းသည် 'ရူပကာယသမ္ပဒါ'မည်၏။

(၃) သတ္တုပကာရသမ္ဗဒါ

သတ္တုပကာရသမ္ပဒါသည် အာသယ၊ ပယောဂအားဖြင့် နှစ်ပါးအပြား ရှိ၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် ဒေဝဒတ်အစရှိသော ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော သတ္တဝါတို့၌ပင်သော်လည်း အမြဲအကျိုးစီးပွားကို အလိုရှိတော်မူသည်၏ အဖြစ်တည်းဟူသော ဆန္ဒတော်သည်လည်းကောင်း၊ ကျွတ်ချိန်ကာလ ပညိန္ဒြေရင့်သည်ကာလသို့မရောက်ကုန်သေးသော သတ္တဝါတို့၏ ကျွတ်ချိန်ကာလ၊ ပညိန္ဒြေရင့်သည်ကာလသို့ရောက်အောင် ကြံဆောင်ငံ့လင့်တော်မူခြင်းဟုဆိုအပ်သော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်တော်သည်လည်းကောင်း 'အာသယ' မည်၏။

ဒေဝဒတ်အစရှိသော၊ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော၊ သတ္တဝါတို့မှ တစ်ပါးသော လောကုတ္တရာတရားအားလျော်စွာ ကျင့်ကုန်သောသတ္တဝါတို့အား လာဘ်ပူဇော်သက္ကာအစရှိသည်ကို ငဲ့ကွက်ခြင်းကင်းသော စိတ်ရှိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ–ဟု ရှုခြင်းတည်းဟူသော လက္ခဏာယာဉ်သုံးပါးကို အဦးပြုတော်မူသဖြင့် ခပ်သိမ်းသောဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ကြောင်းဖြစ်သော ဒေသနာဝစီဘေဒသဒ္ဒါကိုဖြစ်စေတတ်သော ဒေသနာဉာဏ်တော်သည် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် ဇောစိတ္တုပ္ပါဒ်တော်သည် 'ပယောဂ' မည်၏။

ထိုသမ္ပဒါတို့တွင် ဉာဏသမ္ပဒါ၊ ပဟာနသမ္ပဒါ–ဟူသော ဖလသမ္ပဒါ နှစ်ပါးတို့ကို သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ–ဟူသောပုဒ်ဖြင့် ငါအနုရုဒ္ဓါဆရာပြသည်ဖြစ်ဘိသော်။ အာနုဘာဝသမ္ပဒါ၊ ရူပကာယသမ္ပဒါ ဟူသော ဖလသမ္ပဒါနှစ်ပါး၊ အာသယပယောဂအားဖြင့်ပြားသော သတ္တုပကာရသမ္ပဒါ၊ ဤလေးပါးသော သမ္ပဒါတို့ကို အတုလံ–ဟူသောပုဒ်ဖြင့် ငါအနုရုဒ္ဓါဆရာပြသည် ဖြစ်ဘိသော်။

ထိုဖလသမ္ပဒါ၊ သတ္တုပကာရသမ္ပဒါတို့၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဟေတုသမ္ပဒါကိုကား သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံအတုလံ–ဟူသော နှစ်ပုဒ်တို့၏အစွမ်းအားဖြင့် . ငါအနုရုဒ္ဓါဆရာပြသည်ဖြစ်ဘိသော်။ ထိုသို့ဖြစ်သောကြောင့်

သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရား၏ အမည်တော်–ဂုဏ်တော်ကို သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံအတုလံ–ဟူသော နှစ်ပုဒ်တို့ဖြင့် ငါအနုရုဒ္ဓါဆရာဆိုသတည်း။ ထိုသို့ သင်္ဂဟဋီကာ ဆရာဆိုတိုင်း။

အသင်္ချေယျာနိ နာမာနိ၊ သဂုဏေန မဟေသိနော။
ဂုဏေန နာမံ ဥဒ္ဓရေယျ၊ အပိနာမ သဟဿတော။
ဟူ၍လည်းကောင်း။

ဗုဒ္ဓေါပိဗုဒ္ဓဿဘဏေယျဝဏ္ဏံ၊ ကပ္ပံ စေ အညံ မဘာသမာနော၊
ခီယေထကပ္ပေါစိရံဒီဃမန္တ ရေ၊ ဝဏ္ဏော နခီယေထ တထာဂတဿ။

ဟူ၍လည်းကောင်း။

ကျမ်းဂန်လာသည်ဖြစ်၍၊ သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရား၏ အမည်တော်–ဂုဏ်တော်ကို များစွာ မဆိုကောင်းသောကြောင့် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ မတုလံ–ဟူသောနှစ်ပုဒ်တို့ဖြင့်သာ ငါဆိုသည် မဟုတ်၊ မဟုတ်ဖြစ်သောကြောင့် အဗျာပိတဒေါသ၊ နာမ၊ နာမီ၊ ဂုဏ်၊ ဂုဏေဆန့်သော ဒေါသမရောက်–ဆိုတန်၏ ဟူလိုသော်။

အရှင်အနုရုဒ္ဓါဆရာ၊ ဆရာကား၊ ပဏာမ၊ ပဏာမိတဗ္ဗ၊ ပဏာမ ဟေတုကို ပြအံ့သောငှာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံ–အစရှိသောပါဌ်တို့ကို ဆိုသောဟူ၍ဆို၏။ အကယ်၍ ထိုသို့ဆိုချေသော် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံ အဘိဝါဒိယ–ဆိုကလျှင် ပဏာမ၊ ပဏာမိတဗ္ဗ၊ ပဏာမိဟေတုကိုပြခြင်း ကိစ္စသည် မပြီးကောင်းသေးဟူသောအနက်သည်ရောက်၏။ ထိုသို့တမူ ကား သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံ အဘိဝါဒိယ–ဟူ၍ ဆိုလျှင် ပဏာမ၊ ပဏာမိတဗ္ဗ၊ ပဏာမိဟေတုကို ပြခြင်းကိစ္စသည် ပြီးကောင်း၏။ ပြီးကောင်းသည် ဖြစ်သောကြောင့် ပဏာမ၊ ပဏာမိတဗ္ဗ၊ ပဏာမိဟေတုကိုပြခြင်းငှာ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ မတုလံ အဘိဝါဒိယ–ဟူသောပါဌ်ကိုဆိုသောဟူ၍ကား ဆိုတန် ၏။ ပဏာမ၊ ပဏာမိတဗ္ဗ၊ ပဏာမိဟေတုကိုပြခြင်းငှာ သဿဒ္ဓမ္မ ဂဏုတ္တမံ၊ ဘာသိဿံ–အစရှိသောပါဌ်တို့ကို ဆိုသောဟူ၍ မဆိုတန်၊ ဆိုချေသော် တင်တိုင်းသော ပုနရုတ္တိနိရတ္ထကဒေါသရောက်သေး၏ ဟူလိုသော်။

ထိုသို့ သင်စာဝေဒကဆိုတိုင်း သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံ အဘိဝါဒိယ–ဟူ၍ ဆိုခဲ့လျှင် ပဏ္ဏာမ၊ ပဏ္ဏာမိတဗ္ဗ၊ ပဏ္ဏာမိဟေတုကိုပြခြင်းကိစ္စသည် ပြီးကောင်းပြီးလျက်၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ၊ ဘာသိဿံ–အစရှိသောပါဌ်တို့ကို ဆိုသည်ကား တရားသံဃာတို့အားလည်း ရှိခိုးအံ့သောငှာဆိုသတည်း။

ထိုပါဌ်တို့တွင် ဖြေလိုရင်းပါဌ်ကား၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏံဟူသည်တည်း။

ထိုပါဌ်၏အဓိပ္ပါယ်သော်ကား၊ တရားသံဃာနှင့်တကွ ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားကို ငါရှိခိုး၏ဟူလိုသော်။

သပုတ္တော ထူလော–အစရှိသည်တို့၌ ဆူသောဂုဏ်တူမျှသောအားဖြင့် ဂုဏသမဝါယမမည်၏။ သပုတ္တော ဂေါမာ–အစရှိသည်တို့၌ နွားဒြဗ်ရှိခြင်းတူမျှသောအားဖြင့် ‘ဒဗ္ဗသမဝါယမ’ မည်၏။ သပုတ္တဒါရော အာဂတော–အစရှိသည်တို့၌ လာခြင်းကြိယာတူမျှသောအားဖြင့် ‘ကြိယာသမဝါယမ’မည်၏။

ဤသဟာဓမ္မဂဏံ၌လည်း မြတ်စွာဘုရား၏ လူနတ်တို့သည် ရှိခိုးအပ်သည်၏အဖြစ် တရားသံဃာတို့၏ လူနတ်တို့သည် ရှိခိုးအပ်သည်၏အဖြစ်တည်းဟူသော ရှိခိုးခြင်းကြိယာတူမျှသည်ဖြစ်၍ ကြိယာသမဝါယမအားဖြင့် တဂ္ဂုဏဖြစ်သော တရားသံဃာတို့အားလည်း ရှိခိုးရာရောက်၏ဟူလိုသော်။

ထိုသို့ဖြစ်သောကြောင့် သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ၊ ဘာသိဿံ–အစရှိသောပါဌ်တို့ကိုဆိုသတည်း။ ထိုသို့ သင်စာဝေဒကဆရာဆိုတိုင်း သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံ အဘိဝါဒိယ–ဟူ၍ ဆိုကလျှင် ပဏ္ဏာမ၊ ပဏ္ဏာမိတဗ္ဗ၊ ပဏ္ဏာမိဟေတုကို ပြခြင်းကိစ္စသည် မပြီးကောင်းသောကြောင့် ဆိုသည်မဟုတ်၊ မဟုတ်ဖြစ်သောကြောင့် တင်တိုင်းသော ပုနရုတ္တိနိရတ္ထကဒေါသရောက်ဆိုတန်၏ဟူလိုသော်။

အရှင်အနုရုဒ္ဓါဆရာ၊ ဆရာကား၊ ပဏ္ဏာမ၊ ပဏ္ဏာမိတဗ္ဗ၊ ပဏ္ဏာမဟေတု၊ ဓမ္မသံဃပဏ္ဏာမကို ပြအံ့သောငှာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ မတုလံ–အစရှိသောပါဌ်တို့ကို ဆိုသောဟူ၍ဆို၏။ အကယ်၍ ထိုသို့ဆိုချေသော်

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ မတုလံ၊ သဒ္ဓမ္မဂဏံ၊ အဘိဝါဒိယ–ဟူ၍ဆိုကလျှင် ပဏ္ဏာမ၊ ပဏ္ဏာမိတဗ္ဗ၊ ပဏ္ဏာမဟေတု၊ ဓမ္မသံဃပဏ္ဏာမကို ပြုခြင်းကိစ္စသည် မပြီးကောင်းဟူသောအနက်သည်ရောက်၏။ ထိုသို့တမူကား၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ မတုလံ၊ သဒ္ဓမ္မဂဏံ၊ အဘိဝါဒိယ–ဟူ၍ဆိုကလျှင် ပဏ္ဏာမ၊ ပဏ္ဏာမိတဗ္ဗ၊ ပဏ္ဏာမဟေတု၊ ဓမ္မသံဃပဏ္ဏာမကိုပြုခြင်း ကိစ္စသည် ပြီးကောင်း၏။ ပြီးကောင်းပြီးဖြစ်သောကြောင့် သန္တုတ္တမံ၊ ဘာသိဿံ–အစရှိသောပါဌ်တို့ကို မဆိုတန်၊ ဆိုချေသော် တင်တိုင်းသော ပုနရုတ္တိနိရတ္ထက ဒေါသရောက်၏ ဟူလိုသော်။

ထိုသို့ သင်စောဒကဆရာဆိုတိုင်း သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံ၊ သဒ္ဓမ္မဂဏံ၊ အဘိဝါဒိယ–ဟူ၍ဆိုကလျှင် ပဏ္ဏာမ၊ ပဏ္ဏာမိတဗ္ဗ၊ ပဏ္ဏာမဟေတု၊ ဓမ္မသံဃပဏ္ဏာမကိုပြုခြင်း၊ ကိစ္စသည် ပြီးကောင်းပြီးလျက် သန္တုတ္တမံ၊ ဘာသိဿံ–အစရှိသော ပါဌ်တို့ကို ဆိုသည်ကား ပဏ္ဏာမဝိသယဖြစ်သော တရားသံဃာတို့၏ ပဏ္ဏာမာရဟဘောဂုဏ်ကို ပြအံ့သောငှာ ဆိုသတည်း။ ထိုပါဌ်တို့တွင် ဖြေလိုရင်းပါဌ်ကား သန္တုတ္တမံ–ဟူသည်တည်း။

ထိုပါဌ်၏အဓိပ္ပါယ်ကား၊ ငါရှိခိုးအပ်သောတရားတော်သည် သူတော်ကောင်းဖြစ်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ဥစ္စာဖြစ်သောဂုဏ်၊ တိတ္ထိတို့သည် ကြံဆအပ်သော၊ သတ္တ၊ ဇီဝ၊ နိစ္စ၊ သုခ၊ အတ္တကဲ့သို့ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသည်မဟုတ်။ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသောဂုဏ်၊ သာသနာတော်မှအပဖြစ်သော တိတ္ထိတို့၏ မိစ္ဆာဓမ္မကဲ့သို့ စင်စစ်ကဲ့ရဲ့အပ်သည် မဟုတ်၊ သွာချာတတာ–စသော ကျေးဇူးနှင့်ယှဉ်သည်ဖြစ်၍၊ ချီးမွမ်းအပ်သော ဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံ၏။ ငါရှိခိုးအပ်သော သံဃာတော်သည် ကျော်စောသည် ပုထုဇန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ထက်၊ အထူးသဖြင့် ကျော်စောသော နတ်အပ်ပြီးသော အဝိဇ္ဇာရှိသော မြတ်သောဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံ၏ဟူလိုသော်။ ထိုသို့ သင်စောဒကဆရာဆိုတိုင်း၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံ၊ သဒ္ဓမ္မဂဏံ၊ အဘိဝါဒိယ–ဟူ၍ဆိုကလျှင် ပဏ္ဏာမ၊ ပဏ္ဏာမိတဗ္ဗ၊ ပဏ္ဏာမဟေတု၊ ဓမ္မသံဃပဏ္ဏာမကို ပြုခြင်းကိစ္စသည် မပြီးကောင်းသောကြောင့် ဆိုသည်မဟုတ်၊ မဟုတ်သော

ကြောင့် တင်တိုင်းသော ပုနရုတ္တိနိရုတ္တက ဒေါသမရောက် ဆိုတန်၏ ဟူလိုသော်။

အရှင်အနုရုဒ္ဓါဆရာ၊ ဆရာကား၊ ပဏ္ဏာမဝိသယဖြစ်သောတရား သံဃာတို့၏ ပဏ္ဏာမာရဟဘောဂုဏ်ကိုပြအံ့သောငှာ သန္တုတ္တမံ–ဟူသော ပါဠ်တို့ကိုဆိုသော–ဟူ၍ဆို၏။ ပဏ္ဏာမဝိသယဖြစ်သော တရားသံဃာ တို့၏ ပဏ္ဏာမာရဟဘောဂုဏ်ကို ပြသော် အဘယ်အကျိုး ရှိသနည်း။ မပြသော် အဘယ်အပြစ်ရှိသနည်းဟူမူကား။

အကယ်၍ ပဏ္ဏာမဝိသယဖြစ်သော တရားသံဃာတို့၏ ပဏ္ဏာမာ ရဟဘောဂုဏ်ကိုမပြသည်ရှိသော် ပဏ္ဏာမဝိသယဖြစ်သော တရားသံဃာ တို့၏ ပဏ္ဏာမာရဟဘောဂုဏ်ကို သောတုဇနေတို့သည် မသိရာ။

မသိသည်ရှိသော် ဂုဏ်ရှိသောသူသည်သာ ငါတို့ရှိခိုးကိုခံထိုက်၏။ ဂုဏ်ရှိသောသူ၌ ငါတို့၏ရှိခိုးခြင်းသည်သာ ငါတို့အလိုရှိအပ်သော အကျိုးကို ပြီးစေနိုင်၏ ဟု–သိလေပြီးသော သောတုဇနေတို့အား ဂုဏောအာဓာရ ဖြစ်သော တရားသံဃာတို့၏ ပသာဒ–မဖြစ်သော်၊ ဂုဏော အာဓာရ ဖြစ်သော တရားသံဃာတို့၌ ပသာဒ–မဖြစ်ရာ။ မူလဘူတ၊ ပဘဝ၊ ဇနကဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား၌ ပသာဒ မဖြစ်ရာ။

မူလဘူတ၊ ပဘဝ၊ ဇနက–ဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား၌ ပသာဒမဖြစ် သော်၊ ဧညသံဝဏ္ဏေတဗ္ဗဖြစ်သော ပါဠိဓမ္မအဋ္ဌကထာဓမ္မ၌ ပသာဒမဖြစ်ရာ။

ဧညသံဝဏ္ဏေတဗ္ဗဖြစ်သော ပါဠိဓမ္မ၊ အဋ္ဌကထာဓမ္မ၌ ပသာဒမဖြစ် သော် ပါဠိဓမ္မ–အဋ္ဌကထာဓမ္မ၏မှတ်ကြောင်း သံဝဏ္ဏနာဖြစ်သော အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၌ ပသာဒမဖြစ်ရာ။

အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၌ ပသာဒမဖြစ်သော် အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ် ကျမ်းကို ရိုသေစွာ မသင်ရာ(လ)သဂ္ဂမောက္ခနတ်ရွာနိဗ္ဗာန် အကျိုးနှစ်ပါး ကို မရမူ၍၊ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲတည်းဟူသော ကြီးစွာသော ရေအယဉ်၌– နစ်မွန်းမျောပါး–ရှိရှားပင်ပန်းလေရာ၏။

ထိုသို့ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲတည်းဟူသော ကြီးစွာသော ရေအယဉ်၌ နစ်မွန်းမျောပါး-ရိုရှားပင်ပန်းလတ့်သော သတ္တဝါအပေါင်းကို အာရုံပြု၍ အရှင်အနုရုဒ္ဓါဆရာ၏ ကရုဏာဖြစ်သည်ကား အကြောင်း၊ ပဏာမဝိသယ ဖြစ်သော တရား၊ သံဃာတို့၏ ပဏာမာရဟဘောဂုဏ်ကို ပြသည်ကား-အကျိုး။

ပဏာမာရဟဘောဂုဏ်ကို ပြသည်ကား-အကြောင်း၊ ပဏာမာရဟ ဘောဂုဏ်ကို သောတုဇနတို့သိသည်ကား-အကျိုး။

ပဏာမာရဟဘောဂုဏ်ကို သိသည်ကား-အကြောင်း၊ ဂုဏ်ရှိသော သူသည်သာ-ငါတို့ရှိခိုးကို ခံထိုက်၏။ ဂုဏ်ရှိသောသူ၌ ငါတို့ရှိခိုးခြင်းသည် သာ-ငါတို့အလိုရှိအပ်သော အကျိုးကို ပြီးစေနိုင်၏ဟု သိလေပြီးသော-သောတုဇနတို့အား ဂုဏအာဓာရဖြစ်သော တရားသံဃာတို့၌ ပသာဒ ဖြစ်သည်ကား-အကျိုး။

ဂုဏအာဓာရဖြစ်သော တရား-သံဃာတို့၌ ပသာဒဖြစ်သည်ကား-အကြောင်း။ မူလ-ဘူတ-ပဘဝ-ဇနကဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား၌ ပသာဒ ဖြစ်သည်ကား-အကျိုး။

မူလ-ဘူတ-ပဘဝ-ဇနကဖြစ်သောမြတ်စွာဘုရား၌ ပသာဒဖြစ်သည် ကား အကြောင်း၊ ဇည်သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗဖြစ်သော ပါဠိဓမ္မ၊ အဋ္ဌကထာဓမ္မ၌ ပသာဒဖြစ်သည်ကား-အကျိုး။

ဇည်သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗဖြစ်သော ပါဠိဓမ္မ၊ အဋ္ဌကထာဓမ္မ၌ ပသာဒဖြစ် သည်ကား-အကြောင်း။ ပါဠိဓမ္မ၊ အဋ္ဌကထာဓမ္မ၏မှတ်ကြောင်း သံဝဏ္ဏေ တဗ္ဗဖြစ်သော အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၌ ပသာဒဖြစ်သည်ကား-အကျိုး။

အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၌ ပသာဒဖြစ်သည်ကား-အကြောင်း။ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းကို ရှိသေစွာသင်သည်ကား-အကျိုး။(လ)

သဂ္ဂမောက္ခနတ်ရွာနိဗ္ဗာန်အကျိုးနှစ်ပါးကိုရသည်ကား-အကျိုး။ ဤသို့ များစွာသောအကျိုးရှိသောကြောင့် ပဏာမဝိသယဖြစ်သော တရားသံဃာ တို့၏ ပဏာမာရဟဘောဂုဏ်ကိုပြ၏ဟူလိုသော်။ သဟ၊ သန္တ ကို သိလွယ် အောင် ကာရိဖော်၍ ဆိုသည်။

အရှင်အနုရုဒ္ဓါဆရာ၊ ဆရာကား၊ ပဏ္ဏာမ၊ ပဏ္ဏာမိတဗ္ဗ၊ ပဏ္ဏာမဟောတု၊ ဓမ္မ၊ သံဃ၊ ပဏ္ဏာမ၊ ပဏ္ဏာမာရဟာဘောဂုဏ်ကို ပြအံ့သောငှာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံ၊ အစရှိသောပါဌ်ကို ဆိုသောဟူ၍ဆို၏။ အကယ်၍ ထိုသို့ဆိုချေသော် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံ၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ၊ အဘိဝါဒိယ ဟူ၍ဆိုကလျှင် ပဏ္ဏာမ၊ ပဏ္ဏာမိတဗ္ဗ၊ ပဏ္ဏာမဟောတု၊ ဓမ္မ၊ သံဃ၊ ပဏ္ဏာမ၊ ပဏ္ဏာမာရဟာဘောဂုဏ်ကိုပြခြင်းကိစ္စသည် မပြီးကောင်းဟူသော အနက်သည်ရောက်၏။ ထိုသို့တမူကား၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံ၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ၊ အဘိဝါဒိယ–ဟူ၍ဆိုကလျှင် ပဏ္ဏာမ၊ ပဏ္ဏာမိတဗ္ဗ၊ ပဏ္ဏာမဟောတု၊ ဓမ္မ၊ သံဃ၊ ပဏ္ဏာမ၊ ပဏ္ဏာမာရဟာဘောဂုဏ်ကိုပြခြင်းကိစ္စသည် ပြီးကောင်းပြီဖြစ်သောကြောင့်၊ ဘာသိဿံအဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟံ–ဟူသော ပါဌ်တို့ကိုမဆိုတန်၊ ဆိုချေသော် တင်တိုင်းသော ပုနရုတ္တိနိရတ္ထကဒေါသ ရောက်သေး၏ဟူလိုသော်။

ထိုသို့ သင်စောဒကဆရာဆိုတိုင်း သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံ၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ၊ အဘိဝါဒိယ–ဟူ၍ဆိုကလျှင် ပဏ္ဏာမ၊ ပဏ္ဏာမိတဗ္ဗ၊ ပဏ္ဏာမဟောတု၊ ဓမ္မ၊ သံဃ၊ ပဏ္ဏာမ၊ ပဏ္ဏာမာရဟာဘောဂုဏ်ကိုပြခြင်းကိစ္စသည် ပြီးကောင်းပြီးလျက်၊ ဘာသိဿံ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟံ–ဟူသော ပါဌ်တို့ကို ဆိုသည်ကား ပဋိညာဉ်ကို ပြုအံ့သောငှာ ဆိုသတည်း။ ထိုပါဌ်တို့တွင် ဖြေလိုရင်းပါဌ်ကား ဘာသိဿံ–ဟူသည်တည်း။

ထိုပါဌ်၏အဓိပ္ပါယ်သော်ကား၊ ငါသည် ကျမ်းကို ဆိုပေအံ့–ဟူလိုသော်။ ထိုသို့ သင်စောဒကဆရာဆိုတိုင်း သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံ၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ၊ အဘိဝါဒိယ=ဟူ၍ဆိုကလျှင် ပဏ္ဏာမ၊ ပဏ္ဏာမိတဗ္ဗ၊ ပဏ္ဏာမဟောတု၊ ဓမ္မ၊ သံဃ၊ ပဏ္ဏာမ၊ ပဏ္ဏာမာရဟာဘောဂုဏ်ကိုပြခြင်းကိစ္စသည် မပြီးကောင်းသောကြောင့် ဆိုသည် မဟုတ်။ မဟုတ်ဖြစ်သောကြောင့် တင်တိုင်းသော ပုနရုတ္တိနိရတ္ထကဒေါသမရောက် ဆိုတန်၏ဟူလိုသော်။

အရှင်အနုရုဒ္ဓါဆရာ၊ ဆရာကား၊ ပဏ္ဏာမ၊ ပဏ္ဏာမိတဗ္ဗ၊ ပဏ္ဏာမဟောတု၊ ပဏ္ဏာမာရဟာဘောဂုဏ်၊ ပဋိညာဉ်ကို ပြအံ့သောငှာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ

မတုလံ=အစရှိသောပါဌ်ကို ဆိုသောဟူ၍ဆို၏။ အကယ်၍ ထိုသို့ ဆိုချေသော်၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ၊ အဘိဝါဒိယဘာသိဿံ-ဟူ၍ဆိုကလျှင် ပဏာမ၊ ပဏာမိတဗ္ဗ၊ ပဏာမဟေတု၊ ဓမ္မ၊ သံဃ၊ ပဏာမ၊ ပဏာမာရဟာဘောဂဏ်ပဋိညာဉ်ကို ပြခြင်းကိစ္စသည် မပြီးကောင်းဟူသော အနက်သည်ရောက်၏။ ထိုသို့တမူကား၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံ၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ၊ အဘိဝါဒိယဘာသိဿံ-ဟူ၍ဆိုကလျှင် ပဏာမ၊ ပဏာမိတဗ္ဗ၊ ပဏာမဟေတု၊ ဓမ္မ၊ သံဃ၊ ပဏာမ၊ ပဏာမာရဟာဘောဂဏ်ပဋိညာဉ်ကို ပြခြင်းကိစ္စသည် ပြီးကောင်းပြီဖြစ်သောကြောင့် အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟံ-ဟူသော ပါဌ်တို့ကိုမဆိုတန်၊ ဆိုချေသော် တင်တိုင်းသော ပုနရုတ္တိနိရတ္ထကဒေါသ ရောက်သေး၏ဟူလိုသော်။

ထိုသို့ သင်္စောဒကဆရာ ဆိုတိုင်း သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံ၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ၊ အဘိဝါဒိယဘာသိဿံ-ဟူ၍ဆိုကလျှင် ပဏာမ၊ ပဏာမိတဗ္ဗ၊ ပဏာမဟေတု၊ ဓမ္မ၊သံဃ၊ ပဏာမ၊ ပဏာမာရဟာဘောဂဏ်ပဋိညာဉ်ကို ပြခြင်းကိစ္စသည် ပြီးကောင်းပြီးလျက်၊ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟံ-ဟူသောပါဌ်ကို ဆိုသည်ကား၊ ပဋိညာဉ်တဗ္ဗကို ပြုအံ့သောငှာ ဆိုသတည်း။

ထိုပါဌ်အဓိပ္ပါယ်သော်ကား၊ ငါဆိုအပ်သောကျမ်း၊ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ အမည်ရှိသော ကျမ်းဟူလိုသော်။ ထိုသို့ သင်္စောဒကဆရာဆိုတိုင်း၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံ၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ၊ အဘိဝါဒိယဘာသိဿံ-ဟူ၍ဆိုကလျှင် ပဏာမ၊ ပဏာမိတဗ္ဗ၊ ပဏာမဟေတု၊ ဓမ္မ၊သံဃ၊ ပဏာမ၊ ပဏာမာရဟာဘောဂဏ်ပဋိညာဉ်ကို ပြခြင်းကိစ္စသည် မပြီးကောင်းသောကြောင့် ဆိုသည်မဟုတ်၊ မဟုတ်ဖြစ်သောကြောင့် တင်တိုင်းသော ပုနရုတ္တိနိရတ္ထကဒေါသမရောက် ဆိုတန်၏ဟူလိုသော်။

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံ အစရှိသော ဤဂါထာ၏ ပိဏ္ဍတ္ထအဓိပ္ပါယ်ကား ရတနတ္တယပဏာမ၊ ကတ္တား၊ အဘိဓေယျ၊ ကရဏပ္ပကာရ၊ ပကရဏာဘိဓာန၊ ပယောဇန်ဟူ၍ ခြောက်ပါးအပြားရှိ၏။ ထိုခြောက်ပါးတို့တွင်-

ရတနာသုံးပါးအပေါင်းအား ရှိခိုးခြင်းသည် 'ရတနတ္တယပဏာမ' မည်၏။

ကျမ်းကိုစီရင်သော အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ်သည် 'ကတ္တား'မည်၏။

မနသာဝဝတ္ထာပိတ–သဝိညတ္တိက–ဝစီဘေဒ–သဒ္ဒါပဟုဆိုအပ်သော အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၏ အကျဉ်းအားဖြင့် စိတ်စေတသိက်ရုပ်နိဗ္ဗာန် ဟူ၍လေးပါး။ အကျယ်အားဖြင့် မရေမတွက်နိုင် များသော အပြားရှိသော အနက်သည် 'အဘိဓေယျ'မည်၏။

ထိုအကျဉ်းအားဖြင့် စိတ်၊ စေတသိက်၊ရုပ်၊နိဗ္ဗာန်၊ အကျယ်အားဖြင့် မရေမတွက်နိုင် များသောအပြားရှိသော အဘိဓမ္မာခုနစ်ကျမ်း၌ ဟောတော်မူ အပ်ကုန်သောအနက်တို့ကို ဤကျမ်းဖြင့် တပေါင်းတည်းပြုသော အခြင်း အရာသည် 'ကရဏပ္ပကာရ'မည်၏။

အဘိဓမ္မသင်္ဂဟဟူသောအမည်သည် 'ပကာရဏာဘိဓာန'မည်၏။

သီလအစ–နိဗ္ဗာန်အဆုံးရှိသော ခပ်သိမ်းသော လောကီလောကုတ္တရာ အကျိုးသည် 'ပယောဇန်'မည်၏။

ထိုခြောက်ပါးတို့တွင် ရတနတ္တယပဏာမကို သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံ၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ၊ အဘိဝါဒိယ–ဟူသောပါဌ်ဖြင့်ပြ၏။ ကတ္တားကို ဘာသိဿံ–ဟူသောပါဌ်ဖြင့်ပြ၏။ အဘိဓေယျ၊ ကရဏပ္ပကာရ၊ ပကာ ရဏာဘိဓာနတို့ကို အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟံ–ဟူသောပါဌ်ဖြင့်ပြ၏။ ပယောဇန် ကိုကား သင်္ဂဟံ=ဟူသောပါဌ်ဖြင့် သာမတ္ထိယအားဖြင့် အရှင်အနုရုဒ္ဓါ ဆရာ မဟာမထေရ်မြတ်သည် ပြတော်မူ၏ဟူလိုသော်။

ပဏာမဒီပနီ၊ ကျမ်းဂန္ထ၊ ဤတွင် နိဋ္ဌိတာ။

နိဂုံး

(၁) သီလာဒိဂုဏာကရေန၊ ဝိသုဒ္ဓါစာရသောတူနံ။
ဂတိဘူတေနနာမေန၊ တိအာဒိဂုရုဒန္တေန။ ။

(၂) ပိဋကတျာလင်္ကာတတ္ထာ၊ ဝိသုတေန ဇမ္ဗုဒီပေ။
ထေရေန အဘိသင်္ခတာ၊ ပဏ္ဏာမဿ ဝဏ္ဏနာယာ။ ။

(၃) အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟံ၊ ပဏ္ဏာမဒီပနီနာမ။
ဝိစိတ္တနယသောဘိတာ၊ ယုဝသောတု မတ္တာယ။ ။

(၄) တဿ ပဒေသလဒ္ဓေန၊ ပညာသီဟောတိ နာမိနာ။
သီသေနဘိက္ခုနာလိက္ခာ၊ သာသနဿ ဗုဒ္ဓိယာ။ ။

(၅) ယသ္မာစ တာယ ဝိနာ၊ ယေသု ဓမ္မသဘာယ မဇ္ဈေ။
ပဋ္ဌတ္တိ ဝစနံ တေသံ၊ ဝိရသံ နသောဘာတေဝ။ ။

(၆) တသ္မာ ဓာရေန္တု သဒါ၊ ပဏ္ဍိတာ သာရ ဒေသကာ။
ကိစ္စာပိ ပေါရာဏာ တထာ၊ ဗျာသတ္တာ ဟိ ဒုဓာရိတာ။ ။

(၇) မယာ ကတေန ပုညေန၊ ဗုဒ္ဓေါ ဗုဒ္ဓေါတိ ဃောသော။
ယံ ယာဝ တိဋ္ဌတိ လောကမှိ၊ တာဝ ယံ ဌာတု သာသနေ။ ။

(၈) အာစရိယဿ သဗ္ဗေဝ၊ သမိဇ္ဈန္တု သုသင်္ကပ္ပါ။
သတ္တာ ဒုက္ခာ ပမုစ္စန္တု၊ ရာဇာ ပါလေတု ပထဝိ။ ။

(၁) သီလာဒိဂုဏာကရေန=စတုပါရိ သုဒ္ဓိသီလ–စသည်ကျေးဇူး၊ ဂုဏ်အထူး၏ တည်ရာဖြစ်တော်မူထသော၊ ဝိသုဒ္ဓါစာရသောတူနံ=ညစ်ကြေးမတင်၊ သန့်ရှင်းစေသော အကျင့်သီလ၊ အာစာရ–ရှိသော စာသင်သားတို့၏၊ ဂတိဘူတေန=ပညာရင်နို့၊ မပြတ်စို့လျက်၊ နှစ်လိုညွတ်နူး၊ ဦးနှိမ်ပြဝပ်၊ ဆည်းကပ်ရာလည်းဖြစ်တော်မူထသော။

(၂) ပိဋကတျာလင်္ကာတတ္တ=ချစ်ရှင်ပောဟထား၊ သုံးပါးပိဋကတ်၊ ပရိယတ်ကို၊ ထူးမြတ်လှစွာ၊ ဉာဏ်တန်းဆာ ဆင်တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တိအာဒိဂုရုဒဇ္ဇေန=တိကာ:–စပြု၊ ဂုရုအဆုံးရှိသော၊ နာမေန=အမရပူရ၊ ပြည်မသေဋ္ဌနင်း၊ မင်းထက်မင်းသည် အပ်နှင်းလှူအပ်သော (တိပိဋကာ လင်္ကာရ သိရိဓဇ မဟာဓမ္မ ရာဇဂုရု)ဟူသော နာမတံဆိပ်တော်ဖြင့်၊ ဇမ္ဗူဒိပေ= ဇမ္ဗူခေါ်မှန်း၊ သောတိုက်ကျွန်း၌၊ ဝိသုတေန=ကောင်းကင်မိုးဝယ်၊ ကြယ်များလယ်တွင်၊ တင့်တယ်ထွန်းပ၊ ပြည့်သောလသို့၊ ပေါက်ပြသတင်း၊ ကျော်စောခြင်းလည်းရှိတော်မူထသော၊ ထေရေန= ရှစ်သောင်းလေးထောင် အစောက်ဆောင်သော၊ တောင်များသေဋ္ဌနင်း–မြင်းမိုရ်မင်းသို့၊ တင်းတင်း ခိုက်ကြည်၊ တည်သည်သမာဓိ၊ အစရှိသော၊ ပြန့်ပြောကျေးဇူး၊ ဂုဏ်အထူးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော–မထေရ်သည်။

(၃) ဝိစိတ္တနယသောဘိတာ=ကျယ်ဝန်း ထူးဆန်း၊ ထိုထိုကျမ်းမှ၊ ခွဲခြမ်း ယူနုတ်၊ ထုတ်ဆောင်အပ်သောနည်းတို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်အပ်သော၊ ပဏ္ဍာမဒီပနီနာမ=ပဏ္ဍာမဒီပနီ၊ ဟူသည်နာမ၊ အန္ဓတ္တလည်းရှိထသော၊ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟံ–အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟသ=အဘိဓမ္မာဝယ်၊ အကျယ်ပောထား၊ လေးပါးပရမတ္ထ၊ မြတ်ဓမ္မကို၊ မငြိုမငြင်၊ မပင်မပန်း၊ အစွမ်းအားထုတ်၊ ဟုတ်ဟုတ်သတိ၊ သိစိမ့်သောငှာ၊ ပေါင်းရုံး၍ ယူရာယူကြောင်းဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ အဘိဓမ္မတ္ထ၊ သင်္ဂဟဟု၊ နာမထူးဆန်း၊ လက်သန်းအဋ္ဌကထာကျမ်း၏၊ ပဏ္ဍာမသသ=အန္တရာယဝိသောဓန်–စသည်အကျိုးငှာ၊ အနုရုဒ္ဓါမဟာထေရ်သည်၊ ဦးတည်အစ၊ အာရမ္ဘဝယ်၊ မိန့်ဟအပ်သော–ပဏ္ဍာမဂါထာ၏၊ယာဝဏ္ဏနာ=သမ္ဗန္ဓဆက္ကာ၊ စသည်ခြောက်ဖြာ၊ ဆန်းကြယ်စွာသော အကြင်အဖွင့်ကို၊ ယုဝသောတူနံ=အမျိုးကောင်းများ၊ နောက်သားပျိုမျစ်၊ စာသင်သစ်တို့၏၊ အတ္တာယ=နှစ်သက်ရွှန်လန်း၊ မပင်ပန်းအောင်၊ အသင့်ဆောင်ရွက်၊လေ့ကျက်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ အဘိသင်္ခတာ=တစ်ရာ့တစ်ပါး၊ သဒ္ဒါများတွင်၊ ထူးခြားလှစွာ၊ မြန်မာဘာသာဖြင့်၊ စီရင်အပ်ပြီ။

(၄) တသ=ထို (တိပိဋကာလင်္ကာရ သိရိ ဓဇ မဟာဓမ္မ ရာဇဂုရု) ဟူသော–တံဆိပ်နာမ=အမည်ရသော ဆရာတော်ဘုရား၏၊ ဥပဒေသ

လဒ္ဓေန= သိမ်မွေ့နက်နဲ၊ ခဲခက်ထူးဆန်း၊ ကျယ်ဝန်းစွာသော၊ နည်းနာနယ၊ ဥပဒေသကို ရသော၊ သိသေန=ပညာရင်နို့၊ မပြတ်စို့လျက်၊ တစ်ဖက် လက်ရုံး၊ စွဲသုံးအပ်သော တပည့်လည်းဖြစ်ထသော၊ ပညာသီဟောတိ နာမိနာ=ပညာသီဟဟု၊ အန္တဝတ္တဝစနတ်၊ ထူးမြတ်လှစွာ၊ ဆရာဘုန်းမော်၊ မှည့်၍ ခေါ်သည်၊ ထင်ပေါ်နာမ၊ ဝိသေသလည်းရှိထသော၊ ဘိက္ခုနာ=သုံးဝါ ရမြောက်၊ တစ်ယောက်ဘက်ကင်း၊ ပဋ္ဌင်းငါသည်၊ သာသနဿ=ချစ်ရှင် ဘုရား၊ ဟောထားမိန့်အပ်၊ ပရိယတ်သာသနာတော်၏၊ ဗုဒ္ဓိယာ=ငါးထောင် ရှည်ကြာ၊ ရောင်ဝါပြိုးပြိုး၊ တက်တိုးစည်ပြီး၊ ကြီးကျယ်ပြန့်ပွား–များခြင်းငှာ၊ သာဝဏ္ဏနာ=ထိုပဏ္ဏာမဒီပနီ၊ ကျမ်းဂမ္ဘီကို၊ လိက္ခာ=ချ–သင်–ကြိုးကြား၊ အားလပ်ခိုက်တွင်၊ ကြည်ရွှင်ညွတ်နူး၊ ရေးကူးအပ်၏။

(၅)စ=ဥယျောဇနိကို၊ အစဉ်မပြတ်၊ ချပ်လိုက်အံ့၊ တာယ= ထိုပဏ္ဏာမဒီပနီ၊ မည်သာတွင်ထ၊ ကျမ်းသာရနှင့်၊ ဝိနာ=သင်အံလေ့ကျက်၊ ဆောင်ရွက်ခြင်း မရှိသဖြင့် ကင်း၍၊ ယေ=အကြင်ပညာရှိအပေါင်း၊ ပဋ္ဌမလောင်း တို့သည်၊ သုဓမ္မသဘာယမဇ္ဈေ=သုံးကျိပ်သုံးဦး၊ ရှင်မြူးပျော်ရာ၊ ဝတိန်သာဝယ်၊ ပျော်ဖွယ်ထူးဆန်း၊ နတ်နန်းသုဓမ္မာနှင့်၊ ပမာမလွဲ၊ စာပြန်ပွဲသဘင်၏ အလယ်၌၊ ပဋ္ဌန္တိ=ပိဋကတ်သုံးပုံ အာဂုံရွရွ ပြန်ကုန်ကြ၏၊ တေသံ= ထိုပိဋကတ်သုံးပုံ၊ အာဂုံရွရွပြန်ဆိုကြသော ပညာရှိအပေါင်း ပဋ္ဌမလောင်း၏၊ ဝစနံ=ပြန်ဆိုလျှောက်ထားသောစကားသည်၊ ဝိရသံ=စကားအရသာ နှုတ်တန်းဆာကင်းသည်ဖြစ်၍၊ ယသ္မာ=အကြင့် ကြောင့်၊ နသောဘတေဝ= ချီးမွမ်းအံ့ဖွယ်မတင့်တယ်သည်သာလျှင်တည်း။

(၆) တသ္မာ=ထိုသို့ ပဏ္ဏာမဒီပနီ၊ ကျမ်းဂမ္ဘီကို၊ မမှီလွတ်ကင်း၊ သဘင်တွင်း၌၊ တိုက်ရိုက်ပြန်ဆိုကြသော ပဋ္ဌမလောင်း၊ အပေါင်းတို့အား၊ စကားရသာကင်းသဖြင့်၊ မတင့်တယ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သာရ ဧသကာ=စကားဖွယ်ရာ၊ နှုတ်ရသာကို ရှာကုန်သော၊ ပဏ္ဍိတာ= ပညာရှိအပေါင်း၊ ပဋ္ဌမလောင်းတို့သည်၊ တံ=ထိုပဏ္ဏာမဒီပနီ၊ မည်သာ တွင်ထ၊ ကျမ်းလာရကို၊ သဒါ=အခါမလပ်၊ မပြတ်နိစ္စ၊ ဓာရေန္တု= ကြည့်ရှုသင်ကြား၊ မှတ်သားဆောင်ရွက်ကုန်လော့၊ ပေါရာဏာ=

ဆရာသူဟောင်း၊ နန်းကျောင်းမထေရ်၊ စီရင်အပ်သော၊ ယာဝဏ္ဏနာ= အကြင်စကားကျယ်ဝန်း၊ ကျမ်းရိုးကြီးသည်၊ ကိစ္စာပိအတ္ထိ=အကယ်၍ကား ထင်ရှားပကတိရှိ၏၊ တထာပိ=ထိုသို့ ပကတိထင်ရှားရှိငြား သော်လည်း၊ သာဝဏ္ဏနာ=ထိုစကားကျယ်ဝန်း၊ ကျမ်းရိုးကြီးသည်၊ ဗျာသတ္တာ= စကားကျယ်ဝန်း၊ များလွန်းသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဟိယသ္မာ=အကြင့် ကြောင့်၊ ဒုဓာရိယာ=စာသင်အများ၊ ဉာဏ်နုသားတို့၊ ရှိရှားပင်ပန်း၊ ဆောင်စွမ်းနိုင်ခဲ၏၊ တသ္မာ၊ ထိုသို့ စာသင်အများ ဉာဏ်မူသားတို့ ရှိရှားပင်ပန်း ဆောင်စွမ်းနိုင်ခဲ့သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တံ=ထိုပဏ္ဍာမ ဒီပနီ၊ ကျမ်းဂမ္ဘီကို၊ ဓာရေန္တု=ကြည့်ရှုသင်ကြား၊ မှတ်သားလေ့ကျက်၊ ဆောင်ရွက်ကုန်လော့။

(၇) ပညာသီဟံ=နာမသင်းစွာ၊ ပဋ္ဌင်းငါသည်၊ ကတေန= ပေထက်၌ ရေးသားခြင်းဖြင့်ပြုအပ်သော၊ ပုညေန=တိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌ၊ ကုသလ ကြောင့်၊ အယံဗုဒ္ဓေါ=ဗုဒ္ဓေါတိဃောသော၊ ဘုရားဘုရားဟု၊ ကြောင့်ကြားမည်၊ ဤအသံသည်၊ လောကမှိ=ကာမရူပ၊အရူပဟု၊ ဘုံသုံးစု၌၊ ယာဝ= အကြင်သာသနာ၊ ရှည်ကြာငါးထောင်၊ တိုင်အောင်ပတ်လုံး၊ တိဋ္ဌတိ= ဝေနေယျအား၊ စီးပွားတက်တိုး၊ အကျိုးများကြောင်း၊ ကောင်းစွာခိုင်ကြည်၊ တည်လတ်၏၊ တာဝ=ထိုမျှခိုင်ကြည်၊ တည်သည်တိုင်အောင်၊ အယံ ဝဏ္ဏနာ=ဤပဏ္ဍာမဒီပနီ၊ ကျမ်းဂမ္ဘီသည်၊ သာသနေ=သုံးလူ့ထွဋ်ထား၊ ဘုရားမိန့်အပ်၊ ပရိယတ် သာသနာတော်၌၊ ဌာတု=စာသင်လိုလား၊ အမျိုးသားတို့၊ စီးပွားအကျိုး၊ တက်တိုးစေအောင်၊ ဆောင်လျက် တည်စေ သတည်း။

(၈) အာစရိယသဿ=ဌာနူပစာ၊ မည်သာထင်ပေါ် ဆရာတော်၏၊ ဝါ=အား၊ သဗ္ဗေ=ခပ်သိမ်းကုန်သော၊ သုသက်ပ္ပါစ=စီးပွားများကြောင်း၊ ကောင်းသော အကြံတော်တို့သည်လည်း၊ သမိဇ္ဈန္တု=မနှောမယှ၊ ဓောတရသို့၊ တောင့်တ သည့်တိုင်း၊ မဆိုင်းမတွ၊ ခဏလျှင်ထွေ၊ ပြည့်စုံစေကုန်သတည်း၊ သတ္တာ=ဘုံသုံးမည်၌၊ ကြင်လည်ကုန်သောသတ္တဝါတို့သည်၊ ဒုက္ခာ=သံသရာ ဝဋ်ဆင်းရဲကမ်းမှ၊ ပမုစ္စန္တု=ဖဲကြဉ်စွာရှင်း၊ လွတ်ကင်းစေကုန်သတည်း။

ရာဇာ=လူတို့အရှင်၊ ဘုရင်များတွက်၊ သမုတိနတ်၊ တို့မင်းမြတ်သည်၊ ပထဝီ=တစ်သောင်းသချာ၊ ကျွန်းဒီပါဌ်၊ သတ္တဝါများ၊ အပေါင်းအားကို၊ ပါလေတု=ရင်ဝယ်ဖြစ်ထ၊ သားတမျှသို့၊ ကြည်စွဥ့ွတ်နူး၊ အထူးမေတ္တာ၊ လေးဖြာသင်္ဂဟ၊ ဓမ္မဆယ်ပါး၊ မင်းတရားဖြင့်၊ စီးပွားများကြောင်း၊ ကောင်းစွာဖြောင့်ဖြောင့်၊ စောင့်တော်မူစေသတည်း၊ ဝါ=စေခလို၊ ဝါ=စေချင်၏။

ဤတွင်ရွှေ့မျှ၊ ပဏာမဒီပနီ၊ ဂမ္ဘီနက်ဝှမ်း၊
ဤသည့်ကျမ်းသည်၊ ဆုံးခန်းတိုင်လတ်၊နိဂုံးကမွတ်၊ ရွယ်တိုင်းဖြတ်ပြတ်၊ အပြီးသတ်၊
မှတ်လော့ ပျိုမျစ်၊ စာသင်သစ်လွင်၊ ထေရ်အရှင်တို့။

"တိပိဋကာလင်္ကာရ သီရိဓဇ မဟာဓမ္မ ရာဇဂုရု" ဘွဲ့တံဆိပ်ရ ကင်းဝန်မင်းကြီး ဆရာတော် "ဘဒ္ဒန္တ ဥပညာသီဟ" ရေးသားအပ်သော "သင်္ဂြိုဟ်ပဏာမဒီပနီ" သည် ၁၂၅၇–ခုနှစ် တန်ဆောင်မုန်းလဆုတ် ၁၁ ရက်နေ့ ရေးသားပြီးဆုံး၏။

❈

သန္ဒိပဏ္ဏာမကျမ်းရိုး

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

(က) သေဋ္ဌံ တိလောက မဟိတံ အဘိဝန္ဒိယဂ္ဂံ။
ဗုဒ္ဓဉ္စ ဓမ္မ မမလံ ဂဏ မုတ္တမဉ္စ။
သတ္တုဿ တဿ ဝစနတ္ထဝရံ သုဗုဒ္ဓုံ။
ဝက္ခာမိ သုတ္တဟိတ မေတ္ထ သုသန္ဒိကပ္ပံ။ ။

(ခ) သေယျဥ္စနေရိတ နယေန ဗုဓာ လဘန္တိ။
တဉ္စာပိ တဿ ဝစနတ္ထ သုဗောဓနေန။
အတ္ထဉ္စ အက္ခရ ပဒေသု အမောဟဘာဝါ။
သေယျတ္ထိကော ပဒ မတော ဝိဝိခံ သုဏေယျ။ ။

ပဋိညာဉ်

"သေဋ္ဌံ တိလောက မဟိတံ" အစရှိသော ပဏ္ဏာမနှစ်ဂါထာ၌ အနုသန္ဓေ ကျမ်းတက်ကိုလည်းကောင်း၊ ၎င်းနှစ်ဂါထာ၌ ထွက်ပုံကိုလည်းကောင်း၊ ၎င်းနှစ်ဂါထာ၌ စာစပ်ပုံကိုလည်းကောင်း၊ ၎င်းနှစ်ဂါထာ၌ ဝိဂြိုဟ်ဝစနတ္ထကို လည်းကောင်း၊ ၎င်းနှစ်ဂါထာ၌ သမ္ဗန်လှည့်ပုံကိုလည်းကောင်း၊ သမဂ္ဂ ထေရ်ပြော် မထေရ်တော်တို့အား အလွယ်တကူ ဉာဏ်တချုပ်ဖြင့် သိလွယ် မှတ်ဖွယ်အဓိပ္ပါယ်ကို စိန္တာမယဉာဏ် ရှေ့သွားရှိသဖြင့် နည်းရံစိမ့်သောငှာ စုဒ်,စောဒနာ,ပရိဟာရနှင့်တကွ ကျမ်းရိုးကို ရေးပေအံ့။

(၁) ကျမ်းတက်ပုံ

ခပ်သိမ်းသော ကျမ်းပြုဆရာတို့ ဖွယ်ရာ ဓမ္မတာသဘောသည် ကျမ်းမပြုမီ ရှေ့အဖို့၌ အန္တရာယ်–ပျောက်ခြင်း၊ ကျမ်းပြီးခြင်း အကျိုး ရှိသော ပဏ္ဏာမပုဗ္ဗက ဂန္ထာရမ္ဘ၊ အာသီသပုဗ္ဗက ဂန္ထာရမ္ဘ၊ ဝတ္ထုပုဗ္ဗက

ဂန္ဓာရမ္ဗ္ဗဟု ဆိုအပ်သော သုံးပါးသော ပုဗ္ဗကဂန္ဓာရမ္ဗတို့တွင် တစ်ပါးပါးသော ဂန္ဓာရမ္ဗပုဗ္ဗကဖြင့် ကျမ်းကို အားထုတ်မြဲဖြစ်၍ အရှင်မဟာကစ္စည်းဆရာသည်လည်း ၎င်းကျမ်းပြုဆရာတစ်ယောက် ဖြစ်ရကား "သေဋ္ဌ တိလောက မဟိတံ" အစရှိသောပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။

တစ်နည်းကား။ ။"သတ္တိမေ ဘိက္ခဝေ အပရိဟာနိယ ဓမ္မာ ကတမေ သတ္တ သတ္တုဂါရဝတာ ဓမ္မဂါရဝတာ သံဃဂါရဝတာ သိက္ခာဂါရဝတာ သမာဓိဂါရဝတာ ကလျာဏမိတ္တတာ သောဝစဿတာတိ"ဟူသော ပါဠိနှင့်အညီ ရတနာသုံးပါးစသည်တို့ကို ရိုသေလေးမြတ်ခြင်းသည် အပရိဟာနိယတရားမည်၏။ ထိုအပရိဟာနိယတရားနှင့်ပြည့်စုံသောသူတို့သည် မိမိတို့အလိုရှိအပ် တောင့်တအပ်သောအကျိုးကိုပြီးစေနိုင်ရကား"သေဋ္ဌ တိလောက မဟိတံ" အစရှိသောပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။

တစ်နည်းကား။ ။"ပူဇာစ ပူဇနေယျာနံ၊ ဧတံမင်္ဂလမုတ္တမံ"ဟူသော ပါဌ်နှင့်အညီ ရတနာသုံးပါးစသည်တို့၏ဂုဏ်ကို ပူဇော်ခြင်းသည် မင်္ဂလာမည်၏။ ထိုမင်္ဂလာတရားနှင့်ပြည့်စုံသောသူတို့သည် မိမိတို့ အလိုရှိအပ် တောင့်တအပ်သောအကျိုးကို ပြီးစေနိုင်ရကား "သေဋ္ဌ တိလောက မဟိတံ" အစရှိသောပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။

တစ်နည်းကား။ ။"ဧဝံ ဗုဒ္ဓံ သရန္တာနံ၊ ဓမ္မံ သံဃဉ္စ ဘိက္ခဝေါ။ ဘယံဝါ ဆမ္ဘိတတ္တံဝါ၊ လောမဟံသော န ဟေဿတိ"ဟူသော ပါဌ်နှင့်အညီ ရတနာသုံးပါးတို့၏ဂုဏ်ကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့သောသူတို့အား ဘေးဥပဒ္ဒဝေါ စသည်တို့သည် မဖြစ်စေနိုင်ကုန်၊ ဘေးဥပဒ္ဒဝေါ စသည်တို့သည် မဖြစ်စေနိုင်က မိမိတို့ အလိုရှိအပ် တောင့်တအပ်သော အကျိုးကို ပြီးစေ နိုင်ရကား"သေဋ္ဌ တိလောက မဟိတံ" အစရှိသောပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။

တစ်နည်းကား။ ။"တေဒိသာနိ ကတွာန၊ သဗ္ဗတ္ထ မပရာဇိတာ။ သဗ္ဗတ္ထ သောတ္ထိံ ဂစ္ဆန္တိ"ဟူသော ပါဠိနှင့်အညီ သုံးဆယ့်ရှစ်ပါး အပြားရှိသော မင်္ဂလာတရားတို့ကို ပြုကျင့်ရသောသူတို့သည် ချမ်းသာခြင်းသို့

ရောက်နိုင်ကုန်၏။ ထိုသို့ချမ်းသာခြင်းသို့ ရောက်နိုင်သဖြင့်လည်း မိမိတို့ အလိုရှိအပ် တောင့်တအပ်သော အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း၊ ကျမ်းပြီးခြင်း အကျိုးကို ပြီးစေနိုင်ရကား "သေဋ္ဌ တိလောက မဟိတံ" အစရှိသောပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။

တစ်နည်းကား။ ။"အဘိဝါဒန သီလိဿ၊ နိစ္စံ ဝုမှာ ပစာယိနော။ စတ္တာရော ဓမ္မာ ဝဍ္ဍန္တိ၊ အာယု ဝဏ္ဏော သုခံ ဗလံ"ဟူသော ပါဠိနှင့်အညီ ဤသန္နိကျမ်းကို အပတ်တကုတ် အားထုတ်ကြိုးပမ်း စီရင်တော်မူလိုသော အရှင်မဟာကစ္စည်း ဆရာသည် ကာရိယဖလဖြစ်သော ကျမ်းကိုပြီးစေရာ၌ အာယု,ဝဏ္ဏ,သုခံ, ဗလံ,ဟူသော သဟကာရီကာရဏ ဉာဏဖလဟူသော ဥပဒါနကာရဏတို့ကို ပွားစေတော်မူလိုသည်ဖြစ်၍ အဘိဝါဒန၊ ဝုမှ ပစာယန ဟူသော ကာရဏကာရက ပဏ္ဏာမတို့ကို ပြတော်မူခြင်းငှာ "သေဋ္ဌ တိလောက မဟိတံ" အစရှိသောပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။

ဤ၌ စင်စစ် အကျိုးကို ဖြစ်စေတတ်သော ဇနကပဒဋ္ဌာနအကြောင်းသည် ဥပဒါနကာရဏအကျိုးကို ဖြစ်စေရာ၌ အထောက်အပံ့ဥပထမ္ဘက အကြောင်းသည် သဟကာရီကာရဏ။ ယင်းအကြောင်းနှစ်ပါး၏ အကြောင်းသည် ကာရဏကာရက မည်၏။ ။"ဥပဒါန၊ သဟကာရီ၊ တလီကာရဏ၊ ဘေဒအကြောင်းမျိုး"။ ။အကျယ်ကိုအလိုရှိလျှင် အဘိဓာန် ဋီကာမှာရှု။

အဋ္ဌကထာနည်း ဋီကာနည်းကို မှီးပေအံ့။ ။"ဗုဒ္ဓါနုဿတိ အနုယုတ္တော ဘိက္ခု သတ္ထရိ သဂါရဝေါ ဟောတိ သပ္ပတိဿော သဒ္ဓါဝေပုလ္လံ သတိဝေပုလ္လံ ပညာဝေပုလ္လံ ပုညဝေပုလ္လဉ္စ အဓိဂစ္ဆတိ"စသည်လာသော အဋ္ဌကထာပါဌ်နှင့်အညီ ဤသန္နိကျမ်းကိုပြုသော အရှင်မဟာကစ္စည်း ဆရာသည် ကျမ်း၏အစ မဆွလက်မွန်၌ သဒ္ဓါ သတိ ပညာ ပုည စသော တရားတို့ကို ပြန့်ပွားစေလိုရကား "သေဋ္ဌ တိလောက မဟိတံ"အစ ရှိသောပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။

တစ်နည်းကား။ ။"ပုညာတိဿယာတိ ပသာဒဝတ္ထုသု ပူဇာ"ဟူသော နေတ္တိဋီကာပါဠ်နှင့်အညီ ဘုရားစသော ပသာဒဝတ္ထုတို့၌ ပူဇော်ခြင်းသည် ပုညာတိဿယ မည်၏။ ထိုပုညာတိဿယသည်လည်း "ပုညာတိဿယောစ ယထာဓိပ္ပေတ ပရိသမာပနူပါယော"ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ အကြင်အကြင်လိုအပ်သော အကျိုးပြီးစီးခြင်း၏ အကြောင်းသည် ဥပါယ မည်၏။ ထိုပုညာတိဿယဥပါယတို့၌ ကျင့်သောသူတို့အားလည်း "ဥပါယေသုစ ပဋိပ္ပန္နဿ ဟောတေဝ ကာရိယသိဒ္ဓိ"ဟူသော နေတ္တိဋီကာ ပရိဘာသာနှင့်အညီ ကာရိယဖြစ်သော ကျမ်း၏ပြီးစီးအပ်သည် ဖြစ်သောကြောင့် ကာရိယသိဒ္ဓိအကျိုးရှိသော ပသာဒဝတ္ထု ပူဇာ၊ ပုညာတိဿယုပါယတဒုပါယပဋိပ္ပန္နတို့ကို ပြုလုပ်ဆည်းပူးကျင့်တော်မူလိုရကား "သေဋ္ဌံ တိလောက မဟိတံ"အစရှိသောပါဠ်ကို မိန့်သတည်း။

တစ်နည်းကား။

"အန္တရာယ ဝိဃာတတ္ထံ၊ မင်္ဂလာဒိ အတ္ထာယစ။
တေသံ ဂန္ထာန မာရမ္ဘေ၊ ပဏာမာဒီနိ ဝုစ္စရေ"

ဟူသောဂါထာပါဠ်နှင့်အညီ အန္တရာယ်ကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းအကျိုးငှာလည်းကောင်း၊ မင်္ဂလာစသည်အကျိုးငှာလည်းကောင်း၊ ထိုကျမ်းပြုဆရာတို့၏ကျမ်းကို အားထုတ်ရာ၌ ပဏာမစသည်တို့ကို အားထုတ်အပ်၏ဟု လာသောကြောင့် "သေဋ္ဌံ တိလောက မဟိတံ" အစရှိသောပါဠ်ကို မိန့်သတည်း။

တစ်နည်းကား။ ။ "သညာ နိမိတ္တံ ကတ္တာစ၊ ပရိမာဏံ ပယောဇနံ။ သဗ္ဗာဂါမဿ ပုဗ္ဗေဝ၊ ဝတ္တဗ္ဗံ ဝတ္တု မိစ္ဆတာ" ဟူသောဂါထာပါဠ်နှင့်အညီ ကျမ်း၏အမည်၊ ကျမ်းပြုခြင်း၏ အကြောင်း၊ ကျမ်းပြုဆရာ၊ ကျမ်း၏အတိုင်းအရှည်၊ ကျမ်း၏အကျိုးဟု ဆိုအပ်သော ငါးပါးသော ပုဗ္ဗပဋ္ဌကတို့ကို ဆိုခြင်းငှာ အလိုရှိသောဆရာသည် ခပ်သိမ်းသောကျမ်း၏ ရှေ့အဖို့၌သာလျှင် ဆိုအပ်၏ဟုလာသောကြောင့် "သေဋ္ဌံ တိလောက မဟိတံ" အစရှိသောပါဠ်ကို မိန့်သတည်း။

တစ်နည်းကား။ ။"ယံကိဥ္စိ ဂန္ထံ သမာရဗ္ဘိတု ကာမေန၊ တာဝါစရိယေန ရတနတ္တယဿ ပဏာမံ ကတွာ တဗ္ဗိဟတန္တရာယေန သမာရဗ္ဘိတဗ္ဗံ" ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ ခပ်သိမ်းသောကျမ်းကို ကောင်းစွာအားထုတ် လိုသော ဆရာသည် ရှေးဦးစွာ ရတနာသုံးပါးအပေါင်းအား ပဏာမကို ပြုပြီး၍ ထိုပဏာမကို ပြုရသောကြောင့် ပယ်ဖျောက်အပ်ပြီးသော အန္တရာယ် ရှိသဖြင့် ကောင်းစွာကျမ်းကို အားထုတ်အပ်၏ဟုလာသောကြောင့် "သေဋ္ဌံ တိလောက မဟိတံ" အစရှိသောပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။

တစ်နည်းကား။ ။ခပ်သိမ်းသော ကျမ်းပြုဆရာတို့ ဖွယ်ရာ ဓမ္မတာ သဘောသည် ကျမ်းမပြုမီ ရှေ့အဖို့၌ ရတနတ္တယ ပဏာမကို ပြုဦးမြဲဖြစ်၍ ကျမ်းပြုဆရာတို့တွင် တွက်ကျုံးဝင်သော ဤအရှင်မဟာကစ္စည်းဆရာ သည်လည်း ကျမ်းမပြုမီ ရှေ့အဖို့၌ ရတနတ္တယ ပဏာမကို ပြုတော် မူလိုရကား "သေဋ္ဌံ တိလောက မဟိတံ" အစရှိသောပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။ (ဥဇုဝစ်နည်း။)

တစ်နည်းကား။ ။ပဏာမကိုပြုသဖြင့် သဒ္ဒါပညာရှေ့သွားရှိသော အဖြစ်ကို ဖလူပစာရအားဖြင့် ပြခြင်းဌာ။ ဝါ၊ ရအပ်သော အန္တရာယဝိသော ဓနတ္ထကို ပဋ္ဌမကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပြခြင်းဌာ။ ဝါ၊ ဂန္ထပရိသမာပနကို ဒုတိယကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပြခြင်းဌာ။ ဝါ၊ ရအပ်လတ္တံ့သောထိုကျမ်းကို သင်ရခြင်းအစ အနုပ္ပါဒ ပရိနိဗ္ဗာန်တိုင်အောင် အကျိုးကို တတိယကာရဏူ ပစာရအားဖြင့် ပြခြင်းဌာ "သေဋ္ဌံ တိလောက မဟိတံ" အစရှိသောပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။ [ငှင်းလေးချက်ကား ဝင်္ကဝစ်နည်း။ အာစရိယောပဒေသ နည်း။]

ထို့ကြောင့်။ ။"ပဒအတ္ထာ၊ ဝါကျတ္ထာကို၊ စိတ်မှာသိထား၊ ရှေ့နောက် အားဖြင့်၊ ပိုင်းခြားအမိပ္ပါယ်၊ လိုရာရှယ်ရှု၊ ဥဇုဝင်္က၊ ဆိုစေရ၊ နည်းပြ နသဒ္ဒေ"။ ။ဟု မိန့်အပ်ပြီ။

ထိုဆရာမြတ်ထိုအလိုအားဖြင့် "ဣစာယံ ဂန္ထကာရော၊ ပဏာမာဒိ ပဥ္စကတ္ထံ ဒဿေတု မာဟ နိရုတ္တစာတိ။ပ။နမဿိတွာတိ ဣမိနာ ပဏာမ

မုဓ္ဓေန ဒဿေတိ၊ သဒ္ဒါ ပညာ ပုဗ္ဗင်္ဂမတံ ဖလူပစာရေန ဒီပေတိ။ အန္တရာယဝိသောသနတ္တံ ပဌမကာရဏူပစာရေန ပကာသေတိ၊ ဂန္ထပရိသမာပနံ ဒုတိယကာရဏူပစာရေန ဝိဘာဝေတိ၊ တဒုဂ္ဂဟာဒိ အနုပ္ပါဒါ ပရိနိဗ္ဗာနန္တံ မဟန္တတ္တံ တတိယကာရဏူပစာရေန အနုဘာဝေတိ”။ ကတ္တားငါးတန် ထုတ်စေ။

ကံကား ဒဿနတ္ထ ကရိဏ်းဝါစက။ (ပဌမဖို့)

ကံကား ဒီပနတ္ထ ကရိဏ်းဝါစက။ (ဒုတိယဖို့)

ကံကား ပကာသနတ္ထ ကရိဏ်းဝါစက။ (တတိယဖို့)

ကံကား ဝိဘာဝနတ္ထ ကရိဏ်းဝါစက။ (စတုတ္ထဖို့)

ကံကား အနုဘာဝနတ္ထ ကရိဏ်းဝါစက။ (ပဉ္စမဖို့)

တစ်နည်းကား။ ။ဤကျမ်း၏အစ၌ ဂန္ထကရဏဖြစ်သော အရှင်မဟာကစ္စည်းဆရာ မဟာထေရ်မြတ်သည် ရောဂါစသော အန္တရာယ်ကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းစသောအားဖြင့် များပြားစွာ အကျိုးရှိသော သမ္မုတိဥပပါတ် နတ်ထက်မြတ်ဘိ အလိုရှိအပ် တောင့်တအပ်သော ဝိသုဒ္ဓိဒေဝတာ မြတ်စွာဘုရားစသည်တို့အား ရှိခိုးခြင်းပဏာမ၊ ပဏာမိတဗ္ဗ၊ ပဏာမဟေတု၊ ပဏာမသမုဋ္ဌာန်၊ ပဏာမပယောဇန်၊ သညာ၊ နိမိတ်၊ ကတ္တား၊ ပရိမာဏ၊ ပယောဇန်၊ ပကာရဏာဘိဓေယျ၊ ကရဏပ္ပကာရ၊ ပဋိညာဏ်၊ ပဋိညာတဗ္ဗ၊ ဥယျောဇန၊ ဥယျောဇနဟေတုအားဖြင့် ၁၆-ပါးသော အနက်တို့ကို ကျမ်းဦးအစ မဆွလက်မွန်၌ အားသစ်လိုရကား “သေဋ္ဌံ တိလောက မဟိတံ” အစရှိသောပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။ ။

ဤတွင် အနုသန္ဓေကျမ်းတက် အမြွက်အပြီးတည်း။

ထို ၁၆-ပါးသော အနက်တို့တွင် “ပဏာမ”ဟူသည်ကား ကာယပဏာမ၊ ဝစီပဏာမ၊ မနောပဏာမအားဖြင့် ရှိခိုးခြင်းစေတနာသုံးပါးတည်း။ ထိုပဏာမကို အဘိဝန္ဒိယ၌ အဘိပုဗ္ဗ ဝန္ဒဓာတ်ဖြင့် ပြ၏။

“ပဏာမိတဗ္ဗ”ဟူသည်ကား- ရှိခိုးအပ်သောရတနာသုံးပါးတည်း။ ထိုပဏာမိတဗ္ဗကို ဗုဒ္ဓံ ဓမ္မံ ဂဏံ ဟူသောပါဌ်ဖြင့် ပြ၏။

"ပဏ္ဏာမဟေတု"သည်ကား– ရှိခိုးအပ်သော ရတနာသုံးပါး၏ဂုဏ်တည်း။ ထိုပဏ္ဏာမဟေတုကို "သေဋ္ဌ တိလောက မဟိတံ၊ အဂ္ဂ အမလံ ဥတ္တမံ"ဟူသော ပါဠ်တို့ဖြင့်ပြ၏။

"ပဏ္ဏာမသမုဋ္ဌာန်"ဟူသည်ကား–ရှိခိုးခြင်းစေတနာကို ဖြစ်စေတတ်သော အရှင်မဟာကစ္စည်းဆရာတည်း။ ထိုပဏ္ဏာမသမုဋ္ဌာန်ကို အဘိဝန္ဒိယဌ္ဌ တွာပစ္စည်းဖြင့် ပြ၏။ ဝါ၊ တွာပစ္စည်း၏ သာမတ္ထိယအားဖြင့် ရကောင်းသော အဟံ–ဟူသောပါဠ်ဖြင့် ပြ၏။

"ပဏ္ဏာမပယောဇဉ်"ဟူသည်ကား–ရှိခိုးခြင်းစေတနာ၏ အကျိုးတည်း။ ထိုပဏ္ဏာမပယောဇဉ်ကို အဘိဝန္ဒိယဌ္ဌ အဘိပုဗ္ဗ ဝန္ဒဓာတ်၏ သာမတ္ထိယအားဖြင့် ရကောင်းသော အန္တရာယ ဝိဃာတတ္ထံဟူသော ပါဠ်ဖြင့် ပြ၏။

"သညာ"ဟူသည်ကား–ကျမ်း၏အမည်တည်း။ ထိုသညာကို သုသန္ဓိကပ္ပံ ဟူသောပါဠ်ဖြင့် ပြ၏။

"နိမိတ်"ဟူသည်ကား–အဇ္ဈတ္တိကနိမိတ်၊ ဗာဟိရနိမိတ်အားဖြင့် ၂–ပါးတည်း။ ထို ၂–ပါးတို့တွင် အဇ္ဈတ္တိကနိမိတ်ဟူသည်ကား–ပုဒ်အက္ခရာတို့၌ တွေဝေသည်ဖြစ်၍ အကျင့်ချုတ်ယွင်းသဖြင့် ဝဋ်ဆင်းရဲ အပေါင်း၌ နစ်မွန်းလတ္တံ့သော သောတုဇနအပေါင်းတို့သည် တိုက်တွန်းအပ်သော အရှင်မဟာကစ္စည်းဆရာ၏ ကရုဏာတော်တည်း။ ထိုအဇ္ဈတ္တိကနိမိတ်ကို ဝက္ခာမိဟူသောပါဠ်၌ ဝစဓာတ်၏ သာမတ္ထိယအားဖြင့် ပြ၏။ ဗာဟိရနိမိတ်ဟူသည်ကား– ထိုကရုဏာတော်၏အကြောင်းဖြစ်သော သောတုဇန အပေါင်းတည်း။ ထိုဗာဟိရနိမိတ်ကို ဗုဓာ ဟူသောပါဠ်ဖြင့် ပြ၏။

"ကတ္တား"ဟူသည်ကား–အကျဉ်းဖြစ်သောပုဒ်ကို အကျယ်ဝေဖန်ရာ၌ စေတဒဂ်အရာ ထားတော်မူသော အရှင်မဟာကစ္စည်းဆရာတည်း။ ထိုကတ္တားကို ဝက္ခာမိ ဟူသောပါဠ်ဖြင့် ပြ၏။

"ပရိမာဏ"ဟူသည်ကား–ပရိစ္ဆေဒပရိမာဏ၊ သမူဟပရိမာဏအားဖြင့် နှစ်ပါးတည်း။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် ပရိစ္ဆေဒပရိမာဏဟူသည်ကား–

သန္ဓိငါးပိုင်း၊ နာမ်ရှစ်ပိုင်း၊ အာချာတ်လေးပိုင်း၊ ကိတ်ခြောက်ပိုင်းအားဖြင့် ၂၃–ပိုင်းလည်းကောင်း၊ ကျမ်းအားဖြင့် သန္ဓိကျမ်း၊ နာမ်ကျမ်း၊ အာချာတ်ကျမ်း၊ ကိတ်ကျမ်းအားဖြင့် လေးကျမ်းလည်းကောင်းတည်း။ သမူဟပရိမာဏဟူသည်ကား–သုတ် ဝုတ္တိ ဥဒါဟရဏ်နှင့်တကွ ၁၇၀၀–လည်းကောင်း၊သုတ်သက်သက် ၇၁၀–သုတ်လည်းကောင်းတည်း။ ထိုပရိမာဏ ၂–ပါးကို "သုသန္ဓိကပ္ပံ"ဟူသောပုဒ်၌ သုန္ဒရတ္ထဝါစကဖြစ်သော သုသဒ္ဒါဖြင့် ပြ၏။

"ပယောဇန်"ဟူသည်ကား–မုက္ခပယောဇန်၊ အနုသင်္ဂိကပယောဇန်အားဖြင့် နှစ်ပါးတည်း။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် "မုက္ခပယောဇန်"ဟူသည်ကား–ပုဒ်အက္ခရာတို့၌ မတွေဝေသည်ဖြစ်၍ ပရိသတ် ၄–ပါးအလယ်၌ ပရပ္ပဝါဒတို့ကို နှိပ်၍ ဝိသာရဒအဖြစ်သို့ ရောက်သဖြင့် တင့်တယ်ခြင်းတည်း။ ထိုမုက္ခပယောဇန်ကို "ဝစနတ္ထဝရ သုဗုဒ္ဓိ"ဟူသောပါဌ်ဖြင့် ပြ၏။

"အနုသင်္ဂိကပယောဇန်"ဟူသည်ကား–အက္ခရာပုဒ်ကိုသိ၍ ပဋိပတ်နည်း၌ ကောင်းစွာကျင့်သဖြင့် သဂ္ဂမောက္ခ အကျိုးနှစ်ပါးကိုရခြင်းတည်း။ ထိုအနုသင်္ဂိကပယောဇန်ကို သေယျဥ္စိနေရိတ နယေန အစ သုဏေယျ တိုင်သော ပါဌ်တို့ဖြင့် ပြ၏။

"ပကာရဏာဘိဓေယျ"ဟူသည်ကား–ဤကျမ်းသည် ဟောအပ်သော သရသန္ဓိ,ဗျဥ္ဇနသန္ဓိ,ဝုတ္တသန္ဓိအားဖြင့် သန္ဓိ ၃–ပါးတည်း။ ထိုပကာရဏာဘိဓေယျကို သုသန္ဓိကပ္ပံ ဟူသောပုဒ်၌ သန္ဓိသဒ္ဒါဖြင့် ပြ၏။

"ကရဏပ္ပကာရ"ဟူသည်ကား–ထိုသန္ဓိ ၃–ပါးကို တပေါင်းတည်း ပြု၍ ထားအပ်သော ကျမ်း၏အခြင်းအရာတည်း။ ထိုကရဏပ္ပကာရကို "သုသန္ဓိကပ္ပံ"ဟူသောပါဌ်၌ သန္ဓိသဒ္ဒါ၏သာမတ္ထိယအားဖြင့် ပြ၏။

"ပဋိညာဉ်"ဟူသည်ကား–ဝန်ခံခြင်းတည်း။ ထိုပဋိညာဉ်ကို "ဝက္ခာမိ" ဟူသောပါဌ်ဖြင့် ပြ၏။

"ပဋိညာတဗ္ဗ"ဟူသည်ကား–ဝန်ခံသည့်အတိုင်း ပြုခြင်းတည်း။ ထိုပဋိညာတဗ္ဗကို "သုသန္ဓိကပ္ပံ"ဟူသောပါဌ်ဖြင့် ပြ၏။

"ဥယျောဇနေ"ဟူသည်ကား-ဤကျမ်းကို သင်အောင်တိုက်တွန်းသော အရှင်မဟာကစ္စည်းဆရာ၏ အာဏတ္တိတည်း။ ထိုဥယျောဇနေကို "သုဏော ယျ" ဟူသောပါဌ်ဖြင့် ပြ၏။

"ဥယျောဇနေ ဟေတု"ဟူသည်ကား-ဥယျောဇနေ၏အကြောင်းတည်း။ ထိုဥယျောဇနေဟေတုကို "အတော"ဟူသောပါဌ်ဖြင့် ပြ၏။

၁၆-ပါးသော အနက်တို့၏ ဝိသဇ္ဇနာ ဤတွင်ပြီး၏။

(၂) ကျမ်းထွက်ပုံ

"ပဌာနံ ပဟာယ အပဌာနဿာ ဘာဝေါ"ဟူသော ပရိဘာသာနှင့် အညီ အပဌာန၏ပဌာနနှင့်ကင်း၍ ဖြစ်ခြင်း မရှိသောကြောင့် ထိုပါဌ် အပေါင်းကို့တွင် လိုရင်းပါဌ်ကား-"အဟံ အဘိဝန္ဒိယ"တည်း။

တစ်နည်းကား-"ခပ်သိမ်းဝါကျ၊ ဟူသမျှမှာ၊ ပဌာနကြိယာ၊ ဖြစ်မြဲသာ တည်း"ဟူသော နိယံနှင့်အညီ ထိုပါဌ်အပေါင်းတို့တွင် လိုရင်းပါဌ်ကား- "အဘိဝန္ဒိယ"တည်း။

"ဓာတွတ္ထ သမ္ဗန္ဓာသမ္ဗန္ဓာဝတ္ထုယေန ဒုဝိဓော ဟောတိ"ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ သမ္ဗန္ဓာဝတ္ထု,အသမ္ဗန္ဓာဝတ္ထု နှစ်ပါးတို့တွင် ဝက္ခာမိဌ် ဝစဓာတ်အနက်နှင့် မစပ်ခိုက် အသမ္ဗန္ဓာဝတ္ထုကို ရည်၍ ကောက်သည်။

တစ်နည်း လိုရင်းပါဌ်ကား-"အဟံ အဘိဝန္ဒိယ ဝက္ခာမိ"တည်း။ သမ္ဗန္ဓာဝတ္ထုကို ရည်၍ ကောက်သည်။

တစ်နည်း လိုရင်းပါဌ်ကား "အဟံ ဝက္ခာမိ"တည်း။ ။ ဆရာတော်ကြီး တို့နည်း။

ဤအရာ၌ "ဆိုရေးရှိက၊ ဆိုအပ်လှ၏၊ ဆိုစများလျား၊ ထားပချေမိ၊ ကိုယ်ဝန်ရှိ၏။"ဟု ဘူရိဒလင်္ကာဆရာ ပညာရှိတို့ မိန့်အပ်သောကြောင့် ဝါကျအဆစ်အမျက် အထွက်အသွား ကျမ်းရိုးစကားများကို အာစရိယမုဌ် လဒ္ဓေါပဒေသ ရသည်အတိုင်း အမြွက်မျှ ဆိုပေအံ့။

ကျမ်းရိုးအသွားစကားအထွက်နည်းသည် (က)သဒ္ဒါထွက်နည်း၊ (ခ)ပညတ်ထွက်နည်း၊ (ဂ)ပရမတ်ထွက်နည်းဟူ၍ ၃-ပါးတည်း။

ထို ၃-ပါးတို့တွင် သဒ္ဒါထွက်နည်း၌ (က)အနုသန္ဓေသဒ္ဒါ ထွက်နည်း၊ (ခ)စောဒနာသဒ္ဒါ ထွက်နည်း၊ (ဂ)ပုစ္ဆာ သဒ္ဒါထွက်နည်း၊ (ဃ)အဘိယာစကသဒ္ဒါထွက်နည်း ဟူ၍ ၄-ပါး။

ပညတ်ထွက်နည်း၌ ၎င်းအတိုင်း ၄-ပါး။ ပရမတ်ထွက်နည်း၌ ၎င်းအတိုင်း ၄-ပါး။ ယင်း ၃-ပါးကို ပေါင်းသော် ထွက်နည်း ၁၂-ပါး ဖြစ်၏။

ထို ၁၂-ပါးတို့တွင် တစ်ပါးတစ်ပါး၌ သုဒ္ဓါထွက်နည်း၊ ဥပမာလင်္ကာရ ထွက်နည်း၊ ဟေတာလင်္ကာရထွက်နည်း၊ ဥပမာဟေတာလင်္ကာရထွက်နည်း ဟူ၍ ၄-ပါးစီရှိရကား ထွက်နည်းပေါင်း ၄၈-ပါး ဖြစ်၏။

ထို ၄၈-ပါးသော ထွက်နည်းတို့ဖြင့် ပဌမလိုရင်းကောက်၌ ထွက်ပုံကား-

သဒ္ဒါထွက်နည်း ၄-မျိုး

ဤသို့ "အဘိဝန္ဒိယ"ဟူသောပုဒ်၌ အဘိရှေ့ရှိသော ဝန္ဒဟုဆိုအပ်သော သကမ္မကဓာတ် ကမ္မိကိုပြပြီး၍ ယခုအခါ ထိုသကမ္မကဓာတ် ကမ္မိ၏ကံကို ပြခြင်းငှာ"ဗုဒ္ဓံ"ဟူသော ပါဌ်ကိုမိန့်။(သဒ္ဒါထွက်၌ သုဒ္ဓါနုသန္ဓေထွက်နည်း။)

ဤသို့အဘိဝန္ဒိယဟူသောပုဒ်၌အဘိရှေ့ရှိသော ဝန္ဒဟူသော သကမ္မကဓာတ် ကမ္မိကိုပြပြီး၍ ယခုအခါ ဝန္ဒေ သုဂတံ စသည်တို့၌ သုဂတံ စသော ကံကိုပြကုန်သကဲ့သို့ ထိုအတူ ထိုသကမ္မကဓာတ်၏ကံကို ပြခြင်းငှာ ဗုဒ္ဓံဟူသော ပါဌ်ကိုမိန့်။ (သဒ္ဒါထွက်၌ ဥပမာလင်္ကာရနုသန္ဓေထွက်နည်း။)

ဤသို့ အဘိဝန္ဒိယဟူသောပုဒ်၌ အဘိရှေ့ရှိသော ဝန္ဒဟူသော သကမ္မကဓာတ် ကမ္မိကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ ထိုသကမ္မကဓာတ်၏ ကံနှင့်မကင်းရာသောကြောင့် ကံကိုပြခြင်းငှာ ဗုဒ္ဓံ ဟူသော ပါဌ်ကိုမိန့်။

(သဒ္ဒါထွက်၌ ဟေတာလင်္ကာရာနုသန္ဓေ ထွက်နည်း။)

ဤသို့ အဘိဝန္ဒိယ ဟူသောပုဒ်၌ အဘိရှေ့ရှိသော ဝန္ဒဟူသော သကမ္မကဓာတ်ကမ္မိကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ ဝန္ဒေ သုဂတံ စသည်တို့၌ သုဂတံ စသောကံကို ပြကုန်သကဲ့သို့ ထိုအတူ သကမ္မကဓာတ်၏ ကံနှင့်မကင်းရာကြောင့် ကံကိုပြခြင်းငှာ ဗုဒ္ဓံဟူသောပါဠ်ကိုမိန့်။

(သဒ္ဒါထွက်၌ ဥပမာဟေတာလင်္ကာရာနုသန္ဓေ ထွက်နည်း။)

ပညတ်ထွက်နည်း ၄–မျိုး

ဤသို့ အဘိဝန္ဒိယ ဟူသောပါဠ်ဖြင့် ရှိခိုးခြင်းပဏ္ဍာမကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ ရှိခိုးအပ်သော ပဏ္ဍာမိတဗ္ဗကိုပြခြင်းငှာ ဗုဒ္ဓံဟူသောပါဠ်ကိုမိန့်။

(ပညတ်ထွက်၌ သုဒ္ဓါနုသန္ဓေ ထွက်နည်း။)

ဤသို့ အဘိဝန္ဒိယ ဟူသောပါဠ်ဖြင့် ရှိခိုးခြင်းပဏ္ဍာမကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ သူရဿတီပါရမီသွာစသည်ကို ရှိခိုးကုန်သော ဗာဟိရကတို့၏ ရှိခိုးခြင်းပဏ္ဍာမသည် သူရဿတီစသော ပဏ္ဍာမိတဗ္ဗနှင့်မကင်းကုန်သကဲ့သို့ ထို့အတူ ရှိခိုးခြင်းပဏ္ဍာမ၏ ရှိခိုးအပ်သော ပဏ္ဍာမိတဗ္ဗကို ပြခြင်းငှာ ဗုဒ္ဓံဟူသောပါဠ်ကိုမိန့်။(ပညတ်ထွက်၌ ဥပမာလင်္ကာရာနုသန္ဓေထွက်နည်း။)

ဤသို့ အဘိဝန္ဒိယ ဟူသောပါဠ်ဖြင့် ရှိခိုးခြင်းပဏ္ဍာမကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ ရှိခိုးခြင်းပဏ္ဍာမ၏ ရှိခိုးအပ်သော ပဏ္ဍာမိတဗ္ဗနှင့် မကင်းရာသောကြောင့် ရှိခိုးခြင်းပဏ္ဍာမ၏ ရှိခိုးအပ်သောပဏ္ဍာမိတဗ္ဗကို ပြခြင်းငှာ ဗုဒ္ဓံဟူသောပါဠ်ကိုမိန့်။(ပညတ်ထွက်၌ဟေတာလင်္ကာရာနုသန္ဓေထွက်နည်း။)

ဤသို့ အဘိဝန္ဒိယ ဟူသောပါဠ်ဖြင့် ရှိခိုးခြင်းပဏ္ဍာမကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ သူရဿတီ ပါရမီသွာစသည်ကို ရှိခိုးကုန်သော ဗာဟိရကတို့၏ ရှိခိုးခြင်းပဏ္ဍာမသည် သူရဿတီစသော ပဏ္ဍာမိတဗ္ဗနှင့်မကင်းရာသောကြောင့် ရှိခိုးခြင်းပဏ္ဍာမ၏ ရှိခိုးအပ်သော ပဏ္ဍာမိတဗ္ဗကို ပြခြင်းငှာ ဗုဒ္ဓံဟူသောပါဠ်ကိုမိန့်။

(ပညတ်ထွက်၌ ဥပမာဟေတာလင်္ကာရာနုသန္ဓေ ထွက်နည်း။)

ပရမတ်ထွက်နည်း ၄–မျိုး

ဤသို့ အဘိဝန္ဒိယ ဟူသောပုဒ်၌ ဝန္ဒဓာတ်၏အရ ပဏ္ဍာမစေတနာ အာရမ္မဏိက အကျိုးပစ္စယပွန်ကိုပြပြီး၍ ယခုအခါ အာရုံအကြောင်းပစ္စည်း ကိုပြခြင်းငှာဗုဒ္ဓဟူသောပါဌ်ကိုမိန့်။(ပရမတ်ထွက်၌သုဒ္ဓါနုသန္ဓေထွက်နည်း။)

ဤသို့ အဘိဝန္ဒိယဟူသောပုဒ်၌ ဝန္ဒဓာတ်၏အရ ပဏ္ဍာမစေတနာ အာရမ္မဏိက အကျိုးပစ္စယပွန်ကိုပြပြီး၍ ယခုအခါ ဝန္ဒေသုဂတံစသည်တို့၌ ဝန္ဒဓာတ်၏အရ ပဏ္ဍာမစေတနာ အာရမ္မဏိက အကျိုးပစ္စယပွန်၏ အာရုံအကြောင်းပစ္စည်းတရားကိုပြတော်မူခြင်းငှာ ဗုဒ္ဓဟူသောပါဌ်ကိုမိန့်။
(ပရမတ်ထွက်၌ ဥပမာလင်္ကာရာနုသန္ဓေထွက်နည်း။)

ဤသို့ အဘိဝန္ဒိယဟူသောပုဒ်၌ ဝန္ဒဓာတ်၏အရ ပဏ္ဍာမစေတနာ အာရမ္မဏိကအကျိုးပစ္စယပွန်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ အာရမ္မဏိကအကျိုး ပစ္စယပွန်၏ အာရုံအကြောင်းပစ္စည်းတရားနှင့် မကင်းရာသောကြောင့် အာရုံအကြောင်းပစ္စည်းတရားကိုပြတော်မူခြင်းငှာ ဗုဒ္ဓဟူသောပါဌ်ကိုမိန့်။
(ပရမတ်ထွက်၌ ဟေတာလင်္ကာရာနုသန္ဓေထွက်နည်း။)

ဤသို့ အဘိဝန္ဒိယဟူသောပုဒ်၌ ဝန္ဒဓာတ်၏အရ ပဏ္ဍာမစေတနာ အာရမ္မဏိကအကျိုးပစ္စယပွန်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ ဝန္ဒေသုဂတံစသည်တို့၌ ဝန္ဒဓာတ်၏အရ ပဏ္ဍာမစေတနာအာရမ္မဏိက အကျိုးပစ္စယပွန်၏ အာရုံ အကြောင်းပစ္စည်းတရားကိုပြကုန်သကဲ့သို့ ထို့အတူ အာရမ္မဏိက အကျိုး ပစ္စယပွန်၏အာရုံအကြောင်း ပစ္စည်းတရားနှင့် မကင်းရာသောကြောင့် အာရုံအကြောင်းပစ္စည်းတရားကိုပြတော်မူခြင်းငှာ ဗုဒ္ဓဟူသောပါဌ်ကိုမိန့်။
(ပရမတ်ထွက်၍ ဥပမာဟေတာလင်္ကာရာနုသန္ဓေထွက်နည်း။)

ဤတွင်ရွှေ့ အနုသန္ဓေထွက်မျိုး ၁၂–ပါးအမြွက်။

သုဒ္ဓစောဒနာထွက်နည်း ၄–မျိုး

အရှင်မဟာကစ္စည်းဆရာ၊ ဆရာကား၊ အဘိဝန္ဒိယဟူသောပါဌ်၌ ဝန္ဒ–ဟူသော သကမ္မကဓာတ် ကမ္မိကိုပြ၏။ ထိုကမ္မိကိုသာပြ၍ ကမ္မိ၏

ကမ္မကို မပြအပ်သည်ရှိသော် ဆရာ၌ ကမ္မီ,ကမ္မဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ ရောက်ရာသည်မဟုတ်တုံလော၊ အဘယ်သို့ မှတ်ရပါအံ့နည်း။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို ဖြေတော်မူခြင်းငှာ ဗုဒ္ဓံဟူသော ပါဠ်ကိုမိန့်။ ထိုပါဠ်၏အဓိပ္ပါယ်ကား အဘိဝန္ဒိယဟူသောပါဠ်၌ ဝန္ဒဟူသော သကမ္မကဓာတ် ကမ္မီ၏ကမ္မကို ပြ၏။ ထိုသို့ပြသောကြောင့် သင်တင်တိုင်းသော ကမ္မီ,ကမ္မဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ မရောက်ဟူလိုသော်။

ကြွင်းသော စောဒနာထွက် ၁၁-ပါးတို့၌ အဓိပ္ပါယ်ပြန်ပုံကို ဤပဌမစောဒနာထွက် နယာနုသာရအားဖြင့် ပြန်လေ။

သဒ္ဒါထွက်၌ သုဒ္ဓစောဒနာထွက်နည်း

အရှင်မဟာကစ္စည်းဆရာ။ လ။ သာပြ၍ ဝန္ဒေသုဂတံ စသည်တို့၌ ကမ္မီ၏ကမ္မကို ပြသကဲ့သို့ ကမ္မကို မပြအပ်သည်ရှိသော်။ လ။ ငှာ။ ဗုဒ္ဓံဟူသောပါဠ်ကိုမိန့်။ (သဒ္ဒါထွက်၌ ဥပမာလင်္ကာရစောဒနာထွက်နည်း။)

အရှင်မဟာကစ္စည်းဆရာ။ လ။ သာပြ၍ ကမ္မီ၏ကမ္မကို မပြအပ်သည်ရှိသော် ကမ္မီ၏ကမ္မနှင့် မကင်းရာသောကြောင့် ဆရာ၌။ လ။ ငှာ။ ဗုဒ္ဓံဟူသောပါဠ်ကိုမိန့်။ (သဒ္ဒါထွက်၌ဟေတာလင်္ကာရစောဒနာထွက်နည်း။)

အရှင်မဟာကစ္စည်းဆရာ။ လ။ သာပြ၍။ ဝန္ဒေသုဂတံ စသည်တို့၌ ကမ္မီ၏ကမ္မကိုပြသကဲ့သို့ ကမ္မီ၏ကမ္မကို မပြအပ်သည်ရှိသော် ကမ္မီ၏ကမ္မနှင့် မကင်းရာသောကြောင့် ဆရာ၌ ။လ။ ငှာ ဗုဒ္ဓံ ဟူသောပါဠ်ကိုမိန့်။ (သဒ္ဒါထွက်၌ ဥပမာဟေတာလင်္ကာရစောဒနာထွက်နည်း။)

ပညတ်စောဒနာ ၄-မျိုး

ပညတ်စောဒနာထွက်၌ သုဒ္ဓစောဒနာထွက်၊ ဥပမာလင်္ကာရစောဒနာထွက်၊ ဟေတာလင်္ကာရစောဒနာထွက်၊ ဥပမာဟေတာလင်္ကာရစောဒနာထွက်နည်း ၄-ပါးကို သဒ္ဒါစောဒနာထွက်နည်း ၄-ပါးကို မှီး၍ ဆိုလေ။

အဘိဝန္ဒိယဟူသောပါဠိ၌ ဝန္ဒဟူသော သကမ္မကဓာတ် ကမ္မိကိုပြ၏ဟု ဆိုရာ၌ အဘိဝန္ဒိယဟူသောပါဠ်ဖြင့် ရှိခိုးခြင်း ပဌာနမကို ပြ၏ဟုဆို၊ ကမ္မိဟုဆိုခဲ့ရာ၌ ပဌာနမဆို၊ ကမ္မဆိုခဲ့ရာ၌ ပဌာနမတဗ္ဗဆို။ ကမ္မိကမ္မ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသဆိုခဲ့ရာ၌ ပဌာနမ ပဌာနမိတဗ္ဗ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ ဆိုရရုံသာထူးသည်။

ပရမတ်စောဒနာ ၄–မျိုး

ပရမတ်ထွက်၌ သုဒ္ဓစောဒနာထွက်၊ ဥပမာလင်္ကာရစောဒနာထွက်၊ ဟေတာလင်္ကာရစောဒနာထွက်၊ ဥပမာဟေတာလင်္ကာရ စောဒနာ ထွက်နည်း ၄–ပါးကိုလည်း သဒ္ဒါစောဒနာထွက်နည်း ၄–ပါးကို မှီး၍ဆိုလေ။ (လီနတ္ထ ရစောဒနာ၊ အာဘောဂစောဒနာ၊ အယုတ္တ စောဒနာ၊ ဗျတိရေက စောဒနာ၊ အန္ဓယစောဒနာ ၅–မျိုးကိုလည်း မှီး၍ဆိုလေ။)

အယုတ္တစောဒနာ၊ အာဘောဂစောဒနာ၊ ဗျတိရေကစောဒနာ၊ အန္ဓယ စောဒနာ၊ (ဂန္ထာဘရဏ–၇၄)လီနတ္ထ ရစောဒနာ (ဋီကာများ)ငါးမျိုးကိုလည်း ထိုထို အဌကထာဋီကာတို့ကို မှီး၍ဆိုလေ။

အဘိဝန္ဒိယဟူသောပါဠ်၌ ဝန္ဒဟူသော သကမ္မကဓာတ်ကမ္မိကို ပြ၏ ဟုဆိုခဲ့ရာ၌ အဘိဝန္ဒိယဟူသောပါဠ်၌ ဝန္ဒဓာတ်၏အရ ပဌာနမစေတနာ အာရမ္မဏိက အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်ဆို။ ကမ္မဆိုခဲ့ရာ၌ အာရုံအကြောင်းပစ္စည်းဆို။ ကမ္မိကမ္မဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသဆိုခဲ့ရာ၌ ပစ္စယုပ္ပန္န ပစ္စယဆန့်ကျင် သော ဝိရောဓိဒေါသဆိုရရုံမျှသာထူးသည်။ ။

ဤတွင် စောဒနာထွက်မျိုး– ၁၂–ပါးအပြွက်။

အရှင်မဟာကစ္စည်းဆရာ။ လ။ ကမ္မိကိုပြ၏။ ထိုကမ္မိ၏ကမ္မကား အဘယ်နည်း။ ဤသို့ သူမေးဖွယ်ရှိ၍ ထိုအမေးကိုဖြေခြင်းငှာ ဗုဒ္ဓံဟူသော ပါဠ်ကိုမိန့်။ ။ထိုပါဠ်၏အဓိပ္ပါယ်ကား အဘိဝန္ဒိယဟူသောပါဠ်၌ ဝန္ဒဟူသော သကမ္မကဓာတ် ကမ္မိ၏ကမ္မကား ဗုဒ္ဓံဖြစ်ဘိသော်။

(သဒ္ဒါထွက်၌ သုဒ္ဓပုစ္ဆာ ထွက်နည်း။)

ပုစ္ဆာ ၁၂–မျိုး

ဤမှကြွင်းသော သဒ္ဒါပုစ္ဆာထွက်၊ ပညတ်ပုစ္ဆာထွက်၊ ပရမတ်ပုစ္ဆာထွက်နည်း ၁၁–ပါးကို ဆိုခဲ့ပြီးသော စောဒနာထွက် ၁၂–ပါးကိုမှီး၍ ယထာရဟန ယာနုသာရအားဖြင့် ဆိုလေ။

ပုစ္ဆာထွက်သည် ယေဘုယျအားဖြင့် ဒေါသ မတင်ရသည်သာ၊ စောဒနာထွက်နှင့်ထူးသည်။ (ဤတွင်၍ ပုစ္ဆာထွက်မျိုး ၁၂–ပါးအမြွက်။)

အဘိယာစက ၁၂–မျိုး

အရှင်မဟာကစ္စည်းဆရာ။ လ။ ကမ္မီကိုပြ၏။ ထိုကမ္မီ၏ကမ္မကိုလည်း ပြဘိဦးလောဟု အဘိယာစကပုဂ္ဂိုလ်တို့ တောင်းဆိုဖွယ်ရှိ၍ ထိုကမ္မီ၏ ကမ္မကိုပြခြင်းငှာ ဗုဒ္ဓံဟူသောပါဌ်ကိုမိန့်။ ။

(သဒ္ဒါထွက်၌ သုဒ္ဓါဘိယာစက ထွက်နည်း။)

ယင်းနည်း၌ ဥပမာလင်္ကာရာဘိယာစကထွက်နည်း၊ ဟေတာလင်္ကာရာ ဘိယာစကထွက်နည်း၊ ဥပမာ ဟေတာလင်္ကာရာဘိယာစကထွက်နည်း ဟူသော ၃–ပါးကိုလည်းကောင်း။ ပညတ်ထွက်၌ သုဒ္ဓါဘိယာစကစသောနည်း ၄–ပါးကိုလည်းကောင်း။ ပရမတ်ထွက်၌ သုဒ္ဓါဘိယာစကစသောနည်း ၄–ပါးကိုလည်းကောင်း ပုစ္ဆာထွက်မျိုး ၁၂–ပါးကိုမှီး၍ ယထာရဟနယာနုသာရအားဖြင့် ဆိုလေ။ အဘိယာစကထွက်နည်း ရသည်။

ထိုပုစ္ဆာထွက်၌ သူ မေးဖွယ်ရှိ၍ ဆိုသည်ကို ထိုအဘိယာစကထွက်နည်း၌ အဘိယာစကပုဂ္ဂိုလ်တို့ တောင်း ဆိုဖွယ်ရှိ၍ ဆိုရသည်။ အဓိပ္ပါယ် မပြန်ရသည်သာ။ ပုစ္ဆာထွက်နည်းနှင့် ထူးသည်။ ။ဤတွင်ရွေ့ အဘိယာစကထွက်မျိုး ၁၂–ပါးအမြွက်။

ဤထွက်ဆိုအပ်ပြီးသော နည်း ၄၈–ပါးတို့ဖြင့် ကြွင်းခမ့်စသော ပုဒ်အပေါင်းတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ထိုထိုကျမ်းဂန်တို့၌ ဝါကျပဒအပေါင်းတို့ကိုလည်းကောင်း ယထာရဟ ထွက်ဆိုလေကုန်။

"ဝိတ္ထာရိယမာနံပန အနန္တံ အပရိမာဏံ"ဟူသော ဓမ္မသင်္ဂဟအဋ္ဌကထာစကားကဲ့သို့ ပုဒ်စေ့ကြွင်းမဲ့၊ အကုန်ချဲ့၍၊ ထွက်သွားခဲ့သော် အလွန်ကျယ်ဝန်းစွ။

ထိုကြောင့် "ဝိတ္ထာရာဘိရုကဿ မဟာဇနဿ စိတ္တံ အနုရက္ခန္တော နဝိတ္ထာရယိမှာ" ဟူသော စရိယာပိဋကတ် အဋ္ဌကထာပဒေသ။ "ဥပက္ခိယန္တိ သဗ္ဗာနိ သိဿခေဒဘယာမယာ" ဟူသော သုဗောဓာလင်္ကာရာပဒေသတို့ကို ထောက်၍ ငါတို့ကား မချဲ့ကုန်။

ရှေးမောင်းထောင်ဆရာတော်၊ ညောင်ကန်ဆရာတော်တို့ကား ၄၈– ပါးသောနည်းကို အရင်းထား၍ ထိုထက်အလွန် သာဘောဂ၊ အနာဘောဂ၊ အာဘောဂပုဗ္ဗ၊ အာဘောဂပရ စသည်တို့ဖြင့် တစ်ပုဒ်တစ်ပုဒ်ကို အနပ္ပကမ်း ထွက်သွားလေ့ရှိတော်မူကြလေကုန်၏။ ။လဒ္ဓေါပဒေသဟူ၍လည်း ညွှန်း တော်မူကြကုန်၏။ ။ဤမှစ၍ အကျဉ်းမျှ ဆိုပေအံ့။

လဒ္ဓေါပဒေသညွှန်းတော်မူကုန်

"ယတ္ထ ယတ္ထ အပါကဋံ၊ တတ္ထ တတ္ထ ဝိသေသနံ" ဟူသော ပရိ ဘာသာနှင့်အညီ မထင်ရှားသော ဂုဏ်ဝိသေသနသတ္တိသကတ်ရှိသော ဗုဒ္ဓံဟူသော ဂုဏေ ဝိသေသျ သန္တိမန္တ ဒြဗ်၏ ဂုဏ်ဝိသေသန သတ္တိသကတ် ကို ပြခြင်းငှာ "သေဋ္ဌံ"ဟူသောပါဌ်ကိုမိန့်။ ။ထိုပါဌ်၏အဓိပ္ပါယ်သော်ကား ချီးမွမ်းအပ်သောဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူ၏ဟူလိုသော်။

ဤမှနောက်၌ အဓိပ္ပါယ်ပြန်ပုံကို မရေးမူ၍ ထွက်ပုံကိုသာ ရေးပေ ပါအံ့။

တစ်နည်းကား။ ။ဗုဒ္ဓံဟူသော ပဏ္ဏာမိတဗ္ဗ၏ပဏ္ဏာမဟေတုကို ပြခြင်းငှာ "သေဋ္ဌံ"ဟူသောပါဌ်ကိုမိန့်။ "မန္ဒပဝတ္တာနိ ပဋ္ဌေဝ ဇဝနာနိ" စသည်တို့ကဲ့သို့ ဟေတုမန္တိဝိသေသနကြံ။ ။"ဝိသေသန၊ ဘေဒက၊ ဘေဒျအကြောင်းမျိုး"။ ။ဟုပေး။

တစ်နည်းကား။ ။အရှင်မဟာကစ္စည်းဆရာ၊ ဆရာကား၊ "ဗုဒ္ဓံ အဘိဝန္ဒိယ"ဟူသောပါဌ်ဖြင့် ဘုရားကိုရှိခိုးသောဟုဆို၏။ ဆရာရှိခိုး အပ်သော ဘုရားသည် အဘယ်သို့သော ဂုဏ်ထူးဝိသေသရှိပါသနည်း၊ ဤသို့ စုဒ်ရှိရကား သေဋ္ဌံဟူသောပါဌ်ကိုမိန့်။ ။"အဖြေမြင်က၊ အတင်သိ၊ မိ၏ကျမ်းရိုးအနေတည်း"။ ။ဟူသော နိယံနှင့်အညီဆိုသတည်း။

တစ်နည်းလည်း။ ။"ယတ္ထ ယတ္ထ ပဒေသေ၀၊ ဒိဋ္ဌေ ဝိသဇ္ဇနေ သတိ။ တတ္ထ တဒုတ္တရိတဗ္ဗာ၊ ပုစ္ဆာ တာ၀ ဝိဘာဝိနာ"ဟူသော သဒ္ဒဝုတ္တိနှင့်အညီဆိုသတည်း။ ။ဝိသဇ္ဇနာကိုမျှော်၍ လျော်စွာဆိုလေ။

တစ်နည်းကား။ ။ဗုဒ္ဓသဒ္ဒါ၏ ဗုဇ္ဈတီတိဗုဒ္ဓေါဟူသော ၀စနတ္ထနှင့် ယှဉ်လင့်ကစား၊ ဘုရားမြတ်စွာဒြဗ်ကိုမပြ၊ နာမမတ္တအမည်မျှကိုသာလျှင် ပြသည်၏အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဗုဒ္ဓသဒ္ဒါကို အထူးပြုခြင်းငှာ သေဋ္ဌဟူသောပါဌ်ကို မိန့်။ ။အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝနီဋီကာနည်း။

တစ်နည်းကား။ ။"တတ္ထ နာမ မတ္တကဏ္ဍိ သဒဗ္ဗ နာမ မတ္တကံ န ဂုဏံ၊ အညာထာ ဟိ အညံ ဒဗ္ဗပကာသကံ ပရိယေသေယျ နာမဿ တဒါဓာရ ဒဗ္ဗေန အဝိနာဘာဝတော"ဟူသောပါဌ်နှင့်အညီ ဗုဒ္ဓံဟူသော ပုဒ်ဖြင့် ဧဝယျဝိဓာဏနဟူသော အနာဝိဘူတဂုဏ်ကို အကယ်၍ကား ပြအပ်၏။ ထိုသို့ ပြအပ်သော်လည်း ထိုအနာဝိဘူတဂုဏ်သည် ကုတ်ကော် နက်နဲ မြင်နိုင်ခဲရကား တိက္ခဗုဒ္ဓိတို့အကျိုးငှာသာဖြစ်၍ မန္ဒဗုဒ္ဓိတို့အကျိုး ကိုလည်း အာဝိဘူတဂုဏပကာသကပုဒ်ဖြင့် ဖွင့်ဖြိုးစေတော်မူလိုရကား သေဋ္ဌဟူသောပါဌ်ကိုမိန့်။

တစ်နည်းကား။

ဂုဏော အပါကဋေ့ယေ၀၊ ဥတ္တာနံ နာမမတ္တကံ။
ဂုဏ ပကာသနတ္ထာယ၊ ဥဒ္ဒါရေ တံ ဝိသေသနံ။

ဟူသော ပရိဘာသာနှင့် အညီ။

ဂုဏော=ဂုဏ်သည်၊ အပါကဋ္ဌေ=မပေါ်မလွင်မထင်မရှားသည်ရှိသော်၊ နာမမတ္တကံယေ၀=အမည်မျှသာလျှင်၊ ယသ္မာ=အကြင်ကြောင့်၊ ဥတ္တာနံ=ပေါ်လွင်ထင်ရှားသည်၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏၊ တသ္မာ=ထိုကြောင့်၊ ဂုဏပကာသကံ=ဂုဏ်ကို ပြတတ်သော၊ ယံဝိသေသနံ=အကြင်ဝိသေသန သည်၊ အတ္ထိ=ရှိ၏၊ တံဝိသေသနံ=ထိုဝိသေသနကို၊ ဂုဏပကာသနတ္ထာယ= ဂုဏ်ကိုပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဥဒ္ဒါရေ=ထုတ်ရာ၏။ ။ဟုလာသောကြောင့် သေဋ္ဌ–ဟူသောပါဌ်ကိုမိန့်။

တစ်နည်းကား။ ။အတိက္ကမတိ စသည်တို့၌ အာဝိဘူတကြိယာ၊ အတိမာလာစသည်တို့၌ အနာဝိဘူတကြိယာကို ရအပ်ကုန်သကဲ့သို့ ထိုအတူ ဗုဒ္ဓံဟူသော အနာဝိဘူတဂုဏ်၏ အာဝိဘူတဂုဏ်ကို ပြခြင်းငှာ သေဋ္ဌ– ဟူသောပါဌ်ကိုမိန့်။ ။အာစရိယောပဒေသနည်း။

အတ္တနော မတိ ကိစ္စာပိ၊ ကထိတာ သဗ္ဗဒုဗ္ဗလာ။
တထာပိ နယ မာဒါယ၊ ကထိတတ္တာ အကောပိယာ။

ဟူသော သဒ္ဒနီတိဂါထာကိုလည်း ရှုတ်ပေး။

ဤသို့ ၂–နည်း၊ ၃–နည်း စသည်ဖြင့် ပြအပ်သည်ရှိသော် ကြွင်းကျန် သမျှကို နယဂ္ဂါဟဖြင့် သိလင်း။ ။"ကတိပွယ ပဘေဒေန ဒဿနေ နယတော တဒဝသိဋ္ဌာ ဘေဒါ ဂဟေတဗ္ဗာ" ဟူသော အနုဋီကာ ပရိဘာသာနှင့်အညီ ဆိုသတည်း။

အတိဗျာပါတဒေါသ

အရှင်မဟာကစ္စည်းဆရာ။ ။(အာလုပ်)

ဆရာကား ဗုဒ္ဓံ အဘိဝန္ဒိယ ဟူသောပါဌ်ဖြင့် ဘုရားကို ရှိခိုးသောဟူ၍ ဆို၏။ ။(ဠပနာ)

အကယ်၍ ထိုသို့ဆိုချေသော်။ ။"ပဒေသဂဟဏေ ဟိ အသတိ ဂဟေတဗ္ဗဿ နိဗ္ဗဒေသတာဝ ဝိညာယတိ"ဟူသော သာရတ္ထဒီပနီ ပရိ ဘာသာနှင့်အညီ ဝိသေသကိုယူခြင်းမရှိသော် ယူအပ်သောအနက်၏ အလုံးစုံ၏အဖြစ်ကို သိအပ်သောကြောင့် ဘယ–လာဘ–ကုလာစာရ– မိတ္တာဒိဋ္ဌ–သမ္ဘောဟ–ပရောပဝါဒတို့၏အစွမ်းအားဖြင့်လည်း ဘုရားကို ရှိခိုး၏ဟူသောအနက်သည်ရောက်၏။ ။(အနုလောမပါပနာ)

ထိုသို့ တမှုကား–ပညာပုဗ္ဗင်္ဂမ သုဒ္ဓကရဏပဏ္ဏာမကိုသာ ပြုအပ်၏။ ဘယ–လာဘ–ကုလာစာရ–မိတ္တာဒိဋ္ဌ–သမ္ဘောဟ–ပရောပဝါဒတို့၏ အစွမ်း အားဖြင့် ဒုဋ္ဌကရဏပဏ္ဏာမကို မပြုအပ်။ ။(ပဋိလောမပါပနာ)

ထိုသို့ ပညာပုဗ္ဗင်္ဂမ သုဋ္ဌုကရဏပဏ္ဏာမကိုသာ ပြုအပ်သောကြောင့် "ဗုဒ္ဓံ သက္ကစ္စံ အဘိဝန္ဒိတွာ"ဟူ၍သာ ဝိသေသနဆိုသင့်ဆိုတန်၏။ ။(အနုလောမရောပန)

ဗုဒ္ဓံအဘိဝန္ဒိယဟူ၍ သာမညမဆိုသင့်မဆိုတန်။ ။(ပဋိလောမရောပန)

မဆိုတန်ဆိုချေသော် ဆရာ၌ အတိဗျာပိတဒေါသရောက်ရာသည် မဟုတ်တုံလော။ ။(စောဒကအာဘော်)

အဘယ်သို့ မှတ်ရာပါအံ့နည်း။ ။(စောဒနာ)

"သာမညဝစနံ ဝိသေသပရာယနံ"ဟူသောပရိဘာသာနှင့်အညီ သာမညဆိုသောစကားသည် ဝိသေသသာလျှင် လဲလျောင်းရာရှိသည်ဖြစ်၍ ဗုဒ္ဓံ အဘိဝါဒိယ ဟူ၍ သာမညဆိုသော်လည်း လိုအပ်သောအနက်၏ ဝိသေသကို မရအပ်သောကြောင့် ဆိုသည်မဟုတ်။ ။(ပရိဟာရအာဘော်)

မဟုတ် ဖြစ်သောကြောင့် ငါ၌ သင်စောဒကဆရာတင်သော အတိဗျာပိတဒေါသ မရောက် ဆိုတန်၏ဟူလိုသော်။ ။(ပရိဟာရ)

တစ်နည်းကား။ ။အရှင်မဟာကစ္စည်းဆရာ။ ။(အာလုပ်)

ဆရာကား၊ သေဋ္ဌ တိလောက မဟိတံ အစရှိသောစကားတို့ဖြင့် သန္ဓိကျမ်းကို ပြုအံ့သော ဟူ၍ ဆို၏။ ။(ဥပနာ)

အကယ်၍ ထိုသို့ဆိုချေသော် အတွေ့အကျွရသညာတော အစရှိသော စကားသည်သာလျှင် သန္ဓိကျမ်းမဟုတ်၊ ဤသေဋ္ဌ တိလောက မဟိတံ အစရှိသောစကားသည်သာလျှင် သန္ဓိကျမ်းဟုတ်၏ဟူသော အနက်သည် ရောက်၏။ ။(အနုလောမပါပန)

ထိုသို့ တမူကား အတွေ့ အကျွရသညာတော အစရှိသောစကား သည်သာလျှင် သန္ဓိကျမ်း ဟုတ်၏။ ။(ပဋိလောမပါပန)

ထိုသို့ ဟုတ်သောကြောင့် ဤသေဋ္ဌတိလောကမဟိတံ အစရှိသော စကားသည်သာလျှင် သန္ဓိကျမ်းကိုပြုအံ့သောငှာဟု မဆိုမူ၍ အတွေ့အကျွရ သညာတော အစရှိသောစကားသည်သာလျှင် သန္ဓိကျမ်းကို ပြုအံ့သော ဟူ၍ ဆိုသင့်ဆိုတန်၏။ ။(အနုလောမရောပန)

ဤသေဋ္ဌတိလောကမဟိတံအစရှိသောစကားသည် သန္ဓိကျမ်းမဟုတ်၊ မဟုတ်ဖြစ်သောကြောင့် သန္ဓိကျမ်းကိုပြုအံ့သောငှာ သေဋ္ဌ တိလောက မဟိတံ အစရှိသောစကားကို မဆိုသင့် မဆိုတန်။ ။(ပဋိလောမရောပန)

မဆိုတန်ဆိုချေသော် ဆရာ၌ ပဋိညာတဗ္ဗ ပဋိညာကရဏ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ ရောက်ရာသည် မဟုတ်တုံလော။ ။(စောဒကအာဘော်)

အဘယ်သို့ မှတ်ရာပါအံ့နည်း)။ ။(စောဒနာ)

ထိုသို့ အတ္ထောအက္ခရသညာတော အစရှိသောစကားသည်သာလျှင် သန္ဓိကျမ်းဟုတ်လျက် ဤသေဋ္ဌတိလောကမဟိတံ အစရှိသောစကားကို ဆိုခြင်းသည်ကား ကျမ်းပြုဆရာတို့ဖွယ်ရာ ဓမ္မတာသဘောသည် ကျမ်းမပြုမီ ရှေ့အဖို့၌ အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း၊ ကျမ်းပြီးခြင်းအကျိုးရှိသော ရတနတ္တယပဏာမကို ပြဦးမြဲဖြစ်၍ အရှင်မဟာကစ္စည်းဆရာမထေရ် မြတ်သည်လည်း ကျမ်းပြုဆရာ ၎င်းတစ်ယောက်ဖြစ်ရကား ကျမ်းမပြုမီ ရှေ့အဖို့၌ အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း၊ ကျမ်းပြီးခြင်းအကျိုးရှိသော ရတနတ္တယ ပဏာမ၊ ပဏာမိတဗ္ဗ၊ ပဏာမဟေတုတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပုဗ္ဗပဋ္ဌကတို့ကို လည်းကောင်း ပြအံ့သောငှာ သေဋ္ဌတိလောကမဟိတံ အစရှိသောစကားကို ဆိုသတည်း။

အတ္ထောအက္ခရသညာတော အစရှိသောစကားသည်သာလျှင် သန္ဓိကျမ်းမဟုတ်၊ ဤသေဋ္ဌတိလောကမဟိတံ အစရှိသောစကားသည်လည်း သန္ဓိကျမ်း ဟုတ်၏။ ဟုတ်သောကြောင့် ဆိုသည် မဟုတ်။ ။(ပရိဟာရ အာဘော်)

မဟုတ်ဖြစ်သောကြောင့် ငါ၌ ပဋိညာတဗ္ဗ ပဋိညာကရဏဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ မရောက်ဆိုသင့် ဆိုတန်၏ ဟူလိုသော်။ (ပရိဟာရ)

ဤသို့ အာလုပ်,ဥပနာ,ပါပနစသည်တို့ဖြင့်လည်း တန်းဆာဆင်၍ စောဒနာထွက်နည်းသည် ရှိ၏။ အရာခပ်သိမ်း၌ ဤနည်းနှင်နှင် ယထာ ဟာရ ထွက်လေကုန်။

နိယံ၌ကား။ ။"ဝေ၀သတိ၊ ရှိသည်ဖြုပြား၊ ဤအရာဝယ်၊ စသည်ဖြင့်၊ ဝိသေသမှတ်၏"။ ။ထိုနိယံဥပလက္ခဏာနည်းမျှသာဟု ဆရာတို့မိန့်ကြကုန်၏။

ဝါ=ထိုထိုစောဒနာဟူသမျှ၌ ဝေ၀သတိ–ထုတ်ဆိုရသည်ခြည်းဟု ဆရာမြတ်တို့ ပြောစဉ်ဟုမှတ်။ ။ဤတွင်၍ သေဋ္ဌဟူသော ဝိသေသနပုဒ်၏ထွက်ပုံပြီး၏။

ဝိသေသနပုဒ်ထွက်

တိလောက မဟိတံဟူသော ဝိသေသနပုဒ်၊ အဂ္ဂံဟူသော ဝိသေသနပုဒ်တို့၏ ထွက်ပုံမှာ–

သေဋ္ဌံဟူသော ဝိသေသနပုဒ်၏ ထွက်သည့်နည်းအတိုင်း ထွက်လေ။

ခမ္မံ–ဟူသော ပုဒ်၏ထွက်ပုံမှာ ဗုဒ္ဓံဟူသောပုဒ်ထွက်သည့် နည်းအတိုင်းထွက်လေ။

အမလံဟူသောပုဒ်၏ထွက်ပုံမှာ သေဋ္ဌံဟူသောပုဒ်ထွက်သည်နည်းအတိုင်းထွက်လေ။

ဂဏံဟူသောပုဒ်၏ထွက်ပုံမှာ သေဋ္ဌံဟူသောပုဒ်ထွက်သည်နည်းအတိုင်း ထွက်လေ။

ဥတ္တမံ–ဟူသောပုဒ်၏ ထွက်ပုံမှာ သေဋ္ဌံ–ဟူသောပုဒ် ထွက်သည့်နည်းအတိုင်း ထွက်လေ။

ဤသို့ ပဏ္ဏာမကိုပြပြီး၍ ယခုအခါ ပဋိညာဏ်ကိုပြခြင်းငှာ သတ္တုသြသစသောပါဌ်ကိုမိန့်။ ။"ပဋ္ဌာနံ ပဟာယ အပဋ္ဌာနသာဘာဝေါ"။ ။ဟူသောပရိဘာသာနှင့်အညီ ပဋ္ဌာန၏ အပဋ္ဌာနနှင့် ကင်း၍ မဖြစ်သောကြောင့်ထိုပါဌ်အပေါင်းတို့တွင် လိုရင်းပါဌ်၌ကား အဘိဝန္ဒိယ ဝက္ခာမိတည်း။

ယခု လိုရင်းကောက်သောနည်းကား သမ္ဗန္ဓာဝတ္ထုတည်း။

အရှင်မဟာကစ္စည်းဆရာ၊ ဆရာကား အဘိဝန္ဒိယဝက္ခာမိဟူသောပါဌ်ဖြင့် ကြိယာကိုပြတော်မူ၏။ ထိုကြိယာ၏ကာရကကား အဘယ်နည်း။

ဤသို့ သူ မေးဖွယ်ရှိ၍၊ ထိုအမေးကို ဖြေတော်မူခြင်းငှာ အဟံဟူသော ပါဠ်ကို မိန့်။

အထောက်ကား-"ကြိယာသုညာ ကာရကနာမ နတ္ထိ" ဟူသော ပရိဘာသာကို ထောက်။

တစ်နည်းကား။ ။အရှင်မဟာကစ္စည်းဆရာ၊ ဆရာကား။ လ။ ပါဠ်ဖြင့် ဤဟာကို ပြတော်မူ၏။ ထို ဤဟာ၏ ဤဟာဝန္တကား အဘယ်နည်း။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို ဖြေတော်မူခြင်းငှာ အဟံ-ဟူသောပါဠ်ကို မိန့်။

တစ်နည်းကား။ ။အရှင်။ လ။ ပါဠ်ဖြင့် ဇေဋ္ဌကကို ပြတော်မူ၏။ ထိုဇေဋ္ဌက၏ ဇေဋ္ဌကဝန္တကား အဘယ်နည်း။ ဤသို့စုဒ်ရှိရကား-အဟံ ဟူသောပါဠ်ကို မိန့်။

တစ်နည်းကား။ ။အရှင်။ လ။ ပါဠ်ဖြင့် ကာရကဗျာပါရကို ပြတော်မူ၏။ ထိုဗျာပါရ၏ ဗျာပါရဝန္တကား ။လ။ ဌာ အဟံ-မိန့်။

အထောက်ကား-"ဤဟာ ဇေဋ္ဌက ဗျာပါရဝန္တ ဝိနိမုတ္တာ နတ္ထိ ဟာ ဇေဋ္ဌကဗျာပါရာ"ဟူသော သဒ္ဒါငယ်ပါဠ်ကို ထောက်။

တစ်နည်းကား။ ။အရှင် ။လ။ ပါဠ်ဖြင့် သာချကိုပြတော်မူ၏။ ထိုသာချ၏ သာကေကား ။လ။ ဌာ အဟံ-မိန့်။

အထောက်ကား-"သာခနော ပေက္ခာ သာချာ"ဟူသော သဒ္ဒါငယ် ပါဠ်ကို ထောက်။

တစ်နည်းကား။ ။အရှင် ။လ။ ပါဠ်ဖြင့် ကတ္တိကိုပြတော်မူ၏။ ထိုကတ္တိ၏ ကတ္တားကား ။လ။ ဌာ အဟံ-မိန့်။

အထောက်ကား-"ကတ္တုသုညာ ကတ္တိနာမ နတ္ထိ"ဟူသော သဒ္ဒါငယ် ကို ထောက်။

တစ်နည်းကား။ ။အရှင်။ လ။ ပါဠ်ဖြင့် အာရဗ္ဘဓာတ်ကို ပြတော်မူ၏။ ထိုအာရဗ္ဘဓာတ်၏ အာရဗ္ဘဝန္တကား ။လ။ ဌာ အဟံ-မိန့်။

အထောက်ကား-"အာရဗ္ဘဓာတုယာ သတိ အာရဗ္ဘဝန္တော သတ္တာ ပညာယန္တိ"ဟူသော ဆက္ကနိပါတ် အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော်ကို ထောက်။

တစ်နည်းကား။ ။အရှင် ။လ။ ပါဠိဖြင့် နိက္ခမဓာတ်ကို ပြတော်မူ၏။ ထိုနိက္ခမဓာတ်၏ နိက္ခမဝန္တကား ။လ။ ဌာ အပဟံ–မိန့်။

အထောက်ကား–"နိက္ခမဓာတုယာ သတိ နိက္ခမဝန္တော သတ္တာ ပညာယန္တိ"ဟူသော ဆက္ကနိပါတ် အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိကို ထောက်။

တစ်နည်းကား။ ။အရှင် ။လ။ ပါဠိဖြင့် ပရက္ကမဓာတ်ကို ပြတော်မူ၏။ ထိုပရက္ကမဓာတ်၏ ပရက္ကမဝန္တကား ။လ။ ဌာ အပဟံ–မိန့်။

အထောက်ကား–"ပရက္ကမဓာတုယာ သတိ ပရက္ကမဝန္တော သတ္တာ ပညာယန္တိ"ဟူသော ဆက္ကနိပါတ် အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိကို ထောက်။

တစ်နည်းကား။ ။အရှင် ။လ။ ပါဠိဖြင့် ထာမဓာတ်ကို ပြတော်မူ၏။ ထိုထာမဓာတ်၏ ထာမဝန္တကား ။လ။ ဌာ အပဟံ–မိန့်။

အထောက်ကား–"ထာမဓာတုယာ သတိ ထာမဝန္တော သတ္တာ ပညာယန္တိ"ဟူသော ဆက္ကနိပါတ် အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိကို ထောက်။

တစ်နည်းကား။ ။အရှင် ။လ။ ပါဠိဖြင့် ဌိတိဓာတ်ကို ပြတော်မူ၏။ ထိုဌိတိဓာတ်၏ ဌိတိဝန္တကား ။လ။ ဌာ အပဟံ–မိန့်။

အထောက်ကား–"ဌိတိဓာတုယာ သတိ ဌိတိဝန္တော သတ္တာ ပညာယန္တိ"ဟူသော ဆက္ကနိပါတ် အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိကို ထောက်။

တစ်နည်းကား။ ။အရှင် ။လ။ ပါဠိဖြင့် ဥပက္ကမဓာတ်ကို ပြတော်မူ၏။ ထိုဥပက္ကမဓာတ်၏ ဥပက္ကမဝန္တကား ။လ။ ဌာ အပဟံ–မိန့်။

အထောက်ကား–"ဥပက္ကမဓာတုယာ သတိ ဥပက္ကမဝန္တော သတ္တာ ပညာယန္တိ"ဟူသော ဆက္ကနိပါတ် အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိကို ထောက်။

အရှင်မဟာကစ္စည်းဆရာ၊ ကား၊ ဝက္ခာမိဟူသောပါဠိဖြင့် ပဋိညာဏ်ကို ပြ၏။ ထိုပဋိညာဏ်၏ ပဋိညာတဗ္ဗကား အဘယ်နည်း။ ဤသို့ မေးဘွယ်ရှိ၍ ထိုအမေးကို ဖြေအံ့သောငှာ "သုသန္ဓိကပ္ပံ"ဟူသော ပါဠိကိုမိန့်။

တစ်နည်းကား။ ။အရှင်။ လ။ ပါဠိဖြင့် ဝိသယီကိုဆို၏။ ထိုဝိသယီ၏ ဝိသယသည်မရှိ။ ဝါ၊ ရှိသော်လည်း သာမညမှတ်ရအံ့လော။ ဤသို့ စုဒ်ရှိရကား "သုသန္ဓိကပ္ပံ"ဟူသောပါဠိကို မိန့်။

အထောက်ကား–"န ဟိ အဝိသယာနာမ ဝစနကြိယာ အတ္ထိ"ဟူသော မဏိမဉ္ဇူပရိဘာသာကို ထောက်။

အဝိသယာ=ဝိသယမရှိသော၊ ဝစနကြိယာနာမ=ဆိုခြင်းကြိယာ ဝိသယီမည်သည်၊ နဟိအတ္ထိ=မရှိသည်သာ။

တစ်နည်းလည်း။ ။သုသန္ဓိကပ်ပွဲဟူသောပုဒ်ကို ဗုဒ္ဓံဟူသောပုဒ် ထွက်ခဲ့သည့်နည်းအတိုင်း ထွက်လေဦး။

အရှင်။ လ။ သုသန္ဓိကပ်ပွဲဟူသော ဝိသေသျပုဒ်သည် ဝိသေသနနှင့် ကင်းကောင်းအံ့လော။ ဤသို့ စုဒ်ရှိရကား သုတ္တဟိတံဟူသောပါဌ်ကို မိန့်။

တစ်နည်းလည်း။ ။သုတ္တဟိတံဟူသောပုဒ်ကို သေဋ္ဌံဟူသောပုဒ်ထွက်ခဲ့သည့်နည်းအတိုင်း ထွက်လေဦး။

အရှင်မဟာကစ္စည်းဆရာ၊ ဆရာကား "ဝက္ခာမိ"ဟူသော ကြိယာပုဒ်သည် သမ္ပဒါန်ကိုငဲ့၏။ ထိုကြိယာ၏သမ္ပဒါန်ကား အဘယ်နည်း။ ဤသို့ စုဒ်ရှိရကား "သုဗုဒ္ဓိနံ"ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်။

အရှင်မဟာကစ္စည်းဆရာ၊ ဆရာကား "သုဗုဒ္ဓိနံ"ဟူသော ပုဒ်၌ တုံပစ္စည်းသည် ကံကို ဟော၏။ ထိုတုံပစ္စည်း၏ကံကား အဘယ်နည်း။ ဤသို့စုဒ်ရှိရကား ဝစနတ္ထဝရံဟူသောပါဌ်ကို မိန့်။

တစ်နည်းလည်း။ ။"ဝစနတ္ထဝရံ"ဟူသောပုဒ်ကို ဗုဒ္ဓံဟူသောပုဒ်ထွက်ခဲ့သည့်နည်းအတိုင်း ထွက်လေဦး။

အရှင်မဟာကစ္စည်းဆရာ၊ ဆရာကား "ဝစနတ္ထဝရံ"ဟူသောပုဒ်ဖြင့် သမ္ဗန်ခြည်ကိုပြ၏။ ထိုသမ္ဗန်ခြည်၏သမ္ဗန်ကား အဘယ်နည်း။ ဤသို့ စုဒ်ရှိရကား "ဗုဒ္ဓသာ" ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်။

အရှင်မဟာကစ္စည်းဆရာ၊ ဆရာကား "ဗုဒ္ဓသာ"ဟူသောပါဌ်ဖြင့် ဂုဏ္ဍေဒြဗ်ကိုပြ၏။ ထိုဂုဏ္ဍေဒြဗ်၏သကတ်ဂုဏ်ကား အဘယ်နည်း။ ဤသို့ သူ မေးဖွယ်ရှိ၍ ထိုအမေးကိုဖြေအံ့သောငှာ "တဿ"ဟူသော ပါဌ်ကို မိန့်။

တစ်နည်းလည်း။ ။"တဿ"ဟူသောပုဒ်ကို "သေဋ္ဌ"ဟူသောပုဒ် ထွက်ခဲ့သည့်နည်းအတိုင်း ထွက်လေဦး။

"သတ္ထုဿ"ဟူသောပုဒ်ကို "တဿ"ဟူသောပုဒ် ထွက်သည့်နည်း အတိုင်း ထွက်လေ။

ဤသို့ "သေဋ္ဌတိလောကမဟိတံ"အစရှိသော ပထမဂါထာပါဌ်တို့ ဖြင့် ပဏ္ဏာမ,ပဏ္ဏာမိတဗ္ဗ,ပဏ္ဏာမဟေတု စသည်တို့ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ ထိုကျမ်းကိုသင်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏အကျိုးကိုပြခြင်းငှာ "သေယျံ ဇိနေရိတ နယေန"စသော ဒုတိယဂါထာပါဌ်ကိုမိန့်။ ။ထိုပါဌ်အပေါင်းတို့တွင် လိုရင်းပါဌ်ကား "လဗ္ဘန္တိ"ဟူသည်တည်း။

အရှင်မဟာကစ္စည်းဆရာ၊ ဆရာကား "လဗ္ဘန္တိ"ဟူသောပါဌ်ဖြင့် သိကုန်၏ဟုဆို၏။ အဘယ်သူသည် သိကုန်သနည်း။ ဤသို့ သူမေးဖွယ် ရှိ၍ ထိုအမေးကို ဖြေအံ့သောငှာ "ဗုဓာ"ဟူသောပါဌ်ကိုမိန့်။

တစ်နည်းလည်း။ ။"ဗုဓာ"ဟူသောပုဒ်ကို "အဟံ"ဟူသောပုဒ်ထွက်ခဲ့ သည့်နည်းအတိုင်း ထွက်လေဦး။

အရှင်မဟာကစ္စည်းဆရာ၊ ဆရာကား "လဗ္ဘန္တိ"ဟူသောပါဌ်ဖြင့် သိကုန်၏ဟုဆို၏။ အဘယ်ကို သိကုန်အံ့နည်း။ ဤသို့ စုဒ်ရှိရကား "တံသေယျံ"ဟူသောပါဌ်ကိုမိန့်။

တစ်နည်းလည်း။ ။"ဗုဒ္ဓ"ဟူသောပုဒ်ထွက်ခဲ့သည့်နည်းအတိုင်း ထွက်လေဦး။

အရှင်မဟာကစ္စည်းဆရာ၊ ဆရာကား "လဗ္ဘန္တိ"၌ လဗ္ဘဓာတ်သည် ကရိယာကိုဟော၏။ ဟောသောကြောင့် လဗ္ဘဓာတ်၏ကရိယာကား အဘယ်နည်း။ ဤသို့စုဒ်ရှိရကား ဇိနေရိတနယေနဟူသောပါဌ်ကို မိန့်။

အရှင်မဟာကစ္စည်းဆရာ၊ ဆရာကား "တံသေယျံ"ဟူသော ပဋ္ဌာန စကားသည် အပဋ္ဌာနကိုငံ့၏။ ထိုပဋ္ဌာန၏အပဋ္ဌာနကား အဘယ်နည်း။ ဤသို့စုဒ်ရှိရကား "ယံသေယျံ"ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်။

အရှင်မဟာကစ္စည်းဆရာ၊ ဆရာကား "ယံသေယျံ"ဟူသော ကတ္တားပုဒ်သည် ကြိယာနှင့်မကင်းကောင်း။ ထိုကတ္တားပုဒ်၏ကြိယာကား အဘယ်နည်း။ ဤသို့စုဒ်ရှိရကား အတ္ထိ ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်။

အထောက်ကား-"ကာရကသညာ ကြိယာနာမ အတ္ထိ"ဟူသော ပရိဘာသာကို ထောက်။

တစ်နည်းကား။ ။အရှင်မဟာကစ္စည်းဆရာ၊ ဆရာကား "ယံသေယျံ" ဟူသော နာမ်ပုဒ်သည် ကြိယာကို ငံ့၏။ ထိုနာမ်ပုဒ်၏ကြိယာကား အဘယ်နည်း။ ဤသို့ စုဒ်ရှိရကား အတ္ထိဟူသောပါဌ်ကို မိန့်။

အထောက်ကား-နာမပဒံကြိယာပေက္ခံ ဟူသော ပရိဘာသာကို ထောက်။

တစ်နည်းလည်း။ ။ယံသေယျံ ဟူသောပုဒ်ကို အဟံဟူသောပုဒ် ထွက်ခဲ့သည့်နည်းအတိုင်း ထွက်လေဦး။

အရှင်မဟာကစ္စည်းဆရာ၊ ဆရာကား ယံသေယျံဟူသောပါဌ်ဖြင့် အစိတ်ကိုပြ၏။ ထိုအစိတ်၏အပေါင်းကား အဘယ်နည်း။ ဤသို့ သူ မေးဖွယ်ရှိ၍ ထိုအမေးကို ဖြေအံ့သောငှာ ဧတ္ထ ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်။

အထောက်ကား-အဝယဝ ဝိနိမုတ္တော သမုဒါယောနာမနတ္ထိ ဟူသော ပရိဘာသာကို ထောက်။

တစ်နည်းကား။ ။အရှင်မဟာကစ္စည်းဆရာ၊ ဆရာကား ယံသေယျံ ဟူသောပါဌ်ဖြင့် အဝယဝဖြစ်သော နိဒ္ဒါရိယပုဒ်ကို ပြ၏။ ထိုနိဒ္ဒါရိယပုဒ်၏ အဝယဝီဖြစ်သော နိဒ္ဒါရဏပုဒ်ကား အဘယ်နည်း။ ဤသို့ စုဒ်ရှိရကား ဧတ္ထဟူသောပါဌ်ကို မိန့်။

ဤသို့ သေယျဥ္စနေရိတ နယေန ဗုဓာ လဗ္ဘန္တိ တိုင်အောင်သော ပါဌ်တို့ဖြင့် သောတုဇနတို့၏ အားထုတ်ခြင်းအကျိုးကိုပြ၏။ ထိုသောတုဇနတို့၏ အားထုတ်ခြင်းအကျိုးသည် ဤရွေ့ဤမျှသော ဖြစ်ကောင်းအံ့လော။ ဤသို့ စုဒ်စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို ဖြေတော်မူခြင်းအကျိုးငှာ "တဥ္စာပိ တဿ ဝစနတ္ထ သုဗောဓနေန ဗုဓာလဗ္ဘန္တိ" ဟူသော ပါဌ်ကို မိန့်။ ။ ထိုပါဌ်အပေါင်းတို့တွင် လိုရင်းပါဌ်ကား လဗ္ဘန္တိ ဟူသည်တည်း။

ဗုဓာ ဟူသောပုဒ်ကို အဟံဟူသောပုဒ်ထွက်သည့်နည်းအတိုင်းထွက်။
ဝစနတ္ထသုဗောဓနေနကို ဖိနေရိတနယေနတိုင်းထွက်။
တဿကို ရှေ့ တဿ တိုင်း ထွက်။
တဿာပိကို ဗုဒ္ဓံ တိုင်း ထွက်လေ။

ဤသို့ သေယျဥ္စိနေရိတ နယေန ဗုဓာ လဗ္ဘန္တိတိုင်အောင်သော ပါဌ်တို့ဖြင့် သောတုဇနေ သုဏန္တ ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အားထုတ်ခြင်းအကျိုးကို ပြသည်။ ထိုသောတုဇနေ သုဏန္တ ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အားထုတ်ခြင်း အကျိုးသည် ဤရွေ့ ဤမျှသာ ဖြစ်ကောင်းအံ့လော။ ဤသို့ စုဒ်ရှိရကား "အတ္ထဥ္စ အက္ခရပဒေသု အမောဟဘာဝါ ဗုဓာ လဗ္ဘန္တိ"ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်။ ။ထိုပါဌ်အပေါင်းတို့တွင် လိုရင်းပါဌ်ကား လဗ္ဘန္တိဟူသည်တည်း။

ဗုဓာဟူသောပုဒ်ထွက်ပုံမှာ ရှေ့နည်းအတိုင်းထွက်လေ။

အရှင်မဟာကစ္စည်းဆရာ၊ ဆရာကား၊ လဗ္ဘန္တိဟူသောပါဌ်ဖြင့် ကြိယာဝိသေသျကိုပြ၏။ ဝါ-ဓာတုဝိသေသိတဗ္ဗကိုပြ၏။ ထိုကြိယာဝိသေသျ၏ ကြိယာဝိသေသနကား အဘယ်နည်း။ ဝါ-ထိုဓာတုဝိသေသိတဗ္ဗ၏ ဓာတုဝိသေသနကားအဘယ်နည်း။ ဤသို့ သူမေးဖွယ်ရှိ၍ ထိုအမေးကို ဖြေအံ့သောငှာ အမောဟဘာဝါဟူသောပါဌ်ကိုမိန့်။

တစ်နည်းလည်း။ ။အမောဟဘာဝါဟူသောပုဒ်ကို ဖိနေရိတနယေန-ဟူသောပုဒ် ထွက်ခဲ့သည့်နည်းအတိုင်းထွက်လေ။

အတ္ထဥ္စ ကို ဗုဒ္ဓံ တိုင်း ထွက်လေ။

အရှင်မဟာကစ္စည်းဆရာ၊ ဆရာကား၊ လဗ္ဘန္တိဟူသောပါဌ်ဖြင့် သိကုန်၏ဟုဆို၏။ အဘယ်၌သိကုန်သနည်း။ ဤသို့စုဒ်ရှိရကား အက္ခရပဒေသု ဟူသောပါဌ်ကိုမိန့်။

အရှင်မဟာကစ္စည်းဆရာ၊ ဆရာကား၊ အတော-ဟူသော နိယတ်ပုဒ်၏အနိယတ်ပုဒ်ကားအဘယ်နည်း။ ဤသို့စုဒ်ရှိရကား ယတော ဟူသော ပါဌ်ကိုမိန့်။

အထောက်ကား-"ရှေ့အနိယတ်၊ ရှိတုံလတ်၊ နိယတ်လည်းနောက် နေ။ ။အကယ်တည့်တည့်၊ မရှိလှည့်၊ ထည့်ရမည်မှတ်လေ"ဟူသော

နိယံသည် ဥပလက္ခဏာနည်းမှတ်။ ။"နောက်နိယတ်၊ ရှိတုံလတ်၊ အနိယတ်လည်းရှေ့နေ။ ။အကယ်တည့်တည့်၊ မရှိလည်း၊ ထည့်ရမည်မှတ်လေ" ဟူသော နိယံနှစ်ပုဒ်ဖြစ်သင့်သောကြောင့်တည်း။

"ယတသဒ္ဒါ နိစ္စ သမ္ဗန္ဓ ဘာဝတော"ဟူသော ပရိဘာသာကိုလည်း ရွတ်ပေ။

ဤသို့ သေယျဒ္ဓိနေရိတနယေန အစ အမောဟဘာဝါတိုင်အောင် သောပါဌ်တို့ဖြင့် သောတုဇနေတို့၏အားထုတ်ခြင်းအကျိုးကိုပြ၏။ ထိုသောတုဇနေတို့၏ အားထုတ်ခြင်းအကျိုးသည် ဤရှေ့ဤမျှသာ ဖြစ်ကောင်းသလော။ ဤသို့စုဒ်ရှိရကား "သေယျတ္ထိကော ပဒမတော ဝိဝိခံ သုဏေယျ" ဟူသောပါဌ်ကိုမိန့်။ ။ထိုပါဌ်အပေါင်းတို့တွင် လိုရင်းပါဌ်ကား သုဏေယျဟူသတည်း။

သေယျတ္ထိကောကို အဟံတိုင်း ထွက်လေ။
ဝိဝိခံကို သေဋ္ဌတိုင်း ထွက်လေ။
ပဒံကို ဗုဒ္ဓံတိုင်း ထွက်လေ။
အတောကို ယတောတိုင်း ထွက်လေ။
ဤတွင် ထွက်နည်းထွက်ပုံ စကားအမြွက် ပြီးတည်း။

(၃) စာစပ်ပုံ

အဟံ–ကား သည်ဟူ၍အနက်ပေးသောကြောင့် အဘိဝန္ဒိယ–ဝက္ခာမိတို့၌တုလျက်၊အဘိဝန္ဒိယ–ဝက္ခာမိတို့ကား လိင်္ဂတ်။ ။အဘယ်သို့တုလျက်၊ လိင်္ဂတ်ဖြစ်သနည်းဟူမူ အဟံ၏အရဖြစ်သော အရှင်မဟာကစ္စည်းဆရာသည် တုလျက်၊ အဘိဝန္ဒိယဌ် ဝန္ဒဓာတ်၏အရ ပဏာမစေတနာသည်လည်းကောင်း၊ ဝက္ခာမိဌ် ဝစဓာတ်၏အရ ဆိုခြင်းကြိယာသည်လည်းကောင်း၊ လိင်္ဂတ်မည်၏ဟူလို။

တုလျက်–လိင်္ဂတ်စပ်ရာဌ် အထောက်ကား "အာချာတ်သာမိ၊ ရှိသည်ပုဒ်၌၊ တွာဒိဆိုက်၊ မှတ်မိုက်တုလျက်တည်း"ဟူသောနိယံကို ထောက်။

ဤနိယံသည် ဥပလက္ခဏနည်းဖြင့်သော တွာပစ္စည်းသည် သာမိဝိဘတ်၌ဆိုက်မူ အဟံ–ဟူသောကတ္တားပုဒ်ကို တွာပစ္စည်းအနက်၊ သာမိဝိဘတ်အနက်တို့နှင့်တုလျှတ်လိင်္ဂတ် စပ်သင့်ကြောင်းကို ဆိုတော်မူ၏။

ပုရိသော–အစရှိသော ကတ္တားပုဒ်ကို တုန–အစရှိသောပစ္စည်း၏အနက်၊ အာချာတ်ဝိဘတ်အနက်တို့နှင့်တုလျှတ် လိင်္ဂတ်လည်း စပ်သင့်၏။ စပ်သင့်ရာ၌ ဥဒါဟရဏ်ပုံသက်သေကား ပိဋကတ်တော်၌ အလွန်ပေါများ၏။ ။ဤကား ကြိယာနှစ်ပါး၌ ကတ္တားဟူသော အရာတည်း။

ကတ္တား မတူသောအရာ၌ ဥဒါဟရဏ်ကား "တတ္ထ ဇဝနမ္ပိ အနုပ္ပဇ္ဇိတွာ ဒွိတ္တိက္ခတ္တုံ ဝေါဋ္ဌပ္ပနမေဝ ပဝတ္တတိ"အစရှိသည်တည်း။ ထို့ကြောင့် ကျမ်းဂန် မြင်သိ ရှေးကဝိတို့သည် "မတူကတ္တား၊ ဖြစ်လငြားမူ၊ မိမိကတ္တား၊ သမ္ဗန်ထားလျက်၊ ဟိတ်အနက်မှာ၊ သက်တို့ရာသည်၊ တွာဒိသဘောတည်း"ဟု စပ်ဆိုတော်မူကုန်၏။

တစ်နည်းကား။ ။အဟံ–ကား သည်ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် အဘိဝန္ဒိယ၌ တွာပစ္စည်းဟု ဆိုအပ်သော ကိတ်ကြိယာဝါစကသည် ဟောအပ်သော ဝုတ္တကတ္တား၊ အဘိဝန္ဒိယကား ကတ္တားကိုဟောသော ကိတ်ကြိယာ ဝါစက။

အဟံ–ကား သည်–ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဝက္ခာမိ၌သာမိဝိဘတ်ဟုဆိုအပ်သော အာချာတ်ကြိယာဝါစကသည် ဟောအပ်သော ဝုတ္တကတ္တား၊ ဝက္ခာမိကား ကတ္တားကို ဟောသော အာချာတ်ကြိယာဝါစက။

အထောက်ကား–"ဝိဘတ်ပဥ္စမာ၊ သက်တုံပါလျက်၊ အနက်သည်ကား၊ ပေးတုံငြား၊ ကတ္တားဝုတ္တဖြစ်မြဲ"ဟူသော နိယံကို ထောက်။

တစ်နည်း့လည်း– "ပဥ္စမေန ယုတ္တော ဝုတ္တော၊ အဝုတ္တော တတိယေနစ"ဟူသော သဒ္ဒါငယ်ပါဌ်ကိုလည်း ထောက်။

တစ်နည်းကား–အဟံ–ကား သည်ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် အဘိဝန္ဒိယ၌ တွာပစ္စည်းသည် ဟောအပ်သော ဝစ္စ၊ အဘိဝန္ဒိယ–ကား ထိုဝစ္စကိုဟောသော ဝါစက။

တစ်နည်းကား–အဟံ–ကား သည်ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် အဘိဝန္ဒိယ၌ တွာပစ္စည်းသည် ဟောအပ်သော တုလျတ်၊ အဘိဝန္ဒိယ–ကား ထိုတုလျတ်ကိုဟောသောလိင်္ဂတ်။

ဤစပ်နည်းနှစ်ခု၌ အထောက်ကား "ပစ္စည်းတွင်သာ၊ ကတ္တားအဟံ၊ အမှန်စင်စစ်၊ စပ်သည်ဖြစ်မှု၊ ဝါစ်–ဝါ–တုံ–လိင်စပ်မြဲ"ဟူသော နိယံကို ထောက်။

တစ်နည်းကား–အဟံ–ကားသည်ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် အဘိဝန္ဒိယ၌ တွာပစ္စည်းသည် ဟောအပ်သော၊ ဝက္ခာမိ၌ ဿာမိ ဝိဘတ်သည် ဟောအပ်သော ပကတူပနိဿယ၊ သဟဇာတအကြောင်းဖြစ်သော သယံ ကတ္တား၊ အဘိဝန္ဒိယ–ဝက္ခာမိတို့ကား အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်သော ကတ္တား၏ ကြိယာ။

တစ်နည်းကား–အဟံ–ကား သည်ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် အဘိဝန္ဒိယ၌ တွာပစ္စည်းသည် ဟောအပ်သော၊ဝက္ခာမိ၌ ဿာမိဝိဘတ်သည် ဟောအပ်သော နိမိတ် နိဿယဖြစ်သော သယံကတ္တား၊ အဘိဝန္ဒိယ–ဝက္ခာမိတို့ကား နိမိတ္တဝန္တ နိဿိတဖြစ်သော ကတ္တား၏ ကြိယာ။

ဤစပ်နည်းနှစ်ခု၌ အထောက်ကား–ရှေးရှေးသော ဆရာတော်ဘုရားကြီးများ စပ်ရိုးစမှတ်ပြုသည်ပင် အထောက်။

တစ်နည်းကား–အဟံ–ကား သည်ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် အဘိဝန္ဒိယ–ဝက္ခာမိတို့၌ ကတ္တား၊ အဘိဝန္ဒိယ–ဝက္ခာမိတို့ကား ကတ္တိ။

တစ်နည်းကား–အဟံ–ကားသည်ဟူ၍အနက်ပေးသောကြောင့် အဘိဝန္ဒိယ–ဝက္ခာမိတို့၌အကြောင်း၊ အဘိဝန္ဒိယ–ဝက္ခာမိတို့ကား အကျိုး။

တစ်နည်းကား–အဟံ–ကား သည်ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် အဘိဝန္ဒိယ–ဝက္ခာမိတို့၌အပေါင်း၊ အဘိဝန္ဒိယ–ဝက္ခာမိတို့ကား အစိတ်။

ဤစပ်နည်း သုံးပါး၌ အထောက်ကား–"ဓာတ်တွင်၍သာ၊ စပ်ရပါမှု၊ ကာ–ကီ–ကြောင်း–ကျိုး၊ စပ်ရိုးပေါင်းစိတ်၊ ဖြစ်မြဲ" ဟူသော နိယံကို ထောက်။

ဤ၌ အဘိဝန္ဒိယ–ဝက္ခာမိကို ခွဲ၍စပ်လေ။

တစ်နည်းကား–အဟံ–ကား သည်ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် အဘိဝန္ဒိယ၌ အဘိရှေးရှိသော ဝန္ဒခါတ်ဟု ဆိုအပ်သော အန္တတ်၌ အပဋ္ဌာန ကတ္တား၊ တွာ–ပစ္စည်းဟုဆိုအပ်သော ဗာဟျတ်၌ ပဋ္ဌာနကတ္တား၊ အဘိဝန္ဒိယကား ပဋ္ဌာနကတ္တား၊ အပဋ္ဌာနကတ္တားကို ဟောသော ကိတ်ကြိယာဝါစက။

အဟံ–ကား သည်ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဝက္ခာမိ၌ ဝစခါတ်ဟု ဆိုအပ်သော အန္တတ်၌ အပဋ္ဌာနကတ္တား၊ သျာမိဝိဘတ်ဟုဆိုအပ်သော ဗာဟျတ်၌ ပဋ္ဌာနကတ္တား။ ဝက္ခာမိ–ကား ပဋ္ဌာနကတ္တား၊ အပဋ္ဌာနကတ္တားကို ဟောအပ်သော အာချာတ်ကြိယာဝါစက။

အထောက်ကား–"ပစ္စည်း–ခါတု၊ နှစ်ခုလုံးမှာ၊ စပ်ရပါ၊ နှစ်ဖြာ–ကံကတ္တု"ဟူသောနိယံကို ထောက်။

သေဌ္ဌ–စာစပ်

သေဌ္ဌ–ကား ထသော–ဟူ၍အနက်ပေးသောကြောင့် အဘိဝန္ဒိယ၌ တွာပစ္စည်းဟု ဆိုအပ်သော ကြိယာဝါစကသည် မဟောအပ်သော အဝုတ္တကံ၊ အဘိဝန္ဒိယကား ကံကို မဟောသော ကိတ်ကြိယာဝါစက။

ဤဝိသေသနပုဒ်ကို ကြိယာမှာ ရှေးဦးစွာ စပ်ပြီးမှ ဝိသေသျပုဒ်၌ စပ်အပ်၏။ စပ်ပုံကား–

ဗုဒ္ဓံ–၌ တုလျာဓိကရဏ ဝိသေသန၊ ဗုဒ္ဓံကား–တုလျာဓိကရဏ ဝိသေသျ။ သေဌ္ဌ–ကား ထသော–ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် သေဌ္ဌ–ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်ကို ရှေးဦးစွာ ကြိယာမှာစပ်ပြီးမှ ဝိသေသျပုဒ်မှာ စပ်ရာ၌ အထောက်ကား–

ဝိသေသန ပဒါနဉ္စ၊ ပဌမံ ကြိယာပဒေန။
သမ္ဗန္ဓံ ကတွာန ပစ္ဆာ၊ ဝိသေသိတဗ္ဗ ပဒေဟိ။
သမ္ဗန္ဓော ကာတဗ္ဗော၊ ဧဝံ့ တတော ဥပယောဂဝစနံ–ဟူသော မဏိမဉ္ဇူပါဌ်ကို ထောက်။

သာစကေအနက်။ ။ဝိသေသန ပဒါနဥ္စ=ဝိသေသနပုဒ်တို့၏လည်း၊ ပဌမံ=ရှေးဦးစွာ၊ကြိယာပဒေန=ကြိယာပုဒ်နှင့်၊သမ္ဗန္ဓံ=စပ်ခြင်းကို၊ကတွာန= ပြုပြီး၍၊ပစ္ဆာ=နောက်မှ၊ဝိသေသိတဗ္ဗပဒေဟိ=ဝိသေသျပုဒ်တို့နှင့်၊ သမ္ဗန္ဓော= စပ်ခြင်းကို၊ ကာတဗ္ဗော=ပြုအပ်၏၊ ဟိ=အကျိုးကိုဆိုအံ့၊ ဧဝံ=ဤသို့ ·စပ်သည်ရှိသော်၊ တတော=ထိုဝိသေသနပုဒ်နောင်မှ၊ ဥပယောဂ ဝစနံ= ဒုတိယာဝိဘတ်သက်ရခြင်းအကျိုးရှိသည်၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏။

တစ်နည်းကား–သေဋ္ဌ–ကား ထသောဟူ၍အနက်ပေးသောကြောင့် ဗုဒ္ဓံ၌ အန္တတ္ထ၊ ဗုဒ္ဓကား ဗာဟျတ္ထ။

အထောက်ကား–"ဝိသေသန၊ အန္တတ္ထာ၊ စပ်ရာ ဗာဟိရတ္ထမင်း" ဟူသော လင်္ကာကို ထောက်။

တစ်နည်းကား–သေဋ္ဌ–ကား ထသောဟူ၍အနက်ပေးသောကြောင့် ဗုဒ္ဓံ၌ ဂုဏ်၊ ဗုဒ္ဓကား ဂုဏေ။

တစ်နည်းကား–သေဋ္ဌ–ကား ထသောဟူ၍အနက်ပေးသောကြောင့် ဗုဒ္ဓံ၌ အကြောင်း၊ ဗုဒ္ဓကား အကျိုး။

တစ်နည်းကား–သေဋ္ဌ–ကား ထသောဟူ၍အနက်ပေးသောကြောင့် ဗုဒ္ဓံ၌ သညီ၊ ဗုဒ္ဓကား သညာ။

တစ်နည်းကား–သေဋ္ဌ–ကား ထသောဟူ၍အနက်ပေးသောကြောင့် ဗုဒ္ဓံ၌ နာမီ၊ ဗုဒ္ဓကား နာမ။

တစ်နည်းကား–သေဋ္ဌ–ကား ထသောဟူ၍အနက်ပေးသောကြောင့် ဗုဒ္ဓံ၌ နိဿိတ၊ ဗုဒ္ဓကား နိဿျ။

တစ်နည်းကား–သေဋ္ဌ–ကား ထသောဟူ၍အနက်ပေးသောကြောင့် ဗုဒ္ဓံ၌ နိမိတ်၊ ဗုဒ္ဓကား နိမိတ္တဝန္တ။

တစ်နည်းကား–သေဋ္ဌ–ကား ထသောဟူ၍အနက်ပေးသောကြောင့် ဗုဒ္ဓံ၌ သတ္တိ၊ ဗုဒ္ဓကား သတ္တိမန္တ။

တစ်နည်းကား–သေဋ္ဌ–ကား ထသောဟူ၍အနက်ပေးသောကြောင့် ဗုဒ္ဓံ၌ အပဋ္ဌာန၊ ဗုဒ္ဓကား ပဋ္ဌာန။

တစ်နည်းကား–သေဋ္ဌ–ကား ထသောဟူ၍အနက်ပေးသောကြောင့် ဗုဒ္ဓံ၌ ဟေတု၊ ဗုဒ္ဓံကား ဟေတုမန္တ။

တစ်နည်းကား–သေဋ္ဌ–ကား ထသောဟူ၍အနက်ပေးသောကြောင့် ဗုဒ္ဓံ၌ ကမ္မိ၊ ဗုဒ္ဓံကား ကမ္မ။

တစ်နည်းကား–သေဋ္ဌ–ကား ထသောဟူ၍အနက်ပေးသောကြောင့် ဗုဒ္ဓံ၌ သာမညာ၊ ဗုဒ္ဓံကား ဝိသေသ။

တစ်နည်းကား–သေဋ္ဌ–ကား ထသောဟူ၍အနက်ပေးသောကြောင့် ဗုဒ္ဓံ၌ အာဂန္တုက၊ ဗုဒ္ဓံကား အာဝါသိက။

ဤစပ်နည်းစုသည် အာစရိယော ပဒေသ။

တိလောကမဟိတံ–အဂ္ဂ–ဟူသောပုဒ်တို့မှာ သေဋ္ဌဟူသော ပုဒ်စပ်နည်းအတိုင်း စပ်လေ။

ဗုဒ္ဓံ–စာစပ်

ဗုဒ္ဓံ–ကား ကိုဟူ၍အနက်ပေးသောကြောင့် အဘိဝန္ဒိယ၌ တွာပစ္စည်းဟု ဆိုအပ်သော ကိတ်ကြိယာဝါစကသည် မဟောအပ်သော အဝုတ္တကံ၊ အဘိဝန္ဒိယကား ကံကို မဟောသော ကိတ်ကြိယာဝါစက။

အထောက်ကား–"ကာရကခြောက်ဖြာ၊ စပ်အပ်ရာ၊ စပ်ရာချင်းနှင့်မင်း"ဟူသော လင်္ကာကို ထောက်။

ကံသာမန် မဆိုမူ၍ အဝုတ္တကံဆိုရာ၌ အထောက်ကား "ဝိဘတ် ဒုတိယာ၊ သက်တုံပါလျက်၊ အနက်ကိုသို့၊ ပေးတုံမြို့က၊ အဝုတ္တကံဖြစ်မြဲ" ဟူသော နိယံကိုလည်းကောင်း။

"ကတ္တားပဌမာ၊ ဝုတ္တလာက၊ ကံမှာဒုတိယ၊ အဝုတ္တဖြစ်မြဲ" ဟူသော နိယံကိုလည်းကောင်း ထောက်။

တစ်နည်းကား–ဗုဒ္ဓံကား ကိုဟူ၍အနက်ပေးသောကြောင့် အဘိဝန္ဒိယ၌ တုလျတ်၊ အဘိဝန္ဒိယကား လိင်္ဂတ်။

အထောက်ကား–"ပစ္စည်းအရ၊ ဗာဟျတ္တချင်း၊ စပ်တုံလျင်းက၊ တုံလျတ်လိင်္ဂတ်၊ ဆို၍စပ်မြဲ"ဟူသော နိယံထောက်။

တစ်နည်းကား–ဗုဒ္ဓကား ကိုဟူ၍အနက်ပေးသောကြောင့် အဘိဝန္ဒိယဉ္စ အဘိရှေးရှိသော ဝန္ဒဓာတ်ဟုဆိုအပ်သော အန္တတ်၌ ပဌာနက်၊ ဇွာပစ္စည်းဟု ဆိုအပ်သော ဗာဟျတ်၌ အပဌာနက်၊ အဘိဝန္ဒိယဥ္စကား ပဌာနက်၊ အဌာန ကံကို မဟောသော ကိတ်ကြိယာဝါစက။

အထောက်ကား–"ပစ္စည်းဓာတု၊နှစ်ခုလုံးမှာ၊စပ်ရပါ၊ နှစ်ဖြာကံကတ္တာ" ဟူသော နိယံကိုထောက်။

တစ်နည်းကား–ဗုဒ္ဓကား ကိုဟူ၍အနက်ပေးသောကြောင့် အဘိဝန္ဒိယဉ္စ အာရုံ၊ အဘိဝန္ဒိယကား အာရမ္မဏိက။

တစ်နည်းကား–ဗုဒ္ဓကား ကိုဟူ၍အနက်ပေးသောကြောင့် အဘိဝန္ဒိယဉ္စ အကြောင်း၊ အဘိဝန္ဒိယကားအကျိုး။

တစ်နည်းကား–ဗုဒ္ဓကား ကိုဟူ၍အနက်ပေးသောကြောင့် အဘိဝန္ဒိယဉ္စ နိမိတ်၊ အဘိဝန္ဒိယကား နိမိတ္တဝန္တ။

တစ်နည်းကား–ဗုဒ္ဓကား ကိုဟူ၍အနက်ပေးသောကြောင့် အဘိဝန္ဒိယဉ္စ ဝါစ္စ၊ အဘိဝန္ဒိယကား ဝါစက။

တစ်နည်းကား–ဗုဒ္ဓကား ကိုဟူ၍အနက်ပေးသောကြောင့် အဘိဝန္ဒိယဉ္စ ကမ္မ၊ အဘိဝန္ဒိယကား ကမ္မီ။

တစ်နည်းကား–ဗုဒ္ဓကား ကိုဟူ၍အနက်ပေးသောကြောင့် အဘိဝန္ဒိယဉ္စ နာမ၊ အဘိဝန္ဒိယကား နာမီ။

တစ်နည်းကား–ဗုဒ္ဓကား ကိုဟူ၍အနက်ပေးသောကြောင့် အဘိဝန္ဒိယဉ္စ သညာ၊ အဘိဝန္ဒိယကား သညီ။

ဤစပ်နည်းစုသည် အာစရိယောပဒေသ။

တစ်နည်းကား–ဗုဒ္ဓကား ကိုဟူ၍အနက်ပေးသောကြောင့် အဘိဝန္ဒိယဉ္စ ဇွာပစ္စည်းသည် မဟောအပ်သောအာရုံအကြောင်းနိမိတ်ဖြစ်သော ကာယ သမ္ဗန္ဓတ္တိကံ၊ အဘိဝန္ဒိယကား အာရမ္မဏိကအကျိုး ပစ္စယုပ္ပန်နိမိတ္တဝန် ဖြစ်သောကံ၏ကြိယာ။

ရှေးရှေးသော ဆရာတော်ဘုရားကြီးများ စပ်ရိုးစမှတ်ပြုသောနည်း။

အမလံပုဒ် စသည့် စာစပ်

အမလံ–ဟူသောပုဒ်ကို ဓမ္မံ–ဟူသောပုဒ်နှင့်စပ်၊ စပ်ပုံမှာ သေဋ္ဌဟူသော ပုဒ်စပ်နည်းအတိုင်း စပ်။

ဓမ္မံ–ဟူသောပုဒ်ကို အဘိဝန္ဒိယ ဟူသောပုဒ်နှင့်စပ်၊ စပ်ပုံမှာ ဗုဒ္ဓဟူသောပုဒ် စပ်နည်းအတိုင်း စပ်။

ဥတ္တမံ–ဟူသောပုဒ်ကို ဂဏံဟူသောပုဒ်နှင့်စပ်၊ စပ်ပုံမှာ သေဋ္ဌဟူသော ပုဒ် စပ်နည်းအတိုင်း စပ်။

ဂဏံ–ဟူသောပုဒ်ကို အဘိဝန္ဒိယဟူသောပုဒ်နှင့်စပ်၊ စပ်ပုံမှာ ဗုဒ္ဓဟူသောပုဒ် စပ်နည်းအတိုင်း စပ်။

အဘိဝန္ဒိယကား ၍ဟူ၍အနက်ပေးသောကြောင့် ဝက္ခာမိ၌ ပုဗ္ဗကာလ ကြိယာဝိသေသန၊ ဝက္ခာမိကား အပရကာလ ကြိယာဝိသေသျ။

အထောက်ကား–

> ပုဗ္ဗ ပရ သမာနေစ၊ ကာလေ ဟေတုမှိ တွာဒယော။
> ဘုဥ္ဇိတွာ သယတိ ပေါသော၊ ပိဒဟိတွာ နိက္ခမတိ။
> တက္ကစ္စ ပတိတော ဒဏ္ဍော၊ ပိတွာ ဟောတိ သပ္ပိ ဗလံ။

ဟု ဆရာမြတ်တို့ မိန့်အပ်သည်ကို ထောက်။

တစ်နည်းလည်း–"ပုဗ္ဗ ပရ၊ သမာနကြိယာ၊ ဤသုံးဖြာကို၊ ကြိယာ နောက်၊ ဆိုက်ရောက်လေရာ၊ ဓာတ်မှာ ဓာတ်ချင်း၊ စပ်တုံလျှင်းက၊ ကြိယာဝိသေသျ၊ ဆို၍စပ်မြဲ"ဟူသော နိယံကိုသော် ထောက်။

တစ်နည်းကား–အဘိဝန္ဒိယကား ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဝက္ခာမိ၌ တုလျတ်၊ ဝက္ခာမိကား လိင်္ဂတ်။

အထောက်ကား–"ပစ္စည်းအရ၊ ဓာဟျတ္ထချင်း၊ စပ်တုံလျှင်းက၊ တုလျတ်လိင်္ဂတ်၊ ဆို၍စပ်မြဲ"

အဓိပ္ပါယ်ကား–ပစ္စည်းအနက်ဟုဆိုအပ်သော ဓာဟျတ္ထချင်း စပ်မှု အရတူသောကြောင့် တုလျတ် လိင်္ဂတ်ဆို၍ စပ်ဟူလို။ ဤအာချာတ်ဝိဘတ် အရနှင့် တွာပစ္စည်းအရ တူသောကြောင့် စပ်သည်ဟူ၍ မှတ်။

တစ်နည်းကား–အဘိဝန္ဒိယကား ၍ဟူ၍အနက်ပေးသောကြောင့် ဝက္ခာမိ၌ ပကတူပနိဿယအကြောင်းနိမိတ်ဖြစ်သော ပုဗ္ဗကာလကြိယာ ဝိသေသန၊ ဝက္ခာမိကား နိဿိတအကျိုး ပစ္စယုပ္ပန် နိမိတ္တဝန်ဖြစ်သော အပရကာလ ကြိယာဝိသေသျ။

ရှေးရှေးသော ဆရာတော်ဘုရားကြီးများ စပ်ရိုးစမှတ်ပြုကြကုန်၏။

အဘိဝန္ဒိယ–ဟူသောပုဒ်ကို ဝက္ခာမိဟူသောပုဒ်နှင့်စပ်၊ စပ်သော်လည်း အန္တ တ္တ၌သော စပ်အပ်၏။ ထို့ကြောင့် ကဗျာလင်္ကာဆရာတို့သည် "သုံးပါးကြိယာ၊ အန္တ တ္တာ၊ စပ်ရာချင်းတို့ခြင်း"ဟု စပ်ဆိုတော်မူသတည်း။

သတ္တုသ–ဟူသောပုဒ်၊ တဿ–ဟူသောပုဒ်တို့မှာ ဗုဒ္ဓဿဟူသောပုဒ် နှင့်စပ်၊ စပ်ပုံမှာ သေဋ္ဌ–ဟူသော ပုဒ်စပ်နည်းအတိုင်းစပ်။

ဗုဒ္ဓဿ ကား–၏ ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဝစနတ္ထဝရံ၌ အကြောင်းဇနကဖြစ်သော သမ္ဗန်၊ ဝစနတ္ထဝရံကား အကျိုးဇညဖြစ်သော သမ္ဗန္ဓီ။ စပ်သော် ဗာဟိရတ္ထ–ဗာဟိရတ္ထချင်းသာ စပ်အပ်၏။ ထို့ကြောင့် ကဗျာလင်္ကာဆရာတို့သည် "နိဒ္ဒါရဏ၊ သမ္ဗန္ဓ၊ စပ်ရာ ဗာဟိရတ္ထချင်း" ဟု စပ်ဆိုတော်မူကုန်၏။

ဝစနတ္ထဝရံ–ဟူသောပုဒ်ကို သုဗုဒ္ဓံ–ဟူသောပုဒ်နှင့်စပ်၊ စပ်ပုံမှာ ဗုဒ္ဓံ–ဟူသော ပုဒ်စပ်နည်းအတိုင်း စပ်။

သုဗုဒ္ဓံကား ငှာဟူ၍အနက်ပေးသောကြောင့် ဝက္ခာမိ၌ အကျိုးဖြစ်သော တဒတ္ထသမ္ပဒါန်၊ ဝက္ခာမိကား အကြောင်းဖြစ်သော တဒတ္ထသမ္ပဒါန်၏ ကြိယာ။

သုတ္တဟိတံ–ဟူသောပုဒ်ကို သုသန္ဓိကပ္ပံဟူသောပုဒ်နှင့်စပ်၊ စပ်ပုံမှာ သေဋ္ဌံဟူသော ပုဒ်စပ်နည်းအတိုင်း စပ်။

သုသန္ဓိကပ္ပံ–ဟူသောပုဒ်ကို ဝက္ခာမိဟူသောပုဒ်နှင့်စပ်၊ စပ်ပုံမှာ ဗုဒ္ဓံဟူသော ပုဒ်စပ်နည်းအတိုင်း စပ်။

ဒုတိယဂါထာစာစပ်

တွေ့–ကား ၌ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် အတ္ထိ၌ အာခာရ၊ အတ္ထိ ကား အာခာရ်။

တစ်နည်းကား–တွေ့–ကား တွင်ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ယံသေယျံ၌ နိဒ္ဒါရဏ၊ ယံသေယျံ–နိဒ္ဒါရိယ။ အထောက်ကား "အပေါင်းနောက်မှ၊ စိတ်မြင်ထ၊ နိဒ္ဒါရဏမြဲ"ဟူသော နိယံကို ထောက်။

တစ်နည်းကား–တွေ့ ကား တွင်ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ယံသေယျံ ၌ အပေါင်း၊ ယံသေယျံ–ကား အစိတ်။ ။အထောက်ကား ၎င်းနိယံသည်ပင် အထောက်။

တစ်နည်းကား–တွေ့ ကား တွင်ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ယံသေယျံ–၌ သမုဒါယ၊ ယံသေယျံ–ကား အဝယဝ။

တစ်နည်းကား–တွေ့ ကား တွင်ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ယံသေယျံ–၌ သမူဟ၊ ယံသေယျံ ကား သမူဟီ။

တစ်နည်းကား–တွေ့ ကား တွင်ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ယံသေယျံ–၌ သမူဟပညတ်၊ ယံသေယျံ–ကား ကေဒေသပညတ်။ ။ ဤစပ်နည်းစုသည် အာစရိယောပဒေသနည်း။

တစ်နည်းကား–တွေ့–ကား ဟူ၍အနက်ပေးသောကြောင့် ယံသေယျံ–၌ အပေါင်းသမူဟ အဝယဝီဖြစ်သော နိဒါရဏ သမုဒါယ၊ ယံသေယျံ–ကား အစိတ်သမူဟီ အဝယဝဖြစ်သော နိဒ္ဒါရဏီယ။ ။ရှေးရှေးသော ဆရာတော်ဘုရားကြီးများ စပ်ရိုးစမှတ်ပြုကြကုန်၏။

စပ်သော် ဗာဟိရတ္ထ ဗာဟိရတ္ထချင်းသာစပ်အပ်၏။ ထို့ကြောင့် ကဗျာလင်္ကာဆရာတို့သည် "နိဒ္ဒါရဏ၊ သမ္ဗန္ဓ၊ စပ်ရာဗာဟိရတ္ထချင်း"ဟု စပ်ဆိုတော်မူကုန်၏။

ယံသေယျံ–ဟူသောပုဒ်ကို အတ္ထိဟူသောပုဒ်နှင့်စပ်။ စပ်ပုံမှာ အဟံ–ဟူသော ပုဒ်စပ်နည်းအတိုင်းစပ်။

တံသေယျံ-ဟူသောပုဒ်ကို လဗ္ဘန္တိ ဟူသော်ပုဒ်နှင့်စပ်။ စပ်ပုံမှာ ဗုဒ္ဓံ-ဟူသော ပုဒ်စပ်နည်းအတိုင်းစပ်။

ဓိနေရိတနယေနကား ဖြင့်ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် လဗ္ဘန္တိ၌ ကရိဏ်း၊ လဗ္ဘန္တိကား ကရိဏ်း၏ကြိယာ။ ။စပ်သော် ဓာတ်တွင်သာ စပ်ရာ၏။ ။ထို့ကြောင့် "ကရဏာကာရက၊ စသည်လေးပါး၊ သဘော များမှာ၊ ဓာတ်တွင်သာ၊ စပ်ရာမြဲမှတ်ရှု"ဟူသော နိယံနှင့်အညီဆိုသတည်း။

အဓိပ္ပါယ်မှာ ကရိဏ်း၊ သမ္ပဒါန်၊ အပါဒါန်၊ အဓိကရဏ။ ဤ ကရဏလေးပါးကို ဓာတ်တွင်သာ စပ်အပ်၏။ ပစ္စည်းဝိဘတ်သည် မဟောသောကြောင့် မစပ်အပ်ဟူလို။ ပဌာနအားဖြင့်သာ မဟော၊ အပဌာနအားဖြင့် ဟောသေး၏ဟုမှတ်လင့်။

တစ်နည်းကား-ဓိနေရိတနယေနကား ဖြင့်ဟူ၍ အနက်ပေးသော ကြောင့် လဗ္ဘန္တိ၌ ပကတူပနိဿယအကြောင်း နိမိတ်ဖြစ်သော ဗာဟိရ ကရိဏ်း၊ လဗ္ဘန္တိကား အကျိုးပစ္စယုပ္ပန် နိမိတ္တဝန်ဖြစ်သော ကရိဏ်း၏ ကြိယာ။ ။ရှေးရှေးသော ဆရာတော်ကြီးတို့နည်း။

ဗုဓာ-ဟူသောပုဒ်ကို လဗ္ဘန္တိ ဟူသောပုဒ်နှင့်စပ်။ စပ်ပုံမှာ အဟံဟူသော ပုဒ်စပ်နည်းအတိုင်းစပ်။

တံ-ဟူသောပုဒ်ကို လဗ္ဘန္တိ ဟူသောပုဒ်နှင့်စပ်။ စပ်ပုံမှာ ဗုဒ္ဓံဟူသော ပုဒ်စပ်နည်းအတိုင်းစပ်။

စ-သဒ္ဒါအပိ သဒ္ဒါတို့ကား သမုစ္စယတ္ထ ဇောတကနိပါတ်ပုဒ်တည်း။

တဿ-ဟူသောပုဒ်ကို ဗုဒ္ဓဿဟူသောပုဒ်နှင့်စပ်၊ စပ်ပုံမှာ သေဋ္ဌ ဟူသော ပုဒ်စပ်နည်းအတိုင်းစပ်။

ဗုဒ္ဓဿ-ဟူသောပုဒ်ကို ဝစနတ္ထသုဇောတနေန ဟူသောပုဒ်နှင့်စပ်။ စပ်ပုံမှာ ရှေး ဗုဒ္ဓဿ ဟူသောပုဒ် စပ်နည်းအတိုင်းစပ်။

ဝစနတ္ထ သုဇောတနေန ကား သဖြင့်ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် လဗ္ဘန္တိ၌ ကြိယာဝိသေသန၊ လဗ္ဘန္တိကား ကြိယာဝိသေသျ။ ။အထောက် ကား-"သဖြင့် အားဖြင့်ပါ၊ လျောက်လျက်လျင်စွာ၊ စပ်ကြရာ၊ ကြိယာ ဝိသေသျ"ဟူသော နိယံကိုထောက်။

အတ္ထံ–ဟူသောပုဒ်ကို လဗ္ဘန္တိ ဟူသောပုဒ်နှင့်စပ်၊ စပ်ပုံမှာ ဗုဒ္ဓံဟူသော ပုဒ်စပ်နည်းအတိုင်းစပ်။

စ–သဒ္ဒါကား သမုစ္စယတ္ထဇောတကနိပါတ်ပုဒ်တည်း။

အက္ခရာ ပဒေသု ကား တို့၌ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် အမောဟ ဘာဝါ၌ အာဓာရ၊ အမောဟဘာဝါကား အာဓာရ်။

တစ်နည်းကား–အက္ခရာ ပဒေသုကား တို့၌ ဟူ၍ အနက်ပေးသော ကြောင့် အမောဟဘာဝါ၌ အာရုံအကြောင်းနိမိတ်ဖြစ်သော အညတ္ထာဘာဝ ဝိသယာဓာရ၊ အမောဟဘာဝါကား အာရမ္မဏိက အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်နိမိတ္တဝန် ဖြစ်သောအာဓာရ။ ။ရှေးရှေးသောဆရာတော်ကြီးတို့နည်း။

တစ်နည်းကား–အက္ခရာပဒေသုကား တို့၌ ဟူ၍ အနက်ပေးသော ကြောင့် အမောဟဘာဝါ၌ အာရုံ၊ အမောဟဘာဝါကား အာရမ္မဏိက။

တစ်နည်းကား–အက္ခရာပဒေသုကား တို့၌ ဟူ၍ အနက်ပေးသော ကြောင့် အမောဟဘာဝါ၌ အကြောင်း၊ အမောဟဘာဝါကား အကျိုး။

တစ်နည်းကား–အက္ခရာပဒေသုကား တို့၌ ဟူ၍ အနက်ပေးသော ကြောင့် အမောဟဘာဝါ၌ ဟေတု၊အမောဟဘာဝါကား ဟေတုမန္တ။ ။ အာစရိယောပဒေသ။

အမောဟဘာဝါဟူသောပုဒ်ကို လဗ္ဘန္တိ ဟူသောပုဒ်နှင့်စပ်၊ စပ်ပုံမှာ ဝစနတ္ထသုဗောဓနေနဟူသော ပုဒ်စပ်နည်းအတိုင်းစပ်။

ယတောကား ကြောင့်ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် လဗ္ဘန္တိ၌ ဟိတ်၊ လဗ္ဘန္တိ ကား ဟိတ်၏ဖိုလ်။

တစ်နည်းကား–ယတောကားကြောင့်ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် လဗ္ဘန္တိ၌ ပကတူပနိဿယအကြောင်း၊ လဗ္ဘန္တိကား အကျိုးပစ္စုပ္ပန်။

တစ်နည်းကား–ယတောကားကြောင့်ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် လဗ္ဘန္တိ၌ နိမိတ်ဖြစ်သော ဇနကဟိတ်၊ လဗ္ဘန္တိကား နိမိတ္တဝန်ဖြစ်သော ဇညဖိုလ်။

အတော–ဟူသောပုဒ်ကို သုဏောယျ ဟူသောပုဒ်နှင့်စပ်၊ စပ်ပုံမှာ အဟံ ဟူသောပုဒ်နှင့် စပ်နည်းအတိုင်းစပ်။

ဝိဝိခံ–ဟူသောပုဒ်ကို ပဒံ–ဟူသောပုဒ်နှင့်စပ်၊ စပ်ပုံမှာ သေဋ္ဌံ–ဟူသောပုဒ် စပ်နည်းအတိုင်းစပ်။

ပဒံ–ဟူသောပုဒ်ကို သုဏောယျ ဟူသောပုဒ်နှင့်စပ်၊ စပ်ပုံမှာ ဗုဒ္ဓံ–ဟူသော ပုဒ်စပ်နည်းအတိုင်းစပ်။

ဤတွင်ရွှေ့ စာစပ်နည်းအမြွက် အပြီးတည်း။

ဤသို့ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အနုသန္ဓေကျမ်းတက်ကိုလည်းကောင်း၊ ထွက်ပုံကိုလည်းကောင်း၊ စာစပ်ပုံကိုလည်းကောင်း၊ နှုတ်တက်အာဂုံရှိအောင် ဆောင်သော သောတုဇနတို့မှာ ထိုထိုကျမ်းဂန်တို့၌ ဤနည်းကိုမှီ၍ သွားနိုင်လာနိုင်လောက်ပြီ။ ထို့ကြောင့် နှုတ်တက်အာဂုံရှိအောင် ဆောင်ရွက်တော်မူကြစေကုန်ခလို။

(၄) ဝိဂ္ဂြိုဟ်ဝစနတ္ထဆိုပုံ

ပသဋ္ဌာနံ ဝိသေသေန ပသဋ္ဌောတိသေဋ္ဌော။ ။ယောဘဂဝါ=သည်၊ ပသဋ္ဌာနံ=ချီးမွမ်းအပ်ကုန်သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါသာဝကတို့ထက်၊ ဝိသေသေန=အထူးသဖြင့်၊ ပသဋ္ဌော=ချီးမွမ်းသည်တည်း။ ဣတိတသ္မာ=ထို့ကြောင့်၊ သောဘဂဝါ=သည်၊ သေဋ္ဌော=သေဋ္ဌမည်တော်မူ၏။ ။ပသဋ္ဌာနံ ဝိသေသေန ပသဋ္ဌောတိကား ဝိသေသတဒ္ဓိတ်ဝိဂ္ဂြိုဟ်၊ သေဋ္ဌောကား ဝိသေသတဒ္ဓိတ်ပုဒ်။ ပသဋ္ဌပုဒ်၊ ဝိသေသပုဒ်၊ ဣဋ္ဌပစ္စည်းတည်း။

သုန္ဒရေ သတိပဋ္ဌာနာဒိဘေဒေ ဓမ္မေ သေတိ ဂဝေသတီတိ ဝါ သေဋ္ဌော။ ။ဝါ=တစ်နည်းကား၊ ယောဘဂဝါ=သည်၊ သုန္ဒရေ=ကောင်းကုန်သော၊ သတိပဋ္ဌာနာဒိဘေဒေ=သတိပဋ္ဌာန်စသည် အပြားရှိကုန်သော၊ ဓမ္မေ=တရားတို့ကို၊ သေတိဂဝေသတိ=ရှာမှီးတော်မူတတ်၏။ ဣတိတသ္မာ=ကြောင့်၊ သောဘဂဝါ=သည်၊ သေဋ္ဌော=၏။ ။သုန္ဒရေ သတိပဋ္ဌာနာဒိဘေဒေ ဓမ္မေ သေတိ ဂဝေသတီတိကား ကတ္တုသာဓနကိတ် ဝိဂ္ဂြိုဟ်၊

သေဒွေါကား ကတ္တုသာဓနကိတ်ပုဒ်။ သုပုဗ္ဗ ဣသုဓာတ်၊ တ–ပစ္စည်းတည်း၊ ဣသု–ဂဝေသနေ–ဟု ဖော်လေ၊ တံသေဋ္ဌဟု ဝိဘတ်ချေ့ခံ။

လုစ္စတိ ပလုစ္စတီတိ လောကော။ ။ယောသတ္တသမူဟော=သည်၊ လုစ္စတိ=စုတိခဏ၌ ပျက်တတ်၏။ ပလုစ္စတိ=ပဋိသန္ဓေခဏ၌ ဖြစ်တတ်၏။ ဣတိတသ္မာ=ကြောင့်၊ သောသတ္တသမူဟော=သည်၊ လောကော=၏။ လုစ္စတိ–ပလုစ္စတီတိကား ကတ္တုသာဓနကိတ်ဝိဂြိုဟ်၊ လောကော ကား–ကတ္တုသာဓနကိတ်ပုဒ်၊ လုစ–ဓာတ်၊ ဏ–ပစ္စည်း၊ လုစ–အဒဿနေ=ဟု ဖော်လေ။

လောကောစ လောကောစ လောကောစ လောကော။ လောကောစ=ကာမလောကလည်း၊ လောကောစ=ရူပလောကလည်း၊ လောကောစ=အရူပလောကလည်း၊ လောကာ=ကာမလောက,ရူပလောက,အရူပလောက တို့။ ။လောကောစ လောကောစ လောကောစ တို့ကား ဒွန်သမာသ်ဝိဂြိုဟ်၊ လောကာကား ဒွန်သမာပုဒ်။

တစ်နည်းကား–လောကောစ လောကောစ လောကောစ ကား ဧကသေသ တဒ္ဓိတ် ဝိဂြိုဟ်၊ လောကကား ဧကသေသတဒ္ဓိတ်ပုဒ်။ ။ချေခြင်း တစ်ခုကြွင်းပြုခြင်းသည်ပင် ပစ္စည်းအရာ၌တည်ရကား ဧကသေသ တဒ္ဓိတ်ဟူ၏။ ။ဝိစိတြော ဟိ တဒ္ဓိတပ္ပစ္စယော ဟိ တဒ္ဓိတဝုတ္တိဟု လာသော ပရိဘာသာကို ထောက်။

တယော လောကာ တိလောကံ။ ။တယော=ကုန်သော၊ လောကာ=လူတိုင်းတည်း၊ တိလောကံ=လူ။ ။တယော လောကာ–ကား သမာဟာရဒိဂုသမာသ်ဝိဂြိုဟ်၊ တိလောကံ–ကား သမာဟာရဒိဂု သမာသ်ပုဒ်။

မဟိတဗ္ဗော ပူဇေတဗ္ဗောတိ မဟိတော။ ။ယံဗုဒ္ဓရတနံ=ကို၊ မဟိတဗ္ဗော ပူဇေတဗ္ဗော=ပူဇော်အပ်၏။ ဣတိ=ကြောင့်၊ တံ ဗုဒ္ဓရတနံ=သည်၊ မဟိတော=မည်၏။ ။မဟေတဗ္ဗော ပူဇေတဗ္ဗော=ကား၊ ကမ္မသာဓနကိတ်ဝိဂြိုဟ်၊ မဟိတော–ကား ကမ္မသာဓနကိတ်ပုဒ်။ မဟဓာတ်၊ တ–ပစ္စည်းတည်း၊ မဟ–ပူဇာယံ=ဟု ဖော်လေ။

တိလောကေန မဟိတော တိလောကမဟိတော။ ။တိလောကေန= သည်၊ မဟိတော=တည်း၊ တိလောကမဟိတော=တည်း။ ။ တိလောကေန မဟိတောကား တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝိဂြိုဟ်။ တိလောကမဟိတော- ကား ပုဒ်။ တံ လောကမဟိတံ-ဟု ဝိဘတ္တျန္တ ခံ။

အဘိ အာဒရေန ဝန္ဒာမိ အဝန္ဒိတိ အဘိဝန္ဒိယ။ ။ယောအဟံ=သည်၊ အဘိအာဒရေန=စွာ၊ ဝန္ဒာမိ=ရှိခိုးဆဲ၊ အဝန္ဒိ=ရှိခိုးပြီ၊ ဣတိ=ကြောင့်၊ သောအဟံ=သည်၊ အဘိဝန္ဒိယ=မည်၏။ အဘိ အာဒရေန ဝန္ဒာမိ အဝန္ဒိတိကား ကတ္တုဝိဂြိုဟ်၊ အဘိဝန္ဒိယကား ပုဒ်၊ အဘိပုဗ္ဗဝန္ဒဓာတ်၊ ဏ္ယပစ္စည်းတည်း၊ ဝန္ဒ ဝန္ဒနေ-လေ။

အင်္ဂ-ကား ဥတ္တမတ္ထဝါစီရင်္ဂီအနိပ္ဖန္န ပါဒိပတိကပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂြိုဟ် မပြုကောင်း။

သုန္ဒရံ နိဗ္ဗာနံ အဇတိ ဂစ္ဆတီတိ ဝါ အင်္ဂေါ။ ။ဝါ=ကား၊ သောဘဂဝါ=သည်၊ သုန္ဒရံ=ကောင်းသော၊ နိဗ္ဗာနံ=သို့၊ အဇတိ ဂစ္ဆတိ=ကြွသွားတော်မူတတ်၏၊ ဣတိ=ကြောင့်၊ သောဘဂဝါ=သည်၊ အင်္ဂေါ=မည်၏။ သုန္ဒရံ နိဗ္ဗာနံ အဇတိ ဂစ္ဆတိတိ-ကား ကတ္တုဝိဂြိုဟ်၊ အင်္ဂေါ-ကား ပုဒ်၊ အဇ-ဓာတ်၊ အ-ပစ္စည်း၊ အဇ-ဂတိမှိ၊ လေ၊ တံအင်္ဂ-ခံ။

ဧဒေယျခမ္မေ ဗုဇ္ဈတီတိ ဗုဒ္ဓေါ။ ။ယောဘဂဝါ=သည်၊ ဧဒေယျခမ္မေ= တို့ကို၊ ဗုဇ္ဈတိ=၏၊ ဣတိတသ္မာ=ကြောင့်၊ သောဘဂဝါ=သည်၊ ဗုဒ္ဓေါ= မည်၏။ ။ဧဒေယျခမ္မေ ဗုဇ္ဈတီတိကား ကတ္တုဝိဂြိုဟ်၊ ဗုဒ္ဓေါ=ကား ပုဒ်၊ ဗုဓ=ဓာတ်၊ တ-ပစ္စည်း၊ ဗုဓ-ဗောဓနေ=လေ၊ တံဗုဒ္ဓံ=ခံ။

ဝစနတ္ထ ၆-ပါးအခွဲ

ဆိုခဲ့ပြီးသော ဝစနတ္ထတို့တွင် ဓာတုဝိဂ္ဂဟ တစ်ပါးတစ်ပါး၌-
ဗုဒ္ဓေါတိ ဝစနံ နာမ၊ ဗုဇ္ဈတီတိ ဝစနတ္ထော။
ဝစနပဟေတု သကတ္ထော၊ ဣတိ ဇောတကော အတ္ထဇော။

တပစ္စယော တု ဝစနီ–ယောစ ဒသာ ဗလာဒိကော။
ဝစနီယတ္တ နာမောတိ၊ ဝိညူနာ ဆဗ္ဗိဓော မတော။
ဟူသော ဂါထာပရိဘာသာနှင့်အညီ ဝစန, ဝစနတ္ထ, ဝစနဟေတု, ဝစနဟေတု ဇောတက, ဝစနီယ, ဝစနီယတ္ထအားဖြင့် ခြောက်ပါးသော အနက်တို့ကို သိအပ်ကုန်၏။

ထိုခြောက်ပါးသောအနက်တို့တွင်–

(က) ဗုဒ္ဓေါသည် ဝစနမည်၏။

(ခ) ဗုဇ္ဈတိသည် ဝစနတ္ထမည်၏။

(ဂ) သကတ်အနက်ဟု ဆိုအပ်သော သိခြင်းကြိယာသည် ဝစနဟေတုမည်၏။

(ဃ) ထိုသကတ်အနက်ဟုဆိုအပ်သော သိခြင်းကြိယာကို ထွန်းပြတတ်သော ဣတိသဒ္ဒါသည် ဝစနဟေတုဇောတကမည်၏။

(င) တ–ပစ္စည်း၏အရဖြစ်သော ခန္ဓာပဉ္စက သန္တာန်တော်ကို စွဲ၍ ဘုရားဟုသမုတ်အပ်သော သတ္တသန္တာနပညတ် ဒြဗ်ဝိသေသတော်သည် ဝစနီယမည်၏။

(စ) ဘဂဝါ–အစရှိသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါသည် ဝစနီယတ္ထမည်၏။

ဤသို့ ဓာတုဝိဂ္ဂဟတိုင်း ခြောက်ပါး ခြောက်ပါးစီ ပြအပ်၏။

အဝဓိကန္တ ၂–ပါး

ဝိဂြိုဟ်ပုဒ် ထားရသည်ကား–

ပဒါဝါကျာဝဓိကန္တ ဝသေန ဝိဂ္ဂဟော ဒွိဓာ–ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ ပဒါဝဓိကန္တ, ဝါကျာဝဓိကန္တအားဖြင့် နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်–

(က) ပဒါဝဓိကန္တအားဖြင့် ဗုဒ္ဓေါဟု ပဌမန္တနှင့်ဆိုသတည်း။

(ခ) အဘိဝန္ဒိယဉ္စ အဘိပုဗ္ဗဝန္ဒဓာတ်၏အရဖြင့် ပဏာမစေတနာဟုဆိုအပ်သော အကျိုးကြိယာသည် အကြောင်းကံကို ငဲ့၏။

တစ်နည်းကား–အဘိဝန္ဒိယဉ္စ အဘိပုဗ္ဗ ဝန္ဒဓာတ်၏အရ ဖြစ်သော ပဏာမစေတနာဟုဆိုအပ်သော အာရမ္မဏိကသည် အာရုံကိုငဲ့၏။ ငဲ့သောကြောင့် ဝါကျာဝဓိကန္တအားဖြင့် တံဗုဒ္ဓံဟု ဝိဘတျန္တ ခံ။

ကံအနက်၌သက်သော ဒုတိယာကေဝုစ်အံဝိဘတ်အရကား အဘိဝန္ဒိယဥ္ဆ အဘိပုဗ္ဗဝန္ဒဓာတ်၏အရဖြစ်သော ပဏာမစေတနာအား တပ်သော ဘုရား၊ ဘုရားဂုဏ်တော်တို့၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော ကမ္မကာရက ကေဝုစ်သချာ ရ၏။

ဗုဒ္ဓံ–ဟူသော နိပ္ဖန္နပုဒ်လုံး၏အနက်သည် သကတ်–ဒြဗ်–လိင်–သချာ–ကာရက–ဟူ၍ ငါးပါးအပြားရှိ၏။

ထိုငါးပါးတို့တွင်–

(က) အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်သည် သကတ် မည်၏။

(ခ) ဘုရားဒြဗ်တော်သည် ဒြဗ် မည်၏။

(ဂ) သန့်ရှင်းသောအခြင်းအရာဟုဆိုအပ်သော ဝိသဒါကာရသည် ပုလ္လိင်မည်၏။

(ဃ) ဒြဗ်၌မှီသော တစ်ခုတည်းသော အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သော အကာရပညတ်သည် ကေဝုစ်သချာ မည်၏။

(င) အဘိဝန္ဒိယဥ္ဆ အဘိပုဗ္ဗဝန္ဒဓာတ်၏အရဖြစ်သော ပဏာမစေတနာအား တပ်သော ဘုရား၊ ဘုရားဂုဏ်တော်တို့၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ကမ္မကာရကမည်၏။

ထိုသို့ဆိုအပ်ခဲ့ပြီး ဆိုလတ္တံ့သော ဝိဂြိုဟ်တို့မှာ “ဂရုက လဟုကော ဝိဂ္ဂဟောဒွိဓာ”ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ ဂရုကနည်း၊ လဟုကနည်း နှစ်ပါးတို့နှင့် ရွေးလေဦး။

ဗုဒ္ဓဥ္စ ဥ္ဆ စသဒ္ဒါကား–

ရုဠှီ ချာတံ နိပါတဥ္စ၊ ပ္သဂ္ဂါ လမ္ပန် တထာ။

သဗ္ဗနာမန္တိ မေတောသု၊ န ကတော ဝိဂ္ဂဟော ဆသု–

ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ သမုစ္စယတ္ထဇောတက နိပါတ်ပုဒ် ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂြိုဟ် မပြုကောင်း။

အဓိပ္ပါယ်ကား တရားသံဃာကိုလည်း ရှိခိုးသေး၏ဟူလို။

ရန္ဒိချာတန္တ=ရန္ဒိပုဒ်,အာချာတ်ပုဒ်လည်းကောင်း၊ နိပါတန္တ=နိပါတ်ပုဒ်လည်းကောင်း၊ ဥပသဂ္ဂါလမ္ပနန္တ=ဥပသာရပုဒ်, အာလုပ်ပုဒ်လည်းကောင်း၊ တထာ=ထိုမှတစ်ပါး၊ သဗ္ဗနာမန္တ=လည်းကောင်း၊ ဣတိ=သို့၊ ဧတေသုဆသု=တို့၌၊ ဝိဂ္ဂဟော=ကို၊ နကတော=မပြုအပ်၊ ဝါ=မပြုကောင်း။

စတုသုအပါယေသု ဝဋ္ဋဒုက္ခေသုစ အပတမာနေ ကတွာ ဓာရေတီတိ ဓမ္မော။ ။ယောသဘာဝေါ=သည်၊ စတူသု=ကုန်သော၊ အပါယေသုစ=တို့၌လည်းကောင်း၊ ဝဋ္ဋဒုက္ခေသုစ=တို့၌လည်းကောင်း၊ အပတမာနေ=တို့ကို၊ ကတွာ=ပြု၍၊ ဓာရေတိ=၏၊ ဣတိတသ္မာ=ကြောင့်၊ ယောသဘာဝေါ=သည်၊ ဓမ္မော=၏။ ။စတူသု(လ) တီတိကား ကတ္တုဝိဂ္ဂြိုဟ်၊ ဓမ္မောကား ပုဒ်။ ဓရဓာတ်၊ ရမ္မပစ္စည်းတည်း၊ ဓရ–ဓရဏေ=လေ၊ တံဓမ္မံ=ခံ။

နတ္ထိ မလော ဧတဿာတိ အမလော။ ။ဧတဿဓမ္မဿ=အား၊ မလော=ကိလေသာတည်းဟူသော အညစ်အကြေးသည်၊ နတ္ထိ=မရှိ၊ ဣတိ တသ္မာ=ကြောင့်၊ သောဓမ္မော=သည်၊ အမလော=မည်၏။ ။ နတ္ထိ–(လ)တီတိကား စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗိဟိဝိဂ္ဂြိုဟ်၊ အမလော–ကား ပုဒ်။ န–ပုဒ်၊ မလ–ပုဒ်၊ ဧတ–ပုဒ်တည်း။

ပဒါဝါကျာဝမိကန္တ ဝသေန ဝိဂ္ဂဟောဒ္ဓိဓာ–ဟူ,အညီ ပဒါဝမိကန္တ အားဖြင့် အမလော–ဟု ပဋမန္တ နှင့်ဆိုသတည်း။

ဝိသေသန ပဒါနန္တ၊ ပထမံ ကြိယာပဒေဟိ။

သမ္ဗန္ဓံ ကတွာ ပစ္ဆာ၊ ဝိသေသိတဗ္ဗ ပဒေဟိ သမ္ဗန္ဓော ကာတဗ္ဗာ ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ ဝိသေသနပုဒ်တို့၏သဘောသည် ဝိသေသျပုဒ်တို့၏ စပ်ရာကြိယာ၌သာ စပ်အပ်သောကြောင့် ဝါကျာဝမိကန္တ အားဖြင့် တံ အမလံ–ခံ။

ဂဏီတဗ္ဗော သဗ္ဗျာတဗ္ဗောတိ ဂဏော။ ။ယောအရိယသံဃော=ကို၊ ကောဒိဝသေန=တစ်ပါးစသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ဂဏီတဗ္ဗော သချာတဗ္ဗော=၏၊ ဣတိ=ကြောင့်၊ သောအရိယသံဃော=သည်၊ ဂဏော=၏။ ။ ဂဏီ(လ)တီတိကား ကမ္မ–ဂြိုဟ်၊ ဂဏော–ကား–ပုဒ်။ ဂဏ–ဓာတ်၊ အ–ပစ္စည်းတည်း၊ ဂဏ=သချာနေ၊ တံဂဏံ=ခံ။

ဥဒ္ဒတော တမော ယေန သောတိ ဥတ္တမော။ ။ယေန အရိယသံဃေန= သည်၊ ဥဒ္ဒတော=နုတ်အပ်ပြီးသော၊ တမော=အဝိဇ္ဇာတည်းဟူသော အမိုက် သည်၊ အတ္ထိ=၏၊ ဣတိ=ကြောင့်၊ သောအရိယသံဃော၊ သည်၊ ဥတ္တမော=၏။ ။ဥဒ္ဒတော(လ)တိကား တတိယာဗဟုဗ္ဗိ-ဂြိုဟ်၊ ဥတ္တမော-ကား ပုဒ်။ ဥဒ္ဒတ ပုဒ်၊ တမ ပုဒ်၊ ယ-ပုဒ်တည်း၊ တံဥတ္တမံ-ခံ။

ဥဂ္ဂတာနံ ဝိသေသေန ဥဂ္ဂတောတိ ဝါ ဥတ္တမော။ ။ဝါ=ကား၊ ယော အရိယသံဃော=သည်၊ ဥဂ္ဂတာနံ=ကျော်စောကုန်သော သူတို့ထက်၊ ဝိသေသေန=ဖြင့်၊ ဥဂ္ဂတော=ကျော်စောသည်တည်း၊ ဣတိ=ကြောင့်၊ သောအရိယသံဃော=သည်၊ ဥတ္တမော=၏။ ။ဥဂ္ဂတာနံ(လ)တိဝါကား ဝိသေသတဒ္ဓိတ်ဂြိုဟ်၊ ဥတ္တမောကား-ပုဒ်။ ဥဂ္ဂပုဒ်၊ ဝိသေသ-ပုဒ်၊ တမ-ပစ္စည်းတည်း၊ တံဥတ္တမံ-ခံ။

စ-သဒ္ဒါကား-ရှင်ဗုဒ္ဓ(လ)ဆသူ-ဟူသော-ညီ သမုစ္စယ(လ)ကောင်း၊ အဓိပ္ပါယ်ကား ဘုရား တရားကိုလည်း ရှိခိုးသေး၏-ဟူလို။

သဒေဝကေ လောကေ သာသတိ အနုသာသတီတိသတ္ထာ။ ။ယော-ဘဂဝါ=သည်၊ သဒေဝကေ=ကုန်သော၊ လောကေ=တို့ကို၊ သာသတိ အနုသာသတိ=၏၊ဣတိ=ကြောင့်၊ သောဘဂဝါ=သည်၊ သတ္ထာ-၏။ ။ သဒေဝကေ(လ)တိကား ကတ္တု-ဂြိုဟ်၊ သတ္ထာ-ကား-ပုဒ်။ သာသ ဓာတ်၊ ရတ္တု-ပစ္စည်းတည်း၊ သာသ-အနုသိဋ္ဌိမှိ-လေ၊ တဿသတ္ထုဿ-ခံ။

တဿ-၌ တသဒ္ဒါကား ရှင်ဗုဒ္ဓ(လ)ဆသု-ဟူသောညီ သဗ္ဗနာမ်-ကောင်း။

ဝစီယတေ အနေနာတိဝစနံ။ ။အနေနသဒ္ဒေန=ဖြင့်၊ ဝစီယတေ=ဟော အပ်၏၊ ဣတိ=ကြောင့်၊ အနေနာတိပဒေန=ဖြင့်၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌ=သော၊ တံသဒ္ဒံ= သည်၊ ဝစနံ=၏။ ။ဝစီယတေ(လ)တိ-ကား ကရဏ-ဂြိုဟ်၊ ဝစနံ= ကား ပုဒ်။ ဝစ-ဓာတ်၊ ယ-ပစ္စည်းတည်း၊ ဝစ-ဝိယတ္တိယံ ဝါစာယံ= လေ။

အရိယတေ ဉာယတေတိ အတ္ထော။ ။ယောအဘိဓေယျော=ကို၊ အရိယတေ ဉာယတေ=သိအပ်၏၊ ဣတိ=ကြောင့်၊ သောအဘိဓေယျော= သည်၊ အတ္ထော=၏။ ။ အရိယတေ(လ)တိကား ကမ္မ–ဂြိုဟ်၊ အတ္ထော= ကား ပုဒ်။ အရ–ဓာတ်၊ တ–ပစ္စည်းတည်း၊ အရ–ဉာဏော။

အသတိ သဒ္ဒါနုရူပံ ဘဝတီတိ ဝါ အတ္ထော။ ။ဝါ=ကား၊ ယော အဘိဓေယျော=သည်၊ သဒ္ဒါနုရူပံ–စွာ၊ အသတိ ဘဝတိ=၏၊ ဣတိ= ကြောင့်၊ ယောအဘိဓေယျော=သည်၊ အတ္ထော=၏။ ။အသတိ(လ)တိကား ကတ္တု–ဂြိုဟ်၊ အတ္ထော–ကား ပုဒ်။ အသ–ဓာတ်၊ တ–ပစ္စည်းတည်း၊ အသ–ဘဝနေ–လေ။

ဝစသာ အတ္ထော ဝစနတ္ထော။ ။ဝစသာ=ပါဠိတော်၏၊ အတ္ထော= အနက်တည်း၊ ဝစနတ္ထော=အနက်။ ။ဝစသာအတ္ထော=ကား ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိ– ဂြိုဟ်၊ ဝစနတ္ထော–ကားပုဒ်။ ဝစန–ပုဒ်၊ အတ္ထ–ပုဒ်တည်း။

ဝရီတဗ္ဗော ပဋ္ဌေတဗ္ဗောတိ ဝရော။ ။ယံဗုဒ္ဓဝစနံ=ကို၊ ဝရီတဗ္ဗော– ပဋ္ဌေတဗ္ဗော=တောင့်တအပ်၏၊ဣတိ=ကြောင့်၊ တံဗုဒ္ဓဝစနံ–သည်၊ ဝရော= ၏။ ။ဝရီတဗ္ဗော(လ)တိကား ကမ္မ–ဂြိုဟ်၊ ဝရော–ကားပုဒ်။ ဝရ– ဓာတ်၊ အ–ပစ္စည်းတည်း၊ ဝရ–ပဋ္ဌနေ။

ဝစနတ္ထော စ သော ဝရောစာတိ ဝစနတ္ထဝရော။ ။ဝစနတ္ထောစ= သည်လည်း၊ ဟောတိ=၏၊ သော=သည်၊ ဝရောစ=လည်း၊ ဟောတိ= ၏၊ ဣတိတသ္မာ=ထိုနှစ်ပါးသောသတ္တိကြောင့်၊ ဝစနတ္ထဝရော=၏။ ။ ဝစနတ္ထောစ(လ)ကား ကမ္မဓာရယ်–ဂြိုဟ်၊ ဝစနတ္ထဝရော–ကားပုဒ်၊ တံ ဝစနတ္ထဝရံ=ခံ။

သုဋ္ဌု ဗုဇ္ဈိယတေတီတိ သုဗုဒ္ဓံ။ ။ယံဝစနတ္ထဝရံ=ကို၊ သုဋ္ဌု=စွာ၊ ဗုဇ္ဈိယတေ=၏၊ ဣတိ=ကြောင့်၊ တံဝစနတ္ထဝရံ=သည်၊ သုဗုဒ္ဓံ=၏။ ။ သုဋ္ဌု(လ)တိကား ကမ္မ–ဂြိုဟ်၊ သုဗုဒ္ဓံကား–ပုဒ်။ သုပုဗ္ဗဗုဓဓာတ်၊ တုံ– ပစ္စည်းတည်း။ ဗုဓ=ဗောဓနေ။

ဝဏ္ဏာမိ–ကား ရှင်ဋ္ဌီ(လ)ညီ အာချာတ်ပုဒ်–ကောင်း။ ဝဏ္ဏဓာတ်၊ ဿာမိဝိဘတ်တည်း၊ ဝဏ–ဝိယတ္တိယံဝါစာယံ။

အတ္တေ သူစေတိ ပကာသေတီတိ သုတ္တံ။ ။ယံပိဋကံ=သည်၊ အတ္တေ=တို့ကို၊ သူစေတိ ပကာသေတိ=၏၊ ဣတိ=ကြောင့်၊ တံပိဋကံ= သည်၊ သုတ္တံ=၏။ ။အတ္တေ(လ)တိကား ကတ္တု-လ-ဂြိုဟ်၊ သုတ္တံကား- ပုဒ်။ သူစ-ဓာတ်၊ တ-ပစ္စည်းတည်း၊ သူစ-ပကာသနေ။

ဟိနောတိ အနုရူပံ ပဝတ္တေတီတိ ဟိတော။ ။ယံ ပကာရဏံ=သည်၊ အနုရူပံ=စွာ၊ ဟိနောတိ ပဝတ္တေတိ=၏၊ ဣတိ=ကြောင့်၊ တံပကာရဏံ= သည်၊ ဟိတော=၏။ ။ဟိနောတိ-လ-တီတိကား ကတ္တု-ဂြိုဟ်၊ ဟိတော ကား ပုဒ်။ ဟိ-ဓာတ်၊ တ-ပစ္စည်းတည်း၊ ဟိ-ဂတိမှိ။

သုတ္တဿ ဟိတော သုတ္တဟိတော။ ။သုတ္တဿ=ပိဋကတ်သုံးပုံးအား၊ ဟိတော=လျော်သည်တည်း၊ သုတ္တ ဟိတော=သည်။ ။သုတ္တဿ ဟိတော= ကား စတုတ္ထီတပ္ပုရိ-ဂြိုဟ်၊ သုတ္တဟိတော=ကား-ပုဒ်၊တံသုတ္တဟိတံ=ခံ။ တ္တေ-ကား ရုဠှီ-ညီ၊ သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်-ကောင်း။ တေပုဒ်၊ တ- ပစ္စည်းတည်း။

ဒွိန္နံ ပဒါနံ အန္တရံ အဒ္ဒသေယတ္ထာ သမာပကာရေန ဓိယတိ ဃဋိယ တီတိ သန္ဓိ။ ။ယံပဒံ=ကို၊ ဒွိန္နံ=ကုန်သော၊ ပဒါနံ=တို့၏၊ အန္တ ရံ=ကို၊ အဒ္ဒသေယတ္ထာ=၍၊ သမာပကာရေန=ကောင်းသောအပြားအားဖြင့်၊ ဓိယတိဃဋိယတိ=စပ်အပ်၏၊ဣတိ=ကြောင့်၊တံပဒံ=သည်၊သန္ဓိ=၏။ ။ ဒွိန္နံ-လ-တိကား ကမ္မ-ဂြိုဟ်၊ သန္ဓိကား ပုဒ်။ သံပုဗ္ဗ ဓာ-ဓာတ်၊ ဣ- ပစ္စည်းတည်း။ ဓာ-ဃဋနေ။

သမောဓာနံ ဝါ သန္ဓိ။ ။ဝါ=ကား၊ သမောဓနံ=ပေါင်းခြင်း၊ သန္ဓိ= ခြင်း၊ သမောဓာနံဝါ=ကား ဘာဝ=ဂြိုဟ်၊ သန္ဓိကား-ပုဒ်။ သံပုဗ္ဗ ဓာ- ဓာတ်၊ ဣ-ပစ္စည်းတည်း၊ ဓာ-သမောဓနေ။

သန္ဓိစ သန္ဓိစ သန္ဓိစ သန္ဓိယော။ ။သန္ဓိစ=သရသန္ဓိလည်း၊ သန္ဓိစ= ဗျဉ္ဇနသန္ဓိလည်း၊ သန္ဓိစ=နိဂ္ဂဟိတသန္ဓိလည်း၊ သန္ဓိယော=တို့။ ။သန္ဓိစ- လ-တို့ကား ဒွန်-ဂြိုဟ်၊ သန္ဓိယောကား ပုဒ်။

ကပ္ပိယတိ ဓွေ့တိ ကပ္ပေါ။ ။ဓွေ့ပကာရဏေ=၌၊ ကပ္ပိယတိ=ကြံ အပ်၏၊ ဣတိတသ္မာ=ကြောင့်၊ ဓွေ့တိပဒေန=ဖြင့်၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌ=သော တံပကာရဏံ=သည်၊ ကပ္ပေါ=၏။ ။ကပ္ပိယတိ ဓွေ့တိကား အဓိကရဏ- ဂြိုဟ်၊ ကပ္ပေါ-ကား ပုဒ်။ ကပ္ပ-ဓာတ်၊ အ-ပစ္စည်းတည်း။

ကပ္ပိယတိ ဓေနာတိဝါ ကပ္ပေါ။ ။ဝါ=ဓေနပကာရဏေန=ဖြင့် ကပ္ပိယတိ=၏၊ ဣတိတသ္မာ=ကြောင့်၊ ဓေနာတိပဒေန=ဖြင့်၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌ- သော၊ တံပကရဏံ=သည်၊ ကပ္ပေါ=၏။ ။ကပ္ပိယတိ-လ-ကား ကရဏ= ဂြိုဟ်၊ ကပ္ပေါ-ကား ပုဒ်။ ကပ္ပ-ဓာတ်၊ အ-ပစ္စည်းတည်း၊ ကပ္ပ-စိန္တာယံ။

သန္ဓိနံ ကပ္ပေါ သန္ဓိကပ္ပေါ။ ။သန္ဓိနံ=တို့ကို၊ ကပ္ပေါ=ကြံရာကြံ ကြောင်းဖြစ်သောကျမ်းတည်း၊ သန္ဓိကပ္ပေါ=ကျမ်း။ ။သန္ဓိနံ ကပ္ပေါကား ဆဋ္ဌီ-ဂြိုဟ်၊ သန္ဓိကပ္ပေါ ကား ပုဒ်။

သုန္ဒရော သန္ဓိကပ္ပေါ သုသန္ဓိကပ္ပေါ။ ။သုန္ဒရော=သော၊ သန္ဓိကပ္ပေါ= တည်း၊ သုသန္ဓိကပ္ပေါ=ကျမ်း။ ။သုန္ဒရော သန္ဓိကပ္ပေါကား ပါဒိပုဗ္ဗပဒကမ္မ= ဂြိုဟ်၊ သုသန္ဓိကပ္ပေါကားပုဒ်၊ သုပုဒ်၊ သန္ဓိကပ္ပပုဒ်တည်း။

ပသဋ္ဌာနံ ဝိသေသေန ပသဋ္ဌောတိသေယျော။ ။ယောဘဂဝါ=သည်၊ ပသဋ္ဌာနံ=ထက်၊ ဝိသေသေန=ဖြင့်၊ ပသဋ္ဌော=တည်း၊ ဣတိ=ကြောင့်၊ သောဘဂဝါ=သည်၊ သေယျော=၏။ ။ပသဋ္ဌာနံ=လ-တိကား ဝိသေသ= ဂြိုဟ်၊ သေယျော=ကား ပုဒ်။ ပသဋ္ဌပုဒ်၊ ဝိသေသပုဒ်၊ ဣယ-ပစ္စည်း တည်း။ တံသေယျံ-ခံ။

ပါပကေ ဓမ္မေ ဇိနာတိ အဇိနိ ဇိနိဿတီတိဇိနော။ ။ယောဘဂဝါ= သည်၊ ပါပကေ=ကုန်သော၊ ဓမ္မေ=တို့ကို၊ ဇိနာတိ=အောင်ဆဲ၊ အဇိနိ= အောင်ပြီ၊ ဇိနိဿတိ=အောင်လတ္တံ့၊ ဣတိ=ကြောင့်၊ သောဘဂဝါ=သည်၊ ဇိနော=၏။ ။ပါပကေ=လ-တိကား၊ ကတ္တု=ဂြိုဟ်၊ ဇိနောကား ပုဒ်၊ ဇိဓာတ်၊ ဣန-ပစ္စည်းတည်း။ ဇိ-ဇယေ။

ဣရိယတေ ကထိယတေတိ ဣရိတော။ ။ယောနယော=ကို၊ ဣရိယတေ ကထိယတေ=၏၊ ဣတိတသ္မာ=ကြောင့်၊ သောနယော= ဣတိတော=၏။ ။ဣရိယတေ=လ-တိကား ကမ္မ=ဂြိုဟ်၊ ဣရိတောကား ပုဒ်၊ ဣရဓာတ်၊ တ-ပစ္စည်းတည်း၊ ဣရ-ကထနေ။

ဓိနေန က္လရိတော ဓိနေရိတော။ ။ဓိနေန=သည်၊ က္လရိတော=တည်း၊ ဓိနေရိတော=သည်။ ။ဓိနေန=လ–တောကား တတိယာ=ဂြိုဟ်၊ ဓိနေရိတောကား ပုဒ်။

နိယတိ ဉာယတိ အတ္တော တေနာတိနယော။ ။တေနသဒ္ဒေန=ဖြင့်၊ အတ္တော=ကို၊ နိယတိဉာယတိ=၏၊ က္လတိ=ကြောင့်၊ တေနာတိပဒေန=ဖြင့်၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌော=သော၊ သောသဒ္ဒေါ=သည်၊ နယော=၏။ ။နိယတိ=(လ)တိကား ကရဏ=ဂြိုဟ်၊ နယော=ကား ပုဒ်၊ နီဓာတ်=ဏ–ပစ္စည်းတည်း။

နိယတေ ဉာယတေတိ နယော။ ။ယောအတ္တော=ကို၊ နိယတေ ဉာယတေ=၏။ ။က္လတိ=ကြောင့်၊ သောအတ္တော=သည်၊ နယော=၏။ ။ နိယတေ=(လ)တိကား ကမ္မ=ဂြိုဟ်၊ နယော ကား ပုဒ်၊ နီဓာတ်၊ ဏ–ပစ္စည်းတည်း၊ နိ–ဉာဏော။

ဓိနေရိတော စ သော နယော စာတိ ဓိနေရိတနယော။ ။ဓိနေရိတောစ=သည်လည်း၊ ဟောတိ=၏၊ သော=သည်၊ နယောစ=လည်း၊ ဟောတိ=၏၊ က္လတိ=ကြောင့်၊ ဓိနေရိတနယော=မည်၏။ ။ဓိနေရိတ=လ–တိကား ကမ္မဓာရာယ်–ဂြိုဟ်၊ ဓိနေရိတနယော–ကား ပုဒ်၊ တေန ဓိနေရိတနယေန–ခံ။

ဗုဇ္ဈန္တိ တိ ဗုဓာ။ ။ယေ ပဏ္ဍိတာ=တို့သည်၊ ဗုဇ္ဈန္တိ=ကုန်၏၊ က္လတိ=ကြောင့်၊ တေ ပဏ္ဍိတာ=တို့သည်၊ ဗုဓာ=ကုန်၏။ ။ဗုဇ္ဈန္တိ တိကား ကတ္တု=ဂြိုဟ်၊ ဗုဓာ–ကား ပုဒ်။ ဗုဓ–ဓာတ်၊ အ–ပစ္စည်းတည်း။ ဗုဓ–ဗောဓနေ။

လဗ္ဘန္တိ=ကား၊ ရှင်္ဂ–လ–ညိ အာချာတ်ပုဒ်၊ ကောင်း၊ လဘ–ဓာတ်၊ အန္တိ ဝိဘတ်၊ လဘ–ပဋိဝိဇ္ဇနေ။

တံ–ကား ရှင်္ဂ–လ–အညိ သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်၊ ကောင်း။

စ–ကား ရှင်္ဂ–လ–အညိ၊ သမုစ္စယတ္ထ၊ ကောင်း။

တဿ ဝစနတ္ထဿ တို့ကား ရှေးနည်းအတိုင်းသာတည်း။

သုဋ္ဌု ဗုဇ္ဈိယတေတိ သုဗောဓနံ။ ။ယံဝစနတ္ထဝရံ=ကို၊ သုဋ္ဌု=စွာ၊ ဗုဇ္ဈိယတေ=၏၊ က္လတိ=ကြောင့်၊ တံဝစနတ္ထဝရံ=သည်၊ သုဗောဓနံ=၏။ ။သုဋ္ဌု ဗုဇ္ဈိယတေ=ကား ကမ္မ=ဂြိုဟ်၊ သုဗောဓနံ=ကား ပုဒ်။ သုပုဗ္ဗ ဗုဓ–ဓာတ်၊ ယု=ပစ္စည်းတည်း၊ ဗုဓ=ဗောဓနေ။

ဝစနတ္ထသ္သ သုဗောဓနံ ဝစနတ္ထသုဗောဓနံ။ ။ဝစနတ္ထသ္သ = ကို၊ သုဗောဓနံ=တည်း၊ ဝစနတ္ထသုဗောဓနံ=ခြင်း။ ဝစနတ္ထသ္သ သုဗောဓနံ=ကား ဆဋ္ဌီ=ဂြိုဟ်၊ ဝစနတ္ထသုဗောဓနံကား ပုဒ်၊ တေန ဝစနတ္ထ သုဗောဓနေန=ခံ။

အတ္ထံ–ကား ရှေးနည်း အတူသာတည်း။

စ–ကား ရုဋ္ဌိ–လ–အညီ သမုစ္စယတ္ထ၊ ကောင်း။

ပိဋကတ္တယမ္ဟိ ပတ္တာ နက္ခရန္တိ နခီယန္တီတိ အက္ခရာ။ ။ယေဝဏ္ဏာ=တို့သည်၊ ပိဋကတ္တယံ=သို့၊ ပတ္တာပိ=လည်း၊ နက္ခရန္တိ နခီယန္တိ=ကုန်၊ ဣတိ=ကြောင့်၊ တေဝဏ္ဏာ=တို့သည်၊ အက္ခရာ=ကုန်၏။ ။ပိဋကတ္တယံ=လ–တိကား ကတ္တု=ဂြိုဟ်၊ အက္ခရာ–ကား ပုဒ်၊ နပုဗ္ဗ၊ ခရ–ဓာတ်၊ အ–ပစ္စည်း တည်း၊ ခရ–ခယေ။

ပစ္စတေ ဉာယတေ အတ္ထော ဧတေနာတိပဒံ။ ။ဧတေန သဒ္ဒေန=ဖြင့်၊ အတ္ထော=ကို၊ ပစ္စတေ ဉာယတေ=၏၊ ဣတိ=ကြောင့်၊ တံသဒ္ဒံ=သည်၊ ပဒံ=၏။ ပစ္စတေ=တိကား ကရဏ ဂြိုဟ်၊ ပဒံကား ပုဒ်။ ပဒဓာတ်၊ အ–ပစ္စည်းတည်း၊ ပဒ–ဉာဏေ။

အက္ခရာနိ စ ပဒါနိ စ အက္ခရာပဒါနိ။ ။အက္ခရာနိစ=တို့လည်း၊ ပဒါနိစ=တို့လည်း၊ အက္ခရာပဒါနိ=တို့။ ။အက္ခရာနိစ ပဒါနိစ=တို့ကား ဒွန်ဂြိုဟ်၊ အက္ခရာပဒါနိကား ပုဒ်၊ တေသု အက္ခရပဒေသု–ခံ။

မုယှတီတိမောဟော။ ။ယောသဘာဝေါ=သည်၊ မုယှတိ=၏၊ ဣတိ=ကြောင့်၊ သောသဘာဝေါ=သည်၊ မောဟော=၏။ ။မုယှတီတိကား ကတ္တု=ဂြိုဟ်၊ မောဟောကား ပုဒ်၊ မုဟဓာတ်၊ဏပစ္စည်းတည်း။ မုဟ–မုစ္ဆာယံ။

နတ္ထိ မောဟော ဧတေသန္တိ အမောဟော။ ။ဧတေသံ ပဏ္ဍိတာနံ=တို့အား၊ မောဟော=သည်၊ နတ္ထိ=မရှိ၊ ဣတိ=ကြောင့်၊ တေပဏ္ဍိတာ=တို့သည်၊ အမောဟာ=ကုန်၏။ ။နတ္ထိ–လ–တိကား စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီ=ဂြိုဟ်၊ အမောဟာ ကား ပုဒ်။ န မုဒ်၊မောဟ ပုဒ်၊ ဧတ ပုဒ်တည်း။ တေန အမော ဟေန–ခံ။

ဘဝနံ ဘာဝေါ။ ။ဘဝနံ=ဖြစ်ခြင်း၊ ဘာဝေါ=ဖြစ်ခြင်း။ ။ဘဝနံ=ကား ဘာဝသာဓနေ=ဂြိုဟ်၊ ဘာဝေါ=ကား ပုဒ်၊ ဘူဓာတ်၊ ဏ-ပစ္စည်းတည်း။ ဘူ-သတ္တာယံ။

အမောဟာနံ ဘာဝေါ အမောဟဘာဝေါ။ ။အမောဟာနံ=တို့၏၊ ဘာဝေါ=တည်း၊ အမောဟဘာဝေါ=ခြင်း။ ။အမောဟာနံ ဘာဝေါ=ကား ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ် ဂြိုဟ်၊ အမောဟဘာဝေါ=ပုဒ်၊ အမောဟပုဒ်၊ ဘာဝပုဒ်တည်း၊ တသ္မာ အမောဟဘာဝါ-ခံ။

သေယျံ အတ္တော သေယျတ္တော။ ။သေယျံ=ကို၊ အတ္တော=တည်း၊ သေယျတ္တော=အလို။ ။သေယျတ္တော=ကား ဒုတိယာတပ္ပုရိ=ဂြိုဟ်၊ သေယျတ္တော=ကား-ပုဒ်။ သေယျပုဒ်၊ အတ္တပုဒ်တည်း။

သေယျေန အတ္တော ဝါ သေယျတ္တော။ ။ဝါ=ကား၊ သေယျေန=ဖြင့်၊ အတ္တော=တည်း၊ သေယျတ္တော=အလို။ ။သေယျေနအတ္တောကား တတိယာ=ဂြိုဟ်၊ သေယျတ္တောကား ပုဒ်။

သေယျတ္တော အဿအတ္ထီတိသေယျတ္ထိကော။ ။အဿ ကုလပုတ္တဿ= အား၊ သေယျတ္တော=အလိုသည်၊ အတ္ထိ=၏၊ ဣတိတသ္မာ=ကြောင့်၊ သောကုလပုတ္တော=သည်၊ သေယျတ္ထိကော=၏။ ။သေယျတ္တော-လ-တိကား အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်=ဂြိုဟ်၊ သေယျတ္ထိကော=ကား သေယျတ္ထပုဒ်၊ တပုဒ်၊ အတ္ထိပုဒ်၊ ဏိယ=ပစ္စည်းတည်း။

အက္ခရာနိစ ပဒါနိစ ပဒါ။ ။အက္ခရာနိစ=တို့လည်း၊ ပဒါနိစ= တို့လည်း၊ ပဒါနိ=တို့။ ။အက္ခရာနိစ ပဒါနိစ-တို့ကား ဒွန်သမာသ်-ဂြိုဟ်၊ ပဒါပုဒ်။

တစ်နည်း-အက္ခရာနိစ ပဒါနိစ-တို့ကား ဧကသေသ-ဂြိုဟ်၊ ပဒါကား ပုဒ်၊ တံပဒံ-ခံ။

အတော=ကား ရုဋ္ဌိ-လ-အညီသဗ္ဗနာမ်ပုဒ်၊ကောင်း။ တပုဒ်၊ တော-ပစ္စည်းတည်း။

ဝိအနေကော ဝိဓော ပကာရော အဿာတိ ဝိဝိဓော။ ။အဿ အက္ခရဿ=အား၊ ဝိ အနေကော=တစ်ပါးမကသော၊ ဝိဓော ပကာရော= အပြားသည်၊ အတ္ထိ=၏၊ ဣတိ=ကြောင့်၊ သောအက္ခရော=သည်၊ ဝိဝိဓော= ၏။ ။ဝိအနေကော–လ–တိကား စတုတ္ထိ ဗဟုဗ္ဗိ–ဂြိုဟ်၊ ဝိဝိဓော=ကား ပုဒ်၊ တံ ဝိဝိဓံ–ခံ။

သုဏေယျ–ကား ရုန္ဓ–လ–အညီ အာချာတ်ပုဒ်၊ ကောင်း။ သုဓာတ်၊ ဉဏာ–ပစ္စည်း၊ ဧယျ–ဝိဘတ်တည်း။ သု–သို့က္ခနေ–လေ။

ဤတွင် ဝိဂြိုဟ်ဝစနတ္ထ အပြီးသတ်တည်း။

(၅) သမ္ဗန်လှည့်ပုံ

ဤ "သေဋ္ဌ တိလောကမဟိတံ"အစရှိသောပါဠိသည် "ကဝိဟိ ဗန္ဓိတဗ္ဗောတိ ဗန္ဓော"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ ပညာရှိကဝိပုဂ္ဂိုလ်တို့ သည် ဖွဲ့ဆိုအပ်သောကြောင့် ဗန္ဓမည်၏။

ထိုဗန္ဓသည်လည်း ဂါထာ,စုဏ္ဏိယအားဖြင့် နှစ်ပါးတည်း။ ထိုနှစ်ပါး တို့တွင်–

(က) ဂရု လဟု အက္ခရာတို့ဖြင့် မှတ်၍ ဖွဲ့အပ်သော ဗန္ဓသည် ဂါထာ မည်၏။

(ခ) ဂရု လဟု အက္ခရာတို့ကို မမှတ်မူ၍ အနက်အစဉ်အားလျော်စွာ ဖွဲ့အပ်သော ဗန္ဓသည် စုဏ္ဏိယ မည်၏။

ဤ "သေဋ္ဌံတိလောကမဟိတံ"အစရှိသောဗန္ဓသည် ဂရုလဟုအက္ခရာ တို့ဖြင့် မှတ်၍ ဖွဲ့အပ်သောကြောင့် ဂါထာမည်၏။

ထိုဂါထာကို–

သမ္ဗန္ဓောစ ပဒစ္ဆေဒေါ၊ ပဒတ္ထော ပဒဝိဂ္ဂဟော။

စောဒနာ ပရိဟာရောစ၊ ဆဗ္ဗိဓာ ဂါထာ ဝဏ္ဏနာ။ ။

ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ သမ္ဗန္ဓသံဝဏ္ဏနာ၊ ပဒစ္ဆေဒ ပဒစိန္တာ သံဝဏ္ဏနာ၊ ပဒတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ၊ ပဒဝိဂ္ဂဟသံဝဏ္ဏနာ၊ စောဒနာသံဝဏ္ဏနာ၊ ပရိဟာရသံဝဏ္ဏနာ တည်းဟူသော ဂါထာသံဝဏ္ဏနာခြောက်ပါးတို့ဖြင့် ဖွင့်အပ်၏။

ထိုခြောက်ပါးတို့တွင်—

(၁) သမ္ဗန္ဓသံဝဏ္ဏနာ ဟူသည်ကား—

မကောင်းသဖြင့် ထားအပ်သော ပုဒ်,အက္ခရာရှိခြင်းကြောင့် မကောင်းသဖြင့် ထားအပ်သောအနက်ကိုယူ၍ အကြင်ချွတ်ယွင်းသဖြင့် ဝင့်ဆင်းရဲ၌ နစ်မွန်းလတ္တံ့သော သောတုဇနအပေါင်းကို အာရုံပြု၍ အရှင်မဟာကစ္စည်းဆရာ၏ ကရုဏာတော်ဖြစ်သည်ကားအကြောင်း၊ ဤသေဋ္ဌတိလောကမဟိတံအစရှိသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒါကို ဖြစ်စေသော အရှင်မဟာကစ္စည်းဆရာ၏ သတိ ဝီရိယ အဓိမောက္ခဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော ဓောစိတ္တုပ္ပါဒ် ဖြစ်သည်ကားအကြောင်း၊ အရှင်မဟာကစ္စည်းဆရာသည် ရတနာသုံးပါးကို ရှိခိုး၍ ကျမ်းကိုပြု၏ဟု သောတုဇနတို့ အသိဉာဏ်ဖြစ်သည်ကားအကျိုး။ ဤသို့ အကြောင်းဖြစ်သော ဆရာဂါထာနှင့် အကျိုးဖြစ်သော သောတုဇန တို့၏ အသိဉာဏ်ကိုစပ်၍ ဖွင့်ခြင်းသည် ဂါထာအဖွင့်ခြောက်ပါးတို့တွင် သမ္ဗန္ဓ သံဝဏ္ဏနာမည်၏ဟူလိုသောဝ်။

(၂) ပဒစ္ဆေဒ ပဒဝိဂ္ဂဟသံဝဏ္ဏနာ ဟူသည်ကား—

သေဋ္ဌန္တိ ကေပဒံ၊ တိလောကမဟိတန္တိ ကေပဒံ၊ အဘိဝန္ဒိယာတိ ကေပဒံ၊ အဂ္ဂန္တိ ကေပဒံ၊ ဗုဒ္ဓန္တိ ကေပဒံ၊ စာတိ ကေပဒံ၊ ဓမ္မန္တိ ကေပဒံ၊ အမလန္တိ ကေပဒံ၊ ဂဏန္တိ ကေပဒံ၊ ဥတ္တမန္တိ ကေပဒံ၊ စာတိ ကေပဒံ၊ သတ္ထုဿာတိ ကေပဒံ၊ တဿာတိ ကေပဒံ၊ ဝစနတ္ထဝရန္တိ ကေပဒံ၊ သုဗုဒ္ဓုန္တိ ကေပဒံ၊ ဝက္ခာမီတိ ကေပဒံ၊ သုတ္တဟိတန္တိ ကေပဒံ၊ ဧတ္ထာတိ ကေပဒံ၊ သုသန္ဓိကပ္ပန္တိ ကေပဒံ၊ ဝိဘတျန္တ ပဒဝိဘာဂဝသေန ဧကူနဝီသ ပဒါယံ ဂါထာတိဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

သေယျန္တိ ကေပဒံ၊ ဗိနေရိတနယေ ဖွာတိ ကေပဒံ၊ ဗုဓာတိ ကေပဒံ၊ လဗ္ဘန္တီ တိကေပဒံ၊ တန္တိ ကေပဒံ၊ အပီတိ ကေပဒံ၊ တဿာတိ ကေပဒံ၊ ဝစနတ္ထသုဗောဓနေနာတိ ကေပဒံ၊ အတ္ထန္တိ ကေပဒံ၊ စာတိ ကေပဒံ၊ အက္ခရာ ပဒေသူတိ ကေပဒံ၊ အမောဟဘာဝါတိ ကေပဒံ၊ သေယျတ္ထိကောတိ ကေပဒံ၊ ပဒန္တိ ကေပဒံ၊အတောတိ ကေပဒံ၊ ဝိဝိဓန္တိ ကေပဒံ၊ သုဏေယျာတိ ကေပဒံ၊ ဝိဘတျန္တ ပဒဝိဘာဂဝသေန အဋ္ဌာရသ ပဒါယံ ဂါထာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

သေဋ္ဌန္တိ ဣဒံဝစနံ=သေဋ္ဌဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်၊ ကေံ=တစ်ခုသော၊ ပဒံ=ပုဒ်တည်း၊ (လ)သုသန္ဒိကပ္ပန္တိ ဣဒံဝစနံ=သုသန္ဒိကပ္ပ-ဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်၊ ကေံ=သော၊ ပဒံ=ပုဒ်တည်း၊ ဝိဘတျန္တ ပဒဝိဘာဂဝသေန=ဝိဘတ်အဆုံးရှိသောပုဒ်ကို ဝေဖန်သည့် အစွမ်းအားဖြင့်၊ အယံ=ဤဂါထာကို၊ ကေူနဝီသပဒါ=တစ်ဆယ့်ကိုးပုဒ်ရှိသော၊ ဂါထာတိ=ဂါထာဟူ၍၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ=မှတ်အပ်၏။

သေယျန္တိ ဣဒံဝစနံ=သေယျံဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်၊ ကေံ=သော၊ ပဒံ=ပုဒ်တည်း၊ (လ)သုဏောယျန္တိ ဣဒံဝစနံ=သုဏောယျံ-ဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်၊ ကေံ=သော၊ ပဒံ=ပုဒ်တည်း၊ ဝိဘတျန္တ ပဒဝိဘာဂဝသေန=ဖြင့်၊ အယံ=ဤဂါထာကို၊ အဋ္ဌာရသပဒါ=တစ်ဆယ့်ရှစ်ပုဒ်ရှိသော၊ ဂါထာတိ=ဟူ၍၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ=မှတ်အပ်၏။

သေဋ္ဌန္တိ ဝိသေသန နိဒ္ဒေသော၊ တိလောကမဟိတန္တိ ဝိသေသနနိဒ္ဒေသော၊ အဘိဝန္ဒိယန္တိ ပုဗ္ဗကာလကြိယာဝိသေသန နိဒ္ဒေသော၊ အဂ္ဂန္တိ ဝိသေသနနိဒ္ဒေသော၊ ဗုဒ္ဓန္တိ ကမ္မတ္ထနိဒ္ဒေသော၊ စာတိသမုစ္စယတ္ထနိဒ္ဒေသော၊ ဓမ္မန္တိ ကမ္မတ္ထနိဒ္ဒေသော၊ အမလန္တိ တဗ္ဗိသေသနနိဒ္ဒေသော၊ ဂဏန္တိ ကမ္မတ္ထနိဒ္ဒေသော၊ ဥတ္တမန္တိ တဗ္ဗိသေသနနိဒ္ဒေသော၊ စာတိသမုစ္စယတ္ထနိဒ္ဒေသော၊ သတ္ထုဿာတိတဗ္ဗိသေသနနိဒ္ဒေသော၊ တဿာတိဝိသေသနနိဒ္ဒေသော၊ ဝစနတ္ထဝရန္တိ ကမ္မတ္ထနိဒ္ဒေသော၊ သုဗုဒ္ဓန္တိ တဒတ္ထသမ္ပဒါနနိဒ္ဒေသော၊ ဝက္ခာမီတိအပရကာလကြိယာဝိသေသျနိဒ္ဒေသော၊ သုတ္တဟိတန္တိ ဝိသေသန နိဒ္ဒေသော၊ ဋ္ဌောတိအာဓာရသတ္တမီနိဒ္ဒေသော၊ ဋ္ဌောတိနိဒ္ဓါရဏနိဒ္ဒေသော ဝါ၊ သုသန္ဒိကပ္ပန္တိ ကမ္မတ္ထနိဒ္ဒေသော၊ အနေကာသု ဂါထာသု ဝသန္တ တိလကာယံ ဂါထာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

သေယျန္တိ ကမ္မတ္ထနိဒ္ဒေသော၊ ဓိနေ ရိတနယေနာတိကရဏနိဒ္ဒေသော၊ ဗုဓာတိကတ္တုတ္ထနိဒ္ဒေသော၊ လဗ္ဘန္တိ တိကြိယာနိဒ္ဒေသော၊ တန္တိ ဝိသေသန နိဒ္ဒေသော၊ စာတိသမုစ္စယတ္ထနိဒ္ဒေသော၊ အပီတိသမုစ္စယတ္ထနိဒ္ဒေသော၊ တဿာတိ ဝိသေသနနိဒ္ဒေသော၊ ဝစနတ္ထသုဗောဓနေနာတိကရဏတ္ထ

နိဒ္ဒေသော၊ အတ္တန္တိကမ္မတ္ထနိဒ္ဒေသော၊ စာတိသမုစ္စယတ္ထနိဒ္ဒေသော၊ အက္ခရာ ပဒေသူတိအာဓာရသတ္တမီနိဒ္ဒေသော၊ အမောဟာဘာဝါတိကြိယာဝိသေသန နိဒ္ဒေသော၊ သေယျတ္ထိကောတိကတ္တုတ္ထနိဒ္ဒေသော၊ ပဒန္တိကမ္မတ္ထနိဒ္ဒေသော၊ အတောတိဟေတွတ္ထနိဒ္ဒေသော၊ ဝိဝိစ္စန္တိ တဗ္ဗိသေသနနိဒ္ဒေသော၊ သုဏေ ယျန္တိ ကြိယာနိဒ္ဒေသော၊ အနေကာသု ဂါထာသု ဝသန္တ တိလကာယံ ဂါထာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

သေဋ္ဌန္တိ သောသဒ္ဒေါ=သေဋ္ဌဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်၊ ဝိသေသန နိဒ္ဒေသော၊ ဝိသေသနကို ညွှန်းကြောင်းဖြစ်သောသဒ္ဒါတည်း၊ ဝါ=သည်၊ ဟောတိ(လ)အနေကာသု=များစွာကုန်သော၊ ဂါထာသု=ဂါထာတို့တွင်၊ အယံ=ဤဂါထာကို၊ ဝသန္တ တိလကဂါထာတိ=ဟူ၍၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ=၏။

သေယျန္တိ သောသဒ္ဒေါ=သည်၊ ကတ္တုတ္ထနိဒ္ဒေသော=ကတ္တားအနက်ကို ညွှန်းပြကြောင်းဖြစ်သော သဒ္ဒါတည်း၊ ဝါ=သည်၊ ဟောတိ=၏၊ (လ) အနေကာသု=ကုန်သော၊ ဂါထာသု=ဂါထာတို့တွင်၊ အယံ=ကို၊ ဝသန္တ တိ လကာ တိ=ဟူ၍၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ=၏။

ဤသို့ ပုဒ်ကို အသီးသီးခွဲဝေသောအားဖြင့် ဖွင့်ခြင်းသည် ဂါထာအဖွင့် ခြောက်ပါးတို့တွင် ပဒစ္ဆေဒ ပဒစိန္တာသံဝဏ္ဏနာမည်၏ ဟူလိုသောဝ်။

(၃) ပဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ဟူသည်ကား–

အဟံ=ငါသည်၊ သေဋ္ဌံ=ချီးမွမ်းအပ်ကုန်သော သူတို့ထက် အထူး သဖြင့် ချီးမွမ်းအပ်တော်မူထသော(လ)သုဏေယျ=သင်ရာနာရာ၏။

ဤသို့ အနက်မြန်မာပြန်သောအားဖြင့် ဖွင့်ခြင်းသည် ဂါထာအဖွင့် ခြောက်ပါးတို့တွင် ပဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာမည်၏ ဟူလိုသောဝ်။

(၄) ပဒဝိဂ္ဂဟသံဝဏ္ဏနာ ဟူသည်ကား–

ပုဒ်ကို ဝိဂြိုဟ်ဆိုခြင်းတည်း။ ဝိဂြိုဟ်ဆိုပုံမှာ အထက်ကနည်းအတိုင်း မှတ်လေ။ ။ဤသို့ ပုဒ်ကို ဝိဂြိုဟ်ပြုသောအားဖြင့် ဖွင့်ခြင်းသည် ဂါထာ အဖွင့်ခြောက်ပါးတို့တွင် ပဒဝိဂ္ဂဟသံဝဏ္ဏနာမည်၏ ဟူလိုသောဝ်။

(၅) စောဒနာသံဝဏ္ဏနာ ဟူသည်ကား–

အရှင်မဟာကစ္စည်းဆရာ၊ ဆရာကား၊ ဝဏ္ဏာမိ–ဟူသောပါဠ်၊ သုသန္ဓိကပ္ပံ–ဟူသောပါဠ်တို့တွင် သန္ဓိကျမ်းကိုပြုအံ့ဟု ပဋိညာဏ်ကို အားထုတ်တော်မူသော သေဋ္ဌတိလောကမဟိတံ–အစရှိသောပါဠ်ကား သန္ဓိကျမ်းမဟုတ်၊ အတ္ထော အက္ခရသညာတော–အစရှိသောသုတ်သည်သာလျှင် သန္ဓိကျမ်းဟုတ်လျက် သန္ဓိကျမ်းကို ပြုအံ့သောငှာ ဤသေဋ္ဌ တိလောကမဟိတံ–အစရှိသောပါဠ်ကိုဆိုသောဟု မဆိုတန်၊ ဆိုချေသော် ဆရာ၌ ပဋိညာတဗ္ဗ၊ ပဋိညာကရဏ ဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ ရောက်၏ ဟူလိုသောဝ်။

ဤသို့ ဂါထာ၌ရှိသောအပြစ်ကိုတင်ခြင်းသည် ဂါထာအဖွင့်ခြောက်ပါးတို့တွင် စောဒနာသံဝဏ္ဏနာမည်၏ ဟူလိုသော်။

(၆) ပရိဟာရသံဝဏ္ဏနာ ဟူသည်ကား–

အရှင်စောဒကဆရာ၊ အတ္ထောအက္ခရသညာတော–အစရှိသောသုတ်သည်သာလျှင် သန္ဓိကျမ်းဟုတ်လျက်၊ ဤသေဋ္ဌ တိလောကမဟိတံ–အစရှိသောပါဠ်ကိုဆိုခြင်းသည်ကား ခပ်သိမ်းသောကျမ်းပြုဆရာတို့ပင် ကျမ်းကို အားမထုတ်မီ ရှေးအဖို့က ပဏ္ဏာမ ပဏ္ဏာမိတဗ္ဗစသော ၁၆–ပါးသောအနက်တို့ကို ကျမ်းဦးအစ၌ထား၍ အားထုတ်တော်မူမြဲဖြစ်သောကြောင့် ငါတို့သည်လည်း ကျမ်းပြုဆရာတစ်ယောက်ဖြစ်ရကား ၁၆–ပါး သော အနက်တို့ကို ကျမ်း၏အစ၌ထား၍ အားထုတ်တော်မူလိုသည်ဖြစ်၍ ဤသေဋ္ဌ အစရှိသောပါဠ်ကို ဆိုသော် ဆိုတ္တန်၏။ ထို့ကြောင့် ငါ၌ ပဋိညာတဗ္ဗ ပဋိညာကရဏဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ မရောက် ဟူလိုသောဝ်။

ဤသို့ ဂါထာ၌ တင်သောအပြစ်ကိုဖြေခြင်းသည် ဂါထာအဖွင့်ခြောက်ပါးတို့တွင် ပရိဟာရသံဝဏ္ဏနာမည်၏ ဟူလိုသောဝ်။

သမ္ဗန္ဓသံဝဏ္ဏနာမည်၏ ဟူလိုသော်၊ ပဒစိန္တာသံဝဏ္ဏနာမည်၏ ဟူလိုသောဝ်ဟု လက္ခဏာအနက်မရှိသင့်။ သမ္ဗန္ဓသံဝဏ္ဏနာမည်၏ ဟူလိုသော်၊

ပဒစိန္တာသံဝဏ္ဏနာမည်၏ဟူလိုသော် ဟု–ဩသရနှင့်ဝသတ်၍ ဆိုသင့်၏။ ထို့ကြောင့် ကဝိလက္ခဏာ၌ “ရတုချဖွယ်၊ အသွယ်သွယ်၊ ခြောက်ဆယ် ကြီယာ”ဟုလာသည်ကိုထောက်။

ဤတွင် ဂါထာသံဝဏ္ဏနာခြောက်ပါး အပြီးသတ်သတည်း။

ဗုဒ္ဓေါပိ ဗုဒ္ဓဿ ဘဏေယျ၊
ဝဏ္ဏံ ကပ္ပံပိ စေ အညဘာသမာနော၊
ခီယေထ ကပ္ပေါ စီရဒီဃ မန္တရေ၊
ဝဏ္ဏော န ခီယေထ တထာဂတဿ။

ဟူသောပါဠ်နှင့်အညီ တစ်ပါးသော ဘုရားရှင်သော်မှလည်း တစ်ပါးသော တရားစကားကို ဟောကြားတော်မမူဘဲ အမြဲနိစ္စ သမ္ဗုဒ္ဓတစ်ဆူ၏ အထူးထူးသောဂုဏ်သကတ်ကို တစ်ကပ်ပတ်လုံး မဆုံးမချင်း ဟောလျှင် စေကာမူ ရှည်စွာကာလ ကပ္ပအဝန်း ကုန်ကျေကျွန်းလည်း ကျွန်းကုန်ဆုံး ခန်းခြင်း မရှိသော ဂုဏောဃ သခင် ဘုရားရှင်ကို ဤသေ၌ တိလောက မဟိတံ အဂ္ဂဟူသော ဂုဏ်သုံးပုဒ်ဖြင့် ထောမနာခြင်းသည် အဗျာပိတ ဒေါသ(ဝါ) ဟိနတ္တဒေါသရောက်ရာသည် မဟုတ်တုံလောဟု စောဒနာမူ ငြားအံ့။

ဂုဏ်သုံးပုဒ်ကိုဆိုခါမျှဖြင့်ပင် ဆုတ်နစ်ခဲ့ခြင်းကြောင့် ကြွင်းဂုဏ်တော် အနန္တတို့ဖြင့်လည်း ထောမနာအပ်ရကား တင်တိုင်းသောဒေါသ မရောက်ဟု ဖြေ၏။

ထိုစကားကို ချဲ့အံ့။ အပြီးတိုင်ဆောင်ရွက်ခြင်းငှာ မတတ်ကောင်းသော ကိစ္စကို ဆောင်ရွက်သမျှ လောကအပေါင်းသည် တစိုးတစိဆောင်ခါမျှ ၌သာ ဆုတ်နစ်ရမြဲ။ ယင်းသို့ ဆုတ်နစ်ရသဖြင့်လည်း ကြွင်းကိစ္စ အားကြီးသော အဖြစ်ကိုပြ၏။ ထိုသို့ ပြသဖြင့်ပင် ထောမနာကိစ္စပြီး၏။ ထို့အတူနှင်းနှင်တည်း၊ အာစရိယောပဒေသနည်း။ (ဝါ)ဂုဏ်သုံးပုဒ်ကို ဆိုသဖြင့် အကြွင်းဂုဏ်ရှိသော အဖြစ်ကို ပြ၏ဟု ' ဖြေပေဦး။ ။ ဉာသ်နည်း။

နိပါတော အနေကတ္တာ–ဟူသည်နှင့်အညီ ဗုဒ္ဓဥ္စ စ–သဒ္ဒါသည် အဘယ်အနက် ရှိပါသနည်းဟူ စောဒနာမှုပေ။

နိပါတ်ပုဒ်ဖြစ်သော စသဒ္ဒါသည် အနေကတ္တပင် ဖြစ်သော်လည်း ဤဗုဒ္ဓဥ္စ စသဒ္ဒါသည် သမုစ္စည်းအနက် ဖြစ်၏ဟု–ပရိဟာရမှုလေ။

သမုစ္စည်းဟူပြီ၊ အဘယ်ကို ဆည်းမည်နည်း။ ဝက္ခာမိ–ဟူသော ကြိယာကို ဆည်းကောင်းအံ့လောဟု စောဒနာမှုပေ။

ဝက္ခာမိ–ဟူသော ကြိယာကို့မဆည်း၊ ခမ္မ–ဟူသောကံကို ဆည်း၏ဟု ပရိဟာရမှုလေ။

ထို့ကြောင့် နိယံ၌ "စပိသဒ္ဒါ၊ ဆည်းလေရာကား၊ ကံလျှင်ကံခြင်း၊ ကတ္တာခြင်း"ဟူသော နိယံလာသည်ကိုထောက်။ ။ငင်းနိယံသည် ဥပလက္ခဏနည်းမှတ်။

ကရိဏ်း,သမ္ပဒါန်, အပါဒါန်,အဓိကရဏကြိယာ တို့ကိုလည်း စ–ပိ–သဒ္ဒါတို့သည် ဆည်းကုန်၏ဟုမှတ်လေ။ ဆည်းပုံ ဥဒါဟရဏ် ပုံသက်သေတို့မှာ ပိဋကတ်တော်၌ များစွာ ရှိပေ၏။

တစ်နည်းလည်း–ကေဝလသမုစ္စည်းဟု ပရိဟာရမှုလေ။ ။ထို့ကြောင့် နိယံ၌ "ကာရကမျှ၊ ဆည်းနေ့ကြ၊ ကေဝလသမုစ္စည်း"ဟူသော နိယံ လာသည်ကို ထောက်။

အဘိဝန္ဒိယ–ဟူသော ကြိယာဝိသေသနပုဒ်၏စပ်ရာ၊ ဝက္ခာမိ–ဟူသော ကြိယာဝိသေသျပုဒ်သည် ဗဟုဝုစ်ဖြစ်ကောင်းအံ့လော–ဟူသော စောဒနာမှုပေ။

ဗဟုဝုစ် မဖြစ်ကောင်း၊ ဧကဝုစ်သာဖြစ်ကောင်း၏ဟု ပရိဟာရမှုလေ။ ထို့ကြောင့် နိယံ၌ "ဝိသေသနကြိယာ၊ ဝုစ်သချာမှာ၊ ဝိသေသျကြိယာနှင့် တူမြဲ"ဟူသော နိယံကိုထောက်။

အဘိဝန္ဒိယ–၌ ဝန္ဒာမိ၊ အဝန္ဒိ–ဟု ပစ္စုပ္ပန်အတိတ်နှစ်ရပ် ဝစနတ္ထကို အဘယ့်ကြောင့် ပြုသနည်းဟု စောဒနာမှုပေ။

အဘိဝန္ဒိယ–ဟူသော ကြိယာသည် ဝက္ခာမိ–ဟူသော ကြိယာနှင့်မစပ်မိ ရှိခိုးခြင်းကြိယာသည် ပစ္စုပ္ပန်ကာလ၌ ဖြစ်၏။ စပ်မှုကား အတိတ်ကာလ၌ ဖြစ်၏ဟု ပရိဟာရမူလေ။

ထို့ကြောင့် မဏိမဉ္ဇူ၌–

"အယဉ္စိ ကြိယာပဒန္တရေန အသမ္ဗန္ဓေ ပစ္စုပ္ပန္န ကာလိကော၊
သမ္ဗန္ဓေ ပန အတီတကာလိကော"ဟု လာသည်ကို ထောက်။

ဟိ–သစ္စံ=မှန်၏၊ အယံကြိယာ=ဤအဘိဝန္ဒိယဟူသော ကြိယာသည်၊ ပဒန္တရေန=ဝက္ခာမိ ဟူသော ပုဒ်တစ်ပါးနှင့်၊ အသမ္ဗန္ဓေ=မစပ်မိ၊ ပစ္စုပ္ပန္န ကာလိ ကော=ပစ္စုပ္ပန်ကာလ၌ ဖြစ်၏။ သမ္ဗန္ဓေ ပန=စပ်မှုကား၊ အတီတ ကာလိကော=အတိတ်ကာလ၌ ဖြစ်၏။

ဝက္ခာမိ–၌ ဝစဓာတ်၊ ဿာမိ၊ ဝိဘတ်သက်၍သာ ပြီးကောင်း သလော ဟု စောဒနာမူပေ။

ဝတ္တမာန်ဝိဘတ်သက်၍ ကွစိဓာတု စသော သုတ်ကြီးဖြင့် ဓာတွန် စကို ခပြု၍ အာကာရော ဒီဃံ ဟိမိမေသု–ဟူသော သုတ်ဖြင့် ခ၏အစိတ် အကို အာဒီဃပြု၍ ဝက္ခာမိဟု ပြီးကောင်းသေး၏ဟု ပရိဟာရမူလေ။

ဧတ္ထ–ဟူသော ပုဒ်သည် ဝစနတ္ထဝရံ–ဟူသောပုဒ်ကို အဘယ့်ကြောင့် စွဲသနည်းဟု စောဒနာမူပေ။

"ဧတ္ထရိုက၊ ရှေ့ကိုမြော်မြဲ၊ အပေါင်းဖော်စမြဲ"ဟု ပရိဟာရမူပေ။ ။ ဝစနတ္ထဝရံ–အရသည် လောကီလောကုတ္တရာပါဠိတော်၏အနက်တည်းဟု အပေါင်းဖော်လေ။ ။ထို့ကြောင့် နိယံ၌ "ဧတသ္မိ' ဧတ္ထ၊ ဧတသဒ္ဒအစွဲ၊ စိတ်မရဲမှု၊ ရှေ့စကားကိုမျှော်၊ အပေါင်းဖော်စမြဲ"ဟု လာသည်ကိုထောက်။

သုသန္ဓိကပ္ပံ–၌ သန္ဓိသဒ္ဒါသည် ဣတ္ထိလိင်,ပုလ္လိင် နှစ်ပါးတို့တွင် အဘယဝ်လိင်နည်းဟု စောဒနာမူပေ။ ဤအရာ၌ စပ်ခြင်းကို ဟောရကား ပုလ္လိင်တည်းဟု ပရိဟာရမူလေ။ ။ထို့ကြောင့် "သန္ဓိ သံဃဋ္ဋနေ ဝုတ္တော၊ သန္ဓိတ္ထီ ပဋိသန္ဓိယံ"ဟုလာသည်ကို ထောက်။

သန္ဓိ=ပုလ္လိင်သန္ဓိသဒ္ဒါကို၊ သံဃဋ္ဋနေ=စေ့စပ်ခြင်းဟူသောအနက်၌၊ ဝတ္တော=ဆိုအပ်၏၊ သန္ဓိတ္ထီ=ဣတ္ထိလိင် သန္ဓိသဒ္ဒါကို၊ ပဋိသန္ဓိယံ=၌၊ ဝတ္တော=၏။

သုသန္ဓိကပ္ပံ-၌ ကပ္ပသဒ္ဒါသည် သဥပသဂ္ဂ,အနုပသဂ္ဂနှစ်ပါးတို့တွင် အဘယ်ကပ္ပနည်း စောဒနာမူပေ။ ။ကပ္ပသဒ္ဒါသည် သံဟူသော ဥပသာရနှင့် မရောမယှက် သက်သက်ဖြစ်ရကား အနုပသဂ္ဂကပ္ပ ဟူလေ။

ထို့ကြောင့် စရိယာပိဋကတ်ပါဠိတော်၌-

"တတ္ထ တတ္ထ ကပ္ပသဒ္ဒေါ သဥပသဂ္ဂဝသေန

အနုပသဂ္ဂဝသေနစ ပဝတ္တတိ"ဟု လာသည်ကို ထောက်။

သန္ဓိကပ္ပံ၌ "သန္ဓိစ ကပ္ပေါစ သန္ဓိကပ္ပေါ"ဟုဒွန်။ "သန္ဓိဧဝကပ္ပေါ သန္ဓိကပ္ပေါ"ဟု အဝဓာရဏ-ဟူ ပေ။

သန္ဓိကပ္ပံ၌ ကပ္ပသဒ္ဒါကို "ကပ္ပိယတိ ဧတ္ထ ဧတေနာတိဝါကပ္ပေါ" ကရဏသတ် အဓိကရဏသတ်မှတ်၍ ပြုရကား "သန္ဓိနံ ကပ္ပေါ သန္ဓိကပ္ပေါ"ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိ-လေ။ ။ထို့ကြောင့် "ကရဏသတ်၊ အဓိကရဏ သတ်၊ နောက်ကိုမှတ်မူ၊ ရှေးပုဒ်ဆဋ္ဌီ တွဲမြဲပြီ"ဟူသော နိယံကို ထောက်။

သေယျတ္ထိကော-ပုလ္လိင်နှင့်ဆိုသောကြောင့် ယောက်ျားသာ သင်အပ် နာအပ်၏။ မိန်းမတို့သည် မသင်အပ် မနာအပ်လေသနည်း ဟု ပေ။

"ရာဇာ အာဂတော"ကဲ့သို့ ပဓာနနည်း။ "လဒ္ဓါတပတ္တော ရာဇ ကုမာရော"ကဲ့သို့ ဥပလက္ခဏနည်း။ "ကာကေ ဝါရေယမဋ္ဌမှာ"ကဲ့သို့ ပစ္စာသန္နနည်း။ "ခဒိရဝနံ"ကဲ့သို့ ယေဘုယျနည်း။ "ဃဋ္ဋတ္ထိကသ ဃဋ္ဋမာဟရ"ကဲ့သို့ နာနာတ္တရိကနည်း။ "ဘေရီသဒ္ဒေါ ယဝဂ္ဂုံရော"ကဲ့သို့ အသာဓာရဏနည်း အားဖြင့် ဆိုတော်မူ၏။ ကိုးပါးသော လောကုတ္တရာ တရားကို အလိုရှိသော မိန်းမတို့သည်လည်း သင်အပ် နာအပ်၏ ဟု လေ။

ထို့ကြောင့် မုခမတ္တဒီပနီ၌–

“နန္ဒိတ္တိယာပိ သောတဗ္ဗံ၊ အထ ကသ္မာ သေယျတ္တိကောတိ

အာဟ ပဋ္ဌာန နယေန ဥပလက္ခဏ နယေန ပစ္စာသန္န နယေန

ယေဘုယျနယေန နာန္တရိက နယေန အသာဓာရဏ နယေန”

ဟု လာသည်ကို ထောက်။

နနု=စင်စစ်၊ ဣတ္တိယာပိ=မိန်းမသည်လည်း၊ သော့တဗ္ဗံ=သင်အပ်နာအပ်၏၊ အထ=ထိုသို့ သင်အပ်နာအပ်ကောင်းလျက်၊ ကသ္မာ=ကြောင့်၊ သေယျတ္တိကောတိ=ဟူ၍၊ အာစရိယော=သည်၊ အာဟ=နည်း။ ပဋ္ဌာန နယေန=ပဋ္ဌာနနည်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဥပလက္ခဏနယေန= ဖြင့်လည်းကောင်း၊ပစ္စာသန္နနယေန=ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ယေဘုယျနယေန=ဖြင့်လည်းကောင်း၊ နာန္တရိကနယေန=ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အသာဓာရဏနယေန=ဖြင့်လည်းကောင်း၊ သေယျတ္တိကောတိ=ဟူ၍၊ အာစရိယော=သည်၊ အာဟ=ပြီ။

အတော–ဟူသောပုဒ်ကို အဘယ်နိယတ်ဆိုသနည်းဟုပေ။ ။ယ–သည် မဆုံးဖြတ်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ တ–သည် ဆုံးဖြတ်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ရှိသောကြောင့် ယတော–ကို အနိယတ်၊ အတော–ကို နိယတ်ဟု ပရိဟာရမှုလေ။

ထို့ကြောင့် ရှေးဆရာတို့သည်–

“နနု ယံတံ သမံ တေဟိ ယုတ္တံဝါ အနိယတံဝါ သိယာ၊

ယောဝါ တပ္ပယောဂေါဝါ အသန္နိဋ္ဌာနလက္ခဏော၊

ယောဝါ တပ္ပယောဂေါဝါ သုသန္နိဋ္ဌာန လက္ခဏော”ဟု မိန့်ကြကုန်၏။

ယံယံ=သည်၊ တေဟိ=ထိုယတသဒ္ဒါတို့နှင့်၊ သမံ=အတူ၊ ယုတ္တံဝါ=ရှည်သောသဒ္ဒါလည်းကောင်း၊အနိယတံ=သည်လည်းကောင်း၊ သိယာနနု=

လော၊ ယောဝါ=သည်လည်းကောင်း၊ တပ္ပယောဂေါ ဝါ=သည်လည်းကောင်း၊ အသန္နိဋ္ဌာန လက္ခဏော=ရှိ၏။

ယသ္မာ တသ္မာ တျ နိယတံ၊ တသဒ္ဒံ နိယတံ ဘဝေ။

ယန္တိ သုတ္တာ တန္တိ ယံ၊ ကသ္မာ ပန ယတသဒ္ဒါနံ၊

နိစ္စံ သမ္ဗန္ဓ ဘာဝတော။

တသ္မာ=ကြောင့်၊ ယသ္မာတိပဒံ=သည်၊ အနိယတံ=သည်၊ ဘဝေ=၏၊ တသဒ္ဒံ=သည်၊ နိယတံ=သည်၊ ဘဝေ=၏၊ ယန္တိပဒံ=ကို၊ သုတ္တာ=၍၊ တန္တိပဒံ=ကို၊ ဝတ္တဗ္ဗံ=၏၊ တန္တိပဒံ=ကို၊ သုတ္တာ=၍၊ ယန္တိပဒံ=ကို၊ ဝတ္တဗ္ဗံ=၏၊ ကသ္မာပန=ကား၊ ယတသဒ္ဒါနံ=တို့၏၊ နိစ္စံ=အမြဲ၊ သမ္ဗန္ဓ ဘာဝတော= ကြောင့်၊ ဝတ္တဗ္ဗံ=၏။

ဝိဝိခံ–၌ ဝိသဒ္ဒါသည် ဝိဝိခ ဝိသေသ ဝိဂတ အနက်တို့၌သာ ဖြစ်ကောင်းသလောဟူပေ။ ။ဤအရာ၌ ဝိသဒ္ဒါသည် အနေကတ္ထအနက်၌ ဖြစ်၏ဟု ပရိဟာရမှုလေ။ ။ထို့ကြောင့် နိဒ္ဒေသ၌ "ဝိဝိခံ အနေကပ္ပကာရံ" ဟု လာသည်ကို ထောက်။

ဝိဝိခံ=အနေကပ္ပကာရံ=တစ်ပါးမက များသောအပြားရှိ၏။

အဘိဓာန်,ကေက္ခရကောသကျမ်းတို့၌ ဝိဝိခသဒ္ဒါ၏ အနေကတ္ထ အနက်၌ မလာသည်ဟူပေ။

ဥပသာရပုဒ်၊ နိပါတ်ပုဒ်တို့၏ များသောအနက်ရှိရကား အဘိဓာန် ကေက္ခရကောသကျမ်းတို့၌ မလာသော်လည်း သင့်၏၊ ပရိဟာရမှုလေ။ ။ထို့ကြောင့် ဂန္ထဘရဏ၌–

ဥပသဂ္ဂ နိပါတာစ၊ ပစ္စယာ ဣမေ တယော။

နေကေ နေကတ္ထ ဝိသယာ၊ ဣတိ နေရုတ္တိကာ ဗြဝုံ–

ဟု လာသည်ကို ထောက်။

ဥပသဂ္ဂ နိပါတာစ=ဥပသာရပုဒ်, နိပါတပုဒ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ပစ္စယာစ=ပစ္စည်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဣမေတယော=ဤသုံးပါးတို့

သည်၊ နေကေ နေကတ္တဝိသယာ=များသောအနက်လျှင် အရာရှိကုန်၏၊ ဣတိ=ဤသို့၊ နေရုတ္တိကာ=သဒ္ဒါတတ်သော ဆရာတို့သည်၊ ဗြဝုံ= ဆိုကုန်ပြီ။

ဤကား သောတုဇနတို့၏ ဉာဏဝမှနအလို့ငှာ ဆိုအပ်သော စောဒနာ ပရိဟာရနည်းတည်း။

အဘယ်ကြောင့် သဒ္ဒါမည်သနည်း–ဟူမှုကား–

သဝတိ ဥစ္စာရိယတီတိ သဒ္ဒေါ။ သဒ္ဒိယတိ ကထိယတီတိဝါ သဒ္ဒေါ။ သဝတိ သောတဝိညာဏာ ရမ္မဏဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိဝါ သဒ္ဒေါ– ဟူသော ဝစနတ္ထကြောင့် သဒ္ဒါမည်၏။

ယောအက္ခရော=ကို၊ သဝတိ ဥစ္စာရိယတိ=ရွတ်အပ်၏၊ ဣတိ= ကြောင့်၊ သောအက္ခရော=သည်၊ သဒ္ဒေါ=မည်၏။ သဝတိဥစ္စာရိယတိကား၊ ကမ္မသာဓနေ–ဂြိုဟ်၊ သဒ္ဒေါ–ကားပုဒ်၊ သဝ–ဓာတ်၊ ဒ–ပစ္စည်းတည်း၊ သဝ= ဥစ္စာရဏေ။ ။ဥဇ္ဇုဒဒါဒီဟိ ဓ ဒိဒ္ဒကိရ ကွစိ ဇဒ လောစ– သုတ်ဖြင့် ဒဒွေး ပစ္စည်းသက်၊ ပရဒွေဘာဝေါ ဌာနေသုတ်ဖြင့် ဒ– သဒိသဒွေဘော်ပြု။

ဝါ=ကား၊ ယောအက္ခရော=ကို၊ သဒ္ဒိယတိ ကထိယတိ=ဆိုအပ်၏၊ ဣတိ=ထို့ကြောင့်၊ သောအက္ခရော=သည်၊ သဒ္ဒေါ=မည်၏။ ။သဒ္ဒိယတိ ကထိယတိ–ကား ကမ္မသာဓနေဝိဂြိုဟ်၊ သဒ္ဒေါ–ကား–ပုဒ်၊ သဒ္ဒဓာတ်၊ အ–ပစ္စည်းတည်း၊ သဒ္ဒ–ကထနေ။

ဝါ=ကား၊ ယော ရဝေါ=အကြင်အသံသည်၊ သောတဝိညာဏာ ရမ္မဏဘာဝံ=သောတဝိညာဏ်၏အာရုံ၏အဖြစ်သို့၊ သဝတိ ဂစ္ဆတိ= ရောက်တတ်၏၊ ဣတိ= ထို့ကြောင့်၊ သောရဝေါ= သည်၊ သဒ္ဒေါ= မည်၏။ ။သဝတိ သောတဝိညာဏာရမ္မဏဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိကား ကတ္တု သာဓနေဝိဂြိုဟ်၊သဒ္ဒေါကား ကတ္တုသာဓနေကိတ်ပုဒ်၊ သဝဓာတ်၊ အ– ပစ္စည်း တည်း၊ သပ–ဂတိမှိ။

ဤသန္ဓိကျမ်းကို တတ်သောသူသည်သာလျှင် ပိဋကတ်သုံးပုံ၌ ငန်သောဉာဏ် ရှိ၏။ မတတ်သောသူကား ဉာဏ် မငန်ဆား မပျက်သော ဟင်းကဲ့သို့ ရှိ၏။

ထို့ကြောင့် သဒ္ဒနီတိ ဓာတုမာလာ၌–

"သန္ဓိကိစ္စံနာမ လောဏ ရူပနံ ဝိယ သဗ္ဗဗျဥ္ဇနေသု သဗ္ဗကမ္မိက
အမစ္စော ဝိယစ သဗ္ဗရာဇကိစ္စေသု သဗ္ဗတ္ထ ဣစ္ဆိတဗ္ဗံ"

ဟု လာသည်ကို ထောက်။

သန္ဓိကိစ္စံနာမ=သန္ဓိပုဒ်စပ်ခြင်းမည်သည်ကား၊ သဗ္ဗဗျဥ္ဇနေသု=ခပ်သိမ်းကုန်သော ဟင်းလျာတို့၌၊ လောဏရူပနံ=ဆားပျက်ခြင်းကို၊ ဝါ=ဆားထိုးခြင်းကို၊ ဣစ္ဆိတဗ္ဗံဝိယ=အလိုရှိအပ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗရာဇကိစ္စေသု=ခပ်သိမ်းသောမင်းတို့၏ကိစ္စတို့၌၊ သဗ္ဗကမ္မိက အမစ္စော=ခပ်သိမ်းသောအမှုကို စီရင်တတ်သောအမတ်ကို၊ ဣစ္ဆိတဗ္ဗော ဝိယစ=အလိုရှိအပ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗတ္ထ=အလုံးစုံသော ပိဋကတ်သုံးပုံ၌၊ သန္ဓိ=သန္ဓိကျမ်းကို၊ ဣစ္ဆိတဗ္ဗံ=အလိုရှိအပ်၏၊ ဝါ=သည်၊ ဟောတိ=၏။

ဤ သေဋ္ဌ တိလောကမဟိတံ–အစရှိသောဂါထာကို ပါဌာနုသာရီသမ္ဗန်၊ ဥပမာသမ္ဗန်၊ ဟေတုသမ္ဗန်၊ ဥပမာဟေတုသမ္ဗန်အားဖြင့် လေးပါးသောအနက် ယောဇနာနည်းကို အလိုရှိပါမူ ကစ္စာယနဝဏ္ဏနာ စသော ကျမ်းတို့မှာ ရှုအပ်၏။ ဝါ=ရှုတော်မူကြပါကုန်။

အနှစ်သဖွယ်ဖြစ်၍ သောတုဇနတို့ မပြတ်အောက်မေ့အပ် လေ့ကျင့်အပ်သော သန္ဓိကျမ်း၏ ပဏ္ဏာမနှစ်ဂါထာ၌ အနုသန္ဓေကျမ်းတက်စသည်ကို ဆိုသော ကျမ်းရိုးစကားရပ်သည် ဤတွင် ပြီးသတည်း။

ကြိုးပမ်းအားထုတ်နိုင်ပါစေ

ရှေးဆရာတို့၊ နာနာနယ၊ ဓိပ္ပါယ်ပြကို၊ ရွေးကာထုတ်နုတ်၊ ဉာဏ်ဖြင့် အုပ်၍၊ သောတုဇန၊ စာသင်လုတို့၊ နည်းရစိမ့်ငှာ၊ အားသစ်ပါရ၊

အကျိုးအားဖြင့်၊ ဘဝနောင်ခါ၊ သံသရာ၌၊ ဖြစ်လေသမျှ၊ ဘဝဆက်တိုင်း၊ ရန်မာန်အပေါင်း၊ ဝေးလပ်ရှောင်း၍၊ သုံးလူ့ဘုရှင်၊ ထွတ်ထိပ်ထင်က၊ ဟောဖော်မြွက်ဟတ်၊ ပိဋကတ်ကို၊ ကြားခါမြင်ခါ၊ မတ္တသာလျှင်၊ တတ်စွမ်းနိုင်၍၊ များထုဝေဏော၊ လူပိုလ်ချေအား၊ သင်ပို့ငြားက၊ ခဏချက်ချင်း၊ တတ်စေလျှင်း၍၊ နိဗ္ဗူသောင်ကမ်း၊ ကူးတို့လမ်းကို၊ ကြိုးပမ်းအားထုတ် နိုင်စေသောဝ်။

ဏ္ဍာဒံ မေ ပုညံ အာသဝက္ခယံ ဝဟံ ဟောတု။

ပုဒိအာနှင့် ပြည့်စုံပါလို၏။ ။နတ်လူသာဓုခေါ်စေသောဝ်။

[ကျမ်းပေါင်း ၃၀ ကျော် ရေးသားအပ်သော မဏာရလောပအကျော် "အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ" မန်လည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး (၁၂၀၃+၁၂၈၂)သည် "သန္ဓိပဏ္ဏာမကျမ်းရိုး"ကို မန္တလေးမြို့ မြန်မာ့တာရာသတင်းစာပုံနှိပ်တိုက်၌ ၁၂၅၈–ခု၊ တပို့တွဲလ (၁၈၉၇)တွင် ပထမအကြိမ် ရိုက်နှိပ်ပါသည်။]

❑

သံဝဏ္ဏနာဆက္က ကစ္စည်းပဏ္ဏာမအကောက်

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ဘဝံ ကန္တော ဘဝေ ယောဂေါ၊ ဘဝံ ပါတု ဘဝိပ္ပရော။
ဘဝံ ဝန္တော ဘဝေ နာဂေါ၊ ဘဝံ ဒါတု ဘဝိဿရော။ ။
စက္က, ပဒုမုပ္ပလ, မဏိဂုဠ, ဂေါမုတ္တဝင်္က, သေတဆတ္တသဏ္ဌာန်
အာသီသဂါထာ။

စာသင်ငယ်တို့ အလွယ်တကူ ဆောင်ယူကျက်မှတ် တတ်သိဖို့ရန် သေဋ္ဌ စသော သဒ္ဒါကြီးပဏ္ဏာမ နှစ်ဂါထာကို သံဝဏ္ဏနာခြောက်ဆင့်ဖြင့် အကျဉ်းဖွင့်ပြ ရေးသားအံ့သတည်း။

(၁) သမ္ဗန္ဓသံဝဏ္ဏနာ

သမ္ဗန္ဓောစ ပဒဉ္စေဝ၊ ပ ဒတ္ထော ပဒဝိဂ္ဂဟော။
စောဒနာ ပရိဟာရောတိ၊ ဆဗ္ဗိဓာ သုတ္တဝဏ္ဏနာ။ ။

ဟူသော ဂါထာနှင့်အညီ ဤသေဋ္ဌ အစရှိသော သုတ်ပုဒ် ဒေသနာကို သမ္ဗန္ဓသံဝဏ္ဏနာ, ပဒစ္ဆေဒပဒစိန္တာ ဟူသော ပဒသံဝဏ္ဏနာ, ပဒတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ, ပဒဝိဂ္ဂဟ သံဝဏ္ဏနာ, စောဒနာ သံဝဏ္ဏနာ, ပရိဟာရ သံဝဏ္ဏနာ ဟူသော သံဝဏ္ဏနာနည်း ခြောက်ဆင့်တို့ဖြင့် ဖွင့်ဆိုအပ်၏။

ထိုခြောက်ပါးတို့တွင် သမ္ဗန္ဓသည် ဟေတုဖလသမ္ဗန်ပုဗ္ဗာပရ သမ္ဗန်အားဖြင့် နှစ်ပါးပြား၏။ ထိုတွင် ဟေတုဖလ သမ္ဗန်သည်လည်း သုက္ကပက္ခ–ကဏှပက္ခ အားဖြင့် နှစ်ပါးပြား၏။

ထိုတွင် သုက္ကပက္ခ ဟေတုဖလသမ္ဗန္ဓ သံဝဏ္ဏနာနည်းဖြင့် ဖွင့်ဆို ဟန်ကား အက္ခရာပုဒ် အဆုံးအဖြတ်ကို စီရင်ရာ သဒ္ဒါကျမ်းကို ပြည့်စုံစွာပြုပြင် စီရင်လိုသော ကစ္စည်းဆရာ မဟာထေရ်မြတ်သည် "ကိစ္စိဂ္ဂန္ထံသမာရဘိတုကာမေနတာဝါစရိယေန ရတနတ္တယဿ ပဏာမံ ကတ္វာ တဗ္ဗိဟတန္တရာယေန သမာရဘိတဗ္ဗံ"ဟူသော ပါဠ်နှင့်အညီ ကျမ်းမပြုမီ ရှေးဦးစွာ ကျမ်းပြုဆရာတို့၏ သဘောဓမ္မတာဘွယ်ရာ လက်သုံး ထုံးဥပဒေပုံစံကို သန့်ညွှန်ပြသောအားဖြင့် အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း ကျမ်းပြီးခြင်း အကျိုးရှိသော ရတနတ္တယပဏာမ, ပဏာမိတဗ္ဗ, ပဏာမာရဟ ဘောဂုဏ်, ပဏာမပယောဇန်, ပဏာမသမုဋ္ဌာန်, ဟူသော ပဏာမ ပဉ္စကကိုရင်း။

သဉာ နိမိတ္တံ ကတ္တာစ၊ ပရိမာဏံ ပယောဇနံ။
သဗ္ဗာဂမဿ ပုဗ္ဗေဝ၊ ဝတ္တဗ္ဗံ ဝတ္တု မိစ္ဆတာ။ ။

ဟူသည်နှင့်အညီ သညာ, နိမိတ်, ကတ္တား, ပရိမာဏ, ပယောဇန်, ဟူသော ဂန္ထာရမ္ဘပုဗ္ဗပဉ္စကကိုလည်းကောင်း။ အဘိဓေယျ, ကရဏပ္ပကာရ, ဥယျောဇန်, ဥယျောဇနဟေတုနှင့် တကွ ဤတစ်ဆယ့်လေးပါးသော အနက်တို့ကို ပြခြင်းငှာ သေဋ္ဌ အစရှိသော နှစ်ဂါထာကို မိန့်သတည်း။

ထိုတွင် ရှိခိုးခြင်းစေတနာဟူသော ဝစီပဏာမကို အဘိဝန္ဒိယဋ္ဌ ဝန္ဒမာတ်ဖြင့် ပြ၏။

ပဏာမိတဗ္ဗကို ဗုဒ္ဓံ ဓမ္မံ ဂဏံပုဒ်တို့ဖြင့် ပြ၏။ ပဏာမရဟာဘောဂုဏ် ဟူသော ပဏာမဟေတုကို သေဋ္ဌံ တိလောကမဟိတံ အဂ္ဂံ အမလံ ဥတ္တမံ ပုဒ်တို့ဖြင့်ပြ၏။

ပဏာမပယောဇန်ကို အဘိဝန္ဒိယဋ္ဌ အဘိပုဗ္ဗဝန္ဒမာတ်ဖြင့် ကာရကျ ပစာရသာမတ္ထိယ ကာရဏာနုမာနနည်းအားဖြင့် ပြ၏။

ပဏာမသမုဋ္ဌာန်ဟူသော ပဏာမက ပုဂ္ဂိုလ်ကို အဘိဝန္ဒိယဋ္ဌ တွာပစ္စည်းဖြင့် ပြ၏။

ပါရာဇိကဏ်, ကုသလတိက် စသော အာဒိလဒ္ဓသညာကဲ့သို့ သဒ္ဒါ ရှစ်စောင်လုံး၏ သန္ဓိကျမ်းဟူသော သညာကို သန္ဓိကပ္ပပုဒ်ဖြင့် ပြ၏။

အဇ္ဈတ္တိက ဗာဟိယဟူသော နိမိတ်နှစ်ပါးတွင် ကရဏာဟူသော အဇ္ဈတ္တိကနိမိတ်ကို ဝက္ခာမိဥ္စ ဝစဓာတ်ဖြင့် ဖလူပစာရသာမတ္ထိယ ဖလာနုမာန နည်းဖြင့်ပြ၏။

ကရဏာ၏ အာရုံဖြစ်သော စာသင်သား အပေါင်းဟူသော ဗာယိယ နိမိတ်ကို ဗုဓာပုဒ်ဖြင့်ပြ၏။

ကစ္စည်းဆရာဟူသော ကတ္တားကို ဝက္ခာမိဥ္စ ဿာမိဝိဘတ်ဖြင့်ပြ၏။

သန္ဓိငါးပိုင်း, နာမ်ရှစ်ပိုင်း, အာချာတ်လေးပိုင်း, ကိတ်ခြောက်ပိုင်း, အားဖြင့် နှစ်ဆယ့်သုံးပိုင်း ဟူသော ပရိစ္ဆေဒပရိမာဏ။

သန္ဓိမှိ ဧက ပညာသံ၊ နာမမှိ ဒွိသတံ ဘဝေ။
အဋ္ဌာရသာဓိကဥ္စေဝ၊ ကာရကေ ပဉ္စတာလိသံ။ ။
သမာသေ အဋ္ဌဝီသဉ္စ၊ ဒွါသဋ္ဌိ တဒ္ဓိတေ မတံ။
အဋ္ဌာရသ သတာချာတေ၊ ကိတေ သုတ္တသတံ ဘဝေ။
ဥဏာ ဒိမှိစ ပညာသံ၊ သုတ္တဘေဒံ ပကာသိတံ။ ။

ဟူသော ဂါထာနှင့်အညီ။ ။ "သန္ဓိ ငါးပဏ်၊ နာမ် အဌ် ငါး ဒွိ၊ ကာ ပဉ္စ စတ်၊ သမာသ် ဌဝီသ်၊ တဒ္ဓိတ် ဒွါဆဌ်၊ ချာတ် ဌေကော၊ ကိတ် သတာနှင့်၊ ပညာသုဏာဒ်၊ ပေါင်းတုံလတ်၊ ဒွါ သတ္တတိဆ"။ ။ ဟူသော သမ္ဗူဟ ပရိမာဏ နှစ်ပါးကို သုသန္ဓိကပ္ပံ၌ သုန္ဓရတ္တဝါစိ သုသဒ္ဒါဖြင့်ပြ၏။

မုချပယောဇန်, အနုသင်္ဂိက ပယောဇန်နှစ်ပါးတို့တွင်–

အန္တရာယေစ နိယျာနေ၊ ဗုဒ္ဓတ္တေ အာသဝက္ခယေ။
စတူသွေ တေသု ဌာနေသု၊ ဝန္ဒေ ဗုဒ္ဓံ ဝိသာရဒံ။

ဟူသည်နှင့်အညီ လေးပါးသော အရာတို့၌ မြတ်စွာဘုရားသည် ကြောက်ရွံ့ခြင်း ကင်းသကဲ့သို့ နာမ်, အာချာတ်, နိပါတ်, ဥပသာရပဒ လေးပါးနှင့် စပ်၍ ဖြစ်လာသော ပရပ္ပဝါဒကို နှိမ်နင်းလျက် ပရိသတ်ထဲ

ရဲရင့်ခြင်းဟူသော မုချပယောဇနံကို တဿ ဝစနတ္ထဝရံ သုဗုဒ္ဓံဖြင့် ပြ၏။

ပုဒ်အက္ခရာတို့၌ မတွေမဝေသဖြင့် ပါဠိတော်၏ အနက်ကို ကောင်းစွာ သိ၍ ပါဠိတော်လာတိုင်း ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ်ကို ကျင့်လျက် မဂ်, ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင် အဆက်ဆက်သော အကျိုးဟူသော အနန္တရိက ပယောဇနံကို သေယျံ ဇိနေရိတနယေန,မှ စ၍ အမောဟဘာဝါတိုင်အောင် သော ပါဌ်တို့ဖြင့် ပြ၏။

သရဗျဉ္ဇနဝုတ္တသန္ဓိ, စသော ကျမ်း၏ အနက် အဘိဓေယျကို အာဒိ ဒီပကနည်းအားဖြင့် သုသန္ဓိကပ္ပံ၌ သန္ဓိပုဒ်တစိတ်ဖြင့် ပြ၏။

သန္ဓိသုံးပါး စသည်တို့ကို ပေါင်းရုံးစီစဉ်၍ထားသော ကျမ်းပြုပုံ အခြင်းအရာ ကရဏပ္ပကာရကို သုသန္ဓိကပ္ပံပုဒ်ဖြင့် ပြ၏။

ဥယျောဇဉ်ကို သေယျတ္တိကောပဒံဝိဝိခံ သုဏောယျပုဒ်ဖြင့်ပြ၏။

ဥယျောဇနေပဟေတုကို အတော,ပုဒ်ဖြင့် ပြ၏–ဟူ၍ ခွဲလေ။

ဤသို့ သေဌ်, စသည်ဖြင့် ရတနတ္တယပဏ္ဏာမ စသည်ကို ပြုခြင်းသည် အကြောင်း။ အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း, ကျမ်းပြီးခြင်း စသည်အကျိုး။

ထိုအန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း, ကျမ်းပြီးခြင်း စသည်သည် အကြောင်း။ ထိုကျမ်းကို စာသင်သားတို့ သင်ကြားလေ့ကျက် ဆောင်ရွက်မှတ်သား အားထုတ်ရခြင်းအကျိုး။

၎င်းသည် အကြောင်း။ ပုဒ်အက္ခရာ အဆုံးအဖြတ်ကို မတွေမဝေ သိသော ဉာဏ်သည်–အကျိုး။

၎င်းသည် အကြောင်း။ ပါဠိ၏ အနက်ကို သိခြင်းသည် အကျိုး။ ၎င်းသည်အကြောင်း။ ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ်ဟူသော ဇိနေရိတနယကို သိရ၍။

"ဝိနယော သံဝရတ္ထာယ၊ သံဝရော အဝိပ္ပဋိသာရတ္ထာယ၊ အဝိပ္ပဋိ သာရော ပါမောဇ္ဇတ္ထာယ၊ ပါမောဇ္ဇံ။ လ။ ပီတိ၊ ပဿဒ္ဓိ၊ သုခံ၊ သမာဓိ၊ ယထာဘူတဉာဏဒဿနံ၊ နိဗ္ဗိဒါ၊ဝိရာဂေါ ဝိမုတ္တတ္ထာယ၊ ဝိမုတ္တိ ဝိမုတ္တိ ဉာဏဒဿနတ္ထာယ၊ ဝိမုတ္တိဉာဏ ဒဿနံ အနုပါဒါယ ပရိနိဗ္ဗာနတ္ထာယ။"

ဟူသော အဋ္ဌကထာပါဠိနှင့်အညီ

မဖောက်မပြန် ဖြောင့်မှန်စွာ ကျင့်သုံးစောင့်စည်းခြင်း သံဝရသည်–အကျိုး။ ၎င်းသည် အကြောင်း။

ငါသည် ဘုရားမြစ်ပယ်သည်ကို ရှောင်ကွင်း၍ ပညတ်တော်မူတိုင်းကို ကျင့်ရပေသည်ဟု နှလုံးရွှင်ခြင်း အဝိပ္ပဋိသာရသည်–အကျိုး၊ ၎င်းသည် အကြောင်း။

အစဉ်အတိုင်း နုသောပီတိ ဟူသော ပါမောဇ္ဇ၊ ရင့်သောပီတိ ဟူသော ပီတိ၊ ကိုယ်စိတ်၏ ငြိမ်းအေးခြင်း ပဿဒ္ဓိ၊ ချမ်းသာခြင်း သုခ၊ တည်ကြည်ခြင်း သမာဓိ၊ ဟုတ်မှန်တိုင်း ရုပ်နာမ် ခန္ဓာဖြစ်ပျက်ကို ထင်ပြက်စွာ သိမြင်ခြင်း ယထာဘူတဉာဏ ဒဿန၊ ငြီးငွေ့ခြင်း နိဗ္ဗိဒါ၊ ရာဂ၏ချုပ်ကြောင်း အရိယမဂ်ဟူသော ဝိရာဂ၊ ကိလေသာတို့မှ လွတ်သော ဖိုလ်ဟူသော ဝိမုတ္တိ၊ ဖိုလ်ကို သိမြင်ဆင်ခြင်ခြင်းဟူသော ဝိမုတ္တိဉာဏ ဒဿနသည် အကျိုး၊ ၎င်းသည်–အကြောင်း။ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်ကို ရခြင်းသည် အကျိုး။ ဤသို့လျှင် ဖြူစင်သော အဖို့အားဖြင့် အကြောင်း, အကျိုးစပ်၍ ဖွင့်ခြင်းသည် သုက္ကပက္ခ ဟေတုဖလသမ္ဗန္ဓ သံဝဏ္ဏနာမည်၏။

ကဏှပက္ခအားဖြင့် ဖွင့်ဟန်ကား–

ကျမ်းဦးအစ၌ သေဋ္ဌ,စသည်ဖြင့် ရတနတ္တယ ပဏာမစသည်ကို မပြုချေသော် အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း, ကျမ်းပြီးခြင်းစသော အကျိုးမဖြစ်ရာ။ ၎င်းအကျိုး၏ မဖြစ်ခြင်းသည် အကြောင်း။ ထိုကျမ်းကို စာသင်သားတို့ မသင်မကြားရခြင်းသည် အကျိုး။ ၎င်းသည် အကြောင်း။ အက္ခရာပုဒ်တို့၌ တွေဝေခြင်း အဝိဇ္ဇာသည် အကျိုး။ ၎င်းသည် အကြောင်း။ ပါဠိတော်၏ အနက်ကို မသိခြင်းသည် အကျိုး။ ၎င်းသည်အကြောင်း။ ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ်ဟူသော ဓိနေရိတနယကို မသိ၍ ပဋိပတ်ချွတ်ယွင်း ဖောက်ပြန် မမှန်ကျင့်မိခြင်းသည်အကျိုး။ ၎င်းသည်အကြောင်း။ နှလုံးမသာ ဝိပ္ပဋိသာရ နောင်တ ပူပန်ခြင်းသည် အကျိုး။ ၎င်းသည် အကြောင်း။ ပါမောဇ္ဇ၊ပီတိ၊ပဿဒ္ဓိ၊သုခ၊သမာဓိ၊ယထာဘူတဉာဏဒဿန၊ နိဗ္ဗိဒါ၊ ဝိရာဂ၊

ဝိမုတ္တိ၊ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿန၊ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်တိုင် အောင်သော စီးပွားချမ်းသာ ဆုံးရှုံးကင်းကွယ်၍ အပါယ်ငရဲ ဝဋ်ဆင်းရဲသို့ ကျင်လည်ရခြင်းသည် အကျိုး။ ဤသို့လျှင် မည်းညစ်သော အဖို့အားဖြင့် အကြောင်း, အကျိုးစပ်၍ ဖွင့်ခြင်းသည် ကဏှပက္ခဟေတုဖလသမ္ဗန္ဓ သံဝဏ္ဏနာ မည်၏။

ပုဗ္ဗာပရသမ္ဗန်အားဖြင့် ဖွင့်ဟန်ကား–

အဟံကား ငါသည် ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် အဘိဝန္ဒိယဍ္ဍ စဉ်းငယ်ဆိုက်၍ ဝက္ခာမိဋ္ဌ ဝစဓာတ်, ဿာမိဝိဘတ်ဟူသော အာချာတ်ကြိယာ ဝါစကသည် ဟောအပ်သော အပေါင်းသဟဇာတ ပစ္စည်းနိမိတ်နိဿယဝုတ္တသယံကတ္တား။ ဝက္ခာမိကား ထိုကတ္တားကို ဟောသော အစိတ်သဟဇာတ ပစ္စယုပ္ပန်နိမိတ္တဝန် နိဿိတအာချာတ်ကြိယာဝါစက အဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။

သေဋ္ဌံကား အထူးသဖြင့် ချီးမွမ်းအပ်သော ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဗုဒ္ဓံဋ္ဌ ဂုဏ် အာဓေယ် နိဿိတသတ္တိတုလျာဓိကရဏ ဝိသေသန၊ ဗုဒ္ဓကား ဂုဏေအာဓာရနိဿယသတ္တိမန္တ တုလျာဓိကရဏဝိသေသျအဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။

တိလောက မဟိတံ အဂ္ဂံ အမလံ ဥတ္တမံတို့လည်းနည်းတူ စပ်ရမည်ဟု သိလေ။

အဘိဝန္ဒိယကား ဝက္ခာမိဋ္ဌ အကြောင်း ပကတူပနိဿယပစ္စည်း နိမိတ်ပုဗ္ဗကာလ ကြိယာဝိသေသန။ဝက္ခာမိကား အကျိုးပကတူပနိဿယ ပစ္စယုပ္ပန်နိမိတ္တဝန် အပရကာလကြိယာဝိသေသျ စပ်၏။

ဗုဒ္ဓံကား အဘိဝန္ဒိယဍ္ဍ အဘိပုဗ္ဗ ဝဒိဓာတ်, ဝန္ဒဓာတ် တွာပစ္စည်းဟူသော ကိတ်ကြိယာဝါစကသည် မဟောအပ်သော အာရုံအကြောင်း ပစ္စည်းနိမိတ် အဝုတ္တကံ။ အဘိဝန္ဒိယကား အာရမဏိကအကျိုး ပစ္စယုပ္ပန်နိမိတ္တဝန် ကံ၏ကြိယာ စပ်၏။

တစ်နည်းလည်း။ "ကာရကတ္တာ ကြိယာယေဝ၊ သတ္တိ မုချေန ကာရကံ" စသော ဂါထာနှင့်အညီ ဗုဒ္ဓံ၏ အရဖြစ်သော ကြိယာပါပုဏန

သတ္တိသည် ဝန္တာတတ်၏အရ ရှိုးခြင်းကြိယာ၌ ကာရကကြိယာသာဓန သာဓေတဗ္ဗ အကြောင်း အကျိုးအဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။ ဤကား မုချသတ္တိစပ်။

သတ္တိ၏တည်ရာ ဘုရားဒြဗ်လည်း ထိုရှိုးခြင်းကြိယာဒြဗ်၌ လည်းကောင်း၊ ကြိယာ၏တည်ရာ ဆရာဒြဗ်၌လည်းကောင်း နည်းတူစပ်၏။ ဤကား ဥာန္ဓုပစာရ ဒြဗ်စပ်။

ထိုဒြဗ်အနက်ကို ဟောသော ဗုဒ္ဓံသဒ္ဒါလည်း ရှိုးခြင်း ကြိယာကို ဟောသော အဘိဝန္ဒိယသဒ္ဒါ၌ နည်းတူစပ်၏။ ဤကား ကာရဏူပစာရ သဒ္ဒါစပ်။ စာစပ်ဟူသမျှ ဤနည်းချည်း စပ်လေ။

ဓမ္မံ ဂဏံတို့လည်း နည်းတူ။

ဗုဒ္ဓံ နောင်ထိုင်သော စသဒ္ဒါကား "နိပါတော ဇောတကော ဝုတ္တော၊ သာခါဘင်္ဂသမောဟိတော" ဟူသည်နှင့်အညီ မိမိထိုင်ရာ ဗုဒ္ဓံ၌ သမုစ္စယ ဇောတက၊ ဗုဒ္ဓံကား သမုစ္စယဝါစက စပ်၏။

တစ်နည်း။ အပ္ပဓာနအားဖြင့် စသဒ္ဒါကား ဓမ္မံ ဂဏံတို့၌ သမုစ္စေတဗ္ဗ ဇောတက။ ဓမ္မံ ဂဏံ တို့ကား သမုစ္စေတဗ္ဗဝါစက စပ်၏။

စ ထိုင်ရာ ဗုဒ္ဓံလည်း ဓမ္မံ ဂဏံ တို့၌ သမုစ္စေယ၊ ဓမ္မံဂဏံတို့ကား သမုစ္စေတဗ္ဗစပ်၏။

ဓမ္မံ ဂဏံ တို့ နောင်ထိုင်သော စသဒ္ဒါလည်း နည်းတူ။

ယစ္ဆိ သုတ္တာ တစ္ဆိပဒံ၊ တစ္ဆိ သုတ္တာန ယစ္ဆိစ။

ယောဇေယျ ယ-တသဒ္ဒါနံ၊ နိစ္စံ သမ္ဗန္ဓဘာဝတော။ ။

ဟူသည်နှင့်အညီ နောက်ဝါကျ၌ တဿဟု မြင်သောကြောင့် ဤရှေ့ဝါကျ၌ ဗုဒ္ဓံ၏ ဝိသေသနအလို့ငှာ ယံ-ဟုအနိယတ် ထည့်အပ်၏။ ထိုယံကား တဿ၌ အနိယတ်၊ တဿ ကား နိယတ်စပ်၏။

ယသဒ္ဒါ ထိုင်သော ရှေ့ဝါကျလည်း တသဒ္ဒါထိုင်သော နောက်ဝါကျ၌ အနိယမ ဝိတ္ထာရ ဝါကျ။ နောက်ဝါကျကား နိယမသင်္ခေပဝါကျ စပ်၏။

သတ္ထုဿတဿတို့ကား ရှေ့ဝါကျမှ လိုက်သော ဗုဒ္ဓဿ၌ တုလျာ ဓိကရဏဝိသေသနစပ်၏။

ဗုဒ္ဓသကား ဝစနတ္ထဝရဲ ဝယ် ဝစနပုဒ်တစိတ်၌ အကြောင်း ဇနက သာမိ သမ္ဗန်။ ဝစနကား အကျိုးဇည သံ သမ္ဗန္ဓိစပ်၏။

ဝစနတ္ထဝရကား သုဗုဒ္ဓါ၌ သုပုဗ္ဗ ဗုဓာတ် တုံ ပစ္စည်းဆို။ ဗုဒ္ဓနှင့် နည်းတူစပ်လေ။

သုဗုဒ္ဓါကား ဝက္ခာမိ၌ အကျိုးပကတူပနိဿ ပစ္စယုပ္ပန်တဒတ္ထသမ္ပဒါန်။ ဝက္ခာမိကား အကြောင်းပကတူပနိဿ ပစ္စည်းသမ္ပဒါန်၏ ကြိယာစပ်၏။

သုတ္တဟိတံကား သုသန္ဓိကပ္ပံ၌ တုလျာဓိကရဏဝိသေသနစပ်၏။

တ္တွေကား သေယျံ၌ အပေါင်းသမူဟာဓာရ နိဒ္ဓါရဏ။ သေယျံကား အစိတ် သမူဟ် အာဓေယ်နိဒ္ဓါရဏီယ စပ်၏။

သုသန္ဓိကပ္ပံကား ဝက္ခာမိ၌ ဝဓာတ်, ဿာမိဝိဘတ်ဟူသော အာချာတ်ကြိယာဝါစကသည် မဟောအပ်သော အဝုတ္တကံ။ ဝက္ခာမိကား ထိုကံကို မဟောသော ကံ၏ကြိယာ စပ်၏။

သေယျံကား ကိုဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် လဘန္တိ၌ လဘဓာတ် အန္တိဝိဘတ်ဆို။ ဗုဒ္ဓနည်းတူစပ်လေ။

ဇိနေရိတနယေနကား လဘန္တိ၌ အကြောင်း ပကတူပ ပစ္စည်းနိမိတ် ဗာဟိယကရိဏ်း။ လဘန္တိကား အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်နိမိတ္တဝန် ကရိဏ်း၏ ကြိယာစပ်၏။

ဗုဓာကား အပံနည်းတူစပ်လေ။

ယသဒ္ဒါ ထည့်၍ အနိယတ်, နိယတ် စပ်မြဲ။

တံကား ထိုသို့ သဘောရှိသောဟု အနက်ပေးသောကြောင့် ဇိနေရိတ နယံ၌ တုလျာဓိကရဏစပ်။ ဇိနေရိတနယံကား သေယျံနည်းတူစပ်လေ။

စ,ကား မိမိထိုင်ရာ ဝါကျ၌ ဝါကျာရမ္ဘဇောတက။ မိမိထိုင်ရာ ဝါကျကား အာရမ္ဘဝါကျ စပ်၏။

တစ်နည်း သမ္ပိဏ္ဍနဇောတက။ မိမိထိုင်ရာ ဝါကျကား သမ္ပိဏ္ဍန ဝါစက စပ်၏။

တစ်နည်း အပွဓာနအားဖြင့် ရှေ့ဝါကျ၌ သမ္ဗိဏ္ဏာနိယဓောတက။ ရှေ့ဝါကျကား သမ္ဗိဏ္ဏာနိယဝါစကစပ်၏။

နောက်ဝါကျ, ရှေ့ဝါကျနှစ်ပါးလည်း သမ္ဗိဏ္ဏန,သမ္ဗိဏ္ဏာနိယ စပ်၏။

အပိကား မိမိထိုင်ရာ ဂါထာပါဒ၌ ပဒပူရဏ, ပဒါလင်္ကာရ, ပဒသောဘန, ပဒသိလိဋ္ဌတာ။ မိမိထိုင်ရာ ဂါထာပါဒကား ပုဏ္ဏပဒ, အလင်္ကတပဒ, သောဘနပဒ, သိလိဋ္ဌပဒအဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။

တစ်နည်းလည်း စာပိကား နိပါတသမုဒါယပင်၊ စသဒ္ဒါအတိုင်းစပ်။

တဿကား ဗုဒ္ဓဿ၏ ဝိသေသန။

ဗုဒ္ဓဿကား ဝစန၏ သမ္ဗန်စပ်မြဲ။

ဝစနတ္ထ သုဗောဓနေနကား ဝစန၏ အတ္ထကို ကောင်းစွာ သိသော ဉာဏ်ဖြင့်ဟု အနက် ပေးသောကြောင့် လဘန္တိ၌ အကြောင်း ပကတူပ နိဿယပစ္စည်း နိမိတ် အဇ္ဈတ္တိကကရိဏ်း။ လဘန္တိကား အကျိုးပကတူပ နိဿယပစ္စယုပ္ပန် နိမိတ္တဝန်ကရိဏ်း၏ ကြိယာစပ်၏။

အတ္ထဥ္စကား တဥ္စနည်းတူ။

အက္ခရပဒေသုကား အမောဟဘာဝါ၌ အာရုံအကြောင်း နိမိတ်နိဿ အာဓာရ။ အမောဟဘာဝါကား အာရမဏိက အကျိုးနိမိတ္တဝန် နိဿိတ အာဓေယ်စပ်၏။

အမောဟဘာဝါကား တွေဝေခြင်း မရှိသော သူ၏ ဖြစ်ကြောင်း ဉာဏ်ဖြင့်ဟူ၍ အနက် ပေးသောကြောင့် ဝစနတ္ထသုဗောဓနေန နည်းတူစပ်။

သေယျတ္ထိကောကား အဟံနည်းတူစပ်လေ။

ပဒံကား ဗုဒ္ဓံနည်းစပ်လေတူ။

အတောကား သုဏေယျ၌ ပကတူပနိဿ အကြောင်း နိမိတ် ဇနကဟိတ်။ သုဏေယျကား အကျိုးပစ္စယုပ္ပန် နိမိတ္တဝန် ဇညဖိုလ်စပ်၏။

ဝိဝိစံကား သေဋ္ဌံ နည်းတူစပ်လေ။

ဤသို့လျှင် ရှေ့ပုဒ် နောက်ပုဒ် တို့ကို စပ်၍ ဖွင့်ခြင်းသည် ပုဗ္ဗာပရ သမ္ဗန္ဓသံဝဏ္ဏနာ မည်၏။

(၂)ပဒသံဝဏ္ဏနာ။

ပဒသံဝဏ္ဏနာ ဟူသော်ကား သေဋ္ဌန္တိ ဧကံ ပဒံ။လ။သုသန္ဒိကပ္ပန္တိ ဧကံ ပဒံ။ ဝိဘတျန္တပဒဝိဘာဂ ဝသေန ဧကူနဝီသတိပဒါယံ ဂါထာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ။

သေယျန္တိ ဧကံ ပဒံ။ (လ)။ သုဏေယျာတိ ဧကံ ပဒံ။ ဝိဘတျန္တပဒဝိဘာဂဝသေန သတ္တရသပဒါယံ ဂါထာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ။

ဤသို့ ပဒစ္ဆေဒအားဖြင့်လည်းကောင်း။

သေဋ္ဌန္တိ တုလျာဓိကရဏဝိသေသနတ္ထ နိဒ္ဒေသော။လ။ သုသန္ဒိကပ္ပန္တိ ကမ္မတ္ထနိဒ္ဒေသော။ အနေကာသု ဂါထာသု ဝသန္တတိလကာယံ ဂါထာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

သေယျန္တိ ကမ္မတ္ထနိဒ္ဒေသော။(လ)။ သုဏေယျာတိကြိယာနိဒ္ဒေသော။ အနေကာသု ဂါထာသု ဝသန္တတိလ ကာယံ ဂါထာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ။

ဤသို့ ပဒတ္ထအားဖြင့်လည်းကောင်း ဖွင့်ခြင်းသည် ပဒသံဝဏ္ဏနာမည်။

(၃)ပဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

ပဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ဟူသော်ကား "သေဋ္ဌန္တိ ပသတ္ထတရံ၊ တိလောက မဟိတန္တိ တိလောကေန ပူဇိတံ" စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း။ ။သေဋ္ဌ= ချီးမွမ်းအပ်သော သူတို့ထက် ထူးချွန်လွန်ကဲတော်မူထသော, စသည်ဖြင့် လည်းကောင်း၊ တစ်ရာ့တစ်ပါးသော ဘာသာဝေါဟာရတ္ထကို ဖွင့်ပြခြင်း သည်လည်းကောင်း၊ အဘိဓေယျဘာဝတ္ထကို ဖွင့်ပြခြင်းသည်လည်းကောင်း ပဒတ္ထသံဝဏ္ဏနမည်၏။

တစ်နည်းလည်း။

ပါဋ္ဌာနုသာရီ သမ္ဗန္ဓော၊ သမ္ဗန္ဓော ဥပမာယစ။

ဟေတုနာပိစ သမ္ဗန္ဓော၊ ဥပမာဟေတုနာပိစ။

သမ္ဗန္ဓဘေဒါ ဝိညေယျာ၊ စတ္တာရောတိ ဝိဘာဝိနာ။

ဟူသည်နှင့်အညီ။ ။

သေဋ္ဌ ပသတ္ထတရံ၊ **တိလောကမဟိတံ** တိလောကေန ပူဇိတံ၊ အဂ္ဂံ ဥတ္တမံ၊ **ဗုဒ္ဓံ** သဗ္ဗညုံ၊ အဘိဝန္ဒိယ အာဒရေန ဝန္ဒိတွာ။(လ)။**သုသန္နိကပ္ပံ** သုန္ဒရံ သန္နိပကရဏံ၊ **ဝက္ခာမိ** ဘာသိဿာမိ, ဟူ၍ လည်းကောင်း။

သေဋ္ဌ စတုဒီပိက မနုဿေဟိ ပသတ္ထတရံ၊ စက္ကဝတ္တိရာဇာနံ ဝိယ ဒေဝ–မနုဿေဟိ ပသတ္ထတရံ၊ **တိလောကမဟိတံ** ဒေဝေဟိ ပူဇိတံ သက္ကံ ဒေဝရာဇာနံ ဝိယ တိလောကေန ပူဇိတံ၊ **အဂ္ဂံ** သဗ္ဗဗြဟ္မေဟိဥတ္တမံ မဟာဗြဟ္မာနံ ဝိယ ဒေဝမနုဿေဟိ ဥတ္တမံ၊ **ဗုဒ္ဓံ** ပေါရာဏဗုဒ္ဓသဒိသံ သဗ္ဗညုံ၊ တေတေ ပုဂ္ဂလာ အဘိဝန္ဒန္တိ ဝိယ အဟံ **အဘိဝန္ဒိယ** အာဒရေန ဝန္ဒိတွာ။(လ)။ **ဝက္ခာမိ** ဘာသိဿာမိ–ဟူ၍လည်းကောင်း။

သေဋ္ဌ ဂုဏမဟတ္တာ ဒေဝမနုဿေဟိ ပသတ္ထတရံ၊ တိလောကမဟိတံ ပုည မဟတ္တာ တိလောကေန ပူဇိတံ၊ အဂ္ဂံ ဇာတိမဟတ္တာ ဥတ္တမံ၊ **ဗုဒ္ဓံ** သဗ္ဗဓမ္မ ဇာနနတာယ သဗ္ဗညုံ၊ **အဘိဝန္ဒိယ** အာဒရေန ဝန္ဒိတွာ။လ။**ဝက္ခာမိ** ဘာသိဿာမိ–ဟူ၍လည်းကောင်း။

သေဋ္ဌ စတုဒီပိက မနုဿဟိ ပသတ္ထတရံ စက္ကဝတ္တိရာဇာနံ ဝိယ ဂုဏ မဟတ္တာ ဒေဝမနုဿဟိ ပသတ္ထတရံ၊ (လ) ဝက္ခာမိ ဘာသိဿမိ ဟူ၍ လည်းကောင်း။

ပါဌာနုသာရီသမ္ဗန်, ဥပမာသမ္ဗန်, ဟေတုသမ္ဗန်, ဥပမာ ဟေတုသမ္ဗန် အားဖြင့် အနက်သမ္ဗန်ခြင်းသည် ပဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာမည်၏။

(၄) ပဒဝိဂ္ဂဟသံဝဏ္ဏနာ။

ပဒဝိဂ္ဂဟသံဝဏ္ဏနာ ဟူသော်ကား။ ။"ပသတ္ထာနံ ဝိသေသောတိ သေဋ္ဌော"။ ပသတ္ထာနံ=ချီးမွမ်းအပ်ကုန်သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ, သာဝကတို့ထက်၊ ဝိသေသော=ထူးချွန်လွန်ကဲသည်တည်း။ ဣတိတသ္မာ=ကြောင့်၊ သေဋ္ဌော=၏။ ပသတ္ထာနံ ဝိသေသောတိကား ဝိသေသတဒ္ဓိတ်ဝိဂြိုဟ်၊ သေဋ္ဌောကား ဝိသေသတဒ္ဓိတ်ပုဒ်။ ပသတ္ထပုဒ်၊ ဣဋ္ဌပစ္စည်း။ ပသတ္ထပုဒ်၏ အရကား ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ, သာဝကတို့ကို မှချရ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ထူးမြတ်ခြင်းကြိယာနှင့် အပါဒါန်အပါဒါနီအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းဟူသော ကြိယာကာရက သမ္ဗန်ကို ဌာနူပစာရအားဖြင့်ရ၏။ ဣဋ္ဌပစ္စည်း၏အရကား ထိုဌာနူပစာရတ္ထဖြင့် မှတ်အပ်သော ထူးမြတ်သော ဘုရားဒြဗ်ရ၏။ ဤအရာ၌ကား ဝိသေသနပုဒ်ဖြစ်၍ ဌာနူပစာရတ္ထ သကတ်သာ ပဓာန အားဖြင့်ရ၏။

"ဝိသေသနပဒါနဉ္စ ပဌမံ ကြိယာပဒေန သမ္ဗန္ဓံ ကတွာ ပစ္ဆာဝိသေသျပဒေဟိ သမ္ဗန္ဓော ကာတဗ္ဗော။ ဧဝံ ဟိ တတော ဥပယောဂါဒိဝစနံ" ဟူသော ပါဠ်နှင့်အညီ အဘိဝန္ဒိယ–ဟူသော ကြိယာကို ငဲ့၍ ဝါကျာဝတ္တိ ကန္တ ဒန္တသောဓာ နည်းအားဖြင့် တံသေဋ္ဌ–ဟု ဝိဘတ်ချန်ခံအပ်၏။

ထိုဝိဘတ်ချန်ခံအပ်ပြီးသော သေဋ္ဌ–ဟူသော ပုဒ်လုံး၏ အနက်သည် သကတ်, ဒြဗ်, လိင်, သင်္ချာ, ကာရက,အားဖြင့် ငါးပါးအပြားရှိ၏။ ထိုတွင် ကြိယာကာရကသမ္ဗန်သည် "သကတ်" ထူးမြတ်သော ဘုရားဒြဗ်သည် "ဒြဗ်"။ ဝိသဒါကာရသည် "ပုလ္လိင်"။ တစ်ဆူတည်းအဖြစ် ဟူသော သင်္ကေတပညတ်သည် "ဧကဝုစ်သင်္ချာ"။ အဘိဝန္ဒိယ၌ အဘိပုဗ္ဗ ဝန္ဒဓာတ်၏အရ ပဏာမစေတနာဟူသော ရှိခိုးခြင်း ကြိယာဖြင့် ရောက်အပ်သော ကြိယာပါပုဏနသတ္တိသည် "ကမ္မကာရက"မည်၏။

တိသဒ္ဒါကား။

ရင္ဇီချာတံ နိပါတဥ္စ၊ ပသဂ္ဂါလပနံ တထာ။

သဗ္ဗနာမန္တိ မေတေသု၊ န ကတော ဝိဂ္ဂဟော ဆသု။ ။

ဟူသည်နှင့်အညီ သင်္ချာသဗ္ဗနာမ်ပုဒ်ဖြစ်၍ ဝိဂြိုဟ် မပြုစကောင်း။

ကတ္တုသာဓန

"လုဇ္ဇန္တိ ပလုဇ္ဇန္တိတိလောကာ။"။ယေ=အကြင် လောကသုံးပါးတို့သည်။ လုဇ္ဇန္တိ ပလုဇ္ဇန္တိ= ပရမ်းပတာ ပျက်တတ်ကုန်၏။ ဣတိတသ္မာ= ကြောင့်။တေ=တို့သည်။လောကာ=မည်ကုန်၏။ ကိတ်ဝိဂြိုဟ်။ လောကာကား ကတ္တုသာဓန၊ လုဇဓာတ်၊ ဏပစ္စည်း။ လုဇ=လုဇဓာတ်သည်။ ဝိနာသေ= ပျက်စီးခြင်း၌ဖြစ်၏။ လုဇဓာတ်၏အရကား လောကဟု ခေါ်ဝေါ်ပညတ် သမုတ်အပ်သော ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ ဘင်္ဂက္ခဏကို မှချရ၏။ ကံ, စိတ်, ဥတုစသော အကြောင်းကို ဖလူပစာရအားဖြင့်ရ၏။ ဏပစ္စည်း၏ အရကား ထိုမှချဖလူပစာရတ္ထတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော ဘင်္ဂက္ခဏသမင်္ဂီ လောကဒြပ်ရ၏။

သမာဟာရဒိဂု

"တယော လောကာ တိလောကံ"။ ။ဒိဂုသမာသ်ဝိဂြိုဟ်၊ တိလောကံအား သမာဟာရ ဒိဂုသမာသ်။ တိပုဒ်, လောကပုဒ်။ တိပုဒ်၏အရကား သုံးခုဟူသော သင်္ချာကို မှချရ၏။ သုံးခုသင်္ချာ၏ လောကနှင့် သင်္ချာသင်္ချေယျအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သင်္ချာသင်္ချေယျသမ္ဗန်ကို ဌာနူပစာရအားဖြင့်ရ၏။ တိလောကဟူသော သမာသ်ပုဒ်လုံး၏အရကား ထိုဌာနူပစာရတ္ထဖြင့် မှတ်အပ်သော လောကသုံးပါးရ၏။

ကမ္မသာဓန

"မဟိယတေ ပူဇိယတေတိ မဟိတော"။ ။ယောဘဂဝါ=ကို၊ မဟိယတေ ပူဇိယတေ=အပ်၏။ဣတိတသ္မာ=ကြောင့်။ သောဘဂဝါ၊သည်။ မဟိတော= မည်၏။ ကိတ်ဝိဂြိုဟ်။ မဟိတောကား ကိတ်ပုဒ်။ ကမ္မသာဓန၊မဟဓာတ်၊ ဣအာဂုမ်၊ တပစ္စည်း။ မဟ=မဟဓာတ်သည်။ ပူဇာယံ၌ဖြစ်၏။မဟဓာတ်၏အရ ကတ္တုဠ္ဌကြိယာကား လောကသုံးပါး၏ ပူဇော်သော အခြင်းအားဖြင့်ဖြစ်သော ဒါန,သီလ,ဘာဝနာမယစိတ္တုပ္ပာဒ်ကို မှချရ၏။ ကမ္မဠ္ဌကြိယာကား ထိုစိတ္တုပ္ပာဒ်၏ အာရုံဖြစ်သော ဘုရားဒြပ်၏

ကြိယာပါပုဏာန အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိကို ဖလူပစာရအားဖြင့် ရ၏။ တပစ္စည်း၏အရကား ထိုဖလူပစာရတ္ထဖြင့် မှတ်အပ်သော သတ္တိမန္တ ဘုရား ဒြဗ်ရ၏။

တတိယာတပ္ပုရိသ်

"တိလောကေန မဟိတော တိလောကမဟိတော"။ ။ တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝိဂြိုဟ်။ တိလောကမဟိတောကား တတိယာ တပ္ပုရိသ် သမာသ်။ တိလောကပုဒ် မဟိတပုဒ်။ တိလောကပုဒ်၏ အရကား လောကသုံးပါးကို မချရ၏။ လောကသုံးပါး၏ ပူဇော်ခြင်းကြိယာနှင့် ကတ္တားကတ္တိအဖြစ်ဖြင့်စပ်ခြင်း ကြိယာကာရကသမ္ဗန်ကို ဌာနူပစာရအားဖြင့် ရ၏။ တိလောကမဟိတော,ဟူသော သမာသ်ပုဒ်လုံး၏အရကား ထိုဌာနူပစာရတ္ထဖြင့် မှတ်အပ်သောဘုရားဒြဗ်ရ၏။

ဤအရာ၌ကား ဝိသေသနဖြစ်၍ ဌာနူပစာရတ္ထသကတ်ကိုသာ ပဓာနအားဖြင့်ရ၏။ အဘိဝန္ဒိယဟူသော ကြိယာကိုငဲ့၍ ဝါကျာဝတ္တိကန္တ ဒန္တ သောခနေနည်း အားဖြင့် တံတိလောကမဟိတံ,ဟု ဝိဘတျန်ခံအပ်၏။ ထိုဝိဘတျန်ခံအပ် ပြီးသော တိလောကမဟိတံ,ဟူသော ပုဒ်လုံး၏အနက် သည် သကတ်, ဒြဗ်, လိင်, သချာ, ကာရက,အားဖြင့် ငါးပါးအပြားရှိ၏။ ထိုတွင် ကြိယာကာရကသမ္ဗန်သည် သကတ်မည်၏။ ဘုရားဒြဗ်သည် ဒြဗ်မည်၏။ စသည်ဖြင့် သေဌနည်းတူဆို။

အဘိဝန္ဒိယကား–

သဒိသံ တိသ္ လိင်္ဂေသု၊ သဗ္ဗာသုစ ဝိဘတ္တိသု။
ဝစနေသုစ သဗ္ဗေသု၊ ယံနဗျေတိ တဒဗျယံ။ ။

ဟူသည်နှင့်အညီ နိပါတ်အရာ၌တည်သောကြောင့် ဝိဂြိုဟ်မပြု စကောင်း။

"အဘိဝန္ဒာမိ အဘိဝန္ဒိတ္တိ ဝါ အဘိဝန္ဒိယ"–ဟု ပြုကြသော ဝိဂြိုဟ်ကား ပုဗ္ဗကာလေက ကတ္တုကာန် တုနတွာနတွာဝါ ဟူသည်နှင့်

အညီ တွာဒိပစ္စယန္တ ပုဒ်တို့၏ အပရကာလ ကြိယာကိုအမြင့်၍နေသော ပုဗ္ဗကာလကြိယာဝိသေသနသဘောကို မပြနိုင်။ ဓာတ်နက်,ကတ္တားနက်မျှ ကိုသာ ပြနိုင်သောကြောင့်မသင့်။ ၎င်းအဘိဝန္ဒိယ၌ အဘိဉပသာရပုဒ်၏ အရကား ဘယလာဘ စသည် ကင်းကွာ အစ္စာဒရအဘိဝိသိဠသောဂုဏ်ကို မှချ။ ထိုဂုဏ်၏ ပဏ္ဏာမစေတနာနှင့် ဂုဏ်ဂုဏောစပ်ခြင်း ဌာနီဌာနသမ္ဗန်ကို ဌာနူပစာရအားဖြင့်ရ၏။

ကြိယာငါးတန်

ဝန္ဒဓာတ်၏အရကား ပဏ္ဏာမစေတနာဟူသော ဒဿနတ္ထကိုမှချ။

ယောနိသောမနသိကာရ သဒ္ဓါမေတ္တာ ပြဓာန်းသော ရှေးရှေးစိတ္တုပ္ပာဒ် ဟူသော ဒီပကတ္ထကို ဖလူပစာ။

အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း, ကျမ်းပြီးခြင်းစသော အကျိုးဟူသော ပကာသနတ္ထကို ကာရဏူပစာ။

ထိုသုံးပါး၏ အကြောင်းရင်းမူလ ရတနတ္တယ၏ ပဏ္ဏာမာရဟ ခေတ္တဘောဂုဏ်၊ ပဏ္ဏာမစေတနာ၏ ခေတ္တင်္ဂတဘောဂုဏ်ဟူသော ဝိဘာဝတ္ထကို ဒုတိယဖလူပစာ။

အကျိုးအဆက်ဆက်ဟူသော အနုဘာဝတ္ထကို ဒုတိယာကာရဏူ ပစာအားဖြင့် ရ၏။

တွာပစ္စည်း၏ အရကား ထိုမှချဖလူကာရဏူ ပစာရတ္ထတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော ကစ္စည်းဆရာဒြဗ်ကို အပ္ပဓာနရ၏။ ကြိယာပုဒ်ဖြစ်၍ ဓာတ်နက်စေတနာကိုသာ ပဓာနအားဖြင့်ရ၏။

၎င်းအဘိဝန္ဒိယပုဒ်လုံး၏ အနက်သည် သကတ်,ဒြဗ်, သင်္ချာ, ကာရက, အကာရက,အားဖြင့် ငါးပါးအပြားရှိ၏။ ထိုတွင် ရှိခိုးခြင်း ကြိယာသာမညသည် 'သကတ်'၊ ရှိခိုးခြင်းကြိယာဝိသေသသည် 'ပဓာန ဒြဗ်'၊ ကစ္စည်းဆရာဒြဗ်သည် 'အပ္ပဓာနဒြဗ်'၊ တစ်ပါးတည်းအဖြစ်ဟူသော သင်္ကေတပညတ်သည် 'ဧကဝုစ်သင်္ချာ'၊ ရှိခိုးခြင်းကြိယာကို ပြီးစေတတ်

သော ကြိယာဘိနိပ္ဖါဒနသတ္တိသည် 'ကာရက'၊နောက်ကြိယာကို အထူးပြု ခြင်း ဝိသေသနအနက်သည် 'အကာရက' မည်၏။

"ဆတ်ဆတ်မှချ၊ တိုက်ရိုက်ပြကာ၊ ဒဿနဆို၊
အကြောင်းကိုပြ၊ ဒီပကမျိုး၊ ကျိုးပကာသံနှ၊
မူလကြောင်းမှာ၊ ဝိဘာဝမှန်၊ ကျိုးပရံပရာ၊ နဘာဝါ၊
ကြိယာငါးတန် ထုတ်နည်းတည်း"။ ပုဒ်တိုင်းထုတ်လေ။

အင်္ဂကား ရှင်ဦးချာတံစသော ဂါထာနှင့်အညီ ဥတ္တမတ္ထဝါစီ ရှင်ဦးအနိပ္ဖန္န ပါဋိပဒိကပုဒ်ဖြစ်၍ ဝိဂြိုဟ်မပြုစကောင်း။ ၎င်းအင်္ဂသဒ္ဒါ၏ အရကား ဥတ္တမသောဂုဏ်ကိုမှချ။ ဂုဏေ ဘုရားဒြဗ်ကို ဌာန်ျုပစာဂုဏူပစာအားဖြင့် ရ၏။ ဤအရာ၌ကား ဝိသေသပုဒ်ဖြစ်၍ ကောက်မြဲ။

တစ်နည်းတည်း။

ယထာ ကထဋ္ဌိ ဗျူပ္ပတ္တိ၊ ရုဋ္ဌိယာ အတ္ထနိစ္ဆယော။
ဣတိ ရုဋ္ဌိ ပသိဒ္ဓေန၊ ဗျူပ္ပတ္တိ ယေနကေနစိ။ ။
ဟူသည်နှင့်အညီ ဝိဂြိုဟ်ပြုလိုသော်ကား။ ။

ကတ္တုသာဓန

"သေဋ္ဌဘာဝံ အဇတိ ဂစ္ဆတိ ပါပုဏာတီတိအဂ္ဂေါ"။ ။ကိတ်ဝိဂြိုဟ်။ အဂ္ဂေါကား ကတ္တုသာဓန။ အဇဓာတ်၊ အပစ္စည်း။ အဇ၊သည်။ ဂတိယံ၊၌ဖြစ်၏။ အဇဓာတ်၏အရကား အသမ္ဘိန္န ခတ္တိယ မျိုးနွယ်၌ ဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေ ခန္ဓာဟူသော ရောက်ခြင်း ကြိယာရ၏။ အပစ္စည်း၏ အရကား ထိုရောက်ခြင်း ကြိယာနှင့် ပြည့်စုံသော ကြိယာဝန္တ ဘုရားဒြဗ် ရ၏။ ဤအရာ၌ကား ဝိသေသနပုဒ်ဖြစ်သော ကြောင့်ဆိုမြဲ။ ။ဝိဘာတျန်ခံမြဲ။

"ဗုဇ္ဈတီတိ ဗုဒ္ဓေါ"။ ။ကိတ်ဝိဂြိုဟ်။ ဗုဒ္ဓေါကား ကတ္တုသာဓန၊ ဗုဓဓာတ်၊ တပစ္စည်း၊ ဗုဓ၊သည်။ဉာဏေ၊၌ဖြစ်၏။ ဗုဓဓာတ်၏ အရကား အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကိုမှချ။ ရှေးရှေးသော ပါရမီဉာဏ် ဝိပဿနာဉာဏ် အောက်မဂ် အောက်ဖိုလ်ဉာဏ်ကို ဖလူပစာ။ အာသယာ

နုသယဉာဏ်, ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တိဉာဏ်, ယမကပါဋိဟာရိယဉာဏ်, ဒေသနာဉာဏ်, စသော နောက်နောက်ဉာဏ်တော်ကို ကာရဏူ ပစာအားဖြင့် ရ၏။ တပစ္စည်း၏ အရကား ထိုမှချ ဖလူကာရဏူ ပစာရတ္ထတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော အနုတ္တရဂုဏ်တို့ဖြင့် ထုံအပ်သော ခန္ဓပဥ္စကသန္တာန်ကိုစွဲ၍ ဘုရားဟု ခေါ်ဝေါ်ပညတ် သမုတ်အပ်သော သတ္တပညတ် ဒြဗ်ဝိသေသရ၏။

ဝစနဆက္ကခွဲပုံ

ဤ၌ ဝစန, ဝစနတ္ထ, ဝစနဟေတု, ဝစနဟေတု ဓောတက, ဝစနီယ, ဝစနီယတ္ထ, အားဖြင့် ခြောက်ပါးသော အစိတ်သဘောကို ထုတ်အပ်၏။ ထိုတွင်

(၁) ဗုဒ္ဓေါသည် ဝစန၊

(၂) ဗုဇ္ဈတိသည် ဝစနတ္ထ၊

(၃) ဝိဂ္ဂြိုဟ်၏ အကြောင်းဖြစ်၍ ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်မည်သော နိပ္ဖန္နပုဒ်၏ အကြောင်းဖြစ်၍ ပဝတ္တနိမိတ်လည်းမည် သော သိခြင်းကြိယာ သကတ် သည် ဝစနဟေတု။

(၄) ဣတိသဒ္ဒါသည် ဝစနဟေတုဓောတက၊

(၅) ဘုရားဒြဗ်သည် ဝစနီယ၊

(၆) ဘဂဝါ စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါသည် ဝစနီယတ္ထမည်၏။ ။ ဝိဂ္ဂြိုဟ်ဟူသမျှ ဤနည်းချည်းခွဲအပ်၏။

ပဒါဝတ္တိကန္တ, ဝါကျာဝတ္တိကန္တ,အားဖြင့် နိပ္ဖန္နပုဒ်ချနည်း နှစ်ပါးတို့တွင် အဘိဝန္ဒိယ ကြိယာကိုငဲ့၍ ဝါကျာဝတ္တိကန္တ ဒုန္တသောဓေ နည်းအားဖြင့် တံဗုဒ္ဓံဟု ဝိဘတ်ချန်ခံအပ်၏။

ထိုဝိဘတ်ချန် ခံအပ်ပြီးသော ဗုဒ္ဓံဟူသော ပုဒ်လုံး၏ အနက်သည် သကတ်, ဒြဗ်, လိင်, သင်္ချာ, ကာရက, အားဖြင့် ငါးပါးအပြားရှိ၏။

ထိုတွင် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် သဗ္ဗညုတဉာဏ်သည် 'သကတ်'။ ဘုရားဒြဗ်သည် 'ဒြဗ်'။ သန့်ရှင်းသော အခြင်းအရာ ဝိသဒါကာရသည်

'ပုလ္လိန်'။ ဒြဗ်ဒွိမိသော တစ်ပါးတည်း၏ အဖြစ်တည်းဟူသော သင်္ကေတ ပညတ်သည် ကေဝုစ် 'သင်္ချာ'။ အဘိဝန္ဒိယဥ္စ အဘိပုဗ္ဗဝန္ဒဓာတ်အရ ပဏာမစေတနာ၏ အာရုံဖြစ်သော ဘုရားဒြဗ်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ တည်းဟူသော ကြိယာပါပုဏနသတ္တိသည် 'ကမ္မကာရက'မည်၏။ ထိုတွင် ရှေ့သုံးနက်သည် ဗုဒ္ဓသဒ္ဒါ၏အနက်၊ သင်္ချာကာရကသည် အံဝိဘတ်၏ အနက်ဖြစ်၏။

ဉာဏေ ဝိကာသနေ စေဝ၊ ဂမနေ စာပိ ဇာဂရေ။
စတူသွေတေသု အတ္ထေသု၊ ဗုဓာတု ပဝတ္တတိ။ ။

ဟူသည့်အတိုင်း။ ။"သဗ္ဗညုတ ဉာဏပ္ပတ္တိယာ ဗုဇ္ဈတိဝိကာသတီတိ ဗုဒ္ဓေါ။ ကောယနမဂ္ဂံ ဗုဇ္ဈတိ ဂစ္ဆတီတိ ဗုဒ္ဓေါ။ သမ္မောဟနိဒ္ဒါယ ဗုဇ္ဈတိ ဇာဂရောတီတိ ဗုဒ္ဓေါ" ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၍လည်း ရှေးနည်းတူ ကောက်အပ်၏။

ဟေတုကတ္တုသာဓန

တစ်နည်းတည်း။ ။"ဗောဓေတော ပဇာယာတိ ဗုဒ္ဓေါ"။ ။ယောဘဂဝါ၊ သည်။ ပဇာယ၊ သတ္တဝါအပေါင်းကို။ ဗောဓေတော၊ သိစေတော်မူတတ်၏။ ဣတိတသ္မာ၊ကြောင့်။ သောဘဂဝါ၊သည်။ ဗုဒ္ဓေါ၊၏။ ကိတ်ဝိဂြိုဟ်။ ဗုဒ္ဓေါကား ဟေတုကတ္တုသာဓန။ ဗုဓဓာတ်၊ တပစ္စည်း။ ဗုဓ၊သည်။ဉာဏေ၊ သိခြင်း၌ဖြစ်၏။ ဗုဓဓာတ်၏အရ သုဒ္ဓကတ္တုရှိ ကြိယာကား ဝေနေယျတို့၏ မဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ်ကို မှချရ၏။ ဟေတုကတ္တုရှိ ကြိယာကား ထိုဉာဏ်၏ အကြောင်း ပကတူပ နိဿယဖြစ်သော ဒေသနာဉာဏ်တော် စသည်ကို ဖလူပစာအားဖြင့်ရ၏။ တပစ္စည်း၏ အရကား ထိုဖလူပစာရထ္ထ ဖြင့် မှတ်အပ်သော။ (လ)။ ဒြဗ်ဝိသေသရ၏။

"ဟေတုကတ္တုသာဓန၊ ပြုလတ်က၊ ကရဏာသာဓ်၊ ရမြဲမှတ်"။ ။ ဟူသည်အတိုင်း။

ကာရဏသာဓန

"ဗုဒ္ဓန္တိ သာဝကာ ဝေနေယျာတိ ဗုဒ္ဓေါ"ဟု ပြ၍လည်း နည်းတူကောက်၊

ကမ္မသာဓန

တစ်နည်းလည်း။ ။"ဗုဇ္ဈိတဗ္ဗံ ဉာတဗ္ဗန္တိ ဗုဒ္ဓံ"။ ။ယံဉာဏံ အကြင်အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်, သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို။ ဗုဇ္ဈိတဗ္ဗံ ဉာတဗ္ဗံ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့် သိအပ်၏။ တသ္မာ၊ကြောင့်။ တံဉာဏံ၊သည်။ ဗုဒ္ဓံ၊၏။ ကိတ်ဝိဂြိုဟ်။ ဗုဒ္ဓံကား ကမ္မသာဓန။ ဗုဓဓာတ်၊တပစ္စည်း။ဗုဓ၊ သည်။ဉာဏေ၊၏။ ဗုဓဓာတ်၏အရ ကတ္တာဋ္ဌကြိယာကား ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ကို မှချရ၏။ ကမ္မဋ္ဌကြိယာကား အာရုံဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တို့၏ အာရမ္မဏပစ္စယ သတ္တိဟူသော ကြိယာ ပါပုဏန သတ္တိကို ဖလူပစာ ဌာနျူပစာအားဖြင့်ရ၏။ တပစ္စည်း၏အရကား ထိုဖလူပစာဌာနျူပစာရတ္ထဖြင့် မှတ်အပ်သော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် သဗ္ဗညုတဉာဏ် ရ၏။

အသယတ္ထိတဒ္ဓိတ်

"ဗုဒ္ဓံ အဿ အတ္ထီတိ ဗုဒ္ဓေါ"။ ။ အဿ၊ ထိုမြတ်စွာဘုရားအား။ ဗုဒ္ဓံ၊ သိအပ်သော ဉာဏ်တော်သည်။ အတ္ထိ၊ရှိ၏။ တသ္မာ၊ကြောင့်။ သောဘဂဝါ၊သည်။ဗုဒ္ဓေါ၊၏ ။တဒ္ဓိတ်ဝိဂြိုဟ်။ဗုဒ္ဓေါကား အသယတ္ထိတဒ္ဓိတ်။ ဗုဒ္ဓပုဒ်၊ ဏပစ္စည်း။ ဗုဒ္ဓပုဒ်၏အရကား အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်ကိုမှချ။ ထိုဉာဏ်၏ ဘုရားဒြဗ်နှင့် ဌာနီဌာန ဂုဏဂုဏီအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်ကို ဌာနူပစာအားဖြင့်ရ၏။ ဏပစ္စည်း၏အရကား ထိုဌာနူပစာ ရတ္ထဖြင့် မှတ်အပ်သော ဘုရားဒြဗ်ရ၏။

စသဒ္ဒါကား ရှဦးချာတံ စသော ဂါထာနှင့်အညီ သမုစ္စယတ္ထဇောတက နိပါတ်ပုဒ်ဖြစ်၍ ဝိဂြိုဟ်မပြုစကောင်း။ ၎င်းစသဒ္ဒါ၏အရကား ဗုဒ္ဓ၏ ဓမ္မဂဏတို့ကို ပေါင်းစည်းခြင်း သမုစ္စယဘောဂုဏ်ကို ပဓာနဇောတက၊ ဓမ္မဂဏတို့၏ ပေါင်းဆည်းအပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သမုစ္စေတဗ္ဗ

ဘောဂဏ်ကို အပ္ပမာနဓောတကအားဖြင့်ရ၏။ ဝါစကကား ယှဉ်ဘက် သဒ္ဒါတို့သာတည်း။

ကတ္တုသာဓန

"အတ္တာနံ ဓာရေန္တေ သတ္တေ ဓာရေတီတိ ဓမ္မော"။ ။ယောသဘာဝေါ၊ သည်။အတ္တာနံ၊မိမိကို။ ဓာရေန္တေ၊ ကျင့်ဆောင်ကုန်သော။ သတ္တေ၊တို့ကို။ ဓာရေတိ၊၏။ ဣတိတသ္မာ၊ကြောင့်။သောသဘာဝေါ၊ သည်။ ဓမ္မော၊၏။ ကိတ်ဝိဂြိုဟ်။ ဓမ္မောကား ကတ္တုသာဓန။ ဓရဓာတ်၊ ရမ္မပစ္စည်း။ ဓရ၊ သည်။ဓာရဏ၊၏။ဓရဓာတ်၏ အရကား မဂ်၏ သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနသတ္တိ၊ နိဗ္ဗာန်၏ နိဿရဏပ္ပဟာနသတ္တိကိုမှူ၍။ ဖိုလ်၏ ပဋိပဿဒ္ဓိပ္ပဟာန သတ္တိကို ကာရဏူပစာ။ ပရိယတ္တိ၏ တဒင်္ဂပ္ပဟာန ပကတူပနိဿယသတ္တိကို ဖလူပစာရအားဖြင့် ရ၏။ ရမ္မပစ္စည်း၏ အရကား ထိုမှူဖလူကာရဏူ ပစာရတ္ထတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော တရားဆယ်ပါးဒြဗ်ရ၏။

"ကိလေသေ ဓုနာတီတိ ဝါ ဓမ္မော"။ ။ဓု၊သည်။ကမ္ပနေ၊လှုပ်ရှား ခါထွက်ခြင်း၌ ဖြစ်၏။ နည်းတူကောက်။

ကမ္မသာဓန

"ဓရိယတေတိ ဝါ ဓမ္မော"။ ။ကမ္မသာဓနေ၊ ဓရဓာတ်၏အရ ကတ္တုဒွြကြိယာကား ဆောင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော မဟာ ကုသိုလ် ကြိယာစိတ္တုပ္ပာဒ်ကို မှူရ၏။ မဟိတံ ဗုဒ္ဓ တို့နှင့် နည်းတူကောက်။

"မဇ္ဇတေတိမလော"။ ။ယော၊အကြွင်သံကြေး စသည်တို့၏ အညစ် အကြေးကို။ မဇ္ဇတေ၊သုတ်သင်အပ်၏။ မဇဓာတ်၊ လပစ္စည်း၊ မဇ၊ သည်၊ သောစနေ၊ သုတ်သင်ခြင်း၌ ဖြစ်၏။ မဇဓာတ်၏အရ ကတ္တုဒွြ ကြိယာကား ဆေးလျှော်သုတ်သင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော ကာယဝိညတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို မှူရ၏။ ကမ္မဒွြကြိယာကောက်မြဲ။

ဥပမာတဒ္ဓိတ်

"မလောဝိယာတိမလော"။ ။ယောပေါပေါ၊သည်။မလောဝိယ၊ အညစ် ကြေးနှင့်တူ၏။ ဣတိ၊ကြောင့်။သောပေါပေါ၊သည်။မလော၊မည်၏။

တဒ္ဓိတ်ဝိဂြိုဟ်။ မလောကား ဥပမာ တဒ္ဓိတ်။ မလပုဒ်၊အပစ္စည်း။ မလပုဒ်၏အရကား။သံချေးကြေးညှိစသော ညစ်ကြေးကိုမှုချ။ ထိုညစ်ကြေး၏ မကောင်းမှုနှင့် ဥပမာန ဥပမေယျအဖြစ်ဖြင့်စပ်ခြင်း သဒိသဘော ဂုဏ်သမ္ဗန်ကို ဌာနူပစာရအားဖြင့်ရ၏။ ဣဝတ္ထ၌ သက်သော အပစ္စည်း၏ အရကား ထိုဌာနူပစာရတ္ထဖြင့် မှတ်အပ်သော သဒိသမကောင်းမှု ဒြဗ်ရ၏။

ကရဏသာဓန

"မလန္တိ သံကိလိဿန္တိ ဧတေနာတိ ဝါ မလော"။ ။ဧတေန၊ ထိုညစ်ကြေးဖြင့်။ မလန္တိ သံကိလိဿန္တိ၊ ညစ်ညူးကုန်၏။ ဣတိတသ္မာ၊ ထိုသို့ ညစ်ညူးကြောင်း သတ္တိကြောင့်။ သော၊ ထိုညစ်ကြေးသည်။ မလော၊၏။ ကိတ်ဝိဂြိုဟ်။ မလောကား ကရဏသာဓန။ မလဓာတ်၊ အပစ္စည်း။ မလ၊သည်။ သံကိလေသနေ၊ညစ်ညူးခြင်း၌ဖြစ်၏ ။မလဓာတ်၏ အရ ကတ္တုရှ ကြိယာကား ထိုထိုသဝိညာဏက အဝိညာဏကတို့၏ အရောင်အဆင်း ပျောက်ကင်းခြင်း အဘာဝဟူသော ညစ်ညူးခြင်းကြိယာ ကိုမှုချ။ ကရဏ၌ ကြိယာကား ထိုညစ်ညူးခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သော သံချေးစသော အညစ်အကြေးတို့၏ ပကတူပ နိဿယသတ္တိကို ဖလူပစာ။ အပစ္စည်း၏ အရကား ထိုဖလူပစာရတ္ထဖြင့် မှတ်အပ်သော သတ္တိမန္တ အညစ်အကြေးဒြဗ်ရ၏။ "မလောဝိယာတိမလော"။ရှေးနည်းတူကောက်။

ဗဟုဗ္ဗီဟိ

"နတ္ထိ မလော ဧတဿာတိ အမလော"။ ။ဧတဿမေ္ဗဿ၊အား။ မလော၊ညစ်ကြေးအတူ မကောင်းမှုသည်။ နတ္ထိ၊မရှိ။ဣတိတသ္မာ၊ကြောင့်။ သောဓမ္မော၊ သည်။ အမလော၊၏ ။သမာသ်ဝိဂြိုဟ်။။အမလောကား စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်။ နပုဒ်၊ မလပုဒ်။ နမလဟူသော သမာသ်ပုဒ်၏ အရကား မကောင်းမှု၏ အဘာဝကို မှုချ။ ထိုအဘာဝ၏ အကြောင်းဖြစ်သော တရားဆယ်ပါး၏ ပဟာနသတ္တိလေးပါးကို ဖလူပစာ။ ဧတဿ ဟူသော အညပုဒ်အနက်ကို ဟောသော အမလဟူသော နိပ္ဖန္နပုဒ်၏ အရကား ထိုဖလူပစာရတ္ထဖြင့်မှတ်အပ်သော တရားဆယ်ပါးဒြပ်ရ၏။

ဤအရာ၌ကား ဝိသေသနပုဒ်ဖြစ်၍ အန္တတ္ထဖြစ်သော သကတ်သာပဓာန အားဖြင့်ရ၏။ ဝိဘတျန် ခံမြဲ။

ကမ္မသာဓန

"ဂဏိယတေ သချာယတေတိ ဂဏော"။ ။ယောသမူဟော၊ကို။ ဂဏိယတေ၊ သချာယတေ ရေတွက်အပ်၏။ ဣတိတသ္မာ၊ ကြောင့်။ သောသမူဟော၊ သည်။ဂဏော၊၏။ကမ္မသာဓနေ၊ ဂဏဓာတ်၊အပစ္စည်း။ ဂဏ၊သည်။သချာနေ၊ ရေတွက်ခြင်း၌ဖြစ်၏။ ဂဏဓာတ်၏အရ ကတ္တုဒ္ဒ ကြိယာကား ရေတွက်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပာဒ်ကို မှုရ၏။ မဟိတံနှင့် နည်းတူကောက်။ ဝိဘတျန်ခံမြဲ။ ရေတွက်အပ်သော ဂုဏ်ဟူသော ကမ္မဒ္ဒကြိယာသည် သကတ်မည်၏။

ကတ္တုသာဓန

"ဥဂ္ဂစ္ဆန္တီတိဥဂ္ဂတာ"။ ။ယေကလျာဏ ပုထုဇ္ဇနာ၊ တို့သည်။ ဥဂ္ဂစ္ဆန္တိ၊ ကျော်စော လွန်တက်တတ်ကုန်၏။ (လ)။ဥဂ္ဂတာ၊ကုန်၏။ ဥရှေးရှိသော ဂမုဓာတ်၊တပစ္စည်း။ဂမု၊သည်။ဂတိယံ၊ သွားခြင်း၌ဖြစ်၏။ ဥပုဗ္ဗ ဂမုဓာတ်၏ အရကား ကျော်စောခြင်း ကြိယာဟူသော သီလ သမာဓိ စသောဂုဏ်ကိုမှုရ၊ ယောနိသော မနသိကာရ စသော ရှေးရှေး စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို ဖလူပစာ။ တပစ္စည်း၏ အရကား ထိုမှုရ ဖလူပစာရတ္တတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော ကလျာဏပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ် ဒြဗ်ရ၏။

ဝိသေသတဒ္ဓိတ်

"ဥဂ္ဂတာနံ ဝိသေသောတိ ဥတ္တမော"။ ။တဒ္ဓိတ်ဝိဂြိုဟ်။ ဥတ္တမောကား ဝိသေသတဒ္ဓိတ်။ ဥဂ္ဂတပုဒ်၊ တမပစ္စည်း။ သေဋ္ဌနှင့် နည်းတူကောက်။ ။ တစ်နည်းလည်း။

"ဥဒ္ဓရိယတေတိ ဥဒ္ဓတော"။ ။ယောတမော၊ အကြင် မောဟကို။ ဥဒ္ဓရိယတေ၊ ပယ်နုတ်အပ်၏။ လ။ဥဒ္ဓတော၊ မည်၏။ ကမ္မသာဓနေ၊ ဥပုဗ္ဗ ဓရဓာတ်၊ တပစ္စည်း။ ဥပုဗ္ဗဓရ၊သည်။ ဥဒ္ဓရဏေ၊ ပယ်နုတ်ခြင်း၌ ဖြစ်၏။ ဥပုဗ္ဗဓရဓာတ်၏အရကား မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ် ဟူသော

ပယ်နုတ်ခြင်းကြိယာကို မုချ ရ၏။ ကမ္မဋ္ဌကြိယာကား မောဟ၏ ပျောက်ကင်းမရှိခြင်း အဘာဝကို ကာရဏူပစာ။ တပစ္စည်း၏ အရကား ထိုကာရဏူပစာရတ္ထဖြင့် မှတ်အပ်သော မောဟဒြဗ်ရ၏။

ကတ္တုသာဓန

"တမတိ ခိဒ္ဓတီတိ တမော"။ ။ယောမောဟော၊ သည်။ တမတိ ခိဒ္ဓတိ၊ ပင်ပန်းတွေဝေတတ်၏။ ကတ္တုသာဓန။ တမဓာတ်၊ အပစ္စည်း။ တမ၊ သည်။ ခေဒေ၊ ပင်ပန်းတွေဝေခြင်း၌ ဖြစ်၏။ တမဓာတ်၏အရကား မောဟ၏ မုယှနသတ္တိ ဟူသော ဝိညာတ ပါကဋ ပင်ပန်းတွေဝေခြင်း ကြိယာရ၏။ အပစ္စည်း၏ အရကား သတ္တိမန္တ ကြိယာဝန္တ အဝိညာတ အပါကဋမောဟဒြပ်ရ၏။

ကရဏသာဓန

"တမန္တိ ခိဒ္ဓန္တိ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာ ဧတေနာတိ ဝါ တမော"။ ။ဧတေန ဤမောဟဖြင့်။ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာ၊တို့သည်။ တမန္တိ ခိဒ္ဓန္တိ၊ကုန်၏။ ကရဏသာဓန။ တမဓာတ်၏အရ ကတ္တုဋ္ဌကြိယာကား သမ္ပယုတ် တရားတို့၏ ပင်ပန်းတွေဝေခြင်းကိုမုချ။ ကရဏဋ္ဌ ကြိယာကား မောဟ၏ သဟဇာတာဒိ ပစ္စယသတ္တိကို ဖလူပစာ။ အပစ္စည်း၏အရကား ထိုဖလူပစာရတ္ထ သကတ်သည် အထူးပြုအပ်သော သတ္တိမန္တ မောဟဒြဗ် ရ၏။

ဘာဝသာဓန

"တမနံ ခိဒ္ဓနံ ဝါ တမော"။ ။တမနံခိဒ္ဓနံ၊ ပင်ပန်းတွေဝေခြင်း။ တမော၊ ပင်ပန်းတွေဝေခြင်း။ ဘာဝသာဓန၊ တမဓာတ်၏ အရကား ပင်ပန်းတွေဝေခြင်း ကြိယာဟူသော မောဟရ၏။

ဓာတွတ္ထာ ပစ္စယတ္ထဿ၊ ဝိသုံ ဘာဝေ အဘာဝတော။
ဓာတွတ္ထောဝ ပစ္စယေန၊ ဥဒ္ဒီရိတောတိ ဘာသိတော။ ။

ဟူသည်နှင့်အညီ အပစ္စည်း၏ အရလည်း ၎င်းဓာတ်၏အရ မောဟ ပင်ရ၏။

တတိယာဗဟုဗ္ဗီဟိ

"ဥဒ္ဓတော တမော ယေနာတိ ဥတ္တမော"။ ။တတိယာဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်။ ဥဒ္ဓတပုဒ်၊ တမ ပုဒ်။ ဥဒ္ဓတတမ ဟူသော သမာသ်ပုဒ်၏ အရကား မောဟ၏ အဘာဝကို မုချ။ ထိုအဘာဝ၏ အကြောင်း မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ကို ဖလူပစာ။ ယေန ဟူသော အညပုဒ်၏ အနက်၌ ဖြစ်သော ဥတ္တမဟူသော နိပ္ဖန္နသမာသ်ပုဒ်၏ အရကား ထိုဖလူပစာရတ္ထ သည် အထူးပြုအပ်သော အရိယသင်္ဃာအပေါင်း ရ၏။

တစ်နည်းလည်း။ ဥတ္တမသဒ္ဒါသည် သေဋ္ဌတ္ထဝါစီ ရုဠ္ဌီ နိပ္ဖန္နပါဋိပဒိက ပုဒ်ဖြစ်၍ ဝိဂြိုဟ် မပြုကောင်း။ ၎င်းပုဒ်၏ အရကား မြတ်သော သီလ သမာဓိစသော ဂုဏ်ကို မုချ။ ဂုဏောဖြစ်သော အရိယသင်္ဃာ အပေါင်းကို ဌာနျူဂုဏူပစာ အပ္ပဓာန အားဖြင့်ရ၏။ ဝိဘတ်ျန် ခံမြဲ။ စသဒ္ဒါ ကောက်မြဲ။

ကတ္တုသာဓန

"သဒေဝကေ လောကေ သာသတီတိ သတ္ထာ"။ ။ကတ္တုသာဓန။ သာသဓာတ်၊ ရတ္ထုပစ္စည်း။ သာသ၊ သည်။ အနုသိဋ္ဌိမှို၊ ဆုံးမခြင်း၌ဖြစ်၏။ သာသဓာတ်၏ အရကား ဒေသနဉာဏ်တော်ကို မုချ၊ အာသယာနုသယ ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တိ စသော ရှေးရှေးသော ဉာဏ်တော်ကို ဖလူပစာ။ ရတ္ထုပစ္စည်း၏အရကား ထိုမုချဖလူပစာရတ္ထတို့ဖြင့် မှတ်အပ် သော ဘုရားဒြဗ်ရ၏။ ဝိသေသနပုဒ်ဖြစ်၍ အန္တတ္ထသကတ်သာ ပဓာနရ၏။ ဝစနတ္ထဝရံ၌ ဝစနဟူသော သမ္ဗန္ဓီပုဒ်ကိုငဲ့၍ တဿ သတ္ထုဿဟု ဝိဘတ်ျန်ခံ။ ဆုံးမခြင်း ကြိယာအန္တတ်သည် သကတ်မည်၏။ (လ)။မြတ်စွာ ဘုရား၏ စကားတော်နှင့် သာမိ–သံအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ဗန်သည် အကာရက မည်၏။

တဿဦ တသဒ္ဒါကား ပရံမုခနိယမတ္ထဝါစက ပယောဂဝတ္တ သဗ္ဗနာမ် ပုဒ်ဖြစ်၍ ဝိဂြိုဟ်မပြုကောင်း။ ပရံမုခနိယမတ္ထဘောဂုဏ်ကို ပဓာန၊ ဘုရားဒြဗ်ကို အပ္ပဓာနရ၏။

ကမ္မသာဓန

"ဝုစ္စတေတိ ဝစနံ"။ ။ကမ္မသာဓန။ ဝစဓာတ်၊ ယုပစ္စည်း။ ဝစ၊ သည်။ ကထနေ၊ ဆိုခြင်း၌ဖြစ်၏။ ဝစဓာတ်၏အရ ကတ္တုဋ္ဌကြိယာကား ဒေသနာဉာဏ်ကို မှုချ။ ကမ္မဋ္ဌကြိယာကား အာရုံ ဖြစ်သော ဒေသေတဗ္ဗ စကားတော်၏ အာရမ္မဏ သတ္တိဟူသော ကြိယာပါပုဏန သတ္တိကို ဌာန်ျုဖလူပစာ။ ယုပစ္စည်း၏ အရကား ထိုဌာန်ျုဖလူပစာရတ္ထဖြင့် မှတ်အပ်သော စကားဒြဗ်ရ၏။

ကရဏသာဓန

တစ်နည်းလည်း။ "ဝုစ္စတိ အတ္ထော အနေနာတိ ဝါ ဝစနံ"။ ။ ကရဏသာဓန။ ဝစဓာတ်၏ အရ ကတ္တုဋ္ဌကြိယာကား ဒေသနာဉာဏ်ကို မှုချ။ ကရဏဋ္ဌကြိယာကား အကြောင်းဖြစ်သော စကားတော် နာမပညတ် ၏ ပကတူပ နိသျသတ္တိဟူသော ကြိယာသာဓကတမသတ္တိကို ဖလူ ဌာန်ျုပစာ၊ ယုပစ္စည်းအရ ကောက်မြဲ။

ကမ္မသာဓန

"အရိယတေ ဉာယတေတိ အတ္ထော"။ ။ကမ္မသာဓန။ အရဓာတ်၊ ထပစ္စည်း။ အရ၊ သည်။ ဂတိယံ၏။ ။ယေ ဂတျတ္ထ တေ ဗုဒ္ဓျတ္ထာ၊ ပဝတ္တိ ပါပုဏတ္ထကာ။ ။အရဓာတ်၏အရ ကတ္တုဋ္ဌကြိယာကား၊

သဒ္ဒံ ပဌမစိတ္တေနာ၊ တီတံ ဒုတိယ စေတသာ။
နာမံ တတိယ စိတ္တေန၊ အတ္ထံ စတုတ္ထစေတသာ။ ။

ဟူသည်နှင့်အညီအနက်ကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော စတုတ္ထဝီထိ စသည်၌ ပါသောဉာဏ်ကိုမှုချ။ ကမ္မဋ္ဌကြိယာကား မဟိတ်နှင့် နည်းတူကောက်။

ကမ္မသာဓန

"ဝရိယတေ ပတ္ထိယတေတိ ဝရော"။ ။ယောအတ္ထော၊ကို။ဝရိယတေ ပတ္ထိယတေ၊ တောင့်တအပ်၏။ဣတိတသ္မာ၊ ထိုကြောင့်။သောအတ္ထော၊ သည်။ ဝရော၊၏။ကမ္မသာဓန။ဝရဓာတ်၊အပစ္စည်း။ဝရ၊သည်။ဣစ္ဆာယံ၊ လိုချင်တောင့်တခြင်း၌ဖြစ်၏။ ဝရဓာတ်၏အရ ကတ္တုဋ္ဌကြိယာကား

အနက်ကိုလိုချင်တောင့်တသော ဆန္ဒစေတသိက်ကိုမှချ။ ကမ္မဌကြိယာကား မဟိတံနှင့် နည်းတူကောက်။

ဝိသေသနနိပါတ ကမ္မဓာရယ်

"အတ္တောစ သော ဝရော စာတိ အတ္တဝရော"။ ။ဝိသေသန ပရနိပါတ ကမ္မဓာရယ်သမာသ်။ဝရဟူသော ဝိသေသနပုဒ်၏ အရကား တောင့်တအပ် မြတ်သောဂုဏ်ကို မှချ။ ၎င်းဂုဏ်၏ အနက်ဒြဗ်နှင့် ဂုဏ်ဂုဏောအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်ကို ဌာနူပစာ။ အတ္တဝရ, ဟူသော သမာသ်ပုဒ်လုံး၏ အရကား ထိုဌာနူပစာရတ္ထဖြင့် မှတ်အပ်သော ဂုဏော အနက် ဒြဗ်ရ၏။

ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်

"ဝစနဿ အတ္ထဝရော ဝစနတ္ထဝရော။ ။ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ် သမာသ်။ ဝစနပုဒ်၊ အတ္ထဝရပုဒ်။ ဝစနပုဒ်၏ အရကား စကားတော် ဒြဗ်ကိုမှချ။ စကား၏အနက်နှင့် ဝါစကဝရစ္စအဖြစ်ဖြင့်စပ်ခြင်းသမ္ဗန်ကို ဌာနူ။ ဝစနတ္ထ ဝရော ဟူသော သမာသ်ပုဒ်လုံး၏ အရကား ထိုဌာနူပစာရတ္ထဖြင့် မှတ်အပ်သော ဝစ္စအနက်ဒြဗ် ရ၏။ ဝစနနှင့် အတ္ထကို ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်တွဲပြီးမှ ဝစနတ္ထနှင့် ဝရကို ကမ္မဓာရယ် တွဲလျှင်လည်း နည်းတူပင်။ ဝိဘတျန်ခံမြဲ။

သုဗုဒ္ဓိုကား တဒ္ဓိတ သမာသကိတကာ နာမံဝါ တဝေတ္ဟနာဒီသုစ- ဟူသည်နှင့်အညီ နာမ်မငဲ့ရ။ အဘိဝန္ဒိယကဲ့သို့ပင် နိပါတ်အရာ၌ တည် သောကြောင့် ဝိဂြိုဟ် မပြုကောင်း။ ၎င်းသုဗုဒ္ဓိ၌ သုဥပသာရပုဒ်၏ အရကား လွယ်ကူစွာသိသော ဉာဏ်၏ လွယ်ကူခြင်းသုခဘောဂုဏ်ကို မှချ။ ထိုဂုဏ်၏ ဉာဏ်နှင့် ဂုဏ်ဂုဏောအဖြစ်ဖြင့်စပ်ခြင်း ဌာနီဌာန သမ္ဗန်ကို ဌာနူပစာ။ ဗုဓဓာတ်၏ အရကား ထိုဌာနူပစာရတ္ထဖြင့် မှတ်အပ်သော ဉာဏ်ရ၏။ တုံပစ္စည်း၏အရကား ထိုဉာဏ်နှင့်ပြည့်စုံသော စာသင်သားဒြဗ်ကိုရ၏။ ကြိယာပုဒ်ဖြစ်၍ ဗုဓဓာတ်၏အရ ဉာဏ်ကိုသာ ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

သုဗုဒ္ဓါဟူသော ပုဒ်လုံး၏ အနက်သည် သကတ်,ဒြပ်, သချာ, ကာရက,အားဖြင့် လေးပါးအပြားရှိ၏။ ထိုတွင် အသိဉာဏ် သာမညသည် သကတ်။ ဝစနတ္ထဝရကို သိသော ဉာဏ်ဝိသေသသည်ဒြပ်။ ပညာရှိစာသင်သားဒြပ်သည် အပ္ပဓာနဒြပ်။ ဉာဏ်၏ ဓာတ်တူတစ်ခုတည်းအဖြစ်သည် ဧကဝုစ်သချာ။ ဗုဓာအရ စာသင်သားဒြပ်၏ များသောအဖြစ်သည် ဗဟုဝုစ်သချာ။ သိခြင်းကြိယာကို ပြီးစေတတ်သော စာသင်သားတို့၏ ကြိယာဘိနိပ္ပါဒနသတ္တိသည် ကတ္တုကာရက။ ဝဏ္ဏာမိအရ ဆိုခြင်းကြိယာ၏ အကျိုးဖြစ်သော အသိဉာဏ်၏ တဒတ္ထသမ္ပဒါန သတ္တိသည် သမ္ပဒါန ကာရကမည်၏။

တဒတ္ထေနာဂတေ ဘာဝေ၊တာယေ တုံတျာဒယော တယော။
စတုတ္ထီယာ တဒန္တေဟိ၊ မောဂ္ဂလာနမှိ လောပတာ။ ။
ကစ္စာယနေစ ရှာသေစ၊ သဒ္ဒကာလေသု ကတ္တရိ။
ကိတ်သညတ္တာ တဝေ တုံစ၊ ဒွေ ဟောန္တီတိ ပတီယရေ။

ဟူသည်နှင့်အညီ ကြံလေ။

ဝဏ္ဏာမိကား အာချာတ်ပုဒ်ဖြစ်၍ ဝိဂြိုဟ်မပြုကောင်း။ ဝဓာတ်၊ သဿာမိဝိဘတ်။ ဝဓာတ်၏ အရကား သတိ ဝီရိယဉာဏ်ပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ် ဝစီဝိညတ် ဟူသော ဆိုခြင်းကြိယာကိုမှချ။ ယောနိသော မနသိကာရ စသော ရှေးရှေးသော စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို ဖလူပစာ။ ကျမ်းကို သင်ကြားခြင်းကြောင့် ရအပ်သော နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော အကျိုးကို ကာရဏူပစာ အားဖြင့် ရအပ်၏။ သဿာမိ ဝိဘတ်၏ အရကား ထို့မှချ ဖလူ ကာရဏူ ပစာရတ္ထတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော ကစ္စည်းဆရာဒြပ်ကို အပ္ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။ အာချာတ်ပုဒ်ဖြစ်၍ ဓာတ်အရ ကြိယာသာ ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

၎င်းဝဏ္ဏာမိဟူသော နိပ္ဖန္နပုဒ်လုံး၏ အနက်သည် သကတ်, ဒြပ်, သချာ, ကာရက,အားဖြင့် လေးပါးပြား၏။ ထိုတွင် ဆိုခြင်းကြိယာ သာမညသည် သကတ်။ ကစ္စည်းဆရာ၏ သန္ဓိကျမ်းကို ဆိုခြင်းကြိယာ

ဝိသေသသည် ပဓာနဒြဗ်။ ကစ္စည်းဆရာဒြဗ်သည် အပ္ပဓာနဒြဗ်။ တစ်ပါးတည်း၏ အဖြစ်ဟူသော သင်္ကေတပညတ်သည် ဧကဝုစ်သချာ။ အနာဂတ်ဆိုခြင်းကြိယာကို ပြီးစေတတ်သော ပစ္စုပ္ပန်ကစ္စည်းဆရာဒြဗ်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိဟူသော ကြိယာဘိနိပ္ဖါဒနသတ္တိသည် ကတ္တုကာရကမည်၏။

ကတ္တုသာဓန

"အတ္ထေ သူစေတိ ပကာသေတီတိ သုတ္တံ"။ ။ယံ ပိဋကတ္တယံ၊ သည်။ အတ္ထေ၊ အနက်အကျိုးတို့ကို။ သူစေတိ ပကာသေတိ၊၏။ ကတ္တုသာဓန။ သူစဓာတ်၊ တပစ္စည်း။ သူစ၊သည်။ ပကာသနေ၊၏။ သူစဓာတ်၏ အရကား ပိဋကတ်သုံးပုံဟူသော ပညတ္တိသဒ္ဒါတို့၏ ဝါစကသတ္တိကို မုချ။ အစိတ် ပရမတ္ထသဒ္ဒါတို့၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိကို ဖလူပစာ။ တပစ္စည်း၏အရကား ထိုမုချဖလူပစာရတ္ထတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော ပိဋကတ်သုံးပုံသုတ်ဒြဗ် ရ၏။

ကတ္တုသာဓန

"ဟိနောတိ အနုကူလော ပဝတ္တတီတိ ဟိတော"။ ။ယောသုသန္ဓိကပ္ပေါ၊ သည်။ အနုကူလော၊ ပိဋကတ်တော်နှင့်လျော်သည်ဖြစ်၏၊ ဟိနောတိ ပဝတ္တတိ၊၏။ ကတ္တုသာဓန။ ဟိဓာတ်၊ တပစ္စည်း။ ဟိ၊သည်။ ဂတိယံ၊၏။ ဟိဓာတ်၏အရကား ပိဋကတ်တော်နှင့် မဆန့်ကျင်သော ကစ္စည်းကျမ်း၏ အနုကူလဘောဂုဏ်ဟူသော ဖြစ်ခြင်းကြိယာရ၏။ တပစ္စည်း၏အရကား ဂုဏီ ကြိယာဝန် သန္ဓိကျမ်းရ၏။

ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်

"သုတ္တဿ ဟိတော သုတ္တဟိတော"။ ။စတုတ္ထီတပ္ပုရိသ်သမာသ်။ တိလောကမဟိတံကို နည်းမှီ၍ကောက်။

ဩ တေသဒ္ဒါကား တဿနှင့်နည်းတူ။

သုကား သုန္ဒရတ္ထဝါစက ဥပသာရဖြစ်၍ ဝိဂြိုဟ် မပြုကောင်း။

ကမ္မသာဓန

"ဒွိန္နံ ပဒါနံ အနွေရံ အဒသော်တွာ သမ္မာ ခိယတော ဃင္ဒိယတောတိ သန္ဓိ"။ ။ကမ္မသာဓန။ သံပုဗ္ဗဓာဓာတ်၊ ဣပစ္စည်း။ သံပုဗ္ဗော၊ သံရှေးရှိသော။ ဓာ၊သည်။သန္ဓိမှို၊စပ်ခြင်း၌ဖြစ်၏။ သံပုဗ္ဗဓာဓာတ်၏အရ ကတ္တာဒ္ဒြကြိယာကား ပုဒ်နှစ်ပါးကိုစပ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော သတိ ဝီရိယဉာဏ် ပြဓာန်းသော ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်၏ စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို မှုချ၊ စသည်ဖြင့် ·မဟိတ်နှင့် နည်းတူကောက်။

ကေသိသ်

"သန္ဓိစ သန္ဓိစ သန္ဓယော"။ ။သန္ဓိစ၊ တစ်ခုသော သန္ဓိလည်း။ သန္ဓိစ၊ တစ်ခုသော သန္ဓိလည်း။ သန္ဓယော၊ သန္ဓိအများတို့။ ကေသိသ် ဝိဂြိုဟ်။ သန္ဓယောကား ကေသိသ်ပုဒ်။ သန္ဓိဟူသော ရှေ့ပုဒ်၏ အရကား သရဗျဉ္ဇနဝုတ္တလောပါဒေသ စသော သန္ဓိတို့တွင် တစ်ခုခုသော သန္ဓိကို မှုချ။ ထိုသန္ဓိ၏ နောက်ပုဒ်အရ တစ်ခုခုသောသန္ဓိနှင့် ကြိယာကို အကြောင်းပြု၍ အချင်းချင်း ငဲ့သကဲ့သို့ ဖြစ်သော အညမညသမ္ဗန်ကို ဌာနုပစာအားဖြင့် ရ၏။ နောက်ပုဒ်၏အရလည်း နည်းတူ။ သန္ဓယော ဟူသော နိပ္ဖန္နပုဒ်၏အရကား ထိုဌာနူပစာရတ္ထဖြင့် မှတ်အပ်သော သန္ဓိ အများရ၏။

အဓိကရဏသာဓန

"ကပ္ပိယန္တိ ပရိစ္ဆိန္ဒိယန္တိ အတ္ထာ ဧတ္ထာတိ ကပ္ပေါ"။ ။ဧတ္ထ၊ ဤကျမ်း၌။ အတ္ထာ၊ အနက်တို့ကို။ ကပ္ပိယန္တိ ပရိစ္ဆိန္ဒိယန္တိ၊ ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ်အပ်ကုန်၏။ အဓိကရဏသာဓန။ ကပ္ပဓာတ်၊ အပစ္စည်း။ ကပ္ပ၊ သည်။ ဆေဒေ၊ ဖြတ်ခြင်း၌ ဖြစ်၏။ ကပ္ပဓာတ်၏အရ ကတ္တာဒ္ဒြကြိယာကား အထူးထူးသော အနက်ကို ဆုံးဖြတ်သော ဉာဏ်ကို မှုချ။ အဓိကရဏဒ္ဒြ ကြိယာကား ဆုံးဖြတ်ရာကျမ်း၏ ပကတူပ နိသျဟူသော ကြိယာပတိဋ္ဌာပန သတ္တိကို ဌာန္ယူပစာ။ အပစ္စည်း၏ အရကား ထိုဌာန္ယူပစာရတ္ထဖြင့် မှတ်အပ်သော ကျမ်းဒြပ် ရ၏။

"သန္ဓိနံ ကပ္ပေါ် သန္ဓိကပ္ပေါ်"။ ။သန္ဓိနံ၊ သန္ဓိသုံးပါးစသော အနက်တို့ကို။ ကပ္ပေါ်၊ဆုံးဖြတ်ရာကျမ်းတည်း။ သန္ဓိကပ္ပေါ်၊ ကျမ်း။ ကမ္မဓာရယ်ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်။ တိလောကမဟိတံကို နည်းမှီ၍ကောက်။ ။

မိဿကတပ္ပုရိသ်

"သုန္ဒရော သန္ဓိကပ္ပေါ် သုသန္ဓိကပ္ပေါ်"။ ။ပါဒိပုဗ္ဗပဒကမ္မဓာရယမိဿကတပ္ပုရိသ် သမာသ်။ တိလောကကို မှီ၍ကောက်။

သေယျံကား သေဋ္ဌနှင့်နည်းတူ။ ဣယပစ္စည်းသာ ထူးပြား၏။

ကတ္တုသာဓန

"ပါပကေ အကုသလေ ဓမ္မေ ဇိနာတိ အဇိနိ ဇိနိဿတီတိ ဇိနော"။ ။ ကတ္တုသာဓနကိတ်ပုဒ်။ ဇိဓာတ်၊ ဏုနပစ္စည်း။ ဇိ၊သည်။ ဇယေ၊ အောင်ခြင်း၌ဖြစ်၏။ ဇိဓာတ်၏အရကား ပစ္စုပ္ပန်အခိုက် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကို၊ အတိတ်အခိုက် အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ်ကို၊ အနာဂတ်အခိုက် အောက်မဂ်, အောက်ဖိုလ်ဉာဏ်ကို မှုချရ၏။ ရှေးရှေးပါရမီဉာဏ်, ဝိပဿနာ ဉာဏ်တော်ကို ဖလူပစာ။ သဗ္ဗညုတဉာဏ်စသော နောက်နောက်ဉာဏ်တော်ကို ကာရဏူပစာ။ ဏုနပစ္စည်း၏အရကား ဗုဒ္ဓနည်းတူ။ (တေတာလိကပစ္စည်း ဟူသမျှ ဤနည်းချည်း။)

ကမ္မသာဓန

"ဤရိယတေ ကထိယတေတိ ဤရိတော"။ ။ကမ္မသာဓန။ ဤရဓာတ်၊ တပစ္စည်း။ ဤရ၊ သည်။ ဝါစာကမ္မနဂတီသု၊ ဆိုခြင်း, တုန်လှုပ်ခြင်း, သွားခြင်းတို့၌ ဖြစ်၏။ ဤရ ဓာတ်၏အရ ကတ္တုဋ္ဌကြိယာကား ဒေသနာဉာဏ်ကို မှုချ။ ကမ္မဋ္ဌကြိယာကား အာရုံ ဒေသေတဗ္ဗ, ကထေတဗ္ဗဖြစ်သော သဒ္ဒနယ, အတ္ထနယတို့၏ အာရမ္မဏသတ္တိကို ဖလူပစာ။ တပစ္စည်း၏ အရကား ထိုဖလူပစာရတ္ထဖြင့် မှတ်အပ်သော သဒ္ဒနယ, အတ္ထနယဒြဗ် ရ၏။

"ဇိနေန ဤရိတော ဇိနေရိတော"။ ။တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်။ တိလောကမဟိတံ, နည်းတူကောက်။

"နိယတေ အတ္တော ဇတေနာတိ နယော။" သဒ္ဒနယော။ ။

"နေတဗ္ဗောတိ ဝါ နယော။"အတ္ထနယော။ နိယတေ၊ ဆောင်အပ်, သိအပ်၏။ ဝစနပုဒ်ကို နည်းမှီ၍ကောက်။ ။

"ဓိနေရိတောစ သော နယော စာတိ ဓိနေရိတနယော"။ ။ကမ္မဓာရယ် သမာသ်။ ဝစနတ္ထဝရံကို နည်းမှီ၍ကောက်။ ။

"ဗုဇ္ဈန္တီတိ ဗုဓာ"။ ။ဗုဒ္ဓကို နည်းမှီ၍ကောက်။ ။

လဘန္တိကား ဝဏ္ဏာမိနည်းတူ။

တဋ္ဌာပိ တဿ ဝစနတ္ထသုဗောဓနေန အတ္ထဥတို့လည်း ရှေးနည်းတူ။

ယာနိ ပိဋ္ဌန္တနံ ကာတုံ၊ မုဒုတ္တံ ကဋ္ဌနံ ဝိယ။
ပတ္တာ နန္တ ဝစနတ္ထံ၊ နက္ခရန္တီတိ အက္ခရာ။ ။
အစဋ္ဌလသဘာဝေန၊ သဒ္ဒတ္ထ ပရိဒီပကာ။
ပတ္တာ နန္တဝစနတ္ထံ၊ န စလန္တီတိ အက္ခရာ။ ။

ပိဋ္ဌန္တနံ၊ ပုတီး, လက်ကောက်စသော တန်းဆာကို။ ကာတုံ၊ ဌာ။ မုဒုတ္တံ၊ နူးညံ့ပျောင်းပျော့သော သဘောရှိသော။ ကဋ္ဌနံဝိယ၊ ရွှေကဲ့သို့။ ယာနိ၊ အကြင်ဝဏ္ဏတို့သည်။ အနန္တ ဝစနတ္ထံ၊ အဆုံးမရှိသော အနက်သို့။ ပတ္တာ၊ ရောက်ကုန်၏။ နက္ခရန္တိ၊ မကုန်ခန်း မပျက်စီးနိုင်ကုန်။ ဣတိတသ္မာ၊ ကြောင့်။ တာနိ၊ ထိုဝဏ္ဏတို့သည်။ အက္ခရာ၊ မည်ကုန်၏။

အစဋ္ဌလသဘာဝေန၊ ပရိယာယ်တစ်ပါး လှုပ်ရှားပြောင်းရွှေ့ခြင်း ကင်းသော သဘောရှိသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ သဒ္ဒတ္ထ ပရိဒီပကာ၊ သဒ္ဒါ၏ အနက်ကို ပြကုန်လျက်။ အနန္တ ဝစနတ္ထံ၊သို့။ပတ္တာ၊၍။နစလန္တိ၊မတုန်လှုပ် ကုန်။ ဣတိတသ္မာ၊ကြောင့်။ အက္ခရာ၊ ၏။

ဤဂါထာတို့နှင့်အညီ "ခရန္တိ နသန္တိ စလန္တီတိ ဝါ ခရာ"။ ။ ခရဓာတ်၊ အပစ္စည်း။ ခရ၊သည်။ နာသစလနေသု၊ ကုန်ပျက်ခြင်း, လှုပ်ရှားခြင်းတို့၌ ဖြစ်၏။ ကုန်ပျက် လှုပ်ရှားခြင်း၊ ဘင်္ဂက္ခဏနှင့် ပြည့်စုံသော သင်္ခါရတရားရ၏။ လောကနှင့်နည်းတူကောက်။ ဤအရာ၌ ကား နသဒ္ဒါနှင့် တွဲယှဉ်လတ္တံ့ဖြစ်၍ န,ဟူသော သဒ္ဒန္တ ရ သန္ဓိဓာနကြောင့်

သခ်ါရ၏ ဆန့်ကျင်ဖက် ကုန်ပျက်လှုပ်ရှားခြင်းမရှိသော အက္ခရာပညတ်ကို ရ၏။

မိဿကတပ္ပုရိသ်

“န ခရာ အက္ခရာနိ”။ ။နနိပါတပုဗ္ဗပဒ ကမ္မဓာရယ မိဿကတပ္ပုရိသ် သမာသ်။ န,ဟူသော ရှေ့ပုဒ်၏အရကား ကုန်ပျက်ရွေ့ရှားတတ်သော သခ်ါရတရားတို့၏ ဆန့်ကျင်ဖက် ပဋိပက္ခဘောဂုဏ်ကို မုချ။ ထိုဂုဏ်၏ ဂုဏေ အက္ခရာဒြဗ်နှင့် ဂုဏ်ဂုဏေအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်ကို ဌာနူပစာ။ အက္ခရာနိ, ဟူသော သမာသ်ပုဒ်၏ အရကား ထိုဌာနူစာရတ္ထဖြင့် မှတ်အပ်သော အက္ခရာဒြဗ်ရ၏။ ။

“ပဇ္ဇတေ ဉာယတေ အတ္ထော ဧတေဟီတိ ပဒါနိ”။ ။ကာရကသာဓနေ၊ ပဒဓာတ်။ အပစ္စည်း။ ပဒ၊ သည်။ ဂတိယံ၊၏။ ဝစနပုဒ်ကို နည်းမှီ၍ ကောက်။

“အက္ခရာနိစ ပဒါနိစ အက္ခရပဒါနိ”။ ။အသမာဟာရဒွန် သမာသ်။ သန္ဓိဟူသော ကေသိသ်ပုဒ်ကို နည်းမှီ၍ကောက်။

“မုယှတီတိ မောဟော။ မောဟေတီတိ ဝါ မောဟော။ မုယှန္တိ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာ ဧတေနာတိ ဝါ မောဟော။မုယှန မတ္တံ ဝါ မောဟော”။ ။ သုဒ္ဓကတ္တု၊ ဟေတုကတ္တု၊ ကရဏ၊ ဘာဝသာဓနေလေးချက်။ တမပုဒ်ကို နည်းမှီ၍ကောက်။ ။

“နတ္ထိ မောဟော ဧတေသန္တိ အမောဟော၊ ဗုဓာ”။ ။ စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်။ မောဟ၏ အဘာဝကို မုချ။ အဘာဝ၏ အကြောင်း ဉာဏ်ကို ဖလူ။ အမလံကို နည်းမှီ၍ ကောက်။

“အမောဟာနံ ဘာဝေါ အမောဟ ဘာဝေါ”။ ။အမောဟာနံ၊ မောဟကင်းကုန်သော ပညာရှိတို့၏၊ ဘာဝေါ၊ ဖြစ်ကြောင်းဉာဏ်တည်း။ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်။ ဝစနတ္ထကို နည်းမှီ၍ကောက်။ သေယျကား ရှေးနည်းတူ။

"အတ္တယန် ဣစ္ဆန် အတ္တော"။ ။ဘာဝသာဓန။ အတ္တဓာတ်၊ အပစ္စည်း။ အတ္တ၊ သည်။ ယာစနေ၊ တောင့်တခြင်း၌ဖြစ်၏။ ကောက်မြဲ။

"အတ္တော အဿ အတ္ထီတိ အတ္ထိကော။ ကုလပုတ္တော"။ ။စတုတ္ထီ အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်။ ဗုဒ္ဓနည်းတူကောက်။

"သေယျော်န အတ္ထိကော သေယျတ္ထိကော"။ ။တတိယာတပ္ပုရိသ် သမာသ်။ "အတ္ထိကသဒ္ဒါ၊ ယှဉ်လေရာ၊ ကံမှာတတိယာသက်" ဟူသည့် အတိုင်း သေယျော်နကို,ဟူ၍လည်း ပေးသင့်၏။ တိလောက မဟိတံကို နည်းမှီ၍ကောက်။

"အက္ခရာနိစ ပဒါနိစ ပဒံ"။ ။သမာဟာရဒွန္ဒသိသ်။ သန္ဓိပုဒ်နည်းတူ ကောက်။

အတော၌ တသဒ္ဒါကား တဿနှင့်နည်းတူ။ ပရံမုခနိယမတ္ထဘောဂုဏ် သည် သကတ်။ လဘန္တိ၌ လဘဓာတ်၏အရ အသိဉာဏ်သည် ဒြဗ်။ နေဝဝိသဒါ နာဝိသဒါကာရသည် နပုံလိန်။ ဓာတ်တူတစ်ခုတည်းအဖြစ် ဟူသော သင်္ကေတပညတ်သည် ဇေကဝုစ်သချာ။ သုဏေယျ၌ သုဓာတ်၏ အရ သတိဝီရိယဉာဏ်ပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်ဟူသော သင်ခြင်း, နာခြင်းကြိယာကို ဖြစ်စေတတ်သော အကြောင်းဉာဏ်၏ ဇနကဟေတု သတ္တိသည် အကာရကမည်၏။

ဗဟုဗ္ဗီဟိ

"ဝိဘိန္နာ ဝိဓာပကာရာယဿာတိဝိဝိဓံ"။ ။ယဿပဒဿ၊ အကြင် အက္ခရာပုဒ်အား။ ဝိဘိန္နာ၊ ထွေလာထူးပြားကုန်သော။ ဝိဓာပကာရာ၊ တို့သည်။ သန္တိ၊ ကုန်၏။ စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်။ ဝိပုဒ်၊ ဝိဓပုဒ်၊ ဝိဝိဓဟူသော နှစ်ပုဒ်၏အရကား ဒီဃ,ရဿ,ဂရုက,လဟုက,လောပါ ဒေသစသော နာမ်, အာချာတ်, နိပါတ်, ဥပသာရစသော အထူးအားဖြင့် များစွာပြားခြင်း ပကာရသောဂုဏ်ကို မှုချ။ ထိုဂုဏ်၏ ဂုဏေအက္ခရာပုဒ် နှင့် ဂုဏ်ဂုဏေစပ်ခြင်း သမ္ဗန်ကို ဌာနူ။ ယဿ,ဟူသော အညပုဒ်အနက်ကို ဟောသော ဝိဝိဓဟူသော သမာသ်ပုဒ်၏အရကား ထိုဌာနူပစာရတ္ထဖြင့်

မှတ်အပ်သော အက္ခရာပုဒ်ရ၏။ ဤအရာ၌ကား ဝိသေသနပုဒ် ဖြစ်၍ ယခင် ဌာနူပစာရတ္ထသမ္ဗန်သကတ်သာ ပဓာနအားဖြင့်ရ၏။ တံဝိဝိခံဟု ဝိဘာတျန်ခံမြဲ။

သုဏောယျကား ဝက္ခာမိကို နည်းမှီ၍ကောက်။

ဤသို့လျှင် ပုဒ်ကို ဝိဂြိုဟ်ဝစနတ်ဓာတ် ပစ္စည်းဝေဖန်လျက် ပုဒ်ရ, ဓာတ်ရ, ပစ္စည်းရတို့ကို ဖွင့်ပြခြင်းသည် ပဒဝိဂ္ဂဟသံဝဏ္ဏနာမည်၏။

(၅)စောဒနာသံဝဏ္ဏနာ

စောဒနာ သံဝဏ္ဏနာ, ပရိဟာရသံဝဏ္ဏနာဟူသော်ကား။ ။ "ထ-အနုပါ၊ ပတိပါ၊န-တိရောပနာ" ဟူသည်နှင့်အညီ ထပနာ, အနုလောမ ပါပနာ, ပတိလောမ-ပါပနာ, အနုလောမ ရောပနာ, ပတိလောမ ရောပနာအားဖြင့် ကျမ်းရိုး ငါးချက်စုံအောင် အပြစ်တင်ခြင်းသည် စောဒနာ သံဝဏ္ဏနာမည်၏။ ။ပဒုဒ္ဓါရ သံဝဏ္ဏနာလည်း ဆိုရ၏။ တင်သောအပြစ်ကို ပယ်ဖြေခြင်းသည် ပရိဟာရ သံဝဏ္ဏနာမည်၏။ ပဒပ္ပဝေသနသံဝဏ္ဏနာလည်း ဆိုရ၏။

တင်ဟန် ဖြေဟန်ကား-

အရှင်ကစ္စည်းဆရာ "သေဋ္ဌံ တိလောက မဟိတံ" အစရှိသော နှစ်ဂါထာကို ဆရာအဘယ်အကျိုးငှာ ဆိုသနည်း။ (အမေး)အက္ခရာပုဒ်ပါဠ်တို့ကို ဆုံးဖြတ်ပြဆိုရာ ဖြစ်သော သန္ဓိကျမ်းကို ပြုခြင်းငှာ ငါဆိုသတည်း။ (အဖြေ) (ဤကား ကျမ်းရိုးငါးချက်မှ အလွတ်ပြင်ပ စောဒနာ၏ အခြေပါဒရန် စတည်း။)

အရှင်ကစ္စည်းဆရာ အက္ခရာပုဒ်ပါဠ်တို့ကို ဆုံးဖြတ်ပြဆိုရာဖြစ်သော သန္ဓိကျမ်းကိုပြုခြင်းငှာ သေဋ္ဌံ တိလောကမဟိတံ, အစရှိသော နှစ်ဂါထာကို ငါဆိုသည်ဟူ၍ ဆရာဆိုတော်မူ၏။ (ဤကား တိုင်တမ်းတည်ထားသော ထပနာစကားတည်း။)

အကယ်၍ ထိုသို့ ဆိုချေသည်ရှိသော် ဤသေဋ္ဌံတိလောကမဟိတံ, အစရှိသော နှစ်ဂါထာသည်လည်း အက္ခရာပုဒ်ပါဠ်တို့ကို ဆုံးဖြတ်ပြဆိုရာ

ဖြစ်သော သန္ဓိကျမ်းဟုတ်၏ဟူသော အနက်ရောက်၏။ (ဤကား အနုလုံရောက်လာသော အနုလောမပါပနာ အပြစ်ဒေါသတည်း)။

အတ္တော အက္ခရသညာတော အစရှိသော စကားသည်သာ အက္ခရာပုဒ်ပါဠ်တို့ကို ဆုံးဖြတ်ပြဆိုရာ သန္ဓိကျမ်းမဟုတ်သေးဟူသော အနက်လည်းရောက်၏။ (ဤကား ပတိလုံရောက်လာသော ပတိလောမပါပနာအပြစ်တည်း။)

စင်စစ်မူကား အတ္တောအက္ခရသညာတော အစရှိသော စကားသည်သာ အက္ခရာပုဒ်ပါဠ်တို့ကို ဆုံးဖြတ်ပြဆိုရာ သန္ဓိကျမ်းဟုတ်၏။ ဤသေဋ္ဌ တိလောက မဟိတံ အစရှိသော နှစ်ဂါထာသည်ကား အက္ခရာပုဒ်ပါဠ် တို့ကို ဆုံးဖြတ်ပြဆိုရာ သန္ဓိကျမ်းမဟုတ်။ ထိုသို့ မဟုတ်သည် ဖြစ်သောကြောင့်။ (ဤကား ရောပနာ၏ဟိတ် စောဒကအာဘော်။)

အက္ခရာပုဒ်ပါဠ်တို့ကို ဆုံးဖြတ်ပြဆိုရာ သန္ဓိကျမ်းကို ပြအံ့သောငှာ အတ္တော အက္ခရ သညာတော အစရှိသော စကားကို ငါဆိုသည်ဟု ဆိုသော် ဆိုသင့်တန်၏။ (ဤကား အနုလောမ)။

အက္ခရာပုဒ်ပါဠ်တို့ကို ဆုံးဖြတ်ပြဆိုရာ သန္ဓိကျမ်းကို ပြုအံ့သောငှာ သေဋ္ဌ တိလောကမဟိတံ အစရှိသော နှစ်ဂါထာကို ငါဆိုသည်ဟူ၍ကား မဆိုတန်။ (ဤကား ပတိလောမ)။

ဆိုတန်သည်ကိုမဆို၊ မဆိုတန်သည်ကို ဆိုချေသည်ရှိသော် ဆရာဒ္ဓ ခုတ်ရာတစ်ပါး ရှရာတခြား ဟူသကဲ့သို့ ဝန်ခံအပ်သည်တစ်ပါး ပြုသည်ကား တခြားဖြစ်၍ ဆန့်ကျင်သော ပတိညာတဗ္ဗ ပတိညာကရဏ ဝိရောဓိဒေါသရောက်၏။ (ဤကား ဒေါသာရောပနတည်း။)

ရှေ့အနုလောမပတိလောမနှစ်ပါးနှင့်စပ်၍ အနုလောမရောပနာ၊ ပတိလောမ ရောပနာမည်၏။ ဤသို့ ကျမ်းရိုးငါးချက်စုံအောင် အပြစ်တင်ခြင်းသည် စောဒနာသံဝဏ္ဏနာမည်၏။

(၆)ပရိဟာရ သံဝဏ္ဏနာ

ပရိဟာရ သံဝဏ္ဏနာဟူသော်ကား-

ရှင်စောဒကဆရာ၊ ဆရာဆိုတိုင်း အတ္တော အက္ခရသညာတော အစရှိသော စကားသည်သာ အက္ခရာပုဒ်ပါဋ္ဌ်တို့ကို ဆုံးဖြတ်ပြဆိုရာ သန္နိကျမ်း ဟုတ်ပေ၏။ ဤသေဋ္ဌ် တိလောကမဟိတံ အစရှိသော နစ်ဂါထာသည်ကား အက္ခရာပုဒ်ပါဋ္ဌ်တို့ကို ဆုံးဖြတ်ပြဆိုရာသန္နိကျမ်း မဟုတ်ပေ။ (ဤကား စောဒကအာဘော်ဟိတ်ကို လိုက်၍ ချီးမြှောက်သော အနုဂ္ဂဟစကားတည်း။)

ထိုသို့ အတ္တော အက္ခရ သညာတော အစရှိသော စကားသည်သာ အက္ခရာပုဒ်ပါဋ္ဌ်တို့ကို ဆုံးဖြတ်ပြဆိုရာ သန္နိကျမ်းဟုတ်၍ ဤသေဋ္ဌ် တိလောကမဟိတံ အစရှိသော နစ်ဂါထာသည်ကား အက္ခရာပုဒ်ပါဋ္ဌ်တို့ကို ဆုံးဖြတ်ပြဆိုရာ သန္နိကျမ်း မဟုတ်သော်လည်း။ (ဤကား စောဒက အာဘော်ဟိတ်ကို ကဲ့ရဲ့ပြန်သော အရစိသံသူစက ဂရဟာ လက္ခဏာစကား တည်း။)

ခပ်သိမ်းကုန်သော ကျမ်းပြုဆရာတို့၏ လမ်းရိုးဓမ္မတာ ဖွယ်ရာ လက်သုံး ထုံးစံဥပဒေသဘောသည် ကျမ်းမပြုမီ ရှေ့အဖို့ကာလ၌ အန္တရာယ ဝိသောသန ပကရဏ သိဒ္ဓိ စသည် အကျိုးရှိသော ရတနတ္တ ယပ္ပဏာမ စသည်ကို ပြုကြကုန်ဦးမြဲဖြစ်၍ ငါသည်လည်း ကျမ်းမပြုမီ ရှေးအဖို့ကာလ၌ အန္တရာယဝိသောသန ပကရဏသိဒ္ဓိ စသည် အကျိုး ရှိသော ရတနတ္တယပ္ပဏာမ စသည်ကို ပြုခြင်းငှာ။ ဝါ၊ ပြုလိုသော ကြောင့်။ ဤကား ပရိဟာရ်ဆရာ၏ အာဘော်ဟိတ်တည်း။)

ဤသေဋ္ဌ် တိလောကမဟိတံ အစရှိသော နစ်ဂါထာကို ငါဆိုပါ သတည်း။ (ဤကား အနွယပရိဟာရ် စကားတည်း။)

အတ္တော အက္ခရ သညာတော အစရှိသော စကားသည်သာ အက္ခရာပုဒ် ပါဋ္ဌ်တို့ကို ဆုံးဖြတ်ပြဆိုရာ သန္နိကျမ်း မဟုတ်သေး။ ဤသေဋ္ဌ် တိလောက မဟိတံ အစရှိသော နစ်ဂါထာသည်လည်း အက္ခရာပုဒ်ပါဋ္ဌ်တို့ကို

ဆုံးဖြတ်ပြဆိုရာ သန္ဓိကျမ်း ဟုတ်သောကြောင့် ဤသေဋ္ဌ တိလောကမဟိတ်၊ အစရှိသော နှစ်ဂါထာကို ငါဆိုသည် မဟုတ်ပါ။ (ဤကား ဗျတိရေကဟိတ်၊ ဗျတိရေကပရိဟာရ် စကားတည်း။)

ထိုသို့မဟုတ်သည် ဖြစ်သောကြောင့် စောဒကဆရာတင်တိုင်းသော ပတိညာတဗ္ဗ ပတိညာကရဏဝိရောဓိဒေါသသည် ငါ၌မရောက်ချေ။ ။ (ဤကား လဒ္ဓဂုဏ် စကားတည်း)။

ဤသို့ စောဒကဆရာတင်တိုင်းသော အပြစ်ကို ပယ်ဖြေခြင်းသည် ပရိဟာရသံဝဏ္ဏနာ မည်၏။

ထိုတွင် လိုရင်းပါဌ်ကား "အဘိဝန္ဒိယ ဝက္ခာမိ သုဏေယျ" ဟူသည်တည်း။ ထိုပါဌ်ဝယ် အဓိပ္ပါယ်ကား ရှိခိုးပြီး၍ ဆိုပေအံ့။ နာခံမှတ်သား သင်ကြားလေ့ကျက် ဆောင်ရွက်၏ဟူလိုသည်။

အရှင်ကစ္စည်းဆရာ၊ ကျမ်းမပြုမီ ရှေးအဖို့ကာလ၌ အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း, ကျမ်းပြီးခြင်းစသည် အကျိုးရှိသော ရတနတ္တယပဏ္ဏာမစသည်ကို ပြုခြင်းငှာ သေဋ္ဌ တိလောကမဟိတံ စသော စကားကို ငါဆိုသည်ဟု ဆရာဆိုတော်မူ၏။ အကယ်၍ ထိုသို့ ဆိုချေသည်ရှိသော် အဘိဝန္ဒိယဟူသော ပါဌ်ကို ဆိုကာမျှဖြင့်ပင် ကျမ်းဦးအစ၌ အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း, ကျမ်းပြီးခြင်းစသည် အကျိုးရှိသော ရတနတ္တယပဏ္ဏာမကို ပြုခြင်းကိစ္စ မပြီးသေး။ ဤသေဋ္ဌ အစရှိသော ပါဌ်ကိုဆိုမှ ကျမ်းဦးအစ၌ အန္တရာယ် ပျောက်ခြင်း, ကျမ်းပြီးခြင်းစသည် အကျိုးရှိသော ရတနတ္တယပဏ္ဏာမကို ပြုခြင်းကိစ္စပြီး၏ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့၏။

စင်စစ်မှာကား အဘိဝန္ဒိယဟူသော ပါဌ်ကို ဆိုကာမျှဖြင့်ပင် ကျမ်းဦး၊ (ပ)။ ပြုခြင်းကိစ္စပြီး၏။ ဤသေဋ္ဌ အစရှိသော ပါဌ်ကိုဆိုမှ ကျမ်းဦး။(ပ)။ ပြုခြင်းကိစ္စ ပြီးသည်မဟုတ်ပါ။ ထိုသို့ မဟုတ်သည် ဖြစ်သောကြောင့် ကျမ်းဦး။ပ။ ပြုခြင်းငှာ အဘိဝန္ဒိယဟူသော ပါဌ်ကို ငါဆိုသော်ဟု ဆိုသင့် တန်၏။ ကျမ်းဦး။(လ)။ ပြုခြင်းငှာ သေဋ္ဌအစရှိသော ပါဌ်ကို ငါဆိုသည် ဟူ၍ကား မဆိုတန်။ ဆိုတန်သည်ကိုမဆို။

မဆိုတန်သည်ကို ဆိုချေသည် ရှိသော် ဆရာ၌ ပုနရုတ္တိနိရုတ္တက အဓိက ဒေါသရောက်၏။ ။(ဤကား စောဒနာသံဝဏ္ဏနာတည်း။)

ရှင်စောဒကဆရာ၊ ဆရာဆိုတိုင်း အဘိဝန္ဒိယဟူသော ပါဌ်ကို ဆိုကာမျှဖြင့်ပင် ကျမ်းဦး။(ပ)။ ပြုခြင်းကိစ္စ ပြီးပါပေ၏။ ဤသေဌ် အစရှိသော ပါဌ်ကိုဆိုမှ ကျမ်းဦး။(ပ)။ ပြုခြင်းကိစ္စ ပြီးသည်မဟုတ်ပါပေ။ ထိုသို့ မဟုတ်သော်လည်း အဘိဝန္ဒိယပုဒ်၏အရ ပဏ္ဏာမစေတနာ၏ အာရုံ ပဏ္ဏာမိတဗ္ဗကိုလည်း ပြခြင်းအကျိုးငှာ ဤသေဌ် တိလောကမဟိတံ အစရှိသောစကားကို ငါဆိုပါသတည်း။ အဘိဝန္ဒိယဟူသော ပါဌ်ကို ဆိုကာမျှဖြင့် ကျမ်းဦး။(ပ)။ ပြုခြင်းကိစ္စမပြီးသေး။ ဤသေဌ် အစရှိသော ပါဌ်ကိုဆိုမှ ကျမ်းဦး။(ပ)။ ပြုခြင်းကိစ္စပြီးသောကြောင့် ဤသေဌ် အစရှိသောပါဌ်ကို ငါဆိုသည်မဟုတ်ပါ။ ထိုသို့ မဟုတ်သည်ဖြစ်သော ကြောင့် ရှင်စောဒက ဆရာတင်တိုင်းသော ပုနရုတ္တိနိရုတ္တက အဓိက ဒေါသသည် ငါ၌မရောက်ချေ။ (ဤကား ပရိဟာရ သံဝဏ္ဏနာတည်း။)

ထိုတွင် လိုရင်းပါဌ်ကား "ဗုဒ္ဓံ ဓမ္မံ ဂဏံ အဘိဝန္ဒိယ" ဟူသည် တည်း။ ထိုပါဌ်ဝယ် အဓိပ္ပာယ်ကား ဘုရား တရား သဃ်ာ ရတနာသုံးပါးကို ရှိခိုး၏ ဟူလိုသည်။

ဤနည်းကိုမှီ၍ ပြီးဆုံးအောင် ပဒုဒ္ဓါရ ပဒပဝေသနကို ပြုလေ။

ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ကစ္စာယနသံဝဏ္ဏနာဆက္ကကို ရှုရှုနှတ်တက် ဆောင်ရွက်ကျက်မှတ် ရမိရှိလျှင် ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန် ကြွေမွှ၍ ဓာတွတ္ထ သဂြိုဟ်ကျမ်းကို ဆောင်ရွက်သဖြင့် ဓာတ်,ဓာတ်နက်တို့ကို မငြိုမငြင် မြင်နိုင်သော အမျိုးကောင်းသားတို့သည် သုံးပါးသော ပိဋကတ် တို့၌ ပုဒ်ပါဌ်တွေ့သမျှ သံဝဏ္ဏနာဆက္ကကို နည်းရဘွေနှည် ကြံစည် မွေနှောက် ရွေးကောက်ဖွင့်ဆို နိုင်ကောင်းပြီ။

ရတနာပုံ နေပြည်တော်ကြီး၏ အရှေ့မျက်နှာ မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမ ကျောင်းတိုက်ကြီးအတွင်း သီတင်းသုံးနေတော်မူသော မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမ ဆရာတော်ဘုရားကြီး စီရင်ပို့ချအပ်သည့်"ကစ္စာယန သံဝဏ္ဏနာဆက္က ကျမ်း" ၁၂၄၉ ခု ကဆုန်လဆန်း ၁၂ ရက် အင်္ဂါနေ့ နာရီပြန်တစ်ချက်ခွဲ အချိန်တွင် ပြီးစီးအောင်မြင်သတည်း။

ကစ္စာယနသံဝဏ္ဏနာ ဆက္ကကျမ်း ပြီး၏။

မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမ ဆရာတော်ကြီး စီရင်ပို့ချသည့် "ကစ္စာယန သံဝဏ္ဏနာ ဆက္ကကျမ်း"နှင့် "ဝိသုဒ္ဓါရုံအခြေခံရာသ်ကောက်ကျမ်း"ကို ၁၂၄၉–ခု ကဆုန်လဆန်း ၁၂–ရက် အင်္ဂါနေ့ ပြီးစီးအောင်မြင်ပါသတည်း။

❒

ဝိသုဒ္ဓါရုံ
အခြေခံညာသ်ကောက်

(၁)သမာသ်ကောက်

အလုံးစုံသော သမာသ်ပုဒ်တို့၏ အရကောက် လက္ခဏာသည် **မုချကောက်, ဥပစာကောက်, ပုဒ်လုံးကောက်** အားဖြင့် သုံးပါးအပြားရှိ၏။ ထိုတွင် ဝိသေသနရှေ့ပုဒ်ကို မုချ ဥပစာ နှစ်ဌာနခွဲဝေ၍ ကောက်အပ်၏။ အဘယ်သို့ ကောက်အပ်သနည်းဟူမူကား–

ဝိသေသနပုဒ်၏ အရ **အနက်ကို** ရှေးဦးစွာ **မုချကောက်**အပ်၏။ ထိုနောင် ပုဒ်ချင်းချင်းချဉ်း၍ သမာသ်ဖြစ်သောကြောင့် ဝိသေသနပုဒ်၏ ဝိသေသျပုဒ်နှင့် ဂုဏ်ဂုဏဝ ဓနက ဓည စသည်ဖြင့် **စပ်ခြင်းသမ္ဗန္ဓသောကို**လည်း ဥပစာ အားဖြင့် ကောက်အပ်၏။ သမာသ်ပုဒ်လုံး၏ အရကို–

အဗျယီဘာဝ သမာသော၊ ပုဗ္ဗပဒတ္ထ ပဓာနော။
တပ္ပုရိသ သမာသော၊ ဥတ္တရပဒတ္ထ ပဓာနော။ ။
ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသော၊ အညပဒတ္ထ ပဓာနော၊
ဒွန္ဒသမာသော ဥဘ–ယတ္ထ ပဒတ္ထ ပဓာနော။ ။

စသည်ဖြင့် လာသော သမာသ်လက္ခဏာနှင့် လျော်ညီစွာ ထောက်ချင့်၍ ကောက်အပ်၏။

ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်၌ကား **မုချကောက် ဥပစာကောက် အညပုဒ်ကောက်** အားဖြင့် သုံးပါးအပြားရှိ၏။ ထိုတွင် သမာသ်ပုဒ်ကို မုချ, ဥပစာ နှစ်ဌာနခွဲ၍ ရှေးလက္ခဏာအတိုင်း ကောက်။

ဒွန်သမာသ် ဟူသရွေ့ ရှေ့ပုဒ် နောက်ပုဒ် အရကို မုချကောက်၊ ဝိသေသနပရပဒ သမာသ်၌လည်း ဝိသေသနပုဒ်ကို ရှေးဦးစွာ မုချ ကောက်၊ သမာသ် ဥပစာကောက် သမ္ဗန္ဓာကိုသာ ကောက်အပ်၏။

(ဝိသေသျပုဒ်ကို မုချ, ဥပစာ နှစ်ဌာန မဝေဖန်ဘဲ ဝိသေသနပုဒ်ကို သာ မုချ, ဥပစာ နှစ်ဌာနခွဲ၍ ကောက်ခြင်းသည် သမာသ်ပုဒ်တို့၏ သဘာဝလက္ခဏာသာ ဖြစ်တော့သည်ဟု ကြံရန်ရှိသည်။အကြောင်းတစ်ပါး ရှာဖွယ် မရှိပြီ ဟူလို။)

အဗျယီဘောသမာသ်

"နဂရဿ သမီပေ ပဝတ္တတိ ကထာ ဣတိ ဥပနဂရံ" ယာကထာ၊ အကြင်စကားသည်။ နဂရဿ၊ မြို့၏။ သမီပေ၊၌။ ပဝတ္တတိ၊၏။ဣတိ တသ္မာ၊ထိုသို့ မြို့၏ အနီး၌ ဖြစ်တတ်သော သကတ်အနက်ကြောင့်။ သာကထာ၊သည်။ ဥပနဂရံ၊ ဥပနဂရ မည်၏။

နဂရဿ သမီပေ ပဝတ္တတိ ကထာ ဣတိ ကား အဗျာယီဘော သမာသ်ဝိဂြိုဟ်၊ ဥပနဂရံကား အဗျာယီဘောသမာသ်ပုဒ်။ ဥပပုဒ် နဂရပုဒ်၊ နဂရဟူသော ဝိသေသနပုဒ်၏ အရကား မြို့ဒြပ်ကို မုချအားဖြင့် ရ၏။ မြို့၏ စကားဒြပ်နှင့် သမီပီ သမီပအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ဗန္ဓာကို ဌာနုပစာရတ္ထအားဖြင့် ရ၏။ ဥပနဂရံ ဟူသော သမာသ်ပုဒ်လုံး၏ အရကား ထိုဌာနုပစာရတ္ထအားဖြင့် မှတ်အပ်သော မြို့၏အနီး၌ ဖြစ်သော စကားရ၏။

ဒိဂုသမာသ်

"တယော လောကာ တိလောကံ" တယော၊ သုံးပါးကုန်သော။ လောကာ၊ လူတို့တည်း။ တိလောကံ၊ သုံးပါးသောလူ။

တယော လောကာ ကား ဒိဂုသမာသ်ဝိဂြိုဟ်။ တိလောကံ ကား ဒိဂုသမာသ် ပုဒ်၊ တိပုဒ် လောကပုဒ်။ တိ ဟူသော ဝိသေသန ရှေ့ပုဒ်၏

အရကား သုံးပါးသောအရေအတွက် သင်္ချာကို မှူ အားဖြင့်ရ၏။ သုံးပါးသော အရေအတွက် သင်္ချာ၏ လောကနှင့် ဂုဏ် ဂုဏီ သင်္ချာ သင်္ချေ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ဗန္ဓဘောကို ဌာနူပစာရတ္ထအားဖြင့် ရ၏။ တိလောကံ ဟူသော သမာသ်ပုဒ်လုံး၏ အရကား ထို ဌာနူပစာရတ္ထအားဖြင့် မှတ်အပ်သော သုံးပါးသော လူ ရ၏။

ကမ္မဓာရည်း

"မဟန္တော ပုရိသော မဟာပုရိသော" မဟန္တော၊ မြတ်သော။ ပုရိသော၊ ယောကျ်ားတည်း။ မဟာပုရိသော၊ မြတ်သောယောကျ်ား။

မဟန္တော ပုရိသောကား ကမ္မဓာရည်း သမာသ်ဝိဂြိုဟ်။ မဟာပုရိသော ကား ကမ္မဓာရည်းသမာသ်ပုဒ်၊ မဟန္တပုဒ်–ပုရိသပုဒ်။ မဟန္တ ဟူသော ဝိသေသနရှေ့ပုဒ်၏အရကား သဒ္ဓါသီလစသော မြတ်သောဂုဏ်ကို မှူအားဖြင့်ရ၏။ သဒ္ဓါ သီလ စသော ဂုဏ်၏ ယောကျ်ား ဒြပ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ဗန္ဓဘောကို ဌာနူပစာရတ္ထအားဖြင့် ရ၏။ မဟာပုရိသော ဟူသော သမာဒ်ပုဒ်လုံး၏ အရကား ထိုဌာနူပစာရတ္ထ အားဖြင့် မှတ်အပ်သော မြတ်သောယောကျ်ားရ၏။

တပ္ပုရိသ်သမာသ်

"ရညော ပုတ္တော ရာဇပုတ္တော" ရညော၊ မင်း၏။ ပုတ္တော၊ သားတည်း။ ရာဇပုတ္တော၊ မင်း၏ သား။

ရညော ပုတ္တော ကား တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝိဂြိုဟ်၊ ရာဇပုတ္တောကား တပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၊ ရာဇပုဒ် ပုတ္တပုဒ်၊ ရာဇ ဟူသော ဝိသေသနရှေ့ပုဒ်၏ အရကား မင်းကို မှူအားဖြင့်ရ၏။ မင်း၏သားနှင့် ဇနက ဇညအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ဗန္ဓဘောကို ဌာနူစာရအားဖြင့်ရ၏။ ရာဇပုတ္တောဟူသော သမာသ်ပုဒ်လုံး၏ အရကား ထိုဌာနူပစာရတ္ထအားဖြင့် မှတ်အပ်သော မင်းသား ရ၏။

ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်

"ဒိန္နော သုင်္ကော ယဿ သော တိ ဒိန္နသုင်္ကော" ယဿ ရညော၊ အကြင်မင်းအား။ ဒိန္နော၊ ပေးအပ်သော။ သုင်္ကော၊ အခွန်သည်။ အတ္ထိ၊ ၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ သော အယံ ရာဇာ၊ သည်။ ဒိန္နသုင်္ကော၊ မည်၏။

ဒိန္နော သုင်္ကော ယဿ သောတိကား ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်ဝိဂ္ဂြိုဟ်၊ ဒိန္နသုင်္ကောကား ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်၊ ဒိန္နပုဒ် သုက်ပုဒ်။ ဒိန္နသုင်္ကော ဟူသော သမာသ်ပုဒ်၏ အရကား ပေးအပ်သော အခွန်ဘဏ္ဍာကို မုချအားဖြင့်ရ၏။ ပေးအပ်သော အခွန်ဘဏ္ဍာ၏ မင်းနှင့် သားသမီးအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ဗန္ဓဘောကို ဥဒ္ဒါနုပစာရတ္ထအားဖြင့် ရ၏။ ယဿ ဟူသော အညပုဒ်၏ အရကား ထိုဥဒ္ဒါနုပစာရတ္ထအားဖြင့် မှတ်အပ်သော ပေးအပ်သော အခွန်ဘဏ္ဍာရှိသော မင်း ရ၏။

ဒွန်သမာသ်

"သမဏော စ ဗြာဟ္မဏော စ သမဏဗြာဟ္မဏာ" သာမဏော စ၊ ရဟန်းလည်း။ ဗြာဟ္မဏော စ၊ ပုဏ္ဏားလည်း။ သမဏဗြာဟ္မဏာ၊ ရဟန်း ပုဏ္ဏားတို့။

သမဏော စ ဗြာဟ္မဏော စ ကား ဒွန်သမာသ်ဝိဂ္ဂြိုဟ်၊ သမဏဗြာဟ္မဏာကား ဒွန်သမာသ်ပုဒ်၊ သမဏပုဒ် ဗြာဟ္မဏပုဒ်။ သမဏ ဟူသော ရှေ့ပုဒ်၏ အရကား ရဟန်းကို မုချအားဖြင့် ရ၏။ ရဟန်း၏ ပုဏ္ဏားနှင့် သွားခြင်း စသော ကြိယာကို အကြောင်းပြု၍ အချင်းချင်း ငဲ့သကဲ့သို့ဖြစ်ခြင်း သမ္ဗန္ဓဘောကို ဥဒ္ဒါနုပစာရတ္ထအားဖြင့် ရ၏။ ဗြာဟ္မဏ လည်း နည်းတူ။ သမဏဗြာဟ္မဏာ ဟူသော သမာသ်ပုဒ်လုံး၏ အရကား ထိုဥဒ္ဒါနုပစာရတ္ထအားဖြင့် မှတ်အပ်သော ရဟန်းပုဏ္ဏားရ၏။

သမာသ်ကောက်ပြီး၏။

(၂) တဒ္ဓိတ်ကောက်

အလုံးစုံသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်တို့၏ အရကောက် လက္ခဏာသည်လည်း **မုချကောက် ဥပစာကောက် ပစ္စည်းကောက်** အားဖြင့် သုံးပါး အပြားရှိ၏။ ထိုတွင် ပုဒ်၏အရကို မုချ ဥပစာ နှစ်ဌာနဝေဖန်၍ ကောက်အပ်၏။ အဘယ်သို့ ကောက်အပ်သနည်း ဟူမူကား တဒ္ဓိတ်ပုဒ်၏ အရ အနက်ကို ရှေးဦးစွာ မုချကောက် အပ်၏။ ထိုနောင် ပုဒ်နှင့် ပစ္စည်းချဉ်းမှ တဒ္ဓိတ် ဖြစ်သောကြောင့် ပဒတ္ထ၏ ပစ္စယတ္ထနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေ ဓနက ဓည စသည်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ဗန္ဓဘောကို လည်း ဥပစာအားဖြင့် ကောက်အပ်၏။

ပစ္စည်း၏အရကို–

တဒ္ဓိတ်ပစ္စယ၊ ဟောနေကျ၊ မုချ နောက်ပုဒ်ကိုသာတည်း။
တဒ္ဓိတ်ဘာဝ၊ ဝါစက၊ ဟောကြ ပဝတ္တ နိမိတ်ကို သာတည်း။
အရမကွဲ၊ ပုဒ်ပစ်စဲ၊ ယူမြဲသွတ္တတဒ္ဓိတ်တည်း။

ဝါကျေ ဝိဘတ္တိပဒေဟိ၊ ယောစတ္တော ပရိဒီပိတော။
တဒတ္ထော၀ တဒ္ဓိတေန၊ ဝုတ္တော ဉတိ ဝိဘာဝိတော။ ။

ယေန ယေန နိမိတ္တေန၊ ဗုဒ္ဓိသဒ္ဒေါ စ ဝတ္တတေ။
တံ တံ နိမိတ္တကံ ဘာဝ၊ ပစ္စယေန မုဒီရိတံ။ ။

စသည်ဖြင့်လာသော တဒ္ဓိတ်တို့၏ လက္ခဏာနှင့် လျော်စွာ ထောက်ချင့်၍ ကောက်အပ်၏။

သာမညတဒ္ဓိတ်

"ဝသိဋ္ဌဿ အပစ္စံ ဝါသိဋ္ဌော" ဝသိဋ္ဌဿ၊ ဝသိဋ္ဌ အမည်ရှိသော သူ၏။ အပစ္စံ၊ သားတည်း။ ဝါသိဋ္ဌော၊ ဝသိဋ္ဌ အမည်ရှိသော သူ၏ သား။

"ဝသိဋ္ဌဿအပစ္စံကား အပစ္စတဒ္ဓိတ်ဝိဂြိုဟ်။ ဝါသိဋ္ဌောကား အပစ္စ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်၊ ဝသိဋ္ဌပုဒ် ဏပစ္စည်း။ ဝသိဋ္ဌဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်၏

အရကား ဝသိဋ္ဌအမည်ရှိသော သူကို မှုချအားဖြင့် ရ၏။ ဝသိဋ္ဌ အမည်ရှိသောသူ၏ သားနှင့် ဇနက ဇည အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ဗန္ဓဘောကို ဌာနူပစာရတ္တအားဖြင့် ရ၏။ ဏာပစ္စည်း၏အရကား ထိုဌာနူပစာရတ္တအားဖြင့် မှတ်အပ်သော ဝသိဋ္ဌအမည်ရှိသော သူ၏ သားကို ရ၏။

"ဗုဒ္ဓံ ဧတဿ အတ္ထီတိ ဗုဒ္ဓေါ" ဧတဿ၊ ထိုမြတ်စွာဘုရားအား။ ဗုဒ္ဓံ၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဗုဒ္ဓေါ၊ မည်တော်မူ၏။

ဗုဒ္ဓံ ဧတဿ အတ္ထီ တိ ကား အဿတ္ထိ တဒ္ဓိတ်ဝိဂ္ဂြိုဟ်၊ ဗုဒ္ဓေါကား အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်ပုဒ်၊ ဗုဒ္ဓပုဒ် ဏာပစ္စည်း။ ဗုဒ္ဓဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်၏ အရကား သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကို မှုချအားဖြင့် ရ၏။ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်၏ ဘုရားဒြဗ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ဗန္ဓဘောကို ဌာနူပစာရတ္တအားဖြင့် ရ၏။ ဏာပစ္စည်း၏ အရကား ထိုဌာနူပစာရတ္တအားဖြင့် မှတ်အပ်သော ဘုရားဒြဗ်ရ၏။

သာမညတဒ္ဓိတ်ပြီး၏။

အဗျယတဒ္ဓိတ်

"သဗ္ဗေန ပကာရေန သဗ္ဗထာ" သဗ္ဗေန၊ ခပ်သိမ်းသော။ ပကာရေန၊ အပြားအားဖြင့်။ သဗ္ဗထာ၊ ဖြင့်။

သဗ္ဗေန ပကာရေန ကား ပကာရတဒ္ဓိတ်ဝိဂ္ဂြိုဟ်၊ သဗ္ဗထာ ကား ပကာရတဒ္ဓိတ်ပုဒ်၊ သဗ္ဗပုဒ် ထာ ပစ္စည်း၊ သဗ္ဗ ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်၏ အရကား သကလဘောဂုဏ်ကို မှုချအားဖြင့်ရ၏။ သကလဘောဂုဏ်၏ ပကာရဘောဂုဏ်နှင့် ဂုဏ ဂုဏ်အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ဗန္ဓဘောကို ဌာနူပစာရတ္တအားဖြင့် ရ၏။ ထာ ပစ္စည်း အရကား ထိုဌာနူပစာရတ္တအားဖြင့် မှတ်အပ်သော ပကာရဘောဂုဏ်ရ၏။

အဗျယတဒ္ဓိတ်ပြီး၏။

ဘာဝတဒ္ဓိတ်

"ဂေါသ ဘာဝေါ ဂေါတ္တံ။ ဂေါသ၊ နွား၏။ ဘာဝေါ၊ တည်း။ ဂေါတ္တံဖြစ်"

ဂေါသ ဘာဝေါကား ဘာဝတဒ္ဓိတ်ဝိဂြိုဟ်။ ဂေါတ္တံကား ဘာဝတဒ္ဓိတ် ပုဒ်၊ ဂေါပုဒ် တပစ္စည်း။ ဂေါ ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်၏ အရကား နွားဒြဗ်ကို မှချအားဖြင့် ရ၏။ နွားဒြဗ်၏ နွားဇာတ်နှင့် နိသျ နိဿိတ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ဗန္ဓဘောကို ဥာနုပစာရတ္တအားဖြင့် ရ၏။ တ္တပစ္စည်း၏ အရကား ထိုဥာနုပစာရတ္တဖြင့် မှတ်အပ်သော နွားဇာတ် ရ၏။

ဘာဝတဒ္ဓိတ်ပြီး၏။

သွတ္ထတဒ္ဓိတ်

"ဒေဝေါယေဝ ဒေဝတာ" ဒေဝေါယေဝ၊ နတ်သည်လျှင်။ ဒေဝတာ၊ မည်၏။

ဒေဝေါယေဝ ကား သွတ္ထတဒ္ဓိတ်ဝိဂြိုဟ်၊ ဒေဝ ကား သွတ္ထတဒ္ဓိတ် ပုဒ်၊ ဒေဝပုဒ် တာပစ္စည်း။ ဒေဝပုဒ် တာပစ္စည်း၏ အရကား သွတ္ထတဒ္ဓိတ် တို့၏ သဘောသည် ပုဒ်ရ ပစ္စည်းရ အထူးမရှိသောကြောင့် နတ် ရ၏။

သွတ္ထတဒ္ဓိတ်ပြီး၏။

ကတ္တုဝါစကတဒ္ဓိတ်

"ဒါသေန ကတံ ဒါသိကံ" ဒါသေန၊ သည်။ ကတံ၊ တည်း။ ဒါသိကံ၊ သည်။

ဒါသေန ကတံ ကား ကတ္တုဝါစက တဒ္ဓိတ်ဝိဂြိုဟ်။ ဒါသိကံ ကား ကတ္တုဝါစကတဒ္ဓိတ်ပုဒ်၊ ဒါသပုဒ် ဏိကပစ္စည်း။ ဒါသ ဟူသော တဒ္ဓိတ် ပုဒ်၏ အရကား ကျွန်ကို မှချအားဖြင့် ရ၏။ ကျွန်၏ ပြုလုပ်ခြင်း ကြိယာနှင့် အကြောင်းအကျိုး ကာရကကြိယာအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း

သမ္ဗန္ဓဘောကို ဌာနူပစာရတ္ထအားဖြင့် ရ၏။ ဏိကပစ္စည်း၏ အရကား ထိုဌာနူပစာရတ္ထအားဖြင့် မှတ်အပ်သော ကြိယာဘိနိပ္ဖါဒန သတ္တိဟု ဆိုအပ်သော ကတ္တားရ၏။

တစ်နည်းကား ကမ္မဝါစက တဒ္ဓိတ်ဝိဂြိုဟ်၊ ကမ္မဝါစက တဒ္ဓိတ်ပုဒ်၊ ဒါသပုဒ် ဏိကပစ္စည်း၏ အရကား ထိုဌာနူပစာရတ္ထအားဖြင့် မှတ်အပ်သော အမှုဟု ဆိုအပ်သော ကံ ရ၏။

တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရကောက်ပြီး၏။

(၃)အာချာတ်ကောက်

ကတ္တုတ္ထဟု ဆိုအပ်သော ဝိသယ၌ စီရင်သော အာချာတ်ပုဒ်တို့၏ အရလောက်လက္ခဏာသည် **မုချကောက် ဥပစာကောက် ပစ္စည်းကောက် ဝိဘတ်ကောက်** အားဖြင့် လေးပါးအပြားရှိ၏။ ထိုတွင် ဓာတ်၏အရကို မုချ ဥပစာ နှစ်ဌာနခွဲဝေ၍ ကောက်အပ်၏။ အဘယ်သို့ ကောက်အပ်သနည်း ဟူမူကား ဓာတုသဒ္ဒေါ ကြိယာဝါစီ ဟူသည်နှင့်အညီ ပစ္စုပ္ပန် ကတ္တုတ္ထကြိယာဟု ဆိုအပ်သော အနက်ကို ရှေးဦးစွာ မုချကောက်အပ်၏။ ထိုနောင် ပစ္စုပ္ပန် မုချ ကတ္တုတ္ထကြိယာ၏ ရှေ့အဖို့ နောက်အဖို့၌ ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုလည်း ဥပစာအားဖြင့် ကောက်အပ်၏။

ကမ္မတ္ထ ဟု ဆိုအပ်သော ဝိသယ၌ စီရင်သော အာချာတ်ပုဒ်တို့၏ လက္ခဏာမှာလည်း ကမ္မတ္ထကြိယာကို ဥပစာကောက်ရုံမျှသာ ထူးတော့သည်။

ပစ္စည်း၏အရကို "အာချာတပစ္စယော ရူပသိဒ္ဓိမတ္တော၀ ဇာယတိ" ဟု လာသည်။

ဝိဘတ်တို့၏ ပဓာန အပဓာန အရကို–

ဂစ္ဆတိ ဒေဝပုတ္တောတိ ဧတ္ထ ဒေဝဒတ္တသ ပစ္စုပ္ပန္န ဂမနကြိယံ ဝိဘတ္တိဘူတော တိသဒ္ဒေါယေ၀ ဝဒတိ။

ပရဿ ပဒမာချာတံ၊ ကတ္တရိယေဝ ဝတ္တတိ။
အတ္တနော တိသု ဝိညေယျံ၊ ဘာဝေ ကတ္တရိ ကမ္မနိ။ ။

ဟု လာသည့် လက္ခဏာနှင့် လျော်စွာ ထောက်ချင့်၍ ကောက်အပ်၏။

ကရိဿံ ကား အာချာတ်ပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂြိုဟ်မပြုကောင်း၊ ကရဓာတ် ဿံဝိဘတ်၊ ကရဓာတ်၏ အရကား သတိ ဝီရိယ ဉာဏ် ဝစီဘေဒ သဒ္ဒါကို မှုချအားဖြင့် ရ၏။

ယောနိသော မနသိကာရ အစရှိသော ရှေးရှေးသော စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့ကို ဖလူပစာရတ္တအားဖြင့် ရ၏။ သီလအစ နိဗ္ဗာန်အဆုံးရှိသော အကျိုးကို ကာရဏူပစာရတ္တအားဖြင့် ရ၏။

ဿံ ဝိဘတ်၏ အရကား ထိုမှုချ ဖလူ ကာရဏူပစာတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော အသျှင်ဝိမလဗုဒ္ဓိဆရာကို အပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

ကြိယာပုဒ်တို့၏ သဘောသည် ကြိယာကိုသာ ပဓာနအားဖြင့် ဟောမြဲဖြစ်သောကြောင့် ဆိုအပ်ပြီးသော ဓာတွတ္ထသည်သာ ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

ဂစ္ဆတိကား အာချာတ်ပုဒ် ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂြိုဟ် မပြုကောင်း၊ ဂမုဓာတ် အပစ္စည်း တိဝိဘတ်၊ ဂမုဓာတ်၏ အရကား သွားလိုသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော အကြောင်း စိတ္တုပ္ပါဒ် အကျိုးကာယ ဝိညပ်ကို မှုချအားဖြင့် ရ၏။ ရှေးရှေးသော စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို ဖလူပစာရတ္တ အားဖြင့် ရ၏။ သွားခြင်း ကြိယာ၏ ပြီးဆုံးသဖြင့် အဆင့်ဆင့်သော အကျိုးဟူသမျှကို ကာရဏူပစာရတ္တအားဖြင့်ရ၏။

အပစ္စည်း၏အရကား "အ ပစ္စယော ရူပသိဒ္ဓိမတ္တော ဝ ဓာယတိ" လာသည်နှင့်အညီ ဘူဝါဒိဂဏဇောတက ရူပသိဒ္ဓိမတ္တပဒသိလိဋ္ဌတာ ရ၏။

တိ ဝိဘတ်၏ အရကား "တိ ဝိဘတ္တိ ပထမာယ ဇောတိတံ ကတ္တု ကာရကံ ဝဒေ" ဟူသည်နှင့်အညီ–

ထိုမုချ ဖလူကာရဏူတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော သွားတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို အပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

ကြိယာပုဒ်တို့၏ သဘောသည် ကြိယာကိုသာ ပဓာနအားဖြင့် ဟောမြဲဖြစ်သောကြောင့် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ဓာတွတ္ထကိုသာ ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

ဟညတေကား အာချာတ်ပုဒ် ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂြိုဟ်မပြုကောင်း၊ ဟနဓာတ် ယပစ္စည်း တေဝိဘတ်။ ဟနဓာတ်၏ အရ ကတ္တွတ္ထကြိယာကား သတ်တတ်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော ဝဓကစေတနာ ပြဓာန်းသော ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်ကို မုချအားဖြင့် ရ၏။

ကမ္မတ္ထကြိယာကား သတ်အပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အာရမ္မဏပစ္စယ သတ္တိကို ဖလူပစာရတ္ထအားဖြင့် ရ၏။

ယ ပစ္စည်း၏ အရကား "ယပစ္စယော ရူပသိဒ္ဓိမတ္တော၀ ဓာယတိ" ဟူသည်နှင့်အညီ ရူပသိဒ္ဓိမတ္တပဒသိလိဋ္ဌတာရ၏။

တေ ဝိဘတ်၏အရကား "တေဝိဘတ္တိ ပထမာယ ဇောတိတံ ကမ္မ ကာရကံ ဝဒေ" ဟူသည်နှင့်အညီ ထိုဖလူပစာရတ္ထဖြင့် မှတ်အပ်သော သတ်အပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို အပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

ကြိယာပုဒ်တို့၏ သဘောသည် ကြိယာကိုသာ ပဓာနအားဖြင့် ဟောမြဲဖြစ်သောကြောင့် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ဓာတွတ္ထကိုသာ ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

ဘူယတေ ကား အာချာတ်၊(ပ)၊ ဝိဂြိုဟ်မပြုကောင်း၊ ဘူဓာတ် ယပစ္စည်း တေဝိဘတ်၊ ဘူ ဓာတ် တေ ဝိဘတ်၏ အရကား ဘာဝဝါစက အာချာတ်ပုဒ်တို့၏ သဘောသည် ဓာတ်ရ ဝိဘတ်ရ အထူးမရှိသောကြောင့် ဖြစ်ခြင်း ကြိယာရ၏။

ယ ပစ္စည်း၏ အရကား ရူပသိဒ္ဓိတ္တပဒသိလိဋ္ဌတာရ၏။

အာချာတ်ပုဒ်အရကောက်ပြီး၏။

(၄) ကိတ်ပုဒ်ကောက်

ကိတ်ပုဒ်တို့၏ အရကောက် လက္ခဏာကို

- ဓာတုသဒ္ဒေါ ကြိယာဝါစီ၊ ပစ္စယော သာဓနဝါစကော။
  ဓာတွတ္ထာ ပစ္စယတ္ထဿ၊ ဝိသုံ ဘာဝေ အဘာဝတော။
  ဓာတွတ္ထော ယေဝ ကိတေန၊ ဝုတ္တော ဉာတိ ဝိဘာဝိတော။
- အဝိဇ္ဇမာနသဒ္ဒါ၊ ဝိဂြိုဟ် ပြုလရကား၊ ပရမတ္ထဓာတ် အရ၊ ပစ္စည်းအရ ပညတ္တ။
- သဒ္ဒါဝိဇ္ဇမာန၊ ဝိဂြိုဟ်ပြုက၊ ဓာတ်အရမှာ၊ လက္ခဏာသဘာဝ၊ ကောက်ရမချို့။
- ပစ္စည်းတို့မှာ၊ လက္ခဏာဝန်၊ သဘာဝန်ကို၊ ကေန်အရ ညွှန်သတည်း။
- မုချဖလူ၊ ကာရဏူ၊ လွယ်ကူ သိစေမင်း။
- ပစ္စုပ္ပန္နု၊ မုချဖလူ၊ ရှေးရှေးယူ၊ ကာရဏူ နောက်စိတ်သွင်း။
- ဥပစာမုချ၊ နှစ်ပါးပြ၊ ဓာတ်ရ မြဲသေချ။
- ကံ ကရဏာ၊ သမ္ပဒါနှင့်၊ အပါဒါဝိကရဏ၊ ပဥ္စက၊ ဓာတ်ရ ဥပစာ။
- မုချဟူက၊ ကတ္တတ္ထ၊ မှတ်ကြ သောတူနာ။
- ဘာဝသာဓနေ၊ ဟူတုံက၊ ဓာတ်ရ ပစ္စည်း တူသတည်း။

ဤသို့ စသည်ဖြင့် လာသော ပရိဘာသာနှင့် လျော်စွာ ထောက်ချင့်၍ ကောက်အပ်၏။

ကတ္တုသာဓနေ

"သဗ္ဗဓမ္မေ ဗုဇ္ဈတိ ဇာနာတိ တိ ဗုဒ္ဓေါ" ယောဘာဂဝါ၊ သည်။ သဗ္ဗဓမ္မေ၊တို့ကို။ ဗုဇ္ဈတိ ဇာနာတိ၊၏။ ဉာတိ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ သောဘာဂဝါ၊ သည်။ ဗုဒ္ဓေါ၊၏။

သဗ္ဗဓမ္မေ ဗုဇ္ဈတိ ဇာနာတိကား ကတ္တုသာဓန ကိတ်ဝိဂြိုဟ်၊ ဗုဒ္ဓေါကား ကတ္တုသာဓနကိတ်ပုဒ်။

ဗုဓဓာတ်၊ တပစ္စည်း။ ဗုဓဓာတ် အရကား သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်တော်ကို မုချအားဖြင့် ရ၏။ ပါရမီဉာဏ် ဝိပဿနာဉာဏ် မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်တို့ကို ဖလူပစာရတ္ထအားဖြင့် ရ၏။ အာသယာနုသယဉာဏ် ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တိဉာဏ် ဒေသနာဉာဏ် အစရှိသော နောက်နောက်သော ဉာဏ်တော်တို့ကို ကာရဏူပစာရတ္ထအားဖြင့် ရ၏။

တ ပစ္စည်း၏အရကား ထိုမုချဖလူ ကာရဏူပစာရတ္ထတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော အနုတ္တရဝိမောက္ခတို့ဖြင့် ထုံအပ်သော ခန္ဓာပဉ္စကသန္တာန်ကို စွဲ၍ ဘုရားဟု သမုတ်အပ်သော သတ္တသန္တာနပညပ် ဒြဗ်ဝိသေသ ရ၏။

ဟေတုကတ္တုသာဓန

"ဗောဓေတာ ပဇာယာတိ ဝါ ဗုဒ္ဓေါ" ဝါ၊ ကား။ ယောဘဂဝါ၊ သည်။ ပဇာယ၊ ကို။ စတ္တာရိသစ္စာနိ၊ တို့ကို။ ဗောဓေတာ၊ သိစေတော်မူတတ်၏။ ဣတိတသ္မာ၊ ကြောင့်။ သောဘဂဝါသည်။ ဗုဒ္ဓေါ၊၏။

ဗောဓေတာ ပဇာယာတိကား ဟေတုကတ္တုသာဓန ကိတ်ဝိဂြိုဟ်၊ ဗုဒ္ဓေါကား ဟေတုကတ္တုသာဓနကိတ်ပုဒ်၊ ဗုဓဓာတ် တပစ္စည်း။ ဗုဓဓာတ်၏ အရ သုဒ္ဓကတ္တုကြိယာကား ဝေနေယျတို့၏ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ကို မုချအားဖြင့်ရ၏။ ဟေတုကတ္တုကြိယာကား ဒေသနာဉာဏ် အာသယာနုသယဉာဏ် အစရှိသည်တို့ကို ဖလူပစာရတ္ထအားဖြင့် ရ၏။ တပစ္စည်း၏ အရကား ထိုဖလူပစာရတ္ထအားဖြင့် မှတ်အပ်သော ဘုရားဒြဗ် ရ၏။

ကတ္တုသာဓန

"စိန္တေတိ အာရမ္မဏံ ဝိဇာနာတီတိ စိတ္တံ" ယံဓမ္မဇာတံ၊ သည်။ အာရမ္မဏံ၊ ကို၊ စိန္တေတိ ဝိဇာနာတိ၊ ၏။ ဣတိတသ္မာ၊ ကြောင့်။ တံဓမ္မဇာတံ၊ သည်၊ စိတ္တံ၊ ၏။

စိန္တေတိ အာရမ္မဏံ ဝိဇာနာတိကား ကတ္တုသာဓန ကိတ်ဝိဂြိုဟ်၊ စိတ္တံကား ကတ္တုသာဓနကိတ်ပုဒ်၊ စိန္တ ဓာတ်၊ တပစ္စည်း။ စိန္တ ဓာတ်၏ အရကား အာရမ္မဏ ဝိဇာနနသတ္တိ ရ၏။ တပစ္စည်း၏ အရကား သတ္တိမန္တဖြစ်သော စိတ် ရ၏။

"မုယှတီတိ မောဟော" ယော သဘာဝေါ၊ သည်။ (ပ)၊ မုဟဓာတ် ဏပစ္စည်း။ မုဟဓာတ်၏ အရကား မုယှနသတ္တိ ရ၏။ ဏပစ္စည်း၏ အရကား သတ္တိမန္တဖြစ်သော မောဟ ရ၏။

ကမ္မသာဓန

"ဒါတဗ္ဗာတိ ဒက္ခိဏာ" ယာ ဒါနဝတ္ထု ဇာတိ၊ အကြင်လှူဖွယ်ဝတ္ထုကို။ ဒါတဗ္ဗာ၊ ပေးလှူအပ်၏။ ဣတိတသ္မာ၊ ကြောင့်။ သာဒါနဝတ္ထုဇာတိ၊ သည်။ ဒက္ခိဏာ၊ ၏။ ဒါတဗ္ဗာတိကား ကမ္မသာဓန ကိတ်ဝိဂြိုဟ်၊ ဒက္ခိဏာ ကား ကမ္မသာဓနကိတ်ပုဒ်၊ ဒါဓာတ်၊ က္ခိဏ ပစ္စည်း။ ဒါဓာတ်၏ အရကား ဒါနစေတနာကို မုချအားဖြင့် ရ၏။ ကမ္မတ္ထကြိယာ ကား အလှူဝတ္ထု၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိကို ဥာနူပစာရတ္ထအားဖြင့် ရ၏။ က္ခိဏ ပစ္စည်း၏ အရကား ဥာနူပစာရတ္ထအားဖြင့် မှတ်အပ်သော အလှူဝတ္ထုရ၏။

ဟေတုကတ္တုသာဓန

"ရုပ္ပတီတိ ရူပံ" ယံ ဓမ္မဇာတံ၊ ကို။ သီတုဏှာဒိ ဝိရောဓိပစ္စယေဟိ၊ အချမ်းအပူစသော ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ကုန်သော အကြောင်းတရားတို့သည်။ ရုပ္ပတိ၊ ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ ရောက်စေအပ်၏။ ဣတိတသ္မာ၊ ကြောင့်။ တံ ဓမ္မဇာတံ၊ သည်။ ရူပံ၊ ၏။

ရုပ္ပတီတိ ကား ဟေတုကတ္တုသာဓနကိတ်ဝိဂြိုဟ်၊ ရူပံ ကား ဟေတု ကတ္တုသာဓနကိတ်ပုဒ်၊ ရုပဓာတ်၊ အ ပစ္စည်း။ ရုပဓာတ်၏ အရ ဟေတု ကတ္တတ္ထကြိယာကား သီတ ဥဏှ အစရှိသော ဝိရောဓိပစ္စည်းကို မုချ အားဖြင့် ရ၏။ ဟေတုကမ္မတ္ထကြိယာကား ရုပ်အဇ္ဈာဝိသ၏ ဝိသဒိသုပ္ပတ္တိ ဘောကို ကာရဏူပစာရတ္ထအားဖြင့် ရ၏။

အပစ္စည်း၏အရကား ထိုကာရဏူပစာရတ္ထဖြင့် မှတ်အပ်သော ရုပ်အဋ္ဌာဝီသ ရ၏။

ကရဏာသာဓန

"ဒက္ခန္တိ ဝဖုန္တိ သတ္တာ တေဟာယာတိ ဒက္ခိဏာ" တေဟာယ၊ ထိုဒါနဝတ္ထုဖြင့်။ သတ္တာ၊ တို့သည်။ ဒက္ခန္တိ ဝဖုန္တိ၊ ပွားစီးတတ်ကုန်၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဒက္ခိဏာ၊ ၏။ ကရဏသာဓနေ၊ ဒက္ခဓာတ်၊ ဏ္ဍဏပစ္စည်း၊ ဒက္ခဓာတ်၏ အရကား ဘဝ ဘောဂသမ္ပတ္တိဟု ဆိုအပ်သော ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာကို မုချအားဖြင့်ရ၏။

ကရဏတ္ထကြိယာကား အလှူဝတ္ထု၏ ပကတူပနာနက္ခဏိက ပစ္စယသတ္တိကို ဖလူပစာရတ္ထအားဖြင့် ရ၏။

ဏ္ဍဏပ္စည်း၏ အရကား ထိုဖလူပစာရတ္ထဖြင့် မှတ်အပ်သော အလှူဝတ္ထုရ၏။

ဟေတုကတ္တုသာဓန

"မုယန္တိ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာ တေနာတိ မောဟော" တေန၊ ဖြင့်၊ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာ၊ တို့သည်။ မုယန္တိ၊ ကုန်၏။ (ပ)၊ ကရဏသာဓနေ၊ မုဟဓာတ်၊ ဏပစ္စည်း။ မုဟဓာတ်၏အရ ကတ္တတ္ထကြိယာကား သမ္ပယုတ်တရားတို့၏ မုယန္တိသတ္တိကို မုချအားဖြင့် ရ၏။

ကရဏတ္ထကြိယာကား မောဟ၏ သဟဇာတာဒိပစ္စယသတ္တိကို ဖလူပစာရတ္ထအားဖြင့် ရ၏။ ဏပစ္စည်း၏ အရကား ထိုဖလူပစာရတ္ထဖြင့် မှတ်အပ်သော မောဟ ရ၏။

သမ္ပဒါနသာဓန

"ဒါတဗ္ဗော အဿာတိ ဒါနိယော" အဿ ဘိက္ခုဿ၊ အား။ ဒါတဗ္ဗော၊ ၏။ ဣတိတသ္မာ၊ ကြောင့်။ သော ဘိက္ခု၊ သည်။ ဒါနိယော၊ ၏။ ပ၊ သမ္ပဒါနသာဓနေ။ဒါဓာတ်၊အနိယပစ္စည်း။ ဒါဓာတ်၏အရ ကတ္တတ္ထ

ကြိယာကား လှူလိုသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော သဒ္ဓါ မေတ္တာ ပြဓာန်းသော ဒါနစေတနာကို မှုချအားဖြင့် ရ၏။ သမ္ပဒါနတ္ထ ကြိယာကား ပေးရာဖြစ်သော ရဟန်း၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိကို ဖလူပစာရတ္ထ အားဖြင့် ရ၏။ အနီယ ပစ္စည်း၏ အရကား ထိုဖလူပစာရတ္ထဖြင့် မှတ်အပ်သော ရဟန်း ရ၏။

အပါဒါနသာဓန

"ဘ၀န္တိ ဗုဒ္ဓိသဒ္ဒါ၊ တေသ္မာတိ ဘာဝေါ" တေသ္မာ သဒ္ဒပဝတ္တနိမိတ္တမှာ၊ ထိုသဒ္ဒပဝတ္တနိမိတ်မှ။ ဗုဒ္ဓိသဒ္ဒါ၊ အသိဉာဏ် သဒ္ဒါတို့သည်။ ဘ၀န္တိ၊ ကုန်၏၊(ပ)၊အပါဒါနသာဓန ဘူဓာတ်၊ ဏပစ္စည်း။ ဘူဓာတ်၏ အရ ကတ္တွတ္ထ ကြိယာကား ဒြဗ် ဂုဏ် ကြိယာ စသော သဒ္ဒပဝတ္တနိမိတ်၏ ပကတူပပစ္စယသတ္တိကို ဖလူပစာရတ္ထဖြင့် ရ၏။ ဏပစ္စည်း၏ အရကား ထိုဖလူပစာရတ္ထဖြင့် မှတ်အပ်သော ဒြဗ် ဂုဏ် စသော သဒ္ဒပဝတ္တိနိမိတ် ရ၏။

အဓိကရဏသာဓန

"နာနာဘောဒဘိန္နာ အတ္ထာ ဂန္တိယန္တိ ရစိယန္တိ တေ္တာ တိ ဂန္ထော" တေ္တာ သတ္တော၊ ဤကျမ်း၌။ နာနာဘောဒဘိန္နာ၊ အထူးထူး အပြားပြား အားဖြင့် ပြားကုန်သော။ အတ္ထာ၊ အနက်တို့ကို။ ဂန္တိယန္တိ ရစိယန္တိ၊ စီရင်အပ်ကုန်၏။ ဣတိတသ္မာ၊ ထိုသို့ စီရင်ရာဖြစ်သော သတ္တိကြောင့်။ ဂန္ထော၊ မည်၏။ (ပ)၊ အဓိကရဏသာဓန၊ ဂန္ထဓာတ်၊ အပစ္စည်း။

ဂန္ထဓာတ်၏အရ ကတ္တွတ္ထကြိယာကား အနက်ကိုစီရင်သောဉာဏ်ကို မှုချအားဖြင့်ရ၏။ အဓိကရဏတ္ထကြိယာကား ကျမ်းဝစီဘေဒ သဒ္ဒါ၏ ပကတူပပစ္စယသတ္တိကို ဖလူပစာရတ္ထဖြင့် ရ၏။

အပစ္စည်း၏အရကား ထိုဖလူပစာရတ္ထဖြင့် မှတ်အပ်သော ကျမ်း ဝစီဘေဒသဒ္ဒါ ရ၏။

ဘာဝသာဓနေ

"မုယှန္တိ မောဟော" ဘာဝသာဓနေ၊ မုဟဓာတ်၊ ဏ ပစ္စည်း။ ဘာဝသာဓနေတို့၏ သဘောသည် ဓာတ်ရ ပစ္စည်းရ အထူး မရှိသောကြောင့် မောဟော ဟူသော ဘာဝသာဓနေ၏ အရကား တွေဝေခြင်း မောဟရ၏။

"နမာမိ အနမိတိ နတွာန" ယောအဟံ၊ သည်။ နမာမိ၊ ရှိခိုးဆဲ။အနမိ၊ ရှိခိုးပြီ။ ဣတိတသ္မာ၊ ကြောင့်။ နတွာန၊ ၏။ ဤသို့ ဝိဂြိုဟ်ပြုကြ၏။ တွာန ပစ္စည်း၏ ကြိယာဝိသေသနအဖြစ်ကို မပြနိုင်သော ကြောင့် မသင့်။

ကတ္တုသာဓနေ

ဝိဂြိုဟ်ပြုလိုမူကား "နမိတွာတိ နတွာန"ဟု ပြုအပ်၏။ (ပ)။ ကတ္တု သာဓနေ၊ နမုဓာတ်၊ တွာနပစ္စည်း။

နမုဓာတ်၏ အရကား ရတနာသုံးပါးတို့၏ ဂုဏ်ကို အာရုံပြု၍ ကာယဝိညတ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော ကာယပဏာမစေတနာ ဝစီဝိညတ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော ဝစီပဏာမစေတနာ ကာယဝိညတ် ဝစီဝိညတ်ကို မဖြစ်စေမူ၍ ထိုကာယဝိညတ် ဝစီဝိညတ်တို့၏ အကြားအကြား၌ ပူရေစရ အနုစရအားဖြင့် ဖြစ်သော မနောပဏာမစေတနာ ဤစေတနာ သုံးတန်ဟု ဆိုအပ်သော ဒဿနတ္ထကို မုချအားဖြင့် ရ၏။

ယောနိသော မနသိကာရ သဒ္ဓါပြဓာန်းသော ရှေးရှေးစိတ္တုပ္ပါဒ်ဟု ဆိုအပ်သော ဒီပကတ္ထကို ဖလူပစာရတ္တဖြင့် ရ၏။

အန္တ ရာယ်ပျောက်ခြင်း၊ ကျမ်းပြီးခြင်း ဒိဋ္ဌာနုဂတိ အာပဇ္ဇန အစရှိသော ပကာသနတ္ထကို ကာရဏူပစာရတ္ထအားဖြင့် ရ၏။

ရတနာသုံးပါး၏ ရှိခိုးခြင်းငှာ ထိုက်သော အဖြစ်တည်းဟူသော ပဏာမာရဟဘောဂုဏ်ဟု ဆိုအပ်သော ဝိဘာဝတ္ထကို ဒုတိယ ကာရဏူပစာရအားဖြင့် ရ၏။

မိမိရှိစိုးခြင်း ကြိယာ၏ အရာရောက်သော အဖြစ် တည်းဟူသော ခေတ္တဂ်ဟဘောဂုဏ်ဟု ဆိုအပ်သော အနုဘာဝတ္ထကို တတိယ ကာရကူပစာရ အားဖြင့် ရ၏။

ဘာဝ ဝိဘာဝ အနုဘာဝဟု ဆိုအပ်သော အလင်္ကာနည်းသုံးပါးတို့တွင် ဒသနတ္ထသည် ကိုယ်ဖြစ်၍ ဘာဝ မည်၏။

ဒီပကတ္ထသည် အကြောင်းဖြစ်၍ ဝိဘာဝ မည်၏။

ပကာသနတ္ထသည် အကျိုးဖြစ်၍ အနုဘာဝ မည်၏။

တ္တာနပစ္စည်း၏ အရကား ထိုမှချ ဥပစာတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော အသျှင်ဝိမလဗုဒ္ဓိ ဆရာကို အပဓာန အားဖြင့်ရ၏။

ကြိယာပုဒ်တို့၏ သဘောသည် ကြိယာကိုသာ ပဓာနအားဖြင့် ဟောမြဲဖြစ်သောကြောင့် ကြိယာဝိသေသန ဘောနှင့်တကွ ဆိုအပ်ပြီးသော ဓာတွတ္ထကို ပဓာနအားဖြင့်ရ၏။

နတ္တာန၏ ဝိဘာဝတ္ထ အရကို ဖလူပစာ မကောက်ဘဲ ကာရကူ ကောက်ရာ၌ ဗျဂ္ဂံတ္ထ အဓိပ္ပာယ်ကား ကာရကူသည် အကြောင်း၏ အမည်ကို အကျိုး၌ တင်စား၍ ခေါ်ဝေါ်အပ်သော ကာရကူ၊ မတင်စားဘဲ အကြောင်းကိုပင် ခေါ်ဝေါ်အပ်သော ကာရကူအားဖြင့် နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။

ထိုတွင် ဤအရာ၌ မတင်စားဘဲ အကြောင်းကိုပင် ကာရကူ ဆိုသည်ဟု သိစေလိုသောကြောင့် ဒုတိယကာရကူ ကောက်တော်မူသည်။

တစ်နည်းကား ဂန္ထကာရက ပုဂ္ဂိုလ်၌ ရှိစိုးခြင်း ပဏာမ စေတနာကား အကျိုး၊ ပဏာမာရပဟာဘောဂုဏ်ကား အကြောင်း၊ သုဏန္တသောတုဇနပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ကား နတ္တာန စသော သဒ္ဒါအစဉ်သည် အကြောင်းအာရုံ ဂန္ထကာရက ပုဂ္ဂိုလ်၏ ရှိစိုးခြင်း စေတနာမြတ် သုံးပါးအပေါင်း၌ ပဏာမာရပဟာဘောဂုဏ်ကို သိရသောကြောင့် ရှိစိုးခြင်း စေတနာကား အကြောင်း၊ ပဏာမာရပဟာဘောဂုဏ်ကား အကျိုး ဖြစ်ပြန်သည်။

ယင်းပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ယောက်တို့တွင် ဤအရာ၌ သုဏန္တသောတုဇန ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရည်သန်၍ ဖလာနုမာန နည်းအားဖြင့် ဒုတိယကာရကူ ကောက်တော်မူသည်။

တစ်နည်းကား မြတ်စွာဘုရား၏ ပဏ္ဏာမာရဟဘောဂုဏ်ကား အကျိုး၊ ဝေနေယျတို့၏ ရှိခိုးခြင်း ပဏ္ဏာမစေတနာသည်ကား အကြောင်း။ အဘယ်သို့ အကြောင်းအကျိုး ဖြစ်သနည်းဟူမူကား စေတီယကူဋ္ဌော ပမာ နာသာဘင်္ဂေရပမာကဲ့သို့ ဝေနေယျတို့၏ ရှိခိုးခြင်းစသော စေတနာကြောင့် မြတ်စွာဘုရား၌ ပဏ္ဏာမာရဟဘောဂုဏ်ကို ရတော်မူ သည်။ မြတ်စွာဘုရား၏ ပဏ္ဏာမာရဟဘောကြောင့် ဝေနေယျတို့အား ရှိခိုးခြင်း စေတနာ ဖြစ်ရပြန်သည်။

ထိုကြောင့် ဝေနေယျတို့၏ သန္တာန်၌ အကြောင်းဖြစ်သော စေတနာသုံး တန်၏ အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ပဏ္ဏာမာရဟဘောဂုဏ်၌ တင်စား၍ ဒုတိယကာရဏူ ကောက်တော်မူသည်။

ကိတ်အရကောက်ပြီး၏။

(၅)ဝိဘတ်ကောက်

ဒုတိယ ဝိဘတ်ကောက်

"ဗုဒ္ဓံ နတွာန" ဟူသော ဝါကျဝယ် ကံအနက်၌ သက်သော ဒုတိယာ ဧကဝုစ် အံ ဝိဘတ်၏ အရကား၊

"အံ ဝိဘတ္တိတု သချာစ၊ ကမ္မတ္ထာတိ ဒုကေ ဝဒေ" ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ၊ နတွာန၌ နမုဓာတ်၏ အရဖြစ်သော ပဏ္ဏာမ စေတနာအား တပ်သော ဘုရား၊ ဘုရားဂုဏ်တော်၏ အာရမ္မဏ ပစ္စယသတ္တိတည်းဟူသော ကမ္မကာရက ဧကဝုစ်သချာ ရ၏။

တစ်နည်းကား ရှိခိုးခြင်း ကြိယာဖြင့် ရောက်အပ်သော ကြိယာ ပါပုဏန သတ္တိတည်းဟူသော ကမ္မကာရက ဧကဝုစ်သချာရ၏။

တတိယာ ဝိဘတ်ကောက်

"ဂရုဋ္ဌေန ဟတော နာဂေါ" ဟူသော ဝါကျဝယ် ကတ္တားအနက်၌ စီရင်သော တတိယာ ဧကဝုစ် နာဝိဘတ်၏ အရကား "နာဝိဘတ္တိ ပန ဧကဝစနသချာ စ ကတ္တုကာရကဋ္ဌာတိ၊ သချာကာရက သင်္ခါတေသု

ဒွိသု အတ္တေသု ဘဝတိ” ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ သတ်ခြင်း ကြိယာကို ပြီးစေတတ်သော ကြိယာဘိနိပ္ဖါဒနသတ္တိ တည်းဟူသော ကတ္တုကာရက ကေဝုစ်သချာ ရ၏။

“ရက္ခံ တစ္ဆတိ ဝါသိယာ” ဟူသော ဝါကျဝယ် ကရိဏ်းအနက်၌ သက်သော တတိယာ ကေဝုစ် နာဝိဘတ်၏ အရကား “နာဝိဘတ္တိ ပန ကေဝစနသချာ စ ကရဏ ကာရကဉ္စာတိ သချာကာရက သခါတေသု ဒွိသု အတ္တေသု ဘဝတိ” ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ–

ရွေလိုသော စိတ္တုပ္ပါဒ်အား တပ်သော ပဲခွပ်၏ ပကတူပ ပစ္စယ သတ္တိတည်းဟူသော ကရဏကာရက ကေဝုစ်သချာ ရ၏။

တစ်နည်းကား ရွေခြင်းကြိယာ အထူးသဖြင့် ပြီးကြောင်းဖြစ်သော ပဲခွပ်ဒြဗ်၏ ကြိယာသာဓကတမ သတ္တိတည်းဟူသော ကရဏကာရက ကေဝုစ်သချာ ရ၏။

စတုတ္ထီ ဝိဘတ်ကောက်

“ဒါနံ ဒဒါတိ သံဃဿ” ဟူသော ဝါကျဝယ် သမ္ပဒါန် အနက်၌ သက်သော စတုတ္ထီကေဝုစ် သဝိဘတ်၏ အရကား “သဝိဘတ္တိ ပန ကေဝစနသချာ စ သမ္ပဒါနကာရကဉ္စာတိ၊ သချာ ကာရက သခါတေသု ဒွိသု အတ္တေသု ဘဝတိ” ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ ဒါနစေတနာအား တပ်သော သဃာ၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိတည်းဟူသော သမ္ပဒါနကာရက ကေဝုစ်သချာ ရ၏။

တစ်နည်းကား ဒါနဝတ္ထုကို ပေးရာဖြစ်သော သဃာ၏ သမ္ပဒါန သတ္တိတည်းဟူသော သမ္ပဒါနကာရက ကေဝုစ်သချာရ၏။

ပဥ္စမီ ဝိဘတ်ကောက်

“ဂါမာ အပေန္တိ မုနယော” ဟူသော ဝါကျဝယ် အပါဒါန်အနက်၌ သက်သော ပဥ္စမီ ကေဝုစ် သ္မာ ဝိဘတ် အရကား “သ္မာဝိဘတ္တိ ပန ကေဝစနသချာ စ အပါဒါနကာရကဉ္စာတိ၊ သချာကာရက သခါတေသု

ဒွိသု အဝေ္ဘသု ဘဝတိ” ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ ဖဲသွားလိုသော စိတ္တုပ္ပါဒ်အား တပ်သော ရှာ၏ ပကတူပ ပစ္စယသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော အပါဒါနကာရက ဧကေဝုစ်သချာ ရ၏။

တစ်နည်းကား ဖဲခြင်းကြိယာဖြင့် ရဟန်းဒြဗ်မှ ကင်းသော ရှာဒြဗ်၏ အပဂမနသတ္တိ တည်းဟူသော အပါဒါနကာရက ဧကေဝုစ်သချာ ရ၏။

ဆဋ္ဌီ ဝိဘတ်ကောက်

“ဘိက္ခုနော ပတ္တစီဝရံ” ဟူသော ဝါကျဝယ် သမ္ဗန်အနက်၌ သက်သော ဆဋ္ဌီဧကေဝုစ် သဝိဘတ်၏ အရကား “သဝိဘတ္တိ ပန ဧကေဝစန သချာ စ သမ္ဗန္ဓဥာတိ၊ သချာ အကာရက သခ်ါတေသု ဒွိသု အဝေ္ဘသု ဘဝတိ” ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ ရဟန်း၏သပိတ် သင်္ကန်းနှင့် သာမိ သံ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော သမ္ဗန် အကာရက ဧကေဝုစ်သချာ ရ၏။

သတ္တမီဝိဘတ်ကောက်

“ပါဒေသု ပတိတ္ဘာ ရောဒိ”ဟူသော ဝါကျဝယ် အာဓာရ အနက်၌ သက်သော သတ္တမီ ဗဟုဝုစ် သုဝိဘတ်၏ အရကား “သုဝိဘတ္တိ ပန ဗဟု ဝစနသချာ စ ဩကာသကာရကဥာတိ၊ သချာ ကာရကသခ်ါတေသု ဒွိသု အဝေ္ဘသု ဘဝတိ” ဟူသည်နှင့်အညီ ငိုမြည်တမ်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်အား တပ်သော ခြေ၏ ပကတူပ ပစ္စယသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော ဩကာသကာရက ဗဟုဝုစ်သချာရ၏။

တစ်နည်းကား ငိုခြင်းကြိယာ၏ တည်ရာဖြစ်သော ခြေဒြဗ်၏ ကြိယာ ပတိဋ္ဌာနသတ္တိ တည်းဟူသော ဩကာသကာရက ဗဟုဝုစ် သချာရ၏။

ပထမာဝိဘတ်ကား ဝါစက မတပ်သောကြောင့် မကောက်အပ်သဖြင့် ထည့်ဖွယ် မလိုတော့ပြီ။

ဝိဘတ်အရကောက်ပြီး၏။

(၆)သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်အကောက်

အဟံ၌ အမှသဒ္ဒါကား သကတ္ထဝါစက သဗ္ဗနာမ်ပုဒ် ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂြိုဟ် မပြုကောင်း၊ အရကား အသျှင်ဝိမလဗုဒ္ဓိ ဆရာကို အပဓာန အားဖြင့် ရ၏။ သကသာမညာကာရ ဂုဏ်ကို သာ ပဓာန အားဖြင့် ရ၏။

ယောဘဂဝါ၌ ယ သဒ္ဒါကား–

ရှင်ဥရုဗျာတံနိပါတဥ္စ၊ ပသင်္ဂါလပနံ တထာ။

သဗ္ဗနာမန္တိမေတေသု၊ နကတော ဝိဂ္ဂတော ဆသု။ ။

ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ အနိယမဝါစက သဗ္ဗနာမ်ပုဒ် ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂြိုဟ် မပြုကောင်း၊ အရကား ဘုရားဒြဗ်ကို အပဓာနအားဖြင့် ရ၏။ ဘုရားဒြဗ်၏ အနိယမ သာမညာကာရ ဂုဏ်ကိုသာ ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

သောဘိက္ခု၌ တ သဒ္ဒါကား–

ရှင်ဥရုဗျာတံနိပါတဥ္စ၊ (ပ)၊ နကတော ဝိဂ္ဂဟော ဆသု။ ။ ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ နိယမ ဝါစကသဗ္ဗနာမ်ပုဒ် ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂြိုဟ် မပြုကောင်း၊ အရကား ရဟန်းဒြဗ်ကို အပဓာနအားဖြင့် ရ၏။ ရဟန်းဒြဗ်၏ နိယမ သာမညာကာရ ဂုဏ်ကိုသာ ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

တစ်နည်းကား နိယမသာမညာကာရဇာတ်ကို ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

ထိုကြောင့်။

အပဓာန၊ ဒြဗ်ရ၊ ဂုဏပဓာနာ။

သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်၊ အရထုတ်၊ မယုတ်သိလေပါ ဟု ဆိုအပ်၏။

သဗ္ဗနာမ်ပုဒ် ဟူသမျှ ဤကဲ့သို့ချည်း အပဓာန ဂုဏပဓာန အားဖြင့် ဝါစက တပ်သည်၏ အဖြစ်ကို သိစေတော်မူလိုသောကြောင့်–

"ယောတိ အနိယတသညီ နိဒ္ဒေသော" ဟု ဒဗ္ဗပဓာန တစ်ချက်၊ ယော ပနာဘိ ယော ယာဒိသော သဗ္ဗနာမံ သာမညဝါစကံ" ဟု ဂုဏပဓာန တစ်ချက် ဖွင့်ဆိုကြကုန်သည်။

သဗ္ဗနာမ်အရကောက် ပြီး၏။

(၇) ဥပသာရကောက်

သမ္မာပကံ ၌ သံ သဒ္ဒါကား-

ရုဋ္ဌီချာတံ နိပါတဥ္ဇု (ပ)၊ နကတော ဝိဂ္ဂတော ဆသု။

ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ သမ္မာအတ္ထဇောတက ဥပသာရပုဒ် ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂြိုဟ်မပြုကောင်း၊ အရကား အဝိပရီတဘောဂုဏ်ရ၏။

ဝိမောဟကံ၌ ဝိ သဒ္ဒါကား ဝိသေသတ္ထဇောတက ဥပသာရပုဒ် ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂြိုဟ် မပြုကောင်း၊ အရကား ဝိသေသဘောဂုဏ်ရ၏။

သုဝုတ္တံ ၌ သု သဒ္ဒါကား သုန္ဒရတ္ထဇောတက ဥပသာရပုဒ်ဖြစ်သော ကြောင့် ဝိဂြိုဟ်မပြုကောင်း၊ အရကား အာဒိကလျာဏ စသော ဂုဏ် ရ၏။

သံယော ၌ သံ သဒ္ဒါကား သုန္ဒရတ္ထဇောတက ဥပသာရပုဒ် ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂြိုဟ် မပြုကောင်း၊ အရကား သုန္ဒရဘောဂုဏ်ရ၏။

အနက်ကိုသာ ပဓာနပြု၍ ကောက်ခြင်းသည် ဥပသာရပုဒ်တို့၏ အရကောက် လက္ခဏာဟု သိအပ်၏။

ဥပသာရပုဒ်အရကောက်ပြီး၏။

(၈) နိပါတ်ပုဒ်အကောက်

ဟိသဒ္ဒေါ ဒဠှီကရဏဇောတကော စသည်၌ ဟိ သဒ္ဒါကား။

ရုဋ္ဌီချာတံ နိပါတဥ္ဇု ပ၊ နကတော ဝိဂ္ဂဟော ဆသု။

ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ ဒဠှီကရဏဇောတက နိပါတ်ပုဒ်ဋ္ဌီ ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂြိုဟ် မပြုကောင်း၊ အရကား နောက်ဝါကျ ဟု ဆိုအပ်သော ဒဠှီယတ္တကို ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

ရှေ့ဝါကျဟု ဆိုအပ်သော ဒဠှီယတ္တကို အပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

ကစ္စာယနဥဍ္ဍ စ သဒ္ဒါကား သမုစ္စယတ္ထဇောတက နိပါတ်ပုဒ် ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂြိုဟ် မပြုကောင်း၊ အရကား ကစ္စည်းမထေရ်တည်းဟူသော သမုစ္စေတဗ္ဗ အနက်ကို ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။ ဘုရား တရား သံဃာ တည်းဟူသော ပဋိယောဂီ အနက်ကို အပဓာနအားဖြင့်ရ၏။

ပန သဒ္ဒေါပက္ခန္တရဇောတကော၌ ပန သဒ္ဒါကား ပက္ခန္တရဇောတက နိပါတ်ပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂြိုဟ် မပြုကောင်း၊ အရကား နောက်ဝါကျဟု ဆိုအပ်သော ဒုဋ္ဌိကရဏတ္တကို ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။ ရှေ့ဝါကျ ဟု ဆိုအပ်သော ပက္ခကို အပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

ဗုဒ္ဓံ ဧဝ ဝန္ဒတိ ၌ ဧဝ သဒ္ဒါကား အဝဓာရဏတ္ထ နိပါတ်ပုဒ် ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂြိုဟ်မပြုကောင်း၊ အရကား ဘုရားတည်းဟူသော သန္နိဋ္ဌာနတ္ထကို ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။ ပရမိသွာ မဟာပိန်းနဲ စသော နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ တရား သံဃာ တည်းဟူသော အနုညာတတ္ထကို အပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

နိပါတ်ပုဒ် အရကောက် ပြီး၏။

ဝိသုဒ္ဓါရုံ အခြေခံဉာဏ်ကောက် ပြီးပြီ။

ရူပသိဒ္ဓိစုဒ်စောဒနာ

(က) ဝိသုဒ္ဓ သဒ္ဓမ္မ သဟာဿ ဒီဓိတိံ၊
သုဗုဒ္ဓ သမ္ဗောဓိယုဂန္ဓရောဒိတံ။
တိဗုဒ္ဓ ခေတ္တေက ဒိဝါကရံ ဇိနံ၊
သမ္မေသံဃံ သိရသာ ဘိဝန္ဒိယ။ ။

(ခ) ကစ္စာယနဥ္စာ စရိယံ နမိတ္ဝာ၊
နိဿာယ ကစ္စာယန ဝဏ္ဏနာဒိံ။
ဗာလ ပ္ပဗောဓတ္ထ မုဇုံ ကရိဿံ၊
ဗျတ္တံ သုကဏ္ဍံ ပဒရူပသိဒ္ဓိံ။ ။

ပါဠာနုသန္ဓေကို ပြခြင်း

(က) အဘိဝါဒန သီလိဿ၊ နိစ္စံ ဝုဍ္ဎာ ပစာယိနော။
စတ္တာရော ဓမ္မာ ဝဍ္ဎန္တိ၊ အာယု ဝဏ္ဏော သုခံ ဗလံ။ ။

ဟူသော ပါဠိနှင့်အညီ ရူပသိဒ္ဓိကျမ်းကို အပတ်တကုတ် အားထုတ်ကြိုးပမ်း စီရင်တော်မူလိုသော အသျှင်ဗုဒ္ဓပိယဆရာသည် ကာရိယဖလဖြစ်သောကျမ်းကို ပြီးစေရာ၌ အာယု ဝဏ္ဏ သုခ ဗလ–ဟူသော သဟကာရီကာရဏ,ဉာဏ,ဗလ,ဟူသော ဥပါဒါနကာရဏတို့ကို ပွားစေတော်မူလိုသည်ဖြစ်၍ အဘိဝါဒန–ဝုဍ္ဎာပစာယန ဟူသော ကာရဏ ကာရဏပမာဏတို့ကို ပြတော်မူခြင်းငှာ ဝိသုဒ္ဓ သဒ္ဓမ္မ စသော သဒ္ဒပ္ပဗန္ဓကို မိန့်တော်မူသည်။

ဤကား ပါဠိကိုမှီ၍ ဆိုအပ်သော အနုသန္ဓေအမြွက်။

အဋ္ဌကထာနုသန္ဓေကို ပြခြင်း

(ခ) (တစ်နည်းကား) "ဗုဒ္ဓါနုဿတိ မနုယုတ္တော ဘိက္ခု သတ္ထရိ ဂါရဝေါ ဟောတိ သပ္ပတိဿော၊ သဒ္ဓါဝေပုလ္လံ, သတိဝေပုလ္လံ, ပညာဝေပုလ္လံ, ပုညဝေပုလ္လဉ္စ အဓိဂစ္ဆတိ"စသည်ဖြင့်လာသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာပါဠ်(၁၈၀)နှင့်အညီ ဤရူပသိဒ္ဓိကျမ်းပြုဆရာသည် ကျမ်း၏အစမဆွလက်မွန်၌ သဒ္ဓါ,သတိ,ပညာ,ပုည စသော တရားတို့ကို ပြန့်ပွားစေလိုရကား "ဝိသုဒ္ဓိသဒ္ဓမ္မ(လ)သိရသာ ဘိဝန္ဒိယ"ဟူသောပါဠ်ဖြင့် ပဏာမကို အားထုတ်တော်မူသည်။

ဋီကာနုသန္ဓေကို ပြခြင်း

(ဂ) (တစ်နည်းကား)"ပုညာ တိဿယာတိ ပသာဒဝတ္ထုသု ပူဇာ" ဟူသော နေတ္တိဋီကာနှင့်အညီ ဘုရားစသော ပသာဒဝတ္ထုတို့၌ ပူဇော်ခြင်းသည် ပုညာတိဿယ မည်၏။

ထိုပုညာတိဿယသည်လည်း "ပုညာတိဿယော စ ယထာဓိပ္ပေတပရိသမာ ပနူပါယော"ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ အကြင်အကြင် လိုအပ်သော အကျိုးပြီးခြင်း၏အကြောင်း ဥပါယ မည်၏။

ထိုပုညာတိဿယ,ဥပါယတို့၌ ကျင့်သောသူအားလည်း "ဥပါယေသုစ ပဋိပန္နဿ ဟောတေ၊ ဝကာရိယံ သန္နိဋ္ဌာနံ"ဟူသော ၎င်းဋီကာပဋိဘာသာနှင့်အညီ ကာရိယဖြစ်သော ကျမ်း၏ပြီးစီးအံ့သည် ဖြစ်သောကြောင့် ကာရိယ သန္နိဋ္ဌာနအကျိုးရှိသော ပသာဒဝတ္ထုပူဇာ, ပုညာတိဿယယူပါယ,တဒု ပါယပ္ပဋိပန္နတို့ကို ပြုလုပ်ဆည်းပူး ကျင့်တော်မူလိုရကား "ဝိသုဒ္ဓ သဒ္ဓမ္မ" စသော သဒ္ဒပ္ပဗန္ဓကို မိန့်တော်မူသည်။

ဤကား အဋ္ဌကထာဋီကာ ပဒေသနည်းကို မှီသောအမြွက်။

အာစရိယောပဒေသ ဥဇုဝုစ်အနုသန္ဓေကို ပြခြင်း

(ဃ) (တစ်နည်းကား) ခပ်သိမ်းသောကျမ်းပြုဆရာတို့၏ ဖွယ်ရာ ဓမ္မတာသဘောသည် ကျမ်းမပြုမီရှေးအဖို့၌ ရတနတ္တယပဏ္ဏာမကို ပြဦး မြဲဖြစ်၍ ကျမ်းပြုဆရာတို့တွင် တွက်ကျုံးဝင်သော ဤအရှင်ဗုဒ္ဓပိယဆရာ သည်လည်း ကျမ်းမပြုမီ ရှေးအဖို့၌ ပဏာမကို ပြတော်မူခြင်းငှာ "ဝိသုဒ္ဓ သဒ္ဓမ္မ"စသည်ကို မိန့်သည်။ (ဥဇုဝုစ်နည်း)

အာစရိယောပဒေသ ဝင်္ကဝုစ်အနုသန္ဓေကို ပြခြင်း

(င) (တစ်နည်းကား) ပဏာမကို ပြသဖြင့် သဒ္ဒါ,ပညာ ရှေးသွား ရှိသော အဖြစ်ကို ဖလူပစာရဖြင့် ပြခြင်းငှာ။

(စ) (ဝါ)ရအပ်သော အန္တရာယ ဝိသောသနတ္ထကို ပထမကာရဏူ ပစာရဖြင့် ပြခြင်းငှာ။

(ဆ) (ဝါ) ဂန္ထပရိသမာနကို ဒုတိယကာရဏူပစာရဖြင့် ပြခြင်းငှာ။

(ဇ) (ဝါ) ရအပ်လတ္တံ့သော ထိုကျမ်းကို သင်ရခြင်းအစ အနုပါဒါ ပရိနိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော အကျိုးကို တတိယကာရဏူပစာရဖြင့် ပြခြင်းငှာ "ဝိသုဒ္ဓ သဒ္ဓမ္မ"စသည်ကို မိန့်သည်။

(ငင်းလေးချက်ကား ဝင်္ကဝုစ်နည်း အာစရိယောပဒေသနည်း။)

ထို့ကြောင့် "ပဒအတ္ထာ၊ ဝါကျတ္ထာကို၊ စိတ်မှာသိထား၊ ရှေ့နောက်အား ဖြင့်၊ ပိုင်းခြားမိပ္ပါယ်၊ လိုရာရှယ်ရှု၊ ဥဇုဝင်္က၊ ဆိုစေရ၊ နည်းပြနုသန္ဓေ"ဟု မိန့်အပ်ပြီ။

ထိုဆရာမြတ်တို့ အလိုအားဖြင့်–

(က) ဏ္ဍာယံ ဂန္ထကာရော ပဏာမာဒိ ပဋ္ဌကတ္ထံ
ဒဿေတုံ အာဟ ဝိသုဒ္ဓသဒ္ဓမ္မိစ္စာဒိ။

(ခ) တတ္ထ ဟိ ဝိသုဒ္ဓ(လ)နမိတွာ ပဏာမံ
မုချေန ဒဿေတိ၊ သဒ္ဒါပညာပုဗ္ဗင်္ဂမတံ
ဖလူပစာရေန ဒီပေတိ။

(ဂ) အန္တရာယ ဝိသောသနတ္ထံ ပထမကာရဏူ
ပစာရေန ပကာသေတိ။
(ဃ) ဂန္ထ ပရိသမာပနံ ဒုတိယကာရဏူပစာရေန
ဝိဘာဝေတိ။
(င) တဒုဂ္ဂဟာဒိ အနုပါဒါ ပရိနိဗ္ဗာနန္တံ မဟန္တတ္ထံ
တတိယ ကာရဏူပစာရေန အနုဘာဝေတိ။
(ကတ္တားငါးတန်ထုတ်တတ်စေ။)

ကံကား ဒဿနတ္တ၊ ကရိဏ်ႈဝါစက၊ ပထမဖို့။
ကံကား ဒီပကတ္တ၊ ကရိဏ်ႈဝါစက၊ ဒုတိယဖို့။
ကံကား ပကာသနတ္တ၊ ကရိဏ်ႈဝါစက၊ တတိယဖို့။
ကံကား ဝိဘာဝနတ္တ၊ ကရိဏ်ႈဝါစက၊ စတုတ္ထဖို့။
ကံကား အနုဘာဝတ္တ၊ ကရိဏ်ႈဝါစက၊ ပဥ္စမဖို့။
နိယံလည်း မြင်စေ။

(တစ်နည်းကား) ဤကျမ်း၏အစ၌ ဂန္ထကာရ အရှင်ဗုဒ္ဓပိယ ဆရာသည် ရောဂါစသော အန္တရာယ်ကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းစသောအားဖြင့် များစွာ အကျိုးရှိသော သမ္ဗုတိဥပပတ်နတ်ထက်မြတ်ဘိ အလိုရှိအပ်တောင့်တ အပ်သော ဝိသုဒ္ဓိဒေဝတာမြတ်စွာဘုရား စသည်တို့အား ရှိခိုးခြင်းပဏာမ အစရှိသည်ကို (ဝါ)ပဏာမ,ကရဏာပဂ္ဂကာရ,အဘိဓေယျ, အဘိဓာန,ပယောဇဥ်တို့ကို ပြခြင်း၌ "ဝိသုဒ္ဓ သဒ္ဓမ္မ" စသော ပဗန္ဓကို မိန့်သည်။

ထိုဂါထာ၌–
* "ဝိသုဒ္ဓသဒ္ဓမ္မ(လ)နမိတွာ" ဟူသောပါဌ်ဖြင့်'ပမာဏ'ကို ပြတော်မူသည်။
* "ကစ္စာယနဉ္စာစရိယံ၊ နိဿာယ ကစ္စာယန ဝဏ္ဏနာဒိ၊ ဗာလပ္ပဗောဓနတ္ထံ ဥဇုံ၊ ဗျတ္တံ သုကဏ္ဍံ"ပါဌ်တို့ဖြင့် 'ကရဏာပဂ္ဂကာရ'ကို ပြတော်မူသည်။

* "ပဒ ရူပသိဒ္ဓိ ကရိဿံ"ဟူသော ပါဌ်တို့ဖြင့် ကျမ်း၏အနက် 'အဘိဓေယျ'၊ ကျမ်း၏အမည် 'အဘိဓာန'၊ သာမတ္ထိယအားဖြင့် ကျမ်း၏ အကျိုး 'ပယောဇဉ်'တို့ကို ပြတော်မူသည်။

(တစ်နည်း) ထိုနှစ်ဂါထာတို့တွင် ပထမဂါထာ၌–

* "အဘိဝန္ဒိယ"ဖြင့် 'ပဏ္ဏာမ'ကို ပြတော်မူသည်။
* "ဓိနံ"ဖြင့် 'ပဏ္ဏာမိတဗ္ဗ'ကို ပြတော်မူသည်။
* "ဝိသုဒ္ဓ သဒ္ဓမ္မ သဟဿဒီဓိတိံ,သုဗုဒ္ဓ သမ္ဗောဓိ ယုဂန္ဓရောဒိတံ, တိဗုဒ္ဓခေတ္တေက ဒိဝါကရံ,သမ္မသံဃံ"တို့ဖြင့် 'ပဏ္ဏာမရဟဘော ဂုဏ်'ကို ပြတော်မူ၏။
* ၎င်းတို့ကို ဟိတ်ပြု၍ ယင်းဖြင့် 'ပဏ္ဏာမဟေတု'ကို ပြတော်မူ၏။
* "သိရသာ"ဖြင့် 'ပဏ္ဏာမာကာရ'ကို ပြတော်မူ၏။

ဒုတိယဂါထာ၌–

* "ကစ္စာယနဉ္စာစရိယံ နမိတွာ"ဟူသောပါဌ်တို့ဖြင့် မှီရာကျမ်းကို ပြုသော ဓာတ်အရာ၌ ထားတော်မူသော အရှင်ကစ္စည်း ဆရာအား ရှိခိုးခြင်းကို ပြတော်မူ၏။
* "နိဿာယ ကစ္စာယနဝဏ္ဏနာဒိံ"ဟူသောပါဌ်တို့ဖြင့် မှီရာကျမ်းကို ပြတော်မူ၏။
* "ဗာလပ္ပဗောဓတ္ထံ"ဟူသောပါဌ်ဖြင့် ကျမ်း၏အကျိုးကို ပြတော်မူ၏။
* "ပဒရူပသိဒ္ဓိံ"ဟူသောပါဌ်ဖြင့် ကျမ်း၏အမည်ကိုပြတော်မူ၏။
* "ပဒရူပသိဒ္ဓိံ"ဟူသောပါဌ်၌ ပဒ–ဟူသော ပါဌ်တစ်စိတ်ဖြင့် ကျမ်း၏အနက်ကို ပြတော်မူ၏။
* "ဗျတ္တံ၊ သုကဏ္ဍံ၊ ဥဇုံ"ဟူသောပါဌ်တို့ဖြင့် ကျမ်းပြုသောအခြင်း အရာကို ပြတော်မူ၏။

လိုရင်းကောက်ကို ပြခြင်း

"ခပ်သိမ်းဝါကျ၊ ဟူသမျှ၊ ပဓာနကောက်မြဲ"ဟူသော နိယံစကားနှင့် အညီ ထိုပါဌ်အပေါင်းတို့တွင် လိုရင်းပါဌ်ကား"အဟံ ကရိသံ"တည်း။

(ဓာတွတ္ထ သမ္ဗန္ဓာဝတ္ထ,အသမ္ဗန္ဓာဝတ္ထ နှစ်ပါးတို့တွင် ကရိသံ၌ ကရဓာတ်အနက်နှင့်မစပ်ခိုက် အသမ္ဗန္ဓာဝတ္ထကို ရည်၍ကောက်။)

(တစ်နည်း)လိုရင်းကား "အဟံ အဘိဝန္ဒိယ,နမိတွာကရိသံ"တည်း။

(အသမ္ဗန္ဓာဝတ္ထကိုရည်၍ကောက်)

(တစ်နည်း) လိုရင်းပါဌ်ကား "အဟံ ကရိသံ"တည်း။

(ရွှေကျောင်းဆရာတော်နည်း)

အနုသန္ဓေထွက် ၁၂–ပါးကိုပြခြင်း

ဤအရာ၌ "ဆိုရေးရှိက၊ ဆိုအပ်လှ၏၊ ဆိုစများလျား၊ ထားပချေမိ၊ ငါဝန်ရှိခဲ့"ဟု ဘူရိဒတ် လင်္ကာ ဆရာပညာရှိတို့ မိန့်ဆိုအပ်သောကြောင့် ဝါကျဆစ်မျက် အထွက်အသွား ကျမ်းရိုးစကားများကို အာစရိယမုဋ္ဌိလဒ္ဓေါ ပဒေသတိုင်း အမြွက်အမျှကို ဆိုဦးအံ့။

ကျမ်းရိုးအသွား စကားထွက်နည်းသည် သဒ္ဒါထွက်, ပညတ်ထွက်, ပရမတ်ထွက် ဟူ၍(၃)ပါးရှိသည်။ ထိုတွင် သဒ္ဒါထွက်၌ အနုသန္ဓေ, စောဒနာ,ပုစ္ဆာ,အဘိယာစက ဟူ၍(၄)ပါး။

ဤနည်းနှင်နှင် ပညတ်,ပရမတ်တို့၌လည်း(၄)ပါးစီရ၍ ပေါင်း(၁၂)ပါး ရှိသည်။ ယင်း(၁၂)ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါး၌ သုဒ္ဓ,ဥပမာလင်္ကာရ,ဟေတာ လင်္ကာရ,ဥပမာဟေတာလင်္ကာရ–ဟူ၍ (၄)ပါးစီရ၍ ပေါင်း(၄၈)ပါး ဖြစ်၏။ ထို(၄၈)ပါးတို့တွင် ပထမလိုရင်းကောက်၍ ထွက်ပုံကား–

(က) ဤသို့ "နမိတွာ"ဟူသောပုဒ်၌ နမုဓာတ်ဟူသော (ဝါ)နမသ– ဟူသော သကမ္မကဓာတ် ကမ္မိကိုပြပြီး၍ ယခုအခါ ထိုသကမ္မကဓာတ် ကမ္မိ၏ ကံကိုပြခြင်းငှာ"ကစ္စာယနဉ္စာစရိယံ"ဟူသောပါဌ်ကိုမိန့်။

(သဒ္ဒါထွက်၌ သုဒ္ဓါနုသန္ဓေ။)

(ခ) ဤသို့ (လ) ၍ ယခုအခါ "ဝန္ဒေ သုဂတံ" စသည်တို့၌ "သုဂတံ" စသော ကံကို ပြကုန်သကဲ့သို့ ထို့အတူ ထိုသကမ္မကဓာတ်၏ ကံကို ပြခြင်းငှာ "ကစ္စာယနဋ္ဌာစရိယံ"ဟူသောပါဌ်ကိုမိန့်။

(သဒ္ဒါထွက်၌ ဥပမာလင်္ကာရာနုသန္ဓေ။)

(ဂ) ဤသို့(လ)၍ ယခုအခါ သကမ္မကဓာတ်၏ကံနှင့် မကင်းရာသော ကြောင့် ကံကို ပြခြင်းငှာ "အာစရိယံ"ကိုမိန့်။

(သဒ္ဒါထွက်၌ ဟေတာလင်္ကာရာနုသန္ဓေ။)

(ဃ) ဤသို့(လ)၍ ယခုအခါ"ဝန္ဒေ သုဂတံ"စသည်တို့၌(လ)သို့ ထို့အတူ သကမ္မကဓာတ်၏ ကံနှင့်မကင်းရာသောကြောင့် ကံကို ပြခြင်းငှာ "အာစရိယံ"ကိုမိန့်။ (သဒ္ဒါထွက်၌ ဥပမာဟေတာလင်္ကာရာနုသန္ဓေ။)

(င) ဤသို့ "နမိတွာ"ဟူသောပါဌ်ဖြင့် ရှိခိုးခြင်း ပမာဏကိုပြပြီး၍ ယခုအခါ ရှိခိုးအပ်သော ပဏ္ဏာမိတဗ္ဗကို ပြခြင်းငှာ "အာစရိယံ"ကိုမိန့်။

(ပညတ်ထွက်၌ သုဒ္ဓါနုသန္ဓေ။)

(စ) ဤသို့(လ)၍ ယခုအခါ သူရဿတီ,စန္ဒီ,ပရမိသွာစသည်ကို ရှိခိုးကုန်သော ဗာဟိရကတို့၏ ရှိခိုးခြင်း ပဏ္ဏာမသည် သူရဿတီစသော ပဏ္ဏာမိတဗ္ဗနှင့်မကင်းကုန်သကဲ့သို့ ထို့အတူ ရှိခိုးခြင်း ပဏ္ဏာမ၏ရှိခိုး အပ်သော ပဏ္ဏာမိတဗ္ဗကို ပြခြင်းငှာ "အာစရိယံ"ကိုမိန့်။

(ပညတ်ထွက်၌ ဥပမာလင်္ကာရာနုသန္ဓေ။)

(ဆ) ဤသို့(လ)၍ ယခုအခါ ရှိခိုးခြင်းပဏ္ဏာမ၏ရှိခိုးအပ်သော ပဏ္ဏာမိတဗ္ဗနှင့် မကင်းရာသောကြောင့် ရှိခိုးခြင်းပဏ္ဏာမ၏ ရှိခိုးအပ်သော ပဏ္ဏာမိတဗ္ဗကို ပြခြင်းငှာ "အာစရိယံ"ကိုမိန့်။

(ပညတ်နည်း၌ ဟေတာလင်္ကာရာနုသန္ဓေ။)

(ဇ) (ပညတ်နည်း၌ ဥပမာဟေတာလင်္ကာရာနုသန္ဓေကို နှစ်ပါးစပ်ရော ပြီးလျှင် သဒ္ဒါနည်းကို မှီး၍ ဆိုလေ။)

(ဈ) ဤသို့ "နမိတွာ"ဟူသောပုဒ်၌ နမု(ဝါ)နမဿဓာတ်၏အရ ပဏ္ဏာမစေတနာ အာရမ္မဏိက,အကျိုး,ပစ္စယုပ္ပန်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ အာရုံအကြောင်း ပစ္စည်းကို ပြခြင်းငှာ"အာစရိယံ"မိန့်။

(ပရမတ်ထွက်၌ သုဒ္ဓါနုသန္ဓေ။)

(ည) ဤသို့(လ)၍ ယခုအခါ "ဝန္ဒေ သုဂတံ"စသည်တို့၌ ဝန္ဒဓာတ်၏အရ ပဏာမစေတနာ အာရမ္မဏိက အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်၏အာရုံအကြောင်းပစ္စည်းကို ပြကုန်သကဲ့သို့ ထို့အတူ အာရုံ အကြောင်း ပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူခြင်းငှာ "အာစရိယံ"ကိုမိန့်။

(ပရမတ်ထွက်၌ ဥပမာလက္ခာရာနုသန္ဓေ။)

(ဋ) ဤသို့(လ)၍ ယခုအခါ အာရမ္မဏိက အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်၏အာရုံအကြောင်း ပစ္စည်းတရားနှင့်မကင်းရာသောကြောင့် အာရုံအကြောင်းပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူခြင်းငှာ "အာစရိယံ"မိန့်။

(ပရမတ်ထွက်၌ ဟေတာလက္ခာရာနုသန္ဓေ။)

(ဌ) (ဥပမာ ဟေတာ လက္ခာရာနုသန္ဓေကို နှစ်ပါးရောစပ်ပြီးလျှင် သဒ္ဒါနည်းကို မှီး၍ ဆိုလေ။)

ဤကား အနုသန္ဓေ-ထွက်မျိုး ၁၂-ပါးအမြွက်။

စောဒနာထွက် ၁၂-မျိုးကိုပြခြင်း

(က) အရှင်ဗုဒ္ဓပိယဆရာ၊ ဆရာကား "နမိတွာ"ဟူသောပါဌ်၌ နမု(ဝါ)နမဿဟူသော သကမ္မကဓာတ်ကမ္မိကို ပြတော်မူ၏။ ထိုကမ္မိကို သာပြ၍ ကမ္မိ၏ကမ္မကို မပြအပ်သည်ရှိသော် ဆရာ၌ ကမ္မိ-ကမ္မဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ ရောက်ရာသည် မဟုတ်တုံလော၊ အဘယ်သို့ မှတ်ရပါအံ့နည်း။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို ဖြေတော်မူခြင်းငှာ "သမ္ဗုဒ္ဓံ"ကိုမိန့်။

ထိုပါဌ်၏အဓိပ္ပါယ်ကား "အဘိဝန္ဒိယ"ဟူသောပါဌ်၌ ဝန္ဒ(ဝါ)ဝန္ဒနဟူသော သကမ္မကဓာတ် ကမ္မိ၏ကမ္မကို ပြ၏။ ထိုသို့ပြသောကြောင့် သင်ထင်တိုင်းသော ကမ္မိကမ္မဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ မရောက်-ဟူလိုသောဝ်။ (သဒ္ဒါထွက် သုဒ္ဓစောဒနာ။)

(ကြွင်းသောစောဒနာထွက်နည်း ၁၁-ပါးတို့၌ အဓိပ္ပါယ်ပြန်ပုံကို ဤပထမစောဒနာထွက် နယာနုသာရအားဖြင့် ပြန်ပါလေ။)

(ခ) အရှင်(လ)သာပြ၍ "ဝန္ဓေ သုဂတံ"စသည်တို့၌ ကမ္မီ၏ကမ္မကို ပြသကဲ့သို့ ကမ္မီ၏ကမ္မကို မပြအပ်သည်ရှိသော် (လ)၌ "သဓမ္မသံဃံ" ကိုမိန့်။ (သဒ္ဒါထွက်၌ ဥပမာလင်္ကာရစောဒနာ။)

(ဂ) အရှင်(လ)သာပြ၍ ကမ္မီ၏ကမ္မကို မပြအပ်သည်ရှိသော် ကမ္မီ၏ကမ္မနှင့် မကင်းရာသောကြောင့် ဆရာ၌(လ)၌ "သဓမ္မသံဃံ" ကို မိန့်။ (သဒ္ဒါထွက်၌ ဟေတာလင်္ကာရစောဒနာ။)

(ဃ) အရှင်(လ)သာ ပြ၍ "ဝန္ဓေ သုဂတံ"စသည်တို့၌ ကမ္မီ၏ကမ္မကို ပြသကဲ့သို့ ကမ္မီ၏ကမ္မကို မပြအပ်သည်ရှိသော် ကမ္မီ၏ကမ္မနှင့်မကင်းရာသောကြောင့် ဆရာ၌(လ)၌ "သဓမ္မသံဃံ"မိန့်။

(သဒ္ဒါထွက်၌ ဥပမာ ဟေတာလင်္ကာရစောဒနာ။)

([င-စ-ဆ-ဇ] ပညတ်ထွက်နည်း၌ သုဒ္ဓ, ဥပမာလင်္ကာရ,ဟေတာလင်္ကာရ,ဥပမာဟေတာလင်္ကာရ စောဒနာထွက်နည်း ၄-ပါးကို သဒ္ဒါစောဒနာထွက်နည်း လေးပါးကို မှီး၍ ဆိုပါလေ။

"အဘိဝန္ဒိယ"ဟူသောပါဌ်၌ "ဝန္ဒ-ဟူသော(ဝါ)ဝန္ဒန-ဟူသော သကမ္မကဓာတ်ကမ္မီကိုပြ၏"ဟုဆိုခဲ့ရာ၌ "အဘိဝန္ဒိယ-ဟူသောပါဌ်ဖြင့် ရှိခိုးခြင်း ပဏ္ဏာမကိုပြ၏"ဟုဆို။ ကမ္မီဆိုခဲ့ရာ၌ ပဏ္ဏာမဆို၊ ကမ္မဆိုခဲ့ရာ၌ ပဏ္ဏာမိတဗ္ဗဆို၊ ကမ္မီကမ္မဆန့်သော ဝိရောဓဒေါသ ဆိုခဲ့ရာ၌ ပဏ္ဏာမ, ပဏ္ဏာမိတဗ္ဗဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ ဆိုရရုံမျှသာထူးသည်။

[ဈ-ည-ဋ-ဌ]ပရမတ်ထွက်နည်း၌ သုဒ္ဓ,ဥပမာလင်္ကာရ, ဟေတာလင်္ကာရ,ဥပမာဟေတာလင်္ကာရ စောဒနာထွက်နည်း လေးပါးကိုလည်း သဒ္ဒါစောဒနာထွက်နည်း လေးပါးကို မှီး၍ ဆိုပါလေ။

"အဘိဝန္ဒိယ"ဟူသောပါဌ်ဖြင့် ဝန္ဒ(ဝါ)ဝန္ဒနဟူသော သကမ္မကဓာတ် ကမ္မီကိုပြ၏ဆိုခဲ့ရာ၌ "အဘိဝန္ဒိယ"ဟူသောပါဌ်၌ နမု(ဝါ)ဝန္ဒနဓာတ်၏ အရ ပဏ္ဏာမစေတနာ,အာရမ္မဏိကအကျိုး ပစ္စယုပ္ပန်ဆို။ ကမ္မဆိုခဲ့ရာ၌ အာရုံအကြောင်းပစ္စည်းဆို။ ကမ္မီ-ကမ္မဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသဆိုခဲ့ရာ၌ ပစ္စယုပ္ပန္န-ပစ္စယဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ ဆိုရရုံမျှသာ ထူးသည်။

ဤကား စောဒနာထွက်မျိုး ၁၂-ပါးအမြွက်။

ပုစ္ဆာထွက် ၁၂–မျိုးကိုပြခြင်း

(က) အရှင်(လ)ကမ္မီကို ပြ၏။ ထိုကမ္မီ၏ကမ္မကား အဘယ်နည်း၊ ဤသို့ သူမေးဖွယ်ရှိ၍ ထိုအမေးကို ဖြေခြင်းငှာ "သဓမ္မသံဃံ"မိန့်။

ထိုပါဌ်၏အဓိပ္ပါယ်ကား "အဘိဝန္ဒိယ"ဟူသောပါဌ်၌ ဝန္ဒ(ဝါ) ဝန္ဒနဟူသော သကမ္မကဓာတ် ကမ္မီ၏ကမ္မကား "သဓမ္မသံဃံ"ဖြစ်ဘိသော်။

(သဒ္ဒါထွက်၌ သုဒ္ဓါပုစ္ဆာထွက်။)

("ခ–ဂ–ဃ–င–စ–ဆ–ဇ–ဈ–ည–ဋ–ဌ" ဤမှကြွင်းသော သဒ္ဒါ, ပညတ်,ပရမတ်,ပုစ္ဆာထွက်နည်း ၁၁–ပါးကို ဆိုခဲ့ပြီးသော စောဒနာထွက် ၁၂–ပါးကိုမှီ၍ ယထာရဟ နယာနုသာရအားဖြင့် ဆိုလေ။

ပုစ္ဆာထွက်သည် ယေဘုယျအားဖြင့် ဒေါသမတင်ရသည်သာ၊ စောဒနာထွက်နှင့် ထူးသည်။)

ဤကား ပုစ္ဆာထွက်မျိုး ၁၂–ပါးအမြွက်။

အဘိယာစက ၁၂–မျိုးကို ပြခြင်း

(က)အရှင်(လ)ကမ္မီကို ပြ၏။ ထိုကမ္မီ၏ကမ္မကိုလည်း ပြဘိဦးလော့ ဟု အဘိယာစကပုဂ္ဂိုလ်တို့ တောင်းဆိုဖွယ်ရှိ၍ ထိုကမ္မီ၏ကမ္မကို ပြခြင်းငှာ "သဓမ္မသံဃံ"မိန့်။ (သဒ္ဒါထွက်၌ သုဒ္ဓါဘိယာစကထွက်။)

("ခ–ဂ–ဃ–င–စ–ဆ–ဇ–ဈ–ည–ဋ–ဌ" ယင်းနည်း၌ ဥပမာ လင်္ကာရာဘိယာစက, ဟေတာလင်္ကာရာဘိယာစက, ဥပမာဟေတာ လင်္ကာရာဘိယာစက ဟူသော သုံးပါးကိုလည်းကောင်း၊ ပညတ်ထွက်၌ သုဒ္ဓါဘိယာစကစသော နည်းလေးပါးကိုလည်းကောင်း၊ ပရမတ်ထွက်၍ သုဒ္ဓါဘိယာစက စသော နည်းလေးပါးကိုလည်းကောင်း၊ ပုစ္ဆာထွက် ၁၂–မျိုးကို မှီး၍ ယထာရဟ နယာနုသာရအားဖြင့် ဆိုပါလေ။

အဘိယာစက ထွက်စုသည် ထိုပုစ္ဆာထွက်၌ သူမေးဖွယ်ရှိ၍ ဆိုသည်ကို ဤအဘိယာစကထွက်၌ အဘိယာစကပုဂ္ဂိုလ်တို့ တောင်းဆိုဖွယ် ရှိ၍ ဆိုရသည်။ အဓိပ္ပါယ်မပြန်ရသေးသည်သာ ပုစ္ဆာထွက်နှင့် ထူးသည်။)

ဤကား အဘိယာစကထွက်မျိုး ၁၂–ပါးအမြွက်။

ဤ၊ထွက်ဆိုအပ်ပြီးသော အနုသန္ဓေထွက်နည်း ၁၂–ပါး၊ စောဒနာထွက်နည်း ၁၂–ပါး၊ ပုစ္ဆာထွက်နည်း ၁၂–ပါး၊ အဘိယာစက ၁၂–ပါး အားဖြင့် နည်း ၄၈–ပါးတို့ ဖြင့် ပုဒ်အပေါင်းတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ထိုထို ကျမ်းဂန်ဝါကျ ပဒအပေါင်းတို့ကိုလည်းကောင်း ယထာရဟ ထွက် ဆိုလေကုန်။

ဤ ၄၈–ပါးနည်းကို အရင်းထား၍ ထိုထက်အလွန် သာဘောဂ, အနုဘောဂ,အာဘောဂပုဗ္ဗ,အာဘောဂပရ စသည်တို့ဖြင့် တစ်ပုဒ်တစ်ပုဒ်ကို အနပ္ပကန်း ထွက်သွားလေ့ရှိတော်မူကြကုန်၏။ လဒ္ဓေါပဒေသဟူ၍လည်း ညွှန်းတော်မူကြကုန်၏။

သမုဒါယတ္ထကို ပြဆိုခြင်း

ထိုဂါထာ၌ “ဇိနံ”ဟူသောပါဌ်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏ ရှေး၌ဖြစ်သော ပါရမီစာဂစရိယကို ဖြည့်စွန့်ကျင့်ဆောင်ခြင်း၏ ပြည့်စုံခြင်း၊ မြတ်သော လုံ့လ၏ပြည့်စုံခြင်း၊ အောင်မြင်ခြင်း၏ပြည့်စုံခြင်း၊ ပယ်ခြင်း၏ပြည့်စုံခြင်း၊ ပူဇော်အထူးကို ခံထိုက်ခြင်း စသည်၏ ပြည့်စုံခြင်းကို ပြတော်မူ၏။

“ဝိသုဒ္ဓ သဒ္ဓမ္မ သဟဿဒီဓိတိံ”ဟူသောပါဌ်ဖြင့်လာဘ်ကို ငဲ့ကွက်ခြင်း စသည်ကင်းလျက် တရားဟောခြင်း စသည်လျှင် မှတ်ကြောင်းရှိသော သူတစ်ပါးတို့၏ အစီးအပွားကို ကျင့်ခြင်း၏ပြည့်စုံခြင်းကို ပြတော်မူ၏။

“သုဗုဒ္ဓသမ္ဗောဓိယုဂန္ဓရောဒိတံ”ဟူသောပါဌ်ဖြင့် အနာဝရဏ သမန္တစက္ခု သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို ရခြင်းနှင့် ဒသဗလစသော ဂုဏ်တော်အာနုဘော်တော်ကို ရခြင်း၏ပြည့်စုံခြင်းကို ပြတော်မူ၏။

“တိဗုဒ္ဓခေတ္တေကဒိဝါကရံ”ဟူသောပါဌ်ဖြင့် ပဋိသန္ဓေ၏အာနုဘော်, အာဏာတော်၏အာနုဘော်,ဉာဏ်တော်၏အာနုဘော်,တန်ခိုးတော်တည်းဟူသော အာနုဘော်,ဓမ္မစကြာဒေသနာ စသည်၏အာနုဘော်တို့၏ပြည့်စုံခြင်း၏ အတုမရှိသည်၏အဖြစ်ကို ပြတော်မူ၏။

"သဒ္ဓမ္မသံဃံ"ဟူသောပါဠ်ဖြင့် ဓမ္မကာယအခြံအရံနှင့် ရူပကာယ အခြံအရံတို့၏ ပြည့်စုံခြင်းကို ပြတော်မူ၏။

"သိရသာ အဘိဝန္ဒိယ"ဖြင့် ယခင်ဆိုခဲ့ပြီးသောဂုဏ်တို့ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားဂုဏ်တော်၌ ညွတ်ခြင်းလက္ခဏာရှိသော လိုအပ်သော အကျိုးကို ပြီးစေတတ်သော ကာယပဏာမစသော သုံးပါးသော ပဏာမကို ပြတော်မူ၏။

ပဏာမာဒိပဉ္စကကို ပြဆိုခြင်း

(တစ်နည်း) ပဏာမ,ပဏာမိတဗ္ဗ,ပဏာမရဟဘာဝဂုဏ, ပဏာမဟေတု,ပဏာမာကာရတို့တွင်-

* "အဘိဝန္ဒိယ"ဖြင့် ပဏာမကို ပြတော်မူ၏။
* "ဇိနံ"ဖြင့် ပဏာမိတဗ္ဗကို ပြတော်မူ၏။
* "ဝိသုဒ္ဓ သဒ္ဓမ္မ သဟာသဒီဓိတိ,သုဗုဒ္ဓ သဗ္ဗောဓိ ယုဂန္ဓရောဒိတံ, တိဗုဒ္ဓခေတ္တေက ဒိဝါကရံ,သဓမ္မသံဃံ"တို့ဖြင့် ပဏာမာရဟသော ဂုဏ်ကို ပြတော်မူ၏။
* ၎င်းတို့ကို ဟိတ်ပြု၍ ယင်းဖြင့် ပဏာမဟေတုကို ပြတော်မူ၏။
* "သိရသာ"ဖြင့် ပမာဏာကာရကို ပြတော်မူ၏။

ဤသို့ ကျမ်းကိုအားထုတ်ရာ၌ အဦးအစမင်္ဂလာစသောအကျိုးငှာ ထုတိပဏာမတို့ဖြင့် တရားသံဃာနှင့်တကွဖြစ်သော ပူဇော်ထိုက်သော မြတ်စွာဘုရားအား ရိုသေစွာပူဇော်၍ ယခုအခါ၌ အားထုတ်ခြင်း၏ အားထုတ်ခြင်းငှာ အလိုရှိအပ်သော ရူပသိဒ္ဓိကျမ်း၏ မှီရာကစ္စည်းကျမ်းကို ပြုသော ကစ္စည်းဆရာအား ရှိခိုးခြင်းနှင့် ကျမ်း၏အမှီ,ကျမ်း၏အကျိုး, ကျမ်း၏အမည်,ကျမ်း၏အနက်,ကျမ်းပြုသောအခြင်းအရာ,အထူးအပြားတို့ကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ "ကစ္စာယနဉ္စ"စသောဂါထာကို မိန့်တော်မူ၏။

ထိုဂါထာ၌-

* "ကစ္စာယနဉ္စာစရိယံ နမိတွာ"ဟူသောပါဌ်တို့ဖြင့် မှီရာကျမ်းကို ပြုသော တေဒင်္ဂအရာ၌ ထားတော်မူသော အရှင်ကစ္စည်းဆရာအား ရှိခိုးခြင်းကို ပြတော်မူ၏။

* "နိဿာယ ကစ္စာယနဝဏ္ဏနာဒိံ"ဟူသော ပါဌ်တို့ဖြင့် မှီရာနျာသ ကျမ်းကို ပြတော်မူ၏။
* "ဗာလပ္ပဗောဓတ္ထံ"ဟူသောပါဌ်ဖြင့် ကျမ်း၏အကျိုးကို ပြတော် မူ၏။
* "ပဒရူပသိဒ္ဓိံ"ဟူသောပါဌ်ဖြင့် ကျမ်း၏အမည်ကို ပြတော်မူ၏။
* "ပဒရူပသိဒ္ဓိံ"ဟူသော ပါဌ်၌ ပဒ–ဟူသော ပါဌ်တစ်စိတ်ဖြင့် ကျမ်း၏အနက်ကို ပြတော်မူ၏။
* "ဗျတ္တံ၊ သုကဏ္ဍံ၊ ဥဇုံ"ဟူသောပါဌ်တို့ဖြင့် ကျမ်းပြုသောအခြင်း အရာကို ပြတော်မူ၏။

သညာဒိပဥ္စကကို ပြဆိုခြင်း

သညာ နိမိတ္တံ ကတ္တာစ၊ ပရိမာဏံ ပယောဇနံ။
သဗ္ဗာဂမဿ ပုဗ္ဗေစ၊ ဝတ္တဗ္ဗံ ဝတ္တု မိစ္ဆတာ။ ။

ဟူသောဂါထာနှင့်အညီ ကျမ်း၏အမည်,ကျမ်းပြုခြင်းအကြောင်း, ကျမ်းပြုဆရာ, ကျမ်း၏အတိုင်းအရှည်,ကျမ်း၏အကျိုး–ဟူသောငါးပါးကို ဆိုခြင်းငှာအလိုရှိသော ကျမ်းပြုဆရာသည် အလုံးစုံသောကျမ်း၏ ကျမ်းပြု မပြုမီ ရှေးအဖို့၌သာ ဆိုအပ်၏ဟူသောငါးပါးတို့တွင်–

(၁) "ပဒရူပသိဒ္ဓိံ"ဟူသောပါဌ်ဖြင့် မုချအားဖြင့် ပဒရူပသိဒ္ဓိကျမ်း ဟု ဝိသေသသညာကိုပြတော်မူ၏။ (ဖလူပစာရအားဖြင့် သဒ္ဒဗျာကရဏဟု သာမညသညာကို ပြတော်မူ၏။)

(၂) အရှင်ဗုဒ္ဓပိယဆရာ၏ ကရုဏာသည် အဇ္ဈတ္တိကနိမိတ်မည်၏။ သဒ္ဒါအရာ၌ မလိမ္မာသော သောတုဇနတို့သည် ဗာဟိရနိမိတ်မည်၏။

* "ဗာလပ္ပဗောဓတ္ထံ"၌ ဗာလ–ဟူသောပါဌ်ဖြင့် မုချအားဖြင့် ဗာဟိရနိမိတ်ကို ပြတော်မူ၏။ ကာရဏူပစာရအားဖြင့် အဇ္ဈတ္တိကနိမိတ် ကို ပြတော်မူ၏။

(၃) ကတ္တားသည်ကား အရှင်ဗုဒ္ဓပိယဆရာတည်း။ "ကရိဿံ" ဟူသောပါဌ်ဖြင့် ပြတော်မူ၏။

(၄) ပရိမာဏသည်လည်း ဂန္ထပရိမာဏ,ပရိစ္ဆေဒပရိမာဏဟူ၍ နှစ်ပါးတို့တွင် အပိုအလွန်နှင့်တကွ တစ်ဆယ့်ခုနစ်ဘာဏဝါရသည် ဂန္ထပရိမာဏ မည်၏။ သန္ဓိ,နာမ်,ကာရက အစရှိသော ပရိစ္ဆေဒသည် ပရိစ္ဆေဒပရိမာဏမည်၏။ ထိုပရိမာဏနှစ်ပါးတို့ကို "သုကဏ္ဍံ"ဟူသော ပါဌ်ဖြင့် ပြတော်မူ၏။

(၅) ပယောဇဉ်သည်လည်း မုချပယောဇဉ်,ပရမ္ပရပယောဇဉ်နှစ်ပါး တို့တွင် ရုပ်ပြီးခြင်း၊ ရုပ်ပြီးသဖြင့် အက္ခရကောသလ္လဉာဏ်ကို အရင်း ပြု၍ ဟုတ်မှန်တိုင်းကျင့်သဖြင့် နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ခြင်းသည် ပရမ္ပရ ပယောဇဉ်မည်၏။

* "ဗာလ,ပ္ပဗောဓတ္ထံ"ဟူသောပါဌ်ဖြင့် နိတတ္ထအားဖြင့် မုချပယော ဇဉ်ကို ပြတော်မူ၏။ နေယျတ္ထအားဖြင့် ပရမ္ပရပယောဇဉ်ကို ပြတော်မူ၏။

ဤကား သညာဒိပဥ္စကတည်း။

* "နမိတွာ"ဟူသောပါဌ်ဖြင့် ပုဗ္ဗကာလကြိယာကို ပြတော်မူ၏။
* "ကစ္စာယနံ"ဟူသောပါဌ်ဖြင့် "နမိတွာ"၏ကံကို ပြတော်မူ၏။
* "အာစရိယံ"ဟူသောပါဌ်ဖြင့် "ကစ္စာယနံ"၏ ဝိသေသနကို ပြတော်မူ၏။
* စသဒ္ဒါသည် သမုစ္စည်းကို ထွန်းပြသည်။
* "နိဿာယ"ဟူသောပါဌ်ဖြင့် ပုဗ္ဗကာလကြိယာကို ပြတော်မူ၏။
* "ကစ္စာယနဝဏ္ဏနာဒိံ"ဟူသောပါဌ်ဖြင့် "နိဿာယ"၏ ကံကို ပြတော်မူ၏။
* "ကရိဿံ"ဟူသောပါဌ်ဖြင့် အပရကာလကြိယာကို ပြတော်မူ၏။
* "ပဒရူပသိဒ္ဓိံ"ဟူသောပါဌ်ဖြင့် ကရိဿံ၏ကံကို ပြတော်မူ၏။
* "ဗာလ ပ္ပဗောဓတ္ထံ"ဟူသောပါဌ်ဖြင့် တဒတ္ထသမ္ပဒါန်ကို ပြတော် မူ၏။
* "ဥဇုံ"ဟူသောပါဌ်ဖြင့် "ကရိဿံ"ဟူသော ကြိယာ၏ ဝိသေသနကို ပြတော်မူ၏။

ဤကား ဂါထာနှစ်ခုအပေါင်း၏ သမုဒါယတ္ထတည်း။

သမုဒါယတ္ထကို ပြလို၍ "သဒ္ဓမ္မသံဃံ၊ ဇိနံ၊ သိရသာ၊ အဘိဝန္ဒိယ၊ ပဒရူပသိဒ္ဓိံ၊ ဥဇုံ၊ ကရိဿံ"ကို မိန့်တော်မူ၏။

အဝယဝတ္ထကိုပြဆိုခြင်း

အဘယ်ကဲ့သို့ထူးသော "သဒ္ဓမ္မံ သံဃံ ဇိနံ"ကို ရှိခိုး၍ အဘယ်သို့ ပဒရူပသိဒ္ဓိမည်သောကျမ်းကိုပြုမည်နည်းဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ "ဝိသုဒ္ဓ သဒ္ဓမ္မ (လ)ပဒရူပသိဒ္ဓိံ"ဟု ဖြေတော်မူ၏။

အဝယဝတ္ထသည်လည်း ပဒတ္ထ,ဗျုပ္ပတ္တိအတ္ထဟု နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် အဝယဝတ္ထကား-ရှေ့၌ပြခဲ့ပြီးပြီ။

ဗျုပ္ပတ္တိအတ္ထ

ဗျုပ္ပတ္တိအတ္ထကား-

ဝိသေသေန သုဒ္ဓါ ပရိသုဒ္ဓါ ဝိသုဒ္ဓါ။ ။(အနက်ကား)ဝိသေသေန= အထူးသဖြင့်၊ သုဒ္ဓါ-ပရိသုဒ္ဓါ=စင်ကြယ်သည်တည်း၊ ဝိသုဒ္ဓါ=အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်သည်တည်း။ ဝိသုဒ္ဓါ=အထူးသဖြင် စင်ကြယ်သနည်း။ (ဝိသေသေန သုဒ္ဓါ ပရိသုဒ္ဓါကား တပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝိဂ္ဂြိုဟ်၊ ဝိသုဒ္ဓါ- တပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၊ ဝိပုဒ်၊ သုဒ္ဓါပုဒ်။)

သတံ ဓမ္မော သဒ္ဓမ္မော။ ။သတံ=သူတော်ကောင်းတို့၏၊ ဓမ္မော= တရားတည်း၊ သဒ္ဓမ္မော=သူတော်ကောင်းတို့တရား၊ (ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ် သမာသ်၊ သန္တ ပုဒ်၊ ဓမ္မပုဒ်။)

သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနော ဓမ္မော သဒ္ဓမ္မော။ ။သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနော= ထင်ရှားရှိသော၊ ဓမ္မော=တရားတည်း၊ သဒ္ဓမ္မော=ထင်ရှားရှိသောတရား၊ (ကမ္မဓာရည်း-ပရိယတ္တိဓမ္မော ရ၊ သန္တ ပုဒ်၊ ဓမ္မပုဒ်။)

သဟာဿာနိစ တာနိ ဒီဓိတီစာတိ 'သဟဿဒီဓိတိယော။ ။ သဟာဿာနိစ=အထောင်တို့လည်း ဟုတ်ကုန်၏။ တာနိ=တို့ဟူသည်၊ ဒီဓိတိစ=အရောင်တို့လည်း ဟုတ်ကုန်၏၊ ဣတိ=ထို့ကြောင့်၊ သဟဿ

ဒီဓိယော=တို့မည်ကုန်၏။ (အဝဓာရည်း ကမ္မဓာရည်း သမာသ်ဝိဂြိုဟ်။) (သဟဿသဒ္ဒါ အနေကတ္ထအနက်ဟော၊ ဒီဓိတိသဒ္ဒါ ဣတ္ထိလိင် အရောင်ဟော။)

သဒ္ဓမ္မောဇဝေ သဟဿဒီဓိယော သဒ္ဓမ္မသဟဿဒီဓိယော။ ။ သဒ္ဓမ္မောဇဝေ=သည်ပင်လျှင်၊ သဟဿဒီဓိတိယော=တို့တည်း၊ သဒ္ဓမ္မ သဟဿဒီဓိယော=တို့။ (အဝဓာရဏကမ္မဓာရည်း။)

ဝိသုဒ္ဓါ သဒ္ဓမ္မ သဟဿဒီဓိယော အဿာတိ ဝိသုဒ္ဓ သဒ္ဓမ္မ သဟဿ ဒီဓိတိ။ ။အဿ=ထိုဘုရားတည်းဟူသော နေမင်းအား၊ ဝိသုဒ္ဓါ=အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်ကုန်သော၊ သဒ္ဓမ္မ သဟဿဒီဓိတိယော= တို့သည်၊ သန္တိ=ကုန်၏။ ဣတိ=ကြောင့်၊ ဝိသုဒ္ဓ သဒ္ဓမ္မ သဟဿ ဒီဓိတိ=မည်၏။ (ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်။ ဘုရားတည်းဟူသောနေမင်းရ။)

သုဋ္ဌု သမ္မာ စတ္တာရိ သစ္စာနိ ဗုဇ္ဈိ ပဋိဗုဇ္ဈီတိ သုဗုဒ္ဓါ။ ။ယောပညာ= အကြင်ပညာသည်၊ သုဋ္ဌုသမ္မာ=ကောင်းစွာ၊ စတ္တာရိ=လေးပါးကုန်သော၊ သစ္စာနိ=တို့ကို၊ ဗုဇ္ဈိ-ပဋိဗုဇ္ဈိ=ထိုးထွင်း၍သိပြီ၊ ဣတိ=ကြောင့်၊ သာပညာ= သည်၊ သုဗုဒ္ဓါ=မည်၏။ (ကတ္တုသာဓနကိတ်ပုဒ်၊ သုပုဗ္ဗ ဗုဓဓာတ် အဝဂမနတ္ထ၊ တ-ပစ္စည်း၊ ဒိဝါဒိဂိုဏ်း။)

သံ သယံ သစ္စာနိ ဗုဇ္ဈီတိ သမ္ဗောဓိ။ ။ယာပညာ=သည်၊ သံ သယံ= ကိုယ်တိုင်၊ သစ္စာနိ=တို့ကို၊ ဗုဇ္ဈိ=သိပြီ၊ ဣတိ=ကြောင့်၊ သာ ပညာ=သည်၊ သမ္ဗောဓိ=မည်၏၊ (သံပုဗ္ဗ ဗုဓ-ဓာတ်၊ ဣ-ပစ္စည်း။)

သုဗုဒ္ဓါစ သာ သမ္ဗောဓိစာတိ သုဗုဒ္ဓ သမ္ဗောဓိ။ (ကမ္မဓာရည်း။ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ရ။)

(တစ်နည်း)သုဋ္ဌု ဗုဇ္ဈီတိသုဗုဒ္ဓါ။ ။ယာပညာ=ကို၊ သုဋ္ဌု=ကောင်းစွာ၊ ဗုဇ္ဈိ=ရအပ်ပြီ၊ (တစ်နည်း)ထိုးထွင်း၍ သိအပ်ပြီ၊ ဣတိ=ကြောင့်၊ သာပညာ=သည်၊ သုဗုဒ္ဓါ=မည်၏။ (ကမ္မသာဓန)

သံဗုဇ္ဈီတိ သမ္ဗောဓိ။ ။ယာပညာ=သည်၊ သံဗုဇ္ဈိ=ထိုးထွင်း၍ သိပြီ၊ ဣတိ=ကြောင့်၊ သာပညာ=သည်၊ သမ္ဗောဓိ=မည်၏။ (ကတ္တုသာဓန။)

သုဗုဒ္ဓါဇေဝ သမ္ဗောဓိ သုဗုဒ္ဓသမ္ဗောဓိ။ ။(အဝဓာရည်း၊ သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်ရ။)

ယုဂန္ဓရော ဝိယ ယုဂန္ဓရော။ ။ယုဂန္ဓရောဝိယ=ယုဂန္ဓိုရ်တောင်နှင့် တူသည်တည်း။ ယုဂန္ဓရော=ယုဂန္ဓိုရ်တောင်နှင့်တူသည်။ (ဥပမာ တဒ္ဓိတ် မဟုတ်၊ သဒ္ဒိသူပစာ။)

(တစ်နည်း) ယုဂံ ဓာရေတီတိ ယုဂန္ဓရော။ ။ယံ ဉာဏံ=အကြင်ဉာဏ် သည်၊ ယုဂံ=အတ္တဟိတ-ပရဟိတအစုံကို၊ ဓာရေတိ=ဆောင်တတ်၏၊ ဣတိ=ကြောင့်၊ တံဉာဏံ=သည်၊ ယုဂန္ဓရော=ယုဂန္ဓရမည်၏၊ (ကတ္တု သာဓန၊ ယုဂသဒ္ဒါပုဗ္ဗ ပဒ-ဓရ-ဓာတ်၊ အ-ပစ္စည်း၊ ဝါစ္စလိင်သို့ မလိုက်၊ သဒ္ဒလိင်ဖြစ်သည်။) (အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ရ၊ တစ်နည်း သဗ္ဗညုတဉာဏ်ရ။)

သုဗုဒ္ဓ သမ္ဗောဓိ ဇေဝ ယုဂန္ဓရော သုဗုဒ္ဓ သမ္ဗောဓိ ယုဂန္ဓရော။ (ကမ္မဓာရည်း သမာသ်။)

သုဗုဒ္ဓ သမ္ဗောဓိ ယုဂန္ဓရေ ဥဒိတော သုဗုဒ္ဓ သမ္ဗောဓိ ယုဂန္ဓရောဒိ တော။ ။(အတ္တဟိတ ပရဟိတနှစ်ပါးကို ဆောင်တတ်သော အရဟတ္တ မဂ်ဉာဏ်၊ ဝါ-သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကိုကောက်။)

ဗုဒ္ဓဿ ခေတ္တာနိ ဗုဒ္ဓခေတ္တာနိ။ ။ဗုဒ္ဓဿ=မြတ်စွာဘုရား၏၊ ခေတ္တာနိ= ခေတ်တို့တည်း။ ဗုဒ္ဓခေတ္တာနိ=ခေတ်တို့။

တိဏ္ဏံ ဗုဒ္ဓခေတ္တာနံ သမာဟာရော တိဗုဒ္ဓခေတ္တံ။ ။(သမာဟာရဒိဂု သမာသ်) ကဒ္ဒေဘော်နေလိုလျက် ဆန်းကိုဏ်းစောင့်ခြင်းငှာ တိဗုဒ္ဓခေတ္တံ ဟု ဆို၏။

ဒီဝါကရောဝိယ ဒီဝါကရော။ (သဒိသူပစာ)နေမင်းနှင့်တူသည့်ဖြစ်၍ ဒီဝါကရမည်၏။

ဧကောစ သော ဒီဝါကရော စာတိ ဧကဒီဝါကရော။ ။ဧကောစ= တစ်ဆူသည်လည်း၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏၊ သော=ဟူသည်၊ ဒီဝါကရောစ= နေမင်းလိုတည်း၊ ဣတိ=ထို့ကြောင့်၊ ဒီဝါကရော=မည်၏။

တိဗုဒ္ဓခေတ္တေ ဧကဒီဝါကရော အသဟာယာဒိစ္စဘူတောတိ တိဗုဒ္ဓ ခေတ္တေက ဒီဝါကရော။ ။တိဗုဒ္ဓခေတ္တေ=သုံးပါးသော ဗုဒ္ဓခေတ်၌၊

ဇကေဒိဝါကရော=တစ်ဆူသောနေမင်းလိုတည်း၊ ဣတိ=ကြောင့်၊ တိဗုဒ္ဓ ခေတ္တေကဒိဝါကရော=မည်၏။ သုံးပါးသောဗုဒ္ဓခေတ်၌ ပြိုင်ဘက်မပြို တစ်ဆူသော နေမင်းဖြစ်တော်မူသော ဘုရား၏။

ဇိတဝါတိ ဇိနော။ ။ယောဘဂဝါ=အကြင်မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ပဥ္စမာရေ=ငါးပါးသောမာရ်တို့ကို၊ ဇိတဝါ=အောင်တော်မူပြီ၊ ဣတိ= ကြောင့်၊ သောဘဂဝါ=သည်၊ ဇိနော=ဇိနမည်တော်မူ၏။ (သပဒဝိဂ္ဂဟ- ဇိဓာတ်၊ ဣနပစ္စည်း)

ဓမ္မောစ သံဃောစ ဓမ္မသံဃာ။ ။ဓမ္မသံဃေဟိ သဟ ယော ဝတ္တတီတိ သဓမ္မသံဃော။ ။ယောဇိနော=အကြင်မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဓမ္မ သံဃေဟိ= တရားသံဃာတို့နှင့်၊သဟ=တကွ၊ ဝတ္တတိ=ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ=ကြောင့်၊ သောဇိနော=သည်၊ သဓမ္မသံဃော=မည်၏။

ဒုတိယဂါထာ ဗျုပ္ပတ္တိအတ္ထ

ကစ္စဿ အပစ္စံ ကစ္စာယနော။ ။ကစ္စာယန အမျိုးတွင် တစ်ယောက် အပါအဝင်ဖြစ်သော ဇေတဒဂ်ရ ရှင်မဟာကစ္စည်း၏။

အာစရိယံ ဘူတံ အာစရိယံ။

နမဿိတွာတိ နမိတွာ။

နိဿယံ ကတွာတိ နိဿာယ။

ကစ္စာယနဥ္စ ကစ္စာယနဝဏ္ဏနာစ ကစ္စာယနဝဏ္ဏနာ။

ကစ္စာယနဝဏ္ဏနာ အာဒိ ယဿ သန္ဓိနိရုတ္တိ ပကရဏာဒိကဿာတိ ကစ္စာယန ဝဏ္ဏနာဒိ။

အထဝါ။ ။ဝဏ္ဏီယတေ ဧတာယာတိ ဝဏ္ဏနာ။ ကစ္စာယနဿ ဝဏ္ဏနာ ကစ္စာယနဝဏ္ဏနာ။

ဗလန္တီတိ ဗာလာ။ ။သဒ္ဒလက္ခဏာ၌ လိမ္မာသည်၏အဖြစ်ဟုဆို အပ်သော ပညာဟူသော အသက်မွေးမှုမရှိသဖြင့် ထွက်သက်ဝင်သက်မျှ ဖြင့် အသက်မွေးကြသူ၏။

ဗာလာနံ သဒ္ဒလက္ခဏာန ဘိညာနံ ပဗောဓော အ၀ဗောဓောတိ ဗာလပ္ပဗောဓော။ ။သဒ္ဒလက္ခဏာန ဘိညာနံ=သဒ္ဒါ၏လက္ခဏာကို မသိကုန်သော၊ ဗာလာနံ=သူငယ်တို့၏၊ ပဗောဓော အ၀ဗောဓော= သိခြင်းတည်း၊ ဣတိ=ကြောင့်၊ ဗာလပ္ပဗောဓော=မည်၏။

ဗာလပ္ပဗောဓဿ အတ္ထာယ ပဒရူပသိဒ္ဓိ ဗာလပ္ပဗောဓတ္ထံ။ ။ဗာလပ္ပ ဗောဓဿ=သဒ္ဒလက္ခဏာကို မသိကုန်သော သူငယ်တို့၏ သိခြင်းအား၊ အတ္ထာယ=အကျိုးငှာ၊ ပဒရူပသိဒ္ဓိ=တည်း။ ဗာလပ္ပဗောဓတ္ထံ=မည်၏။

ပဇ္ဇတေ ဂမျတေ ဧတေဟီတိ ပဒါနိ။ ။ဧတေဟိ=ထိုလေးပါးသော ပုဒ်တို့ဖြင့်၊ အတ္ထော=အနက်ကို၊ ပဇ္ဇတေ ဂမျတေ=သိအပ်၏၊ ဣတိ= ကြောင့်၊ ပဒါနိ=မည်ကုန်၏။

ရူပါနိ သိဇ္ဈန္တေ သာဓိယန္တေ နိပ္ဖာဒိယန္တေ ဧတာယာတိ ရူပသိဒ္ဓိ။ ။ ဧတာယ=ထိုကျမ်းဖြင့်၊ ရူပါနိ=ရုပ်တို့ကို၊ သိဇ္ဈန္တေ သာဓိယန္တေ နိပ္ဖါဒိ ယန္တေ=ပြီးစေအပ်ကုန်၏၊ ဣတိ–ကြောင့်၊ ရူပသိဒ္ဓိ=ရူပသိဒ္ဓိမည်၏။

နာမာ ချာတော ပသဂ္ဂ နိပါတ သင်္ခါတာနံ စတုဗ္ဗိဓာနံ ပဒါနံ ရူပသိဒ္ဓိ ပဒရူပသိဒ္ဓိ။ ။နာမာချာတော ပသဂ္ဂ နိပါတ သင်္ခါတာနံ=နာမ်, အာချာတ်,ဥပသာရ,နိပါတ်ဟုဆိုအပ်ကုန်သော၊ စတုဗ္ဗိဓာနံ=ကုန်သော၊ ပဒါနံ=တို့၏၊ ရူပသိဒ္ဓိ=ရုပ်ပြီးကြောင်းဖြစ်သောကျမ်းတည်း၊ ပဒရူပသိဒ္ဓိ= မည်၏။

သုန္ဒရာ ကဏ္ဍာ ပရိစ္ဆေဒါ ဧတ္ထာတိ သုကဏ္ဍော။ ။ဧတ္ထ=ဤကျမ်း၌၊ သုန္ဒရာ=ကောင်းကုန်သော၊ ကဏ္ဍာ ပရိစ္ဆေဒါ=အပိုင်းတို့သည်၊ သန္တိ= ကုန်၏၊ ဣတိ=ကြောင့်၊ သုကဏ္ဍော=မည်၏။ ။သန္ဓိ,နာမ်,ကာရက– စသော ကောင်းသောအပိုင်းရှိရ။

ဗျူပ္ပတ္တိအတ္ထ ပြီး၏။

ရူပသိဒ္ဓိ စုဒ်စောဒနာ ပြီး၏။

❑

ကင်္ခါအဋ္ဌကထာ ပဏာမ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

၁။ ဗုဒ္ဓံ ဓမ္မဉ္စ သံဃဉ္စ၊ ဝိပ္ပသန္နေန စေတသာ။
ဝန္ဒိတွာ ဝန္ဒနာမာန၊ ပူဇာ သက္ကာရ ဘာဇနံ။ ။
၂။ ထေရဝံသ ပ္ပဒီပါနံ၊ ထိရာနံ ဝိနယက္ကမေ။
ပုဗ္ဗာစရိယ သီဟာနံ၊ နမော ကတွာ ကတဉ္ဇလီ။ ။
၃။ ပါမောက္ခံ အနဝဇ္ဇာနံ၊ ဓမ္မာနံ ယံ မဟေသိနာ။
မုခံ မောက္ခ ပ္ပဝေသာယ၊ ပါတိမောက္ခံ ပကာသိတံ။ ။
၄။ သူရတေန နိဝါတေန၊ သုစိ သလ္လေခ ဝုတ္တိနာ။
ဝိနယာစာရယုတ္တေန၊ သောဏတ္ထေရေန ယာစိတော။ ။
၅။ တတ္ထ သဉ္ဇာတ ကင်္ခါနံ၊ ဘိက္ခူနံ တဿ ဝဏ္ဏနံ။
ကင်္ခါဝိတရဏတ္ထာယ၊ ပရိပုဏ္ဏ ဝိနိစ္ဆယံ။ ။
၆။ မဟာဝိဟာရဝါသီနံ၊ ဝါစနာ မဂ္ဂ နိဿိတံ။
ဝတ္တယိဿာမိ နာမေန၊ ကင်္ခါဝိတရဏိံ သုဘံ။ ။

ကင်္ခါပဏာမလက်ရိုး

ပထမဂါထာအတွက်

မဟာသမုဒ္ဒရာ၏ ဟိုမှာဘက်ကမ်း၌ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ကုန်စလယ် သွယ်လေ့ရှိသော တမုံသူကြီး သင်္ဘောစီးတို့သည် လိပ်ကြောက်မကန်း ငမန်းငဖား ငနွား ငဆင် ရေတွင်သွားနိုင် လပိုင်မိကျောင်း ငစောင်းငတန် ညံ့သတ္တဝါစသော သားရဲအတိပြွမ်းသော မဟာသမုဒ္ဒရာသို့ ကူးခပ် အံ့သောအခါ များစွာသော ဥမ္မိဝေဂ လှိုင်းတံပိုးစသည်ကို မြင်သဖြင့်

ကြောက်ခြင်း ထိတ်ခြင်း လန့်ခြင်း ကြက်သီးမွေးညှင်းထခြင်း စသည် ဖြစ်သည်ရှိသော် ထိုထိုသို့သော စိတ္တုတြာသ ဘယကို ပယ်ဖျောက်အံ့သော ငှာ မိရိုးဖလာစန္ဒာစန္ဒီ စသော နတ်ကောင်းနတ်မြတ်တို့အား ကိုးကွယ် ပသ ပန်ထွာပဏ္ဏာမကို ပြုဘိသကဲ့သို့။

ထိုအတူ အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသအဋ္ဌကထာ ဆရာမြတ်သည်လည်း ဘိက္ခု ပါတိမောက်၊ ဘိက္ခုနီပါတိမောက်ဟု ဆိုအပ်သော အမည်နာမဝိသေသဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းတော်မူအပ်သော ဒွေမာတိကာ၏ လက်သန်းအဋ္ဌကထာကျမ်းကို ဖွင့်ဆိုအပ်သောအခါ များစွာသော သဒ္ဒနယ, အတ္ထနယ, မုက္ခ, ဥပစာ, သဒ္ဒါလင်္ကာရ,အတ္ထာလင်္ကာရ,နီတတ္ထ,နေယျတ္ထ, ဥဇုဝုစ်,ဝင်္ကဝုစ် စသော နည်းတို့ဖြင့် အဆန်းအကြယ် သိမ်မွေ့နက်နဲ ခဲခက်လွန်မြတ်သော ဒွေမာတိကာကို ပြန်လှန်ကာ ထောက်လှမ်းနှိုင်းယှဉ် ကြည့်ရှုဆင်ခြင်လျှင် အသာဓာရဏ အနည ဝိသယဖြစ်၍ ကြောက်ခြင်း ထိတ်လန့်ခြင်း ကြက်သီးမွေးညှင်းထခြင်း စသည် ဖြစ်သည်ရှိသော်။

ထိုထိုသော စိတ္တုတြာသ ဘယကို ပယ်ဖျောက်၍ အတိသူရ နိရာသင်္က ဖြစ်သဖြင့် သင့်တင့်လျော်ကန်စွာ ဆရာမြတ်တို့၏ နည်းနာနယ ဥပဒေသအလျောက် အဟုတ်အမှန် ယထာဘူတ သံဝဏ္ဏနာဖြစ်စေခြင်း အကျိုးငှာ ဗုဒ္ဓါနုဿတိ အစရှိသော ရတနာသုံးပါးတို့၏ဂုဏ်ကို အာရုံ ပြု၍ဖြစ်သော ရတနတ္တယ ပဏ္ဏာမ စေတနာသည်သာ စွမ်းနိုင်ရာသတည်း ဟု နှလုံးပိုက်တော်မူ၍ "ဗုဒ္ဓံ ဓမ္မဥ္စ သံဃဥ္စ"စသည်ကို မိန့်သတည်း။

ထိုပါဠိတို့တွင် ဖြေလိုရင်းပါဠိကား "ဝန္ဒိတွာ" ဟူသည်တည်း။ ထိုပါဠိ၏အဓိပ္ပါယ်ကား ရှိခိုး၍ဟူလိုသော်။

ခပ်သိမ်းသော ကုသိုလ်တရားတို့၏ အကြီးအမှူးဖြစ်သော ပြန့်ပြော မွန်မြတ်သော ဂုဏ်ထူးဝိသေသကို ရွက်ဆောင်တတ်သော အလွန်နက်နဲ သော ပါတိမောက်၏အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကို ပြုခြင်းငှာ အလိုရှိသော အရှင် ဗုဒ္ဓဃောသ မဟာထေရ်မြတ်သည် ရှေးဦးစွာ စင်ကြယ်စေအပ်ပြီးသော စိတ်သန္တာန်လျှင် မှီရာရှိသောပညာ၏ တိက္ခဝိသဒအဖြစ်သို့ ရောက်သဖြင့်

သာလျှင် အကြင်အကြင် အလိုရှိအပ်သော သံဝဏ္ဏနာအဌထာ၏ ပြီးဆုံးခြင်းသို့ရောက်ခြင်းငှာစွမ်းနိုင်ရာသတည်းဟု နှလုံးပိုက်တော်မူ၍ ရတနတ္တယ ပဏာမ အာစရိယပဏာမကိုပြုသဖြင့် မိမိစိတ်သန္တာန်ကို ဖြူစင်စေတော်မူလိုရကား "ဗုဒ္ဓံ"အစရှိသောပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။ ထို(လ)သော်။

တစ်နည်းကား။ ။ခပ်သိမ်းသောကုသိုလ်တရားတို့၏ အကြီးအမှူးဖြစ်သော ပြန့်ပြောမွန်မြတ်သော ဂုဏ်ထူးဝိသေသကို ရွက်ဆောင်တတ်သော အလွန်နက်နဲသော ပါတိမောက်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကိုပြုခြင်းငှာ အလိုရှိသော အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ ဆရာမဟာထေရ်မြတ်သည် ရှေးဦးစွာ ရတနတ္တယ ပဏာမ အာစရိယပဏာမစေတနာဖြင့် ခါတွက်ဖျောက်ဖျက်အပ်ပြီးသော အလုံးစုံသော ကိလေသာအကုသိုလ်ရှိသော စိတ်သန္တာန်၌ ရှေးရှေးဘဝကာလန္တရက ဆည်းပူးအပ်ပြီးသော အန္တရာယ်ကိုပြုတတ်သော အကုသိုလ်ကံ၊ ယခုပစ္စုပ္ပန်ဘဝကာလတွင် ဆည်းပူးအပ်ပြီးသော အန္တရာယ်ကို ပြုတတ်သော အကုသိုလ်ကံ နှစ်ပါးတို့၏အကြောင်း ချို့တဲ့သောအားဖြင့် အကြင် အကြင်အလိုရှိအပ်သော သံဝဏ္ဏနာအဌကထာ၏ အန္တရာယ်ကို ပြုခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်ရာသတည်းဟု နှလုံးပိုက်တော်မူ၍ ရတနတ္တယပဏာမ အာစရိယပဏာမကို ပြုသဖြင့် အလုံးစုံသော ကိလေသာအကုသိုလ်တရားတို့ကို ခါတွက်ဖျောက်ဖျက်တော်မူလိုရကား "ဗုဒ္ဓံ" အစရှိသောပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။ ထို(လ)သော်။

တစ်နည်းကား။ ။"အဘိဝါဒန သီလိဿ၊ နိစ္စံ ဝုဍ္ဎာပစာယိနော။ စတ္တာရော ဓမ္မာ ဝဍ္ဎန္တိ၊ အာယု ဝဏ္ဏော သုခံ ဗလံ" ဟူသော ဂါထာဒေသနာ လာသည်နှင့်အညီ ခပ်သိမ်းသော ကျမ်းပြုဆရာတို့၏ ဖွယ်ရာပြကတေ့ အစလေ့လက်သုံး ထုံးတန်းတန္တိပဝေဏီ အစဉ်ဓမ္မတာသသော သည် ကျမ်းမပြုမီ ရှေးအဖို့၌ ရတနတ္တယပဏာမ အာစရိယပဏာမကို ပြုသဖြင့် အာယု,ဝဏ္ဏ,သုခ,ဗလ တည်းဟူသော လေးပါးသောအကျိုးတရားတို့ကို ဖွံ့ဖြိုးစေကုန်ဦးမြဲဖြစ်၍ အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ ဆရာမထေရ်မြတ်သည်လည်း ကျမ်းပြုဆရာ ၎င်းတစ်ယောက်ပင်ဖြစ်၍ ကျမ်းမပြုမီ

ရှေးအဖို့၌ ရတနတ္တယပဏာမ အာစရိယပဏာမကို ပြုသဖြင့် အာယု, ဝဏ္ဏ,သုခ,ဗလတည်းဟူသော လေးပါးသော အကျိုးတရားတို့ကို ဖွံ့ဖြိုး စေတော်မူလိုရကား “ဗုဒ္ဓံ” အစရှိသော ပါဌ်ကို မိန့်တော် သတည်း။ ထို(လ)သော်။

တစ်နည်းကား။ ။“ပူဇာစ ပူဇနေယျာနံ ဧတံမင်္ဂလမုတ္တမံ” ဟူသော ပါဠိတော်မြတ်ပါဌ်နှင့်အညီ ခပ်သိမ်းသော ကျမ်းပြုဆရာတို့ ဖွယ်ရာ ပြုကတော့ အခလေ့လက်သုံး ထုံးတန်းတစ္ဆိ ပဝေဏီအစဉ် ဓမ္မတာသဘော သည် ကျမ်းမပြုမီ ရှေးအဖို့၌ ပူဇော်သင့်ပူဇော်ထိုက်သောသူတို့အား ပူဇော်ခြင်းမင်္ဂလာကို ပြုကြကုန်ဦးမြဲဖြစ်၍ အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ ဆရာ မထေရ်မြတ်သည်လည်း ကျမ်းပြုဆရာ ၎င်းတစ်ယောက်ပင်ဖြစ်၍ ကျမ်း မပြုမီ ရှေးအဖို့၌ ပူဇော်သင့် ပူဇော်ထိုက်သောသူတို့အား ပူဇော်ခြင်း မင်္ဂလာကို ပြုတော်မူလိုရကား “ဗုဒ္ဓံ”အစရှိသောပါဌ်ကို မိန့်ဆိုတော် မူသတည်း။ ထို(လ)သော်။

တစ်နည်းကား။ ။“ဧဝံဗုဒ္ဓံသရန္တာနံ၊ ဓမ္မသံဃဉ္စဘိက္ခဝေါ၊ ဘယံဝါ ဆမ္ဘိတတ္တံဝါ၊ လောမဟံသောဝါ သော န ဟေဿတိ”ဟူသောပါဠိတော် မြတ်ပါဌ်နှင့်အညီ ခပ်သိမ်းသော ကျမ်းပြုဆရာတို့၏ ဖွယ်ရာပြုကတော့ အခလေ့လက်သုံး ထုံးတန်းတစ္ဆိ ပဝေဏီအစဉ် ဓမ္မတာသဘောသည် ကျမ်းမပြုမီ ရှေးအဖို့၌ ရတနတ္တယပဏာမ အာစရိယပဏာမကို ပြုသဖြင့် ဘယ ဆမ္ဘိတတ္တ လောမဟံသတို့ကို ပယ်ဖျောက်ကြကုန်ဦးမြဲ ဖြစ်၍ အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ ဆရာမထေရ်မြတ်သည်လည်း ကျမ်းပြုဆရာ ၎င်း တစ်ယောက်ပင်ဖြစ်၍ ကျမ်းမပြုမီ ရှေးအဖို့၌ ရတနတ္တယပဏာမ အာစရိယပဏာမကို ပြုသဖြင့် ဘယ ဆမ္ဘိတတ္တ လောမဟံသတို့ကို ပယ်ဖျောက်တော်မူလိုရကား “ဗုဒ္ဓံ” အစရှိသော ဂါထာကို မိန့်ဆိုတော် မူသတည်း။ ထို(လ)သော်။

တစ်နည်းကား။ ။“ယသ္မိံ မဟာနာမသမယေ အရိယသာဝကော တထာဂတံ အနုဿတိ၊ နေပဿ တသ္မိံသမယေ ရာဂပရိယုဋ္ဌိတံ စိတ္တံ

ဟောတိ။ န ဒေါသပရိယုဋ္ဌိတံ စိတ္တံ ဟောတိ။ န မောဟပရိယုဋ္ဌိတံ စိတ္တံ ဟောတိ”ဟူသော ပါဠိတော်မြတ်ပါဌ်နှင့် အညီ ခပ်သိမ်းသော ကျမ်းပြုဆရာတို့၏ ဖွယ်ရာပြကတေ့ အခလေ့လက်သုံး ထုံးတန်းတန္တိပဝေဏီအစဉ် ဓမ္မတာသဘောသည်လည်း ကျမ်းမပြုမီ ရှေးအဖို့၌ ရတနတ္တယပဏာမကို ပြုသဖြင့် ရာဂ ပရိယုဋ္ဌိတစိတ်၊ ဒေါသပရိယုဋ္ဌိတစိတ်၊ မောဟပရိယုဋ္ဌိတ စိတ်ကို ဖျောက်ဖျက်ကြကုန်ဦးမြဲဖြစ်၍ အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ ဆရာမထေရ်မြတ်သည်လည်း ကျမ်းပြုဆရာ ၎င်းတစ်ယောက်ပင်ဖြစ်၍ ကျမ်းမပြုမီ ရှေးအဖို့၌ ရတနတ္တယပဏာမကို ပြုသဖြင့် ရာဂ ပရိယုဋ္ဌိတစိတ်၊ ဒေါသ ပရိယုဋ္ဌိတစိတ်၊ မောဟ ပရိယုဋ္ဌိတ စိတ်ကို ဖျောက်ဖျက်တော်မူလိုရကား “ဗုဒ္ဓံ”အစရှိသော ဂါထာကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထို(လ)သော်။

တစ်နည်းကား။ ။“ယံကိဉ္စိ ဂန္ထသမာရမ္ဘတုကာမေန တာဝါစရိယေန ရတနတ္တယ ပဏာမံ ကတွာ တဗ္ဗိဟန္တ ရာယေန သမာရဒ္ဓိတဗ္ဗံ” ဟူသော န္ယာသဆရာ မိန့်မှာပြအပ်သော ပါဌ်နှင့်အညီ ခပ်သိမ်းသော ကျမ်းပြုဆရာတို့၏ ဖွယ်ရာပြကတေ့ အခလေ့လက်သုံး ထုံးတန်းတန္တိပဝေဏီအစဉ် ဓမ္မတာသဘောသည် ကျမ်းမပြုမီ ရှေးအဖို့၌ အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း ကျမ်းပြီးခြင်းအကျိုးရှိသော ရတနတ္တယပဏာမကို ပြုကုန်ဦးမြဲ ဖြစ်၍ အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ ဆရာမထေရ်မြတ်သည်လည်း ကျမ်းပြုဆရာ ၎င်း တစ်ယောက်ပင် ဖြစ်၍ ကျမ်းမပြုမီ ရှေးအဖို့၌ အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း ပြီးခြင်းအကျိုး ရှိသော ရတနတ္တယပဏာမကို ပြုတော်မူလိုရကား “ဗုဒ္ဓံ”အစရှိသော ဂါထာကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထို(လ)သော်။

တစ်နည်းကား။ ။“သညာ နိမိတ္တံ ကတ္တာစ၊ ပရိမာနံ ပယောဇနံ။ သဗ္ဗဂါမသ ပုဗ္ဗေဝ၊ ဝတ္တဗ္ဗံ ဝတ္တုမိစ္ဆတာ”ဟူသော ဂါထာပါဌ်လာသည်နှင့် အညီ ခပ်သိမ်းသော ကျမ်းပြုဆရာတို့၏ ဖွယ်ရာပြကတေ့ အခလေ့လက်သုံး ထုံးတန်းတန္တိပဝေဏီအစဉ် ဓမ္မတာသဘောသည် ကျမ်းမပြုမီ ရှေးအဖို့၌ သညာ,နိမိတ်,ကတ္တား,ပရိမာဏ,ပယောဇဉ်တည်းဟူသော ငါးပါးသော ပုဗ္ဗပဉ္စကတို့ကို ပြုကြကုန်ဦးမြဲဖြစ်၍ အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ ဆရာမထေရ်မြတ်

သည် ကျမ်းပြုဆရာ ၎င်းတစ်ယောက်ပင်ဖြစ်၍ ကျမ်းမပြုမီ ရှေးအဖို့၌ သညာ,နိမိတ်,ကတ္တား,ပရိမာဏ,ပယောဇဉ်တည်းဟူသော ငါးပါးသော ပုဗ္ဗပဥ္စကတို့ကို ပြတော်မူလိုရကား "ဗုဒ္ဓံ"အစရှိသောဂါထာကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထို(လ)သော်။

တစ်နည်းကား။ ။ခပ်သိမ်းသော ကျမ်းပြုဆရာတို့၏ ဖွယ်ရာပြကတော့ အစလေ့လက်သုံး ထုံးတန်းတန္တိပဝေဏီအစဉ် ဓမ္မတာသဘောသည်လည်း ကျမ်းမပြုမီ ရှေးအဖို့၌ ပဏာမ,ပဏာမိတဗ္ဗ,ပဏာရဟဘောဂုဏ်,သညာ, နိမိတ်,ကတ္တား,ပရိမာဏ,ပယောဇဉ်တည်းဟူသော ရှစ်ပါးသော အဋ္ဌ အင်္ဂကတို့ကို ပြကြကုန်ဦးမြဲဖြစ်၍ အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ ဆရာ မထေရ် မြတ်သည်လည်း ကျမ်းပြုဆရာ ၎င်းတစ်ယောက်ပင်ဖြစ်၍ ကျမ်းမပြုမီ ရှေးအဖို့၌ ပဏာမ, ပဏာမိတဗ္ဗ,ပဏာရဟဘော ဂုဏ်, သညာ,နိမိတ်, ကတ္တား,ပရိမာဏ,ပယောဇဉ်တည်းဟူသော ရှစ်ပါးသော အင်္ဂကတို့ကို ပြလိုတော်မူလိုရကား "ဗုဒ္ဓံ"အစရှိသော ဂါထာကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထို(လ)သော်။

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ၊ ဆရာကား၊ ရှိခိုးသောဟု ဆရာဆို၏။ အဘယ်ကို ဆရာရှိခိုးသနည်း။ ပရမိဿ,မဟာပိဋ္ဋိ,ကတဲ,စန္ဒီ စသော နတ်တို့ကိုပင် ဆရာရှိခိုးလေသလော၊ စုဒ်ရှိရကား "ဗုဒ္ဓံ"ဟူသောပါဋ်ကို မိန့်သတည်း။ ထိုပါဌ်၏ အဓိပ္ပါယ်ကား ငါသည် ဘုရားကိုရှိခိုး၏ ဟူလိုသော်။

(ဤအထွက်ကား ပညတ်ထွက် မှတ်လေ။)

တစ်နည်းကား။ ။အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ၊ ဆရာကား၊ ရှိခိုးသောဟု ဆရာဆိုပြီ၊ ဝန္ဒိတွာ၌ ဝန္ဒာတတ်၊ တွာပစ္စည်း၊ ဝန္ဒာတတ်၏ အရဖြစ်သော ပဏာမစေတနာတည်းဟူသော အာရမ္မဏိကအကျိုးကြိယာသည် အာရုံ အကြောင်းနှင့်ကင်း၍မဖြစ်ရာ။ အကြောင်းအာရုံအကြောင်းကား အဘယ် နည်း။ စုဒ်ရှိရကား "ဗုဒ္ဓံ"ဟူသောပါဋ်ကိုမိန့်သတည်း။ ထိုပါဌ်၏ အဓိပ္ပါယ် ကား ဘုရား,ဘုရားဂုဏ်တော်တို့သည် ဝန္ဒာတတ်၏ အရဖြစ်သော ပဏာမ စေတနာတည်းဟူသော အာရမ္မဏိက အကျိုးကြိယာ၏ အကြောင်းအာရုံ မည်၏။

(ဤအထွက်ကား ပရမတ်ထွက် မှတ်လေ။)

တစ်နည်းကား။ ။အရှင်၊ ကား၊ ရှိခိုးသောဟု ဆရာဆိုပြီ၊ ဝန္ဒိတွာ၌ ဝန္ဒဓာတ်သည် သကမ္မကဓာတ်, အကမ္မကဓာတ် နှစ်ပါးတို့တွင် သကမ္မကဓာတ်ဖြစ်၍ ကံနှင့်ကင်း၍မဖြစ်ရာ။ ကံကား အဘယ်နည်းဟု စုဒ်ရှိရကား၊ "ဗုဒ္ဓံ"ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။ ထိုအဓိပ္ပါယ်ကား ဘုရား,ဘုရားဂုဏ်တော်တို့သည် ဝန္ဒဓာတ်၏ ကံမည်၏ဟူလိုသော်။

(ဤအထွက်ကား သဒ္ဒါထွက် မှတ်လေ။)

အရှင်၊ ကား၊ ဘုရားကိုရှိခိုးသောဟု ဆရာဆိုပြီ၊ ဆရာရှိခိုးအပ်သော ဘုရားသည် အဘယ်သို့သော ဂုဏ်ထူးဝိသေသရှိပါသနည်း။ တစ်စုံတစ်ခု သော ဂုဏ်ထူးဝိသေသမျှ မရှိလေသလော။ ပရမိဿာ,မဟာပိန္န,ကတဲ,စန္ဒီ စသော နတ်တို့ကဲ့သို့ ဂုဏ်ထူးဝိသေသ မရှိသော ဘုရား ဖြစ်လေက ဆရာအလိုရှိအပ် တောင့်တအပ်သော အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း,ကျမ်းပြီး ခြင်းအကျိုးကို မပြီးစေနိုင်ရာ၊ ဂုဏ်ထူးဝိသေသရှိသောဘုရား၌ ပြုအပ် သော ပဏာမစေတနာသည်သာလျှင် ဆရာအလိုရှိအပ် တောင့်တအပ် သော အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း ကျမ်းပြီးခြင်းအကျိုးကို ပြီးစေနိုင်ရာ ပါသည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိရကား "ဝန္ဒနာမာနပူဇာသက္ကာရ ဘာဇနံ" ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။ ထိုအဓိပ္ပါယ်ကား ငါရှိခိုးအပ်သော ဘုရားသည် ရှိခိုးခြင်း စသည်တို့၏ တည်ရာဖြစ်သော ဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံ၏ ဟူလိုသော်။

တစ်နည်းကား။ ။အရှင်၊ ကား၊ ဘုရားကိုရှိခိုးသောဆရာဟု ဆိုပြီ။ အဘယ်ကြောင့် ဘုရားကိုသာ ဆရာရှိခိုးလေဘိသနည်း။ ပရမိဿာ, မဟာပိန္န,ကတဲ,စန္ဒီ စသော နတ်တို့ကိုလည်း ဆရာရှိခိုးကောင်းပါသည် မဟုတ်တုံလော။ ထိုနတ်တို့သည်လည်း ပဏာမိတဗ္ဗအဖြစ်ဖြင့် အတူတူပင် ဖြစ်ပါသည် မဟုတ်တုံလော။စုဒ်ရှိရကား"ဝန္ဒနာမာနပူဇာ သက္ကာရ ဘာဇနံ" ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။ ထိုအဓိပ္ပါယ်ကား ရှိခိုးခြင်း စသည်တို့၏ တည်ရာဖြစ်သောကြောင့် ဘုရားကိုသာ ငါရှိခိုး၏ဟူလိုသော်။

(ဤအထွက် အလိုကား ဝန္ဒနာမာန ပူဇာသက္ကာရ ဘာဇနံ ဟူသော ပုဒ်ကို "ဝန္ဒနာမာနပူဇာ သက္ကာရဘာဇနတ္တာ"ဟု ဟေတုမန္တဝိသေသနဖြစ်၍

အနက်ပေး။ ။ ၎င်းပုဒ်ကိုလည်း "ဝန္ဒိတွာ"မှာစပ်လေ။ ။နောက်နောက်သော ဂုဏ်အများ ဆင့်၍ရှိလျှင် ထိုနည်းတူမှတ်လေ။)

အရှင်၊ ကား၊ ဘုရားကိုရှိခိုးသောဟု ဆရာဆိုပြီ၊ ဘုရားကိုသာ ဆရာ ရှိခိုးကောင်းသလော။ ဘုရား၌ပြုအပ်သော ပဏ္ဏာမစေတနာသည်သာလျှင် ဆရာအလိုရှိအပ် တောင့်တအပ်သော အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း ကျမ်းပြီးခြင်း အကျိုးကို ပြီးစေနိုင်ရာသလော။ ပဏ္ဏာမိတဗ္ဗအဖြစ်ဖြင့် အတူတူပင်ဖြစ်၍ တရားတော်ကို ဆရာရှိခိုးကောင်းပါသည် မဟုတ်တုံလော။ တရားတော်၌ ပြုအပ်သော ပဏ္ဏာမစေတနာသည်လည်း ဆရာအလိုရှိအပ် တောင့်တ အပ်သော အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း ကျမ်းပြီးခြင်း အကျိုးကို ပြီးစေနိုင်ရာ ပါသည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိရကား "ဓမ္မဉ္စ"ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။ ထိုအဓိပ္ပါယ်ကား ဘုရားကိုသာ ငါရှိခိုးသည်မဟုတ်။ တရားတော်ကိုလည်း ငါရှိခိုး၏။ တရားတော်၌ပြုအပ်သော ပဏ္ဏာမစေတနာသည်လည်း ငါ အလိုရှိအပ် တောင့်တအပ်သော အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း ကျမ်းပြီးခြင်း အကျိုးကို ပြီးစေနိုင်ရာ၏ ဟူလိုသော်။

အရှင်၊ ကား၊ တရားတော်ကိုလည်း ရှိခိုးသောဟု ဆရာဆိုပြီ၊ ဆရာ ရှိခိုးအပ်သောတရားတော်သည် အဘယ်သို့သော ဂုဏ်ထူးဝိသေသရှိပါ သနည်း။ တစ်စုံတစ်ခုသော ဂုဏ်ထူးဝိသေသမျှ မရှိလေသလော။ ပူရာဏကဿပ,မက္ခလိဂေါသာလ,အဇိတကေသကမ္ဗလ,အစရှိသော ဆသတ္ထာရတိတ္ထိတို့သည် ဟောအပ်သော ဂေါသီလ,ဂေါဝတ,တိတ္ထိယပ္ပတ အစရှိသော တရားတို့ကဲ့သို့ ဂုဏ်ထူးဝိသေသ မရှိသောတရားဖြစ်လေက ဆရာအလိုရှိအပ် တောင့်တအပ်သော အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း ကျမ်းပြီးခြင်း အကျိုးကို မပြီးစေနိုင်ရာ။ ဂုဏ်ထူးဝိသေသရှိသောတရား၌ ပြုအပ်သော ပဏ္ဏာမစေတနာသည်သာလျှင် ဆရာအလိုရှိအပ် တောင့်တအပ်သော အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း ကျမ်းပြီးခြင်း အကျိုးကို ပြီးစေနိုင်ရာပါသည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိရကား "ဝန္ဒနာမာန ပူဇာ သက္ကာရ ဘာဇနံ"ဟူသော ပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။ ထိုအဓိပ္ပါယ်ကား ငါရှိခိုးအပ်သော တရားတော်သည် ရှိခိုးခြင်း စသည်တို့၏တည်ရာဖြစ်သော ဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံ၏ဟူလိုသော်။

တစ်နည်းကား။ ။အရှင်၊ ကား၊ တရားကိုလည်း ရှိခိုးသောဟု ဆရာဆိုပြီ။ အဘယ်ကြောင့် တရားတော်ကိုသာ ဆရာရှိခိုးဘိသနည်း။ ပူရာဏကဿပ,မက္ခလိဂေါသာလ,အဇိတကေသကမ္ဗလ,အစရှိသော ဆသတ္ထာရတိတ္ထိတို့သည် ဟောအပ်သော ဂေါသီလ,ဂေါဝတ,တိတ္ထိယပ္ပတအစရှိသော တရားတို့ကိုလည်း ဆရာရှိခိုးကောင်းပါသည် မဟုတ်တုံလော။ ထိုတရားတို့သည်လည်း ပဏ္ဏာမိတဗ္ဗအဖြစ်ဖြင့် အတူတူပင်ဖြစ်ပါသည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိရကား "ဝန္ဒနာမာန ပူဇာ သက္ကာရ ဘာဇနံ"ဟူသော ပါဠ်ကို မိန့်သတည်း။ ထိုအဓိပ္ပါယ်ကား ရှိခိုးခြင်းစသည်တို့၏ တည်ရာဖြစ်သောကြောင့် တရားတော်ကိုသာ ငါရှိခိုး၏ဟူလိုသော်။

(ရှေးကကဲ့သို့ ဟေတုမန္တဝိသေသနကို မှတ်လေ။)

အရှင်၊ ကား၊ ဘုရားတရားကိုရှိခိုးသောဟု ဆရာဆိုပြီ။ ဘုရားတရားကိုသာ ဆရာရှိခိုးကောင်းသလော၊ ဘုရား တရား၌ ပြုအပ်သော ပဏ္ဏာမစေတနာသည်သာလျှင် ဆရာအလိုရှိအပ် တောင့်တအပ်သော အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း ကျမ်းပြီးခြင်းကို ပြီးစေနိုင်ရာသလော။ ပဏ္ဏာမိတဗ္ဗအဖြစ်ဖြင့် အတူတူပင်ဖြစ်၍ သံဃာတော်ကိုလည်း ဆရာ ရှိခိုးကောင်းပါသည် မဟုတ်တုံလော။ သံဃာတော်၌ပြုအပ်သော ပဏ္ဏာမစေတနာသည်လည်း ဆရာအလိုရှိအပ် တောင့်တအပ်သော အန္တရာယ် ပျောက်ခြင်း ကျမ်းပြီးခြင်းအကျိုးကို ပြီးစေနိုင်ပါသည်မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိရကား "သံဃဉ္စ"ဟူသောပါဠ်ကို မိန့်သတည်း။ ထိုအဓိပ္ပါယ်ကား ဘုရား တရားကိုသာ ငါရှိခိုးသည်မဟုတ်၊ သံဃာတော်ကိုလည်း ငါရှိခိုး၏၊ သံဃာတော်၌ပြုအပ်သော ပဏ္ဏာမစေတနာသည်လည်း ငါအလိုရှိအပ် တောင့်တအပ်သော အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း ကျမ်းပြီးခြင်းစသော အကျိုးကို ပြီးစေနိုင်ရာ၏ဟူလိုသော်။

အရှင်၊ ကား၊ သံဃာတော်ကိုလည်း ရှိခိုးသောဟု ဆရာဆိုပြီ။ ဆရာ၊ ရှိခိုးအပ်သော သံဃာတော်သည် အဘယ်သို့သော ဂုဏ်ထူး

ဝိသေသရှိပါသနည်း။ တစ်စုံတစ်ခုသော ဂုဏ်ထူးဝိသေသမျှ မရှိလေသလော။ ပုရာဏကဿပ, မက္ခလိဂေါသာလ, အဇိတကေသကမ္ဗလ အစရှိသော ဆသတ္ထာရတိတ္ထိတို့ကဲ့သို့ ဂုဏ်ထူးဝိသေသမရှိသော သံဃာတော်မြတ်ဖြစ်လေက ဆရာအလိုရှိအပ် တောင့်တအပ်သော အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း ကျမ်းပြီးခြင်း အကျိုးကို မပြီးစေနိုင်ရာ၊ ဂုဏ်ထူးဝိသေသရှိသော သံဃာတော်၌ ပြုအပ်သော ပဏာမစေတနာ သည်သာလျှင် ဆရာ အလိုရှိအပ် တောင့်တအပ်သော အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း ကျမ်းပြီးခြင်း အကျိုးကို ပြီးစေနိုင်ရာ ပါသည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိရကား "ဝန္ဒနာမာန ပူဇာ သက္ကာရ ဘာဇနံ" ဟူသော ပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။ ထိုအဓိပ္ပါယ်ကား ငါရှိခိုးအပ်သော သံဃာတော်သည် ရှိခိုးခြင်း စသည်တို့၏ တည်ရာဖြစ်သောဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံ၏ ဟူလိုသော်။

တစ်နည်းကား။ ။အရှင်၊ ကား၊ သံဃာတော်ကိုလည်း ရှိခိုးသောဟု ဆရာဆိုပြီ။ အဘယ်ကြောင့် သံဃာတော်ကိုသာ ဆရာ ရှိခိုးလေဘိသနည်း။ ပုရာဏကဿပ, မက္ခလိဂေါသာလ, အဇိတကေသကမ္ဗလ အစရှိသော ဆသတ္ထာရတိတ္ထိတို့ကို ဆရာရှိခိုးကောင်းပါသည် မဟုတ်တုံလော။ ထိုတိတ္ထိတို့သည်လည်း ပဏာမိတဗ္ဗအဖြစ်ဖြင့် အတူတူပင်ဖြစ်ပါသည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိရကား "ဝန္ဒနာမာန ပူဇာ သက္ကာရ ဘာဇနံ"ဟူသော ပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။ ထိုအဓိပ္ပါယ်ကား ရှိခိုးခြင်း စသည်တို့၏တည်ရာဖြစ်သောကြောင့် သံဃာတော်ကိုသာရှိခိုး၏ ဟူလိုသော်။

(ဤ၌လည်း ဟေတုမန္တ ဝိသေသနကို သိလေ။)

အရှင်၊ ကား၊ ဘုရား တရား သံဃာကို ရှိခိုးသောဟု ဆရာဆိုပြီ။ ဘုရား တရား သံဃာကို ဆရာရှိခိုးသည်ရှိသော် ကာယဒွါရ ဝစီဒွါရဖြင့်သာ ရှိခိုးလေသလော။ ဒွါရသုံးပါးဖြင့်တည်းရှိခိုးလေသလော။ စုဒ်ရှိရကား "စေတသာ"ဟူသော ပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။ ထိုအဓိပ္ပါယ်ကား မနောဒွါရနှင့်တကွ ရှိခိုး၏ဟူလိုသော်။

အရှင်၊ ကား၊ ဘုရား တရား သံဃာကို ဆရာရှိခိုးသည်ရှိသောဟု ဆရာဆိုပြီ။ ဘုရား တရား သံဃာကို ဆရာရှိခိုးသည်ရှိသော် ကြောက်၍တည်း ရှိခိုးလေသလော။ လာဘ်ကို လို၍တည်း ရှိခိုးလေသလော။ မိမိတို့၏ အမျိုးအကျင့်အားဖြင့်တည်း ရှိခိုးလေသလော။ မိစ္ဆာအယူဝါဒအားဖြင့်တည်း ရှိခိုးလေသလော။ မိုက်၍တည်းရှိခိုးလေသလော။ သူတစ်ပါးတို့ ကဲ့ရဲ့စွပ်စွဲအပ်သည်မှ ကြောက်၍တည်း ရှိခိုးလေသလော။ စုဒ်ရှိရကား "ဝိပ္ပသန္နေန"ဟူသောပါဌ်ကိုမိန့်သတည်း။ ထိုအဓိပ္ပါယ်ကား အထူးထူးအပြားပြား ကြည်ညိုသောကြောင့် ရှိခိုး၏ဟုလိုသော်။

ဒုတိယဂါထာထွက်နည်း

အကြင် အကြင် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော "ဗုဒ္ဓံ ဓမ္မဥ္စ သံဃဥ္စ"အစရှိသော ပထမဂါထာဖြင့် ရတနတ္တယပဏာမကို ပြုပြီး၍ ယခုအခါ မိမိ၏မှီရာ ဗဟုပကာရ ဖြစ်သော ရှေးမဟာအဋ္ဌကထာ ဆရာကျော် ဆရာမြတ်တို့အား ပဏာမကို ပြုတော်မူလိုရကား "ထေရဝံသပ္ပဒီပါနံ" အစရှိသော ဒုတိယဂါထာကို မိန့်သတည်း။

(ဤအထွက်ကား အနုသန္ဓေထွက် မှတ်လေ။)

တစ်နည်းကား။ ။"ဗုဒ္ဓံ ဓမ္မံ သံဃဥ္စ" အစရှိသော ပထမဂါထာဖြင့် ရတနတ္တယပဏာမကို ပြုသည်၏အဖြစ်ကို ဆရာဆိုပြီ။ ရတနာသုံးပါးအပေါင်းအားသာ ရှိခိုးခြင်းပဏာမကိုသာ ပြုရာကောင်းသလော။ ကျမ်းပြုဆရာ ဂန္ထကာရက ပုဂ္ဂိုလ်မွန် မထေရ်ကျော် မထေရ်မြတ်တို့ သဘောတံထွာဓမ္မတာသည် မိမိတို့၏ မှီရာ ဗဟုပကာရဖြစ်သော ရှေးမဟာအဋ္ဌကထာ ဆရာကျော် ဆရာမြတ်တို့အားလည်း ရှိခိုးခြင်း ပဏာမကို ပြုမြဲဓမ္မတာဖြစ်ပါသည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိရကား "ထေရဝံသပ္ပဒီပါနံ" အစရှိသောပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။ ထိုပါဌ်တို့တွင် ဖြေလိုရင်းပါဌ်ဦကား "ပုဗ္ဗာစရိယသီဟာနံ နမော ကတွာ"ဟူသည်တည်း။ ထိုအဓိပ္ပါယ်ကား

ရှေး မဟာအဋ္ဌကထာ ဆရာကျော် ဆရာမြတ်တို့အားလည်း ရှိခိုးခြင်းကို ပြုပါ၏ ဟူလိုသော်။

(ဤအထွက်ကား စောဒနာထွက် မှတ်လေ။)

အရှင်၊ ကား၊ ရှေး မဟာအဋ္ဌကထာ ဆရာကျော် ဆရာမြတ်တို့အားလည်း ရှိခိုးခြင်းကို ပြုသောဟု ဆရာဆိုပြီ။ အကြင်ဆရာတို့အား ဆရာသည် ရှိခိုးခြင်းအမှုကို ပြု၏။ ထိုဆရာသည် အဘယ်သို့သော သဘောရှိကုန်သနည်း။ အဘယ်သို့သော ဂုဏ်ထူးဝိသေသရှိကုန်သနည်း။ ဂုဏ်ထူးဝိသေသမရှိက ဆရာ ရှိ မခိုးတန်ရာ၊ ရှိခိုးသော်လည်း အကျိုးမရှိရာ၊ စုဒ်ရှိရကား "ထေရဝံသပ္ပဒီပါနံ"ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။ ထို အခိပ္ပါယ်ကား အရှင်မဟာကဿပအစရှိသော မဟာထေရ်တို့၏ အနွယ်ကို ပြတတ်သောဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံ၏ ဟူလိုသော်။

အရှင်၊ ကား၊ ဆရာ ရှိခိုးအပ်သော ရှေး မဟာအဋ္ဌကထာ ဆရာကျော် ဆရာမြတ်တို့သည် အရှင်မဟာကဿပအစရှိသော မဟာထေရ်တို့၏ အနွယ်ကို ပြတတ်သောဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသောဟု ဆရာဆိုပြီ။ ယင်းသို့ ဂုဏ်နှင့်သာ ပြည့်စုံရာကောင်းသလော။ ယင်းသည် ဂုဏ်နှင့်ပင် ပြည့်စုံစေကာမူ ဝိနည်း သုတ္တန် အဘိဓမ္မာ ပိဋကတ်တို့၌ ယုံမှားမရှိ လိမ္မာ ပြွမ်းတီး အပြီးမတိုင်လေက ဆရာ ရှိမခိုးတန်ရာ၊ ရှိခိုးသော်လည်း အကျိုးမရှိရာ၊ စုဒ်ရှိရကား "ဓီရာနံ ဝိနယက္ကမေ" ဟူသော ပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။ ထိုအခိပ္ပါယ်ကား ဝိနည်းပိဋကတ်၌ မြဲမြံတည်တံ့ခိုင်ခံ့သော ပညာနှင့်လည်း ပြည့်စုံ၏ ဟူလိုသော်။

အရှင်၊ ကား၊ ရှေးမဟာအဋ္ဌကထာ ဆရာကျော် ဆရာမြတ်တို့အားလည်း ရှိခိုးသောဟု ဆရာဆိုပြီ။ ဆရာ ရှိခိုးသည်ရှိသော် ဝစီဒွါရ မနောဒွါရဖြင့်သာ ရှိခိုးလေသလော။ ကာယဒွါရဖြင့် ရှိခိုးလေသလော။ စုဒ်ရှိရကား "ကတဥ္စလီ"ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။ ထိုအခိပ္ပါယ်ကား ချီအပ်သော လက်အုပ် ရှိသည်ဖြစ်၍ ရှိခိုး၏ ဟူလိုသော်။

အဆုံးလေးဂါထာထွက်နည်း

"ဗုဒ္ဓံ"အစရှိသော ပထမဂါထာ, ဒုတိယဂါထာတို့ဖြင့် ရတနတ္တယ ပဏ္ဏာမ,အာစရိယပဏ္ဏာမကို ပြုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ပဏ္ဏာမစေတနာဖြင့် ခါတွက်ဖျောက်ဖျက်အပ်ပြီးသော အန္တရာယ်ရှိသဖြင့် မိမိအား ရောက်သော ဝန်ကို မချွတ်မယွင်း ရွက်ဆောင်နိုင်ရာသတည်းဟု နှလုံးပြုတော်မူ၍ ဝန်ခံခြင်းပဋိညာဉ်ပြုတော်မူလိုရကား "ပါမောက္ခံ"အစရှိသော လေးဂါထာ လုံးကို မိန့်သတည်း။ ထိုပါဌ်အပေါင်းတို့တွင် ဖြေလိုရင်းပါဌ်၌ကား "ဝဏ္ဏာနံဝဏ္ဏယိဿာမိ" ဟူသည်တည်း။ ထိုအဓိပ္ပါယ်ကား သံဝဏ္ဏနာ အဋ္ဌကထာကို ဖွင့်ပေအံ့ဟူလိုသော်။

(ဤအထွက်ကား အနုသန္ဓေထွက် မှတ်လေ။)

တစ်နည်းကား။ ။အရှင်၊ ကား၊ "ဗုဒ္ဓံ"အစရှိသော ပထမဂါထာ, ဒုတိယဂါထာဖြင့် ရတနတ္တယပဏ္ဏာမ အာစရိယပဏ္ဏာမကို ပြုပြီး၍ ထိုရတနတ္တယပဏ္ဏာမ အာစရိယပဏ္ဏာမဖြင့် ခါတွက် ဖျောက်ဖျက်အပ် ပြီးသော အန္တရာယ်ရှိသဖြင့် အဘယ်မည်သောအမှုကိစ္စကို ပြီးစေတော့အံ့ နည်း။ သဂ္ဂမောက္ခ ဒိဋ္ဌဓမ္မိက အစရှိသော အကျိုးကိုပြီးစေတော့အံ့လော။ စုဒ်ရှိရကား "ပါမောက္ခံ"အစရှိသောပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။ ထိုပါဌ်အပေါင်း တို့တွင် ဖြေလိုရင်းပါဌ်ကား "ဝဏ္ဏာနံ ဝဏ္ဏယိဿာမိ"ဟူသည်တည်း။ ထိုအဓိပ္ပါယ်ကား သံဝဏ္ဏနာအဋ္ဌကထာကို ဖွင့်ပေတော့အံ့ဟူလိုသော်။

(ဤအထွက်ကား စောဒနာထွက် မှတ်လေ။)

အရှင်၊ ကား၊ သံဝဏ္ဏနာအဋ္ဌကထာကို ဖွင့်တော့အံ့ဟု ဆရာဆိုပြီ။ ဆရာဖွင့်လတ္တံ့သော သံဝဏ္ဏနာအဋ္ဌကထာသည် အဘယ်သို့သော အမည် ထူးဝိသေသရှိသနည်း။အမည်ထူးဝိသေသမရှိသော အနာမိက သံဝဏ္ဏနာပင် ဖြစ်တော့လေသလော။ စုဒ်ရှိရကား "ကင်္ခါဝိတရဏိံ"ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။ ထိုအဓိပ္ပါယ်ကား ကင်္ခါဝိတရဏီအမည်ရှိသော သံဝဏ္ဏနာ အဋ္ဌကထာကို ဖွင့်ပေအံ့ဟူလိုသော်။

အရှင်၊ ကား၊ ကန်ါဝိတရဏီအမည်ရှိသော သံဝဏ္ဏနာအဋ္ဌကထာကို ဖွင့်အံ့ဟု ဆရာဆိုပြီ။ ဆရာဖွင့်လတ္တံ့သော ကင်္ခါဝိတရဏီ အမည်ရှိသော သံဝဏ္ဏနာ အဋ္ဌကထာသည် အဓိစ္စသမုပ္ပန္နနာမ်အားဖြင့်ရသော အမည် လေလော။ သို့တည်းမဟုတ်၊ ဂုဏအားဖြင့် ရသော အမည်လေလော။ စုဒ်ရှိရကား "နာမေန"ဟူသော ပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။ ထိုအဓိပ္ပါယ်ကား မိမိဂုဏ်ကြောင့် ရအပ်သော ဂုဏနာမ်ဖြင့်ရသော အမည်မည်၏ဟူလိုသော်။

အရှင်၊ ကား၊ ကင်္ခါဝိတရဏီအမည်ရှိသော သံဝဏ္ဏနာအဋ္ဌကထာကို ဖွင့်သောဟု ဆရာဆိုပြီ၊ ကင်္ခါဝိတရဏီ အမည်ရှိသော သံဝဏ္ဏနာ အဋ္ဌကထာကို ဆရာဖွင့်သည်ရှိသော် ပဒသံဝဏ္ဏနာ, အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ, ပဒတ္ထ သံဝဏ္ဏနာကို ကြည့်၍ သံဝဏ္ဏနာမည် ဆန့်ကာမျှသာ ဆရာ ဖွင့်အံ့လော။ ထိုသို့ဖွင့်သည်ရှိသော် သောတုဇနတို့အား အကျိုးထူး ဝိသေသ မရှိရာ။ စုဒ်ရှိရကား "သုဘံ"ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။ ထိုအဓိပ္ပါယ်ကား အနက်သဒ္ဒါနှင့် ပြည့်စုံစွာ ဖွင့်ပေအံ့ဟူလိုသော်။

အရှင်၊ ကား၊ ကင်္ခါဝိတရဏီအမည်ရှိသော သံဝဏ္ဏနာအဋ္ဌကထာကို ဖွင့်ဆိုပေအံ့ဟု ဆရာဆိုပြီ။ ကင်္ခါဝိတရဏီ အမည်ရှိသော သံဝဏ္ဏနာ အဋ္ဌကထာကို ဆရာဖွင့်သည်ရှိသော် ဘိက္ခုပါတိမောက်, ဘိက္ခုနီပါတိ မောက်ဟု ဆိုအပ်သော ဒွေမာတိကာ၌လာသောပုဒ်ကို အစဉ်လျှောက်၍ ရအပ်သော သံဝဏ္ဏနာကိုသာ ဆရာဖွင့်အံ့လော။ မဟာဝါခန္ဓက, စူဠဝါ ခန္ဓက,ပရိဝါ၌ လာသော ဝိနိစ္ဆယအဆုံးအဖြတ်ဖြင့် ဆရာဖွင့်သော်သာလျှင် ပြည့်စုံသော အဆုံးအဖြတ်ရှိပါသည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိရကား "ပရိပုဏ္ဏဝိနိစ္ဆယံ" ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။ ထိုအဓိပ္ပါယ်ကား ပြည့်စုံသော အဆုံးအဖြတ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ပြ၍ ဖွင့်ပေအံ့ဟူလိုသော်။

အရှင်၊ ကား၊ ကင်္ခါဝိတရဏီအမည်ရှိသော သံဝဏ္ဏနာအဋ္ဌကထာကို ဖွင့်ပေအံ့ဟု ဆရာဆိုပြီ။ ကင်္ခါဝိတရဏီအမည်ရှိသော သံဝဏ္ဏနာ အဋ္ဌကထာကို ဆရာဖွင့်သည်ရှိသော် သကဝါဒအတ္တနောမတိအားဖြင့် ဆရာ ဖွင့်အံ့လော။ သို့တည်းမဟုတ် ရှေးအဋ္ဌကထာ ဆရာကျော်

ဆရာမြတ်တို့၏ စကားအစဉ် အဋ္ဌကထာအစဉ်ကိုမှီး၍ ဆရာဖွင့်အံ့သော မမှီမူ၍ ဆရာ ဖွင့်သည်ရှိသော် အတ္တုက္ကံသန,ပရဝမ္ဘနဒေါသရောက်ရာပါသည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိရကား "မဟာဝိဟာရဝါသီနံ ဝါစနာမဂ္ဂနိဿိတံ"ဟူသောပါဠ်ကို မိန့်သတည်း။ ထိုအဓိပ္ပါယ်ကား မဟာဝိဟာရကျောင်းတိုက်၌ သီတင်းသုံးနေသော တိပိဋကစူဠနာဂ အစရှိသော မဟာထေရ်မြတ်တို့၏ စကားအစဉ် အဋ္ဌကထာအစဉ်ကိုမှီ၍ ဖွင့်ပေအံ့ ဟူလိုသော်။

အရှင်၊ ကား၊ ကင်္ခါဝိတရဏီအမည်ရှိသော သံဝဏ္ဏနာအဋ္ဌကထာကို ဖွင့်ပေအံ့ဟု ဆရာဆိုပြီ။ အဘယ်အကျိုးငှာ ဆရာဖွင့်အံ့နည်း။ အကျိုးမရှိ နိရတ္ထကဖြစ်လေက ဆရာမဖွင့်တန်ရာ၊ စုဒ်ရှိရကား "ကင်္ခါဝိတရဏတ္ထာယ" ဟူသောပါဠ်ကို မိန့်သတည်း။ ထိုအဓိပ္ပါယ်ကား ယုံမှားခြင်းကို လွန်မြောက် ခြင်းငှာ ဖွင့်ပေအံ့ဟူလိုသော်။

အရှင်၊ ကား၊ ယုံမှားခြင်းကို လွန်မြောက်ခြင်းငှာ သံဝဏ္ဏနာအဋ္ဌကထာကို ဖွင့်ပေအံ့ဟု ဆရာဆိုပြီ။ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ယုံမှားခြင်းကို လွန်မြောက်ခြင်းငှာ သံဝဏ္ဏနာအဋ္ဌကထာကို ဆရာဖွင့်အံ့နည်း။ လူနတ်ဗြဟ္မာသတ္တဝါတို့၏ ယုံမှားခြင်းကို လွန်မြောက်ခြင်းငှာ သံဝဏ္ဏနာအဋ္ဌကထာကို ဆရာဖွင့်လေ တော့အံ့လော။ စုဒ်ရှိရကား "ဘိက္ခူနံ" ဟူသောပါဠ်ကို မိန့်သတည်း။ ထိုအဓိပ္ပါယ်ကား ရဟန်းယောကျာ်း ရဟန်းမိန်းမတို့၏ ယုံမှားခြင်းကို လွန်မြောက်ခြင်းငှာ ဖွင့်ပေအံ့ဟူလိုသော်။

အရှင်၊ ကား၊ ရဟန်းတို့၏ယုံမှားခြင်းကို လွန်မြောက်ခြင်းငှာ သံဝဏ္ဏနာအဋ္ဌကထာကို ဖွင့်ပေတော့အံ့ ဟု ဆရာ ပြဆိုပြီ။ အဘယ်သို့ သဘောရှိသော ရဟန်းတို့၏ ယုံမှားခြင်းကို လွန်မြောက်ခြင်းငှာ ဖွင့်ပေအံ့နည်း။ အရှင်ဥပါလိ အစရှိသော မထေရ်တို့ကဲ့သို့ ယုံမှားသက်ာမရှိ၊ လိမ္မာပြွမ်းတီးအပြီးတိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်လေက ယုံမှားသက်ာမရှိတန်ရာ။ ထိုသို့ ယုံမှားသက်ာမရှိဘဲလျက် သံဝဏ္ဏနာအဋ္ဌကထာကို ဆရာ ဖွင့်ပြခြင်းသည် အကျိုးမရှိ နိရတ္ထကဖြစ်ရပါသည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိရကား

"သဥ္ဇာတကခ်ါန်"ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။ ထိုအဓိပ္ပါယ်ကား ဖြစ်သော ယုံမှားခြင်းရှိကုန်သော ရဟန်းတို့၏ယုံမှားခြင်းကို လွန်မြောက်ခြင်းငှာ သံဝဏ္ဏနာအဋ္ဌကထာကို ဖွင့်ပေအံ့ဟူလိုသော်။

အရှင်၊ ကား၊ ဖြစ်သောယုံမှားခြင်း ရှိကုန်သော ရဟန်းတို့၏ ယုံမှားခြင်းကို လွန်မြောက်ခြင်းငှာ သံဝဏ္ဏနာအဋ္ဌကထာကို ဖွင့်ပေအံ့ဟု ဆရာဆိုပြီ။ အဘယ်၌ ယုံမှားခြင်းရှိကုန်သော ရဟန်းတို့၏ယုံမှားခြင်းကို လွန်မြောက်ခြင်းငှာ သံဝဏ္ဏနာအဋ္ဌကထာကို ဆရာဖွင့်အံ့နည်း။ သုတ္တန် အဘိဓမ္မာတို့၌ဖြစ်သော ယုံမှားခြင်းရှိကုန်သော ရဟန်းတို့၏ ယုံမှားခြင်းကို လွန်မြောက်ခြင်းငှာ သံဝဏ္ဏနာအဋ္ဌကထာကို ဆရာဖွင့်လေတော့အံ့လော။ ထိုသို့ဖွင့်သည်ရှိသော် ခုတ်ရာတစ်ပါး ရှရာတခြားဖြစ်၍ "အမ္ဗံ ပုဋ္ဌော ဇမ္ဗုံ ဝိသဇ္ဇေတိ"ဟူသကဲ့သို့ ဖြစ်ရာပါသည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိရကား "တတ္ထ"ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။ ထိုအဓိပ္ပါယ်ကား ပါတိမောက်၌ ဖြစ်သော ယုံမှားခြင်းရှိကုန်သော ရဟန်းတို့၏ယုံမှားခြင်းကို လွန်မြောက်ခြင်းငှာ သံဝဏ္ဏနာအဋ္ဌကထာကို ဖွင့်ပေအံ့ဟူလိုသော်။

အရှင်၊ ကား၊ အဖွင့်ဖြစ်သော သံဝဏ္ဏနာအဋ္ဌကထာကို ဖွင့်ပေအံ့ဟု ဆရာဆိုပြီ။ ဘယ်၏အဖွင့်ဖြစ်သော သံဝဏ္ဏနာအဋ္ဌကထာကို ဆရာဖွင့်အံ့နည်း။ သုတ္တန် ဝိနည်း အဘိဓမ္မာတို့၏ အဖွင့်ဖြစ်သော သံဝဏ္ဏနာအဋ္ဌကထာကို ဆရာဖွင့်လေတော့အံ့လော။ စုဒ်ရှိရကား "တဿ"ဟူသော ပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။ ထိုအဓိပ္ပါယ်ကား ပါတိမောက်၏ သံဝဏ္ဏနာ အဋ္ဌကထာကို ဖွင့်ပေအံ့ဟူလိုသော်။

အရှင်၊ ကား၊ ကင်္ခါဝိတရဏီအမည်ရှိသော သံဝဏ္ဏနာအဋ္ဌကထာကို ဖွင့်ပေအံ့ဟု ဆရာဆိုပြီ။ အဘယ်ကြောင့် သံဝဏ္ဏနာအဋ္ဌကထာကို ဆရာ ဖွင့်လေဘိသနည်း။ လျှောက်ထားတောင်းပန်သော အဘိယာစကပုဂ္ဂိုလ် ရှိသော်သာလျှင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ တောင်းပန်ခြင်းကို အရင်းမူသဖြင့် သံဝဏ္ဏနာအဋ္ဌကထာကို ဆရာဖွင့်ရာပါသည် မဟုတ်တုံလော။ လျှောက် ထား တောင်းပန်သော အဘိယာစကပုဂ္ဂိုလ် မရှိလေက သံဝဏ္ဏနာ

အဋ္ဌကထာကို ဆရာဖွင့်သည်ရှိသော် အတ္တုက္ကံသန,ပရဝမ္ဘနဒေါသရောက်ရပါသည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိရကား "ယာစိတော" ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။

တစ်နည်းကား။ ။အရှင်၊ ကား၊ ကာဠ်ဝိတရဏီအမည်ရှိသော သံဝဏ္ဏနာ အဋ္ဌကထာ ဖွင့်ပေအံ့ဟု ဆရာဆိုပြီ။ ကျမ်းပြုဆရာ ဂန္ထကာရကပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သဘောတံထွာဓမ္မတာသည် ပါဠိအဋ္ဌကထာစသည်တို့၌ အဟုတ်အမှန် ယထာဘူတဉာဏ်ဖြင့် မသက်ဝင်နိုင်၊ ပြင်းစွာတွေဝေသော သောတုဇန အပေါင်းကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော အဇ္ဈတ္တကရုဏာသာလျှင် နှိုးဆော် တိုက်တွန်း၍ ပြုတော်မူကြသောအရာလည်းရှိသည်။ ပရိယတ် ပဋိပတ် စသော သာသနာတော်၏ အလွန်စည်ကား ပွင့်လင်းခြင်းကို အလိုရှိသော လဇ္ဇီပေသလ,သိက္ခာကာမ အရှင်မြတ်တို့သည် သိဿာနုသိဿ တပည့် အဆက်ဆက်တို့အား နည်းပါးနဲ့နေးလတ္တံ့သောပညာကို မျှော်ခေါ်သဖြင့် နှိုးဆော်တိုက်တွန်းတော်မူကြသော အရာလည်းရှိသည်။ မိမိ၏ ဂန္ထန္တရ ဗဟုသုတအရာ၌ လိမ္မာပွမ်းတီးအပြီးတိုင်သည်ကို အထင်အရှား အများ သိသဖြင့် လောကာမိသ သိလောကအကျိုးငှာ ပြုတော်မူကြသောအရာ လည်း ရှိသည်။ မိမိ၏လည်းကောင်း၊ သာသနာတော်၏လည်းကောင်း အကျိုးမရှိ၊ အချည်းနှီး နိရတ္ထကဖြစ်၏ဟူသော မိစ္ဆာအယူကို ပယ်ခြင်း အကျိုးငှာ ပြုတော်မူကြသောအရာလည်းရှိသည်။ အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာမှာ မူကား မိမိအဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ ကရုဏာနှိုးဆော်တိုက်တွန်း၍ ဖွင့်မည့်အရာ လော။ သို့တည်းမဟုတ်၊ သာသနာတော်မြင့်ရှည် တည်မည်ကို မျှော်ခေါ် သော အရှင်မြတ်တို့ နှိုးဆော်တိုက်တွန်း၍ ဖွင့်မည့်အရာလော။ သို့တည်း မဟုတ်၊ မိမိပရိသတ်လေးပါးအလယ်၌ တင့်တယ်ထင်ရှားမည်ကို ရည်ရော်၍ ဖွင့်မည့်အရာလော။ သို့တည်းမဟုတ်၊ မိမိ၏လည်းကောင်း၊ သာသနာ တော်၏လည်းကောင်း၊ အချည်းနှီး မောဃနိရတ္ထကဟူသော မိစ္ဆာအယူကို ပယ်လို၍ ဖွင့်မည့်အရာလော။ စုဒ်ရှိရကား "ယာစိတော" ဟူသောပါဌ်ကိုမိန့်သတည်း။ ထိုအဓိပ္ပါယ်ကား နှိုးဆော် တိုက်တွန်း တောင်းပန်၍ ဖွင့်ပါ၏ ဟူလိုသော်။

အရှင်အဌကထာဆရာ၊ ဆရာကား၊ တောင်းပန်အပ်သောကြောင့် ဖွင့်ပေအံ့ဟု ဆရာဆိုပြီ။ ပကတိနကိုယ်သဘောရင်းကပင် ကျမ်းပြုခြင်း၌ ဝါသနာ ဆန္ဒ ဗလဝ ဖြစ်သဖြင့် အဘိယာစကပုဂ္ဂိုလ်ကို မျှော်လင့်၍ နေသော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သောကြောင့် တောင်းပန်ဆန်း,တောင်းပန်ကာမျှ စကားစပ်ဖြင့်ပင် ဆရာဖွင့်မည်လော။ ဝါသနာဆန္ဒ အလျှင်းမပါဘဲ သိက္ခာကာမ အရှင်မြတ်တို့ အထပ်ထပ်အကြိမ်ကြိမ် ဦးနှိမ်ကာ လျှောက်ထား တောင်းပန်လှ၍ မလွှဲမရှောင်သာဖြစ်၍ ဆရာဖွင့်မည်လော။ စုဒ်ရှိရကား အဘိ–ဟူသော ပါဌ်သေသကိုမိန့်။ ထိုအခိပ္ပါယ်ကား အကြိမ်ကြိမ်အဖန်ဖန် မငြင်းမဆန်သာအောင် တောင်းပန်လှသောကြောင့် ဖွင့်ရပါ၏ ဟူလိုသော်။

အရှင်၊ ကား၊ အကြိမ်ကြိမ်အဖန်ဖန် မဆန်မငြင်းသာ ရေးရှုတောင်း ပန်လှသောကြောင့် ကန်ါဝိတရဏီအမည်ရှိသော သံဝဏ္ဏနာအဌကထာကို ဖွင့်ပေအံ့ဟု ဆရာဆိုပြီ။ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ရေးရှုတောင်းပန်သောကြောင့် ကန်ါဝိတရဏီအမည်ရှိသော သံဝဏ္ဏနာအဌကထာကို ဆရာဖွင့်အံ့နည်း။ အမည်နာမအားဖြင့် မထင်ရှား၊ မည်းမည်းဝါးဝါးသော အညတရပုဂ္ဂိုလ် တို့ တောင်းပန်လေက ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏တောင်းပန်ခြင်းကို အရင်းမူသဖြင့် သံဝဏ္ဏနာအဌကထာကို ဆရာမဖွင့်တန်ရာ။ ဂရုဂါရဝ အလေးပြုထိုက်သော အမည်နာမအားဖြင့် ထင်ရှားသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ တောင်းပန်သော်သာလျှင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ တောင်းပန်ခြင်းကို အရင်းမူသဖြင့် သံဝဏ္ဏနာအဌကထာကို ဆရာဖွင့်ပါသည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိရကား "သောဏတ္ထေရေန" ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။ ထိုအခိပ္ပါယ်ကား သောဏအမည်ရှိသော မထေရ်သည် ရှိသေစွာတောင်းပန်သောကြောင့် ကန်ါဝိတရဏီအမည်ရှိသော သံဝဏ္ဏနာအဌကထာကို ဖွင့်ရပါ၏ ဟူလိုသော်။

အရှင်၊ ကား၊ သောဏအမည်ရှိသောမထေရ်သည် ရှိသေစွာ တောင်း ပန်သောကြောင့် ကန်ါဝိတရဏီအမည်ရှိသော သံဝဏ္ဏနာအဌကထာကို ဖွင့်သောဟု ဆရာဆိုပြီ။ ထိုသောဏအမည်ရှိသောမထေရ်သည် အဘယ်သို့ ဂုဏ်ထူးဝိသေသရှိပါသနည်း။ သောဏဟူသော အမည်ထူးဝိသေသပင်

ရှိစေကာမူ ဝိနည်းအကျင့်ဟုဆိုအပ်သော ပါတိမောက္ခ သံဝရသီလနှင့် မပြည့်စုံက ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ တောင်းပန်ခြင်းကို အရင်းမူသဖြင့် သံဝဏ္ဏနာ အဋ္ဌကထာကိုဆရာမဖွင့်တန်ရာ။ ဝိနည်းအကျင့်ဟုဆိုအပ်သော ပါတိမောက္ခ သံဝရသီလနှင့် ပြည့်စုံသော်သာလျှင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ တောင်းပန်ခြင်းကို အရင်းမူသဖြင့် သံဝဏ္ဏနာအဋ္ဌကထာကို ဆရာ ဖွင့်ရာပါသည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိရကား "ဝိနယာစာရ ယုတ္တေန" ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။ ထိုအဓိပ္ပါယ်ကား ဝိနည်းအကျင့်ဟုဆိုအပ်သော ပါတိမောက္ခသံဝရသီလနှင့် ပြည့်စုံပါ၏ ဟူလိုသော်။

အရှင်၊ ကား၊ ဝိနယာစာရယုတ္တဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော သောဏ အမည်ရှိသော မထေရ်သည် ရှိသေစွာ တောင်းပန်သောကြောင့် ကင်္ခါ ဝိတရဏီအမည်ရှိသော သံဝဏ္ဏနာအဋ္ဌကထာကို ဖွင့်ပေအံ့ဟု ဆရာဆိုပြီ။ ထိုသောဏအမည်ရှိသော မထေရ်သည် ယင်းသည် ဂုဏ်နှင့်သာ ပြည့်စုံရာ ကောင်းသလော။ ယင်းသည် ဂုဏ်နှင့်ပင် ပြည့်စုံစေကာမူ စင်ကြယ်စွာဖြစ်၍ ဖြစ်သော ကိလေသာကို ခေါင်းပါးစေတတ်သော အကျင့်ဟုဆိုအပ်သော ဣန္ဒြိယသံဝရသီလ, ပစ္စယသန္နိဿိတသီလ, အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလနှင့် မပြည့်စုံက ထိုပုဂ္ဂိုလ်တောင်းပန်ခြင်းကို အရင်းမူသဖြင့် သံဝဏ္ဏနာအဋ္ဌ ကထာကို ဆရာ မဖွင့်တန်ရာ။ စင်ကြယ်စွာ ဖြစ်၍ဖြစ်သော ကိလေသာကို ခေါင်းပါးစေတတ်သော အကျင့်ဟုဆိုအပ်သော ဣန္ဒြိယသံဝရသီလ, ပစ္စယသန္နိဿိတသီလ,အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလနှင့် ပြည့်စုံသောသာလျှင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ တောင်းပန်ခြင်းကို အရင်းမူသဖြင့် သံဝဏ္ဏနာအဋ္ဌကထာကို ဆရာ ဖွင့်ရပါသည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိရကား "သုစိသလ္လေခဝုတ္တိနာ" ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။ ထိုအဓိပ္ပါယ်ကား စင်ကြယ်စွာဖြစ်၍ဖြစ်သော ကိလေသာကို ခေါင်းပါးစေတတ်သော အကျင့်နှင့်လည်း ပြည့်စုံပါ၏ ဟူလိုသော်။

အရှင်၊ ကား၊ သုစိသလ္လေခဝုတ္တိဂုဏ်, ဝိနယာစာရယုတ္တဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော သောဏအမည်ရှိသော မထေရ်သည် ရှိသေစွာ တောင်းပန် သောကြောင့် သံဝဏ္ဏနာအဋ္ဌကထာကို ဖွင့်သောဟု ဆရာဆိုပြီ။ ထိုသောဏ အမည်ရှိသော မထေရ်သည် ယင်းသည် ဂုဏ်နှစ်ပါးနှင့်သာ ပြည့်စုံရာ

ကောင်းသလော။ ယင်းသည် ဂုဏ်နှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံစေကာမူ ခြေသုတ်ပုဆိုး ဦးချိုကျိုးသောနွား,စွယ်ဖျားကျွတ်သောမြွေကဲ့သို့ နှိမ့်ချသောဖြစ်ခြင်းရှိသော သဏ္ဍာသခိလ သုခသမ္ဘာသ နိဝါတဂုဏ်နှင့် မပြည့်စုံက ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ တောင်းပန်ခြင်းကို အရင်းမူသဖြင့် သံဝဏ္ဏနာအဋ္ဌကထာကို ဆရာ မဖွင့်တန်ရာ။ ခြေသုတ်ပုဆိုး ဦးချိုကျိုးသောနွား,စွယ်ဖျားကျွတ်သောမြွေကဲ့သို့ နှိမ့်ချသော ဖြစ်ခြင်းရှိသော သဏ္ဍာသခိလ သုခသမ္ဘာသ နိဝါတဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော်သာလျှင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ တောင်းပန်ခြင်းကို အရင်းမူသဖြင့် သံဝဏ္ဏနာအဋ္ဌကထာကို ဆရာ ဖွင့်ရာပါသည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိရကား "နိဝါတေန" ဟူသောပါဠ်ကို မိန့်သတည်း။ ထိုအဓိပ္ပါယ်ကား ခြေသုတ်ပုဆိုး, ဦးချိုကျိုးသော နွား, စွယ်ဖျားကျွတ်သော မြွေကဲ့သို့ နှိမ့်ချသော ဖြစ်ခြင်းရှိသော သဏ္ဍာသခိလ သုခသမ္ဘာသ နိဝါတဟုဏ်နှင့် ပြည့်စုံပါ၏ ဟူလိုသော်။

အရှင်၊ ကား၊ နိဝါတဂုဏ်,သုစိသလ္လေခဝုတ္တိဂုဏ်,ဝိနယာစာရယုတ္တ ဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသည့် သောဏအမည်ရှိသော မထေရ်သည် ရှိသေစွာ တောင်းပန်သောကြောင့် ကခ်ါဝိတရဏီ အမည်ရှိသော သံဝဏ္ဏနာ အဋ္ဌကထာကို ဖွင့်သော ဟု ဆရာ ဆိုပြီ။ ထိုသောဏအမည်ရှိသော မထေရ်သည် ယင်းသည် ဂုဏ်သုံးပါးနှင့်သာ ပြည့်စုံရာကောင်းသလော။ ယင်းသည် ဂုဏ်သုံးပါးနှင့်ပင် ပြည့်စုံစေကာမူ တင့်တယ်သောကိုယ်ဖြင့် ပြုအပ်သောအမှု၊ နှုတ်ဖြင့် ပြုအပ်သောအမှု၌ မွေ့လျော်သောဂုဏ်နှင့် မပြည့်စုံက ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ တောင်းပန်ခြင်းကို အရင်းမူသဖြင့် သံဝဏ္ဏနာ အဋ္ဌကထာကို ဆရာ မဖွင့်တန်ရာ။ တင့်တယ်သော ကိုယ်ဖြင့်ပြုအပ်သော အမှုနှုတ်ဖြင့် ပြုအပ်သောအမှု၌ မွေ့လျော်သောဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသောသာလျှင် ထို ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ တောင်းပန်ခြင်းကို အရင်းမူသဖြင့် သံဝဏ္ဏနာအဋ္ဌကထာကို ဆရာ ဖွင့်ရာပါသည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိရကား "သူရတေန"ဟူသော ပါဠ်ကို မိန့်သတည်း။ ထိုအဓိပ္ပါယ်ကား တင့်တယ်သော ကိုယ်ဖြင့် ပြုအပ်သောအမှု၊ နှုတ်ဖြင့် ပြုအပ်သောအမှု၌ မွေ့လျော်သောစိတ်နှင့် ပြည့်စုံပါ၏ ဟူလိုသော်။

အရှင်၊ ကား၊ ထိုပါတိမောက်၏အဖွင့်ဖြစ်သော သံဝဏ္ဏနာအဋ္ဌကထာကို ဖွင့်ပေအံ့ဟု ဆရာဆိုပြီ။ “တဿ”ဟူသောပုဒ်၌ တ–သဒ္ဒါသည် နိယတ်ပုဒ်ဖြစ်၍ ယေဘုယျအားဖြင့် အနိယတ်ပုဒ်နှင့် မကင်းရာ။ အဘယ်နည်း၊ အပ္ပကသို့လိုက်၍ အနိယပုဒ်ကင်းသော နိယတ်ပုဒ်ပင် ဖြစ်တော့လေသလော။ စုဒ်ရှိရကား “ပါမောက္ခံ”အစရှိသော ဂါထာလုံးကို မိန့်သတည်း။ ထိုတွင် ဖြေလိုရင်းပါဌ်၌ကား “ယံ”ဟူသည်တည်း။ ထိုအဓိပ္ပါယ်ကား “ယံ” ဟူသော ပုဒ်သည်ပင်လျှင် အနိယတ်ပုဒ်မည်၏ ဟူလိုသော်။

အရှင်၊ ကား၊ ယ–သဒ္ဒါသည် အနိယတ်ပုဒ်ဖြစ်သောဟု ဆရာဆိုပြီ။ ထိုအနိယတ်ပုဒ်ဖြစ်သော သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်ဖြစ်၍ အနက်ဝိသေသကို မဟောတတ် ရာ။ အနက်ဝိသေသကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကို သောတုဇနတို့ မသိနိုင်ရာ။ ဟောရာသောကြောင့် သိရာသိကြောင်းဖြစ်သော ယ–သဒ္ဒါဖြင့် စွဲအပ်သော ပစ္စာမဋ္ဌအနက်ကို ဆရာမပြပြီလော။ ဆရာပြမှသာလျှင် ငါတို့ သောတုဇနတို့ သိနိုင်ရာပါသည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိရကား “ပါတိမောက္ခံ”ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။ ထိုအဓိပ္ပါယ်ကား ပါတိမောက်သည်ပင်လျှင် ယ–သဒ္ဒါဖြင့် စွဲအပ်သော ပစ္စာမဋ္ဌအနက်မည်၏ ဟူလိုသော်။

အရှင်၊ ကား၊ ပါတိမောက်သည်ပင်လျှင် ယ–သဒ္ဒါဖြင့် စွဲအပ်သော ပစ္စာမဋ္ဌအနက်ဖြစ်သောဟု ဆရာဆိုပြီ။ “ယံ ပါတိမောက္ခံ” ဟူသောပုဒ်သည် အမတ်နှင့်တူသော ကာရကနာမ်ပုဒ်ဖြစ်၍ ပြည့်ရှင်မင်း အိမ်ရှေ့မင်းနှင့်တူသော ကြိယာနှင့်ကင်း၍ မဖြစ်ရာ။ ပြည့်ရှင်မင်း အိမ်ရှေ့မင်းနှင့်တူသော ကြိယာကား အဘယ်နည်း။ စုဒ်ရှိရကား “ပကာသိတံ”ဟူသော ပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။ ထိုအဓိပ္ပါယ်ကား “ပကာသိတံ”ဟူသော ပုဒ်သည်ပင်လျှင် ပြည့်ရှင်မင်း အိမ်ရှေ့ မင်းနှင့်တူသော ကြိယာမည်၏ ဟူလိုသော်။

တစ်နည်းကား။ ။အရှင်၊ ကား၊ ပါတိမောက်သည်ပင်လျှင် ယ–သဒ္ဒါဖြင့် စွဲအပ်သော ပစ္စာမဋ္ဌအနက်ဟု ဆရာဆိုပြီ။ “ယံပါတိမောက္ခံ” ဟူသောပုဒ်သည် ကမ္မဝစ္စဖြစ်၍ ကမ္မဝါစကနှင့် မကင်းရာ၊ ကမ္မဝါစကကား အဘယ်နည်း။ စုဒ်ရှိရကား “ပကာသိတံ”ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။

ထိုအဓိပ္ပါယ်ကား "ပကာသိတံ"ဟူသောပုဒ်သည်ပင်လျှင် ကမ္မဝါစက မည်၏ဟူလိုသော်။

အရှင်၊ ကား၊ ပါတိမောက်ကိုပြအပ်သောဟု ဆရာဆိုပြီ။ အဘယ် သူတို့သည် ပြသနည်း။ အမှတ်မရှိ၊ အမည်နာမအားဖြင့် မထင်မရှား မည်းမည်းဝါးဝါးသော အညတရပုဂ္ဂိုလ်တို့ဖြစ်လေက ထိုပါတိမောက်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကို အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ မဖွင့်တန်ရာ၊ ဂရုဂါရဝအလေး ပြုထိုက်သော အမည်နာမအားဖြင့် ထင်ရှားသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ဖြစ်သော်သာ လျှင် ထိုပါတိမောက်၏အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကို အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဖွင့်ရာ ပါသည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိရကား "မဟေသိနာ"ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။ ထိုအဓိပ္ပါယ်ကား ဘုရားပင်ဖြစ်ပါ၏ဟူလိုသော်။

အရှင်၊ ကား၊ ပါတိမောက်ကို မြတ်စွာဘုရား ပြအပ်သောဟု ဆရာ ဆိုပြီ။ ထိုပါတိမောက်သည် အဘယ်သို့သော ဂုဏ်ထူးဝိသေသရှိပါသနည်း။ ဂုဏ်ထူးဝိသေသမရှိက မြတ်စွာဘုရား မပြတန်ရာ။ ဂုဏ်ထူးဝိသေသ ရှိကသာလျှင် မြတ်စွာဘုရား ပြရသည် မရှိတုံလော။ စုဒ်ရှိရကား "ပါတိမောက္ခံ"ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။ ထိုအဓိပ္ပါယ်ကား အကြီး အမှူးအဦးဖြစ်သော ဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံ၏ဟူလိုသော်။

တစ်နည်းကား။ ။အရှင်၊ ကား၊ ပါတိမောက်ကို မြတ်စွာဘုရား ပြသောဟု ဆရာဆိုပြီ။ အဘယ်ကြောင့် ပါတိမောက်ကိုသာ မြတ်စွာဘုရား ပြဘိလေသနည်း။ ပြအပ်သော ပကာသိတဗ္ဗအဖြစ်ဖြင့် အတူတူဖြစ်၍ ကပ္ပကျမ်း,နာဋကကျမ်း, အစရှိသောကျမ်းတို့ကိုလည်း ပြအပ်ပါသည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိရကား "ပါတိမောက္ခံ"မိန့်သတည်း။ ထိုအဓိပ္ပါယ် ကား အကြီးအမှူးအဦးဖြစ်သော ဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံသောကြောင့် ပါတိမောက်ကို ပြ၏ဟူလိုသော်။

အရှင်၊ ကား၊ အကြီးအမှူးအဦးဖြစ်သော ဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံသော ပါတိ မောက်ကို မြတ်စွာဘုရားပြသောဟု ဆရာဆိုပြီ။ "ပါတိမောက္ခံ"ဟူသော ပုဒ်သည် သမ္ဗန္ဓိပုဒ်ဖြစ်၍ သမ္ဗန်နှင့် မကင်းရာ။ သမ္ဗန်ကား အဘယ်နည်း။ စုဒ်ရှိရကား "ဓမ္မာနံ"မိန့်သတည်း။ ထိုအဓိပ္ပါယ်ကား "ဓမ္မာနံ"ဟူသော ပုဒ်သည်ပင်လျှင် သမ္ဗန်မည်၏ဟူလိုသော်။

အရှင်၊ ကား၊ တရား၏ အကြီးအမှူးအဦးဖြစ်သော ဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံသော ပါတိမောက်ကို မြတ်စွာဘုရားပြသောဟု ဆရာဆိုပြီ။ အဘယ်တရားတို့ အကြီးအမှူးဖြစ်လေဘိသနည်း။ အနဝဇ္ဇဖြစ်သော တရားတို့၏ အကြီးအမှူး အဦးဖြစ်တော့လေသလော။ သာဝဇ္ဇဖြစ်သော တရားတို့၏ အကြီးအမှူးအဦး ဖြစ်လေက ပါတိမောက်ကို မြတ်စွာဘုရား မပြတန်ရာ။ အနဝဇ္ဇဖြစ်သော တရားတို့၏ အကြီးအမှူးအဦးဖြစ်သော်သာလျှင် ပါတိမောက်ကို မြတ်စွာ ဘုရား ပြရာပါသည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိရကား "အနဝဇ္ဇာနံ"တည်း။ ထိုအဓိပ္ပါယ်ကား အနဝဇ္ဇဖြစ်သော တရားတို့၏အကြီးအမှူးအဦးဖြစ်ပါ၏ ဟူလိုသော်။

အရှင်၊ ကား၊ ပါမောက္ခဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော ပါတိမောက်ကို မြတ်စွာဘုရား ပြအပ်သောဟု ဆရာဆိုပြီ။ ထိုပါတိမောက်သည် ယင်းသည် ဂုဏ်နှင့်သာ ပြည့်စုံရာသလော။ ယင်းသည် ဂုဏ်နှင့်ပင် စုံစေကာမူ အကြောင်းဖြစ်သော ဂုဏ်နှင့် မပြည့်စုံလေက ပါတိမောက်ကို မြတ်စွာ ဘုရား မပြတန်ရာ။ အကြောင်းဖြစ်သော ဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံသော်သာလျှင် ပါတိမောက်ကို မြတ်စွာဘုရား ပြပါသည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိရကား "မုခံ"တည်း။ ထိုအဓိပ္ပါယ်ကား အကြောင်းဖြစ်သောဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံ၏ ဟူလိုသော်။

အရှင်၊ ကား၊ ပါမောက္ခဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံသော ပါတိမောက်ကို မြတ်စွာ ဘုရား ပြအပ်သောဟု ဆရာဆိုပြီ။ မုခ–ဟူသောပုဒ်သည် သမ္ဗန္ဓိပုဒ်ဖြစ်၍ သမ္ဗန်နှင့်ကင်း၍ မဖြစ်ရာ။ သမ္ဗန်ကား အဘယ်နည်း။ စုဒ်ရှိရကား "မောက္ခပ္ပဝေသာယ"တည်း။ ထိုအဓိပ္ပါယ်ကား "မောက္ခပ္ပဝေသာယ" ဟူသော ပုဒ်သည်ပင်လျှင် သမ္ဗန်မည်၏ ဟူလိုသော်။

တစ်နည်းကား။ ။အရှင်၊ ကား၊ ပါမောက္ခဂုဏ် မုခဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံ သော ပါတိမောက်ကို မြတ်စွာဘုရား ပြသောဟု ဆရာဆိုပြီ။ အဘယ် အကြောင်းဖြစ်သော ပါတိမောက်ကို မြတ်စွာဘုရား ပြလေဘိသနည်း။ အပါယ်နိဗ္ဗာန်သို့ ဝင်ခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သော ပါတိမောက်ကို မြတ်စွာ ဘုရား ပြတော့လေသလော။ အပါယ်သို့ဝင်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်လေက မြတ်စွာဘုရား မပြတန်ရာ။ နိဗ္ဗာန်သို့ဝင်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော

သာလျှင် မြတ်စွာဘုရား ပြရာပါသည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိရကား "မောက္ခပ္ပဝေသာယ"တည်း။ ထိုအဓိပ္ပါယ်ကား နိဗ္ဗာန်သို့ဝင်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ပါတိမောက်ကို မြတ်စွာဘုရား ပြပါ၏ဟူလိုသော်။

တစ်နည်းကား။ ။အရှင်၊ ကား၊ ပါမောက္ခဂုဏ်, မုခဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော ပါတိမောက်ကို မြတ်စွာဘုရား ပြသောဟု ဆရာဆိုပြီ။ "ပကာသိတံ"ဟူသောပုဒ်သည် သမ္ပဒါန်ပုဒ်၏ကြိယာဖြစ်၍ သမ္ပဒါန်ပုဒ်နှင့် ကင်း၍ မဖြစ်ရာ။ သမ္ပဒါန်ကား အဘယ်နည်း။ စုဒ်ရှိရကား "မောက္ခပ္ပဝေသာယ"တည်း။ ထိုအဓိပ္ပါယ်ကား "မောက္ခပ္ပဝေသာယ" ဟူသော ပုဒ်သည်ပင်လျှင် သမ္ပဒါန်မည်၏ဟူလိုသော်။

တစ်နည်းကား။ ။အရှင်၊ ကား၊ ပါမောက္ခဂုဏ်, မုခဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော ပါတိမောက်ကို မြတ်စွာဘုရား ပြလေဘိသနည်း။ အပါယ်နိဗ္ဗာန်သို့ ဝင်ခြင်းအကျိုးငှာ ပါတိမောက်ကို မြတ်စွာဘုရား ပြတော့ လေသလော။ အပါယ်သို့ဝင်ခြင်း အကျိုးရှိလေက မြတ်စွာဘုရား မပြတန်ရာ။ နိဗ္ဗာန်သို့ ဝင်ခြင်း အကျိုးရှိသော်သာလျှင် မြတ်စွာဘုရား ပြရာပါသည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိရကား "မောက္ခပ္ပဝေသာယ"တည်း။ ထိုအဓိပ္ပါယ်ကား နိဗ္ဗာန်သို့ဝင်ခြင်းအကျိုးငှာ ပါတိမောက်ကို မြတ်စွာဘုရား ပြပါ၏ ဟူလိုသော်။

ဤကား မင်းတုန်းမင်းခေတ် မင်္ဂလာစံကျောင်းဆရာတော်ဘုရားကြီး ချုပ်စဉ်အခါ ရေးသားထားအပ်သော "ကင်္ခါဝိတရဏီ အဋ္ဌကထာ ပဏ္ဏာမ ပဋိညာဏ် ခြောက်ဂါထာ စုဒ်စောဒနာအနုသန္ဓေသမ္ဗန္ဓ" ကား ဤတွင်ရွေ့ ပြီးပြည့်စုံပြီ။

စံကျောင်းဆရာတော်ဘုရား ပို့ချသင်ကြားထားသော
ကင်္ခါပဏ္ဏာမလက်ရိုး ဤတွင် ပြီး၏။

(ဤတွင် "သုဒ္ဓဿနုဝရမ္မေသာမိ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု" ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ရ စံကျောင်းဆရာတော်ဘုရား သင်ကြားပို့ချတော်မူသော "ကင်္ခါပဏ္ဏာမလက်ရိုး"ကို မန္တလေးမြို့ အနောက်ပြင် မန်ကျည်းပင်ဈေး ၂၆–လမ်း၊ မြန်မာ့တာရာသတင်းစာတိုက်၌ ၁၂၅၈–ခုနှစ်တွင် ရှေးဦးစွာ ပုံနှိပ်ထားသည်ကို ပြန်လည်ရိုက်နှိပ်ပါသည်။)

□

ငြိကာကျော်ပဏာမ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

(က) ဝိသုဒ္ဓ ကရုဏာ ဉာဏံ၊ ဗုဒ္ဓံ သမ္ဗုဒ္ဓ ပူဇိတံ။
ဓမ္မံ သဒ္ဓမ္မ သမ္ဘူတံ၊ နတွာ သံဃံ နိရင်္ဂဏံ။ ။
(ခ) သာရိပုတ္တံ မဟာထေရံ၊ ပရိယတ္တိ ဝိသာရဒံ။
ဝန္ဒိတွာ သိရသာ ဓီရံ၊ ဂရုံ ဂါရဝ ဘာဇနံ။ ။
(ဂ) ဝဏ္ဏာယိဿံ သမာသေန၊ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟံ။
အာဘိဓမ္မိက ဘိက္ခူနံ၊ ပရံ ပီတိ ဝိဝဍ္ဎနံ။ ။
(ဃ) ပေါရာဏေဟိ အနေကာပိ၊ ကတာ ယာ ပန ဝဏ္ဏနာ။
န တာဟိ သက္ကာ သဗ္ဗတ္ထ၊ အတ္ထော ဝိညာတဝေ လှုဓ။
(င) တသ္မာ လီန ပဒါနေတ္ထ၊ သာ ဓိပ္ပါယ မဟာပယံ။
ဝိဘာဝေန္တော သမာသေန၊ ရစယိဿာမိ ဝဏ္ဏနံ။

ငြိကာကျော် ပဏာမလက်ရိုး

ပထမဂါထာကျမ်းတက်

မဟာသမုဒ္ဒရာ၏ ထိုမှာဘက်ကမ်း၌ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ကုန်စလယ် သွယ်လေ့ရှိကုန်သော တမံ့သူကြီး သင်္ဘောစီးတို့သည် လိပ်ကျောက်,မကမ်း, ငဖမ်း,ငဖား,ငနွား,ငဆင်,ရေတွင်သွားနိုင် လဘိုင်,မိကျောင်း,ငစောင်း, ငတန်, ညံသတ္တဝါစသော သားရဲအတိပြွမ်းသော မဟာသမုဒ္ဒရာသို့ ကူးခတ်အံ့သောအခါ များစွာသော ဥမ္မိဝေဂ လှိုင်းထန်းပိုးစသည်ကို မြင်သဖြင့် ကြောက်ခြင်း,ထိတ်ခြင်း,လန့်ခြင်း,ကြက်သီးမွေးညှင်းထခြင်း

စသည် ဖြစ်သည်ရှိသော် ထိုသို့ စိတ္တုတြာသ ဘယကို ပယ်ဖျောက်အံ့သောငှာ မိရိုးဖလာ စန္ဒာစန္ဒီ စသော နတ်ကောင်းနတ်မြတ်တို့အား ကိုးကွယ် ပသပန်ထွာ ပဏ္ဏာမကို ပြုကုန်ဘိသကဲ့သို့။

ထို့အတူ အရှင်သုမင်္ဂလသာမိ ဋီကာကျော်ဆရာ မဟာထေရ်မြတ်သည်လည်း အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟဟူသော အမည်နာမဝိသေသဖြင့် သမိုက်ပြဋ္ဌာန်းအပ်သော လက်သန်းအင္ဒကထာကျမ်းကို ဖွင့်အံ့သောအခါ များစွာသော သဒ္ဒနယ,အတ္ထနယ,မုချဥပစာ, သဒ္ဒါလင်္ကာရ, အတ္ထာလင်္ကာရ, နိတတ္ထ, နေယျတ္ထ, ဥဇုဝုစ်,ဝင်္ကဝုစ် စသောနည်းတို့ဖြင့် အဆန်းတကြယ်သိမ်မွေ့ နက်နဲခဲခက်လွန်မြတ်သော အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟဟု အမည်ရှိသော လက်သန်း အင္ဒကထာကျမ်းကို ပြန်လှန်ကာ ထောက်လှမ်းနှိုင်းယှဉ်ကြည့်ရှုဆင်ခြင်လျှင် အသာဓာရဏ အနည၀ိသယဖြစ်၍ ကြောက်ခြင်း, ထိတ်ခြင်း, လန့်ခြင်း, ကြက်သီးမွေးညှင်းထခြင်း စသည် ဖြစ်သည်ရှိသော် ထိုထိုသို့သော စိတ္တုတြာသ ဘယကို ပယ်ဖျောက်၍ အတိသူရ နိရာသင်္ကဖြစ်သဖြင့် သင့်တင့်လျော်ကံစွာ ဆရာမြတ်တို့၏ နည်းနာနယ ဥပဒေသအလျောက် အဟုတ်အမှန် ယထာဘူတသံဝဏ္ဏနာဖြစ်စေခြင်းအကျိုးငှာ ဗုဒ္ဓါနုဿတိ အစရှိသော ရတနာသုံးပါးတို့၏ ဂုဏ်ကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော ရတနတ္တယပဏ္ဏာမ စေတနာသည်သာလျှင် စွမ်းနိုင်ရာသတည်းဟု နှလုံးပိုက်တော်မူ၍ "ဝိသုဒ္ဓ ကရုဏာဉာဏံ"အစရှိသော ပဌမဂါထာကို မိန့်တော်မူသတည်း။

ထိုပါဠိအပေါင်းတို့တွင် ဖြေလိုရင်းပါဠိကား "နတွာ"ဟူသည်တည်း။ ထိုပါဠိ၏ အဓိပ္ပါယ်ကား ရှိခိုး၏ ဟူလိုသော်။

တစ်နည်းကား။ ။ခပ်သိမ်းသောကုသိုလ်တရားတို့၏ အကြီးအမှူးဖြစ်သော, ပြန့်ပြောမွန်မြတ်သော, ဂုဏ်ထူးဝိသေသကို ရွက်ဆောင်တတ်သော,အလွန်နက်နဲသော, အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟအမည်ရှိသော လက်သန်းအင္ဒကထာကျမ်း၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာဋီကာကို ပြုစီရင်ခြင်းငှာ အလိုရှိသော အရှင်သုမင်္ဂလသာမိ ဋီကာကျော်ဆရာ မဟာထေရ်မြတ်သည် ရှေးဦးစွာ

စင်ကြယ်စေအပ်ပြီးသော စိတ်သန္တာန်လျှင် မှီရာရှိသောပညာ၏ တိက္ခဝိသဒအဖြစ်သို့ ရောက်သဖြင့်သာလျှင် အကြင်အကြင်အလိုရှိအပ်သော သံဝဏ္ဏနာဋီကာ၏ပြီးဆုံးခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်ရာသတည်းဟု နှလုံးပိုက်တော်မူ၍ ရတနတ္တယပဏာမကို ပြုသဖြင့် မိမိစိတ်သန္တာန် ဖြူစင်စေတော်မူလိုရကား "ဝိသုဒ္ဓကရုဏာဉာဏံ"အစရှိသော ပဌမဂါထာကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထို(လ)သော်။

တစ်နည်းကား။ ။ခပ်သိမ်းသော ကုသိုလ်တရားတို့၏ အကြီးအမှူးဖြစ်သော,ပြန့်ပြောမွန်မြတ်သော,ဂုဏ်ထူးဝိသေသကို ရွက်ဆောင်တတ်သော, အလွန်နက်နဲသော,အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟအမည်ရှိသော လက်သန်းအဋ္ဌကထာကျမ်း၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာဋီကာကို ပြုစီရင်ခြင်းငှာ အလိုရှိသော အရှင်သုမင်္ဂလသာမိ ဋီကာကျော်ဆရာ မဟာထေရ်မြတ်သည် ရှေးဦးစွာ ရတနတ္တယပဏာမစေတနာဖြင့် ခါတွက်ဖျောက်ဖျက်အပ်ပြီးသော, အလုံးစုံသော,ကိလေသာအကုသိုလ်ရှိသော, စိတ်သန္တာန်၌ ရှေးရှေးဘဝ ကာလန္တရက ဆည်းပူးအပ်ပြီးသော, အန္တရာယ်ပြုတတ်ကုန်သော, အကုသိုလ်ကံ၊ ယခုပစ္စုပ္ပန်ဘဝကာလတွင် ဆည်းပူးအပ်ပြီးသော, အန္တရာယ်ကိုပြုတတ်သော, အကုသိုလ်ကံနှစ်ပါးတို့အကြောင်း ချို့တဲ့သောအားဖြင့် အကြင်အကြင် အလိုရှိအပ်သော သံဝဏ္ဏနာဋီကာ၏ အန္တရာယ်ကိုပြုခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်ရာသတည်းဟု နှလုံးပိုက်တော်မူ၍ ရတနတ္တယပဏာမကို ပြုသဖြင့် အလုံးစုံသော ကိလေသာအကုသိုလ်တရားတို့ကို ခါတွက်ဖျောက်ဖျက်တော်မူလိုရကား "ဝိသုဒ္ဓကရုဏာဉာဏံ"အစရှိသော ပဌမဂါထာကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထို(လ)သော်။

တစ်နည်းကား။ ။"အဘိဝါဒနသီလိဿ၊ နိစ္စံ ဝုဍ္ဎာ ပစာယိနော။ စတ္တာရော ဓမ္မာ ဝဍ္ဎန္တိ၊ အာယု ဝဏ္ဏော သုခံ ဗလံ"ဟူသော ဒေသနာလာသည်နှင့်အညီ ခပ်သိမ်းသောကျမ်းပြုဆရာတို့၏ဖွယ်ရာ ပြကတေ့ အစလေ့လက်သုံးထုံးတမ်းတန္တိပဝေဏီ အစဉ်ဓမ္မတာသဘောသည် ကျမ်းမပြုမီ ရှေးအဖို့၌ ရတနတ္တယပဏာမကို ပြုသဖြင့် အာယုဝဏ္ဏသုခဗလတည်း

ဟူသော လေးပါးသော အကျိုးတရားတို့ကို ဖွံ့ဖြိုးစေကုန်ဦးမြဲ ဖြစ်၍ အရှင်သုမင်္ဂလသာမိ ဋီကာကျော်ဆရာမထေရ်မြတ်သည်လည်း ကျမ်းပြု ဆရာ ၎င်းတစ်ယောက်ပင်ဖြစ်၍ ကျမ်းမပြုမီ ရှေးအဖို့၌ ရတနတ္တယပဏာမ ကို ပြုသဖြင့် အာယုဝဏ္ဏသုခဗလ တည်းဟူသော အကျိုးတရားတို့ကို ဖွံ့ဖြိုးစေတော်မူလိုရကား "ဝိသုဒ္ဓကရုဏာ ဉာဏံ"အစရှိသော ပဌမဂါထာ ကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထို(လ)သော်။

တစ်နည်းကား။ ။"ပူဇာစ ပူဇနေယျာနံ၊ ဧတံ မင်္ဂလ မုတ္တမံ"ဟူသော ပါဠိတော်မြတ်ပါဌ်နှင့်အညီ ခပ်သိမ်းသောကျမ်းပြုဆရာတို့၏ ဖွယ်ရာ ပြကတေ့ အစလေ့လက်သုံး ထုံးတမ်းတန္တိ ပဝေဏီအစဉ် ဓမ္မတာသဘော သည် ကျမ်းမပြုမီရှေးအဖို့၌ ပူဇော်သင့်ပူဇော်ထိုက်သောသူတို့အား ပူဇော် ခြင်း မင်္ဂလာကို ပြုကြကုန်ဦးမြဲဖြစ်၍ အရှင်သုမင်္ဂလသာမိ ဋီကာကျော် ဆရာ မဟာထေရ်မြတ်သည်လည်း ကျမ်းပြုဆရာ ၎င်းတစ်ယောက်ပင်ဖြစ်၍ ကျမ်းမပြုမီ ရှေးအဖို့၌ ပူဇော်သင့် ပူဇော်ထိုက်သောသူတို့အား ပူဇော်ခြင်း မင်္ဂလာကို ပြုတော်မူလိုရကား "ဝိသုဒ္ဓကရုဏာ ဉာဏံ" အစရှိသော ပထမဂါထာကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထို(လ)သော်။

တစ်နည်းကား။ ။"ဓဝံဗုဒ္ဓံသရန္တာနံ၊ ဓမ္မံသံဃဥ္စဘိက္ခဝေါ၊ ဘယံဝါ ဆမ္ဘိတတ္တံဝါ၊ လောမဟံသောဝါ သော န ဟေဿတိ"ဟူသော ပါဠိတော် မြတ်ပါဌ်နှင့်အညီ ခပ်သိမ်းသောကျမ်းပြုဆရာတို့၏ ဖွယ်ရာ ပြကတေ့ အစလေ့ လက်သုံး ထုံးတမ်းတန္တိ ပဝေဏီအစဉ် ဓမ္မတာသဘောသည် ကျမ်းမပြုမီ ရှေးအဖို့၌ ရတနတ္တယပဏာမကိုပြုသဖြင့် ဘယ ဆမ္ဘိ တတ္တလောမဟံသတို့ကို ပယ်ဖျောက်ကြကုန်ဦးမြဲဖြစ်၍ အရှင်သုမင်္ဂလသာမိ ဋီကာကျော်ဆရာ မဟာထေရ်မြတ်သည်လည်း ကျမ်းပြုဆရာ ၎င်း တစ်ယောက်ပင်ဖြစ်၍ ကျမ်းမပြုမီ ရှေးအဖို့၌ ရတနတ္တယပဏာမကို ပြုသဖြင့် ဘယ ဆမ္ဘိတတ္တ လောမဟံသတို့ကို ပယ်ဖျောက်တော်မူလိုရကား "ဝိသုဒ္ဓ ကရုဏာ ဉာဏံ" အစရှိသော ပဌမဂါထာကို မိန့်ဆိုတော်မူ သတည်း။ ထို(လ)သော်။

တစ်နည်းကား။ ။"ယသ္မိံ မဟာနာမသမယေ အရိယသာဝကော တထာဂတံ အနုဿရတိ၊ နေဝဿ တသ္မိံသမယေ ရာဂပရိယုဋ္ဌိတစိတ္တံ ဟောတိ၊ န ဒေါသ ပရိယုဋ္ဌိတစိတ္တံ ဟောတိ၊ န မောဟ ပရိယုဋ္ဌိတစိတ္တံ ဟောတိ"ဟူသော ပါဠိတော်မြတ်ပါဠ်နှင့်အညီ ခပ်သိမ်းသောကျမ်းပြုဆရာတို့၏ ဖွယ်ရာပြကတေ့ အစလေ့လက်သုံး ထုံးတမ်းတန္တိ ပဝေဏီအစဉ်ခမ္မတာသဘောသည် ကျမ်းမပြုမီ ရှေးအဖို့၌ ရတနတ္တယပဏာမကိုပြုသဖြင့် ရာဂ ပရိယုဋ္ဌိတစိတ်၊ ဒေါသပရိယုဋ္ဌိတစိတ်၊ မောဟပရိယုဋ္ဌိတစိတ် ဖျောက်ဖျက်ကြကုန်ဦးမြဲဖြစ်၍ အရှင်သုမင်္ဂလသာမိ ဋီကာကျော် ဆရာမဟာထေရ်မြတ်သည်လည်း ကျမ်းပြုဆရာ ၎င်းတစ်ယောက်ပင်ဖြစ်၍ ကျမ်းမပြုမီ ရှေးအဖို့၌ ရတနတ္တယပဏာမကို ပြုသဖြင့် ရာဂပရိယုဋ္ဌိတစိတ်၊ ဒေါသပရိယုဋ္ဌိတစိတ်၊ မောဟပရိယုဋ္ဌိတစိတ်ကို ဖျောက်ဖျက်တော်မူလိုရကား "ဝိသုဒ္ဓကရုဏာ ဉာဏံ"အစရှိသော ပဌမဂါထာကို မိန့်ဆိုတော်မူ သတည်း။ ထို(လ)သော်။

တစ်နည်းကား။ ။"ယံကိဉ္စိ ဂန္ထံ သမာရဗ္ဘိတုကာမေန တာဝါဒိ စရိယေန ရတနတ္တယပဏာမံ ကတွာ တဗ္ဗိဟတန္တရာယေန သမာရဗ္ဘိတဗ္ဗံ"ဟူသော နျာသဆရာ မိန့်မှာပြုအပ်သောပါဠ်နှင့်အညီ ခပ်သိမ်းသောကျမ်းပြုဆရာတို့၏ဖွယ်ရာ ပြကတေ့ အစလေ့လက်သုံး ထုံးတမ်းတန္တိ ပဝေဏီအစဉ်ခမ္မတာသဘောသည် ကျမ်းမပြုမီ ရှေးအဖို့၌ အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း၊ ကျမ်းပြီးခြင်းအကျိုးရှိသော ရတနတ္တယပဏာမကို ပြုကုန်ဦးမြဲဖြစ်၍ အရှင်သုမင်္ဂလသာမိ ဋီကာကျော်ဆရာ မဟာထေရ်မြတ်သည်လည်း ကျမ်းပြုဆရာ ၎င်းတစ်ယောက်ပင်ဖြစ်၍ ကျမ်းမပြုမီ ရှေးအဖို့၌ အန္တရာယ် ပျောက်ခြင်း၊ ကျမ်းပြီးခြင်းအကျိုးရှိသော ရတနတ္တယပဏာမကို ပြုတော်မူလိုရကား "ဝိသုဒ္ဓကရုဏာ ဉာဏံ"အစရှိသော ပဌမဂါထာကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထို(လ)သော်။

တစ်နည်းကား။ ။"သညာ နိမိတ္တံ ကတ္တာစ၊ ပရိမာဏံ ပယောဇနံ၊ သဗ္ဗာဂမဿ ပုဗ္ဗေဝ၊ ဝတ္တဗ္ဗံ ဝတ္တုမိစ္ဆတာ"ဟူသော ဂါထာပါဠ်

လာသည်နှင့်အညီ ခပ်သိမ်းသော ကျမ်းပြုဆရာတို့၏ ဖွယ်ရာပြကတော့ အစလေ့လက်သုံး ထုံးတမ်းတန္တိ ပဝေဏီအစဉ် ဓမ္မတာသဘောသည် ကျမ်းမပြုမီ ရှေးအဖို့၌ သညာ နိမိတ် ကတ္တား ပရိမာဏ ပယောဇဉ် တည်းဟူသောသော ပုဗ္ဗပဥ္စကတို့ကို ပြုကြကုန်ဦးမြဲဖြစ်၍ အရှင်သုမင်္ဂလ သာမိ ဋီကာကျော်ဆရာ မဟာထေရ်မြတ်သည်လည်း ကျမ်းပြုဆရာ ၎င်းတစ်ယောက်ပင်ဖြစ်၏။ ကျမ်းမပြုမီ ရှေးအဖို့၌ သညာ,နိမိတ်,ကတ္တား, ပရိမာဏ,ပယောဇဉ်တည်းဟူသော ငါးပါးသော ပုဗ္ဗပဥ္စကတို့ကို ပြတော်မူလိုရကား "ဝိသုဒ္ဓကရုဏာ ဉာဏံ"အစရှိသောဂါထာလုံးကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထိုပါဌ်အပေါင်းတို့တွင် ဖြေလိုရင်းပါဌ်ကား "နတွာ၊ ဝန္ဒိတွာ ဝဏ္ဏယိဿံ သမာသေန"ဟူသည်တည်း။ ထိုပါဌ်၏အဓိပ္ပါယ်သော်ကား ရှိခိုးပြီး၍ အကျဉ်းအားဖြင့် ဖွင့်ပေအံ့ဟူလိုသော်။

တစ်နည်းကား။ ။ခပ်သိမ်းသောကျမ်းပြုဆရာတို့၏ ဖွယ်ရာပြကတော့ အစလေ့ လက်သုံး ထုံးတမ်းတန္တိ ပဝေဏီအစဉ် ဓမ္မတာသဘောသည် ကျမ်းမပြုမီ ရှေးအဖို့၌ ပဏာမ,ပဏာမိတဗ္ဗ,ပဏာမာရဟဘောဂုဏ်, သညာ,နိမိတ်,ကတ္တား,ပရိမာဏ,ပယောဇဉ် တည်းဟူသော ရှစ်ပါးသော အင်္ဂကတို့ကို ပြဦးမြဲ ဖြစ်၍ အရှင်သုမင်္ဂလသာမိ ဋီကာကျော်ဆရာ မဟာထေရ်မြတ်သည်လည်း ကျမ်းပြုဆရာ ၎င်းတစ်ယောက်ပင်ဖြစ်၍ ကျမ်းမပြုမီ ရှေးအဖို့၌ ပဏာမ,ပဏာမိတဗ္ဗ,ပဏာမာရဟဘောဂုဏ်, သညာ,နိမိတ်, ကတ္တား,ပရိမာဏ,ပယောဇဉ်တည်းဟူသော ရှစ်ပါးသော အဋ္ဌအင်္ဂကတို့ကို ပြတော်မူလိုရကား "ဝိသုဒ္ဓကရုဏာ ဉာဏံ" အစရှိသော ဂါထာလုံးကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထိုပါဌ်အပေါင်းတို့တွင် ဖြေလိုရင်း ပါဌ်ကား "နတွာ၊ ဝန္ဒိတွာ ဝဏ္ဏယိဿံ သမာသေန" ဟူသည်တည်း။ ထိုပါဌ်၏ အဓိပ္ပါယ်သော်ကား ရှိခိုးပြီး၍ အကျဉ်းအားဖြင့် ဖွင့်ပေအံ့ ဟူလိုသော်။

အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ ရှိခိုးသောဟု ဆရာဆို၏။ အဘယ်ကို ဆရာ ရှိခိုးသနည်း။ ပရမိဿရာ,မဟာပိန္နဲ,ကတဲ,စန္ဒီ စသော နတ်တို့ကိုပင်

ဆရာ ရှိခိုးတော့ လေသလော။ စဒ်ရှိရကား "ဗုဒ္ဓံ" ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်ဆိုတော်မူသည်။ ထိုပါဌ်၏အဓိပ္ပါယ်သော်ကား ဘုရားကိုရှိခိုးပါ၏ ဟူလိုသော်။ (ဤထွက်ကား ပညတ်ထွက်မှတ်လေ။)

တစ်နည်းကား။ ။အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ ရှိခိုးသောဟု ဆရာဆိုပြီး "နတွာ"ဟူသောပုဒ်၌ နမုဓာတ်၊ တွာပစ္စည်း၊ နမုဓာတ်၏ အရ ဖြစ်သော ပဏ္ဏာမစေတနာ တည်းဟူသော အာရမ္မဏိကအကျိုး ကြိယာသည် အာရုံအကြောင်းနှင့်ကင်း၍မဖြစ်ရာ၊ အာရုံအကြောင်းကား အဘယ်နည်း။ စဒ်ရှိရကား "ဗုဒ္ဓံ"ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထိုပါဌ်၏အဓိပ္ပါယ်သော်ကား၊ ဘုရား,ဘုရားဂုဏ်တော်တို့သည် နမုဓာတ်၏ အရဖြစ်သော ပဏ္ဏာမစေတနာတည်းဟူသော အာရမ္မဏိကအကျိုးကြိယာ ၏ အကြောင်းအာရုံ မည်ပါ၏ဟူလိုသော်။ (ဤအထွက်ကား ပရမတ်ထွက်။)

တစ်နည်းကား။ ။အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ ရှိခိုးသောဟု ဆရာဆိုပြီး၊ "နတွာ"ဟူသောပုဒ်၌ နမုဓာတ်၊ တွာပစ္စည်း၊ နမုဓာတ်သည် သကမ္မကဓာတ်, အကမ္မကဓာတ်, နှစ်ပါးတို့တွင် သကမ္မကဓာတ်ဖြစ်၍ ကံနှင့်ကင်း၍ မဖြစ်ရာ၊ ကံကား အဘယ်နည်း။ စဒ်ရှိရကား "ဗုဒ္ဓံ" ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထိုပါဌ်အဓိပ္ပါယ်သော်ကား၊ ဘုရား,ဘုရားဂုဏ်တော်တို့သည် နမုဓာတ်၏အရဖြစ်သော ကံမည်ပါ၏ ဟူလိုသော်။ (ဤအထွက်ကား သဒ္ဒါအထွက်။)

အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ ဘုရားကိုရှိခိုးသောဟု ဆရာဆိုပြီ။ ဆရာ ရှိခိုးအပ်သောဘုရားသည် အဘယ်သို့သော ဂုဏ်ထူးဝိသေသရှိပါ သနည်း။ တစ်စုံတစ်ခုသော ဂုဏ်ထူးဝိသေသမျှ မရှိလေသလော။ ပရမိဿာ,မဟာပိန္နဲ,ကတဲ,စန္ဒီ စသော နတ်တို့ကဲ့သို့ ဂုဏ်ထူးဝိသေသ မရှိသော ဘုရားဖြစ်လေက ဆရာအလိုရှိအပ် တောင့်တအပ်သော အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း၊ ကျမ်းပြီးခြင်းကို မပြီးစေနိုင်ရာ၊ ဂုဏ်ထူးဝိသေသ ရှိသော ဘုရား၌ ပြုအပ်သော ရှိခိုးခြင်း ပဏ္ဏာမစေတနာသည်သာလျှင် ဆရာ့အလိုရှိအပ် တောင့်တအပ်သော အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း၊ ကျမ်းပြီးခြင်း

အကျိုးကို ပြီးစေနိုင်ရာပါသည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိရကား "ဝိသုဒ္ဓကရဏာ ဉာဏံ" ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။ ထိုပါဌ်၏ အဓိပ္ပါယ်သော်ကား ငါရှိခိုးအပ်သော ဘုရားသည် ဝိသုဒ္ဓကရဏာဉာဏ်နှင့် ပြည့်စုံပါ၏ဟူလိုသော်။

တစ်နည်းကား။ ။အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ ဘုရားကိုရှိခိုးသော ဆရာဆိုပြီ။ အဘယ်အကြောင်းကြောင့် ဘုရားကိုသာ ဆရာရှိခိုးလေဘိသနည်း။ ပရမိဿာ, မဟာပိန္န, ကတဲ, စန္ဒီ စသော နတ်တို့သည်လည်း ရှိခိုးအပ်သော ပဏ္ဏာမိတဗ္ဗအဖြစ်ဖြင့် အတူတူပင် ဖြစ်၍ ဆရာရှိခိုးကောင်းပါသည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိရကား၊ "ဝိသုဒ္ဓကရဏာ ဉာဏံ" ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထိုပါဌ်၏အဓိပ္ပါယ်သော်ကား ဝိသုဒ္ဓကရဏာ ဉာဏဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသောကြောင့် ဘုရားကိုသာ ရှိခိုးပါ၏ ဟူလိုသော်။

(ဤအထွက်အလိုကား "ဝိသုဒ္ဓကရဏာ ဉာဏံ" ဟူသောပုဒ်ကို "ဝိသုဒ္ဓကရဏာဉာဏတ္တာ"ဟု ဟေမဝန္တဝိသေသနပြင်၍ အနက်ပေး။ ၎င်းပုဒ်ကိုလည်း "နတွာ"မှာစပ်လေ။ ။နောက်ဖြစ်သော "သမ္ဗုဒ္ဓပူဇိတံ" ဟူသောပုဒ်။ "သဒ္ဓမ္မသမ္ဘူတံ"ဟူသောပုဒ်။ "နိရင်္ဂဏံ"ဟူသော ပုဒ်တို့မှာလည်း နည်းတူမှတ်လေ။)

အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ ဘုရားကို ရှိခိုးသော ဆရာ ဆိုပြီ။ ဘုရားကိုသာ ဆရာရှိခိုးကောင်းသလော။ ဘုရား၌ပြုအပ်သော ရှိခိုးခြင်း ပဏ္ဏာမစေတနာသည်သာလျှင် ဆရာအလိုရှိအပ် တောင့်တအပ်သော အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း၊ ကျမ်းပြီးခြင်းအကျိုးကို ပြီးစေနိုင်ရာသလော။ ရှိခိုးအပ်သော ပဏ္ဏာမိတဗ္ဗအဖြစ်ဖြင့် အတူတူပင်ဖြစ်၍ တရားတော်ကိုလည်း ဆရာရှိခိုးကောင်းပါသေးသည်မဟုတ်တုံလော။ တရားတော်၌ ပြုအပ်သော ရှိခိုးခြင်း ပဏ္ဏာမစေတနာသည်လည်း ဆရာအလိုရှိအပ် တောင့်တအပ်သော အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း၊ ကျမ်းပြီးခြင်းအကျိုးကို ပြီးစေ နိုင်ရာပါသည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိရကား "ဓမ္မံ"ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်ဆို တော်မူသတည်း။

ထိုပါဠိ၏အဓိပ္ပါယ်သော်ကား ဘုရားကိုသာ ငါရှိခိုးသည်မဟုတ်၊ တရားတော်ကိုလည်း ငါရှိခိုးပါသေး၏။ တရားတော်၌ ပြုအပ်သော ရှိခိုးခြင်း ပဏာမစေတနာသည်လည်း ငါအလိုရှိအပ် တောင့်တအပ်သော အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း၊ ကျမ်းပြီးခြင်းအကျိုးကို ပြီးစေနိုင်ပါ၏ ဟူလိုသော်။

အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ တရားတော်ကိုလည်း ငါရှိခိုးသော ဆရာဆိုပြီ။ ဆရာ ရှိခိုးအပ်သော တရားတော်သည် အဘယ်သို့သော ဂုဏ်ထူးဝိသေသရှိပါသနည်း။ တစ်စုံတစ်ခုသော ဂုဏ်ထူးဝိသေသမျှ မရှိလေသလော။ ပူရာဏကဿပ,မက္ခလိဂေါသာလ,အဇိတကေသကမ္ဗလ အစရှိသော ဆသတ္ထာရတိတ္ထိတို့သည် ဟောအပ်သော ဂေါသီလ ဂေါဝတ တိတ္ထိယပ္ပတ အစရှိသော တရားတို့ကဲ့သို့ ဂုဏ်ထူးဝိသေသ မရှိသော တရားဖြစ်လေက ဆရာအလိုရှိအပ် တောင့်တအပ်သော အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း၊ ကျမ်းပြီးခြင်းအကျိုးကို မပြီးစေနိုင်ရာ၊ ဂုဏ်ထူးဝိသေသရှိသော တရားတော်၌ ပြုအပ်သော ရှိခိုးခြင်း ပဏာမစေတနာသည်သာလျှင် ဆရာအလိုရှိအပ် တောင့်တအပ်သော အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း၊ ကျမ်းပြီးခြင်း အကျိုးကို ပြီးစေနိုင်ရာပါသည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိရကား "သမ္ဗုဒ္ဓပူဇိတံ"ဟူသော ပါဠ်ကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထိုပါဠ်၏ အဓိပ္ပါယ်သော်ကား ငါရှိခိုးအပ်သော တရားတော်သည် သမ္ဗုဒ္ဓပူဇိတ ဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံပါ၏ဟူလိုသော်။

တစ်နည်းကား။ ။အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ တရားတော်ကိုလည်း ငါရှိခိုးသောဟု ဆရာဆိုပြီ။ အဘယ်အကြောင်းကြောင့် တရားတော်ကိုသာ ဆရာရှိခိုးလေဘိသနည်း။ ပူရာဏကဿပ,မက္ခလိဂေါသာလ,အဇိတကေသကမ္ဗလ အစရှိသော ဆသတ္ထာရ တိတ္ထိတို့သည် ဟောအပ်သော ဂေါသီလ,ဂေါဝတ တိတ္ထိယပ္ပတ အစရှိသော တရားတို့သည်လည်း ရှိခိုးအပ်သော ပဏာမိတဗ္ဗအဖြစ်ဖြင့် အတူတူပင်ဖြစ်၍ ဆရာ ရှိခိုးကောင်းပါသည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိရကား "သမ္ဗုဒ္ဓပူဇိတံ" ဟူသော ပါဠ်ကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထိုပါဠ်၏ အဓိပ္ပါယ်သော်ကား

သမ္ဗုဒ္ဓပူဇိတ ဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသောကြောင့် တရားတော်ကိုသာ ငါရှိခိုးပါ၏ ဟူလိုသော်။

အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ ဘုရားတရားကို ရှိခိုးသောဟု ဆရာဆိုပြီ။ ဘုရား တရားကိုသာ ဆရာရှိခိုးကောင်းသလော။ ဘုရား တရား၌ ပြုအပ်သော ရှိခိုးခြင်း ပဏ္ဏာမစေတနာသည်သာလျှင် ဆရာ အလိုရှိအပ် တောင့်တအပ်သော အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း၊ ကျမ်းပြီးခြင်း အကျိုးကို ပြီးစေနိုင်ရာသလော။ ရှိခိုးအပ်သော ပဏ္ဏာမိတဗ္ဗအဖြစ်ဖြင့် အတူတူပင် ဖြစ်၍ သံဃာတော်ကိုလည်း ဆရာရှိခိုးကောင်းပါသေးသည် မဟုတ်တုံလော။ သံဃာတော်၌ ပြုအပ်သော ရှိခိုးခြင်း ပဏ္ဏာမစေတနာသည်လည်း ဆရာအလိုရှိအပ် တောင့်တအပ်သော အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း၊ ကျမ်းပြီးခြင်းအကျိုးကို ပြီးစေနိုင်ရာပါသည်မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိရကား "သံဃံ"ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထိုပါဌ်၏အဓိပ္ပါယ်သော်ကား ဘုရား တရားကိုသာ ငါရှိခိုးသည်မဟုတ်၊ သံဃာတော်ကိုလည်း ငါရှိခိုးပါသေး၏။ သံဃာတော်၌ ပြုအပ်သော ရှိခိုးခြင်းပဏ္ဏာမစေတနာသည်လည်း ငါအလိုရှိအပ် တောင့်တအပ်သော အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း၊ ကျမ်းပြီးခြင်းအကျိုးကို ပြီးစေနိုင်ပါ၏ ဟူလိုသော်။

တစ်နည်းကား။ ။အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ သံဃာတော်ကိုလည်း ရှိခိုးသောဟု ဆရာဆိုပြီ။ ဆရာရှိခိုးအပ်သော သံဃာတော်သည် အဘယ်သို့သော ဂုဏ်ထူးဝိသေသရှိပါသနည်း။ တစ်စုံတစ်ခုသော ဂုဏ်ထူးဝိသေသမျှရှိလေသလော။ ပူရာဏကဿပ,မက္ခလိဂေါသာလ,အဇိတကေသကမ္ဗလ အစရှိသော ဆသတ္ထာရတိတ္ထိတို့ကဲ့သို့ ဂုဏ်ထူးဝိသေသမရှိသော သံဃာတော်ဖြစ်လေက ဆရာအလိုရှိအပ် တောင့်တအပ်သော အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း၊ ကျမ်းပြီးခြင်းအကျိုးကို မပြီးစေနိုင်ရာ၊ ဂုဏ်ထူးဝိသေသရှိသော သံဃာတော်၌ပြုအပ်သော ရှိခိုးခြင်းပဏ္ဏာမစေတနာသည်သာလျှင် ဆရာ အလိုရှိအပ် တောင့်တအပ်သော အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း၊ ကျမ်းပြီးခြင်း အကျိုးကို ပြီးစေနိုင်ရာပါသည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိရန်ကား

"သဒ္ဓမ္မသမ္မုတံ"ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထိုပါဌ်၏ အဓိပ္ပါယ်သော်ကား ငါရှိခိုးအပ်သော သံဃာတော်သည် သဒ္ဓမ္မသမ္မုတ ဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံပါ၏ဟူလိုသော်။

တစ်နည်းကား။ ။အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ သံဃာတော်ကိုလည်း ရှိခိုးသောဟု ဆရာဆိုပြီ။ အဘယ်အကြောင်းကြောင့် သံဃာတော်ကိုသာ ဆရာရှိခိုးလေဘိသနည်း။ပုရာဏကဿပ,မက္ခလိဂေါသာလ,အဇိတကေသ ကမ္ဗလ အစရှိသော ဆသတ္ထာရတိတ္ထိတို့သည်လည်း ရှိခိုးအပ်သော ပဏ္ဏာမိ တဗ္ဗအဖြစ်ဖြင့် အတူတူပင်ဖြစ်၍ ဆရာရှိခိုးကောင်းပါသည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိရကား "သဒ္ဓမ္မသမ္မုတံ"ဟူသော ပါဌ်ကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထိုပါဌ်၏အဓိပ္ပါယ်သော်ကား သဒ္ဓမ္မသမ္မုတဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသောကြောင့် သံဃာတော်ကိုသာ ငါရှိခိုးပါ၏ဟူလိုသော်။

အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ သဒ္ဓမ္မသမ္မုတဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံသော သံဃာတော်ကိုရှိခိုးသောဟု ဆရာဆိုပြီ။ ဆရာ ရှိခိုးအပ်သော သံဃာတော် သည် ယင်းသည်ဂုဏ်နှင့်သာ ပြည့်စုံရာသလော။ ယင်းသည်ဂုဏ်နှင့်ပင် ပြည့်စုံစေကာမူ အပါယ်လားကြောင်း မကောင်းမှုအကုသိုလ် ကိလေသာ မရှိသော နိရင်္ဂဏဂုဏ်နှင့် မပြည့်စုံလေက ဆရာ ရှိမခိုးလေတန်ရာ၊ အပါယ်လားကြောင်း မကောင်းမှုအကုသိုလ်ကိလေသာမရှိသော နိရင်္ဂဏ ဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော်သာလျှင် ဆရာရှိခိုးကောင်းပါသည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိရကား "နိရင်္ဂဏံ"ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထိုပါဌ်၏ အဓိပ္ပါယ်သော်ကား ငါရှိခိုးအပ်သော သံဃာတော်သည် သဒ္ဓမ္မသမ္မုတ ဂုဏ်နှင့်သာပြည့်စုံသည်မဟုတ်၊ အပါယ်လားကြောင်း မကောင်းမှုအကုသိုလ် ကိလေသာမရှိသော နိရင်္ဂဏဂုဏ်နှင့်လည်း ပြည့်စုံသေး၏ဟူလိုသော်။

တစ်နည်းကား။ ။အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ သဒ္ဓမ္မသမ္မုတ ဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံသောကြောင့် သံဃာတော်ကို ရှိခိုးသောဆရာဆိုပြီ။ ယင်းသည် ဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသောကြောင့်သာ ဆရာရှိခိုးရာကောင်းသလော။ အပါယ် လားကြောင်း မကောင်းမှု အကုသိုလ် ကိလေသာမရှိသော နိရင်္ဂဏဂုဏ်နှင့်

ပြည့်စုံသောကြောင့်လည်း သံဃာတော်ကို ဆရာရှိခိုးကောင်းရာပါသည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိရကား "နိရဂ်ဏ"ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထိုပါဌ်၏အဓိပ္ပါယ်သော်ကား သဒ္ဓမ္မသမ္ဗုတဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံသောကြောင့်သာ သံဃာတော်ကို ငါရှိခိုးသည်မဟုတ်၊ အပါယ်လားကြောင်း မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကိလေသာမရှိသော နိရဂ်ဏဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသောကြောင့်လည်း သံဃာတော်ကို ငါရှိခိုးပါ၏ဟူလိုသော်။

(ပဌမဂါထာပြီး၏။)

ဒုတိယဂါထာကျမ်းတက်

အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော် "ဝိသုဒ္ဓကရဏာဉာဏံ"အစရှိသော ပဌမဂါထာဖြင့် ရတနတ္တယပဏ္ဍာမကို ပြုပြီး၍ ယခုအခါ၌ မိမိ၏ မှီရာ ဗဟုပကာရဖြစ်သော ဆရာကျော်ဆရာမြတ်တို့ကိုလည်း ရှိခိုးခြင်း ပဏ္ဍာမကို ပြုတော်မူလိုရကား "သာရိပုတ္တံ မဟာထေရံ"အစရှိသော ဒုတိယဂါထာကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထိုပါဌ်၏အပေါင်းတို့တွင် ဖြေလိုရင်းပါဌ်ကား "ဝန္ဒိတွာ ဂုရုံ"ဟူသည်တည်း။ ထိုပါဌ်၏အဓိပ္ပါယ်သော်ကား ဆရာကိုလည်း ရှိခိုးပါ၏ဟူလိုသော်။ (ဤအထွက်ကား အနုသန္ဓေထွက်။)

တစ်နည်းကား။ ။အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ "ဝိသုဒ္ဓကရဏာဉာဏံ"အစရှိသော ပဌမဂါထာဖြင့် ရတနာတို့၏ သုံးပါးတို့၏အပေါင်းအား ရှိခိုးခြင်း ပဏ္ဍာမကို ပြုသည်၏အဖြစ်ကို ဆရာဆိုပြီ။ ရတနာတို့၏ သုံးပါးတို့၏အပေါင်းအားသာ ရှိခိုးခြင်းပဏ္ဍာမကို ဆရာပြုရာကောင်းသလော။ ကျမ်းပြုဆရာ ဂန္ထကာရက ပုဂ္ဂိုလ်မွန် ပုဂ္ဂိုလ်မြတ် မထေရ်ကျော် မထေရ်မြတ်တို့၏ သဘောတံထွာမမ္မတာသည် မိမိမှီရာ ဗဟုပကာရဖြစ်သော ဆရာကျော်ဆရာမြတ်တို့ကိုလည်း ရှိခိုးခြင်းပဏ္ဍာမကို ပြုကြကုန်ဦးမြဲ ထုံးတမ်းပုံစံသဘောတံထွာ ဓမ္မတာဖြစ်ပါသည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိရကား "သာရိပုတ္တံ မဟာထေရံ" အစရှိသောဒုတိယဂါထာကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထိုပါဌ်အပေါင်းတို့တွင် ဖြေလိုရင်းပါဌ်ကား

"ဝန္ဒိတွာ ဂုရုံ"ဟူသည်တည်း။ ထိုပါဌ်၏အဓိပ္ပါယ်သော်ကား မိမိ၏မိရာ ဗဟုပကာရဖြစ်သော ဆရာကျော်ဆရာမြတ်တို့ကိုလည်း ရှိခိုးပါသေး၏ ဟူလိုသော်။ (ဤအထွက်ကား စေတနာထွက်။)

အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ ဆရာကိုလည်း ရှိခိုးသောဟု ဆရာဆိုပြီ။ ဆရာရှိခိုးအပ်သောဆရာသည် အဘယ်သို့သော အမည်ထူးဝိသေသ ရှိပါသနည်း။ တစ်စုံတစ်ခုသော အမည်ထူးဝိသေသမရှိ၊ အမည်နာမအားဖြင့် မထင်မရှား မည်းမည်းဝါးဝါး ယံဝါတံဝါ အညတရ အနာမိကပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လေက ထိုဆရာကို ဆရာရှိမခိုးလေတန်ရာ၊ ဂရုဂါရဝ အလေးအမြတ် ပြုအပ်ပြုသင့်ပြုထိုက်သော အမည်နာမအားဖြင့် ထင်ရှားသော ဆရာဖြစ်သော်သာလျှင် ထိုဆရာကို ဆရာရှိခိုးကောင်းရာပါသည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိရကား "သာရိပုတ္တံ"ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထိုပါဌ်၏အဓိပ္ပါယ်သော်ကား ငါရှိခိုးအပ်သော ဆရာသည် ရူပသာရီ အမည်ရှိသော ပုဏ္ဏေးမ၏သား ဘုရားသခင်၏လက်ယာရံ ရှင်သာရိ ပုတ္တရာနှင့် ပညာတစိတ်တူသည်၏အဖြစ်ကြောင့် သာရိပုတ္တရာမည်သာ ပြန့်ဖြိုးသညာထူးပါ၏ ဟူလိုသော်။

အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ သာရိပုတ္တရာအမည်ရှိသော ဆရာကို ရှိခိုးသောဟု ဆရာဆိုပြီ။ ဆရာရှိခိုးအပ်သော သာရိပုတ္တရာအမည်ရှိသော ဆရာသည် အဘယ်သို့သော ဂုဏ်ထူးဝိသေသရှိပါသနည်း။ တစ်စုံတစ်ခု သော ဂုဏ်ထူးဝိသေသမျှမရှိလေသလော။ သာရိပုတ္တရာဟူသော အမည် ထူး ဝိသေသနှင့် ပြည့်စုံစေကာမူ နဝ,မဇ္ဈိမ,အနုထေရ ဖြစ်သော ဆရာဖြစ်လေက ထိုဆရာကို ဆရာရှိမခိုးတန်ရာ၊ မဟာထေရ်ဖြစ်သော် သာလျှင် ထိုဆရာကို ဆရာရှိခိုးကောင်းပါသည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိ ရကား "မဟာထေရံ"ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထိုပါဌ်၏ အဓိပ္ပါယ်သော်ကား ငါရှိခိုးအပ်သောဆရာသည် မဟာထေရ်ဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံပါသေး၏ ဟူလိုသော်။

အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ သာရိပုတ္တရာ မဟာထေရ်ဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော ဆရာကိုရှိခိုးသောဟု ဆရာဆိုပြီ။ ဆရာရှိခိုးအပ်သောဆရာသည် ယင်းသည့်ဂုဏ်နှစ်ပါးနှင့်သာ ပြည့်စုံရာ ကောင်းသလော။ ယင်းသည် ဂုဏ်နှစ်ပါးနှင့်ပင် ပြည့်စုံစေကာမူ နည်းသော အကြားအမြင်ရှိသော အပ္ပသုတပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်၍ ပရိယတ်၌ ရွံ့ရှာသောပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်လေက ထိုဆရာကို ဆရာရှိမခိုးလေတန်ရာ၊ များသောအကြားအမြင်ရှိသော ဗဟုသုတပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်၍ ပရိယတ်၌ကင်းသော ရွံ့ရှာခြင်း ရှိသော်သာလျှင် ထိုဆရာကို ဆရာရှိခိုးကောင်းရာပါသည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိရကား "ပရိယတ္တိဝိသာရဒံ"ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထိုပါဌ်၏အဓိပ္ပါယ်သော်ကား ငါရှိခိုးအပ်သောဆရာသည် ပရိယတ်၌ကင်းသော ရွံ့ရှာခြင်း ရှိသည်ဖြစ်၍ ရဲရင့်သောပရိယတ္တိဝိသာရဒဂုဏ်နှင့်လည်း ပြည့်စုံပါသေး၏ ဟူလိုသော်။

အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ သာရိပုတ္တရာ မဟာထေရဂုဏ်, ပရိယတ္တိဝိသာရဒဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော ဆရာကိုရှိခိုးသောဟု ဆရာဆိုပြီ။ ဆရာရှိခိုးအပ်သော ဆရာသည် ယင်းသည့်ဂုဏ် သုံးပါးနှင့်သာ ပြည့်စုံရာ ကောင်းသလော။ ယင်းသည် ဂုဏ်သုံးပါးနှင့်ပင် ပြည့်စုံစေကာမူ လျှပ်ပေါ်လော်လီသော စာပလျှပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်၍ မြဲမြံခိုင်ခံ့တည်တံ့သော သမာဓိဇာတိပညာ မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်လေက ထိုဆရာကို ဆရာရှိမခိုးလေတန်ရာ။ တည်ကြည်သော သမာဓိပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်၍ မြဲမြံခိုင်ခံ့တည်တံ့သော သမာဓိဇာတိပညာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သော်သာလျှင် ထိုဆရာကို ဆရာရှိခိုးကောင်းရာပါသည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိရကား "ဓိရံ"ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထိုပါဌ်၏အဓိပ္ပါယ်သော်ကား ငါရှိခိုးအပ်သောဆရာသည် မြဲမြံခိုင်ခံ့တည်တံ့သော သမာဓိ ဇာတိပညာရှိသော ဓီရဂုဏ်နှင့်လည်း ပြည့်စုံပါသေး၏ ဟူလိုသော်။

အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ သာရိပုတ္တရာဂုဏ်,မဟာထေရဂုဏ်, ပရိယတ္တိဝိသာရဒဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော ဆရာကို ရှိခိုးသောဟု ဆရာဆိုပြီ။ ဆရာရှိခိုးအပ်သော ဆရာသည် ယင်းသည့်ဂုဏ်လေးပါးနှင့်သာ ပြည့်စုံရာ

ကောင်းသလော။ ယင်းသည် ဂုဏ်လေးပါးနှင့်ပင် ပြည့်စုံစေကာမူ အရှိ အသေပြုခြင်း၏တည်ရာ ဂါရဝဘာဇနဂုဏ်နှင့် မပြည့်စုံလေက ထိုဆရာကို ဆရာရှိမခိုးတန်ရာ၊ အရှိအသေပြုခြင်း၏တည်ရာ ဂါရဝ ဘာဇနဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော်သာလျှင် ထိုဆရာကို ဆရာရှိခိုးကောင်းရာပါသည် မဟုတ်တုံ လော။ စုဒ်ရှိရကား "ဂါရဝဘာဇနံ" ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်ဆိုတော်မူ သတည်း။ ထိုပါဌ်၏အဓိပ္ပါယ်သော်ကား ငါရှိခိုးအပ်သော ဆရာသည် အရှိအသေ ပြုခြင်း၏တည်ရာ ဂါရဝ ဘာဇနဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံပါသေး၏ ဟူလိုသော်။

အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ သာရိပုတ္တရာဂုဏ်,မဟာထေရဂုဏ်နှင့် ပရိယတ္တိဝိသာရဒဂုဏ်,ဓီရဂုဏ်,ဂါရဝဘာဇနဂုဏ် ငါးပါးနှင့်ပြည့်စုံသော ဆရာကိုရှိခိုးသောဟုဆရာဆိုပြီ။ ဆရာရှိခိုးအပ်သော ဆရာသည် လူနတ် ဗြဟ္မာ သတ္တဝါအလုံးစုံတို့၏ ဆရာ ဖြစ်၍တည်း ဆရာရှိခိုးလေတော့ သလော။ သို့တည်းမဟုတ် မိမိ၏ဆရာဖြစ်၍တည်း ဆရာရှိခိုးလေတော့ သလော။ စုဒ်ရှိရကား"မေ"ဟူသော ပါဌသေသကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထို"မေ"ဟူသော ပါဌသေသပါဌ်၏ အဓိပ္ပါယ်သော်ကား ငါ၏ဆရာဖြစ်၍ ရှိခိုးပါ၏ဟူလိုသော်။

အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ သာရိပုတ္တရာဂုဏ်,မဟာထေရဂုဏ်, ပရိယတ္တိဝိသာရဒဂုဏ်,ဂါရဝဘာဇနဂုဏ် ငါးပါးနှင့်ပြည့်စုံသော ဆရာကို ရှိခိုးသောဟုဆရာဆိုပြီ။ ဆရာရှိခိုးသည်ရှိသော် ရှိခိုးခြင်းအပြားသည် ကာယဒွါရဖြင့် ရှိခိုးခြင်း၊ ဝစီဒွါရဖြင့်ရှိခိုးခြင်း၊ မနောဒွါရဖြင့် ရှိခိုးခြင်း ဟူ၍ သုံးပါးအပြားရှိသည်။ ထိုသုံးပါးသော ရှိခိုးခြင်းတို့တွင် အဘယ်ဒွါရ ဖြင့် ဆရာရှိခိုးသနည်း။ သို့တည်းမဟုတ်၊ ကာယဒွါရဖြင့်တည်း ဆရာ ရှိခိုးလေသလော။ သို့တည်းမဟုတ်၊ ဝစီဒွါရဖြင့်တည်း ဆရာရှိခိုးလေ သလော။ သို့တည်းမဟုတ်၊ မနောဒွါရဖြင့်တည်း ဆရာရှိခိုးလေသလော။ စုဒ်ရှိရကား "သိရသာ"ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထိုပါဌ်၏ အဓိပ္ပါယ်သော်ကား ဥက္ကောင်းနှင့်တကွ ရှိခိုးပါ၏ဟူလိုသော်။

(ဒုတိယဂါထာပြီး၏။)

တတိယဂါထာကျမ်းတက်

"ဝိသုဒ္ဓကရဏာဉာဏံ"အစရှိသော ပဌမဂါထာ, ဒုတိယဂါထာတို့ဖြင့် ရတနတ္တယပဏာမ,အာစရိယပဏာမကို ပြုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ပဏာမ စေတနာဖြင့် ခါတွက်ဖျောက်ဖျက်အပ်ပြီးသော အန္တရာယ်ရှိသဖြင့် မိမိအား ရောက်သောဝန်ကို မချွတ်မယွင်းရွက်ဆောင်ခြင်းအမှုကို ပြုနိုင်ရာသတည်း ဟု နှလုံးပိုက်တော်မူ၍ ဝန်ခံခြင်း,ပဋိညာဏ်ကို ပြုတော်မူလိုရကား "ဝဏ္ဏယိဿံ သမာသေန"အစရှိသော တတိယဂါထာကို မိန့်ဆိုတော်မူ သတည်း။ ထိုပါဌ်၏အပေါင်းတို့တွင် ဖြေလိုရင်းပါဌ်ကား "ဝဏ္ဏယိဿံ" ဟူသည်တည်း။ ထိုပါဌ်၏အဓိပ္ပါယ်သော်ကား ဖွင့်ပေအံ့ဟူလိုသော်။

(ဤအထွက်ကား အနုသန္ဓေထွက်။)

တစ်နည်းကား။ ။အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ "ဝိသုဒ္ဓကရဏာ ဉာဏံ"အစရှိသော ပဌမဂါထာ,ဒုတိယဂါထာတို့ဖြင့် ရတနတ္တယပဏာမ, အာစရိယပဏာမကို ဆရာပြုဆိုတော်မူပြီ။ ထိုရတနတ္တယပဏာမ, အာစရိယပဏာမဖြင့် ခါတွက်ဖျောက်ဖျက်အပ်ပြီးသော အန္တရာယ်ရှိသဖြင့် အဘယ်မည်သော အမှုကိစ္စကို ဆရာပြီးစေတော့အံ့နည်း။ သဂ္ဂမောက္ခ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကအစရှိသောအကျိုးကို ဆရာပြီးစေတော့အံ့လော။ စုဒ်ရှိရကား "ဝဏ္ဏယိဿံ သမာသေန"အစရှိသော တတိယဂါထာကို မိန့်ဆိုတော် မူသတည်း။ ထိုပါဌ်အပေါင်းတို့တွင် ဖြေလိုရင်းပါဌ်ကား "ဝဏ္ဏယိဿံ" ဟူသည်တည်း။ ထိုပါဌ်၏အဓိပ္ပါယ်သော်ကား ဖွင့်ပေတော့အံ့ဟူလိုသော်။

(ဤအထွက်ကား စောဒနာထွက်။)

အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ ဖွင့်ပေတော့အံ့ဟုဆရာဆိုပြီ။ အဘယ် မည်သောကျမ်းကို ဆရာဖွင့်အံ့နည်း။ ဝိနည်းပိဋကတ်ကိုတည်း ဆရာဖွင့်ဆိုအံ့လော။ သို့တည်းမဟုတ် သုတ္တန်ပိဋကတ်ကိုတည်း ဆရာ ဖွင့်ဆိုအံ့လော။ သို့တည်းမဟုတ် အဘိဓမ္မာပိဋကတ်ကိုတည်း ဆရာ ဖွင့်ဆိုအံ့လော။ စုဒ်ရှိရကား "အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟံ"ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်ဆို တော်မူသတည်း။ ထိုပါဌ်၏အဓိပ္ပါယ်သော်ကား အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း ကို ဖွင့်ဆိုပေအံ့ဟူလိုသော်။

အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းကို ဖွင့်ဆိုပေအံ့ဟု ဆရာဆိုပြီ။ ဆရာဖွင့်ဆိုလတ္တံ့သော အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းသည် အဘယ်သို့သော ဂုဏ်ထူးဝိသေသရှိပါသနည်း။ တစ်စုံတစ်ခုသော ဂုဏ်ထူးဝိသေသမျှ မရှိလေသလော။ တစ်စုံတစ်ခုသော ဂုဏ်ထူးဝိသေသမျှ မရှိလေက ဆရာ မဖွင့်ဆိုလေတန်ရာ၊ ဂုဏ်ထူးဝိသေသရှိသော်သာလျှင် ဆရာ ဖွင့်ဆိုကောင်းရာပါသည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိရကား "ပီတိဝမုနံ" ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထိုပါဌ်၏အဓိပ္ပါယ်သော်ကား ပီတိကို ပွားစေတတ်သောဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံပါ၏ ဟူလိုသော်။

အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ ဆရာဖွင့်ဆိုလတ္တံ့သော အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းသည် ပီတိကိုပွားစေတတ်သောဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသောဟု ဆရာဆိုပြီ။ ပီတိကို ပွားစေတတ်သည်ရှိသော် မထင်မရှား ယံဝါတံဝါ သာမည အညတရ အပါကဋဖြစ်သော ပီတိကို ပွားစေတတ်သလော။ သို့တည်းမဟုတ် လွန်လွန်ကဲကဲသည်းလားဦးလာ ဖရဏာပီတိဖြစ်စေကောင်းသော ပီတိကိုပွားစေတတ်သလော။ စုဒ်ရှိရကား "ပရံ"ဟူသော ပါဌ်ကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထိုပါဌ်၏အဓိပ္ပါယ်သော်ကား ငါဖွင့်ဆိုလတ္တံ့သော အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းသည် လွန်လွန်ကဲကဲ သည်းလားဦးလာ ဖရဏာပီတိ ဖြစ်စကောင်းသော ပီတိကို ပွားစေတတ်ပါ၏ ဟူလိုသော်။

(ဤအထွက်ကား ပရံ–ဟူသောပုဒ်ကို ပီတိဝမုနံ–ဟူသောပုဒ်မှာစပ်၊ ပရံ=လွန်စွာ အနက်ပေး။)

တစ်နည်းကား။ ။အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ ပီတိဝမုနံ=ဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းကို ဖွင့်ဆိုပေအံ့ဟု ဆရာဆိုပြီ။ ဆရာဖွင့်ဆိုလတ္တံ့သော အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းသည် ယင်းသည် ဂုဏ်နှင့်သာ ပြည့်စုံရာကောင်းသလော၊ ယင်းသည့်ဂုဏ်နှင့်ပင် ပြည့်စုံစေကာမူ ဥဇုဝုစ်,ဝင်္ကဝုစ်,မုချ,ဥပစာ,သဒ္ဒါလင်္ကာရ,အတ္ထာလင်္ကာရ,နီတတ္ထ,နေယျတ္ထ

စသော သဒ္ဒနယ အတ္ထနယတို့ဖြင့် သိမ်မွေ့နက်နဲ ခက်ခဲ လွန်မြတ်သော ပရဂုဏ်နှင့် မပြည့်စုံလေက ဆရာမဖွင့်ဆိုလေတန်ရာ၊ ဥဇုဝုစ်,ဝင်္ကဝုစ်, မုချ,ဥပစာ,သဒ္ဒါလင်္ကာရ, အတ္ထာလင်္ကာရ, နီတတ္ထ, နေယျတ္ထ စသော သဒ္ဒနယ အတ္ထနယတို့ဖြင့် သိမ်မွေ့နက်နဲ ခက်ခဲလွန်မြတ်သော ပရဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော်သာလျှင် ဆရာဖွင့်ဆိုကောင်းရာပါသည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိရကား "ပရံ"ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထိုပါဌ်၏ အဓိပ္ပါယ်သော်ကား ငါဖွင့်ဆိုလတ္တံ့သော အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းသည် ပီတိဝဍ္ဍနဂုဏ်နှင့်သာ ပြည့်စုံသည်မဟုတ်၊ ဥဇုဝုစ်,ဝင်္ကဝုစ်,မုချ,ဥပစာ, သဒ္ဒါလင်္ကာရာ, အတ္ထာလင်္ကာရ, နီတတ္ထ, နေယျတ္ထ စသော သဒ္ဒနယ အတ္ထနယတို့ဖြင့် သိမ်မွေ့နက်နဲခက်ခဲလွန်မြတ်သော ပရဂုဏ်နှင့်လည်း ပြည့်စုံပါသေး၏ဟူလိုသော်။

(ဤအထွက်အလိုကား "ပရံ"ဟူသောပုဒ်ကို "အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟံ" ဟူသောပုဒ်မှာစပ်။ "ပရံ=မြတ်သော"သို့အနက်ပေး။)

အရှင်ဒိုကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ ဆရာဖွင့်ဆိုလတ္တံ့သော အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းသည် ပီတိဝဍ္ဍနဂုဏ်နှင့် ပရဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံသောဟုဆရာ ဆိုပြီ။ ပီတိကိုပွားစေတတ်သော် အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ပီတိကို ပွားစေတတ် သနည်း။ မထင်မရှား ယံဝါတံဝါ သာမည အညတရ အပါကဋဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ပီတိကိုပွားစေတတ်လေသလော။ သို့တည်းမဟုတ်၊ ဝိနည်း ပိဋကတ်ကိုဆောင်သော ဝိနယဓရပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ပီတိကိုပွားစေတတ်လေ သလော။ သို့တည်းမဟုတ်၊ သုတ္တန်ပိဋကတ်ကိုဆောင်သော သုတ္တန္တိက ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ပီတိကိုပွားစေတတ်လေသလော။ သို့တည်းမဟုတ်၊ အဘိဓမ္မာ ပိဋကတ်ကိုဆောင်သော အဘိဓမ္မိကပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ပီတိကိုပွားစေတတ်လေ သလော။ စုဒ်ရှိရကား "အာဘိဓမ္မိကဘိက္ခူနံ"ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်ဆိုတော်မူ သတည်း။ ထိုပါဌ်၏အဓိပ္ပါယ်သော်ကား ငါဖွင့်ဆိုလတ္တံ့သော အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းသည် အဘိဓမ္မာပိဋကတ်ကိုဆောင်သော အဘိဓမ္မိကရဟန်း တို့၏ ပီတိကိုပွားစေတတ်ပါ၏ဟူလိုသော်။

အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ ပီတိဝမုနဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံသော အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းကို ဖွင့်ဆိုပေအံ့ဟု ဆရာဆိုပြီ။ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းကို ဆရာဖွင့်ဆိုသည်ရှိသော် အဘယ်သို့သောနည်းဖြင့် ဆရာဖွင့်ဆိုအံ့နည်း။ အကျယ်ဝိတ္ထာရအားဖြင့်တည်း ဆရာဖွင့်ဆိုအံ့လော။ သို့တည်းမဟုတ် မကျဉ်းမကျယ် အလယ်အလတ်ဖြစ်သော မဇ္ဈိမပဋိပဒါအားဖြင့်တည်း ဆရာဖွင့်ဆိုအံ့လော။ သို့တည်းမဟုတ် အကျဉ်းသင်္ခေပသမာသအားဖြင့်တည်း ဆရာဖွင့်ဆိုအံ့လော့။ စုဒ်ရှိရကား "သမာသေန" ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထိုပါဌ်၏အဓိပ္ပါယ်သော်ကား အကျဉ်းသင်္ခေပသမာသအားဖြင့် ဖွင့်ပေအံ့ဟူလိုသော်။

(တတိယဂါထာပြီး၏။)

စတုတ္ထဂါထာကျမ်းတက်

"ဝဏ္ဏယိဿံ သမာသေန"အစရှိသော တတိယဂါထာဖြင့် ဝန်ခံခြင်း ပဋိညာဏ်ကို ပြုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ပုနရုတ္တိဒေါသနိရတ္ထကဒေါသကို ပယ်တော်မူလိုရကား"ပေါရာဏေဟိ အနေကာပိ"အစရှိသော နှစ်ဂါထာလုံးကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထိုပါဌ်အပေါင်းတို့တွင် ဖြေလိုရင်းပါဌ်ကား "ယာ ပန ဝဏ္ဏနာ၊ သမာသေန ရစယိဿာ မိဝဏ္ဏနံ" ဟူသည်တည်း။ ထိုပါဌ်၏အဓိပ္ပါယ်သော်ကား အကြင်ဋီကာဟောင်းတို့သည် ရှိကုန်ငြားသော်လည်း အကျဉ်းအားဖြင့် ဋီကာသစ်ကို စီရင်ပေအံ့ ဟူလိုသော်။

(ဤအထွက်ကား အနုသန္ဓေထွက်။)

တစ်နည်းကား။ ။အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ "ဝဏ္ဏယိဿံ သမာသေန"အစရှိသော တတိယဂါထာဖြင့် ဝန်ခံခြင်း ပဋိညာဏ်ကို ဆရာပြုတော်မူပြီ။ အဖွင့်ဖြစ်သော အကြင်ဋီကာဟောင်းတို့သည် မရှိ၍ တည်း။ အကျဉ်းအားဖြင့် ဋီကာသစ်ကို ဆရာစီရင်အံ့လော။ သို့တည်းမဟုတ်၊ အဖွင့်ဖြစ်သော အကြင်ဋီကာဟောင်းတို့သည် ရှိလျက်နှင့်ပင် အကျဉ်းအားဖြင့် ဋီကာသစ်ကို ဆရာစီရင်အံ့လော။ စုဒ်ရှိရကား "ပေါရာ

ဏောဟိ အနေကာပိ”အစရှိသော နှစ်ဂါထာလုံးကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထိုပါဠိအပေါင်းတို့တွင် ဖြေလိုရင်းပါဠိကား “ယာပနဝဏ္ဏနာ၊ သမာသေန ရစယိဿာမိ ဝဏ္ဏနံ”ဟူသည်တည်း။ ထိုပါဠိ၏ အဓိပ္ပါယ်သော်ကား အဖွင့်ဖြစ်သော အကြင်ဋီကာဟောင်းတို့သည် ရှိလျက်နှင့်ပင် အကျဉ်းအားဖြင့် ဋီကာသစ်ကို စီရင်ပေအံ့ဟူလိုသော်။

(ဤအထွက်ကား စောဒနာထွက်။)

အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ အဖွင့်ဖြစ်သော အကြင်ဋီကာဟောင်းတို့သည် ရှိသောဟု ဆရာဆိုပြီ။ ထိုဋီကာဟောင်းတို့ ရှိသည်ရှိသော် မချွတ်ဖြစ်လတ္တံ့ဖြစ်၍ အဝဿံအာဝီဖြစ်သော အနာဂတ်ဋီကာဟောင်းတို့သည် ရှိသည်အရာလော။ သို့တည်းမဟုတ် ပြုပြီးလွန်းပြီးဖြစ်၍ အတိတ်ဖြစ်သော ဋီကာဟောင်းတို့သည် ရှိသည်အရာလော။ စဒ်ရှိရကား “ကတာ”ဟူသော ပါဠိကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထိုပါဠိ၏အဓိပ္ပါယ်သော်ကား ပြုပြီးလွန်ပြီးဖြစ်၍ အတိတ်ဖြစ်သော ဋီကာဟောင်းတို့သည် ရှိပါ၏ဟူလိုသော်။

အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ ပြုပြီးလွန်းပြီးဖြစ်၍ဖြစ်သော ဋီကာဟောင်းတို့သည်ရှိသောဟု ဆရာဆိုပြီ။ ထိုဋီကာဟောင်းတို့သည် ရှိသည်ရှိသော် အဘယ်သူတို့သည် ပြုအပ်သည်ဖြစ်၍ ပြုပြီးလွန်ပြီးဖြစ်သော ဋီကာဟောင်းတို့သည် ရှိသနည်း။ မထင်မရှား ယံဝါတံဝါ သာမညအညတရ အပါကဋဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ပြုအပ်သည်ဖြစ်၍ ပြုပြီးလွန်ပြီးဖြစ်သော ဋီကာဟောင်းတို့သည် ရှိသည်အရာလော။ သို့တည်းမဟုတ် ရှေးရှေးဖြစ်သော ဆရာကျော်ဆရာမြတ်တို့သည် ပြုအပ်သည်ဖြစ်၍ ပြုပြီးလွန်ပြီးဖြစ်သော ဋီကာဟောင်းတို့သည် ရှိသောအရာလော။ စဒ်ရှိရကား “ပေါရာဏေဟိ” ဟူသောပါဠိကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထိုပါဠိ၏အဓိပ္ပါယ်သော်ကား ရှေးရှေးဖြစ်သော ဆရာကျော်ဆရာမြတ်တို့သည် ပြုအပ်သည်ဖြစ်၍ ပြုပြီးဖြစ်သော ဋီကာဟောင်းတို့သည် ရှိပါ၏ ဟူလိုသော်။

တစ်နည်းကား။ ။အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ ပြုပြီးလွန်ပြီးဖြစ်သော ဋီကာဟောင်းတို့သည် ရှိသောဟု ဆရာဆိုပြီ။ "ကတာ"ဟူသောပုဒ်၌ ကရ–ဓာတ်၊ တ–ပစ္စည်း၊ ထိုတ–ပစ္စည်းသည် ကတ္တားဟောကတ္တုဝါစက၊ ကတ္တုသာဓန တ–ပစ္စည်းလော။ သို့တည်းမဟုတ် ကံဟော ကမ္မဝါစက ကမ္မသာဓန တ–ပစ္စည်းလော။ စုဒ်ရှိရကား "ပေါရာဏေဟိ"ဟူသော ပါဌ်ကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထိုပါဌ်၏ အဓိပ္ပါယ်သော်ကား ကံဟော ကမ္မဝါစက ကမ္မသာဓန တ–ပစ္စည်း ဖြစ်ပါ၏ ဟူလိုသော်။

တစ်နည်းကား။ ။အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ ပြုပြီးလွန်ပြီးဖြစ်သော ဋီကာဟောင်းတို့သည် ရှိသောဟု ဆရာဆိုပြီ။ "ကတာ"ဟူသောပုဒ်၌ ကရ–ဓာတ်၊ တ–ပစ္စည်း၊ ထိုတ–ပစ္စည်းသည် ကံဟော ကမ္မဝါစက ကမ္မသာဓန တ–ပစ္စည်းဖြစ်၍ အဝုတ္တကတ္တားနှင့် မကင်းရာ၊ ထိုအဝုတ္တကတ္တားသည် ဝတ္တိစ္ဆာအားဖြင့် ယေဘုယျသို့လိုက်၍ တတိယန္တကတ္တား ဖြစ်သည်အရာလော။ သို့တည်းမဟုတ် အပွကသို့လိုက်၍ ဆဋ္ဌီယန္တ သတ္တမျတ္တန္တ ကတ္တားဖြစ်သည့် အရာလော။ စုဒ်ရှိရကား "ပေါရာဏေဟိ" ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထိုပါဌ်၏ အဓိပ္ပါယ်သော်ကား ဝတ္တိစ္ဆာအားဖြင့် ယေဘုယျသို့လိုက်၍ တတိယန္တကတ္တား ဖြစ်ပါ၏ ဟူလိုသော်။

အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ ရှေးရှေးဖြစ်သော ဆရာမြတ်တို့ ပြုအပ်သော ဋီကာဟောင်းတို့သည် ရှိသောဟု ဆရာဆိုပြီ။ ထိုဋီကာဟောင်းတို့သည် တစောင်တဖွဲ့ တစ်ကျမ်းတည်းသာ ရှိသည်အရာလော။ သို့တည်းမဟုတ်၊ တဆောင်တဖွဲ့ တစ်ကျမ်းတည်းသာမက များစွာသော ဋီကာဟောင်းတို့သည် ရှိသည်အရာလော။ စုဒ်ရှိရကား "အနေကာပိ"ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထိုပါဌ်၏ အဓိပ္ပါယ်သော်ကား ထိုဋီကာဟောင်းတို့သည် တစောင်တဖွဲ့ တစ်ကျမ်းတည်းသာရှိသည်မဟုတ်၊ များစွာလည်း ဖြစ်ကုန်သော ထိုဋီကာဟောင်းတို့သည် ရှိပါ၏ ဟူလိုသော်။

အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ အဖွင့်ဖြစ်သော ဋီကာဟောင်းတို့

သည် ရှိလျက်နှင့်ပင် အကျဉ်းအားဖြင့် ဋီကာသစ်ကို စီရင်ပေအံ့ဟု ဆရာ ဆိုပြီ။ အဘယ်အကြောင်းကြောင့် အကျဉ်းအားဖြင့် ဋီကာသစ်ကို ဆရာစီရင်လိုဘိသနည်း။ အဖွင့်ဖြစ်သော ဋီကာဟောင်းရှိလျက်နှင့်ပင် အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပါယ်တို့ကို သိခြင်းငှာ တတ်နိုင်ကောင်းရာ ပါသည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိရကား "တသ္မာ"ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထိုပါဌ်၏အဓိပ္ပါယ်သော်ကား ထိုကြောင့် အကျဉ်းအားဖြင့် ဋီကာသစ်ကို စီရင်ပေအံ့ဟူလိုသော်။

အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ ထိုကြောင့် အကျဉ်းအားဖြင့် ဋီကာသစ်ကို စီရင်ပေအံ့ဟု ဆရာဆိုပြီ။ "တသ္မာ"ဟူသောပုဒ်၌ တ–သဒ္ဒါသည် ပရိမုခဝါစက သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်ဖြစ်၍ အနက်ဝိသေသကိုမဟောနိုင်ရာ၊ အနက်ဝိသေသကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကို သောတုဇန သုဏန္တ ဓမ္မပဋိဂ္ဂါဟက ပုဂ္ဂိုလ်တို့ မဆမသိနိုင်ရာ၊ သိရာသိကြောင်းဖြစ်သော သဒ္ဒါဖြင့် စွဲအပ်သော ပစ္စာမဌအနက်၏သရုပ်ကိုထုတ်၍ ဆရာဆိုမှသာလျှင် သောတုဇန သုဏန္တ ဓမ္မပဋိဂ္ဂါဟကပုဂ္ဂိုလ်တို့မှချဆတ်ဆတ် အတတ်သိရပါသည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိရကား "န သက္ကာ"ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်တော်မူသတည်း။ ထိုပါဌ်၏အဓိပ္ပါယ်သော်ကား မတတ်စကောင်းဖြစ်ခြင်းသည် တ–သဒ္ဒါဖြင့် စွဲအပ်သော ပစ္စာမဌ အနက်မည်ပါ၏ ဟူလိုသော်။

အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ မကတ်နိုင်ကောင်းခြင်းသည် တ–သဒ္ဒါဖြင့်စွဲအပ်သော ပစ္စာမဌ အနက်မည်၏ဟုဆရာဆိုပြီ။ မတတ်စကောင်းသည်ရှိသော် အဘယ်ဖြင့် မတတ်စကောင်းသနည်း။ ထိုဋီကာဟောင်းတို့ဖြင့် မတတ်စကောင်းသည်အရာလော။ သို့တည်းမဟုတ် အခြားဋီကာဟောင်းတို့ဖြင့် မတတ်စကောင်းသည် အရာလော။ အခြားဋီကာဟောင်းတို့ဖြင့် မတတ်စကောင်းသည်ရှိသော် ထိုမတတ်စကောင်းခြင်းကိုအကြောင်းခံပြု၍ ဋီကာသစ်ကို ဆရာမဆိုတန်လေရာ၊ ထိုဋီကာဟောင်းတို့ဖြင့် မတတ်စကောင်းခဲ့သော်သာလျှင် ထိုမတတ်စကောင်းခြင်းကို အကြောင်းခံပြု၍ ဋီကာသစ်ကိုဆရာစီရင်ရာပါသည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိရကား "တဝ ဟိ"

ဟူသောပါဠ်ကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထိုပါဠ်၏အဓိပ္ပါယ်သော်ကား အခြားဋီကာဟောင်းတို့ဖြင့် မတတ်စကောင်းသည်မဟုတ်။ ထိုဋီကာဟောင်းတို့ဖြင့် မတတ်စကောင်းသည် ဖြစ်ပါ၏ ဟူလိုသော်။

အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ ထိုဋီကာဟောင်းတို့ဖြင့် မတတ်စကောင်းသောဟု ဆရာဆိုပြီ။ မတတ်စကောင်းသည်ရှိသော် အဘယ်သည် မတတ်စကောင်းသနည်း။ အနက်အဓိပ္ပါယ်အနေအထား နေရာမကျ၍ မတတ်စကောင်းသည်အရာလော။ သို့တည်းမဟုတ်၊ သဒ္ဒါအနေအထားနေရာမကျ၍ မတတ်စကောင်းသည် အရာလော။ သဒ္ဒါအနေအထားနေရာမကျ၍ မတတ်စကောင်းခဲ့သည်ရှိသော် ထိုမတတ်စကောင်းခြင်းကို အကြောင်းခံပြု၍ ဋီကာသစ်ကို ဆရာမစီရင်လေတန်ရာ။ အနက်အဓိပ္ပါယ် အနေအထားနေရာမကျ၍ မတတ်စကောင်းခဲ့သော်သာလျှင် ထိုမတတ် စကောင်းခြင်းကို အကြောင်းခံပြု၍ ဋီကာသစ်ကို ဆရာစီရင်ပါသည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိရကား "အတ္ထော"ဟူသောပါဠ်ကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထိုပါဠ်၏အဓိပ္ပါယ်သော်ကား သဒ္ဒါအနေအထားနေရာမကျ၍ မတတ်စကောင်းသည် မဟုတ်။ အနက်အဓိပ္ပါယ် အနေအထားနေရာ မကျ၍ မတတ်စကောင်းသည် ဖြစ်ပါ၏ ဟူလိုသော်။

တစ်နည်းကား။ ။အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ ထိုဋီကာဟောင်းတို့ဖြင့် မတတ်စကောင်းသောဟု ဆရာဆိုပြီ။ "န သက္ကာ"ဟူသောပုဒ်၌ "သက္ကာ"သဒ္ဒါသည် အာချာတပဋိရူပကနိပါတ်ပုဒ်ဖြစ်၍ အာချာတ်နှင့်အလားတူ ဝုတ္တကတ္တားဝစ္စကို ငဲ့ရာ၏။ ထိုဝုတ္တကတ္တားဝစ္စကား အဘယ်နည်း။ သဒ္ဒါသည် ဝုတ္တကတ္တား ဝစ္စလော။ သို့တည်းမဟုတ်၊ အနက်သည် ဝုတ္တကတ္တား ဝစ္စလော။ သို့တည်းမဟုတ်၊ သဒ္ဒါအနက်နှစ်ပါးစုံသည် ဝုတ္တ ကတ္တား ဝစ္စလော။ စုဒ်ရှိရကား "အတ္ထော"ဟူသောပါဠ်ကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထိုပါဠ်၏အဓိပ္ပါယ်သော်ကား သဒ္ဒါသည် ဝုတ္တကတ္တားဝစ္စမဟုတ်။ သဒ္ဒါအနက် နှစ်ပါးစုံသည် ဝုတ္တကတ္တား ဝစ္စမဟုတ်။ အနက်အဓိပ္ပါယ်သည်သာလျှင် ဝုတ္တကတ္တား ဝစ္စမည်၏ ဟူလိုသော်။

အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ အနက်အဓိပ္ပါယ်သည် မတတ်စကောင်းသောဟု ဆရာဆိုပြီ။ အဘယ်၌ အနက်အဓိပ္ပါယ်သည် မတတ်စကောင်းသနည်း။ လီနပဒ၌ အနက်အဓိပ္ပါယ်သည် မတတ်စကောင်းသလော။ သို့တည်းမဟုတ်၊ အလီနပဒ၌ အနက်အဓိပ္ပါယ်သည် မတတ်စကောင်းသလော။ စုဒ်ရှိရကား "သဗ္ဗတ္ထ"ဟူသော ပါဌ်ကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထိုပါဌ်၏အဓိပ္ပါယ်သော်ကား အလုံးစုံသော လီနပဒ၌ အနက်အဓိပ္ပါယ်သည် မတတ်စကောင်းသည် ဖြစ်ပါ၏ ဟူလိုသော်။

အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ အလုံးစုံသော လီနပဒ၌အနက်အဓိပ္ပါယ်သည် မတတ်စကောင်းသောဟု ဆရာဆိုပြီ။ အဘယ်ကျမ်းတို့၌ အကျုံးဝင်သော အလုံးစုံသော လီနပဒတို့၌ အနက်အဓိပ္ပါယ်သည် မတတ်စကောင်းသနည်း။ နာမရူပပရိစ္ဆေဒအစရှိသောကျမ်း၌ အကျုံးဝင်သော အလုံးစုံသော လီနပဒတို့၌ အနက်အဓိပ္ပါယ်သည် မတတ်စကောင်းသည်အရာလော။ ဤအဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၌ အကျုံးဝင်သော အလုံးစုံသော လီနပဒတို့၌ အနက်အဓိပ္ပါယ်သည် မတတ်စကောင်းသည် အရာလော။ စုဒ်ရှိရကား "ဣဓ" ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။ ထိုပါဌ်၏အဓိပ္ပါယ်ကား ဤအဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၌ အကျုံးဝင်သော အလုံးစုံသော လီနပဒတို့၌ အနက်အဓိပ္ပါယ်သည် မတတ်စကောင်းသည် ဟူလိုသော်။

အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ ဤအဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၌ အကျုံးဝင်သော အလုံးစုံသော လီနပဒတို့၌ အနက်အဓိပ္ပါယ်သည် မတတ်စကောင်းဟု ဆရာဆိုပြီ။ အဘယ်၌ မတတ်ကောင်းသနည်း။ ပြခြင်းငှာ မတတ်စကောင်းသလော။ ဖြစ်ခြင်းငှာ မတတ်စကောင်းသလော။ သိခြင်းငှာ မတတ်စကောင်းသလော။ စုဒ်ရှိရကား "ဝိညာတဝေ" ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။ ထိုပါဌ်၏ အဓိပ္ပါယ်သော်ကား အနက်အဓိပ္ပါယ်သည် သိခြင်းငှာ မတတ်စကောင်း ဟူလိုသော်။

(စတုတ္ထဂါထာ ပြီး၏။)

ပဥ္စမဂါထာကျမ်းတက်

အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ အကျဉ်းအားဖြင့် ဋီကာသစ်ကို စီရင်ပေအံ့ဟု ဆရာဆိုပြီ။ ဋီကာသစ်ကို စီရင်သည်ရှိသော် မထင်မရှား အညတရ ဂုဠ္ဟ ပရိစ္ဆန္န အပါကဋအဖြစ်ဖြင့် ဆရာစီရင်အံ့လော။ ထင်ထင် ရှားရှား ပါကဋတရအဖြစ်ဖြင့် ဆရာစီရင်အံ့လော။ စုဒ်ရှိရကား "ဝိဘာ ဝန္တော"ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။ ထိုပါဌ်၏အဓိပ္ပါယ်သော်ကား ထင်ထင်ရှားရှား ပါကဋတရအဖြစ်ဖြင့် စီရင်ပေအံ့ ဟူလိုသော်။

အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ ထင်ထင်ရှားရှား ပါကဋတရ ပြု၍ ဋီကာသစ်ကို စီရင်ပေအံ့ဟုဆရာဆိုပြီ။ အဘယ်သို့သော အခြင်းအရာဖြင့် ထင်ထင်ရှားရှား ပါကဋတရပြု၍ ဋီကာသစ်ကို ဆရာစီရင်အံ့နည်း။ ထင်ထင်ရှားရှား ပါကဋတရပြုသောအခြင်းအရာ၏သရုပ်ကိုထုတ်၍ ဆရာ ပြဆိုမှသာလျှင် ငါတို့ သောတုဇန သုဏန္တ ဓမ္မပဋိဂ္ဂဟကပုဂ္ဂိုလ်တို့ မှချ ဆတ်ဆတ်အတတ်သိရပါသည်မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ရှိရကား "အ ဟာပယံ" ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။ ထိုပါဌ်၏အဓိပ္ပါယ်သော်ကား မယုတ်စေခြင်း သည်ပင်လျှင် ပါကဋတရ သရုပ်မည်၏ ဟူလိုသော်။

အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ မယုတ်စေသောအားဖြင့် ထင်ထင် ရှားရှား ပါကဋတရ ပြု၍ ဋီကာသစ်ကို စီရင်ပေအံ့ဟု ဆိုပြီ။ အဘယ်ကို မယုတ်စေသောအားဖြင့် ထင်ထင်ရှားရှား ပါကဋတရပြု မည်နည်း။ အဓိပ္ပါယ်ကို ယုတ်စေသောအားဖြင့် ထင်ထင်ရှားရှား ပါကဋတရ ပြုမည်လော။ အနက်ကို မယုတ်စေသောအားဖြင့် ထင်ထင်ရှားရှား ပါကဋတရ ပြုမည်လော။ အနက်အဓိပ္ပါယ်နှစ်ပါးစုံကိုပင် မယုတ်စေသော အားဖြင့်ထင်ထင်ရှားရှားပါကဋတရပြုမည်လော။ စုဒ်ရှိရကား "သာဓိပ္ပာယံ" ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။ ထိုပါဌ်၏အဓိပ္ပါယ်ကား အဓိပ္ပါယ်နှင့် တကွသော အနက်ကို မယုတ်စေသောအားဖြင့် ထင်ထင်ရှားရှား ပါကဋတရ ပြု၍ ဋီကာသစ်ကို စီရင်ပေအံ့ ဟူလိုသော်။

အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ အဓိပ္ပါယ်နှင့်တကွ အနက်ကို မယုတ်စေသောအားဖြင့် ဋီကာသစ်ကို စီရင်ပေအံ့ဟု ဆရာဆိုပြီ။ အဘယ်၏ အဓိပ္ပါယ်နှင့်တကွသော အနက်ကို မယုတ်စေသနည်း။ လီနပဒတို့၏ အဓိပ္ပါယ်နှင့်တကွသော အနက်ကို မယုတ်စေသလော။ စုဒ်ရှိရကား "လီနပဒါနံ"ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်သတည်း။ ထိုပါဌ်၏အဓိပ္ပါယ်ကား လီနပဒတို့၏ အဓိပ္ပါယ်နှင့်တကွသော အနက်ကို မယုတ်စေဟူလိုသော်။

အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ လီနပဒတို့၏ အဓိပ္ပါယ်နှင့်တကွသော အနက်ကို မယုတ်စေဟု ဆရာဆိုပြီ။ အဘယ်ကျမ်း၌ အကျုံးဝင်သော လီနပဒတို့၏ အဓိပ္ပါယ်နှင့်တကွသောအနက်ကို မယုတ်စေသနည်း၊ နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒ အစရှိသော ကျမ်းတို့၌ အကျုံးဝင်သော လီနပဒတို့၏ အဓိပ္ပါယ်နှင့်တကွသော အနက်ကို မယုတ်စေသလော။ ဤအဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၌ အကျုံးဝင်သော လီနပဒတို့၏အဓိပ္ပါယ်နှင့် တကွသော အနက်ကို မယုတ်စေသလော။ စုဒ်ရှိရကား "ဧတ္ထ"ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထိုပါဌ်၏ အဓိပ္ပါယ်သော်ကား ဤအဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၌ အကျုံးဝင်သော လီနပဒတို့၏ အဓိပ္ပါယ်နှင့်တကွသော အနက်ကို မယုတ်စေအံ့ ဟူလိုသော်။

အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ "ဝိသုဒ္ဓကရဏာ ဉာဏံ" အစရှိသော ဂါထာဖြင့် ရတနတ္တယပဏာမ အာစရိယပဏာမ ပဋိညာဉ် ပုနရုတ္တိ ဒေါသ ပရိဟရဏကိစ္စအခြင်းအရာကို ဆရာဆိုပြီ။ ထိုရတနတ္တယပဏာမ အစရှိသည်ကို ပြဆိုသော အခြင်းအရာသည် အဘယ်အခါမှ အပြီးအဆုံး နိဂုံးကမ္ပတ် သတ်နိုင်ပါတော့သနည်း။ ကေသောရောဟန ရဟန်းတို့၏ ခူရနိသာနအမှုကဲ့သို့ အပြီးအဆုံး နိဂုံးကမ္ပတ် မသတ်နိုင်တော့ပြီလော။ စုဒ်ရှိရကား "ဣတိ"ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ထိုပါဌ်၏ အဓိပ္ပါယ်သော်ကား ရတနတ္တယပဏာမ အာစရိယပဏာမ ပဋိညာဉ် ပုနရုတ္တိဒေါသ ပရိဟရဏကိစ္စအခြင်းအရာတို့သည် ဤ၌တွင် အပြီးအဆုံး နိဂုံးကမ္ပတ် သတ်တော့၏ ဟူလိုသော်။

(ပဌမဂါထာပြီး၏။)

အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ "ဝိသုဒ္ဓကရဏာဥာဏံ"အစရှိသော စကားကို အဘယ်ကျမ်းကိုပြုအံ့သောငှာဆိုသနည်း။ အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝနီ ဋီကာကျမ်းကို ပြုအံ့သောငှာ ဆိုသတည်း။

အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝနီဋီကာကျမ်းကို ပြုအံ့သောငှာ "ဝိသုဒ္ဓကရဏာဥာဏံ"အစရှိသော စကားကို ဆိုချေသော် "ပရမဝိစိတ္တနယသမ္ဗန္ဓာဂတံ" အစရှိသောစကားသည် အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝနီဋီကာကျမ်းမဟုတ်။ "ဝိသုဒ္ဓကရဏာဥာဏံ"အစရှိသောစကားသည်သာ အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝနီဋီကာကျမ်းဟုတ်၏ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့၏။ ထိုသို့တစ်မူကား "ပရမ ဝိစိတ္တ နယသမ္ဗန္ဓာဂတံ" အစရှိသောစကားသည်သာ အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝနီဋီကာကျမ်းဟုတ်၏။ "ဝိသုဒ္ဓကရဏာဥာဏံ"အစရှိသောစကားသည် အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝနီဋီကာကျမ်းမဟုတ်၊ မဟုတ်ဘဲလျက် အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝနီဋီကာကျမ်းကိုပြုအံ့သောငှာ "ဝိသုဒ္ဓကရဏာဥာဏံ"အစရှိသောစကားကို မဆိုတန် ဆိုချေသော် ဂန္ထဂရုဒေါသရောက်၏ ဟူလိုသော်။

သင်္ဂဟဒကဆရာ၊ ဆရာဆိုတိုင်း "ပရမဝိစိတ္တနယသမ္ဗန္ဓာဂတံ" အစရှိသော စကားသည်သာ အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝနီဋီကာကျမ်း ဟုတ်၏။ "ဝိသုဒ္ဓကရဏာဥာဏံ" အစရှိသော စကားသည် အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝနီဋီကာကျမ်း မဟုတ်။ မဟုတ်ဘဲလျက် "ဝိသုဒ္ဓကရဏာဥာဏံ" အစရှိသော စကားကို ငါဆိုခြင်းသည်ကား ခပ်သိမ်းသောကျမ်းပြုဆရာတို့၏ ဓမ္မတာဖွယ်ရာလက်သုံး ထုံးတမ်းအစလေ့၊ ပကတေ့သဘောသည် ကျမ်းမပြုမီရှေးအဖို့၌ အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း၊ ကျမ်းပြီးခြင်း အကျိုးရှိသော ရတနတ္တယပဏာမကိုပြုဦးမြဲ။ ငါဋီကာဆရာသည်လည်း ကျမ်းပြုဆရာပင်ဖြစ်၍ ရတနတ္တယပဏာမကိုပြုအံ့သောငှာသာ "ဝိသုဒ္ဓကရဏာဥာဏံ"အစရှိသော စကားကို ဆိုပါသတည်း။ အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝနီဋီကာကျမ်း ဟုတ်သောကြောင့် ဆိုသည်မဟုတ်၊ မဟုတ်ဖြစ်သောကြောင့် သင်္ဂဟဒကဆရာ တင်အပ်သော ဂန္ထဂရုဒေါသမရောက် ဆိုတန်၏ ဟူလိုသော်။

အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ "သာရိပုတ္တံ မဟာထေရံ"အစရှိသော စကားကို အဘယ်ကိုပြအံ့သောငှာဆိုသနည်း။ "ဝိသုဒ္ဓကရဏာဉာဏံ" အစရှိသောစကားကိုဆိုသောငါ်၌ သူ့အပြစ်တင်ဖွယ်ရှိ၍ ထိုအပြစ်ကို ချေအံ့သောငှာဆိုသတည်း။ သူ့အပြစ်တင်ဖွယ် အဘယ်သို့ရှိသနည်းဟူမူကား အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ "ဝိသုဒ္ဓကရဏာဉာဏံ" အစရှိသော စကားဖြင့် ရတနတ္တယပဏာမကို ပြရပါပြီမဟုတ်တုံလော။ ထိုသို့ပြရပြီဖြစ်လျက် "သာရိပုတ္တံ မဟာထေရံ" အစရှိသော စကားကို တစ်ဖန်ထပ်မံ၍ ဆိုခြင်းသည် "ဝိသုဒ္ဓကရဏာဉာဏံ" အစရှိသောစကားဖြင့် ရတနတ္တယ ပဏာမကို ပြဖွယ်ကိစ္စ မပြီးသေးပါ ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့၏။ ထိုသို့တစ်မူကား "ဝိသုဒ္ဓကရဏာဉာဏံ" အစရှိသော စကားဖြင့် ရတနတ္တယ ပဏာမကို ပြဖွယ်ကိစ္စပြီး၏။ ပြီးပြီးသည်ဖြစ်လျက် "သာရိပုတ္တံ မဟာထေရံ" အစရှိသော စကားကို တစ်ဖန်ထပ်မံ၍ မဆိုတန်ချေသော် ဂန္ထဂရုဒေါသရောက်၏ ဟူလိုသော်။

သင်္ဂဟဒကဆရာ၊ ဆရာဆိုတိုင်း"ဝိသုဒ္ဓကရဏာဉာဏံ"အစရှိသော စကားဖြင့် ရတနတ္တယပဏာမကို ပြဖွယ်ကိစ္စပြီး၏။ ပြီးပြီးသည်ဖြစ်လျက် "သာရိပုတ္တံ မဟာထေရံ" အစရှိသောစကားကို တဖန်ထပ်မံ၍ ငါဆိုခြင်းသည်ကား အကြင်ဆရာကိုအမှီပြု၍ သာသနာတော်၌ ကြီးပွားခြင်းသို့ ရောက်၏။ ထိုဆရာမြတ်အားလည်း ရှိခိုးခြင်းတည်းဟူသော အာစရိယပဏာမကိုပြခြင်းငှာသာ "သာရိပုတ္တံ မဟာထေရံ" အစရှိသောစကားကို ဆိုပါသတည်း။ "ဝိသုဒ္ဓကရဏာဉာဏံ"အစရှိသောစကားဖြင့် ရတနတ္တယပဏာမကို ပြဖွယ်ကိစ္စ မပြီးသေးသောကြောင့် ဆိုသည်မဟုတ်၊ မဟုတ်ဖြစ်သောကြောင့် သင်္ဂဟဒကဆရာတင်အပ်သော ဂန္ထဂရုဒေါသ မရောက်ဆိုတန်၏ ဟူလိုသော်။

အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ "ဝဏ္ဏယိဿံ သမာသေန"အစရှိသောစကားကို အဘယ်ကို ပြအံ့သောငှာ ဆိုသနည်း။"သာရိပုတ္တံ မဟာထေရံ" အစရှိသောစကားကို ဆိုသောငါ်၌ သူ့အပြစ်တင်ဖွယ်ရှိ၍ ထိုအပြစ်ကို ချေအံ့သောငှာ ဆိုသတည်း။ သူ့အပြစ်တင်ဖွယ် အဘယ်သို့ရှိသနည်းဟူမူကား၊ အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ "သာရိပုတ္တံ မဟာ

ထေရ်” အစရှိသောစကားဖြင့် အာစရိယပဏ္ဏာမကို ပြုရပါပြီ မဟုတ်တုံလော။ ထိုသို့ပြုရပြီဖြစ်လျက် “ဝဏ္ဏာယိဿံ သမာသေန” အစရှိသောစကားကို တစ်ဖန် ထပ်မံ၍ ဆိုခြင်းသည် “သာရိပုတ္တံ မဟာထေရံ” အစရှိသောစကားဖြင့် အာစရိယ ပဏ္ဏာမကို ပြုဖွယ်ကိစ္စ မပြီးသေးပါ ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့၏။ သို့တစ်မူကား “သာရိပုတ္တံ မဟာထေရံ” အစရှိသောစကားဖြင့် အာစရိယ ပဏ္ဏာမကို ပြုဖွယ်ကိစ္စပြီး၏။ ပြီးပြီးသည်ဖြစ်လျက် “ဝဏ္ဏာယိဿံ သမာသေန”အစရှိသောစကားကို တစ်ဖန် ထပ်မံ၍ ဆိုချေသော် ဂန္ထဂရုဒေါသရောက်၏ ဟူလိုသော်။

သင်စာဒကဆရာ၊ဆရာဆိုတိုင်း “သာရိပုတ္တံ မဟာထေရံ” အစရှိသောစကားဖြင့် အာစရိယပဏ္ဏာမကို ပြုဖွယ်ကိစ္စပြီး၏။ ပြီးပြီးသည်ဖြစ်လျက်“ဝဏ္ဏာယိဿံ သမာသေန” အစရှိသောစကားကို တစ်ဖန်ထပ်မံ၍ငါဆိုခြင်းသည်ကား၊ အဘိဓမ္မာကို သင်ကုန်သော ရဟန်းတို့၏ လွန်စွာပီတိကိုပွားစေတတ်သော အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ အမည်ရှိသော လက်သန်းအဋ္ဌကထာကျမ်းကို ဖွင့်အံ့ဟု ပဋိညာဏ်ကို ပြုအံ့သောငှာသာ “ဝဏ္ဏာယိဿံ သမာသေန” အစရှိသော စကားကို ဆိုပါသတည်း။ “သာရိပုတ္တံ မဟာထေရံ” အစရှိသော စကားဖြင့် အာစရိယပဏ္ဏာမကို ပြုဖွယ်ကိစ္စ မပြီးသောကြောင့် ဆိုသည်မဟုတ်၊ မဟုတ်ဖြစ်သောကြောင့် သင်စာဒကဆရာတင်အပ်သော ဂန္ထဂရုဒေါသမရောက် ဆိုတန်၏ ဟူလိုသော်။

အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ “ပေါရာဏေဟိ”အစရှိသော စကားကို အဘယ်ကို ပြုအံ့သောငှာ ဆိုသနည်း။ “ဝဏ္ဏာယိဿံသမာသေန”အစရှိသောစကားကိုဆိုသော ငါ၌ သူ့အပြစ်တင်ဖွယ်ရှိ၍ ထိုအပြစ်ကို ချေအံ့သောငှာ ဆိုသတည်း။ သူ့အပြစ်တင်ဖွယ် အဘယ်သို့ရှိသနည်း ဟူမူကား အရှင်ဋီကာဆရာ၊ ဆရာကား၊ “ဝဏ္ဏာယိဿံ သမာသေန” အစရှိသောစကားဖြင့် အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟအမည်ရှိသော လက်သန်းအဋ္ဌကထာ ကျမ်းကို ဖွင့်အံ့ဟု ပဋိညာဏ်ကိုပြုရပါပြီ မဟုတ်တုံလော။ ထိုသို့ ပြုရပြီ ဖြစ်လျက် “ပေါရာဏေဟိ”အစရှိသောစကားကို တစ်ဖန်ထပ်မံ၍ ဆိုခြင်းသည် အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟအမည်ရှိသော လက်သန်းအဋ္ဌကထာကျမ်းကို ဖွင့်အံ့ဟု ပဋိညာဏ်ကို ပြုဖွယ်ကိစ္စ မပြီးသေးပါဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့၏။

ထိုသို့တစ်မှုကား "ဝဏ္ဏာယိဿံ သမာသေန" အစရှိသော စကားဖြင့် အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟအမည်ရှိသော လက်သန်းအဋ္ဌကထာကျမ်းကို ဖွင့်အံ့ဟု ပဋိညာဏ်ကို ပြဖွယ်ကိစ္စပြီး၏။ ပြီးပြီးသည်ဖြစ်လျက် "ပေါရာဏောဟိ"အစရှိသောစကားကို တစ်ဖန်ထပ်မံ၍ မဆိုတန်၊ ဆိုချေသော် ဂန္ထဂရုဒေါသ ရောက်၏ ဟူလိုသော်။

သင်စောဒကဆရာ၊ ဆရာဆိုတိုင်း၊ "ဝဏ္ဏာယိဿံ သမာသေန" အစရှိသော စကားဖြင့် အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ အမည်ရှိသော လက်သန်း အဋ္ဌကထာကျမ်းကို ဖွင့်အံ့ဟု ပဋိညာဏ်ကို ပြဖွယ်ကိစ္စပြီး၏။ ပြီးပြီးသည်ဖြစ်လျက် "ပေါရာဏောဟိ" အစရှိသော စကားကို တစ်ဖန်ထပ်မံ၍ ငါဆိုခြင်းသည် ရှေး၌ဖြစ်သော ဋီကာဟောင်းတို့ ရှိကုန်သော်လည်း ထိုဋီကာဟောင်းတို့ဖြင့် အနက်ကိုသိခြင်းငှာ မတတ်ကောင်း၊ ထိုသို့ မတတ်ကောင်းသောကြောင့် ဋီကာသစ်ကို စီရင်ပေအံ့ဟု ပဋိညာဏ် ကို ပြအံ့သောငှာသာ "ပေါရာဏောဟိ"အစရှိသော စကားကို ဆိုပါသတည်း။

"ဝဏ္ဏာယိဿံ သမာသေန"အစရှိသောစကားဖြင့် အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ အမည်ရှိသော လက်သန်းအဋ္ဌကထာကျမ်းကို ဖွင့်အံ့ဟု ပဋိညာဏ်ကို ပြဖွယ်ကိစ္စမပြီးသောကြောင့် ဆိုသည်မဟုတ်၊ မဟုတ်ဖြစ်သောကြောင့် သင် စောဒကဆရာ တင်အပ်သော ဂန္ထဂရုဒေါသ မရောက် ဆိုတန်၏ ဟူလိုသော်။

ဤတွင် စံကျောင်းဆရာတော်ဘုရား ပို့ချသင်ကြားထားသော
ဋီကာကျော်ပဏ္ဏာမလက်ရိုးကား ပြီး၏။

(ဤတွင် "သုဒဿနဝရ ဓမ္မသာမိ မဟာဓမ္မ ရာဇာဓိ ရာဇဂုရု"ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ရ စံကျောင်းဆရာတော်ဘုရား သင်ကြားပို့ချတော်မူသော "ဋီကာကျော်ပဏ္ဏာမလက်ရိုး"ကို မန္တလေးမြို့ အနောက်ပြင် မန်ကျည်းပင်ဈေး ၂၆-လမ်း၊ မြန်မာ့တာရာသတင်းစာတိုက်၌ ၁၂၅၈-ခုနှစ်တွင် ရှေးဦးစွာ ပုံနှိပ်ထားသည်ကို ပြန်လည်ရိုက်နှိပ်ပါသည်။)

❒

အဘိဓာန်ပဏာမလက်ရိုး

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

(က) တထာဂတော ယော ကရုဏာကရော ကရော၊
ပယာတ မောသဋ္ဌ သုခပ္ပဒံ ပဒံ။ ။
အကာ ပရတ္ထံ ကလိ သမ္ဘဝေ ဘဝေ၊
နမာမိ တံ ကေဝလ ဒုက္ကရံ ကရံ။ ။

(ခ) အပူဇယုံ ယံ မုနိ ကုဉ္စရာ ဇရာ၊
ရုဇာဒိမုတ္တာ ယဟိ မုတ္တရေ တရေ။ ။
ဌိတာ တိဝဋ္ဋမ္ဗု နိဓိံ နရာ နရာ၊
တရိံသု တံ ဓမ္မ မဃပ္ပဟံ ပဟံ။ ။

(ဂ) ဂတံ မုနိန္ဒောရသ သုနုတံ နုတံ၊
သုပုည ခေတ္တံ သုဝနေ သုတံ သုတံ။ ။
ဂဏမ္ပိ ပါဏီကတ သံဝရံ ဝရံ၊
သဒါ ဂုဏော ဃေန နိရန္တရ န္တရံ။ ။

မုနိံဝစနံ ဖိတံ သိဇ္ဈတု။ ။ကမ္ဘာတစ်သိန်းအလွန်ရှိသော လေးအသင်္ချေကာလပတ်လုံး ဝေနေယျတို့၏အတွက်ကြောင့် ကိုယ်အသက်ကို ငဲ့ကွက်တော်မမူဘဲ ဖြည့်ဆည်းပူးတော်မူအပ်သော ပါရမီကံ ဉာဏ်တော်ရင့်သဖြင့် ပွင့်ခြင်းသို့ ရောက်တော်မူ၍ လေးပါးသစ္စာ၊ ငါးဖြာဉေယျ၊ မြတ်ဓမ္မကို၊ လက်ပေါ်တင်ထား၊ ပတ္တမြားကဲ့သို့၊ ပိုင်းခြားထင်ထင်၊ သိမြင်တော်မူပြီး၍၊ ကျွက်ထိုက်သတ္တဝါ၊ ဝေနေယျာကို၊ ခေမာအောင်ခန်း၊ နိဗ္ဗာန်နန်းသို့၊ ကူးသန်းရောက်အောင်၊ ပို့ဆောင်စေရာ၊ ဒေသနာတော်မြတ်သည်၊ ဓမ္မအတ္ထ ဒေသနာ၊ ပဋိဝေဓ၊ ဂမ္ဘီရဖြစ်၍၊ သမုဒ္ဒရာအလယ်၊ ယုန်သူငယ် မထောက်နိုင်သည့်ပမာ၊ ဆန်းကြယ်စွာ ဟောတော်မူအပ်သော၊

ပရိယတ္တိဓမ္မ၊ သာဂရ၏၊ အနက်သဒ္ဒါ၊ အဖြာဖြာကို၊ ညွှန်ပြရာ ညွှန်ပြကြောင်းဖြစ်သော၊ အဘိဓာနပ္ပဒီပိက၊ နာမတွင်မှန်း၊ ဤသည့်ကျမ်းကို၊ ရှင်လန်း ကြည်လင်၊ စီရင်တော်မူသော အရှင်မောဂ္ဂလာန်ဆရာ မဟာထေရ်မြတ်သည်၊ လက်ဦးမဆွ၊ ကျမ်း၏အစ၌၊ လိုအပ်သောအကျိုး၏ ဖွံ့ဖြိုးကြီးကျယ် စေခြင်းငှာ "တထာဂတော ယော ကရုဏာကရော ကရော" အစရှိသော ဝစီဗေဒပဏ္ဍာမကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။

ဤဝစီဗေဒပဏ္ဍာမသည် "ကဝိဟိ ဗန္ဓိတဗ္ဗောတိ ဗန္ဓော"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ ပညာရှိတို့သည် ဘွဲ့အပ်သောကြောင့် "ဗန္ဓ"မည်၏။ ထိုဗန္ဓသည် "ဂါယန္တိ တေယာတိ ဂါထာ"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ အထူးထူးသောအနက်တို့ကို သီကုံးရာသီကုံးကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် ဂါထာမည်၏။ ထိုဂါထာကို "သမ္ဗန္ဓောစ ပဒစ္ဆေဝ၊ ပဒတ္ထော ပဒဝိဂ္ဂဟော။ စောဒနာပရိဟာရောစ၊ ဆဗ္ဗိဓာဂါထာဝဏ္ဏနာ"ဟူသောပါဠ် မိန့်အပ်သည်နှင့်အညီ သမ္ဗန္ဓသံဝဏ္ဏနာ၊ ပဒစ္ဆေဒပဒစိန္တာသံဝဏ္ဏနာ၊ ပဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာ၊ ပဒဝိဂ္ဂဟသံဝဏ္ဏနာ၊ စောဒနာသံဝဏ္ဏနာ၊ ပရိဟာရသံဝဏ္ဏနာတည်းဟူသော ခြောက်ပါးသော သံဝဏ္ဏနာတို့ဖြင့် ဖွင့်အပ်၏။

ထိုခြောက်ပါးသော သံဝဏ္ဏနာတို့တွင် **သမ္ဗန္ဓသံဝဏ္ဏနာ**ဟူသော်ကား

အရှင်မောဂ္ဂလာန်ဆရာ၊ ဆရာကား၊ ဤတထာဂတော အစရှိသော ဂါထာကို အဘယ်ငှာ ဆိုသနည်း။ "အဘိဝါဒနသီလိဿ၊ နိစ္စံ ဝုဍ္ဍါပစာယိနော၊ စတ္တာရော ဓမ္မာ ဝဍ္ဎန္တိ၊ အာယု ဝဏ္ဏော သုခံ ဗလံ"ဟူသော ဒေသနာတော်မြတ်ပါဠ်နှင့် အညီ လူမင်းနတ်မင်းဗြဟ္မာမင်းတို့၏ မကိုဋ်၌ စိုက်အပ်သော သီလ,သမာဓိ,ပညာတည်းဟူသော ပန်းရနံ့တို့ဖြင့် ထုံမွှမ်းအပ်သော မြတ်စွာဘုရားခြေတော်အစုံတည်းဟူသော ပဒုမာပန်းမြတ်ကို မပြတ်နိစ္စ ခိုလှုံရသဖြင့် အာယု ဝဏ္ဏ သုခ ဗလ ပဋိဘာန စသည်အကျိုးပွားတိုးစေခြင်းငှာ ဆိုသတည်း။ ဤသို့ အကြောင်းဖြစ်သော ဆရာဂါထာနှင့် အကျိုးဖြစ်သော သောတုဇနတို့၏ အသိဉာဏ်ကို အကြောင်းအကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့် စပ်၍ပွားခြင်းသည်သာလျှင် ဂါထာအဖွင့်ခြောက်ပါးတို့တွင်

"သမ္ဗုဒ္ဓါနံ သမ္ဗုဒ္ဓေါ" ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ သမ္ဗုန္ဓသံဝဏ္ဏနာမည်၏။ ဟူလိုသော်။

ပဒဒ္ဓေဒပဒစိန္တာသံဝဏ္ဏနာ ဟူသော်ကား၊

တထာဂတောတိကေပံဒံ၊ ယောတိကေပံဒံ၊ ကရုဏာကရောတိ ကေပံဒံ၊ ကရောပယာတန္တိကေပံဒံ၊ သြဿဇ္ဇာတိကေပံဒံ၊ သုခပ္ပဒန္တိကေပံဒံ၊ ပဒန္တိကေပံဒံ၊ အကာတိကေပံဒံ၊ ပရတ္ထန္တိကေပံဒံ၊ ကလိသမ္ဘဝေတိကေပံဒံ၊ ဘဝေတိကေပံဒံ၊ နမာမိတိကေပံဒံ၊ ယန္တိကေပံဒံ၊ ကေဝလဒုက္ကရန္တိကေပံဒံ၊ ကရန္တိကေပံဒံ၊ ဝိဘတျန္တပဒဝိဘာဂဝသေန ပန္နရသပဒါယံ ဂါထာတိဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

တထာဂတောတိဧတံ=တထာဂတော ဟူသော ဤသဒ္ဒါသည် ဧကံ=တစ်ခုသော၊ ပဒံ=သည်၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏၊ (လ) ဝိဘတျန္တပဒဝိဘာဂဝသေန=ဝိဘတ်အဆုံးရှိသောပုဒ်ကို ဝေဖန်သည်၏အစွမ်းဖြင့်၊ အယံဂါထာ=ကို၊ ပန္နရသပဒါတိ=တစ်ဆယ့်ငါးပုဒ်ရှိ၏ဟူ၍၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ=မှတ်အပ်၏။

တထာဂတောတိကတ္တုတ္ထ နိဒ္ဒေသော၊ ယောတိအနိယမ နိဒ္ဒေသော၊ ကရုဏာကရောတိ တဗ္ဗိသေသန နိဒ္ဒေသော၊ သြဿဇ္ဇာတိ ပုဗ္ဗကာလကြိယာနိဒ္ဒေသော၊ သုခပ္ပဒန္တိ တဗ္ဗိသေသနနိဒ္ဒေသော၊ ပဒန္တိ ပုဗ္ဗကာလကြိယာယ ကမ္မတ္ထနိဒ္ဒေသော၊ အကာတိ အပရကာလ ကြိယာနိဒ္ဒေသော၊ ပရတ္ထန္တိ အပရကာလကြိယာ ကမ္မတ္ထနိဒ္ဒေသော၊ ကလိသမ္ဘဝေတိ တဗ္ဗိသေသနနိဒ္ဒေသော၊ ဘဝေတိ အာဓာရသတ္တမိနိဒ္ဒေသော၊ နမာမိတိ အာချာတကြိယာနိဒ္ဒေသော၊ တန္တိ နိယမနိဒ္ဒေသော၊ ကေဝလဒုက္ကရန္တိ ကမ္မတ္ထနိဒ္ဒေသော၊ ကရန္တိကြိယာဝိသေသနနိဒ္ဒေသော၊ အနေကာသုဂါထာသု ဝံသဌဂါထာယံ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

တထာဂတောတိသောသဒ္ဒေါ=သည်၊ ကတ္တုတ္ထနိဒ္ဒေသော=ကတ္တားအနက်ကို ညွှန်းပြကြောင်းဖြစ်သောပုဒ်သည်၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏၊ ယောသောသဒ္ဒေါ=သည်၊ အနိယမနိဒ္ဒေသော=အနိယတ်ကို ညွှန်ပြကြောင်းဖြစ်သောပုဒ်သည်၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏၊ ကရုဏာကရောတိ သောသဒ္ဒါ=သည်၊

တဗ္ဗိသေသနနိဒ္ဒေသော=ထိုတထာဂတောဟူသောကတ္တား၏ ဝိသေသနကို ညွှန်ပြကြောင်းဖြစ်သောသဒ္ဒါသည်၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏၊ ကရောပယာတန္တိ ဧသောသဒ္ဒါ=သည်၊ တဗ္ဗိသေသနနိဒ္ဒေသော=ထိုပဒံဟူသော ကံပုဒ်၏ ဝိသေသနကို ညွှန်ပြကြောင်းဖြစ်သော သဒ္ဒါသည်၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏၊ ဩသာဇ္ဇာတိဧသောသဒ္ဒါ=သည်၊ ပုဗ္ဗကာလကြိယာနိဒ္ဒေသော=သည်၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏၊ သုခပ္ပဒန္တိဧသောသဒ္ဒေါ=သည်၊ တဗ္ဗိသေသနနိဒ္ဒေသော= ထိုပဒံဟူသောကံပုဒ်၏ ဝိသေသနကို ညွှန်ပြကြောင်းဖြစ်သော သဒ္ဒါသည်၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏၊ ပဒန္တိဧသောသဒ္ဒေါ=သည်၊ ပုဗ္ဗကာလကြိယာယ=၏၊ ကမ္မတ္ထနိဒ္ဒေသော=သည်၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏၊ အကာတိဧသောသဒ္ဒေါ=သည်၊ အပရကာလကြိယာနိဒ္ဒေသော=သည်၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏၊ ပရတ္ထန္တိဧသော သဒ္ဒေါ=သည်၊ အပရကာလကြိယာယ=၏၊ ကမ္မတ္ထနိဒ္ဒေသော=သည်၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏၊ ကလိသမ္ဘဝေတိဧသောသဒ္ဒေါ=သည်၊ တဗ္ဗိသေသန နိဒ္ဒေသော=ထိုဘဝေဟူသောအာဓာရပုဒ်၏ ဝိသေသနကို ညွှန်ပြကြောင်း ဖြစ်သော သဒ္ဒါသည်၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏၊ ဘဝေတိဧသောသဒ္ဒေါ=သည်၊ အာဓာရသတ္တမိနိဒ္ဒေသော=သည်၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏၊ နမာမိတိဧသော သဒ္ဒေါ=သည်၊ အာချာတကြိယာနိဒ္ဒေသော=သည်၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏၊ တန္တိဧသောသဒ္ဒေါ=သည်၊ နိယမနိဒ္ဒေသော=သည်၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏၊ ကောဝလ ဒုက္ကရန္တိဧသောသဒ္ဒေါ=သည်၊ ကမ္မတ္ထနိဒ္ဒေသော=သည်၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏၊ ကရန္တိဧသောသဒ္ဒေါ=သည်၊ ကြိယာဝိသေသန နိဒ္ဒေသော=သည်၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏၊ အနေကာသု=ကုန်သော၊ ဂါထာသု= တို့တွင်၊ အယံဂါထာ=ကို၊ ဝံသဋ္ဌာတိ=ဟူ၍၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ=၏။

ဤသို့ ဝိဘတျန္တပဒဝိဘာဂ၏အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပုဒ်ကို ညွှန်ပြခြင်း ပဒနိဒ္ဒေသ၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း ဖွင့်ခြင်းသည်သာလျှင် ဂါထာ၏အဖွင့်ခြောက်ပါးတို့တွင် "ပဒသာ ဆေဒေါ ပဒစ္ဆေဒေါ။ ပဒသာ စိန္တာ ပဒစိန္တာ။ ပဒစ္ဆေဒေါစ ပဒစိန္တာစ ပဒစ္ဆေဒ ပဒစိန္တာ" ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့် အညီ "ပဒစ္ဆေဒ ပဒစိန္တာ သံဝဏ္ဏနာမည်၏" ဟူလိုသော်။ ။ ပဒသာ=ကို၊ ဆေဒေါ=တည်း။ ပဒစ္ဆေဒေါ=ခြင်း "ပဒသာ=ကို၊ စိန္တာ=တည်း၊ ပဒစိန္တာ= ခြင်း" ပဒစ္ဆေဒေါစ=လည်း၊ ပဒစိန္တာစ=လည်း၊ ပဒစ္ဆေဒပဒစိန္တာ=ခြင်း။

ပဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ဟူသော်ကား၊

ကရုဏာကရောကရုဏာ၏တည်ရာ ဖြစ်တော်မူထသော၊ ယော တထာဂတော=သည်၊ (လ) အဟံ=ငါသည်၊ နမာမိ= ရှိခိုးပါ၏။ ။ ဤသုံးပုဒ်ကို အနက်ယောဇနာသောအားဖြင့် ဖွင့်ခြင်း သည်သာလျှင် (ရှေးနည်းကိုမှီ၍ဆို။)

ပဒဝိဂ္ဂဟသံဝဏ္ဏနာ ဟူသော်ကား၊

တထာ အာဂစ္ဆတီတိတထာဂတော။ ။ယောဘဂဝါ=သည်၊ တထာ= ထိုဝိပဿီအစရှိသော ရှေးရှေးသော ဘုရားရှင်တို့ကဲ့သို့၊ အာဂစ္ဆတိ= လာတော်မူ၏၊ ဣတိတသ္မာ=ကြောင့်၊ သောဘဂဝါ=သည်၊ တထာ ဂတော=၏။ ။ကတ္တုသာဓ်၊ တထာ သဒ္ဒူပပဒ အာပုဗ္ဗ ဂမု ဓာတ်၊ တ-ပစ္စည်း။ ။ယော ကား သဗ္ဗနာမ်။

ကိရိယတိ ဒုက္ခိတေသု ပသာရိယတီတိကရုဏာ။ ။ယာဒယာ= သည်၊ ဒုက္ခိတေသု=တို့၌၊ ကိရိယတိ ပသာရိယတိ=ပျံ့နှံ့တတ်၏၊ ဣတိတသ္မာ=ကြောင့်၊ သာဒယာ=သည်၊ ကရုဏာ=မည်၏။ ။ကတ္တုသာဓ်၊ ကိရဓာတ်–ယုပစ္စည်း။

ကရုဏာယ အာကရော ကရုဏာကရော။ ။ကရုဏာယ=၏၊ အာကရော=တည်ရာတည်း၊ ကရုဏာကရော=ကရုဏာ၏တည်ရာ။ ။ဆဋ္ဌီ တပ္ပုရိသ်သမာသ်၊ ကရုဏာပုဒ်၊ အာကရပုဒ်။

ကရဿ အတ္တနော ဟတ္ထဿ ဥပယာတံ ဂတံ ကရောပယာတံ။ ကရဿ အတ္တနော ဟတ္ထဿ=မိမိလက်တော်သို့၊ ပယာတံ ဂတံ= ရောက်လုဆဲတည်း၊ ကရောပယာတံ=မိမိလက်တော်သို့ရောက်လုဆဲ။ ဒုတိယတပ္ပုရိသ်သမာသ်။ ကရပုဒ်၊ ဥပယာတပုဒ်။

သြဿဇ္ဇတီတိသြဿဇ္ဇ။ ။ယောတထာဂတော=သည်၊ သြဿဇ္ဇတိ= စွန့်တတ်၏၊ ဣတိတသ္မာ=ကြောင့်၊ သောတထာဂတော=သည်၊ သြဿဇ္ဇ= မည်၏။ ။ကတ္တုသာဓ်၊ ဥပုဗ္ဗ၊ သဇဓာတ်၊ တွာပစ္စည်း။

သုခဿပဒံသုခပ္ပဒံ။ ။သုခဿ=၏၊ ပဒံ=အကြောင်းတည်း၊ သုခပ္ပဒံ= အကြောင်း။ ။ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်။ သုခပုဒ်၊ ပဒပုဒ်။

အရိယေဟိပဝ္ဒိယတေ ဂမိယတေတိပဒံ။ ။ယံနိဗ္ဗာနံ=သို့၊ အရိယေဟိ=တို့သည်၊ ပဝ္ဒိယတေဂမိယတေ=ရောက်အပ်၏၊ ဣတိတသ္မာ=ကြောင့်၊ တံနိဗ္ဗာနံ=သည်၊ ပဒံ=မည်၏။ ။ကမ္မသာဓ်၊ ပဒဓာတ်၊ အ-ပစ္စည်း။

အကာ-ကား ာအာချာတ်ပုဒ်၊ ကရ-ဓာတ်၊ အာ-ဝိဘတ်။

ပရဿအတ္တော်ပရတ္တော်။ ။ပရဿ=သူတစ်ပါး၏၊ အတ္တော=အကျိုးစီးပွားတည်း၊ ပရတ္တော=သူတစ်ပါး၏အကျိုးစီးပွား။ ။ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်၊ ပရပုဒ်၊ အတ္ထပုဒ်။ တံပရတ္ထံ ဟု ဝိဘတျန်ခံ။

ကလိဿ ဒုက္ခဿ သမ္ဘဝေါ ကလိသမ္ဘဝေါ။ ။ကလိဿဒုက္ခဿ=ဆင်းရဲ၏၊ သမ္ဘဝေါ=အကြောင်းတည်း၊ ကလိသမ္ဘဝေါ=ဆင်းရဲ၏အကြောင်း။ ။ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်၊ ကလိပုဒ်၊ သမ္ဘဝပုဒ်၊ တသ္မိံကလိသမ္ဘဝေ ဟု ဝိဘတျန်ခံ။

ဘဝတိဝိဘဝတီတိဘဝေါ။ ။ယောလောကော=သည်၊ ဘဝတိ ဝိဘဝတိ=ဖြစ်တတ်ပျက်တတ်၏၊ ဣတိတသ္မာ=ကြောင့်၊ သောလောကော=သည်၊ ဘဝေါ=မည်၏။ ။ကတ္တုသာဓ်၊ ဘူဓာတ်၊ အ-ပစ္စည်း။

နမာမိ ကား အာချာတ်ပုဒ်၊ နမုဓာတ်၊ မိဝိဘတ်။ ။တံကားသဗ္ဗနာမ်ပုဒ်။

ကေဝလံဒုက္ကရံကေဝလဒုက္ကရံ။ ။ကေဝလံ=ချမ်းသာနှင့် မရောမယှက်၊ ဒုက္ကရံ=ပြုနိုင်ခဲသည်တည်း၊ ကေဝလဒုက္ကရံ=သည်။ ။ကေဝလပုဒ်၊ ဒုက္ကရပုဒ်။

ကရောတီတိကရံ။ ။ယောဘဂဝါ=သည်၊ ကရောတိ=၏၊ ဣတိတသ္မာ=ကြောင့်၊ သောဘဂဝါ=သည်၊ ကရံ=မည်၏။ ။ကတ္တုသာဓ်၊ ကရဓာတ်၊ အန္တပစ္စည်း။

ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် ပုဒ်ကို ဝိဂြိုဟ်ပြု၍ ဖွင့်ခြင်းသည်သာလျှင် (ရှေးနည်းကိုမှီ၍ဆို။)

စောဒနာသံဝဏ္ဏနာ ဟူသော်ကား။

အရှင်မောဂ္ဂလာန်ဆရာ၊ ဆရာကား၊ တထာဂတော ယောကရုဏာကရော၊ အစရှိသောဂါထာတို့ အဘယ်အကျိုးငှာ ဆိုသနည်း။ အဘိဓာနပ္ပ

ဒီပိကာ ကျမ်းကို ပြုအံ့သောငှာ ဆိုသတည်း။ အရှင်မောဂ္ဂလာန်ဆရာ၊ အဘိဓာနပ္ပဒီပိကာကျမ်းကို ပြုအံ့သောငှာ တထာဂတော ယောကရဏာကရော–အစရှိသောဂါထာကိုဆိုသောဟူ၍ကားဆို၏။ အကယ်၍ ထိုသို့ ဆိုချေသော် ဗုဒ္ဓေါ ဒသဗလော သတ္ထာ–အစရှိသော ဂါထာတို့သည် အဘိဓာနပ္ပဒီပိကာကျမ်းမဟုတ်၊ တထာဂတော ယောကရဏာကရော= အစရှိသောဂါထာသည်သာ အဘိဓာနပ္ပဒီပိကာကျမ်း ဟုတ်၏ဟူသော အနက်သည်ရောက်၏။ ထိုသို့တမူကား၊ ဗုဒ္ဓေါဒသဗလော=အစရှိသော ဂါထာတို့သည် အဘိဓာနပ္ပဒီပိကာကျမ်း ဟုတ်၏၊ တထာဂတော ယောကရဏာကရော=အစရှိသောဂါထာတို့သည် အဘိဓာနပ္ပဒီပိကာကျမ်း မဟုတ်၊ မဟုတ်ဖြစ်သောကြောင့် အဘိဓာနပ္ပဒီပိကာကျမ်းကို ပြုအံ့သော ငှာ ဗုဒ္ဓေါ ဒသဗလော=အစရှိသောဂါထာကိုဆိုသောဟူ၍ကား ဆိုတန်၏။ အဘိဓာနပ္ပဒီပိကာကျမ်းကို ပြုအံ့သောငှာ တထာဂတော ယော ကရဏာ ကရော=အစရှိသောဂါထာကိုဆိုသောဟူ၍မဆိုတန်၊ မဆိုတန်ဘဲလျက် ဆိုချေသော် ပဋိညာတဗ္ဗာ ပဋိညာကရဏ၊ ယထာဝါဒီ တထာကာရီ၊ ယထာကာရီ တထာဝါဒီဆန့်သော ဒေါသရောက်၏။

ဤသို့ အပြစ်တင်သောအားဖြင့် ဖွင့်ခြင်းသည်လျှင် (ရေးနည်းကို မှီ၍ဆို။)

ပရိဟာရသံဝဏ္ဏနာ ဟူသော်ကား၊

စောဒကဆရာ၊ စောဒကဆရာ ဆိုတိုင်း၊ ဗုဒ္ဓေါဒသဗလောသတ္ထာ အစရှိသောဂါထာတို့သည်ကား အဘိဓာန်ကျမ်း ဟုတ်သည်ဖြစ်၍၊ တထာ ဂတော ယော ကရဏာကရော=အစရှိသော ဂါထာတို့သည် အဘိဓာန် ကျမ်းမဟုတ်သည်မှန်၏။ ထိုသို့ မဟုတ်သည် မှန်လျက် အဘိဓာန်ကျမ်းကို ပြုအံ့သောငှာ တထာဂတော ယော ကရဏာ ကရော=အစရှိသောဂါထာ တို့ကို ဆိုသောဟူ၍ ငါဆိုသည်ကား၊ ခပ်သိမ်းသော ကျမ်းပြုဆရာ တို့၏ဖွယ်ရာ ဓမ္မတာသဘောသည် ကျမ်းမပြုမီ ရှေးအဖို့၌ အန္တရာယ် ပျောက်ခြင်း ကျမ်းပြီးခြင်း အကျိုးရှိသော ရတနတ္တယ ပဏာမကို

ပြုကုန်ဦးမြဲဖြစ်၍၊ ငါတုံသည်လည်းကျမ်းပြုဆရာ ၎င်းဖြစ်၍၊ ကျမ်းမပြုမီ ရှေးအဖို့၌ အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း ကျမ်းပြီးခြင်း အကျိုးပွားတိုး စေလို၍ လောကသုံးရပ်၊ဘုံသုံးထပ်တွင်၊ အသမသမော၊ အပ္ပဋိပုဂ္ဂလော၊ လောကဂရု၊ သမန္တစက္ခု၊ ဒွိပဒုတ္တမ၊ နရသီဟ၊ ဓမ္မသာမိ၊ မုနိပုင်္ဂဝ၊ သေဋ္ဌ ဇေဋ္ဌ၊ အနန္တဂုဏ်၊ ကျေးဇူးဟုန်ဖြင့်၊ ထုံမွမ်းအပ်သော၊ သီလသမာဓိစသော နာမကာယ၊ လက္ခဏာကြီးငယ်၊ ရောင်ခြည်ခြောက်သွယ်တို့ဖြင့်၊ တင့်တယ်ပြောင်ရှန်း၊ ထွန်းလင်းတောက်ပတော်မူသည်ဖြစ်၍၊ သတ္တဝါအပေါင်းတို့၏ မျက်စိတည်းဟူသော ၎က်တို့၏တပေါင်းတည်းကျရာ ရေဆိပ်သဖွယ် ဖြစ်တော်မူသော ရူပကာယ။ ဤသို့သောဂုဏ်ကို အာရုံပြုခြင်းအကျိုးငှာ ဆိုသတည်း။

စောဒကဆရာဆိုတိုင်း၊ ဗုဒ္ဓါဒသဗလောသတ္ထာ=အစရှိသော ဂါထာ တို့သည်သာ အဘိဓာနပ္ပဒီပိကာကျမ်း ဟုတ်သောကြောင့် ဆိုသည်မဟုတ်၊ တထာဂတော ယော ကရုဏာကရော=အစရှိသောဂါထာတို့သည်သာ အဘိဓာနပ္ပဒီပိကာ ကျမ်းဟုတ်သောကြောင့် ဆိုသည်မဟုတ်၊ မဟုတ် ဖြစ်သောကြောင့် ပဋိညာတဗ္ဗ ပဋိညာကရဏ၊ ယထာဝါဒီ တထာကာရီ၊ ယထာကာရီ တထာဝါဒီဆန့်သော ဒေါသ မရောက် ဆိုတန်၏။

ဤသို့ သူတစ်ပါးတို့တင်အပ်သောအပြစ်ကိုဖြေ၍ ဖွင့်ခြင်းသည်လျှင် (ရှေးနည်းကိုမှီ၍ဆို။)

အဘိဓာန်ပဏ္ဏာမလက်ရိုး ပြီး၏။

❒

ဆန်းပဏ္ဏာမလက်ရိုး

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

နမတ္ထု ဇိန သန္တာန၊ တမ သန္တာန ဘေဒိနော။
ဓမ္မု ဒ္ဓလန္တ ရစိနော၊ မုနိန္ဒော ဒါတ ရောစိနော။

အံ့ဖွယ်ရှစ်ဖြာအင်္ဂါကိုးပါးနှင့်ပြည့်စုံသော မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်မြတ်သည် ပရိယတ္တိသာသနာ၊ ပဋိပတ္တိသာသနာ၊ ပဋိဝေဓသာသနာ ဟူ၍ သုံးပါးအပြားရှိသည်။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် "ပရိပုနပ္ပုန္နံတိဝိဓသမ္ပတ္တိ ယော ယန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ဧတာယာတိပရိယတ္တိ" "သာသီယတိ ဧတ္ထာတိ သာသနာ" "ပရိယတ္တိဧဝသာသနာ ပရိယတ္တိသာသနာ"ဟူသော ဝစနတ် မိန့်အပ်သည်နှင့်အညီ လူနတ်နိဗ္ဗာန်၊ သုံးတန်မည်ရှိ၊ သမ္ပတ္တိသို့၊ မချို့ဝမ်းမြောက်၊ ရောက်ကြောင်းဖြစ်၍၊ ဝေနေယျကြာ၊ သတ္တဝါကို၊ ဆုံးမရာ ဆုံးမကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် ပရိယတ္တိသာသနာမည်၏။

ထိုပရိယတ္တိ သာသနာတော်ကို စောင့်ရှောက်ရာ စောင့်ရှောက်ကြောင်း ဖြစ်သော များစွာသောကျမ်းတို့တွင် ဂါထာဗန္ဓအက္ခရာဖြင့် ဟောတော်မူရာ ဒေသနာတော်မြတ်ကို စောင့်ရှောက်ရာ စောင့်ရှောက်ကြောင်းဖြစ်သော ဝုတ္တောဒယ၊ နာမတွင်မှန်း၊ ဤသည့်ကျမ်းကို၊ ရှင်လန်းကြည်လင်၊ စီရင်တော်မူလိုသော အရှင်သံဃရက္ခိတ မဟာထေရ်မြတ်သည် အန္တရာယနိဝါရဏ၊ စသည့်အကျိုး၊ ဖွံ့ဖြိုးစည်ကား စေလိုသည်တစ်ကြောင်း၊ ကျမ်းပြုဆရာ နောင်လာအပေါင်းတို့၏ ဒိဋ္ဌာနုဂတိ အာပဇ္ဇနအကျိုးကို နည်းခိုးစေလိုသည်လည်းတစ်ကြောင်း ဖြစ်၍ မရေတွက်နိုင်၊ ဂုဏ်ဆိုင်နတ္ထိ၊

အတုလိယ၊ အဝေဒိယ၊ အဝါစိယ ဖြစ်သော ကျေးဇူးတော် ဂုဏ်တော်တို့ကို၊ ဧကဒေသ နယဂ္ဂါဟဖြင့် ပြုတော်မူလိုသည် ဖြစ်၍ "နမတ္ထု ဇနသန္တာန၊ တမသန္တာနဘေဒိနော" စသော ဝန္ဒနာ ပဏ္ဏာမကို မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။

ထိုဝန္ဒနာပဏ္ဏာမသည် "ကဝိဟိ ဗန္ဓိတဗ္ဗောတိဗန္ဓော" ဟူသော ဝစနတ် မိန့်အပ်သည်နှင့်အညီ ပညာရှိတို့သည် ဘွဲ့အပ်သောကြောင့် ဗန္ဓမည်၏။ ထိုဗန္ဓသည် "ဂါယန္တိ ဧတာယာတိ ဂါထာ"ဟူသော ဝစနတ် မိန့်အပ်သည်နှင့် အညီ အထူးထူးသောအနက်တို့ကို သီကုံးရာ သီကုံးကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ဂါထာမည်၏။

ထိုဂါထာကို–

"သမ္ဗန္ဓောစ ပဒစ္ဆေဝ၊ ပဒတ္ထော ပဒဝိဂ္ဂဟော။

စောဒနာ ပရိဟာရောစ၊ ဆဗ္ဗိဓာ ဂါထာဝဏ္ဏနာ" ဟူသောပါဠိ၌ မိန့်အပ်သည်နှင့်အညီ သမ္ဗန္ဓသံဝဏ္ဏနာ၊ ပဒစ္ဆေဒ ပဒစိန္တာ သံဝဏ္ဏနာ၊ ပဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာ၊ ပဒဝိဂ္ဂဟသံဝဏ္ဏနာ၊ စောဒနာသံဝဏ္ဏနာ၊ ပရိဟာရ သံဝဏ္ဏနာတည်းဟူသော ခြောက်ပါးသော သံဝဏ္ဏနာတို့ဖြင့် ဖွင့်အပ်၏။

ထိုခြောက်ပါးသော သံဝဏ္ဏနာတို့တွင်–

သမ္ဗန္ဓသံဝဏ္ဏနာ ဟူသည်ကား–

အရှင်သဃ်ရက္ခိတဆရာ၊ ဆရာကား၊ အဘယ်ငှာ ဤ "နမတ္ထု ဇနသန္တာန၊ တမသန္တာနဘေဒိနော"အစရှိသောဂါထာကိုဆိုသနည်း။ "ဇိဗုဒ္ဓိ သရန္တာနံ၊ ဓမ္မံသံဃဥ္စဘိက္ခဝေါ၊ ဘယံဝါ ဆမ္ဘိတတ္တံဝါ၊ လောမဟံသော နဟေဿတိ"ဟူသော ဘုရားဟောဖော်ပါဠိတော်နှင့်အညီ ရတနတ္တယာ နုဘာဝဖြင့် အန္တရာယနိဝါရဏ စသည်အကျိုး ဖွံ့ဖြိုးစေတတ်ထူးမြတ်သော မင်္ဂလာပဏ္ဏာမကို ပြုခြင်းငှာ ဤ"နမတ္ထုဇနသန္တာန၊ တမသန္တာနဘေဒိနော"အစရှိသောဂါထာကို မိန့်အပ်တည်း။ (ဤသို့ အကြောင်းဖြစ်သော ဆရာဂါထာနှင့် ရေးနည်းကိုမှီ၍ဆို။)

"ပဒဿေဒ ပဒစိန္တာ သံဝဏ္ဏနာ"ဟူသော်ကား-

နမောတိဧကံပဒံ၊ အတ္ထုတိဧကံပဒံ၊ ဇနသန္တာနတမသန္တာန ဘောဓိနော တိဧကံပဒံ၊ ဓမ္မဒ္ဓလန္တာရုစိနောတိဧကံပဒံ၊ မုနိန္ဒောဒါတ ရောစိနောတိ ဧကံပဒံ၊ ဝိဘတျန္တ ပဒဝိဘာဂဝသေန ပဉ္စပဒါယံ ဂါထာတိဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

နမောတိဧတံ=နမောဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်၊ ဧကံ=တစ်ခုသော၊ ပဒံ=ပုဒ်သည်၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏။ (လ) ဝိဘတျန္တ ပဒဝိဘာဂဝသေန= ဝိဘတ်အဆုံးရှိသောပုဒ်ကို ဝေဖန်သည်၏အစွမ်းဖြင့်၊ အယံဂါထာ=ကို၊ ပဉ္စပဒါတိ=ငါးပုဒ်ရှိ၏ဟူ၍၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ=၏။

နမောတိကတွတ္ထနိဒ္ဒေသော၊ အတ္ထုတိအာချာတကြိယာနိဒ္ဒေသော၊ ဇနသန္တာန*တမသန္တာနဘောဓိနောတိစ ဓမ္မဒ္ဓလန္တ ရုစိနောတိစတဗ္ဗိသေသန နိဒ္ဒေသော၊ မုနိန္ဒောဒါတရောစိနောတိ သမ္ပဒါနတ္ထနိဒ္ဒေသော၊ အနေကာသု ဂါထာသု တတိယနကာရဝိပုလ ပတျာဝတ္တ ဂါထာယံ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

နမောတိသောသဒ္ဒေါ=သည်၊ ကတွတ္ထနိဒ္ဒေသော=ကတ္တားအနက်ကို ညွှန်ပြကြောင်းဖြစ်သောသဒ္ဒါသည်၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏၊ အတ္ထုတိသော သဒ္ဒေါ=သည်၊ အာချာတကြိယာနိဒ္ဒေသော=အာချာတ်ကြိယာကိုညွှန်ပြ ကြောင်းဖြစ်သောသဒ္ဒါသည်၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏၊ ဇနသန္တာနတမသန္တာန ဘောဓိနောတိစသောသဒ္ဒေါ-သည်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မဒ္ဓလန္တ ရုစိနောတိစ သောသဒ္ဒေါ-သည်လည်းကောင်း၊ တဗ္ဗိသေသန နိဒ္ဒေသော=ထိုမုနိန္ဒော ဒါတရောစိနောဟူသော သမ္ပဒါန်ပုဒ်၏ ဝိသေသနကို ညွှန်ပြကြောင်း ဖြစ်သော သဒ္ဒါသည်၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏၊ မုနိန္ဒောဒါတရောစိနောတိသော သဒ္ဒေါ=သည်၊ သမ္ပဒါနတ္ထနိဒ္ဒေသော=သမ္ပဒါန်အနက်ကို ညွှန်ပြကြောင်း ဖြစ်သော သဒ္ဒါသည်၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏၊ အနေကာသု=များစွာကုန်သော၊ ဂါထာသု=တို့တွင်၊ အယံဂါထာ=ကို၊ တတိယနကာရဝိပုလာပတျာဝတ္တ ဂါထာတိ=ဟူ၍၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ=၏။

ဤသို့ ဝိဘတျန္တ ပဒဝိဘာဂ၏အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပဒနိဒ္ဒေသကို ပြသည်၏အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း ဖွင့်ခြင်းသည်သာလျှင် (ရှေးနည်းကို မှီ၍ဆို။)

ပဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ဟူသော်ကား

ဇနသန္တာန တမသန္တာနဘေဒိနော=သတ္တဝါတို့၏ ခန္ဓာအစဉ်၌ ဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာတည်းဟူသော မောဟအစဉ်ကို ဖျက်ဆီးခြင်းသဘောလေ့ ရှိတော်မူထသော၊ (လ)မေ=၏၊ နမော=သည်၊ အတ္ထု=တည်း။ ။ဤသို့ ပုဒ်ကို အနက်ပေးသောအားဖြင့် ဖွင့်ခြင်းသည်သာလျှင် (ရှေးနည်းကိုမှီ၍ဆို။)

ပဒဝိဂ္ဂဟသံဝဏ္ဏနာ ဟူသော်ကား

နမနံနမော။ ။နမနံ=ရှိခိုးခြင်း၊ နမော=ရှိခိုးခြင်း။ ။ဘာဝသာဓ်၊ နမုဓာတ်၊ ဏ–ပစ္စည်း။

အတ္ထု–ကား အာချာတ်ပုဒ်၊ အသ–ဓာတ်၊ တု–ဝိဘတ်။

ပုထု, ကိလေသေ, ဇနေန္တိ တိဇနာ။ ။ယေသတ္တာ=တို့သည်၊ ပုထု ကိလေသေ=များစွာသောကိလေသာတို့ကို၊ ဇနေန္တိ=ကုန်၏၊ ဣတိတသ္မာ= ကြောင့်၊ တေသတ္တာ=တို့သည်၊ ဇနာ=မည်ကုန်၏။ ။ဟေတုကတ္တုသာဓ်၊ ဇန–ဓာတ်၊ အ–ပစ္စည်း။

သန္တ တိအဗ္ဗောစ္ဆိန္နံပဝတ္တတိတိသန္တာနော။ ။ယောခန္ဓသမူဟော= အကြင်ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်းသည်၊ အဗ္ဗောစ္ဆိန္နံ=မပြတ်၊ သန္တ တိပဝတ္တတိ=၏၊ ဣတိတသ္မာ=ကြောင့်၊ သောခန္ဓသမူဟော=သည်၊ သန္တာနော–မည်၏။ ။ ကတ္တုသာဓ်၊ သန္တ–ဓာတ်၊ ယု–ပစ္စည်း။

ဇနာနံသန္တာနောဇနသန္တာနော။ ။ဇနာနံ=သတ္တဝါတို့၏၊ သန္တာနော= ခန္ဓာအစဉ်တည်း၊ ဇနသန္တာနော=သတ္တဝါတို့၏ခန္ဓာအစဉ်။ ။ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ် သမာသ်၊ ဇန–ပုဒ်၊ သန္တာန–ပုဒ်။

တမတိအာလောကံဝိဒ္ဒဟတိဝိနာသေတီတိတမော။ ။ယောမော ဟော=သည်၊ အာလောကံ=ကို၊ တမတိဝိဒ္ဒဟတိဝိနာသေတိ= ပိတ်ဆို့ ဖျက်ဆီးတတ်၏၊ဣတိတသ္မာ=ကြောင့်၊ သောမောဟော=သည်၊တမော= မည်၏။ ။ကတ္တုသာဓ်၊ တမ–ဓာတ်၊ အ–ပစ္စည်း။

ဇနသန္တာနေပဝတ္တော တမောဇနသန္တာနတမော။ ။ဇနသန္တာနေ= သတ္တဝါတို့၏ ခန္ဓာအစဉ်၌၊ ပဝတ္တော=သော၊ တမော=အဝိဇ္ဇာတည်းဟူသော အမိုက်တည်း၊ဇနသန္တာနတမော=သတ္တဝါတို့၏ ခန္ဓာအစဉ်၌ဖြစ်သောအမိုက်။ ။ မဇ္ဈေလောပသတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်၊ ဇနသန္တာနပုဒ်၊ပဝတ္တပုဒ်၊ တမပုဒ်။

ဇနသန္တာနတမဿ သန္တာနော ဇနသန္တာနတမသန္တာနော။ ။ဇန သန္တာနတမဿ=သတ္တဝါတို့၏ ခန္ဓာအစဉ်၌ဖြစ်သော မောဟ၏၊ သန္တာ နော=အစဉ်တည်း၊ ဇနသန္တာနတမသန္တာနော=သတ္တဝါတို့၏ ခန္ဓာအစဉ်၌ ဖြစ်သော မောဟ၏ အစဉ်။ ။ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်၊ ဇနသန္တာနတမပုဒ်၊ သန္တာနပုဒ်။

ဘိန္ဒတိသီလေနာတိဘေဒီ။ ။ယောဘာဂဝါ=သည်၊ သီလေန=အလေ့ အားဖြင့်၊ ဘိန္ဒတိ=ဖျက်ဆီးတတ်၏၊ ဣတိတသ္မာ=ကြောင့်၊ သောဘာဂဝါ= သည်၊ ဘေဒီ=မည်၏၊ ကတ္တုသာဓ်၊ ဘိဒဓာတ်၊ ဏီ–ပစ္စည်း။

ဇနသန္တာနတမသန္တာနံဘေဒီ ဇနသန္တာနတမသန္တာနဘေဒီ။ ။ဇန သန္တာနတမသန္တာနံ=သတ္တဝါတို့၏ ခန္ဓာအစဉ်၌ဖြစ်သော မောဟအစဉ်ကို၊ ဘေဒီ=ဖျက်ဆီးတတ်သောအလေ့ရှိသည်တည်း၊ ဇနသန္တာန တမသန္တာန ဘေဒီ=သတ္တဝါတို့၏ ခန္ဓာအစဉ်၌ဖြစ်သော မောဟအစဉ်ကို ဖျက်ဆီး တတ်သောအလေ့ရှိသည်။ ။ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်၊ ဇနသန္တာန တမ သန္တာနပုဒ်၊ဘေဒီပုဒ်။ ။ဝိသေသနပုဒ်တို့၏ သဘောသည် ဝိသေသျပုဒ်၏ စပ်ရာကြိယာ၌သာ စပ်မြဲဖြစ်၍ ဝါကျာဝမိကန္တ အားဖြင့် တဿဇနသန္တာန တမသန္တာနဘေဒိနော–ဟု ဝိဘတ်ပျက်ခံ။

ကိလေသေဓုနာတီတိဓမ္မော။ ။ယောသဘာဝေါ=သည်၊ ကိလေသေ= တို့ကို၊ ဓုနာတိ=ခါထွက်တတ်၏၊ ဣတိတသ္မာ=ကြောင့်၊ သောသဘာဝေါ= သည်၊ ဓမ္မော=၏။ ။ကတ္တုသာဓ်၊ ဓုဓာတ်၊ ရမ္မပစ္စည်း။

ဥဇ္ဇလတိ ဒိပ္ပတီတိ ဥဇ္ဇလန္တံ။ ။ယာပဘာ=အကြင်တရားတည်း ဟူသော အရောင်သည်၊ ဥဇ္ဇလတိဒိပ္ပတိ=ထွန်းပတတ်၏၊ ဣတိတသ္မာ=

ကြောင့်၊ သာပဘာ=ထိုတရားတည်းဟူသော အရောင်သည်၊ ဥဇ္ဇလတ္တံ=ဥဇ္ဇလတ္တ မည်၏။ ။ကတ္တုသာဓ်၊ ဥရှေးရှိသော ဇလဓာတ်၊ အတ္တပစ္စည်း။

ရုစတိဩဘာသတီတိရုစိ။ ။ယာပဘာ=သည်၊ ရုစတိဩဘာသတိ=တောက်ပတတ်၏၊ ဣတိတသ္မာ=ကြောင့်၊သာပဘာ=သည်၊ရုစိ=မည်၏။ ။ကတ္တုသာဓ်၊ ရုစိဓာတ်၊ ဏိပစ္စည်း။

ဥဇ္ဇလတ္တဉ္စ သာ ရုစိစာတိဥဇ္ဇလတ္တရုစိ။ ။ဥဇ္ဇလတ္တဉ္စ=ထွန်းပတတ်သည်လည်း ဟုတ်တည်း၊ သာ=ထိုထွန်းပတတ်၏ဟူသည်၊ ရုစိစ=တောက်ပတတ်သည်လည်း ဟုတ်တည်း၊ ဣတိတသ္မာ=ထိုနှစ်ပါးသော သတ္တိကြောင့်၊ ဥဇ္ဇလတ္တရုစိ=မည်၏။ ။ဝိသေသနောဘယပဒ ကမ္မဓာရယ်သမာသ်၊ ဥဇ္ဇလတ္တပုဒ်၊ ရုစိပုဒ်။

ဓမ္မော ဥဇ္ဇလတ္တရုစိ ယဿ သောတိ ဓမ္မဇလတ္တရုစိ။ ။ယဿ ဘဂဝတော=အား၊ ဓမ္မော= လောကုတ္တရာ မြတ်ဓမ္မဟု ဆိုအပ်သော၊ ဥဇ္ဇလတ္တရုစိ= ထွန်းတောက်ပသောရောင်ခြည်သည်၊ အတ္ထိ=၏၊ ဣတိတသ္မာ=ကြောင့်၊ သောဘဂဝါ=သည်၊ ဓမ္မုဇ္ဇလတ္တရုစိ=မည်၏။ ။ဗာဟိရတ္ထဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်။ ဓမ္မပုဒ်၊ ဥဇ္ဇလတ္တရုစိပုဒ်၊ ယပုဒ်။ ။ဝိသေသနပုဒ်တို့၏သဘောသည် ဝိသေသျပုဒ်၏စပ်ရာကြိယာ၌သာစပ်မြဲဖြစ်၍ ဝါကျာဝဓိကန္တအားဖြင့် တဿ ဓမ္မုဇ္ဇလတ္တရုစိနော ဟု ဝိဘတ်ချန်ခံ။

သဗ္ဗဓမ္မေ မုနာတိဇာနာတိတိမုနိ။ ။ယောဘဂဝါ=သည်၊သဗ္ဗဓမ္မေ=တို့ကို၊ မုနာတိဇာနာတိ=၏၊ ဣတိတသ္မာ=ကြောင့်၊ သောဘဂဝါ=သည်၊ မုနိ=၏။ ။ကတ္တုသာဓ်၊ မုနဓာတ်။ ဣပစ္စည်း။

ဣန္ဒတိသဗ္ဗသတ္တေဓမ္မေနအဘိဘဝတီတိဣန္ဒော။ ။ယောနာထော=သည်၊ သဗ္ဗသတ္တေ=တို့ကို၊ ဓမ္မေန=ဖြင့်၊ ဣန္ဒတိအဘိဘဝတိ=လွှမ်းမိုးဖိစီးနိုင်၏၊ ဣတိတသ္မာ=ကြောင့်၊ သောနာထော=သည်၊ ဣန္ဒော=၏။ ကတ္တုသာဓ်၊ ဣဒိဓာတ်၊ ဒပစ္စည်း။

မုနိစသော ဣန္ဒောစာတိမုနိန္ဒော။ ။မုနိစ=ကြွင်းမဲ့ဥဿုံ အလုံးစုံသော တရားတို့ကို သိတတ်သည်လည်း ဟုတ်တည်း။ သော=ထိုသိတတ်၏ ဟူသည်၊ ဣန္ဒောစ=အလုံးစုံသောသတ္တဝါတို့ကို လွှမ်းမိုးဖိစီးနိုင်သည်လည်း ဟုတ်တည်း၊ ဣတိတသ္မာ=ကြောင့်၊ မုနိန္ဒော=မည်၏။ ။ဝိသေသနပရပဒ ကမ္မဓာရယ်သမာသ်၊ မုနိပုဒ်။ ဣန္ဒပုဒ်။

တစ်နည်းကား။ ။မုနီနံ ဣန္ဒော မုနိန္ဒော။ မုနီနံ=မုနိငါးပါးတို့၏၊ ဣန္ဒော=အရှင်တည်း၊ မုနိန္ဒော=မုနိငါးပါးတို့၏အရှင်။ ။ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ် သမာသ်၊ မုနိပုဒ်၊ ဣန္ဒပုဒ်။

သြဒါတော ဓဝလော ရစိ ရဿမိ အဿာတိသြဒါတရစိ။ ။အဿ=ဤ လမင်းအား၊ သြဒါတောဓဝလော=ဖြူသော၊ ရစိရဿမိ=ရောင်ခြည်သည်၊ အတ္ထိ=၏၊ ဣတိတသ္မာ=ထို့ကြောင့်၊ သော=ထိုလမင်းသည်၊ သြဒါတရစိ= သြဒါတရစိ မည်၏။ ။တဂ္ဂုဏသံဝိညာဏ ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်၊ သြဒါတ ပုဒ်၊ ရစိပုဒ်၊ ဣမပုဒ်။

ဓမ္မရံသိဓာရဏာတောသြဒါတရစိဝိယာတိသြဒါတရစိ။ ။ယောဘဂဝါ= အကြွင်မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဓမ္မရံသိဓာရဏာတော=တရားတည်းဟူသော ထွန်းတောက်ပသောရောင်ခြည်ကို ဆောင်တတ်သောကြောင့်၊ သြဒါတရစိ ဝိယ=ဖြူစင်သော ရောင်ခြည်ရှိသော လမင်းနှင့် တူ၏၊ ဣတိတသ္မာ= ထို့ကြောင့်၊ သောဘဂဝါ=သည်၊ သြဒါတရစိ=မည်၏။ ။ဥပမာတဒ္ဓိတ်၊ သြဒါတရစိပုဒ်၊ ဏ–ပစ္စည်း။

မုနိန္ဒောစသော သြဒါတရစိစာတိ မုနိန္ဒောဒါတရစိ။ ။မုနိန္ဒောစ= မုနိငါးပါးတို့၏အရှင်သည်လည်း ဟုတ်တည်း၊ သော=ထိုမုနိငါးပါးတို့၏ အရှင်ဟူသည်၊ သြဒါတရစိစ=ဖြူစင်သောရောင်ခြည်ရှိသည်လည်း ဟုတ် တည်း၊ ဣတိတသ္မာ=ထို့ကြောင့်၊ မုနိန္ဒောဒါတရစိ=မုနိန္ဒောဒါတရစိ မည်၏။ ။ဝိသေသနပရပဒ ကမ္မဓာရယ်သမာသ်၊ မုနိန္ဒပုဒ်၊ သြဒါတ ရစိပုဒ်။

နမောသဒ္ဒါသည် နိစ္စသမ္ပဒါနာပေက္ခပုဒ်ဖြစ်၍ သမ္ပဒါန်ကိုငဲ့သော ကြောင့် ဝါကျာဝမိကန္တအားဖြင့်တဿမုနိန္ဒောဒါတရစိနော့ဟုဝိဘတ်ချန်ခဲ့။ ။

ဤသို့ ပုဒ်ကို ဝိဂြိုဟ်ပြုသောအားဖြင့် ဖွင့်ခြင်းသည်သာလျှင် (ရှေးနည်းကို မှီး၍ဆို။)

စောဒနာသံဝဏ္ဏနာ ဟူသော်ကား။

အရှင်သဃ်ရက္ခိတဆရာ၊ ဆရာကား၊ နမတ္ထုအစရှိသောဂါထာကို အဘယ်အကျိုးငှာဆိုသနည်း။ ဝတ္ထောဒယကျမ်းကို ပြုအံ့သောငှာ ဆို သတည်း။ အရှင်သံဃရက္ခိတဆရာ၊ ဝတ္ထောဒယကျမ်းကို ပြုအံ့သောငှာ "နမတ္ထု"အစရှိသောဂါထာကိုဆိုသောဟူ၍ဆို၏။ အကယ်၍ ထိုသို့ ဆိုချေသော် သဗ္ဗလ္ဂါမ္ဘာဒိဂလ ဟု အစရှိသောပါဠိတို့သည် ဝတ္ထောဒယ ကျမ်းမဟုတ်။ ဤနမတ္ထု အစရှိသောဂါထာသည်သာ ဝတ္ထောဒယကျမ်း ဟုတ်၏ ဟူသော အနက်သည်ရောက်၏။ ထိုသို့တမူကား သဗ္ဗလ္ဂါ အစရှိသော ပါဠိတို့သည်သာ ဝတ္ထောဒယကျမ်းဟုတ်၏။ နမတ္ထုအစရှိသော ဂါထာသည် ဝတ္ထောဒယကျမ်း မဟုတ်။ မဟုတ်ဖြစ်သောကြောင့် ဝတ္ထောဒယကျမ်းကို ပြုအံ့သောငှာ သဗ္ဗလ္ဂါအစရှိသော ပါဠိတို့ကို ဆိုသော ဟူ၍ကား ဆိုတန်၏။ ဝတ္ထောဒယကျမ်းကို ပြုအံ့သောငှာ နမတ္ထု အစရှိသော ဂါထာကိုဆိုသော ဟူ၍ကား မဆိုတန်၊ မဆိုတန်ဘဲလျက် ဆိုချေသော် ပဋိညာတဗ္ဗ ပဋိညာကရဏ၊ ယထာဝါဒီ တထာကာရီ၊ ယထာကာရီ တထာဝါဒီဆန့်သော ဒေါသရောက်၏။ ။ဤသို့ အပြစ် တင်သောအားဖြင့် ဖွင့်ခြင်းသည်သာလျှင် (ရှေးနည်းကိုမှီး၍ဆို)။

ပရိဟာရသံဝဏ္ဏနာ ဟူသော်ကား။

စောဒကဆရာ၊ သင် စောဒကဆရာဆိုတိုင်း၊ သဗ္ဗလ္ဂါအစရှိသော ပါဠိတို့သည်သာ ဝတ္ထောဒယကျမ်းဖြစ်၍ နမတ္ထုအစရှိသောဂါထာသည် ဝတ္ထောဒယကျမ်း မဟုတ်သည် မှန်၏။ ထိုသို့ မဟုတ်သည်မှန်လျက်

ဝုတ္တောဒယကျမ်းကို ပြုအံ့သောငှာ နမတ္ထုအစရှိသော ဂါထာကိုဆိုသော ဟူ၍ဆိုသည်ကား ခပ်သိမ်းသောကျမ်းပြုဆရာတို့၏ဖွယ်ရာ ဓမ္မတာ သဘောသည် ကျမ်းမပြုမီရှေးအဖို့၌ အန္တရာယနိဝါရဏ စသည်အကျိုး၊ ပွားတိုးစည်ကားသည်ကို မဆွပြုဦးမြဲ၊ ငါသည်လည်း ကျမ်းပြုဆရာ ငှင်းတစ်ယောက်ဖြစ်၍ ကျမ်းမပြုမီရှေးအဖို့၌ အန္တရာယနိဝါရဏ စသည့် အကျိုးစီးပွားတိုးစေလို၍ သုံးလောကဓာတ်၊ နှံ့စပ်ကြေညာ၊ ကိုးဖြာဂုဏ် တော်၊ ကျေးဇူးတော်ရှင်၊ ဘုရင်သကျ၏၊ ပါဒတော်အစုံကို၊ ကြည်ယုံမြတ်နိုး၊ ရှိခိုးခြင်းအကျိုးငှာ ဤနမတ္ထုအစရှိသောဂါထာကို ဆိုသတည်း။ သင် စောဒကဆရာဆိုတိုင်း သဗ္ဗလ္လါအစရှိသောပါဌ်တို့သည်သာ ဝုတ္တောဒယ ကျမ်းဟုတ်သောကြောင့် ဆိုသည်မဟုတ်၊ မဟုတ်ဖြစ်သောကြောင့် ပဋိညာ တဗ္ဗ ပဋိညာကရဏ၊ ယထာဝါဒီ တထာကာရီ၊ ယထာကာရီ တထာဝါဒီ ဆန့်သော ဒေါသမရောက်ဆိုတန်၏။ ဤသို့ တင်အပ်သောအပြစ်ကို ပယ်သောအားဖြင့် ဖွင့်ခြင်းသည်သာလျှင် (ရှေးနည်းကိုမှီး၍ဆို။)

ဂါထာဆန်းစစ်

ဤ–နမတ္ထု ဇနသန္တာန၊ တမသန္တာန ဘေဒိနော။
ဓမ္မုဇ္ဇလန္တ ရုစိနော၊ မုနိန္ဒောဒါတရောစိနော–

ဟူသောဂါထာသည် မတ္တာဝုတ္တိဂါထာ, ဝဏ္ဏဝုတ္တိဂါထာအားဖြင့် နှစ်ပါးတို့တွင် ဝဏ္ဏအက္ခရာတို့ကို စစ်၍ ဖွဲ့အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဝဏ္ဏဝုတ္တိဂါထာမည်၏။

ထိုဝဏ္ဏဝုတ္တိဂါထာသည်လည်း အဋ္ဌက္ခရပါဒ, နဝက္ခရပါဒ အစရှိသော အားဖြင့် ၂၆–ပါး အပြားရှိ၏။ ထို ၂၆–ပါးတို့တွင် ဤဂါထာသည်ကား ရှစ်လုံး တပါဒ၊ လေးပါဒ တစ်ဂါထာပြု၍ ဖွဲ့အပ်သည်၏အဖြစ် ကြောင့် အဋ္ဌက္ခရပါဒ, ဝဏ္ဏဝုတ္တိဂါထာ မည်၏။

ထိုအဋ္ဌက္ခရပါဒ–ဝဏ္ဏဝုတ္တိဂါထာသည်လည်း ပထမနကာရဝိပုလာ, ပထျာဝတ္တစသောအားဖြင့် များသောအပြား ရှိ၏။ ထိုတွင် ဤဂါထာ သည်ကား–

(၁) "နဒ္ဒက္ခရေသု ပါဒေသု သာဒိမှာ"ဟူသော ဝုတ္တောဒယကျမ်းနှင့် အညီ လေးပါးဒ၌ အစတစ်လုံးနောင် သဂိုဏ်း,နဂိုဏ်းနှင့် မယှဉ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း။

(၂) "ယောဏ္ဏာဝါ ဝတ္တံ"ဟူသော ဝုတ္တောဒယကျမ်းနှင့်အညီ ဝိသမဟု ဆိုအပ်သော ပဌမပါဒ,တတိယပါဒတို့၌ အစလေးလုံးနောင် ယဂိုဏ်းနှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း။

(၃) "သမေသု သိန္ဓုတော နေဇ၊ ပထျာဝတ္တံ ပကိတ္တိတံ"ဟူသည်နှင့် အညီ သမ ဟု ဆိုအပ်သော ဒုတိယပါဒ,စတုတ္ထပါဒတို့၌ အစလေးလုံးနောင် ဇဂိုဏ်းနှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း ပထျာဝတ္တဂါထာမည်၏။

ဆန်းပဏ္ဏာမလက်ရိုး ပြီး၏။

❐

အလင်္ကာပဏ္ဏာမလင်္ကာရိုး

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

မုနိန္ဒဝဒနမ္ဘောဇ၊ ဂဗ္ဘ သမ္ဘဝ သုန္ဒရီ။
သရဏံ ပါဏိနံ ဝါဏီ၊ မယှံ ပီဏယတံ မနံ။ ။

ဘေးအသွယ်သွယ်၊ အန္တရာယ်အမျိုးမျိုး၊ ရန်ဆိုးအစားစား များပြားလှသော လောကကြီးဝယ် ထိုအန္တရာယ်ဥပဒ် အရပ်ရပ်ကို မပြတ်ကာကွယ် ပယ်ပျောက်တားဆီး၍ ကျမ်းပြီးမြောက်အောင် စွမ်းဆောင်ပြုပြင် စီရင်နိုင်ခြင်းအကျိုးငှာ အရှင်သံဃရက္ခိတမဟာသာမိ မထေရ်မြတ်သည် "မုနိန္ဒဝဒနမ္ဘောဇ"အစရှိသော ပဏ္ဏာမမင်္ဂလာထောမနာ ဩဘာစကား ဂန္ထာရမ္ဘကို အစ လက်မွန်ထား၍ မိန့်ကြားတော်မူသည်။

ထိုဂန္ထာရမ္ဘသည် ပဏ္ဏာမပုဗ္ဗက ဂန္ထာရမ္ဘ၊ ဝတ္ထုပုဗ္ဗက ဂန္ထာရမ္ဘ၊ အာသီသပုဗ္ဗက ဂန္ထာရမ္ဘအားဖြင့် သုံးပါးအပြားရှိသည်။ ထိုသုံးပါးတို့တွင်–

(၁) အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာအစ၌ "တဿ ပါဒေ နမဿိတွာ" စသည်ဖြင့် ရှိခိုးခြင်းပဏ္ဏာမကို ရှေ့သွားပြုလျက် ကြိုးပမ်းသမှု အားထုတ်ပြုခြင်းမျိုးကဲ့သို့ ရှိခိုးခြင်း ပဏ္ဏာမလျှင် ရှေ့သွားခြင်းရှိသော ဂန္ထာရမ္ဘသည် ပဏ္ဏာမပုဗ္ဗက ဂန္ထာရမ္ဘ မည်၏။

(၂) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ အဋ္ဌကထာအစ၌ "သီလေ ပတိဋ္ဌာယ နရော သပ္ပညော" စသော ဂါထာကို လက်မွန်မဆွ စတင်၍ နတ်သားက လျှောက်ထားလာသော ဝတ္ထုသွားကို ရှေးဦးစွာထားလျက် ဝီရိယမလစ် အားသစ်ခြင်းမျိုးကဲ့သို့ ဝတ္ထုကြောင်းလျှင် ရှေ့သွားခြင်းရှိသော ဂန္ထာရမ္ဘသည် ဝတ္ထု ပုဗ္ဗက ဂန္ထာရမ္ဘ မည်၏။

(၃) ဤသုဇာတာလင်္ကာရအစ၌ "မုနိန္ဒဝဒနမ္ဘောဇ"စသော ဂါထာဖြင့် မိမိစိတ်ကို နှစ်သက်ပါစေ၊ နှစ်ပျို့ပါစေဟု တောင့်တလိုမှု အာသီသကို ရှေ့သွားပြုလျက် လုံးပန်းကြိုးကုတ် အားထုတ်ခြင်းမျိုးကဲ့သို့ လိုလား တောင့်တမှုလျှင် ရှေ့သွားရှိသော ဂန္ထာရမ္ဘသည် အာသီသပုဗ္ဗက ဂန္ထာရမ္ဘ မည်၏။

ထိုဂန္ထာရမ္ဘသည် "ဂါယန္တိဧတာယာတိဂါထာ"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ အထူးထူးသော အနက်တို့ကို သီကုံးရာ သီကုံးကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် ဂါထာမည်၏။

ထိုဂါထာကို "သံဝဏ္ဏီယတိ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗသအတ္ထော ဧတာယာတိ သံဝဏ္ဏနာ"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ အနက်တို့ကို ဖွင့်ဆိုကြောင်း ဖြစ်သော သံဝဏ္ဏနာနည်းအပေါင်းတို့တွင်–

သမ္ဗန္ဓော စ ပဒစ္ဆေဒ၊ ပဒတ္ထော ပဒဝိဂ္ဂဟော။
စောဒနာ ပရိဟာရောစ၊ ဆဗ္ဗိဓာ ဂါထာဝဏ္ဏနာ–

ဟူသောပါဠ်၌ မိန့်အပ်သည်နှင့်အညီ သမ္ဗန္ဓ သံဝဏ္ဏနာ၊ ပဒစ္ဆေဒ ပဒစ္ဆေဒ သံဝဏ္ဏနာ၊ ပဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာ၊ ပဒဝိဂ္ဂဟ သံဝဏ္ဏနာ၊ စောဒနာ သံဝဏ္ဏနာ၊ ပရိဟာရသံဝဏ္ဏနာတည်းဟူသော ခြောက်ပါးသော သံဝဏ္ဏနာတို့ဖြင့် ဖွင့်အပ်၏။

ထိုခြောက်ပါးတို့တွင်

(၁) သမ္ဗန္ဓ သံဝဏ္ဏနာဟူသည်ကား

အရှင်သံဃရက္ခိတ မဟာသာမိဆရာ၊ ဆရာကား၊ "မုနိန္ဒဝဒနမ္ဘောဇ" အစရှိသော ဂါထာကို အဘယ်ငှာ၊ အဘယ်အကျိုးငှာ အဘယ်အကျိုးရှိ၍ အဘယ်အကျိုးရှိသော ဤ "မုနိန္ဒဝဒနမ္ဘောဇ" အစရှိသော ဂါထာကို ဆိုသနည်း။

"ပူဇာစ ပူဇနေယျာနံ၊ ဧတံမင်္ဂလမုတ္တမံ"ဟူသော ဘုရားဟောတော် ပါဠိတော်နှင့်အညီ ကျမ်းပြီးခြင်း၏ အန္တရာယ်ငြိတွယ်မှုနှောက် လှုပ်ချောက်ကန့်ကွက်တတ်သော အကုသိုလ်ဓမ္မတို့ကို ရိတ်တတ် ဖြတ်တတ်သော

ထူးမြတ်သော မင်္ဂလာပဏ္ဏာမကို ပြုခြင်းငှာ၊ ပြုခြင်းအကျိုးငှာ၊ ပြုခြင်းအကျိုးရှိ၍ ပြုခြင်းအကျိုးရှိသော ဤ "မုနိန္ဒဝဒနမ္ဘောဇ" အစရှိသော ဂါထာကို ဆိုသတည်း။

ဤသို့ အကြောင်းဖြစ်သော ဆရာ ဂါထာနှင့် အကျိုးဖြစ်သော သောတုဇနတို့၏ အသိဉာဏ်ကို အကြောင်းအကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့် စပ်၍ ဖွင့်ခြင်းသည်သာလျှင် ဂါထာ၏ အဖွင့်ခြောက်ပါးတို့တွင် "သမ္ဗန္ဓံ သမ္ဗန္ဓော"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ သမ္ဗန္ဓ သံဝဏ္ဏနာမည်၏ ဟူလိုသော်။ (သမ္ဗန္ဓံ=စပ်ခြင်း၊ သမ္ဗန္ဓော=စပ်ခြင်း)

(၂) ပဒစ္ဆေဒ-ပဒဝိဘတ္တိသံဝဏ္ဏနာ ဟူသော်ကား

မုနိန္ဒဝဒနမ္ဘောဇ ဂဗ္ဘ သမ္ဘဝ သုန္ဒရိတိ ဧကံပဒံ၊ သရဏန္တိ ဧကံပဒံ၊ ပါဏီနန္တိ ဧကံပဒံ၊ ဝါဏီတိဧကံပဒံ၊ မယှန္တိဧကံပဒံ၊ ပီဏယတန္တိဧကံပဒံ၊ မနန္တိ ဧကံပဒံ၊ ဝိဘတျန္တ ပဒဝိဘာဂဝသေန သတ္တပဒါယံ ဂါထာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ။

မုနိန္ဒဝဒနမ္ဘောဇ ဂဗ္ဘ သမ္ဘဝ သုန္ဒရိတိ ဧတံပဒံ=မုနိန္ဒဝဒနမ္ဘောဇ ဂဗ္ဘ သမ္ဘဝ သုန္တ ရိ ဟူသော ဤပုဒ်သည်၊ ဧကံ=တစ်ခုသော၊ ပဒံ=ပုဒ်သည်၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏။ (လ) ဝိဘတျန္တပဒဝိဘာဂဝသေန=ဝိဘတ်အဆုံးရှိသော ပုဒ်ကိုဝေဘန်သည်၏အစွမ်းဖြင့်၊ အယံဂါထာ=ဤဂါထာကို၊ သတ္တပဒါတိ= ခုနစ်ပုဒ်ရှိ၏ဟူ၍၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ=မှတ်အပ်၏။

မုနိန္ဒ(လ)သုန္ဒရီတိစ သရဏန္တိစ တဗ္ဗိသေသန နိဒ္ဒေသော၊ ဝါဏီတိ ဝိသေသျ နိဒ္ဒေသော၊ ပါဏီနန္တိစ မယှန္တိစ သမ္ဗန္ဓဆဋ္ဌီကာရိ နိဒ္ဒေသော၊ ပီဏယတန္တိ အာဏတ္တိ အာချာတကြိယာ နိဒ္ဒေသော၊ မနန္တိအဝုတ္တ ကမ္မတ္ထ နိဒ္ဒေသော၊ ပဒဝိဘာဂ ဝသေန သာယံဂါထာ ပထျာဝတ္တ ဂါထာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ။

မုနိန္ဒ(လ)သုန္ဒရီတိစ ဧသောသဒ္ဒေါ=သည်လည်းကောင်း၊ သရဏန္တိစ ဧသောသဒ္ဒေါ=သည်လည်းကောင်း၊ တဗ္ဗိသေသန နိဒ္ဒေသော=ဝါဏီ

ဟူသော ကတွတ္ထပုဒ်၏ ဝိသေသနကို ညွှန်ပြကြောင်းဖြစ်သော သဒ္ဒါသည်၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏။ ပါဏိနန္တိ ဧသောသဒ္ဒေါ=သည်၊ သမ္ပန္န ဆဋ္ဌီကာရိ နိဒ္ဒေသော=သမ္ပန္နဆဋ္ဌီကို ညွှန်ပြကြောင်းဖြစ်သောသဒ္ဒါသည်၊ ဟောတိ=၏။ ဝါဏီတိဧသောသဒ္ဒေါ=သည်၊ ကတွတ္ထနိဒ္ဒေသော=ကတ္တား အနက်ကို ညွှန်ပြကြောင်းဖြစ်သော သဒ္ဒါသည်၊ ဟောတိ=၏။ မယှန္တိဧသောသဒ္ဒေါ=သည်၊ သမ္ပန္န ဆဋ္ဌီနိဒ္ဒေသော=သည်၊ ဟောတိ=၏။ မနန္တိဧသော သဒ္ဒေါ=သည်၊ ကမ္မတ္ထနိဒ္ဒေသော=ကံအနက်ကို ညွှန်ပြကြောင်း ဖြစ်သော သဒ္ဒါသည်၊ ဟောတိ=၏။ ပီဏာယတန္တိဧသော သဒ္ဒေါ=သည်။ အာချာတ ကြိယာ နိဒ္ဒေသော=အာချာတ်ကြိယာကို ညွှန်ပြကြောင်း ဖြစ်သော သဒ္ဒါ သည်၊ ဟောတိ=၏။ အနေကေသု=များစွာကုန်သော၊ ဂါထာသု=ဂါထာ တို့တွင်၊ အယံဂါထာ=ဤဂါထာကို၊ ပထျာဝတ္တဂါထာ=ပထျာဝတ္တဂါထာ ဟူ၍၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ=မှတ်အပ်၏။

ဤသို့ ဝါကျ၏အစွမ်းဖြင့် တစ်ပုဒ်တည်းဂါထာကို (၇)ပုဒ် ရှိ၏ဟု ပဒစ္ဆေဒအစွမ်းဖြင့် လည်းကောင်း၊ အသီးအသီးပုဒ်တို့ကို ဝေဖန်ခြင်း ပဒနိဒ္ဒေသကို ပြသောအားဖြင့် လည်းကောင်း၊ ဖွင့်ခြင်းသည်သာလျှင် ဂါထာ၏ အဖွင့်ခြောက်ပါးတို့တွင် "ပဒဿ ဆေဒေါ ပဒစ္ဆေဒေါ၊ ပဒဿ စိန္တာ ပဒစိန္တာ၊ ပဒစ္ဆေဒေါစ ပဒစိန္တာစ ပဒစ္ဆေဒ ပဒစိန္တာ"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ ပဒစ္ဆေဒ ပဒစိန္တာ သံဝဏ္ဏနာမည်၏ဟူလိုသောဝ်။

(ပဒဿ=ပုဒ်ကို၊ ဆေဒေါ=ဖြတ်ခြင်းတည်း၊ ပဒစ္ဆေဒေါ=ပုဒ်ကို ဖြတ်ခြင်း။ ပဒဿ=ပုဒ်ကို၊ စိန္တာ=ကြံခြင်းတည်း၊ ပဒစိန္တာ=ပုဒ်ကိုကြံခြင်း။ ပဒစ္ဆေဒေါစ=ပုဒ်ဖြတ်ခြင်းလည်း၊ ပဒစိန္တာစ=ပုဒ်ကိုကြံခြင်းလည်း၊ ပဒစ္ဆေဒ–ပဒစိန္တာ=ပုဒ်ကိုဖြတ်ခြင်း–ပုဒ်ကိုကြံခြင်း။)

(၃)ပဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာဟူသော်ကား

မုနိန္ဒဝဒနမ္ဘောဇ ဂဗ္ဘ သမ္ဘဝ သုန္ဒရီ=မြတ်စွာဘုရား၏ ခံတွင်း တော် တည်းဟူသော ကြာတိုက်၌ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ကောင်းသော သဘော

ရှိသော၊ ပါဏိနံ=သတ္တဝါတို့၏၊ သရဏံ=ကိုးကွယ်ရာဖြစ်သော၊ ဝါဏီ=ပရိယတ်တည်းဟူသော မြတ်စွာဘုရား၏ စကားတော်သည်၊ (ဝါ) တရားတည်းဟူသော သူရဿတီ နတ်သမီးသည်၊ မယှံ=ငါ၏၊ မနံ=စိတ်ကို၊ ပီဏယတံ=ပီဏယတု=နှစ်သိမ့်စေသတည်း၊ (ဝါ) ပျို့စေခလို။

(တစ်နည်းကား) မုနိန္ဒဝဒနမ္ဘောဇ ဂဗ္ဘ သမ္ဘဝ သုန္ဒရီ=မြတ်စွာဘုရား၏ ခံတော်နှင့် တူသော ကြာတိုက်၌ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ကောင်းသော၊ ပါဏိနံ=သတ္တဝါတို့၏၊ သရဏံ=ကိုးကွယ်ရာဖြစ်သော၊ ဝါဏီ=သူရဿတီ နတ်သမီးသည်၊ မယှံ=ငါ၏၊ မနံ=စိတ်ကို၊ ပီဏယတံ=ပီဏယတု=နှစ်သိမ့်စေသတည်း(ဝါ) ပျို့စေခလို။ ။

ထိုအနက်ပေးနည်း နှစ်မျိုးတို့တွင် ရှေ့နည်းကား သကပက္ခ သာသနာဘက်ဆိုင်ရာ သကဝါဒီ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အလိုတည်း။ နောက်နည်းကား ပရပက္ခ သာသနာတော်မှ အပဖြစ်သော ပရဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အလိုတည်း။ ထိုတွင် ရှေ့နည်းကိုသာ အလိုရှိအပ်၏။

(၄)ပဒဝိဂ္ဂဟ သံဝဏ္ဏနာ ဟူသော်ကား

ဉဘော လောကေ မုနာတီတိ မုနိ။ ။ဉဘော=ပစ္စုပ္ပန် တမလွန် နှစ်တန်ကုန်သော၊ လောကေ=လောကတို့ကို၊ မုနတိ=သိတတ်ကုန်၏။ ဣတိတသ္မာ=ထို့ကြောင့်၊ မုနိ=မုနိမည်တော်မူ၏။ ။ အာဂါရမုနိ,အနာဂါရိက မုနိ,သေက္ခ မုနိ, အသေက္ခမုနိ, ပစ္စေကမုနိ–ဟု ဆိုအပ်သော မုနိ ငါးပါးရှ၏။ အဝုတ္တကမ္မသာဓနေ၊ မုနဓာတ်၊ ဣ–ပစ္စည်း။

ဣန္ဒတိ ပရမိဿရိယံ ကရောတီတိ ဣန္ဒော။ (အစိုးရသော သာမညသူရှ၏) အဝုတ္တ ကမ္မသာဓ်၊ ဣန္ဒဓာတ်၊ ဣပစ္စည်း။

မုနီနံ ဣန္ဒော မုနိန္ဒော။ (ဘုရားရှ၏) တပ္ပုရိသ်သမာသ်၊ မုနိပုဒ်၊ ဣန္ဒပုဒ်။

ဝဒတိ အနေနာတိ ဝဒနံ။ (ခံတွင်းရှ၏) ကရဏသာဓ်၊ ဝဒဓာတ်၊ ယုပစ္စည်း။ ။

မုနိန္ဒသ ဝဒနံ မုနိန္ဒဝဒနံ။ (မြတ်စွာဘုရား၏ ခံတွင်းတော်ရ၏) တပ္ပုရိသ်၊ မုနိန္ဒပုဒ်၊ ဝဒနပုဒ်။

အမ္ဗုတိ သဒ္ဒံ ကရောတီတိ အမ္ဗော၊ (ရေရ၏)အဝုတ္တကမ္မသာဓ်။ အမ္ဗုဓာတ်၊ အ ပစ္စည်း။

အမ္ဗေ ဇာတော အမ္ဗောဇော။ (ကြာရ၏) တပ္ပုရိသ်၊ အမ္ဗုပုဒ်၊ ဇာတပုဒ်။

ဂဘန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ဧတ္ထာတိ ဂဗ္ဘော။ (တိုက်ခန်းသာမညရ၏) အဓိကရဏသာဓ်၊ ဂဘဓာတ်၊ ဘ–ပစ္စည်း။

မုနိန္ဒ ဝဒန သခ်ါတံ အမ္ဗောဇံ မုနိန္ဒ ဝဒနမ္ဗောဇံ။ (ကြာကဲ့သို့ တင့်တယ်သော မြတ်စွာဘုရား၏ ခံတွင်းတော်ရ၏) ကမ္မဓာရယ်သမာသ်၊ မုနိန္ဒဝဒနပုဒ်၊ အမ္ဗောဇ ပုဒ်။)

မုနိန္ဒ ဝဒနမ္ဗောဇသ ဂမ္ဘော မုနိန္ဒ ဝဒနမ္ဗောဇ ဂဗ္ဘော။ (မြတ်စွာဘုရား၏ ခံတွင်းတော်တည်းဟူသော ကြာတိုက်ရ၏။) ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်၊ မုနိန္ဒ ဝဒနမ္ဗောဇပုဒ်+ဂဗ္ဘပုဒ်။

သမ္ဘဝနံ သမ္ဘဝေါ။ (ဖြစ်ခြင်း ကြိယာရ၏) ဘာဝသာဓ်၊ သံပုဗ္ဗ ဘူဓာတ်၊ ဏ–ပစ္စည်း။

မုနိန္ဒ ဝဒန မ္ဗောဇ ဂဗ္ဘေ သမ္ဘဝေါ မုနိန္ဒ ဝဒနမ္ဗောဇဂဗ္ဘ သမ္ဘဝေါ။ (မြတ်စွာဘုရား၏ ခံတွင်းတော်၌ ဖြစ်ခြင်း ကြိယာရ၏) တပ္ပုရိသ်သမာသ်၊ မုနိန္ဒ ဝဒနမ္ဗောဇ ဂဗ္ဘပုဒ်+သမ္ဘဝပုဒ်။)

သုန္ဒရော အဿ အတ္ထီတိ သုန္ဒရီ။ (ကောင်းမြတ်သော ဓမ္မက္ခန္ဓာ ရှစ်သောင်းလေးထောင်ရ၏) အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်။ သုန္ဒရပုဒ်+ဤပစ္စည်း။

မုနိန္ဒ ဝဒန မ္ဗောဇ ဂဗ္ဘ သမ္ဘဝေန သုန္ဒရီ မုနိန္ဒ ဝဒန မ္ဗောဇ ဂဗ္ဘ သမ္ဘဝ သုန္ဒရီ။ (မြတ်စွာဘုရား၏ ခံတော်တွင်း၌ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ကောင်းမြတ်သော သဘောရှိသော ပရိယတ်တရားတော်ရ၏) တပ္ပုရိသ် သမာသ်၊ မုနိန္ဒ ဝဒန မ္ဗောဇ ဂဗ္ဘ သမ္ဘဝပုဒ်+သုန္ဒရီပုဒ်။

သရတိ ဟိ သတီတိ သရဏံ။ (ဘေးရန်ကို ပယ်ဖျောက်တတ်သော တရားတော်ကိုရ၏) ကတ္တုသာဓ်၊ သရဓာတ်+ယုပစ္စည်း။

ဝဏ္ဏတိ သဒ္ဒယတီတိ ဝါဏီ။ (စကားသံရ၏)။ ကတ္တုသာဓ်၊ ဝဏဓာတ်+ဏီပစ္စည်း။

ဝါယတေ သဒ္ဒါယတေတိ ဝါဏီ။ (ပရိယတ်တရားတော်ရ၏) ကတ္တုသာဓ်၊ ဝါဓာတ်+ဏီ–ပစ္စည်း။

ပါဏော ဧတေသံ အတ္ထီတိ ပါဏီ။ (အသက်ရှိသော သတ္တဝါတို့ကိုရ၏) အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်၊ ဤ–ပစ္စည်း။

မနတိ ဇာနာတီတိ မနံ။ (စိတ်ရ၏) ကတ္တုသာဓ်။ မနဓာတ်+အ–ပစ္စည်း။

မယံ–သည်–သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ဝစနတ္ထ မပြုကောင်း။

ပီဏယတံ–သည်လည်း အာချာတ်ပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ဝစနတ္ထ မပြုကောင်း။

(၅) စောဒနာသံဝဏ္ဏနာ ဟူသော်ကား

အရှင်သံဃရက္ခိတ မဟာသာမိဆရာ၊ ဆရာကား၊ မုနိန္ဒ ဝဒန မ္ဘောဇ အစရှိသော ဂါထာကို အဘယ်အကျိုးငှာ ဆိုသနည်း။ သုဗောဓာလင်္ကာရ အလင်္ကာကျမ်းကို ပြုအံ့သောငှာ ဆိုသတည်း။

အရှင်သံဃရက္ခိတ မဟာသာမိဆရာ၊ သုဗောဓာလင်္ကာရ အလင်္ကာကျမ်းကို ပြုအံ့သောငှာ မုနိန္ဒ ဝဒန မ္ဘောဇ အစရှိသော ဂါထာကို ဆိုသော ဟူ၍ ဆို၏။ အကယ်၍ ထိုသို့ ဆိုချေသော် ရာမသမ္မာဒျ လင်္ကာရာ အစရှိသော ပါဌ်တို့သည် သုဗောဓာလင်္ကာရ အလင်္ကာကျမ်း မဟုတ်၊ ဤမုနိန္ဒ ဝဒနမ္ဘောဇ အစရှိသော ဂါထာသည်သာ သုဗောဓာလင်္ကာရ အလင်္ကာကျမ်းဟုတ်၏ ဟူသော အနက်သည် ရောက်၏။ ထိုသို့ တစ်မူကား ရာမသမ္မာဒျ လင်္ကာရာ အစရှိသော ပါဌ်တို့သည်သာ သုဗောဓာလင်္ကာရ အလင်္ကာကျမ်း ဟုတ်၏။ မုနိန္ဒ ဝဒနမ္ဘောဇ

အစရှိသော ဂါထာသည် သုဗောဓာလင်္ကာရ အလင်္ကာကျမ်း မဟုတ်။ မဟုတ်ဖြစ်သောကြောင့် သုဗောဓာလင်္ကာရ အလင်္ကာကျမ်းကို ပြုအံ့သောငှာ ရာမသမ္မာဒျ လင်္ကာရာ အစရှိသော ပါဌ်တို့ကို ဆိုသော ဟူ၍ကား ဆိုရန်၏။ သုဗောဓာလင်္ကာရ အလင်္ကာကျမ်းကို ပြုအံ့သောငှာ မုနိန္ဒ ဝဒန မ္ဘောဇ အစရှိသော ဂါထာကို ဆိုသော ဟူ၍ မဆိုတန်။ မဆိုတန်ဘဲလျက် ဆိုချေသော် ပဋိညာတဗ္ဗ၊ ပဋိညာ ကရဏ၊ ယထာဝါဒီ တထာကာရီ၊ ယထာကာရီ တထာဝါဒီ ဆန့်သော ဒေါသရောက်၏။ ဤသို့ အပြစ်တင်သောအားဖြင့် ဖွင့်ခြင်းသည်သာလျှင် ဂါထာအဖွင့် ခြောက်ပါးတို့တွင် "ပရဿ ဒေါသံ စောဒေတိ အာရောပေတိ ဧတာယာတိ စောဒနာ"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ စောဒနာသံဝဏ္ဏနာ မည်၏ ဟူလိုသောဝ်။ ။(ဧတာယပုစ္ဆာယ=ထိုအမေးဖြင့်၊ ပရဿ= သူတစ်ပါးအား၊ ဒေါသံ=အပြစ်ကို၊ စောဒေတိ အာရောပေတိ=တင်တတ် ၏၊ ဣတိတသ္မာ= ကြောင့်၊ သာပုစ္ဆာ=သည်၊ စောဒနာ=မည်၏။

(၆) ပရိဟာရသံဝဏ္ဏနာ ဟူသော်ကား

စောဒကဆရာ၊ စောဒကဆရာဆိုတိုင်း၊ ရာမသမ္မာဒျ လင်္ကာရာ အစရှိသော ပါဌ်တို့သည်သာ သဒ္ဒါကျမ်းဟုတ်သည်ဖြစ်၍ မုနိန္ဒ ဝဒန မ္ဘောဇ အစရှိသော ဂါထာသည် သုဗောဓာလင်္ကာရ အလင်္ကာကျမ်း မဟုတ်သည် မှန်၏။ ထိုသို့ မဟုတ်သည် မှန်လျက် သုဗောဓာလင်္ကာရ အလင်္ကာကျမ်းပြုအံ့သောငှာ မုနိန္ဒ ဝဒန မ္ဘောဇ အစရှိသော ဂါထာကို ဆိုသောဟူ၍ ငါဆိုသည်ကား-

ခပ်သိမ်းသော ကျမ်းပြုဆရာတို့၏ ဖွယ်ရာ ဓမ္မတာသဘောသည် ကျမ်းမပြုမီ ရှေ့အဖို့၌ အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း အကျိုးရှိသော ရတနတ္တယ ပဏာမကို ပြုကုန်ဦးမြဲဖြစ်၍ ငါတုံသည်လည်း ကျမ်းပြုဆရာ ၎င်းဖြစ်၍ ကျမ်းမပြုမီ ရှေ့အဖို့၌ အန္တရာယ်ပျောက်ခြင်း၊ ကျမ်းပြီးခြင်း အကျိုးပွားတိုး စေလို၍ ဘုန်းတော်ခြောက်စုံ ဂုဏ်တော်ကိုးဝ အနန္တဉာဏ်ရှင် ဘုရင်မုနိ

မာရဇိအား တရားသံဃာနှင့်တကွ ရတနတ္တယ ပမာဏကို ပြုခြင်းငှာ ဆိုသတည်း။

စောဒကဆရာ၊ ဆိုတိုင်း ရာမသမ္မာချလင်္ကာရာ အစရှိသော ပါဠ်တို့သည် သုဗောဓာလင်္ကာရ အလင်္ကာကျမ်းမဟုတ်၊ မုနိန္ဒ ဝဒန မ္ဗောဇ အစရှိသော ဂါထာသည်သာ သုဗောဓာလင်္ကာရ အလင်္ကာကျမ်းမဟုတ် သောကြောင့် ဆိုသည် မဟုတ်၊ မဟုတ်ဖြစ်သောကြောင့် ပဋိညာတဗ္ဗ ပဋိညာကရဏ၊ ယထာဝါဒီ+တထာကာရီ၊ ယထာကာရီ+တထာဝါဒီ ဆန့်သော ဒေါသမရောက် ဆိုတန်၏။

ဤသို့ သူတစ်ပါးတို့ တင်အပ်သော အပြစ်ကို ဖြေ၍ ဖွင့်ခြင်းသည် သာလျှင် ဂါထာဖွင့်ခြောက်ပါးတို့တွင် "ပရေဟိ အာရောပိတံ ဒေါသံ ပရိဟရတိ အပနေတိ ဧတေနာတိ ပရိဟာရော"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ ပရိဟာရသံဝဏ္ဏနာ မည်၏ဟူလိုသောဝ်။

(ဧတေနဝိသဇ္ဇနေန=ဖြင့်၊ ပရေဟိ=တို့သည်၊ အာရောပိတံ=သော၊ ဒေါသံ=ကို၊ ပရိဟရတိ အပနေတိ=၏၊ ဣတိတသ္မာ=ကြောင့်၊ သော= ထိုအဖြေသည်၊ ပရိဟာရော=မည်၏။)

ဘာဝါလင်္ကာရထုတ်နည်း

ဌာယီဘာဝ ကိုးပါး၊ ရသကိုးပါး

ရတိ, ဟာသော စ, သောကောစ၊ ကောဓ, ဿာဟ,ဘယမ္ပိစ။
ဇိဂုစ္ဆာ, ဝိမှယမေဝ၊ သမောစ နဝဌာယိနော။ ။

သိင်္ဂါရ, ဟဿ, ကရုဏာ၊ ရုဒ္ဒ, ဝီရ, ဘယာနကာ။
ဝိဘစ္ဆ, ဗ္ဘုတ, သန္တာစ,၊ ရသဌာယီန နက္ကမာ။ ။

ဟူသော သုဗောဓာလင်္ကာရကျမ်းနှင့်အညီ–

(၁) ရတနာသုံးပါးတို့၌ ကြည်ညိုလေးမြတ် ရှိခိုးခြင်းကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ရတိဋ္ဌာယီဘာဝ သိင်္ဂါရရသ မည်၏။

တစ်နည်း–အမိ အဘ သားသမီး ဆွေမျိုး မိတ်ဆွေတို့၌ ချစ်ခင်ခြင်း ရာဂ စိတ္တုပ္ပါဒ်သည်၊ တစ်နည်း–နှစ်သက်ခြင်း ပီတိစိတ္တုပ္ပါဒ် သည် ရတိဋ္ဌာယီဘာဝ သိင်္ဂါရရသ မည်၏။

(၂) ပြုံးရယ်ခြင်း၊ ရွှင်လန်းဝမ်းမြောက်ခြင်း သောမနဿ စိတ္တုပ္ပါဒ် သည် ဟာသဋ္ဌာယီဘာဝ ဟဿရသ မည်၏။

(၃) စိုးရိမ်ကြောင့်ကြခြင်း၊ သနားကြင်နာခြင်း သောကစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် သောကဋ္ဌာယီဘာဝ၊ ကရုဏာရသမည်၏။

(၄) စိတ်ဆိုးခြင်း၊ စိတ်ကောက်ခြင်း၊ ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်း၊ အမျက်ထွက်ခြင်း ဒေါသစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကောဓဋ္ဌာယီဘာဝ ရုဒ္ဒရသမည်၏။

(၅) ရဲရင့်ခြင်း၊ အားထုတ်ခြင်း ဝီရိယစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဥဿာဟဋ္ဌာယီ ဘာဝ ဝီရရသမည်၏။

(၆) ထိတ်လန့်ခြင်း၊ ကြောက်ရွံ့ခြင်း ဆုတ်နစ်သော အခြင်းအရာ အားဖြင့် ဖြစ်သော ဒေါသစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဘယဋ္ဌာယီဘာဝ ဘယာနကရသ မည်၏။

(၇) စက်ဆုတ်ရွံ့ရှာခြင်း၊ ထိတ်လန့်ငြီးငွေ့သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော သြတ္တပ္ပစိတ္တုပ္ပါဒ်၊ ရွံ့ရှာသော အခြင်းအရာအားဖြစ်သော ဒေါသစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဇိဂုစ္ဆာဋ္ဌာယီဘာဝ၊ ဝိဘစ္ဆရသမည်၏။

(၈) အံ့ဩခြင်း၊ အံ့ဩသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော ဆန္ဒ စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဝိမှယဋ္ဌာယီဘာဝ အဗ္ဘုတရသမည်၏။

(၉) ငြိမ်သက်တည်ကြည်ခြင်း၊ ငြိမ်းအေးခြင်း ကာယပဿဒ္ဓိ– စိတ္တပဿဒ္ဓိ စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် သမဋ္ဌာယီဘာဝ သန္တရသ မည်၏။

ဤသို့လျှင် ဋ္ဌာယီဘာဝ ကိုးပါး+ရသကိုးပါးဖြစ်၏။

ဘာဝ–ဝိဘာဝ–အနုဘာဝ ထုတ်နည်း

(၁) "ဘာဝေါတိ သရီရံ"ဟူသည်နှင့်အညီ ကြိယာ၏ဓာတ်အရ ပရမတ္ထ သဘောတရားသည် ဘာဝ မည်၏။

(၂) "ဝိဘာဝေါတိ ကာရဏံ" ဟူသည်နှင့်အညီ ဝိဘာဝနှစ်မျိုးတို့တွင်

(က) ဘာဝဖြစ်သင့်သော တရား၏အကြောင်း အာရုံပြုရာဌာနသည် အာလမ္ဗဏဝိဘာဝ မည်၏။

(ခ) ထိုအာလမ္ဗဏဝိဘာဝဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၊ ခန္ဓာ စသည်တို့၏ ဂုဏ်သိက္ခာသည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ မည်၏။

(၃) "အနုဘာဝေါတိ တပ္ဖလံ"ဟူနှင့်အညီ ဘာဝ၏ အကျိုးအဆက်ဆက် တရားသည် အနုဘာဝ မည်၏။

ပဏ္ဍာမင်္ဂါထာဘာဝါလင်္ကာရ

မုနိန္ဒ ဝဒန မ္ဘောဇ၊ ဂဗ္ဘ သမ္ဘဝ သုန္ဒရီ။
သရဏံ ပါဏိနံ ဝါဏီ၊ မယှံ ပီဏယတံ မနံ–

ဟူသော သုဗောဓာလင်္ကာရ ပဏ္ဍာမင်္ဂါထာ၌–

(၁) ဤဂန္ထာရမ္ဘ ပဏ္ဍာမင်္ဂါထာကို ဖြစ်ပေါ်လာအောင် အားထုတ်ရေးသားသော အရှင်သံဃရက္ခိတမဟာသာမိ မဟာထေရ်မြတ်၏ ဝီရိယပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဥဿာဟဌာယီဘာဝ ဝိရရသ။

(တစ်နည်း)ပီဏယတံ–အရ ရှိခိုးတတ်သော အရှင်သံဃရက္ခိတ မဟာသာမိမဟာ ထေရ်မြတ်၏ မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် ပဏ္ဍာမစေတနာ ပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝဓမ္မသိင်္ဂါရရသ။

(၂) မြတ်စွာဘုရား ဒြဗ်တော်သည် အာလမ္ဗဏဝိဘာဝ။

(၃) မုနိန္ဒ ဝဒန မ္ဘောဇ စသော ဂုဏ်တော်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။

(၄) အန္တရာယ်ကင်းခြင်း၊ ကျမ်းပြီးခြင်းအကျိုးသည် အနုဘာဝ။

(တစ်နည်း)

(၁) ဤဂန္ထာရမ္ဘ ပဏာမဂါထာ၌ ပီဏယတံ–အရ နှစ်သိမ့်စေတတ်သော အရှင်သံဃရက္ခိတမဟာသာမိ မဟာထေရ်မြတ်၏ မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် ပဏာမစေတနာ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဋ္ဌာယီဘာဝ ဓမ္မသိင်္ဂါရရသ။

(၂) တရားတော်မြတ်သည် အာလမ္ဗဏဝိဘာဝ။

(၃) တရားတော်ဂုဏ်တို့သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။

(၄) အန္တရာယ်ကင်းခြင်း၊ ကျမ်းပြီးခြင်းနှင့် နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော အကျိုးသည် အနုဘာဝ။

အလင်္ကာပဏာမလက်ရိုးပြီး၏။

ဂန္ထာဘရဏ ပဏာမလက်ရိုး

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ဂန္ထာဘရဏ ပဏာမ

ဝိစိတြ နယ သမ္ပန္နာ၊ ဒေသနာ ယဿ တာဒိနော။
နမော သဓမ္မ သံဃဿ၊ တဿ အာဒိစ္စ ဗန္ဓုနော။

တာဒိနော=လာဘာလာဘ စသည်ရှစ်တန် လောကဓံတို့ကြောင့် ဖောက်ပြန်မရှိ ပကတိပုံ တာဒိဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူပေထသော၊ သဓမ္မသံဃဿ=ဆယ်ပါးသောတရား, ရှစ်ပါးသော အရိယာသံဃာမြတ်နှင့်တကွ ဖြစ်တော်မူထသော၊ အာဒိစ္စဗန္ဓုနော=နေမင်း၏ အဆွေဖြစ်တော်မူသော မဟာသမ္မတမင်း၏ အနွယ်၌ ဖြစ်တော်မူထသော။ ယဿ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ=အကြင်မြတ်စွာဘုရား၏၊ ဝိစိတြနယ သမ္ပန္နာ=ဆန်းကြယ်ပြည့်စုံသောနည်းရှိသော၊ ဒေသနာ=ဒေသနာတော်သည်၊ အတ္ထိ=ရှိ၏။ တာဒိနော=လာဘာလာဘ စသည်ရှစ်တန် လောကဓံတို့ကြောင့် ဖောက်ပြန်မရှိ ပကတိပုံ တာဒိဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူပေထသော၊ သဓမ္မသံဃဿ=ဆယ်ပါးသောတရား, ရှစ်ပါးသော အရိယာသံဃာတော်မြတ်နှင့်တကွ ဖြစ်တော်မူသော၊ အာဒိစ္စဗန္ဓုနော=နေမင်း၏အဆွေ ဖြစ်တော်မူသော မဟာသမ္မတမင်း၏အနွယ်၌ ဖြစ်တော်မူသော၊ တဿသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ=ထိုမြတ်စွာဘုရားအား၊ နမော=ရှိခိုးခြင်းသည်၊ အတ္ထု=ဖြစ်ပါစေသတည်း။

(တစ်နည်း) နမော=ရှိခိုးခြင်းကို၊ ကရောမိ=ပြုပါသတည်း။

တစ်နည်းကား။ ။တာဒိနော=ထသော၊ သဓမ္မသံဃဿ=ထသော၊ အာဒိစ္စ ဗန္ဓုနော=ထသော၊ ယဿသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ=အား၊ ဝိစိတြ နယ သမ္ပန္နာ=ဆန်းကြယ်သောနည်းနှင့် ပြည့်စုံသော၊ ဒေသနာ=သည်၊ ယသ္မာ=အကြင်ကြောင့်၊ အတ္ထိ=ရှိတော်မူ၏။ တသ္မာ=ထိုသို့ ဆန်းကြယ်သော နည်းနှင့် ပြည့်စုံသော ဒေသနာရှိတော်မူသောကြောင့်၊ တာဒိနော=သော၊ သ ဓမ္မသံဃဿ=သော၊ အာဒိစ္စဗန္ဓုနော=သော၊ တဿ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ=အား၊ နမော=သည်၊ အတ္ထု=ဖြစ်ပါစေသတည်း။

ကျမ်းပြုဆရာတို့သဘောသည် ကျမ်းကို အားမထုတ်မီ ရေးအဖို့၌ ဖြစ်သော ကာလ၌ အာသီသ ပုဗ္ဗက ဂန္ထာရမ္ဘ၊ ဝတ္ထုပုဗ္ဗက ဂန္ထာရမ္ဘ၊ ပဏာမ ပုဗ္ဗက ဂန္ထာရမ္ဘအားဖြင့် ဂန္ထာရမ္ဘ သုံးပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးသော ဂန္ထာရမ္ဘကို ပြမြဲဖြစ်သောကြောင့် အရှင်အရိယဝံသ ဆရာတော်သည်လည်း ကျမ်းပြုဆရာဖြစ်ရကား ရတနတ္တယပဏာမ ပုဗ္ဗကဂန္ထာရမ္ဘကို ရှေးဦးစွာ ပြတော်မူလို၍ ဝိစိတြ နယ သမ္ပန္နာ စသော ပဏာမဂါထာကို မိန့်တော်မူအပ်သတည်း။

ထိုဂါထာ၌ လိုရင်းပဋ္ဌာနကား နမောတဿဟူသတည်း။ အဓိပ္ပာယ်ကား ဘုရားအား ရှိခိုး၏ ဟူသတည်း။

အရှင်အရိယဝံသ၊ ဆရာကား၊ ဘုရားကို ရှိခိုး၏ဟု ဆိုတော်မူ၏။ ဂုဏ်ထူးရှိသောသူကိုသာလျှင် ရှိခိုးခြင်းငှာ ထိုက်၏။ ရှိခိုးထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၌ ပြုအပ်သော ပဏာမသည်သာလျှင် အလိုရှိအပ်သော အကျိုးကို ပြီးစေတတ်သောကြောင့် ဆရာရှိခိုးအပ်သော ဘုရားသည် အဘယ်သို့သော ဂုဏ်ထူးရှိပါသနည်းဟု စောဒနာဖွယ် ရှိသောကြောင့် ဝိစိတြ နယ သမ္ပန္နာ ဒေသနာ ယဿ–ကို မိန့်သတည်း။

အဓိပ္ပာယ်ကား–ငါရှိခိုးသော ဘုရားသည် ဆန်းကြယ်သောနည်းနှင့် ပြည့်စုံသော တရားတော်ကို ဟောစွမ်းနိုင်သော ဂုဏ်ရှိသည် ဖြစ်ဘိသော်။

ဤကား ပထမအနက် ယောဇနာနည်း၌ "ဝိစိတြနယသမ္ပန္နာ

ဒေသနာ ယဿ”ဟူသော အနိယတ်ကို “နမော တဿ”ဟူသော နိယတ်၏ သရုပ်ပြအဖြစ်ဖြင့် တက်သောနည်းတည်း။

တစ်နည်းကား–အရှင်အရိယဝံသဆရာ၊ ဆရာကား၊ ရှိခိုး၏ဟု ဆိုတော်မူ၏။ ရှိခိုးထိုက်သော အကြောင်းနှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်၌ ရှိခိုးခြင်းသည်သာလျှင် အလိုရှိအပ်သော အကျိုးပြီးသောကြောင့် ဆရာသည် ဘုရားကို အဘယ်ကြောင့် ရှိခိုးပါသနည်းဟု စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ “ဝိစိတြ နယ သမ္ပန္နာ ဒေသနာ ယဿ ယသ္မာ”ကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား–ဆန်းကြယ်သောနည်းနှင့် ပြည့်စုံသော တရားတော်ကို ဟောတော်မူသောကြောင့် ငါရှိခိုးသည် ဖြစ်ဘိသော်။

ဤကား “ဝိစိတြ နယ သမ္ပန္နာ ဒေသနာ ယဿ ”ဟူသော အနိယတ ဝါကျကို “နမော တဿ”ဟူသော နိယတဝါကျ၏ ဟေတုအဖြစ်ဖြင့် အနက်ယောဇနာသော ဒုတိယနည်း၌ တက်နည်းတည်း။

အနိယတ်+နိယတ် ။တစ်စုံတစ်ခုသော သဒ္ဒါသည် မယူအပ်သေးသော အနက်ကို ယူသောကြောင့် အနိယတ်မည်၏။ ယ–သဒ္ဒါသည် ယူအပ်ပြီးသော အနက်ကို ယူသောကြောင့် တ–သဒ္ဒါသည် နိယတ်မည်၏။

သဓမ္မသံဃဿ ။ဤသို့လျှင် ဘုရားရတနာအား ပဏ္ဏာမကို ပြုပြီး၍ ယခုအခါ ကြွင်းသော တရား, သံဃာ ရတနာတို့အားလည်း ပဏ္ဏာမကို ပြုလိုတော်မူသော ဆရာသည် “သဓမ္မသံဃဿ”ဟူသော ပါဠ်ကို မိန့်သတည်း။

အဓိပ္ပာယ်ကား–သဓမ္မသံဃဿ ဟူသော ပါဠ်ဖြင့် တရား,သံဃာ ရတနာတို့အား ရှိခိုးကြောင်း “သပုတ္တဒါရော အာဂတော”ဟူသော ပါဠ်၌ သားမယားနှင့်အတူ ယောကျ်ားလာသည်ဆိုရာ၌ ယောကျ်ားသာလျှင် လာသည်မဟုတ်၊ သားမယားလည်းလာသည်ဟု သိရသကဲ့သို့ သိရသောကြောင့် ကြွင်းသော တရား,သံဃာရတနာတို့အားလည်း ရှိခိုးကြောင်းကို သိအပ်၏ ဟူသော်။

သဒ္ဒါစောဒနာ

အဟံ နမော ကရောမိ ဟူသော ပဋ္ဌာနကြိယာကို အရကောက်။ အရှင်အရိယဝံသ ဆရာသည် ရှိခိုးခြင်းကို ပြု၏ဟူလို။

အရှင်အရိယဝံသဆရာ၊ ဆရာသည် ကရောမိ ဟူသော ပါဠ်၌ ကရ ဓာတ်သည် သကမ္မကဓာတ်, အကမ္မကဓာတ် နှစ်ရပ်တို့တွင် သကမ္မက ဓာတ် ဖြစ်ရကား ကံပုဒ်ကို ငဲ့၏၊ ထိုကံပုဒ်သည် အဘယ်နည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် နမော–ဟူသော ပါဌ်ကိုမိန့်။

ပညတ်စောဒနာ

အရှင်အရိယဝံသဆရာ၊ ဆရာသည် ရှိခိုးခြင်းကို ပြုပါ၏ဟုဆိုသော် အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ရှိခိုးခြင်းကို ပြုပါသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိရကား "အဟံ=ငါအရိယဝံသဆရာသည်" ဟူသော ပါဌသေသဂမျမာန် ကတ္တားပါဌ်ကိုမိန့်။

ပရမတ္ထစောဒနာ

အဟံ နမော ကရောမိဟူသော ပဋ္ဌာနကြိယာကို ကောက်။ ငါရှိခိုးခြင်းကို ပြုပါ၏ဟူလို။

အရှင်အရိယဝံသဆရာ၊ ဆရာသည် ကရောမိ ဟူသော ပါဠ်၌ ကရ–ဓာတ်၏အရ ဖြစ်သော ကာမာဝစရကုသိုလ် ပဏ္ဍာမစေတနာသည် အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန်တရား ဖြစ်၏။ ထိုပစ္စယုပ္ပန်တရားသည် ပစ္စည်းအာရုံ တရားနှင့် မကင်းကောင်းရကား ထိုအာရုံပစ္စည်း တရားသည် အဘယ်နည်း ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် "တဿ"ဟူသော ပါဌ်ကိုမိန့်။

အဝယဝတ္ထ အဓိပ္ပာယ်

ဝိစိတြ။ ။ဝိစိတြသဒ္ဒါသည် ဆန်းကြယ်ခြင်းအနက်ကို ဟောသော အနိပ္ဖန္န ပါဋိပဒိကပုဒ်မည်၏။

တစ်နည်းကား။ ။ဝိစိတ္တေတိ ဝိစိတ္တံ ကရောတိ အတ္တနော သဘာဝေနာတိ ဝိစိတြံ။ ။ကတ္တုသာဓန၊ ကိတ်ဝိဂြိုဟ်၊ ဝိပုဗ္ဗစိတ္တ–ဓာတ်၊ တြဏ်ပစ္စည်း။ စိတ္တ–စိတ္တကရဏေ။ ။အရကား ပညတ္တိ,အနုပညတ္တိ အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် ဆန်းကြယ်သော ဝိနည်းပါဠိတော်နည်းကိုလည်းကောင်း၊ သံကိလေသာ ဘာဂိယ အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် ဆန်းကြယ်သော သုတ္တန္တ ပါဠိတော်နည်းကိုလည်းကောင်း၊ ကုသိုလ်အစ ရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် ဆန်းကြယ်သော အဘိဓမ္မာ ပါဠိနည်းကိုလည်းကောင်း အရကောက်အပ်၏။

ကမ္မသာဓန။ ။ဝိစိတ္တိယတိ ဝိစိတ္တံ ကရိယတိ ဘဂဝတာတိဝိစိတြံ။ ကမ္မသာဓန၊ ကိတ်ဝိဂြိုဟ်။ ဧကတ္တ အစရှိသောနည်း၊ နန္ဒိယာဝဋ္ဋ အစ ရှိသောနည်း အပြားအားဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော ပါဠိတော်နည်းကို ရ၏။

နယ။ ။နယနံ ပတ္တနံ နယော။ ။နယတီတိ နယော။ ဘာဝသာဓန၊ ကတ္တုသာဓန၊ နီ–ဓာတ်၊ ဏ–ပစ္စည်း။ အရကား ပညတ္တိ, အနုပညတ္တိ အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် ဆန်းကြယ်သော ပါဠိတော်နည်းကို ရ၏။

ကမ္မသာဓန။ ။နီယတီတိ နယော။ ။ကမ္မသာဓန။ ။

ကရဏသာဓန။ ။နီယတိ ဧတေနာတိ နယော။ ။ကရဏ သာဓန။ အရကား ဧကတ္တ စသော နည်းတို့ကို ရ၏။

ဝိစိတြနယ။ ။ဝိစိတြ္တ တံ နယောစာတိ ဝိစိတြနယော။ ကမ္မဓာရယသမာသ်။ အရကား ရှေးနည်းအတိုင်းကောက်။

ဝိစိတြနယသမ္ပန္နာ။ ။ဝိစိတြနယော သမ္ပန္နော ဧတိဿာ ဒေသနာ ယာတိ ဝိစိတြနယ သမ္ပန္နာ။ ။ဧတိဿာ ဒေသနာယ=ထိုဒေသနာတော်အား၊ သမ္ပန္နော=ပြည့်စုံသော၊ ဝိစိတြနယော=ဆန်းကြယ်သောနည်းသည်၊ အတ္ထိ=ရှိ၏။ ဣတိ=ထို့ကြောင့်၊ သာ=ထိုဒေသနာတော်သည်၊ ဝိစိတြနယ

သမ္ပန္နာ=မည်၏။ အဂ္ဂါဟိတော–စသော ပါဠိတို့၌ကဲ့သို့ ဝိသေသနနောက်ရှိသော ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်တည်း။

တစ်နည်းကား။ ။ဝိစိတြေနယေန သမ္ပန္နာတိ ဝိစိတြနယ သမ္ပန္နာ။ တတိယတပ္ပုရိသ် သမာသ်။ ။သမာသ်ပုဒ် နှစ်ခုတို့၏ အရကား ဒေသနာတော်ကို ရ၏။

ဒေသနာ။ ။ဒေသိယတီတိ ဒေသနာ။ ။ဒေသိယတိ=ဟောအပ်၏။ ဣတိ=ထို့ကြောင့်၊ ဒေသနာ=ဒေသနာမည်၏။ ။ဟောဆိုအပ်ကုန်သော အနက်တို့ကို ဟောတတ်သော ဒေသကပုဂ္ဂိုလ်နှင့် စပ်သော အာဏာစသော အစီအရင်ဖြင့် အလွန်စီရင်ခြင်း သိစေခြင်းတည်း။ အရကား အာဏာဒေသနာ၊ ဝေါဟာရဒေသနာ၊ ပရမတ္ထဒေသနာတို့ကို ရ၏။

တာဒီ။ ။တာဒိနော ဟူသော ပုဒ်၌ တာဒီ–သဒ္ဒါသည် မတုန်လှုပ်ခြင်း အကမ္ပနတ္ထ=မဖောက်ပြန်သော သဘော၊ နိဗ္ဗိကာရ သဘာဝတ္ထကို ဟောသော ပါဠိုပဒိကပုဒ်မည်၏။

တစ်နည်းကား။ ။တောနေဝ ပကတိသဘာဝေန ပဿတီတိ တာဒီ။ တသဒ္ဒူပ ပဒ၊ ဒုသ–ဓာတ်၊ ကွိ–ပစ္စည်း။ ဒုသ–ပေက္ခနေ=လာဘ်ရခြင်း၊ မရခြင်းတို့၌ စိတ်တုန်လှုပ်ခြင်း မရှိသော ပကတိသဘောသာဖြစ်၏ ဟူလို။

သောဝိယ ပဿတီတိ တာဒီ။ မျက်စိအမြင်နှင့် ပြည့်စုံသော ယောကျ်ားကဲ့သို့ ဉာဏ်ဖြင့်သိမြင်တော်မူတတ်၏ဟူလို။ ကတ္တုသာဓန။

သော ဝိယ ပဿိတဗ္ဗာတိ တာဒီ။ ဝိပဿီဘုရားရှင်ကို လက္ခဏာတော်ကြီးငယ်တို့ဖြင့် သပ္ပါယ်စွာ ဖူးမြင်ရသကဲ့သို့ ဖူးမြင်အပ်၏ဟူလို။ ကမ္မသာဓန။ ။ ဣ ယ တ မ ကိ ဧသာန မန္တသရော–ဟူသော သုတ်ဖြင့် စီရင်။

နမော။ ။နမနံ နမော။ ဘာဝသာဓန။ အရကား ကိုယ် နှုတ် စိတ်တို့ဖြင့် ရတနာသုံးပါးဂုဏ်ကို ညွတ်ကိုင်းခြင်းကို ရ၏။

ကရဏာသာဓနံ။ ။နမတိ ဧတေနာတိ နမော။ ကရဏ သာဓနံ။ အရကား ရှိခိုးခြင်း ကြိယာကို ပြီးစေတတ်သော ကာမာဝစရ ကုသိုလ်စေတနာကို ရ၏။ နမု–ဓာတ်၊ အ–ပစ္စည်း။ နမု–နမနေ။ ။ဤနမုဓာတ်သည် တစ်ပါးသောအရာတို့၌ ညွတ်ခြင်းအနက် ရှိခိုးခြင်းအနက်၌ ဖြစ်သော်လည်း ဤဂါထာ၌ နမော–ဟု မိန့်အပ်သောကြောင့် ရှိခိုးခြင်းအနက်၌ ဖြစ်၏။

တစ်နည်းကား။ ။ပထမာဝိဘတ် ဒုတိယာဝိဘတ်တို့ဖြင့် စီရင်အပ်ကုန်သော "နမော တေ ဗုဒ္ဓ ဝီရတ္ထု။ နမော ကတွာ မဟေသိနော" ဟူကုန်သော ပြယုဂ်တို့ကို မြင်သောကြောင့် နိပါတ်ပုဒ်ဟူ၍လည်း သိအပ်၏။ ထို့ကြောင့် "နမော=ရှိခိုးခြင်းကို၊ ကရောမိ=ပြုပါ၏"ဟု ပဏာမဂါထာ၌ ယောဇနာခဲ့၏။

သာဓကပါဌ်အနက်ကား။ ။ဝီရ=ကြီးသောလုံ့လရှိတော်မူသော၊ ဗုဒ္ဓ= မြတ်စွာဘုရား၊ တေ=အရှင်ဘုရားအား၊ နမော=ရှိခိုးခြင်းသည်၊ အတ္ထု= တည်း။ ။မဟေသိနော= မြတ်စွာဘုရားအား၊ နမော= ရှိခိုးခြင်းကို၊ ကတွာ=ပြု၍။

သဓမ္မသံဃသ

ဓမ္မ။ ။ဓာရေတီတိ ဓမ္မော။ ဓရ–ဓာတ်၊ ရမ္မ–ပစ္စည်း။ တစ်နည်းကား– ကိလေသေ ဓံသတီတိဓမ္မော။ ဓံသု–ဓာတ်၊ ရမ္မ–ပစ္စည်း၊ ဓံသု ဂတိယံ၊ သဒ္ဒနီတိ။ အရကား–မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် ပရိယတ်တရား ဆယ်ပါးကို ရ၏။

သံဃ။ ။ဒိဋ္ဌိသီလ သာမညေန သဟတောတိ သံဃော။ သံသုဋ္ဌု ကိလေသေ ဟနတီတိ ဝါ သံဃော။ သံပုဗ္ဗ ဟနဓာတ်၊ ရ ပစ္စည်း။ အရကား အရိယာသံဃာကို ရ၏။

စတုဝဂ္ဂါဒိ ဝသေန သမဂ္ဂံ ကမ္မံ သမုပဂစ္ဆတီတိ သံဃော။ ။ အရကား ပုထုဇဉ်သံဃာ, အရိယာသံဃာ ကိုးယောက်ကို ရ၏။ သံပုဗ္ဗ ဟန ဓာတ်၊ ရ–ပစ္စည်း။

ဓမ္မသံဃ။ ။ဓမ္မောစ သံဃောစ ဓမ္မသံဃော။ ဒွန်သမာသ်။

သဓမ္မသံဃ။ ။ဓမ္မသံဃေဟိ သဟ ယော ဝတ္တတီတိ သဓမ္မသံဃော။ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်။ ။အရကား ဘုရားရှင်ကိုရ၏။ တဂ္ဂုဏသံဝိညာဏ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်တည်း။

အာဒိစ္စ ဗန္ဓု

အာဒိစ္စ။ ။အဒိတိယာ အပစ္စံ အာဒိစ္စော။ ။အဒိတိယာ=အဒိတိမည်သော နတ်သမီး၏၊ အပစ္စံ=သားတည်း၊ အာဒိစ္စော=အဒိတိမည်သော နတ်သမီး၏ သား။ ။အပစ္စတဒ္ဓိတ်၊ အဒိတိပုဒ်။ "ဏျဒိစ္စာဒီ သံ"ဟူသော မောဂ္ဂလာန်သုတ်ဖြင့် ဏျ ပစ္စည်းသက်၊ "လောပေါဝဏ္ဏိဝဏ္ဏာနံ"သုတ်ဖြင့် တိ၌ ဣကို ချေ၍ တျကို စ-ပြုသဖြင့် အာဒိစ္စ ရုပ်ပြီး၏။

တစ်နည်းကား။ ။အာဘုသော ဒိဗ္ဗတေတိ အာဒိစ္စော။ အာ-ပုဗ္ဗ-ဒိဝဓာတ်၊ ဏပစ္စည်း၊ ဗ္ဗ-ကို စပြု။

တစ်နည်းကား။ ။အာဘုသော ဒိဗ္ဗတီတိ အာဒိစ္စော။ ဗ္ဗသ ဇ္ဇော၊ (အဘိဓာန်ဋီကာ)

ဗန္ဓု။ ။ဗန္ဓတီတိ ဗန္ဓု။ ကတ္တု သာဓန။

ကမ္မသာဓန။ ။ဗန္ဓိတဗ္ဗောတိ ဗန္ဓု။ ကမ္မသာဓန။ ဗန္ဓ-ဓာတ်၊ ဥ-ပစ္စည်း၊ ဗန္ဓ-ဗန္ဓနေ။

တစ်နည်း။ ။ဗန္ဓတီတိ ဗန္ဓု။ ။ဥ။ (အဘိဓာန်ဋီကာ) သုတ်ကြီးဖြင့် ဥ-ပစ္စည်းသက်။

အာဒိစ္စဗန္ဓု။ ။အာဒိစ္စဿ ဗန္ဓု အာဒိစ္စဗန္ဓု။ ဆဋ္ဌီ တပ္ပုရိသ်၊ အရကား-မဟာသမ္မတမင်းရှ၏။

အာဒိစ္စ ဗန္ဓု=နေမင်း၏အဆွေမည်ပုံ

မဟာသမ္မတမင်းကြီး၏ အာဒိစ္စဗန္ဓုမည်ခြင်း၏ အကြောင်းကား ကမ္ဘာဦးသူတို့သည် ငါတို့အား ဘေးရန် ဖြစ်ပေါ်လာသော အခါ၌ ဤမဟာသမ္မတမင်းကြီးသည် မင်းပြုတော်မူလျက် ဘေးရန်ကို ပယ်တော်မူ၏။ ဤမဟာသမ္မတမင်းကြီးသည် ရှေးဦးစွာ ထွက်ပေါ်လာသော နေမင်း၏ အဆွေတော် ဖြစ်၏ဟု ပြောဆိုကြကုန်၏။ ထိုစကားကို အကြောင်းပြု၍ မဟာသမ္မတမင်းကြီးသည် နေမင်း၏ အဆွေဖြစ်တော်

မူသော မဟာသမ္မတမင်းကြီး၏ အနွယ်၌ ဘုရားဖြစ်တော်မူသောကြောင့် "အာဒိစ္စဗန္ဓု" ဟူသော အမည်ကို ရတော်မူ၏။

ဝါကျလင်္ကာရ

"ဝစီယတေ ပကာသီယတေတိ ဝါကျံ" ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ ရှုတ်ဆိုအပ် ပြအပ်သော စကားသည် ဝါကျမည်၏။ ထိုရှုတ်ဆိုအပ် ပြအပ်သော စကားသည် သာမည လက္ခဏာအားဖြင့် တစ်ပါးသာ၊ ဝိသေသ လက္ခဏာအားဖြင့်သော်ကား- ဝိတ္ထာရဝါကျ၊ ဝါကျာရမ္ဘဝါကျ၊ ကာရဏဝါကျ၊ ဖလဝါကျ၊ ဝိသေသဝါကျ၊ တပ္ပါကဋီကရဏဝါကျ၊ ဒဠှီဝါကျ၊ ပဏ္ဏတ္တိရဝါကျ၊ အနွယဝါကျ၊ ဗျတိရေကဝါကျ၊ သမ္ဘာဝနာဝါကျ၊ ဂရဟာဝါကျ၊ စောဒနာဝါကျ၊ ပရိဟာရဝါကျအားဖြင့် ၁၄ ပါးအပြား ရှိ၏။ ထို ၁၄ ပါးတို့တွင်-

(၁) ရှေ့ဝါကျ၌ အကျဉ်းအားဖြင့် ပြဆို၍ အကျယ်အားဖြင့် ပြဆိုကြောင်း ဖြစ်သော အကြင်နောက်ဝါကျသည် ရှိ၏။ ထိုဝါကျသည် ဝိတ္ထာရဝါကျ မည်၏။ ပြယုဂ်ကား-

ရတနတ္တယပ္ပဏာမာဘိဓေယျ ကရဏပ္ပကာရ ပကရဏာဘိဓာန ပယောဇနာနိ ဒဿေတုံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓန္တျာဒိ မာဟ။ ဧတ္ထ ဟိ သမ္မာ။ လ။ အဘိဝါဒိယာတိက္လမိနာ ရတနတ္တယပ္ပဏာမော ဝုတ္တော-အစရှိသည်တည်း။

ဤပြယုဂ်၌ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗ၊ ဝိတ္ထာရ၊ ဝိတ္ထာရဇောတက ဟူ၍ သုံးပါးရ၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် *ရတနတ္တယပ္ပဏာမကစ၍ အာဒိမာဟ တိုင်အောင်သော ရှေးဝါကျစကားသည် အကျယ်ချဲ့၍ ပြအပ်သောကြောင့် ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗဝါကျမည်၏။ *ဟိ-ကို ချန်လှပ်၍ ဧတ္ထစသော နောက်ဝါကျ စကားသည် ပြဆိုအပ်ပြီးသော စကားကို အကျယ်ချဲ့၍ ပြတတ်သောကြောင့် ဝိတ္ထာရဝါကျမည်၏။ *ဝိတ္ထာရဝါကျ၌ ပါသော ဟိ-သဒ္ဒါသည် အကျယ် ချဲ့ခြင်းကို ထွန်းပြတတ်သောကြောင့် ဝိတ္ထာရဇောတကမည်၏။

(၂) ရှေ့ဝါကျ၌ အပြစ်တင်ရန်ရှိ၍ ထိုအပြစ်တင်ရန်ကို ဖြေဆိုကြောင်းဖြစ်သော အကြင်နောက်ဝါကျသည် ရှိ၏။ ထိုဝါကျသည် ဝါကျာရမ္ဘဝါကျမည်၏။ ပြယုဂ်ကား-

သဟဇာတံ, ပုရေဇာတံ, ပစ္ဆာဇာတဉ္စ သဗ္ဗထာ, ကဗဠီကာရော အာဟာရော, ရူပဇီဝိတ မိစ္စယန္တိ, ပဉ္စဝိဓော ဟောတိ။ အတ္ထိပစ္စယော အဝိဂတပစ္စယောစ၊ အာရမ္မဏူပနိဿယ ကမ္မတ္ထိပစ္စယေသုစ သဗ္ဗေပိ ပစ္စယာ သမောဓာနံ ဂစ္ဆန္တိ- အစရှိသည်တည်း။

ဤပြယုဂ်၌ ဝါကျ၊ ဝါကျာရမ္ဘ၊ ဝါကျာရမ္ဘဇောတက ဟူ၍ သုံးပါးရ၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် *သဟဇာတံ အစ အဝိဂတပစ္စယော- အဆုံးရှိသော ရှေ့ဝါကျစကားသည် အပြစ်တင်၍ ဆိုအပ်သောကြောင့် ဝါကျမည်၏။ *အာရမ္မဏူပနိဿယ အစရှိသော နောက်ဝါကျစကားသည် တင်ဆိုအပ်သော အပြစ်ကို ဆက်၍ ဖြေဆိုကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘဝါကျမည်၏။ *စသဒ္ဒါသည် ဖြေဆိုခြင်းကို ထွန်းပြတတ်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘဇောတကမည်၏။

(၃) အကျိုးကို ရှေ့၌ပြ၍ ထိုအကျိုး၏ အကြောင်းကိုပြဆိုကြောင်းဖြစ်သော အကြင်နောက်ဝါကျသည် ရှိ၏။ ထိုဝါကျသည် ကာရဏဝါကျမည်၏။ ပြယုဂ်ကား-

သဗ္ဗဝစနာန မဋ္ဌော အက္ခရေဟိ သညာယတေ၊ အက္ခရ ဝိပတ္တိယံ ဟိ အတ္ထဿ ဒုန္နယထာ ဟောတိ-အစရှိသည်တည်း။

ဤပြယုဂ်၌ ဖလ၊ ကာရဏ၊ ကာရဏဇောတက ဟူ၍ သုံးပါးရ၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် *သဗ္ဗဝစနာနမဋ္ဌော။ လ။ သညာယတေ ဟူသော ရှေ့ဝါကျစကားသည် အကျိုးကိုပြတတ်သောကြောင့် ဖလဝါကျ မည်၏။ * ဟိ သဒ္ဒါမှတစ်ပါး အက္ခရ ဝိပတ္တိယံ ဟိ။ လ။ ဟောတိ ဟူသော နောက်ဝါကျစကားသည်အကြောင်းကိုပြတတ်သောကြောင့် ကာရဏဝါကျမည်၏။ *ဟိ-သဒ္ဒါသည် အကြောင်းကို ထွန်းပြတတ်သောကြောင့် ကာရဏဇောတက မည်၏။

(၄) အကြောင်းကို ရှေး၌ပြ၍ ထိုအကြောင်း၏ အကျိုးကို ပြဆိုကြောင်းဖြစ်သော အကြင်နောက်ဝါကျ စကားသည် ရှိ၏။ ထိုဝါကျသည် ဖလဝါကျ မည်၏။ ပြယုဂ်ကား–

ဒါနံ ဒါတဗ္ဗမေဝါတိ၊ ဒါနံ ဟိ ဘောဂသမ္ဗဒံ အာဝဟတိ အစရှိသည်တည်း။

ဤပြယုဂ်၌ ကာရဏ၊ ဖလ၊ ဖလဇောတက ဟူ၍ သုံးပါးရ၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် *ဒါနံ ဒါတဗ္ဗမေဝ ဟူသော ရှေ့ဝါကျ စကားသည် အကြောင်းကို ပြတတ်သောကြောင့် ကာရဏဝါကျမည်၏။ *ဒါနံ ဟိ ဘောဂသမ္ဗဒံ အာဝဟတိ ဟူသော နောက်ဝါကျစကားသည် အကျိုးကို ပြတတ်သောကြောင့် ဖလဝါကျမည်၏။ *ဟိ သဒ္ဒါသည် အကျိုးကို ထွန်းပြတတ်သောကြောင့် ဖလဇောတကမည်၏။

(၅) ရှေ့ဝါကျ၌ သာမညအားဖြင့် ပြဆို၍ ထိုသာမညကို ဝိသေသအားဖြင့် ပြဆိုကြောင်းဖြစ်သော အကြင်နောက်ဝါကျသည် ရှိ၏။ ထိုဝါကျသည် ဝိသေသဝါကျ မည်၏။ ပြယုဂ်ကား–

ပုညဝါ ပညဝါ ဒွေ စ ဒုလ္လဘာဝ၊ ဣမေသု ဟိ ပညဝါယေဝ ဒုလ္လဘော–အစရှိသည်တည်း။

*ဤပြယုဂ်၌ သာမည၊ ဝိသေသ၊ ဝိသေသ ဇောတက အားဖြင့် သုံးပါးရ၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် *ပုည။ လ။ ဘာဝ ဟူသော ရှေ့ဝါကျ စကားသည် သာမညအားဖြင့် ပြသောကြောင့် သာမညဝါကျ မည်၏။ *ဣမေသု ပညဝါယေဝ ဒုလ္လဘော ဟူသော နောက်ဝါကျသည် ဝိသေသ အားဖြင့် ပြတတ်သောကြောင့် ဝိသေသဝါကျ မည်၏။ *ဟိ သဒ္ဒါသည် အထူးပြုခြင်းကို ထွန်းပြတတ်သောကြောင့် ဝိသေသဇောတက မည်၏။

(၆) ရှေ့ဝါကျ၌ ပြဆိုအပ်သော စကားသည် ဥပမာစသည်တို့ဖြင့် မထင်ရှား။ ထိုမထင်ရှားသော စကားကို ထင်ရှားအောင် ပြုကြောင်းဖြစ်သော အကြင်နောက်ဝါကျ စကားသည် ရှိ၏။ ထိုဝါကျသည် တပ္ပါကဋီကရဏ ဝါကျ မည်၏။ ပြယုဂ်ကား–

နိဂ္ဂဟိတံ နာမ နိဿာယေန တိဋ္ဌတိ၊ တသ္မိံ ဝိနဋ္ဌေ အညံ နိဿာယ။ ယထာ ဟိ သကုဏော ယံ ရုက္ခံ နိဿာယ နိလိယတိ။ တသ္မိံ ရုက္ခေ ဝိနဋ္ဌေ ဥပ္ပတိတွာ နိဿာယ အညံ နိလိယတိ- အစ ရှိသည်တည်း။

ဤပြယုဂ်၌ တပ္ပါကဋ္ဌိကရဏီယ၊ တပ္ပါကဋ္ဌိကရဏ၊ တပ္ပါကဋ္ဌိကရဏဇောတက ဟူ၍ သုံးပါးရ၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် *နိဂ္ဂဟိတံနာမ။လ။ အညံ နိဿာယ ဟူသော ရှေ့ဝါကျ စကားသည် ဥပမာအားဖြင့် ထင်စွာပြအပ်သောကြောင့် တပ္ပါကဋ္ဌိ ကရဏီယ ဝါကျမည်၏။ *ဟိသဒ္ဒါမှ တစ်ပါး ယထာစသော နောက်ဝါကျ စကားသည် မထင်ရှားသည်ကို ထင်ရှားအောင် ပြုတတ်သောကြောင့် တပ္ပါကဋ္ဌိကရဏဝါကျ မည်၏။ *ဟိ သဒ္ဒါသည် ထင်ရှားစွာ ပြုခြင်းကို ထွန်းပြတတ်သောကြောင့် တပ္ပါကဋ္ဌိကရဏဇောတက မည်၏။

(၇) အာဂုံပါဠိကို ထုတ်ဆောင်၍ ပြဆိုကြောင်းဖြစ်သော ဝါကျသည် ဒဠှီဝါကျ မည်၏။ ပြယုဂ်ကား-

ဝိသေသတော ပန အန္တရာယနိဝါရဏံ ပစ္စာသိသန္တိ။ တထာဟိ ဝုတ္တံ သင်္ဂဟကာရေဟိ တဿာ နုဘာဝေန ဟာတန္တရာယေတာတိ- အစရှိသည်တည်း။

ဤပြယုဂ်၌ ဒဠှီယ၊ ဒဠှီကရဏ၊ ဒဠှီဇောတက ဟူ၍ သုံးပါးရ၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် *ဝိသေသတော ပန။လ။ သိသန္တိ ဟူသော ရှေ့ဝါကျ စကားသည် မြဲမြံစွာပြုအပ်သောကြောင့် ဒဠှီယဝါကျ မည်၏။ *ဟိ, သဒ္ဒါမှ တစ်ပါးသော တထာစသော နောက်ဝါကျစကားသည် မြဲမြံစွာ ပြုတတ်သောကြောင့် ဒဠှီကရဏဝါကျမည်၏။ *ဟိ, သဒ္ဒါသည် မြဲမြံစွာပြုခြင်းကို ထွန်းပြတတ်သောကြောင့် ဒဠှီဇောတက မည်၏။

(၈) ရှေ့ဝါကျ၌ တစ်ပါးတစ်ပါးသောအဖို့ကို ပြပြီး၍ တစ်ပါးတစ်ပါးသော အဖို့ကို ပြဆိုကြောင်း ဖြစ်သော အကြင်နောက်ဝါကျစကားသည် ရှိ၏။ ထိုဝါကျသည် ပက္ခန္တရဝါကျမည်၏။ ပြယုဂ်ကား-

ဝိရတိယော ပန တိသောပိ လောကုတ္တရစိတ္တေသု သဗ္ဗထာပိ နိယတာ ဧကတောဝ လဗ္ဘန္တိ–အစရှိသည်တည်း။

ဤပြယုဂ်၌ ပက္ခ၊ ပက္ခန္တရ၊ ပက္ခန္တရဇောတကဟူ၍ သုံးပါးရ၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် *သောဘဏေ စသော ရှေ့ဝါကျစကားသည် သောဘဏ စေတသိက်တို့၏ သမ္ပယောဂနည်းဟု ဆိုအပ်သော အဖို့တစ်ပါးကို ပြသောကြောင့် ပက္ခဝါကျမည်၏။ *ဝိရတိယော ပန စသော နောက်ဝါကျ စကားသည် ဝိရတီစေတသိက်တို့၏ သမ္ပယောဂနည်းဟု ဆိုအပ်သော အဖို့တစ်ပါးကို ပြတတ်သောကြောင့် ပက္ခန္တရဝါကျ မည်၏။ *ပန သဒ္ဒါသည် အဖို့တစ်ပါးကို ထွန်းပြတတ်သောကြောင့် ပက္ခန္တရဇောတက မည်၏။

(၉) ရှေ့ဝါကျ၌ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော စကားကိုပြဆို၍ အလျော်ကို ပြဆိုကြောင်းဖြစ်သော အကြင်နောက်ဝါကျသည် ရှိ၏။ ထိုဝါကျသည် အန္ဝယဝါကျ မည်၏။ ပြယုဂ်ကား–

နေဝိတ္ထိ ပုမ္ပါတော သေဝေ၊ ဝဏ်ံ ဟိ ဣတ္ထိယာ မနံ–အစရှိသည်တည်း။

ဤပြယုဂ်၌ ဗျတိရေက၊ အန္ဝယ၊ အန္ဝယဇောတက ဟူ၍ သုံးပါးရ၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် *နေဝိတ္ထိ ပုမ္ပါတော သေဝေ ဟူသော ရှေ့ဝါကျစကားသည် ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် ပြသောကြောင့် ဗျတိရေက ဝါကျမည်၏။ *ဝဏ်ံ ဣတ္ထိယာ မနံ ဟူသော နောက်ဝါကျစကားသည် အလျော်အားဖြင့် ပြတတ်သောကြောင့် အန္ဝယဝါကျ မည်၏။ *ဟိ သဒ္ဒါသည် အလျော် ပြခြင်း၌ ထွန်းပြတတ်သောကြောင့် အန္ဝယဇောတက မည်၏။

(၁၀) ရှေ့ဝါကျ၌ အလျော်ကို ပြ၍ ထိုအလျော်၏ ဆန့်ကျင်ဖက်ကို ပြဆိုကြောင်းဖြစ်သော အကြင်နောက်ဝါကျသည် ရှိ၏။ ထိုဝါကျသည် ဗျတိရေကဝါကျ မည်၏။ ပြယုဂ်ကား–

ဝိဘူတတရသော၀ ရုပ္ပနဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ၊ ဣတရထာ ဟိ ရုပ္ပတီတိ အဝိသေသ၀စနေနေ၀ ပရိယတ္တံ– တည်း။

ဤပြယုဂ်၌ အနွယ၊ ဗျတိရေက၊ ဗျတိရေကဓောတက ဟူ၍ သုံးပါးရ၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် *ဝိဘူတတရသော၀ ရုပ္ပနဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ ဟူသော ရှေ့ဝါကျစကားသည် အလျော်ကိုပြသောကြောင့် အနွယဝါကျ မည်၏။ *ဣတရထာ စသော နောက်ဝါကျစကားသည် ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ပြတတ်သောကြောင့် ဗျတိရေကဝါကျ မည်၏။ *ဟိ သဒ္ဒါသည် ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် ပြခြင်း၌ ထွန်းပြတတ်သောကြောင့် ဗျတိရေက ဓောတက မည်၏။

(၁၁) ရှေ့ဝါကျ၌ ကဲ့ရဲ့ပြစ်တင်သော ဂရဟိတစကားကို ပြဆို၍ ထိုဂရဟိတ စကားကို ချီးမွမ်းမြှောက်ပင့်ကြောင်းဖြစ်သော အကြင် နောက်ဝါကျသည် ရှိ၏။ ထိုဝါကျသည် သမ္ဘာဝနာဝါကျ မည်၏။ ပြယုဂ်ကား–

တသ္မာ တေသံ ဇာတိတော သီလက္ခန္ဓေန သင်္ဂဟိတော၊ ကိဋ္ဌာပိ ဟိ ပါဠိယံ သီလက္ခန္ဓေတိ ဘုမ္မေန နိဒ္ဒေသော ကတော– စသည်တည်း။

ဤပြယုဂ်၌ ဂရဟာ၊ သမ္ဘာဝနာ၊ သမ္ဘာဝနာဓောတက ဟူ၍ သုံးပါးရ၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် *တသ္မာ စသော ရှေ့ဝါကျတွင် သီလက္ခန္ဓေန ဟူသော စကားသည် ကဲ့ရဲ့အပ်သောကြောင့် ဂရဟာဝါကျ မည်၏။ *ကိဋ္ဌာပိ စသော နောက်ဝါကျစကားသည် ချီးမြှောက်တတ်သော ကြောင့် သမ္ဘာဝနာ ဝါကျမည်၏။ *ဟိသဒ္ဒါသည် ချီးမြှောက်ခြင်းကို ထွန်းပြတတ်သောကြောင့် သမ္ဘာဝနာဓောတက မည်၏။

(၁၂) ရှေ့ဝါကျ၌ ချီးမြှောက်တတ်သော စကားကို ဆို၍ ကဲ့ရဲ့ကြောင်း ဖြစ်သော အကြင်နောက်ဝါကျသည် ရှိ၏။ ထိုဝါကျသည် ဂရဟာဝါကျ မည်၏။ ပြယုဂ်ကား–

ကိဉ္စာပိ ဟိ ပါဠိဠ်ယံ သီလက္ခန္ဓေတိဘုမ္မေန နိဒ္ဒေသော ကတော၊ အတ္ထော ပန ကရဏဝသေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော–အစရှိသည်တည်း။

ဤပြယုဂ်၌ သမ္ဘာဝနာ၊ ဂရဟာ၊ ဂရဟာဇောတက ဟူ၍ သုံးပါးရှိ၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် *ကိဉ္စာပိဟိ စသော ရှေ့ဝါကျစကားသည် ချီးမြှောက်အားပေးခြင်းကို ပြသောကြောင့် သမ္ဘာဝနာဝါကျ မည်၏။ *အတ္ထော စသော နောက်ဝါကျစကားသည် ကဲ့ရဲ့နှိမ်ချခြင်းကို ပြတတ်သောကြောင့် ဂရဟာဝါကျ မည်၏။ *ပနသဒ္ဒါသည် ကဲ့ရဲ့ခြင်းကို အထူးပြုတတ်သောကြောင့် ဂရဟာဇောတက မည်၏။

(၁၃) စောဒက ဆရာတို့က ပါဠိ ပါဠိချင်း၊ အဋ္ဌကထာ အဋ္ဌကထာချင်း ပါဠိနှင့် အဋ္ဌကထာ စသည်တို့သည် ဆန့်ကျင်ကွဲပြားခြားနားသည်ဖြစ်၍ မသင့်မလျော် မတော်သာတည့် စသည်ဖြင့် အပြစ်တင်ကြောင်းဖြစ်သော အကြင်နောက်ဝါကျစကားကို ပြဆို၏။ ထိုဝါကျသည် စောဒနာဝါကျ မည်၏။ ပြယုဂ်ကား–

နနု စ စတသော အပ္ပမညာယောတိ စ ဝက္ခတိ၊ ကသ္မာ၊ ဒွေယေဝ ဝုတ္တာတိ–အစရှိသည်တည်း။

ဤပြယုဂ်၌ ပရိဟာရ၊ စောဒနာ၊ စောဒနာဇောတက ဟူ၍ သုံးပါးရှိ၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် *ကရုဏာ မုဒိတာ ဟူသော ရှေ့ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထသဘော လက္ခဏာစသည်ကို ဖွင့်ပြသောအားဖြင့် ဖြေဆိုခြင်းသည် ပရိဟာရဝါကျ မည်၏။ *နနုစ စသော စကားသည် ပရိဟာရ ဆရာ၏ အထက်၌ အပြစ်တင်တတ်သောကြောင့် စောဒနာဝါကျ မည်၏။ *နနုစ–ကသ္မာ ဟူသော ပုဒ်နှစ်ခုသည် အပြစ်တင်ခြင်းကို ထွန်းပြတတ်သောကြောင့် စောဒနာဇောတကမည်၏။

(၁၄) စောဒကဆရာတို့က တင်သောအပြစ်ကို ပါဠိ ပါဠိချင်း၊ အဋ္ဌကထာ အဋ္ဌကထာချင်း ပါဠိနှင့် အဋ္ဌကထာစသည်တို့သည် မဆန့်ကျင်

မကွဲပြား မခြားနားသည်ဖြစ်၍ အသင့်အတော်အလျော်သာဟု စသည်ဖြင့် ဖြေဆိုကြောင်းဖြစ်သော အကြင်နောက်ဝါကျ စကားသည် ရှိ၏။ ထိုဝါကျသည် ပရိဟာရဝါကျ မည်၏။ ပြယုဂ်ကား–

အဒေါသ တတြမဇ္ဈတ္တတာ ဟိ မေတ္တုပေက္ခာနံ ဂဟိတတ္တာ–အစရှိသည်တည်း။

ဤပြယုဂ်၌ စောဒနာ၊ ပရိဟာရ၊ ပရိဟာရစောဒက ဟူ၍ သုံးပါးရ၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် *နနုစ စသော ရှေ့ဝါကျစကားသည် ပရိဟာရ ဆရာ၏ အထက်၌ အပြစ်တင်ခြင်းကို ပြတတ်သောကြောင့် စောဒနာဝါကျ မည်၏။ *အဒေါသ တတြမဇ္ဈတ္တတာ ဟိ စသော နောက်ဝါကျစကားသည် စောဒကတင်သော အပြစ်ကို ဖြေဆိုကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် ပရိဟာရဝါကျ မည်၏။ *ဟိသဒ္ဒါသည် ဖြေဆိုခြင်းကို ထွန်းပြတတ်သောကြောင့် ပရိဟာရဇောတက မည်၏။

ဂန္ထာဘရဏပဏ္ဍာမလက်ရိုးပြီး၏။

❐

အာဒိစ္စဝံသစာစပ်နိယာမ်

(၁–ဂန္ထာရမ္ဘ)။

(၁) ရတနာ–သုံးအင်၊ ဆရာရှင်၊ ဦးတင်တုပ်ဝပ်ပန်။

(၂) စာသင်–ပျိုမြစ်၊ အခြေဖြစ်၊ နည်းသစ်–စာစပ်ဉာဏ်။

(၃) အကျဉ်း–ဆောင်စိမ့်၊ မိပ္ပာယ်ဆိမ့်၊ ဆိုပိမ့်,သံပေါက်မှန်။

(၂–ကာရကစပ်)။

(၄) သည်,ကား,–ပေးရာ၊ *ကတ္တားသာ၊ *ကံ,မှာ–ကို,သို့ပြန်။

(၅) ဖြင့်,–ကရိဏ်းသာ၊ အားနှင့်,ငှာ၊ မှတ်ပါ*သမ္ပဒါန်။

(၆) *အပါဒါန်မြွက်၊မှ, အောက်,ထက်,၌,နက်,–*အာဓာရဏ်။

(၇) *ကာရကခြောက်သွယ်၊ *အာချာတ်ဝယ်၊ မဖယ်စပ်သင့်တန်။

(၈) အပါဒါန, အာဓာရ,ဟု၊ နှစ်ဝပုဒ်သည်၊ *အပါဒေည်၊ အာခေည် စပ်သင့်ပြန်။

(၉) *သညီ,*သညာ၊ ကတ္တားမှာ၊ နှစ်ဖြာကွဲးလေပြန်။

(၁၀) သညာခိုမှီ၊ဒြဗ်,*သညီ၊ မှည့်မည်*သညာ,မှန်။

(၁၁) *ပကတိ, *ဝိကတိ၊ နှစ်ပါးရှိ၊ မှတ်ဘိ ကတ်,နှင့်ကံ။

(၁၂) မပျက်*ပကတိ၊ ပျက်လျှင်*ဝိ၊ မှတ်သိနိစ္စမှန်။

(၁၃) ကတ်,ကံ,နှစ်ဖြာ၊ မည်သညာ၊*ဝုတ္တာ*ဝုတ္တ,ဖန်။

(၁၄) ဝိဘတ်ပဋ္ဌမာ၊ *ဝုတ္တသာ၊ နှစ်ဖြာကတ်,နှင့်–ကံ။
(၁၅) ကံ,ဒု–ဆဋ္ဌ–တ၊ကတ်,ဆဋ္ဌ–တ၊*အဝုတ္တသွေမလှန်။
(၁၆) ကတ္တား, ဝုတ္တ၊ ရှိချေက၊ အဝုတ္တ,နေသင့်,ကံ။
(၁၇) ကံ,မူဝုတ္တ၊ ရှိပြန်က၊ အဝုတ္တ, ကတ္တားပြန်။
(၁၈) ကြိယာမချပ်၊ ကတ်ချင်းစပ်၊ *တုလျတ်,*လိင်္ဂတ်,တည်း။
(၁၉) ကတ္တားနှင့်ကံ၊ ဝုတ္တ,မှန်၊ စပ်ရန်ဓာတ်,ပစ္စည်း။
(၂၀) ကတ်,ကံ,နှစ်ဝ၊ အဝုတ္တ၊ စပ်ရ,ဓာတ်တွင်တည်း။
(၂၁) ကရိဏ်း,စ ရေ၊ ပုဒ်လေးတွေ၊ စပ်လေဓာတ်တွင်ချည်း။
(၂၂) ကာရကခြောက်တန်၊ မကြွင်းကျန်၊ စပ်ရန်နိဂုံးပြီး။

(၃–အကာရကစပ်။)

(၂၃) ၏,–*သမ္ဗန်မည်၊*သမ္ဗန္ဓည်၊မလည်စပ်ဆိုက်ရ။
(၂၄) နှစ်,သုံး ငါး,လေး၊ သမ္ဗန်ထွေး၊ ရှေးရှေးနောက်စပ်ရ။
(၂၅) တွင်,–*နိဒ္ဓါရဏာ၊ စပ်လိုပါ၊ နောက်မှာ*နိဒ္ဓါရဏီယ။
(၂၆) သော,–မူ*ဝိသေ၊ တုလျတွေ၊ စပ်လေ*ဝိသေသျ။
(၂၇) တက္ကွ,သဖြင့်,၊ အားဖြင့်,စွာ,ပဲ,၊ အမြဲ,ပြီး၍,၊ လျက်,၍,ရကား,၊ လျောက်,မူကား၊ မှတ်သား *ဝိသေသန။
(၂၈) အကာရက,၊ ကာရက,ကြိယေ,၊ များဝိသေ၊စပ်လေယထာရဟ။
(၂၉) အို,–*အာလုပ်ဖွေ၊ပုဒ်ကြိယေ၊စပ်လေဝိသေသန။
(၃၀) သော်,–*လက္ခဏ၊နောက်*လက္ချ၊စပ်ပါ,သန္နိဋ္ဌာန်။
(၃၁) လက္ခဏယှဉ်၊လက္ချ,တွင်၊စစ်လျှင်ကြိယာမှန်။
(၃၂) လက္ခဏ,မူ၊ ကတ်,ကံ,တူ၊ မှတ်ယူ*လက္ခဏဝန်။
(၃၃) လက္ချ,ဆိုက်ငြား၊ကံ,ကတ္တား၊မပြား*လက္ချဝန်။
(၃၄) တိုင်တိုင်,ပတ်လုံး,၊အနက်ဆုံး၊မှတ်သုံး*အစ္စန္တ ။

(၃၅) အစ္စန္တ ,မှာ၊ကာရကာ,၊ကြိယာနှစ်ဝ,စပ်ဆိုက်ရ။
(၃၆) *သဟယောဂ,၊*အတ္ထ,*အာဒိ,၊သုံးနက်ရှိ၊မှတ်သိ–နှင့်,ပေးက။
(၃၇) သဟ,ပုဒ်ယှဉ်၊နှင့်ပေးလျှင်၊တွေးထင်*သဟယောဂ။
(၃၈) သဒ္ဓိံ ,နာနာ၊ သမာ, သဟ,၊ စသည်မယှဉ်၊ နှင့်–ဟုမြင်၊ နက်လျှင် *သဟတ္ထ။
(၃၉) သဒ္ဓိံ ,စစ္စာ၊နှင့်,ယှဉ်ရာ၊*သဟာဒိယောဂ။
(၄၀) သဟယောဂ၊စသည်သုံးဖြာ၊ယှဉ်ဘက်မှာ၊စပ်ပါယောဂဝန္တ ။
(၄၁) ကြောင့်–မှု*နိမိတ်၊*ကရိဏ်း,*ဟိတ်,၊အစိတ် ၃ နက်လို။
(၄၂) ကြောင့်,သတ္တမီ၊ကြိယာမှီ၊စပ်ပြီ,နိမိတ်ဆို။
(၄၃) ကြောင့်,ပဥ္စမီ၊ကြိယာမှီ၊စပ်ပြီ,ကြောင်းကျိုးကို။
(၄၄) ကြောင့်,တတိယီ၊ကြိယာမှီ၊စပ်ပြီ,ဟိတ်နှင့်ဖိုလ်။
(၄၅) ၎င်း,–ပေးက၊*သရုပ၊စပ်ရ,နိဒ္ဒသ်မှာ။
(၄၆) ဤသို့,–နက်ကို၊*နိဒ္ဒသ်ဆို၊စပ်လိုကြိယာမှာ။
(၄၇) ဟူ၍,–ပေးက၊*အာကာရ၊စပ်ပါ,ကြိယာမှာ၊ထိုပုဒ်ဝန္တ ,သာ။
(၄၈) စဉ်,–*အနာဒရ၊*အနာဒရိယ၊စပ်ပါ,ကေန်သာ။
(၄၉) အနာဒရယှဉ်၊အနာဒရိယ,တွင်၊စစ်လျှင်ကြိယာသာ။
(၅၀) အနာဒရ၊ကတ်,ကံ,မျှ၊*အနာဒရ ဝန္တ ,သာ၊စပ်ပါ,အနာဒရာ။
(၅၁) အနာဒရိယ၊ဆိုက်ထကတ်,ကံ,၊မထူးပြန်၊*တဗ္ဗန်မှတ်သင့်စွာ။
(၅၂) သော်လည်း,–*ထုတေ,၊*ဂရဟေ၊စပ်လေကြိယာမှာ၊ထိုပုဒ်ဝန္တ ,သာ။
(၅၃) မူလည်း,–ပေးဘိ၊*အရုစိ၊ကြံသိဂရဟာ၊စပ်သင့်ကြိယာမှာ။
(၅၄) ဟူသော,–အနက်၊ပုဒ်အထွက်၊မိန့်မြွက်*ရူပက၊ပုံနှုန်းချိန်နှိုင်းဆ။
(၅၅) နှင့်တူ,–နက်လာ၊ပုဒ်ထွက်မှာ၊မှတ်ပါ*သဒိသ၊တိုက်ဆိုင်စံတူပြ။
(၅၆) အနက်,ကဲ့သို့–၊ပါဠ်ထွက်မြို့၊သိဖို့*ဥပမာ၊ပြိုင်ဘက်ယှဉ်စပ်ရာ။
(၅၇) ဟူသော,တူသော,–၊သဘောဝိသေ–၊သနပေ၊စပ်လေဝိသေသ်မှာ။
(၅၈) ကဲ့သို့,–အနက်၊ယှဉ်ဘက်ပဒ၊*ပမေယျမှာ,စပ်သင့်စွာ။

(၅၉) *တွာဒိပစ္စယေ၊အာချာတေ၊ဝိသေ,ဝိသေသ်စပ်၊ပုဗ္ဗာပရမှတ်။
(၆၀) တွာ–နှစ်,သုံး,လေး,၊ မယှက်ထွေး၊ ရှေးရှေးနောက်တွာစပ်၊ ပုဗ္ဗာပရမှတ်။
(၆၁) အကာရက၊စပ်နည်းပြ၊ဆုံးထနိဂုံးသတ်။

(၄–နိပါတ၊ဝါကျစပ်။)

(၆၂) ဝါ,စ,ပိ,ပိ၊စရှိနိပါတ်၊ မိရာပါ၌တွင်၊ *ဝိကပ်*သမုပစ္စည်း၊ နည်း* သမ္ဘိဏ္ဍာ၊ ဤသို့စ၊ စပ်ပါ့သင့်လျော်စွာ။
(၆၃) ဟိ,စ,ပန၊ ကာမဥ္စ, ယဒိ၊ ကိဥ္စာပိ, သစေ၊ ဟဝေ,ဝတ၊သို့စနိပါတ်၊ ယှဉ်စပ်မိခ၊ ပုဒ်ဝါကျ၌၊ *ဝိတ္ထာရဓောတကာ၊ *ဝါကျာရမ်ဓော၊ *ဝိသေသ်ဓောက၊ ဤသို့စ၊စပ်ပါ့ထိုက်သက်ရာ။
(၆၄) ဝါကျချင်းချင်း၊ စပ်တုံလျှင်းသော်၊ကျိုးခင်းကြောင်းပြ၊*ဝိတ္ထာရပြီ၊ *ပါကဋီနှင့်၊ *ဒဠှစသား၊ ဝါကျသွားကို၊ မှတ်သားဝေ၄၊ ကြောင်းကျိုးစ၊ စပ်ရလျော်သင့်ရာ။
(၆၅) နိပါတ်,ဝါကျ,၊စပ်နည်းပြ၊ပြီထ,နိသေသော။

(၅–နိဂုံး။)

(၆၆) နေနတ်–မျိုးနွယ်၊ပါဠ္ဌထွက်ခြယ်၊သိဘွယ်,ရေးထုတ်ပြန်။
(၆၇) သံပေါက်–နှုတ်သယ်၊ရသူ့ဝယ်၊များကယ်,စာစပ်ဉာဏ်။
(၆၈) စာစပ်–ဉာဏ်ကျယ်၊ကျမ်းဂန်လယ်၊မြင်းနှယ်,သွားလိမ့်မှန်။
(၆၉) ကျမ်းဂန်–မြင်းနှယ်၊အမြင်ကျယ်၊ဓိပ္ပာယ်,အတ္ထသန်။
(၇၀) ကျန–ဓိပ္ပာယ်၊သိခါဝယ်၊အလွယ်–ရ,နိဗ္ဗာန်။

အာဒိစ္စဝံသစာစပ်နိယာမ် ပြီးပြီ။

ဓမ္မာစရိယ မေးခွန်းထုတ် စည်းမျဉ်းအဖြေ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ဓမ္မာစရိယတန်း၌ ပြဋ္ဌာန်းသော ကျမ်းစာများနှင့် မေးခွန်းထုတ်စည်းမျဉ်း

ကျမ်းရင်း ၃-ကျမ်း

(၁) ပါရာဇိကဏ် ပါဠိတော်နှင့် အဋ္ဌကထာ။

(၂) သုတ်သီလက္ခန် ပါဠိတော်နှင့် အဋ္ဌကထာ။

(၃) ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိတော်နှင့် အဋ္ဌကထာ။

ကျမ်းရင်း ၃-ကျမ်းလုံး ပထမနေ့

(က) ပါဠာနုသာရီ အနက်ယောဇနာနည်း၊ (ခ) အာကာရငုံ၍ ထုတ်၍ အနက် ယောဇနာနည်း၊ (ဂ) ဝါကျအပြန်အလှန် အနက် ယောဇနာနည်း၊ (ဃ) သဒ္ဒတ္ထ, အဓိပ္ပါယတ္ထ အနက်ယောဇနာများကို ထည့်သွင်းမေးနိုင်သည်။

ပါရာဇိကဏ် ဒုတိယနေ့

(၁) ခက်ခဲသော အဋ္ဌကထာ ဝါကျတို့ကို ထုတ်ပြ၍ အနက်ယောဇနာ စေခြင်း။

(၂) လိုအပ်သော ပါဠိဝါကျတို့ကို ထုတ်ပြ၍ အနုသန္ဓေ, ပုစ္ဆာ, စောဒနာကျမ်းတက်, ထွက်နည်းကို မေးရာ၌ သုဒ္ဓတက်, ထွက်နည်းနှစ်မျိုးတို့တွင် တစ်မျိုးမျိုးကိုမေးခြင်း။

(မှတ်ချက်) စောဒနာတက်ကို မေးရာ၌ လီနတ္ထရစောဒနာ, အာဘောဂစောဒနာ, အယုတ္တစောဒနာ, ဗျတိရေကစောဒနာ, အန္ဝယစောဒနာတို့တွင် တစ်ခုခုကိုသာ မေးရမည်။ အထွက်ကိုမေးရာ၌လည်း သဒ္ဒါ, ပညတ်, ပရမတ်တို့တွင် တစ်ခုခုကိုသာ မေးရမည်။

(၃) သင်္ခေပ, ဝိတ္ထာရစသော ဝါကျအမည်ခွဲခြင်း, စာစပ်ကိုမေးခြင်း။

(မှတ်ချက်) ဝါကျခွဲရာ၌ ဂန္ထာဘရဏကျမ်းလာနှင့် အဋ္ဌကထာ, ဋီကာသုံးရိုး ဝါကျအမည်များကိုသာ မေးမြန်းရမည်။

(၄) ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဉာသ်ကောက်နည်းကို မေးခြင်း။

(၅) လိင်, ဝိဘတ်, ဓာတ်, ပစ္စည်း, ကြိယာ, ကာရကတို့၏ အနက်, အဓိပ္ပာယ်, အဆုံးအဖြတ်ကို မေးခြင်း။

(၆) ကျမ်းရင်း ၃-ကျမ်းလုံး၌ အဋ္ဌကထာပုဒ်ဖွင့် ပါဠိဖွင့် အရာ၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏အလို အာဘောဂကိုလည်းကောင်း၊ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာ အမည်ကိုလည်းကောင်း မေးခြင်း။

(မှတ်ချက်) သံဝဏ္ဏနာအမည်မှာ သံဝဏ္ဏနာကျမ်းလာ သံဝဏ္ဏနာ အားလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သည်။

(၇) ပုဒ်မှား, ပုဒ်မှန် အဆုံးအဖြတ်ကို မေးခြင်း။

(မှတ်ချက်) ဆိုင်ရာအဋ္ဌကထာ, ဋီကာဖြစ်စေ, ရှေ့နောက် ထောက်ထားဖွယ်ဖြစ်စေ, ဓာတ်ပစ္စည်းဝေဖန်၍ဖြစ်စေ, သဒ္ဒနယအထောက် အထား ထင်ရှားဖြစ်စေ ရှိရမည်။

(၈) ဆိုင်ရာအဋ္ဌကထာပါ တစ်စုံတစ်ခုသော ပုဒ်ကိုဖြစ်စေ, ဝါကျကို ဖြစ်စေ နည်း, ဥပစာ တစ်ခုခုစပ်၍ မေးခြင်း။

(မှတ်ချက်)ဥပမာ, ဥပမာန, ဥပမေယျ, ဥပရိက္ခာ, ဥပစာများ, ခွဲဝေ ထုတ်ဆောင်နည်းများလည်း စပ်ဆိုင်ပါဝင်သည်။

(၉) သတ်မှတ်ပေးသည့် အဋ္ဌကထာလာ အကြောင်းအရာကို စုဏ္ဏိယပဒနှုဖြင့် ရေးသားစေခြင်း။

(၁၀) နေတ္တိဟာရထုတ်နည်းကို ဆိုင်ရာပါဠိနှင့် စပ်၍ မေးခြင်း။

သီလက္ခန် ဒုတိယနေ့

(၁)ခက်ခဲသော အဋ္ဌကထာဝါကျတို့ကို ထုတ်ပြ၍ အနက်ယောဇနာ စေခြင်း။

(၂) လိုအပ်သော ပါဠိဝါကျတို့ကို ထုတ်ပြ၍ သုဒ္ဓအတက်, အထွက် နှစ်မျိုးတို့တွင် တစ်မျိုးမျိုးကိုမေးခြင်း။

(မှတ်ချက်) အတက်ကို မေးရာ၌ ပါရာဇိကဏ် (၂) နံပါတ်ပုစ္ဆာ အတိုင်း မေးရမည်။ အထွက်၌ သဒ္ဒါ, ပဍတ်, ပရမတ်, ထွက်နည်းတို့နှင့် အတ္ထုဒ္ဓါရ, အဓိပ္ပေတတ္ထ မေးနည်းတို့လည်း စပ်ဆိုင်ပါဝင်သည်။

(၃) ကိဥ္စာပိ, သစေပိ, ယဒိ, သစေ, အထစေ, လက္ခဏာရစိ, နနု, နနုစ အစရှိသော ဝါကျတို့တွင် တစ်ခုခုကိုထုတ်ပြ၍ ၎င်းတို့ကို ဝါကျ၌ ထားရခြင်း၏ အကြောင်းနှင့်တကွ စောဒကာဘောဂ, စောဒနာ, ပရိဟာရကာဘောဂ, ပရိဟာရ, အနုဂ္ဂဟ, အရုစိ စသော သက်ဆိုင်ရာ အဓိပ္ပာယ်ကို မေးခြင်း။

(၄) ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဝစနတ္ထစသော ၆–ပါးအခွဲကို မေးခြင်း။

(၅) ဟိတ်၏သမ္ဗန် ထားနည်းနှင့်တကွ တ္တ, တာ သမ္ဗန်တို့၏ ကံ, ကတ္တား, သမ္ဗန် အနက် ၃–တန်ဖြစ်ရာ၌ စာစပ်နည်းကိုလည်းကောင်း၊ ဘာဝသမ္ဗန်ပုဒ်၌ ရထိုက်သော ပစ္စယတ္ထကိုလည်းကောင်း မေးခြင်း။

(၆) ပါရာဇိကဏ် အမှတ်(၆) ပြင်ဆင်ချက်အတိုင်း ဖြစ်သည်။

(၇) နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပုဒ်ပြီးပုံကိုမေးခြင်း၊ ဝိပလ္လာသဖြစ်ပုံကို မေးခြင်း။

(၈) နက်နဲခက်ခဲသော အဓိပ္ပာယ်အဆုံးအဖြတ်ကို မေးခြင်း။

(မှတ်ချက်) ခက်ခဲသောအရာ၌ အဓိပ္ပာယ်ယူပုံ ဆုံးဖြတ်ခြင်း, ဝါဒ ကွဲပြားသော အချက်၌ ဥပဒေသ လေးမျိုး သင့်ရာညွှန်ပြ၍ ဆုံးဖြတ်ခြင်း,

ကျမ်းချင်းကွဲလွဲရာ၌ ကျမ်းညှိနည်း, နီတတ္ထ, နေယျတ္ထ, ဥဇုဝုစ်, ဝင်္ကဝုတ်, အတ္ထာပန္န, အတ္ထာပတ္တိနည်းအားဖြင့်လည်းကောင်း, သဒ္ဒန္တရ သန္နိဋ္ဌာန, သဒ္ဒန္တရပေါဟန အားဖြင့်လည်းကောင်း အဓိပ္ပာယ်ယူပုံ ယူနည်းများကို မေးခြင်းများ စပ်ဆိုင်ပါဝင်သည်။

(၉) သတ်မှတ်ပေးသည့် အဋ္ဌကထာပါ အကြောင်းအရာ အဓိပ္ပာယ် သွားအတိုင်း ဝုတ္တောဒယဆန်းကျမ်းလာ ဂါထာ တစ်မျိုးမျိုး ကျနအောင် စီကုံးစေခြင်း။

(မှတ်ချက်) အဋ္ဌကထာ၌ ပါရှိသော ဂါထာ၏ အမျိုးအမည်ကို မေးခြင်း, အနက်ယောဇနာစေခြင်းလည်း စပ်ဆိုင်ပါဝင်သည်။

(၁၀) အဋ္ဌကထာပါဠိကို စွဲ၍ ဋ္ဌာယီဘာဝ စသော ဘာဝါလင်္ကာရကို မေးခြင်း။

ဓမ္မသင်္ဂဏီ ဒုတိယနေ့

(၁) ခက်ခဲသော အဋ္ဌကထာဝါကျတို့ကို ထုတ်ပြ၍ အနက်ယောဇနာစေခြင်း။

(၂) လိုအပ်သော ဝါကျတို့ကို ထုတ်ပြ၍ ဋ္ဌပနာ, အာဘောဂ, အာဘောဂဟေတု, ဋ္ဌပနာပ်ဋိက္ခေပ, စောဒနာဟူသော ဋ္ဌပနာပဉ္စကဖြင့် သော်လည်းကောင်း, ဋ္ဌပနာအနုလောမပါပနာဒိကျမ်းရိုး ငါးချက်ဖြင့်သော် လည်းကောင်း သုဒ္ဓကျမ်းတက် ကျမ်းထွက် နှစ်မျိုးတို့တွင် တစ်မျိုးမျိုး ကို မေးခြင်း။

(မှတ်ချက်) (က) အတက်, အထွက် နှစ်မျိုးတို့တွင် တစ်မျိုးကိုသာ မေးရမည်။ (ခ) ဇဝံ သတိ, ဧဝဥ္စိ, ယဒိ ဇဝံ စသည် အစရှိသော ဝါကျတို့၌ နီတတ္ထအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း, နေယျတ္ထအားဖြင့်သော် လည်းကောင်း ရသင့်ရထိုက်သော အနုလောမပါပနာဒိကို ထုတ်ပြစေခြင်း လည်း စပ်ဆိုင်ပါဝင်သည်။

(၃) 'ဝါ, အထ ဝါ, အပိစ, အပရော နယော'တို့၏ သဒ္ဒါ, အနက်, အကြောင်း, အကျိုး ဝါကျလဲလှယ်ပုံကို မေးခြင်း၊ 'တေန, တသ္မာ, တေနေဝါဟ, တေန ဝုစ္စတိ, တေန ဝုတ္တံ, ဂဟေတဗ္ဗာ, ဝတ္တဗ္ဗာ, အဓိပ္ပေတံ, ကထိတံ, သမ္ဗန္ဓော' စသည် ထားပုံ အဓိပ္ပာယ်ကို ဝါကျထုတ်ပြ၍ မေးခြင်း၊ ပုနရုတ္တိဒေါသစသော ဂန္ထဒေါသတို့ကို ပါဠိဝါကျထုတ်ပြ၍ မေးခြင်း။

(၄) ဝိဂ္ဂဟပြုစေ၍ ဗျုပ္ပတ္တိ စသော လေးပါးအခွဲကို မေးခြင်း၊

(မှတ်ချက်) ဗျုပ္ပတ္တိ စသော လေးပါးအခွဲကို မေးခြင်း၌ ဘေဒစိန္တာဒီပနီနှင့် အဘိဓာန်ဋီကာလာသော နည်းနှစ်မျိုးတို့တွင် မည်သည့်နည်းနှင့်မဆို ဖြေဆိုနိုင်ခွင့်ရှိပါသည်။

(၅) 'လိင်္ဂ, ဂဏ, ဂဏဝိမုတ်, အန္တနှင့် တကွသော သမာသပဒ' စသည်ကို မေးခြင်း။

(၆) ပါရာဇိကကဏ် အမှတ်(၆) ပြင်ဆင်ချက်အတိုင်း ဖြစ်သည်။

(၇) 'ဟိ, စ, ပန' စသော နိပါတ်ပုဒ်တို့၏ အနက်, 'ဧဝ' ၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗ စသော အနက် 'ယ,တ' စသည်တို့၏ စွဲရာ အနက်တို့ကို မေးခြင်း။

(၈) ပုဒ်ဝါကျများ၏ ယထာရုတ ဖြစ်သင့်ဖြစ်ထိုက်သော ဒသနတ္ထ စသည် ထုတ်နည်းကို မေးခြင်း။

(မှတ်ချက်) ၎င်း၌ လက္ခဏာဒိစတုက္က နည်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း, အခြားနည်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း ဖြေဆိုနိုင်ခွင့်ရှိသည်။ 'ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, ဝေဒိတဗ္ဗံ, သိဒ္ဓံ'ဟု ထားသော ဝါကျများ၌ မုချတ္ထ, နေယျတ္ထ စသည်ကိုလည်းကောင်း, သဒ္ဒသိဒ္ဓိ, အတ္ထသိဒ္ဓိ, သဒ္ဒတ္ထသိဒ္ဓိ, ပစ္စက္ခသိဒ္ဓိ, အနုမာနသိဒ္ဓိ, အာကပ္ပသိဒ္ဓိ, ပရိကပ္ပသိဒ္ဓိ, သိဒ္ဓေယျသိဒ္ဓိ, အတ္ထာပတ္တိသိဒ္ဓိ အစရှိသော အနက်သဘောကျရောက်ရာ အဓိပ္ပာယ်ယူနည်းကို မေးနည်းများ စပ်ဆိုင် ပါဝင်သည်။

(၉) အဘိဓမ္မာအရာ၌ သိမ်မွေ့နက်နဲခက်ခဲသော သဘောအဓိပ္ပာယ် အဆုံးအဖြတ်ကို မေးခြင်း။

(မှတ်ချက်) လက္ခဏာ, ရသ, ပစ္စုပဋ္ဌာန်, ပဒဋ္ဌာန် ထုတ်ခြင်းကို မေးခြင်း, ပရမတ္ထဓမ္မဖြစ်ပုံ အခြင်းအရာ, ဝီထိဖြစ်ပုံ စသည်ကို မေးခြင်းလည်း ပါဝင်သည်။

(၁၀) ပါဠိအဋ္ဌကထာဝါကျ၌ သင့်ရာပုဒ်တို့၏ ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းစပ်နည်းနှင့်တကွ ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်ပုံ, ပစ္စည်းပြိုင်ပုံကို မေးခြင်း။

ကျမ်းရင်း ၃-ကျမ်း မေးခွန်းထုတ် စည်းမျဉ်းပြီး၏။

ဓမ္မာစရိယမေးခွန်းထုတ် စည်းမျဉ်းအဖြေ

ကျမ်းရင်း ၃-ကျမ်းလုံး၌ ပထမနေ့

(က) ပါဠာနုသာရီ

(၁) **'ပါဠာနုသာရီ အနက်ယောဇနာနည်း'** ဟူသည်။ ။ဟိတ် စသည်တို့ဖြင့် တန်ဆာမဆင်မူ၍ ပါဠိရှိသည်အားလျော်စွာ အနက်ယောဇနာခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

(၂) **(တစ်နည်း) 'ပါဠာနုသာရီအနက်ယောဇနာနည်း'**ဟူသည်။ ။ ဥပမာ, ဟိတ်တို့ဖြင့် တန်ဆာ မဆင်မူ၍ ပါဠိကို အစဉ်လျှောက်၍ ပါဠိရှိသည့်အတိုင်း အနက်ယောဇနာနည်းမျိုးကို 'ပါဠာနုသာရီအနက်ယောဇနာနည်း'ဟု ဆိုလိုသည်။

(၃) (တစ်နည်း) **''ပါဠာနုသာရီအနက်ယောဇနာနည်း'**ဟူသည်။ ။ ဟိတ်လည်း မပါ, ဥပမာလည်း မဘက် နှစ်ပါးစုံ ရောယှက်ခြင်းလည်း မရှိဘဲ ပကတိပါဠိရှိသည့်အတိုင်း အစဉ်လျှောက်၍ စပ်ယှဉ်အပ် စပ်ယှဉ်သင့်သော ပုဒ်တို့ကို စပ်ယှဉ်၍ အနက်ယောဇနာခြင်းသည် ပါဠာနုသာရီ အနက်ယောဇနာခြင်း မည်၏။

(ပါ) ဥဒါဟရဏ်။ ။(၁)တေန ခေါ ပန သမယေန ဝေသာလိယာ အဝိဒူရေ ကလန္ဒဂါမော နာမ အတ္ထိ။ (ပါရာဇိကဏ် ပါဠိတော်–၁၃)

တေနခေါပန သမယေန၊ ၌။ ဝေသာလိယာ၊ ၏။ အဝိဒူရေ၊ ၌။ ကလန္ဒ ဂါမော နာမ၊ သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ။ဤသို့ ဟိတ်စသည်တို့ဖြင့် တန်ဆာမဆင်မူ၍ ပါဠ်ရှိသည်အားလျော်စွာ အနက်ယောဇနာခြင်းတည်း။

(သီ) ဥဒါဟရဏ်။ ။(၂) ဇဝံ စိန္တေတွာ ယေန မဏ္ဍလမာဠော တေန ဥပသင်္ကမိတိ ယေနာတိ ယေန ဒိသာဘာဂေန၊ သော ဥပသင်္ကမိ တဗ္ဗော။ ဘုမ္မတ္ထေ ဝါ ဇတံ ကရဏဝစနံ၊ ယသ္မိံ ပဒေသေ သော မဏ္ဍလမာဠော တတ္ထ ဂတောတိ အယမတ္ထော။ (၃–၄၈)

ဇဝံ စိန္တေတွာ ယေန မဏ္ဍလမာဠော တေန ဥပသင်္ကမိတိ ဇတ္ထ၊ ၌။ ယေနာတိ၊ 'ယေန' ဟူသည်ကား။ ယေန ဒိသာဘာဂေန၊ အကြင် အရပ် မျက်နှာအဖို့ဖြင့်။ သော မဏ္ဍလမာဠော၊ ထိုစည်းဝေးရာဇရပ်သို့။ ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗော၊ ချဉ်းကပ်အပ်၏။ ဝါ၊ တစ်နည်းကား။ ဇတံ၊ ဤ 'ယေန' ဟူသော သဒ္ဒါသည်။ ဘုမ္မတ္ထေ၊ သတ္တမီအနက်၌။ ကရဏဝစနံ၊ ကရိုဏ်းဝိဘတ်ရှိသော သဒ္ဒါတည်း။ ယသ္မိံ ပဒေသေ၊ အကြင်အရပ်၌။ သော မဏ္ဍလမာဠော၊ သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ တတ္ထ၊ ထိုစည်းဝေးရာဇရပ် ရှိသောအရပ်သို့။ ဂတော၊ ၏။ ဣတိ အယံ၊ ဤသည်ကား။ အတ္ထော၊ အနက်တည်း။ ။ ဤသို့အစရှိသည်ဖြင့် အနက်ယောဇနာနည်းမျိုးသည် ပါဌာနုသာရီအနက်ယောဇနာနည်းမျိုး မည်၏။

(နီ) ဥဒါဟရဏ်။ ။(၃)သမယေ နိဒ္ဒိသိ စိတ္တံ၊ စိတ္တေန သမယံ မုနိ။
နိယမေတွာန ဒီပေတုံ၊ ဓမ္မေ တတ္ထ ပဘေဒတော။

စိတ္တေန၊ ဝိသေသနဖြစ်သော စိတ်ဖြင့်။ သမယံ၊ စိတ်၏ ဖြစ်ရာ ဝိသေသျဖြစ်သော သမယကို။ နိယမေတွာန၊ မှတ်သား၍။ (တစ်နည်း) နိယမေတွာန၊ အထူးပြု၍။ တတ္ထ တသ္မိံ သမယေ၊ ထိုစိတ်၏ ဖြစ်ရာ သမယ၌။ ဝါ၊ ထိုစိတ်ဖြင့် အထူးပြုအပ်သော ဝိသေသျဖြစ်သော သမယ၌။ ပဘေဒတော၊ ကုသိုလ်အစရှိသော အထူးအပြားအားဖြင့်။

ဓမ္မေ၊ ဖဿ အစရှိသော တရားတို့ကို။ ဒီပေတုံ၊ ပြခြင်းငှာ။ (တစ်နည်း) ဝေနေယျံ၊ ဝေနေယျသတ္တဝါကို။ ဒီပေတုံ ဗောဓေတုံ၊ သိစေခြင်းငှာ။ သမယေ၊ ဝိသေသနဖြစ်သော သမယ၌။ စိတ္တံ၊ ဝိသေသျဖြစ်သော စိတ်ကို။ မုနိ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ နိဒ္ဒိသိ၊ ညွှန်ပြတော်မူ၏။ (၄– ၉၉)

‘ယသ္မိံ သမယေ’၌ ‘သမယ’ကား ဝိသေသန
‘စိတ္တံ’ကား ဝိသေသျ
‘တသ္မိံ သမယေ’၌ ‘သမယ’ကား ဝိသေသျ
‘စိတ္တံ’ကား ဝိသေသန

နိသျဆရာ၏ အမှာစကား (နိသျ။ ၃၆၈)။

(ခ) အာကာရ ငုံ, ထုတ်

(၁) **‘အာကာရငုံ၍ အနက်ယောဇနာနည်း’** ဟူသည် အာကာရ ဖြစ်သင့်သော ဝါကျကို အာကာရဝတ္တုသို့ သွင်း၍ (ငုံ၍) အနက်ယောဇနာ ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

(၂) **‘အာကာရထုတ်၍ အနက်ယောဇနာနည်း’** ဟူသည် အာကာရ ဖြစ်သော ဝါကျကို အာကာရဝတ္တုသို့ မသွင်းမူ၍ (ထုတ်၍) အနက်ယောဇနာ ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

(ပါ) ဥဒါဟရဏ်။ ။အထခေါ ဝါယသ္မာ သုဒိန္နဿ ပိတာ အာယသ္မန္တံ သုဒိန္နံ ဧတ ဒဝေါစ ‘ဘုဋ္ဌ တာတ သုဒိန္နာ’တိ။ (ပါရာဇိကဏ်ပါဠိတော်–၁၈)

(၁) အထခေါ၊ ဉ်း။ အာယသ္မတော သုဒိန္နဿ၊ ၏။ ပိတာ၊ သည်။ အာယသ္မန္တံ သုဒိန္နံ၊ ကို။ ‘ဘုဋ္ဌ တာတ သုဒိန္နာ’ တိ၊ “ဘုဋ္ဌ တာတ သုဒိန္နာ’ ဟူ၍။ ဧတံ၊ ကို။ အဝေါစ၊ ဆို၏။ ။ဤကား အာကာရငုံ၍ အနက်ယောဇနာခြင်းတည်း။

(၂) အထခေါ၊ ၌။ အာယသ္မတော သုဒိန္နဿ၊ ၏။ ပိတာ၊ သည်။ အာယသ္မန္တံ သုဒိန္နံ၊ ကို။ ဇေတံ ဝစနံ၊ ကို။ အဝေါစ၊ ဆို၏။ ကိံ၊ အဘယ်သို့လျှင်။ အဝေါစ၊ ဆိုသနည်း။ 'ဘုဉ္ဇ တာတ သုဒိန္နာ' တိ၊ ဟူ၍။ အဝေါစ၊ဆို၏။ ။ဤကား အာကာရထုတ်၍ အနက်ယောဇနာခြင်းတည်း။

(တစ်နည်း) စည်းမျဉ်းဥပဒေသ၌ အာကာရငုံ၍ ထုတ်၍ အနက်ယောဇနာနည်းယူရာဝယ်—

(၁) **'အာကာရငုံ၍ အနက်ယောဇနာနည်း'** ဟူသည်။ ။ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ, ဋီကာတို့၌ မနသာ ဝဝတ္ထာပိတဖြစ်၍ 'ဟူ၍'ဟူသော မြန်မာအနက်သည် အာကာရတ္ထ မည်၏။ ထိုအာကာရတ္ထကို ဟောသော 'ဣတိ' သဒ္ဒါနှင့်တကွ 'ဣတိ' သဒ္ဒါ၏ အတွင်း၌ရှိသော ပုဒ်တို့ကို ပေါင်း၍ သဒ္ဒပဒတ္ထက အဖြစ်ဖြင့် ကြိယာ၏ အတွင်းသို့ သွင်း၍ ယောဇနာခြင်းမျိုးသည် 'အာကာရငုံ၍ ယောဇနာနည်းမျိုးမည်၏' ဟု ဆိုလိုသည်။

(သီ) ဥဒါဟရဏ်။ ။ဘဂဝါ ကိရ အတ္တနော သန္တိကေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ ဖာသုကဋ္ဌာနေ ဝိဟရန္တေ မနသိ ကရောသိ 'အသုကော မယှံ သန္တိကေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ ဂတော သက္ခိဿတိ နု ခေါ ဝိသေသံ နိဗ္ဗတ္တေတုံ နော ဝါ'တိ။ (ဋ္ဌ-၄၉)

ဘဂဝါ၊ သည်။ အတ္တနော၊ ၏။ သန္တိကေ၊ ၌။ ကမ္မဋ္ဌာနံ၊ ကို။ ဂဟေတွာ၊ ၍။ ဖာသုကဋ္ဌာနေ၊ ချမ်းသာရာအရပ်၌။ ဝိဟရန္တေ၊ နေကုန်သော ရဟန်းတို့ကို။ 'အသုကော မယှံ။ လ။ နော ဝါ'တိ၊ ဟူ၍။ မနသိ ကရောသိကိရ၊ နှလုံးသွင်းတော်မူသတတ်။ ။ဤသို့ အနက်ယောဇနာနည်းမျိုးသည် အာကာရငုံ၍ အနက်ယောဇနာနည်း မည်၏။

(၂) **'အာကာရထုတ်၍ အနက်ယောဇနာနည်း'** ဟူသည်— အာကာရဝတ္တမှ အပြင်ထုတ်၍ ယောဇနာနည်းမျိုးသည် အာကာရကို အပြင်ထုတ်၍ ယောဇနာနည်းမည်၏။

ဥဒါဟရဏ်။ ။ယခင်ဝါကျအနက်။ ။ဘဂဝါ၊ သည်။ အတ္တနော၊ ၏။ သန္တိကေ၊ ၌။ ကမ္မဋ္ဌာနံ၊ ကို။ ဂဟေတွာ၊ ၍။ ဖာသုကဋ္ဌာနေ၊ ၌။ ဝိဟရန္တေ၊ တို့ကို။ မနသိကရောသိ၊ ၏။ ကိံ မနသိ ကရောသိ၊ နည်း။ အသုကော မယှံ။ လ။ နော ဝါ'တိ၊ ဟူ၍။ မနသိ ကရောသိ ကိရ၊ သတတ်။ ။ဤသို့ အနက်ယောဇနာ နည်းမျိုးသည် အာကာရကို အပြင်ထုတ်၍ အနက်ယောဇနာနည်း မည်၏။

(တစ်နည်း)(ခ)**'အာကာရငုံ၍ အနက်ယောဇနာနည်း'** ဟူသည်- အာကာရဝန္တဝါကျ၏ နောက်၌ အာကာရအနက်ရှိသော 'ဣတိ' သဒ္ဒါဖြင့် ပြဆိုထားသော အာကာရဝါကျစကားရပ်ကို အာကာရဝန္တဝါကျအတွင်းသို့ သွတ်သွင်းကိုက်ငုံလျက် အနက်ယောဇနာခြင်းမျိုးတည်း။ ထိုနည်းသည်-

(က) အာကာရဝါကျပါဠိကို အနက်ယောဇနာခြင်းမပြုဘဲ အာကာရပါဠိအတိုင်း အတွင်းငုံနည်း,

(ခ) အာကာရဝါကျပါဠိကို အနက်ယောဇနာခြင်းနှင့်တကွ အတွင်းငုံနည်းဟု နှစ်မျိုးပြား၏။ ထိုနှစ်မျိုး နှစ်ပါးတို့တွင်-

(က) ဥဒါဟရဏ်။ ။မာတာပိတရော ဟိ ကဒါစိ ပုတ္တကေ ဧဝမ္ပိ ဝဒန္တိ 'စောရာ ဝေါ ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကံ ကရောန္တု'တိ။ (နီ၊ ၄-၁၄၃)

ဟိ သစ္စံ၊ မှန်၏။ မာတာပိတရော၊ အမိအဘတို့သည်။ ကဒါစိ၊ တစ်ရံတစ်ခါ၌။ ပုတ္တကေ၊ သားငယ် သမီးငယ်တို့ကို။ 'စောရာ ဝေါ ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကံ ကရောန္တု'တိ၊ 'စောရာ ဝေါ ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကံ ကရောန္တု' ဟူ၍။ ဧဝမ္ပိ၊ ဤသို့လည်း။ ဝဒန္တိ၊ ပြောဆိုတတ်ကြကုန်၏။ ။ဤကား အာကာရပါဠ်ကို အနက်ယောဇနာခြင်း မပြုဘဲ ပါဠိအတိုင်း ငုံပုံတည်း။

ဝေါ၊ နင်တို့ကို။ စောရာ၊ ခိုးသူတို့သည်။ ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကံ၊ အပိုင်းအပိုင်း။ ကရောန္တု၊ ပြုစေကုန်သတည်း။ (နိသျ-၅၇၇)

မှတ်ချက်။ ။ဤသို့ အာကာရပါဠ်ကို သီးသန့် ယောဇနာခြင်းသည် ပေါရာဏာစရိယတို့၏ ဝါဒပေတည်း။

(ခ) ဥဒါဟရဏ်။ ။တံ တံ ကမ္မံ ကတွာ ဥယျောဇေတဗ္ဗော 'ဂစ္ဆ ဝိဃာသာဒေါ ဟုတွာ ဇီဝိဿသီ'တိ။ (နီ၊ ၄-၃၀)

ပဌမနည်း။ ။တံ တံ ကမ္မံ၊ ထိုထိုအမှုကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ အာဝုသော၊ ငါ့ရှင်။ တွံ၊ သင်သည်။ ဂစ္ဆ၊ သွားချေ။ ဂန္တွာ၊ သွားပြီး၍။ ဝိဃာသာဒေါ၊ စားကြွင်းစားသည်။ ဟုတွာ၊ ဖြစ်၍။ ဓီဝိဿတိ၊ အသက်ရှင်ရလတ္တံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝတွာ၊ ဆို၍။ ဥယျောဇေတဗ္ဗော၊ လွှတ်လိုက်အပ်၏။

ဒုတိယနည်း။ ။(တစ်နည်း) တံ တံ ကမ္မံ၊ ကို။ ကတွာ၊ ၍။ အာဝုသော၊ ငါ့ရှင်။ တွံ၊သည်။ဂစ္ဆ၊ချေ။ ဂန္တွာ၊၍။ ဝိဃာသာဒေါ၊ သည်။ ဟုတွာ၊ ၍။ ဓီဝိဿသိတိ၊ ဟူ၍။ ဝတွာ၊ ၍။ ဥယျောဇေတဗ္ဗော၊ ၏။

တတိယနည်း။ ။(တစ်နည်း) တံ တံ ကမ္မံ၊ ကို။ ကတွာ၊ ၍။ 'ဂစ္ဆဝိဃာသာဒေါ ဟုတွာ ဓီဝိဿသီ'တိ၊ 'ငါရှင် အသင် သွားပါချေ၊ သွားပြီး စားကြွင်းစားဖြစ်လျက် အသက် ရှင်ရလတ္တံ့'ဟူ၍။ ဝတွာ၊ ပြောဆို၍။ ဥယျောဇေတဗ္ဗော၊ ၏။

ဤကား အာကာရဝါကျပါဌ်ကို အနက်ယောဇနာခြင်းနှင့်တကွ အတွင်းငုံ၍ ယောဇနာနည်းတည်း။

(၂) **'အာကာရကို အပြင်ထုတ်၍ ယောဇနာနည်း'** ဟူသည်– အာကာရဝါကျက အာကာရဝစ္စ ဝါကျ၏ အတွင်းမှာ ဝင်ရောက်နေသဖြင့် ၎င်းအတွင်းဝင်နေသော အာကာရဝါကျကို အာကာရဝစ္စ ဝါကျ၏ အပြင်ဘက်မှာ သီးခြားထုတ်လျက် အနက်ယောဇနာခြင်းမျိုးတည်း။ ထိုနည်းသည်လည်း–

(က) အာကာရဝါကျကို အနက်ယောဇနာခြင်းမပြုဘဲ အာကာရဝါကျ ပါဌ်အတိုင်း အပြင်ထုတ်နည်း,

(ခ) အာကာရဝါကျကို အနက်ယောဇနာခြင်းနှင့်တကွ အာကာရ ဝါကျပါဌ်ကို အပြင်ထုတ်၍ အနက်ယောဇနာနည်း ဟူ၍ နှစ်ပါးပြား၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်–

(က) ဥဒါဟရဏ်။ ။ဗျာပါဒသဟဂတေန စေတသာ 'ဣမေ သတ္တာ ဟညန္တု ဝါ ဗဇ္ဈန္တု ဝါ ဥစ္ဆိဇ္ဇန္တု ဝါ၊ မာ ဝါ အဟေသု' န္တိ ဝဒတိ။ (နီ၊ ၄-၁၃၆)

ဗျာပါဒသဟဂတေန၊ ဒေါသနှင့်တကွဖြစ်သော။ စေတသာ၊ စိတ်ဖြင့်။ ဝဒတိ၊ ပြောဆို၏။ ကိံ၊ အဘယ်သို့။ ဝဒတိ၊ နည်း။ 'ဣမေ သတ္တာ ဟညန္တု ဝါ ဗဇ္ဈန္တု ဝါ ဥစ္ဆိဇ္ဇန္တု ဝါ၊ မာ ဝါ အဟေသု'န္တိ၊ 'ဣမေ သတ္တာ ဟညန္တု ဝါ ဗဇ္ဈန္တု ဝါ ဥစ္ဆိဇ္ဇန္တု ဝါ၊ မာ ဝါ အဟေသုံ'ဟူ၍၊ ဝဒတိ၊ ပြောဆို၏။

ဣမေ သတ္တာ၊ ဤသတ္တဝါတို့ကို။ ဝါ၊ တို့သည်။ ဟညန္တု ဝါ၊ သတ်အပ်ကုန်လည်း သတ်အပ်ပါကုန်မူကား။ အဟော ဝတ၊ ကောင်းလေစွ သြော်။ ဗဇ္ဈန္တု ဝါ၊ နှောင်ဖွဲ့အပ်ကုန်မူလည်း နှောင်ဖွဲ့အပ်ပါကုန်မူကား။ အဟော ဝတ၊ သြော်။ ဥစ္ဆိဇ္ဇန္တု ဝါ၊ ဖြတ်အပ်ကုန်မူ လည်း ဖြတ်အပ်ကုန် ပါမူကား။ အဟော ဝတ၊ သြော်။ မာ ဝါ အဟေသုံ၊ မဖြစ်မူလည်း မဖြစ်ပါကုန်မူကား။ အဟော ဝတ၊ သြော်။

(တစ်နည်း) ဣမေ သတ္တာ၊ တို့ကို။ ဝါ၊ တို့သည်။ ဟညန္တု ဝါ၊ သတ်မူလည်း သတ်အပ်စေကုန်သတည်း။ ဗဇ္ဈန္တု ဝါ၊ နှောင်ဖွဲ့မူလည်း နှောင်ဖွဲ့အပ်စေကုန်သတည်း။ ဥစ္ဆိဇ္ဇန္တု ဝါ၊ ဖြတ်မူလည်း ဖြတ်အပ်စေကုန် သတည်း။ မာ ဝါ အဟေသုံ၊ မဖြစ်မူလည်း မဖြစ်ကြစေကုန်သတည်း။

(မှတ်ချက်)။ ။ဤသို့ အာကာရပါဌ်ကို အပြင်ထုတ်၍ သီးသန့် ယောဇနာခြင်းသည် ပေါရာဏာစရိယတို့၏ ဝါဒပေတည်း။

(ခ) ဥဒါဟရဏ်။ ။တတော ဒေဝတာနံ 'အဇ္ဇာပိ နူန သိဒ္ဓတ္ထဿ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စံ အတ္ထိ၊ ပလ္လင်္ကသ္မိံ ဟိ အာလယံ န ဝိဇဟတီ'တိ ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒိ။ (နီ၊ ၄-၁၃)

တတော၊ ထိုသို့ ရတော်မူလျက် ပလ္လင်တော်ကို ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး မမိုတ်သော မျက်စိတော်တို့ဖြင့် ကြည့်ခြင်းကြောင့်။ ဒေဝတာနံ၊ နတ်တို့အား။

ပရိဝိတက္ကော၊ အကြံအစည်သည်။ ဥဒပါဒိ၊ ထင်ရှားဖြစ်၏။ ကိံ၊ အဘယ်သို့။ ဝါ၊ အဘယ်သို့သော အခြင်းအရာအာကာရဖြင့်။ ပရိဝိတက္ကော၊ သည်။ ဥဒပါဒိ၊ နည်း။

(မှာထားချက်)။ ။'ဣတိ' သဒ္ဒါ၊ အာကာရတ္ထ၊ နောက်၌ပြမူ၊ ဝါစကပုဒ္ဓာ၊ 'ကိံ' သဒ္ဒါကို၊ ရှေ့မှာစွက်၍၊ အနက်သမ္ဗန်ဖြ'

ဟူသော နိယံနှင့် အညီ 'ကိံ' သဒ္ဒါ ထည့်ပါ၌။

အဇ္ဇာပိ၊ ယနေ့၌သော်လည်း။ သိဒ္ဓတ္ထဿ၊ သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားအား။ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စံ၊ ပြုဖွယ်ကိစ္စသည်။ အတ္ထိ နုန၊ ကျန်ရှိသေးယောင်တကား။ ဟိ၊ မှန်၏။ အယံ၊ ဤသိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည်။ ပလ္လင်္ကသ္မိံ၊ ပလ္လင်တော်၌။ အာလယံ၊ ကပ်ငြိတွယ်တာခြင်းကို။ န ဝိဇဟတိ၊ မစွန့်ရက်နိုင်သေး။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ပရိဝိတက္ကော၊ သည်။ ဥဒပါဒိ၊ ၏။

(တစ်နည်း) တတော၊ ကြောင့်။ ဒေဝတာနံ၊ တို့အား။ ပရိဝိတက္ကော၊ သည်။ ဥဒပါဒိ၊ ၏။ ကိံ၊ သို့။ ပရိဝိတက္ကော၊ သည်။ ဥဒပါဒိ၊ နည်း။ အဇ္ဇာပိ၊ လည်း။ သိဒ္ဓတ္ထဿ၊ အား။ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စံ၊ သည်။ အတ္ထိ နုန၊ ကား။ ဟိ၊ မှန်၏။ အယံ၊ သည်။ ပလ္လင်္ကသ္မိံ၊ ၌။ အာလယံ၊ ကို။ န ဝိဇဟတီတိ၊ 'မစွန့်ရက်နိုင်သေး'ဟူ၍။ ပရိဝိတက္ကော၊ သည်။ ဥဒပါဒိ၊ ထင်ရှားဖြစ်၏။

(တစ်နည်း) တတော၊ ကြောင့်။ ဒေဝတာနံ၊ တို့အား။ ပရိဝိတက္ကော၊ သည်။ ဥဒပါဒိ၊ ထင်ရှားဖြစ်၏။ ကထံ၊ သို့။ ဝါ၊ အဘယ်သို့သော အခြင်းအရာ အာကာရဖြင့်။ ပရိဝိတက္ကော၊ သည်။ ဥဒပါဒိ၊ နည်း။ 'အဇ္ဇာပိ နုန သိဒ္ဓတ္ထဿ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စံ အတ္ထိ၊ ပလ္လင်္ကသ္မိံ ဩ် အာလယံ န ဝိဇဟတီ'တိ၊ 'ယနေ့ထိပင် သိဒ္ဓတ္ထမှာ ပြုဖွယ်ကိစ္စကျန်ရှိသေး၏။

မှန်၏။ ဤသိဒ္ဓတ္ထကား ပလ္လင်တော်၌ တွယ်တာကပ်ငြိခြင်း မစွန့်နိုင်သေး’ ဟူ၍။ ပရိဝိတက္ကော၊ အကြံအစည်သည်။ ဥဒပါဒိ၊ ထင်ရှားဖြစ်၏။

(မှတ်ချက်)။ ။ဤကား အာကာရဝါကျကို အနက်ယောဇနာခြင်းနှင့်တကွ အပြင်ထုတ်၍ အနက်ယောဇနာခြင်းသည် ပေါရာဏာစရိယတို့၏ ဝါဒပေတည်း။

(ဂ) ဝါကျအပြန်အလှန်

‘ဝါကျအပြန်အလှန် အနက်ယောဇနာခြင်းနည်း’ဟူသည်–ကာရဏ, ဖလ ဖြစ်သင့်သော ဝါကျတို့၌ ‘ကသ္မာ’ စသည်တို့ဖြင့် ပုစ္ဆာထုတ်၍ ဖလဝါကျသို့ ‘ယသ္မာ, တသ္မာ’ စသည် ထည့်စွက် အနက်ယောဇနာခြင်းမျိုးကို ဆိုလိုသည်။

(ပါ) ဥဒါဟရဏ်။ ။သမ္ဗသာဒနံ ပန ထပေတွာ နိပ္ပရိယာယေန တိဝင်္ဂိက မေဝေတံ ဟောတိ။ ယထာဟ ‘ကတမံ တသ္မိံ သမယေ တိဝင်္ဂိကံ ဈာနံ ဟောတိ?ပီတိ သုခံ စိတ္တဿေ ကဂ္ဂတာ’တိ။

(ပါ၊ ဠ၊ ၁–၁၁၉)

ပန၊ ပရိယာယမှ တစ်ပါး နိပ္ပရိယာယကို ဆိုဦးအံ့။ သမ္ဗသာဒနံ၊ သမ္ဗသာဒနကို။ ထပေတွာ၊ ၍။ နိပ္ပရိယာယေန၊ အားဖြင့်။ ဧတံ၊ ထိုဒုတိယဈာန်သည်။ တိဝင်္ဂိကမေဝ၊ အင်္ဂါသုံးပါးရှိသည်သာလျှင်။ ဟောတိ၊ ၏။ ကေန ကာရဏေန၊ ကြောင့်။ ဧတံ ဧတဿ ဈာနဿ၊ ဒုတိယဈာန်၏။ တိဝင်္ဂိကဘာဝေါ၊ ကို။ ဝိညာတဗ္ဗော၊ သနည်း။ ‘ကတမံ တသ္မိံ သမယေ၊ လ။ စိတ္တဿေကဂ္ဂတာ’တိ၊ ဟူ၍။ ယထာယေန ကာရဏေန၊ ကြောင့်။ ဘဂဝါ၊ သည်။ ဓမ္မသင်္ဂဏီယံ၊ ၌။ အာဟ၊ ပြီ။ တထာ တေန ကာရဏေန၊ ကြောင့်။ ဧတဿ ဈာနဿ၊ ၏။ တိဝင်္ဂိကဘာဝေါ၊ ကို။ ဝိညာတဗ္ဗော၊ အပ်၏။ ။ဤသို့ ယောဇနာခြင်းမျိုးကို ‘ဝါကျအပြန်အလှန် ယောဇနာခြင်းမျိုး’ဟု ဆိုလိုသည်။

(မှတ်ချက်)။ ။ဤဝါကျအပြန်အလှန်ကို ဖော်ပြရာ၌ ဤနည်းမှတစ်ပါး သီလက္ခန္ဓနှင့် ဓမ္မသင်္ဂဏီပထမနေ့တို့၌ ဝါကျအပြန်အလှန် ရသင့်ရထိုက်သော ဝါကျများကို ဖော်ပြဖြေဆိုသော နည်းများလည်း သက်ဝင်စေရမည်။

(တစ်နည်း) 'ဝါကျအပြန်အလှန် အနက်ယောဇနာခြင်းနည်း' ဟူသည်–မူလ ဝါကျ, အနုဝါကျဖြစ်သော ဟေတု, ဖလဝါကျ၌ လည်းကောင်း, နိယမာ နိယမ ဝါကျ၌လည်းကောင်း, ဥပမာန, ဥပမေယျဝါကျ၌လည်းကောင်း အနုဝါကျမှ မူလဝါကျသို့ ပြန်လှန်၍ ယောဇနာသော နည်းမျိုးကို 'ဝါကျအပြန်အလှန် ယောဇနာနည်း'ဟု ဆိုလိုသည်။

နိယမာနိယမဝါကျ၌ ဥဒါဟရဏ်။ ။ဘဂဝါ ကတဘတ္တကိစ္စော တေသံ သတ္တာနံ စိတ္တသန္တာနာနိ ဩလောကေတွာ တထာ ဓမ္မံ ဒေသေတိ။ ယထာ ကေစိ သရဏဂမနေသု ပတိဋ္ဌဟန္တိ။ ကေစိ ပဉ္စသု သီလေသု၊ ကေစိ သောတာပတ္တိ သကဒါဂါမိ အနာဂါမိဖလာနံ အညတရသ္မိံ၊ ကေစိ ပဗ္ဗဇိတွာ အဂ္ဂဖလေ အရဟတ္တေ။ (သီ၊ ၄–၄၆)

ကတဘတ္တကိစ္စော၊ ပြုအပ်ပြီးသော ဆွမ်း၏ ကိစ္စရှိသော။ ဘဂဝါ၊ သည်။ တေသံ သတ္တာနံ၊ တို့၏။ စိတ္တသန္တာနာနိ၊ စိတ်၏အစဉ်တို့ကို။ ဩလောကေတွာ၊ ၍။ ယထာ၊ အကြင်သို့သော အခြင်းအရာဖြင့်။ ဓမ္မေ၊ တရားကို။ ဒေသိတေ၊ ဟောတော်မူအပ်သည်ရှိသော်။ ကေစိ၊ အချို့သောသူတို့သည်။ သရဏဂမနေသု၊ သရဏဂုဏ်တို့၌။ ပတိဋ္ဌဟန္တိ၊ တည်ကုန်၏။ ကေစိ၊ တို့သည်။ ပဉ္စသုသီလေသု၊ တို့၌။ ပတိဋ္ဌဟန္တိ၊ ကုန်၏။ ကေစိ၊ တို့သည်။ သောတာပတ္တိသကဒါဂါမိအနာဂါမိဖလာနံ၊ သောတာပတ္တိဖိုလ်, သကဒါဂါမိဖိုလ်, အနာဂါမိဖိုလ်တို့တွင်။ အညတရသ္မိံ၊ တစ်ပါးပါးသော ဖိုလ်၌။ ပတိဋ္ဌဟန္တိ၊ ကုန်၏။ ကေစိ၊ တို့သည်။ ပဗ္ဗဇိတွာ၊ ၍။ အဂ္ဂဖလေ၊ မြတ်သောဖိုလ်ဟုဆိုအပ်သော။ အရဟတ္တေ၊ ၌။ ပတိဋ္ဌဟန္တိ၊ ကုန်၏။ တထာ၊ ထိုသို့သော အခြင်းအရာဖြင့်။ ဓမ္မံ၊

ကို။ ဒေသေတိ၊ ၏။ ။ဤသို့ အနက်ယောဇနာသောနည်းမျိုးသည် နိယမာနိယမဝါကျတို့ကို ပြန်လှန်၍ အနက်ယောဇနာနည်းမည်၏။

(တစ်နည်း:) **'ဝါကျအပြန်အလှန် အနက်ယောဇနာခြင်းနည်း'** ဟူသည်–ဥပမာန ဥပမေယျ, ကာရဏ ဖလ, ဥပမာ မဟုတ်သော ယထာ တထာ စသည်ဖြင့် တည်ရှိသော ဝါကျများကို တည်ရှိသော အစဉ်အတိုင်း အနက်မပေးဘဲ ရှေ့ဝါကျကို နောက်, နောက်ဝါကျကို ရှေ့ထားလျက် ဝါကျကို ပြန်လှန်ပြီးလျှင် အနက်ယောဇနာခြင်းမျိုးတည်း။

(နီ) ဥဒါဟရဏ်။ ။ ကရုဏာ ဝိယ သတ္တေသု၊

ပညာ ယဿမ ဟေသိနော။

ဉေယျဓမ္မေသု သဗ္ဗေသု၊

ပဝတ္တိတ္ထ ယထာရုစိ။ ။

မဟေသိနော၊ ကြီးကျယ်များမြတ် ပူဇော်အပ်ကုန်သော သီလအစု အစရှိကုန်သော ငါးပါးသော တရားအစုတို့ကို ရှာမှီးတော်မူတတ်သော။ ဝါ၊ ပုထုဇဉ် သေခ အသေခ ဣသိတို့ထက် ထူးတော်မူသည်၏ အဖြစ် ကြောင့် မြတ်သော ဣသိတစ်ဆူ ဖြစ်တော်မူသော။ ဝါ၊ မြတ်ကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရှာမှီးအပ်တော်မူသော။ ယဿ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ၊ အကြင် မြတ်စွာဘုရား၏။ ပညာ၊ မဟာကရုဏာသမာပတ္တိဉာဏ်တော်မှ တစ်ပါး သော အသာဓာရဏဉာဏ်တော်, စတုဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တော်, ဒသဗလ ဉာဏ်တော် အစရှိသော အပိတ်အပင် အတားအဆီး မရှိသော အလုံးစုံသော ဉာဏ်ပညာတော်သည်။ သဗ္ဗေသု၊ အလုံးစုံကုန်သော။ ဉေယျဓမ္မေသု၊ သိအပ် သိသင့် သိထိုက်ကုန်သော သင်္ခါရ ဝိကာရ လက္ခဏ နိဗ္ဗာန် ပညတ်ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော ဉေယျတရားတို့၌။ ယထာရုစိ၊ အလိုတော်အား လျော်စွာ။ ဝါ၊ အကြင်အကြင် အလို အတိုင်း။ ဝါ၊ အလိုရှိတိုင်း။ ပဝတ္တိတ္ထ။ ဖြစ်လေပြီ။ (ဥပမေယျဝါကျအနက်) ကိမိဝ၊ အဘယ်ကဲ့သို့ ဖြစ်သနည်းဟူမူကား။ မဟေသိနော၊ သော။ ဝါ၊ သော။ ဝါ၊ သော။

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ၊ မြတ်စွာဘုရား၏။ ကရုဏာ၊ တစ်ပါးသော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ သာဝကတို့နှင့် မဆက်ဆံသော အသာဓာရဏဖြစ်တော်မူသော မဟာကရုဏာတော်သည်။ သဗ္ဗေသု၊ ကုန်သော။ သတ္တေသု၊ တို့၌။ ယထာရုစိ၊ စွာ။ ဝါ၊ အတိုင်း။ ဝါ၊ အလိုရှိတိုင်း။ ပဝတ္တိတ္ထ ဝိယ၊ ဖြစ်လေပြီး၏ သို့တည်း။ (ဥပမာနဝါကျအနက်) (နီ၊ ၄–၁)

(မှတ်ချက်)။ ။ဤ၌ ဥပမာနဝါကျ ရှေ့, ဥပမေယျဝါကျ နောက် နေသည်ကို ရှေ့, နောက် ပြန်လှန်၍ ဥပမေယျဝါကျတို့ကို ရှေ့, ဥပမာနဝါကျကို နောက် ထား၍ အနက်ယောဇနာသည်ဟု မှတ်ပါလေ။

(ဃ) သဒ္ဒတ္ထ, အဓိပ္ပါယတ္ထ

'သဒ္ဒတ္ထအနက်ယောဇနာနည်း' ဟူသည်–ဝစနတ္ထကို ငဲ့၍ ယောဇနာခြင်းမျိုးကို 'သဒ္ဒတ္ထအနက်ယောဇနာနည်း' ဟု ဆိုလိုသည်။

'အဓိပ္ပါယတ္ထအနက်ယောဇနာနည်း' ဟူသည်–ဝစနတ္ထကိုမငဲ့မူ၍ လိုအပ်သော အဓိပ္ပာယ်အနက် ရရှိအောင် ယောဇနာခြင်းမျိုးကို 'အဓိပ္ပါယတ္ထအနက်ယောဇနာနည်း' ဟု ဆိုလိုသည်။

(ပါ) ဥဒါဟရဏ်။ ။ယံနူနာဟံ ကေသမဿုံ ဩဟာရေတွာ ကာသာယာနိ ဝတ္ထာနိ အစ္ဆာဒေတွာ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗာဇေယျံ။ (ပါဠိတော်–၁၃)

ဤဝါကျ၌ 'အစ္ဆာဒေတွာ' ဟူသော ပုဒ်ကို 'ဖုံးလွှမ်း၍' ဤလို ယောဇနာသော် သဒ္ဒတ္ထ။ 'ဝတ်ရုံ၍' ဤလို ယောဇနာသော် အဓိပ္ပါယတ္ထ။

(တစ်နည်း) ဤဝါကျ၌ပင် 'အနဂါရိယံ' ဟူသော ပုဒ်ကို 'အိမ်၏ အစီးအပွား မရှိသော ရဟန်းဘောင်၌' ဤလို ယောဇနာသော် သဒ္ဒတ္ထ။ 'အိမ်ရာမထောင် ရဟန်းဘောင်၌' ဤလို ယောဇနာသော် အဓိပ္ပါယတ္ထ။ ဤသို့ ယောဇနာခြင်းမျိုးကို 'သဒ္ဒတ္ထ, အဓိပ္ပါယတ္ထ ယောဇနာခြင်းမျိုး' ဟု ဆိုလိုသည်။

သဒ္ဒတ္ထ, အဓိပ္ပါယတ္ထ ယောဇနာနည်း၌ ရှင်းလင်းချက်။ ။အဂါရဿ ဟိတံ အဂါရိယံ၊ ဟိတတဒ္ဓိတ်။ နတ္ထိ အဂါရိယံ ဧတ္ထာတိ အနဂါရိယံ၊ **ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်။** ဤသို့ 'တဒ္ဓိတ်ဝစနတ္ထ, ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသဝစနတ္ထ ဖြစ်သော အနက်ကိုသာငဲ့၍ ပေးသော အနက်သည် သဒ္ဒတ္ထ, ယင်းဝစနတ္ထ ဖြစ်သော အနက်ကိုမငဲ့မူ၍ အဓိပ္ပာယ်ရအနက်ကိုသာငဲ့၍ ပေးသော အနက်သည် အဓိပ္ပါယတ္ထ မည်၏'ဟု ဆိုလိုသည်။

(တစ်နည်း) 'သဒ္ဒတ္ထ ယောဇနာ' ဟူသည်–သဒ္ဒါသည် ဟောအပ်သည် အားလျော်စွာ အနက်ကို ထုတ်ဖော်၍ အနက်ယောဇနာသော နည်းကို 'သဒ္ဒတ္ထ အနက်ယောဇနာနည်း' ဟုဆိုလိုသည်။

(သီ) ဥဒါဟရဏ်။ ။ကိလေသာရီနံ ဟတတ္တာ, ပစ္စယာဒီနဉ္စ အရဟတ္တာ အရဟတာ။ သမ္မာသာမဉ္စ သဗ္ဗဓမ္မာနံ ဗုဒ္ဓတ္တာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန။ (၄–၄၄)

သဒ္ဒတ္ထယောဇနာနည်း။ ။ ကိလေသာရီနံ၊ ကိလေသာ ဟူကုန်သော ရန်သူတို့ကို။ ဟတတ္တာ စ၊ သတ်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်း ကောင်း။ ပစ္စယာ ဒီနံ၊ ပစ္စည်းလေးပါးအစရှိသည်တို့ကို။ အရဟတ္တာ စ၊ ခံတော်မူတတ်သည် အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း။ အရဟတာ၊ ကိလေသာ ဟူကုန်သော ရန်သူတို့ကို သတ်တော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရားသည်။ (ဝါ) ပစ္စည်းလေးပါးအစရှိသည်တို့ကို ခံတော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရားသည်။ (သဒ္ဒတ္ထ၊ သဂုဏဒဗ္ဗပက္ခ)

သမ္မာ၊ မဖောက်မပြန်။ သာမဉ္စ၊ ကိုယ်တော်တိုင်သာလျှင်။ သဗ္ဗဓမ္မာနံ၊ အလုံးစုံသော တရားတို့ကို။ ဗုဒ္ဓတ္တာ၊ သိတော်မူတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန၊ မဖောက်မပြန် ကိုယ်တော်တိုင်သာလျှင် အလုံးစုံသော တရားတို့ကို သိတော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရားသည်။ (သဒ္ဒတ္ထ၊ သဂုဏဒဗ္ဗပက္ခ)။ ။ဤသို့ အနက်ယောဇနာခြင်းကို 'သဒ္ဒတ္ထယောဇနာနည်း' ဟု ဆိုလိုသည်။

'အဓိပ္ပါယတ္ထ ယောဇနာနည်း'ဟူသည်–ဝါစကသဒ္ဒါ၏ အနက်ကို မရှုမူ၍ ဆိုလိုသော အလိုအားလျော်စွာ အနက်ယောဇနာသော နည်းမျိုးကို 'အဓိပ္ပါယတ္ထ အနက်ယောဇနာနည်းမျိုး'ဟု ဆိုလိုသည်။

အဓိပ္ပါယတ္ထ အနက်ယောဇနာနည်း။ ။အရဟတာ၊ မြတ်စွာဘုရား သည်။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ၊ ကေဝလဒဗ္ဗပက္ခ), သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ မြတ်စွာဘုရား သည်။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ၊ ကေဝလဒဗ္ဗပက္ခ)။ ။ဤသို့ အနက်ယောဇနာခြင်းကို 'အဓိပ္ပါယတ္ထယောဇနာနည်း'ဟု ဆိုလိုသည်။

(တစ်နည်း) 'သဒ္ဒတ္ထအနက်ယောဇနာနည်း' ဟူသည်-ပါဠိတော်, အဋ္ဌကထာဆိုင်ရာ ပုဒ်တစ်ခုခု၌ ပါဝင်တည်ရှိသော ဓာတု, ပစ္စယ, သာဓန, သတ္တိ, စသောအားဖြင့် ပြီးသော သဒ္ဒါ၏ အနက်ကို ဓာတု, ပစ္စယ, သာဓန, သတ္တိ, ဝစနတ္ထအားလျော်စွာ အနက်ယောဇနာစေခြင်း မျိုးတည်း။

ဥဒါဟရဏ်။ ။ဒယာယ တာယ သတ္တေသု၊ သမုဿာဟိတမာနသော။

သတ္တေသု၊ သတ္တဝါတို့၌။ (ပဝတ္တာယ၊ ဖြစ်သော။) တာယ ဒယာယ၊ ထိုဒုက္ခိတသတ္တဝါတို့ကို ဆင်းရဲဒုက္ခ ပယ်ဖြောက်ခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့် စောင့်ရှောက်တတ်သော တရားသည်။ ဝါ၊ စောင့်ရှောက် ကြောင်း တရားသည်။ (တစ်နည်း) တာယ ဒယာယ၊ ထိုဒုက္ခိတသတ္တဝါတို့၌ ရောက်တတ် ဖြစ်တတ်သော တရားသည်။ ဝါ၊ ရောက်ကြောင်း ဖြစ်ကြောင်း တရားသည်။ သမုဿာဟိတ မာနသော၊ ကောင်းစွာတိုက်တွန်း နှိုးဆော်အပ်သော စိတ်ရှိတော်မူသော။ ယော သမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ အကြင်မြတ်စွာ ဘုရားသည်။ သမ္ဘဝတ္တယိ၊ ဖြစ်စေတော်မူပြီ။ ဝါ၊ ဟောကြားတော်မူပြီ။ (နီ၊ ၄-၁)

(မှတ်ချက်)။ ။ဤ၌ 'ဒယာယ'ဟူသော ပုဒ်တွင် ပေးပြီးခဲ့သော အနက်ကို 'သဒ္ဒတ္ထအနက်ယောဇနာနည်း'ဟူ၍ မှတ်ပါ။

ဒုက္ခာပနယနဝသေန ဒယတိ ဒုက္ခိတသတ္တေ ရက္ခတီတိ ဒယာ၊ ဒယ ရက္ခဏေ။ ဒုက္ခိတသတ္တေသု ဒယတိ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတီတိ ဝါ ဒယာ၊ ဒယ ဂတိယံ။ (အဋ္ဌသာလိနီယောဇနာ-၂)

'အဓိပ္ပါယတ္ထ အနက်ယောဇနာနည်း' ဟူသည်–ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာဆိုင်ရာ ပုဒ်တစ်ခုခု၌ အဋ္ဌကထာဆရာ, ဋီကာဆရာများ၏ အလိုအာဘောဂနှင့်တကွ ဆိုလိုရင်းဖြစ်သော အလိုရှိအပ်သော အဓိပ္ပာယ်ကို ပါဝင်အောင် အနက်ယောဇနာခြင်းတည်း။

ဥဒါဟရဏ်။ ။ဥပ္ပန္နံ ဂမိယစိတ္တံ ဒုပ္ပဋိဝိနောဒနီယံ။ (နီ၊ ၄–၁၀၉)

ဥပ္ပန္နံ၊ ဂမိယစိတ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဆင်ခြင်ခြင်းဖြင့် မခွာအပ်သော (အဓိပ္ပါယတ္ထ)။ ဂမိယစိတ္တံ၊ ဂမိယစိတ်သည်။ ဝါ၊ ခရီးမသွားမိ ဖြစ်ပေါ်သော ခရီးသွားအံ့လတ္တံ့သော စိတ်သည်။ ဒုပ္ပဋိဝိနောဒနီယံ၊ ပယ်ဖျောက်နိုင်ခဲ၏။ (နိသျ–၄၃၅)

(မှတ်ချက်)။ ။ဤ၌ 'ဥပ္ပန္နံ' ဟူသော ပုဒ်တွင် ပေးခဲ့ပြီးသော အနက်ကို 'အဓိပ္ပါယတ္ထ အနက်ယောဇနာနည်း' ဟူ၍ မှတ်ပါ။

သဗ္ဗဒါ အဝတ္ထမာနမ္ပိ ဂမိယစိတ္တံ ပဋိပက္ခပစ္စဝေက္ခဏာယ အဝိက္ခမ္ဘိတတ္တာ 'ဥပ္ပန္နံ' န္တိ။ (မူလဋီကာ–၆၈)

ကျမ်းရင်း ၃–ကျမ်း ပထမနေ့စည်းမျဉ်း အဖြေ ပြီး၏။

❑

ပါရာဇိကဏ် ဒုတိယနေ့ စည်းမျဉ်းအဖြေ

(၁)၌ ပထမနေ့နှင့်အတူ ဖြစ်သောကြောင့် အထူးညွှန်ကြားရန်မလို။

(၂) နံပါတ် စည်းမျဉ်းအဖြေ

စည်းမျဉ်း(၂)၌ အနုသန္ဓေ, ပုစ္ဆာ, စောဒနာဟူသော စကားရပ်တို့တွင်–

(က) 'အနုသန္ဓေတက်' ဆိုသည်မှာ။ ။**"ရှေ့နောက်စပ်၍၊ တတ်သန္ဓေ၊ မှတ်လေ့ အနုသန္ဓေတည်း"**ဟူသည်နှင့်အညီ ရှေ့နောက် စကားနှစ်ရပ်တို့ကို စပ်၍ တက်သော အနုသန္ဓိကသမ္ဗန္ဓသံဝဏ္ဏနာမျိုးကို ဆိုလိုသည်။

ဥဒါဟရဏ်။ ။'ဧဝံ ဥဒ္ဒိဋ္ဌသိက္ခာပဒံ ပဒါနုက္ကမေန ဝိဘဇိတွာ ဣဒါနိ၊ ယံ တံ 'ပဋိသေဝေယျာ'တိ ဧတ္ထ ယေနာကာရေန ပဋိသေဝေယျာတိ ဝုစ္စတိ၊ တဿာကာရဿ ဒဿနတ္ထံ 'ပဋိသေဝတိ နာမာ'တိ ဣဒံ မာတိကာ ပဒံ ဌပေတွာ 'နိမိတ္တေန နိမိတ္တံ အင်္ဂဇာတေန အင်္ဂဇာတ' န္တိ ဝုတ္တံ'။ (ပါ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၅) စသော အနုသန္ဓေဝါကျကဲ့သို့တည်း။

(ခ) 'ပုစ္ဆာတက်'ဆိုသည်မှာ။ ။**"အစပ်မပါ၊ မေး၍သာ၊ ပုစ္ဆာအတက် ခေါ်သတည်း"**ဟူသည်နှင့်အညီ 'ကထံ, ကသ္မာ, ကိံ' စသော ပုစ္ဆာဇောတက ပုဒ်တို့ဖြင့် မေးမြန်းခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

ဥဒါဟရဏ်။ ။ကသ္မာ ပန တံ တေ ဧဝံ ပသံသန္တီတိ။ (ပါ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၂။ နီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၂၀) အစရှိသော အမေးဝါကျကဲ့သို့တည်း။

(ဂ) **'စောဒနာတက်'** ဟူသည်မှာ။ ။**"အာဘော်မပါ၊ မေးပုစ္ဆာ၊ အာဘော်ပါက၊ စောဒနာ"** ဟူသည်နှင့်အညီ စောဒက၏ နှလုံးသွင်း အာဘောဂကို ပြ၍ 'နနု, နနုစ'စသော စောဒကနှလုံးသွင်းကို ထွန်းပြတတ်သော သဒ္ဒါတို့ဖြင့် မေးသော အမေးစောဒနာမျိုးကို ဆိုလိုသည်။

ဥဒါဟရဏ်။ ။ 'နနု စ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ရူပသမာတိ က္လမိနာပိ အယမတ္ထော သိဒ္ဓေါ။ အထ ကသ္မာ ပုန ဝုတ္တံ အဝိတက္ကအဝိစာရန္တိ။ (ပါ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၁၉။ နီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၁၄) အစရှိသော အမေးစောဒနာဝါကျကဲ့သို့တည်း။

(မှတ်ချက်) စောဒနာသည် 'သာဘောဂစောဒနာ, ဒေါသာရောပနစောဒနာ'ဟု နှစ်မျိုးရှိ၏။ ထိုတွင် အထက်ပါ စောဒနာမျိုးကို 'သာဘောဂစောဒနာ'ဟု ခေါ်သည်။ ဒေါသာရောပန စောဒနာကား ဝိရောဓိ, အဗျာပိတ စသော ဂန္ထဒေါသတင်၍ စောဒနာသော စောဒနာမျိုး ဖြစ်သည်။ ထိုစောဒနာနှစ်မျိုးတွင် တစ်မျိုးမျိုးကို မေးနိုင်သည်။

(ဃ) **'သုဒ္ဓတက်, ထွက်နည်း နှစ်မျိုးတို့တွင် တစ်မျိုးမျိုးကို မေးခြင်း'** ဟူသော စကားရပ်တို့၌-

'သုဒ္ဓတက်, ထွက်' ဆိုသည်မှာ။ ။ ဥပမာ, ဟိတ်တို့နှင့် မရောယှက်ဘဲ သက်သက်သော တက်, ထွက်ကို 'သုဒ္ဓတက်, သုဒ္ဓထွက်'ဟု ဆိုလိုသည်။ ယင်းအတက် အထွက်ကို-

(၁) အမေးမပါ၊ သမ္ဗန္ဓာ၊ မှန်စွာအတက် ခေါ်ရိုးတည်း။

(၂) မေး၍ထွက်ရာ၊ သမ္ဗန္ဓာ၊ မှန်စွာအထွက် ခေါ်ရိုးတည်း။

(၃) ကာရကမှ၊ ကြိယာသို့၊ ဆက်စပ်သမ္ဗန်၊ ပြလေပြန်၊ အမှန်အတွက် ခေါ်သတည်း။

(၄) ကြိယာမှ၊ ကာရကသို့၊ ဆက်စပ်သမ္ဗန်၊ ပြုလေပြန်၊ အမှန်အထွက် ခေါ်သတည်း။

ဟူကုန်သော ပေါရာဏာစရိယတို့၏ နယူပဒေသကို ထောက်ဆ၍ သိအပ်၏။ ထိုအတက်, အထွက် နှစ်မျိုးတို့တွင် တစ်မျိုးမျိုးကိုသာ မေးရမည်ဟု ဆိုလိုသည်။

စည်းမျဉ်း(၂)၏ မှတ်ချက်တွင် "စောဒနာတက်ကို မေးရာ၌–

(က) လီနတ္ထ ရစောဒနာ

(ခ) အယုတ္တစောဒနာ

(ဂ) အာဘောဂစောဒနာ

(ဃ) အနွယစောဒနာ

(င) ဗျတိရေကစောဒနာတို့တွင်

တစ်ခုခုကို မေးရမည်"ဟူသော စကားရပ်၌–

(က) 'လီနတ္ထ ရစောဒနာ'ဆိုသည်မှာ။ ။အမေးပုစ္ဆာ စောဒနာတို့ မပါမူ၍ အဖြေသက်သက်သာ ရှိသော ဝါကျတို့၌ ငုတ်လျှက်နေသော စောဒနာကို ဖော်ထုတ်၍ စောဒနာရသော စောဒနာမျိုးကို ဆိုလိုသည်။

ဥဒါဟရဏ်။ ။'တတ္ထ ကဿ ကေန ဝိဓိတ္တန်၊ ကထံ ကဿ ပဝတ္တန္တိ အန္တောလီန စောဒနံ သန္ဓာယာဟ 'သောဟိ'တိ အာဒိ။ (သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၀၄)ဟူ၍လည်းကောင်း။

'နနု စ' သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော'တိ ဣမဿ ပဒဘာဇနံ ကရောန္တေန 'ယံ သိက္ခံ သာဇီဝဥ္စ သမာပန္နော၊ တဒုဘယံ ဒဿေတွာ တေသု သိက္ခတိ၊ တေန ဝုစ္စတိ 'သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော'တိ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ။ ဧဝ မဝတွာ 'တသ္မိံ သိက္ခာတိ၊ တေန ဝုစ္စတိ သာဇီဝ သမာပန္နော'တိ ဧတ္တက မေဝ ကသ္မာ ဝုတ္တန္တိ အန္တောလီနစောဒနံ သန္ဓာယာဟ 'နကေဝလဉ္စာယ မေတသ္မိံ' န္တိ အာဒိ။ '(သာရတ္ထ၊ ၂။ ၆၃) ဟူ၍လည်းကောင်း သာရတ္ထဋီကာ၌လာသော စောဒနာမျိုးတည်း။ ယင်းစောဒနာကို–

(၁) အမေးပုစ္ဆာ၊ မရှိပါ၍၊ ထိုထိုဝါကျ၊ စုဒ်ထုတ်ရ၊ လီနတ္ထ ရခေါ်။

(၂) သောတုဇန၊ မြင်ခဲလှ၊ လီနတ္ထ ရစောဒနာ။

(၃) တင်းလင်းမရ၊ ကြွဲတွေးဆ၊ စုဒ်ကြသင့်ရာရာ။ ။

ဟူသော ပေါရာဏာစရိယတို့၏ နယူပဒေသကို နည်းမှီ၍ သိအပ်၏။

(မှတ်ချက်) အဏ္ဏောလိနစောဒနာ, လိနတ္ထစောဒနာ, လိန္တ ရစောဒနာ တို့သည် အမည်သာကွဲပြား၍အဓိပ္ပာယ်မထူးခြားသောစောဒနာတို့ဖြစ်သည်။

အယုတ္တစောဒနာစသော လေးမျိုးတို့ကို–

အယုတ္တာစေဝ အာဘောဂါ၊ ဗျတိရေကာနွယာ တထာ။

စတုဓာ စောဒနာ ဘေဒါ၊ နိပါတေဟျုပ လက္ခိတာ။

ဟု ဆိုသည့်အတိုင်း မှတ်အပ်၏။ ယင်းလေးမျိုးတွင်–

(ခ) 'အယုတ္တံ စောဒေတိ ဧတာယာတိ အယုတ္တစောဒနာ' ဟူသည်နှင့် အညီ မသင့်သည်ကို စောဒနာကြောင်းဖြစ်သော စကားသည် အယုတ္တ စောဒနာမည်၏။

(ဂ) 'အာဘောဂံ ဒဿေတွာ စောဒနာ အာဘောဂစောဒနာ' ဟူသည်နှင့်အညီ အာဘော်အကြောင်းကိုပြလျက် စောဒနာသော စကား သည် အာဘောဂစောဒနာ မည်၏။

(ဃ) 'ဗျတိရေကတော စောဒေတိ ဧတာယာတိ ဗျတိရေကစောဒနာ' ဟူသည်နှင့်အညီ ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် စောဒနာကြောင်းဖြစ်သော စကားသည် ဗျတိရေကစောဒနာမည်၏။ ။

(င) 'အနွယတော စောဒေတိ ဧတာယာတိ အနွယစောဒနာ' ဟူသည်နှင့်အညီ အလျော်အားဖြင့် စောဒနာကြောင့်ဖြစ်သော စကားသည် အနွယစောဒနာမည်၏။ ။ထို့ကြောင့်–

(၁) မသင့်ဟုပြ၊ အယုတ္တ၊ သင့်က နွယခေါ်။

(၂) ဆန့်ကျင်ဘက်ပြ၊ ဗျတိက၊ ကြောင်းပြအာဘော်ခေါ်။ ။

ဟု စပ်ဆိုတော်မူကြသည်။

အယုတ္တစောဒနာ

ထိုစောဒနာ လေးမျိုးတို့ကို ချဲ့ဦးအံ့–

'ကထံ ကသ္မာ ကိမတ္ထန္တိ၊ လက္ချာ အယုတ္တစောဒနာ။

နနု ဟိ လက္ခိတာ ဘောဂါ၊ ဗျတိရေကာ ယဒျာဒိနာ။

ကေန ကသ္မာတိ လက္ချာဝ၊ အနွယာ စောဒနာ ဘဝေ။ ။

(ဂန္ထာဘရဏ) ဟူသည်နှင့်အညီ အယုတ္တစောဒနာကို 'ကထံ, ကသ္မာ, ကိမတ္ထံ' ဟူကုန်သော နိပါတ်ပုဒ်တို့ဖြင့် မှတ်အပ်ကုန်၏။

ဥဒါဟရဏ်။ ။'တဉ္စ ခေါ အပ္ပံ ဝါ ဗဟုံ ဝါ ဒေသေန္တော အာဒိကလျာဏာဒိပ္ပကာရမေဝ ဒေသေတိ။ ကထံ?ဧကဂါထာပိ ဟိ သမန္တဘဒြကတ္တာ ဓမ္မဿ ပဌမပါဒေန အာဒိကလျာဏာ၊ ဒုတိယတတိယပါဒေဟိ မဇ္ဈေကလျာဏာ၊ ပစ္ဆိမပါဒေန ပရိယောသာနကလျာဏာ'။

(ပါ၊ ဋ၊ ၁။ ၉၈) စသည်တည်း။

အပ္ပံ ဝါ၊ အနည်းငယ်သော တရားကိုလည်းကောင်း။ ဗဟုံ ဝါ၊ များစွာသော တရားကိုလည်းကောင်း။ ဒေသေန္တော၊ ဟောတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်။ အာဒိကလျာဏာဒိ ပ္ပကာရံ၊ အာဒိကလျာဏ စသော အပြားရှိသော တရားကို။ ကထံ ဒေသေတိ၊ အဘယ်သို့ ဟောကြားတော်မူပါသနည်း။ ။ဤသို့ လိုက်ပုဒ်စုံလင်စွာဖြင့် 'ကထံ' ဟူသော စောဒနာ ဝါကျကို ယောဇနာ။

ဤဥဒါဟရဏ်၌ တရားကို ဟောရာ၌ 'အာဒိကလျာဏစသော ဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံသော တရားကိုသာ ဟောသည်'ဟု ဆိုသော စကားသည် 'မသင့်' ဟု စောဒနာသောကြောင့် အယုတ္တစောဒနာမည်၏။

'ကသ္မာ'ဖြင့် မှတ်၍ တက်သော အယုတ္တစောဒနာကား။ ။အညေသံ အရဟတ္တမဂ္ဂေါ အနုတ္တရာ ဗောဓိ ဟောတိ နဟောတီတိ? နဟောတိ။ ကသ္မာ၊ အသဗ္ဗဂုဏဒါယကတ္တာ။ (ဝိ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၁၀)

အညေသံ၊ တစ်ပါးသော သူတို့၏။ အရဟတ္တမဂ္ဂေါ၊ သည်။ အနုတ္တရာ၊ သော။ ဗောဓိ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်သလော။ နဟောတိ၊ မဖြစ်သလော။ ဣတိအယံ၊ သည်ကား။ ပုစ္ဆာ၊ တည်း။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ဣတိအယံ၊ သည်ကား။ ဝိဿဇ္ဇနာ၊ တည်း။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ န ဟောတိ၊ နည်း။ အသဗ္ဗဂုဏဒါယကတ္တာ၊ အလုံးစုံသော ဂုဏ်ကို မပေးတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။

ဤဥဒါဟရဏ်၌ ဘုရား၏ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်သည် အနုတ္တရာ ဗောဓိမည်၍ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ, သာဝကတို့၏ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်သည် အနုတ္တရာဗောဓိ မမည်ရာ၌ 'မသင့်'ဟု နှလုံးပြု၍ စောဒနာသောကြောင့် အယုတ္တစောဒနာ မည်၏။

'ကိမတ္ထံ'ဖြင့် မှတ်၍ တက်သော အယုတ္တစောဒနာကား။ ။'ကိမတ္ထံ ပဿတိ'ဟူသည်တည်း။ ။ကုစ္ဆိဂတံ၊ ဝမ်း၌တည်သော ဘုရားလောင်းကို။ ကိမတ္ထံ၊ အဘယ့်ကြောင့်။ ပဿတိ၊ မြင်သနည်း။

ဤဥဒါဟရဏ်၌ အမိဝမ်းတိုက်တွင်း၌ တည်သောကြောင့် မမြင်နိုင် သော ဘုရားလောင်းကို 'မြင်သည်'ဟု ဆိုရာ၌ 'မသင့်'ဟု နှလုံးပြု၍ စောဒနာသောကြောင့် အယုတ္တစောဒနာ မည်၏။

အထူးမှတ်ချက်။ ။'ကိမတ္ထံ'ဟူသော ပုစ္ဆာဇောတကနိပါတပဒဖြင့် တိုက်ရိုက်တက်သော အယုတ္တစောဒနာဝါကျကို ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ ပ,ဒုနှင့် ဋီကာတို့၌ မတွေ့ပါ။ အဖြေကိုရှုလျက် မိမိက တက်၍ ပြရမည့် စောဒနာမျိုးကား များပါ၏။ မိမိက ပြုလုပ်သော စောဒနာထက် အဋ္ဌကထာလာ စောဒနာကား ဒဠှတရဖြစ်သဖြင့် သုတ်မဟာဝါအဋ္ဌကထာ စာမျက်နှာ (၂၈)၌ ပါသော ပြယုဂ်ကို ဆောင်၍ ရေးလိုက်ပါသည်။

အာဘောဂစောဒနာ

အာဘောဂစောဒနာကို'နနု နနု စ'စသောသဒ္ဒါတို့ဖြင့် မှတ်အပ်ကုန်၏။

ဥဒါဟရဏ်။ ။နနု စာယံ သဒ္ဒါ ပဌမဇ္ဈာနေပိ အတ္ထိ၊ အယဥ္စ ဧကောဒိ နာမကော သမာဓိ၊ အထ ကသ္မာ ဣဒမေဝ 'သမ္ပသာဒနံ စေတသော ဧကောဒိ ဘာဝဉ္စာ'တိ ဝုတ္တန္တိ။

(ပါ။ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၈။ နီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၁၄)

ဤဥဒါဟရဏ်၌ 'နနု စ' အာဘောဂကို ပြု၍ စောဒနာသောကြောင့် အာဘောဂစောဒနာ မည်၏။ 'နနု' ဝါကျလည်း ဤအတူပင်တည်း။

ဗျတိရေကစောဒနာ

ဗျတိရေကစောဒနာကို 'ယဒိ, သစေ' စသော နိပါတ်ပုဒ်တို့ဖြင့် မှတ်အပ်ကုန်၏။

ဥဒါဟရဏ်။ ။ယဒိ ပနေတာနိ တဿ တဿ ဗျာနဿ ဥပစာရက္ခဏေ ဃေဝ ပဟီယန္တိ၊ အထ ကသ္မာ 'ကတ္ထ စုပ္ပန္နံ ဒုက္ခိန္ဒြိယံ အပရိသေသံ နိရုဇ္ဈတိ? ဣဓ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ။ ပ။ ပဌမံ ဗျာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ ဧတ္ထုပ္ပန္နံ ဒုက္ခိန္ဒြိယံ အပရိသေသံ နိရုဇ္ဈတိ။ ကတ္ထ စုပ္ပန္နံ ဒေါမနဿိန္ဒြိယံ၊ သုခိန္ဒြိယံ၊ သောမနဿိန္ဒြိယံ အပရိသေသံ နိရုဇ္ဈတိ? ဣဓ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု သုခဿ စ ပဟာနာ။ ပ။ စတုတ္ထံ ဗျာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ ဧတ္ထုပ္ပန္နံ သောမနဿိန္ဒြိယံ အပရိသေသံ နိရုဇ္ဈတီတိ ဧဝံ ဗျာနေသွေဝ နိရောဓော ဝုတ္တော တိ? ။ (ပါ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၃။ နိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၂၀)

ဤဥဒါဟရဏ်၌ ဒုက္ခ, ဒေါမနဿ, သုခ, သောမနဿတို့ကို ထိုထိုဗျာန်တို့၏ ဥပစာရ၌ ပယ်အပ်၏ဟူသော စကားသည် 'ကတ္ထစုပ္ပန္နံ ဒုက္ခိန္ဒြိယံ အပရိသေသံ နိရုဇ္ဈတိ' စသည်ဖြင့် ဗျာန်လေးပါးတို့၏ ခဏ၌ ချုပ်၏ ဟူသော မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော် (၁၈၉) စကားနှင့် ဆန့်ကျင်သောအားဖြင့် စောဒနာသောကြောင့် ဗျတိရေကစောဒနာ မည်၏။

အန္ဝယစောဒနာ

အန္ဝယစောဒနာကို 'ကေန, ကသ္မာ' ဟူကုန်သော နိပါတ်တို့ဖြင့် မှတ်အပ်ကုန်၏။ ။ထိုတွင်-

'ကေန' ဖြင့် မှတ်သော အန္ဝယစောဒနာကား-

န ဟရာမိ န ဘဉ္ဇာမိ၊ အာရာ သိဃ်ာမိ ဝါရိဇံ။
အထ ကေန နု ဝဏ္ဏေန၊ 'ဂန္ဓထေနော'တိ ဝုစ္စတိ။

ဒေဝတော၊ နတ်သမီး။ ဝါရိဇံ၊ ကြာပန်းကို။ အဟံ၊ ငါသည်။ န ဟရာမိ၊ မဆောင်။ န ဘဥ္ဇာမိ၊ မချိုး။ အာရာ၊ အဝေးမှ။ သိဃ်ာမိ၊ နန်း၏။ အထ၊ ထိုသို့ဖြစ်လျက်။ ကေန ဝဏ္ဏေန၊ အဘယ်အကြောင်း ကြောင့်။ 'ဂန္ဓထေနော'တိ၊ 'နံ့သာခိုး'ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ န၊ ဆိုအပ်သတည်း။

ဤဥဒါဟရဏ်၌ 'ကြာပန်းကို မခိုးယူဘဲ အဝေးမှ နမ်းရှူပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် 'နံ့သာခိုး'ဟူ၍ စွပ်စွဲပြောဆိုပါသနည်း'ဟု အလျော်အားဖြင့် စောဒနာသောကြောင့် အနွယစောဒနာ မည်၏။

အထူးမှတ်ချက်။ ။ပါရာဇိကဏ် အဌကထာ ပ,ဒုတို့၌ 'ကေန' ဟူသော အနွယစောဒနာ တိုက်ရိုက်မတွေ့ပါ။ မိမိကပြုလုပ်၍ ရကောင်း သော စောဒနာမျိုးကား များစွာရှိပါ၏။ ဤသို့ ရှိငြားသော်လည်း ပါဠိတော်လာ စောဒနာကား မိမိပြုလုပ်၍တက်ရသော စောဒနာထက် ဒဌတမ ဖြစ်သောကြောင့် ဆက္ကနိပါတခရပုတ္တဝဂ္ဂ သိဃ်ပုပ္ဖဇာတက ပါဌဇာတ် ပါဠိတော် (ဇာ၊ ၁။ ၁၅၂)မှ ထုတ်ယူ၍ ပြလိုက်ပါသည်။

'ကသ္မာ'ဖြင့် မှတ်၍ တက်သော အနွယစောဒနာကား။ ။အယဋ္ဌ ဝေရဋ္ဌော ဗြာဟ္မဏော မဟတာ ဥဿာဟေန ဘဂဝန္တံ ဝဿာဝါသံ ယာစိ။ သော ကသ္မာ ဘဂဝတော အတ္ထိဘာဝမ္ပိ န ဇာနာတီတိ?။

(ပါ၊ ၄၊ ၁။ ၁၄၇)

ဝေရဋ္ဌော၊ သော။ အယဋ္ဌ ဗြာဟ္မဏော၊ သည်လည်း။ မဟတာ၊ ကြီးစွာသော။ ဥဿာဟေန၊ အားထုတ်ခြင်းဖြင့်။ ဘဂဝန္တံ၊ ကို။ ဝဿာဝါသံ၊ ဝါဆို၍နေခြင်းကို။ ယာစိ၊ တောင်းပန်ပြီ။ သော ဗြာဟ္မဏော၊ သည်။ ကသ္မာ၊ အဘယ့်ကြောင့်။ ဘဂဝတော၊ ၏။ အတ္ထိဘာဝမ္ပိ၊ ရှိသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း။ န ဇာနာတိ၊ မသိသနည်း။ ဣတိအယံ၊ ကား။ စောဒနာ၊ တည်း။

ဤဥဒါဟရဏ်၌ 'ဝေရဥ္ဇာ ပုဏ္ဏားသည် ကြီးစွာသော အားထုတ်ခြင်း ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားကို ဝါဆို၍ နေခြင်းကို တောင်းပန်ပါလျက် အဘယ့်

ကြောင့် မြတ်စွာဘုရား၏ ရှိသည်၏အဖြစ်ကို မသိသနည်း'ဟု အလျော်အားဖြင့် စောဒနာသောကြောင့် အနွယစောဒနာ မည်၏။ 'ယင်းဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော စောဒနာတက်တို့တွင် တစ်ခုခုသာ မေးရမည်'ဟု ဆိုလိုသည်။

(မှတ်ချက်) ကထံ, ကသ္မာ, ကိမတ္ထံ တို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော အချို့ကုန်သော စောဒနာတက်တို့၏ ပုံစံများသည် စည်းမျဉ်း(၂)၏ အစက ရှင်းလင်းခဲ့သော အနုသန္ဓေ, ပုစ္ဆာ, စောဒနာတို့တွင် ပုစ္ဆာတက် ဖြစ်ငြားသော်လည်း 'စတုဓာ စောဒနာ ဘေဒါ'သို့ လိုက်၍ 'စောဒနာ'ဟု ရေးလိုက်သည်။

အထွက်မေးရာ၌

၎င်းစည်းမျဉ်း(၂)၏ မှတ်ချက်၌လည်း 'အထွက်ကို မေးရာ၌လည်း သဒ္ဒါ, ပညတ်, ပရမတ်တို့တွင် တစ်ခုခုကိုသာ မေးရမည်'ဟူသော စကား၌ 'သဒ္ဒါထွက် ပညတ်ထွက် ပရမတ်ထွက်တို့တွင် တစ်ခုခုသာ မေးရမည်'ဟု ဆိုလိုသည်။ ။ထိုသုံးပါးတို့တွင်–

သဒ္ဒါထွက်ဆိုသည်မှာ။ ။တစ်ခုခုသော ဝါကျ၌ ပဓာန၏ အရကို ကောက်ယူပြီးလျှင် ၎င်းပဓာနမှ ဆိုင်ရာ ကာရကစသော ပုဒ်များသို့ **'စပ်ရာမှထွက်၊ ထွက်ရာမှ စပ်'** ဆိုသည့်အတိုင်း စပ်၍ ထွက်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

ဥဒါဟရဏ်ကား။ ။'ဗုဒ္ဓံ ဝန္ဒတိ' အစရှိသည်တည်း။ ။ဤ၌ 'ဝန္ဒတိ'ဟူသော ကြိယာကို အရကောက်၍ 'ဗုဒ္ဓံ' ဟူသော ကာရကပုဒ်ကို ထွက်ရာ၏။

ထွက်ပုံကား။ ။'ဝန္ဒတိ' ဟူသော သကမ္မကကြိယာကို ဆရာဆို၏။ ယင်းကြိယာ၏ ကံကား အဘယ်ပါနည်း၊ 'ယင်းသကမ္မကကြိယာသည် ကံပုဒ်မှ ဆိတ်ကောင်းပါသလော'ဟု မေးဖွယ်ရာရှိ၍ 'ဗုဒ္ဓံ'ကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား။ ။'ဝန္ဒတိ' ဟူသော ကြိယာ၏ ကံကား 'ဗုဒ္ဓံ' ဟူလို။ ဤသို့ ထွက်ခြင်းမျိုးကို 'သဒ္ဒါထွက်'ဟု ဆိုလိုသည်။

ပညတ်ထွက်ဆိုသည်မှာ။ ။ပဓာနကြိယာမှ လောကဝေါဟာရဖြစ်သော ပညတ္တိဓမ္မကို အရယူပြီးလျှင် ဆိုင်ရာပုဒ်သို့ လောကဝေါဟာရ, ပညတ်အားဖြင့်သာ စပ်ထွက်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

ဥဒါဟရဏ်ကား။ ။'ဗုဒ္ဓံ ဝန္ဒတိ' စသည်တည်း။ ။ဤ၌ 'ဝန္ဒတိ' ကို ပဓာနကောက်၍-ဆရာ 'ရှိခိုး၏'ဟု ဆို၏။ အဘယ်ကို ရှိခိုးပါသနည်း၊ သိကြား ဗြဟ္မာစသော နတ်များကိုပင် ရှိခိုးလေသလော၊ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိ၍ 'ဗုဒ္ဓံ'ကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား။ ။သိကြားစသည်ကို ရှိမခိုး ဘုရားကို ရှိခိုး၏ ဟူလိုသည်။ ။ဤသို့ ထွက်ခြင်းမျိုးကို 'ပညတ်ထွက်'ဟု ဆိုလိုသည်။

ပရမတ်ထွက်ဆိုသည်မှာ။ ။ပဓာနကြိယာမှ ပရမတ္ထအရတရားကိုယ်ကို ယူ၍ ဆိုင်ရာပုဒ်သို့ အကြောင်း အကျိုး, ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်, အာရုံ အာရမ္မဏိက စသောအားဖြင့် စပ်ထွက်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

ဥဒါဟရဏ်ကား။ ။'ဗုဒ္ဓံ ဝန္ဒတိ' တည်း။ ဤ၌ 'ဝန္ဒတိ'ဟူသော ပဓာနကြိယာ၌ 'ဝန္ဒ' ဓာတ်၏ အရကို ကာမာဝစရ ကုသိုလ်ပညာမ စေတနာကို အရယူ၍-ဆရာ 'ဝန္ဒတိ'သည် အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်ခဲ့၏။ ယင်း၏ အာရုံပစ္စည်းတရားကား အဘယ်ပါနည်း။ ယင်းသည် အာရုံပစ္စည်းတရားနှင့် ကင်းကောင်းအံ့လော။ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိ၍ 'ဗုဒ္ဓံ'ကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား။ ။ယင်း'ဝန္ဒ'ဓာတ်၏ အရ ဖြစ်သော ကာမာဝစရ ကုသိုလ်ပညာမစေတနာ အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန်တရား၏ အာရုံပစ္စည်းတရားကား ဘုရားဖြစ်၏ ဟူလို။ ။ဤသို့ ထွက်ခြင်းမျိုးကို 'ပရမတ်ထွက်' ဟု ဆိုလိုသည်။

(၃) နံပါတ် စည်းမျဉ်းအဖြေ

စည်းမျဉ်း(၃)၌ 'သင်္ခေပ, ဝိတ္ထာရစသော ဝါကျအမည်ခွဲခြင်း' ဟူသော စကားသည် ပေါ်လွင်ထင်ရှား၏။ အကျယ်ရေးသားစရာ မလို။

'စာစပ်ကိုမေးခြင်း'၌ သဒ္ဒါစပ်, ပရမတ်စပ် နှစ်မျိုးစလုံးကို မေးနိုင်သည်။

'သဒ္ဒါစပ်' ဟူသည်မှာ။ ။ဖြစ်သင့်သော သဒ္ဒါနည်း အားလျော်စွာ စပ်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

ဥပမာ။ ။'ဗုဒ္ဓံ ဝန္ဒတိ' ၌ 'ဗုဒ္ဓံ' ကား 'ကို' ဟူ၍ အနက် ပေးသောကြောင့် 'ဝန္ဒတိ'၌ အဝုတ္တကံ, 'ဝန္ဒတိ'ကား အဝုတ္တကံ၏ကြိယာ။ (တစ်နည်း) 'ဗုဒ္ဓံ'ကား ကို။ လ။ ကြောင့် 'ဝန္ဒတိ'၌ ကာရက၊ 'ဝန္ဒတိ' ကား ကြိယာ။ ဤသို့ စပ်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

'ပရမတ်စပ်' ဟူသည်မှာ။ ။ပရမတ္ထအားဖြင့် ရသင့်သလို ဆိုင်ရာပုဒ်၌ စပ်ခြင်းကို 'ပရမတ်စပ်'ဟု ဆိုလိုသည်။

ဥပမာ။ ။'ဗုဒ္ဓံ ဝန္ဒတိ' ၌ 'ဝန္ဒ'ဓာတ်၏အရ ပဏာမ စေတနာကို အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန်ယူ၍ 'ဗုဒ္ဓံ'၏အရ အာရုံပစ္စည်းတရားကို ယူပြီးလျှင် 'ဗုဒ္ဓံ'ကား 'ဝန္ဒတိ' ၌ အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ 'ဝန္ဒတိ' ကား အာရမ္မဏပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန်။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် စပ်ခြင်းမျိုးကို ဆိုလိုသည်။

၎င်းစည်းမျဉ်း (၃)၏ မှတ်ချက်၌ 'ဂန္ထာဘရဏကျမ်းလာနှင့် အဋ္ဌကထာ,ဋီကာ သုံးရိုးဝါကျ အမည်များကိုသာ မေးရမည်'ဟူသော စကား၌–

ဂန္ထာဘရဏ ကျမ်းလာဝါကျတို့ကား။ ။သင်္ခေပ, ဝိတ္ထာရ, ဝါကျာရမ္ဘ, ကာရဏ, ဖလ, သာမည, ဝိသေသ, တပ္ပါကဋီကရဏ, ဒဠှီ, ပက္ခန္တရ,

အနွယ, ဇျတိရေက, သမ္ဘာဝနာ, ဂရဟာအားဖြင့် (၁၄)မျိုးတို့ကို ဆိုလိုသည်။

အဋ္ဌကထာ ၄ိကာသုံး ဝါကျဆိုသည်မှာ။ ။နိဂမန,လဒ္ဓဂုဏ, လဒ္ဓဒေါသ, ဥပနျာသ စသော ဝါကျများကို ဆိုလိုသည်။ ထိုဝါကျတို့တွင် ထိုက်သင့်သလို ကြည့်ရှု၍ (၁)နံပါတ်ပုစ္ဆာ၌ ထုတ်ပေးခဲ့သော ဝါကျတို့ကို လည်းကောင်း, အခြားတစ်နေရာမှ ဝါကျကိုယူ၍လည်းကောင်း မေးမြန်း နိုင်သည်။

(၄) နံပါတ် စည်းမျဉ်းအဖြေ

စည်းမျဉ်း(၄)၌ 'ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဉာဏ်ကောက်နည်းကို မေးခြင်း'ဟူသော စကား၌ 'ဝိဂ္ဂဟ'ဆိုသည်မှာ–သမာသဝိဂ္ဂဟ, တဒ္ဓိတဝိဂ္ဂဟ, ကိတဝိဂ္ဂဟ၊ ဤဝိဂ္ဂဟတို့ကို 'ဝိဂ္ဂဟ'ဟု ဆိုလိုသည်။ ထိုဝိဂ္ဂဟကို အဋ္ဌကထာ၌ ဝိဂြိုဟ်တု အနေအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း, ဝိဂြိုဟ်ပြု အနေအားဖြင့်သော် လည်းကောင်း ဖွင့်ဆိုသော သံဝဏ္ဏနာကို ထောက်ဆ၍ ဝိဂြိုဟ်အပြုခိုင်းခြင်း, သို့မဟုတ် အထက်ပါ ဝိဂြိုဟ်တု, ဝိဂြိုဟ်ပြု မရှိဘဲ မိမိအလိုရှိရာ ပဒတစ်ခုခုကို ဝိဂြိုဟ်အပြုခိုင်းခြင်းကို မေးရမည်ဟု ဆိုလိုသည်။ ထိုစကားကို ချဲ့အံ့–

ယံ ပန ကိဋ္ဌိ အတ္ထိ ဉေယျံ နာမ၊ တဿ သဗ္ဗဿ ဗုဒ္ဓတ္တာ ဝိမောက္ခန္တိက ဉာဏဝသေန ဗုဒ္ဓေါ။ (ပါ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၄)

ဤပြယုဂ်၌ 'သဗ္ဗဿ ဗုဒ္ဓတ္တာ' ဟူသော ဝိဂြိုဟ်ပြု သံဝဏ္ဏနာဖြင့် 'ဗုဒ္ဓေါ' ဟူသော ပုဒ်ကို 'သဗ္ဗဓမ္မေ ဗုဇ္ဈတီတိ ဗုဒ္ဓေါ'ဟု ကတ္တုသာဓန ဝိဂြိုဟ်ပြု ဆိုရမည်ကို ပြ၏။ ဤသို့ သံဝဏ္ဏနာကို ထောက်ဆ၍ ဝိဂြိုဟ် ဆိုခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ အထက်ပါဝါကျတွင် 'ဉေယျံ'ကို ဝိဂြိုဟ်ဆိုခဲ့ပါ' ဟု မေးခဲ့လျှင် အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာ ထောက်ထားစရာ မရဘဲ 'ဉာတဗ္ဗန္တိ

ဥဒယျံ’ဟု သဘာဝတရားကို ထောက်ဆ၍ ဝိဂြိုဟ်ပြုအပ်၏။ ဤသို့ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာ အထောက်အထား ကင်းသော အလိုရှိရာ ပဒတစ်ခုခုကို လည်းကောင်း ဝိဂြိုဟ်အပြုခိုင်းနိုင်သည်ဟု ဆိုလိုသည်။

‘ဉာသ်ကောက်နည်းကို မေးခြင်း’ဟူသော စကားရပ်၌ ‘ဉာသ်ကောက်’ ဟူသည်–‘ဓာနိတဗ္ဗဋ္ဌ ဓာနိတ္ထ’ အစရှိသော ဉာသပဏ္ဏာမကောက်ကို ‘ဉာသ်ကောက်’ဟု ခေါ်သည်။ ထိုဉာသ်ကောက်နည်းအတိုင်း ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ, ဋီကာတို့၌ လာသော ပုဒ်တို့၏ အရကောက်ခြင်းကို သဒ္ဒါသူပစာအားဖြင့် ‘ဉာသ်ကောက်’ဟု ခေါ်ဆို၍ ထိုဉာသ်ကောက်နည်း အတိုင်း မေးမြန်းခြင်းကို ‘ဉာသ်ကောက်နည်းကို မေးခြင်း’ဟု ဆိုလိုသည်။

ထိုနည်းအရ ကောက်ယူရကုန်သော ပုဒ်တို့သည် သမာသပဒ, တဒ္ဓိတပဒ, အာချာတပဒ, ကိတပဒ, ဝိဘတ္တိ, သဗ္ဗနာမပဒ, ဥပသာရပဒ, နိပါတပဒအားဖြင့် ရှစ်ပါးပြား၏။ ထိုရှစ်ပါးတို့၌လည်း မူချကောက်, ဥပစာကောက်, ဓာတ်၏အရကောက်, ပစ္စည်း၏အရကောက်, ဝိဘတ်၏ အရကောက် စသောအားဖြင့် အသီးသီးရှိကြ၏။ ထိုအရကောက်တို့ကို အထက်ပါ ‘ဓာနိတဗ္ဗဋ္ဌ ဓာနိတ္ထ’ အစရှိသော ဉာသပဏ္ဏာမ အကောက် အတိုင်း မေးမြန်းရမည်ဟု ဆိုလိုသည်။

(မှတ်ချက်)။ ။တစ်ပုဒ်တည်း၌ ဥပစာ ၁၀ ပါး ကုန်စင်အောင် အရကောက်ခြင်းမျိုးကို ဤ၌ မလို။

(၅) နံပါတ် စည်းမျဉ်းအဖြေ

စည်းမျဉ်း(၅)၌ **(က)** **‘လိင်’**ဟူသည်။ ။‘ဓာတုပစ္စယဝိဘတ္တိဝဇ္ဇိတ မတ္ထဝံ လိင်’, (ရူပသိဒ္ဓိ။ ၂၈၃),

‘ဝိသဒတ္တာဒိသပါတံ လီနတ္ထဂမကံ နိပ္ဖန္နဝစနံ လိင်’(သဒ္ဒနီတိသုတ္တ မာလာ။ ၁၉၂)။

'ရက္ခောတိဝစနံ လိင်္ဂံ' (ဉာသ။ ၅၃)တို့နှင့်အညီ ဓာတ်, ပစ္စည်း, ဝိဘတ်သည် ကြဉ်အပ်သော အနက်ရှိသော သဒ္ဒါသည်လည်းကောင်း၊ သန့်ရှင်းသည်၏ အဖြစ် အစရှိသည်နှင့် တကွဖြစ်သော ကွယ်ဝှက်သော အနက်ကို သိစေတတ်သော 'ရက္ခ'စသော သဒ္ဒါသည်လည်းကောင်း လိင်မည်၏။

ထိုလိင်သည် နိပ္ဖန္န, အနိပ္ဖန္နအားဖြင့် နှစ်ပါးပြား၏။ 'ဣတ္ထိလိင်, ပုလ္လိင်, နပုလ္လိင်, ဒွိလိင်, တိလိင်, အလိင်'ဟုလည်း ပြား၏။ ဤသို့ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည်တို့ကိုပင် 'လိင်'ဟု ခေါ်သည်။

(ခ) **'ဝိဘတ်'ဟူသည်။** ။'ကေမ္မိ အတ္ထံ ကမ္မာဒိဝသေန ကေတ္ထာ ဒိဝသေန စ ဝိဘဇန္တီတိ ဝိဘတ္တိယော၊ သျာဒယော' (ရူ–ကာရကအစ)။

တစ်ခုသောအနက်ကိုလည်း ကံစသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်း ကောင်း, ကေဝုစ် စသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း ဝေဖန်တတ်သော 'သိ'စသော သဒ္ဒါသည် ဝိဘတ်မည်၏။ နာမ်ဝိဘတ်ကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုသည်။

'ကာလာဒိဝသေန ဓာတွတ္ထံ ဝိဘဇန္တီတိ ဝိဘတ္တိယော၊ တျာဒယော' (ရူ–အာချာတ်အစ)။

အတိတ်စသော ကာလ စသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဓာတ်တို့၏ အနက်ကို ဝေဖန်တတ်သော 'တိ' စသည်သည် 'ဝိဘတ်'မည်၏။ အာချာတ်ဝိဘတ်ကိုရည်သည်။ ဤ'သိ,တိ' စသည်တို့ကိုပင် 'ဝိဘတ်'ဟု ခေါ်ဆိုသည်။

(ဂ) **'ဓာတ်'ဟူသည်။** ။'ဂမနပစနာဒိကံ ကြိယံ ဓာရေတီတိ ဓာတု, (ကစ္စည်း)။ၛင်းနှင့်အညီ သွားခြင်း, ချက်ခြင်း စသော ကြိယာကို ဆောင်တတ်သော 'ဂမု, ပစ' စသော သဒ္ဒါသည် 'ဓာတ်'မည်၏။

(ဃ) **'ပစ္စည်း'ဟူသည်။** ။'ပဋိစ္စ ဧတသ္မာ အတ္ထော ဧတီတိ ပစ္စယော။ ပတီယန္တိ အနေန အတ္ထာတိ ဝါ ပစ္စယော' (ရူ– ဓာတုလိင်္ဂေဟိသုတ် အဖွင့်),

'ပဋိစ္စာတိ နိဿာယ။ တေသ္မာ ဏာပစ္စယာဒိတော အပစ္စာဒိဝိသေသော အတ္ထော ဇေတိ အာဂစ္ဆတီတိ ပစ္စယော။ ပတီယန္တိ ဉာယန္တိ အနေန အတ္ထာတိ ဝါ ပစ္စယော။ ပကတိတော ပရံ ဧတီတိ ဝါ ပစ္စယော' (ရူ၊ ဋီ)

တို့နှင့်အညီ အပစ္စစသော အနက်ကို ဟောတတ်သော 'ဏ' စသည်သည်လည်းကောင်း၊ ကတ္တားကံစသော အနက်ကို ဟောတတ်သော 'တ' စသည်သည်လည်းကောင်း၊ ပကတိဟုဆိုအပ်သော လိင်ပုဒ်နောင် ဖြစ်တတ်သော 'အာ,ဤ' စသည်သည်လည်းကောင်း၊ ဓာတ်နောင်ဖြစ်သော 'ခ, ဆ, သ' စသည်သည်လည်းကောင်း 'ပစ္စည်း'မည်၏။ ဤ'ဏ'စသည် တို့ကိုပင် 'ပစ္စည်း'ဟု ခေါ်ဆိုသည်။

(င) **'ကြိယာ'ဟူသည်။** ။'ဂစ္ဆတိ, ပစတိ' စသော ဝါစကသဒ္ဒါကို 'ကြိယာ'ဟု ခေါ်သည်။

(စ) **'ကာရက'ဟူသည်။** ။'ကြိယာနိမိတ္တ မေကန္တံ၊ ကြိယတ္တံ ကာရကီရိတံ, (ဘေဒစိန္တာ။ ၆၃)။

'ကြိယာနိမိတ္တံ ကာရကံ။ ပ။ ကြိယံ ကရောတီတိ ကာရကံ' (သဒ္ဒနီတိ သုတ္တမာလာ။ ၅၄၇)။

၎င်းတို့နှင့်အညီ စင်စစ်ကြိယာ၏ အကြောင်းဖြစ်၍ ကြိယာဟူသော အကျိုးရှိသော အနက်သည်လည်းကောင်း၊ ကြိယာ၏ အကြောင်းဖြစ်သော အနက်သည်လည်းကောင်း၊ သွားခြင်း, ချက်ခြင်း စသော ကြိယာကို ပြီးစေတတ်သော အနက်သည်လည်းကောင်း 'ကာရက' မည်၏။

ကာရကရှင်းလင်းချက်

ကာရကတ္ထာ ကြိယာယေဝ၊ သတ္တိ မုချေန ကာရကံ။
ဒဗ္ဗံ ဥာန္ယူပစာရေန၊ တဒါဓာရဏဘာဝတော။ ။
သဒ္ဒေါတ္တံ ဝဒတိ တျောတ္တ၊ သဒ္ဒေါ ဒဗ္ဗေဝ ဂယှတေ။
အတ္ထသာ ဝါစကော သဒ္ဒေါ၊ ပျတ္တဒ္ဒေါရေန ကာရကော။ ။

(ဘေဒစိန္တာ။ ၆၁-၂)

၎င်းနှင့်အညီ ကြိယာကို ပြီးစေတတ်သော သတ္တိသည် 'မုချကာရက' မည်၏။ ထိုသတ္တိ၏ တည်ရာဖြစ်သော ဒြပ်သည် ဥာနျူပစာအားဖြင့် 'ကာရက'မည်၏။ ဒြပ်တည်းဟူသော သဒ္ဒါသည်လည်း ကာရကူပစာအားဖြင့် 'ကာရက'မည်၏။ ဤသို့လျှင် 'မုချကာရက, ဥပစာကာရက'ဟု ပြား၏။ ဤကာရကအရာ၌ အကာရကလည်း သက်ဝင်သည်။

ဥဒါဟရဏ်။ ။'ဟဋ္ဌောတိ တုဋ္ဌော' (ပါ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၇၂)။ ။'တုဋ္ဌော' ကား ပုလ္လိင်, ပဌမာ 'သိ' ဝိဘတ်, 'တုသ'ဓာတ်, 'တ' ပစ္စည်း, ကတ္တုကိတ်ကြိယာ, ကတ္တုကာရက။

အနက်, အဓိပ္ပာယ်, အဆုံးအဖြတ်

လိင်္ဂတ္ထ။ ။**ရုက္ခောတိဝစနံ လိင်္ဂံ၊ လိင်္ဂတ္ထော တေန ဒီပိတော။**
ဓမံ လိင်္ဂ လိင်္ဂတ္ထံ၊ ဥတ္တာ ယောဇေယျ ပဏ္ဍိတော(နျာသ-၅၃)
သကတ္တဒဗ္ဗလိင်္ဂါနိ၊ သချာကမ္မာဒိကာရကံ။
ဣတိ သဒ္ဒဿ ဝိညေယျာ၊ ပဉ္စကတ္တာ ယထာရဟံ။ ။
(ဘေဒစိန္တာ။ ၂၆)

၎င်းတို့နှင့်အညီ သစ်ပင်စသော အနက်သည်လည်းကောင်း, သကတ်စသော အနက်ငါးပါးသည်လည်းကောင်း 'လိင်္ဂတ္ထ' မည်၏။

ဝိဘတျတ္ထ။ ။'သိ,တိ' စသော ဝိဘတ်တို့၏ လိင်္ဂတ္ထ, ကမ္မတ္ထ စသော အနက်သည် ဝိဘတျတ္ထ မည်၏။

ဓာတွတ္ထ။ ။'ဂမု, ပစ' စသော ဓာတ်တို့၏ သွားခြင်း, ချက်ခြင်း စသော အနက်သည် 'ဓာတွတ္ထ' မည်၏။

ပစ္စယတ္ထ။ ။'ဏ' စသော တဒ္ဓိတ်ပစ္စည်းတို့၏ အပစ္စ စသော အနက်သည်လည်းကောင်း၊ 'တ'စသော ကိတ်ပစ္စည်းတို့၏ ကတ္တားစသော အနက်သည်လည်းကောင်း၊ 'အာ, ဤ'စသော ဇောတကပစ္စည်းတို့၏ ဇောတေတဗ္ဗဖြစ်သော အနက်သည်လည်းကောင်း 'ပစ္စယတ္ထ' မည်၏။

ကြိယတ္ထ။ ။'ဂစ္ဆတိ, ပစတိ' စသော ဝါစကကြိယာတို့၏ သွားတတ်, ချက်တတ် စသော အနက်သည် 'ကြိယတ္ထ' မည်၏။

(အမှာ)။ ။ကာရကနှင့် ကာရကတ္ထ အထူးမရှိသောကြောင့် ထုတ်နုတ်ဖော်ပြရန် မလို။

အတ္ထာ ပကရဏာ လိင်္ဂါ၊ ဩစိတျာ ကာလဒေသတော။
သဒ္ဒတ္ထာ ဝိဘဇီယန္တိ၊ န သဒ္ဒါယေဝ ကေဝလံ။ (ဇာလိနီ- ၉၃)

ဎင်းနှင့်အညီ မည်သည့်သဒ္ဒါမဆို အနက်, အရာ, လိင်, အသင့်, ကာလ, ဒေသ ဟု ဆိုအပ်သော ခြောက်ပါးသော အကြောင်းကို ထောက်ဆ၍ အနက်အဓိပ္ပာယ် အဆုံးအဖြတ်ကို ဝေဖန်သင့်သောကြောင့် မည်သည့် သဒ္ဒါသည် မည်သည့်အနက်, မည်သည့်အဓိပ္ပာယ်, မည်သည့် အဆုံးအဖြတ်သာ ဖြစ်သင့်သည်ဟု အတိအကျဝေဖန်ရန် မလိုတော့ပြီ။ ထိုကြောင့် သာမန်သာ ဖော်ပြရခြင်း ဖြစ်သည်။

(၆) နံပါတ် စည်းမျဉ်းအဖြေ

စည်းမျဉ်း(၆)၌ 'အာဘောဂ' ဟူသည်-

စောဒနာပရိဟာရာနံ၊ မနသိ အတ္ထကာရဏံ။

အာဘောဂေါနာမ (ဂန္ထာဘရဏ။ ၇၃)နှင့်အညီ အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော ဝါကျ၌ ဆိုအပ်ပြီးသောအနက်ကိုလည်းကောင်း၊ ဆိုအပ်လတ္တံ့သော အနက်ကိုလည်းကောင်း ထိုက်သည့်အားလျော်စွာ ကျမ်းဆရာ၏ စိတ်၌ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းသည် (ဝါ) ထားခြင်း, နှလုံးသွင်းခြင်းသည် 'အာဘောဂ မည်၏။

ထိုအာဘောဂသည် 'အန္တယာဘောဂ, ဗျတိရေကာဘောဂ' ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိ၏။ ထိုတွင်-

အနွယာဘောဂ။ ။ကျမ်းဆရာ၏ အလျော်အားဖြင့် ဖြစ်သော နှလုံးသွင်းခြင်းသည် 'အနွယာဘောဂ'မည်၏။

ဗျတိရေကာဘောဂ။ ။ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် ဖြစ်သော နှလုံးသွင်းခြင်းသည် 'ဗျတိရေကာဘောဂ' မည်၏။

'သံဝဏ္ဏနာ'ဟူသည်။ ။'သံဝဏ္ဏိယတိ အတ္ထော ဧတာယာတိ သံဝဏ္ဏနာ' (သာရတ္ထ၊ ၁၊ ၁၉)နှင့် အညီ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၏ အနက်ကို ဖွင့်ဆိုကြောင်းဖြစ်သော စကားရပ်သည် 'သံဝဏ္ဏနာ' မည်၏။ ထိုသံဝဏ္ဏနာတို့၏ အပြားကို သံဝဏ္ဏနာ ကျမ်းလာအတိုင်း သိအပ်၏။

ဥဒါဟရဏ်။ ။'အဘိညာတိ အဘိညာယ၊ အဓိကေန ဉာဏေန ဥတွာတိ အတ္ထော' (ပါ၊ ၄၊ ၁။ ၉၈။ သီ၊ ၄။ ၁၅၈)။

ဤဝါကျ၌ 'အဘိညာယ'ဟူသော သံဝဏ္ဏနာဖြင့် 'အဘိညာ'ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၏ 'ဥပါဒါရုပ်' စသည်၌ကဲ့သို့ 'တွာ' ပစ္စည်း၏ ကာရိယ ဖြစ်သော 'ယ' လောပ၏ အဖြစ်ကို သိစေသည်။(ဤကား အနွယာဘောဂ)

သညာ, ပညာ စသည်တို့ကဲ့သို့ အာကာရန္တ မဟုတ်သည်ကို သိစေသည်။ (ဤကား ဗျတိရေကာဘောဂ)

ကိတ်ပစ္စည်းကို ဖွင့်သောကြောင့် 'ဒုတိယပစ္စယပဒသံဝဏ္ဏနာ'တည်း။

'အဓိကေန'ဟူသော သံဝဏ္ဏနာဖြင့် 'အဘိညာ'၌ 'အဘိ'ဟူသော ဥပသာရပုဒ်၏ ဝိသိဋ္ဌ စသည် မဟော, ဤ၌ အဓိကတ္ထဇောတက၏ အဖြစ်ကို သိစေသည်။ ဥပသာရပုဒ်၏ အနက်ကို ဖွင့်သောကြောင့် 'ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထသံဝဏ္ဏနာ'တည်း။

'ဉာဏေန'ဖြင့် 'အဘိညာ'၌ 'အဘိ' ဥပသာရပုဒ်၏ အဓိကဘောဂဏ်ကို အကြောင်းပဝတ္တနိမိတ် ပြု၍ ဉာဏ်ဒြပ်ကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကို သိစေသည်။ 'အဘိဓေယျတ္ထသံဝဏ္ဏနာ'တည်း။

'ဥတွာ' ဖြင့် 'အဘိညာယ'၌ 'ယ'၏ 'တွာ'ပစ္စည်း၏ ကာရိယအဖြစ်ကို သိစေသည်။ 'ဒုတိယပစ္စယပဒ သံဝဏ္ဏနာ'တည်း။

(တစ်နည်း) ၎င်းဝါကျ၌ 'အဘိညာယ'ဖြင့် 'အဘိညာ'၌ ယကာရလောပကို သိစေသည်။ (ပဠမန္တ စသည် မဟုတ်)။ 'သန္ဓိလိင်္ဂပဒသံဝဏ္ဏနာ' တည်း။

'အဓိကေန ဉာဏေန'ဖြင့် 'အဘိညာယ' ၌ 'နာ'ဝိဘတ်၏ ကာရိယ ဖြစ်သော 'အာယ'ဟု သိစေသည်။ ('တွာ'ပစ္စည်း၏ 'ယ'မဟုတ်)။ ဝိဘတ္တိပဒ သံဝဏ္ဏနာ။

'ဉတွာ' ဖြင့် 'အဘိညာ'၌ ကျေသော 'ယ'သည် 'တွာ'ပစ္စည်း၏ ကာရိယဟု သိစေသည်။ 'နာ'စသော ဝိဘတ်တို့၏ ကာရိယဖြစ်သော 'ယ'မဟုတ်ဟု သိစေသည်။ ဒုတိယပစ္စယပဒ သံဝဏ္ဏနာ။

'အဘိညာတိ အဘိဇာနိတွာ။ သစ္ဆိကတွာတိ ပစ္စက္ခံ ကတွာ။ အထဝါ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာတိ အဘိညာယ အဘိဝိသိဋ္ဌေန ဉာဏေန သစ္ဆိကရိတွာတိပိ အတ္ထော' (သီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂၇၉)။ ၎င်းကိုထောက်၍ 'အဓိကေန ဉာဏေန ဉတွာ ဝါတိ အတ္ထော'ဟု ယခင် (ပါ)နှင့် (သီ)အဋ္ဌကထာ၌ ရှိသင့်သည်။

(၇) နံပါတ် စည်းမျဉ်းအဖြေ

စည်းမျဉ်း(၇)၌ အထူးညွှန်ပြရန် မလို။ သိလွယ်ပြီဖြစ်သောကြောင့် ဥဒါဟရဏ်ကိုသာ ထုတ်ဆောင်၍ အမှားအမှန်ညွှန်ပြရန်သာ လိုသည်။

ဥဒါဟရဏ်။ ။'တတ္ထ ကိလာသုနော အဟေသုန္တိ န အာလသိယ ကိလာသုနော' (ပါ၊ ဋ္ဌ။ ၁၅၃)။

ဤသို့ 'ကိဠာသုနော, ကိလာသုနော'ဟု ပါဌ် ၂-ထွေရှိရာ 'လသ ကန္တိယံ၊ အပ္ပံ လသတီတိ ကိလာသု၊ ဏု'(အဘိဓာန်ဋီကာ။ ၅၁၆)'နှင့်အညီ 'လသ'ဓာတ်, 'ဏု' ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသော ဒန္တဇ 'လ'နှင့် 'ကိလာသုနော' ဟူသော ပါဌ် သင့်မြတ်သည်။ ။ဤကား ဓာတ်,ပစ္စည်း ဝေဖန်သော အားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်းတည်း။

'အဘိဓမ္မေ ဒုပ္ပဋိပန္နော ဓမ္မေ စိတ္တံ (စိန္တံ) အဘိဓာဝန္တော အစိန္တေယျာနိပိ စိန္တေတိ၊ တတော စိတ္တက္ခေပံ ပါပုဏာတိ' (ပါ၊ ဋ္ဌ။ ၂၀)၌

'ဓမ္မေ စိတ္တံ, ဓမ္မေ စိန္တံ'ဟု ပါဌ် ၂–ထွေရှိရာ 'အဘိဓာဝန္တော'ကို ထောက်၍ 'ဓမ္မေ စိန္တံ'ရှိသင့်သည်။ (ပါရာဇိကဏ် ဂဏ္ဌိသစ်၊ ၁။ ၁၈၃)။ အကြောင်းကား–ပုဂ္ဂိုလ်သည် စိတ်သို့ပြေးသွားခြင်းဟူသော အနက်မသင့်, ကြံစည်ခြင်းသို့ ပြေး ဟူသော အနက်သာ သင့်သောကြောင့်တည်း။ ။ ဤကား ရှေ့နောက်ထောက်၍ ဆုံးဖြတ်ခြင်းတည်း။

(၈) နံပါတ် စည်းမျဉ်းအဖြေ

စည်းမျဉ်း(၈)၌ 'ဆိုင်ရာ အဋ္ဌကထာပါ တစ်စုံတစ်ခုသောပုဒ်ကို ဖြစ်စေ, ဝါကျကိုဖြစ်စေ, နည်း,ဥပစာ တစ်ခုခုကိုစပ်၍ မေးခြင်း'ဆိုရာ၌ (က) တစ်ခုသော ပုဒ်၌ နည်း,ဥပစာ နှစ်ပါးလုံးကိုမေးခြင်း, (ခ) တစ်ခုသော ဝါကျ၌ နည်းဥပစာနှစ်ပါးလုံးကိုမေးခြင်း၊ (ဂ) တစ်ခုသောပုဒ်၌ နည်းကို မေး၍ တစ်ခုသောပုဒ်၌ ဥပစာကိုမေးခြင်း,(ဃ) တစ်ခုသောဝါကျ၌ နည်းကိုမေး၍ တစ်ခုသောဝါကျ၌ ဥပစာကိုမေးခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

'နည်း'ဟူသည်။ ။နည်းလေးဆယ် ကျမ်းလာ 'ပစ္စာသတ္တိနည်း'စသည် တည်း။

'ဥပစာ'ဟူသည်။ ။အဋ္ဌကထာသုံး, ဋီကာသုံးဖြစ်သော 'ကာရဏူပစာ' စသည်တည်း။

(က)ဥဒါဟရဏ်။ ။'ဂါမဓမ္မန္တိ ဂါမာနံ ဓမ္မံ၊ ဂါမဝါသိကမနုဿာနံ ဓမ္မန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ' (ပါ၊ ဋ္ဌ။ ၁။ ၁၈၆)'၌ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗဝယ် 'ဂါမ'၌ ရွာနှင့်ရွာနေလူကို အပြားမဲ့အားဖြင့် ဆိုသောကြောင့် အဘေဒနည်း။

'ဂါမဓမ္မန္တိ ဧတ္ထ ဂါမသဒ္ဒေန ဂါမဝါသိနော ဝုတ္တာ အဘေဒူပစာရေနာတိ အာဟ ဂါမဝါသိကမနုဿာနန္တိ'ဟူသော သာရတ္ထ (၂။၂၃)နှင့်အညီ ပြားသောရွာနှင့် ရွာနေလူကို မပြားသကဲ့သို့ တင်စား၍ ဆိုသောကြောင့် အဘေဒူပစာ။

(တစ်နည်း) ဌာနဖြစ်သော ရွာ၏ 'ဂါမ'ဟူသော အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ရွာသားဒြပ်၌ တင်စား၍ ဆိုသောကြောင့် ဌာနူပစာ။

(ခ)ဥဒါဟရဏ်။ ။'အပတ္တဥ္စ သီသံ ဗိဇ္ဇောဟနံ၊ တေသွိ အန္တရေ အနုပါဒါယ အာသဝေဟိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စိ' (ပါ၊ ၄။ ၁။ ၁၀)၌ လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟဟူသော အစိတ်ဖြစ်သော အာသဝေါတရားတို့ကို မှတ်၍ ဆိုသဖြင့် အပေါင်းဖြစ်သော ကိလေသာအကုသိုလ်ပါပဓမ္မတို့ကိုလည်း ရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း။

အစိတ်ဖြစ်သော အာသဝေါတရားတို့၏ အာသဝ ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော အလုံးစုံသော ကိလေသာအကုသိုလ်ပါပဓမ္မတို့မှ လွတ်ခြင်းကို 'အာသဝေဟိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စိ'ဟု တင်စား၍ ဆိုသောကြောင့် ဧကဒေသူပစာ။

(ဂ)ဥဒါဟရဏ်။ ။'တတော သဿတ ဝါဒိနော သဿတဝါဒီတိ အာဟံသု' (ဝိ၊ ၄၊ ၁-၄၅)၌ 'သဿတ'ဟူသောပုဒ်ဝယ် ဌာနီဖြစ်သော အတ္တလောကတို့၏ မြဲခြင်း ဟူသော သဿတကို ဆိုသဖြင့် ဌာနဖြစ်သော ဝါဒကိုလည်း ရသောကြောင့် အဝိနာဘာဝနည်း။

'ဒိဗ္ဗသဒိသတ္တာ ဒိဗ္ဗံ' (ပါ၊ ၄၊ ၁။ ၁၃၂)ဝယ် 'ဒိဗ္ဗံ'၌ အတူဖြစ်သော နတ်မျက်စိ၏'ဒိဗ္ဗ'ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော ဒုတိယဝိဇ္ဇာဉာဏ်၌ တင်စား၍ 'ဒိဗ္ဗ'ဟု ဆိုခြင်းကြောင့် သဒိသူပစာ။

(ဃ)ဥဒါဟရဏ်။ ။'တေသံ တေ ဓမ္မာ ဒုဂ္ဂဟိတာ ဒီဃရတ္တံ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တန္တိ' (ပါ၊ ၄၊ ၁။ ၁၉)၌ အကျိုးဖြစ်သော အကုသိုလ်ဓမ္မကို ဆိုသဖြင့် အကြောင်းဖြစ်သော ပါဠိဓမ္မကိုလည်း ရသောကြောင့် အဝိနာဘာဝနည်း။

'ရာဇာ နဂရေ ဘေရိံ စရာပေသိ' (ပါ၊ ၄၊ ၁။ ၃၇)၌ ဌာနီဖြစ်သော စည်၏ 'ဘေရီ'ဟူသော အမည်ကို ဌာနဖြစ်သော လူ၌ တင်စား၍ ဌာနဖြစ်သော လူ၏ လှည့်လည်ခြင်းကိုပင် 'ဘေရိံ စရာပေသိ'ဟု ဆိုခြင်းကြောင့် ဌာန္ယူပစာ။

(မှတ်ချက်) 'ဥပမာ, ဥပမာန, ဥပမေယျ, ဥပရိက္ခာ, ဥပစာများ ခွဲဝေထုတ်ဆောင်နည်းများလည်း စပ်ဆိုင်ပါဝင်သည်'ဟူရာ၌ ဆိုင်ရာ အဋ္ဌကထာဝါကျကို ထုတ်၍ ဥပမာနစသည်ကို ထုတ်ဆောင်စေခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

ဥဒါဟရဏ်။ ။'စက္ခုကိစ္စကရဏေန စက္ခုမိဝါတိပိ စက္ခု။' (ပါ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၂။) စက္ခုကိစ္စကရဏေန၊ သမဝိသမစသည်ကို မြင်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော မျက်စိ၏ကိစ္စကို ပြုခြင်းကြောင့်။ စက္ခုမိဝ၊ မံသစက္ခုကဲ့သို့ တည်း။ ဣတိ တသ္မာ ပိ၊ ကြောင့်လည်း။ စက္ခု၊ စက္ခုမည်၏။

ဤဝါကျ၌ မံသစက္ခုသည် 'ဥပမိယတေ ဧတေနာတိ ဥပမာနံ' ဟူသည်နှင့်အညီ နှိုင်းယှဉ်ကြောင်းဖြစ်၍ 'ဥပမာန'မည်၏။ ဒုတိယဝိဇ္ဇာ ဉာဏ်သည် 'ဥပမိယတေတိ ဥပမေယျံ'ဟူသည်နှင့်အညီ နှိုင်းယှဉ်အပ်သည် ဖြစ်၍ 'ဥပမေယျ'မည်၏။ မံသစက္ခု, ဒုတိယဝိဇ္ဇာဉာဏ်တို့၏ ရူပါရုံကို မြင်ခြင်းကိစ္စ တစ်စိတ်တစ်ဒေသ တူကြသော သဘောသည်။ ဝါ၊ 'မြင်ခြင်းကိစ္စ တူကြ၏'ဟု ဆင်ခြင်သောသူတို့၏ အသိဉာဏ်၌ စပ်၍ ထင်ခြင်းသမ္ဘန်သည် 'ဥပမာ'မည်၏။ ထိုဥပမာကို ထွန်းပြတတ်သော 'ဣဝ' သဒ္ဒါသည် 'ဥပမာဇောတက' မည်၏။

ထိုဝါကျ၌ **'ဂုဏ်တစ်စိတ်တူ၊ မတူဒြပ်၊ ဂုဏ်ဖြင့်မှတ်မူ သဒိသူ'** ဟူသည်နှင့်အညီ အတူဖြစ်သော မံသစက္ခု၏ 'စက္ခု'ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော ဒုတိယဝိဇ္ဇာဉာဏ်၌ တင်စား၍ ဒုတိယဝိဇ္ဇာဉာဏ်ကို 'စက္ခု'ဟု ဆိုသောကြောင့် သဒိသူပစာ။

ထိုဝါကျ၌ ဝိညာဏာဒိဋ္ဌာနသမဝိသမအာစိက္ခနဘူတ ပသာဒနသတ္တိ မရှိသော ဒုတိယဝိဇ္ဇာဉာဏ်ကို ဝိညာဏာဓိဋ္ဌာနသမဝိသမအာစိက္ခနဘူတ ပသာဒနသတ္တိရှိသော မံသစက္ခုကဲ့သို့ ဆိုရကား **'နိသတ္တိကို၊ သတ္တိရှိလာ၊ ကျမ်း၌ပါ၊ ဝါစာသိလိဋ္ဌ်၊ ဥပရိက်'**ဟူသည်နှင့်အညီ ဥပရိက္ခာ။ ။ဤသို့ ဥပမာန စသည်ကို ထုတ်ရာ၏။ ။ဥပမာနစသော လေးပါးကိုသာလည်း ကောင်း, ဥပရိက္ခာကိုလည်းကောင်း မေးနိုင်သည်။

(မှတ်ချက်) စည်းမျဉ်း(၈)၌ 'ဥပစာ'ဟူသော စည်းမျဉ်းကို သတိပြုသင့်သည်။ အကြောင်းကား နည်း,ဥပစာ ဆိုခဲ့ပြီး ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

(၉) နံပါတ် စည်းမျဉ်းအဖြေ

စည်းမျဉ်း(၉)၌ 'သတ်မှတ်ပေးသည့် အဋ္ဌကထာလာ အကြောင်းအရာကို စုဏ္ဏိယပဒ္ဓဖြင့် ရေးသားစေခြင်း'ဆိုရာ၌ အဋ္ဌကထာပါဠိ မြန်မာပြန်ကို မာဂဓပါဠိ စုဏ္ဏိယပဒ္ဓ ဖွဲ့စီစေခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

ဥဒါဟရဏ်။ ။'သိဂ္ဂဝ မထေရ်သည်လည်း ထိုတိဿအမည်ရှိသော ဗြဟ္မာကြီး၏ ပဋိသန္ဓေကို ယူပြီးရာဖြစ်သောနေ့မှစ၍ ခုနစ်နှစ်တို့ပတ်လုံး မောဂ္ဂလိဟူသော အမည်ရှိသော ပုဏ္ဏား၏ အိမ်သို့ ဆွမ်းအလို့ငှာ ဝင်ပြီ' ဟူသော မြန်မာစကားပြေကို မာဂဓပါဠိစုဏ္ဏိယပဒ္ဓဖွဲ့စီခဲ့ပါ'ဟု ပုစ္ဆာဆင်ထုတ် မေးမြန်းရမည်။

အဖြေဥဒါဟရဏ်။ ။'သိဂ္ဂဝတ္ထေရောပိ တဿ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏတော ပဘုတိ သတ္တဝဿာနိ ဗြာဟ္မဏဿ ဂေဟံ ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသိ။

(ပါ၊ ၄၊ ၁။ ၂၉)

(၁၀) နံပါတ် စည်းမျဉ်းအဖြေ

စည်းမျဉ်း(၁၀)၌ 'နေတ္တိဟာရထုတ်နည်းကို ဆိုင်ရာပါဠိဖြင့် စပ်၍ မေးခြင်း'ဆိုရာ၌ ဆိုင်ရာ အဋ္ဌကထာဝါကျကို ထုတ်၍ 'ဟာရနယ' စသည်တို့တွင် တစ်ပါးပါးကို ထုတ်စေခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

ဥဒါဟရဏ်။ ။'ဝိတက္ကဝိစာရဝိရဟတော ဝါ ဧကော အသဟာယော ဟုတွာတိပိ ဝတ္တုံ ဝတ္တတိ' (ပါ၊ ၄။ ၁၁၈)ဟူသော ဝါကျ၌ 'ဝတ္တုံ' ကြိယာ၏ ကတ္တားကို ယူ၍ 'ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါတရဏဟာရ' ထုတ်ပုံကား။

'ဝတ္တုံ' ကြိယာ၏ ကတ္တားအရကား ဆိုတတ်သောသူ၏ ခန္ဓာပဉ္စကတည်း။ ထို၏ အကြောင်းကား အဝိဇ္ဇာတည်း။ ထိုအဝိဇ္ဇာ ဖြစ်သည်ရှိသော် သင်္ခါရ, ဝိညာဏ်စသော တရားတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ဤသို့ အနုလောမ

ပစ္စယာကာရ အားဖြင့်လည်းကောင်း, ထိုအဝိဇ္ဇာ၏ အရဟတ္တမဂ္ဂနှင့် အကြွင်းမဲ့ ချုပ်ခြင်းကြောင့် 'အဝိဇ္ဇာယတွေဝ အသေသဝိရာဂ နိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓော'စသည်ဖြင့် ပဋိလောမပစ္စယာကာရအားဖြင့်လည်းကောင်း သွင်းခြင်းသည် 'ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါတရဏ'မည်၏။ ။ဤသို့ ဆိုင်ရာ အဋ္ဌကထာဝါကျကို ထုတ်ပြ၍ ဟာရ စသည်ကို ထုတ်စေခြင်းတည်း။

ပါရာဇိကဏ် ဒုတိယနေ့ စည်းမျဉ်းအဖြေ ပြီး၏။

သီလက္ခန် ဒုတိယနေ့ စည်းမျဉ်းအဖြေ

(၁)၌ ပထမနေ့နှင့်အတူ ဖြစ်သောကြောင့် အထူးညွှန်ကြားရန်မလို။

(၂) နံပါတ် စည်းမျဉ်းအဖြေ

(၂) နံပါတ်စည်းမျဉ်း၌ 'လိုအပ်သော ပါဠိဝါကျကို ထုတ်ပြ၍ သုဒ္ဓအတက်, အတွက်နှစ်မျိုးတို့တွင် တစ်မျိုးမျိုးကိုမေးခြင်း' ဟူရာဝယ်–

'သုဒ္ဓတက်'ဟူသည်။ ။ဥပမာ, ဟိတ်တို့ဖြင့် တန်ဆာမဆင်မူ၍ သက်သက်တက်သော အတက်ကို 'သုဒ္ဓတက်' ဟု ဆိုလိုသည်။

စည်းမျဉ်းဥပဒေ မှတ်ချက်ဝယ် 'အတက်ကို မေးရာ၌ ပါရာဇိကဏ် (၂)နံပါတ် ပုစ္ဆာအတိုင်း မေးရမည်'ဟူရာဝယ်–

'အနုသန္ဓေတက်'ဟူသည်။ ။အတိတ်ဖြစ်သော ရှေ့စကားကို အကြောင်း (ကြိယာဝိသေသန)ထား၍ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော နောက်စကားကို အကျိုးအဖြစ်နှင့် ထားပြီးလျှင် ထိုအတိတ် ပစ္စုပ္ပန်, အကြောင်းအကျိုး ရှေ့နောက်စကား နှစ်ရပ်ကို စပ်၍ တက်သော အတက်မျိုးကို **'အနုသန္ဓေတက်'** ဟု ဆိုလိုသည်။

ဥဒါဟရဏ်။ ။'ဝေ အဝဏ္ဏာဘူမိယံ တာဒိလက္ခဏံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ဝဏ္ဏာဘူမိယံ ဒဿေတုံ'မမံ ဝါ ဘိက္ခဝေ ပရေ ဝဏ္ဏံ

ဘာသေယျုံ' န္တိအာဒိ မာဟ' (သီ၊ ၄၊ ၅၃)။ ။ဤဥဒါဟရဏ်၌ 'ဓံ'မှ သည် 'ဒသေတွာ' တိုင်အောင် အတိတ်အကြောင်းထား၍ 'ဣဒါနိ'မှ 'အာဟ' တိုင်အောင် ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးထား၍ ရှေ့အတိတ်အကြောင်းနှင့် နောက်ပစ္စုပ္ပန်အကျိုး စကားနှစ်ရပ်ကိုစပ်၍ တက်သောကြောင့် 'အနုသန္ဓေတက်'ဟု ဆိုလိုသည်။

(တစ်နည်း) အနုသန္ဓေတက်တွင် ပုဗ္ဗာနုသန္ဓေ၌ နိဒဿန, ကရိဏ်း, ကံ, ကြိယာဝိသေသနအားဖြင့် လေးပါး။ ပရာနုသန္ဓေ၌ အာဓာရ, ကံ, သမ္ပဒါန်, ဝိသေသန, ကတ္တား, ကံ, ကြိယာအားဖြင့် အင်္ဂါခုနစ်ပါး။ ဤသို့အားဖြင့် အင်္ဂါ(၁၁)ပါးတို့နှင့်အညီ ရှေ့နောက်အကြောင်းအကျိုး အားဖြင့် စပ်၍ တက်သော အတက်ကို 'အနုသန္ဓေတက်'ဟု ဆိုလိုသည်။ (နာနာဝါဒ)

ဥဒါဟရဏ်။ ။'သန္တိတိ အတ္ထိ သံဝိဇ္ဇန္တိ ဥပလဗ္ဘန္တိ။ ဘိက္ခဝေတိ အာလပနဝစနံ။' (သီ၊ ၄။ ၉၅)

ဤသို့ 'အတ္ထိ သံဝိဇ္ဇန္တိ' အစရှိသည်ဖြင့် 'သန္တိ'ဟူသော ပုဒ်ကို ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ 'ဘိက္ခဝေ'ဟူသော ပုဒ်ကို ဖွင့်ပြခြင်းငှာ အလိုရှိတော်မူသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် 'ဘိက္ခဝေ' အစရှိသော ပါဌ်ကိုမိန့်။

'ပုစ္ဆာတက်'ဟူသည်။ ။ရှေ့နောက် စကားနှစ်ရပ်တို့၏ အစပ်ကိုမပြမူ၍ အမေးသက်သက်ဖြင့်သာမေး၍ တက်သော အတက်ကို 'ပုစ္ဆာအတက်' ဟု ဆိုလိုသည်။

ဥဒါဟရဏ်။ ။'ကိံ သောပိ ဧတေန သစ္စိကတောတိ၊ တေသံ ဝိမတိံ ဝိဓမေန္တော 'သမာရက' န္တိ အာဟ'။ ။ဤဥဒါဟရုပ်၌ 'ကိံ သောပိ ဧတေန' စသည်ဖြင့် အမေးကိုသာ ပြ၍ ရှေ့နောက်အစပ်ကို မပြဘဲ တက်သောကြောင့် 'ပုစ္ဆာတက်'ဟု ဆိုလိုသည်။

'စောဒနာတက်'ဟူသည်။ ။'အနာဘောဂ စောဒနာတက်, သာဘောဂ စောဒနာတက်'ဟူ၍ နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်–

'အနာဘောဂ စောဒနာတက်'ဟူသည်။ ။အာဘော်မပါသော အားဖြင့် စောဒနာကြောင်းဖြစ်သော စကား(အတက်)ကို 'အနာဘောဂ စောဒနာတက်'ဟု ဆိုလိုသည်။

'သာဘောဂ စောဒနာတက်' ဟူသည်။ ။အာဘော်နှင့်တကွ စောဒနာကြောင်းဖြစ်သော စကား(အတက်)ကို 'သာဘောဂ စောဒနာတက်' ဟု ဆိုလိုသည်။

အနာဘောဂ စောဒနာတက်သည်လည်း လီနတ္ထရ, အယုတ္တ, အန္ဓယ, ဗျတိရေကအားဖြင့် လေးပါးရှိ၏။ ထိုလေးပါးတို့တွင်–

(၁) 'လီနတ္ထရစောဒနာတက်' ဟူသည်။ ။'အတ္ထောဝနီတံနာမ ယထာရုတံ ပုရိမဝစနလဗ္ဘတ္ထရေ နိမုဂ္ဂမာနစောဒနာခိပ္ပါယတ္တဒဿနံယေဝ ဟောတိ' ဟူသော ဂန္ထဋ္ဌိနှင့်အညီ–

(က) မူလဝါကျ၏ အတွင်း၌ ကွယ်ဝှက်တိမ်မြုပ်သော အနက်အရာတို့ကို အမေး မပြမူ၍ မူလီဝါကျဖြင့် အဖြေကိုသာပြသော အရာ၌လည်းကောင်း, (ခ) တစ်ဝါကျတည်းပင် ဖြစ်သော်လည်း ကွယ်ဝှက်သော ပုဒ်, ဓာတ် စသည်တို့၏ အနက်ကို အမေးမပါ အဖြေသာပြသော အရာတို့၌လည်းကောင်း တိမ်မြုပ်သော စောဒနာပုဒ်ကို ထုတ်ဆောင်၍ တက်အပ်သော အတက်မျိုးကို 'လီနတ္ထရစောဒနာတက်'ဟု ဆိုလိုသည်။

ဥဒါဟရဏ်။ ။'က္လမ ပန ဌာနာဂမနနိသဇ္ဇာသယနပဘေဒေသု က္လရိယာပထေသု အညတရက္လရိယာပထသမာယောဂပရိဒီပနံ၊ တေန ဋ္ဌိတောပိ ဂစ္ဆန္တောပိ နိသိန္နောပိ သယာနောပိ ဘဂဝါ ဝိဟရတိစ္စေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ သော ဟိ ဧကံ က္လရိယာပထဗာဓနံ အညေန က္လရိယာပထေန ဝိစ္ဆိန္ဒိတွာ အပရိပတန္တံ အတ္တဘာဝံ ဟရတိ ပဝတ္တေတိ၊ တသ္မာ ဝိဟရတီတိ ဝုစ္စတိ'။ ။ဤဥဒါဟရဏ်၌ အမေးကို မပြမူ၍ ရှေ့ဝါကျ၌ ကွယ်ဝှက်တိမ်မြုပ်နေသော အနက်အရာတို့ကို ပေါ်လွင်ထင်ရှားသော 'သော ဟိ' အစရှိသော အနုဝါကျဖြင့် အဖြေကိုသာ ပြသည်ဖြစ်၍ 'တတ္ထ ကသ္မာ ကေန ဝိစ္ဆိန္ဒနံ' (သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၀၄) စသည်ဖြင့်

စောဒနာပုဒ်ကို ထုတ်ဆောင်၍ 'သော ဟိ' အစရှိသော ဝါကျကို တက်အပ်သောကြောင့် 'လီနတ္ထ ရစောဒနာတက်'ဟု ဆိုလိုသည်။

(၂) **'အယုတ္တစောဒနာတက်'ဟူသည်။** ။'မသင့်လျော်'ဟု နှလုံးထား၍ 'ကထံ' ကသ္မာ, ကိမတ္ထံ'ဟူသော ပုဒ်တို့ဖြင့် တက်သော အတက်ကို 'အယုတ္တစောဒနာတက်'ဟု ဆိုလိုသည်။

ဥဒါဟရဏ်။ ။'အထ ကောဟာရာတိက္ကမနတော ပဋ္ဌာယ နိရန္တ ရံ ခါဒန္တာပိ ပိဝန္တာပိ စဝန္တိယေဝ၊ န တိဋ္ဌန္တိ။ ကသ္မာ? ကမ္မဇတေဇဿ ဗလဝတာယ, ကရဇကာယဿ မန္ဒတာယ။'(သီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၀၄)။ ။ ဤဥဒါဟရဏ်၌ 'တစ်ကြိမ်သော အာဟာရကို လွန်သောအခါမှစ၍ မပြတ်စားသော်လည်းကောင်း, သောက်သော်လည်းကောင်း စုတေကုန်၏၊ မတည်နိုင်ကုန်'ဟူသော စကားသည် 'မသင့်'ဟူ၍ နှလုံးထား၍ 'ကသ္မာ' ဟူသော ပုဒ်ဖြင့် တက်သောကြောင့် 'အယုတ္တစောဒနာ' မည်၏။

(မှတ်ချက်)။ ။'ကသ္မာ' စသည်ဖြင့် တက်ရာ၌ တိုက်ရိုက်စပ်၍ တက်သည်ကို ပြသည်လည်း ရှိ၏။ ဆောင်၍ တက်အပ်သည်ကို ပြသည်လည်း ရှိ၏။ ထိုသို့ရှိသော်လည်း 'ကထံ, ကသ္မာ, ကိမတ္ထံ'ပုဒ်တို့ဖြင့် တက်လာလျှင် 'အယုတ္တစောဒနာတက်'ဟူ၍ မှတ်သားရမည်။

(၃) **'အနွယစောဒနာတက်'ဟူသည်။** ။အလျော်အားဖြင့် 'ကေန, ကသ္မာ' ဟူသော ပုဒ်တို့ဖြင့် တက်သော အတက်သည် 'အနွယ စောဒနာတက်'မည်၏။

ဥဒါဟရဏ်။ ။"ကေန ပါဏိ ကာမဒဒေါ၊ ကေန ပါဏိ မဓုဿဝေါ။"
ကေန တေ ဗြဟ္မစရိယေန၊ ပုညံ ပါဏိမှိ ဣဇ္ဈတိ။

တေန ပါဏိ ကာမဒဒေါ၊ တေန ပါဏိ မဓုဿဝေါ။
"တေန မေ ဗြဟ္မစရိယေန၊ ပုညံ ပါဏိမှိ ဣဇ္ဈတိ။"
(သီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၆၀။)

ဤဥဒါဟရဏ်၌ အဖြေအားလျော်စွာ 'ကေန' ဟူသော ပုဒ်ဖြင့် တက်သောကြောင့် 'အန္ဒယစောဒနာတက်'မည်၏။

'ကိံ ပနေသ ရညာ ဝုတ္တံ အကာသိ, အဝုတ္တန္တိ? အဝုတ္တံ။ ကသ္မာ? ပဏ္ဍိတတာယ။' (ဒီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၃၄)။ ။ ဤဥဒါဟရဏ်၌ 'ပဏ္ဍိတတာယ' ဟူသော အဖြေအားလျော်စွာ 'ကသ္မာ'ဟူသော ပုဒ်ဖြင့် တက်သောကြောင့် 'အန္ဒယစောဒနာတက်' မည်၏။

(မှတ်ချက်) ဤသို့ တက်ခြင်းသည် 'ကေန ကသ္မာဟိ လက္ခဏ၊ အန္ဒယာ စောဒနာ ဘဝေ' ဟူသော မူကို ကြည့်၍ တက်ခြင်းဖြစ်သည်။

(၄) 'ဗျတိရေကစောဒနာတက်'ဟူသည်။ ။အဖြေ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် 'ယဒိ' အစရှိသော ပုဒ်တို့ဖြင့် စောဒနာကြောင်းဖြစ်သော အတက်သည် 'ဗျတိရေကစောဒနာတက်မည်၏'ဟု ဆိုလိုသည်။

ဥဒါဟရဏ်။ ။'ကတမေ စ ပန တေ ဓမ္မာ ဘဂဝတာ ဧဝံ ထောမိတာတိ? သဗ္ဗညုတညာဏံ။ ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသော ကတောတိ? ပုထုစိတ္တသမာယောဂတော စေဝ ပုထုအာရမ္မဏတော စ'။ (သီ၊ ဋ္ဌ။ ၉၃)။ ။ဤဥဒါဟရဏ်၌ 'ဓမ္မာ'ဟု ဗဟုဝစနန္တဖြင့် ဟောပါလျက် သဗ္ဗညုတညာဏ် တစ်ခုတည်းကိုသာ ယူခြင်းသည် 'မသင့်'ဟု အဖြေ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် 'ယဒိ ဧဝံ' ဟူသော ပုဒ်ဖြင့် စောဒနာတက်သောကြောင့် 'ဗျတိရေကစောဒနာတက်'မည်၏။

'အာဘောဂစောဒနာတက်'ဟူသည်။ ။'နနု, နနု စ'အစရှိသော ပုဒ်တို့ဖြင့် အာဘော်နှင့်တကွ စောဒနာကြောင်းဖြစ်သော အတက်သည် 'အာဘောဂစောဒနာတက်မည်၏'ဟု ဆိုလိုသည်။

ဥဒါဟရဏ်။ ။'တတ္ထ သိယာ၊ နနု ဣဒံ သီလံနာမ ယောဂိနော အင္ဂ ဝိဘူသနံ။ပ။ တံ ကသ္မာ ဣမသ္မိံ ဌာနေ အပ္ပမတ္တကန္တိ အာဟာတိ? ဥပရိဂုဏေ ဥပနိဓာယ' (သီ၊ ဋ္ဌ။ ၅၅-၆-၇)။ ။ဤဥဒါဟရဏ်၌

သီလမည်သည် ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ မြတ်သော တန်ဆာဖြစ်သည် မဟုတ်ပါ လော၊ ထိုသီလကို အဘယ်ကြောင့် 'အပ္ပမတ္တကံ' ဟု ဆိုပါသနည်းဟု အာဘော်နှင့်တကွမေး၍ တက်သောကြောင့် 'အာဘောဂစောဒနာတက်' မည်၏။

'သုဒ္ဓထွက်'ဟူသည်။ ။ပစာနကြိယာကို ဥဿျောင်ကိုကိုင်၍ ကံ ကတ္တား စသည်တို့ကို ဥပမာ စသည်ဖြင့် တန်ဆာ မဆင်မူ၍ ထွက်ခြင်း သည် 'သုဒ္ဓထွက်မည်၏'ဟူလိုသည်။ ။ထိုသုဒ္ဓထွက်သည် သဒ္ဒါ, ပညတ်, ပရမတ် အားဖြင့် သုံးပါးရှိ၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင်–

'သဒ္ဒါထွက်'ဟူသည်။ ။ပစာနကြိယာကို ကိုင်လျက် ကတ္တား ကတ္တိ, ကမ္မ ကမ္မီ စသည်ဖြင့် ကတ္တာကံ စသည်တို့ကို ထွက်ခြင်းမျိုးကို ဆိုလိုသည်။

ဥဒါဟရဏ်။ ။"ဟောတိတိ အာချာတပဒန္တိ ဣမိနာ တာဝ နယေန ပဒဝိဘာဂေါ ဝေဒိတဗ္ဗော" (သီ၊ ၄။ ၂၇)။ ။ဤဥဒါဟရဏ်၌ ထိုပါဠ် အပေါင်းတို့တွင် လိုရင်းကား 'ဝေဒိတဗ္ဗော'ဟူသည်တည်း။ အဓိပ္ပာယ်ကား–သိအပ်၏ဟူလိုသော်။ အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ 'ဝေဒိတဗ္ဗော' ဟူသော ပါဠ်ဖြင့် ကမ္မီကို ဆိုတော်မူ၏။ ထိုကမ္မီ၏ ကမ္မကား အဘယ်နည်း။ ဤသို့မေးဖွယ်ရှိ၍ 'ပဒဝိဘာဂေါ'ဟူသော ပါဠ်ကို မိန့်။ အဓိပ္ပာယ်ကား–'ဝေဒိတဗ္ဗော' ဟူသော ကမ္မီ၏ ကမ္မကား 'ပဒဝိဘာဂေါ' ဟူလိုသော်။

'ပညတ်ထွက်'ဟူသည်။ ။ပစာနကြိယာမှ ကံ,ကတ္တား စသည်တို့ကို ဝေါဟာရအားဖြင့် ထွက်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

ထိုပါဠ် အပေါင်းတို့တွင် လိုရင်းကား 'ဝေဒိတဗ္ဗော'ဟူသည်တည်း။ အဓိပ္ပာယ်ကား–သိအပ်၏ဟူလိုသော်။ အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် 'ဝေဒိတဗ္ဗော' ဟူသော ပါဠ်ဖြင့် 'သိအပ်၏'ဟု ဆိုတော်မူ၏။ အဘယ်ကို

သိအပ်ပါသနည်း။ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိ၍ 'ပဒဝိဘာဂေါ'ဟူသော ပါဠ်ကို မိန့်။ အဓိပ္ပာယ်ကား-ပုဒ်ကို ဝေဖန်ခြင်းကို သိအပ်၏ ဟူလိုသော်။

'ပရမတ်ထွက်'ဟူသည်။ ။ပဓာနကြိယာမှ ကံ,ကတ္တား စသည်တို့ကို ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်အားဖြင့် ထွက်ခြင်းမျိုးကို ဆိုလိုသည်။

ထိုပါဠ်အပေါင်းတို့တွင် လိုရင်းကား 'ဝေဒိတဗ္ဗော'ဟူသည်တည်း။ အဓိပ္ပာယ်ကား-သိအပ်၏ဟူလိုသော်။ အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် 'ဝေဒိတဗ္ဗော' ဟူသော ပါဠ်၌ 'ဝိဒ'ဓာတ်ဖြင့် အာရမ္မဏပစ္စည်း၏အကျိုး အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မကို ဆိုတော်မူ၏။ ထိုအကျိုး အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မ၏ အကြောင်း အာရုံ ပစ္စည်းကား အဘယ်ပါနည်း။ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိ၍ 'ပဒဝိဘာဂေါ'ဟူသော ပါဠ်ကို မိန့်။ အဓိပ္ပာယ်ကား- 'ဝေဒိတဗ္ဗော' ဟူသော အကျိုး အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မ၏ အကြောင်း အာရုံ ပစ္စည်းကား 'ပဒဝိဘာဂေါ' ဟူလိုသော်။

'အတ္ထုဒ္ဓါရ'ဟူသည်။ ။**'သဒ္ဒါတစ်ပါး၊ နက်များထုတ်ပြ၊ အတ္ထုဒ္ဓါရ၊ မှန်မှုချ'**(တွင်းကြီးနိယံ)နှင့် အညီ သဒ္ဒါတစ်ခု၏ ဟောနိုင်သော အနက်များကို ထုတ်ပြခြင်းသည် 'အတ္ထုဒ္ဓါရမည်၏'ဟု ဆိုလိုသည်။

ဥဒါဟရဏ်။ ။"အတ္ထတော ပန ဧဝံသဒ္ဒေါ တာဝ ဥပမုပဒေသသမ္ပဟံသနဂရဟဏ ဝစန သမ္ပဋိဂ္ဂဟာကာရ နိဒဿနာ ဝဓာရဏာဒိအနေကတ္ထ ပဘေဒေါ" (သီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၇)။

'အဓိပ္ပေတတ္ထ'ဟူသည်။ ။**'လိုရာအနက်၊ ပြလျက်ထွက်က၊ အတ္ထုဒ္ဒေသ၊ ယင်းဝါကျ'** (တွင်းကြီးနိယံ)နှင့်အညီ သဒ္ဒါတစ်ခု ဟောနိုင်သော အနက်များမှ အရာအားလျော်စွာ အလိုရှိအပ်သောအနက်ကို ထုတ်ပြခြင်းသည် 'အတ္ထုဒ္ဒေသမည်၏'ဟု ဆိုလိုသည်။ အဓိပ္ပေတတ္ထလည်း မည်၏။

ဥဒါဟရဏ်။ ။"သွာယမိဓ အာကာရနိဒဿနာဝဓာရဏေသု ဒဋ္ဌဗ္ဗော။" (သီ၊ ဋ။ ၂၈)။

(၃) နံပါတ် စည်းမျဉ်းအဖြေ

'ကိဥ္စာပိ, သစေပိ, ယဒိ, ယဒိပိ, သစေ, အထ, စေ, လက္ခဏာရစိ, နနု,နနုစ, အစရှိသော သဒ္ဒါတို့ကို ကျမ်းဆရာထားခြင်းသည် (၁)'သဒ္ဒါ, (၂) အနက်, (၃) အကြောင်း, (၄) အကျိုး, ဤလေးမျိုးတွင် တစ်မျိုးမျိုးကို မနှစ်သက်၍ ထားသည်။ ထိုလေးမျိုးတို့တွင်–

(၁) သဒ္ဒါကိုမနှစ်သက်၍ ထားရာ၌ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗဖြစ်သော သဒ္ဒါကို မနှစ်သက်၍ ထားလျှင်'သဒ္ဒါကိုမနှစ်သက်၍ ထားသည်'ဟု ဆိုလိုသည်။

(၂) အနက်ကို မနှစ်သက်၍ ထားရာ၌ သံဝဏ္ဏနာဖြစ်သော အနက်ကို မနှစ်သက်၍ထားလျှင် 'အနက်ကို မနှစ်သက်၍ ထားသည်'ဟု ဆိုလိုသည်။

(၃) အကြောင်းကို မနှစ်သက်၍ ထားရာ၌ သံဝဏ္ဏနာ၌ပြသော အကြောင်းကို မနှစ်သက်၍ထားလျှင် 'အကြောင်းကို မနှစ်သက်၍ ထားသည်'ဟု ဆိုလိုသည်။

(၄) အကျိုးကို မနှစ်သက်၍ ထားရာ၌ သံဝဏ္ဏနာ၌ ပြသော အကျိုးကို မနှစ်သက်၍ထားလျှင် 'အကျိုးကို မနှစ်သက်၍ ထားသည်'ဟု ဆိုလိုသည်။

ဤသို့အားဖြင့် သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၌ သဒ္ဒါတစ်မျိုး, သံဝဏ္ဏနာ၌ အနက်, အကြောင်း, အကျိုး–သုံးမျိုးဖြင့် ဖြစ်သင့်သည်ဟု မှူအားဖြင့် သတ်မှတ်ကြသည်။

သဒ္ဒါကို မနှစ်သက်၍ ထားသော 'ကိဥ္စာပိ' ဥဒါဟရဏ်။ ။'တတ္ထ ကိဥ္စာပိ တေသ ဘဂဝတော ဝစနသဝနေ ပရိယန္တံ နာမ နတ္ထိ၊ တထာပိ

အတ္ထော တာဒိသောယေဝ ဘဝိဿတီတိ စိန္တေတွာ ဥပရိဝိသေသံ ပုစ္ဆန္တော 'ဓဝမေဝါ'တိ အဝတွာ 'အဘိက္ကန္တတရဋ္ဌ ပဏီတတရဋ္ဌာ' တိ အာဟ။' (သီ၊ ၄။ ၁၅၄)

(၁) 'ကိဋ္ဌာပိ'မှ 'နတ္ထိ' တိုင်အောင်သော စကားသည် (နေယျတ္ထ စောဒကာဘောဂ။)

(၂) 'ဓဝမေဝါတိ'မှ 'အာဟ' တိုင်အောင်သော စကားသည် (နေယျတ္ထ စောဒနာ)။ ('ဓဝမေဝါ' တိ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ န 'အဘိက္ကန္တတရဋ္ဌ ပဏီတတရဋ္ဌာ' တိ ဝတ္တဗ္ဗံ- ပြင်။)

(၃) 'တထာပိ အတ္ထော တာဒိသောယေဝ'မှသည် 'ပုစ္ဆန္တော' တိုင်အောင်သော စကားသည် (ပရိဟာရကာဘောဂ။)

(၄) 'ဓဝမေဝါ'တိ အဝတွာ 'အဘိက္ကန္တတရဋ္ဌ ပဏီတတရဋ္ဌာ' တိ အာဟ'သည် (နီတတ္ထပရိဟာရ။) ('ကိဋ္ဌာပိ' အနုဂ္ဂဟ, သမ္ဘာဝနာ၊ 'တထာပိ' အရုစျတ္ထ။)

ဤ၌ 'ကိဋ္ဌာပိ' သဒ္ဒါကို ထားခြင်းသည် 'အဘိက္ကန္တတရဋ္ဌ ပဏီတတရဋ္ဌ' ဟူသော သဒ္ဒါကို မနှစ်သက်၍ ထားသည်။

အနက်ကို မနှစ်သက်၍ထားသော 'ကိဋ္ဌာပိ' ဥဒါဟရဏ်။ ။'သံဃော' တိ ဣမိနာ ပန ပဒေန ကိဋ္ဌာပိ အဝိသေသတော ပုဂ္ဂလသမူဟော ဝုတ္တော၊ အထ ခေါ သော ဒက္ခိဏေယျသံဃော, သမ္မုတိသံဃောစာတိ ဒုဝိဓော ဟောတိ။ တတ္ထ ဒက္ခိဏေယျသံဃောတိ အဋ္ဌအရိယ ပုဂ္ဂလသမူဟော ဝုစ္စတိ။ သမ္မုတိသံဃောတိ အဝိသေသေန ဘိက္ခုသမူဟော သော ဣဓ အဓိပ္ပေတော။ (ကင်္ခါ၊ ၄။ ၈၅)။

ဤ၌ 'သော ဣဓ အဓိပ္ပေတော' ဟူသော ဝါကျဝယ် 'သော'ဟူသော သဒ္ဒါ၏ အနက်ကို မနှစ်သက်၍ 'ကိဋ္ဌာပိ'ကို ထားသည်။

အကြောင်းကို မနှစ်သက်၍ ထားသော 'ကိဋ္ဌာပိ'ဥဒါဟရဏ်။ ။ အာပေါဓာတုယာ သုခုမဘာဝေန ဖုသိတုံ အသက္ကုဏေယျတ္တာ ဝုတ္တံ

'အာပေါဓာတုဝိဝဇ္ဇိတံ ဘူတတ္တယသန်္နိတ'န္တိ။ ကိဋ္ဌာပိ ဟိ သီတတာ ဖုသိတွာ ဂယှတိ၊ သာ ပန တေဇောယေဝ" (ဝိဘာဝိနီ၊ ၁၉၆)။ ။ဤ၌ 'အသက္ကုဏေယျတ္တာ'ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပြ အကြောင်းကို မနှစ်သက်၍ 'ကိဋ္ဌာပိ'ထားသည်။

အကျိုးကိုမနှစ်သက်၍ထားသော ကိဋ္ဌာပိ ဥဒါဟရဏ်။ ။ဧတ္ထစ ကိဋ္ဌာပိ ပါဠိယံ 'အယံ နာမ အာပတ္တိ'တိ န ဝုတ္တာ။ ဝိဝရိတွာ နိပ္ပန္နဒါသေန ပန ဥပ္ပန္နေ ဝတ္ထုသ္မိံ 'အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဒိဝါ ပဋိသလ္လီယန္တေန ဒွါရံ သံဝရိတွာ ပဋိသလ္လီယိတု'န္တိ ဝုတ္တတ္တာ အသံဝရိတွာ ပဋိသလ္လီယန္တဿ ဒုက္ကဋံ ဝုတ္တံ။ (ပါ၊ ၄၊ ၁။ ၂၄၄)

ဤ၌ 'အသံဝရိတွာ' စသော စကားရပ်ဖြင့် 'ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်၏'ဟု ဆိုအပ်သော 'ဒုက္ကဋံ'ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပြ အကျိုးစကားရပ်ကို မနှစ်သက်၍ 'ကိဋ္ဌာပိ' ထားသည်။

သဒ္ဒါ မနှစ်သက်၍ ထားသော 'သစေပိ'ဥဒါဟရဏ်။ ။သမ္မာခေ ဃရာဝါသောတိ သစေပိ သဒ္ဒိဟတ္ထေ ဃရေ ယောဇနေသတန္တရေပိ ဝါ ဒွေ ဇာယမ္ပတိကာ ဝသန္တိ၊ တထာပိ နေသံ သကိဋ္ဌနသပလိဗောဓဋ္ဌေန ဃရာဝါသော သမ္မာခေယေဝ။ (သီ၊ ၄၊ ၁၆၂)။

(၁) 'သစေပိ'မှသည် 'ဝသန္တိ' တိုင်အောင် (စောဒကာဘောဂ)။

(၂) 'ဃရာဝါသော သမ္မာခေယေဝ (နေယျတ္ထစောဒနာ)။

(၃) 'တထာပိ' မှသည် 'သပလိဗောဓဋ္ဌေန' တိုင်အောင် (ပရိဟာရကာဘောဂ)။

(၄) 'ဃရာဝါသော သမ္မာခေယေဝ'သည် (နီတတ္ထပရိဟာရ)။ ။

ဤ၌ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗဖြစ်သော 'ဃရာဝါသော သမ္မာခေ' ဝယ် 'သမ္မာခ' သဒ္ဒါကို မနှစ်သက်၍ 'သစေပိ' သဒ္ဒါကို ထားသည်။

သဒ္ဒါ မနှစ်သက်၍ ထားသော 'ယဒိ' ဥဒါဟရဏ်။ ။ယဒိ ကုသလ ကမ္မံ ဝိပစ္စတိ၊ တဒါ ပရိသုဒ္ဓံ ကုသလစိတ္တံ ပဝတ္တတိ၊ အထ အကုသလ

ကမ္မံ၊ တဒါ ဥပက္ကိလိဋ္ဌ အကုသလစိတ္တန္တိ အာဟ 'ဝိပစ္စမာနက။ ပ။ ကိလိဋ္ဌံ ဝါ'တိ။ (ဝိဘာဝိနီ၊ ၁၈၈)။

ဤ၌ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗဖြစ်သော 'ဝိပစ္စမာနက။ ပ။ ကိလိဋ္ဌံ ဝါ' ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗဝယ် ဝိကပ် အနက်ရှိသော 'ဝါ' သဒ္ဒါနှင့်တကွ 'ပရိသုဒ္ဓံ ဥပက္ကိလိဋ္ဌံ'ဟူသော သဒ္ဒါကို မနှစ်သက်၍ 'ယဒိ' ကို ထားသည်။

အနက်ကို မနှစ်သက်၍ ထားသော'လက္ခဏာရစိ'ဥဒါဟရဏ်။ ။ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဧတ္ထ ပန လောကောတိ ဩကာသလောကော သတ္တလောကော သင်္ခါရလောကော တိ တိဝိဓော။ ဣဓ ပန သတ္တလောကော အဓိပ္ပေတော။ သတ္တလောကေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနောပိ စ တထာဂတော န ဒေဝလောကေ န ဗြဟ္မလောကေ၊ မနုဿလောကေယေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ (သီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၅၆)

(၁) သတ္တလောကေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနောပိ (စောဒကာဘောဂ)။

(၂) မနုဿလောကေယေဝ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ (နေယျတ္ထစောဒနာ)။

(၃) တထာဂတော န ဒေဝလောကေ န ဗြဟ္မာလောကေ (ပရိဟာရကာဘောဂ)။

(၄) မနုဿလောကေယေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ (ပရိဟာရ)။ ။

ဤသို့ သံဝဏ္ဏနာပြု 'မနုဿလောကေယေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ'ဟူသော အနက်ကို မနှစ်သက်သောကြောင့် 'ဥပ္ပဇ္ဇမာနောပိ'ဟူသော လက္ခဏာရစိကို ထားသည်။

သဒ္ဒါ မနှစ်သက်၍ ထားသော 'နနု'ဥဒါဟရဏ်။ ။ဧတ္ထာဟ 'နနု စ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာတိ ဣမိနာပိ အယမတ္ထော သိဒ္ဓေါ၊ အထ ကသ္မာ ပုန ဝုတ္တံ အဝိတက္ကံအဝိစာရန္တိ'။ ဝုစ္စတေ၊ ဧဝမေတံ သိဒ္ဓေါဝါယမတ္ထော၊ န ပနေတံ တဒတ္ထဒီပကံ။ (ပါ၊ ဋ္ဌ။ ၁၁၉)

(၁) 'နနု'မှသည် 'သိဒ္ဓေါ'တိုင်အောင် စကားသည်(စောဒကာ ဘော၈)။

(၂) 'အထ ကသ္မာ'မှသည် 'အဝိစာရန္တိ' တိုင်အောင် စကားသည် (နိဂတတ္ထစောဒနာ)။

(၃) '(ဝုစ္စတေ) ဧဝမေတံ'မှသည် 'တဒတ္ထဒီပကံ' တိုင်အောင်သော စကားသည် (ပရိဟာရကာဘော၈)။

(၄) 'ပုန ဝုတ္တံ အဝိတက္ကံ အဝိစာရန္တိ' ဟူသော စကားသည် (နေယျတ္ထ ပရိဟာရ)။

ဤ၌ 'အဝိတက္ကံ အဝိစာရံ'ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ သဒ္ဒါကို မနှစ်သက်သောကြောင့် 'နနု စ' သဒ္ဒါကို ထားသည်။

သဒ္ဒါ မနှစ်သက်၍ ထားသော'နနု'ဥဒါဟရဏ်။ ။ တတ္ထ သိယာ၊ နနု ဣဒံ သီလံနာမ ယောဂိနော အဂ္ဂဝိဘူသနံ။ ပ။ ဧဝမနေကေသု သုတ္တ သတေသု သီလံ မဟာန္တမေဝ ကတွာ ကထိတံ။ တံ ကသ္မာ ဣမသ္မိံ ဌာနေ 'အပ္ပမတ္တက'န္တိ အာဟာတိ? ဥပရိဂုဏေ ဥပနိဓာယ။

(သီ၊ ဋ္ဌ။၅၅-၆-၇)

(၁) 'သိယာ နနု။ ပ။ ဝိဘူသနံ, ကထိတံ' တိုင်အောင် ဝါကျသည် (စောဒကာဘော၈)။

(၂) 'ကသ္မာ'မှ 'အာဟ' တိုင်အောင် ဝါကျသည် (နိဂတတ္ထစောဒနာ)။

(၃) 'ဥပရိဂုဏေ ဥပနိဓာယ'ဟူသော ဝါကျသည်(ပရိဟာရကာ ဘော၈)။

(၄) 'ဣမသ္မိံဌာနေ'မှ 'အာဟ' တိုင်အောင်သော ဝါကျသည် (နေယျတ္ထ ပရိဟာရ)။

ဤ၌ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗဖြစ်သော'အပ္ပမတ္တက' သဒ္ဒါကို မနှစ်သက်၍ 'နနု'ထားသည်။

(မှတ်ချက်)။ ။သီလက္ခန်၌ 'နနု စ' မရှိ၊ 'စေ ယဒိ'တို့လည်း ပရိကပ္ပမျှသာ ရ၏။

(၄) နံပါတ် စည်းမျဉ်းအဖြေ

(၄)၌ 'ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဝစနဆက္ကကို မေးခြင်း'ဟူရာဝယ် 'ဝိဂ္ဂဟ' ဟူရာ၌ သမာသ်, တဒ္ဓိတ်, ကိတ် ဝိဂ္ဂဟကိုသာ ယူရမည်။

သမာသ်ဝိဂ္ဂဟ။ ။'ဇိတော မာရော ယေနာတိ ဇိတမာရော' သမာသ ဝိဂ္ဂဟ၌-

(၁) 'ဇိတမာရော' သည် ဝစန။

(၂) 'ဇိတော မာရော ယေန'သည် ဝစနတ္ထ။

(၃) အောင်အပ်သော မာရ်၏ ရဟန္တာနှင့် ပဟာတဗ္ဗ ပဟာယက အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။

(၄) 'ဣတိ'သည် ဝစနဟေတုဇောတက။

(၅) 'ဇိတမာရော'ဟူသော ပုဒ်သည် ဟောအပ်သော ရဟန္တာဒြပ်သည် ဝစနီယ။

(၆) 'အရဟာ, ခီဏာသဝ' စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

တဒ္ဓိတဝိဂ္ဂဟ။ ။'ဒဏ္ဍော အဿ အတ္ထီတိ ဒဏ္ဍိကော'ဟူသော တဒ္ဓိတ ဝိဂ္ဂဟ၌-

(၁) 'ဒဏ္ဍိကော'သည် ဝစန။

(၂) 'ဒဏ္ဍော အဿ အတ္ထိ'သည် ဝစနတ္ထ။

(၃) တောင်ဝှေး၏ ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဌာနီ ဌာန အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။

(၄) 'ဣတိ'သည် ဝစနဟေတုဇောတက။

(၅) 'ဒဏ္ဍိကော' သဒ္ဒါသည် ဟောအပ်သော တောင်ဝှေးရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဝစနီယ။

(၆) 'ဒဏ္ဍီ' စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

ကိတဝိဂ္ဂဟ။ ။'သာသတိ အနုသာသတီတိ သတ္ထာ' ဟူသော ကိတဝိဂ္ဂဟ၌–

(၁) 'သတ္ထာ' ဟူသော နိပ္ဖန္နပုဒ်သည် ဝစန။

(၂) 'သာသတိ အနုသာသတိ'သည် ဝစနတ္ထ။

(၃) နိပ္ဖန္နပြီးခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဆုံးမခြင်း ကြိယာသကတ်သည် (နိရုတ္တိမဥ္ဇူသာ)

(တစ်နည်း:) ဆုံးမခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သော ကတ္တား၏ သတ္တိသည် (စံကျောင်းနိယံ) ဝစနဟေတု။

(၄) 'တ္ထုတိ' သဒ္ဒါသည် ဝစနဟေတုဇောတက။

(၅) ဘုရားဒြပ်သည်, (တစ်နည်း) ရဋ္ဌပစ္စည်း၏ အရဖြစ်သော ကတ္တုသတ္တိ၏ တည်ရာဒြပ်သည် ဝစနိယ။

(၆) 'တထာဂတော, ဇိနော'စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

ဤသို့အားဖြင့် ထုတ်ခြင်းသည် 'ဝစနဆက္က ထုတ်နည်းမျိုး'ဟု ဆိုလိုသည်။

(မှတ်ချက်)။ ။ကြွင်းကျန်သော ကမ္မသာဓနစသော ဝိဂ္ဂဟများ၌ ကမ္မတ္ထကြိယာ စသည်ကိုသာ ဝစနဟေတုအရ ထုတ်ရမည်။

(၅) နံပါတ် စည်းမျဉ်းအဖြေ

(က) ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ထားနည်း, (ခ) 'တ္တ,တာ'သမ္ဗန်တို့၏ ကံ, ကတ္တား သမ္ဗန်အနက် သုံးတန်ဖြစ်ရာ၌ စာစပ်နည်း။ (ဂ) ဘာဝသမ္ဗန်ပုဒ်၌ ရထိုက်သော ကိတ်, တဒ္ဓိတ် ပစ္စယတ္ထကိုလည်းကောင်း, သမာသ်ဝစနတ္ထ အဘိဓေယျတ္ထကိုလည်းကောင်းဟူ၍ စည်းမျဉ်းသုံးချက် ရှိ၏။ ထိုတွင်–

(က)၏ အဖြေကား။ ။ဟိတ်၏ ဆိုက်ရာ စပ်ရာဖြစ်သော ကြိယာ၏ ပကတိဖြစ်သော ဘာဝယောဂသမ္ဗန်နှင့် အရတူသော ကတ္တား, ကံတို့တွင် တစ်ခုခုကို ဟိတ်၏ သမ္ဗန် ထားအပ်၏။

ဥဒါဟရဏ်။ ။တာနိ စ ဘဂဝါ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ တသ္မာ တထာနံ ဓမ္မာနံ 'အဘိသမ္ဗုဒ္ဓတ္တာ' တထာဂတောတိ ဝုစ္စတိ။ (သီ၊ ၄။ ၆၄)

ဤ၌ 'အဘိသမ္ဗုဒ္ဓတ္တာ' ဟိတ်၏စပ်ရာဖြစ်သော 'ဝုစ္စတိ' ကြိယာ၏ ကံ 'ဘဂဝါ' ပုဒ်ကို 'ဘဂဝတော'ဟု 'အဘိသမ္ဗုဒ္ဓတ္တာ'၏ သမ္ဗန် ထားအပ်၏။

(ခ) ၏အဖြေကား။ ။တ္ထ, တာသမ္ဗန်တို့ကို ကံအနက်, ကတ္တားအနက် ပြန်မှု ဘာဝသမ္ဗန်ပုဒ်နှင့် တုလျတ် လိင်္ဂတ်, ဝစ္စ ဝါစက သဘောရှိသော ကြောင့် ထိုဘာဝသမ္ဗန်ပုဒ်၌ တုလျတ် လိင်္ဂတ်, ဝစ္စ ဝါစက အဖြစ်ဖြင့် စပ်အပ်၏။ တ္တ, တာ သမ္ဗန်တို့ကို '၏' ဟူ၍ သမ္ဗန်အနက်ပေးသော် တ္တ, တာ တို့၌သာ စပ်အပ်၏။

ဥဒါဟရဏ်။ ။ဝိဝိဓ ဝိသေသ နယတ္တာ၊ ဝိနယတော စေဝ ကာယဝါစာနံ။ ဝိနယတ္ထဝိဒူဟိ အယံ ဝိနယော 'ဝိနယော'တိ အက္ခာတော။ (သီ၊၄။၁၇)။

ဤ၌ 'အယံ ဝိနယော'ကား ကတ္တားဖြစ်ခိုက် ဝိဝိဓ ဝိသေသ နယတ္တာ'ဝယ် 'ဝိဝိဓဝိသေသနယ' ၌ ဝစ္စ,တုလျတ်၊ 'ဝိဝိဓဝိသေသနယ' ကား ဝါစက, လိင်္ဂတ်။ 'အယံ ဝိနယော'ကား သမ္ဗန်ဖြစ်ခိုက် 'ဝိဝိဓ ဝိသေသ နယတ္တာ'ဝယ် တ္တသမ္ဗန် သမ္ဗန္ဓီ, သတ္တိမန္တ သတ္တိ အဖြစ်ဖြင့် စပ်အပ်၏။

(ဂ) ၏ အဖြေကား။ ။(၁) တ္ထ, တာ သမ္ဗန်တို့ကို ကတ္တားအနက် ပြန်မှု ဘာဝသမ္ဗန်ပုဒ်၌ ရှိသော ပစ္စည်းသည် ကိတ်ပုဒ်ဖြစ်အံ့ ကတ္တား အနက်ကို ဟော၏။ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်ဖြစ်အံ့ ယေဘုယျအားဖြင့် အဿတ္ထိ အနက်ကို ဟော၏။ ဘာဝသမ္ဗန်ပုဒ်သည် သမာသ်ပုဒ်ဖြစ်အံ့ အညပုဒ် အနက်ကို ဟော၏။ (၂) တ္တ, တာ သမ္ဗန်တို့ကို ကံအနက်ပြန်မှု ဘာဝသမ္ဗန်ပုဒ်၌ ရှိသော ပစ္စည်းသည် ကံအနက်ကိုသာ ဟော၏။

(ခ) ဥဒါဟရဏ်၌ 'အယံ ဝိနယော' သည် ကတ္တားဖြစ်ခိုက် စပ်ရာဖြစ်သော 'ဝိဝိဓဝိသေသနယ' ဟူသော ဘာဝသမ္ဗန်ပုဒ်သည် ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အညပုဒ်အနက်ကို ဟော၏။

(၆) နံပါတ် စည်းမျဉ်းအဖြေ

'အာဘောဂ'ဟူသည်။ ။'အာဘောဂေါစ ယသ္မိံ ကသ္မိံစိ ဝါကျေ ဝုတ္တေယေဝ ယထာ ဝုတ္တတ္ထဿ စေဝ ဝုစ္စမာနတ္ထဿ စ ယထာရဟံ ဟဒယပ္ပန္နံ ယေဝ ဟောတိ'

ဟူသော ဂန္ထ၌ (၂၂)နှင့်အညီ အကြင်အမှတ်မရှိသော ဝါကျ၌ ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်၏လည်းကောင်း, ဆိုလတ္တံ့သော အနက်၏လည်းကောင်း ထိုက်သည်အားလျော်စွာ စိတ်နှလုံး၌ဖြစ်ခြင်းသည် (စိတ်၌ဖြစ်ခြင်းသည်၊ နှလုံးသွင်းခြင်းသည်) 'အာဘောဂမည်၏'ဟု ဆိုလိုသည်။

'သံဝဏ္ဏနာ'ဟူသည်။ ။'သံဝဏ္ဏိယတေ တောယာတိ သံဝဏ္ဏနာ' ဟူသည်နှင့်အညီ ဖွင့်ဆိုကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် 'သံဝဏ္ဏနာမည်၏'ဟု ဆိုလိုသည်။

ဥဒါဟရဏ်။ ။ဣစ္စာပိ တုမှံယေဝဿ တေန အန္တရာယောတိ တေန ဥပ္ပိလာပိတတ္တေန တုမှာကံယေဝ ပဌမဇ္ဈာနာဒီနံ အန္တရာယော ဘဝေယျာတိ အတ္တော ဝေဒိတဗ္ဗော။ (သီ၊ ၌။ ၅၃)

အာဘော်။ ။'တေန ဥပ္ပိလာပိတတ္တေန'ဟူသော သံဝဏ္ဏနာဖြင့် 'တေန'၌ 'တ'သည် 'ပဏ္ဏတ္တိဝိသယ တ'ဖြစ်၍ ဆိုခဲ့ပြီးသော 'ဥပ္ပိလာပိတတ္တ' ကို စွဲသတည်းဟု သိစေသည်။ (တစ်နည်း) 'တေန'၌ 'တ'ဟူသော အန္တ၏ အန္တတ္တအရ ဆိုခဲ့ပြီးသော 'ဥပ္ပိလာပိတတ္တ'ကို ယူဟု သိစေပါသည်။ (ဤကား အန္တယာဘောဂ)။ 'တေန'၌ 'တ'သဒ္ဒါသည် 'ပသိဒ္ဓဝိသယတ, အနုဘူတဝိသယတ' မဟုတ်ဟု သိစေပါသည်။ (တစ်နည်း) 'တ'

ဟူသော အန္တ၏ အန္တတ္ထအရ ပုဂ္ဂိုလ်စသည် မယူရဟု သိစေပါသည်။ (ဤကား ဇျုတိရေကာဘောဂ)။

သံဝဏ္ဏနာ။ ။သဗ္ဗနာမ်ဖြစ်သော လိင်အနက်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် နာ၁မလိင်္ဂတ္ထ။

အာဘော်။ ။'တုမှာကံ' ဟူသော သံဝဏ္ဏနာဖြင့် 'တုမှံ' ဟူသော ပုဒ်သည် 'တုမှ' သဒ္ဒါနောင် စတုတ္ထီဗဟုဝုစ် 'နံ' ဝိဘတ်သက်၍ 'နံ' ဝိဘတ်ကို 'အံ'ပြု၍ ပြီးသော စတုတ္ထီဗဟုဝစနန္တပုဒ်ဟု သိစေပါသည်။

သံဝဏ္ဏနာ။ ။'နံ'ဝိဘတ်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဝိဘတ္တိပဒ သံဝဏ္ဏနာ။

အာဘော်။ ။'ဘဝေယျ' ဟူသော သံဝဏ္ဏနာဖြင့် 'အဿ' ဟူသော ပုဒ်သည် 'အသ' ဓာတ်နောင် 'ဧယျ' ဝိဘတ် သက်၍ 'ဧယျ' ဝိဘတ် နှင့်တကွ ဓာတ်ွန် 'သ'ကို ပြု၍ ပြီးသော အာချာတ်ပုဒ်၏ အဖြစ်ကိုလည်း ကောင်း, 'အသ' ဓာတ်သည်လည်း ဘူဝါဒိဂဏိက, ဘဝနအနက် ဟော သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။ (ဤကား အနွယာဘောဂ)

'အဿ'ဟူသော ပုဒ်၌ 'အ'သည် 'တ,လ္လမ'သဒ္ဒါတို့၏ ကာရိယ မဟုတ်သည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း, 'ဿ'သည်လည်း နာမ်ဝိဘတ် မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း, 'အသ' ဓာတ်သည်လည်း ဂတိ, အာဒါန, အဒန စသော အနက်ကို ဟောသော ကီယာဒိ, ဘူဝါဒိဂဏိက မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။ (ဤကား ဇျုတိရေကာဘောဂ။)

သံဝဏ္ဏနာ။ ။'အသ'ဓာတ်ကိုလည်းကောင်း, ထိုဓာတ်၏ အနက်ကို လည်းကောင်း, 'ဧယျ' ဝိဘတ်ကိုလည်းကောင်း ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဓာတုပဒသံဝဏ္ဏနာ, ဓာတွတ္ထသံဝဏ္ဏနာ, ဒုတိယဝိဘတ္တိပဒသံဝဏ္ဏနာ။

အာဘော်။ ။'ပထမဇ္ဈာနာဒီနံ'ဖြင့် 'အန္တရာယော'အရ 'အန္တရာယ်' ဟူသည့် 'ပထမဈာန်စသည်တို့၏ အန္တရာယ်ပင်တည်း'ဟု သိစေအပ်ပါသည်။ (တစ်နည်း) 'အန္တရာယော'ဟူသော သမ္ဗန္ဓီပုဒ်၏ သမ္ဗန်ကို အနက် အားလျော်စွာ 'ပထမဇ္ဈာနာဒီနံ'ဟု သမ္ဗန်ခံရမည်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဤကား အန္ဝယာဘောဂ)။

'ပထမဇ္ဈာနာဒီနံ'ဖြင့် 'အန္တရာယော'အရ 'အန္တရာယ်'ဟူသည် 'အမှတ်မဲ့ ဇီဝိတစသည်တို့၏ အန္တရာယ်မဟုတ်'ဟု သိစေပါသည်။ (တစ်နည်း) 'ပထမဇ္ဈာနာဒီနံ'ဖြင့် 'အန္တရာယော'ဟူသော သမ္ဗန္ဓီပုဒ်၏ သမ္ဗန်ကို အရာဌာနအား မလျော် မသက်ဆိုင်သော ဇီဝိတစသည် မခံရဟု သိစေပါသည်။ (ဤကား ဗျတိရေကာဘောဂ)

သံဝဏ္ဏနာ။ ။ဤ၌ 'ပထမဇ္ဈာနာဒီနံ'ဖြင့် 'အန္တရာယော'ဟူသော ပုဒ်၏ လိုအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် အဘိဓေယျတ္ထ။

အာဘော်။ ။'ပထမဇ္ဈာနာဒီနံ'ဖြင့် 'အန္တရာယော'အရ 'အန္တရာယ်' ဟူသည့် 'ပထမဈာန်စသည်တို့၏ အန္တရာယ်ပင်တည်း'ဟု သိစေအပ်ပါသည်။ (ဤကား အန္ဝယာဘောဂ)

'ပထမဇ္ဈာနာဒီနံ'ဖြင့် 'အန္တရာယော'အရ 'အန္တရာယ်' ဟူသည့် အမှတ်မဲ့ ဇီဝိတစသည်တို့၏ အန္တရာယ်မဟုတ်'ဟု သိစေပါသည်။ (ဤကား ဗျတိရေကာဘောဂ)

(၇) နံပါတ် စည်းမျဉ်းအဖြေ

'နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပုဒ်ပြီးပုံကို မေးခြင်း, ဝိပလ္လာသဖြစ်ပုံကို မေးခြင်း' ဟူရာဝယ်–

'နိရုတ္တိနည်း'ဟူသည်။ ။ပုဒ်စစ်ကျမ်းလာ ပုဒ်တည်ကာရိ, ပုဒ်ပြီး ကာရိယကို နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပုဒ်ပြီးပုံကို ဆိုလိုသည်။ 'ပုဒ်ပြီး'ဟူရာ၌ ပုဒ်တည်ကာရိ, ပုဒ်ပြီးကာရိယကို မှန်ကန်အောင် ဝဏ္ဏာဂမ စသော

နည်းဖြင့်လည်းကောင်း, သုတ်တို့ဖြင့် ပြီးအောင် စီရင်သောနည်းကိုလည်းကောင်း, 'ပုဒ်ပြီးပုံ'ဟု ဆိုလိုသည်။

' ဝိပလ္လာသ' ဟူသည်။ ။ပုဒ်စစ်ကျမ်းလာ ဝိပလ္လာသ ခြောက်မျိုးကို ဆိုလိုသည်။

ဝဏ္ဏဝိကာရဥဒါဟရဏ်။ ။'ဥတုပုဏ္ဏတာယ' (သီ၊ ၄။ ၁၂၈)ဟူသည်တည်း။ ။ ဤဥဒါဟရဏ်၌ 'တံ တံ သတ္တကိစ္စံ အရတိ ပဝတ္တေတိတိ ဥတု' (နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၅၉)နှင့်အညီ 'အရ'ဓာတ်,'တု'ပစ္စည်း။ 'အရ' ဓာတ်ကို 'ဥ'ပြု 'ဥတု'ဟု ပြီးသည်။ ဤသို့ 'အရ'ဓာတ်ကို 'ဥ'ပြုပြီးသောကြောင့် 'ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်း' မည်၏။

မှတ်ချက်။ ။'ပစ္စယာဒနိဋ္ဌာ'စသော သုတ်ကြီးဖြင့်လည်း ပြီးနိုင်သည်။

ဝစနဝိပလ္လာသဥဒါဟရဏ်။ ။ယံ နော ပယိရုပါသတောတိ ဝစနဗျတ္တယေ သော။ ယံ အမှာကံ ပဥပုစ္ဆနဝသေန ပယိရုပသန္တာနံ၊
(သီ၊ ၄။ ၁၂၉)။

ဤဥဒါဟရဏ်ဝယ် 'ပယိရုပါသတော'၌ သုတ်ကြီးဖြင့် ဗဟုဝုစ်ကို ဧကဝုစ် ပြန်၍ ပြီးသောကြောင့် 'ဝစနဝိပလ္လာသနိရုတ္တိနည်း' မည်၏။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ထုတ်ရမည်ဟု ဆိုလိုသည်။

(၈) နံပါတ် စည်းမျဉ်းအဖြေ

'နက်နဲ ခက်ခဲသော အဓိပ္ပာယ်အဆုံးအဖြတ်ကို မေးခြင်း' ဟူရာဝယ်-**'နက်နဲ ခက်ခဲသော အဓိပ္ပာယ်အဆုံးအဖြတ်'ဟူသည်။** ။ ပါဠိတော်၌လည်းကောင်း,အဋ္ဌကထာ၌ [ ]ပါရှိသော ပုဒ်,ဝါကျတို့တွင် တစ်ခုခုကို ထုတ်ပြ၍ ပါဠိတော်ဖြစ်လျှင် အဋ္ဌကထာ, ဋီကာ၊ အဋ္ဌကထာဖြစ်လျှင် အချင်းချင်း ထောက်ဆ၍လည်းကောင်း, ဋီကာစသည်တို့မှ လာသောနည်းအရ [ ] အဓိပ္ပာယ်ကို (၎င်း) ဆုံးဖြတ်စေခြင်းမျိုးကို ဆိုလိုသည်။

[‘ငင်း’ စာလုံး လက်သီးကွင်းနေရာ၌ မရှိသင့်၊ ‘ထောင့်ကွင်းနေရာတို့၌ ရှိသင့်၏’ဟု ယူဆသည်။]

‘ကျမ်းချင်း ကွဲလွဲရာ၌ ကျမ်းညှိနည်း’ဟူသည်။ ။အချင်းချင်း ထောက်ဆ၍ (ငင်း)အဋ္ဌကထာ,ဋီကာ ကွဲပြားသော အရာ၌ မဆန့်ကျင်အောင် ယူသော နည်းမျိုးသည် (ဝါ) ညှိသော နည်းမျိုးသည် ‘ကျမ်းညှိနည်း’ မည်၏။

အဆုံးအဖြတ်။ ။ဘူမိယံ ပတိဋ္ဌိတသမကာလမေဝ ပန ဘဂဝတော တေဇော ရညော သရီရံ ဖရိ။ အထဿ တာဝဒေဝ သကလသရီရတော သေဒါ မုစ္စိံသု။ သာဋကာ ပိဋ္ဌေတွာ အပနေတဗ္ဗာ ဝိယ အဟေသုံ။ အတ္တနော အပရာဓံ သရိတွာ မဟာဘယံ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ (သီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၃၈)

အတ္တနော အပရာဓံ သရိတွာ မဟာဘယံ ဥပ္ပဇ္ဇီတိ ဣဒံ သေဒမုစ္စနဿ ကာရဏဒဿနံ။ န ဟိ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝတော သေဒမုစ္စနံ သမ္ဘဝတိ၊ ကာယစိတ္တပဿဒ္ဓိ ဟေတုဘာဝတော။ (သီ၊ဋီ၊ သစ်။ ၂။ ၂၅)

အဇာတသတ်မင်း၏ ကိုယ်သို့ နှံ့ရာအခါဝယ် အဇာတသတ်မင်း၏ တစ်ကိုယ်လုံးမှ ချွေးများ ယိုစီးလာရာ ဘုရားရှင်၏ အာနုဘော်တော်ကြောင့် ချွေးမထွက်နိုင်ခြင်းကို အာဂမ ပြု၍ ဆုံးဖြတ်ပါဆိုလျှင်–

‘အတ္တနော အပရာဓံ သရိတွာ မဟာဘယံ ဥပ္ပဇ္ဇိ’ ဟူသော ချွေးထွက်ခြင်း၏ အကြောင်းပြ အဋ္ဌကထာပါဌ်ကို ထောက်ဆလျှင် ဘုရားရှင်၏ အာနုဘော်တော်သည် ကာယပဿဒ္ဓိ စိတ္တပဿဒ္ဓိ၏ အကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့် ဘုရားရှင်၏ အာနုဘော်တော်ကြောင့် ချွေးထွက်ခြင်း မဖြစ်နိုင်ပါ။

ကျမ်းညှိ။ ။အနေကဇာတိသံသာရံ၊ သန္ဓာဝိဿံ အနိဗ္ဗိသံ။ ပ။ ဣဒံ ပဌမဗုဒ္ဓဝစနံ။ ကေစိ ‘ယဒါ ဟဝေ ပါတုဘဝန္တိ ဓမ္မာ’တိ ခန္ဓကေ ဥဒါန ဂါထံ ဝဒန္တိ။ ဧသာ ပန ပါဋိပဒဒိဝသေ သဗ္ဗညုဘာဝပ္ပတ္တဿ။ ပ။ ဥဒါနဂါထာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ (သီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၆)

ဓမ္မပဒဘာဏကတို့ကား 'အနေကဇာတိသံသာရံ'စသော ဂါထာသည် ပဌမဗုဒ္ဓဝစန မည်၏။ ခန္ဓကဘာဏကတို့ကား 'ယဒါ ဟဝေ ပါတုဘဝန္တိ' စသော ဥဒါန်းဂါထာသာ ပဌမဗုဒ္ဓဝစန မည်၏။ ဤကဲ့သို့ အယူဝါဒ အဆိုကွဲရာ၌ ညီညွတ်အောင် ကျမ်းညှိပြပါဟု ဆိုလျှင်–

အနေကဇာတိဂါထာကို သဗ္ဗညုတဉာဏ်၏ အကြောင်းဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်, ဖိုလ်ကို အပရာဇိတပလ္လင်ထက်ဝယ် ဆင်ခြင်တော်မူသဖြင့် ဧကူနဝီသတိမ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်၏ အခြားမဲ့၌ နှလုံးသွင်းတော်မူသည်။ ထို့ကြောင့် ဓမ္မပဒဘာဏကဆရာတို့က ပဌမဗုဒ္ဓဝစနဟု ယူသည်။ ခန္ဓက ဘာဏကတို့ကား 'ယဒါ ဟဝေ ပါတုဘဝန္တိ' စသော ဥဒါန်းဂါထာသာ ပဌမဗုဒ္ဓဝစနဟု ယူသည်။

ဓမ္မပဒဘာဏကတို့ဂါထာကား မနသာဝဝတ္ထပိတဖြစ်၍ မဟာဇနအား ဥပကာရ မဖြစ်။ ငါတို့ ဂါထာသာ ဝစီဘေဒဒေသိတဖြစ်၍ ဥပကာရ ဖြစ်ရကား ပဌမဖြစ်သည်ဟု ခန္ဓကဘာဏကတို့ ဆိုကုန်သည်။ ဒေသနာ၏ ဥပကာရ အနုပကာရ ဖြစ်ခြင်းသည် လက္ခဏာ မဟုတ်၊ ရှေးဦးစွာ မနသာဝဝတ္ထပိတဖြစ်ရကား ငါတို့ ဂါထာသာ ပဌမဖြစ်သည်ဟု ဓမ္မပဒ ဘာဏကတို့ ဆိုကုန်သည်။

မနသာ ပဝတ္တိတဓမ္မတွင် အနေကဇာတိဂါထာသည် ပဌမ။ ဝါစာယ ပဝတ္တိတဓမ္မတွင် 'ယဒါ ဟဝေ ပါတုဘဝန္တိ' ဂါထာသည် ပဌမ။ ဤသို့ ယူလျှင် ဝါဒ နှစ်မျိုးလုံးပင် သင့်ပါသည်။ (သီ၊ ဋီ သစ်။ ၁။ ၈၅–၆–၇'ကြည့်။ 'ဂဏ္ဌိသစ်၊ ၁။ ၁၃၆'လည်း ရှု။)

နီတတ္ထ။ ။နီယိတ္ထာတိ နီတော၊ နီတော အတ္ထော နီတတ္ထော။ ။ နီယိတ္ထ၊ သိအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ နီတော၊ ၏။ နီတော၊ သိအပ်ပြီး သော။ အတ္ထော၊ အနက်တည်း။ နီတတ္ထော၊ သိအပ်ပြီးသောအနက်။ ။ 'နီတ'၌ 'တ'ပစ္စည်း အတိတ်ဟောဖြစ်၍ မုချအားဖြင့် သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗစကား တည်း၍ တိုက်ရိုက်ပါပြီး အနက်ကို 'နီတတ္ထ'ခေါ်၏။

ဥဒါဟရဏ်။ ။ဗြဟ္မဒတ္တောတိ တသ္သ နာမံ (သီ၊ ၄။ ၃၆)။ ။ဤ၌ 'ဗြဟ္မဒတ္တ' သဒ္ဒါသည် ဇာတိသဒ္ဒါ စသည် မဟုတ်၊ နာမသဒ္ဒါဟု ဖွင့်တိုင်း ယူရသောကြောင့် 'နီတတ္ထ'ဖြစ်၏။ ။ဥပစာ ရသော အဖွင့်မှ တစ်ပါး အဖွင့်တိုင်း ရနိုင်သည်။

နေယျတ္ထ။ ။နေတဗ္ဗောတိ နေယျော။ နေယျော အတ္ထော **နေယျတ္ထော**။ ။နေတဗ္ဗော၊ ဆောင်၍ သိအပ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ နေယျော၊ ၏။ နေယျော၊ ဆောင်၍ သိအပ်သော။ အတ္ထော၊ အနက်တည်း။ နေယျတ္ထော၊ အနက်။ ။'နေယျ' ၌ 'ဏျ'ပစ္စည်း အရဟ,သက္က, ဘဗ္ဗဟော အနာဂတ်သဘော ဖြစ်သောကြောင့် သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗထည်း၌ တိုက်ရိုက်မပါမူ၍ ဆောင်၍ သိအပ်သော အနက်ကို 'နေယျတ္ထ' ခေါ်၏။

ဥဒါဟရဏ်။ ။ဖုဿ ဖုဿ ပဋိသံဝေဒေန္တီတိ ဖုသိတွာ ဖုသိတွာ ပဋိသံဝေဒေန္တိ။ ဧတ္ထ စ ကိဉ္စာပိ အာယတနာနံ ဖုဿနကိစ္စံ ဝိယ ဝုတ္တံ။ တထာပိ န တေသံ ဖုဿနကိစ္စတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ န ဟိ အာယတနာနိ ဖုသန္တိ၊ ဖဿောဝ တံ တံ အာရမ္မဏံ ဖုသတိ၊ အာယတနာနိ ပန ဖဿေ ဥပနိက္ခိပိတွာ ဒဿိတာနိ။ (သီ၊ ၄။ ၁၁၅)။ ။

ဤ၌ ဌာနီ ဖဿ၏ တွေ့ထိသော အခြင်းအရာကို ဌာန အာယတန၌ တင်စားသောကြောင့် ဌာနျူပစာ ဖြစ်၏။ အာယတနတို့ကို ဖဿပေါ် တင်စား၍ (ဝါ) ထည့်သွင်း၍ ခေါ်သည် ဟူလို။ ဥပစာ ပြေလိုရင်း ဖြစ်သောကြောင့် နေယျတ္ထ ဖြစ်၏။ ။ဥပစာ ရသော အဖြေတိုင်းပင် နေယျတ္ထ ရနိုင်သည်။

ဥဇုဝုတ်။ ။ဥဇုတော ဝုတ္တံ ဥဇုဝုတ္တံ။ ။အဖြောင့်အားဖြင့် ဆိုအပ်သော စကားတည်း။ ။နီတတ္ထနှင့် တူ၏။

ဝင်္ကဝုတ်။ ။ဝင်္ကတော ဝုတ္တံ ဝင်္ကဝုတ္တံ။ ။အကောက်အားဖြင့် ဆိုအပ်သော စကားတည်း။ နေယျတ္ထနှင့် တူ၏။

အတ္တာပန္န။ ။အနက်ရောက်သောအားဖြင့် ယူရခြင်းသည် အတ္တာပန္န မည်၏။ ။ပုဒ်စပ်၌ မကင်းရာသည်ဖြစ်၍ အနက်ရောက်သောအားဖြင့် ယူသောနည်းသည် 'အတ္တာပန္နနည်း မည်၏'ဟူ၏။

ဥဒါဟရဏ်။ ။တ္တေ ပရိယာပန္နာတိ တ္တေ မယှံ ဒေသနာဇာလေ ပရိယာပန္နာ၊ ဧတေန အာဗဒ္ဓါ အန္တောဇာလိကတာ စ ဟုတ္ဂာ ဥမ္မုဇ္ဇမာနာ ဥမ္မုဇ္ဇန္တိ။ န ဟေတ္ထ အသင်္ဂဟိတော ဒိဋ္ဌိဂတိကော နာမ အတ္ထီတိ။ (သီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၁၇)။

န ဟေတ္ထာတိအာဒိနာ ယထာဝုတ္တပါဠိယာ အာပန္နတ္ထံ ဒဿေတိ။ (သီ၊ ဋီ သစ်၊ ၂၊ ၄၆၉)။

အတ္တာပတ္တိ။ ။"***ဗျတိဆိုက၊ အန္တယ၊ ရကြအတ္တာပတ်။**
***အန္တယဆို၊ ဗျတိကို၊ ရလိုအတ္တာပတ်။** ။

ဟူသည်နှင့်အညီ ဗျတိရေကဆိုက အန္တယ ယူရခြင်း, အန္တယဆိုက ဗျတိရေက ယူရခြင်းအားဖြင့် ဆန့်ကျင်ဘက် ယူရခြင်းသည် 'အတ္တာပတ္တိ' မည်၏။

ဥဒါဟရဏ်။ ။အဉ္စေဝါတိ ဣဒံ ပနေတ္ထ ဝဝတ္ထာပန ဝစနံ၊ အဉ္စေဝ။ န ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏီအာဒယော။ (သီ၊ ဋ္ဌ။ ၁။ ၉၃)။

သဒ္ဒန္တ ရသန္နိဋ္ဌာန။ ။သာမညဝစနောပိ သဒ္ဒေါ၊ သဒ္ဒန္တ ရသန္နိဋ္ဌာနေန ဝိသေသဝိသယော သိယာ။ ။သဒ္ဒေါ၊သည်။ သာမညဝစနောပိ၊ သာမည သဒ္ဒါပင် ဖြစ်သော်လည်း။ သဒ္ဒန္တ ရ သန္နိဋ္ဌာနေန၊ သဒ္ဒါထူး၏ အနည်း၌ တည်သောကြောင့်။ ဝိသေသဝိသယော၊ ထူးသောတည်ရာ (အနက်) ရှိသည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။

"သာမညသဒ္ဒါ၊ ဖြစ်ငြားပါလည်း၊ တည်ရာဌာန၊ ထူးပြန်က၊ ဝိသေသတ္တ ဟောမြဲတည်း"။ ။နိယံတို့နှင့် ညီစွာ အဋ္ဌကထာတို့၌ သာမညဆိုသော်လည်း သဒ္ဒါထူး၏ အနီး၌ တည်ခြင်းကြောင့် အနက် အဓိပ္ပာယ် အထူးကို ယူရခြင်းသည် 'သဒ္ဒန္တ ရ သန္နိဋ္ဌာန'မည်၏။

ဥဒါဟရဏ်။ ။"သနရာမနလောကဂရုံ"။ ။သီလက္ခန်ဗုဒ္ဓပဏ္ဏာမ ဂါထာ၌ 'လောက' သဒ္ဒါသည် လောက သုံးပါးကို ဟောနိုင်သော သာမညသဒ္ဒါ ဖြစ်သော်လည်း 'ဂရု' ဟူသော သဒ္ဒန္တရသန္နိဓာနကြောင့် 'လောက'အရ အလေးဂရုပြုစွမ်းနိုင်သော သတ္တလောကကိုသာ ယူရမည်။

သဒ္ဒန္တရပေါဟန။ ။(သဒ္ဒန္တရ သဒ္ဒါပူပ ပဒ 'အဝ' ပုဗ္ဗ, 'ဟန' ဓာတ်၊ 'ပ' အာရုံ)။ သဒ္ဒါတစ်ပါး၏ အနက်ကိုပယ်ခြင်းသည် သဒ္ဒန္တရ ပေါဟန မည်၏။

ဥဒါဟရဏ်။ ။'ဗုဒ္ဓေါ၊ ဘုရားသည်'ဟု အနက်ပေးသဖြင့် ရဟန်း သစ်ပင် မြင်မြင်သမျှ အခြားသော အနက်များ ပယ်ဖျက်ပြီး ဖြစ်၏။ 'ပုရိသော၊ ယောကျ်ားသည်သာ။ ဂစ္ဆတိ၊ သွား၏။'ဟု ပေးသဖြင့် မိန်းမ စသည် သွား၏ ဟူသော အနက်များကို ပယ်ပြီး ဖြစ်၏။ "ဇဝံ မေ သုတံ"။ ဤ၌ 'သုတံ၊ ကြားအပ်၏'ဟု အနက်ကို ဆိုသဖြင့် မကြားဟူသော အနက်ကို တားမြစ်သောကြောင့် 'သဒ္ဒန္တရပေါဟန'မည်၏။ ဤသဒ္ဒန္တရပေါဟနကား နေရာတိုင်းမှာပင် ရနိုင်သည်။

(၉) နံပါတ် စည်းမျဉ်းအဖြေ

'သတ်မှတ်ပေးသည့် အဋ္ဌကထာအကြောင်းအရာ အဓိပ္ပာယ်သွား အတိုင်း ဝုတ္တောဒယ ဆန်းကျမ်းလာဂါထာ တစ်မျိုးမျိုး ကျနအောင် စီကုံးစေခြင်း' ဟူရာဝယ်–

'သတ်မှတ်ပေးသည့် အဋ္ဌကထာအကြောင်းအရာ အဓိပ္ပာယ်သွား' ဟူသည် အဋ္ဌကထာ၌ရှိသော ပါဠိဝါကျတစ်ခုခုကို ထုတ်ပြ၍ဖြစ်စေ, မြန်မာလိုဖြစ်စေ' ထုတ်ပြ၍ ထိုပါဠိဝါကျ အဓိပ္ပာယ်သွားကို မပျက်စေမူ၍ ဝုတ္တောဒယဆန်းကျမ်းလာ ဂါထာစီကုံးစေခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

ဥဒါဟရဏ်။ ။'အာကာသေ ပါဏီ စာလေတွာ အလဂ္ဂစိတ္တတာယ စေဝ စန္ဒောပမပဋိပဒါယ စ ပသံသိတော' (သီ-၄။ ၄) ဟူသော အဋ္ဌကထာ ပါဠိဝါကျကို တတိယနကာရဝိပုလာဂါထာ စီပုံကား-

စာလေတွာ ပါဏိ မာကာသေ၊ အလဂ္ဂစိတ္တတာယ စ။
စန္ဒောပမ ပဋိပဒါ၊ နာထေနာဟံ ပသံသိတော။ ။

စည်းမျဉ်းမှတ်ချက်၌။ ။'အဋ္ဌကထာ၌ ပါရှိသော ဂါထာ၏ အမျိုးအမည်ကို မေးခြင်း, အနက်ယောဇနာစေခြင်းလည်း စပ်ဆိုင်ပါဝင်သည်' ဟူရာဝယ် အဋ္ဌကထာ၌ ပါရှိသော ဂါထာတစ်ခုခုကို ထုတ်ပြ၍ ထိုဂါထာ၏အရိယာစသော အမျိုး, အရိယာသာမည စသော ဂါထာအမည်, အနုဋ္ဌုဘစသော ဆန်းအမည်တို့ကို မေးရမည်, အနက်ယောဇနာစေရမည်' ဟု ဆိုလိုသည်။

ဥဒါဟရဏ်။ ။တသ္မာ အကလျာဏဇနံ၊ အာသီဝိသ မိဝေါရဂံ။
အာရကာ ပရိဝဇ္ဇေယျ၊ ဘူတိကာမော ဝိစက္ခဏော။
(သီ၊ ၄။ ၁၅၀)

ဤဂါထာသည် အမျိုးအားဖြင့် ဝတ္တမျိုး, ဂါထာအမည်အားဖြင့် ပဌမဘကာရဝိပုလာဂါထာ, ဆန်းအမည်အားဖြင့် အနုဋ္ဌုဘဆန်း။

တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဘူတိကာမော၊ နိဗ္ဗာန်ကိုအလိုရှိသော။ ဝိစက္ခဏော၊ ပညာရှိသည်။ အကလျာဏဇနံ၊ သူတော်ကောင်းမဟုတ်သော သူကို။ အာသီဝိသံ၊ လျင်သော အဆိပ်ရှိသော။ ဥရဂံ ဣဝ၊ မြွေကဲ့သို့။ အာရကာ၊ ဝေး၍။ ပရိဝဇ္ဇေယျ၊ ကြဉ်ရာ၏။

(၁၀) နံပါတ် စည်းမျဉ်းအဖြေ

စည်းမျဉ်း(၁၀)၌ 'အဋ္ဌကထာ ပါဠိကို စွဲ၍ ဌာယီဘာဝ စသော ဘာဝါလင်္ကာရကို မေးခြင်း' ဟူရာဝယ်-

'အဋ္ဌကထာကို စွဲ၍'ဟူသည်။ ။'အဋ္ဌကထာ ပါဠိကို ထုတ်ပြရမည်' ဟု ဆိုလိုသည်။

'ဌာယီဘာဝစသော ဘာဝါလင်္ကာရကိုမေးခြင်း'ဟူသည်။ ။'အလင်္ကာ ကျမ်းလာ ဌာယီဘာဝ ကိုးပါးနှင့်တကွ ဘာဝ, ဝိဘာဝ, အနုဘာဝ, ရသ, တို့ကို မေးရမည်'ဟု ဆိုလိုသည်။

ဘာဝ,ဝိဘာဝစသည် ထုတ်ရာ၌-

စိတ္တဝုတ္တိဝိသေသာ တု၊ ဘာဝယန္တိ ရသေ ယတော။

ရတျာဒယော တတော ဘာဝ၊ သဒ္ဒေန ပရိကိတ္တိတာ။

(သုဗောဓာလင်္ကာရ။ ၃၄၀) ဟူသည်နှင့်အညီ

(၁) စိတ်၏ ဖြစ်ခြင်းအထူးကို 'ဌာယီဘာဝ' ထုတ်ရမည်။

(၂) ထိုဘာဝကိုပင်လျှင် 'ရသ' ထုတ်ရမည်။

အကြောင်းကို 'ဝိဘာဝ' ထုတ်ရမည်။ ဝိဘာဝသည်လည်း- (၁) အာရမ္မဏဝိဘာဝ, (၂) ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝဟု နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ထိုတွင်-

(၃) အာရုံအကြောင်းကို 'အာရမ္မဏဝိဘာဝ' ထုတ်ရမည်။

(၄) ဥပထမ္ဘက အခြံအရံအကြောင်းကို 'ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ' ထုတ်ရမည်။

'ယော သိယာ ဗောဓကော တေသ၊ မနုဘာဝေါ ယ မီရိတော' (သုဗောဓာလင်္ကာရ။ ၃၄၈)နှင့်အညီ-

(၅) ထိုဘာဝအမျိုးမျိုးတို့ကို သိစေတတ်သော အကျိုးဆက်ဆက်သည် 'အနုဘာဝ'မည်၏။

ဘယဌာယီဘာဝ၏ ဥဒါဟရဏ်။ ။'အတ္တနော အပရာဓံ သရိတွာ မဟာဘယံ ဥပ္ပဇ္ဇိ'ဟူသော အဋ္ဌကထာ (သီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၃၈)၌ 'မဟာဘယံ ဥပ္ပဇ္ဇိ' ဟူသော စကားရပ်ကို ဘယဌာယီဘာဝ ထုတ်လိုသော်-

'မဟာဘယံ ဥပ္ပဇ္ဇိ'အရ ဒေါသပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ် ရ၏။ ၎င်း ဒေါသပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် 'ဘယဌာယီဘာဝ'မည်၏။ ရသအား

ဖြင့် 'ဘယာနကရသ'မည်၏။ မိမိသည် ပြုအပ်သော ပိတုဃာတက အမှုသည် 'အာရမ္မဏဝိဘာဝ' မည်၏။ ဒေဝဒတ်နှင့် ပေါင်းခြင်းစသော အခြံအရံအကြောင်း ဟူသမျှသည် 'ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ'မည်၏။ အလုံးစုံသော ကိုယ်မှ ချွေးထွက်ခြင်း, ဘုရားထံတော်သို့ ဖြောင့်ဖြောင့်မသွားနိုင်ခြင်း, ဇီဝကကို လက်ဆွဲ၍ ကျောင်းစဉ်လှည့်လည်ခြင်း အစရှိသော အကျိုးအဆက်ဆက်သည် 'အနုဘာဝ' မည်၏။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ထုတ်ရမည်ဟု ဆိုလိုသည်။

သီလက္ခန် ဒုတိယနေ့ စည်းမျဉ်းအဖြေ ပြီး၏။

ဓမ္မသင်္ဂဏီ (အဋ္ဌသာလိနီ) ဒုတိယနေ့ စည်းမျဉ်းအဖြေ

(၁) ၌ ပဌမနေ့နှင့်အတူ ဖြစ်သောကြောင့် အထူးညွှန်ကြားရန်မလို။

(၂) နံပါတ် စည်းမျဉ်းအဖြေ

လိုအပ်သောဝါကျကို ထုတ်ပြ၍–

(၁) ဥပနာ, အာဘောဂ, အာဘောဂဟေတု, ဥပနာပဋိက္ခေပ, စောဒနာ–ဟူသော ဥပနာပဥ္စကနည်း သုဒ္ဓကျမ်းတက်, ကျမ်းထွက်တို့တွင် တစ်မျိုးမျိုးကို မေးခြင်း။

(၂) ဥပနာ, အနုလောမပါပနာဒိကျမ်းရိုး ငါးချက်ဖြင့် တစ်မျိုးမျိုးကို မေးခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

ဥပနာပဥ္စကနည်း ကျမ်းတက်

ဥဒါဟရဏ်။ ။ဓမ္မောတိဟေတု၊ ဝုတ္တာဧတံ 'ဟေတုမှိ ဉာဏံ ဓမ္မ ပဋိသမ္ဘိဒါ'တိ။ (နီ၊ ၄။ ၂၃)

ကျမ်းတက်ပုံ။ ။အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ။ (အာလုပ်)

အဋ္ဌကထာဆရာသည်။ (ကတ္တား)

'ဓမ္မောတိဟေတု'ဟူသော ဝါကျဖြင့် 'ဓမ္မ' သဒ္ဒါ၏ အကြောင်းဟော၏အဖြစ်ကို ပြတော်မူ၏။ (ဥပန္နာ)

ဤသို့ ပြသည်ရှိသော် မိမိ၏ သကဝစနသာဖြစ်၍ မယုံကြည်နိုင်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ (အာဘောဂ)

ထိုသို့ မယုံကြည်နိုင်ရာ လေသောကြောင့်။ (အာဘောဂဟိတ်)

'ဓမ္မောတိ ဟေတု' ဟူ၍ 'ဓမ္မ' သဒ္ဒါ၏ အကြောင်းဟော၏ အဖြစ်မျှကိုသာ မပြဆိုသင့်။ (ဥပန္နာပဋိက္ခေပ)

ထိုစကားကို ယုံကြည်ကြောင်းဖြစ်သော ပရဝစန, သာဓက, အာဂမဒဠှီကရဏ စကားကား အဘယ်ပါနည်း, (ဝါ) အဘယ်အာဂမယုတ္တိဖြင့် ယုံကြည်ရပါအံ့နည်း။ (ပုစ္ဆာ)

ဤသို့ သူမေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် ထိုအမေးကို ဖြေကြားလိုသော ဆရာသည် 'ဝုတ္တဉှေတံ' စသည်ကို မိန့်ဆိုတော်မူ၏။

အဓိပ္ပာယ်ကား။ ။'ဟေတုမှိ ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ'ဟူ၍ ပဋိသမ္ဘိဒါ မဂ်ပါဠိတော်၌ အရှင်သာရိပုတ္တရာ ဟောကြားလေသောကြောင့် ယုံကြည်အပ်၏-ဟူလို။

(မှတ်ချက်) *ဥပန္နာပြ၊ ဒေါသလက္ခဏာ၊ အာဘောဂါနှင့်၊ ဟိတ်ဖြာ, ရှေ့ပယ်၊ နွယ်ဆွယ်၊ မေးဖွယ်ပဥ္စက၊ တက်နည်းပြ။ ။
ဟူသည်နှင့် အညီတည်း။

အနုလောမပါပနာဒိ ကျမ်းတက်

ဥဒါဟရဏ်။ ။(က)ဓမ္မောတိ ဟေတု။ (ခ) ဝုတ္တဉှေတံ 'ဟေတုမှိ ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ'တိ။

ကျမ်းတက်ပုံ။ ။အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ။ (အာလုပ်)

အဋ္ဌကထာဆရာသည်။ (ကတ္တား)

'ဓမ္မောတိဟေတု'ဟူသော ပါဠ်ဖြင့် ဒဠှိယဝါကျကို ပြဆိုတော်မူ၏။ (ဌပနာ)။

ဤသို့ ဒဠှိယဝါကျကိုသာ ပြဆိုသည်ရှိသော် ဒဠှိယဝါကျသာရှိ၍ ဒဠှိကရဏဝါကျ မရှိ ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (အနုလောမပါပနာ)

စင်စစ်တစ်မူကား ဒဠှိယဝါကျသာရှိ၍ ဒဠှိကရဏဝါကျ မရှိဟူသော အနက်သည် မရောက်သင့်။ (ပဋိလောမပါပနာ)

ထိုသို့ မရောက်သင့်လေသောကြောင့် ထိုဒဠှိယဝါကျ၏ ဒဠှိကရဏဝါကျ ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (အနုလောမရောပနာ)။

ဒဠှိကရဏဝါကျကို မပြဘဲ မနေသင့်ရာ။ (ပဋိလောမရောပနာ)

မနေသင့်ဘဲလျက် နေချေပါက ဆရာ့အပေါ်၌ ဒဠှိယ ဒဠှိကရဏ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ, ဝါကျမပြည့်စုံခြင်းဟူသော အပရိပုဏ္ဏ ဒေါသ, ဝါကျ မနှံ့စပ်ခြင်းဟူသော အဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ (ဒေါသာရောပန)

ဒဠှိကရဏဝါကျ အဘယ်ပါနည်း။ (ပုစ္ဆာ)

ဤသို့ ဌာပနာဒိဒေါသာရောပနဖြင့် စောဒနာဖွယ် ရှိသောကြောင့် ထိုစောဒနာကို သောဓနာမှု ပြုလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် 'ဝုတ္တဥ္စေတံ' စသည်ကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား။ ။ဒဠှိယဝါကျ၏ ဒဠှိကရဏဝါကျကိုလည်း ငါဆရာ ပြဆိုသောကြောင့် သင်စောဒကတင်သော ဒေါသ မရောက်၊ ကင်းစင် လွင့်ပျောက်၏-ဟူလို။ (သဘာဝတက်လည်း တက်နိုင်သည်။)

(မှတ်ချက်)အထက်ပါအတိုင်း ဝါကျအမည်ကို သုံးသပ်၍ တက်ခြင်းကို 'ဝါကျတက်'ဟု ခေါ်သည်။ ဝါကျအမည်ကို မသုံးသပ်ဘဲ အနက်သဘောကို သုံးသပ်၍ တက်ခြင်းကို 'သဘာဝတက်'ဟု ခေါ်သည်။

ဠပနာပဋ္ဌကနည်း ကျမ်းထွက်

ဥဒါဟရဏ်။ ။**အခမ္မော** နိရယံနေတိ။ (နီ၊ ၄။ ၈၁)

ကံပုဒ်ကိုထွက်ပုံ။ ။အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ။ (အာလုပ်)

အဋ္ဌကထာဆရာသည်။ (ကတ္တား)

'နေတိ'ဖြင့် သကမ္မကကြိယာကို ပြတော်မူ၏။ (ဌပနာ)

သကမ္မကကြိယာ ဖြစ်၍ ကံရှိသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ (အာဘောဂ)

ထိုသို့ ကံရှိသင့်လေသောကြောင့်။ (အာဘောဂဟိတ်)

'နေတိ'ဟူ၍ သကမ္မကကြိယာကိုသာ မဆိုသင့်။ (ဌပနာပဋိက္ခေပ)

ကံကား အဘယ်ပါနည်း။ (စောဒနာ၊ ဝါ၊ ပုစ္ဆာ)

ဤသို့ သူမေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် ထိုအမေးကို ဖြေအံ့သောငှာ 'နိရယံ' ဟူသော ပါဌ်ကို-မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား။ ။ကံကား 'နိရယံ'ဖြစ်၏-ဟူလို။

ပါပနာဒိ ကျမ်းရိုးထွက်

ဥဒါဟရဏ်။ ။**အခမ္မော** နိရယံ နေတိ။ (နီ၊ ၄။ ၈၁)

ကံပုဒ်ကိုထွက်ပုံ။ ။အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ။ (အာလုပ်)

ဆရာသည်။ (ကတ္တား)

'နေတိ'ဖြင့် သကမ္မကကြိယာကို ပြတော်မူ၏ (ဌပနာ)။

ဤသို့ ပြဆိုသည်ရှိသော် သကမ္မကကြိယာသာရှိ၍ ကံပုဒ်မရှိဟူသော အနက်သည် ရောက်၏။ (အနုလောမပါပနာ)

စင်စစ်သော်ကား ကံပုဒ် မရှိဟူသော အနက် မရောက်သင့် (ပဋိလောမပါပနာ)

ထို့ကြောင့် ကံပုဒ်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်၏။ (အနုလောမရောပနာ)

ကံပုဒ်ကို မပြဆိုဘဲ မနေသင့်။ (ပဋိလောမရောပနာ)

ပြဆိုသင့်လျက် မပြဆိုက ဆရာအပေါ်၌ ကမ္မ ကမ္မီ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။(ဒေါသာရောပန)

ကံပုဒ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ (ပုစ္ဆာ)

ဤသို့ သူစောဒနာဖွယ်ရှိရကား ထိုစောဒနာကို သောဓနာလိုသော ဆရာသည် 'နိရယံ' ဟူသော ပါဌ်ကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား။ ။'နိရယံ' ဟူသော ကံပုဒ်ကို ငါဆရာပြဆိုသော ကြောင့် ဝိရောဓိဒေါသ မရောက်၊ ကင်းစင်လွင့်ပျောက်၏–ဟူလို။

(မှတ်ချက်) ပညတ်, ပရမတ်လည်း ထွက်နိုင်သည်။

(ခ)မှတ်ချက်၌။ ။(၁)ဇဝံ သတိ, ဧဝဥ္စ, ယဒိ ဇဝံ စသည် အစရှိသော ဝါကျတို့၌ နီတတ္ထအားဖြင့် ရသင့်ရထိုက်သော အနုလောမပါပနာဒိကို ထုတ်ပြစေခြင်း။ (၂) နေယျတ္ထအားဖြင့် ရသင့်ရထိုက်သော အနုလောမ ပါပနာဒိကို ထုတ်ပြစေခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

ထွက်ပုံဥပဒေ။ ။***'ဧဝဥ္စ'စု၊ စပ်ရာရှု၊ အနုပါပန။**
***'အထ ခေါ'၏၊ စပ်ရာထိ၊ ပဋိပါပန။**
***'တသ္မာ'စု၊ စပ်ရာရှု၊ အနုရောပန။**
***နောက်ပုဒ်အရှိ၊ ပြန်လှန်ဘိ၊ ပဋိရောမပန။**

(ရွှေရေးဆောင်နိယံ။ ၁၇၄–ဂ)

***ဇဝံ သတိ၊ ရှိသည့်ဗျူဟာ၊ ဤအရာ၌၊ ဤမှာပါပန၊ မှူသည်ရောပန။**
***လဒ္ဓဒေါသ၊ မှူဂုဏဟု၊ ကိစ္စပိုင်းဖြတ်၊ ပုဒ်ကိုမှတ်သည်၊ မချွတ်မရှင်း၊ မြဲစေမင်း။**

(အရှင်တိပိဋကနာဂနိယံ။ ၂၀)

အထက်ပါ နိယံများအရ 'ဇဝံ သတိ, ဇဝံ သန္တေ' စသော စောဒနာ ဝါကျ၌ ဒေါသ, ဂုဏ ဝေဖန်ပြလျက် နေယျတ္ထအားဖြင့် ပြအပ်သော အနုလောမပါပနာ, ပဋိလောမပါပနာ, အနုလောမရောပနာ, ပဋိလောမ ရောပနာ, ဌပနာ။ ဤငါးချက်ကို ထုတ်ဆောင်အပ်၏။

'ဇဝံသန္တေ' ပြယုဂ်။ ။အဘိဓမ္မေ ဝါစနာမဂ္ဂေ နာမ သာရိပုတ္တ ထေရပ္ပဘဝေါ။ ပ။ ဇဝံ သန္တေ ထေရောဝ ပဌမတရံ အာဘိဓမ္မိကော ဟောတီတိ။ (နိ၊ ၄။ ၁၈) 'ဇဝံ သန္တေ' အစရှိသော ဝါကျဖြင့်

လဒ္ဓဒေါသကို နိတတ္ထနည်းအားဖြင့်ပြ၏။ အနုလောမပါပနာ စသည်ကို နေယျတ္ထနည်းအားဖြင့် ထုတ်ဆောင်အပ်၏။

ထုတ်ဆောင်ပုံ။ ။'အဘိဓမ္မေ ဝါစနာမဂ္ဂေါ နာမ သာရိပုတ္တထေရပ္ပဘဝေါ။ ဟောတိ'တိ ဝုတ္တံ။ (မူလဌပနာ)

'အဘိဓမ္မာ၌ ပို့ချစဉ်မည်သည် သာရိပုတ္တရာမထေရ်လျှင် အမွန်အစ ဖြစ်၏'ဟု ဆိုတော်မူ၏။

(၁) ဧဝံ သန္တေ ထေရောဝ ပဌမတရံ အာဘိဓမ္မိကော ဘဝေယျ။ (အနုလောမပါပနာ) ဤသို့ဆိုသည်ရှိသော် သာရိပုတ္တရာမထေရ်သည် သာလျှင် ရှေးဦးစွာ အာဘိဓမ္မိကပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ရာ၏။

(၂) အထ ခေါ န ထေရောဝ ပဌမတရံ အာဘိဓမ္မိကော ဘဝေယျ (ပဋိလောမပါပနာ) စင်စစ်သော်ကား သာရိပုတ္တရာမထေရ်သာ ရှေးဦးစွာ အာဘိဓမ္မိကပုဂ္ဂိုလ် မဖြစ်ခဲ့လေရာ။

(၃) တသ္မာ အဘိဓမ္မေ ဝါစနာမဂ္ဂေါ နာမ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓပ္ပဘဝေါဟောတီတိဝတ္တဗ္ဗံ။ (အနုလောမရောပနာ) 'ထို့ကြောင့် အဘိဓမ္မာ၌ ပို့ချစဉ်မည်သည် မြတ်စွာဘုရားသည် အမွန်အစဖြစ်၏'ဟု ဆိုအပ်၏။

(၄) န အဘိဓမ္မေ ဝါစနာမဂ္ဂေါ နာမ သာရိပုတ္တထေရပ္ပဘဝေါ ဟောတီ'တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ (ပဋိလောမရောပနာ) 'အဘိဓမ္မာ၌ ပို့ချစဉ်မည်သည် သာရိပုတ္တရာ မထေရ်လျှင် အမွန်အစဖြစ်၏'ဟု မဆိုအပ်။

ဤသို့ ထုတ်ဆောင်အပ်၏။

ဧဝံ သန္တေတိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တ မဂဟေတွာ ဝါစနာမဂ္ဂဿ ထေရပ္ပဘဝတ္တ ဝစန မေဝ ဂဟေတွာ တေန ပုရိမဝစနဥ္စ ပဋိက္ခိပန္တော စောဒေတိ။ (မူလဋီကာ၊ ၁။ ၁၈)

(မှတ်ချက်)။ ။ 'ဧဝံ သတိ' နှင့် 'ဧဝံ သန္တေ' အတူတူပင်။

အမှာစကားရပ်။ ။အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ၌ 'ဧဝဥ္စ' အစရှိသော ဝါကျများ စာအုပ်နံပါတ် (၂၀၈-၉၊ ၃၉၉၊ ၄၁၃)တို့၌ တွေ့ရှိရသော်လည်း အပြစ်ပြ လဒ္ဓဒေါသ မဟုတ်ကြဘဲ လဒ္ဓဂုဏနှင့် တပ္ပါကဋီကရဏတို့သာ

ဖြစ်ကြ၏။ (၄၁၃)၌ တွေ့ရှိသော ဝါကျကား 'ဧဝံ'သာ ဖြစ်ရမည်။ ၎င်းဝါကျလည်း အဖြေပြဝါကျသာ ဖြစ်၏။ 'ဧဝံ'ဝါကျ လဒ္ဓဒေါသပြ တွေ့ရှိပါက 'ဧဝံ သတိ, ဧဝံ သန္တေ, ယဒိ ဧဝံ' အစရှိသော ဝါကျတို့၌ ပြဆိုအပ်သော နည်းဖြင့် အနုလောမပါပနှာ စသည်ကို ထုတ်ဆောင်၍ ယူအပ်၏။

'ယဒိ ဧဝံ' ဥဒါဟရဏ်။ ။ ယဒိ ဧဝံ ဒူရေ ဘေရီအာဒီသု ဝဇ္ဇမာနေသု 'ဒူရေ သဒ္ဒေါ'တိ ဇာနနံ န ဘဝေယျာတိ? နော န ဘဝတိ။ (နီ၊ ၄။ ၃၅၂)

'ယဒိ ဧဝံ' အစရှိသော ဝါကျဖြင့် လဒ္ဓဒေါသကို နိတတ္ထ နည်းအားဖြင့်ပြ၍ ကျန် ပဋိလောမပါပနှာ စသည်ကို နေယျတ္ထအားဖြင့် ထုတ်ဆောင်အပ်၏။

ထုတ်ပုံ။ ။'အာမ သမ္ပတ္တဂေါစရ'န္တိ ဝုတ္တံ။ (မူလဌပနာ)

'အာမ သမ္ပတ္တဂေါစရံ'ဟု ဆိုတော်မူ၏။

(၁) ယဒိ ဧဝံ ဒူရေ ဘေရီအာဒီသု ဝဇ္ဇမာနေသု 'ဒူရေ သဒ္ဒေါ'တိ ဇာနနံ ဘဝေယျ။ (အနုလောမပါပနှာ) အကယ်၍ ဤသို့ ဖြစ်ပါက အဝေးရှိ စည်စသည်တို့ကို တီးခတ်အပ်ကုန်သည်ရှိသော် 'အဝေးသံ'ဟု သိခြင်း ဖြစ်ရာ၏။ ('အဝေးသံ'ဟု သိရာ၏)။

(၂) အထ ခေါ ဒူရေ ဘေရီအာဒီသု ဝဇ္ဇမာနေသုပိ 'ဒူရေ သဒ္ဒေါ'တိ ဇာနနံ န ဘဝေယျ။ (ပဋိလောမပါပနှာ) စင်စစ်သော်ကား ဝေးသောအရပ်၌ စည်စသည်တို့ကို တီးခတ်အပ်သော်လည်း 'အဝေးသံ'ဟု မသိရာ။

(၃) တသ္မာ ဧတံ 'အသမ္ပတ္တဂေါစရ'န္တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ (အနုလောမရောပနာ) ထို့ကြောင့် ထိုရုပ်ကို 'အသမ္ပတ္တဂေါစရ'ဟု ဆိုအပ်၏။

(၄) န 'အာမ သမ္ပတ္တဂေါစရ'န္တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ (ပဋိလောမရောပနာ) 'အာမ သမ္ပတ္တ ဂေါစရံ' ဟု မဆိုသင့်။

ဤကား 'ယဒိ ဧဝံ' ဝါကျ ပါပနာဒိ ထုတ်ပုံတည်း။

မူလဋီကာ ဥဒါဟရဏ်။ ။သဗ္ဗံ တဒါရမ္မဏံ 'ပရိတ္တာရမ္မဏ' န္တိ ဝုတ္တံ။ (ဌပနာ)

(၁) ယဒိ ဧဝံ မဟဂ္ဂတဝိပါကောပိ မဟဂ္ဂတာနုဘဝနမေဝ အာပဇ္ဇတိ။ (အနုလောမပါပနာ)

(၂) န။ (ပဋိလောမပါပနာ)

(၃) တသ္မာ သမာဓိ သုခါနုဘဝနဘူတောပိသောပိ ကမ္မာနုရူပတော ယေဝ ကမ္မာရမ္မဏော ဟောတိ။ (အနုလောမရောပနာ)

[မူလဋီကာ (၁။ ၁၉၀)၌ ပါပနာ, ရောပနာ လေးချက် ပြည့်စုံအောင် မပါ၊ ပဋိလောမရောပနာ ကင်းလွတ်ခဲ့သည်၊ ၎င်း ပဋိလောမရောပနာ ထည့်လိုသော်]

(၄) 'န သဗ္ဗံ တဒါရမ္မဏံ 'ပရိတ္တာရမ္မဏ' န္တိ ဝုတ္တံ' ဟု ထည့်လေ။

***ယဒိ ဧဝံ၊ နှစ်ပါးပြွမ်းလျက်၊ တတ်စွမ်းသောလျော်က်၊ အပြစ်ကောက်မူ၊ နောက်စကားကို၊ မှတ်သားကိုင်လျက်၊ 'ယဒိ'ထက်ဝယ်၊ စွက်သည်ကြိယာ၊ အသစ်ရှာ၊ 'ဧဝံ'နောက်မှာ၊ သတိလာ၊ 'သန္တေသု' လည်း ရုံတစ်ခါ။ ။**

ဟူသော ရှင်တိပိဋကနာဂနိယံ (၂၅)နှင့်အညီ 'ယဒိ' စပ်ရာကြိယာ အသစ်ရှာ၍ ထည့်စွက်ပြီးလျှင် 'ဧဝံ'နောက်မှာ ဤနေရာ၌ 'သတိ'ယှဉ်၍ အနက်ပေးပါ–ဟူလို။

အနုလောမပါပနာစသည်အဓိပ္ပာယ်။ ။ဤအနုလောမပါပနာထုတ်ရာ စကားရပ်တို့တွင်–

(၁) 'အဘိဓမ္မေ ဝါစနာမဂ္ဂေါ နာမ သာရိပုတ္တတ္ထေရပ္ပဘဝေါ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ'ဟူသော စကားရပ်သည် 'ဌပေတိ ဧတာယာတိ ဌပနာ၊ ဌပီတဗ္ဗာတိ ဝါ ဌပနာ၊ ဌပိယတေ ဝါ ဌပနာ'ဟူသော ကရဏသာဓန, ကမ္မသာဓန, ဘာဝသာဓန ဝစနတ္ထနှင့်အညီ အဝိနာဘာဝ နည်းအားဖြင့် အပြစ်တင်လို၍ ပရိဟာရဆရာ ဆိုအပ်သော စကားရပ်ကို ထားကြောင်း, ထားအပ်, ထားခြင်းမျှ ဖြစ်သောကြောင့် 'ဌပနာ'မည်၏။ (ကျမ်းဆရာ၏ ဂဟေတဗ္ဗစကားကို ဌပနာ ထားရမည်။)

(၂) 'ဧဝံ သန္တေ ထေရော ပဌမတရံ အာဘိဓမ္မိကော ဘဝေယျ' ဟူသော စကားရပ်သည် 'ပရဿ ဥပရိ ဒေါသံ ပါပေတိ တောယာတိ ပါပနာ၊ အနုလောမေန ပါပနာ အနုလောမပါပနာ'ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့် အညီ သူတစ်ပါး၏အထက်၌ တိုက်ရိုက် အလျော်အားဖြင့် (ဝါ) အနုလုံအားဖြင့် (ဝါ) အနွယအားဖြင့် အပြစ်သို့ ရောက်စေကြောင်း (ဝါ) အပြစ်တင်ကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် 'အနုလောမပါပနာ' မည်၏။

(၃) 'အထ ခေါ န ထေရော ပဌမတရံ အာဘိဓမ္မိကော ဘဝေယျ'ဟူသော စကားရပ်သည် 'ပရဿ ဥပရိ ဒေါသံ ပါပေတိ တောယာတိ ပါပနာ၊ ပဋိလောမေန ပါပနာ ပဋိလောမပါပနာ' ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ သူတစ်ပါးအပေါ်၌ တစ်တန် အပြန်အားဖြင့် (ဝါ) ပဋိလုံအားဖြင့် (ဝါ) ဗျတိရိက်အားဖြင့် အပြစ်သို့ ရောက်စေကြောင်း (ဝါ) အပြစ်တင်ကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် 'ပဋိလောမပါပနာ'မည်၏။

(၄) 'တသ္မာ အဘိဓမ္မေ ဝါစနာမဂ္ဂေါ နာမ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓပ္ပဘဝေါ ဟောတီတိ ဝတ္တဗ္ဗံ'ဟူသော စကားရပ်သည် 'ယထာဝုတ္တဿ ဥပရိ ဒေါသံ ရောပေတိ တောယာတိ ရောပနာ၊ အနုလောမေန ရောပနာ အနုလောမရောပနာ' ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော ဌပနာစကားရပ်၏ အပေါ်၌ တိုက်ရိုက် အလျော်အားဖြင့် (ဝါ) အနုလုံအားဖြင့် (ဝါ) အနွယအားဖြင့် အပြစ်သို့ တင်ကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် 'အနုလောမရောပနာ'မည်၏။

(၅) 'န အဘိဓမ္မေ ဝါစနာမဂ္ဂေါ နာမ သာရိပုတ္တထေရပ္ပဘဝေါ ဟောတီတိ ဝတ္တဗ္ဗံ'ဟူသော စကားရပ်သည် 'ယထာဝုတ္တဿ ဥပရိ ဒေါသံ ရောပေတိ တောယာတိ ရောပနာ၊ ပဋိလောမေန ရောပနာ ပဋိလောမရောပနာ' ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော ဌပနာစကားရပ်၏ အပေါ်၌ တစ်ဖန် အပြန်အားဖြင့် (ဝါ)

ပဋိလုံအားဖြင့် (ဝါ) ဗျတိရိက်အားဖြင့် အပြစ်သို့ ရောက်စေကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် 'ပဋိလောမရောပနာ'မည်၏။

ထိုတွင်။ ။အနုလောမပါပနာနှင့် ပဋိလောမပါပနာ နှစ်ပါးတို့ကား ပုဂ္ဂလပဋ္ဌာန ဖြစ်သည်။ အနုလောမရောပနာနှင့် ပဋိလောမရောပနာ နှစ်ပါးတို့ကား ဓမ္မပဋ္ဌာန ဖြစ်သည်။ ဤသို့ ခွဲခြား မှတ်သားအပ်၏။ ကျန်သော 'ယဒိ ဇဝံ' စသည်၌လည်း ဤနည်းအတိုင်း ခွဲစေအပ်၏။

(၃) နံပါတ်စည်းမျဉ်း အဖြေ

(၁) 'ဝါ, အထဝါ, အပိစ, အပရောနယော'တို့၏ သဒ္ဒါ, အနက်, အကြောင်း, အကျိုး-ဝါကျလဲလှယ်ပုံကို မေးခြင်း။

(၂) 'တေန, တသ္မာ, တေနေဝါဟ, တေန ဝုစ္စတိ, တေန ဝုတ္တံ, ဂဟေတဗ္ဗာ, ဝတ္တဗ္ဗာ, အဓိပ္ပေတံ, ကထိတံ, သမ္ဗဝတော' စသည် ထားပုံ အဓိပ္ပာယ်ကို ဝါကျထုတ်ပြ၍ မေးခြင်း။

(၃) ပုနရုတ္တိဒေါသ စသော ဂန္ထဒေါသတို့ကို ပါဠိထုတ်ပြ၍ မေးခြင်း။ ဤသုံးမျိုးကို ဆိုလိုသည်။

'ဝါ' သဒ္ဒါ လဲလှယ်ပုံ ဥဒါဟရဏ်။ ။သံကိလေသေ ဝါ နိယုတ္တာ တဿ အာရမ္မဏဘာဝါနတိက္ကမနတောတိ သံကိလေသာ။ (နီ၊ ၄။ ၈၅) 'သံကိလေသေဝါ'စသော ပါဌ်၌ 'သံကိသေသိကာ'ဟူသော ပါဠိတော် သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ဝယ် 'ဏိက' ပစ္စည်း၏ အရဟတ္ထ (ထိုက်ခြင်း)အနက်မှ တစ်ပါး နိယုတ္တ (ယှဉ်တတ်)ဟူသော အနက်ကို လဲလှယ်ပြလိုသောကြောင့် 'ဝါ' သဒ္ဒါကို ထားပါသည်။

ရှင်းချက်။ ။ပဋ္ဌမဝိကပ်၏ 'သံကိလေသံ အရဟန္တီတိ သံကိလေသိကာ'ဟု ပြ၍ 'ဏိက' ပစ္စည်းသည် အရဟအနက်ဟော ပြ၏။ ဒုတိယ ဝိကပ်၌ 'သံကိလေသေ နိယုတ္တာ သံကိလေသိကာ'ဟု ပြ၍ 'ဏိက'

ပစ္စည်းသည့် နိယုတ္တအနက်ဟော ပြ၏။ ထို့ကြောင့် ဒုတိယ ဝိကပ်ပြ ဝါကျ၌ 'ဝါ'သဒ္ဒါဖြင့် 'အနက်ကိုလဲလှယ်၏'ဟု မှတ်သင့်၏။

'ဝါ, အထဝါ' ဝါကျလဲလှယ်ပုံ အဓိပ္ပာယ်

***ကြောင်းကျိုးနှစ်ခု၊ တစ်ခုခု၊ လဲမှု 'ဝါ,ထဝါ'။**

***ကြောင်းကျိုးနှစ်ပါး၊ လဲလိုငြား၊ ထားကြ'အပရော'သာ။**

(တောင်တွင်းနိယံ။ ၁၁၂-၃)

***အနက်သဒ္ဒါ၊ မပါကြွင်းရန်၊ ဆိုလပ်ပြန်ရာ ဝါ,ထဝါ။**

***ရှေ့၌ဓိပ္ပာယ်၊ ကျယ်၍ချုံးရာ၊ ဝါ,ထဝါ။**

***ရှေ့၌ဆိုလပ်၊ စကားထပ်၍၊ ထူးရပ်ဆိုရာ၊ ဝါ,ထဝါ။**

(တွင်းကြီးနိယံ။ ၁၂၄-၅-၆)

***'အထ ဝါ' ကား၊ အကြောင်းတူ၊ အကျိုးမူကား အပြား၊ အကျိုး တူ၊ အကြောင်းမူကား အပြား။** (ရှင်တိပိဋကနာဂနိယံ။ ၆၂)

နိယံများအရ-(၁) အကြောင်းကို လဲလှယ်လိုရာ၌လည်းကောင်း

(၂) အကျိုးကို လဲလှယ်လိုရာ၌လည်းကောင်း

(၃) အနက်ကြွင်း အနက်ကျန်ကို လဲလှယ်လိုရာ၌လည်းကောင်း

(၄) အကြောင်းအကျိုး နှစ်ပါးလုံးကို လဲလှယ်လိုရာ၌လည်းကောင်း

(၅) သဒ္ဒါကြွင်း သဒ္ဒါကျန်ကို လဲလှယ်လိုရာ၌လည်းကောင်း

(၆) ရှေးအဓိပ္ပာယ် ကျယ်နေသည်ကို အကျဉ်းချုံးပြလိုရာ၌ လည်းကောင်း

(၇) ရှေ့စကားထက် ထူးသော အရာကို ပြလိုရာ၌ လည်းကောင်း

'ဝါ, အထ ဝါ' သဒ္ဒါ ထားကြသည်ဟု မှတ်အပ်၏။ ထိုတွင်-

အကျိုးလဲလှယ်၌ အကြောင်းတူ၍ အကျိုးပြား ဖြစ်စေရမည်၊ အကြောင်းလဲလှယ်လိုရာ၌ အကျိုးတူ၍ အကြောင်းပြား ဖြစ်စေရမည်ဟု မှတ်၍ထုတ်လေ။ 'ဝါ' ပြယုဂ်ရှေ့၌ ဆိုပြီး ဖြစ်သည်။

'အထဝါ' သဒ္ဒါ လဲလှယ်ပုံ ဥဒါဟရဏ်။ ။'ဧကော ဥဒေတီတိ ဧကောဒိ။ ပ။ အထဝါ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ ဥဒါယတီတိ ဥဒိ၊ ဥဋ္ဌာပေတီတိ အတ္ထော'။ (နီ၊ ၄။ ၂၁၃) ဤပြယုဂ်၌ 'ဧကောဒိ'ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ ပုဒ်ဝယ် 'ဥဒိ' သဒ္ဒါ၏ ဥဒါန အနက်မှတစ်ပါး ဥဒါယန (ဥဋ္ဌာပန) အနက်တစ်မျိုးကို လဲလှယ်ပြလိုသောကြောင့် 'အထ ဝါ' သဒ္ဒါ ထားသည်။

'အထ ဝါ'ဥဒါဟရဏ်တစ်နည်း။ ။"အနိစ္စတာနိဒ္ဒေသေ ခယဂမန ဝသေန ခယော။ ဝယဂမနဝသေန ဝယော။ ဘိဇ္ဇနဝသေန ဘေဒေါ။ အထ ဝါ ယသ္မာ တံ ပတွာ ရူပံ ခီယတိ, ဝေတိ, ဘိဇ္ဇတီတိ စ၊ တသ္မာ ခီယတိ ဧတသ္မိန္တိ ခယော၊ ဝေတိ ဧတသ္မိန္တိ ဝယော၊ ဘိဇ္ဇတိ ဧတသ္မိန္တိ ဘေဒေါ" (နီ၊ ၄။ ၃၆၅)။ ဤဥဒါဟရဏ်၌ 'ခယ, ဝယ, ဘေဒ' သဒ္ဒါတို့ဝယ် 'ဏ' ပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓနအနက်မှ တစ်ပါး အဓိကရဏ အနက်ကို လဲလှယ်၍ ပြလိုသောကြောင့် 'အထဝါ' သဒ္ဒါ ထားရသည်။

အကျိုးလဲ 'အထဝါ' ဥဒါဟရဏ်။ ။"အပရော နယော ပကရဏာရမ္ဘေ ရတနတ္တယပဏ္ဏာမဝစနံ ရတနတ္တယဿ ယထာဘူတ ဂုဏာဘိဗျာပနေန ပကရဏေ ဂါရဝုပ္ပါဒနတ္ထံ။ အထ ဝါ ရတနတ္တယပဏ္ဏာမဝစနံ သတာစာရ ဝေါက္ကမနတ္ထံ၊ တံ ဝိညူနံ စိတ္တာရာဓနတ္ထံ၊ တံ ပကရဏဿုဂ္ဂဟနတ္ထံ၊ တံ ဝစနတ္ထာဝဗောဓနတ္ထံ၊ တံ သဗ္ဗသမ္ပတ္တိနိပ္ဖာဒနတ္ထံ" (န္ယာသ– ပဏာမ) ဤပြယုဂ်၌ ရှေ့ဝါကျစကားရပ်ဖြင့် ရတနတ္တယ ပဏာမကို ဆိုရခြင်း ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ရအပ်သော ပကရဏ ဂါရဝုပ္ပာဒန အကျိုး, ရတနတ္တယ ဂါရဝုပ္ပာဒန အကျိုးတို့ကို ပြဆိုပြီး၍ နောက်ဝါကျ စကားရပ်ဖြင့် ရတနတ္တယ ပဏာမကို ဆိုရခြင်းဟူသော ယခင် အကြောင်းကြောင့်ပင် တစ်မျိုးအားဖြင့် ရအပ်သော သတာစာရ ဝေါက္ကမန အကျိုး, ဝိညူနံ စိတ္တာရာဓနေ အကျိုး, ပကရဏဥဂ္ဂါဟနအကျိုး, ဝစနတ္ထာဝဗောဓနေအကျိုး, သဗ္ဗသမ္ပတ္တိနိပ္ဖာဒန အကျိုးတို့ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ထို့ကြောင့် အကျိုးကိုသာ လဲလှယ်လိုသောကြောင့် 'အထ ဝါ' သဒ္ဒါ

ထားသည်ဟု မှတ်အပ်၏။ ။ဤသို့ အကြောင်းတူ၍ အကျိုးသာ ပြားသောကြောင့် 'အကျိုး လဲဟု' ဆိုသည်။

အကြောင်း, အကျိုး နှစ်ပါးစုံလဲ 'အထ ဝါ' ဥဒါဟရဏ်။ ။ဓမ္မသံဝဏ္ဏနာယံ သတ္တရိ ပဏ္ဍာမကရဏံ ဓမ္မဿ သွာက္ခာတဘာဝေန သတ္ထရိ ပသာဒဇနနတ္ထံ, သတ္ထု စ အဝိတထဒေသနာဘာဝပ္ပကာသနေန ဓမ္မေ ပသာဒဇနနတ္ထံ။ ပ။ ဟောတီတိ။ အထ ဝါ ရတနတ္တယပဏ္ဍာမဝစနံ အတ္တနော ရတနတ္တယပသာဒဿ ဝိညာပနတ္ထံ၊ တံ ပန ဝိညူနံ စိတ္တာရာဓနတ္ထံ၊ တံ အဋ္ဌကထာယ ဂါဟဏတ္ထံ၊ တံ သဗ္ဗသမ္ပတ္တိနိပ္ဖါဒနတ္ထံ။" (မူလ ဋီကာ၊ ၁။ ၁။)။ ။ဤပြယုဂ်၌ ရှေ့စကားရပ်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၌ ရှိခိုး ကြောင်း ဖြစ်သော ပဏ္ဍာမစေတနာဟူသော အကြောင်းကြောင့် ရအပ်သော သတ္ထရိပသာဒဇနန အကျိုး, ဓမ္မပသာဒဇနန အကျိုး, မဟာတော အတ္ထသိဒ္ဓိ အကျိုးတို့ကို ပြဆိုတော်မူပြီး၍ နောက်စကားရပ်ဖြင့် ရတနတ္တယ ပဏ္ဍာမကို ဆိုရခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် ရအပ်သော ရတနတ္တယ ပသာဒ ဝိညာပန အကျိုး,ဝိညူနံ စိတ္တာရာဓနအကျိုး, အဋ္ဌကထာယ ဂါဟနအကျိုး, သဗ္ဗသမ္ပတ္တိနိပ္ဖာဒန အကျိုးတို့ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ထို့ကြောင့် အကြောင်းအကျိုး နှစ်ပါးလုံး လဲလှယ်၍ ပြလိုသောကြောင့် 'အထဝါ' သဒ္ဒါထားသည်ဟု မှတ်အပ်၏။ ။ဤသို့ အကြောင်းလည်းပြား, အကျိုးလည်းပြားသောကြောင့်'အကြောင်း,အကျိုး,နှစ်ပါးစုံ လဲ၏'ဟု ဆိုသည်။

'အပိစ, အပရော နယော' ဝါကျလဲလှယ်ပုံ အဓိပ္ပာယ်။ ။*အပိစ, အပရော နယော၊ တက်သော ဝါကျ၊ ရှေ့အတ္ထမှ၊ ထူးထအနက်၊ ဆိုလျက်တက်။ *အပရော နယော၊ အတ္တနောမတိ၊ မှတ်ထားဘိ။ ။

ဟူသော တွင်းကြီးနိယံ(၆၀၊ ၁၄၀)အရ (၁)ရှေ့ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်မှ ထူးသော အနက်ကို ပြလိုရာ၌လည်းကောင်း, (၂) မိမိအယူဝါဒကို ပြလိုရာ၌လည်းကောင်း, 'အပိစ' ဟူ၍လည်းကောင်း, 'အပရော နယော' ဟူ၍လည်းကောင်း ဝါကျအဦးအစမှာ ထားတော်မူကြသည်။

(၁) သဒ္ဒါကိုလည်းကောင်း, (၂) အနက်ကိုလည်းကောင်း, (၃) အကြောင်းကိုလည်းကောင်း, (၄) အကျိုးကိုလည်းကောင်း လဲလှယ်လိုရာ၌ ၎င်း 'အပိစ, အပရော နယော' သဒ္ဒါထားကြသည်ဟု မှတ်အပ်၏။

'အပိစ' သဒ္ဒါ အကြောင်းလဲ ဥဒါဟရုဏ်။ ။"အပိစ အယံ ဖဿော နာမ ယထာ ပါသာဒံ။ ပ။ အဝသေသာ ဒဗ္ဗသမ္ဘာရသဒိသာတိ တသ္မာပိ ပဌမံ ဝုတ္တော။" (နီ၊ ၄။ ၁၅၁)။ ။ဤဥဒါဟရုဏ်၌ 'အပိစ အယံ ဖဿော နာမ' အစရှိသော ဝါကျဖြင့် ဖဿစေတသိက်၏ ရှေးဦးစွာ စဉ်ထားရခြင်းအကြောင်းကို ပြဆိုရာ မူလရှေးဝါကျ ဖဿစေတသိက်၏ အာရုံတွေ့ဆုံရာ ရှေးဦးစွာကျရောက်ခြင်းဟူသော (ပဌမာဘိနိပါတ) အကြောင်းမှတစ်ပါး ပြာသာဒ်စသည်တွင် တိုင်ထုတ်လျှောက် စသည်ရှိရာ တိုင်သည် ကျန်အဆောက်အဦတို့ထက် အားရှိသော အကြောင်း (ဗလဝပစ္စယ) ဖြစ်သကဲ့သို့ ဖဿစေတသိက် တရား၏ အခြားသော တရားတို့ထက် အားကြီးပြဋ္ဌာန်းခြင်းဟူသော (ဗလဝပစ္စယ) အကြောင်း တစ်ပါးကို လဲလှယ်၍ပြသည်။ ထို့ကြောင့် "အကြောင်းပြားသည်"ဟု မှတ်လေ။

'အပိစ' သဒ္ဒါ၏ အနက်ထူးလဲ ဥဒါဟရုဏ်။ ။"အပိစ ပသတ္ထာ သုန္ဒရာ ဝါ ဒိဋ္ဌိ သမ္မာဒိဋ္ဌိတိ ဣမိနာပိ နယေန တေသံ ဝစနတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။" (နီ၊၄။၁၆၇)။ ။ဤပြယုဂ်၌ 'သမ္မာဒိဋ္ဌိ'၌ 'သမ္မာ' သဒ္ဒါ၏ ရှေးဝါကျ၌ ပြအပ်ပြီးသော အဝိပရိတတ္ထ (မဖောက်မပြန် အဟုတ်အမှန်) ဟူသော အနက်မှတစ်ပါး ၎င်း'သမ္မာ' သဒ္ဒါ၏ ပသတ္ထ (ချီးမွမ်းခြင်း) အနက်, သုန္ဒရတ္ထ (ကောင်းခြင်း)အနက် တစ်မျိုးကို လဲလှယ်၍ ပြသည်။ ထို့ကြောင့် အနက်လဲလှယ်လိုသောကြောင့် 'အပိစ' သဒ္ဒါ ထားပါသည်။ ဤ၌ "သဒ္ဒါတူ၍ အနက်ပြားသည်"ဟု မှတ်အပ်၏။

(မှတ်ချက်)။ ။'အပိစ' သဒ္ဒါသည် 'အပရော နယော'နှင့် အဓိပ္ပာယ်တူသည်ဟု မှတ်အပ်၏။ 'အပိစာတိ အညဝစနံ ဝတ္တဗ္ဗံ အတ္ထိ အတ္ထော၊ အထ ဝါ အပိစာတိ အပရော နယော'ဟု အဋ္ဌသာလိနီယောဇနာဆရာ (၆၉) ဖွင့်ပြတော်မူ၏။

'အပရော နယော' အနက်လဲ ဥဒါဟရဏ်။ ။"အပရော နယော–ယံဧတ္တ ဝုမိမန္တော။ ပ။ အဘိဓမ္မော တေန အက္ခာတော။" (နီ၊ ၄။ ၂၀) ဤဥဒါဟရဏ်၌ 'အဘိဓမ္မ'ဟူသော ပုဒ်ဝယ် 'အဘိ' သဒ္ဒါ၏ အနက်ကို ပဓာနအားဖြင့် ပြဆို၏။ ထိုသို့ ပြဆိုရာ၌ ကျမ်းဦးအစ ရှေးဝါကျများက 'အဘိ' သဒ္ဒါ၏ အနက်ကို ပြဆိုပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ရှေးပြဆိုအပ်သော 'အဘိ' သဒ္ဒါ၏ အတိရေကတ္ထ, ဝိသေသတ္ထ (အလွန်,အထူး) အနက်တို့မှ တစ်ပါး ၎င်း'အဘိ' သဒ္ဒါ၏ ဝုမိမန္တ, သလက္ခဏ, ပူဇိတ, ပရိစ္ဆိန္န, အဓိကဟူသော အနက်များကို လဲလှယ်၍ ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထို့ကြောင့် အနက်လဲလှယ်လိုသောကြောင့် 'အပရော နယော' သဒ္ဒါထားပါသည်။ ဤ၌လည်း "သဒ္ဒါတူ အနက်ပြား ဖြစ်သည်"ဟု မှတ်လေ။

'အပရော နယော' အနက်လဲ ဥဒါဟရဏ်တစ်နည်း။ ။ "အပရော နယော။ ဓမ္မောတိ ဟေတု" (နီ၊ ၄။ ၂၃)။ ။ဤဝါကျဖြင့် 'ဓမ္မ,အတ္ထ, ဒေသနာ, ပဋိဝေဓ' သဒ္ဒါလေးပါးတို့တွင် 'ဓမ္မ' သဒ္ဒါ၏ ပါဠိတော် ဝစနပဗန္ဓ ဟူသော တန္တိအနက်မှ တစ်ပါး ၎င်း'ဓမ္မ'သဒ္ဒါ၏ ဟေတု (အကြောင်း) အနက်ကို လဲလှယ်၍ ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ရှေ့ဝါကျများက 'ဓမ္မောတိတန္တိ'စသည်ဖြင့် 'ဓမ္မ'သဒ္ဒါ၏ တန္တိအနက်ကို ပြဆို၍ ဤဝါကျ၌ 'ဓမ္မောတိ ဟေတု'ဟု ဟေတု အနက်ကို ပြသောကြောင့် အနက်လဲလှယ်လို၍ 'အပရော နယော'သဒ္ဒါ ထားပါသည်။ ။ဤ၌လည်း "သဒ္ဒါတူ အနက်ပြား ဖြစ်သည်"ဟု မှတ်လေ။

'တသ္မာ, တေန' ထားပုံ အဓိပ္ပာယ်

* **'ဝေဠု ကတွာ၊ တသ္မာ တေန၊ အယံ ဟေတ္ထတိ၊ မနသိကတွာ၊ ကျမ်းမှာလာကြုံ၊ လဒ္ဓဂုဏ်။**
* **အကျိုးတစ်ပါး၊ ပြီးလပ် ငြားသော်၊ တစ်ပါးအကျိုး၊ ပြီးရိုးတွေ့ကြုံ၊ လဒ္ဓဂုဏ်။**

တွင်းကြီး (၉၅–၉) ဆရာတော် မိန့်ဆိုတော်မူချက် အရ အကျိုးတစ်ပါး ပြီးဆုံးသည့်နောက် ထိုမှ ဆက်လက်၍ ရအပ်သော အကျိုးဂုဏ် တစ်ပါးကို

ထပ်မံပြဆိုခြင်း ဟူသော လဒ္ဓဂုဏ်အရာမျိုး၌ 'တသ္မာ' သဒ္ဒါဖြင့်လည်းကောင်း, 'တေန' သဒ္ဒါဖြင့်လည်းကောင်းထား၍ ပြတော်မူကြသည်။

'တသ္မာ' လဒ္ဓဂုဏ် ဥဒါဟရဏ်။ ။"ဥဘယမ္ပိ စေတံ အနဓိပ္ပေတံ။ တသ္မာနေဝ ဒဿနေန န ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ ဟေတု ဧတေသံ အတ္ထီတိ နေဝ ဒဿနေန န ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဟေတုကာတိ အယမေတ္ထ ဂဟေတဗ္ဗော။" (နီ၊ ၄။ ၈၆)။ ။ဤဝါကျများတွင် 'ဥဘယမ္ပိ စေတံ အနဓိပ္ပေတံ' ဝါကျဖြင့် အဟိတ်တရားတို့ကို တတိယပုဒ်အရ မကောက် ယူရခြင်း, ဟေတုဝဇ္ဇတရားတို့ကို ပယ်ခြင်းသို့ရောက်ခြင်း ဟူသော နှစ်ပါးစုံသော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို အလိုမရှိအပ်ဟူသော အကျိုးစကားကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ထိုနှစ်ပါးစုံကို အလိုမရှိအပ်သောကြောင့် တတိယပဒကို ဝစနတ္ထပြုရာ၌ ဆဋ္ဌီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ဝစနတ္ထ အနက်ကို မယူဘဲ စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်ဝစနတ္ထ အနက်ကိုသာ ယူအပ်၏ ဟူသော ထို "ရှေ့အကျိုးမှ ဆက်၍ ရအပ်သော အကျိုးတစ်ပါး လဒ္ဓဂုဏ်"ကို ပြဆိုခြင်းငှာ နောက်ဝါကျ၌ 'တသ္မာ' ဟု မိန့်ဆိုတော်မူသည်။ ထို့ကြောင့် 'တသ္မာ'သဒ္ဒါ "လဒ္ဓဂုဏ် ပြလို၍ ထားသည်"ဟု မှတ်အပ်၏။

'တေန' လဒ္ဓဂုဏ် ဥဒါဟရဏ်။ ။"တေန ဧကကာရဏာဝါဒေါ ပဋိသေဓိတော ဟောတိ" (နီ၊ ၄။ ၁၀၂)။ ။ဤဝါကျ၌ သမဝါယ စသော အနက်ငါးမျိုးလုံးကို 'သမယ'သဒ္ဒါဖြင့် သိမ်းယူအပ်၏ဟူသော အကျိုး စကားရပ်မှ တစ်ပါးသော (ဝါ) ထိုသမဝါယစသော သမယတို့တွင် သမဝါယဟု ဆိုအပ်သော သမယသည် တစ်ပါးမက များစွာသော အကြောင်းကြောင့် ကုသိုလ်စသော ဓမ္မတို့၏ ဖြစ်ခြင်းကိုပြခြင်း ဟူသော အကျိုးစကားရပ်မှ တစ်ပါး ထိုမှ ဆက်လက်၍ ရအပ်သော အကျိုးဟု ဆိုအပ်သော ပြကတေ့လျှင် အကြောင်းရှိသော ဝါဒကို တားမြစ်အပ်၏ ဟူသော အကျိုးတစ်ပါး လဒ္ဓဂုဏ်ကို ပြဆို၏။ ထို့ကြောင့် လဒ္ဓဂုဏ်ကို ပြလို၍ 'တေန' သဒ္ဒါထားသည်။

'တေနေဝါဟ' ထားပုံ အဓိပ္ပာယ်။ ။**'တေနေဝါဟ၊ ဥပက၊ 'တေနာဟ' ကား၊ ကျမ်းတစ်ပါး'**ဟူသော ရှင်တိပိဋကနာဂနိယံ (၇၁)

အရ ဉာပက သာဓကကိုပြလိုသော အရာဌာနများ၌ 'တေနေဝါဟ' သဒ္ဒါထားကြသည်။

'တေနေဝါဟ' ဥဒါဟရဏ်။ ။"တေနေဝါဟ 'ယာဝဠိဒံ ဘိက္ခဝေ ဥပမာပိ န သုကရာ၊ ယာဝ လဟုပရိဝတ္တံ စိတ္တံ'န္တိ။"(နီ၊၄။၁၀၃)။ ။ဤဥဒါဟရဏ်၌ 'လ္လတိ တေသံ ကာလပရိတ္တတာယ ဥပမာပိ နတ္ထိ'ဟူသော ရှေးဒဋ္ဌိယ သာချ ဉာပျ ဝါကျဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော ထိုစိတ်တို့၏ ကာလတိုတောင်းသည်၏ အဖြစ်၌ နှိုင်းခိုင်းစရာ ဥပမာပင် မရှိ ဟူသော သကဝစနကို ဒဋ္ဌိကရဏ အာဂမ ဟူသော သာဓက ဉာပကကို ပြလိုသောကြောင့် 'ဧတနေဝါဟ' သဒ္ဒါထားသည်။

(၁) ဒဋ္ဌိကရဏ, (၂) အာဂမ, (၃) သာဓက, (၄) ဉာပကကို ပြလိုသော အရာများ၌ 'တေနေဝါဟ' ထားရိုးရှိသည်။

(မှတ်ချက်)။ ။'တေန ဝုစ္စတိ, တေန ဝုတ္တံ'တို့လည်း အတူတူပင် မှတ်အပ်၏။

'တေန ဝုစ္စတိ' ဥဒါဟရဏ်။ ။"တေန ဝုစ္စတိ ဝိဂတထိနမိဒ္ဓေါတိ" (နီ၊ ၄။ ၄၁၂)။ ။ဤဥဒါဟရဏ်၌လည်း ရှေးဖြစ်သော ဒဋ္ဌိယ,သာချ, ဉာပျ ဖြစ်သော သကဝစနကို ဒဋ္ဌိကရဏ, သာဓက, ဉာပကဖြစ်သော ပရဝစနဖြင့် ပြလိုသောကြောင့် 'တေန ဝုစ္စတိ' သဒ္ဒါထားသည်။

'တေန ဝုတ္တံ' ဥဒါဟရဏ်။ ။"တေန ဝုတ္တံ၊ တိကစ္ဆ ပဋ္ဌာနဝရံ ဒုကုတ္တမံ၊ ပ။ ဆ ပစ္စနီယမှိ နယာ သုဂမ္ဘီရာ။" (နီ၊ ၄။ ၁၀)။ ။ဤဥဒါဟရဏ်၌ ရှေ့၌အကျယ်ဆိုအပ်ပြီးသော တိကပဋ္ဌာန်း အစရှိသော ပစ္စနိကပဋ္ဌာန်း ခြောက်ကျမ်းရှိသည်၏ အဖြစ်တို့ကို (၁) ဒဋ္ဌိကရဏ, (၂) အာဂမ, (၃) သာဓက, (၄) ဉာပကကို ပြလိုသောကြောင့် 'တေန ဝုတ္တံ' သဒ္ဒါထားသည်။

'တေန ဝုတ္တံ' ဥဒါဟရဏ်တစ်မျိုး။ ။"ဝိဝိဓာ ဟိ ဧတ္ထ။ပ။ 'ဝိနယော'တိ အက္ခာတော။ တေနေတမေတဿ ဝစနတ္ထကောသလ္လတ္ထံ

ဝုတ္တံ 'ဝိဝိဓ ဝိသေသနယတ္တာ၊ ပ။ ဝိနယော ဝိနယောတိ အက္ခာတော'တိ။" (နီ၊ ၄။ ၁၉)။ ။ဤဝါကျ၌ 'ဝိဝိဓာ ဟိ' အစရှိသော စကားရပ်ဖြင့် အကျယ်အားဖြင့် ပြဆိုအပ်ပြီးသော 'ဝိနယ'သဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကို ပြဆိုတော်မူပြီးလျှင် ထိုဝါကျကို နိဂုံးအုပ်ပြလိုသောကြောင့်လည်းကောင်း, ထို၏ လဒ္ဓဂုဏ်ကို ပြလိုသောကြောင့်လည်းကောင်း 'တေန ဝုတ္တံ'ထားသည်။

'ဂဟေတဗ္ဗာ, ဝတ္တဗ္ဗာ' စသည် ထားပုံ အဓိပ္ပာယ်။ ။"***ဂဟေတဗ္ဗာ၊ 'ဝတ္တဗ္ဗာ'နှင့်၊ 'သက္ကာ'လည်းပြ၊ သာမညသည်၊ ဌာနဝိသေ၊ ထည့်သင့်ပေလှ၊ အတ္ထယုတ္တိ၊ ကြံတွေးရှိ။"** တွင်းကြီးနိယံ (၃၂)နှင့်အညီ သာမညအားဖြင့် ဖွင့်ဆိုရေးသားအပ်သော အရာဌာနများမှာ သာမညဖြစ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ်မှ ဝိသေသဖြစ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ယူစေလိုသော ဌာနများ၌ အကြောင်း အကျိုး, အာရုံ အာရမ္မဏိက သင့်တင့်ညီညွတ်၍ အတ္ထယုတ္တိရှိစေရန် 'ဂဟေတဗ္ဗာ' ဟူ၍လည်းကောင်း, 'ဝတ္တဗ္ဗာ' ဟူ၍လည်းကောင်း, 'အဓိပ္ပေတံ' ဟူ၍လည်းကောင်း, 'ကထိတံ' ဟူ၍လည်းကောင်း အရာအားလျော်စွာ ထားကြသည်။

'ဂဟေတဗ္ဗာ'ဥဒါဟရဏ်။ ။"သဗ္ဗေသံ ပန ဝါဒေသု ယုတ္တံ ဂဟေတဗ္ဗံ။" (နီ၊ ၄။ ၃၂၆)။ ။ဤဥဒါဟရဏ်၌ မထေရ်သုံးပါးတို့၏ ဝါဒသာမညမှ ယုတ္တဖြစ်၍ ယူအပ် ယူသင့် ယူထိုက်သော ဝိသေသဝါဒကို ပြလိုသောကြောင့် 'ဂဟေတဗ္ဗံ' သဒ္ဒါ ထားသည်။

(မှတ်ချက်)။ ။"ဂဟေတဗ္ဗံ, ဂဟေတဗ္ဗော, ဂဟေတဗ္ဗာ" ထားပုံ အဓိပ္ပာယ် အတူတူဖြစ်သည်၊ လိင်မျှသာ ကွဲ၏ဟု မှတ်အပ်၏။ 'ဝတ္တဗ္ဗံ, အဓိပ္ပေတံ, ကထိတံ'တို့၌လည်း နည်းတူသိအပ်၏။

'ဝတ္တဗ္ဗာ' ဥဒါဟရဏ်။ ။"အာရမ္မဏေ ပဝဋ္ဋနကစိတ္တာနိ နာမ ကတီ'တိ ဟိ ဝုတ္တေ 'ဣမာနေဝ ဒွေ'တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။" (နီ၊ ၄။ ၃၀၂)။ ။

ဤဥဒါဟရဏ်၌ အာရုံ၌ လည်၍ဖြစ်တတ်သော စိတ်ဟုဆိုက အကုသိုလ်စိတ် ၁၂ ပါးလုံး ပဝတ္တနကစိတ် မည်၏။ သို့သော်လည်း အကုသိုလ်စိတ် ၁၂ ပါးဟု ဆိုအပ်သော ပဝတ္တနက သာမည အနက်မှ မောဟမူစိတ် နှစ်ပါးဟု ဆိုအပ်သော ပဝတ္တနက ဝိသေသနအနက်ကိုသာ ဤအရာ၌ ယူရမည်ဟု ပြလိုသောကြောင့် 'ဝတ္တဗ္ဗံ' သဒ္ဒါ ထားသည်။

'အဓိပ္ပေတံ'ဥဒါဟရဏ်။ ။"ပဌမဝါဒသ္မိံဳ သသင်္ခါရာ သင်္ခါရ ဝိဓာနံ ပစ္စယဘေဒတော အဓိပ္ပေတံ။" (နီ၊ ၄။ ၃၂၆)။ ။ဤဥဒါဟရဏ်၌ သာမညအနက်မှ ဝိသေသအနက်ကို ယူစေလိုသောကြောင့်လည်းကောင်း, စကားလုကို ပြလိုသောကြောင့်လည်းကောင်း 'အဓိပ္ပေတံ' သဒ္ဒါ ထားသည်။

နိယံ။ ။*"အဓိပ္ပေတံ၊ နည်းတူကြံ၊ လုရန်စကားမှာ"

(ရွှေရေးဆောင် နိယံ။ ၃၁၉)နှင့်အညီတည်း။

'ကထိတံ'ဥဒါဟရဏ်။ ။"ဧတေဟိ အသမ္ဘုဋ္ဌံ နိဇ္ဇီဝာကာသံဝ ကထိတံ။" (နီ၊ ၄။ ၃၆၂)။ ။ဤဥဒါဟရဏ်၌ အာကာသသာမညအနက်မှ တစ်ပါး မတွေ့ထိကောင်းသော နိဇ္ဇီဝာကာသတည်းဟူသော အာကာသ ဝိသေသအနက်ကို ယူစေလိုသောကြောင့်လည်းကောင်း, စကားလုကို ပြလိုသောကြောင့်လည်းကောင်း 'ကထိတံ' သဒ္ဒါထားသည်။

နိယံ။ ။ ***(၁) 'သူကလှိုင်မှု၊ စကားလု၊ ထားမှုကထိတာ'။**

***(၂) ဥပစာရ၊ အာသင်္က၊ ထားကြရံတစ်ခါ။**

(ရွှေရေးဆောင်နိယံ။၃၁၉။ ၃၁၆)

'သမ္ဘာဝတော' ထားပုံ။ ။***"သမ္ဘာဝတိ၊ စသည်ရှိက၊ ဗျာဘိစာရော၊ ဩဇတော၊ အတ္ထရောက်ရာ၊ ကျမ်းတွင်လာ"**ဟူသော တွင်းကြီးနိယံ(၃၃) နှင့်အညီ (၁) ယုံမှားသင်္ကာရှိခြင်း–ဗျာဘိစာရ, (၂) ယထာရုတပါဠိနှင့် သင့်တင့်ညီညွတ်ခြင်း–ဩဇတော, (၃) သဒ္ဒါအားဖြင့် တိုက်ရိုက်မချမပြသော် လည်း အနက်အားဖြင့်ရောက်သော အတ္ထာပန္န အရာတို့၌ 'သမ္ဘာဝတိ' ဟူ၍လည်းကောင်း, 'သမ္ဘာဝတော'ဟူ၍လည်းကောင်း စသည်ထားကြသည်။

'သမ္ဘဝတော'ဥဒါဟရဏ်။ ။"တတော ပရံ ပဌမဒုကံ ဒုတိယ တတိယေဟိ သဒ္ဓိံ ယောဇေတွာ တေသံ 'ဟေတူ န ဟေတူ' တိအာဒီနံ ပဒါနံ ဝသေန ယထာသမ္ဘဝတော အပရေပိ တယော ဒုကာ ဝုတ္တာ။ တတ္ထ ယထေဝ 'ဟေတူ စေဝ ဓမ္မာ သဟေတုကာ စာ'တိ ဧတံ သမ္ဘဝတိ၊ တထာ 'ဟေတူစေဝ ဓမ္မာ အဟေတုကာ စာ'တိ ဣဒမ္ပိ။" (နီ၊ ၄။ ၈၉)

အနက်အားဖြင့် အတ္တာပန္နဖြစ်ပုံ။ ။ဤဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်၌ ဟေတုဒုက်ကို 'မူ'ထား၍ သဟေတုကဒုက် ပဌမပုဒ်ဖြစ်သော သဟေတုကပုဒ်ကို မူလီသွင်း၍ "ဟေတူ စေဝ ဓမ္မာ သဟေတုကာ စ၊ သဟေတုကာ စေဝ ဓမ္မာ န စ ဟေတူ"ဟူသော ဒုက်ဖြစ်သကဲ့သို့ ဒုတိယ, တတိယဒုက်တို့၏ ဒုတိယပုဒ်ကို ထည့်သွင်း၍ "(၁) ဟေတူ စေဝ ဓမ္မာ အဟေတုကာစ၊ အဟေတုကာစေဝ ဓမ္မာ န စ ဟေတူ။ (၂) ဟေတူ စေဝ ဓမ္မာ ဟေတုဝိပ္ပယုတ္တာ စ၊ ဟေတုဝိပ္ပယုတ္တာ စေဝ ဓမ္မာ န စ ဟေတူ"အစရှိသော ဒုက်ပွားကို အတ္တာပန္နပြလိုသောကြောင့် 'သမ္ဘဝတော, သမ္ဘဝတိ' ထားသည်။

ပုနရုတ္တိဒေါသ စသော ဂန္ထဒေါသများ

(က) ပုနရုတ္တိဒေါသ။ ။ *"ထပ်နိုးထင်ရှား၊ ရှိစပါ၍၊ နောက်မှာဝါကျ၊ ပုနရုတ္တိ၊ တင်ဘိဒေါသ၊ အကျယ်, သင်္ခေပ၊ ဥဒ္ဒေသနှင့်၊ ဆင့်သည့်နိဒ္ဒေ၊ နိဂုမ်းနေမူ၊ ပုဗ္ဗေဝါကျ၊ ရှေးဌာနကို၊ ပုနရုတ္တိ၊ တွင်ဖွယ်ရှိ၏"

ဟူသော 'ရှစ်သောင်းလေးထောင်နိယံ' အရ ဝိတ္ထာရ, သင်္ခေပ စသော အတူအထပ် လက္ခဏာရှိသော ဝါကျများ, ဥဒ္ဒေသနှင့် နိဒ္ဒေသဝါကျ, နိဂမနိယနှင့် နိဂုမ်းဝါကျများ တွေ့လေပါက ရှေ့ဖြစ်သော ဝါကျကို ပုနရုတ္တိဒေါသ တင်ဖွယ်ရှိ၏ဟု မှတ်ယူရမည်။

ဥဒါဟရဏ်။ ။"တွေ ပန တီသု ပိဋကေသု တိဝိဓော ပရိယတ္တိ ဘေဒေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တိဿော ဟိ ပရိယတ္တိယော အလဂဒ္ဒူပမာ,

နိသဿရဏတ္ထာ, ဘဏ္ဍာဂါရိကပရိယတ္တိယတ္တီတိ။” (နီ၊ ဋ၊ ၂၄)။ ဤဥဒါဟရဏ်၌ 'ဇွတ္တ ပန' စသော သခံပဝါကျနှင့် 'တိသော ဟိ'စသော ဝိတ္ထာရဝါကျတို့၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်မှာ 'ပရိယတ္တိအပြား သုံးပါးရှိ၏'ဟု အတူဖြစ်နေ ရကား 'ဇွတ္တ ပန' ဝါကျ၌ ပုနရုတ္တိ ဒေါသတင်လေ။ တိက္ခဗုဒ္ဓိပုဂ္ဂိုလ်တို့ အတွက် သခံပ, မန္ဒပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက် ဝိတ္ထာရဝါကျ ရေးရိုးဖြစ်သောကြောင့် ပုနရုတ္တိဒေါသ မရောက်ဟူ၍ မှတ်။

(ခ) ကေတ္တဒေါသ။ ။**"သဒ္ဒါနှစ်ခု၊ နှစ်ခုအတ္ထ၊ တူလေက၊ ကေတ္တဒေါသတင်"** ဟူသည်နှင့်အညီ–(၁)သဒ္ဒါနှစ်ခုတူသော် လည်း ကောင်း၊(၂)အနက် နှစ်ခု တူသော်လည်းကောင်း၊ ဤသို့သော နေရာအနက် များ၌ ရှေ့ဝါကျကို ကေတ္တဒေါသ တင်လေ။

(မှတ်ချက်)။ ။သဒ္ဒါ,အနက် နှစ်ပါးစုံတူရာ၌လည်း တင်နိုင်၏ဟု မှတ်။ ၎င်းကေတ္တဒေါသကို ပုနရုတ္တိဒေါသဟု ကျမ်းဆရာတို့ ဆိုတော်မူ ကြ၏။ အတူတူ မှတ်လေ။

(ဂ) အဗျာပိတဒေါသ

(၁) *'သမုစ္စယ၊ ဖြေဝါကျ၊ 'ဝေ'အတင်သွင်း'။ (ဖက်ပင်အိုက်နိယံ)

(၂) *'စ, ပိ'သဒ္ဒါ၊ ရှိလေပါက၊ ရှေ့ဝါကျ၊ 'ဝေ'အတင်ထုတ်။

(၃) *လက္ခဏာရစိ၊ ဝါကျရှိ၊ အဗျာပိတလင်း။ (နိယံသစ်)

(၄) *'စ'နှင့် နောက်တွင်၊ အဖြေမြင်သည့်၊ ရှေ့တွင်ဝါကျ၊ သူ့ ဒေါသကို၊ 'ဝေ'အာဘော်၊ မုချမျှော်၍၊ ဖော်သည့်နောက်မှာ၊ အဗျာပိတ၊ တင်ကြစမြဲ၊ ဆိုမလွဲတည်း။

(ရှစ်သောင်းလေးထောင်နိယံ)

ဤနိယံကဗျာများအရ သမုစ္စယအနက်ရှိသော 'စ, ပိ'သဒ္ဒါတို့ဖြင့် နောက်ဝါကျတက်လာက ရှေ့ဝါကျကို အဗျာပိတဒေါသတင်၍ တက်ရ မည်။ နောက်ဝါကျဖြင့် ၎င်းအဗျာပိတဒေါသကို ပယ်သည်ဟု မှတ်အပ်၏။

အဗျာပိတတင်ရန် ဥဒါဟရဏ်။ ။"တဿ ပါဒေ နမဿိတွာ၊ သမ္ဗုဒ္ဓဿ သိရီမတော။ သဒ္ဓမ္မဉ္စဿ ပူဇေတွာ" (နီ၊ ဋ။ ၁)။ ။

ဤဥဒါဟရဏ်၌ 'တသ္မ ပါဒေ နမဿိတွာ'ဝါကျကိုသာ ဆိုချေပါက တရား, သံဃာတို့ကို ရှိမခိုး၊ ဘုရားကိုသာ ရှိခိုး၏ ဟူသော အဓိပ္ပာယ် သက်ရောက်ရကား ရတနာသုံးပါးရှိသည်တွင် တရား, သံဃာရတနာတို့၌ မနှံ့စပ်ခြင်းဟူသော အဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ ထို့ကြောင့် ထိုဒေါသကို ပယ်ရန် 'သဒ္ဓမ္မဥ္စ ပူဇေတွာ'ကို' ကို မိန့်ဆို၏။

(ဃ) အတိဗျာပိတဒေါသ

(၁) *'ဝေ'ဝါကျ၊ ဖြေမြင်က၊ သမုစ္စယနှင့်လင်း။ (ဖက်ပင်အိုင်)

(၂) *ဓောဒကလှိုင်၊ 'ဝေ'ထိုင်။ (ရွှေရေးဆောင်)

(၃) *များမဆက်ဆံ၊ထူးဟန်ဖော်ပြ၊ ဝိသေသ၊ ဒေါသအတိဗျာပိလင်း။

(၄) *တစ်နည်းတစ်နည်း၊ မှတ်ဖွယ်ဆည်းပိန့်၊ နောက်တည်းအဖြေ၊ 'ဝေ' နေမှု၊ မသွေစလျှင်၊ အာဘော်ဆင်၍၊ တင်သည့်အတိ၊ ဗျာပိဒေါသ၊ ရှေ့ဝါကျတည့်'

စသော နိယံကဗျာများအရ 'ဝေ'သဒ္ဒါဖြင့် ပြအပ်သောဝါကျ တက်လာပါက ရှေ့ဝါကျကို အတိဗျာပိတဒေါသ တင်၍ တက်ရမည်။ နောက်ဝါကျဖြင့် အလွန်နှံ့သော အတိဗျာပိတဒေါသကို ပယ်သည်ဟု မှတ်အပ်၏။

အတိဗျာပိတတင်ရန် ဥဒါဟရဏ်။ ။"ဓမ္မသဒ္ဒေါ ပနာယံ ပရိယတ္တိ ဟေတုဂုဏ။ လ။ နိဇ္ဇီဝတာယံ။ သွယမိဓာပိ နိဿတ္တနိဇ္ဇီဝတာယမေဝ ဝတ္တတိ။" (နီ၊ ၁။ ၈၁)။ ။ဤပြယုဂ်၌ 'ဓမ္မသဒ္ဒေါ ပနာယံ' စသော ရှေ့သာမညဝါကျကိုသာ ဆိုချေပါက 'ကုသလာ ဓမ္မာ'၌ 'ဓမ္မ'သည် ပရိယတ္တိ, ဟေတု, ဂုဏ စသည် အနက်များ၌လည်း ဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပာယ် အပိုအလွန် သက်ရောက်လေရကား နိဿတ္တနိဇ္ဇီဝ အနက်ထက် ပိုလွန်၍ မလိုအပ်သော အနက်တို့၌ အလွန်နှံ့စပ်ခြင်း အတိဗျာပိတဒေါသ ရောက်ရာ၏။ ထို့ကြောင့် ထိုဒေါသကို ပယ်ရန် 'သွာယ မိဓာပိ' စသော စကားကို မိန့်သည်။

(င) ဝိရောဓိဒေါသ

(၁) "ရှေးအဆိုနှင့်၊ တစိုးတစ်စိ၊ ဆန့်ဘွယ်ရှိ၍၊ မချိပန်းစွာ၊ ဤခြင်းရာဖြင့်၊ ဤမှာဤလျှင်၊ မဆန့်ကျင်ဟု၊ နောက်တွင်စပ်ကာ၊ ပြဆိုလာမူ၊ မှတ်ရာခဲ့ဘိ၊ ဝိရောဓိတည့်၊ တင်ဘိထုတ်အပ်၊ .သေချာမှတ်လော့" (ရှစ်သောင်းလေးထောင်)

(၂) ဒဠှိကရဏ၊ ယထာဟ, တေနာဟ,၊ တေန ဝုတ္တံ,၊ တေနဝက္ခတိ စသည်ရှိလည်း၊ ဝိရောဓိဒေါသတင်" ဟူသည်နှင့်အညီ (၁) ရှေ့နောက်ဆန့်ကျင်သော အရာ၌လည်းကောင်း, (၂) ဒဠှိကရဏစသော ဝါကျများ၌လည်းကောင်း ရှေ့ဝါကျ၌ ဝိရောဓိဒေါသ တင်ရမည်။

ဝိရောဓိတင်ရန် ဥဒါဟရဏ်။ ။"တေနေဝါဟ 'ယာဝဋ္ဌိဒံ ဘိက္ခဝေ ဥပမာပိ န သုကရာ၊ ယာဝ လဟုပရိဝတ္တံ စိတ္တ'န္တိ" (နီ၊ဋ္ဌ။၁၀၃)။ ။ ဤဥဒါဟရဏ်၌ ရှေးဒဠှီယဝါကျကိုသာ ဆိုချေပါက ဒဠှီယ,ဒဠှိကရဏ ဆန့်ကျင်သော ဝါကျဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ ထို့ကြောင့် 'တေနေဝါဟ'မိန့်။ တေနေဝါဟ ဒဠှိကရဏဖြင့် ဝိရောဓိဒေါသကို ပယ်၏။

(စ) ဩစိတျဟီနဒေါသ။ ။**"ယုတ္တိဒဠှိကရဏ၊ ယင်းဝါကျ၊ ဩစိတျဟီနတင်"**ဟူသည်နှင့်အညီ ယုတ္တိဒဠှိကရဏဝါကျများ၌ ဩစိတျဟီနဒေါသတင်၍ ထုတ်ရမည်။ ဝိရောဓိဒေါသနှင့် တူ၏။

(၄) နံပါတ် စည်းမျဉ်းအဖြေ

ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္က ထုတ်ပုံ

'ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္က'ဟူသည်။ ။ဗျုပ္ပတ္တိ, ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်, ပဝတ္တိ, ပဝတ္တိနိမိတ်လေးပါးကို ဆိုလိုသည်။ ထိုတွင် "ဂစ္ဆတီတိ, ရညောပုရိသောတိ, ဟတ္တော အဿ အတ္ထီတိ, ဒဏ္ဍော အဿ အတ္ထီတိ အာဒိကာယ ဗျုပ္ပတ္တိယာ အပေက္ခိတံ ဂမန သမ္ဗန္ဓာဒိကံ ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ္တံ" ဟူသော ဘေဒစိန္တာဒီပနီ (၁၆၂)အလိုအားဖြင့်

(၁) ဝိဂ္ဂဟတ္ထသဒ္ဒါဟူသော ဝစနတ္ထ ဝိဂ္ဂဟ ဝါကျ ဟူသမျှသည် 'ဗျုပ္ပတ္တိ' မည်၏။

(၂) ၎င်းကိုင်သော ၎င်း၏အကြောင်းဖြစ်သော ကိတ်ဝစနတ္ထအရာ၌ သွားခြင်း ချက်ချင်း စသော ကြိယာ, သမာသ်, တဒ္ဓိတ်, ဝစနတ္ထအရာ၌ သမွန်စသည်သည် 'ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်' မည်၏။

(၃) ပုဒ်ပြီးအဖြစ်သို့ ရောက်သော အဝိဂ္ဂဟတ္ထသဒ္ဒါဟု ဆိုအပ်သော နိပ္ဖန္နသဒ္ဒါသည် 'ပဝတ္တိ' မည်၏။

(၄) ထို၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဇာတ်အစရှိသော အနက်ငါးပါးသည် 'ပဝတ္တိနိမိတ်' မည်၏ဟု မှတ်သား၏။

ကိတ်ဝစနတ္ထ ဥဒါဟရဏ်။ ။သန္နိသိန္နော။ ။'သံ သောဘမာနော ဟုတွာ နိသီဒတီတိ သန္နိသိန္နော'ပြု။ ။ဤ၌

(၁) 'သံ သောဘမာနော ဟုတွာ နိသီဒတီတိ'ဟူသော ဝိဂ္ဂဟဝါကျသည် 'ဗျုပ္ပတ္တိ'မည်၏။

(၂) 'သံ'ဟူသော 'နိ'ဟူသော, 'သီ'ဟူသော, 'ဒ' ဟူသော, 'တိ' ဟူသော အစိတ်ပရမတ္ထ သဒ္ဒါ၏အကြောင်းဖြစ်သော သံနိသီဒန ကြိယာသည် 'ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်' မည်၏။

(၃) 'သန္နိသိန္နော' ဟူသော နိပ္ဖန္နသဒ္ဒါသည် 'ပဝတ္တိ' မည်၏။

(၄) 'သန္နိသိန္နော' ဟူသော အပေါင်းပညတ္တိသဒ္ဒါ၏ အကြောင်း ဖြစ်သော သံနိသီဒကြိယာသည် 'ပဝတ္တိနိမိတ်'မည်၏။

သမာသ်ဝစနတ္ထ ဥဒါဟရဏ်။ ။ပါရိဆတ္တကမူလံ။ ။ပါရိဆတ္တကဿ မူလံ ပါရိဆတ္တကမူလံ'ပြု။ ဤ၌-

(၁) 'ပါရိဆတ္တကဿ မူလံ' ဟူသော ဝိဂ္ဂဟဝါကျသည် 'ဗျုပ္ပတ္တိ' မည်၏။

(၂) ပင်လယ်ကသစ်ပင် ဒြပ်၏ အနီးဖြစ်သော အရပ်ဒြပ်နှင့် သမီပီ, သမီပအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ဗန်သည် 'ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်' မည်၏။

(၃) 'ပါရိဆတ္တကမူလ' ဟူသော နိပ္ဖန္နသဒ္ဒါသည် 'ပဝတ္တိ' မည်၏။

(၄) ပင်လယ်ကသစ်ပင်၏ အနီးဖြစ်သော အရပ်၏ တစ်ခုသည် တစ်ခုနှင့် တူသော အခြင်းအရာဟု ဆိုအပ်သော ဓာတ်သည် 'ပဝတ္တိနိမိ' မည်၏။

တဒ္ဓိတ်ဝစနတ္ထ ဥဒါဟရဏ်။ ။အာဒိစ္စော။ ။'အဒိတိယာ အပစ္စံ အာဒိစ္စော'ပြု။ ။ ဤ၌-

(၁) 'အဒိတိယာ အပစ္စံ'ဟူသော ဝိဂ္ဂဟဝါကျသည် 'ဗျုပ္ပတ္တိ' မည်၏။

(၂) အဒိတိနတ်သမီးဒြပ်၏ သားဒြပ်နှင့် ဇနက, ဇညအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ဗန်သည် 'ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်' မည်၏။

(၃) 'အာဒိစ္စော' ဟူသော နိပ္ဖန္နသဒ္ဒါသည် 'ပဝတ္တိ' မည်၏။

(၄) နေဗိမာန်၏ တစ်ခုသည် တစ်ခုနှင့်တူသော အခြင်းအရာဟု ဆိုအပ်သော ဓာတ်သည် 'ပဝတ္တိနိမိတ်' မည်၏။

(မှတ်ချက်)။ ။ရှေးဆရာတော်များ အလိုအားဖြင့် ကိတ်ပုဒ်, သမာသ်ပုဒ်, တဒ္ဓိတ်ပုဒ် ဤသုံးမျိုးတို့၌သာ ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္ကကို ခွဲတော်မူကြသည်။

(တစ်နည်း)ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္ကထုတ်ပုံ။ ။တတြ ဝိသေသေဟိ ကြိယာ ပကတိ ပစ္စယာဒီဟိ ဥပ္ပန္နတီတိ ဗျုပ္ပတ္တိ၊ ဂေါအာဒိသဒ္ဒသရူပံ၊ တဿာ နိမိတ္တံ ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ္တံ၊ ကြိယာပကတိ ပစ္စယာဒယော။ ပဝတ္တယတိ တတ္ထ တတ္ထ ပဝတ္တေ ပယောဇယတီတိ ပဝတ္တိ၊ ဂေါအာဒိကော သဒ္ဒေါ၊ တဿ နိမိတ္တံ ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ္တံ၊ ဓာတိကြိယာဂုဏဒဗ္ဗနာမာနိ။ ။ဟူသော အဘိဓာန်ဋီကာ (၄၃၆) အလိုအားဖြင့်-

(၁) 'ဂေါ'အစရှိသော အစိတ်ပရမတ္ထသဒ္ဒါသည် 'ဗျုပ္ပတ္တိ' မည်၏။

(၂) ကြိယာ, ပကတိ, ပစ္စည်း စသည်သည် 'ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်' မည်၏။

(၃) 'ဂေါ'အစရှိသော အပေါင်းပညတ္တိသဒ္ဒါသည် 'ပဝတ္တိ' မည်၏။

(၄) ဇာတ် အစရှိသော အနက်ငါးပါးသည် 'ပဝတ္တိနိမိတ်' မည်၏။

ကိတ်ဝစနတ္ထ ဥဒါဟရဏ်။ ။သန္နိသိန္နော။ ။'သံ သောဘမာနော ဟုတွာ နိသီဒတီတိ သန္နိသိန္နော'ပြု။ ။ဤ၌-

(၁) 'သံ'ဟူသော, 'နိ' ဟူသော, 'သိ'ဟူသော, 'နော'ဟူသော အစိတ်ပရမတ္ထသဒ္ဒါသည် 'ဗျုပ္ပတ္တိ' မည်၏။

(၂) 'သံ'ပုဗ္ဗ 'နိ'ပုဗ္ဗ 'သဒ' ဓာတ်, 'တ' ပစ္စည်းသည် 'ဗျုပ္ပတ္တိ နိမိတ်' မည်၏။

(၃) 'သန္နိသိန္နော' ဟူသော အပေါင်းပညတ္တိသဒ္ဒါသည် 'ပဝတ္တိ' မည်၏။

(၄) 'သန္နိသိန္နော' ဟူသော အပေါင်းပညတ္တိသဒ္ဒါ၏ အကြောင်း ဖြစ်သော တင့်တယ်သပ္ပာယ်စွာ နေထိုင်ခြင်း ကြိယာသည် 'ပဝတ္တိနိမိတ်' မည်၏။

(မှတ်ချက်)။ ။သမာသ်, တဒ္ဓိတ်ဝစနတ္ထတို့၌လည်း ဤနည်းအတိုင်း ကောက်ယူလေ။

(၅) နံပါတ် စည်းမျဉ်းအဖြေ

လိင်။ ။ဣတ္ထိလိင်, ပုလ္လိင်, ဒွိလိင်, တိလိင်, အလိင်တို့ကို ဝေဖန် ရမည်။

ဂဏ။ ။မနောဂိုဏ်း, မနောဂဏာဒိဂိုဏ်း, 'ပု,ဂု,ပုမာ,၊ ဂစ္ဆန္တာ၊ ရာဇာ, သတ္ထာဒိ။ စိတ်, ရတ်, ကညာ,၊ ဂိုဏ်းနဒါ၊ ဂဟာပတာဒိ။ (အမနော) (၁၃)ပါး,, 'ဘူ, ရု, ဒိ, သွာ,၊ ကီ, ဂဟာ,၊ တနာ, စုရာဒိ,။ ရှစ်ပါးတို့ကို ဝေဖန်ရမည်။

ဂဏဝိမုတ်။ ။ဂိုဏ်းဖြင့် မရေတွက်ဘဲ ဂိုဏ်းမှလွတ်သော အဗျယ ပုဒ်များ, ဥပသာရ, နိပါတ်။

အန္တ။ ။ကာရန္တ၊ အကာရန္တစသည်။

ပဒ။ ။ နာမ်, အာချာတ်, ဥပသာရ, နိပါတ်။

ခွဲပုံ။ ။'ကရဏာ'ကား–လိင်အားဖြင့် ဣတ္ထိလိင်, ဂိုဏ်းအားဖြင့် ကညာဒိဂိုဏ်း, အန္တအားဖြင့် အာကာရန္တ, ပဒအားဖြင့် ကိတပဒ(တစ်နည်း) ကိတန္တသမာသပဒ တည်း။ ။

'ဝိယ'ကား–လိင်အားဖြင့် အလိင်, ဂိုဏ်းအားဖြင့် ဂဏဝိမုတ်, အန္တအားဖြင့် အာကာရန္တ, ပဒအားဖြင့် နိပါတပဒတည်း။

(၆) နိပါတ် စည်းမျဉ်းအဖြေ

အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ

ဥဒါဟရဏ်။ ။ကုစ္ဆိတေ ပါပကေ ဓမ္မေ သလယန္တိ စလယန္တိ ကမ္ပေန္တိ ဝိဒ္ဓံသေန္တီတိ ကုသလာ။ (နီ၊ ၄။ ၈၁)

ဖော်ပုံ။ ။'ကုစ္ဆိတေ'ဟူသော သံဝဏ္ဏနာဖြင့် 'ကုသလာ'ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ဝယ် 'ကု'သဒ္ဒါသည် မြေကြီးစသော အနက်၌လည်း ဖြစ်သောကြောင့် ဤအရာ၌ မြေကြီးစသော အနက်ကို မဟော 'ကု' သဒ္ဒါ၏ ကုစ္ဆိတ (စက်ဆုတ်အပ်)အနက်ကိုသာ ဟောသည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေတော်မူ၏။ နိပါတလိင်္ဂတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ၊ (ကုသဒ္ဒေါ ပထဝီအာဒီနမ္ပိ ဝါစကတ္တာ ဣဓ ကုစ္ဆိတဗ္ဗတ္ထဝါစကော ကုသဒ္ဒေါတိ ဉာပေတုံ ကုစ္ဆိတေတိ ဝုတ္တံ။ ။ ယောဇနာ။ ၆၁)။

'ပါပကေ ဓမ္မေ'ဖြင့် ကုစ္ဆိတဗ္ဗမည်သည်လည်း အလိုမရှိအပ်သော အနိဋ္ဌရူပါရုံစသည်တို့၌လည်း ဖြစ်သောကြောင့် ဤအရာ၌ 'ကုစ္ဆိတ' သဒ္ဒါသည် အနိဋ္ဌရူပါရုံစသည်ကို မဟောမူ၍ အကုသလပါပဓမ္မကိုသာ ဟောသည်၏ အဖြစ်ကို သိစေသည်။ အဘိဓေယျတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

(အနိဋ္ဌရူပါဒယောပိ ကုစ္ဆိတာ နာမ အတ္ထိ၊ တသ္မာ ပါပဓမ္မေတိ (ပါပကေဓမ္မေတိ) ဝုတ္တံ။ ။ယောဇနာ။ ၆၁)

'သလယန္တိ'ဖြင့် 'ကုသလာ'ပုဒ်ဝယ် 'သလာ'၌ 'သလ'ဓာတ်ယူ၍ 'သလယန္တီတိသလာ'ဟု ဟေတုကတ္တုသာဓနဝစနတ္ထပြုမည်ဟု သိစေ၏။ အဘိဓာနတ္ထ,ဒုတိယဓာတုပဒ, ဒုတိယပစ္စယတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ။

'စလယန္တိ'ဖြင့် 'သလ'ဓာတ်၏လည်း အာသုဂတိအနက်, ပဝတ္တနအနက်, ဝိနာသနအနက် တို့၌လည်း ဖြစ်သောကြောင့် ယင်းအနက်များကို မယူမူ၍ ဤအရာ၌ 'သလ'ဓာတ်၏ စလန (တုန်လှုပ်ခြင်း) အနက်ဟောဟု သိစေ၏။ ဓာတွတ္ထ, ပကတျတ္ထ, သဒ္ဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

'ကမ္ပေန္တိ'ဖြင့် 'စလ' ဓာတ်၏လည်း ဘက္ခနအနက်၌ ဖြစ်သောကြောင့် ဘက္ခနအနက်ကို မယူမူ၍ ဤအရာ၌ 'စလ' ဓာတ်၏ ကမ္ပနအနက် ဟော၏ အဖြစ်ကို သိစေသည်။ ဓာတွတ္ထ, ပကတျတ္ထ, သဒ္ဒတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ။

'ဝိဒ္ဓံသေန္တိ'ဖြင့် ဤအရာ၌ 'တုန်လှုပ်စေသည်'ဟူသည် 'ဖျက်ဆီးခြင်း ဝိဒ္ဓံသနပင်တည်း'ဟု အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေသည်။ ပကတျတ္ထ, သဒ္ဒတ္ထ, ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ (ဣဓ ကမ္ပနံ နာမ ဝိဒ္ဓံသနမေဝါတိ ဉာပေတုံ ဝိဒ္ဓံသေန္တီတိဝုတ္တံ။ ။ယောဇနာ။ ၆၂)

❑

(၇) နံပါတ် စည်းမျဉ်းအဖြေ

'ဝေ'၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗစသော အနက်

(က) ဒြပ်ဟော သဒ္ဒါနောင် 'ဝေ'ရှိက (၁)မိမိထိုင်ရာ ဒြပ်ကို 'ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ'ထုတ်၊ (၂)အခြား ဆန့်ကျင်ဘက် ဒြပ်ကို 'နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ' ထုတ်၊ (၃) ဒြပ်၌ ရကောင်းသော ဂုဏ်ကို 'အနုညာတတ္ထ' ထုတ်ရမည်။

(ခ) ဂုဏ်ဟော သဒ္ဒါနောင် 'ဝေ' ရှိက (၁) မိမိထိုင်ရာ ဂုဏ်ကို 'ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ'ထုတ်၊ (၂) အခြား ဆန့်ကျင်ဘက် ဂုဏ်ကို'နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ'ထုတ်၊ (၃) ဂဟေတဗ္ဗဂုဏ်၏တည်ရာ ဒြပ်ကို 'အနုညာတတ္ထ' ထုတ်ရမည်။

(ဂ) ကြိယာနောင် 'ဝေ'ရှိပါက (၁) မိမိထိုင်ရာကြိယာကို 'ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ'ထုတ်၊ (ရံခါ ကြိယာကား သန္နိဋ္ဌာနတ္ထ ဖြစ်၏။) (၂) အခြား ဆန့်ကျင်ဘက် ကြိယာကို 'နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ' ထုတ်၊ (၃)ဒြပ်, ဂုဏ်များကို 'အနုညာတတ္ထ' ထုတ်ရမည်။

(က) ဥဒါဟရဏ်။ ။"သဗ္ဗညုတညာဏေနေဝ သက္ကာ ဇာနိတုံ"။ (နီ၊ ၄။၁၃)။ ။(၁) သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ဒြပ်သည် 'ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ' မည်၏။ (၂) ပဒေသဉာဏ်တော်ဒြပ်သည် 'နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ'မည်၏။ (၃) သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်၏ သာဂရ သုံးပါးမှ တစ်ပါး အခြားသော တရားဥဿုံ အလုံးစုံကို သိခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်ခြင်းဟူသော ဂုဏ်တော်သည် 'အနုညာတတ္ထ' မည်၏။

နိယံ။ ။*ဒြပ်နောင်ပေ၊ 'ဝေ'နေ၊ကန့်လေဒြပ်ခြင်း။

(တောင်တွင်း ၁၃၂)

***နိဝတ္တေတဗ္ဗ၊ ဒြပ်ပြ၊အနုညာတ ဂုဏ်ကိုထုတ်မြဲ။**(ဘုရားကြီး။ ၉၄)

တစ်နည်းဥဒါဟရဏ်။ ။"ဣမဥ္စ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓါဝ ပဋိဝိဇ္ဈန္တိ။"

(နီ၊၄။၁၃)။

(၁) သဗ္ဗညုတဘုရားရှင် ဒြပ်သည် 'ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ'မည်၏။

(၂) ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ သာဝက ဒြပ်သည် 'နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ'မည်၏။

(၃) သဗ္ဗညုတ ဘုရားရှင်၏ ပဋိဝေဓဉာဏ်မှ တစ်ပါး ပစ္စဝေက္ခဏာ ဉာဏ်တော် စသော ဂုဏ်သည် 'အနုညာတတ္ထ'မည်၏။

(ခ) ဥဒါဟရဏ်။ ။"ဧဝံ ပဝေဒိတတ္တာ ပန 'တေနဝါကာရေန ပစ္စုပဋ္ဌာတီတိ သန္နိပါတ ပစ္စု ပဋ္ဌာနောတိ ဝုတ္တော။" (နီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၅၂)။

(၁) ဖဿ စေတသိက်၏ ဖုသနာကာရအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်း ဟူသော ဂုဏ်သည် 'ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ'မည်၏။

(၂) ဖဿစေတသိက်၏ ဝေဒနုပ္ပါ ဒါကာရအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်း ဟူသော ဂုဏ်သည် 'နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ'မည်၏။

(၃) တိဏ္ဏံ သန္နိပါတာကာရအားဖြင့် ဖြစ်သော သညာစသော အခြားသော စေတသိက် ဒြပ်သည် 'အနုညာတတ္ထ' မည်၏။

နိယံ။ ။***ဂုဏ်၏နောက်မှာ၊ 'ဧဝ'ပါ၊ ကန့်ရာ ဂုဏ်ချင်းချင်း။**

(တောင်တွင်း။ ၁၃၃)

နိဝတ္တေတဗ္ဗ၊ ဂုဏ်ဖြစ်က၊ ဒဗ္ဗ အနုညာတထုတ်မြဲ။

(ဘုရားကြီး။ ၉၅။)

(ဂ) ဥဒါဟရဏ်။ ။"ဥပါဒိယန္တေဝ ဘူတာနိ။" (နီ၊ ဋ္ဌ။ ၉၂)။

(၁) စွဲမှီဖြစ်ခြင်း ကြိယာသည် 'ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ'မည်၏။

(၂) မစွဲမှီဘဲ မဖြစ်နိုင် ခြင်း ကြိယာသည် 'နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ'မည်၏။

(၃) ဥပါဒါရုပ်တို့၏ နိဿိတဘောဂုဏ်သည် 'အနုညာတတ္ထ' မည်၏။

နိယံ။ ။***ကြိယာနောင်ပေ၊ 'ဧဝ'နေ၊ ကန့်လေ ကြိယာခြင်း။**

***ကြိယာနောက်၊ 'ဧဝ'ရောက်၊ ချင့်ထောက်ယူလေလျှင်း။**

(တောင်တွင်း။ ၁၃၄)

***နိဝတ္တေတဗ္ဗ၊ ကြိယာပြ၊ ဒဗ္ဗ, ဂုဏ်ကို အနုညာတထုတ်မြဲ။**

(ဘုရားကြီး။ ၉၆)

'ယ, တ–စသည်တို့၏ အနက်ကို မေးခြင်း'ဟူရာ၌–'ယ'သဒ္ဒါ၏ စွဲအပ်သောအနက်ကိုလည်းကောင်း, 'တ' သဒ္ဒါ၏–

'ပက္ကန္တ ဝိသယောစေဝ၊ ပသိဒ္ဓဝိသယော တထာ။

အနုဘူတဝိသယောစေတိ၊ တသဒ္ဒေါ ယံ န ပေက္ခတေ'

ဟု ဓာလီနီ(၂၀၁)၌ ဆိုအပ်သော သုံးပါးသော ပက္ကန္တ ဝိသယ, ပသိဒ္ဓဝိသယ, အနုဘူတဝိသယ တ, သဒ္ဒါတို့၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း, ထိုသဒ္ဒါတို့၏ စွဲရာ အနက်ကိုလည်းကောင်း,

နိယံ။ ။*'ဟိတ်တွင်၍သာ၊ သုံးသပ်ရာ၊ 'တသ္မာ' အကြောင်းပြ။

*ဟိတ်၏ဖိုလ်သာ၊ သုံးသပ်ရာ၊ 'တသ္မာ' ဂုဏ်လဒ္ဓ။

*ဟိတ်ဖိုလ်နှစ်ရပ်၊ သုံးသပ်က၊ 'တသ္မာ' နိဂုမ်းပြ' (သမ္ဗန္ဓစိန္တာဂဏ္ဌိသစ်။ နှာ–၈၂)ဟူသည်နှင့် အညီ ကာရဏ, လဒ္ဓဂုဏ်, နိဂုမ်း 'တ' သဒ္ဒါတို့၏ အစွဲကိုလည်းကောင်း, 'ယောတိ ဥဒ္ဒေသော၊ သောတိ နိဒ္ဒေသော'ဟူသည်နှင့်အညီ 'ယ,တ'သဒ္ဒါတို့၏ အကျဉ်းအကျယ် အနက်ဖြစ်ပုံ အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်းကောင်း,

***အနိယတ် 'ယ'၊ စွဲသမျှနှင့်၊ ထို 'ယ' ကြိယာ၊ ယင်းနှစ်ဖြာကို၊ ဆောင်ကာစွဲ၍။ 'တ' သဒ္ဒ၊ မှတ်ကြ နိယမာ**

(သမ္ဗန္ဓစိန္တာဂဏ္ဌိသစ်။ နှာ–၉၆)ဟူသည်နှင့် အညီ 'ယ,တ' တို့၏ အစွဲအထူးကိုလည်းကောင်း မေးနိုင်သည်။

(၈) နံပါတ် စည်းမျဉ်းအဖြေ

ကြိယာ ၅–တန် ထုတ်နည်း။ ။**'ကြိယာ ၅–တန်'ဟူသည်။** ။ ဒဿနတ္ထ, ဒီပကတ္ထ, ပကာသနတ္ထ, ဝိဘာဝတ္ထ, အနုဘာဝတ္ထ ဤအနက်ငါးပါးပင်တည်း။ ။၎င်းကို ကြိယာငါးတန် ဟူ၍လည်းကောင်း, ကတ္တားငါးတန် ဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်ဝေါ်သုံးနှုန်းကြ၏။ ။အဋ္ဌကထာ, ဋီကာ များ၌–(၁) ထူးထွေဆန်းပြားသော အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှိရာ

ဌာန၌လည်း ကောင်း, (၂) တိုက်ရိုက်မဟုတ် သွယ်ဝိုက်၍ ယူစေလိုရာ၌ လည်းကောင်း, (၃) ထိုပုဒ်၏ ဂုဏ္ဍ ပဋိစ္ဆန္န ဖြစ်ရာမျိုး၌လည်းကောင်း ကြိယာ ငါးတန်, သို့မဟုတ် ကတ္တား ငါးတန် ထုတ်ကြသည်။

နိယံ။ ။*လူးဆန်းတဝ၊ ဝဏ်တစ်ချက်၊ ပုဒ်နက်ငတ်က၊ ပဒတ္ထ၊ ထုတ်ပြ ငါးအတ္ထာ။ (ရွှေရေးဆောင်။ ၁၈၃)

အကြောင်း တစ်မျိုး၊ အကျိုး သုံးမျိုး ဟူ၍ ထုတ်နည်း

ဥဒါဟရဏ်။ ။ကရုဏာ ဝိယ သတ္တေသု၊
ပညာ ယဿ မဟေသိနော။
ဉေယျဓမ္မေသု သတ္တေသု၊
ပဝတ္တိတ္ထ ယထာရုစိ။ (နီ၊ ၄။ ၁) ဤ၌-

(၁) 'ပဝတ္တိတ္ထ'၌ 'ပ'ရှေးရှိသော 'ဝတု' ဓာတ်အရ ပဋိဝေဓဉာဏ်, ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်လျှင် ရှေ့သွားရှိသော ဒေသနာဉာဏ်တော်၏ ဖြစ်ခြင်းသည် (မုချအားဖြင့် ပြအပ်သော) 'ဒဿနတ္ထကြိယာ' မည်၏။

(၂) ထိုဒေသနာဉာဏ်၏ အကြောင်းဖြစ်သော ရှေးရှေးဘဝ၌ လေ့ကျင့်ဆည်းပူးတော်မူအပ်သော မဟာကရုဏာတော်နှင့် ကောင်းစွာယှဉ်ခြင်း အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် သဗ္ဗညုတဉာဏ်၏ အဆောက်အဦဖြစ်သော ပါရမီ ၃၀, စွန့်ခြင်းကြီး ငါးပါး, စရိယ သုံးပါး အစရှိသော အကျင့်တော်သည် (ဖလူပစာရတ္ထအားဖြင့် ပြအပ်သော) 'ဒီပကတ္ထကြိယာ' မည်၏။

(၃) ထိုဒေသနာဉာဏ်၏ အကျိုးဖြစ်သော အတ္တဟိတ, ပရဟိတ ပယောဇနသမ္ပတ္တိသည် (ပဌမကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) 'ပကာသနတ္ထကြိယာ' မည်၏။

(၄) ထို၏ အကျိုးဖြစ်သော အတ္တဟိတ ပဋိပန္န စသော ပုဂ္ဂိုလ်လေးယောက်တို့တွင် မြတ်စွာဘုရား၏ လေးယောက်မြောက်ဖြစ်သော

အတ္တဟိတ, ပရဟိတ ပဋိပန္နပုဂ္ဂိုလ်၏ အဖြစ်သည် (ဒုတိယကာရဏူ ပစာရတ္တ အားဖြင့် ပြအပ်သော) 'ဝိဘာဝတ္ထကြိယာ'မည်၏။

(၅) ထို၏အကျိုးဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အနုတ္တရဒက္ခိဏေယျ ပုဂ္ဂိုလ်၏ အဖြစ်, နိရာဘိသယ, ပဏ္ဏာမာရဟ ပုဂ္ဂိုလ်၏ အဖြစ်, မိမိဟု ဆိုအပ်သော အဋ္ဌကထာဆရာ၏ ရှိခိုးခြင်းကြိယာ၏ အရာရောက်သည်၏ အဖြစ်သည် (တတိယကာရဏူပစာရတ္တအားဖြင့်ပြအပ်သော) 'အနုဘာဝတ္ထ ကြိယာ'မည်၏။

တစ်နည်းဥဒါဟရဏ်။ ။တဿ ပါဒေ နမဿိတွာ။ (နီ၊ ၄။ ၁) ဤ၌–

(၁) ဂုဋ္ဌတ္ထဖြစ်သော 'နမဿိတွာ'၌ နမဿနကြိယာအရ အဋ္ဌကထာ ဆရာ၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရားအား ရှိခိုးကြောင်းဖြစ်သော ပဏ္ဏာမစေတနာသည် (မုချအားဖြင့် ပြအပ်သော) 'ဒဿနတ္ထကြိယာ' မည်၏။

(၂) ထို ပဏ္ဏာမစေတနာ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ယောနိသော မနသိကာရ, သဒ္ဓါ, မေတ္တာ ပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် (ဖလူ ပစာရတ္တအားဖြင့် ပြအပ်သော) 'ဒီပကတ္ထကြိယာ'မည်၏။

(၃) ပဏ္ဏာမ စေတနာ၏ အကျိုးဖြစ်သော အန္တရာယ်ကင်းခြင်း, ကျမ်းပြီးခြင်းသည် (ပဌမကာရဏူပစာရတ္တအားဖြင့် ပြအပ်သော) 'ပကာသ နတ္ထ ကြိယာ'မည်၏။

(၄) ထိုအန္တရာယ်ကင်းခြင်း, ကျမ်းပြီးခြင်း၏ အကျိုးဖြစ်သော သောတုဇနတို့၏ အဋ္ဌကထာကို သင်ယူလေ့ကျက် ဆောင်ရွက်မှတ်သား နာကြားရခြင်းသည် (ဒုတိယကာရဏူပစာရတ္တအားဖြင့် ပြအပ်သော) 'ဝိဘာဝတ္ထကြိယာ'မည်၏။

(၅) ထိုသင်ယူလေ့ကျက် ဆောင်ရွက်မှတ်သား နာကြားရခြင်း၏ အကျိုးဖြစ်သော အဘိဓမ္မာ၏ သရုပ်သဘောကို ထိုးထွင်း၍ သိမြင်ခြင်း,

သိသဖြင့် ကျင့်ခြင်း, ကျင့်သဖြင့် ဝမ်းမြောက်ခြင်း, ပါမောဇ္ဇ, ပီတိ, ပဿဒ္ဓိ, သုခ, သမာဓိ, ယထာဘူတဉာဏ်, နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်, ဝိမုတ္တိဉာဏ်, ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနဉာဏ်, အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန် တိုင်အောင်သော အကျိုး အမျိုးမျိုးသည် (တတိယကာရဏူပစာရတ္ထအားဖြင့် ပြအပ်သော) 'အနုဘာဝတ္ထကြိယာ'မည်၏။

အကြောင်း နှစ်မျိုး၊ အကျိုးနှစ်မျိုး ယူ၍ ထုတ်နည်း

ဥဒါဟရဏ်။ ။တဿ ပါဒေ နမဿိတွာ။ ။ဤ၌-

(၁) နမဿနကြိယာအရ အင်္ဂုလိကထာဆရာ၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဗုဒ္ဓပဏာမစေတနာသည် (မုချအားဖြင့်ပြအပ်သော) 'ဒဿနတ္ထ'မည်၏။

(၂) ထို၏အကြောင်းဖြစ်သော ယောနိသောမနသိကာရ, သဒ္ဓါ, မေတ္တာ ပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် (ဖလူပစာရတ္ထအားဖြင့် ပြအပ်သော) 'ဒီပကတ္ထ'မည်၏။

(၃) ထိုပဏာမစေတနာ၏ အကျိုးဖြစ်သော အန္တရာယ်ကင်းခြင်း, ကျမ်းပြီးခြင်း အကျိုးသည် ကာရဏူပစာရတ္ထအားဖြင့် ပြအပ်သော) 'ပကာသနတ္ထ' မည်၏။

(၄) ထိုသုံးပါးတို့၏ အကြောင်းဖြစ်သော သမ္ဗုဒ္ဓပဏာမာရဟဘော ဂုဏ်, ခေတ္တဂ်တဘောဂုဏ်သည် (ဒုတိယဖလူပစာရတ္ထအားဖြင့် ပြအပ်သော) 'ဝိဘာဝတ္ထ'မည်၏။

(၅) ထို၏အကျိုးဆက်ဖြစ်သော အင်္ဂုကထာကို သင်ယူလေ့ကျက် ဆောင်ရွက် မှတ်သားခြင်း, အဘိဓမ္မာ သရုပ် သဘောကို ထိုးထွင်း၍သိခြင်း, သိသဖြင့် ပါမောဇ္ဇ, ပီတိအစ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ခြင်းစသော အကျိုး အမျိုးမျိုးသည် (ဒုတိယကာရဏူပစာရတ္ထအားဖြင့် ပြအပ်သော) 'အနုဘာဝတ္ထ'မည်၏။

ဤကား။ ။*ဆတ်ဆတ်မုချ၊ တိုက်ရိုက်ပြကာ၊ ဒဿနဆို။ အကြောင်းကိုပြ၊ ဒီပကမျိုး၊ ကျိုးပကာသန။ မူလကြောင်းမှာ၊ ဝိဘာဝမှန်၊ ကျိုးပရမ္မရာ၊ နဘာဝါ၊ ကြိယာငါးတန် ထုတ်နည်းတည်း။ ။ဟူသောနိယံအရ ထုတ်ခြင်းခြင်းတည်း။

ဝိဇ္ဇာမာနသဒ္ဒါ၌ လက္ခဏာဒိနှင့် ဒဿနာဒိ တွဲပုံ

*'ဒဿန မူ၊ ယူ လက္ခဏ၊ ဒီပက ပဒဋ္ဌာန်၊ ပကာသန် ကိစ္စ၊ ဝိဘာဝသမ္ပတ္တိ၊ ယူဘိ အာကာရ၊ နဘာဝ ဖလ်၊ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ မှတ်ရန် ဝိဇ္ဇာမာန၊ ကတ္တားငါးတန်ပြ' ဟူ၍လည်းကောင်း၊

*'ဒဿနာ လက္ခဏ၊ ဒီပက ပဒဋ္ဌာန်၊ ပကာသန ကိစ္စ၊ ရသံကို ယှဉ်တွဲ၊ ဝိဘာဝ သမ္ပတ္တာ၊ အာကာရာထုတ်ရ အမြဲ၊ အနဘာဖလာစွဲလို့၊ ဆရာနဲ မှတ်ကြ မသွေ' ဟူ၍လည်းကောင်း

ဆိုသော လင်္ကာများအရ ဝိဇ္ဇာမာနသဒ္ဒါ၌-

(၁) လက္ခဏာကို ဒဿနတ္ထကြိယာ ကောက်။

(၂) ပဒဋ္ဌာန်ကို ဒီပကတ္ထကြိယာ ကောက်။

(၃) ကိစ္စရသကို ပကာသနတ္ထကြိယာ ကောက်။

(၄) သမ္ပတ္တိရသနှင့် အာကာရပစ္စုပဋ္ဌာန်ကို ဝိဘာဝတ္ထကြိယာ ကောက်။

(၅) ဖလပစ္စုပဋ္ဌာန်ကို အနုဘာဝတ္ထကြိယာ ကောက်။

(တစ်နည်း) ဝိဇ္ဇမာနသဒ္ဒါ၌ လက္ခဏာဒိနှင့် ဒဿနာဒိ တွဲပုံ

*'လက္ခဏံ ဒဿန၊ ဒီပက ပဒဋ္ဌာန်၊ ရသံသမ္ပတ္တိ၊ ထုတ်ဘိပကာသနိ၊ ကိစ္စံရသ၊ ဝိဘာဝတည်း၊ အနုဘာဝ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ ထုတ်ကြောင်း ပြန်သည်၊ ကြိယာငါးတန် ထုတ်နည်းတစ်နည်းတည်း'

ဟူသည်နှင့်အညီ ဝိဇ္ဇမာနသဒ္ဒါ၌-

(၁) လက္ခဏာကို ဒဿနကြိယာ ကောက်။

(၂) ပဒဋ္ဌာန်ကို ဒီပကတ္ထကြိယာ ကောက်။

(၃) သမ္ပဋိစ္ဆန္နရသကို ပကာသနတ္ထကြိယာကောက်။

(၄) ကိစ္စရသကို ဝိဘာဝတ္ထကြိယာ ကောက်။

(၅) ပစ္စုပဋ္ဌာန်ကို အနုဘာဝတ္ထကြိယာ ကောက်။

သဲအင်းဆရာတော် အလိုအားဖြင့်-(၁) သဘောကို လက္ခဏာ။ (၂)ငုတ်, ပေါ် သတ္တိ နှစ်မျိုးကို ရသ။ (၃) အာကာရပစ္စုပဋ္ဌာန်, ဖလပစ္စုပဋ္ဌာန် နှစ်မျိုးကို ပစ္စုပဋ္ဌာန်။ ထိုတွင် ရသသည် အကြောင်းဖြစ်ရမည်။ ပစ္စုပဋ္ဌာန် နှစ်မျိုးတွင် အာကာရပစ္စုပဋ္ဌာန်သည် အကြောင်း ဖြစ်ရမည်။ ဖလပစ္စုပဋ္ဌာန်သည် အကျိုး ဖြစ်ရမည်ဟု မိန့်ဆိုတော်မူ၏။

မဏိမဉ္ဇူ ဆရာတော် အလိုအားဖြင့်-ကိစ္စရသကို ကြိယာကောက်, သမ္ပတ္တိရသကို ဂုဏ်ကောက်ဟု မိန့်တော်မူ၏။

ဥဒါဟရဏ်။ ။ကုသလ်။

(၁) အနဝဇ္ဇသုခဝိပါကလက္ခဏာသည် 'ဒဿနတ္ထကြိယာ'မည်၏။

(၂) ယောနိသောမနသိကာရ ပဒဋ္ဌာန်သည် 'ဒီပကတ္ထကြိယာ'မည်၏။

(၃) အကုသလဝိဒ္ဓံသနကိစ္စရသသည် 'ပကာသနတ္ထကြိယာ'မည်၏။

(၄) ဝေါဒါနဘာဝ သမ္ပတ္တိရသသည် 'ဝိဘာဝတ္ထ'မည်၏။

(၅) ဣဋ္ဌဝိပါကပစ္စုပဋ္ဌာန်သည် 'အနုဘာဝတ္ထကြိယာ' မည်၏။

ကြိယာ ၅-တန်ထုတ်နည်းပြီး၏။

'ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, ဝေဒိတဗ္ဗံ, သိဒ္ဓံ' ထားပုံ

***'ဒဋ္ဌဗ္ဗံ'ကား သန္နိဋ္ဌာန်၊ 'ဝေဒိတဗ္ဗံ'ကား သံသယ၊ 'သိဒ္ဓံ'ရှိက စကားကျ။** (ရှင်တိပိဋကနာဂ။ ၈၄) ဟူသည်နှင့်အညီ-

(၁) သန္နိဋ္ဌာန်ကျ မုချတ္ထ, နီတတ္ထ, ဥဇုကတ္ထ, ဧကန္တ အားဖြင့် ယူရမည့်အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ပြလိုရာ၌ 'ဒဋ္ဌဗ္ဗံ' ထားသည်။

(၂) မုချအားဖြင့် မယူရဘဲ နှစ်လုံးနှစ်ခွ သံသယဖြစ်လျက် ဥပစာရတ္ထ, နေယျတ္ထ, ဝင်္ကတ္ထ, အနေကန္တအားဖြင့် ရသင့်ရာ ယူရမည်ဟု ပြလိုရာ၌ 'ဝေဒိတဗ္ဗံ' ထားကြသည်။

(၃) အတ္ထာပန္န, သဒ္ဒါပန္န, သာမတ္ထိယအားဖြင့် စကားကျ စကားရောက်ကို ပြလိုရာ၌ 'သိဒ္ဓံ' ထားကြသည်။

'ဒဠှဗ္ဗံ' ဥဒါဟရဏ်

"စေတသော အဂ္ဂုပသမေ အယောနိသော မနသိကာရပဒဋ္ဌာနံ၊ စိတ္တဝိက္ခေပေါတိ ဒဠှဗ္ဗံ။" (နီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၉၂)။ ။ဤဥဒါဟရဏ်၌ ဥဒ္ဒစ္စ စေတသိက်၏ သဘောကား 'စိတ်၏ပြန့်လွင့်ခြင်းပင်တည်း' ဟု သန္နိဋ္ဌာန်ကျ, မုချတ္ထ ဥဇုကတ္ထ, ဧကန္တအားဖြင့် ယူရမည်ဟု ပြလို၍ 'ဒဠှဗ္ဗံ' ထားသည်။

'ဝေဒိတဗ္ဗံ' ဥဒါဟရဏ်

"သဟဇာတဓမ္မေသု အကမ္ပနဋ္ဌေနေဝ ဝီရိယဗလံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။" (နီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၉၄)။ ။ဤဥဒါဟရဏ်၌ ဝီရိယစေတသိက်သည် မိမိနှင့် သဟဇာတ် ဖြစ်သော တရားတို့၌ မတုန်လှုပ်ခြင်းဟူသော အနက်ကြောင့်သာလျှင် 'ဝီရိယဗိုလ် မည်၏'ဟု ဥပစာရတ္ထ, နေယျတ္ထ, ဝင်္ကတ္ထ, အနေကန္တအားဖြင့် ယူရမည်ဟု ပြလို၍ 'ဝေဒိတဗ္ဗံ' ထားသည်။

'သိဒ္ဓံ' ဥဒါဟရဏ်

"ကာယကမ္မံ ပန ကာယဒွါရမှိယေဝ ဗဟုလံ ပဝတ္တတိ၊ အပ္ပံ ဝစီဒွါရေ။ တသ္မာ ကာယဒွါရေ ဗဟုလံ ပဝတ္တိတော တေသ ကာယကမ္မဘာဝေါ သိဒ္ဓေါ၊ ဝနစရကထုလ္လကုမာရိကာဒိ ဂေါစရာနံ ဝနစရကာဒိဘာဝေါ ဝိယ။"(နီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၇)။ ဤဥဒါဟရဏ်၌ ကာယကံ, ဝစီကံ, မနောကံ သုံးပါးတို့တွင် ကာယဒွါရ၌ ဖြစ်သော ကံသည် ကာယကံ မည်၏။ ဝစီဒွါရ၌ ဖြစ်သော ကံသည် ဝစီကံ မည်၏။ မနောဒွါရ၌ ဖြစ်သော ကံသည် မနောကံ မည်၏ဟု ပြဆိုရာ ကာယကံသည် အနည်းငယ်အားဖြင့် ဝစီဒွါရ၌ ဖြစ်သောကြောင့် ဝစီကံ မည်သင့်သော်လည်း ဝနစရက (တောမုဆိုး), ထုလ္လကုမာရိကဂေါစရ (အပျိုဟိုင်းမ အိမ်၌ ဆွမ်းခံသော ရဟန်း)ဆိုသော စကား၌ မုဆိုး၏ အနည်းငယ် တစ်ခါတစ်ရံ မြို့တွင်းလှည့်လည်သွားလာရာ အခါ, ထိုရဟန်း၏

အခြားသော ညယံ၌ ဆွမ်းခံလှည့်လည်သွားလာရာ အခါတို့၌လည်း 'ဝနစရက, ထုလ္လကုမာရိကဂေါစရ' အမည်ရသကဲ့သို့ ကာယဒွါရ၌သာ အများအားဖြင့် ဖြစ်သောကြောင့် 'ကာယကမ္မ'ဟူသော အမည်သာ ရသည်ဟု ပြလိုသောကြောင့် 'သိဒ္ဓေါ'ထားသည်။ ။'သိဒ္ဓံ, သိဒ္ဓေါ, သိဒ္ဓါ' အတူတူပင်။

'ဒဠှဗ္ဗံ, ဝေဒိတဗ္ဗံ, သိဒ္ဓံ' ထားပုံပြီး၏။

သိဒ္ဓိအဓိပ္ပာယ်

သိဒ္ဓိသည် အကျဉ်းအားဖြင့်-(၁) 'ပစ္စက္ခသိဒ္ဓိ, (၂) အနုမာနသိဒ္ဓိ, (၃) ပရိကပ္ပသိဒ္ဓိ, (၄) သိဒ္ဓေယျသိဒ္ဓိ'ဟု လေးမျိုးရှိ၏။ ၎င်းပြင် သဒ္ဒသိဒ္ဓိ, အတ္ထသိဒ္ဓိ, သဒ္ဒတ္ထသိဒ္ဓိ, အာကပ္ပသိဒ္ဓိ, အတ္ထာပန္န အတ္ထာပတ္တိတို့လည်း ရှိသေး၏။ ၎င်းတို့ကား အကျဉ်းလေးပါးတွင် အကျုံးဝင်နိုင်၏။

(၁) အာရုံအားဖြင့် အာရမ္မဏိကကိုလည်းကောင်း, အကြောင်းဟေတုဖြင့် အကျိုး ဖလကိုလည်းကောင်း တိုက်ရိုက်မုချအားဖြင့် မျက်မှောက် ဆတ်ဆတ် သိမြင်ရခြင်းသည် 'ပစ္စက္ခသိဒ္ဓိ'မည်၏။ ရုပ်နာမ်ဓမ္မတို့၏ သဘာဝ အလျောက် ဖြစ်ခြင်းကို သိခြင်းသည်လည်း 'ပစ္စက္ခသိဒ္ဓိ'မည်၏။

(၂) အာရမ္မဏိကဖြင့် အာရုံကိုလည်းကောင်း, အကျိုးဖလဖြင့် အကြောင်း ဟေတုကိုလည်းကောင်း, အာရုံအကြောင်းဖြင့် အာရမ္မဏိက အကျိုးကိုလည်းကောင်း, သဒ္ဒါ၏ အနေအထား အရိပ်အယောင်ကို ထောက်ဆ၍လည်းကောင်း ဉာဏ်ဖြင့် မှန်းဆသိရခြင်းသည် 'အနုမာနသိဒ္ဓိ' မည်၏။

(၃) အာရုံဖြင့် အာရမ္မဏိကကိုလည်းကောင်း, အကြောင်းဖြင့် အကျိုးကိုလည်းကောင်း ကြံဆ၍ သိရခြင်းသည် 'ပရိကပ္ပသိဒ္ဓိ'မည်၏။

(၄) အာဂုမ်, ဉာပကဟိတ်, သာဓကပါဌ်, ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ, သဒ္ဒန္တရိက်, သန္ဓာယဘာသိတ, အတ္ထာပကရဏလိင်္ဂ စသော အရာတို့ဖြင့် ပြီးစေကြောင်း သိကြောင်းသည် 'သိဒ္ဓေယျသိဒ္ဓိ' မည်၏။

ရှင်းပြင်။ ။(၁) အနက်အားဖြင့် မသိရဘဲ သဒ္ဒါအားဖြင့်သာ သိရခြင်းသည် 'သဒ္ဒသိဒ္ဓိ'မည်၏။

(၂) သဒ္ဒါအားဖြင့် မသိရဘဲ အနက်အားဖြင့်သာ သိရခြင်းသည် 'အတ္ထသိဒ္ဓိ' မည်၏။

(၃) သဒ္ဒါ,အနက် နှစ်ပါးဖြင့် သိရခြင်းသည် 'သဒ္ဒတ္ထသိဒ္ဓိ' မည်၏။

(၄) နတ်ရွာ, နိဗ္ဗာန်ကို ကြံဆ၍ သိရခြင်းသည် 'အာကပ္ပသိဒ္ဓိ' မည်၏။

(၅) ဗျတိရေကဆိုက အနွယသိရခြင်း, အနွယဆိုက ဗျတိရေကကို သိရခြင်းသည် 'အတ္ထာပန္န အတ္ထပတ္တိ' မည်၏။

(၁) ပစ္စက္ခသိဒ္ဓိ ဥဒါဟရဏ်။ ။"နိဗ္ဗာနံ ပန လောကုတ္တရသင်္ခါရာ စတုမဂ္ဂဉာဏေန သစ္ဆိကာတဗ္ဗံ။" (သင်္ဂဟ ရုပ်ပိုင်း)။ ။ဤဥဒါဟရဏ် လောကုတ္တရာဟု ဆိုအပ်သော နိဗ္ဗာန်ကို မဂ်ဉာဏ်ရသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ် တို့သည်သာ မိမိတို့၏ အသီးအသီးသော မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် တိုက်ရိုက်မှုချ အားဖြင့် မျက်မှောက်ပြု၏ဟု မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်မြင်ခြင်းကို "ပစ္စက္ခသိဒ္ဓိ" ဟု ဆိုသည်။

သာဓက။ ။'စတုမဂ္ဂဉာဏေန သစ္ဆိကာတဗ္ဗ' န္တိ ဣမိနာ နိဗ္ဗာနဿ တံ တံ အရိယပုဂ္ဂလာနံ ပစ္စက္ခသိဒ္ဓတံ ဒဿေတိ။ (ဋီကာကျော်၊ ၂၁၆)။

(၂) အနုမာနသိဒ္ဓိဥဒါဟရဏ်။ ။မဟဂ္ဂတာရမ္မဏာ ဓမ္မာ။ (ပါဠိတော်၊ ၂)။ ဤဥဒါဟရဏ်၌ မဟဂ္ဂတာရမ္မဏာ ဓမ္မာ ဟူသော တိကမာတိကာပဒ၌ 'မဟဂ္ဂတာရမ္မဏာ'ဟု သာမညအားဖြင့် ဆိုလျှင်ပင် ထို၏ အာရုံဖြစ်သော အာကာသနဉ္စာယတနမဟဂ္ဂုတ်စိတ်, အာကိဉ္စ ညာယတန မဟဂ္ဂုတ်စိတ် ခြောက်ခုတို့ကြောင့် အာရမ္မဏိကဖြစ်သော ဝိညာဏဉ္စာယတန, နေဝသညာနာသညာယတနစိတ်များကို ဉာဏ်ဖြင့် မှန်းဆ၍ သိရ၏။ ထို့ကြောင့် အနုမာနသိဒ္ဓိ မည်၏။

(၃) ပရိကပ္ပသိဒ္ဓိ ဥဒါဟရဏ်။ ။ဣဒါနိ ယထာ နိက္ခိတ္တာယ မာတိ ကာယ သင်္ဂဟိတော ဓမ္မေ ပဘေဒတော ဒဿေတုံ "ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ" တိ ဣဒံ ပဒဘာဇနိယံ အာရဒ္ဓံ။ (နီ၊ ဋ္ဌ၊ ၉၇)။ ဤဒြ မြတ်စွာ ဘုရားရှင်၏ ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ စသော ပဒဘာဇနီ ပါဠိတော်ကို ဟောကြောင်းဖြစ်သော ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော ဒေသနာ ဉာဏ်တော်တည်း ဟူသော အကြောင်းကိုပြသဖြင့် ထို၏ အကျိုးဖြစ်သော ဓမ္မပဋိဂ္ဂါဟကတို့၏ သန္တာန်၌ သဒ္ဓါပသန္နကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်, နောင်လာ နောက်သားတို့၏ အဘိဓမ္မာကို သင်ယူခြင်း, တတ်သိနားလည်ခြင်း, ရုပ်နာမ်ဓမ္မကို သိ၍ ဈာန်မဂ်ဖိုလ်ရခြင်း စသော မိမိ သူတစ်ပါးနှစ်ဦးသား တို့၏ လောကီ လောကုတ္တရာ အကျိုးများကိုလည်း ဥပစာအားဖြင့် ကြံဆ၍ သိအပ်သောကြောင့် ပရိကပ္ပသိဒ္ဓိ မည်၏။

(၄) သိဒ္ဓေယျသိဒ္ဓိ ဥဒါဟရဏ်။ ။ယထာဟ "တဒ္ဓံ တဿာရပ္ပံ ကထံ မဉ္ဇေတိ" တိ။ (နီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၈၃)။ ။ဤဥဒါဟရဏ်၌ တဇ္ဇာ သဒ္ဒါ၏ တဿာရပ္ပ အနက်၌ ဖြစ်၏ ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို တဒ္ဓံ တဿာရပ္ပံ ကထံ မဉ္ဇေတိ ဟူသော ပါဠိတော်သာဓကဖြင့် ထောက်ဆ၍ ယုံကြည် စေအပ် ပြီးစေအပ်သောကြောင့် သိဒ္ဓေယျသိဒ္ဓိ (ဝါ) သိဒ္ဓေယျသိဒ္ဓိ မည်၏။

(မှတ်ချက်)။ ။တွင်းကြီးနိယံနှင့် ၎င်းအဖြေကျမ်းတို့၌ မိန့်ဆိုအပ်သော သိဒ္ဓေယျသိဒ္ဓိကို "သဒ္ဓေယျသိဒ္ဓိ"ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ပရိကပ္ပသိဒ္ဓိနှင့် အာကပ္ပသိဒ္ဓိတို့ကိုလည်း ဩကပ္ပနသိဒ္ဓိသို့ သွင်း၍လည်းကောင်း မူလ ပဏ္ဏာသဋီကာ၌ အရှင်ဓမ္မပါလထေရ် မိန့်တော်မူသည်။

သာဓကေ။ ။**တိဝိဓော ဟိ အတ္ထော၊ ကောစိ ပစ္စက္ခသိဒ္ဓေါ, ယော ရူပါဒိဓမ္မာနံ ပစ္စတ္တဝေဒနိယော အနိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာကာရော။ ကောစိ အနုမာနသိဒ္ဓေါ, ယော ဃဋာဒိသု ပသိဒ္ဓေန ပစ္စယာယတ္တဘာဝေန သာဓိယမာနော သဒ္ဒါဒီနံ အနိစ္စတာဒိ အာကာရော။ ကောစိ ဩကပ္ပန သိဒ္ဓေါ, ယော ပစုရဇနဿ အစ္စန္တမဓိဌော သဒ္ဒါဝိသယော**

ပရလောက နိဗ္ဗာနာဒိ။ တတ္ထ ယဿ အတ္တနော ဝစနံ ပဋ္ဌာကဝသိဒ္ဓေ အနုမာနသိဒ္ဓေ စ အတ္ထေ န ဝိသံဝါဒေတိ အဝိပရီတပဂ္ဂ ဝတ္တိယာ၊ တဿ ဝစနေန သဒ္ဒေယျတ္တသိဒ္ဓိ၊ သဒ္ဒေယျရူပါ ဧဝ စ ယေဘုယျေန သတ္တုဂုဏာ အစ္စန္တ သမ္ဘဝတော။ (မူလပဏ္ဏာသဋီကာ၊ ၂။ ၃၀၃)

(၉) နံပါတ် စည်းမျဉ်းအဖြေ

သဘောအဓိပ္ပာယ်မေးပုံ။ ။"မဟာဘုတ် လေးပါးတို့၏ မဟာဘူတ သာမညဖြစ်ပုံ သဘောအဓိပ္ပာယ်ကို ဥပမာအားဖြင့် ရှင်းခဲ့ပါ"ဟူရာ၌ မျက်လှည့်အတတ်ကို တတ်သော မျက်လှည့်ဆရာသည် ပတ္တမြားမဟုတ်သော ရေကို ပတ္တမြားလုပ်၍ ပြ၏။ ရွှေ မဟုတ်သော ခဲ စသည်ကို ရွှေလုပ်၍ ပြ၏။ မိမိကိုယ်တိုင် ဘီလူးမဟုတ်ဘဲလျက် ဘီလူးအဖြစ်ကိုလည်း ပြ၏။ မိမိကိုယ်တိုင် ငှက်မဟုတ်ဘဲလျက် ငှက်အဖြစ်ကိုလည်း ပြတတ်၏။ ဤအတူပင် ပထဝီ, အာပေါ, တေဇော, ဝါယော, ရုပ်လေးခုတို့သည်လည်း အညို မဟုတ်ဘဲ အညို, အဝါ မဟုတ်ဘဲ အဝါ, အနီ မဟုတ်ဘဲ အနီ, အဖြူ မဟုတ်ဘဲ အဖြူ၏ အဖြစ်ကို ပြတတ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် မဟာဘုတ်တို့သည် မဟာဘူတသာမည မာယာကာရ မဟာဘူတနှင့် တူကုန်၏ဟု မှတ်အပ်၏။

မဟာဘူတသာမညတောတိ ဧတာနိ ဟိ ယထာ မာယာကာရော အမဏိံယေဝ ဥဒကံ မဏိံ ကတွာ ဒဿေတိ၊ အသုဝဏ္ဏံယေဝ လေဍ္ဍုံ သုဝဏ္ဏံ ကတွာ ဒဿေတိ၊ ယထာ စ သယံ နေဝ ယက္ခော န ပက္ခီ သမာနော ယက္ခဘာဝမ္ပိ ပက္ခိဘာဝမ္ပိ ဒဿေတိ၊ ဧဝမေဝ သယံ အနီလာနေဝ ဟုတွာ နီလံ ဥပါဒါရူပံ ဒဿေန္တိ။ အပီတာနိ၊ အလောဟိတာနိ၊ အနောဒါတာနေဝ ဟုတွာ ဩဒါတံ ဥပါဒါရူပံ ဒဿေန္တီတိ မာယာကာရ မဟာဘူတသာမညတော မဟာဘူတာနိ။ (နိ၊ ၄၊ ၃၃၈)။

လက္ခဏာဒိစတုက္ကကိုမေးရာ၌။ ။လက္ခဏာဒိသု ဟိ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ သဘာဝေါ ဝါ သာမည့ ဝါ လက္ခဏံ နာမ၊ ကိစ္စံ ဝါ သမ္ပတ္တိ ဝါ ရသော နာမ၊ ဥပဋ္ဌာနာကာရော ဝါ ဖလံ ဝါ ပစ္စုပဋ္ဌာနံ နာမ၊ အာသန္နကာရဏံ ပဒဋ္ဌာနံနာမ။ ။ဤအဋ္ဌသာလိနီ (ဋ္ဌ၊ ၁၀၅) ညွှန်ကြားချက်နှင့်အညီ မေးနိုင်သည်။

ပရမတ္ထ အဆုံးအဖြတ်မေးပုံ။ ။"ဝေဒနာစေတသိက်ကဲ့သို့ ကြွင်းသော ဖဿ စသော သမ္ပယုတ်တရားတို့သည်လည်း အာရုံ၏ အရသာကို ခံစားရသည် ဖြစ်ပါကုန်လျက် ဝေဒနာစေတသိက်ကိုသာ အနုဘဝနရသ ဆို၍ ကြွင်းတရားတို့ကို အနုဘဝနရသ မဆိုရာ၌ အဋ္ဌကထာဆရာ အာဘော်ကျဆုံးဖြတ်ပါ" ဟူရာ၌-

ဝေဒနာစေတသိက်သည် အာရုံ၏အရသာကို ခံစားခွင့်ကြုံက စင်စစ် အားဖြင့် အစိုးတရ အရှင်သခင်ကဲ့သို့ အကြွင်းမဲ့ ပြည့်ပြည့်ဝဝ အာရုံ၏ အရသာကို ခံစား၏။ ဖဿစသော ကြွင်းသော သမ္ပယုတ်တရားတို့ကား ထိုအာရုံကို တစ်စိတ်တစ်ဖို့မျှ အားဖြင့်သာ ခံစားတတ်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် ဝေဒနာကိုသာ အနုဘဝနရသဟုဆို၏။ ဖဿစသော သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို အနုဘဝနရသ မဆိုအပ်ကုန်။ ဥပမာအားဖြင့် ရှင်ဘုရင်အထံ ပွဲတော်အုပ် ဆက်သသော စားဖိုသည် ယောကျ်ားသည် ပွဲတော်စာ အနည်းငယ်ကိုသာ ခံစားသုံးဆောင်ရလျက် ရှင်ဘုရင်ကသာ အလိုရှိသလောက် အစိုးတရ ပိုင်နိုင်စွာ အကုန် ခံစားသုံးဆောင်ရသကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။ (နီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၅၃)။

ပရမတ္ထတရားတို့၏ ဖြစ်ပုံမေးခြင်း။ ။"သဒ္ဓမ္မဋ္ဌဿ ပူဇေတွာ" (နီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁)၌ (၁) သဒ္ဓမ္မ-ပါဠ်ဖြင့် မဂ် လေးပါး, ဖိုလ်လေးပါး, နိဗ္ဗာန်, ပရိယတ္တိအားဖြင့် ၁၀ ပါးသော တရားတော်ဟု ဆိုအပ်သော ပရမတ္ထတရား တို့ကို အာရုံ၏ အဖြစ်ဖြင့် အဋ္ဌကထာဆရာ သန္တာန်၌ ဖြစ်ပုံကို ပြတော်မူ၏။

(၂) အသံ–ပါဠိဖြင့် ဓမ္မိဿရဓမ္မသာမိ ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ခန္ဓာငါးပါး ပရမတ္ထတရားကို ပြတော်မူ၏။

(၃) ပူဇော္ဘာ–ပါဠိဖြင့် အာမိသပူဇာ, ဓမ္မပူဇာအားဖြင့် ဖြစ်သော ဒါနမယ, သီလမယ, ဘာဝနာမယ ကုသိုလ်စေတနာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်၏ အဋ္ဌကထာဆရာ သန္တာန်၌ ဖြစ်ပုံကို ပြတော်မူ၏။

ဝီထိဖြစ်ပုံအဓိပ္ပာယ်မေးခြင်း။ ။သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိသ ပူဇော္ဘာ–ဟူသော ပါဠိ၌ တရားတော် ၁၀ ပါးကို ပူဇော်တော်မူသော အဋ္ဌကထာဆရာ သန္တာန်၌ တရားတော် ၁၀ ပါးဟူသော ဓမ္မာရုံကို အာရုံပြု၍ မနောဒွါရဝီထိ ဖြစ်၏။

ဖြစ်ပုံ။ ။ဓမ္မာရုံကို အာရုံပြု၍ အတီတဘဝင်, ဘဝင်စလန, ဘဝင်ုပစ္ဆေဒ, မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း, မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ်ဇော ခုနစ်ကြိမ်, ထို့နောင် ဘွင်ဖြစ်ထိုက်သမျှ ဖြစ်၍ ချုပ်၏။

❑

(၁၀) နံပါတ် စည်းမျဉ်းအဖြေ

ပဋ္ဌာန်းစပ်နည်း။ ။"အခမ္မော နိရယံ နေတိ"၌ စပ်ပုံ၊ အခမ္မော–ကား နေတိ–၌ သဟဇာတပစ္စည်း၊ နေတိ–ကား သဟဇာတပစ္စယုပ္ပန် အဖြစ်ဖြင့် စပ်အပ်၏။

ပစ္စည်း,ပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်ပုံနှင့် ပြိုင်ပုံ။ ။"အဘယ်သို့ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်သနည်း"ဟူမူကား–"အခမ္မော"အရ အကုသိုလ်ဒွါဒသ၌ ရှိသော လောဘ,ဒေါသ,မောဟ စေတသိက်တို့ကို ပစ္စည်းယူ၍ "နေတိ" အရ အကုသိုလ်ဒွါဒသ ဟိတ်သုံးပါး ကြဉ်သော စေတသိက် စတုဝီသ သမ္ပယုတ္တနာမက္ခန္ဓာ, သဟိတ် စိတ္တဇရုပ်တို့ကို ပစ္စယုပ္ပန်အဖြစ်ဖြင့် ယူ၍

အကုသိုလ်ဒွါဒသ၌ ရှိသော လောဘ,ဒေါသ,မောဟ ပစ္စည်းတရားက အကုသိုလ်ဒွါဒသ အကုသိုလ်ဟိတ်သုံးပါးကြဉ်သော စေတသိက် စတုဝီသ သမ္ပယုတ္တနာမက္ခန္ဓာ လေးပါး, သဟဇာတ်စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန် တရားတို့အား (၁) ဟေတု (၂) သဟဇာတ (၃) အညမည (၄) နိဿယ (၅)သမ္ပယုတ္တ (၆) ဝိပ္ပယုတ္တ (၇) အတ္ထိ (၈) အဝိဂတ၊ ဤ ၈–ပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် ယထာရဟ ကျေးဇူးပြု၏။

ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း စပ်နည်းနှင့်ပတ်သက်၍ မှတ်ချက်။ ။"ကတ္တားနှင့် ကြိယာ၊ စပ်ပါကြ သ,နန်,ပု။ ကြိယာကံ စပ်ဟန်ရိုး၊ မျိုးအာရုံဟူ။ အဇ္ဈတ်, ဗာဟျတ်နှင့်၊ နှစ်ရပ်တဲ့ ကရိုဏ်းမူ၊ ကတ္တားတူ သုံးမျိုး၊ သမ္ပဒါန် အာရုံမျိုး ရုံခါပ၊ အကြွင်းမှာ တိဒေသ၊ ဥပတဲ့မျိုး"

ဟူသော ရှေးဆရာတော်တို့၏ အချိုးကဗျာအရ–

(က) ကတ္တားနှင့် ကြိယာ စပ်သောအခါ သဟဇာတ, အနန္တရ, ပုရေဇာတမျိုး စပ်ရမည်။ ။

(ခ) ကံနှင့်ကြိယာ စပ်သောအခါ အာရုံမျိုး စပ်ရမည်။ ။

(ဂ) အဇ္ဈတ္တိက, ဗာဟိရ ကရိုဏ်းနှင့် ကြိယာ စပ်သောအခါ ကတ္တားကဲ့သို့ သဟဇာတ, အနန္တရ, ပုရေဇာတ သုံးမျိုးစပ်ရမည်။

(ဃ) သမ္ပဒါန်နှင့် ကြိယာ စပ်သောအခါ အာရုံမျိုး စပ်ရမည်။

(င) ထိုမှ ကြွင်းကျန်သော အပါဒါန်, ဩကာသ ကာရကနှင့် ကြိယာ စပ်သောအခါ၌လည်းကောင်း, သမ္ဗန်, အာလုပ် ဟိတ်, လက္ခဏ စသော အကာရကနှင့် စပ်သောအခါ၌လည်းကောင်း ပကတူပနိဿယမျိုး စပ်ရမည်ဟု မှတ်အပ်၏။

ဓမ္မသင်္ဂဏီ ဒုတိယနေ့ စည်းမျဉ်းအဖြေ ပြီး၏။

ကျမ်းရင်း(၃)ကျမ်း မေးခွန်းထုတ် စည်းမျဉ်းအဖြေ ပြီး၏။

ဤတွင် သောတုဇနပဏာမလက်ရိုး ပြီး၏။

နိဂုံး

(၁) ဣမိနာ ပုညကမ္မေန၊ အညေန ကုသလေနစ။
န ပတ္တော ယာဝ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗိဒံ ဇာတိဇာတိယံ။
သံသရန္တော ဘဝေ ဝဋ္ဋေ၊ နိဗ္ဗာနံ ပတ္တယာ မဟံ။

ဣမိနာ ပုညကမ္မေန= **သောတုဇနပဏာမလက်ရိုး** မည်သော ဤကျမ်းစာကို ပြုစုရသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ အညေန ကုသလေနစ= အခြားအခြားသော ကုသိုလ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အဟံ=ငါသည်၊ ယာဝ= အကြင်မျှလောက်သော ကာလပတ်လုံး၊ နိဗ္ဗာနံ= နိဗ္ဗာန်သို့၊ နပတ္တော=မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် မရောက်ရသေး။ တာဝ=ထိုမျှ လောက်သော ကာလပတ်လုံး၊ ဘဝေ ဝဋ္ဋေ= ဖြစ်ရာသံသရာ၌၊ သံသရန္တော= ကျင်လည်ရသည်ရှိသော်၊ ဇာတိဇာတိယံ=ဖြစ်တိုင်းဖြစ်တိုင်းသောဘဝ၌၊ နိဗ္ဗိဒံ–နိဗ္ဗိဒန္တော=ငြီးငွေ့လျက်၊ နိဗ္ဗာနံ=နိဗ္ဗာန်သို့၊ ပတ္တယာမိ=တောင့်တနိုင်ရပါလို၏။

(၂) ကုလသေဋ္ဌော မဟာဒ္ဓနော၊ ပုရိသော ပညဝါ ဘဝေ။
အင်္ဂ ပစ္စင်္ဂ သမ္ပန္နော၊ သူရောစ ဝေရ မဒ္ဓနော။ ။

ကုလသေဋ္ဌောစ=အမျိုးမြတ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ မဟာဒ္ဓနောစ= ဥစ္စာများခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ပုရိသောစ=ယောကျ်ားကောင်းစင်စစ် ဖြစ်ရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ပညဝါစ=ပညာကြီးခြင်းသည်လည်းကောင်း၊

အင်္ဂပစ္စင်္ဂသမ္ပန္နောစ=ခြေ လက် နား နှာခေါင်းစသော အင်္ဂါကြီးငယ်နှင့် ပြည့်စုံရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ သူရောစ=ရဲရင့်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဝေရ မဒ္ဒနောစ=ရန်သူ အပေါင်းကို နှိမ်နင်းနိုင်ရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဘဝေ=ဖြစ်ရပါလို၏။

(၃) ကုသလောစေဝ ကမ္မေသု၊ ပရစိတ္တ ဝိဇာနနတော။
သဗ္ဗဘာသာသု ဉာတောစ၊ ဘာသိတောစ အသေသတော။

ကမ္မေသု=အမှုကြီးငယ်တို့၌၊ ကုသလောစ=လိမ္မာခြင်းသည်လည်း ကောင်း၊ ပရစိတ္တဝိဇာနနတောစ=သူတစ်ပါးတို့၏ စိတ်ကို သိစွမ်းနိုင်ခြင်း သည်လည်းကောင်း၊သဗ္ဗဘာသာသု=ဘာသာအလုံးစုံတို့၌၊ အသေသတော= အကြွင်းအကျန် မရှိသောအားဖြင့်၊ဉာတောစ=သိစွမ်းနိုင်သည်လည်းကောင်း၊ ဘာသိတောစ=တစ်ရာ့တစ်ပါးသော ဘာသာများတို့ကို ပြောဆိုနိုင်သည် လည်းကောင်း၊ ဘဝေ=ဖြစ်ရပါလို၏။

(၄) ဇဝန တိက္ခ ဂမ္ဘီရ–ပဏ္ဍိတ ဟာသပညဝါ။
ပိဋကာနိစ ဗေဒါနိ၊ ပဂုဏော ဓမ္မတော ဘဝေ။ ။

ဇဝန–တိက္ခ–ဂမ္ဘီရ–ပဏ္ဍိတ–ဟာသပညဝါ=လျင်သောပညာ, ထက်သောပညာ, နက်နဲသောပညာ, ထွန်းတောက်ပသောပညာ, ရွှင်သော ပညာရှိသည်ဖြစ်၍၊ ပိဋကာနိစ=ပိဋကတ်သုံးပုံတို့ကို လည်းကောင်း၊ ဗေဒါနိစ=ဗေဒင်လေးပုံတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဓမ္မတော=ဟုတ်မှန်တိုင်း၊ ဇော်=သဘောမှန်ဖြင့်၊ ပဂုဏော=အာဂုံနှုတ်တက် လေ့လာဆောင်ရွက်နိုင် သည်။ ဘဝေ=ဖြစ်ရပါလို၏။

(၅) နာနာဝိဓာ အနေကာစ၊ သဗ္ဗသိပ္ပါနိ ဓာရယံ။
ဇာနေ သုတေန ဒိဋ္ဌေန၊ စိန္တိတေန စ သဗ္ဗသော။ ။

နာနာဝိဓာ=အထူးထူးသော နည်းတို့ဖြင့် ပြားကုန်သော၊ အနေကာ= တစ်ပါးမက များစွာကုန်သော၊ သဗ္ဗသိပ္ပါနိ=ခပ်သိမ်းသော အတတ်မျိုးစုံ

တို့ကို၊ ဧကေ သုတေနစ=တစ်ကြိမ်သာကြားသဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဧကေ ဒိဋ္ဌေနစ=တစ်ကြိမ်သာမြင်သဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဧကေ စိန္တိတေနစ= တစ်ကြိမ်သာကြံသဖြင့်လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗသော=အခါခပ်သိမ်း၊ ဓာရယံ-ဓာရယာမိ=ဆောင်နိုင်ရပါလို၏။

(၆) အဇ္ဈောဂါဟိတာနိ သိပ္ပါနိ၊ ယာဝဇီဝံ ဝသီဂတံ။
အပ္ပမာဒေန ဓာရေမိ၊ သေလေ လိက္ခိတော ယထာ။ ။

အဇ္ဈောဂါဟိတာနိ=အတွင်းဝင် မှတ်သိကုန်ပြီးသော၊ သိပ္ပါနိ=အတတ်တို့ကို၊ ယာဝဇီဝံ=အသက်ထက်စုံ၊ ဝသီဂတံ=လေ့လာခြင်းသို့ ရောက်သည်ဖြစ်၍၊ အပ္ပမာဒေန=မမေ့မလျော့သဖြင့်၊ ဓာရေမိ=ဆောင်နိုင်ရပါလို၏။ ကိမိဝ=အဘယ်ကဲ့သို့နည်းဟူမူကား၊ သေလေ=ကျောက်ဖျာ၌၊ လိက္ခိတော ယထာ=ရေးသားအက္ခရာကဲ့သို့တည်း။

(၇) ဂဏ္ဌိဋ္ဌာနာနိ သဗ္ဗာနိ၊ အဇာနန္တာနိ ပါကဋံ။
ယထာဘူတံ ဝိဇာနိတွာ၊ ဝိနောဒယာမိ သံသယံ။ ။

အဇာနန္တာနိ=သူတစ်ပါးတို့သည် မသိနိုင်ကုန်သော၊ သဗ္ဗာနိ= အလုံးစုံကုန်သော၊ ဂဏ္ဌိဋ္ဌာနာနိ=ခက်ခဲသော အရာတို့ကို၊ ပါကဋံ=ထင်ရှားစွာ၊ ယထာဘူတံ= ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်း၊ ဝိဇာနိတွာ=အထူးသဖြင့် သိ၍၊ သံသယံ=သူတစ်ပါးတို့၏ ယုံမှားသက်ာကို၊ ဝိနောဒယာမိ=ပယ်ဖျောက်ရပါလို၏။

အမှတ် ၂၈၂၉၄
ရက်စွဲ ....

၁၉-၈-၂၀၀၃

ဦးဉာဏ်ဝင်း (ပါဠိပါရဂူ)

ရန်ကုန်တိုင်း သာကေတမြို့နယ် (၇)အရှေ့ရပ်ကွက်၊ အောင်သပြေ အနောက် (၃) လမ်း၊ အမှတ် (၄-ခ)၌ နေထိုင်ပြီး ဇာတိမှာ ရောဝတီတိုင်း၊ ဟင်္သာတမြို့နယ်၊ လိပ်ချောင်းရွာ ဦးပြူး + ဒေါ်အုန်းစော တို့၏ သား ဖြစ်ပါသည်။

၁၉၃၅-ခုနှစ်တွင် မွေးဖွားပြီး သာသနာ့ဝန်ထမ်း ဘဝဖြင့် (၉) ဝါ ရရှိခဲ့ကာ ဟင်္သာတ၊ ပခုက္ကူ၊ မန္တလေး၊ စစ်ကိုင်း၊ တောင်ကြီး၊ ရန်ကုန်တို့၌ ပညာသင်ခဲ့သည်။ "ဓမ္မာစရိယပါဠိပါရဂူ"ဘွဲ့တံဆိပ်ကို ရရှိပြီး စာချခဲ့သည်။

လူ့ဘဝ ကူးပြောင်းကာ လုပ်သားပြည်သူ့နေ့စဉ် သတင်းစာ၌ အလုပ်လုပ်၍ စာနယ်ဇင်းများတွင် ဆောင်းပါး၊ ကဗျာ၊ ဝတ္ထုများကို ရေးသားခဲ့သည်။ အစိုးရ ဝန်ထမ်း ၂၄ နှစ်ရောက်သောအခါ အနားယူကာ မြောက်ဥက္ကလာပ ဟင်္သာတကျောင်း၌ စာချခဲ့သည်။ ၁၂ နှစ် ရောက်သောအခါ ကျန်းမာရေးမကောင်း ဖြစ်လာသည်။

ယခုအခါ ကျန်းမာရေးကောင်းသည့်အချိန်၌ ဝါသနာ ပါသည့် စာဖတ်ခြင်း၊ စာရေးခြင်း၊ တရားရှုခြင်း၊ လမ်းလျှောက်ခြင်း၊ ဒါန,သီလ,ဘာဝနာများကို ပြုလုပ်လျက် ရှိပါသည်။